

והמשכילים יזהירו כזהר הרקיע ומצדיקי הרבים מוכנים לעולם ועד

ספר הזהר

מנקד

שהבר התנא האלקי
רבי שמעון בר יוחאי זי"ע

כרך שישי

ספר במדבר חלק א'

פרשת במדבר — פרשת בקק

דף ק"ז ע"א — דף ר"ב ע"ב

ללומדים בשנה אחת כב ניסן — כא אייר

ללומדים בשלש שנים שניה שניה טז תמוז — שנה שלישית ו' תשרי

נסדר, נערך והוגה מחדש, בנקוד ופיוסוק מלא,
עם מראה מקומות, בחלוק קטעים לפי הענינים,
באותיות גדולות ומאירות עינים.

עם באור בלשון הקדש

כל הזכויות שמורות
לרבי שמעון בר יוחאי זי"ע
מותר להעתיק לשם שמים
ומצוה גדולה לעשות זאת

וַיְדַבֵּר ה' אֶל מֹשֶׁה בְּמִדְבַר סִינַי
בְּאֵהָל מוֹעֵד וַגּוֹ'. רַבִּי אֲבָא פְתַח,
(בראשית א) וַיִּבְרָא אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם
בְּצַלְמוֹ וַגּוֹ'. הַפְּסוּק הַזֶּה נִתְּבָא.
בֵּא רְאֵה, בְּשַׁעֲה שִׁבְרָא
הַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא אֶת הָאָדָם,
עָשָׂה אוֹתוֹ בְּדַמּוֹת שֶׁל עֲלִיּוֹנִים
וְתַחְתּוֹנִים, וְהִיָּה כְּלוּל מֵהַכֹּל,
וְהִיָּה אוֹרוֹ מְאִיר מִסוּף הָעוֹלָם
וְעַד סוּפוֹ, וְהָיוּ פוֹחָדִים מִמֶּנּוּ
הַכֹּל.

וְאֵף עַל גַּב שְׁהָרֵי פְרִשׁוּהָ, יֵשׁ
לְהַסְתַּפֵּל בְּפְסוּק הַזֶּה. וַיִּבְרָא
אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם בְּצַלְמוֹ בְּצֵלֶם
אֱלֹהִים בָּרָא אוֹתוֹ, כִּיּוֹן שֶׁאָמַר
בְּצַלְמוֹ, מֵהָזֶה בְּצֵלֶם אֱלֹהִים בָּרָא
אוֹתוֹ? אֵלָּא וְדַאי שְׁתֵּי דְרַגּוֹת
שֶׁכְּלוּלוֹת זָכַר וְנִקְבָּה, אַחַת לְזָכַר
וְאַחַת לְנִקְבָּה.

וְלָכֵן שְׁנֵי פְרָצוּפִים הָיוּ בְּנִדְאֵי,
וְסוּף הַפְּסוּק מוֹכִיחַ, שֶׁכְּתוּב זָכַר
וְנִקְבָּה בָּרָא אֹתָם. וְכְלוּל הִיָּה מִכֹּל
הַצְּדָדִים (מִשְׁנֵי צְדָדִים). וְאֵף עַל גַּב
שֶׁהַנִּקְבָּה אַחֲזָהּ בְּצִדוֹ, הָרִי הִיא
גַּם כְּלוּלָה מִשְׁנֵי צְדָדִים, לְהִיּוֹת
שְׁלָם בְּכֹל.

וְהִנֵּה מִסְתַּפֵּל בְּחֻכְמָה לְמַעְלָה
וּלְמַטָּה. כִּיּוֹן שֶׁפִּרְחָה, הִתְמַעְטוּ
הַפְּרָצוּפִים, וְהַחֻכְמָה הִסְתַּלְּקָה
מִמֶּנּוּ, וְלֹא הִיָּה מִסְתַּפֵּל אֵלָּא
בְּדַבְרֵי גּוֹפּוֹ. אַחַר כֵּן הוֹלִיד בְּנִים
מִעֲלִיּוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים, וְלֹא
הִתְיַשְׁבוּ זֶה וְזֶה בְּעוֹלָם עַד
שֶׁהוֹלִיד בֵּן, וּמִמֶּנּוּ נִשְׁלַם (נִשְׁתַּל)
הָעוֹלָם, שֶׁנִּקְרָא שֵׁת, וְכֵן פְּרִשׁוּהָ.
וְעַם כֹּל זֶה, הָעוֹלָם הִתְחַתּוֹן לֹא
הִשְׁלַם וְלֹא הִיָּה שְׁלָם וְלֹא נִמְצָא
בְּקִיּוּמוֹ, עַד שֶׁבָּא אַבְרָהָם וְעָמַד
הָעוֹלָם. אֲבָל לֹא הִשְׁלַם עַד
שֶׁאַבְרָהָם נִמְצָא בּוֹ בְּעוֹלָם, וְאַחַז
בּוֹ בְּיָמֵינוּ כְּמִי שֶׁאוֹחַז בְּיָמֵינוּ אֶת
מִי שְׁנוּפֵל. כֵּא יִצְחָק וְאַחַז בְּיָדֵי

פְּרִשְׁת בְּמִדְבַר (דף קי"ז ע"א)

וַיְדַבֵּר יי אֶל מֹשֶׁה בְּמִדְבַר סִינַי בְּאֵהָל מוֹעֵד
וַגּוֹ', (במדבר א) רַבִּי אֲבָא פְתַח, (בראשית א)
וַיִּבְרָא אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם בְּצַלְמוֹ וַגּוֹ', הָאִי
קָרָא אֶתְמַר. תָּא חֲזִי, בְּשַׁעֲתָא דְבָרָא קְדָשָׁא
בְּרִיךְ הוּא לְאָדָם עֶבֶד לִיָּה בְּדִיוּקָנָא דְעֲלָאִי
וְתַתָּאִי, וְהָוָה כְּלוּל מִכֹּל, וְהָוָה נְהוּרִיָּה נְהוּרִי,
מִסִּיפֵי עֲלָמָא עַד סִיפֵי עֲלָמָא. וְהוּוּ דְחֲלִין
קַמֵּיהָ כְּלָא.

וְאֵף עַל גַּב דְּהָא אוּקְמוּהָ, אִית לְאִסְתַּפְּלָא בִּיה
בְּהָאִי קָרָא, וַיִּבְרָא אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם
בְּצַלְמוֹ בְּצֵלֶם אֱלֹהִים בָּרָא אוֹתוֹ, כִּיּוֹן דְּאָמַר
בְּצַלְמוֹ, מְאִי בְּצֵלֶם אֱלֹהִים בָּרָא אוֹתוֹ. אֵלָּא
וְדַאי תְרִין דְרַגִּין דְכְּלִילָן דְכַר וְנוּקְבָא, חַד
לְדַכַר, וְחַד לְנוּקְבָא.

וְכַגִּין כֵּן הוּוּ פְרָצוּפִין הוּוּ וְדַאי, וְסִיפָא דְקָרָא
אוּכַח, דְכְּתִיב זָכַר וְנִקְבָּה בָּרָא אוֹתָם.
וְכְלוּל הָוָה מִכֹּל סְטָרִין (ג"א מִתְרִין סְטָרִין) וְאֵף עַל
גַּב דְּנוּקְבָא אַחֲדַת בְּסְטָרֵי. הָא הִיא נְמִי
כְּלִילָא מִתְרִין סְטָרִין, לְמַהוּי שְׁלִים בְּכֹלָא.

וְהוּוּ מִסְתַּפֵּל בְּחֻכְמָתָא, לְעֵילָא וְתַתָּא. כִּיּוֹן
דְּפִרְחָה, אֶתְמַעְטוּ פְרָצוּפִין, וְחֻכְמָתָא
אֶסְתַּלְּקַת מִנֵּיהָ, וְלֹא הָוָה מִסְתַּפֵּל אֵלָּא בְּמִלֵּי
דְגּוֹפִיָּה. לְבַתָּר אוֹלִיד בְּנִין מִעֲלָאִי וְתַתָּאִי, וְלֹא
אֶתְיַשְׁבוּ דָא וְדָא בְּעֲלָמָא, עַד דְּאוֹלִיד בְּרַ,
וּמִנֵּיהָ אֶשְׁתַּלִּים (ס"א אֶשְׁתִּיל) עֲלָמָא, דְּאֶקְרִי שֵׁת,
וְהָא אוּקְמוּהָ.

וְעַם כֹּל דָּא, עֲלָמָא תַתָּאָה לָא אֶשְׁתַּלִּים, וְלֹא
הָוָה שְׁלִים, וְלֹא אֶשְׁתַּכַּח בְּקִיּוּמֵיהָ, עַד
דְּאֶתָא אַבְרָהָם, וְאֶתְקֵיִים עֲלָמָא. אֲבָל לָא
אֶשְׁתַּלִּים, עַד דְּאַבְרָהָם אֶשְׁתַּכַּח בִּיהָ בְּעֲלָמָא
וְאַחֲד בִּיהָ בְּיָמֵינָא, כְּמָאן דְּאַחֲד בְּיָמֵינָה,
לְמָאן דְּנִפִּיל. אֶתָא יִצְחָק, וְאַחֲד בְּיָדֵיהָ דְעֲלָמָא בְּשָׂמָאֵלָא, וְאֶתְקֵיִים יִתִּיר.

העולם בשמאל והתקנים יותר. פיון שבא יעקב, אחז באמצע הגוף, ונכלל בשני צדדים, צמד העולם ולא היה מתמוטט.

ועם כל זה לא נשתל (נשלם) בשרשיו עד שהוליד שנים עשר שבטים ושבעים נפש, ונשתל (ונשלם) העולם. ועם כל זה לא השתלם עד שקבלו ישראל תורה בהר סיני והוקם המשכן, ואז צמדו העולמות ונשלמו, והתבשמו עליונים ותחתונים.

ביון שהתורה והמשכן הוקמו, רצה הקדוש-ברוך-הוא לפקד החילות של התורה, כמה צבאות הם של התורה, כמה צבאות הם של המשכן. בא ראה, כל דבר שצריך להתישב במקומו, לא מתישב עד שנוצר בפה, ומתמנה עליו. אף פאן - רצה הקדוש-ברוך-הוא לפקד חילות התורה וחילות המשכן, וכלם היו כאחד ולא נפרדים זה מזה, הכל כמו למעלה, שהרי התורה והמשכן לא נפרדים זה מזה, והולכים כאחד.

ומשום זה חילותיהם עולים בחשבון להודע אליהם, פרט לאותם אחרים שאין להם חשבון. ולכן כתוב, וידבר ה' אל משה במדבר סיני באהל מועד. אם באהל מועד, למה במדבר סיני? אלא אחד לתורה ואחד למשכן. וזה וזה - באחד לחדש השני בשנה השנית, והכל אחד, וזה נקרא חדש זיו, רמז לאותו חדש ושנה שמאיר ללבנה, שהרי אז כל העולמות נמצאים בשלמות. לצאתם מארץ מצרים, להודיע שפשיצאו מארץ מצרים, זה היה בחדש הראשון.

רבי יצחק פתח, (תהלים קטו) ה'

פיון דאתא יעקב, אחיד באמצעיתא בגופא, ואתפליל בתרין סטרין, אתקנים עלמא ולא הוה מתמוטט.

ועם כל דא לא אשתיל (ס"א אשתלים) בשרשוי, עד דאוליד תריסר שבטין, ושבעין נפשאן, ואשתיל (ס"א ואשתלים) עלמא. ועם כל דא לא אשתלים, עד דקבילו ישראל אורייתא בטורא דסיני, ואתקם משפנא. פדין אתקיימו עלמין ואשתלימו, ואתבסמו עלאין ותתאין. ביון דאורייתא ומשפנא אתוקמו, בעא קדשא בריך הוא למפקד (דף קי"ז ע"ב) חילוי

דאורייתא, כמה חיילין אינון דאורייתא, כמה חיילין אינון דמשפנא. תא חזי, כל מלה דבעי לאתישבא בדוכתיה, לא מתיישבא עד דאדפר בפומא, ואתמני עלה. אוף הכא, בעא קדשא בריך הוא למפקד חיילין דאורייתא, וחיילין דמשפנא, וכלהו הוו פחד ולא מתפרשי דא מן דא, כגוונא דלעילא, דהא אורייתא ומשפנא לא מתפרשי דא מן דא, ואזלין פחדא.

ובגין פה, חייליהון עאלין בחושפנא לאשתמודעא גבייהו, בר אינון אחרנין דלית לון חשפנא. ובגין פה פתיב, וידבר יי אל משה במדבר סיני באהל מועד. אי באהל מועד, אמאי במדבר סיני. אלא חד לאורייתא וחד למשפנא. והאי והאי, באחד לחדש השני בשנה השנית, וכלא חד, והאי אקרי (מלכים א') חדש זיו רמז לההוא ירחא ושפא דנהיר לסיקרא, דהא כדין עלמין פלהו אשתכחו בשלימו. לצאתם מארץ מצרים, לאשתמודעא דהא כד נפקו ישראל ממצרים, פחדש הראשון הוה.

רבי יצחק פתח, (תהלים קטו) יי זכרנו יברך יברך את בית וגו'. יי זכרנו יברך,

זְכַרְנוּ יִכְרֹךְ יִכְרֹךְ אֶת בֵּית וְגו'.
ה' זְכַרְנוּ יִכְרֹךְ - אֵלֶּה הַגְּבֻרִים,
שֶׁהָיוּ עוֹלָמִים בְּחֻשְׁבוֹן בְּמִדְבָּר,
וְהַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא מְבָרֵךְ אוֹתָם
וּמוֹסִיף עֲלֵיהֶם בְּכָל זְמַן.

בֹּא רֵאֵה, מִי שְׂאוֹמֵר שְׂבַח חֲבֵרוֹ,
שֶׁל בְּנָיו, אוֹ שֶׁל מְמוֹנוֹ - צְרִיף
לְבָרְכוֹ וְלַהוֹדוֹת עָלָיו בְּבִרְכוֹת.

מִנֵּין לָנוּ? מִמֹּשֶׁה, שֶׁפְּתוּב (דברים
א) וְהַנֶּכֶם הַיּוֹם כְּכֹכְבֵי הַשָּׁמַיִם
לְרַב. אַחֵר כֶּף מֶה פְּתוּב? ה' אֱלֹהֵי
אֲבוֹתֵכֶם יֹסֵף עֲלֵיכֶם פְּכֶם אֶלֶף
פְּעָמִים וְגו'. שְׁתֵּי בְרִכוֹת הָיוּ:
אֶחָת - ה' אֱלֹהֵי אֲבוֹתֵכֶם, הָרִי
אֶחָת. אַחֵר כֶּף - וַיְבָרֵךְ אֶתְכֶם
פְּאֶשֶׁר דִּבֶּר לְכֶם. לַהוֹדוֹת עֲלֵיהֶם,
בְּרִכוֹת עַל בְּרִכוֹת.

וְאִם הוּא מוֹנֶה אֶת שְׂבַח חֲבֵרוֹ
וְלֹא מוֹדֶה עָלָיו בְּרִכוֹת - הוּא
נִתְפָּס בַּתְּחִלָּה מִלְמַעְלָה. וְאִם
הוּא מְבָרֵךְ אוֹתוֹ - הוּא מִתְבָּרֵךְ
מִלְמַעְלָה. וְהַבְּרִיחַ צְרִיף לְבָרֵךְ
אוֹתָהּ בְּעֵין טוֹבָה, וְלֹא בְּעֵין רַעָה.
וּבְכָל רוּצָה הַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא
אֶהְבֵּת הַלֵּב. וּמֵה מִי שֶׁמְבָרֵךְ אֶת
חֲבֵרוֹ, רוּצָה הַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא
שֶׁיְבָרֵךְ אוֹתוֹ בְּעֵין טוֹבָה, בְּלֵב
טוֹב - מִי שֶׁמְבָרֵךְ אֶת
הַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא עַל אֶחָת פְּמָה
וּכְמָה שֶׁצְּרִיף עֵין טוֹבָה וְלֵב טוֹב
וְאֶהְבֵּת הַלֵּב. בְּגִלְל זֶה, (שם ו)
וְאֶהְבֵּת אֶת ה' אֱלֹהֶיךָ בְּכָל לִבְךָ
וְגו'.

בֹּא רֵאֵה, הָרִי פְּרִשׁוּהָ, אֵין
הַבְּרִיחַ שֶׁלְמַעְלָה שׁוֹרָה עַל דְּבַר
שְׁנִמְנָה. וְאִם תֹּאמַר, יִשְׂרָאֵל אֵיךְ
נִמְנָנוּ? אֵלֶּה כְּפֹר לְקַח מֵהֶם, וְהָרִי
פְּרִשׁוּהָ, וְהַחֲשׁבוֹן לֹא הָיָה עַד
שֶׁנֶּאֱסַף כָּל אוֹתוֹ הַכְּפֹר וְעָלָה
לְחֻשְׁבוֹן. וּבַתְּחִלָּה מְבָרְכִים אֶת
יִשְׂרָאֵל, אַחֵר כֶּף מוֹנִים אוֹתוֹ
כְּפֹר, אַחֵר כֶּף חוֹזְרִים וּמְבָרְכִים
אֶת יִשְׂרָאֵל. נִמְצָא שֶׁיִּשְׂרָאֵל
מִתְבָּרְכִים בַּתְּחִלָּה וּבְסוֹף, וְלֹא עוֹלָה בְּהֶם מִגַּפָּה.

אֵלֶיךָ גּוֹבְרִין. דְּהוּוּ עָאֵלֶיךָ בְּחוֹשְׁבָנָא דְּמִדְבָּרָא,
וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מְבָרֵךְ לֹון, וְאוֹסִיף עֲלֵייהוּ
בְּכָל זְמַנָּא.

הָא חֲזִי, הָאִי מָאן דְּאָמַר שְׂבַחָא דְּחֲבֵרִיהָ,
דְּבִנּוּי, אוֹ דְּמִמוֹנִיהָ, בְּעֵי לְבָרְכָא לִיהָ,
וְלֹאֻדָּאָה עֲלֵיהָ בְּרִכָּאן. מְנַלְן. מִמֹּשֶׁה. דְּכִתִּיב,
(דברים א) וְהַנֶּכֶם הַיּוֹם פְּכֹכְבֵי הַשָּׁמַיִם לְרַב, לְבִתְרָה
מֶה כְּתִיב, יי אֱלֹהֵי אֲבוֹתֵכֶם יוֹסֵף עֲלֵיכֶם פְּכֶם
אֶלֶף פְּעָמִים וְגו'. תְּרִין בְּרִכָּאן הָיוּ, חֵד יי
אֱלֹהֵי אֲבוֹתֵכֶם וְגו'. הָא חֵד. לְבִתְרָה וַיְבָרֵךְ
אֶתְכֶם פְּאֶשֶׁר דִּבֶּר לְכֶם. לַאֻדָּאָה עֲלֵייהוּ,
בְּרִכָּאן עַל בְּרִכָּאן.

וְאִי אִיהוּ מְנִי שְׂבַחָא דְּחֲבֵרִיהָ, וְלֹא אוֹדִי עֲלֵיהָ
בְּרִכָּאן. הוּא נִתְפָּס בְּקִדְמִיתָא מִלְעֵילָא. וְאִי
אִיהוּ מְבָרֵךְ לִיהָ, הוּא מִתְבָּרֵךְ מִלְעֵילָא.
וּבְרִכְתָּא בְּעֵי לְבָרְכָא לָהּ בְּעֵינָא טְבָא, וְלֹא
בְּעֵינָא בִישָׂא. וּבְכֵלָא בְּעֵי קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא
רְחִימוּתָא דְּלָבָא. וּמֵה מָאן דְּמְבָרֵךְ לְחֲבֵרִיהָ,
בְּעֵי קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא דִּיבְרֵךְ לִיהָ בְּעֵינָא טְבָא,
בְּלָבָא טְבָא. מָאן דְּמְבָרֵךְ לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא,
עַל אֶחָת פְּמָה וּכְמָה, דְּבְעֵי עֵינָא טְבָא, וְלָבָא
טְבָא, וְרְחִימוּתָא דְּלָבָא. בְּגִין כֶּף (דברים ו) וְאֶהְבֵּת
אֶת יי אֱלֹהֶיךָ בְּכָל לִבְבְךָ וְגו'.

הָא חֲזִי, הָא אוּקְמוּהָ לִית בְּרִכְתָּא דְּלְעֵילָא
שְׂרִיא, עַל מְלָה דְּאִתְמַנִּי. וְאִי תִימָא,
יִשְׂרָאֵל אֵיךְ אִתְמַנּוּן. אֵלֶּה כּוּפְרָא נְטִילֵי מְנִייהוּ,
וְהָא אוּקְמוּהָ, וְחוֹשְׁבָנָא לֹא הָוִי עַד דִּיתְפְּנִישׁ
כָּל הַהוּא כּוּפְרָא, וְסִלִּיק לְחוֹשְׁבָנָא,
וּבְקִדְמִיתָא מְבָרְכִין לָהּ לְיִשְׂרָאֵל, וְלְבִתְרָה מְנַאֲן
הַהוּא כּוּפְרָא, וְלְבִתְרָה מְהַדְרִין וּמְבָרְכִין לֹון
לְיִשְׂרָאֵל. אֲשַׁתְּכַחוּ דִּישְׂרָאֵל מִתְבָּרְכִין
בְּקִדְמִיתָא וּבְסוֹפָא, וְלֹא סִלִּיק בְּהוּ מוֹתְנָא.

רַמָּה הַמַּגִּיפָה עוֹלָה בְּמִנְיָן? אֵלֶּא
מְשׁוּם שֶׁבְּרָכָה לֹא שׁוֹרָה בְּמִנְיָן.
כִּינּוּן שֶׁמְסַתְּלֶקֶת הַבְּרָכָה, הַצַּד
הָאֲחֵר שׁוֹרָה עָלָיו, וְיִכּוֹל לְהַנְזֹק.
בְּגַלֵּל זֶה בְּמִנְיָן לֹקְחִים כַּפָּר
וּפְדִיּוֹן, לְסַלֵּק אוֹתוֹ מֵהֶם.

יְבָרֵךְ אֶת בֵּית יִשְׂרָאֵל - אֵלֹו
הַנְּשִׁים, שְׁלֹא עוֹלוֹת בְּמִנְיָן. יְבָרֵךְ
אֶת בֵּית אֶהְרֹן - שֶׁהֵם מְבָרְכִים
אֶת הָעָם בְּעֵינֵי טוֹבָה וּבְלֵב טוֹב
וּבִאֲהֶבֶת הַלֵּב. אֶת בֵּית אֶהְרֹן -
כִּף גַּם הַנְּשִׁים (שְׁלֹהֵם), שֶׁמְתַבְּרָכוֹת
בְּבְרָכָה (שְׁלֹהֵם).

יְבָרֵךְ יִרְאֵי ה' - אֵלֶּה הֵם הַלְוִיִּם,
וְכֻלָּם מְתַבְּרְכִים, כִּי הֵם יִרְאִים
מִהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא. הַקְּטָנִים עִם
הַגְּדוֹלִים - אֵף עַל גַּב שְׁלֹא עוֹלִים
בְּמִנְיָן.

בֹּא רְאֵה, לֹא נִמְצָא מִנְיָן בְּיִשְׂרָאֵל
שֶׁהִתְבָּרְכוּ בוֹ כְּמִנְיָן זֶה, שֶׁמִּנְיָן
זֶה לְהַתְּבָרֵךְ הִיָּה, וְלִהְשֵׁלִים
שְׁלֵמוֹת הָעוֹלָמִים הִיָּה, וּבְמִקּוֹם
שֶׁהַבְּרָכוֹת יוֹצְאוֹת נִמְנוּ, שֶׁכְּתוּב
בְּאֶחָד לְחֹדֶשׁ הַשָּׁנִי, שֶׁהוּא זִיו
בְּרָכוֹת הָעוֹלָם, שֶׁמִּמֶּנּוּ יוֹצֵא זִיו
לְעוֹלָם. וְעַל זֶה נִקְרָא חֹדֶשׁ זִיו,
שֶׁהַזִּיו שֶׁל הַכֹּל יוֹצֵא מִמֶּנּוּ, וְעַל
זֶה כְּתוּב (תְּהִלִּים קלד) 'יְבָרֵךְ ה'
מִצִּיּוֹן, וְהַכֹּל דְּבָר אֶחָד, וְכְתוּב
(שֵׁם קלג) כִּי שֵׁם צִוְּהָ ה' אֶת הַבְּרָכָה
וְגו'.

רַבִּי יְהוּדָה הִיָּה מְצוּי לְפָנַי רַבִּי
שְׁמַעוֹן. אָמַר לוֹ, יִשְׂרָאֵל, מֵאִיָּה
מִקּוֹם הֵם מְתַבְּרְכִים? אָמַר לוֹ,
אוֹי לְעוֹלָם שְׁלֹא מְשַׁגְּיחִים וְלֹא
מְסַתְּפִלִים בְּנֵי אָדָם בְּכַבּוּד הַמֶּלֶךְ
הָעֲלִיּוֹן. בֹּא רְאֵה, בְּשַׁעַה שֶׁנִּמְצָאוּ
יִשְׂרָאֵל צְדִיקִים לְפָנַי
הַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, וְהָעוֹלָמוֹת
הָיוּ (עַמּוּ) מְצוּיִים בְּעֵץ אֶחָד עֲלִיּוֹן
קְדוּשׁ, שֶׁהַמְּזוֹן שֶׁל הַכֹּל בוֹ, הִיָּה
מִתְּבָרֵךְ מִמִּקּוֹם שֶׁכָּל הַבְּרָכוֹת
כְּנוֹסוֹת בוֹ, וּבוֹ נִנְטַע וְנִשְׁתַּלּוּ
שְׂרָשׁוּי.

מוֹתָנָא אָמַאי סָלִיק בְּמִנְיָנָא. אֵלֶּא בְּגִין
דְּבִרְכַתָּא לָא שְׂרִיא בְּמִנְיָנָא, כִּינּוּן
דְּאִסְתְּלֶק בְּרַכְתָּא, סְטָרָא אַחְרָא שְׂאֲרֵי עֲלוּי,
וְיִכִּיל לְאַתְזָקָא. בְּגִין דָּא בְּמִנְיָנָא נְטָלִין כּוּפְרָא
וּפְדִיּוֹנָא, לְסַלְקָא עָלֵיהּ מַנְיָהוּ.

(ס"א מעליה מותנא) יְבָרֵךְ אֶת בֵּית יִשְׂרָאֵל, אֵלִין נְשִׁין,
דְּלֹא סְלִקִין בְּמִנְיָנָא. יְבָרֵךְ אֶת בֵּית אֶהְרֹן,
דְּאִינוּן מְבָרְכִין לְעַמָּא, בְּעֵינָא טְבָא וּבְלֵבָא
טְבָא, וּבִרְחִימוּתָא דְלֵבָא. אֶת בֵּית אֶהְרֹן, הַכִּי
נְמִי נְשִׁין (דְּלִחוּן), דְּאַתְבְּרַכֵּן בְּבְרַכְתָּא (ס"א דְּלִחוּן).

יְבָרֵךְ יִרְאֵי יי. אֵלִין אִינוּן לִינְאֵי, וְכִלְהוּ
מִתְּבָרְכִין, בְּגִין דְּדַחְלִין לִיהּ לְקוּדְשָׁא
בְּרִיךְ הוּא. הַקְּטָנִים עִם הַגְּדוֹלִים, אֵף עַל גַּב
דְּלֹא עָאִלִין בְּמִנְיָנָא.

תָּא חֲזִי לָא אֲשַׁתְּכַח מִנְיָנָא בְּהוּ בְּיִשְׂרָאֵל
דְּאַתְבְּרַכֵּן בִּיהּ, כִּהֵאִי מִנְיָנָא. דְּהֵאִי
מִנְיָנָא לְאַתְבְּרַכָּא הָוָה, וְלֹא שְׁלֵמָא שְׁלִימוּתָא
דְּעֲלָמִין הָוָה, וּבְאַתְר דְּבִרְכָאן נְפָקִין אֲתַמְנוּן,
דְּכְתִיב בְּאֶחָד לְחֹדֶשׁ הַשָּׁנִי, דְּאִיהוּ זִיוָא
דְּבִרְכָאן דְּעֲלָמָא, דְּמַנְיָה נְפִיק זִיוָא לְעֲלָמָא.
וְעַל דָּא אֶקְרִי חֹדֶשׁ זִיו, דְּזִיוָא דְּכֻלָּא נְפִיק
מִנְיָה, וְעַל דָּא כְּתִיב, (תְּהִלִּים קלד) 'יְבָרֵךְ יי מִצִּיּוֹן,
וְכֻלָּא חַד מְלָה וְכְתִיב (תְּהִלִּים קלג) כִּי שֵׁם צִוְּהָ יי
(דף ק"ר"ח ע"א) אֶת הַבְּרָכָה וְגו'.

רַבִּי יְהוּדָה הָוָה שְׂכִיחַ קַמִּיהּ דְּרַבִּי שְׁמַעוֹן,
אָמַר לִיהּ יִשְׂרָאֵל מֵאֵן אַתְר אֲתַבְּרַכֵּן. אָמַר
לִיהּ, וְוִי לְעֲלָמָא, דְּלֹא מְשַׁגְּיחִין וְלֹא מְסַתְּפִלִין
בְּנֵי נְשָׂא, בְּיִקְרָא דְּמִלְכָּא עֲלָאָה. תָּא חֲזִי,
בְּשַׁעַתָּא דְּאַשְׁתְּכַחוּ יִשְׂרָאֵל זְכַאִין קַמִּי קְדֻשָׁא
בְּרִיךְ הוּא, וְהוּוּ עֲלָמִין (ס"א עַמּוּיָה) שְׂכִיחִין בְּחַד
אִילָנָא עֲלָאָה קְדִישָׁא, דְּמִזְוֹנָא דְּכֻלָּא בִּיהּ, הָוָה
מִתְּבָרֵךְ מֵאַתְר דְּכָל בְּרַכָּאן פְּנִישִׁין בִּיהּ. וּבִיהּ
אַתְנַטַע וְאַשְׁתִּילוּ שְׂרָשׁוּי.

וַיִּשְׂרָאֵל לְתַתָּא, הוּוּ מִתְבָּרְכָן (ואשתילוי שרשוי) מֵאֲתָר
 דְּכָל אֵינּוּן בְּרַכָּאן נִפְקִין בֵּיהּ, וְלֹא
 מִתְעַכְבֵּי לְמִיפַק, הָדָא הוּוּ דְכְתִיב יְבָרְכֶךָ יי
 מִצִּיּוֹן, וְכְתִיב (תהלים קלג) כָּטַל חֶרְמוֹן שִׁיּוֹרֵד עַל
 הַרְרֵי צִיּוֹן כִּי שֵׁם צִיּוֹה יי אֶת הַבְּרָכָה חַיִּים עַד
 הָעוֹלָם. וְדָא אִיהוּ נְהִירוּ דְעֵלְמָא. דְכְתִיב, (תהלים
 ג) מִצִּיּוֹן מִכְּלָל יוֹפִי אֱלֹהִים הוֹפִיעַ. הוֹפִיעַ:
 נְהִיר. כְּמָה דְאֵת אֲמַר (דברים לג) הוֹפִיעַ מֵהַר פֶּאֶרְזָן
 (ס"א וְדָא נְהִירוּ). וְכַד יְנַהֵר, יְנַהֵר לְכֻלְהוּ עֲלַמִּין.
 וְכַד הָאֵי נְהִירוּ אֲתַעַר, כְּלָא הוּוּ בְחַבְרוּתָא (ס"א
 כְּלָא הוּוּ בְחַבְיבּוּתָא), כְּלָא הוּוּ בְרַחֲמֵימוּתָא, כְּלָא
 הוּוּ בְשְׁלִימוּ, פְּדִין הוּוּ שְׁלָמָא דְכְּלָא, שְׁלָמָא
 דְעֵילָא וְתַתָּא, הָדָא הוּוּ דְכְתִיב, (תהלים קכב) יְהִי
 שְׁלוֹם בְּחִילָךְ שְׁלוֹה בְּאַרְמְנוֹתֶיךָ.
 אִישׁ עַל דְּגָלוּ בְּאוֹתוֹת לְבֵית אַבְתָּם יַחְנוּ בְּנֵי
 יִשְׂרָאֵל וְגו' (במדבר ב) רַבִּי אֶלְעָזָר פְּתַח,
 (ישעיה טו) שְׂמַחוּ אֶת יְרוּשָׁלַם וְגִילּוּ בָהּ כָּל אַהֲבֵיהָ
 וְגו'. כְּמָה חֲבִיבָא אוֹרֵייתָא קָמִי קִדְשָׁא בְרִיךְ
 הוּוּ, דְהָא בְּכָל אֲתָר דְּמַלִּי דְאוֹרֵייתָא
 אֲשַׁתְּמַעוּ, קִדְשָׁא בְרִיךְ הוּוּ וְכָל חֲיִילִין דִּילֵיהּ
 כְּלָהוּ צִיּוֹתִין לְמַלוּלֵיהּ. וְקוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּוּ
 אֲתֵי לְדִיִּירָא עֲמִיהּ, הָדָא הוּוּ דְכְתִיב, (שמות כ)
 בְּכָל הַמָּקוֹם אֲשֶׁר אֲזַכִּיר אֶת שְׁמִי וְגו'. וְלֹא
 עוֹד, אֶלָּא דְשִׁנְאוּי נִפְלִין קָמִיהּ, וְהָא אוֹקְמוּהָ.
 תָּא חֲזִי, פְּקוּדֵי אוֹרֵייתָא עֲלַאִין אֵינּוּן לְעֵילָא.
 אֲתֵי בַר נֶשׁ וְעֵבִיד פְּקוּדָא חֲדָא, הַהוּוּ
 פְּקוּדָא קִיִּימָא קָמִי קִדְשָׁא בְרִיךְ הוּוּ,
 וּמִתְעַטְרָא קָמִיהּ, וְאֲמַר פְּלַנְיָא עֵבֵד לִי, וּמִן
 פְּלַנְיָא אָנָא, בְּגִין דְּאִיהוּ אֲתַעַר לֵיהּ לְעֵילָא.
 כְּגוֹוְנָא דְאִיהוּ אֲתַעַר לֵיהּ לְתַתָּא, הַכִּי נָמִי
 אֲתַעַר לְעֵילָא, וְעֵבִיד שְׁלָמָא לְעֵילָא וְתַתָּא,
 כְּמָה דְאֵת אֲמַר, (ישעיה כז) אוּ יַחֲזֵק בְּמַעְזֵי יַעֲשֶׂה
 שְׁלוֹם לִי שְׁלוֹם יַעֲשֶׂה לִי. יַעֲשֶׂה שְׁלוֹם לִי,

וַיִּשְׂרָאֵל לְמַטָּה הִיוּ מִתְבָּרְכִים
 (ונשתילו שרשוי) מִמָּקוֹם שְׁכָל אוֹתָן
 בְּרָכוֹת יוֹצְאוֹת בּוּ וְלֹא מִתְעַכְבוֹת
 לְצֵאתָא. זְהוּ שְׁכַתוּב יְבָרְכֶךָ ה'
 מִצִּיּוֹן, וְכַתוּב כָּטַל חֶרְמוֹן שִׁיּוֹרֵד
 עַל הַרְרֵי צִיּוֹן כִּי שֵׁם צִיּוֹה ה' אֶת
 הַבְּרָכָה חַיִּים עַד הָעוֹלָם. וְזְהוּ
 אוֹר הָעוֹלָם, שְׁכַתוּב (תהלים ג)
 מִצִּיּוֹן מִכְּלָל יוֹפִי אֱלֹהִים הוֹפִיעַ.
 הוֹפִיעַ - הָאִיר, כְּמוּ שְׁנַאֲמַר (דברים
 לג) הוֹפִיעַ מֵהַר פֶּאֶרְזָן. (וְזַה אוֹר)
 וְכַשְׁמַאִיר, מֵאִיר לְכָל הָעוֹלָמוֹת.
 וְכַשְׁאוּר זְה מִתְעוֹרֵר, הַכָּל הוּוּ
 בְּחַבְרוּת (הַכָּל הוּוּ בְּחַבְיבּוּת), הַכָּל הוּוּ
 בְּאַהֲבָה, הַכָּל הוּוּ בְשְׁלָמוֹת, וְאִז
 הוּוּ שְׁלוֹם הַכָּל, שְׁלוֹם שְׁלָמְעָלָה
 וְשְׁלָמְטָה. זְהוּ שְׁכַתוּב (תהלים קכב)
 יְהִי שְׁלוֹם בְּחִילָךְ שְׁלוֹה
 בְּאַרְמְנוֹתֶיךָ.
 אִישׁ עַל דְּגָלוּ יַחְנוּ בְּאוֹתָת לְבֵית
 אַבְתָּם יַחְנוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְגו' (במדבר
 א). רַבִּי אֶלְעָזָר פְּתַח, (ישעיה טו)
 שְׂמַחוּ אֶת יְרוּשָׁלַם וְגִילּוּ בָהּ כָּל
 אַהֲבֵיהָ וְגו'. כְּמָה חֲבִיבָה הַתּוֹרָה
 לְפָנֵי הַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּוּ, שְׁהִירִי
 בְּכָל מָקוֹם שְׂדַבְרֵי תּוֹרָה
 נִשְׁמַעִים, הַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּוּ וְכָל
 חִילוֹתֵיו, כְּלָם מְקַשְׁבִים לְדַבְרֵיו,
 וְהַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּוּ כָּא לְדוֹר
 עָמוּ. זְהוּ שְׁכַתוּב (שמות כ) בְּכָל
 הַמָּקוֹם אֲשֶׁר אֲזַכִּיר אֶת שְׁמִי וְגו'.
 וְלֹא עוֹד, אֶלָּא שְׁשׁוֹנְאִיו נוֹפְלִים
 לְפָנָיו, וְהִירֵי פְרִשׁוּהָ.
 כָּא רָאָה, מִצְוֹת הַתּוֹרָה הֵן
 עֲלִיּוֹנוֹת לְמַעְלָה. כָּא אָדָם וְעֵשֶׂה
 מִצְוָה אַחַת - אוֹתָהּ הַמִּצְוָה
 עוֹמְדָת לְפָנֵי הַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּוּ,
 וּמִתְעַטְרָת לְפָנָיו וְאוֹמְרָת: פְּלוּנִי
 עֵשֶׂה אוֹתִי, וּמְפְלוּנִי אָנִי. מִשׁוּם
 שְׁהוּוּ עוֹרֵר אוֹתָהּ לְמַעְלָה. כְּמוּ
 שְׁהוּוּ עוֹרֵר אוֹתָהּ לְמַטָּה, כְּךָ גַם
 עוֹרֵר אוֹתָהּ לְמַעְלָה, וְעֵשֶׂה שְׁלוֹם
 לְעֵילָא. שְׁלוֹם יַעֲשֶׂה לִי,

לתתא. זכאה חולקיה דיהוה בר נש, דעביד פקודי אורייתא.

שמחו את ירושלם וגו', בגין דחדוה לא אשתכת, אלא בזמנא דישראל קיימי בארעא קדישא. דתמן אתחברת אתתא בבעלה, וכדין הוא חדוותא דכלא, חדוותא דעילא ותתא. בזמנא דישראל לא אשתכחו בארעא קדישא, אסיר ליה לבר נש למחדי, ולאחזאה חידו. דכתיב, שמחו את ירושלם וגילו בה וגו', וגילו בה דייקא.

רבי אבא חמא חד בר נש, דהוה חדי בבי טרונייא דבבל, בטש ביה, אמר שמחו את ירושלם כתיב (אמר רבי אבא), בזמנא דירושלם בחדוה, בעי בר נש למחדי. רבי אלעזר לטעמיה, דאמר שמחו את ירושלם, היינו דכתיב, (תהלים ק) עבדו את יי בשמחה.

כתוב אחד אומר, עבדו את יי בשמחה, וכתוב אחד אומר, (תהלים ב) עבדו את יי ביראה וגילו ברעדה. מה בין האי להאי. אלא, כאן בזמנא דישראל שראן בארעא קדישא. כאן בזמנא דישראל שראן בארעא אחרא. (ד"א) עבדו את יי ביראה, דא כנסת ישראל, בזמנא דאיהי בגלותא ביני עממיא.

אמר רבי יהודה, והא כתיב (ישעיה נה) פי בשמחה תצאו, ודא היא כנסת ישראל, פיון דאמר תצאו, מן גלותא הוא, ואקרי שמחה. אמר ליה, ודאי הכי הוא, דכל זמנא דאיהי בגלותא ושכיבת לעפרא, לא אקרי שמחה, עד דקודשא בריך הוא ייתי לגבה, ויוקים לה מעפרא, ויימא (ישעיה נב) התנערי מעפר וגו'.

(ישעיה ס) קומי אורי וגו'. ויתחברון כחדא, (ויקים

למעלה ולמטה, כמו שנאמר (ישעיה כז) או יחזק במעוזי יעשה שלום לי שלום לי - למעלה. שלום יעשה לי - למטה. אשרי חלקו של אותו אדם שעושה מצוות התורה.

שמחו את ירושלם וגו', משום שחדוה לא נמצאת אלא בזמן שישראל עומדים בארץ הקדושה, ששם מתחברת אשה בבעלה, ואז זוהי שמחת הכל, השמחה שלמעלה ושלמטה. בזמן שישראל לא נמצאים בארץ הקדושה, אסור לאדם לשמח ולהראות שמחה, שכתוב שמחו את ירושלם וגילו בה וגו', וגילו בה דוקא.

רבי אבא ראה איש שהיה שמח בבית טרוניא שבבבל. הפה בו ואמר, שמחו את ירושלם כתוב (אמר רבי אבא), בזמן שירושלם בשמחה צריך אדם לשמח. רבי אלעזר לטעמו, שאמר שמחו את ירושלם, היינו שכתוב (תהלים ק) עבדו את ה' בשמחה.

כתוב אחד אומר, עבדו את ה' בשמחה. וכתוב אחד אומר, (שם ב) עבדו את ה' ביראה וגילו ברעדה. מה בין זה לזה? אלא, כאן בזמן שישראל שרויים בארץ הקדושה - כאן בזמן שישראל שרויים בארץ אחרת. (ד"א) עבדו את ה' ביראה - זו כנסת ישראל בזמן שהיא בגלות בין העמים.

אמר רבי יהודה, והרי כתוב (ישעיה נה) כי בשמחה תצאו, וזו היא כנסת ישראל. פיון שאמר תצאו, מהגלות הוא, ונקראת שמחה. אמר לו, ודאי כן הוא זה, שכל זמן שהיא בגלות ושוככת לעפר, לא נקראת שמחה, עד שהקדוש ברוך הוא יבא אליה, ויקימה מהעפר ויתחברו כאחד, (ויקימה מעפרה) ואז

ויאמר, (שם נב) התנערי מעפר וגו', (שם ס) קומי אורי וגו',

לְהַמְעִיבָא פְּדִין חֲדָוּתָא אֶקְרִי. חֲדָוּתָא דְכָלְא, וּכְדִין בְּשִׁמְחָה תִּצְאוּ וּדְאִי. פְּדִין כְּמָה חֲמִילִין יִפְקִין לְקַבְּלָא דְמִטְרוּנִיתָא, לְחֲדָוּתָא דְהַלּוּלָא דְמִלְפָּא, כְּמָה דְאֵת אָמַר (ישעיה נה) הַהָרִים וְהַגְּבְעוֹת יִפְצְחוּ וְגו', וּכְתִיב (ישעיה נב) כִּי הִלֵּךְ לְפָנֵיכֶם יְיָ וּמֵאֲסַפְכֶם וְגו'.

חֲדָה נִקְרָאת, חֲדוֹת הַכּל, וְאִז בְּשִׁמְחָה תִּצְאוּ וּדְאִי. אִז כְּמָה חֲלִילוֹת יִצְאוּ מוֹל הַגְּבִירָה לְחֲדוֹת הַלּוּלָת הַמֵּלֶךְ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שם נה) הַהָרִים וְהַגְּבְעוֹת יִפְצְחוּ וְגו', וּכְתוּב (שם נב) כִּי הִלֵּךְ לְפָנֵיכֶם ה' וּמֵאֲסַפְכֶם וְגו'.

אִישׁ עַל דְּגָלוֹ בְּאוֹתוֹת. (במדבר ב) אֵלִין אַרְבַּע מִשְׁרִיין דְּכִנְסַת יִשְׂרָאֵל, דְּאִינוּן תְּרִיסַר שְׁבֻטִין, תְּרִיסַר תַּחּוּמִין, סְחוֹר סְחוֹר לָהּ. כְּלָא כְּגוּוֹנָא דְלַעֲיָלָא, כְּתִיב (תהלים קכב) שִׁשָּׁם עָלוּ שְׁבֻטִים שְׁבֻטִי יְהוָה וְגו'. שִׁשָּׁם עָלוּ שְׁבֻטִים, אֵלִין תְּרִיסַר שְׁבֻטִין, תְּרִיסַר תַּחּוּמִין דְּלַתְתָּא.

אִישׁ עַל דְּגָלוֹ בְּאוֹתוֹת - אֵלוֹ אַרְבַּע מַחְנֹת שֶׁל כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, שֶׁהֵם שְׁנַיִם עֶשֶׂר שְׁבֻטִים, שְׁנַיִם עֶשֶׂר תַּחּוּמִים סְבִיב סְבִיב לָהּ. הַכּל כְּמוֹ שֶׁלְמַעְלָה, כְּתוּב (תהלים קכב) שִׁשָּׁם עָלוּ שְׁבֻטִים שְׁבֻטִי יְהוָה וְגו'. שִׁשָּׁם עָלוּ שְׁבֻטִים - אֵלוֹ שְׁנַיִם עֶשֶׂר שְׁבֻטִים, שְׁנַיִם עֶשֶׂר תַּחּוּמִים שְׁלֵמְטָה.

הָא אוֹקְמוּהָ בְּגִין דִּי"ה עֲדוֹת לְיִשְׂרָאֵל וּדְאִי. וּבְגִין דָּא, הָרְאוּבֵנִי הַשְּׁמֵעוּנִי, י"ה בְּכָל חַד וְחַד. אֲבָל וּדְאִי הָכִי הוּא, דְּהָא אֵילְנָא עֲלָאָה קְדִישָׁא, בְּהוּ אַחְתָּם בְּחוֹתְמוֹי. וְאוֹקְמוּהָ דְכְּתִיב, (יחזקאל א) וְדַמּוֹת פְּנִיָהּם פְּנִי אָדָם וּפְנֵי אַרְיָה אֶל הַיָּמִין וְגו'. דִּיוֹקְנָא דְאָדָם אֶתְפְּלִיל בְּכִלְהוּ, וְאַפִּין הוּוּ לְד' סְטֵרִין דְעֲלָמָא, וּמִתְפָּרְשֵׁן בְּדִיוֹקְנֵיהוֹן, וּכְלֵהוֹן כְּלִילָן בֵּיהּ בְּאָדָם.

שְׁבֻטִי יְהוָה, הָא אוֹקְמוּהָ בְּגִין דִּי"ה עֲדוֹת לְיִשְׂרָאֵל וּדְאִי. וְלִכְּן (במדבר כו) הָרְאוּבֵנִי, הַשְּׁמֵעוּנִי, י"ה בְּכָל אֶחָד וְאֶחָד. אֲבָל וּדְאִי כִּף הוּא, שְׁהַרִי הַעֵץ הָעֲלִיּוֹן הַקָּדוֹשׁ, בּוֹ חוֹתֵם בְּחוֹתְמוֹ. וּפְרִשׁוּהָ שְׁכַתְּנוֹב, (יחזקאל א) וְדַמּוֹת פְּנִיָהּם פְּנֵי אָדָם וּפְנֵי אַרְיָה אֶל הַיָּמִין וְגו'. דַּמּוֹת אָדָם נִכְלָלָת בְּכִלְסָם, וְהַפְּנִים הֵיוּ לְאַרְבַּעַת צַדִּי הָעוֹלָם, וְנִפְרָדִים בְּדַמְיוּתֵיהֶם, וְכִלְסָם כְּלוּלִים בּוֹ בְּאָדָם.

מִיכָאֵל מִימִינָא, גְּבַרְיָאֵל מִשְׁמָאלָא, אוּרִיאֵל לְקַדְמֵיהוּ, רְפָאֵל לְאַחֲוֵרֵיהוּ, שְׁכִינְתָּא עֲלֵיהוּ. תְּרִין מְפָאן, וְתִרִין מְפָאן, וְהִיא בְּאֲמַצְעֵיתָא. כְּגוּוֹנָא דָּא בְּאַרְעָא דְלַתְתָּא, תְּרִי מְפָאן, וְתִרִי מְפָאן, וְי"ה בֵּינֵיהוּ.

מִיכָאֵל מִימִין, גְּבַרְיָאֵל מִשְׁמָאל, אוּרִיאֵל לְפָנֵיהֶם, רְפָאֵל לְאַחֲוֵרֵיהֶם, הַשְּׁכִינָה מְעֲלֵיהֶם. שְׁנַיִם מְפָאן, וּשְׁנַיִם מְפָאן, וְהִיא בְּאֲמַצְעֵי. כְּמוֹ זֶה בְּאַרְץ שְׁלֵמְטָה - שְׁנַיִם מְפָאן, וּשְׁנַיִם מְפָאן, וְי"ה בֵּינֵיהֶם.

בֵּינָן דְּנִטְלִין תְּרִין דְּגָלִים, מַה כְּתִיב. וְנִסַּע אֶהָל מוֹעֵד מַחְנֵה הַלְוִיִּם וְגו'. וְלִבְתֵּר, אִינוּן תְּרִין אַחְרָנִין אַרְבַּע מִשְׁרִיין אִינוּן לְאַרְבַּע סְטֵרִי עֲלָמָא, וְאַשְׁתַּכְּחוּ תְּרִיסַר. אוּף הָכִי לַתְתָּא כְּגוּוֹנָא דְלַעֲיָלָא. וְנִסַּע בְּרַאשׁוֹנָה דְּגָל מַחְנֵה יְהוּדָה, לְקַבִּיל מִשְׁרַיָּא דְאוּרִיאֵל. וּמַחְנֵה דְרְאוּבֵן לְקַבִּיל מִשְׁרַיָּא דְמִיכָאֵל. דָּא לְדָרוֹם,

בֵּינָן שְׁלוֹקְחִים שְׁנַיִ דְּגָלִים, מַה כְּתוּב? וְנִסַּע אֶהָל מוֹעֵד מַחְנֵה הַלְוִיִּם וְגו'. וְאַחַר כִּף אוֹתָם שְׁנַיִם אַחֲרִים אַרְבַּע מַחְנֹת הֵן לְאַרְבַּעַת צַדִּי הָעוֹלָם, וְנִמְצְאִים שְׁנַיִם עֶשֶׂר. אַף כִּף לְמִטָּה כְּמוֹ שֶׁלְמַעְלָה. וְנִסַּע בְּרַאשׁוֹנָה דְּגָל מַחְנֵה יְהוּדָה מוֹל מַחְנֵה אוּרִיאֵל. וּמַחְנֵה רְאוּבֵן מוֹל מַחְנֵה מִיכָאֵל.

זֶה לְדָרוּם, וְזֶה לְמִזְרָח. כִּף גַּם
הַמְזֻבָּח דְרוֹמִית מִזְרָחִית. וּמַחְנֶה
דָּן לְצִפּוֹן. מַחְנֶה אֶפְרַיִם יָמָה.
מַחְנֶה דָּן מוּל מַחְנֶה גְבֻרִיאֵל.
מַחְנֶה אֶפְרַיִם לְמַעַרְב מוּל מַחְנֶה
רְפָאֵל. כִּף גַּם הַמְזֻבָּח צְפוֹנִית
מַעַרְבִית. הַכֵּל אַחֲזוּ זֶה בְּזֶה, עַד
שֶׁהַכֵּל עוֹלָה וְנֶאֱחָז בְּשֵׁם הַקְּדוּשׁ,
שֶׁהוּא הַרְאִשִׁית שֶׁל הַכֵּל, הַעֲלִיּוֹן
שֶׁל הַכֵּל, הַקְּדוּשׁ שֶׁל הַכֵּל, הַכֵּל
כָּלֹל בּוֹ.

י' מִזְרָח הוּא רֵאשִׁית הָאוֹר, הוֹלֵךְ
וּמְשׁוּטֵט וּמוֹצִיא לְדָרוֹם, וְדָרוֹם
יוֹצֵא וְתִלּוּי בְּרֵאשִׁית הַמְזֻבָּח. ה'
דָּרוֹם, מִמֶּנּוּ יוֹצֵא דָרוֹם בְּעוֹלָם.
וְנִכְנָס י' בְּרֵאשִׁית הַמְזֻבָּח, וּמוֹצִיא
אוֹתוֹ.

וְיָמָה' תִּלּוּיִים דָּרוֹם וְצִפּוֹן, וְאוֹתוֹ
שְׁבִינִיָּהִם, י' מִזְרָח, י"ה - דָּרוֹם
וְצִפּוֹן תִּלּוּיִים בּוֹ. ו' בְּאֶמְצַע, וְזֶה
הוּא בֵּן זָכָר. בְּגִלּוֹל זֶה הוּא בֵּין
צִפּוֹן לְדָרוֹם. וְעַל זֶה שְׁנִינוּ, מִי
שְׁנוֹתָן מִטְּתוֹ בֵּין צִפּוֹן לְדָרוֹם,
יִהְיֶה לוֹ בָּנִים זָכָרִים, שֶׁהָרִי בֵּן זָכָר
הוּא בֵּין צִפּוֹן לְדָרוֹם. ה' עֲלִיּוֹנָה,
כֶּה תִּלּוּי צִפּוֹן וְדָרוֹם, וּבֶן זָכָר
בִּינֵיהֶם, בְּסוּד שֶׁל יו"ה. ה'
הַאֲחֻרוֹנָה - מַעַרְב.

וְעַל זֶה הַדָּרוֹם אַחֲזוּ בַּמְזֻבָּח,
שֶׁהוּא רֵאשִׁית הַשְּׁמֶשׁ וְתִלּוּי בּוֹ.
וְעַל זֶה לְמַדְנֹו, מִצַּד אֶבָּא אַחֲזוּ
וְתִלּוּי הַחֹסֶד הַעֲלִיּוֹן, מִצַּד הָאֶמָּא
תִּלּוּיָהּ גְבוּרָה. כְּמוֹ זֶה אַחֲזוּ הַכֵּל
זֶה בְּזֶה.

וְיִוִּית הַמְזֻבָּח גַּם כֵּן מְסוּבָּבִים,
וְכֹא לוֹ לְקַרְן דְרוֹמִית מִזְרָחִית.
שֶׁהַדָּרוֹם כָּחוּ בַּמְזֻבָּח, שֶׁהוּא
רֵאשִׁית הַשְּׁמֶשׁ, וְחֹזֶק הַשְּׁמֶשׁ אֵן
שׁוּרָה אֵלָּא בְּרֵאשִׁית. מִזְרָחִית
צְפוֹנִית - בֵּינָן שְׁדָרוֹם נוֹטֵל תְּקוּפֹ
שֶׁל הַמְזֻבָּח, הוּא מְאִיר לְצִפּוֹן,
וְהַצִּפּוֹן נִכְלָל בְּדָרוֹם, שֶׁהָרִי
שְׂמַאל נִכְלָל בְּיָמִין.

וְדָא לְמִזְרָח. מְזֻבָּח הָכִי נָמִי דְרוֹמִית מִזְרָחִית.
וּמַחְנֶה דָּן לְצִפּוֹן. מַחְנֶה אֶפְרַיִם יָמָה. מַחְנֶה
דָּן לְקַבִּיל מִשְׁרַיָּא דְגְבֻרִיאֵל. מַחְנֶה אֶפְרַיִם
לְמַעַרְב, לְקַבִּיל מִשְׁרַיָּא דְרְפָאֵל מְזֻבָּח הָכִי
נָמִי צְפוֹנִית מַעַרְבִית. כִּלְא אַחִיד דָּא כְּדָא, עַד
דְּסִלְקָא כִּלְא וְאַתְאַחַד בְּשֵׁמָא קַדִּישָׁא, דְּאִיהוּ
שִׁירוּתָא דְכִלְא. עֲלָאָה דְכִלְא קַדִּישָׁא דְכִלְא.
כִּלְא אַתְּכִלִּיל בִּיהַ.

י' מִזְרָח הוּא שִׁירוּתָא דְנְהוּרָא, אֲזִיל וְשֵׁאט
וְאַפִּיק לְדָרוֹם. וְדָרוֹם נָפִיק וְתִלְיָא
בְּשִׁירוּתָא דְמִזְרָח. ה' דָּרוֹם. מְנִיָּה נָפִיק דָּרוֹם
בְּעֲלָמָא. וְעִיל י' בְּשִׁירוּתָא דְמִזְרָח, וְאַפִּיק
לִיהַ.

וּמִן ה' תִּלְיָא דָרוֹם וְצִפּוֹן, וְהַהוּא דְבִינִיָּהוּ,
י' מִזְרָח י"ה דָרוֹם וְצִפּוֹן תִּלְיָאן בִּיהַ. ו'
בְּאֶמְצַעִיתָא. וְדָא הוּא בֵּן דְכָר. בְּגִין כִּף אִיהוּ
בֵּין צִפּוֹן לְדָרוֹם. וְעַל דָּא תְּנִינָן, מָאן דִּיְהִיב
מִטְּתוֹ בֵּין צִפּוֹן לְדָרוֹם, הוֹיִין לִיהַ בָּנִים זָכָרִים.
דְּהֵאִי בֵּן דְכָר אִיהוּ בֵּין צִפּוֹן לְדָרוֹם. ה' עֲלָאָה
כֶּה תִּלְיָא צִפּוֹן וְדָרוֹם, וּבֶן דְכָר בִּינִיָּהוּ, בְּרִזָּא
דִּיו"ה. ה' בְּתִרְאָה מַעַרְב.

וְעַל דָּא דָרוֹם אַחִיד בַּמְזֻבָּח, דְּאִיהוּ שִׁירוּתָא
דְּשִׁמְשָׁא וְתִלְיָא בִּיהַ. וְעַל דָּא תְּנִינָן,
מְסֻטְרָא דְאַבָּא אַחִיד וְתִלְיָא חֹסֶד עֲלָאָה.
מְסֻטְרָא דְאִמָּא תִלְיָא גְבוּרָה. כְּגוּוֹנָא דָּא
אַחִיד כִּלְא דָּא כְּדָא.

וְיִוִּין דְּמַדְבַּחָא הָכִי נָמִי אֶסְתַּחֲרוֹן, וְכֹא לוֹ לְקַרְן
דְרוֹמִית מִזְרָחִית. דְּדָרוֹם תּוֹקְפִיָּה בַּמְזֻבָּח,
דְּאִיהוּ שִׁירוּתָא דְשִׁמְשָׁא, וְתּוֹקְפָא דְשִׁמְשָׁא
לָא שְׁרַיָּא אֵלָּא בְּשִׁירוּתָא. מִזְרָחִית צְפוֹנִית.
כִּיּוֹן דְּדָרוֹם נוֹטֵל תּוֹקְפִיָּה דְּמִזְרָח, הוּא אֲנַהֲרִיר
לְצִפּוֹן וְצִפּוֹן אַתְּכִלִּיל בְּדָרוֹם, דְּהֵא שְׂמַאלָא
אַתְּכִלִּיל בִּימִינָא.

צְפוּנִית מְעַרְבִית, דְּהָא מְעַרְב דְּאִיהִי בַּה' שְׁהָרֵי הַמְּעַרְב, שְׁהוּא בַּה' אַחְרוּנָה, נוֹסַע מֵהַצָּפוֹן. וְעַל זֶה הַצָּפוֹן נוֹסַע לַמְּעַרְב. מְעַרְבִית דְּרוּמִית - הִיא הוֹלְכַת (לְהַתְחַבֵּק) לְהַתְחַבֵּר בְּדָרוֹם כְּמוֹ שְׁדָרוֹם תְּלוּי בַּמְזָרְח, וְחֻזְקוֹ הוֹלֵךְ בְּרֵאשִׁית. כִּף גַּם הַמְּעַרְב הוֹלֵךְ (לְהַתְחַבֵּק) לְהֵאָחוֹז בְּדָרוֹם. זֶהוּ שְׁכָתוּב וַיְמִינֵנוּ תַחְבֵּקֵנִי. הַיְמִין הַזֶּה הוּא הַדָּרוֹם, בְּגִלְל זֶה יוֹנֵק מִשְׁנֵי צְדָדִים - מִצָּפוֹן וּמִדָּרוֹם. זֶהוּ שְׁכָתוּב שְׁמֵאלוֹ תַחַת לְרֵאשִׁי וַיְמִינֵנוּ תַחְבֵּקֵנִי. שְׁמֵאלוֹ - זֶהוּ צָפוֹן, וַיְמִינֵנוּ - זֶהוּ דָרוֹם.

וְסוּד זֶה לְמַדְנֵנוּ, שְׁהַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא נוֹתֵן מִטָּתוֹ בֵּין צָפוֹן לְדָרוֹם, וְאוֹחֶזֶת הַבֵּן הַזֶּה בְּדָדָי, וְעַל זֶה יֵשׁ לְבָנֵי אָדָם לְתַת מִטָּתָם בֵּין צָפוֹן לְדָרוֹם. וְזֶה לְמַד אוֹתֵי אָבָא, שְׁנוֹתָנִים לוֹ בְּנִים זְכָרִים. שְׁהָרֵי הוּא הַתְּכּוּן כְּלָפֵי הָאֲמוּנָה הַשְּׁלֵמָה הָעֲלִיּוֹנָה, בְּשִׁלְמוֹת הַכֹּל, לְגַבֵּי הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא שְׁהוּא בֵּין צָפוֹן לְדָרוֹם, וּלְגַבֵּי כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל שְׁמֵאִירִים (שְׁהִיא) שְׁהִיא בֵּין צָפוֹן לְדָרוֹם - וְדָאֵי יִהְיוּ לוֹ בְּנִים זְכָרִים.

וּבְבַר צְרִיף לְהִרְאוֹת מַעֲשֵׂה כְּמוֹ שְׁלִמְעֵלָה. וְכִמוֹ שְׁמִרְאָה מַעֲשֵׂה לְמִטָּה, כִּף מְעוֹרֵר לְמַעֲלָה, וּפְרָשׁוּהָ. שְׁמַע רַבִּי פְּנִחָס וְנָשַׁק לְרַבִּי אֶלְעָזָר, וּבִכָּה וְצִחַק וְאָמַר, אֲשֶׁרִי חֲלָקִי בְּעוֹלָם הַזֶּה וּבְעוֹלָם הַבָּא.

פְּתַח וְאָמַר, (תְּהִלִּים כז) ה' אֹרִי וַיִּשְׁעֵי מִמִּי אֵירָא וְגו'. ה' אֹרִי וַיִּשְׁעֵי, כִּיּוֹן שְׁאָדָם הַסְּתַפְּל (בְּאִחַז) בְּאוֹר שְׁלִמְעֵלָה, וְהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא מְאִיר עֲלָיו, לֹא פוֹחֵד מִעֲלִיוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים, כְּמוֹ שְׁנֵאֲמַר (יִשְׁעִיה ס) וְעֲלִיף יִזְרַח ה' וּכְבוֹדוֹ עֲלִיף יִרְאָה. ה' מְעוֹז חַיִּי, כִּיּוֹן שְׁהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא אוֹחֶז בְּאָדָם, לֹא יִפְחַד בְּאוֹתוֹ עוֹלָם

צְפוּנִית מְעַרְבִית, דְּהָא מְעַרְב דְּאִיהִי בַּה' בַּתְרָאָה, נִטְלָא מִצָּפוֹן. וְעַל דָּא צָפוֹן אֲזִיל לְמְעַרְב. מְעַרְבִית דְּרוּמִית, הִיא אֲזִילָא (כ"א לְהַתְחַבֵּק) לְאִתְחַבְּרָא בְּדָרוֹם, כְּמָה דְּדָרוֹם תְּלִיָא בַּמְזָרְח, וְתוֹקְפִיה אֲזִיל בְּשִׁרְוֹתָא. הָכִי נָמִי מְעַרְב, אֲזִילָא (כ"א לְהַתְחַבֵּק) לְאִתְאֲחַדָא בְּדָרוֹם, הָדָא הוּא דְכְּתִיב, (שִׁיר הַשִּׁירִים ב) וַיְמִינֵנוּ תַחְבֵּקֵנִי. יְמִינָא דָא הוּא דָרוֹם. בְּגִין כִּף יִנְקָא מִתְרִין סְטְרִין, מִצָּפוֹן וּמִדָּרוֹם. הָדָא הוּא דְכְּתִיב, (שִׁיר הַשִּׁירִים ב) שְׁמֵאלוֹ תַחַת לְרֵאשִׁי וַיְמִינֵנוּ תַחְבֵּקֵנִי. שְׁמֵאלוֹ דָא הוּא צָפוֹן, וַיְמִינֵנוּ דָא הוּא דָרוֹם. וְרָזָא דָא אוֹלִיפְנָא, קְדָשָׁא בְרִיף הוּא יְהִיב מִטָּתִיהָ, בֵּין צָפוֹן לְדָרוֹם. וְאַחֲיִדַת לְהֵאִי בֶן וְדָאֵי. וְעַל דָּא אִית לְהוּ לְבָנֵי נְשָׂא לְמִיָּהֵב מִטָּתִיהוּ בֵּין צָפוֹן לְדָרוֹם. וְהָכִי אוֹלִיף לִי אָבָא. דִּיְהִיבִין לְהוּ בְּנִין דְכָרִין. דְּהָא אִיהוּ אֲתַכּוּוֹן כְּלָפֵי מְהִימְנוּתָא שְׁלִימָא עֲלָאָה, בְּשִׁלְמוּתָא דְכָלָא, לְגַבֵּי קְדָשָׁא בְרִיף הוּא דְאִיהוּ בֵּין צָפוֹן לְדָרוֹם, וּלְגַבֵּי כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל דְאַנְהִירִין (כ"א דְאִיָּה) בֵּין צָפוֹן לְדָרוֹם. וְדָאֵי יְהוּזָן לִיָּה בְּנִין דְכָרִין.

וּבְבַרָא (דף קי"ט ע"א) בְּעֵי לְאַחֲזָאָה עוֹבְדָא כְּגוּוֹנָא דְלְעִילָא, וּכְמָה דְאַחֲזִי עוֹבְדָא לְתַתָּא, הָכִי נָמִי אֲתַעַר לְעִילָא, וְאוֹקְמוּהָ. שְׁמַע רַבִּי פְּנִחָס, וְנִשְׁקִיָּה לְרַבִּי אֶלְעָזָר, וּבִכָּה וְחִיָּיָה אָמַר, זַפְּאָה חוֹלְקֵי בַּהֲאֵי עֲלָמָא וּבְעֲלָמָא דְאַתִּי.

פְּתַח וְאָמַר, (תְּהִלִּים כז) יי אֹרִי וַיִּשְׁעֵי מִמִּי אֵירָא וְגו'. יי אֹרִי וַיִּשְׁעֵי, כִּיּוֹן דְּבַר נֶשׂ אֲסִתְּפַל (ג"א אֲתַאֲמַר) בְּנֵהוּרָא דְלְעִילָא, וְקוּדְשָׁא בְרִיף הוּא אֲנַהִיר עֲלֵיהָ, לֹא דְחִיל מְעֲלָאִין וְתַתְּאִין. כְּמָה דְאַתָּ אָמַר, (יִשְׁעִיה ס) וְעֲלִיף יִזְרַח יי וּכְבוֹדוֹ עֲלִיף יִרְאָה. יי מְעוֹז חַיִּי, כִּיּוֹן דְּקוּדְשָׁא בְרִיף הוּא אֲחִיד בִּיָּה בְּבַר נֶשׂ, לֹא מִסְתַּפִּי בַּהֲהוּא עֲלָמָא

מפל מאריהון דדינין. אוף אנא כהאי גוונא,
פיון דאחידנא באבוך ויבך לא אסתפינא כהאי
עלמא ובצלמא אחרא.

ועלך פתיב, (משלי כג) ישמח אביך וגו'. פיון
דכתיב ישמח אביך ואמך, מאי ותגל
יולדתך, דהא באמך סגיא. אלא ישמח אביך:
דא קדשא בריך הוא. ואמך: דא כנסת ישראל.
ותגל יולדתך: יולדתך דלתתא. רבי שמעון
אבוך אן חדוותא דיליה. אלא קרא הוא
בלחודוי דכתיב, (משלי כג) גיל יגיל אבי צדיק:
דא קדשא בריך הוא. ויולד חכם ישמח בו:
דא אביך דלתתא. דבר אחר, גיל יגיל אבי
צדיק: דא אביך דלתתא. ויולד חכם ישמח
בו, פתיב בתוספת וא"ו, דא קדשא בריך הוא
הוא לעילא.

אמר רבי אלעזר, פתיב (תהלים לא) בידך אפקיד
רוחי פדיתה אותי יי אל אמת. האי קרא
אית ליה לאסתכלא ביה, חמיתון מאן דאפקיד
בידא דמלפא מידי. אלא, ודאי זכאה הוא בר
נש, דאזיל באורחוי דמלפא קדישא, ולא חטי
קמיה. תא חזי, פיון דעאל ליליא, אילנא
דמותא שליט בעלמא, ואילנא דחיי אסתלק
לעילא לעילא. וכיון דאילנא דמותא שליט
בעלמא בלחודוי, פל בני עלמא טעמין טעמא
דמותא. מאי טעמא. בגין דההוא אילנא גרים.
ובר נש בעי לאקדמא ולמפקד בידיה נפשיה
בפקדונא. בפקדונא דבר נש, דיהיב
פקדונא לאחרא, דאף על גב דאיהו אתחייב
לגביה יתיר מההוא פקדונא, לאו פדאי
לאתאחדא ביה, הואיל ופקדונא אתמסר
לגביה, ואי יסרב ביה, ודאי נבדוק אבתריה,
דלאו מזרעא קדישא הוא, ולא מובני
מהימנותא.

אמר רבי אלעזר, פתיב (תהלים לא) בידך אפקיד
רוחי פדיתה אותי יי אל אמת. האי קרא
אית ליה לאסתכלא ביה, חמיתון מאן דאפקיד
בידא דמלפא מידי. אלא, ודאי זכאה הוא בר
נש, דאזיל באורחוי דמלפא קדישא, ולא חטי
קמיה. תא חזי, פיון דעאל ליליא, אילנא
דמותא שליט בעלמא, ואילנא דחיי אסתלק
לעילא לעילא. וכיון דאילנא דמותא שליט
בעלמא בלחודוי, פל בני עלמא טעמין טעמא
דמותא. מאי טעמא. בגין דההוא אילנא גרים.
ובר נש בעי לאקדמא ולמפקד בידיה נפשיה
בפקדונא. בפקדונא דבר נש, דיהיב
פקדונא לאחרא, דאף על גב דאיהו אתחייב
לגביה יתיר מההוא פקדונא, לאו פדאי
לאתאחדא ביה, הואיל ופקדונא אתמסר
לגביה, ואי יסרב בו, ודאי נבדוק אבתריה,
דלאו מזרעא קדישא הוא, ולא מובני
מהימנותא.

כך הוא אילנא, בני נשא אקדימו ויהבין ליה פקדונא דנפשׂיהו, וכל נשמתין דבני עלמא נטיל. וכלהו טעמין טעמא דמותא, בגין דהאי אילנא דמותא הוא. ובגין דכל אינון נפשׂתא, אף על גב דכלהו אתחייבו לגביה, ולא כדאי הוא לאתבא פקדונא לגביה דבר נש, אלא כיון דכלהו אתמסרו ליה בפקדונא, אתיב כל פקדונין למאריהון.

תא חזי, לאו כדאי הוא האי אילנא דמותא לאתבא פקדונא לגביה דבר נש. אלא בשעתא דאילנא דחיי אתער בעלמא. ואימתי אתער ההוא אילנא דחיי. בשעתא דסליק צפרא. וכדין, כיון דהאי אתער בעלמא, כל בני עלמא חייין, ושביק ואהדר ההוא אילנא דמותא כל פקדונין דאתפקדו לגביה, ואזיל ליה. מאי טעמא חייין. בגין דההוא אילנא דחיי גרים.

ואי תימא, הא בני נשא סגיאין אינון דמתערין בליליא, בעוד דאילנא דמותא שליט. אלא, ודאי ההוא אילנא דחיי קא עביד. מאי טעמא. בגין דכתיב, (תהלים יד) לראות היש משכיל דרש את אלהים. ולא יהיה פתחון פה לאדם שיאמר: אלמלא שלטתי בנפשי בלילה, הייתי משתדל בתורה. אמר רבי יהודה, זה בישראל בודאי, וכך הוא! אבל באמות העולם שראינו פנה, מה הטעם? אמר לו: יפה מה שאמרת.

פתח ואמר, (במדבר כג) מה אקב לא קבה אל ומה אזעם לא זעם ה'. בא ראה, כמו שיש למעלה יש למטה. למעלה יש זמין ויש שמאל - למטה ישראל והעמים. ישראל אחוזים לימין בקדשת המלך הקדוש. העמים עובדי כוכבים ומזלות לשמאל, לצד יוח הטמאה. וכלם למטה מפל

תא חזי, לאו כדאי הוא האי אילנא דמותא לאתבא פקדונא לגביה דבר נש. אלא בשעתא דאילנא דחיי אתער בעלמא. ואימתי אתער ההוא אילנא דחיי. בשעתא דסליק צפרא. וכדין, כיון דהאי אתער בעלמא, כל בני עלמא חייין, ושביק ואהדר ההוא אילנא דמותא כל פקדונין דאתפקדו לגביה, ואזיל ליה. מאי טעמא חייין. בגין דההוא אילנא דחיי גרים.

ואי תימא, הא בני נשא סגיאין אינון דמתערין בליליא, בעוד דאילנא דמותא שליט. אלא, ודאי ההוא אילנא דחיי קא עביד. מאי טעמא. בגין דכתיב, (תהלים יד) לראות היש משכיל דרש את אלהים. ולא יהיה פתחון פה לבר נש, דיימא, אלמלא שליטנא בנפשאי בליליא אשתדלנא באורייתא. אמר רבי יהודה, האי בישראל ודאי והכי הוא. אבל באומות העולם דחמינא כהאי גוונא, מאי טעמא. אמר ליה ודאי שפיר הוא דקא אמרת.

פתח ואמר, (במדבר כג) מה אקוב לא קבה אל ומה אזעום לא זעם יי. תא חזי, פגוונא דאית לעילא, אית לתתא. לעילא אית ימינא ואית שמאלא. לתתא ישראל ועמין. ישראל אתאחדן לימינא, בקדושא דמלכא קדישא. עמין עובדי כוכבים ומזלות לשמאלא,

דַּרְגוֹת הַשְּׂמַאל. וְכָל הַדְּרָגוֹת
אֲחוּזוֹת זוּ בְּזוֹ עַד שְׁתַּלְוִיּוֹת
מִהֶרָאשׁ. וַיִּכְמוּ שְׁהֶרָאשׁ נוֹסֵעַ,
בְּאוֹתוֹ הַגּוֹן נוֹסֵעַ הַזָּנָב, שֶׁהוּא
תַּחְתּוֹן. מָה הַטַּעַם? מִשּׁוּם
שְׂאֲחוּזוֹ בּוֹ. וּמִשּׁוּם זֶה הַעֲמִים
עוֹבְדֵי כּוֹכְבִים וּמַזְלוֹת, בְּאוֹתוֹ עַד
הַטְּמֵאָה שְׁלֵהֶם כִּף מְנַהֲגִים.

בַּלְעָם הַשְּׂתַמְשׁ בְּכָל הַדְּרָגוֹת
הַתַּחְתּוֹנוֹת, וְהוּא הִיָּה רוֹאֵה
בַּתַּחְתּוֹן הַזֶּה, שֶׁהוּא הַזָּנָב, שֶׁלֹּא
יְכוּל לְהַתְנַהֵג אֶלָּא בְּרָאשׁ. מִשּׁוּם
כִּף אָמַר מָה אָקֹב לֹא קִבֵּה אֵל,
(שְׁהוּא הֶרָאשׁ מִשּׁוּם) שְׂאוֹתוֹ הֶרָאשׁ
הַעֲלִיּוֹן אֵינּוּ נִמְצָא כְּדִין בְּאוֹתָם
הַיָּמִים.

וְאִף עַל גַּב שְׁהָאֵל הַזֶּה בְּאַרְנוֹ,
הַמְּלָכוֹת הַקְּדוּשָׁה הֵזוּ לוֹקַחַת
שֵׁם כְּמוֹ הַפֶּל, וְהַטּוֹב וְהַחֹסֵד שֶׁל
הָעוֹלָם הַזֶּה, (בְּאַרְנוֹ בְּמִקּוּם אַחַר עֲלִיּוֹ,
וְהוּא טוֹב וְחֹסֵד שֶׁל הָעוֹלָם, הַמְּלָכוֹת הַקְּדוּשָׁה
הֵזוּ לוֹקַחַת שֵׁם כְּמוֹ שְׁלִמְעֵלָה) וּמִשּׁוּם זֶה
נִקְרָאת אֵל, אֶלָּא שֶׁהוּא זֹעֵם בְּכָל
יוֹם, שֶׁנִּמְצָא בּוֹ דִין.

וְכֹא רָאָה, אֵל שְׂדֵי בְּאַרְנוֹ שְׂבוֹ
הַנְּאֻת הָעוֹלָם, וְהוּא אָמַר לְעוֹלָם
דֵּי שְׁהַרִי הָאֵל זֶה הוּא שְׁמִנְדְּרוּג
עִמוֹ, וּמִשּׁוּם כִּף נִקְרָא אֵל שְׂדֵי,
אֵל שֶׁל שְׂדֵי. וְעַל זֶה מָה אָקֹב לֹא
קִבֵּה אֵל. מִשּׁוּם כִּף, כְּמוֹ
שְׁמַתְעוֹרֵר הֶרָאשׁ - כִּף מַתְעוֹרֵר
הַתַּחְתּוֹן.

בְּכַה רַבִּי אֶלְעָזָר, פִּתַּח וְאָמַר,
(יְרֵמִיָּה מו) קוֹלָה כְּנַחֲשׁ יִלְךְ וְגו'.

פְּעֻת (כְּמוֹ זֶה) שִׁישְׂרָאֵל בְּגִלוֹת, הִיא
וּדְאִי הוֹלֶכֶת כְּנַחֲשׁ. נַחֲשׁ, כְּשֶׁהוּא
(בְּדִין) כּוֹפֵף רֹאשׁוֹ לְעֶפֶר, עוֹלָה
הַזָּנָב, שׁוֹלֵט וּמַכֵּה אֶת כָּל אוֹתָם
שְׁנִמְצָאִים לְפָנָיו. אִף כִּף כְּעֵת
בְּגִלוֹת - כְּגוֹן זֶה הֶרָאשׁ כְּפּוּף
לְעֶפֶר, וְהַזָּנָב שׁוֹלֵט. מִי עֲשֵׂה
שְׁהַזָּנָב יַעֲלֶה לְמַעְלָה, יִשְׁלֵט

לְסִטְרָא דְרוּיַח מְסֻאָבָא. וְכִלְהוּ לְתַתָּא מְכֻלְהוּ
דְּרַגִּין דְּשְׂמַאֲלָא. וְכִלְהוּ דְּרַגִּין אֲחִידִין דָּא בְּדָא,
(דְּרַקוֹ"ט ע"ב) עַד דִּתְלִיין מִן רִישָׁא. וּבְגוּוֹנָא דְרִישָׁא
נְטִיל, בְּהֵהוּא גּוּוֹנָא נְטִיל זְנָבָא, דְּאִיהִי תַתָּאָה.
מְאִי טַעְמָא. בְּגִין דְּאֲחִיד בִּיָּה. וּבְגִין כִּף, עֲמִין
עוֹבְדֵי כּוֹכְבִים וּמַזְלוֹת, בְּהֵהוּא סִטְר מְסֻאָבָא
דְּלַהוּן, הִכִּי אֲתַדְבְּרוּ.

בַּלְעָם הוּא אֲשַׁתְּמַשׁ בְּכִלְהוּ כְּתַרִין (נ"א דְרַגִּין)
תַּתָּאִין. וְהוּא הוּא חָמִי בְּהִאי תַתָּאָה
דְּאִיהוּ זְנָבָא, דְּלֹא יְכִיל לְאֲתַדְבְּרָא אֶלָּא
בְּרִישָׁא. בְּגִין כִּף אָמַר, מָה אָקֹב לֹא קִבֵּה אֵל,
(דְּאִיהוּ רִישָׁא בְּגִין) דְּהֵהוּא רִישָׁא עֲלָאָה, לֹא אֲשַׁתְּכַח
בְּדִינָא בְּאִינוּן יוֹמִין.

וְאִף עַל גַּב דְּהִאי אֵל אוֹקִימָנָא, הִאי מְלָכוּתָא
קְדִישָׁא נְטִיל שְׂמָא כְּגוּוֹנָא דְכֻלָּא, וְהִאי
טַב וְחֹסֵד דְּהִאי עֲלָמָא (ס"א אוֹקִימָנָא בְּאֲתַר אַחְרָא עֲלָאָה
וְהוּא טַב וְחֹסֵד דְּעֲלָמָא הִאי מְלָכוּתָא קְדִישָׁא נְטִיל שְׂמָא כְּגוּוֹנָא דְעִילָא)
וּבְגִין כִּף אֲקָרִי אֵל, אֶלָּא דְּאִיהוּ זֹעֵם בְּכָל
יוֹם, דְּאֲשַׁתְּכַח בִּיָּה דִינָא.

וְהָא חֲזִי, אֵל שְׂדֵי הָא אוֹקִימָנָא דְּבִיָּה סְפוּקָא
דְּעֲלָמָא וְאִיהוּ אָמַר לְעוֹלָם דֵּי, דְּהָא הִאי
אֵל הוּא דְּאֲזַדְּרוּג בְּהַדְּיָה, וּבְגִין כִּף אֲקָרִי אֵל
שְׂדֵי, אֵל דְּשְׂדֵי. וְעַל דָּא מָה אָקֹב לֹא קִבֵּה
אֵל. בְּגִין כִּף, כְּגוּוֹנָא דְּאֲתַעֵר רִישָׁא, הִכִּי נְמִי
אֲתַעֵר תַּתָּאָה.

בְּכַה רַבִּי אֶלְעָזָר, פִּתַּח וְאָמַר (יְרֵמִיָּה מו) קוֹלָה
כְּנַחֲשׁ יִלְךְ וְגו'. הַשְּׂתָא (כְּהִאי גּוּוֹנָא) דִּישְׂרָאֵל
בְּגִלוֹתָא, אִיהִי וּדְאִי אֲזַלָּא כְּנַחֲשׁ. חוּיָא כַּד
אִיהוּ (ד"א בְּדִינָא) כְּפִיף רִישָׁא לְעֶפְרָא, סְלִיק זְנָבָא,
שְׁלִיט וּמְחִי לְכָל אִינוּן דְּאֲשַׁתְּכַחוּ קְמִיָּה. אוּף
הִכִּי הַשְּׂתָא בְּגִלוֹתָא, כְּהִאי גּוּוֹנָא, רִישָׁא כְּפִיף
לְעֶפְרָא, וְזְנָבָא שְׁלִיט. מָאן עֲבִיד לְזְנָבָא
דִּיסְתַּלִּיק לְעִילָא וְשְׁלִיט וּמְחִי, רִישָׁא דְּאֲתַכְפִּיָּא לְתַתָּא. וְעַם כָּל דָּא, מָאן

וַיִּכַּחַ? הָרֹאשׁ שֶׁמִּתְכַּוֵּן לְמִטָּה.
וְעַם כָּל זֶה, מִי מִנְהִיג אֶת הַזָּנָב
וּמִי מְסַעֵפוֹ לְמַסְעָיו? זֶה הָרֹאשׁ.
אֵף עַל גֵּב שֶׁהוּא כְּפוּף לְעַפְר,
הוּא מִנְהִיג אֶת מְסַעָיו. בְּגִלְל זֶה,
קוֹלָה כְּנַחֵשׁ יִלָּךְ.

וְעַכְשָׁיו, שְׁאֵר הָעַמִּים שֶׁהֵם
אֲחוּזִים בְּזָנָב, עוֹלִים לְמַעְלָה,
וְשׁוֹלְטִים וּמְכִים, וְהָרֹאשׁ כְּפוּף
לְעַפְר, כְּמוֹ שְׁנֶאֱמַר (עֲמוֹס ה) נְפֹלָה
לֹא תוֹסִיף קוֹם וְגו'. וְעַם כָּל זֶה,
הָרֹאשׁ הַזֶּה מִנְהִיג אֶת הַזָּנָב
וְשׁוֹמֵר (וּמְסַעֵפוֹ) אוֹתוֹ, כְּמוֹ שְׁנֶאֱמַר
(שִׁיר הַשִּׁירִים א) שְׁמַנִּי נִטְרָה אֶת
הַכְּרָמִים. אֵלֶּה עַמִּים עוֹבְדֵי
כּוֹכָבִים וּמַזְלוֹת, שֶׁהֵם הַזָּנָב. בָּא
רַבִּי יְהוּדָה, וְנִשְׁקַי יָדָיו וְאָמַר,
אֲלֵמָּלָא לֹא שְׁאַלְתִּי דְבַר בְּעוֹלָם,
אֲלֵא שְׁשִׂאלְתִּי זֶה וְהַרְוַחְתִּי אוֹתוֹ -
דִּי לִי, שְׁעַכְשָׁו יִדְעָתִי עַמִּים
עוֹבְדֵי כּוֹכָבִים וּמַזְלוֹת וְשִׁלְטוֹנִים
אֵיךְ מְנַהֵג. אֲשֶׁרֵי חֲלָקָם שֶׁל
יִשְׂרָאֵל, שְׁעַלֵּיהֶם כְּתוּב (תְּהִלִּים קל"ה)
כִּי יַעֲקֹב בָּחַר לוֹ יְהוָה וְגו'.

אָמַר לוֹ רַבִּי אֶלְעָזָר, מַה זֶה
לְסַגְלָתוֹ? אָמַר לוֹ, שְׁלִשְׁתַּי הָאֲבוֹת
הִלְלוּ נִקְרְאוּ סַגְלָה, בֵּין לְמַעְלָה
בֵּין לְמַטָּה, כְּמוֹ זֶה פְּהִינִים לוֹיִם
וְיִשְׂרָאֵלִים, וְהַכֹּל אֶחָד. וְאֵלֶּה
סַגְלָתוֹ שֶׁל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
לְמַעְלָה וְסַגְלָתוֹ לְמַטָּה, וְזֶהוּ
שְׁכִתוּב (שְׁמוֹת יט) וְהָיִיתֶם לִי סַגְלָה
מִכָּל הָעַמִּים.

וְנִסְעֵ אֵהָל מוֹעֵד מַחֲנֵה הַלוֹיִם
וְגו'. אַחֵר כֶּף מַה כְּתוּב? [וְנִסְעֵ]
דְּגַל מַחֲנֵה אֶפְרַיִם לְצַבְאָתָם יָמָה.
הֵינּוּ שְׁכִינָה שְׁרוּיָה בְּמַעְרָב,
וּפְרָשׁוּהָ. כְּתוּב (בְּרַאשִׁית־מח) וַיִּבְרַכְכֶם
בַּיּוֹם הַהוּא לְאִמּוֹר כֶּף יִבְרַךְ
יִשְׂרָאֵל לְאִמּוֹר וְגו', וַיִּשֶׂם אֶת
אֶפְרַיִם וְגו'. כֶּף יִבְרַךְ יִשְׂרָאֵל,
יִשְׂרָאֵל סָבָא. מַה מְשַׁמְעֵנוּ?

אֲרָא כֶּף יִתְבָּרַךְ יִשְׂרָאֵל לֹא כְּתוּב,
אוֹ כֶּף יִבְרַךְ יִשְׂרָאֵל. מַה זֶה יִבְרַךְ

מְדַבֵּר לִיָּה לְזָנָב, וּמֵאֵן נָטִיל לִיָּה לְמִטְלָנוּי.
הָאִי רִישָׁא. אֵף עַל גֵּב דְּאִיהוּ כְּפִיף לְעַפְרָא,
הוּא מְדַבֵּר לְמִטְלָנוּי, בְּגִין דָּא קוֹלָה כְּנַחֵשׁ
יִלָּךְ.

וְהִשְׁתָּא שְׁאֵר עַמִּין דְּאִינוּן אֲחִידָן בְּזָנָב,
סְלָקִין לְעֵילָא, וְשִׁלְטִין וּמַחֲזִיין,
וְרִישָׁא כְּפִיף לְעַפְרָא, כְּמָה דְּאֵת אָמַר (עֲמוֹס ה)
נְפֹלָה לֹא תוֹסִיף קוֹם וְגו'. וְעַם כָּל זֶה, הָאִי
רִישָׁא מְדַבֵּר לְזָנָב וְנָטִיר (ס"א וְנָטִיל) לִיָּה, כְּמָה
דְּאֵת אָמַר (שִׁיר הַשִּׁירִים א) שְׁמַנִּי נִטְרָה אֶת הַכְּרָמִים,
אֵלִין עַמִּין עוֹבְדֵי עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים וּמַזְלוֹת,
דְּאִינוּן זָנָב. אֵתָא רַבִּי יְהוּדָה וְנִשְׁקַי יָדָיו,
אָמַר אֲלֵמָּלָא לֹא שְׁאִילְנָא מְלָה בְּעַלְמָא, אֲלֵא
דְּשְׁאִילְנָא דָּא וְרוּוַחְנָא לִיָּה, דִּי לִי. דְּהִשְׁתָּא
יִדְעָנָא עַמִּין עוֹבְדֵי כּוֹכָבִים וּמַזְלוֹת,
וְשׁוֹלְטָנוּתָא דְלֵהוּן אֵיךְ מִתְדַבֵּר. זְכָאָה
חוֹלְקִיהוּן דְּיִשְׂרָאֵל, דְּעַלֵּיהוּ כְּתִיב, (תְּהִלִּים קל"ה)
כִּי יַעֲקֹב בָּחַר לוֹ יְהוָה וְגו'.

אָמַר לִיָּה רַבִּי אֶלְעָזָר, מַהוּ לְסַגְלָתוֹ. אָמַר
לִיָּה, תִּלְתַּי אֲבָהָן אֵלִין אֲקָרוּן סַגְלָה,
בֵּין לְעֵילָא בֵּין לְתַתָּא, כְּגוֹוְנָא דָּא כְּהִנִּים לוֹיִים
וְיִשְׂרָאֵלִים, וְכֹלָא חַד. וְאֵלִין סַגְלָתוֹ שֶׁל
קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְעֵילָא, וְסַגְלָתוֹ לְתַתָּא, וְדָא
הוּא דְכְּתִיב (שְׁמוֹת יט) וְהָיִיתֶם לִי סַגְלָה מִכָּל
הָעַמִּים.

וְנִסְעֵ אֵהָל מוֹעֵד מַחֲנֵה הַלוֹיִם וְגו'. (בְּמַדְבָּר ב)
לְבַתֵּר מַה כְּתִיב, וְנִסְעֵ דְגַל מַחֲנֵה אֶפְרַיִם
לְצַבְאָתָם יָמָה. הֵינּוּ שְׁכִינָה שְׁרוּיָה בְּמַעְרָב,
וְאוֹקְמוּהָ. כְּתִיב (בְּרַאשִׁית־מח) וַיִּבְרַכְכֶם בַּיּוֹם הַהוּא
לְאִמּוֹר כֶּף יִבְרַךְ יִשְׂרָאֵל לְאִמּוֹר וְגו'. וַיִּשֶׂם אֶת
אֶפְרַיִם וְגו'. כֶּף יִבְרַךְ יִשְׂרָאֵל, יִשְׂרָאֵל סָבָא.
מֵאִי קָא מְשַׁמְעֵ לָן.

אֲרָא כֶּף יִתְבָּרַךְ יִשְׂרָאֵל לֹא כְּתִיב, אוֹ כֶּף יִבְרַךְ

ישראל, מהו יברך ישראל. אלא, ישראל קדישא לא יברך לעלמא, אלא בך, דאנת במערב. וכתוב (בראשית לה) אני אל שדי פרה ורבה. אוליפנא דחמא עמיה שכינתא, וכדין אמר בך יברך ישראל לאמר. בך יברך לעלמא. והיאך חמא, והפתיב (בראשית מח) ועיני ישראל כבדו מזוקן וגו'. אלא שפל את ידיו כתיב. מאי שפל. אלא ימינא הוה זקיף, וסטי ליה שכינתא כלפי אפרים, וארח ריחא דשכינתא על רישיה, פדין אמר בך יברך ישראל. וחמא דאיהו למערב.

ישראל? אלא ישראל הקדוש לא יברך את העולם אלא בך, שאנת במערב, וכתוב (שם לה) אני אל שדי פרה ורבה. למדנו שראה עמו שכינה, ואז אמר בך יברך ישראל לאמר. בך יברך את העולם.

והיאך ראה? והרי פתוב (שם) ועיני ישראל כבדו מזוקן וגו'? אלא פתוב, שפל את ידיו. מה זה שפל? אלא הימין הנה זקוף, והשכינה הסיטה כלפי אפרים, והריח ריח שכינה על ראשו, ואז אמר בך יברך ישראל, וראה שהוא במערב.

ודאי שכינה במערב, והא אוקימנא בגין דלהוי בין צפון לדרום, ולא תחברא בגופא, ולמהוי בזווגא חד. וצפון מקבלא לה תחות רישא, ודרום מחבקא לה, הדא הוא דכתיב, (שיר השירים ב) שמאלו תחת לראשי וימינו תחבקני. והא אוקימנא ודאי, מטתו של שלמה בין צפון לדרום, ולא תחברא בגופא, וכדין פללא חד לאתברכא עלמא. תנן, פל האומר תהלה לדוד תלת פעמים בכל יומא, מובטח לו שהוא בן העולם הבא, (דף ק"כ ע"א) והא אוקימנא בגין לזווגא לה להאי תהלה, ולא שתפחא בכל יומא בין צפון לדרום.

ודאי שכינה במערב, והרי בארנו, פדי שיהיה בין צפון לדרום, ולהתחבר בגוף ולהיות בזווג אחד. וצפון מקבל אותה תחת הראש, והדרום מחבק אותה. והו שפתוב (שיר השירים ב) שמאלו תחת לראשי וימינו תחבקני. והרי בארנו ודאי, (שם א) מטתו של שלמה, בין צפון לדרום, ולהתחבר בגוף, ואז כלל אחד להתברך העולם. למדנו, פל האומר תהלה לדוד שלש פעמים בכל יום, מבטח לו שהוא בן העולם הבא. והרי בארנו, פדי לזוג את התהלה הזו, ושתמצא בכל יום בין צפון לדרום.

אתי בר נש בצפרא, מקבל עליה עול מלכות שמים (במה דאתמר מסדר שבחא) באינון תשבחון דקאמר (עם) תהלה לדוד, וכלהו הללויה דאינון סדורא דעשרה תשבחון, דעשרה כתרין קדישין דשמא קדישא. ובגין כך עשרה אינון הללויה. לבתר סיים בעשרה תשבחון, דאינון (תהלים קג) הללויה הללו אל בקדשו וגו'. הללויה וגו'. מאן אינון עשרה הללויה, והא חמשה אינון. אלא שרי שבחא בהללויה, וסיים בהללויה.

בא אדם בבקר - מקבל עליו על מלכות שמים (כמו שנתבאר, מסדר שבח) באותן תשבחות שאומר תהלה לדוד, וכל ההללויה, שהם סדור של עשר תשבחות של עשרה כתרים קדושים של השם הקדוש, ומשום זה עשרה הם הללויה. אחר כך סיים בעשר תשבחות, שהן: (תהלים קג) הללויה הללו אל בקדשו וגו', הללויה וגו'. מי אלה עשרה הללויה, והרי חמשה הם? אלא מתחיל שבח בהללויה, ומסיים בהללויה.

לְבַתָּר עֲלוּיָא דְסִדּוּר שְׁבַחָא, בְּאֵז יִשִּׁיר מִשָּׁה, דְּאִית בֵּיה פִּלְא. וּבְדָא מְקַבֵּל עָלֶיהָ עוֹל מְלֻכוּתָא קַדִּישָׁא. לְבַתָּר אֲשֵׁרִי לָהּ בְּחֻסְדָּא, בְּסִיּוּמָא דְצִלוּתָא, לְאִתְקַדְשָׁא בֵּיה. לְבַתָּר בְּצִלוּתָא דְמִנְחָה דְגְבוּרָה תְּלִיָא, וְדִינָא שְׂאֲרֵי. אֲשֵׁתְכַח בְּכָל דְרוּמָא (ס"א יומא) דָּא מִטָּה דְאִתְהֵיבַת בֵּין צְפוּן לְדָרוּם. לְאִתְחַבְרָא בְּזוּוּגָא דָּא בְּגוּפָא כְּדָקָא יְאוּת. וּמֵאֵן דְמִסְדֵּר וּמְחַבֵּר לָהּ בְּכָל יוּמָא כְּהֵאֵי גְוּוּנָא, וְדָאֵי הוּא בֶן הָעוֹלָם הַבָּא.

בְּגִין כִּף הָאֵי דְגַל מִחְנֵה אֲפָרִים יָמָה, וְאִיהוּ בֵּין צְפוּן לְדָרוּם. דְרוּם רְאוּבֵן מִן סֹטְרָא חַד, דְכִתִּיב דְגַל מִחְנֵה רְאוּבֵן תִּימְנָה. צְפוּן דִּן מִסֹּטְרָא אַחְרָא, דְכִתִּיב דְגַל מִחְנֵה דִן צְפוּנָה. אֲפָרִים, בֵּין דָּא לְדָא. אֲשֵׁתְכַח מְעַרְב דְּאִיהוּ אֲפָרִים, בֵּין צְפוּן לְדָרוּם, פִּלְא כְּגוּוּנָא דְלַעֲלִילָא.

רְזָא לִיתְבֵי דְרוּמָא אַחוּנָא. וְהָכֵי שְׁדֵר לֹוּן אַחוּנָא, מִסֹּטְרָא דְבוּצִינִין (ס"א מִסְדֵּרִי בּוּצִינִין) בְּרִזִין קְטִירִין, דְבַעֲיָתוּ לִיחַדָּא יַחַדָּא בְּטוּפְסָרָא דְקִטְרָא עֲלָאָה, קַבִּילוּ עֲלֵיכּוּ עוֹל מְלֻכוּתָא קַדִּישָׁא בְּכָל יוּמָא בְּקַדְמִיתָא, וּבְדָא תַעֲלוּן (ס"א בְּקִשׁוּרָא) בְּקִסּוּרָא (ס"א בְּקִסְטְרָא) קַדִּישָׁא דְדָרוּם, וְאַסְחֵרוּ סֹטְרֵי עֲלֵמָא, עַד דְמִתְקַשְׁרֵן בְּקִטּוּרָא חַדָּא, וּבְדָרוּם תְּקִיפוּ (ס"א תְּקִיעוּ) דְיוֹכְתָא, וְתַמְן תִּשְׁרוּן.

רַבִּי אֶלְעָזָר שְׂאִיל לְרַבִּי שְׁמַעוֹן אַבּוּי, אָמַר לֵיה, סִימְנָא לְזוּוּגָא דִיחַדָּא מִנִּין. אָמַר לֵיה בְרִי, אַף עַל גַּב דְּאוּקִימְנָא מְלִין לְכָל סֹטְר וּסֹטְר, וְאִתְבְּדְרוּ הֵכָא מְלָה וְהֵכָא מְלָה סִימְנָא דָּא נְקוּט בִידָךְ, וְהָכֵי הוּא, פְּעִין סַחְרָא דְמַדְבְּחָא, דִּתְנֵן, וּבָא לֹוּ לְקַרְן דְרוּמִית

מְזַרְחִית, מְזַרְחִית צְפוּנִית, צְפוּנִית מְעַרְבִית, מְעַרְבִית דְרוּמִית. אָמַר לֵיה

מִשּׁוּם כִּף דְגַל שֶׁל מִחְנֵה אֲפָרִים יָמָה, וְהוּא בֵּין צְפוּן לְדָרוּם. דְרוּם רְאוּבֵן מִצַּד אַחַד, שְׁכֵתוּב דְגַל מִחְנֵה רְאוּבֵן תִּימְנָה. צְפוּן דִּן מִצַּד אַחַר, שְׁכֵתוּב דְגַל מִחְנֵה דִן צְפוּנָה. אֲפָרִים בֵּין זֶה לְזֶה. נִמְצָא מְעַרְב, שֶׁהוּא אֲפָרִים, בֵּין צְפוּן לְדָרוּם, הֵפֵל כְּמוֹ לְמַעְלָה. סוּד לְיוֹשְׁבֵי הַדָּרוּם אַחִינוּ. וְכִף שֶׁלַח לָהֶם: אַחִינוּ, מִצַּד הַמְּנוֹרוֹת (מִסְדֵּרִים מְנוֹרוֹת) בְּסוּדוֹת קְשׁוּרִים, שֶׁרְצִיתֶם לִיחַד יַחַד בְּטַפְסֵי שֶׁל קֶשֶׁר עֲלִיוֹן, קַבְּלוּ עֲלֵיכֶם עַל מְלֻכוֹת הַקְּדוּשָׁה בְּכָל יוֹם בְּהִתְחַלָּה, וּבְזֶה תַעֲלוּ (בְּקִשׁוּר) בְּהַעֲלֵם (בְּהִיבֵל) קְדוּשַׁת שֶׁל הַדָּרוּם, וְסוּבְכוּ צִדְדֵי הָעוֹלָם עַד שֶׁיִּתְקַשְּׁרוּ בְּקֶשֶׁר אַחַד, וּבְדָרוּם (הַתְּחִיבִי) (תְּקַבְּעוּ) מְקוֹם, וְשֵׁם תִּהְיֶה. רַבִּי אֶלְעָזָר שְׂאִיל אֶת רַבִּי שְׁמַעוֹן אַבּוּי. אָמַר לוֹ, סִימֵן לְזוּוּג הַיַּחַד מִנִּין? אָמַר לוֹ, בְּנִי, אַף עַל גַּב שֶׁבִּאֲרָנוּ דְבָרִים לְכָל צַד וְצַד, וְהִתְפָּזְרוּ פֶּאֶן דְבָר וְכֵן דְבָר - כְּמוֹ סִימֵן זֶה נִקְט בִּידְךָ, וְכִף זֶה, כְּמוֹ סִבִּיב הַמְּזֻבָּח. שְׁלַמְדָנוּ, וּבָא לוֹ לְקַרְן דְרוּמִית מְזַרְחִית, מְזַרְחִית צְפוּנִית, צְפוּנִית מְעַרְבִית, מְעַרְבִית דְרוּמִית. אָמַר לוֹ, וְהָרִי

מִשּׁוּם כִּף הָאֵי דְגַל מִחְנֵה אֲפָרִים יָמָה, וְאִיהוּ בֵּין צְפוּן לְדָרוּם. דְרוּם רְאוּבֵן מִן סֹטְרָא חַד, דְכִתִּיב דְגַל מִחְנֵה רְאוּבֵן תִּימְנָה. צְפוּן דִּן מִסֹּטְרָא אַחְרָא, דְכִתִּיב דְגַל מִחְנֵה דִן צְפוּנָה. אֲפָרִים, בֵּין דָּא לְדָא. אֲשֵׁתְכַח מְעַרְב דְּאִיהוּ אֲפָרִים, בֵּין צְפוּן לְדָרוּם, פִּלְא כְּגוּוּנָא דְלַעֲלִילָא.

רְזָא לִיתְבֵי דְרוּמָא אַחוּנָא. וְהָכֵי שְׁדֵר לֹוּן אַחוּנָא, מִסֹּטְרָא דְבוּצִינִין (ס"א מִסְדֵּרִי בּוּצִינִין) בְּרִזִין קְטִירִין, דְבַעֲיָתוּ לִיחַדָּא יַחַדָּא בְּטוּפְסָרָא דְקִטְרָא עֲלָאָה, קַבִּילוּ עֲלֵיכּוּ עוֹל מְלֻכוּתָא קַדִּישָׁא בְּכָל יוּמָא בְּקַדְמִיתָא, וּבְדָא תַעֲלוּן (ס"א בְּקִשׁוּרָא) בְּקִסּוּרָא (ס"א בְּקִסְטְרָא) קַדִּישָׁא דְדָרוּם, וְאַסְחֵרוּ סֹטְרֵי עֲלֵמָא, עַד דְמִתְקַשְׁרֵן בְּקִטּוּרָא חַדָּא, וּבְדָרוּם תְּקִיפוּ (ס"א תְּקִיעוּ) דְיוֹכְתָא, וְתַמְן תִּשְׁרוּן.

רַבִּי אֶלְעָזָר שְׂאִיל לְרַבִּי שְׁמַעוֹן אַבּוּי, אָמַר לֵיה, סִימְנָא לְזוּוּגָא דִיחַדָּא מִנִּין. אָמַר לֵיה בְרִי, אַף עַל גַּב דְּאוּקִימְנָא מְלִין לְכָל סֹטְר וּסֹטְר, וְאִתְבְּדְרוּ הֵכָא מְלָה וְהֵכָא מְלָה סִימְנָא דָּא נְקוּט בִידָךְ, וְהָכֵי הוּא, פְּעִין סַחְרָא דְמַדְבְּחָא, דִּתְנֵן, וּבָא לֹוּ לְקַרְן דְרוּמִית

לא יכול עד שמקבל עליו אדם על מלכות הקדושה בתחלה ונותן עליו על זה, ואתה אמת שייבא לדרום בתחלה?!

אמר לו, הפל אמרתי לך, שהרי ויבא לו לקרן, אמרתי בהתחלה, והרי ידעת סוד הקרן, וזהו על מלכות הקדושה. אחר כך דרומית מזרחית, ששם הוא עץ החיים, וזה לזוג אותו במזרח, שהוא האב העליון, שהרי הבן מצד אבא הוא בא. ולכן מדרום למזבח, וצריך להתקשר באחד, במזרח, וצריך להתקשר באחד, דרום במזרח.

והמזרח שמתקשר בצפון, (כמו שנאמר (תהלים יז) וצפונה תמלא בטנם) משום שזה משלים וממלא נחלים ומעינות, ועל זה מזרחית צפונית, אלו אבא ואמא שלא נפרדים לעולם, והרי בארנו. ומה שנאמר צפונית, שהוא סתר עליון, ומצדה יוצא צפון, ומצדה מתעוררים הדינים, אף על גב שהיא רחמים ושמחה. והרי בארנו. וכשהיא יוצאת - צפון יוצא עמה, שהוא נכלל ונקשר בדרום.

אחר כך צפונית מערבית, שהרי מצד האבא יוצא בן, ומצד האמא יוצאת בת, ומשום כך צפונית מערבית, וזוהי קרן של התחלה, שפעת נקשרת בצפון סתם. אחר כך צריך לקשר בדרום, ששם הוא קשר הכל, והגוף בה נמצא, ועל כך מערבית דרומית.

נמצאת קרן זו שלש פעמים: אחת לקבל אותה אדם בתחלה, אחר כך לקשרה בשתי זרועות, להתחבר בגוף ולהיות הכל אחד. וזהו סדור של היחוד השלם. וכל צד וצד באותו קשר שראוי לו, ולא יחליף צד בצד אחר שלא ראוי לו, כדי שלא יעגש. מי

והא לא יכול עד דמקבל עליה בר נש עול מלכותא קדישא בקדמיתא, ויהיב עליה עול דא, ואת אמרת דיייתי לדרום בקדמיתא.

אמר ליה, פלא הא אמינא לך, דהא ובא לו לקרן, אמינא בקדמיתא, והא ידעתא רזא דקרן, ודא הוא עול מלכותא קדישא. לבתר דרומית מזרחית, דתמן הוא אילנא דחיי. ודא לאזדווגא ליה במזרח דאיהו אבא עלאה. דהא בן מסטרא דאבא קא אתי. ובגין כן, מדרום למזרח, דתוקפא דדרום במזרח הוא, ובעי לאתקשרא כחדא, דרום במזרח.

והמזרח דאתקשר בצפון, (כמא דאת אמר (תהלים י"ז) וצפונה תמלא בטנם) בגין דהאי אשלים ומלי נחלין ומבויעין, ועל דא מזרחית צפונית, אלין אבא ואמא דלא מתפרשן לעלמין, והא אוקימנא. ומה דאתמר צפונית, דאיהו טמירא עלאה, ומסטר דילה נפיק צפון, ודינין מסטרא דילה מתערין, אף על גב דהיא רחמי וחידי. והא אוקימנא. וכד איהי נפקת, צפון נפקת ביה, דאיהו אתפליל ואתקשר בדרום.

לבתר צפונית מערבית, דהא מסטרא דאבא נפיק בן, ומסטרא דאמא נפיקת בת. ובגין כן צפונית מערבית, ודא הוא קרן דקדמיתא, דהשתא אתקשר בצפון סתם. לבתר בעי לקשרא ליה בדרום, דתמן הוא קשורא דכלא, וגופא ביה אשתכח, ועל דא מערבית דרומית.

אשתכח האי קרן תלת זמנין, חד לקבלא ליה בר נש בקדמיתא, ולבתר הכי לקשרא ליה בתרי דרועי, לאתחברא בגופא, ולמהוי כלא חד. ודא הוא סדורא דיחודא שלים. וכל סטר וסטר בההוא קשורא דאתחזי ליה, ולא יחליף סטרא בסטרא אחרא דלא

שְׁעוֹשָׁה יְחִיד זֶה כְּרֹאֵי כְּפִי
שְׁאֲמַרְנוּ, אֲשֶׁרֵי חָלְקוּ בְּעוֹלָם הַזֶּה
וּבְעוֹלָם הַבָּא, שְׁהָרִי יוֹדֵעַ לְסֹדֵר
שְׂבַח רְבוּנוֹ וְיְחִיד רְבוּנוֹ, וְלֹא
עוֹד, אֲלֵא שֶׁהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
מְשַׁתְּבַח בּוֹ. עֲלֵיו כְּתוּב, (ישעיה מט)
וַיֹּאמֶר לִי עַבְדִּי אֲתָהּ יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר
בְּךָ אֲתַפְּאֵר.

רְבִי שְׁמַעוֹן פְּתַח, (תהלים כה) לְדוֹד
אֲלִיךָ ה' נִפְשִׁי אֲשֶׁא אֱלֹהֵי כֶּךָ
בְּטַחְתִּי וְגו'. מָה רָאָה דוֹד לְסֹדֵר
שְׂבַח זֶה כְּכֹה? וְכֹל הַשְּׂבָחִים
שֶׁהֵם בְּא"ב, כְּלָם שְׁלָמִים, וְזֶה
חֶסֶד, שְׂאִין בּוֹ ו' ? וְלָמָּה סִדּוֹר זֶה
לִפְלָע אֵל אֲפִים?

אֲלֵא סוֹד עֲלִיּוֹן הוּא גְּנוּז בֵּין
הַחֲבָרִים. בְּשַׁעֲרֵי שְׁנַכְנֵס הַלֵּילָה,
(ושולט) הַעֵץ הַתַּחְתּוֹן שֶׁהַמּוֹת תְּלוּי
בּוֹ, פּוֹרֵשׁ עֲנַפָּיו וּמְכַסֶּה הַכֹּל. וְעַל
כֶּךָ מַחְשִׁיב, וְכֹל בְּנֵי הָעוֹלָם
טוֹעֲמִים טַעַם הַמּוֹת, וּמְקַדִּים
אָדָם וְנוֹתֵן פְּקֻדוֹן נִפְשׁוֹ, וּמְפַקֵּד
בְּיָדוֹ בְּפֻקְדוֹן. וּמִשׁוֹם שְׁלֹקֶח
אוֹתָם בְּפֻקְדוֹן, חוֹזֵר הַפְּקֻדוֹן
לְבַעֲלָיו בְּשַׁעֲרֵי שְׁמַגִּיעַ הַבְּקָר.
כְּשִׁמְגִיעַ הַבְּקָר וְחוֹזֵר אֵלָיו
פְּקֻדוֹנוֹ, צְרִיף לְבָרֶךְ אֶת הַקְּדוֹשׁ
בְּרוּךְ הוּא, שֶׁהוּא הַנְּאֻמָּן הָעֲלִיּוֹן.
אֲחֵרֵי שְׁקָם, נִכְנָס לְבֵית הַכְּנֶסֶת,
מִתְעַטֵּר בַּתְּפִלִּין, מִתְכַּסֶּה בְּכִסּוּי
צִיצִית, נִכְנָס וּמִטְהַר עֲצָמוֹ
בְּקַרְבָּנוֹת בַּתְּחִלָּה, אַחֵר כֶּךָ מְקַבֵּל
עֲלָיו עַל מַלְכוּת בְּסִדּוֹר שֶׁל שְׂבָחֵי
דוֹד, שֶׁהֵם סִדּוֹר שֶׁל עַל מַלְכוּת.
וּבְסִדּוֹר שְׂבַח זֶה מְשַׁרְה עֲלָיו
אוֹתוֹ עַל. אַחֵר כֶּךָ סִדּוֹר תְּפִלַּת
מִשְׁב, וְתַפְלָה מְעַמֵּד, לְקַשְׁרָם
כְּאֶחָד.

בֵּא רָאָה סוֹד הַדְּבָר, אֵף עַל גַּב
שְׁתַּפְּלָה תְּלוּיָה בְּמַלְל וְדַבּוּר הַפֶּה
- הַכֹּל תְּלוּי בְּעֵקֶר הַמַּעֲשֶׂה
בַּתְּחִלָּה, אַחֵר כֶּךָ בְּדַבּוּר וּבְמַלְל

אִיתְחַזִּי לִיָּה, בְּגִין דְּלֹא יִתְעַנֵּשׁ. מֵאֵן דְּעַבִּיד
(דף ק"ב ע"ב) יְחִידָא דָּא כְּדָקָא חֲזִי כְּמָה דְאַמִּינָא,
זַכָּאָה חוֹלְקִיָּה בְּהָאֵי עֲלָמָא וּבְעֲלָמָא דְאַתִּי,
דְּהָא יָדַע לְסֹדְרָא שְׂבָחָא דְמֵאֲרִיָּה, וְיְחִידָא
דְּמֵאֲרִיָּה, וְלֹא עוֹד אֲלֵא דְקוֹדֶשׁא בְּרִיךְ הוּא
מְשַׁתְּבַח בֵּיה. עֲלֵיהּ כְּתִיב (ישעיה מט) וַיֹּאמֶר לִי
עַבְדִּי אֲתָהּ יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר בְּךָ אֲתַפְּאֵר.

רְבִי שְׁמַעוֹן פְּתַח (תהלים כה) לְדוֹד אֲלִיךָ יי נִפְשִׁי
אֲשֶׁא אֱלֹהֵי כֶּךָ בְּטַחְתִּי וְגו', מָאֵי קָא חָמָא
דוֹד לְסֹדְרָא הָאֵי שְׂבָחָא הַכִּי. וְכִלְהוּ שְׂבָחֵי
דְּאִינוּן בְּאַלְפָּא בֵּיתָא כִּלְהוּ שְׁלָמִין, וְהָאֵי
חֶסֶדָא דְלֹא אִית בֵּיה ו'. וְאַמֵּאי סִדּוֹרָא דָּא
לְמַנְפַּל עַל אֲנַפִּין.

אֲלֵא (תא חזי) רְזָא עֲלָאָה הוּא, גְּנִיז בֵּין חֲבָרִיָּא.
בְּשַׁעֲרֵי דְלֵילִיא עָאֵל, (ושלמא) אֵילְנָא
תַּתְּאָה דְתְּלִיאָה בֵּיה מוֹתָא פְּרִישׁ עֲנַפּוּי וּמְכַסִּיא
לְכֹלָא. וְעַל דָּא אֲתַחֲשׁוּךְ. וְכֹל בְּנֵי עֲלָמָא טַעֲמִין
טַעֲמָא דְמוֹתָא, וְאַקְדִּים בְּרַגְשׁ וְיִהִיב לִיָּה
פְּקֻדוֹנָא דְנִפְשִׁיָּה, וְאַפְקֵדִיה בִּידֵיה בְּפֻקְדוֹנָא.
וּבְגִין דְנִטִּיל לוֹן בְּפֻקְדוֹנָא, תָּב פְּקֻדוֹנָא
לְמֵאֲרִיָּה בְּשַׁעֲרֵי דְאַתִּי צְפָרָא. כִּד אֲתִי צְפָרָא
וְתָב לְגַבִּיָּה פְּקֻדוֹנִיָּה, בְּעֵי לְבָרְכָא לִיָּה
לְקוֹדֶשׁא בְּרִיךְ הוּא, דְּאִיהוּ מְהִימָנָא עֲלָאָה.

לְבַתֵּר דְקָם, עָאֵל לְבִי כְּנִישְׁתָּא, מְעַטֵּר
בְּטוֹטְפִי. אֲתַפְּסִי בְּכִיסוּי דְצִיצִית.
עָאֵל וּמְדַכֵּי גְרַמִּיָּה בְּקוֹרְבָּנִין בְּקֻדְמִיתָא. לְבַתֵּר
קָבִיל עֲלֵיהּ עוֹל מַלְכוּתָא בְּסִדּוֹרָא דְשְׂבָחֵי
דְדוֹד, דְּאִינוּן סִדּוֹרָא דְעוֹל מַלְכוּתָא. וּבְסִדּוֹרָא
דְשְׂבָחָא דָּא, אֲשֶׁרָא עֲלֵיהּ הֵהוּא עוֹל. לְבַתֵּר
סִדּוֹרָא דְצִלוֹתָא דְמִיּוֹשֵׁב, וְצִלוֹתָא דְמְעוּמָד,
לְקַשְׁרָא לוֹן כְּחָדָא.

תָּא חֲזִי רְזָא דְמִלָּה אֵף עַל גַּב דְּצִלוֹתָא תְּלִיאָה
בְּמַלּוּלָא וְדַבּוּרָא דְפּוּמָא, כְּלֵא תְּלִיאָה בְּעַקְרָא דְעוֹבְדָא בְּקֻדְמִיתָא,

הפה. איזה מעשה? אלא אותו מעשה שעושה האדם בתחלה כמו תפלה זו. ולא יתפלל אדם תפלה, עד שיראה מעשה בתחלה כמו התפלה.

מעשה ראשון (בראשונה מעשה) בשעה שאדם קם - צריך לטהר עצמו בתחלה, ואחר כך יקבל עליו על זה, יפרש על ראשו פריסת מצוה. אחר כך יקשר קשר היחוד, שהם תפלין, (מהו תפלין) תפלה של ראש ושל יד, ויתקנם בקשר אחד בשמאל ועל הלב, כפי שבארנו (שיר השירים ב) שמאלו תחת לראשי וגו'. וכתוב (שם ח) שימני כחותם על לבך פחותם על זרועך. והרי בארנו. וזהו המעשה שבתחלה.

אחר כך, בשעה שאדם נכנס לבית הפנסת, יטהר עצמו בתחלה בקרבנות, בדבור הפה. אחר כך יקבל עליו על מלכות זה, לפרש על ראשו (פרישת מצוה) בשבחי דוד המלך, כמו המעשה שפורס על ראשו פרישת מצוה. אחר כך תפלת מישב כנגד תפלין של יד, ואחר כך תפלת מעמד שהיא כנגד תפלין של ראש. וזה כמו זה. מעשה כמו דבור. ודאי במעשה ודבור תלויה התפלה.

ואם פוגם את המעשה, הדבור לא מוצא מקום ששורה בו, וזו לא תפלה, ונפגם האיש ההוא למעלה ולמטה, (ולא עוד, אלא) שצריך להראות מעשה ולמלל דבור עליו, וזוהי תפלה שלמה. אוי לאיש שפוגם בתפלתו, עבודת רבונו, עליו כתוב (ישעיה א) כי תבאו לראות פני וגו'. גם כי תרבו תפלה אינני שמע. שהרי במעשה ודבור הדבר תלוי.

צלותיה, פולחנא דמאריה. עליה כתיב, (ישעיה א) כי תבואו לראות פני וגו'.

גם כי תרבו תפלה אינני שומע, דהא בעובדא ובמלווא תליא מלתא.

ולבתר בדבורא ובמלווא דפומא. מאן עובדא, אלא ההוא עובדא דעביד בר נש בקדמיתא, פגוונא דצלותא הוא, ולא יצלי בר נש צלותא, עד דיתחזי עובדא בקדמיתא כגוונא דצלותא.

עובדא דקדמיתא (ס"א בקדמיתא עובדא) בשעתא דבר נש קאים, בעי לדפאה גרמיה בקדמיתא. ולבתר יקבל עליה האי עול, לפרשא על רישיה פרישו דמצוה. לבתר יתקשר קשורא דיהודא דאינון תפלין, (מהו תפלין) תפלה של ראש, ושל יד. ולא תקנא לון בקשורא חדא בשמאלא, ועל לבא, כמה דאוקימנא (שיר השירים ב) שמאלו תחת לראשי וגו'. וכתוב (שיר השירים ח) שימני כחותם על לבך פחותם על זרועך. והא אוקימנא. ודא הוא עובדא בקדמיתא.

לבתר בשעתא דבר נש עאל לבי כנישתא, ידפי גרמיה בקדמיתא, בקרבנין, במלווא דפומא. לבתר יקבל עליה האי עול מלכות, לפרשא על רישיה (פרישו דמצוה) בשבחי דדוד מלפא. פגוונא דעובדא דפריש על רישיה פרישו דמצוה. ולבתר צלותא דמיושב, לקבל תפלה של יד. לבתר צלותא דמעומד, דהיא לקבל תפלה דרישא. ודא כגוונא דדא. עובדא כגוונא דדבורא. ודאי בעובדא ומלווא תלייא צלותא.

ואי פגים עובדא, מלווא לא אשפח אתר דשריא ביה, ולא איהו צלותא, ואתפגים ההוא בר נש לעילא ותתא. (ולא עוד אלא) דבעינן לאחזאה עובדא, ולמללא מלווא עליה, ודא הוא צלותא שלים. ווי ליה לבר נש דפגים

בא ראה, כִּי־נִין שְׂאֲדָם עוֹשֶׂה תְּפִלוֹת כָּךְ, בְּמַעֲשֵׂה וּבְדַבּוֹר, וְקוֹשֵׁר קֶשֶׁר הַיְחִוּד, נִמְצָא שְׁעַל יְדוֹ מִתְּבָרְכִים עֲלִיוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים. וְאִזְ צִרְיָה הָאֲדָם לְהִרְאוֹת עֲצָמוֹ, אַחֲרֵי שְׁפִים תְּפִלַּת עֲמִידָה, כְּאֵלוֹ נִפְטָר מִן הָעוֹלָם, שְׁהָרִי נִפְרָד מֵעֵץ הַחַיִּים וְכִנְס רַגְלָיו לְאוֹתוֹ עַץ הַמָּוֶת, שְׁהַחֲזִיר לוֹ פִּקְדוֹנוֹ, כְּמוֹ שְׁנֶאֱמַר (בְּרֵאשִׁית מ"ט) וַיֵּאָסֶף רַגְלָיו אֶל הַמַּטֵּה, שְׁהָרִי הוֹדָה עַל חֲטָאוֹ וְהִתְפַּלֵּל עֲלֵיהֶם.

עֲבָשׁוּ צִרְיָה לְהִתְפַּנֵּס לְאוֹתוֹ עַץ הַמָּוֶת, וְלִנְפֹל וְלוֹמַר אֵלָיו, אֵלֶיךָ ה' נִפְשִׁי אֶשָּׂא. בְּהִתְחַלֵּה נִתְּתִי לָךְ בְּפִקְדוֹן. כַּעֲת שְׁקִשְׁרֵתִי אֶת הַיְחִוּד וְעֲשִׂיתִי מַעֲשֵׂה וּדְבוּר כְּרֵאוֹי וְהוֹדִיתִי עַל חֲטָאֵי, הָרִי נִפְשִׁי מִסְרֵתִי לָךְ בְּיָדָי.

וַיִּרְאֶה אָדָם עֲצָמוֹ כְּאֵלוֹ נִפְטָר מִהָעוֹלָם, שְׁנִפְשׂוּ מִסַּר לְמִקּוּם הַמָּוֶת הַזֶּה, מִשׁוּם כָּךְ אֵין בּוֹ וְאִ"ו, שְׁוֹאִ"ו עַץ הַחַיִּים הוּא, וְזֶה עַץ הַמָּוֶת הוּא. וְזֶה בָּא לְהַשְׁמִיעֵנוּ, שְׁסוּד הַדְּבָר (מִה בָּא לְהַשְׁמִיעֵנוּ סוּד הַדְּבָר) - שְׁיִשׁ חֲטָאִים שְׁלֹא מִתְּכַפְּרִים עַד שְׁנִפְטָר הָאָדָם מִהָעוֹלָם, זֶהוּ שְׁכַתּוּב (ישעיה כ"ב) אִם יִכְפֹּר הָעוֹן הַזֶּה לָכֶם עַד תִּמָּתוּן. וְזֶה נִתֵּן עֲצָמוֹ וְיָדָי לְמוֹת וּמִסַּר נִפְשׂוֹ לְמִקּוּם זֶה, לֹא בְּפִקְדוֹן כְּמוֹ בְּלִילָה, אֶלָּא כְּמִי שְׁנִפְטָר מִהָעוֹלָם וְיָדָי.

וְתִקְוֶן זֶה צִרְיָה בְּכּוֹנֶת הַלֵּב, וְאִזְ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מֵרַחֵם עֲלָיו וּמְכַפֵּר לוֹ עַל חֲטָאוֹ. אֲשֶׁרִי הָאִישׁ שְׁיִוְדַע לְפִתּוֹתוֹ וְלַעֲבֹד לְרַבּוֹנוֹ בְּרִצּוֹן וּבְכּוֹנֶת הַלֵּב. אוֹי לְמִי שְׁבָא לְפִתּוֹת לְרַבּוֹנוֹ בְּלֵב רְחוּק, וְלֹא בְּרִצּוֹן, כְּמוֹ שְׁנֶאֱמַר (תהלים ע"ח) וַיִּפְתּוּהוּ בְּפִיָּהֶם וּבְלִשׁוֹנָם יִכְזְבוּ לוֹ וְלָבָם לֹא נִכּוֹן

תָּא חֲזִי, כִּי־נִין דְּבַר נֶשׁ עֲבִיד צְלוֹתָא כְּגוֹנוֹתָ דָּא, בְּעוֹבְדָא וּבְמִלוּלָא, וְקִשְׁרֵי קִשְׁרוֹתָ דִּי־חִוּדָא, אֲשֶׁתְּכַח דְּעַל יְדֵיהּ מִתְּבָרְכִין עֲלֵאִין וְתַתְּאִין. כְּדִין בְּעֵי לִיהּ לְבַר נֶשׁ לְאַחְזָאָה גְרַמְיָה, בְּתַר דְּסִיִּים צְלוֹתָא דְּעֲמִידָה, כְּאֵלוֹ אֲתַפְטָר מִן עֲלָמָא, דְּהָא אֲתַפְרֵשׁ מִן אֵילָנָא דְּחַיִּי, וְכִנְיֵשׁ רַגְלָיו לְגַבֵּי הַהוּא אֵילָנָא דְּמוֹתָא, דְּאֶהְדַּר לִיהּ פִּקְדוֹנִיהּ. כְּמָה דְּאֶתְ אֶמַר (בְּרֵאשִׁית מ"ט) וַיֵּאָסֶף רַגְלָיו אֶל הַמַּטֵּה. דְּהָא אוּדֵי חֲטָאוֹי, וְצֵלִי עֲלֵיהוּ.

חֲשִׁתָּא בְּעֵי לְאַתְפַּנְשָׂא לְגַבֵּי הַהוּא אֵילָנָא דְּמוֹתָא, וְלִמְנַפֵּל, וְלִימָא לְגַבֵּיהּ אֵלֶיךָ יי נִפְשִׁי אֶשָּׂא. בְּקִדְמִיתָא, (דף קכ"א ע"א) יְהִיבְנָא לָךְ בְּפִקְדוֹנָא, חֲשִׁתָּא דְּקִשְׁרֵינָא יִיחֻדָּא, וְעֲבִידְנָא עוֹבְדָא וּמִלוּלָא כְּדָקָא יְאוֹת, וְאוּדֵינָא עַל חֲטָאֵי, הָא נִפְשִׁי מִסִּירְנָא לָךְ וְיָדָי.

וַיַּחֲזִי בַר נֶשׁ גְרַמְיָה כְּאֵלוֹ פְטִיר מִן עֲלָמָא, דְּנִפְשִׂיהּ מִסִּיר לְהָאִי אֶתֶר דְּמוֹתָא, בְּגִין כָּךְ לֹא אֵית בֵּיהּ וְאִ"ו, דְּוֹאִ"ו אֵילָנָא דְּחַיִּי הוּא, וְהָאִי אֵילָנָא דְּמוֹתָא הוּא. וְהָא קָא מִשְׁמַע לָן, דְּרִזָּא דְּמַלְהָ, (כִּמְאִי קָא מִשְׁמַע לָן רִזָּא דְּמַלְהָ) דְּאֵית חוּבִין דְּלֹא מִתְּכַפְּרִין, עַד דְּאֲתַפְטָר בַּר נֶשׁ מִעֲלָמָא, הָדָא הוּא דְּכַתִּיב, (ישעיה כ"ב) אִם יִכּוֹפֵר הָעוֹן הַזֶּה לָכֶם עַד תִּמָּוֶתוֹן, וְהָאִי יְהִיב גְרַמְיָה וְיָדָי לְמוֹתָא, וּמִסִּיר נִפְשִׂיהּ לְהָאִי אֶתֶר. לָאוּ בְּפִקְדוֹנָא כְּמָה בְּלִילָא, אֶלָּא כְּמִאֵן דְּאֲתַפְטָר מִן עֲלָמָא וְיָדָי.

וְתִקְוֶנָא דָּא בְּעֵי בְּכּוֹנוֹתָ דְּלִבָּא וּכְדִין קְדִשָׁא בְּרִיךְ הוּא מֵרַחֵם עֲלָיו, וּמְכַפֵּר לִיהּ לְחוּבֵיהּ. וְכַפָּה הוּא בַר נֶשׁ דְּיִדַע לְמַפְתִּי לִיהּ, וְלִמְפַלַּח לְמֵאֲרִיָּה, בְּרַעוּתָא וּבְכּוֹנוֹתָ דְּלִבָּא. וְוִי לִיהּ לְמֵאֵן דְּאֶתִי לְמַפְתִּי לְמֵאֲרִיָּה, בְּלִבָּא רְחִיקָא, וְלֹא בְּרַעוּתָא. כְּמָה דְּאֶתְ אֶמַר (תהלים ע"ח)

וַיִּפְתּוּהוּ בְּפִיָּהֶם וּבְלִשׁוֹנָם

יִכְזָבוּ לוֹ וְלָבָם לֹא נִכּוֹן עִמּוֹ. הוּא אֹמֵר (תהלים כה) אֵלֶיךָ יי נִפְשֵׁי אִשָּׁא, וְלֹא כָּל מְלוֹי אֵלָא בְּלִבָּא רְחִיקָא, הָא גַּרְם עָלִיָּה לְאַסְתִּלְקָא מִעֲלָמָא, עַד לָא מְטוּן יוֹמוֹי, בְּזַמְנָא דְהָא אֵילָנָא אֲתַעַר בְּעֲלָמָא לְמַעַבְד דִּינָא.

וְעַל דָּא בְּעֵי בַר נֶשׁ לְאַדְבָּקָא נִפְשֵׁיהּ וִרְעוּתִיהּ בְּמֵאֲרִיָּה, וְלֹא יִיתִי לְגַבִּיָּה בְּרַעוּתָא כְּדִיבָא, בְּגִין דְכֹתִיב, (תהלים קא) דּוּבַר שְׁקָרִים לֹא יִפּוֹן לְנִגְד עֵינֵי. מָאִי לֹא יִפּוֹן. אֵלָא בְּשַׁעֲתָא דְהוּא אֲתַקִּין גְּרַמִּיָּה לְהֵאִי, וְלִבִּיָּה רְחִיקָא מְקוּדָשָׁא בְּרִיף הוּא, קָלָא נִפִּיק וְאָמַר, לֹא יִפּוֹן לְנִגְד עֵינֵי. (אמאי) הֵאִי בְּעֵי לְאַתְקִנָּא גְּרַמִּיָּה, לֹא יִפּוֹן, לָא בְּעֵינָא דִּיתַתְקִין. כָּל שְׁפָן אֵי אֲתִי לְיַחְדָּא שְׂמָא קְדִישָׁא, וְלֹא מִיַּחַד לִיָּה פְּדָקָא יֵאוּת.

וּזְכָאָה חוּלְקִיָּהוּן דְּצַדִּיקָא בְּעֲלָמָא דִּין וּבְעֲלָמָא דְאֲתִי, עָלִיָּהוּ כְּתִיב (ישעיה סו) וּבָאֵו וְרָאֵו אֶת כְּבוֹדֵי וְגו' . וְכֹתִיב, (תהלים קמ) אַף צַדִּיקִים יוֹדוּ לְשִׁמְךָ וְגו' . אֲתָא רַבִּי אֶלְעָזָר וְנִשְׁיָק יְדוּי. אָמַר, אֵלְמָלָא לֹא אֲתִינָּא לְעֲלָמָא אֵלָא לְמִשְׁמַע מְלִין אֵלִין דִּי. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, זְכָאָה חוּלְקִנָּא, וְזְכָאָה חוּלְקִיָּהוּן דִּישְׂרָאֵל, דְּאֵינּוּן מִתְדַבְּקִין בְּקוּדָשָׁא בְּרִיף הוּא, דְכֹתִיב, (דברים ד) וְאַתֶּם הַדְּבָקִים וְגו' . (ישעיה ס) וְעִמְךָ כָּלֶם צַדִּיקִים וְגו' .

בְּרוּף יי לְעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן.
יְמִלוּךְ יי לְעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן.

עִמּוֹ. הוּא אֹמֵר (שם כה) אֵלֶיךָ ה' נִפְשֵׁי אִשָּׁא, וְלֹא כָּל דְּבָרֵי, אֵלָא בְּלִבָּא רְחִיקָא, זֶה גּוֹרֵם עָלָיו לְהַסְתַּלֵּק מִהָעוֹלָם טָרָם שְׂלֹא הִגִּיעוּ יְמֵי, בְּזַמֵּן שְׂאֵילָן זֶה מִתְעוֹרָר בְּעוֹלָם לְעִשׂוֹת דִּין.

וְלָכֵן צָרִיךְ אָדָם לְהִדְבִּיק נִפְשׁוֹ וְרַצוֹנוֹ בְּרַבּוֹנוֹ, וְלֹא יָבֵא אֵלָיו בְּרַצוֹן פּוֹזֵב, מִשּׁוֹם שְׁפָתוֹב (שם קא) דְּבַר שְׁקָרִים לֹא יִפּוֹן לְנִגְד עֵינֵי. מָה זֶה לֹא יִפּוֹן? בְּשַׁעֲתָא שְׂהוּא מִתְקִין עִצְמוֹ לְזֶה וְלָבּוֹ רַחֵק מִן הַקְּדוּשׁ בְּרוּף הוּא, קוֹל יוֹצֵא וְאֹמֵר: לֹא יִפּוֹן לְנִגְד עֵינֵי. (למח) זֶה צָרִיךְ לְתַקֵּן אֶת עִצְמוֹ, לֹא יִפּוֹן, אֵינּוּ רּוֹצֵחַ שְׂיִתְתַּקֵּן. כָּל שְׁפָן אִם הוּא בָּא לְיַחַד שִׁם הַקְּדוּשׁ וְלֹא מִיַּחַדוֹ כְּרָאוּי.

אֲשֵׁרֵי חֵלְקָם שֶׁל הַצַּדִּיקִים בְּעוֹלָם הַזֶּה וּבְעוֹלָם הַבָּא, עָלִיָּהֶם כְּתוּב (ישעיה סו) וּבָאֵו וְרָאֵו אֶת כְּבוֹדֵי וְגו' . וְכֹתוּב (תהלים קמ) אַף צַדִּיקִים יוֹדוּ לְשִׁמְךָ וְגו' . בָּא רַבִּי אֶלְעָזָר וְנִשְׁק יְדוֹ וְאָמַר, אֵלְמָלָא לֹא בָּאֲתִי לְעוֹלָם רַק לְשַׁמַּע דְּבָרִים אֵלָיו - דִּי לִי. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, אֲשֵׁרֵי חֵלְקֵי וְאֲשֵׁרֵי חֵלְקֵי יִשְׂרָאֵל, שְׁנֵדְבָקִים

בְּקְדוּשׁ-בְּרוּף-הוּא, שְׁפָתוֹב (דברים ד) וְאַתֶּם הַדְּבָקִים וְגו' . (ישעיה ס) וְעִמְךָ כָּלֶם צַדִּיקִים וְגו' . בְּרוּף ה' לְעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן. יְמִלוּךְ ה' לְעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן

פְּרִשְׁתַּת נֶשָׂא

וְיַדְבֵּר ה' אֵל מֹשֶׁה לֵאמֹר נֶשָׂא אֶת רֹאשׁ בְּנֵי גֵרְשׁוֹן וְגו' . רַבִּי אַבְבָּא פָּתַח, (תהלים לב) אֲשֵׁרֵי אָדָם לֹא יַחֲשֵׁב ה' לוֹ עֶזְוֹן וְאֵין בְּרוּחוֹ

פְּרִשְׁתַּת נֶשָׂא

וְיַדְבֵּר יי אֵל מֹשֶׁה לֵאמֹר, נֶשָׂא אֶת רֹאשׁ בְּנֵי גֵרְשׁוֹן וְגו' . (במדבר ד) רַבִּי אַבְבָּא פָּתַח, (תהלים לב) אֲשֵׁרֵי אָדָם לֹא יַחֲשׁוּב ה' לוֹ עֶזְוֹן וְאֵין בְּרוּחוֹ רְמִיָּה.

רמיה. הפסוק הזה אין ראשו סופו, ואין סופו ראשו. ויש להסתכל בו, וכף פרושהו.

בא ראה, בשעת תפלת מנחה הדין שורה בעולם, ויצחק תקן תפלת מנחה, וגבורה עליונה שולטת בעולם, עד שבא ונכנס הלילה, בשביל לקבל אותו (לילה). ומזמן ששורה תפלת מנחה, נפרד השמאל לקבל (אותו) ומתעורר הלילה. אחר שמתעוררים כל אותם שומרי הפתחים שבחוץ, כלם מתעוררים בעולם ומתפשטים, וכל בני העולם טועמים טעם מות.

והרי נתבאר. בחצות הלילה ממש מתעורר השמאל כמקדם, ושושנה הקדושה מעלה ריחות ומשבחת ומרימה קול, ואז עולה ושורה הראש למעלה בשמאל, והשמאל אז מקבלה.

אז הפרוז קורא בעולם, שהרי זמן הוא להתעורר לשבח למלך. ואז תשבחות מתעוררות, ונמצאת התבשמות הכל. אשרי חלקו של מי שמתעורר לזוג זוג זה כשבא הבקר, והימין מתעורר ומחבקה, ואז זוג הכל נמצא כאחד. (למלך, כשבא הבקר והימין מתעורר ומחבק אותה, אז נמצא זוג הכל כאחד, ואז התשבחות מתעוררות ונמצאת התבשמות הכל. אשרי חלקו של מי שמתעורר לזוג זוג זה).

בא ראה, בשעה שבני אדם ישנים וטועמים טעם מות והנשמה עולה למעלה - עומדת במקום שעומדת, ונבחת על מעשיה שעשתה כל היום, וכותבים אותם על פתק. מדוע? משום שהנשמה עולה למעלה ומעידה על מעשי האדם ועל כל דבור ודבור שיוצא מפיו.

ובשאותו דבור שהוציא האיש מפיו הוא כראוי, דבור קדוש של

האי קרא, לאו רישיה סיפיה, ולא סיפיה רישיה. ואית לאסתכלא ביה, והא אוקמוה.

הא חזי, בשעתא דצלותא דמנחה דינא שריא בעלמא, ויצחק תקן צלותא דמנחה, וגבורה עלאה שלטא בעלמא, עד דאתי ועאל ליליא, בגין לקבלא ליה (לילה), ומזמנא דשארי צלותא דמנחה, אתפרש שמאלא לקבלא (ליה) ואתער ליליא. בתר דאתער כל אינון נטורי פתחין דלבר, בלהו מתערין בעלמא ואתפשטו. וכל בני עלמא טעמין טעמא דמותא.

והא אתמר. בפלגות ליליא ממש, אתער שמאלא כמלקדמין, וורדא קדישא סלקא ריחין, והיא משבחת וארימת קלא, וכדין סלקא ושריא רישא לעילא בשמאלא, (ד קב"א ע"ב) ושמאלא מקבל לה.

בדין פרוזא קארי בעלמא, דהא עידן הוא לאתערא לשבחה ליה למלכא. וכדין תשבחן מתערין, ואתבסמותא דכלא אשתכח. זכאה חולקיה מאן דאתער לזוגא זוגא דא. פד אתי צפרא, וימינא אתער ומחבקה לה, פדין זוגא דכלא אשתכח פחדא. (ס"א למלכא, פד אתי צפרא וימינא אתער ומחבק לה פדין זוגא דכלא אשתכח פחדא וכדין תושבחתן מתערין ואתבסמותא דכלא אשתכח זכאה חולקיה מאן דאתער לזוגא זוגא דא).

הא חזי, בשעתא דבני נשא דמיכין, וטעמין טעמא דמותא, ונשמתא סלקא לעילא, קיימא באתר דקיימא, ואתבחינת על עובדהא דעבדת כל יומא, וכתבין להו על פתקא. מאי טעמא. בגין דנשמתא סלקא לעילא, ואסהידת על עובדוי דבר נש, ועל כל מלה ומלה דנפיק מפומיה.

וכר ההיא מלה דאפיק בר נש מפומיה איהי

כְּדָקָא יָאוּת, מְלָה קְדִישָׁא דְאוּרִייתָא וְצְלוֹתָא. הֵהִיא מְלָה סְלָקָא, וּבִקְעָה רְקִיעֵין, וְקִימָא בְּאַתָּר דְקִימָא, עַד דְּעָאֵל לִילֵיא, וְנִשְׁמַתָּא סְלָקָא וְאַחִיד לְהֵהִיא מְלָה, וְעָאִיל לָהּ קָמִי מְלָכָא.

וְכֵד הֵהִיא מְלָה לָאו אִיהִי כְּדָקָא יָאוּת, וְאִיהִי מְלָה מְמִילִין בִּישִׁין, מְלִישְׁנָא בִישָׁא, הֵהִיא מְלָה סְלָקָא לְאַתָּר דְּסְלָקָא, וְכַדִּין אֲתַרְשִׁים הֵהִיא מְלָה, וְהֵהוּא חוּבָה עֲלֵיהּ דְּבַר נָשׁ, הָדָא הוּא דְכְּתִיב, (מִיכָה ז) מְשׁוֹכְכַת חִיקָךְ שְׁמור פְּתַחֵי פִיךָ. וּבְגִין כֵּן (תְּהִלִּים לב) אֲשֶׁרִי אָדָם לֹא יִחְשׁוּב יִי לוֹ עוֹן. אִימַתִּי. כְּשָׂאִין בְּרוּחוֹ רְמִיָה.

רעיא מהימנא

מִבְּנֵי שְׁלֹשִׁים שָׁנָה וּמַעְלָה וְעַד בְּנֵי חֲמִשִּׁים שָׁנָה כָּל הַבָּא לְעַבְדָּא עַבְדָּת עַבְדָּת וְעַבְדָּת מִשָּׂא בְּאֵהָל מוֹעֵד. (במדבר ד) פְּקוּדָא דָּא לְהֵיוֹת הַלְוִיִּם מְשׁוֹרְרִים בְּמַקְדָּשׁ. וְאִף עַל גַּב דְּאוּקִימָנָא לְעֵילָא, הָכָא צְרִיף לְחַדֵּשׁ מְלִין, דְּהָא כְּהֵן אִיהוּ מְקַרִּיב קְרַבְנָא, וְאִיהוּ מִיכָאֵל. לִוִּי אִיהוּ גַבְרִיאֵל. אִיהוּ צְרִיף לְנַגְנָא.

וְרִזָּא דְמְלָה, (תְּהִלִּים מב) יוֹמָם יִצְוֶה יִי חֲסֵדוֹ, דָּא חֲסֵד כְּהֵנָּא רַבָּא דְּמִיכָאֵל אִיהוּ כְּהֵן הַדְּיוּט לְגַבֵּי מְאָרִיָה, וְעַם כָּל דָּא דְּהַדְּיוּט אִיהוּ אֲצֵל מְאָרִיָה. מְלָךְ דְּחֵיוֹת הַקְּדָשׁ אִיהוּ. וּבִרְכַת הַדְּיוּט אֵל תְּהִי קְלָה בְּעֵינֵיךָ, וְהֵאִי אִיהוּ יוֹמָם יִצְוֶה יִי חֲסֵדוֹ.

וּבְלִילָה שִׁירָה עַמִּי, דָּא גְבוּרָה. שִׁירָה: (דְּבָרִים לג) בְּכוֹר שׁוֹרוֹ הָדָר לוֹ. (יחזקאל א) וּפְנֵי שׁוֹר מְהִשְׁמָאֵל, וּגְבַרִיאֵל שְׁלוּחִיָה, וְצְרִיף לְשׁוֹר וּלְנַגְן בְּחֵדוֹה בְּחֵמְרָא דְאוּרִייתָא, (לְאַתְעֶסְקָא לְשַׁלְחָא קְרַבְנָא קָמִי מְלָכָא בְּחֵדוֹה וּמָאן דְּלִית לֵיהּ רִשׁוֹ) לְאַתְעֶסְקָא בְּאוּרִייתָא, יְקָיִים (אִיכָה ב) קוּמִי רִנֵּי בְּלִיל לְרֵאשׁ אֲשְׁמוֹרֹת.

תְּפִלָּה וְתוֹרָה - אוֹתוֹ דְּבוּר עוֹלָה וּבּוֹקֵעַ רְקִיעִים, וְעוֹמֵד בְּמִקּוּם שְׁעוֹמֵד, עַד שְׁנַכְנֵס הַלִּילָה, וְהַנְּשֵׂמָה עוֹלָה וְאוֹחֲזַת אוֹתוֹ הַדְּבוּר וּמְכַנְּסֵתוֹ לְפָנֵי הַמְּלָךְ. וּבְשָׂאוֹתוֹ דְּבוּר אֵינוֹ כְּרֵאוּי, וְהוּא דְּבוּר מְדַבּוּרִים רְעִים, מְלִשׁוֹן הָרַע - אוֹתוֹ הַדְּבוּר עוֹלָה לְמִקּוּם שְׁעוֹלָה, וְנִרְשָׁם אוֹתוֹ דְּבוּר וְאוֹתוֹ חֲטָא עַל הָאָדָם. זֶהוּ שְׂכָתוּב (מִיכָה ז) מְשׁוֹכְכַת חִיקָךְ שְׁמור פְּתַחֵי פִיךָ. וְלָכֵן אֲשֶׁרִי אָדָם לֹא יִחְשׁוּב ה' לוֹ עוֹן, אִימַתִּי? כְּשָׂאִין בְּרוּחוֹ רְמִיָה.

רעיא מהימנא (רועיה הנאמן)

מִבְּנֵי שְׁלֹשִׁים שָׁנָה וּמַעְלָה וְעַד בְּנֵי חֲמִשִּׁים שָׁנָה כָּל הַבָּא לְעַבְדָּא עַבְדָּת עַבְדָּת וְעַבְדָּת מִשָּׂא בְּאֵהָל מוֹעֵד. מְצוּהָ זֹאת לְהֵיוֹת הַלְוִיִּם מְשׁוֹרְרִים בְּמַקְדָּשׁ. וְאִף עַל גַּב שְׂבָאֲרָנוֹ לְמַעְלָה, כְּאֵן צְרִיף לְחַדֵּשׁ דְּבָרִים, שְׁהַרִּי הַפְּהֵן מְקַרִּיב קְרַבְנָן, וְהוּא מִיכָאֵל. לִוִּי הוּא גַבְרִיאֵל, הוּא צְרִיף לְנַגְנָן. וְכוּר הַדְּבָר - (תְּהִלִּים מב) יוֹמָם יִצְוֶה ה' חֲסֵדוֹ, זֶה חֲסֵד כְּהֵן גְּדוֹל, שְׁמִיכָאֵל הוּא כְּהֵן הַדְּיוּט לְגַבֵּי רְבוּנוֹ, וְעַם כָּל זֶה שְׁהַדְּיוּט הוּא אֲצֵל רְבוּנוֹ - הוּא מְלָךְ חֵיוֹת הַקְּדָשׁ. וּבִרְכַת הַדְּיוּט אֵל תְּהִי קְלָה בְּעֵינֵיךָ, וְזֶהוּ יוֹמָם יִצְוֶה ה' חֲסֵדוֹ.

וּבְחֵיִרָה שִׁירָה עַמִּי - זֹאת גְּבוּרָה. שִׁירָה - (דְּבָרִים לג) בְּכוֹר שׁוֹרוֹ הָדָר לוֹ. (יחזקאל א) וּפְנֵי שׁוֹר מְהִשְׁמָאֵל. וּגְבַרִיאֵל שְׁלוּחוֹ, וְצְרִיף לְשׁוֹר וּלְנַגְן בְּחֵדוֹה בֵּינֵן תְּתוֹרָה, (לְאַתְעֶסְקָא לְשַׁלְחָא קְרַבְנָת לְפָנֵי הַמְּלָךְ בְּשִׁמְחָה. וְגַם שָׂאִין לוֹ רִשׁוֹ) לְאַתְעֶסְקָא בְּתוֹרָה, יְקָיִים (אִיכָה ב) קוּמִי רִנֵּי בְּלִיל לְרֵאשׁ אֲשְׁמוֹרֹת. וְיֵאמֹר בְּאֲשְׁמוֹרֹת כְּמָה סְלִיחוֹת וְתַחֲנוּנִים וּבְקִשׁוֹת בְּכָל מִינֵי רְנָה

וְיֵימָא בְּאֲשְׁמוֹרֹת, כְּמָה סְלִיחוֹת וְתַחֲנוּנִים וּבְקִשׁוֹת, בְּכָל מִינֵי רְנָה בְּגְרוּנִיָה, דְּאִיהוּ כְּנוֹר

בגרונו, שהוא כנור להוציא בו קול בשש כנפי ראה עם ורדים בששת צנורות הקנה, וזו ו'. ויוציאו מהלב, ששם בינה, כמו שפרשה בצלי המשנה, הלב מבין. יוציא בן מבינה, מבין יה, שהוא ו', שהוא אפרוח בשש כנפים, ויעלה בששת צנורות הקנה, שהם (מלכים א' י) שש מעלות לפסה.

ושני כסאות הם, (ירמיה יז) כסא כבוד מרום מראשון, והם הלב והפה. ל"ב, (שמות יז) ויאמר פי יד על פס יה מלחמה לה' בעמלק. כבד, סמא"ל, פה הפס"ה, כס ה', זהו שפתיב (תהלים פא) תקעו בחדש שופר וגו'.

מהו שופר? קנה, ו', קול שעולה מן הקנה אל הפה, ששם ה', בחמשה מיני תקיני דבור, שהם: השפתיים ושנים וחדף. שפתיים שנים. שנים וטוחנות שני מינים. וחדף - הרי חמשה. שטוחנים כנהר, שהוא קול, כמו שטוחנים הרמים. להוציא קול ודבור שיוצא מהבינה של הלב במחשבה.

שהוא שם מפרש בעשרה מיני תלים. ובשופר, אין פותחין מעשרה שופרות. והתורה - הקול שלה, הדבור שלה, הבינה שלה, שפרשה, איזהו חכם? המבין דבר מתוך דבר. מחשבה שלו חשוכה לפני הקדוש ברוך הוא מפל קרבנות ועולות. זהו שפתיב (ויקרא ז) זאת התורה לעלה

[ו] למנחה. (עד כאן רעיא מהימנא) איש או אשה פי יעשו מפל חטאת האדם וגו' (במדבר ח). בא ראה, פתיב (שופטים ד) וחקר הקיני נפרד מקיני מבני חוב חתן משה וגו'. (שמואל א טו) ויאמר שאול אל הקיני וגו'. למה נקרא קיני? והרי פרשה. וכתוב (בראשית טו) את הקיני ואת הקניזי. ונתבאר שעשה קן במדבר

לאפקא ביה קלא, בשית כנפי ריאה עם וורדא. בשית עזקאן דקנה. ודא ו'. ויפוק ליה מלבא, דתמן בינה. כמה דאוקמוה מארי מתניתין, הלב מבין. יפוק בן מבינה, מבין יה, דאיהו ו', דאיהו אפרוח בשית גרפיין. ויסלק ליה בשית עזקאן דקנה, דאינון (מלכים א' י) שש מעלות לפסה.

וב' פרסיין אינון (ירמיה יז) כסא כבוד מרום מראשון, ואינון לבא ופומא. ל"ב, (שמות יז) ויאמר פי יד על פס יה מלחמה לי בעמלק, (בנה"ר) כבד, סמא"ל, פומא דכס"ה, פ"ס י"ה, הדא הוא דכתיב, (תהלים פא) תקעו בחדש שופר וגו'.

מא' שופר. קנה, ו', קול דסליק מן הקנה, לגבי פומא, דתמן ה'. בה' מיני תקינין דדבורא, דאינון שפון ושנים וחדף. שפון תריין. שנים וטוחנות תריין מיניין. וחדף, הא חמש. דטחנין כנהר דאיהו קול, כגוונא דטחנין ריחייא. לאפקא קול ודבור, דנפיק מבינה דלבא. במחשבה.

דאיהו שמא מפרש בעשר מיני תלים. ובשופר, אין פותחין מעשרה שופרות. ואורייתא, קלא דילה, דיבור דילה, בינה דילה, דאוקמוה איזהו חכם המבין דבר מתוך דבר. מחשבה דילה. חשיב קמי קדשא בריך הוא, מפל קרבנין ועלוון, הדא הוא דכתיב, (ויקרא ז) זאת התורה לעולה ולמנחה. (ע"ב רעיא מהימנא).

איש או אשה כי יעשו מפל חטאת האדם וגו'. (במדבר ח) תא חזי, פתיב (שופטים ד) וחקר הקיני נפרד מקיני מבני חוב חתן משה וגו', וחקר הקיני מבני בנוי דיתרו הוה, כמה דאת אמר (שמואל א טו) ויאמר שאול אל הקיני וגו'. אמאי אקרי קיני. והא אוקמוה. וכתוב (בראשית טו) את הקיני ואת הקניזי. ואתמר דעבד קנא

וגו'. וחקר הקיני מבני בנוי של יתרו הוה, כמו שנאמר (שמואל א טו) ויאמר שאול אל הקיני וגו'. למה נקרא קיני? והרי פרשה. וכתוב (בראשית טו) את הקיני ואת הקניזי. ונתבאר שעשה קן במדבר

כְּעוֹף זֶה, כְּפִי לְעַסֵּק בַּתּוֹרָה,
וּנְפֹרֵד מִן הַעֵיר. נְפֹרֵד מִקִּינָה, נְפֹרֵד
מֵאוֹתוֹ עִם שְׁהִיָּה שֶׁשֵּׁם קֹדֶם וְנִדְבַק
בְּקִדּוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, נְפֹרֵד מִקִּינָה.

אֲשֶׁרֵי הָאִישׁ שֶׁזֹּכֵר בַּתּוֹרָה לְלֶכֶת
וּלְהִתְדַבֵּק בְּדַרְכָיו. שְׁפֹשְׂאָדָם
הוֹלֵךְ בְּדַרְכֵי הַתּוֹרָה, מוֹשֵׁף עָלָיו
רוּחַ קְדוּשָׁה עֲלִיוֹנָה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר
(ישעיה לב) עַד יַעֲרָה עָלֵינוּ רוּחַ
מִמְרוֹם. וְכִשְׂפָאָדָם סוֹטָה בְּדַרְכָיו,
מוֹשֵׁף עָלָיו רוּחַ אַחֲרֵת מִצַּד אַחֵר,
שֶׁהוּא צַד טְמֵאָה, וְצַד הַטְּמֵאָה
מִתְעוֹרֵר מִצַּד נֶקֶב תְּהוֹם רַבָּה,
שֶׁשֵּׁם מְדוּרְיָ רוּחֹת רַעוֹת
שֶׁמְזַיְקִים לְאֲנָשִׁים שֶׁנִּקְרְאוּ
מְזִיקֵי הָעוֹלָם, שֶׁהֵרִי מִצַּד קִינָה
הֵרָאשׁוֹן נִמְצָאוּ.

וַיִּתְרוּ בַּהֲתַחֲלָה הִזִּיהַ כְּמֹר
לְעַבּוּדָה זָרָה, וְלֹאֹתוֹ צַד עֵבֶד,
וּמֹשֵׁף עָלָיו רוּחַ מֵאוֹתוֹ מְקוֹם,
וְלִכֵּן נִקְרָא קִינֵי, אַחֵר שֶׁנְּפֹרֵד
מִקִּינָה (וְדֹאֵי) וְנִדְבַק (נ"א וְהִתְחַבֵּר)
בְּקִדּוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא. (מה משימיעני)
שְׁפֹל מִי שֶׁנִּדְבַק
בְּקִדּוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא וְעוֹשֶׂה מִצְוֹת
הַתּוֹרָה, כְּבִיכּוֹל הוּא מַעֲמִיד
עוֹלָמוֹת, עוֹלָם הָעֲלִיּוֹן וְעוֹלָם
הַתַּחְתּוֹן. וְהֵרִי פְּרִשׁוּהָ, שֶׁכְּתוּב
וְעַשִׂיתֶם אִתָּם.

וְכֹל מִי שֶׁעוֹבֵר עַל מִצְוֹת הַתּוֹרָה,
כְּבִיכּוֹל פּוֹגֵם לְמַעְלָה, פּוֹגֵם
לְמַטָּה, פּוֹגֵם אֶת עַצְמוֹ, פּוֹגֵם
בְּכָל הָעוֹלָמוֹת. מִשָּׁל לְאוֹתָם
סַפְּנִים שְׂבִיִּים שֶׁשְׂטִיִּים בְּאַנְיָה, קָם
שׁוֹטֵה אַחַד בִּינְיָהֵם וְרָצָה לַעֲשׂוֹת
חֹר בְּסַפְּיָה וְכוּ'.

וְכֵן, אִישׁ אוֹ אִשָּׁה כִּי יַעֲשׂוּ וְגו',
הָאָדָם וְגו'. (בא ראח) (הושע ו) וְהִמָּה
כְּאָדָם עֹבְרוֹ בְּרִית. אָדָם עֹבֵר
מִצְוָה אַחַת שֶׁל הַתּוֹרָה - גָּרַם
לְעַצְמוֹ מִיתָה, וְגָרַם לְכָל הָעוֹלָם,
פָּגַם לְמַעְלָה, פָּגַם לְמַטָּה. וְאוֹתוֹ

בְּמִדְבָּרָא, כְּעוֹפָא דָא, בְּגִינָה לְמַלְעֵי בְּאוּרִייתָא,
וְאַתְפָּרַשׁ מִן מְתָא, נְפֹרֵד מִקִּינָה, אַתְפָּרַשׁ מֵהָהוּא
עָמָא דְהָוָה בְּקִדְמִיתָא, וְאַתְדַּבֵּק בֵּיהּ בְּקוּדְשָׁא
בְּרִיךְ הוּא, נְפֹרֵד מִקִּינָה.

וּבָאָה בַר נֶשׁ דְּזָכִי בְּאוּרִייתָא, לְמִיזֵל
לְאַתְדַּבֵּקָא בְּאוּרְחוּי. דְּכַד בַר נֶשׁ אֲזִיל
(דף קכ"ב ע"א) בְּאוּרְחוּי דְּאוּרִייתָא, מְשִׁיף עָלֶיהָ
רוּחָא קְדִישָׁא עֲלָאָה. כְּמָה דְאַתְּ אָמַר, (ישעיה לב)
עַד יַעֲרָה עָלֵינוּ רוּחַ מִמְרוֹם. וְכַד בַר נֶשׁ סְטִי
אוּרְחוּי, מְשִׁיף עָלֶיהָ רוּחָא אַחְרָא מִסְטָרָא
אַחְרָא, דֵּהוּא סְטָרָא דְמִסְאָבָא. וְסְטָרָא
דְמִסְאָבָא אַתְעַר מִסְטָרָא דְנוֹקְבָא דְתְהוֹמָא
רַבָּא, דְתַמָּן מְדוּרִין דְרוּחִין בִּישִׁין, דְנִזְקֵי לְבָנֵי
נֶשָׂא, דְאַקְרוּן נִזְקֵי עֲלָמָא. דֵּהָא מִסְטָרָא דְקִינָה
קְדַמָּאָה אֲשֶׁתְּכַחוּ.

וַיִּתְרוּ בְּקִדְמִיתָא כּוּמְרָא לְעַבּוּדָה זָרָה הָוָה,
וּלְהָהוּא סְטָר הָוָה פְּלַח, וּמֹשֵׁף עָלֶיהָ
רוּחָא מֵהָהוּא אַתְר. וְעַל דָּא אִקְרִי קִינֵי לְבַתֵּר
נְפֹרֵד מִקִּינָה (וְדֹאֵי), וְאַתְדַּבֵּק (נ"א וְהִתְחַבֵּר) בֵּיהּ
בְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, (בְּאִי מִשְׁמַע) דְּכָל מְאֵן
דְּאַתְדַּבֵּק בֵּיהּ בְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְעַבִּיד
פְּקוּדֵי אוּרִייתָא, כְּבִיכּוֹל, הוּא קִינֵי עֲלָמִין,
עֲלָמָא דְלַעֲיִלָא וְעֲלָמָא דְלַתְתָּא. וְהָא אוּקְמוּהָ,
וְעַשִׂיתֶם אוֹתָם כְּתִיב.

וְכֹל מְאֵן דְּעֵבֵר עַל פְּקוּדֵי אוּרִייתָא, כְּבִיכּוֹל
פָּגַם לְעִילָא, פָּגַם לְתַתָּא, פָּגַם לְגַרְמִיָּה,
פָּגַם לְכָל עֲלָמִין. מְתַל לְאִינוּן מְפִרְשֵׁי יְמִין
דְּשָׂאטֵי (ס"א דְמִסְרִין) בְּאַרְבָּא, קָם חַד שְׂטִיָּא
בִּינְיָהוּ, בְּעָא לְנִקְבָא וְכוּ'.

וְעַל דָּא אִישׁ אוֹ אִשָּׁה כִּי יַעֲשׂוּ וְגו', הָאָדָם
וְגו'. (תָּא תִּוִּי) (הושע ו) וְהִמָּה כְּאָדָם עֹבְרוֹ בְּרִית.
אָדָם עֹבֵר עַל פְּקוּדָא חַד דְּאוּרִייתָא, גָּרַם לִיהּ
לְגַרְמִיָּה מִיתָה, וְגָרַם לְכָל עֲלָמָא, פָּגַם לְעִילָא

פָּגַם לְתַתָּא, וְהָהוּא חוֹבָא

חטא תלוי עד שייעמיד הקדוש ברוך הוא העולם כמקדם ויעבר אותו פגם מהעולם. זהו שפתוב (ישעיה כה) בלע המות לנצח ומחה ה' אלהים דמעה מעל כל פנים וגו'. ולכן פי יעשו מפל חטאת האדם. (כתוב) האדם - אדם הראשון.

למעל מעל בה, שמי שיוצא מרחמים ויונק מדין, גורם פגם. ולכן הרחמן יצילנו מרשעי העולם הזה ומפגמיהם. כמה צדיקים מסתלקים בגלגלם, מלבד לכל מה שגורמים למעלה ולמטה.

רבי יצחק ורבי יהודה היו הולכים מאושא ללוד. אמר רבי יהודה (יצחק), נאמר דברי תורה ונלך. פתח רבי יהודה (יצחק) ואמר, (שמות כא) כי יפתח איש בור או פי יכרה איש בר וגו'. מה כתוב אחריו? בעל הבור ישלם וגו'. ומה על זה כף - מי שגורם להסריח העולם בחטאיו על אחת כמה וכמה. אלא תמהנו, שאף על גב שמשריח העולם, למה יש לו תשובה, כמו שפתוב איש או אשה כי יעשו וגו' והתודו את חטאתם והשיב?

א"ל ודאי זה מועיל להם משום שעשה תשובה, כפיכול הוא עושה אותו ממש. שהרי מה שפגם למעלה - תקן, ובמה? בתשובה, שפתוב איש או אשה כי יעשו וגו', והתודו את חטאתם והשיב, ותשובה מתקנת הכל, מתקנת למעלה - מתקנת למטה, מתקנת עצמו - מתקנת לכל העולם.

פתח רבי יצחק (יהודה) אחריו ואמר, (דברים ו) בצור לך ומצאוך כל הדברים האלה וגו'. בצור לך - מפאן שתשובה מעלה מהכל כחו, מי יעבירו מהעולם ויסקלו?

תלויא, עד דיקיים קדשא בריך הוא עלמא כמלקדמין, ויתעבר ההוא פגימו מעלמא, הדא הוא דכתיב, (ישעיה כה) בלע המות לנצח ומחה יי אלהים דמעה מעל כל פנים וגו'. ובגין כך פי יעשו מפל חטאת האדם. (כתיב) האדם, אדם קדמאה.

למעור מעל ביי, דמאן דיפוק מרחמי, וינקא מן דינא, הוא גרים פגימו וכו', ועל דא, רחמנא לישזבן מחייבי דהאי עלמא, ומן פגימו דלהון, כמה זפאין מסתלקי בגינייהו, בר כל מה דגרמי לעילא ותתא.

רבי יצחק ורבי יהודה הוו אזלי מאושא ללוד, אמר רבי יהודה (יצחק) גימא מילין דאורייתא ונזיל. פתח רבי יהודה (ס"א יצחק) ואמר, (שמות כא) כי יפתח איש בור או פי יכרה איש בר וגו'. מה פתיב בתריה, בעל הבור ישלם וגו'. ומה על דא כך, מאן דגרים לאבאשא עלמא בחובוי על אחת כמה וכמה. אלא תוהנא דאף על גב דאבאיש עלמא, אמאי אית ליה תשובה, כמה דכתיב איש או אשה כי יעשו וגו' והתודו את חטאתם והשיב. א"ל ודאי דא מהנא להו, בגין דעביד תשובה, כפיכול הוא עביד ליה ממש. דהא מה דפגים לעילא, אתקין ליה, ובמה בתשובה. דכתיב איש או אשה כי יעשו וגו', והתודו את חטאתם והשיב, ותשובה אתקין פלא, אתקין לעילא, אתקין לתתא, אתקין לגרמיה, אתקין לכל עלמא.

פתח רבי יצחק (ס"א יהודה) אבתריה ואמר, (דברים ו) בצור לך ומצאוך כל הדברים האלה וגו'. בצור לך, מפאן דתשובה מעליא מפלא, עד לא ישרי דינא בעלמא. דבתר דשרי דינא עד שלא ישרה הדין בעולם. שאמר ששורה הדין מתחזק

תקיף חיליה מאן יעבר ליה מעלמא ויסלק ליה. דהא (דף קכ"ב ע"ב) פיון דשאר דינא, לא אסתליק עד דישתלים. בתר דאשתלים, ועבד תשובה, אתקין עלמין פלהו. משמע, דכתיב ומצאוך כל הדברים האלה באחרית הימים, וכתוב ושבת עד יי אלהיך וגו'. כי אל רחום יי אלהיך וגו'.

שחרי פיון ששורה הדין, לא מסתלק עד שנשלם. אחר שנשלם ועשה תשובה, מתקן כל העולמות. משמע שכתוב ומצאוך כל הדברים האלה באחרית הימים, וכתוב ושבת עד יי אלהיך וגו'. כי אל רחום יי אלהיך וגו'.

באחרית הימים, מה יש פאן? אלא להכליל כנסת ישראל, שהיא בגלות ונמצאת בצרתם, ולא עוזבת אותם לעולמים. ולכן הקדוש ברוך הוא, אף על גב שמשנה דין בעולם, רוצה שיחזורו ישראל בתשובה להיטיב להם בעולם הזה ובעולם הבא, ואין לה מי שיעמד בפני התשובה.

בא ראה, אפלו כנסת ישראל נקראת תשובה. ואם תאמר, (תשובה) עליונה (מעלה) (ואות עליונה) מכל מקום לא נמצאת - אלא זו נקראת תשובה, כשחזור רחמים למולה, והיא חוזרת על כל אותם אוכלוסים ומיניקתם. ותשובה מעלה - כשנמסרת הנפש אליה ולוקחת אותה בזמן שהיא בתשובה, אז הכל מתתקן למעלה ולמטה, ומתתקן הוא וכל העולם.

רשע אחד בעולם - בגללו יש קלקול לכמה אחרים. אוי לרשע, אוי לשכנו! בא ראה, יונה, משום שלא רצה ללכת בשליחות רבונו, כמה אנשים היו אוכדים בגללו בים, עד שפלם חזרו עליו ודנו אותו בדין בים, ואז נצלו כלם, ואחר כך הקדוש ברוך הוא רחם עליו, והציל כמה אוכלוסים בעולם. מתי? כשחזר לרבנו מתוך צרתו. זהו שכתוב (יונה ב) קראתי מצרה לי אל ה' ויענני. וכתוב (תהלים קיח) מן המצר קראתי יה ענני במרחב זה וגו'.

באחרית הימים, מאי איפא הכא. אלא לאכללא כנסת ישראל, דאיהי בגלותא, ואשתכחת בעאקו דלהון, ולא שבקת לון לעלמין. ובגין כך קדשא בריך הוא אף על גב דאשרי דינא בעלמא, בעי דיהדרון ישראל בתשובה, לאוטבא להו כהאי עלמא, ובעלמא דאתי, ולית לה מאן דקאים קמי תשובה.

תא חזי, אפילו כנסת ישראל, תשובה אקרי. ואי תימא (תשובה) עלאה (ס"א מעליא) (נ"א ואת עלאה) מכל אתר לא שכיח, אלא דא אקרי תשובה, פד אהדר רחמי לקבלהא, והיא תבת על כל אינון אוכלסין וינקא לון. ותשובה מעליא, פד אתמסר נפשא לגבה, ונטיל לה בזמנא דאיהי בתשובה, פדין פלא אתתקן לעילא ותתא, ואתתקן הוא, וכל עלמא.

חייבא חד בעלמא, קלקולא דכמה אתרנין בגיניה. ווי לחייבא, ווי לשביביה. תא חזי, יונה, בגין דלא בעא למהן בשליחותא דמאריה, כמה בני נשא הוו אתאבידו בגיניה בימא, עד דכלהו אהדרו עלוי, ודאינו ליה פדינא בימא, וכדין אשתזיבו כלהו, וקודשא בריך הוא חס עליה לבתר, ושזיב כמה אוכלסין בעלמא. אימתי. פד אהדר למאריה מגו עקתייה. דהא הוא דכתיב, (יונה ב) קראתי מצרה לי אל יי ויענני. וכתוב, (תהלים קיח) מן המצר קראתי יה ענני במרחב זה וגו'.

רעיא מהימנא

פְּקוּדָא דָא, היא מצות תְּשׁוּבָה. וְדָא אֵיהִי בִינָה. וּבְעוֹנוֹתֵינוּ מִדְּחַרְבֵי בֵי מִקְדָּשָׁא, לָא אֲשַׁתָּאֵר לָנוּ אֲלָא וְדוּי דְּבָרִים לְבַד, וְדָא מְלָכוּת. וּמֵאִי בִינָה. בְּן ז"ה. וְהֵאֵי בְּן, ו' אֵיהוּ וְדָאִי. וְכָל מָאן דְּחִזֵּר בְּתִיבְתָא, כְּאֵלוּ חִזֵּר אֶת ה' לְאֶת ו', דָּאֵיהוּ בְּן ז"ה, וְאֲשַׁתְּלִים בִּיהִי הַן"ה. וְדָא אֵיהוּ תְּשׁוּבָה, תְּשׁוּבָה ה' וְדָאִי לְגַבֵּי ו'.

דָּאֵת ה' וְדָאִי אֵיהוּ וְדוּי דְּבָרִים, וְרִזָּא דְמַלְהָ, (הושע יד) קָחוּ עִמְכֶם דְּבָרִים וְשׁוּבוּ אֶל יי אִמְרוּ אֵלֵינוּ וְגו' וּנְשַׁלְמָה פְּרִים שְׁפִתֵינוּ. דְּוְדָאִי כַד בַּר נֶשׂ אֵיהוּ חוּטָא, גָּרִים לְאֶתְרַחֲקָא ה' מֵאֶת ו'. דָּאֲסַתְּלַק בְּן ז"ה, דָּא יֵה"ו, מֵאֶת ה'. וּבְגִין דָּא אֶתְחַרְבֵי בֵי מִקְדָּשָׁא, וְאֶתְרַחֲקוּ יִשְׂרָאֵל מִתְּמָן, וְאֶתְגַּלוּ בִינֵי עַמְמֵיָא. וּבְגִין דָּא, פֶּל מָאן דְּעֵבִיד תְּשׁוּבָה, גָּרִים לְאֶחְזָרָא ה' לְאֶת ו', וּפּוֹרְקָנָא בְּדָא תְּלִיָא. וּבְגִין דָּא הַפֵּל תְּלוּי בְּתִשׁוּבָה. דְּכַף אִמְרוּ קְדָמָי, פֶּל הַקָּצִים פְּלוּ, וְאִין הַדְּבַר תְּלוּי אֲלָא בְּתִשׁוּבָה, דָּאֵיהוּ שְׁלִימוּ דְשִׁמְיָה.

וְעַל דָּא (יחזקאל כ) וְאֶעֱשֶׂה לְמַעַן שְׁמִי. וְעוֹד (ישעיה מח) לְמַעַנִי לְמַעַנִי אֶעֱשֶׂה. וְאִם לָאוּ חִזְרִין, אֲנָא אֶעֱמִיד לִזְוֹן מְלָפָא, שְׁקִשִׁין גְּזוּרְתֵינוּ מִשְׁל פְּרָעָה, וְיַחְזְרוּן עַל פְּרַחֲיָהוּ. הָדָא הוּא דְכְּתִיב וְשָׁבַת עַד יי אֶלְהִיךָ, עַד יְהוֹ"ה וְדָאִי.

וְתִשׁוּבָה דָּא אֶתְקַרִיאת חַיִּים, (משלי ד) פִּי מִמְנוּ תּוֹצְאוֹת חַיִּים, דָּאֵינוּן נִשְׁמַתִּין דִּישְׂרָאֵל. וְאֵיהוּ הַכֹּל דְּנִפְק וְעָאֵל בְּפּוּמָא דְּבַר נֶשׂ, בְּלֵא עֲמַל וּבְלֵא יִגִיעָה. ה' דְּבַהֲבָרָאִים. וְעֵלָה אֶתְמַר, (דברים ח) פִּי עַל פֶּל מוֹצֵא פִי יי יַחֲיָה הָאָדָם. וְהֵיא עַל רִישִׁיה דְּבַר נֶשׂ. עֵלָה אֶתְמַר, (במדבר יב) וְתִמּוֹנֵת יי יִבִּיט. (תהלים לט) אַף בְּצֵלָם יִתְהַלֵּךְ אִישׁ.

וּבְגִין דָּאֵיהִי עַל רִישִׁיה דְּבַר נֶשׂ, אֶסִיר לִיה לְבַר נֶשׂ לְמִיזַל אַרְבַּע אַמּוֹת בְּגִלוּי דְרִישָׁא, דָּאִם הֵיא אֶסְתְּלַקַת מֵעַל רִישִׁיה דְּבַר נֶשׂ, מִיַּד אֶסְתְּלַקוּ חַיִּים מִנְיָה. וְאִי תִימָא דְכַף שְׂרִיא עַל אוּמִין דְּעֵלְמָא, אַף עַל גַּב דְּלָא

רעיא מהימנא

מְצוּהָ זֹה הִיא מְצוֹת תְּשׁוּבָה, וְזוּהִי בִינָה. וּבְעוֹנוֹתֵינוּ, מִשְׁחַרְבֵי בֵי מִקְדָּשָׁא, לָא נִשְׁאָר לָנוּ אֲלָא וְדוּי דְּבָרִים לְבַד, וְזוּ מְלָכוּת. וּמֵאִי בִינָה? בְּן ז"ה. וּבְן זֶה הוּא ו' בְּוִדָאִי. וְכָל מִי שְׁחִזֵּר בְּתִשׁוּבָה, כְּאֵלוּ חִזֵּר ה' לְאֹת ו', שְׁהִיא בְּן ז"ה, וְנִשְׁלָם בּוּ יְהוֹ"ה. וְזוּהִי תְּשׁוּבָה - תְּשׁוּבָה ה' וְדָאִי לו'.

שְׁאוֹת ה' וְדָאִי הִיא וְדוּי דְּבָרִים, וְסוּד הַדְּבָר - (הושע יד) קָחוּ עִמְכֶם דְּבָרִים וְשׁוּבוּ אֶל ה' אִמְרוּ אֵלֵינוּ וְגו' וּנְשַׁלְמָה פְּרִים שְׁפִתֵינוּ. שְׁוִדָאִי כְּשִׁאָדָם חוּטָא, גוֹרָם לְהַרְחִיק ה' מֵאוֹת ו'. שְׁמַסְתְּלַק בְּן ז"ה, זֶה יֵה"ו, מֵאוֹת ה'. וְלִכְן חַרְבֵי בֵי מִקְדָּשָׁא, וְהַתְּרַחֲקוּ יִשְׂרָאֵל מִשְׁמֵם וְגִלוּ לְבִין הַעַמִּים. וּמִשׁוּם זֶה, פֶּל מִי שְׁעוֹשֶׂה תְּשׁוּבָה, גוֹרָם לְהַחֲזִיר ה' לְאוֹת ו', וְהַגְּאֵלָה תְּלוּיָה בְּזָה. וּמִשׁוּם זֶה הַפֵּל תְּלוּי בְּתִשׁוּבָה. שְׁכַף אִמְרוּ הִירְאוּנוּ, פֶּל הַקָּצִים פְּלוּ, וְאִין הַדְּבַר תְּלוּי אֲלָא בְּתִשׁוּבָה, שְׁהוּא שְׁלִמוֹת שְׁמוֹ.

וְעַל כֵּן, (יחזקאל כ) וְאֶעֱשֶׂה לְמַעַן שְׁמִי. וְעוֹד, (ישעיה מח) לְמַעַנִי לְמַעַנִי אֶעֱשֶׂה. וְאִם לָאוּ חִזְרִים, אֲנִי אֶעֱמִיד לָהֶם מְלַךְ שְׁקִשִׁים גְּזוּרְתֵינוּ מִשְׁל פְּרָעָה, וְיַחְזְרוּ בְּעַל פְּרַחֲסִים. זֶהוּ שְׁפִתוֹב (דברים ד) וְשָׁבַת עַד ה' אֶלְהִיךָ, עַד יְהוֹ"ה וְדָאִי.

וְתִשׁוּבָה זֹה נְקִרָאת חַיִּים, (משלי ד) פִּי מִמְנוּ תּוֹצְאוֹת חַיִּים, שְׁהִם נִשְׁמּוֹת יִשְׂרָאֵל. וְהוּא הַכֹּל שִׁיּוּצָא וְנִכְנַס בְּפִי הָאָדָם בְּלֵא עֲמַל וּבְלֵא יִגִיעָה, ה' שֵׁל הַבְּרָאִים, וְעֵלֵינוּ נְאֻמַּר (דברים ח) פִּי עַל פֶּל מוֹצֵא פִי ה' יַחֲיָה הָאָדָם. וְהֵיא עַל רִאשׁ הָאִישׁ, עֵלֵיהָ נְאֻמַּר (במדבר יב) וְתִמּוֹנֵת ה' יִבִּיט. (תהלים לט) אַף בְּצֵלָם יִתְהַלֵּךְ אִישׁ. וּמִשׁוּם שְׁהִיא עַל רִאשׁ הָאִישׁ,

אסור לו לאדם ללכת ארבע
אמות בגלוי ראש, שאם היא
מסתלקת מעל ראשו של האדם,
מיד מסתלקים ממנו החיים.

ואם תאמר שפך שורה על ראש
אמות העולם, אף על גב שלא
נבראו בהם שמים וארץ וכל
תולדותיהם - לא שורה ודאי.

שמשה בקש מהקדוש ברוך הוא
שלא תשרה שכניה על אמות
העולם, ונתן לו. ההכל העומד
על אמות העולם מאיפה יוצא?
או על הרשעים שהם ערב רב,
מערבים עם ישראל? אלא ודאי
לא כל הפנים שוים. אפלו ישראל
אינם שוים, כל שפן אחרים.

א"ל ודאי על דמות זו של אות
ה' פרשה, מתנה טובה יש לי
בבית גנזי ושבת שמה. וכשהיא
שורה על ישראל, אין להם יגיעה
ולא שעבוד, ובה נפש עמלה
ויגיעה (שמות לב) שבת וינפש.

שנפשו אחרת יש על ראש האדם,
שנקראת עבד, והיא דמות על
האיש, והוא עבד המלך,
שמנענעת כל איברי האדם ללכת
בדרכים טובות ולקיים בהם
רמ"ח מצוות, להשרות עליהם
ה' של בהבראם, שפך עולה
הבראם לרמ"ח.

ודיוקן אחר על ראשו, שנקרא
יראה, וזה י'. ועליהם נאמר,
ויברא אלהים את האדם בצלמו
בצלם אלהים. שתי דמיות
טובות, שהם זכר ונקבה. זכר
מצד האות י', נקבה מצד האות
ה'.

ושרי אותיות מעוררות את האדם
לתורה ולמצוה. י' יראה, וזוהי
על ראש האדם, וממנה תפגס
שלא יעבר על מצוות לא תעשה.
ה' אהבה על ראשו של האדם, וממנה נכנסת אהבת הקדוש ברוך הוא על רמ"ח איבריו לקיים
בהם מצוות עשה. ו' היא על ראש האדם, וממנה יכנס על פה האדם דבורים ללמד בתורה.
ובנה קחו עמכם דברים ושובו אל ה'. ובנה שתהיה בכם היראה והאהבה והתורה, יחזר יהו"ה

אתברי בהון שמיא וארעא וכל תולדין דבהון. לא שריא
ודאי, דמשה בעא מקודשא בריה הוא, דלא תשרי שכניה
על אומין דעלמא, ויהיב ליה. הכלא דקיימא על אומין
דעלמא מאן נפקא. או על חייביא דאינון ערב רב
מעורבין עם ישראל. אלא ודאי לית כל אפיא שוין,
אפילו ישראל לאו אינון שוין, כל שפן אתרנין.

אלא ודאי על האי דיוקנא דאת ה' אוקמוה, מתנה טובה
יש לי בבית גנזי ושבת שמה. וכד האי שריא על ישראל,
לית לון יגיעה ולא שעבוד. ובה נפש עמלה ויגיעה (שמות
לא) שבת וינפש.

דנפש אחרא אית על רישיה דבר נש, דאתקריאת עבד.
ואיהו דיוקנא על בר נש. ואיהי עבד דמלכא,
דמנענעא כל אברין דבר נש, למיזל בארתיין טבין,
ולקיימא בהון רמ"ח פקודין, לשריא עלייהו ה'
דבהבראם, דכף סליק הבראם לרמ"ח.

ודיוקנא אחרא על רישיה, דאתקריאת יראה, ודא י'.
ועלייהו אתמר, (בראשית א) ויברא אלהים את
האדם בצלמו בצלם אלהים. תרין דיוקנין טבין, דאינון
דכר ונוקבא. דכר מסטרא דאת י'. נוקבא מסטרא דאת
ה'.

ותרין אתוון אתערין ליה לבר נש לתורה ולמצוה. י'
יראה, ודא איהי על רישיה דבר נש, ומנה ייעול
דחילו ללבא דבר נש, למדחל מקודשא בריה הוא,
ולנטרא גרמיה דלא יעבר על פקודין דלא תעשה. ה'
אהבה על רישיה דבר נש, ומניה עאל רחימו דקודשא
בריה הוא, על רמ"ח אברין דיליה, לקיימא בהון פקודין
דעשה. ו' איהי על רישיה דבר נש, ומניה ייעול על
פומא דבר נש מלולין לאולפא באורייתא.

ובהאי קחו עמכם דברים ושובו אל י'. ובהאי דיהא

יראה ללב האדם לירא מהקדוש ברוך הוא ולשמר את עצמו
ה' אהבה על ראשו של האדם, וממנה נכנסת אהבת הקדוש ברוך הוא על רמ"ח איבריו לקיים
בהם מצוות עשה. ו' היא על ראש האדם, וממנה יכנס על פה האדם דבורים ללמד בתורה.
ובנה קחו עמכם דברים ושובו אל ה'. ובנה שתהיה בכם היראה והאהבה והתורה, יחזר יהו"ה

שהוא בינה, תשובה, ו' תשוב
לה', שהיא מעשה בראשית,
והיא ל"ב אלהים. וישתלים יהוה,
ובה תהיה לכם מנוחה ונחת
מהכל, ובה שבת וינפש.

ובה יכלול יה"ו, ומשום זה ויכלול
- שלמות הפל. בה נברא כל
העולם, ועליה עומדים שמים
וארץ והים וכל הבריות שנבראו,
שפתיב (בראשית ב) אלה תולדות
השמים והארץ בהבראם, בה'
בראם. ואם היא תתרחק מהעולם
אפילו רגע, הכל יחרב ויתבטל,
ולא תהיה עמידה לעולם.

ה' זאת לא תלך מהגוף, ובו הוא
עומד. וכשהיא תלך ממנו, הוא
סם המות יבא וישרה עליו,
שתקרא טמאה, נבלה, פסולה,
מלאך המות, חשך, אפלה,
ושורה על גוף האיש. ובאותו
זמן נקרא האדם מת, וסוד הדבר
- (יחזקאל יח) כי לא אֶחַפֵּץ בְּמוֹת
הַמֵּת נָאִם ה' אֱלֹהִים וְהִשִּׁיבוּ
וְחִיו.

כל מצוות עשה שהיו עתידות
לשרות ברמ"ח איבריו, כלן
מתאבלות עליו, וסוד הדבר -
(ישעיה נז) דרכיו ראיתי וארפאהו
וגו', ולאבליו. מה זה ולאבליו?
אלו רמ"ח איברים שמתאבלים
עליו, שהם דמות עליונה ששורה
על ראשו, שבה שורה הו"ה.
שכמו שיש דמות טובה על צדיק
ומנהיגה אותו לכל מעשים
טובים לזכותו לעולם הבא, כך
יש דמות רעה על ראש הרשעים
להנהיגם במעשים רעים, שיִרְשׁוּ
גיהנם. ומשום זה יש הכל ויש
הכל. יש הכל טוב, שנאמר בו
פי על כל מוצא פי ה' יחיה
האדם. ויש הכל רע, שנאמר בו
גם זה הכל ורעות רוח.

ובא וראה, במעשי האדם נודע הפרצוף שעליו ופרצוף פניו. הכרת פניהם
ענתה בם. בדמות נודע פרצוף החיה ששורה עליו, אם הוא אריה, או שור, או נשר, או אדם.

כֹּחַ הַיְרָאָה וְהַאֲהָבָה וְהַתּוֹרָה יַתְחַזֵּר יְהוָה דְּאִיהוּ בִּינָה
תשובה, ו' תשוב לגבי ה', דאיהו עובדא דבראשית.
ואיהי ל"ב אלהים. (דף קכ"ג ע"א) וישתלים יהוה ובה יהא
לכון נייחא מפלא, ובה שבת וינפש.

ובה יתכליל יה"ו, ובגין דא ויכלול: שלימו דכלא. בה,
אתברי כל עלמא, ועלה קיימין שמיא וארעא וימא
וכל ברין דאתברון, דכתיב, (בראשית ב) אלה תולדות
השמים והארץ בהבראם, בה' בראם. ואם היא אתרחקת
מעלמא אפילו רגעא, כלא אתחרב ואתבטל, ולא הוי
קיומא בעלמא.

האי ה' לא תיזיל מגופא, ובה קיימא וכד היא תיזיל
מיניה, הוא סם המות תיתי ותשרי עליה, דתתקרי
טומאה, נבלה, פסולה, מלאך המות, חשך, אפלה,
ושריא על גופא דבר נש. ובההוא זמנא אתקרי בר נש
מת. ורזא דמלה, (יחזקאל יח) כי לא אֶחַפֵּץ בְּמוֹת הַמֵּת
נָאִם יי אֱלֹהִים וְהִשִּׁיבוּ וְחִיו.

כל פקודין דעשה, דהוו עתידין לשריא ברמ"ח אברין
דיליה, פלהו מתאבלין עליה. ורזא דמלה, (ישעיה נז)
דרכיו ראיתי וארפאהו וגו'. ולאבליו. מאי ולאבליו.
אילין רמ"ח אברין, דקא מתאבלין עליה, דאינון דיוקנא
עלאה דשריא על רישיה, דבה שריא יהו"ה. דכמה דאית
דיוקנא טבא על צדיק, ומנהיג ליה לכל עובדין טבין,
לזפאה ליה לעלמא דאתי. פך אית דיוקנא בישא, על
רישא דחייביא, לאנהגא לון בעובדין פישין, דירתון
גיהנם. ובגין דא אית הכל ואית הכל, אית הכל טב,
דאתמר ביה, (דברים ח) פי על כל מוצא פי יי יחיה האדם.
ואית הכל ביש, דאתמר ביה (קהלת ב) גם זה הכל ורעות
רוח.

ותא חזי בעובדין דבר נש אשתמודע פרוצופא, דאיהי
עליה, ופרצופא דאנפוי. הדא הוא דכתיב, (ישעיה

ג) הפרת פניהם ענתה כם. בדיוקנא, אשתמודע פרוצופא דחיה דשריא עליה, אם הוא אריה, או שור או נשר, או אדם. מהמרפכה דקודשא בריך הוא ושכינתיה, או מהמרפכה דמלאך שר הפנים, או מהמרפכה כישא דסמאל, או מהמרפכה דארבע יסודין דעלמא. ולית בהון לא היצר טוב, ולא היצר הרע, אלא כבעירין דעלמא. ובגין דא כמה הכלים אית בבני נשא, כל חד למיניה. ורזא דמלה, (בראשית א) תוצא הארץ נפש חיה למיניה. ובגין דא, במדה שאדם מודד בה מודדין לו. ובכל פרוצופא אית ממנא עליה.

תא חזי, לשית יומי בראשית, לכל חד אית ליה פרוצופיה, דההוא דרגא דאנהיג ליה, ולא תשפח יום דלית ביה טוב. ואף על גב דביומא תנינא לא אית ביה טוב, ביומא תליתאה תשפח ליה. ובגין דא אתמר ביה תרי זמני טוב.

ובל יומא אית ליה גדר מלבר, דלא ייעול כל בר נש לההוא טוב. פגון חשף דכסי לנהורא. דתשפח ביומא קדמאה אור, ותשפח ביה חושף. בכל יומא תשפח נטירא. ואינון נטירין אינון, פגון קוצים לפרם. ואית נטירין אחרנין, פגון נחשים ועקרבים ושרפים, ונטירין ההוא טוב, דלא ייעול תמן דלאו איהו ראוי למיעל. ואי לאו, כל חייביא הוו עאלין ברזין דאורייתא.

ובגין דא מאן דאיהו חייבא, וייעול למנדע רזין דאורייתא, כמה מלאכי חבלה דאתקריאו חשף ואפלה, נחשים ועקרבים חיות ברא אתקריאו, ומבלבלין מחשבתיה, דלא ייעול לאתר דלאו דיליה.

אבל מאן דאיהו טוב, כל אלין נטירין אינון לממריה, וקטיגור נעשה סניגור, וייעלון (ליה) לטוב הגנוז, וימרון ליה מרנא, הא בר נש טוב וצדיק ירא שמים, בעי לאעלא קדמך, אמר לנו, (תהלים קיח) פתחו לי שערי הוא טוב וצדיק, ירא שמים, רוצה להכנס לפניך, אמר לנו

ממרפכת הקדוש ברוך הוא ושכינתו, או ממרפכת מלאך שר הפנים, או ממרפכה רעה של סמאל, או ממרפכת ארבעה יסודות של העולם. ואין בהם לא היצר הטוב, ולא היצר הרע, אלא כבהמות העולם.

ומשום זה כמה הכלים יש בבני אדם, כל אחד למינו. וסוד הדבר - (בראשית א) תוצא הארץ נפש חיה למיניה. ומשום זה, במדה שאדם מודד - בה מודדים לו. ולכל פרוצוף יש ממנה עליו.

בא ראה, לששת ימי בראשית, לכל אחד יש את פרוצופו של אותה דרגה שפנהיגה אותו, ולא תמצא יום שאין בו טוב. ואף על גב שפיום השני אין בו טוב, תמצאנו ביום השלישי. ומשום זה נאמר בו פעמים פי טוב.

ורבך יום יש גדר מבחוץ שלא יכנס כל אדם לאותו טוב, כמו חשף שמכסה את האור. שתמצא ביום ראשון אור, ותמצא בו חשף. בכל יום תמצא שמירה, ואותם שומרים הם כמו קוצים לפרם. ויש שומרים אחרים, כמו נחשים ועקרבים ושרפים, ושומרים אותו טוב שלא יכנס לשם מי שאינו ראוי להכנס. ואם לא - כל הרשעים היו נכנסים בסודות התורה.

ומשום זה, מי שהוא רשע ויכנס לדעת סודות התורה, כמה מלאכי חבלה שנקראים חשף ואפלה, נחשים ועקרבים, חיות בר נקראים, ומבלבלים מחשבתו שלא יכנס למקום שאינו שלו.

אבל מי שהוא טוב, כל השומרים הם למרותו, וקטגור נעשה סגור, ויכניסו (אותו) לטוב הגנוז, ויאמרו לו: מורנו, איש זה (תהלים קיח) פתחו לי שערי צדק אבא

צֶדֶק אָבָא בָּם אוֹדָה יְהי. הַהוּא טוֹב הִגְנוּז יִימָא לוֹן, פִּתְחוּ לִיה בְּהַאי תְּרַעָא דְאַתְקְרִי אַהֲבָה, אוּ בְּהַאי תְּרַעָא דְאִיהִי תְּשׁוּבָה. כָּל צְדִיק יִיעוּל כְּפּוּם דְּרָגָא דִּילִיה, וְרָזָא דְמַלְא (ישעיה כו) פִּתְחוּ שְׁעָרִים וַיָּבֵא גוֹי צְדִיק וְגו'.

בְּעֵז צְרִיף לְאַהֲרָא עַל פִּתְחַת הַתְּשׁוּבָה. וְכִי מִכְּמָה מִינִין אִיהוּ תְּשׁוּבָה דְעִבְדִּין בְּגֵי נִשְׂא, כְּלָהוּ טְבִינ, אֲבָל לְאוּ כָּל אֲפִיָּא שְׁוִין. אִית בְּר נִשְׂ דְאִיהוּ רְשָׁע גְּמוּר כָּל יָמָיו, וְאִיהוּ עוֹבֵר עַל כְּמָה פְּקוּדִין דְלֹא תַעֲשֶׂה, וּמִתְחַרֵּט וּמוֹדָה עַלִּיהוּ, וּלְבַתֵּר כֵּן לֹא עִבֵּד לֹא טַב וְלֹא בִישׁ. לְדָא וְדָאי יִמְחול לִיה קִדְשָׁא כְּרִיף הוּא, אֲבָל לֹא דִינִיכָה לְתְּשׁוּבָה עֲלָאָה. אִית בְּר נִשְׂ לְבַתֵּר דִּינִיכָה מִחֻטְאָיו, וּמִתְכַּפֵּר לִיה, אִיהוּ אֲזִיל בְּדִרְךָ מִצְוָה, וּמִתְעַסֵּק בְּכָל כַּחוּ בְּדַחִילוּ וּרְחִימוּ דְקוּדְשָׁא כְּרִיף הוּא. דָּא זְכִי לְתְּשׁוּבָה תְּתַאָּה, דְאַתְקְרִי ה'. וְדָא אִיהוּ תְּשׁוּבָה תְּתַאָּה.

וְאִית בְּר נִשְׂ לְבַתֵּר דְּמִתְחַרֵּט מַחֻבּוּי, וַיַּעֲבִיד תְּשׁוּבָה, וַיִּתְעַסֵּק בְּאוּרִייתָא בְּדַחִילוּ וּרְחִימוּ דְקוּדְשָׁא כְּרִיף הוּא, וְלֹא עַל מְנַת לְקַבֵּל פְּרָס. דָּא זְכִי לְאֵת ו', וְאִיהוּ כֵּן י"ה, וְעַל שְׁמִיה אַתְקְרִי בִינָה, וְדָא גְרִים דְתְּשׁוּב ו' לְגַבִּי ה'. וּמִלַּת תְּשׁוּבָה כֵּן הִיא, תְּשׁוּב ו' לָה'.

וְלְעוֹלָם לֹא שְׂרִיא ה' בְּכַר נִשְׂ, וְלֹא ו', (דף קכ"ג ע"ב) בְּלֹא דַחִילוּ וּבְלֹא רְחִימוּ, דְאִינוּן י"ה, יִרְאָה וְאַהֲבָה קְרִינָן לִיה וְדָאי. וּמִתְמַן אַתְיִיהִיבוּ הַתּוֹרָה וְהַמְצוּה דְאִינוּן בֵּן וּבַת. וּבְגִין דִּישְׂרָאֵל מְקִימִין הַתּוֹרָה וְהַמְצוּה, אַתְקְרִיאוּ בְּנִים לְקוּדְשָׁא כְּרִיף הוּא, הָדָא הוּא דְכַתִּיב, (דברים יד) בְּנִים אַתֶּם לִי אֱלֹהֵיכֶם.

הַנְּסִתְרוּת: יִרְאָה וְאַהֲבָה, דְאִינוּן בְּמוֹחָא וּלְבָא. בְּחִלְלָא דְגוּפָא. וּבְרִישָׁא. וְהַנְּגִלּוּת: הַתּוֹרָה וְהַמְצוּה, דְאִינוּן בְּגוּפָא וּבְרִישָׁא לְבַר. וְרָזָא דְמַלְא הָכִי הוּא וְדָאי, דָּאי בְר נִשְׂ דַּחִיל לְקוּדְשָׁא כְּרִיף הוּא, אוּ רַחִים לִיה, דָּא לֹא יָדַע בְּר נִשְׂ אַחֲרָא, בְּגִין דְאִיהוּ מְלָה דְלֹא אַתְגַּלְגַּלְא אֲלֵא בִינּוּ לְבִין קוּנוּ.

כֵּם אוֹדָה יְהי. אוֹתוּ טוֹב הִגְנוּז יִימָא לֹא בְּשַׁעַר זֶה שְׁנִקְרָא אַהֲבָה, אוּ בְּשַׁעַר זֶה שְׁנִקְרָא תְּשׁוּבָה. כָּל צְדִיק יִכְנֵס כְּפִי דְרָגָתוֹ, וְסוּד הַדְּבָר - (ישעיה כו) פִּתְחוּ שְׁעָרִים וַיָּבֵא גוֹי צְדִיק וְגו'.

כְּעַת צְרִיף לְחֹזֵר עַל פִּתְחַת הַתְּשׁוּבָה. וְכִי מִכְּמָה מִינִים הִיא הַתְּשׁוּבָה שְׁעוֹשִׂים בְּנֵי אָדָם? כָּלֵם טוֹבִים, אֲבָל לֹא כָּל הַפְּנִים שְׁוִים. יִשׁ אָדָם שְׁהוּא רְשָׁע גְּמוּר כָּל יָמָיו, וְהוּא עוֹבֵר עַל כְּמָה מִצְוֹת לֹא תַעֲשֶׂה, וּמִתְחַרֵּט וּמוֹדָה עַלִּיהֶם, וְאַחַר כֵּן לֹא עוֹשֶׂה לֹא טוֹב וְלֹא רַע - לְזֶה בּוֹדָאי יִמְחול הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, אֲבָל לֹא יִזְכֶּה לְתְּשׁוּבָה עַלִּיוֹנָה. יִשׁ אָדָם שְׁלֹאֲחַר שְׁיִשׁוּב מִחֻטְאָיו וּמִתְכַּפֵּר לוֹ, הוּא הוֹלֵךְ בְּדִרְךָ מִצְוָה וּמִתְעַסֵּק בְּכָל כַּחוּ בִּירְאָה וְאַהֲבַת הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא - זֶה זוֹכֵה לְתְּשׁוּבָה תַּחְתּוֹנָה שְׁנִקְרָאת ה', וְזוּ הִיא תְּשׁוּבָה תַּחְתּוֹנָה.

וְיִשׁ אָדָם שְׁלֹאֲחַר שְׁהַתְחַרֵּט עַל חֻטְאָיו וְעִשָׂה תְּשׁוּבָה, וַיִּתְעַסֵּק בַּתּוֹרָה בִּירְאָה וְאַהֲבַת הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, וְלֹא עַל מְנַת לְקַבֵּל פְּרָס - זֶה זוֹכֵה לְאוֹת ו', וְהוּא כֵּן י"ה, וְעַל שְׁמוֹ נְקִרָאת בִּינָה, וְזֶה גוֹרֵם שְׁתְּשׁוּב ו' לָה'. וּמִלַּת תְּשׁוּבָה כֵּן הִיא, תְּשׁוּב ו' לָה'. וְלְעוֹלָם לֹא שׁוֹרָה ה' בְּאִישׁ, וְלֹא ו', לְלֹא יִרְאָה וְלֹא אַהֲבָה, שְׁהֶם י"ה, יִרְאָה וְאַהֲבָה נְקִרָאִים בּוֹדָאי. וּמִשֵּׁם נִתְּנוּ הַתּוֹרָה וְהַמְצוּה, שְׁהֶם בֵּן וּבַת. וּמִשׁוּם שְׁיִשְׂרָאֵל מְקִימִים הַתּוֹרָה וְהַמְצוּה, נְקִרָאוּ בְּנִים לְקְדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא. זֶהוּ שְׁכַתּוּב (דברים יב) בְּנִים אַתֶּם לָה' אֱלֹהֵיכֶם. הַנְּסִתְרוּת (דברים כט) - יִרְאָה וְאַהֲבָה, שְׁהֶם בְּמַחַ וּבְלֵב, בְּחִלְלָא מִבְּחוּץ. וְסוּד הַדְּבָר כֵּן הוּא וְדָאי,

הַגּוּף וּבְרִישָׁא. וְהַנְּגִלּוּת - הַתּוֹרָה וְהַמְצוּה, שְׁהֶם בְּגוּף וּבְרִישָׁא

ש'אם האדם פוחד מהקדוש ברוך הוא או אוהב אותו - את זה לא יודע אדם אחר, משום שזהו דבר שלא התגלה אלא בינו לבין קונו. אבל אדם שמתעסק בתורה ומתעסק במצוות עשה - זה גלוי לכל אדם, כי הקדוש ברוך הוא עשה לו פה בגלוי להתעסק בתורה, ועינים להסתכל בה, ואזנים לשמע אותה, ועשה הקדוש ברוך הוא ידים ורגלים וגוף לעשות בה מצוות עשה.

אם כן, חטם למה צריך? (בראשית ב) ויפח באפיו נשמת חיים, דאיתמר בה דמות שעל האדם, שנאמר בה (שם כח) ויחלם והנה סלם. סלם ודאי היא נשמת חיים, כפיא לשם יהו"ה, שהוא היראה והאהבה, התורה והמצוה, וכו' שורה. וכפיא זה, ממנו גזירות כל נשמות ישראל, והיא דמות על ראש האדם.

והנה מלאכי אלהים עלים וירדים בו - אלו הבליים שעולים ויוצאים בגוף בסלם זה. הוא אחד, שביעי של הכל. והוא מצב ארצה - שנים. וראשו מגיע השמימה - שלשה. והנה מלאכי אלהים עלים - שנים. וירדים - שנים. אלה כנגד ארבע רוחות והשמים והארץ. וסוד הדבר - (קהלת א) הכל הבליים אמר קהלת הכל הבליים הפל הכל. הם שבעה כנגד הפסא, שהוא הסלם, והשמים והארץ, וארבעה יסודות העולם, והם שבעה כנגד שבעת ימי בראשית. יש כל בריות השמים והים והארץ, כמו חיות, עופות, בהמות ודגים, וכמה תולדות שתלויים ממנו.

ובמשום שהפל נברא בצלם הזה שעל כל ישראל, שהוא צדיק, נאמר בהם (בראשית ט) ומוראכם וחתכם יהיה על כל חית הארץ ועל כל עוף השמים וגו'. וזה מדבר על בני אדם שמשולים לחיות השדה, לבהמות ולעופות ולדגי הים. שיש אדם שמזלו שור, ומזלו אריה, ומזלו נשר, ומזלו אדם.

אבל בר נש דמתעסק באורייתא, ואזיל בפקודין דעשה, דא אתגליא לכל בר נש, בגין דקודשא בריה הוא עבד ליה פומא באתגליא, לאתעסקא באורייתא, ועינין לאסתכלא בה, ואודנין למשמע בה. ועביד קדשא בריה הוא כבר נש, ידיו ורגליו וגופא, למעבד בהון פקודין דעשה.

אם כן חוטמא למאי נפקא מניה. (בראשית ב) ויפח באפיו נשמת חיים, דא איהי דיוקנא דעל בר נש, דאתמר ביה (בראשית כח) ויחלום והנה סלם. סלם ודאי איהי נשמת חיים, פרסייא לשם יהו"ה דאיהו היראה והאהבה התורה והמצוה ובה שריא, והאי פרסייא, מנה גזירות כל נשמתין דישראל, ואיהי דיוקנא על רישא דבר נש.

והנה מלאכי אלהים עולים וירדים בו. אליו הבליים דסלקין ונפקין בגופא, בהאי סלם. איהו חד, שביעאה דכלא. ואיהו מצב ארצה, תרין. וראשו מגיע השמימה, תלת. והנה מלאכי אלהים עולים, תרי. וירדים תרי. אינון לקבל ארבע רוחות והשמים והארץ. ורזא, דמלה (קהלת א) הכל הבליים אמר קהלת הכל הבליים הפל הכל. אינון שבעה, לקבל כורסייא, דאיהו הסלם, והשמים והארץ, וארבע יסודין דעלמא, ואינון שבעה. לקבל שבעה יומי בראשית. אית כל פרין דשמיא, ונמא, וארעא. כגון חיות עופות בהמות דגים, וכמה תולדות דתליין מיניה.

וכגין דכלא אתברי בהאי צולמא, דעל כל ישראל דאיהי צדיק, אתמר בהון (בראשית ט) ומוראכם וחתכם יהיה על כל חית הארץ ועל כל עוף השמים וגו'. ודא ממלל על בני נשא, דאינון מתילין לחיון ברא, ולבערין, ולעופין, ולנוני נמא. דאית בר נש דמזליה שור, ומזליה אריה, ומזליה נשר, ומזליה אדם.

שעל כל ישראל, שהוא צדיק, נאמר בהם (בראשית ט) ומוראכם וחתכם יהיה על כל חית הארץ ועל כל עוף השמים וגו'. וזה מדבר על בני אדם שמשולים לחיות השדה, לבהמות ולעופות ולדגי הים. שיש אדם שמזלו שור, ומזלו אריה, ומזלו נשר, ומזלו אדם.

וְכָל אֵלֶינוּ, לְמַה מִתְפַּחְדִּין מֵהָאֵי דְיוֹקְנָא דְאִינוּן מִתְמַן
 אֲתַבְרִיאוּ. אֲלֵא מִשׁוּם דְּשֵׁם יְהוָה שְׂרָא עָלֶיהָ.
 רְזָא דְמַלְאָה, (דבריים כח) וְרָאוּ כָל עַמֵּי הָאָרֶץ וְגו'. וְכָל מָאן
 דְּפָגִים עוֹבְדוּי, אֲתַפְּגִים דְּיוֹקְנֵיהָ. וְשֵׁם יְיָ לֹא שְׂרָא בְּאֶתְר
 פָּגִים, וּבְהָהוּא פָּגִימוּ שְׂרָא חֲשָׁף, בְּגִין פָּגִימוּ דְסִיְהֵרָא
 דְּשְׂרָא בִּיה חֲשׂוּכָא. וְהָאֵי בַר נֶשׁ פְּמָה דְּאִיהוּ פָּגִים
 דְּיוֹקְנֵיהָ, כְּפָּךְ אֲתַפְּגִים אִיהוּ לְתַתָּא, אוֹ אֲתַעְבִּיד אֲלֵם, או
 חֲרַשׁ, אוֹ סוּמָא, אוֹ חֲגַר. בְּגִין דְּיֵהָא רְשִׁים לְעִילָא וְתַתָּא.
 וְהָהוּא חֲשָׁף שְׂרָא בְּפָגִימוּ דִּילֵיהָ, וּמִיָּד אֲשַׁתְּמוּדְעָאן
 בִּיה דְּרָגִין קְדִישִׁין, דְּאִינוּן חִילוּי דְקוּדְשָׁא בְּרִיף
 הוּא, וּמִתְרַחֲקִין מִנֵּיהָ, דְּכַבֵּר יַדְעִין דְּבַהּ הוּא פָּגִימוּ לֹא
 שְׂרָא מִלְפָּא. וּבְגִין דָּא חִילוּי דְּמִלְפָּא מִתְרַחֲקִין מִנֵּיהָ,
 דְּחִיילִין דְּמִלְפָּא לֹא שְׂרָיו, וְלֹא מִתְקַרְבֵּן, אֲלֵא בְּאֶתְר
 דְּמִלְפָּא שְׂרָא, דְּכַף אִינוּן מִתְנַהֲגִין אֲבַתְרֵיהָ, כְּאַבְרִין בְּתַר
 גּוּפָא.

וּבְהָהוּא אֶתְר דְּשְׂרֵי הוּא חֲשָׁף, כְּמָה מִלְאַכֵי חֲבָלָה,
 דְּאֲתַקְרִיאוּ נְחָשִׁים וְעַקְרָבִים, מִתְקַרְבִּין לֵיהָ,
 וְיַהֲבִין לֵיהָ כְּמָה נְשִׁיכִין, וְאֵלִין אִינוּן יְסוּרִין. וְאֵי אִית
 לֵיהָ מְמוּנָא דְּעוֹבְדִין טְבִין דְּעַבִּיד, אֲתַמְעֵטוּן מִנֵּיהָ. וְאֵיף
 אֲתַמְעֵטוּן מִנֵּיהָ, אֲלֵא כָּל זְכוֹת דְּנַחֲת לֵיהָ מִלְעִילָא, יַהֲיֵב
 לֵיהָ לְאֵלִין מִלְאַכֵי חֲבָלָה, וּבְטָלִין מִנֵּיהָ יְסוּרִין. וְאֵי לִית
 לֵיהָ זְכוּ, וְלֹא חוּבָא לְעִילָא, אֲלֵא כֹּלָא לְתַתָּא, כְּכָל זְכוּ
 דְּעַבִּיד נַחֲת לֵיהָ מְמוּנִין, וְאוּמִין דְּעֵלְמָא מִתְקַרְבִּין לֵיהָ,
 לְקַבֵּל מִלְאַכֵי חֲבָלָה, וְיַהֲיֵב לוֹן מְמוּנָא, וְאֲשַׁתְּזִיב מִנֵּיהָ.
 וּבְגִין דָּא הוּוּ יִשְׂרָאֵל מְקַרְבִּין לְעֵזְאֵזֵל, לְגַבֵי הוּא חֲשָׁף.
 וְשַׁבְעִים פָּרִים, לְקַבֵּל שַׁבְעִים אוּמִין, לְקִיּוּמָא קְרָא,

(משלי כה) אִם רָעֵב שׁוֹנֵאָף הָאֲכִילֵהוּ לֶחֶם וְאִם צָמָא הִשְׁקֵהוּ
 מַיִם. וּמִיָּד דְּהִדְרִין בְּתִיבְתָא, אֲתַעְבֵּר הוּא חֲשָׁף מֵהוּא
 פָּגִימוּ, וְיִשְׁתְּלִים. וְרְזָא דְּמַלְאָה, (שמואל ב יב) גַּם יְיָ הִעֲבִיר
 חֲטָאתְךָ לֹא תָמוּת. וּמִיָּד אֲתַהֲדֵר בִּיה שְׂמָא דְּיְיָ, וְאֲתַרְעֵי

וּבְאִתּוּ מְקוּם שְׁשׂוּרָה אוֹתוּ
 חֲשָׁף, כְּמָה מִלְאַכֵי חֲבָלָה,
 שְׁנַקְרָאִים נְחָשִׁים וְעַקְרָבִים,
 מִתְקַרְבִּים אֵלָיו, וְנוֹתְנִים לוֹ כְּמָה
 נְשִׁיכוֹת, וְאֵלֵה אוֹתָם יְסוּרִים. וְאִם
 יֵשׁ לוֹ מְמוֹן שֶׁל מְעֻשִׁים טוֹבִים
 שְׁעֻשָׂה - יִתְמַעֵטוּ מִמֶּנּוּ. וְאֵיף
 יִתְמַעֵטוּ מִמֶּנּוּ? אֲלֵא כָּל זְכוֹת
 שְׁיִוְרְדָת לוֹ מִלְמַעְלָה, נוֹתְנִים
 אוֹתָהּ לְאוֹתָם מִלְאַכֵי חֲבָלָה,
 וּמְבַטְלִים מִמֶּנּוּ יְסוּרִים. וְאִם אֵין
 לוֹ זְכוֹת וְלֹא חוּבָה לְמַעְלָה, אֲלֵא
 הַכֹּל לְמַטָּה - כְּכָל זְכוֹת שְׁעוּשָׂה,
 יוֹרֵד לוֹ מְמוּנוֹת, וְאֵמֹת הָעוֹלָם
 מִתְקַרְבִּים אֵלָיו כְּנֶגֶד מִלְאַכֵי
 הַחֲבָלָה, וְנוֹתֵן לָהֶם מְמוֹן וְנִצָּל
 מֵהֶם.

וּמִשׁוּם זֶה הָיָה יִשְׂרָאֵל מְקַרְבִּים לְעֵזְאֵזֵל אֲצֵל אוֹתוּ חֲשָׁף. וְשַׁבְעִים פָּרִים כְּנֶגֶד שַׁבְעִים אֵמֹת,
 לְקַיֵּם הַפְּסוּק (משלי כה) אִם רָעֵב שׁוֹנֵאָף הָאֲכִילֵהוּ לֶחֶם וְאִם צָמָא הִשְׁקֵהוּ מַיִם. וּמִיָּד שְׁחוּזְרִים
 בְּתִשׁוּבָה, עוֹבֵר אוֹתוּ חֲשָׁף מֵאוֹתוּ פָּגִים וְנִשְׁלָם. וְסוּד הַדְּבָר - (שמואל ב יב) גַּם ה' הִעֲבִיר חֲטָאתְךָ

אֲשֶׁתוֹ אֶל הַפֶּהוּן, לְמִידוֹן דִּינְהָא. אֶלָּא וְדָאֵי
פֶּהנָא לְדָא חֲזִי, בְּגִין דְּאִיהוּ שׁוֹשְׁבֵינָא
לְמִטְרוֹנִיתָא, וְכָל נָשִׁי עֲלָמָא מִתְבָּרְכִין (נ"א אִתְאַחַדְתָּ)
בְּכַנְסַת יִשְׂרָאֵל, וְעַל דָּא אִתְתָּא דְלִתְתָּא
מִתְבָּרְכָא בְּשַׁבַּע בְּרֻכּוֹת, דְּאִחִידַת בְּהַ בְּכַנְסַת
יִשְׂרָאֵל, וְכִהְנָא קָאִים לְאִתְקִנָּא מִלֵּי
דְּמִטְרוֹנִיתָא, וְלַעֲיִינָא כְּכָל מַה דְּאִצְטְרִיךְ, בְּגִין
כֶּף פֶּהנָא לְדָא, וְלֹא אִתְרָא.

וְאִי תִימָא דְאִיהוּ עֶבֶיד דִּינָא, לָאוּ הָכִי, אֶלָּא
לְאַסְגָּאָה שְׁלָמָא בְּעֲלָמָא קָא אִשְׁתַּדַּל בְּהָאֵי,
וְלְאַסְגָּאָה חֲסֵד. דְּאִי הֵיכִי אִתְתָּא אִשְׁתַּכַּחַת
זַפָּאָה, כִּהְנָא אִסְגֵי שְׁלָמָא בְּהוּ, וְלֹא עוֹד אֶלָּא
דְּמִתְעַפְרָא כְּבָרָא דְכֵר, וְאִתְעֶבֶיד שְׁלָמָא עַל
יְדֵיהּ. וְאִי לָא אִשְׁתַּכַּחַת זַפָּאָה, אִיהוּ לָא עֶבֶיד
דִּינָא, אֶלָּא הֵהוּא שְׁמָא קְדִישָׁא דְאִיהִי קָא
מְשַׁקְרַת בֵּיהּ, הוּא עֶבֶיד דִּינָא, וְהוּא בְּדִיק לָהּ.
תָּא חֲזִי, כִּהְנָא לָא עֵיִיל גְּרַמִּיהּ לְהָאֵי, אֶלָּא
כִּד הִיא יְהַבַת גְּרַמִּיהּ קַמִּיהּ לְחַפָּאָה (נ"א
לְזַבְחָה), (דף קכ"ד ע"ב) זְמָנָא וְתָרִין שְׁאִיל לָהּ. פִּינּוֹן
דְּאִיהִי בַעֲיָא לְאַשְׁתַּכַּחַת זַפָּאָה, כִּדִּין כִּהְנָא
עֶבֶיד עוֹבְדָא, בְּגִין לְאַסְגָּאָה שְׁלָמָא.
כִּהְנָא פְּתִיב שְׁמָא קְדִישָׁא חַד זְמָנָא בְּאַרְח
מִיִּשְׂר, לְבַתָּר פְּתַב לִיהּ לְמַפְרַע אֲתוּוֹן
(נ"א סְרִישִׁין) טְרִיסִין בְּטַהֲרִין, דִּינָא בְּדִינָא, רַחֲמֵי
בְּרַחֲמֵי, רַחֲמֵי בְּדִינָא, וְדִינָא בְּרַחֲמֵי. אִשְׁתַּכַּחַת
זַפָּאָה, אֲתוּוֹן רַחֲמֵי אִשְׁתַּכַּחוּ, וְדִינִין סְלִקִין.
לָא אִשְׁתַּכַּחַת כְּדָקָא יָאוֹת, רַחֲמֵי סְלִקִין, וְדִינִין
אִשְׁתַּאֲרוּ, וְכִדִּין דִּינָא אִתְעֶבֶיד.

רְבִי אֶלְעָזָר פֶּתַח וְאָמַר, (שְׁמוֹת טו) וַיִּבְאוּ מִרְתָּהּ
וְלֹא יָכְלוּ לְשַׁתּוֹת מִיָּם מִמֶּרְהָ פִי מְרִים
הֵם, הָא אִוְקְמוּהָ. אָמַר, תְּוֹהֵנָא אִיךְ בְּנֵי עֲלָמָא
לָא מִסְתַּפְּלִין וְלָא מִשְׁתַּדְּלִין בְּמַלְיִן דְּאוֹרִייתָא,
הָכָא אִית לְאַסְתַּפְּלָא, אָמַאי פְּתִיב הָכָא שְׁם שְׁם

שְׁלַמְטָה מִתְבָּרְכַת בְּשַׁבַּע בְּרֻכּוֹת,
שְׁאֲחֻזָּה בְּהַ בְּכַנְסַת יִשְׂרָאֵל,
וְהַכֶּהֱן עוֹמֵד לְתַנּוֹן דְּכָרֵי הַמְּלָכָה
וְלַעֲיָן בְּכָל מַה שְׁצַרִיךְ, וּמִשּׁוּם
זֶה הַפֶּהוּן לְזֶה, וְלֹא אִתְרָא.
וְאִם תֵּאמַר שֶׁהוּא עוֹשֶׂה דִין - לֹא
כֶּף, אֶלָּא כְּדִי לְהַרְבּוֹת שְׁלוֹם
בְּעוֹלָם הוּא מִשְׁתַּדַּל בְּזֶה,
וְלְהַגְדִּיל חֲסֵד. שְׂאִם אוֹתָהּ אִשָּׁה
תִּמְצָא צְדָקָת וְזַפָּאִית, הַכֶּהֱן
מְגִדִיל שְׁלוֹמָם, וְלֹא עוֹד, אֶלָּא
שְׁמִתְעַבְרַת בְּכֵן זְכָר, וְנַעֲשֶׂה
שְׁלוֹם עַל יְדוֹ. וְאִם לֹא תִמְצָא
צְדָקָת, הוּא לֹא עוֹשֶׂה דִין, אֶלָּא
אוֹתוֹ שֵׁם קְדוֹשׁ שֶׁהִיא מְשַׁקְרַת
בוּ, הוּא עוֹשֶׂה אֶת הַדִּין וְהוּא
בוֹדֵק אוֹתָהּ.

בְּא רָאָה, הַכֶּהֱן לֹא מְכַנֵּס אֶת
עַצְמוֹ לְזֶה, רַק כְּשֶׁהִיא נוֹתֵנַת אֶת
עַצְמָהּ לְפָנָיו לְכַסּוֹת (לְהַדְּחוֹת),
פַּעַם וּפַעַמִּים שׁוֹאֵל אוֹתָהּ. פִּינּוֹן
שֶׁהִיא רוֹצֶה לְהַמְצָא זַפָּאִית, אִז
הַכֶּהֱן עוֹשֶׂה מַעֲשֶׂה כְּדִי לְהַרְבּוֹת
שְׁלוֹם.

הַכֶּהֱן כּוֹתֵב אֶת הַשֵּׁם הַקְּדוֹשׁ
פַּעַם בְּדִרְךָ יִשְׂר, אִתְרָא כֶּף כּוֹתְבוֹ
לְמַפְרַע אוֹתִיוֹת (רְשׁוּמוֹת) מִהַפְּכוֹת
בְּאוֹרוֹתֵיהֶן, דִּין בְּדִין, רַחֲמִים
בְּרַחֲמִים, רַחֲמִים בְּדִין, וְדִין
בְּרַחֲמִים. נִמְצָאָה זַפָּאִית -
אוֹתִיוֹת הַרַחֲמִים נִמְצָאִים,
וְהַדִּינִים מִסְתַּלְקִים. לֹא נִמְצָאָת
כְּרָאוּי - הַרַחֲמִים מִסְתַּלְקִים,
וְנִשְׁאָרִים הַדִּינִים, וְאִז נַעֲשֶׂה
הַדִּין.

רְבִי אֶלְעָזָר פֶּתַח וְאָמַר, (שְׁמוֹת טו)
וַיִּבְאוּ מִרְתָּהּ וְלֹא יָכְלוּ לְשַׁתּוֹת
מִיָּם מִמֶּרְהָ פִי מְרִים הֵם, הָרִי
פְּרִשׁוּהָ. אָמַר, תְּוֹהֵה אֲנִי אִיךְ בְּנֵי
אָדָם לֹא מִסְתַּפְּלִים וְלֹא
מִשְׁתַּדְּלִים בְּדְבָרֵי תוֹרָה. כָּאֵן יֵשׁ
לְהַסְתַּפֵּל, לְמַה כְּתוּב כָּאֵן, שְׁם

לֹא חֵק וּמִשְׁפָּט וְשֵׁם נִסְהוּ.

אָבֵר וְדָאֵי רְזָא דְמַלְהָ, דְהֶכָא עַל מְיָא הָוָה,
 בְּגִין דְמַצְרָאֵי הָווּ אָמְרִי, דְבִנְיֵיהוּ
 דִּישְׂרָאֵל הָווּ מְנִיֵּיהוּ, וְהָווּ כְּמָה בִּישְׂרָאֵל
 דְחֻשְׁדִּין לְאַנְתְּתֵיֵהוּ בְדָא. עַד דְקוּדְשָׁא בְרִיךְ
 הוּא מְטָא לֹוֹן לְהָאֵי אַתָּר, וּבְעֵי לְמַבְדֵּק לֹוֹן,
 מָה כְּתִיב וַיְבֹאוּ מִרְתְּהוּ וְגו'. וַיִּצְעַק אֶל יְיָ וְגו'.
 אָמַר קְדָשָׁא בְרִיךְ הוּא לְמֹשֶׁה, מֹשֶׁה מָה אַתָּ
 בְּעֵי, הָא כְּמָה חֲבִילִין קְיִימִין גְּבִיִּיכוּ
 הֶכָא, וְאַנָּא בְּעֵינָא לְמַבְדֵּק הֶכָא נְשִׂיהוֹן
 דִּישְׂרָאֵל, פְּתוּב שְׁמָא קְדִישָׁא, וְרַמִּי לְמֵיֵא,
 וַיַּבְדְּקוֹן פְּלֵהוֹן, נְשִׂי וְגוּבְרִין, וְלֹא יִשְׁתָּאֵר לְעַז
 עַל פְּנֵי. וְעַד דִּיבְדְּקוֹן פְּלֵהוּ הֶכָא, לֹא אֲשַׁרִּי
 שְׁמִי עֲלֵיֵהוּ, מִיַּד וַיִּוְרֶהוּ יְיָ עֵץ וַיִּשְׁלַף אֶל
 הַמַּיִם, דָּא שְׁמָא קְדִישָׁא, הֵהוּא דְהָוָה כּוֹתֵב
 פְּהֵנָּא לְמַבְדֵּק נְשִׂיהוֹן דִּישְׂרָאֵל, פְּדִין, שְׁם שְׁם
 לוֹ חֵק וּמִשְׁפָּט וְשֵׁם נִסְהוּ.

וְאִי תִימָא נְשִׂיהוֹן דִּישְׂרָאֵל יְאוּת, אֵינּוֹן אָמְאִי.
 אֶלָּא אוֹף אֵינּוֹן בְּעֵינָן, דְלֹא אֶסְתָּאֲבוּ
 בְנְשִׂיהוֹן דְמַצְרָאֵי. וְנְשִׂיהוֹן דִּישְׂרָאֵל לֹא
 אֶסְתָּאֲבוּ בְמַצְרָאֵי, כָּל אֵינּוֹן שְׁנִין דִּיהוּ
 בִּינְיֵיהוּ, וְכִלְהוּ נְפָקוּ גּוּבְרִין וְנוֹקְבִין זַפְאִין,
 וְאַשְׁתְּכַחוּ זְרַעָא דִּישְׂרָאֵל קְדִישִׁין, זַפְאִין, פְּדִין
 (דף קכ"ה ע"א) קְדָשָׁא בְרִיךְ הוּא אֲשַׁרִּי שְׁמִיהּ
 בִּינְיֵיהוּ, וְעַל דָּא עַל מְיָא וְדָאֵי, שְׁם שְׁם לוֹ
 חֵק וּמִשְׁפָּט וְשֵׁם נִסְהוּ אוֹף הֶכָא, בְּמֵיֵא בְדִיק
 פְּהֵנָּא לְאַתְתָּא, וּבְשְׁמָא קְדִישָׁא.

וּמִן הָעֶפֶר אֲשֶׁר יִהְיֶה בְקִרְקַע הַמִּשְׁכָּן. (במדבר ה)
 מֵאֵן הָעֶפֶר. הָא תְּגִינּוּ, פְּתִיב (קהלת א) הַכֹּל
 הִיָּה מִן הָעֶפֶר וְהַכֹּל שָׁב אֶל הָעֶפֶר הַכֹּל הִיָּה
 מִן הָעֶפֶר, אֶפִּילוּ גִלְגַּל חֲמָה, כָּל שְׁפָן בַּר נֶשׁ
 דְאֲשְׁתְּכַחוּ מְנִיָּה.

אָמַר רַבִּי יוֹסִי, אֵלּוּ כְּתִיב וּמִן הָעֶפֶר וְלֹא יִתִּיר,
 הוֹינָא אָמַר הָכִי. אָבֵל פִּיּוֹן דְכְּתִיב וּמִן

שֵׁם לוֹ חֵק וּמִשְׁפָּט וְשֵׁם נִסְהוּ?
 אָבֵר וְדָאֵי סוּד הַדְּבָר, שְׁכָאֵן עַל
 מַיִם זֶה הִיָּה, מִשּׁוּם שְׁהַמְצָרִים
 הִיוּ אוֹמְרִים, שְׁכָנִים שֶׁל יִשְׂרָאֵל
 הִיוּ מֵהֶם, וְהִיוּ כְּמָה בִּישְׂרָאֵל
 שְׁחֻשְׁדוּ בְזָה בְנִשּׁוֹתֵיהֶם, עַד
 שְׁהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא הִבִּיאֵם
 לְמִקּוּם זֶה וְרָצָה לְבָדְקֵם. מָה
 פְּתוּב? וַיְבֹאוּ מִרְתְּהוּ וְגו'. וַיִּצְעַק
 אֶל ה' וְגו'.

אָמַר הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא לְמֹשֶׁה,
 מֹשֶׁה, מָה אַתָּה רוֹצֵה? הָרִי כְּמָה
 חֲבִילוֹת עוֹמְדוֹת עֲלֵיכֶם פְּאָן,
 וְאַנִּי רוֹצֵה לְבָדֵק פְּאָן אֶת נִשּׁוֹת
 יִשְׂרָאֵל. כְּתִב שֵׁם קְדוּשׁ וְזָרַק
 אוֹתוֹ לַמַּיִם, וַיַּבְדְּקוּ כֻלָּם, נְשִׂים
 וְגוּבְרִים, וְלֹא יִשְׁאָר לְעַז עַל פְּנֵי.
 וְעַד שְׁיַבְדְּקוּ כֻלָּם פְּאָן, לֹא אֲשַׁרִּה
 אֶת שְׁמִי עֲלֵיֵהֶם. מִיַּד - וַיִּוְרֶהוּ ה'
 עֵץ וַיִּשְׁלַף אֶת הַמַּיִם, זֶה הַשֵּׁם
 הַקְדוּשׁ, אוֹתוֹ שְׁהַכְהֵן הִיָּה כּוֹתֵב
 לְבָדֵק אֶת נִשּׁוֹת יִשְׂרָאֵל, וְאֹז -
 שֵׁם שֵׁם לוֹ חֵק וּמִשְׁפָּט וְשֵׁם נִסְהוּ.
 וְאִם תֹּאמְרוּ, נִשּׁוֹת יִשְׂרָאֵל רְאוּי,
 הֵם לְמָה? אֶלָּא גַם הֵם צְרִיכִים,
 שְׁלֹא נִטְמְאוּ בְנִשּׁוֹת מְצָרִים.
 וְנִשּׁוֹת יִשְׂרָאֵל לֹא נִטְמְאוּ
 בְמַצְרִים כָּל אוֹתָן שְׁנִים שְׁהִיוּ
 בִּינֵיהֶם, וְכֻלָּם יִצְאוּ, גּוּבְרִים
 וְנְשִׂים, זַפְאִים, וְנִמְצְאוּ זְרַע
 יִשְׂרָאֵל קְדוּשִׁים וְזַפְאִים. אֹז
 הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא הִשְׁרָה שְׁמוֹ
 בִּינֵיהֶם, וְעַל זֶה עַל מַיִם וְדָאֵי,
 שֵׁם שֵׁם לוֹ חֵק וּמִשְׁפָּט וְשֵׁם נִסְהוּ.
 גַּם פְּאָן בְּמַיִם בּוֹדֵק הַכְהֵן אֶת
 הָאִשָּׁה, וּבְשֵׁם הַקְדוּשׁ.

וּמִן הָעֶפֶר אֲשֶׁר יִהְיֶה בְקִרְקַע הַמִּשְׁכָּן
 הַמִּשְׁכָּן. אֵיזָה עֶפֶר? הָרִי לְמַדְנּוּ,
 פְּתוּב (קהלת א) הַכֹּל הִיָּה מִן הָעֶפֶר
 וְהַכֹּל שָׁב אֶל הָעֶפֶר. הַכֹּל הִיָּה מִן
 הָעֶפֶר - אֶפִּילוּ גִלְגַּל חֲמָה, כָּל שְׁפָן
 כֶּן אָדָם שְׁנִמְצָא מְמִנוּ.

אָמַר רַבִּי יוֹסִי, אֵלּוּ כְּתוּב וּמִן
 הָעֶפֶר וְלֹא יוֹתֵר - הֵייתִי אוֹמֵר

כָּךְ. אֲבָל בֵּינוֹן שְׁכַתוֹב וּמִן הַעֲפָר
אֲשֶׁר יִהְיֶה בְּקִרְקַע הַמִּשְׁכָּן,
מִשְׁמַע שְׂאֵחֹר הוּא. אֲלֹא כְּתוֹב
(ישעיה מא) יִתֵּן כְּעֶפֶר חֲרָבוֹ, אֵלֶּה
בְּעֲלֵי כְּלֵי זָוֵן וּבְלִיסְטֵרְאוֹת, בְּעֲלֵי
דִין הַקְּשָׁה. מִשְׁמַע שְׁכַתוֹב
בְּקִרְקַע הַמִּשְׁכָּן, שְׂאֵחֹזִים
לְמִטָּה. וְעַל זֶה, יִקַּח הַכֹּהֵן וְנָתַן
אֶל הַמַּיִם.

מִי הַמַּרְיָם הַמְאָרְרִים - אֵלֶּה מִי
יָם שֶׁהֵם מְרִירִים. מֵהוּ? זֶה שֵׁם
הַקְּדוֹשׁ בְּשֵׁעָה שְׁנֹמָצָא בְּדִין, אִז
נִקְרָאִים מִי הַמַּרְיָם הַמְאָרְרִים.
וּמִשׁוּם זֶה מִי הַיָּם שְׁלֹמִטָּה כָּלֵם
מְרִירִים.

בֹּא רְאֵה, יָם קְדוֹשׁ זֶה, כִּמְהָ
נְהוּת מְתוּקִים נִכְנָסִים בְּתוֹכוֹ,
וּמִשׁוּם שֶׁהוּא דִין הָעוֹלָם, מִימֵי
מְרִירִים, מִשׁוּם שְׂאֵחֹז בְּהֵם
הַמְּוֹת לְכָל בְּנֵי הָעוֹלָם. וְאִף עַל
גַּב שֶׁהֵם מְרִירִים, כְּשִׁמְתַפְּשִׁים
הֵם מְתוּקִים. לְפַעְמִים מִי הַיָּם
מְרִירִים. לְפַעְמִים הַיָּם שְׁבוּלַע
לְכָל שְׂאֵר הַמַּיִם, וְנִקְרָא יָם קְפוּא,
וּבּוֹלַע כָּל אוֹתָם אַחֲרֵים וְשׂוֹאֵב
אוֹתָם לְתוֹכוֹ, וְלֹא נִגְרִים הַחוּצָה.
לְפַעְמִים שׂוֹרִים הַמַּיִם וּמִשְׁפִּיעִים
מֵאוֹתוֹ הַיָּם כָּל מֵה שְׁשׂוּפַע
לְתַחְתּוֹנִים. וּבְכִמְהָ גּוֹנִים עֲמֵד יָם
זֶה. הַמַּיִם הַמְאָרְרִים, בְּשֵׁעָה שְׂבֹא
הַנְּחָשׁ וְהַטִּיל זְהֵמָה, אִז הַמַּיִם
הַמְאָרְרִים, וְעַל כֵּן הַכֹּהֵן עוֹשֶׂה
מַעֲשֵׂה לְמִטָּה, וְנִשְׁבַּע שְׁבוּעָה,
וְנַעֲשֶׂה דִין.

בֹּא רְאֵה, אִם הָאִשָּׁה נִמְצָאת
זְכָאִית, מִיָּם אֵלֶּה נִכְנָסִים בְּתוֹכָהּ
וְנִהְפְּכִים לְמִתוּקִים, וּמִנְקִים
עֲצָמָה, וְעוֹמְדִים בְּתוֹכָהּ עַד
שְׁמֵתֵעְבֶּרֶת. בֵּינוֹן שְׁמֵתֵעְבֶּרֶת, הִיוּ
מִיָּפִים בִּיפֵי לְעֶבֶר שְׁבַמְעִיָּה,
וְיוֹצֵא בֶן יָפֵה, נָקִי בְּלֵי מוּם שֶׁל
הָעוֹלָם. וְאִם לֹא - הַמַּיִם הָאֵלֶּה
נִכְנָסִים בְּתוֹכָהּ, וּמְרִיחָה רִיחַ
זְהֵמָה, וְאוֹתָם מִיָּם מִתְּהַפְּכִים

הַעֲפָר אֲשֶׁר יִהְיֶה בְּקִרְקַע הַמִּשְׁכָּן, מִשְׁמַע
דְּאֲחֵרָא הוּא. אֲלֹא כְּתוֹב (ישעיה מא) יִתֵּן כְּעֶפֶר
חֲרָבוֹ, אֵלֶּיךָ מְאִרְיָהוֹן דְּקִיסְטִין וּבְלִיסְטֵרְאִין,
מְאִרְיָ דְּדִינָא קְשִׁיא. מִשְׁמַע דְּכְתוֹב בְּקִרְקַע
הַמִּשְׁכָּן, דְּאֲחֵיזָן לְתַתָּא. וְעַל דָּא יִקַּח הַכֹּהֵן
וְנָתַן אֶל הַמַּיִם.

מִי הַמַּרְיָם הַמְאָרְרִים, אֵלֶּיךָ מִי יָמָא, דְּאִינוּן
מְרִירִין. מְאִי הוּא. דָּא שְׂמָא קְדִישָׁא,
בְּשַׁעְתָּא דְּאֲשַׁתְּכַח בְּדִינָא, כְּדִין אֲקִרוּן מִי
הַמַּרְיָם הַמְאָרְרִים. וּבְגִין כֵּן מְאִי דִינְמָא דְּלְתַתָּא
כְּלֵהוֹן מְרִירִין.

הָא חֲזִי, הָאִי יָמָא קְדִישָׁא כִּמְהָ נְהִרִין מְתִיקִין
עַאֲלִין בְּגוּוּהָ, וּבְגִין דְּאִיהִי דִינָא דְּעַלְמָא,
מִימֵי מְרִירָן, בְּגִין דְּאֲחִיד בְּהָ מוֹתָא לְכָל בְּנֵי
עַלְמָא. וְאִף עַל גַּב דְּאִינוּן מְרִירָן, כִּד
מִתְּפַשְׁטִין מְתִיקִין אִינוּן. לְזִמְנִין מִיִּין דִּינְמָא
מְרִירָן. לְזִמְנִין יָמָא דְּבִלְע לְכָל שְׂאֵר מִימִין,
וְאֲקִרִי יָמָא דְּקָפָא, וּבִלְע כָּל אִינוּן אַחֲרִינִין,
וְשְׂאִיב לוֹן בְּגוּוּיָהּ, וְלֹא נִיגְרִין לְבַר. לְזִמְנִין
שְׂאֵרָן מְאִי, וְנִגְדִין מֵהָהוּא יָמָא, כָּל מֵה דְּנִגְדִי
לְתַתָּאִי. וּבְכִמְהָ גּוֹוִינִין קִיִּימָא הָאִי יָמָא. הַמַּיִם
הַמְאָרְרִים, בְּשַׁעְתָּא דְּאִתִּי חִיוּיָא וְאֲטִיל
זוּהֵמָא, כְּדִין הַמַּיִם הַמְאָרְרִים וְעַל דָּא כְּהֵנָּא
עֲבִיד עוֹבְדָא לְתַתָּא, וְאוּמִי אוּמָאָה, וְאֲתַעְבִּיד
דִּינָא.

הָא חֲזִי, אִי אֲתַתָּא אֲשַׁתְּכַחַת זְכָאִיתָא, אֵלֶּיךָ
מִיִּין עַאֲלִין בְּגוּוּהָ, (דף קב"ה ע"ב) וְאֲתַתְּפִכֵן
מְתִיקִין, וְנִקְאֵן גְּרָמָה, וְקִיִּימִין בְּגוּוּהָ, עַד
דְּמִתְּעַבְּרָא. בֵּינוֹן דְּמִתְּעַבְּרָא, הוּוּ מִשְׁפְּרִי
בְּשַׁפְּרִי לְעוֹפְרָא דְּמַעְהָא, וְנִפְיק בְּרָא שְׁפִירָא,
נָקִי בְּלֹא מוּמָא דְּעַלְמָא. וְאִי לֹא, אִינוּן מִיִּין
עֵיִלִין בְּגוּוּהָ, וְאַרְחָא רִיחָא דְּזוּהֵמָא, וְאִינוּן
מִיִּין מִתְּהַפְּכִין לְחִיוּיָא בְּמַעְהָא, כִּמְהָ דְּקִלְקֵלָה

לנחש במעיה. במה שקלקלה נתפסת, ונראה קלון לכל, וכך פרשוק החברים.

בא ראה, כל נשות העולם עומדות במקומן ונדונות, ועל כן, אותו מקום ממש שהן עומדות, שם נדונות. אשרי חלקם של ישראל שהקדוש ברוך הוא מתרצה בהם ורוצה לזכותם.

רבי חזקיה פתח, (תהלים קכח) אשתך כגפן פריה וגו'. מה גפן לא מקבלת עליה אלא משלה - כך אשת ישראל עומדת בכונן זה, שלא מקבלת עליה אלא אותו בן זוגה, כמו היונה (ביונה) הזו שלא מקבלת עליה אלא אותו בן זוגה. ועל כן, כגפן פריה בירפתי ביתך. מה זה פריה? כמו שנאמר (דברים כט) פרה ראש. פריה - פורחת, שמוציאה ענפים לכל צד. ואיפה? בירפתי ביתך, ולא לחוץ בשוק, משום שלא תבא לשקר בבית עליונה.

ושלמה אמר, (משלי ב) העזבת אלופי נעוריה ואת ברית אלהיה שכחה. מה זה ברית אלהיה? אותו מקום שנקרא ברית והיא התקשרה בו, בגלל כך בירפתי ביתך.

אמר רבי חזקיה, קללה תבא על אותו איש שמשאיר את אשתו להראות עם שערות ראשה בחוץ, וזה אחד מאותם צניעות של הבית. ואשה שמוציאה משערות ראשה החוצה להתפתק בו, גורמת עני לבית, וגורמת לבניה שלא יחשבו בדור, וגורמת דבר אחר ששורה בבית. מי גרם זה? אותו שער שנגאה מראשה החוצה. ומה בבית כך - כל שפן בשוק, וכל שפן חציפות אחרת. ומשום זה, אשתך כגפן פריה בירפתי ביתך. אמר רבי יהודה, שער ראש

אתפסת, ואתחזי קלנא לכלא, והא אוקמוה חברייא.

הא חזי, כל אינון נשי עלמא, באתרייהו קיימי ואתדנו, ועל דא ההוא אתר ממש דאינהו קיימי, ביה אתדנו. זכאה חולקיהון דישראל, דקודשא בריה הוא אתרעי בהו, ובעי לדכאה להו.

רבי חזקיה פתח, (תהלים קכח) אשתך כגפן פריה וגו', מה גפן לא מקבל עליה אלא מדידיה, כך אתתא דישראל, קיימא בהאי גוונא, דלא מקבלא עליה אלא ההוא בר זוגה. כשפנינא (נ"א בתורא) דא, דלא מקבלא אלא ההוא בר זוגה. ועל דא כגפן פוריה בירפתי ביתך. מהו פוריה. כמה דאת אמר (דברים כט) פורה ראש. פוריה: פורחת, דאפיקת ענפים לכל סטרא. ואן. בירפתי ביתך, ולא לבר בשוקא, בגין דלא תיתי לשקרא בבית עלאה.

ושלמה אמר, (משלי ב) העזבת אלופי נעוריה ואת ברית אלהיה שכחה. מאן ברית אלהיה. ההוא אתר דאקרי ברית. והיא אתקשרא ביה, בגין כך בירפתי ביתך.

אמר רבי חזקיה, תונבא לייתי על ההוא בר נש, דשבק לאנתתיה דתתחזי משערא דרישה לבר. ודא הוא חד מאינון צניעותא דביתה. ואתתא דאפיקת משערא דרישה לבר, לאתתקנא ביה, גרים מסכנותא לביתא. וגרים לבנהא דלא יתחשבון בדרא. וגרים מלה אחרא דשריא בביתא. מאן גרים דא. ההוא שערא דאתחזי מרישה לבר. ומה בביתא האי, כל שפן בשוקא, וכל שפן חציפותא אחרא. ובגין כך אשתך כגפן פוריה בירפתי ביתך.

אמר רבי יהודה, שערא דרישא (דף קכ"ו ע"א) דאתתא דאתגלייא, גרים שערא אחרא

האשה שמתגלה, גורם לשער אחר להתגלות ולפגם אותה. משום כך צריכה אשה שאפלו קורות ביתה לא ייראו שערה אחת מראשה, וכל שכן בחוץ. בא ראה, כמו שבזכר השער הוא חמרת הכל - כך גם לנקה. צא וראה כמה פגם גורם אותו שער האשה: גורם למעלה וגורם למטה, גורם לבעלה להתקלל, גורם עני, וגורם דבר אחר בבית, גורם שתסתלק חשיבות מבניה. הרחמן יצילנו מחציפותן.

ועל כך צריכה אשה להתכפות בזויות ביתה. ואם עושה כך, מה פתוב? (תהלים קכח) בניה פשתלי זיתים. מה זה פשתלי זיתים? מה זית זה, בין בפתו בין בקיץ לא אוכדים עליו, ותמיד נמצאת בו חשיבות יתרה על שאר האיילנות - כך בניה יעלו בחשיבות על שאר בני העולם. ולא עוד, אלא שבעלה מתברך בכל: בברכות שלמעלה, בברכות שלמטה, בעשר, בכנים ובבני בנים. זהו שפתוב (שם) הנה פי כן יברך גבר ירא ה'. וכתוב, 'ברכה ה' מציון וראה בשוב ירושלם כל מי סוף וראה בנים לבניה שלום על ישראל. (ישראל הזקן הקדוש)

רעיא מהימנא

אליהו, קום פתח אתי במצוות, שאתה הוא עוזר לי בכל צד, שהרי עליך נאמר בתחלה, (במדבר כח) פינחס בן אלעזר בן אהרן הכהן. ובן אהרן הוא ודאי אח שלי, אח לצרה יולד.

פתח ואמר, מצוה לידן בדיני סוטה, זהו שפתוב ועבר עליו רוח קנאה וקנא וגו'. ודאי רוח קנאה נמצאת בשני צדדים, אחד בשקר ואחד באמת, בגלל זה, ברוח שקר - וקנא את אשתו, והיא לא נטמאה. ולמדנו, ועבר עליו וגו',

לאתגלייא, ולאפגמא לה. בגין כך, בעיא אתתא דאפילו טסירי דביתא, לא יחמוין שערא חד מרישא, כל שפן לבר.

הא חזי, כמה בדכורא שערא הוא חומרא דכלא, הכי נמי לנוקבא. פוק חמי, כמה פגימו גרים ההוא שערא דאתתא. גרים לעילא, גרים לתתא, גרים לבעלה דאתלטייא, גרים מספנותא, גרים מלה אחרא בביתא, גרים דיסתלק חשיבותא מבנהא. רחמנא לישזבון, מחציפו דלהון.

ועל דא, בעיא אתתא לאתפסייא, בזיוותי דביתא. ואי עבדת בן מה פתיב, (תהלים קכח) בניה פשתלי זיתים. מהו כשתילי זיתים. מה זית דא, בין בסתווא, בין בקייטא, לא אתאבידו טרפוי, ותדיר אשתכח ביה חשיבות יתיר על שאר אילנין. כך בנהא יסתלקון בחשיבו על שאר בני עלמא. ולא עוד אלא דבעלה מתברך בכלא, בברכאן דלעילא, בברכאן דלתתא, בעותרא, בבנין, בבני בנין. הדא הוא דכתיב, (תהלים קכח) הנה כי כן יבורך גבר ירא ה'. וכתוב (תהלים קכח) 'ברכה ה' מציון וראה בשוב ירושלם כל ימי חיה וראה בנים לבניה שלום על ישראל. (ישראל סבא קדישא).

רעיא מהימנא

אליהו, קום אפתח עמי בפקודין, דאנת הוא עוזר לי, בכל סטרא. דהא עלך אתמר בקדמיתא, פנחס בן אלעזר בן אהרן הכהן. ובן אהרן ודאי איהו אח דילי, (משלי יז) אח לצרה יולד.

פתח ואמר, פקודא לידן בדיני סוטה, הדא הוא דכתיב ועבר עליו רוח קנאה וקנא וגו'. ודאי רוח קנאה מתרין סטרין אשתכח, חד בשקרא, וחד בקשוט. בגין

וקנא את אשתו והיא נטמאה. וכי יש אמת ברוח טמאה? אלא באדם מצד עץ טוב ורע, שם יצר הרע, נחש. בזמן שיש לאדם אשה יפה בכל מעשים טובים, שנאמר בה (משלי יב) אשת חיל עטרת בעלה, ליצר הרע יש קנאה, כמו שלמדנו שקנא אדם על אשתו, עד שפתה אותה וגרם לה מיתה. ולפעמים שולט עליה בעברות ומטמא אותה ונעשית נבלה.

ויצר הרע מצד ימין שלו, דרגת ישמעאל, נקרא נחש. ומצד שמאלו דרגת עשו, סמאל, נקרא פלב, ממנה של גיהנם שצווח הב הב. זהו שפתוב (משלי) לעלוקה שתי בנות הב. ובכצונו לאכל נשמה טמאה באש שלו, גיהנם. ועבר עליו רוח טמאה וקנא את אשתו באמת, והיא נטמאה.

ובגנינה אתמר, (ויקרא כא) וכת איש כהן - זה מיכאל - פי תחל לזנות את אביה היא מחללת באש תשרף. ושם נשרפת אותה זקמא, ומתלבנת היא ממנו ככסף שמתלבן באש, ואותה עפרת של זקמא נשרפת, ונעשית עפר ונאבדת.

כמו זה ישראל, כשהם מחללים את התורה, הקדוש ברוך הוא מכניס אותם לגלות בני עשו ובני ישמעאל שפתח שעבודם, שדרגתם פל"ב ונח"ש, ונדונים שם, ובהם יתבררו ויתלבנו ויצרפו כצורף הפסוף וכבחון הזקב. זהו שפתוב (זכריה יג) וצרפתים כצורף את הפסוף ובחנתים כבחון את הזקב, עד שיתקיים בהם, (ישעיה א) אם יהיו חטאיכם כשנים כשגל ילבינו.

ועין טוב ורע, בגללו נאמר (שמות

דא, ברוח שקרא וקנא את אשתו, והיא לא נטמאה. ותנינא, ועבר עליו וגו', וקנא את אשתו והיא נטמאה. וכי אית קושטא ברוח מסאבא. אלא כבר נש מסטרא דאילנא דטוב ורע, תמן יצר הרע, נחש. בזמנא דאית לבר נש אתתא שפירא, בכל עובדין טבין, דאתמר בה (משלי יב) אשת חיל עטרת בעלה. יצר הרע אית ליה קנאה, כגוונא דאשפחנא דקני אדם על אנתייה, עד דפתי לה, וגרם לה מיתה. ולזמנין שליט עליה בחובין, ומסאב לה, והא אתעבידת נבלה.

ויצר הרע, מסטרא דימינא, דיליה, דרגא דישמעאל, אתקרי נחש. ומסטרא דשמאלא, דרגיה דעשו סמאל"ל, אתקרי פלב, ממנא דגיהנם דצווח הב הב, הדא הוא דכתיב, (משלי ל) לעלוקה שתי בנות הב, ובכרעותא דיליה למיכל נשמתא מסאבא, בנורא דיליה, גיהנם. ועבר עליו רוח קנאה וקנא את אשתו בקשוט, והיא נטמאה.

ובגנינה אתמר, (ויקרא כא) וכת איש כהן, דא מיכאל, פי תחל לזנות את אביה היא מחללת באש תשרף. ותמן אתוקדת ההיא זוקמא, ואתלבנת איהי מגיה, ככסף דאתלבן בנורא, וההיא עופרת דזוקמא אתוקד, ואתעביד עפר, ואתאביד.

כגוונא דא בישראל, כד אינון מחללין אורייתא, קדשא בריהו הוא ייעול לון בגלותא דבני עשו ובני ישמעאל, תחות שעבודא דלהון, דדרגזיהו פל"ב ונח"ש, ואתדנו תמן, וכחון יתבררו ויתלבנו ויצורפו כצורף הפסוף וכבחון הזקב, הדא הוא דכתיב, (זכריה יג) וצרפתים כצורף את הפסוף ובחנתים כבחון את הזקב, עד דיתקיים בהו, (ישעיה א) אם יהיו חטאיכם כשנים כשגל ילבינו.

ואילנא דטוב ורע, בגיניה אתמר, (שמות טו) ויורהו יי עץ וישלף אל המים וימתקו המים וגו'. בגין דהו

(שמות טו) ויורהו ה' עץ וישלף אל המים וימתקו המים וגו'. משום

שהיו ישראל עם ערב רב, כלם

היו עץ של טוב ורע, ועל זה חציו מתוק מצד ימין, וחציו מר מצד שמאל. ובזמן שערב רב היו מחטיאים את ישראל, הנה כאלו היו כלם מצד הרע, והמים חזרו להיות מרירים כמו אותו עץ מר במים. זהו שכתוב ויבאו מרתה ולא יכלו לשותות מים ממרה פי מרים הם.

ועין מר זה הוא כמו נסיון הסוטה. אם סטתה פחת בעלה, אותם מים שמשקים אותם חוזרים להיות מרירים, ובהם צבתה בטנה ונפלה ירכה. ואם לא סטתה, מה פתוב? ונקתה ונזרעה זרע, ומולידה בן. אף כאן וימתקו המים.

כמו זה יעשה לנסות את ישראל בגאלה האחרונה, זהו שכתוב (דניאל יב) ותבררו ויתלבנו ויצרפו רבים - שהם מצד הטוב, ועומדים בנסיון. והרשיעו רשעים - הם מצד הרע, ויתקיים בהם (יחזקאל יג) ואל אדמת ישראל לא יבאו, והורג אותם.

והמשפילים יבינו - מצד הבינה, שהוא עץ החיים, בגללם נאמר (דניאל יב) והמשפילים יזהרו כזה הרקיע, בחבור זה שלך, שהוא ספר הזהר, מזהר האם העליונה תשובה. בגאלה לא צריך נסיון, ומשום שעתידיים ישראל לטעם מעץ החיים, שהוא ספר הזהר הזה, יצאו בו מהגלות, ויתקיים בהם (דברים לב) ה' בדרך ינחננו ואין עמו אל נכר.

ועין טוב ורע, שהוא אסור והתר, טמאה וטהרה, לא שולט יותר על ישראל, שהרי פונסתנו לא תהיה אלא מצד עץ החיים, שאין שם לא קשי מצד הרע, ולא מחלקת מרוח הטמאה, שכתוב ואת רוח הטמאה אעביר מן הארץ.

(זכריה יג) ואת רוח הטמאה אעביר מן הארץ, ולא

ישראל עם ערב רב, פלהו הווי אילנא דטוב ורע, ועל דא, חציו מתוק מסטרא דימינא. וחציו מר, מסטרא דשמאלא. ובזמנא דערב רב הווי מחטיאין לון לישראל, הווי כאילו הווי פלהו מסטרא דרע. ומיא אתהדרא כלהו מרירין, כהווא עץ מר במיא, הדא הוא דכתיב, (שמות טו) ויבאו מרתה ולא יכלו לשותות מים ממרה כי מרים הם.

והאי עץ מר, איהו כגוונא דנסיונא דסוטה, אי סטת תחות בעלה, אינון מיין דאשקין לה אתהדרו מרירין, ובהון וצבתה בטנה ונפלה ירכה, ואי לא סטת מה כתיב, ונקתה ונזרעה זרע, ואולידת בר. אוף הכא וימתקו המים.

כגוונא דא, יתעביד לנסאה לון לישראל בפורקנא בתרייתא, הדא הוא דכתיב, (דניאל יב) ותבררו ויתלבנו ויצרפו רבים, דאינון מסטרא דטוב, וקיימין בנסיונא. והרשיעו רשעים אינון מסטרא דרע, ויתקיים בהון (יחזקאל יג) ואל אדמת ישראל לא יבאו וקטיל לון.

(דניאל יב) והמשפילים יבינו, דאיהו אילנא דחיי, בגינייהו אתמר, (דניאל יב) והמשפילים יזהירו כזהר הרקיע בהאי חבורא דילך דאיהו ספר הזהר, מן זזהרא דאימא עלאה תשובה. בגלין לא צריך נסיון, ובגין דעתידין ישראל למטעם מאילנא דחיי, דאיהו האי ספר הזהר, יפקון ביה מן גלותא ברחמי. ויתקיים בהון, (דברים לב) יי בדרך ינחננו ואין עמו אל נכר.

ואילנא דטוב ורע, דאיהו איסור והיתר טומאה וטהרה, לא שלטא על ישראל יתיר, דהא פונסה דילן לא ליהוי, אלא מסטרא דאילנא דחיי, דלית תמן לא קשיא מסטרא דרע, ולא מחלוקת מרוח הטומאה, דכתיב, (זכריה יג) ואת רוח הטומאה אעביר מן הארץ.

דלא יתפונסון תלמידי חכמים מעמי הארץ, אלא מסטרא דטוב, דאכלין טהרה כשר היתר, ולא שרא יתפונסו תלמידי חכמים מעמי הארץ אלא מצד הטוב, שאוכלים טהרה, כשר, התר, ולא

מַעֲרַב רַב, דְּאֶכְלִין טוּמְאָה פְּסוּל אִיסוּר, דְּאִינוּן מְסַאָּבִין, דְּמְסַאָּבִין גְּרַמְיָהוּ בְּנֵדָה שְׁפָחָה גוֹיָה זוֹנָה. בְּגִין דְּאִינוּן בְּנוֹי דְּלִילִית, דְּאִיְהִי, נֵדָה שְׁפָחָה גוֹיָה זוֹנָה חֲזָרִין לְשִׁרְשֵׁיהוּ. וְעַלֵּיהוּ אֲתַמַּר, (ישעיה יד) כִּי מִשְׁרָשׁ נַחֵשׁ יֵצֵא צָפַע.

וּבְזִמְנָא דְּאִלְנָא דְּטוֹב וְרַע שְׁלֵטָא, דְּאִיְהוּ חוֹלִין דְּטַהְרָה, וְחוֹלִין דְּטוּמְאָה. אִינוּן חֲכָמִים דְּדַמְיִין לְשִׁבְתוֹת וְיָמִים טוֹבִים, לִית לֹון אֶלָּא מַה דְּיַהֲבִין לֹון אִינוּן חוֹלִין. כְּגוּוֹנָא דְּיוֹם הַשְּׁבֵת, דְּלִית לֵיהּ, אֶלָּא מַה דְּמִתְקַנְיָן לֵיהּ בְּיוֹמֵי דְּחוּל.

וּבְזִמְנָא דְּשֵׁלֵטָא אִילְנָא דְּחַיִּי, אֲתַפְפִּיָּא אִילְנָא דְּטוֹב וְרַע, וְלֹא יְהִי לְעַמֵּי הָאֲרָצוֹת, אֶלָּא מַה דְּיַהֲבִין לֹון תְּלַמְדֵי חֲכָמִים, וְאֲתַפְפִּיָּן תַּחוּתֵיהוּ, וּכְאֵלוּ לֹא הוּוּ בְּעֵלְמָא.

וְהָבִי אִיסוּר וְהִיתַר, טוּמְאָה וְטַהְרָה, לֹא אֲתַעֲבָר מְעַמֵּי הָאֲרָץ. דְּמִסְטַרְיָהוּ לִית בֵּין גְּלוּתָא לִימּוֹת הַמְּשִׁיחַ (לְבַנְיָהוּ) אֶלָּא שְׁעָבוּד מְלַכְיוֹת בְּלַבַּד דְּאִינוּן לֹא טַעֲמִין מְאִילְנָא דְּחַיִּי, וְצָרִיף לֹון מִתְנִיתִין בְּאִיסוּר וְהִיתַר טוּמְאָה וְטַהְרָה. אֶלָּא יְהוּן מְבוּזִים קָדָם תְּלַמְדֵי חֲכָמִים, כְּגוּוֹנָא דְּחִשׁוּכָא קָמִי נְהוּרָא, דְּעֵרַב רַב אִינוּן עַמֵּי הָאֲרָץ אִינוּן חִשׁוּכִין. וְלֹא אֲתַקְרִיאוּ יִשְׂרָאֵל, אֶלָּא עַבְדִּין זְבִינִין לְיִשְׂרָאֵל, בְּגִין דְּאִינוּן כְּבָעִירִין. וְהָא אֻקְמוּהָ.

וְיִשְׂרָאֵל אֲתַקְרִיאוּ אָדָם, וּמְנִין דְּאִית בְּהוּן בְּעִירָא וְאָדָם. הֵדָא הוּא דְּכְתִיב, (יחזקאל לד) וְאַתָּן צֹאנֵי צֹאן מְרַעִיתֵי אָדָם אַתֶּם. וְאַתָּן צֹאנֵי מְרַעִיתֵי אִינוּן עַמֵּי הָאֲרָץ, טְבִינִין, מִסְטַרָא דְּטוֹב. אָדָם אַתֶּם, תְּלַמְדֵי חֲכָמִים. וּבְקִרְאָא דְּאִי נְמִי רְמִיז לֵיהּ, (תהלים פא) לֹו עַמֵּי שׁוֹמְעֵי לִי יִשְׂרָאֵל וְגו'. בְּתַר דְּאָמַר עַמֵּי, אָמַאי קָאָמַר יִשְׂרָאֵל. אֶלָּא עַמֵּי: עַמֵּי הָאֲרָץ. יִשְׂרָאֵל: תְּלַמְדֵי חֲכָמִים.

וּבְגִינֵיהוּ אֲתַמַּר (שמות יד) וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל יוֹצְאִים בְּיַד רְמָה. וּבְכַפְסוּק זֶה גַם רְמוֹז לֹו, (תהלים פא) לֹו עַמֵּי שׁוֹמְעֵי לִי יִשְׂרָאֵל וְגו'.

אֲחַר שְׁאָמַר עַמֵּי, לְמַה אָמַר יִשְׂרָאֵל? אֶלָּא עַמֵּי - עַמֵּי הָאֲרָצוֹת. יִשְׂרָאֵל - תְּלַמְדֵי חֲכָמִים וּבְגִלְלוּ נְאָמַר (שמות יד) וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל יוֹצְאִים בְּיַד רְמָה.

כְּמוֹ שֶׁחִלְקֶם הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא
בְּהַר סִינַי, כִּף חִלְקֶם בְּגֹאֲלָה
הָאֲחֵרוֹנָה, שִׁישׁ יִשְׂרָאֵל שְׁנֵאֱמַר בְּהֶם
(שם יג) וְחַמְשִׁים עָלוּ כְּנֵי יִשְׂרָאֵל
מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם, מִצַּד עֵץ הַחַיִּים,
שֶׁהֵם חַמְשִׁים שְׁנוֹת יוֹבֵל, נֹאמַר
בְּהֶם (שם ט) הִמָּה יַעֲלוּ בְּהַר. וּבְהֶם
(שם יד) וַיִּסַּע מִלֶּאֱפֹה הָאֱלֹהִים הַהֲלֹף
לִפְנֵי מַחֲנֵה יִשְׂרָאֵל. וְלָהֶם נֹאמַר
(שם טו) וְאִשָּׁא אֶתְכֶם עַל כְּנָפֵי
נְשָׁרִים, שֶׁהֵם עֲנָנֵי כְבוֹד, וְאָבֵא
אֶתְכֶם אֵלַי. וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל יִצְאִים
בְּיַד רְמָה, כִּף יוֹצִיא אֶת הַתְּלַמִּידִי
חֲכָמִים בְּכָל הַכְּבוֹד הַזֶּה.

וּכְמוֹ שְׁנֵאֱמַר בְּעַמִּי הָאֶרֶץ מִצַּד
הַטּוֹב, (שם טז) וַיִּתְּצֻבּוּ בַתְּחִתִּית הַהָר
- כִּף יִהְיֶה בְּיַצִּיאָהּ הָאֲחֵרוֹנָה
תַּחַת תְּלַמִּידֵי חֲכָמִים, כְּעֶבֶד
שֶׁהוֹלֵךְ לְרַגְלֵי סוֹס בְּעֵלְיוֹ, וּכְמוֹ
שְׁאֵמַר לָהֶם בַּתְּחִתִּית הַהָר: אִם
תִּקְבְּלוּ תוֹרָתִי - מוֹטֵב, וְאִם לֹא
- שָׁם תִּהְיֶה קְבוּרַתְכֶם. כִּף יִהְיֶה
בְּיַצִּיאַת גְּאֻלָּה אֲחֵרוֹנָה: אִם
תִּקְבְּלוּ עֲלֵיכֶם תְּלַמִּידֵי חֲכָמִים
בְּיַצִּיאַת הַגְּלוּת, כְּאֵדָם שְׂרוּכֵב עַל
סוֹס וְעֶבֶד שֶׁשֶּׁמְשָׁמוֹ - מוֹטֵב.
וְאִם לֹא - שָׁם תִּהְיֶה קְבוּרַתְכֶם
בְּגֹלוּת.

וְעַרְב רַב, כְּמוֹ שְׁנֵאֱמַר בְּהֶם, (שמות
כ) וַיִּרְא הָעָם וַיִּנְעֻזוּ וַיַּעֲמְדוּ מֵרַחֵק.
כִּף יִהְיֶה רַחוּקִים מִן הַגְּאֻלָּה,
וַיִּרְאוּ תְּלַמִּידֵי חֲכָמִים וְהָעָם
הַקְדוּשׁ בְּכָל הַכְּבוֹד הַזֶּה, וְהֵם
רַחוּקִים מֵהֶם. וְאִם יִרְדּוּ לְהַתְּחַבֵּר
אִתָּם, מַה כְּתוּב בְּהֶם? (שם יט) לֹא
תִגַּע בּוֹ יָד כִּי סָקוּל יִסְקַל אוֹ יִרָה
יִירָה. בְּאוֹתוֹ זְמַן יִתְקַיֵּם בְּיִשְׂרָאֵל,
(דברים לב) ה' בְּדָד יִנְחֲנוּ וְאִין עֲמוֹ
אֵל נִכְר, וְהָרִי פִרְשׁוּהָ, אִין
מְקַבְּלִים גְּרִים לִימּוֹת הַמְּשִׁיחַ.
אֲמַר עֲלֵיהֶם הַנְּבִיא, (יחזקאל יג) וְאֵל

בְּגוֹוֹנָא דְפְלִיג לִוְן קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּטוֹרָא דְסִינַי, הֵכִי
פְלִיג לִוְן בְּפוֹרְקָנָא בַּתְּרִייתָא, דִּישְׂרָאֵל דְאֶתְמַר בְּהוּן,
(שמות יג) וְחַמְשִׁים עָלוּ כְּנֵי יִשְׂרָאֵל מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם, מִסְטָרָא
דְאֵילָנָא דְחַיִּי, דְאֵינּוֹן חַמְשִׁין שְׁנֵין דִּיּוֹבְלָא, אֶתְמַר בְּהוּן,
(שמות יט) הִמָּה יַעֲלוּ בְּהַר. וּבְהוּן (שמות יד) וַיִּסַּע מִלֶּאֱפֹה
הָאֱלֹהִים הַהוֹלֵךְ לִפְנֵי מַחֲנֵה יִשְׂרָאֵל. וְלוֹן אֶתְמַר (שמות
ט) וְאִשָּׁא אֶתְכֶם עַל כְּנָפֵי נְשָׁרִים, דְאֵינּוֹן עֲנָנֵי כְבוֹד. וְאָבֵא
אֶתְכֶם אֵלַי. וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל יוֹצְאִים בְּיַד רְמָה, הֵכִי יִפִּיק
לְתַלְמִידֵי חֲכָמִים, בְּכָל הַאֵי יִקָּר.

וּבְגוֹוֹנָא דְאֶתְמַר בְּעַמִּי הָאֶרֶץ מִסְטָרָא דְטוֹב, (שמות ט)
וַיִּתְּצֻבּוּ בַתְּחִתִּית הַהָר. הֵכִי יְהוּן בְּמִפְקָנָא
בַּתְּרִייתָא, תַּחֲוֹת תְּלַמִּידֵי חֲכָמִים, כְּעֶבֶד דְאֵזִיל לְרַגְלֵי
דְסוֹסָיָא דְמֵאֲרִיָּה. וּבְגוֹוֹנָא דְאֶמַר לִוְן בַּתְּחִתִּית הַהָר, אִם
תִּקְבְּלוּ תוֹרָתִי מוֹטֵב, וְאִם לֹא שָׁם תִּהְיֶה קְבוּרַתְכֶם. הֵכִי
יִימָא בְּמִפְקָנֵי פוֹרְקָנָא בַּתְּרִייתָא, אִם תִּקְבְּלוּן עֲלֵיכוֹן
תְּלַמִּידֵי חֲכָמִים בְּמִפְקָנֵי דְגְלוּתָא, כְּאֵדָם דְרָכִיב עַל
סוֹסָיָא, וְעֶבֶד דְמִשְׁמָשׁ לִיה מוֹטֵב. וְאִם לֹא תִמְן תִּהְיֶה
קְבוּרַתְכֶם, בְּגֹלוּתָא.

וְעַרְב רַב בְּגוֹוֹנָא דְאֶתְמַר בְּהוּן, (שמות כ) וַיִּרְא הָעָם וַיִּנְעֻזוּ
וַיַּעֲמְדוּ מֵרַחֵק. הֵכִי יְהוּן רַחֵקִין מִן פוֹרְקָנָא,
וַיַּחֲמוּן לְתַלְמִידֵי חֲכָמִים, וְלַעֲמָא קְדִישָׁא בְּכָל הַאֵי יִקָּר,
וְאֵינּוֹן רַחֵקִין מִיִּנְיָהוּ. וְאִי כְעוֹ לְאֶתְחַבְּרָא בְּהַדִּיָּהוּ מַה
כְּתִיב בְּהוּ, (שמות יט) לֹא תִגַּע בּוֹ יָד כִּי סָקוּל יִסְקַל אוֹ יִרָה
יִירָה. בְּהַהוּא זְמַנָּא יִתְקַיֵּם בְּהוּ בְּיִשְׂרָאֵל, (דברים לב) יי
בְּדָד יִנְחֲנוּ וְאִין עֲמוֹ אֵל נִכְר, וְהָא אֻקְמוּהָ אִין מְקַבְּלִין
גְּרִים לִימּוֹת הַמְּשִׁיחַ. (שמואל א ב) וְרַשְׁעִים בַּחֲשָׁף יִדְמוּ,
אֵינּוֹן עַרְב רַב. וּבְגִין דָּא אֲמַר נְבִיאָה עֲלֵיהוּ, (יחזקאל יג)
וְאֵל אֲדַמַּת יִשְׂרָאֵל לֹא יִבְאוּ.

אֲמַר אֵלֵיהוּ, רַעֲיָא מְהֵימְנָא, הָא שַׁעְתָּא אֵיחֵי לְסִלְקָא
(שמואל-א ב) וְרַשְׁעִים בַּחֲשָׁף יִדְמוּ - הֵם עַרְב רַב. וּמִשּׁוּם זֶה
אֲדַמַּת יִשְׂרָאֵל לֹא יִבְאוּ.

אֲמַר אֵלֵיהוּ, רוּעָה הַנְּאָמֵן, הָרִי שַׁעָה הִיא לְעֵלוֹת לְמַעְלָה, בְּשִׁבּוּעָה אֲמַר אַתָּה, שְׁהָרִי בְּגִלְלָף

אני רוצה לעלות. שנתן לי הקדוש ברוך הוא רשות להתגלות לך בבית האסורים שלך, בקבורתך, ולעשות עמך טוב, שאתה מחולל בחטאי העם. זהו שפתוב (ישעיה ג) והוא מחולל מפשעינו.

אמר לו רוצה הנאמן, בשבועה עליך בשם ה', אל תאחר בכל יכלתך, שהרי אני בצער רב. (שמות ב) ויפן פה וכה וירא כי אין איש, עוזר לי, להוציאני מצער זה, בקבורה זו שנאמר עלי, (ישעיה ג) ויתן את הרשעים קברו, ולא נודע בי, ואנן חשוב בעיניהם, בין ערב רב הרשעים, ככלב מת שסרח ביניהם, שחכמת סופרים תסרח ביניהם בכל עיר ועיר ובכל מקום שישאל מפזרים ביניהם בין המלכים. וחזרו אותם ערב רב רועים על ישראל, צאן הקדוש ברוך הוא, שנאמר בהם (יחזקאל לד) ואתן צאני צאן מרעיתי אדם אתם, ואין להם יכלת לעשות טוב עם תלמידי חכמים.

ואנשי חיל ויראי חטא מסוככים מעיר לעיר ולא יחוננו, ומחרימים ערב רב ביניהם. ולא נותנים להם במקומות רבים, אלא דבר קצוב, שלא תהיה תקומה לנפילתם, ואפלו חיי שעה. וכל החכמים ואנשי חיל ויראי חטא ברחוק ויגון, חשובים ככלבים, בנים המסלאים בפז איכה נחשבו לנבלי חרש בראש כל חוצות. שלא מצאו אכסניה ביניהם.

ואותם ערב רב הם עשירים בשלחה, בשמחה, בלי צער, בלא יגון כלל, גולנים, בעלי שחד, שהם דינים ראשי העם. (בראשית ז)

כי מלאה הארץ חמס מפניהם. עליהם נאמר (איכה א) היו צריה לראש. באומאה עליה זמנא תנינא, בחי יי צבאות אלהי ישראל יושב הכרובים, דכל אלין מלין לא יפלו ממוקד, בכל יכלתך למללא בהון קמי קדשא בריה הוא, ולא חזאה דוחקא דלהון. (ע"כ רעיא מהימנא).

לעילא, באומאה אימא אנת, דהא בגינך אנא בעי לסלקא. דיהיב לי קדשא בריה הוא רשו, לאתגליא לך בבית אסורים דילך, בקבורה דילך, ולמעפד עמך טיבו, דאנת מחולל בחובין דעמא. הדא הוא דכתיב, (ישעיה ג) והוא מחולל מפשעינו.

אמר ליה רעיא מהימנא, באומאה עלך בשמא דיהו"ה, לא תאחר בכל יכולתך, דהא אנא בצערא סגי. (שמות ב) ויפן פה וכה וירא כי אין איש, עוזר לי, לאפקא לי מהאי צערא, בהאי קבורה דאתמר עלי, (ישעיה ג) ויתן את הרשעים קברו, ולא אשתמודען בי, ואני חשיב בעיניהו בין ערב רב רשעיא, ככלב מת דסרח ביניהו, דחכמת סופרים תסרח ביניהו, בכל קרתא וקרתא, ובכל אתר דישאל מפזרין ביניהו בין מלכוון. ואתהדרו אינון ערב רב רעין על ישראל, עאנא דקודשא בריה הוא, דאתמר בהו (יחזקאל לד) ואתן צאני צאן מרעיתי אדם אתם, ולית לון יכולת למעפד טיבו עם תלמידי חכמים.

ואנשי חיל ויראי חטא מסוככים מעיר לעיר ולא יחוננו, ומחרימין ערב רב ביניהו. ולא יהבין לון באתרין סגי אין אלא דבר קצוב, דלא יהא תקומה לנפילו דלהון, ואפילו חיי שעה. וכל חכמים ואנשי חיל ויראי חטא בצערא בדוחקא ביגונא, חשיבין ככלבים. (מיכה ד) בנים המסולאים בפז איכה נחשבו לנבלי חרש בראש כל חוצות. דלא אשפתו אכסניא ביניהו.

ואינון ערב רב, אינון עתירין, בשלחה, בחדווא, בלא צערא, בלא יגונא כלל, גולנין מארי שוחד, דאינון דינין רישי עמא. (בראשית ו) כי מלאה הארץ חמס מפניהם, עליהו אתמר (איכה א) היו צריה לראש. באומאה עלך זמנא תנינא, בחי יי צבאות אלהי ישראל יושב הכרובים, דכל אלין מלין לא יפלו ממוקד, בכל יכלתך למללא בהון קמי קדשא בריה הוא, ולא חזאה דוחקא דלהון. (ע"כ רעיא מהימנא).

כי מלאה הארץ חמס מפניהם. עליהם נאמר (איכה א) היו צריה לראש. באומאה עליה זמנא תנינא, בחי יי צבאות אלהי ישראל יושב הכרובים, שכל הדברים האלה לא יפלו מפיה, בכל יכלתך לדבר אותם לפני הקדוש ברוך הוא ולהראות את הדחק שלהם. (ע"כ כאן רעיא מהימנא).

איש פי יפלא לנדר וגו'. רפי אלעזר פתח, (ישעיה ג) מדוע באתי ואין איש וגו'. מדוע באתי חביבים ישראל לפני הקדוש ברוך הוא, שבכל מקום בו הם שורים, הקדוש ברוך הוא נמצא ביניהם, משום שלא מעביר אהבתו מהם. מה פתוב? (שמות כה) ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם. ועשו לי מקדש סתם. שכל בית כנסת בעולם נקרא מקדש, והרי פרושה. והשכינה מקדימה לבית הכנסת.

אשרי האיש שנמצא מעשרה הראשונים בבית הכנסת, משום שבו נשלם מה שנשלם, והם מתקדשים בהתחלה בשכינה, והרי נתבאר. והרי צריך שימצאו עשרה בזמן אחד בבית הכנסת, ולא יבאו קבוצות קבוצות, שלא תתעכב שלמות האיברים, שהרי האדם בזמן אחד עשאו הקדוש ברוך הוא, והתקינו כאחד כל האיברים. זהו שפתוב (דברים לב) הוא עשף ויכנגד.

בא ראה, פיון שנשלמו איברי האדם, באותו זמן התתקן לכל איבר ואיבר פראוי. כמו זה, פיון ששכינה מקדימה לבית הכנסת, צריך עשרה שימצאו שם כאחד, וישתלם מה שישתלם. ואחר שמתתקן הכל. ובמה הוא תקון הכל? כמו שנאמר (משלי יד) ברב עם הדרת מלוך. ועל זה העם שבא אחר כף, כלם תקון הגוף.

ובשבאה ומקדימה שכינה, ובני אדם לא באים פראוי - הקדוש ברוך הוא קורא, מדוע באתי ואין איש. מה זה ואין איש? שלא מתקנים האיברים ולא השלם הגוף. שפשוט לא משלם, אין איש. ומשום זה, ואין איש דוקא.

איש פי יפלא לנדר וגו'. (במדבר ו) רפי אלעזר פתח, (ישעיה ג) מדוע באתי ואין איש וגו'. מדוע באתי. כמה חביבין אינון ישראל קמי קדשא בריך הוא, דבכל אתר דאינון שריין, קדשא בריך הוא אשתכח ביניהו, בגין דלא אעדי רחימותא דיליה מנהון, מה כתיב, (שמות כה) ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם. ועשו לי מקדש סתם, דכל בי כנישתא דעלמא מקדש אקרי. והא אוקמוה. ושכינתא אקדימת לבי כנישתא.

זבאה ההוא בר נש דאשתכח מאינון עשרה קדמאה בבי כנישתא, בגין דבהו אשתלים מה דאשתלים, ואינון מתקדשי בקדמיתא בשכינתא. והא אתמר. והא בעיא דישתכחו עשרה בזמנא חדא בבי כנישתא. ולא ייתו פסקי פסקי, דלא יתעכב שלימו דשייפין, דהא בר נש בזמנא חד עבד ליה קדשא בריך הוא, ואתקין ליה פחדא כל שייפי, הדא הוא דכתיב, (דברים לב) הוא עשף ויכונגד. (חסר וזה הוא).

תא חזי, פיון דבר נש אשתלימו שייפוי, בההוא זמנא אתתקן לכל שייפא ושייפא כדקא יאות. פגוונא דא, פיון דשכינתא אקדימת לבי כנישתא, בעיין עשרה דישתכחו תמן פחדא, וישתלים מה דישתלים. ולבתר דאתתקן כללא. ובמה היא תיקוונא דכללא. כמה דאת אמר (משלי יד) ברב עם הדרת מלוך, ועל דא עמא דאתיאן לבתר פן, פלהו תיקוונא דגופא.

וכר אתת אקדימת שכינתא, ובני נשא לא אתיאן פחדא כדקא יאות. קדשא בריך הוא קארי, מדוע באתי ואין איש. מאי ואין איש. דלא מתתקני שייפי, ולא אשתלים גופא.

דכד גופא לא אשתלים,

ובא וראה, בשעה שהגוף השלם למטה, קדשה עליונה באה ונכנסת בגוף זה, ונעשה למטה כמו למעלה ממש, ואז הכל צריכים שלא יפתחו פה בדברי העולם. משום שהרי עומדים ישראל בשלמות עליונה ומתקדשים בקדשה עליונה, אשרי חלקם.

איש פי יפלא וגו'. מה זה פי יפלא? שנפרד משאר בני העולם להתקדש כמו שלמעלה ולהמציא שלם. בשעה שבא אדם לטהר - מטהרים אותו. אדם שרוצה להתקדש - מקדשים אותו, ופורסים עליו קדשה עליונה, קדשה שהתקדש בה הקדוש ברוך הוא.

רבי אבא פתח, (תהלים קג) לְדוֹד בְּרַכִּי נַפְשִׁי אֶת שֵׁם קְדָשׁוֹ. כִּמָּה יֵשׁ לוֹ לְאָדָם לְהִסְתַּכֵּל וּלְדַעַת בְּעִבּוּדֵי רַבּוֹנוֹ, שְׁהָרִי בְּכָל יוֹם יוֹם הַכְּרוֹז קוֹרֵא וְאוֹמֵר: (משלי א) עַד מָתִי פְתִים תֵּאָהָבוּ פְתֵי וְגו'. (ירמיה ג) שׁוּבוּ בָנִים שׁוֹבְבִים אַרְפֵּה מְשׁוֹבְבֵיכֶם. וְאִין מִי שִׁירְכִין אֲזַנֵּי. הַתּוֹרָה מְכַרְזָה לְפָנֵיהֶם, וְאִין מִי שִׁישְׁגִיחַ.

בא ראה, בן אדם הולך בעולם הזה וחושב ששלו הוא תמיד וישאר בתוכו לדורי דורות. עד שהוא הולך בעולם, נותנים אותו בקולר. עד שהוא יושב, דנים אותו במושב הדינים עם שאר בני הדין. אם נמצא לו סנגור - הרי נצול מהדין. זהו שכתוב (איוב 5) אם יש עליו מלאך מליץ אחד מגי אלה להגיד לאדם ישרו ויחננו ויאמר וגו'. מי הוא הסנגור? אלה מעשים פשרים שעומדים על האדם בשעה שמצטרף להם.

אין איש. ובגין כך, ואין איש דייקא. ותא חזי, בשעתא דגופא אשתלים לתתא, קדושה עלאה אתיא ועאל בהאי גופא, ואתעביד תתאה, כגוונא דלעילא ממש. וכדין, כלא בעיין דלא יפתחון פומא במילי דעלמא. בגין דהא קיימי ישראל בשלימו עלאה, ומתקדשי בקדושה עלאה, זכאה חולקיהון.

איש פי יפלא וגו'. (במדבר ו) מאי כי יפליא. דאתפרש משאר בני עלמא, לאתקדשא כגוונא דלעילא, ולאשתפחא שלים. בשעתא דבר נש אתי לאתדפאה, מדפין ליה. בר נש דבעי לאתקדשא, מקדשין ליה. ופרסי עליה קדשה דלעילא, קדשה דאתקדש בה קדשא בריה הוא. (חסר).

רבי אבא פתח, (תהלים קג) לְדוֹד בְּרַכִּי נַפְשִׁי אֶת יי וְכָל קָרְבִי אֶת שֵׁם קְדָשׁוֹ. כִּמָּה אֵיט לִיָּה לְבַר נֶשׁ לְאִסְתַּכְּלָא וּלְמַנְדַּע בְּפוּלְחָנָא דְמֵאֲרִיָּה, דְּהָא בְּכָל יוֹמָא וְיוֹמָא כְּרוֹזָא קֹאֲרִי וְאוֹמֵר, (משלי א) עַד מָתִי פְתִים תֵּאָהָבוּ פְתֵי וְגו'. (ירמיה ג) שׁוּבוּ בָנִים שׁוֹבְבִים אַרְפֵּה מְשׁוֹבְבֵיכֶם. וְלִית מָאן דִּירְכִין אוֹדְנִיָּה, אוֹרִייתָא קָא מְכַרְזָא קַמִּיָּהוּ, וְלִית מָאן דִּישְׁגַח.

תא חזי, בר נש אזיל בהאי עלמא, והוא חשיב דדיליה הוא תדיר וישתאר בגויה לדרי דרין, עד דאיהו אזיל בעלמא, יהבין ליה בקולרא, עד דאיהו יתיב, דיינין ליה בקינפון עם שאר בני דינא. אי אשתכח ליה סניגורא, הא אשתזיב מן דינא. הדא הוא דכתיב, (איוב 29) אם יש עליו מלאך מליץ אחד מגי אלה להגיד לאדם ישרו ויחננו ויאמר וגו'. מאן (דף קכ"ו ע"ב) הוא סניגורא. אלין עובדין דכשרון, דקיימי עליה דבר נש בשעתא דאצטריף ליה.

ואם לא ימצא עליו סנגור - הרי התחייב מהדין להסתלק מהעולם. באותה שעה כששוכב בקולר המלך, עד שמרים עיניו, רואה שבאים אליו שנים שכותבים לפניו כל מה שעשה בעולם הזה, וכל מה שהוציא מפיו, ונותן דין (חשוב) על הכל וכותבים לפניו. זהו שכתוב (עמוס ד) כי הנה יוצר הרים ובורא רוח ומגיד לאדם מה שחזו וגו'. והוא מודה עליהם.

מה הטעם? משום שאותו מעשה שעשה, עולה ועומד עליו להעיד בו, ועומדים להעיד עליו, וכלם יורדים ונרשמים לפניו ועומדים לפניו, ולא עוברים ממנו עד שעה שנדון בהם באותו עולם. בא ראה, כל אותם דברים שעשה בן אדם בעולם הזה, כלם זמינים ועומדים להעיד בו, ולא נאבדו ממנו.

ובשעה שמוציאים אותו לקבר, כלם מזדמנים והולכים לפניו. ושלשה כרוזים מכריזים; אחד לפניו, ואחד מימינו, ואחד משמאלו, ואומרים: זה פלוני שמרד ברבוננו; מרד למעלה, מרד למטה, מרד בתורה, מרד במצוותיו. ראו מעשיו! ראו דבריו! טוב לו שלא נברא!

עד שמגיע לקבר, כל המתים רוגזים עליו ממקומם ואומרים: אוי אוי שזה נקבר בתוכנו! מעשיו ודבריו מקדימים ונכנסים לקבר, ועומדים על אותו גוף, ורוחו הולכת ושטה ומתאבלת על הגוף. כיון שהאדם נטמן בבית הקברות, דומ"ה מקדים ויוצא תחת ידיו שלשה בתי דינים שממנים על דין הקבר, ושלשה שרביטי אש בידיהם, ודנים רוח ונפש כאחד. אוי על אותו הדין! אוי על מעשיו!

ואי לא ישתפח עליה סניגורא, הא אתחייב מן דינא לאסתלקא מן עלמא. בההיא שעתא כד איהו שכיב בקולרא דמלכא, עד דזקיף עינוי, חמא דאתיין לגביה תריין, דכתבין קמיה כל מה דעביד בהאי עלמא. וכל מה דאפיק מן פומא, ויהיב דינא (ג"א השבנא) על פלא וכתבין קמיה. הךא הוא דכתיב, (עמוס ד) כי הנה יוצר הרים ובורא רוח ומגיד לאדם מה שחזו וגו'. והוא אודי עליהו.

מאי טעמא, בגין דההוא עובדא דאיהו עביד, סלקא וקיימא עליה לאסהדא ביה, וקיימין לאסהדא עליה, וכלהו נחתין ואתרשימו קמיה, וקיימי קמיה, ולא מתעברין מניה, עד שעתא דאתדן בהו בההוא עלמא. תא חזי, כל אינון מלין דעביד בר נש בהאי עלמא, בלהו זמינין וקיימי לאסהדא ביה, ולא אתאבידו מיניה.

ובשעתא דמפקי ליה לקברא, פלהו מתעתדן ואזלי קמיה. ותלת פרוזי מכריזי. חד קמיה, וחד מימיניה, וחד משמאליה. ואמרי דא פלגיא דמריד במאריה. מריד לעילא, מריד לתתא, מריד באורייתא, מריד בפיקודוי. חמו עובדוי, חמו מלוי, טב ליה דלא אברי. עד דמטי לגבי קברא, פלהו מתין אתרגזון מדוכתייהו עליה, ואמרי ווי ווי דדא אתקבר בגוון. עובדוי ומלוי אקדמן ועאלין לקברא, וקיימי עליה דההוא גופא, ורוחיה אזלא ושאט, ומתאבלא על גופא. כיון דבר נש אתטמר בכי קברי, דומ"ה קדים (ס"א קאים) ונפיק, תחות ידיה תלתא בי דינא די ממנן על דינא דקברא, ותלת שרביטי דאשא בידיהו, ודינין רוחא וגופא פחדא. ווי על ההוא דינא, ווי על עובדוי.

בשעה שהוא תפוס בקולר המלך ונדון דינו ונשלם, שלא נמצא עליו סגור, ושטר המלך נחת, ועומד לפניו לרגליו, וחרב שנונה אחת בינו.

מרים האיש את עיניו, ורואה כתלי הבית לוחטים באש (הדין) ממנו. ובין כך רואה אותו לפניו כלו מלא עינים, לבוש אש לוחט לפני האדם. כך הוא ודאי, שהרי כמה בני אדם ראו מלאך בשוק ועמדו לפניו, ושאר בני אדם לא ראו אותו.

ואם תאמר, הרי פתוב (תהלים קד) עשה מלאכיו רוחות וגו', איך יכול להראות בארץ? אלא דבר זה כך בארוהו: שפיון שיורד מלאך לארץ, מתלבש בגוף, ונראה למי שנראה באותו לבוש שהוא לבוש בו. ואם לא, לא יכול העולם לסבלו ולהראות בו. כל שפן וכל שפן זה שכל בני העולם צריכים אותו.

ש"ש טפות בחרב, והרי בארוהו החברים. פיון שרואהו, מזדעזע כל גופו ורוחו, ולבו לא שוכן, משום שהוא המלך של כל הגוף. ורוחו הולכת בכל איברי הגוף, ונפרדת מהם, כמו בן אדם שנפרד מחברו ללכת למקום אחר. אז הוא אומר אוי על מה שעשה - ולא עוזר לו, אלא אם הקדים רפואת התשובה עד שלא הגיעה אותה שעה.

פותר אותו האיש ורוצה להסתתר ולא יכול. פיון שרואה שאינו יכול, הוא פותח עיניו, ויש לו להסתפל בו, ומסתפל בו בעינים פקוחות. ואז הוא מוסר עצמו ונפשו. ואותה שעה הוא זמן דין הגדול שהאדם נדון בו בעולם הזה, ואז הרוח הולכת

בשעתא דאיהו תפוס בקולרא דמלכא, ואתדן דיניה, ואשתלים, דלא אשתכח עליה סניגוריא. וסנטירא דמלכא נחית, וקאים קמיה, לרגלוי, וחד סייפא שננא בידיה.

זקנה בר נש עינוי, ודמי כתלי ביתא דמתלהטן באשא (הדין) מניה אדהכי חמי ליה קמיה כוליה מלי עיינין, לבושיה אשא דלהיט קמיה דבר נש. הכי הוא ודאי, דהא כמה בני נשא חמו מלאכא בשוקא, וקיימי קמיה, ושאר בני נשא לא חמאן ליה.

ואי תימא, הא כתיב (תהלים קד) עושה מלאכיו רוחות וגו'. הנה יכול לאתחזא בארעא. אלא מלה דא, הא אוקמוה, דכיון דנחית מלאכא לארעא, אתלבש בגופא, ואתחזי למאן דאתחזי, בההוא לבושא דאתלבש ביה. ואי לא, לא יכול למסבל ליה עלמא ולאתחזא. כל שפן וכל שפן האי דכל בני עלמא צריכין ליה.

תלת טפין בחרביה וכו', והא אוקמוה חבריא. פיון דחמי ליה, אזדעזע כל גופיה ורוחיה, ולביה לא שכיף, בגין דאיהו מלכא דכל גופא. ורוחא דיליה אזלא בכל שייפי גופא, ואשתאיל מנייהו, כבר נש דאשתאיל מחבריה, למהך לאתר אחרא. פדין הוא אומר ווי על מה דעבד, ולא מהנייא ליה, אלא אי אקדים אסותא דתשובה, עד לא מטא ההיא שעתא.

דחיל ההוא בר נש, ובעי לאתטמרא ולא יכול. פיון דחמי דלא יכול, הוא פתח עינוי, ואית ליה לאסתפל ביה, ואסתפל ביה בעיינין פקוחין. וכדין הוא מסיר גרמיה ונפשיה. וההוא שעתא, הוא עידן דדינא רבא, דבר נש

אתדן ביה בהאי עלמא. וכדין רוחא אזלא בכל שייפי גופא, ואשתאיל

בְּכָל הַאֵיבָרִים שֶׁל הַגּוֹף וּנְפָרְדָּת מֵהֶם, וּמְשׁוֹטְטֵת בְּכָל הַאֵיבָרִים וּמוֹדַעְזוֹת לְכָל הַצְּדִידִים, וְכָל אֵיבָרֵי הַגּוֹף כֻּלָּם מוֹדַעְזֵעִים. בְּשִׁמְנֵי־הָרוּחַ לְכָל אֵיבָר וְאֵיבָר וּנְפָרְדָּת מִמֶּנּוּ, נוֹפְלֵת זֵיעָה עַל אוֹתוֹ אֵיבָר, וְהָרוּחַ מִסְתַּלֶּקֶת מִמֶּנּוּ, וּמִיָּד מֵת אוֹתוֹ אֵיבָר, וְכֵן בְּכֻלָּם.

בִּיּוֹן שְׁמִינֵי־הָרוּחַ לְצֵאתָ, שֶׁהָרִי נִפְרָדָה מִכָּל הַגּוֹף, אַז הַשְּׂכִינָה עוֹמְדָת עָלָיו, וּמִיָּד פּוֹרַחַת מֵהַגּוֹף. אֲשֶׁרִי חִלְקוֹ שֶׁל מִי שְׁנֹדֵבֶק בָּהּ! אוֹי לְאוֹתָם רְשָׁעִים שְׂרַחוּקִים מִמֶּנָּה וְלֹא מִתְדַבְּקִים בָּהּ!

וְכִמְזָה בִּי דִינָא אַעֲבַר בַּר נֶשׁ פֶּד נָפֵק מֵהָאֵי עֲלָמָא. חֵד הַהוּא דִינָא עֲלָאָה דְקָאֲמַרְן, פֶּד נָפִיק רוּחָא מִן גּוֹפָא. וְחֵד דִינָא, פֶּד עוֹבְדוּי וּמְלוּי אֲזֻלִין קַמֵּיהּ, וְכְרוּזֵי מְכָרְזֵי עֲלוּי. וְחֵד דִינָא, פֶּד עֵייל לְקַבְרָא (ד קכ"ז ע"א) וְחֵד דִינָא דְקַבְרָא. וְחֵד דִינָא דְתוֹלְעָתָא. וְחֵד דִינָא דְגִיּהֲנָם. וְחֵד דִינָא דְרוּחָא דְאֲזֻלָּא וְשֵׁאֵט בְּעֲלָמָא, וְלֹא אֲשַׁכַּח אַתָּר, עַד דִּישְׁתַּלִּימוּ עוֹבְדוּי. וְדָאֵי שְׁבַעָה עַדְנִין יַחְלַפּוּן עֲלוּי. בְּגִין כֵּן בְּעֵי בַר נֶשׁ, פֶּד אִיהוּ אֲשַׁתְּכַח בְּהָאֵי עֲלָמָא, לְדַחֵלָא מִן מְאָרִיָּה, וְלֹאֲסַתְפְּלָא בְּכָל יוֹמָא וְיוֹמָא בְּעוֹבְדוּי, וְיִיתוּב מִנֵּי־הוּ קַמֵּי מְרִיָּה.

בַּד אֲסַתְפַּל דְדוּד מְלָפָא בְּאֵינוּן דִּינִין דְבַר נֶשׁ, פֶּד אֲסַתְלֵק מֵהָאֵי עֲלָמָא, אַקְדִים וְאָמַר, (תהלים קג) בְּרַכִּי נַפְשִׁי אֶת יְיָ, עַד דְלָא תַפּוּק מְעֲלָמָא, הַשְׁתָּא דְאַנְתָּ אֲשַׁתְּכַחַת עִם גּוֹפָא. וְכָל קַרְבֵי אֶת שֵׁם קֹדְשׁוֹ, אַתּוּן שְׁיִיפֵי דְמִשְׁתַּתְּפֵי בְרוּחָא, הַשְׁתָּא דְאֲשַׁתְּכַחַת עִם־מְכוּן, אַקְדִימוּ לְבִרְכָא שְׁמָא קֹדִישָׁא, עַד לָא יִמְטֵי זְמַנָּא, דְלָא תִיכְלוּן לְבִרְכָא לֵיהּ, וְלֹאֲוֹדָאָה עֲלֵיכּוֹן.

תָּא חֲזִי אִישׁ פִּי יַפְלִיא לְנַדְוֹר נְדָר, נְזִיר

מִינֵי־הוּ, וְשֵׁאֵט בְּכָל שְׁיִיפִין, וְאֲזַדְעֲזַעָא לְכָל סְטֵרִין וְכָל שְׁיִיפֵי גּוֹפָא כְּלָהוּ מוֹדַעְזֵעֵן. בַּד מְטָא רוּחָא לְכָל שְׁיִיפָא וְשְׁיִיפָא, וְאֲשַׁתְּאִיל מִנֵּיהּ. נָפֵל זֵיעָא עַל הַהוּא שְׁיִיפָא, וְרוּחָא אֲסַתְלִיק מִנֵּיהּ. וּמִיָּד מֵית הַהוּא שְׁיִיפָא. וְכֵן בְּכֻלָּהוּ.

בִּיּוֹן דְמִטֵי רוּחָא לְמִיפֵק, דְהָא אֲשַׁתְּאִיל מִפֶּל גּוֹפָא, פְּדִין שְׂכִינְתָא קַיִימָא עֲלֵיהּ. וּמִיָּד פִּרְחָא מִן גּוֹפָא. זַכָּאָה חוּלְקִיָּה דְמָאֵן דְאֲתַדְבֵּק בָּהּ, וְוִי לְאֵינוּן חֲיִיבֵינָא דְרַחֲיִקִין מִנָּה, וְלֹא מִתְדַבְּקִין בָּהּ.

וְכִמְזָה בִּי דִינָא אַעֲבַר בַּר נֶשׁ פֶּד נָפֵק מֵהָאֵי עֲלָמָא. חֵד הַהוּא דִינָא עֲלָאָה דְקָאֲמַרְן, פֶּד נָפִיק רוּחָא מִן גּוֹפָא. וְחֵד דִינָא, פֶּד עוֹבְדוּי וּמְלוּי אֲזֻלִין קַמֵּיהּ, וְכְרוּזֵי מְכָרְזֵי עֲלוּי. וְחֵד דִינָא, פֶּד עֵייל לְקַבְרָא (ד קכ"ז ע"א) וְחֵד דִינָא דְקַבְרָא. וְחֵד דִינָא דְתוֹלְעָתָא. וְחֵד דִינָא דְגִיּהֲנָם. וְחֵד דִינָא דְרוּחָא דְאֲזֻלָּא וְשֵׁאֵט בְּעֲלָמָא, וְלֹא אֲשַׁכַּח אַתָּר, עַד דִּישְׁתַּלִּימוּ עוֹבְדוּי. וְדָאֵי שְׁבַעָה עַדְנִין יַחְלַפּוּן עֲלוּי. בְּגִין כֵּן בְּעֵי בַר נֶשׁ, פֶּד אִיהוּ אֲשַׁתְּכַח בְּהָאֵי עֲלָמָא, לְדַחֵלָא מִן מְאָרִיָּה, וְלֹאֲסַתְפְּלָא בְּכָל יוֹמָא וְיוֹמָא בְּעוֹבְדוּי, וְיִיתוּב מִנֵּי־הוּ קַמֵּי מְרִיָּה.

בַּד אֲסַתְפַּל דְדוּד מְלָפָא בְּאֵינוּן דִּינִין דְבַר נֶשׁ, פֶּד אֲסַתְלֵק מֵהָאֵי עֲלָמָא, אַקְדִים וְאָמַר, (תהלים קג) בְּרַכִּי נַפְשִׁי אֶת יְיָ, עַד דְלָא תַפּוּק מְעֲלָמָא, הַשְׁתָּא דְאַנְתָּ אֲשַׁתְּכַחַת עִם גּוֹפָא. וְכָל קַרְבֵי אֶת שֵׁם קֹדְשׁוֹ, אַתּוּן שְׁיִיפֵי דְמִשְׁתַּתְּפֵי בְרוּחָא, הַשְׁתָּא דְאֲשַׁתְּכַחַת עִם־מְכוּן, אַקְדִימוּ לְבִרְכָא שְׁמָא קֹדִישָׁא, עַד לָא יִמְטֵי זְמַנָּא, דְלָא תִיכְלוּן לְבִרְכָא לֵיהּ, וְלֹאֲוֹדָאָה עֲלֵיכּוֹן.

תָּא חֲזִי אִישׁ פִּי יַפְלִיא לְנַדְוֹר נְדָר, נְזִיר

נזיר שהקדים בעולם הזה להתקדש בקדשת רבוננו, מיין ושכר יזיר חומץ יין וגו'. כאן יש להסתכל, כיין שאסור לו יין - ענבים למה? שהרי בכהנים כתוב (ויקרא י) יין ושכר אל תשת וגו'. יכול גם ענבים? לא. בענבים מתר. כאן לנזיר, מה הטעם אסור לו ענבים?

אלא מעשה זה ודבר זה סוד עליון הוא להפרד מהדין בכל. והרי ידוע אותו עץ שחטא בו אדם הראשון, ענבים היו. וזהו סוד הדבר, שהרי יין ושכר וענבים בצד אחד נאחזו. יין למעלה, ופרשוה. שכר לשמאל, שהרי שכר יוצא מיין. ענבים, שכונסים כלם אליהם, וזהו עץ שחטא בו אדם הראשון. בגלל זה הפל נאחזו בצד אחד. ואם תאמר שזויר זה עוב אמונה עליונה - (בלום) לא כף, אלא לא נראה בו מעשה מצד שמאל כלום.

בא ראה, שהרי למדנו מספרו של רב המנונא סבא, וכף הוא: פתוב גדל פרע שער ראשו, צריף שיתרבה שער ראשו וזקנו, ויפרש מיין ושכר וענבים, משום שכלם צד שמאל, והשערות לא תלויות. יין - האם העליונה (בינה). שכר - צד שאחוזים בו לויים, ויוצא מיין עליון, ולא תלוי השער. ומשום כף עולים הלויים לאותו מקום, צריף להעביר כל שערים, כמו שאמר (במדבר ח) והעבירו תער על כל בשרם.

ענבים - האם התחתונה, שפונסת יין ושכר לתוכה, ועל כף נפרד מכל צד שמאל, שלא להראות מעשה שלהם אליו. ענבים זה לא תולה שער וזקן, שהרי הנקבה צריכה לספר שערה כשפאה להזדוג בזכר, והרי זקן

דאקדים בהאי עלמא, לאתקדשא בקדושה דמאריה (במדבר ו) מיין ושכר יזיר חומץ יין וגו'. הקא אית לאסתכלא, כיון דאסיר ליה חמרא, ענבים למה. דהא בכהני כתוב יין ושכר אל תשת וגו', יכול ענבים נמי לא, בענבים שרי. הקא לנזיר, מאי טעמא אסר ליה ענבים.

אלא, עובדא דא, ומלה דא, רזא עלאה הוא, לאתפרשא מן דינא בכלא. והא ידיעא ההוא אילנא דחב ביה אדם קדמאה, ענבים הוו. ודא הוא רזא דמלה, דהא יין ושכר וענבים, בסטרא חד אתאחדו. יין לעילא ואוקמוה. שכר לשמאלא, דהא שכר מיין נפקא. ענבים דכניש פלהו לגבייהו, ודא הוא אילנא דחב ביה אדם קדמאה. בגין כף פלא פחד סטרא אתאחד. ואי תימא דהאי נזיר שביק מהימנותא עלאה. (ס"א כלום) לאו הכי, אלא לא אתחזי ביה עובדא מסטר שמאלא כלום.

תא חזי, דהכי אוליפנא מספרא דרב המנונא סבא, והכי הוא. פתיב גדל פרע שער ראשו, בעי דיתרבי שער רישיה ודיקניה, ויתפרש מיין ושכר וענבים, בגין דכלהו סטר שמאלא, ולא תליין שיערא. יין אימא עלאה. שכר סטרא דאחידו ביה ליואי ונפקי מיין עלאה ולא תלי שיערא. ובגין כף פד סליקו ליואי לההוא אתר, בעיין לאעברא כל שיערא דלהון, כמה דאת אמר (במדבר ח) והעבירו תער על כל בשרם.

ענבים אימא תתאה, דכניש יין ושכר לגויה, ועל דא אתפרש מכל סטר שמאלא, דלא לאחזאה עובדא דילהון לגביה. ענבים דא לא תלי שיערא ודיקנא. דהא נוקבא בעיאי לספרא שיערא, פד אתיא לאזדווגא בדכורא,

וְהָא דִּיקְנָא לֹא אֲשַׁתְּכַח בָּהּ. בְּגִין כְּפֹךְ הוּא תְּלִי
שְׁעָרָא דְרִישָׁא וְדִיקְנָא, וְרָזָא דְמַלְהָ (שׁוּפְטִים יג)
נְזִיר אֱלֹהִים אֶקְרִי, וְלֹא נְזִיר יִי, פְּרִישׁ מְדִינָא
כְּלָא.

הָא חֲזִי, עַל דָּא כְּתִיב, וְכִפֹּר עָלָיו מֵאֲשֶׁר חָטָא
עַל הַנֶּפֶשׁ וּגְוִי. עַל נִפְשׁוֹ לֹא כְּתִיב, אֲלֵא
עַל הַנֶּפֶשׁ סָתָם. וּמַאי אִיהוּ. דָּא עֲנָבִים, דְּאֶקְרִי
נֶפֶשׁ. וְעַל דָּא כְּתִיב חָטָא, בְּגִין דְּסִטֵּר דִּילֵיהּ
יִין וְשִׁכְרָה הוּא, וְגָרַע מִגְּיָה אֲתֵר דִּינָא. חָטָא,
מַאי חָטָא. אֲלֵא גָרַע דִּינָא שְׁל הַנֶּפֶשׁ.

אִי הָכִי, אֲמַאי וְכִפֹּר עָלָיו. בְּגִין דְּהִשְׁתָּא קָא
אֲתֵינָא לְאֲתַחְבְּרָא בְּהַדְרִיָּהוּ, וְלֹא מְקַבְּלֵן לֵיהּ
הֲנִי אֲתֵרִי, עַד דִּימְלֵךְ בְּכַהֲנָא, וַיִּכְפֹּר עָלֵיהּ,
בְּגִין דְּאִיהוּ שְׂדֵי לֹון לְבַר בְּקַדְמִיתָא, כִּיּוֹן
דְּהִשְׁתָּא אֲתִי לְגַבְיָהוּ, בְּעֵי לְאֲתַחְבְּרָא תְּקוּנָא
דְּכַפְרָה, וַיִּקְבְּלוּן לֵיהּ, וְדָא הוּא רָזָא דְמַלְהָ.

(וְדָא בְּכַלָּא).

וְאִי תִימָא, שְׁמִשׁוֹן נְזִיר אֱלֹהִים הָוָה, אֲמַאי
אֲתַעֲנַשׁ. אֲלֵא שְׁפִיר הוּא מַלְהָ, דְּבַעַל בַּת
אֵל נֹכַר. וְהָוָה לֵיהּ לְאֲתַחְבְּרָא בְּדִידֵיהּ, בְּמָה
דְּאֲתַחֲזִי לֵיהּ. וְהוּא דְהָוָה קְדִישׁ, אַעֲרַב הֵהִיא
קְדֻשָּׁה בְּבַת אֵל נֹכַר, וְשָׁבִיק אֲתֵרֵיהּ, דְּאֲתַחֲזִי
לְהֵהִיא קְדֻשָּׁה, וּבְגִין כְּפֹךְ אֲתַעֲנַשׁ.

וְאִית מָאן דְּאָמַר, דְּלִית לֵיהּ חוּלְקָא בְּהֵוָה
עָלְמָא. מַאי טַעְמָא בְּגִין דְּאָמַר (שׁוּפְטִים ט"ז)
תְּמוֹת נִפְשֵׁי עִם פְּלִשְׁתִּים, וּמְסַר חוּלְקֵיהּ
בְּחוּלְקָא דְּפְלִשְׁתָּאִי, דִּימֹת נִפְשֵׁיהּ עִמָּהוֹן
בְּהֵוָה עָלְמָא. כְּפֹךְ (דף קכ"ז ע"ב) הוּוּ מְכַרְזִי עַל
נְזִירָא, לָךְ לָךְ אֲמַרִין נְזִירָא, סְחֹר סְחֹר,
לְכַרְמָא לֹא תִקְרַב. וְהָא אוּקְמוּהָ חֲבַרְיָא.

לִיּוֹאִי מָה כְּתִיב בְּהוּ, (במדבר ח) וְכֹה תַעֲשֶׂה לָהֶם
לְטַהֲרֵם הַזֶּה עֲלֵיהֶם מִי חֲטָאת וְהִעֲבִירוּ

לֹא נִמְצָא בָּהּ. בְּגִלְלָה זֶה הוּא תוֹלָה
שְׁעַר הָרֵאשׁ וְהַזְקוֹן, וְסוּד הַדְּבַר -
נְזִיר אֱלֹהִים (שׁוּפְטִים יג) נְקָרָא, וְלֹא
נְזִיר ה', פְּרוּשׁ מִהַדְרִין כְּלוּ.

בֵּא רְאָה, עַל זֶה כְּתוּב, וְכִפֹּר עָלָיו
מֵאֲשֶׁר חָטָא עַל הַנֶּפֶשׁ וּגְוִי. עַל
נִפְשׁוֹ לֹא כְּתוּב, אֲלֵא עַל הַנֶּפֶשׁ
סָתָם. וּמַהוּ? זֶה עֲנָבִים, שְׁנִקְרָא
נֶפֶשׁ. וְלִכְּנָן כְּתוּב חָטָא, מִשׁוּם
שְׂצַד שְׁלוֹ יִין וְשִׁכְרָה הוּא, וְגָרַע
מִמְנוּ מְקוּם דִּין. חָטָא, מָה זֶה
חָטָא? אֲלֵא גָרַע דִּין הַנֶּפֶשׁ.

אִם כְּפֹךְ, לְמָה וְכִפֹּר עָלָיו? מִשׁוּם
שְׁעַכְשׁוֹ בֵּא לְהִתְחַבֵּר אֲתָם, וְלֹא
מְקַבְּלִים אוֹתוֹ מְקוּמוֹת אֲלֵהּ, עַד
שְׁיַמְלֹךְ בְּכַהֵן וַיִּכְפֹּר עָלָיו. מִשׁוּם
שֶׁהוּא זֶרֶק אוֹתָם הַחוּצָה
בְּהִתְחַלְהָ, כִּיּוֹן שְׂכַעַת בֵּא אֲלֵיהֶם,
צְרִיף לְהִתְחַבֵּר תְּקוּן שְׁל כַּפְרָה
וַיִּקְבְּלוּהוּ, וְזֵהוּ סוּד הַדְּבַר. (וְדָא
בְּכַל).

וְאִם תֹּאמַר, שְׁמִשׁוֹן נְזִיר אֱלֹהִים
הִיָּה, לְמָה נַעֲנַשׁ? אֲלֵא נֹאָה הוּא
הַדְּבַר, שְׁבַעַל בַּת אֵל נֹכַר, וְהִיָּה
לוֹ לְהִתְחַבֵּר בְּשִׁלוֹ, בְּמָה שְׂרָאוּי
לוֹ. וְהוּא, שְׁהִיָּה קְדוּשׁ, עֲרַב
אוֹתָהּ קְדֻשָּׁה בְּבַת אֵל נֹכַר, וְעֲזַב
מְקוּמוֹ שְׂרָאוּי לְאוֹתָהּ קְדֻשָּׁה,
וְלִכְּנָן נַעֲנַשׁ.

וַיֵּשׁ מִי שְׂאוּמַר, שְׂאִין לוֹ חֵלֶק
בְּאוֹתוֹ עוֹלָם. מָה הַטַּעַם? מִשׁוּם
שְׂאֹמַר (שׁוּפְטִים טז) תְּמַת נִפְשֵׁי עִם
פְּלִשְׁתִּים, וּמְסַר חֵלְקוֹ בְּחֵלֶק
פְּלִשְׁתִּים, שְׁתַּמּוֹת נִפְשׁוֹ אֲתָם
בְּעוֹלָם הַהוּא. כְּפֹךְ הִיוּ מְכַרְזִים
עַל הַנְּזִיר: לָךְ לָךְ, אוּמְרִים לְנְזִיר,
סְבִיב סְבִיב, וְלִפְרָם אֵל תִּקְרַב.
וְהָרִי פְּרִשׁוּהָ הַחֲבַרִים.

לְיוֹם, מָה כְּתוּב בְּהֵם? (במדבר ח)
וְכֹה תַעֲשֶׂה לָהֶם לְטַהֲרֵם הַזֶּה
עֲלֵיהֶם מִי חֲטָאת וְהִעֲבִירוּ תַעַר
עַל כָּל בְּשָׂרָם. כִּיּוֹן שְׁהִעֲבִירוּ

תַעַר עַל כָּל בְּשָׂרָם. כִּיּוֹן דְּעַבְרֵי שְׁעָרָא, וְעַבְדֵי כּוּלֵי הָאִי, כְּדִין אֶקְרִי

לְיוֹאֵי טְהוֹר, וְלֹא קְדוֹשׁ. אֲבָל הָאֵי נְזִיר בְּגִין
דְּאִתְפָּרַשׁ מֵהָאֵי סְטָרָא, אֲקָרִי קְדוֹשׁ וְלֹא טְהוֹר.
בְּגִין כּוּן כְּתִיב, כָּל יְמֵי נְדָר נִזְרוּ וְגו' אֲשֶׁר יִזְיֵר
לִי קְדוֹשׁ יְהִיָּה וְגו'.

גִּדְרָ פֶּרַע שְׁעָר רֵאשׁוּ, מְשׁוּם הָא דְכְּתִיב, (דניאל
ז) וְשְׁעָר רֵאשֵׁה כְּעֵמֶר נִקָּא, דְּבִהָאֵי דְמֵי
לְגוֹוְנָא דְלַעֲיָלָא. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה בַּר רַב,
בְּשַׁעְרֵי מַמְשׁ אֲשֶׁתְּמוֹדַע דְּאִיהוּ קְדִישָׁא,
דְּכְתִיב, (שיר השירים ה) קְנוּצוֹתָיו תִּלְתְּלִים.

הָאֵנִי רַבִּי שְׁמַעוֹן, אֲלַמְלָא יְדַעֵי בְּנֵי נִשְׂא, מָאֵי
קָאמְרֵי בְּהָאֵי שְׁעָרָא, וּבְרָזָא דִּילֵיהּ, (ס"א
בְּהַגְנֵי שְׁעָרֵי וּבְהַגְנֵי מִלִּין) כְּמָה דְּאִיהוּ בְּרָזָא דְרִזִּין,
אֲשֶׁתְּמוֹדַעֵן לְמֵאֲרִיְהוֹן, בְּחֻכְמָתָא עֲלָאָה. עַד
כָּאֵן רִזִּי דְאֲוֹרִייתָא, מִכָּאֵן וְלַהֲלָאָה כְּתָרִי (נ"א
כְּתָרִי) תוֹרָה, (ישעיה כג) סְחָרָה וְאִתְנַנְהָ קְדֵשׁ לִי.

שְׁעָר וְעָשׂוּ כָּל זֶה, אֲזַ נִקְרָאִים
הַלּוּיִם טְהוֹר, וְלֹא קְדוֹשׁ. אֲבָל
נְזִיר הִזֶּה, מְשׁוּם שְׁנִפְרָד מִצַּד זֶה,
נִקְרָא קְדוֹשׁ, וְלֹא טְהוֹר. בְּגִלְל כּוּן
כְּתוּב, כָּל יְמֵי נְדָר נִזְרוּ וְגו' אֲשֶׁר
יִזְיֵר לֵה' קְדֵשׁ יְהִיָּה וְגו'.

גִּדְרָ פֶּרַע שְׁעָר רֵאשׁוּ, מְשׁוּם זֶה
שְׁכַתּוּב (דניאל ז) וְשְׁעָר רֵאשׁוּ כְּצֵמֶר
נִקִּי, שְׁפִזָּה דוֹמָה לְגוֹן הַעֲלִיּוֹן.
אָמַר רַבִּי יְהוּדָה בַּר רַב, בְּשַׁעְרוֹת
מַמְשׁ נוֹדַע שְׁהוּא קְדוֹשׁ, שְׁכַתּוּב
(שיר השירים ה) קְנוּצוֹתָיו תִּלְתְּלִים.

שְׁנָה רַבִּי שְׁמַעוֹן, אֲלַמְלָא יְדַעוּ
כְּנֵי אָדָם מָה אוֹמְרִים בְּשַׁעְרֵי הַזֶּה
וּבְסוֹדוֹ (באלו השערות ובאלו הדברים)
כְּמוֹ שְׁהוּא בְּסוֹד הַסּוֹדוֹת, יוֹדַעוּ
לְרַבּוֹנָם בְּחֻכְמָה עֲלִיוְנָה. עַד כָּאֵן
סוֹדוֹת הַתּוֹרָה. מִכָּאֵן וְהִלָּאָה
כְּתָרִי (כְּתָרִי) תוֹרָה, (ישעיה כג) סְחָרָה
וְאִתְנַנְהָ קְדֵשׁ לֵה'.

אמר אברהם המגיה להסיר מכשול מדרך המעיינים אשר לא הופיע עליהם עדין אור בקבלה השומע ישמע
והמבין יבין כי כל המלות אשר הביא האלהי רשב"י בזה הספר הקדוש כגון מצחא דגולגלתא, שערי
דרישא, חללי דמוחא, חוטמא דעתיקא, אודנין, ידין, ורגלין וזולתם מהכלים הגשמיים ותארים אחרים
שתאר בהם ה' ית' ובפרט באדרא קדישא רבא ובאדרא קדישא זוטא כי באלו השני מקומות רבו התארים
הללו, הלא המה מורים מדות וספירות וענינים פנמיים שכליים וכל האברים שבנו החכמים הללו הם
לדמיון וסימנים לדברים לא לשום סתומים ונעלמים דבר גשמי וחמרי חלילה וחס כי אין דמיון בינו ית'
וביננו בשום צד מהצדדים וכל שכן מצד העצם והתבנית ה' יצילנו משגיאות. אכ"ר.

האדרא רבא קדישא

האדרא רבא קדישא

תנאי, אמר רבי שמעון לחברייא, עד אימת
ניתב בקיימא דחד סמכא. כתיב (תהלים
ק"ט) עת לעשות ליי הפרו תורתך. יומין זעירין,
ומארי דחובא דחיק. פרוזא קארי כל יומא,
ומחצדי חקלא זעירין אינון. ואינהו בשולי
פרמא. לא אשגחו, ולא ידעין, לאן אתר אזלין
כמה דיאות. אתפנשו חברייא לבי אדרא,
מלובשין שריין סיפי ורומחי בידיכון, אזדרזו
בתקוניכון. בעיטא, בחכמתא. בסוכלתנו.
בדעתא. בחיזו. בדין. ברגלין (נ"א בחילא דרזו ורגליו).
אמלכו עליכון למאן (ס"א לפלא) דברשותיה חיי
ומותא. למגזר מלין דקשוט. מלין דקדישי
עליונין צייתי להו, וחדאן למשמע להו,
ולמנדע להו.

למדנו, אמר רבי שמעון
לחברים, עד מתי נשב בקיום
עמוד אחד? כתוב (תהלים ק"ט) עת
לעשות לה' הפרו תורתך. הימים
קטנים, ובעלי החוב דוחק.
הפרוז קורא כל יום, וקוצרי
השדה קטנים הם, והם בשולי
הפרם, לא משגיחים ולא יודעים
לאיזה מקום הולכים כראוי.
התפנסו החברים לבית האדרא,
לבושים שריון סיף, ורמחים
בידיכם! הזדרזו בתקוניכם,
בעצה, בחכמה, בשכל, בדעת,
במראה, בידים, ברגלים. המליכו
עליהם למי שפרשותו חיים
ומות, לגזר דברי אמת, דברים
שקדושים עליונים מקשיבים
להם ושמחים לשמעם ולדעת
אותם.

ותיב רבי שמעון ובכה, ואמר ווי אי גלינא,
ווי אי לא גלינא. חברייא דהוה תמן
אשתיקו. קם רבי אבא ואמר ליה, אי ניהא
קמיה דמור לגלאה, הא כתיב (תהלים כה) סוד יי
ליראיו, והא חברייא אלין דחלין דקודשא
ברין הוא אינון, וכבר עאלו באדרא דבי
משפנא, מנהון עאלו, מנהון נפקו.

ישב רבי שמעון ובכה ואמר, אוי
אם אגלה! אוי אם לא אגלה!
החברים שהיו שם שתקו. עמד
רבי אמר ואמר לו, אם נוח לפני
מר לגלות, הרי כתוב (שם כה) סוד
ה' ליראיו, והרי חברים אלו הם
יראי הקדוש ברוך הוא, וכבר
נכנסו באדרת בית המשפן, מהם
נכנסו, מהם יצאו.

תאנא, אתמנו חברייא קמיה דרבי שמעון,
ואשתכחו, רבי אלעזר בריה. ורבי
אבא. ורבי יהודה. ורבי יוסי בר יעקב. ורבי
יעחק. ורבי חזקיה בר רב. ורבי חייא. ורבי
יוסי. ורבי ייסא. ידין יהבו לרבי שמעון,
ואצבעין זקפו לעילא. ועאלו בחקלא ביני
אילני ויתבו. קם רבי שמעון וצלי צלותיה,
יתיב בגווייהו ואמר, כל חד ישוי ידוי
בתוקפוי. שוו ידייהו, ונסיב לון פתח ואמר
(דברים כז) ארור האיש אשר יעשה פסל ומסכה
מעשה ידי חרש (דף קכ"ז ע"א) ושם בסתר וענו
(ס"א כל העם) כלם ואמרו אמן.

שנינו, נמנו החברים לפני רבי
שמעון, ונמצאו רבי אלעזר בנו,
ורבי אבא, ורבי יהודה, ורבי יוסי
בר יעקב, ורבי יעחק, ורבי חזקיה
בר רב, ורבי חייא, ורבי יוסי,
ורבי ייסא. ידים נתנו לרבי
שמעון, ואצבעות זקפו למעלה,
ונכנסו בשדה בין העצים וישבו.
קם רבי שמעון והתפלל תפלתו,
ישב בתוכם ואמר, כל אחד ישים
ידו בחזקו. שמו ידיהם, ולקח
אותם. פתח ואמר, (דברים כז) ארור
האיש אשר יעשה פסל ומסכה
[וגו'] מעשה ידי חרש ושם בסתר
וענו כל העם ואמרו אמן.

פְּתַח רַבִּי שְׁמַעוֹן וְאָמַר, עֵת לַעֲשׂוֹת לִי, אָמַי עֵת לַעֲשׂוֹת לִי. מִשׁוֹם דְּהִפְרוּ תוֹרְתְךָ. מָאֵי הִפְרוּ תוֹרְתְךָ, תוֹרָה דְלַעֲיָלָא. דְאִיְהִי מִתְבַּטָּלָא אִי לָא יתְעַבִּיד בְּתַקּוּנֵי (כ"א שְׁמַא) דָּא. וְלַעֲתִיק יוֹמִין אֲתָמַר. כְּתִיב (דברים לג) אֲשַׁרְיָךְ יִשְׂרָאֵל מִי כְמוֹךָ. וְכְתִיב, (שמות טו) מִי כְמוֹךָ בְּאֱלִים יי.

פְּתַח רַבִּי שְׁמַעוֹן וְאָמַר, עֵת לַעֲשׂוֹת לַה', מִדּוּעַ עֵת לַעֲשׂוֹת לַה' ? מִשׁוֹם הִפְרוּ תוֹרְתְךָ. מַה זֶה הִפְרוּ תוֹרְתְךָ ? תוֹרָה שְׁלַמְעֵלָה שְׁהִיא מִתְבַּטָּלַת אִם לֹא יַעֲשֶׂה בְּתַקּוּנֵי זֶה. וְלַעֲתִיק הַיָּמִים נֶאֱמַר. כְּתוּב (דברים לג) אֲשַׁרְיָךְ יִשְׂרָאֵל מִי כְמוֹךָ, וְכְתוּב (שמות טו) מִי כְמוֹךָ בְּאֱלִים ה'.

קָרָא לְרַבִּי אֶלְעָזָר בְּרִיה, אוֹתְבִיָּה קַמִּיה, וְלְרַבִּי אָבָא מִסְטָרָא אַחְרָא, וְאָמַר אֲנִן פְּלִלָא דְכוּלָּא. עַד הִשְׁתָּא אֲתַתְּקֵנוּ קַיִמִין. אֲשַׁתִּיקוּ, שְׁמַעֵי קָלָא, וְאַרְפוּבְתֵן דָּא לְדָא נְקַשְׁן. מָאֵי קָלָא. קָלָא דְכְנוּפִיָּיא עַלְאַה דְמִתְכַּנְפִּיָּיא.

קָרָא לְרַבִּי אֶלְעָזָר בְּנוֹ, הוֹשִׁיבוּ לְפָנָיו, וְלְרַבִּי אָבָא מִצַּד אַחַר, וְאָמַר, אֲנִי פְלִל הַכֹּל. עַד עַכְשָׁו הִתְתַּקְּנוּ הָעוֹמְדִים. שְׁתַּקּוּ. שְׁמַעוּ קוֹל, וְאַרְפּוּבְתֵיהֶם נְקַשּׁוּ זֶה לְזֶה. אִיזָה קוֹל ? קוֹל שֶׁל כְּנַפְיָה הָעֲלִיּוֹנָה שְׁמִתְכַּנְפִּסִים.

חֲדֵי רַבִּי שְׁמַעוֹן וְאָמַר, (חבקוק ג) יי שְׁמַעְתִּי שְׁמַעְךָ יִרְאֵתִי. (אמר) הָתָם יָאוֹת הָיָה לְמַהוּי דְחִיל. אֲנִן בְּחִיבוּתָא תְלִיָּיא מְלִתָּא, דְכְתִיב, (דברים ו) וְאַהֲבַת אֶת יי אֱלֹהֶיךָ, וְכְתִיב (דברים ז) מֵאַהֲבַת יי אֲתַכֶּם, וְכְתִיב (מלאכי א) אֶהְבַּתִּי אֲתַכֶּם וְגו'.

שְׁמַח רַבִּי שְׁמַעוֹן וְאָמַר, (חבקוק א) ה' שְׁמַעְתִּי שְׁמַעְךָ יִרְאֵתִי. שֶׁם יִרְאוּי לְהַיּוֹת יְרָא. אֲנִי בְּחִיבוּת תְּלוּי הַדְּבָר, שְׁכְתוּב (דברים ו) וְאַהֲבַת אֶת ה' אֱלֹהֶיךָ, וְכְתוּב (שם ז) מֵאַהֲבַת ה' אֲתַכֶּם, וְכְתוּב (מלאכי א) אֶהְבַּתִּי אֲתַכֶּם וְגו'.

רַבִּי שְׁמַעוֹן פְּתַח וְאָמַר, (משלי יא) הוֹלֵךְ רְכִיל מְגַלֵּה סוּד וְנֶאֱמָן רוּחַ מְכַסֶּה דָּבָר. הוֹלֵךְ רְכִיל, הָאֵי קָרָא קְשִׁיא, (בין דְאֲתָמַר רְכִיל אֲמַאי הוֹלֵךְ) אִישׁ רְכִיל מִיבְעֵי לִיה לְמִימַר, מָאֵן הוֹלֵךְ. אֶלָּא מָאֵן דְלָא אֲתִיִּשְׁב בְּרוּחִיה, וְלָא הוּי מְהִימְנָא, הֵהוּא מְלָה דְשְׁמַע, אֲזִיל בְּגוּוִיָּה פְּחִיזְרָא בְּמִיָּא, עַד דְרַמִּי לִיה לְבַר. מָאֵי טַעְמָא. מִשׁוֹם דְלִית רוּחִיה רוּחָא דְקִיּוּמָא. אֲבַל מָאֵן דְרוּחִיה רוּחָא דְקִיּוּמָא, בִּיה פְּתִיב, וְנֶאֱמָן רוּחַ מְכַסֶּה דָּבָר. וְנֶאֱמָן רוּחַ, קִיּוּמָא דְרוּחָא. (כְּמוֹ יִשְׁעִיָּה כ"ב) וְתַקְעִתוּ יְתֵד בְּמִקּוּם נֶאֱמָן) בְּרוּחָא (נ"א בְּרוּא) תְלִיָּיא מְלִתָּא. וְכְתִיב, (קהלת ה) אֵל תִּתֵּן אֶת פִּיךָ לְחֻטִּיא אֶת בְּשַׁרְךָ.

רַבִּי שְׁמַעוֹן פְּתַח וְאָמַר, (משלי יא) הוֹלֵךְ רְכִיל מְגַלֵּה סוּד וְנֶאֱמָן רוּחַ מְכַסֶּה דָּבָר. הוֹלֵךְ רְכִיל, פְּסוּק זֶה קָשָׁה, אִישׁ רְכִיל הִיָּה לוֹ לּוֹמַר, מַה זֶה הוֹלֵךְ ? אֶלָּא מִי שְׁלֹא הִתְיַשֵּׁב בְּרוּחוֹ וְאִינוּ נֶאֱמָן, אוֹתוֹ דְבַר שְׁשַׁמַּע הוֹלֵךְ בְּתוֹכוֹ כְּקִנְיָה בְּמִים עַד שְׁמוּצִיאֻ חֲחוּצָה. מַה הַטַּעַם ? מִשׁוֹם שְׁאִין רוּחוֹ רוּחַ שֶׁל עֲמִידָה. אֲבַל מִי שְׁרוּחוֹ רוּחַ עֲמִידָה, כְּתוּב בּוֹ וְנֶאֱמָן רוּחַ מְכַסֶּה דָּבָר. וְנֶאֱמָן רוּחַ, קִיּוּם הַרוּחַ. (כְּמוֹ וְתַקְעִתוּ יְתֵד בְּמִקּוּם נֶאֱמָן) בְּרוּחַ (בסוד) הַדְּבָר תְּלוּי. וְכְתוּב (קהלת ה) אֵל תִּתֵּן אֶת פִּיךָ לְחֻטִּיא אֶת בְּשַׁרְךָ.

וְלִית עֲלִמָּא מִתְקִימָא אֶלָּא בְּרָזָא. וְכִי אֵי בְּמִלִּי עֲלִמָּא אֲצַטְרִיךְ רָזָא. בְּמִלִּין רָזִין דְרָזִיָּיא דַּעֲתִיק יוֹמִין, דְלָא אֲתַמְסְרָאֵן אֲפִילוּ לְמִלְאָכִין עַלְאִין עַל אַחַת פְּמָה וְכַמָּה.

וְאִין הָעוֹלָם מִתְקִים אֶלָּא בְּסוּד. וְכִי אִם בְּדַבְרֵי הָעוֹלָם צְרִיךְ סוּד - בְּדַבְרִים סוּדִיִּים שֶׁל סוּדוֹת

עתיק הימים שלא נמסרו אפלו למלאכים עליונים על אחת כמה וכמה. אמר רבי שמעון, לשמים לא אמר שיקשיבו, לארץ לא אמר שתשמע, שהרי אנו קיומי העולמות. למדנו סודי הסודות. כשפתח רבי שמעון בסודי הסודות, הודיעו המקום, והחברים התחלחלו.

אמר רבי שמעון, לשמיא לא אימא דיציתון (כ"א רצייתו), לארעא לא אימא דתשמע, דהא אנן קיומי עלמין. תנא רזי דרזין, פד פתח רבי שמעון ברזי דרזין, אזדעזע אתרא, וחברין אתחלחלו.

גלי ברזא ופתח ואמר, פתיב (בראשית לו) ואלה המלכים אשר מלכו בארץ אדום לפני מלך מלך וגו'. זפאין אתון צדיקיא, דאתגלי לכוון רזי דרזין דאורייתא, דלא אתגליין לקדישי עליונין, מאן ישגח בהאי, ומאן יזפה בהאי, דהוא סהדותא על מהימנותא (דמחייבנותא) (דנחיר למאחאן ושבעין עלמין ומניה נחיר אורחא דנהירין ביה צדיקיא לעלמא דאתי. הך הוא דכתיב (משלי ד) וארח צדיקים פאור ננה חולף ואור עד נכון היום. מן ההוא ארחה מתפרשן לשיח מאה ותליסר אורחיה דפליג בועיר אנפין דכתיב (תהלים כ"ה) כל ארחות יי חסד ואמת לנוצרי בריתו וגו') דכלא. צלותא ברעוא יהא, דלא יתחשב לחובא לגלאה דא.

ומה יימרון חבריא, דהאי קרא קשיא הוא, דהא לא הוה ליה למכתב הכי, דהא חזינן כמה מלכים הוו, עד דלא ייתון בני ישראל, ועד לא יהא מלפא לבני ישראל ומה אתחזי הקא, ובדא אתערו חבריא. אלא רזא דרזין הוא, דלא יכלין בני נשא למנדע ולאשתמודע ולמרחש בדעתיהו בהאי.

האנא, עתיקא דעתיקין, טמירא דטמירין, עד לא זמין תקונוי (דמלכא), ועטורי עטורין, שירותא וסיומא לא הוה. והוה מגליף ומשער ביה. ופריס קמיה חד פרסא, ובה גליף ושיער מלפין. ותקונוי לא אתקיימו, הך הוא דכתיב ואלה המלכים אשר מלכו בארץ אדום לפני מלך מלך לבני ישראל. מלפא קדמאה, לבני ישראל קדמאה. וכלהו דגליפו (ולא אתקיימו) בשמהן אתקרוין. ולא אתקיימו, עד דאנח להו, ואצנע להו, ולבתר זמנא הוא אסתלק (ניא הוה מסתבל) בההוא פרסא, ואתתקן בתקונוי.

ותאנא, פד סליק ברעותא, למברי אורייתא טמירא תרי אלפי שנין, ואפקה, מינד אמרה קמיה, מאן דבעי לאתקנא ולמעבד, יתקן בקדמיתא תקונוי.

האנא בצניעותא דספרא, עתיקא דעתיקין, סתרא דסתרין טמיר דטמירין, אתתקן (דף קכ"ח ע"ב) ואזדמן, (כלומר אשתכח, ולא אשתכח ממש, אבל אתתקן ולא דבע ליה

משום דהוא עתיק דעתיקין) (אבל בתיקוני ידע) כחד סבא דסבין, עתיק מעתיקין, טמיר
מטמירין, ובתיקוני ידע ולא ידע. מארי דחורר פסו (ס"א בסומק), וחיזו
בוסיטא (ס"א בוצינא) דאנפוי (נ"א באנפוי), יתיב על פורסייא דשביבין, לאכפייא
לון.

ארבע מאה אלפי עלמין, אתפשט חוורא דגולגלתא דרישוי. ומנהירו
דהאי חוורא, ירתי צדיקייא לעלמא דאתי, ארבע מאה עלמין,
הדא הוא דכתיב, (בראשית כג) ארבע מאות שקל פסף עובר לסוחר.

בגולגלתא, יתבין (בכל יומא) תליסר (ס"א תריסר) אלפי רבוא עלמין, דנטלין
עלוי רגלין, וסמכין עלוי. ומהאי גולגלתא נטיף טלא,
לההוא דלבר, ומלייא לרישיה בכל יומא, דכתיב, (שיר השירים ה) שראשי
נמלא טל.

ומההוא טלא דאנער מרישיה, ההוא דאיהו לבר, יתערוץ מתייא לעלמא
דאתי. (דכתיב שראשי נמלא טל, מלאתי טל לא כתיב, אלא נמלא) דכתיב (ישעיה כו) פי
טל אורות טלף, אורות נהורא דחורפתא דעתיקא. ומההוא טלא, מתקיימין
קדישי עליונין. והוא (רצ"ב) מנא דטחני לצדיקייא לעלמא דאתי. ונטיף
ההוא טלא לחקלא דתפוחין קדישין. הדא הוא דכתיב, (שמות טז) ותעל
שכבת הטל והנה על פני המדבר דק מחוספס. דחיזו ההוא טלא חור.
כהאי גוונא דאבנין (מ"ט) דבדולחא, דאתחזייא כל גוונין בגווה. הדא הוא
דכתיב, (במדבר יא) ועינו פועין הבדולח.

האי גולגלתא. חוורא דיליה, אנהיר לתליסר (רפ"ח) עיבר גליפין בסחרנוי.
לארבע עיבר בסטרא חד, ולארבע עיבר בסטרא דא, בסטרא דאנפוי.
ולארבע עיבר בסטרא דא, לסטרא דאחורא. וחד לעילא דגולגלתא. (בלומר
לסטרא דלעילא).

ומהאי אתפשט אורכא דאנפוי, לתלת מאה ושבעין רבוא עלמין. וההוא
אתקרי ארף אפים. (בלומר אורכא דאנפוי) והאי עתיקא דעתיקין אתקרי אריכא
דאנפין. וההוא דלבר אתקרי זעיר אנפין. לקבליה דעתיקא סבא, קדש קדשים
דקדשיא. וזעיר אנפין כד אסתפל להאי, פלא (ס"א טלא) דלתתא אתתקן, ואנפוי
מתפשטין ואריכין בההוא זמנא, אבל לא כל שעתא כמה דעתיקא.

ומהאי גולגלתא, נפיק חד עיבר חור לגולגלתא דזעיר אנפין, לתקנא
רישיה. ומהאי לשאר גולגלתין דלתתא, דלית לון חשבנא. וכל
גולגלתא יהבין אגר חורפתא (ס"א אודארתא) לעתיק יומין. כד עאלין בחושבנא
תחות שרביטא. ולקביל דא, (קל"ו) בקע לגולגולת לתתא, כד עאלין
בחושבנא.

בְּחֶלְרָא דְגוּלְגֻלְתָּא, קְרוּמָא דְאוּרָא דְחֻכְמָתָא עֲלָאָה סְתִימָה דְלֹא פֶסֶק.
וְהָאִי לָא שְׂכִיחַ (קב"ט), וְלֹא אֲתַפְתְּחָ. וְהָאִי קְרוּמָא אֲתַחְפְּיָא עַל
מוּחָא דְאִיהוּ חֻכְמָתָא סְתִימָאָה. וּבְגִינִי כֹךְ אֲתַפְסִיא (ס"א וּבְגִין דְאֲתַפְסִיא) הָאִי
חֻכְמָתָא בְּהֵוּא קְרוּמָא, דְלֹא אֲתַפְתְּחָ. (ס"א בְּגִין דְאֲתַפְסִיא סְתִימָאָה).
וְהָאִי מוּחָא, דְאִיהוּ הָאִי חֻכְמָתָא סְתִימָאָה. שְׂקִיט וְאֲשְׁתַּכִּיף בְּאַתְרֵיהּ,
פְּחֻמְר טב על דוּרְדֵייהּ, וְהֵינּוּ דְאֲמְרֵי סְבָא דְעֵתוּי סְתִים, וּמוּחֵיהּ
סְתִים וְשְׂכִיף.

וְהָאִי קְרוּמָא אֲתַפְסֵק מְזַעִיר אֲפִין, וּבְגִינִי כֹךְ מוּחֵיהּ אֲתַפְשֵׁט וְנִפְיָא לְתַלְתִּין
וְתַרְיִן שְׂבִילִין, הֵדָא הוּא דְכְתִיב, (בראשית ב) וְנָהָר יוֹצֵא מֵעֵדֶן. מָאִי
טַעמָא. מְשׁוּם דְקְרוּמָא אֲתַפְסֵק, דְלֹא מְחַפְּיָא עַל מוּחָא. (ועל כל פנים קרוּמָא
פְּסִיק לְתַמָּא) וְהֵינּוּ דְתַנְיֵן בְּרִישׁוּמֵי אֲתוּוּן, תִּי"ו רְשִׁים רִישׁוּמָא לְעֵתִיק יוּמִין
דְלִית דְכּוֹוֹתֵיהּ. (דְבִיחַ תִּלְוָא תַמִּים דְעוֹת שְׁלֹם מִכָּל סְמֻרוֹי וְסְתִים וְשְׂכִיף וְשְׂקִיט פְּחֻמְר טב על דוּרְדֵייהּ).

תְּאֵנָא, בְּגוּלְגֻלְתָּא דְרִישָׁא, תְּלִיין אֶלְפִין רַבּוּא, וְשִׁבְעַת אֶלְפִין, וְחֻמְשׁ
מָאָה קוּצֵי דְשַׁעְרֵי, חָוּוּר וְנָקִי, פְּהָאִי עֲמָרָא כַּד אִיהוּ נָקִי, דְלֹא
אֲסַתְפֵּךְ דָּא בְדָא. דְלֹא לְאַחְזָאָה עֲרַבּוּכְיָה מְתַקוּנױ. אֶלָּא כֻּלָּא עַל בְּרִייהּ,
דְלֹא נִפְיָא מְנִימָא, וְשַׁעְרָא מְשַׁעְרָא.

וְכָרְ קוּצָא וְקוּצָא, אִית בֵּיה אַרְבַּע מָאָה וְעֶשְׂרֵי נִימֵי דְשַׁעְרֵי, פְּחוּשְׁפִין
קְדוּ"ש. וְכָל נִימָא וְנִימָא (דף קכ"ט ע"א) לְהֵיט בְּאַרְבַּע מָאָה וְעֶשְׂרֵי עֲלָמִין.
וְכָל עֲלָמָא וְעֲלָמָא סְתִים וְגִנְזוּ, וְלִית דִּידַע לוֹן, בַּר אִיהוּ. וְלְהֵיט לְשַׁבַּע
(ס"א לְאַרְבַּע) מָאָה וְעֶשְׂרִין עֵיבָר.

וְכָרְ נִימָא וְנִימָא, אִית מְבוּעַ דְנִפְק מִמוּחָא סְתִימָאָה, (דְכַתֵּר בּוּתְלָא) וְנָהָר
וְנָגִיד בְּהֵוּא נִימָא, לְנִימִין דִּזְעִיר אֲנִפִין. וּמָהֵאִי מְתַקֵּן (ס"א מְתוּן)
מוּחֵיהּ. וְכַדִּין, נָגִיד הֵוּא מוּחָא, לְתַלְתִּין וְתַרְיִן שְׂבִילִין.

וְכָרְ קוּצָא וְקוּצָא מְתַלְהֵטוּן, וְתַלְיִין. מְתַתְּקִין בְּתַקוּנָא יָאָה, בְּתַקוּנָא שְׂפִירָא.
מְחַפְּיִין עַל גּוּלְגֻלְתָּא. מְתַתְּקִי קוּצֵי דְנִימִין, מְהָאִי סְטָרָא, וּמָהֵאִי
סְטָרָא, עַל גּוּלְגֻלְתָּא. וְתְאֵנָא, כָּל נִימָא וְנִימָא, אֶקְרִי (ס"א אִיהוּ) מְשִׁיכָא
דְמְבוּעַ (ס"א מְבוּעִין) וְאוּיִין מְבוּעִין) סְתִימִין, דְנִפְקִין מִמוּחָא סְתִימָאָה.

וְתְאֵנָא, מְשַׁעְרוּי דְבַר נֶשׁ, אֲשַׁתְּמוּדַע מָאִי הוּא, אִי דִינָא אִי רַחֲמֵי. מִפְּד
עֲבָרִין עֲלוּי אַרְבַּעִין שָׁנִין. וְאֶפִּילוּ כַּד אִיהוּ עוֹלָם, בְּשַׁעְרֵיהּ
בְּתִיקוּנֵיהּ (ס"א בְּדִיקוּנֵיהּ) וּבְגִבְיֵי עֵינױ.

קוּצִין דְשַׁעְרֵי, תְּלִיין בְּתַקוּנֵי נָקִי כְעֵמֶר נָקֵא עַד כְּתַפּוּי. עַד כְּתַפּוּי סְלָקָא
דְעַתְף. אֶלָּא עַד רִישֵׁי דְכְתַפּוּי, דְלֹא אֲתַחְזִי קוּדְלָא. מְשׁוּם דְכְתִיב,

יְרֵמְיָהּ ב) כִּי פָנוּ אֵלַי עֹרְףָה וְלֹא פָנִים. וְשַׁעֲרָא סְלִיק אַבְתְּרוּי דְּאוּדְנִין, דְּלֵא לְחַפְיָא עֲלוּי, דְּכְתִיב לְהֵיזֹת אֲזַנְיָךְ פְּקוּיָחוֹת.

שַׁעֲרָא דְנַפְיָךְ מִבְּתֵר אוּדְנֵי, כּוּלִיָּהּ בְּשַׁקּוּלָא. לֵא נַפְיָךְ דָּא מִן דָּא, תְּקוּנָא שְׁלִים. תְּקוּנָא יָאָה. תְּקוּנָא שְׁפִירָא. תְּאִיב לְמַחְמִי. תִּיאוּבְתָא וְחִדּוּתָא דְצַדִּיקָיָא, דְּאִינוּן בְּזַעִיר אַפִּין, לְמַחְמִי וְלֵא תִדְבְּקָא בְּתַקּוּנֵי. דְּעַתִּיקָא סְתִימָאָה דְכֻלָּא.

תִּלְתַּת עֶשֶׂר נִימִין דְּשַׁעֲרִין, קְיִימִי מֵהַאי סְטָרָא, וּמֵהַאי סְטָרָא דְגוּלְגֻלְתָּא, לְקַבִּיל אַנְפוּי. וּבְאִינוּן שְׁרִיין שַׁעֲרֵי לְאַתְפְּלָגָא. לִית שְׁמָא לֹא בְּהַאי עַתִּיקָא סְתִימָאָה, כֻּלָּא יְמִינָא. אַתְחֲזִי וְלֹא אַתְחֲזִי. סְתִים וְלֹא סְתִים. וְהַאי בְּתַקּוּנֵיהּ, כָּל שְׁפָן בִּיהּ.

וְעַרְיָ הַאי, תְּאִיבוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל לְצַרְפָּא בְּלַפְהוּן, דְּכְתִיב, (שְׁמוֹת יז) הִישׁ יְיָ בְּקַרְבְּנוּ אִם אֵין. בִּין זַעִיר אַנְפִּין דְּאַקְרִי יְיָ, וּבִין אַרְיָ אַנְפִּין דְּאַקְרִי אִי"ן. אַמְאִי אַתְעַנְשׁוּ. מִשׁוּם דְּלֹא עֲבָדוּ בְּחִבּוּבָתָא, אֶלֶּא בְּנִסְיוֹנָא. דְּכְתִיב, (שְׁמוֹת יז) וְעַל נְסוּתָם אֶת יְיָ לֵאמֹר הִישׁ יְיָ בְּקַרְבְּנוּ אִם אֵין.

בְּבִלְגוּתָא דְשַׁעֲרֵי, אֲזִיל חַד אַרְחָא דְנִהִיר לְמֵאֲתָן וְשַׁבְעִין עֲלָמִין. וּמִנֵּיהּ נִהִיר אַרְחָא דְזַעִיר אַנְפִּין, דְּנִהִירִין בִּיהּ צַדִּיקָיָא לְעֲלָמָא דְאַתִּי. הָדָא הוּא דְכְתִיב, (מְשֻׁלֵּי ד) וְאוֹרַח צַדִּיקִים כָּאוֹר נוֹגֵה הוֹלֵךְ וְאוֹר עַד נְכוּן הַיּוֹם. וּמִן הַהוּא אַרְחָא אַתְפְּרָשָׁא לְשִׁית מָאָה וּתְלִיסָר אוּרְחִין דְּאוּרִייתָא, דְּפְלִיג בְּזַעִיר אַפִּין. דְּכְתִיב בִּיהּ (תְּהִלִּים כה) כָּל אַרְחוֹת יְיָ חֶסֶד וְאַמֶּת וְגו'.

מִצְחָא דְגֻלְגֻלְתָּא רַעוּא דְרַעוּיָן, רַעוּתָא דְזַעִיר אַנְפִּין לְקַבִּילֵי הַהוּא רַעוּתָא (נ"א מִצְחָא דְגֻלְגֻלְתָּא, רַעוּא אַקְרִי. דְּהַא רַעוּא דְרַעוּיָן אַתְגְּלִי בְּהַהוּא מִצְחָא לְקַבִּיל דָּא לְתַמָּא. כְּרִיב) דְּכְתִיב (שְׁמוֹת כח) וְהָיָה עַל מִצְחוֹ תְּמִיד לְרַעוּן וְגו', וְהַהוּא מִצְחָא דְאַקְרִי רַעוּן, הוּא גְלוּיָא דְכָל רִישָׁא וְגוּלְגֻלְתָּא, דְּמִתְפַּסְיָא בְּאַרְבַּע מָאָה וְעֶשְׂרִין (נ"א וְעֶשֶׂר) עֲלָמִין.

וְכַד אַתְגְּלֵא, אַתְקַבְּלָא צְלוֹתְהוּן דְּיִשְׂרָאֵל. אִימְתִי אַתְגְּלֵא. שְׁתִּיק רַבִּי שְׁמַעוֹן. שְׁאַל תְּנִינּוֹת אִימְתִי. אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן לְרַבִּי אֶלְעָזָר בְּרִיהּ, אִימְתִי אַתְגְּלֵא. אָמַר לֵיהּ בְּשַׁעֲתָא דְצְלוֹתָא (רפ"ח) דְּמִנְחָה דְשַׁבְּתָא. אָמַר לֵיהּ מָאִי טַעְמָא. אָמַר לֵיהּ, מִשׁוּם דְּהֵיִיא שַׁעֲתָא בְּיוֹמֵי דְחוּל, תְּלֵא דִינָא לְתַתָּא בְּזַעִיר אַפִּין.

וּבְשַׁבְּתָא אַתְגְּלֵא מִצְחָא דְאַתְקְרִי רַעוּן. בְּהַהוּא שַׁעֲתָא אֲשַׁתְּכִיף רוּגְזָא. וְאַשְׁתְּכַח רַעוּא, וּמִתְקַבְּלָא צְלוֹתָא. הָדָא הוּא דְכְתִיב, (תְּהִלִּים טו) וְאֲנִי תְּפִלְתִּי לָךְ יְיָ עַת רַעוּן. וְעַת רַעוּן מַעֲתִיק יוֹמִין, לְגֻלְגֻלְתָּא מִצְחָא. וּבְגִין כֶּף אַתְתְּקֵן הַאי קָרָא, לְמִימְרֵיהּ בְּצְלוֹתָא דְּמִנְחָה בְּשַׁבְּתָא. אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן

לְרַבִּי אֶלְעָזָר בְּרִיהַ, בְּרִיךְ בְּרִי לְעֵתִיק יוֹמִין, רַעְוֹא דְמַצְחָא תִּשְׁכַּח בְּשַׁעְתָּא
דְּתַצְטְרִיךְ לִיהַ.

תָּא חֲזִי, בְּשֵׁאָר (ס"א בשעתא) דְּלִתְתָּא, כַּד אֲתַגְלִי מַצְחָא אֲשֶׁתְּכַח חוּצָפָא, (ק"א
חוּ בְשֵׁאָר דְּלִתְתָּא כַּד אֲתַגְלִי מַצְחָא דִּינָא אֲתַעֵר וְאֲשֶׁתְּכַח וְאֲתַעֵבִיד מַצְחָא דְּאֲשֶׁחֻתָּא לְחִיבִי עֲלָמָא לְאִינוּן דְּלֹא

מִתְכַּפֵּי בְּעוֹבְדֵיהוּ כְּמָה דְּאֵת אָמַר) הָדָא הוּא דְכִתְיִב (ירמיה ג) וּמַצְחָא אֲשֶׁה זֹנְהָ הָיָה לָךְ
מֵאֲנַת הַפְּלִם. וְהִכָּא כַּד אֲתַגְלִי מַצְחָא, תִּיּוֹבְתָא (ס"א תְּכִיבוּתָא) וְרַעְוֹא שְׁלִים
אֲשֶׁתְּכַח, וְכָל רוּגְזִין אֲשֶׁתְּכֹכוּ וּמִתְכַּפְּיִין קָמִיהַ.

מִהֲאִי מַצְחָא (ס"א דְּלִתְתָּא), נְהִרִין אַרְבַּע מָאָה בְּתֵי דִינִין. כַּד אֲתַגְלִינָא הָאִי
עַת רְצוֹן, כְּלָהוּ מִשְׁתַּכְּכִין קָמִיהַ, הָדָא הוּא דְכִתְיִב, (דְּנִיאל ז) דִּינָא
יְתִיב. (כְּלוּמַר יְתִיב בְּאֲתֵרִיהַ (דף קכ"ט ע"ב) וְדִינָא לֹא אֲתַעֵבִיד) וְתֹאנָא, שְׁעָרָא לָא קָאִים בְּהָאִי
אַתָּר, מִשּׁוּם דְּמִתְגְּלִינָא, וְלֹא אֲתַכְּסִינָא. אֲתַגְלִינָא, דִּיִּסְתַּכְּלוֹן מְאִרִי דְּדִינָא,
וְיִשְׁתַּכְּכוּן וְלֹא אֲתַעֵבִידוּ.

תֹּאנָא, הָאִי מַצְחָא אֲתַפְּשֵׁט בְּמֵאתָן וְשַׁבְּעִין אֲלֵפִין נְהִירִין דְּבוּצִינִין (ס"א
דְּנִימוּן) מַעֲדָן עֲלָאָה. דְּתַנְיָא, אִית עֲדָן דְּנְהִיר לְעֲדָן. עֲדָן עֲלָאָה לָא
אֲתַגְלִינָא, וְהוּא סְתִים בְּסִתִּימָא וְלֹא מִתְפָּרְשָׁא לְאַרְחִין כְּדָקְאֲמָרָן. וְהָאִי
עֲדָן דְּלִתְתָּא, מִתְפָּרְשׁ בְּשַׁבִּילוּי, לְתַלְתִּין וְתַרִּין (עִיבָר) שְׁבִילִין.

וְאָפִי עַל גַּב דְּמִתְפָּרְשׁ הָאִי עֲדָן בְּשַׁבִּילוּי, לִית דִּידַע לִיהַ, כַּד הָאִי זְעִיר
אֲפִין. וְעֲדָן דְּלַעֲיִלָא, לִית דִּידַע לִיהַ, וְלֹא שְׁבִילוּי, כַּד הָאִי אַרְיָךְ
אֲנִפִין. הָדָא הוּא דְכִתְיִב, (אִיּוֹב כח) אֱלֹהִים הִבִּין דְּרַכָּה וְהוּא יָדַע אֶת מְקוֹמָהּ.
אֱלֹהִים הִבִּין דְּרַכָּה, דָּא עֲדָן דְּלִתְתָּא, דִּידַע זְעִיר אֲפִין. וְהוּא יָדַע אֶת
מְקוֹמָהּ, דָּא עֲדָן דְּלַעֲיִלָא, דִּידַע עֵתִיק יוֹמִין, סְתִימָאָה דְּכֻלָּא.

עֵינְוִי דְּרִישָׁא חוּרָא, מִשְׁתַּנְּיִין מִשְׁאָר עֵינְיִן, לִית כְּסוּתָא עַל עֵינָא. וְלִית
גְּבִינִין עַל עֵינָא. מְאִי טַעְמָא. דְּכִתְיִב (תְּהִלִּים קכא) הִנֵּה לֹא יָנוּם וְלֹא יִישָׁן
שׁוֹמֵר יִשְׂרָאֵל. יִשְׂרָאֵל דְּלַעֲיִלָא. וְכִתְיִב (ירמיה לב) אֲשֶׁר עֵינֶיךָ פְּקוּחוֹת. וְתֹאנָא,
כַּל מַה דְּאֲתִי בְּרַחְמֵי, לִית כְּסוּתָא עַל עֵינָא, וְלִית גְּבִינִין עַל עֵינָא. כַּל
שְׁפָן רִישָׁא חוּרָא, דְּלֹא בְּעָא מִיָּדִי. (ס"א נְמִירוּן).

אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן לְרַבִּי אַבָּא לְמָאי הִיא רְמִיזָא. אָמַר לִיהַ לְנוּנֵי יַמָּא, דְּלִית
כְּסוּתָא עַל עֵינָא, וְלִית גְּבִינִין עַל עֵינָא, וְלֹא נִימִין, וְלֹא בְּעֵינִין
נְטוּרָא עַל עֵינָא. כַּל שְׁפָן עֵתִיקָא דְּעֵתִיקָא, דְּלֹא בְּעֵי נְטוּרָא. וְכַל שְׁפָן
דְּאִיהוּ מִשְׁגָּח לְכֻלָּא, וְכֻלָּא מִתְנֹן בֵּיהַ וְלֹא נָאִים. הָדָא הוּא דְכִתְיִב, (תְּהִלִּים
קכא) הִנֵּה לֹא יָנוּם וְלֹא יִישָׁן שׁוֹמֵר יִשְׂרָאֵל, יִשְׂרָאֵל דְּלַעֲיִלָא.

בְּתִיב (תְּהִלִּים לג) הִנֵּה עֵין יְיָ אֵל יִרְאִיו. וְכִתְיִב (זְכַרְיָה ד) עֵינֵי יְיָ הִמָּה מְשׁוּטְטִים
בְּכָל הָאָרֶץ. לֹא קִשְׂיָא, הָא בְּזַעִיר אֲפִין. הָא בְּאַרְיָךְ אֲנִפִין. וְעַם

כל דא תרי עינין אינון ואתחוררו (ס"א ואתחוררו) לחד, עינא דאיהי תוור בגו תוור ותוור דכליל כל תוור.

תוורא קדמאה, נהיר וסליק, ונחית לאסתכלא (ס"א לאסתכלא), דצריר בצורא. תאנא, בטש האי חוורא, ואדליק תלת בוציני, דאקרו: הוד, והדר, וחדוה. ולהטין בחדוותא בשלימותא.

תוורא תניינא, נהיר, וסליק ונחית, ובטש ואפיק (ס"א ואדליק) תלת בוצינין אתרנין, דאקרון נצח וחסד ותפארת, ולהטין בשלימותא בחדוותא.

תוורא תליתאה, להיט ונהיר, ונחית וסליק, ונפיק מסתימותא דמוחא, ובטש בבוצינא אמצעיתא שביעאה. ואפיק ארחא למוחא תפאה, (נ"א ואפיק ארחא ללבא תפאה) ומתלהטין כלהו בוצינין דלתפא. אמר רבי שמעון זאות הוא, ועתיק יומין יפקח עינא דא עלה, בשעתא דתצטריך ליה.

תאנא תוור בגו תוור. ותוור דכליל כל תוור. תוורא קדמאה, נהיר, וסליק. ונחית לתפא (ס"א לתלת) בוציני דלסטור שמאלא, ולהטין ואסחן בהאי תוורא, פמאן דאסחי גופיה בבוסמין טבין, ובריחין, על מה דהוו עלוי בקדמיתא.

תוורא תניינא, נחית, וסליק, ונהיר לתלת בוציני, דלסטור ימינא. ולהטין ואסחין בהאי תוורא, פמאן דאסחי בבוסמין טבין ובריחין, על מה דהוו עלוי בקדמיתא.

תוורא תליתאה, נהיר וסליק ונחית, ונפיק נהירו דתוורא, דלגו לגו מן מוחא, ובטש בשערא אוכמא, פד אצטריך. וברישא, ובמוחא דרישא. ונהיר לתלת כתרין דאשתארו, פמה דאצטריך לגלאה. אי ניחא קמי עתיק סתימא דכלא.

ותאנא לא סתים האי עינא. ואינון תרין ומתחורון (ס"א ואתחוררו) לחד. כלא הוא ימינא. לא הוי (ס"א לית ביה) שמאלא. לא נאים ולא אדמיה, ולא בעי נטירותא. לית מאן דאגין עליה. הוא אגין על כלא, והוא אשגח על כלא. ומאשגחותא דהאי עינא מתזנן כלהו.

תאנא, אי עינא דא אסתים רגעא חדא, לא יכלין לקיימא כלהו, בגין פך אקרי עינא פקיחא. עינא עלאה. עינא קדישא. עינא דאשגחותא. עינא דלא (דף ק"ז ע"א) אדמיה ולא נאים. עינא דהוא נטורא דכלא. עינא דהוא קיומא דכלא. ועל האי כתיב (משלי כב) טוב עין הוא יבורך, אל תקרי יבורך אלא יברך. דהאי אתקרי טוב עין, ומניה מברך לכלא.

וְתֵאֵנָה, לִית נְהִירוֹ לְעֵינָא תַתָּא, לְאַסְתַּחָּא מֵאֲדַמִּימוּתָא מֵאוּכְמוּתָא בַר
כַּד חֲזִי (ס"א אַתְחַזִּי) מֵהֵאֵי נְהוּרָא חֲוֹרָא דְעֵינָא עֲלָא דְאַקְרִי
טוֹב עֵין. וְלִית דִּידַע כַּד נְהִיר עֵינָא עֲלָא דָא קְדִישָׁא וְאַסְחִי לְעֵינָא תַתָּא
דָא בַר אִיהוּ.

וְזַמִּינִין צְדִיקָיָא, זַפְּאֵי עֲלִיוֹנִין, לְמַחְמֵי דָא בְרוּחָא דְחַכְמָתָא, הָדָא הוּא
דְכְתִיב, (ישעיה נב) כִּי עֵין בְּעֵין יֵרָאוּ. אִימְתִי. בְּשׁוּב יְיָ צִיּוֹן. וְכְתִיב
(במדבר יד) אֲשֶׁר עֵין בְּעֵין נִרְאָה אֶתָּה יְיָ. וְאַלְמֵלָא עֵינָא טְבָא עֲלָא, דְאַשְׁגַּח
וְאַסְחִי לְעֵינָא תַתָּא, לָא יכִיל עֲלֵמָא לְמִיקָם רַגְעָא חֲדָא.

תֵּאֵנָה בְּצַנִּיעוּתָא דְסַפְרָא, אֲשַׁגְּחוּתָא דְעֵינָא תַתָּא, כַּד אֲשַׁגַּח נְהִירוֹ
עֲלָא בֵיה, וְעֵייל הֵהוּא נְהִירוֹ דְעֲלָא בְתַתָּא. דְמַנִּיה נְהִיר כְּלָא
הָדָא הוּא דְכְתִיב אֲשֶׁר עֵין בְּעֵין נִרְאָה אֶתָּה יְיָ.

כְּתִיב (תהלים לג) הִנֵּה עֵין יְיָ אֵל יֵרָאוּ. וְכְתִיב (זכריה ד) עֵינֵי יְיָ הֵמָּה מְשׁוֹטְטִים
בְּכָל הָאָרֶץ. זְכוּ, עֵינֵי יְיָ אֵל יֵרָאוּ, עֵינָא דְלְעֵילָא. לָא זְכוּ, עֵינֵי יְיָ
הֵמָּה מְשׁוֹטְטוֹת, עֵינָא דְלְתַתָּא.

דְתַנָּיָא, מִפְּנֵי מָה זְכָה יוֹסֵף דְלָא שְׁלֵטָא בֵיה עֵינָא בִישָׁא, מִפְּנֵי שְׁזָכָה
לְאַשְׁתַּגַּח בְּעֵינָא טְבָא עֲלָא, הָדָא הוּא דְכְתִיב, (בראשית מט) בֵּין
פָּרַת יוֹסֵף בֵּין פָּרַת עֲלֵי עֵין. אֲמַאי הוּא בֵּין פָּרַת. עֲלֵי עֵין. כְּלוּמַר עַל סִבַּת
עֵין דְאַשְׁתַּגַּח בֵיה.

וְכְתִיב טוֹב עֵין הוּא יְבוּרָךְ, מְאִי טַעְמָא. כִּי נָתַן מִלְחָמוֹ לְדָל. מְאִי טַעְמָא
אַקְרִי חַד. תָּא חֲזִי, בְּעֵינֵיה דְתַתָּא אִית עֵינָא יְמִינָא, וְאִית עֵינָא
דְשְׂמָלָא. וְאִינוּן תְּרִי, בְּתַרִי גְוֹנִי. אֲבָל הַכָּא, לִית עֵינָא שְׂמָלָא. וְתַרוּוִיֵּהוּ
בְדַרְגָּא חַד סְלָקִי, וְכֵלָא יְמִינָא. וּבְגִינֵי כַּךְ, עֵינָא חַד, וְלָא תַרִין.

וְתֵאֵנָה, עֵינָא דָא, דְהוּא עֵינָא דְאַשְׁגְּחוּתָא. פְּקִיחָא תְדִיר. חִיכָאן תְדִיר.
וְחֲדָאן (ס"א וְחָאן) תְדִיר, דְלָא הוּי הָכִי לְתַתָּא, דְכְלִילֵן בְּסוּמְקָא
וּבְאוּכְמוּתָא וּבְחֲוֹרָא, בְּתַלַּת גְוֹנִי, וְלָא הוּהּ תְדִיר פְּקִיחָא (ס"א לְיָה גְבִינָא) דְלִית
גְבִהָנָא סוּטְרָא (ס"א כְּלִיה גְבִינֵי סוּדְרָא) (ס"א לְיָה עֵינֵי כְּנִבְיָי דְמַכְסָאן) עַל עֵינָא. וְעַל דָּא
כְּתִיב, (תהלים מד) עוֹרָה לָמָּה תִישָׁן יְיָ. פְּקַח בִּי עֵינֶיךָ.

כַּד אַתְּפַקַח, אִית לְמָאן דְאַתְּפַקַח לְטַב. וְלְמָאן דְלָא אַתְּפַקַח לְטַב. וְוִי
לְמָאן דְאַתְּפַקַח וְעֵינָא אַתְּעָרַב בְּסוּמְקָא, וְסוּמְקָא אַתְחַזִּי לְקַבְלִיה, וּמְכַסֵּיָא עֵינָא.
מָאן יִשְׁתַּזִּיב מַנְיָה. אֲבָל עַתִּיק יוֹמִין, טְבָא דְעֵינָא. חֲוֹר
בְּגוֹ חֲוֹר. חֲוֹר דְכְלִיל כָּל חֲוֹרֵי. זַפְּאֵה חוּלְקִיָה, לְמָאן דִּישְׁגַּח עֲלֻוּיָה,
חַד חֲוֹר מַנְיָה. וְעַל דָּא וְדָאֵי כְתִיב טוֹב עֵין הוּא יְבוּרָךְ. וְכְתִיב (ישעיה ב)
בֵּית יַעֲקֹב לְכוּ וְנִלְכָה בְּאוּר יְיָ.

תֵּאָנָא, (עם פל דא) שְׁמִיָּה דְעֵתִיקָא סְתִים מִפְּלָא, וְלֹא מִתְפָּרֵשׁ בְּאוּרִייתָא, בְּר
מִן אֲתֵר חַד, דְּאוּמֵי זְעִיר אֲפִין לְאַבְרָהָם, דְּכְתִיב, (בראשית כב) בִּי
נִשְׁבַּעְתִּי נְאֻם יְיָ. נְאֻם דְּזְעִיר אֲפִין. וְכְתִיב, (בראשית מח) בְּךָ יִבְרַךְ יִשְׂרָאֵל,
יִשְׂרָאֵל דְּלַעִילָא. וְכְתִיב (ישעיה מט) יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר בְּךָ אֶתְפָּאֵר, לִישְׂרָאֵל קְאָמֵר
דָּא. וְתַנִּינָן עֵתִיק יוֹמִין אֲמָרוּ וְהָאֵי וְהָאֵי שְׁפִיר.

תֵּנָא, פְּתִיב (דניאל ז) חֲזַה הַוִּית עַד דֵּי כְּרִסְוֹן רְמִיו וְעֵתִיק יוֹמִין יְתִיב.
כְּרִסְוֹן רְמִיו, מָאן הוּא. אָמֵר לְרַבִּי יְהוּדָה, קוּם בְּקִיּוּמְךָ וְאַתְקִין
כְּרִסְיָא דָּא.

אָמֵר רַבִּי יְהוּדָה, פְּתִיב (דניאל ז) כּוֹרְסִיָּה שְׂבִיבִין דִּינוּר. וְעֵתִיק יוֹמִין יְתִיב
עַל הָאֵי כְּרִסְיָא. מָאֵי טַעְמָא. דְּתֵנָא אֵי עֵתִיק יוֹמִין לֹא יְתִיב עַל
הָאֵי כְּרִסְיָא, לֹא יְכִיל לְאַתְקִימָא עַלְמָא, מְקַמֵּי הַהוּא כּוֹרְסִיָּא. כִּד יְתִיב
עֵתִיק יוֹמִין עֲלֵיהּ לְכַפְיָא (ס"א אַתְכִּפִּיא) לְהַהוּא כּוֹרְסִיָּא, וּמָאן דְּרַכִּיב שְׁלִיט.
בְּעֵידְנָא דְנָטִיל מֵהָאֵי כְּרִסְיָא, וְיְתִיב עַל כּוֹרְסִיָּא אַחְרָא, כּוֹרְסִיָּא קְדַמָּא
רְמִיו, דְּלֹא שְׁלֻטָא אֲלֵא אִיהוּ דְרַכִּיב בֵּיהּ עֵתִיק יוֹמִין. אָמֵר רַבִּי שְׁמַעוֹן
לְרַבִּי יְהוּדָה, יִתְתַּקֵּן אַרְחֻךְ, וְיִיתִי בְּךָ מֵעֵתִיק יוֹמִין.

וְתָא חֲזִי, כְּתִיב (ישעיה מא) אָנִי יְיָ רֵאשׁוֹן וְאֵת אַחֲרוֹנִים אָנִי הוּא. פְּלָא הוּא,
וְהוּא סְתִים מִפְּלָא סְטְרוֹי. (בבא"י) חוּטְמָא. תֵּאָנָא, בְּחוּטְמָא אֲשַׁתְמוּדַע
פְּרַצוּפָא.

וְתָא חֲזִי, מַה (דף ק"ז ע"ב) בֵּין עֵתִיקָא, לְזְעִיר אֲפִין. דָּא מְאָרִיָּה דְחוּטְמָא
מִחַד נּוֹקְבָא חֲזִין, וּמִחַד נּוֹקְבָא חֲזִין דְּחִיין. הָאֵי חוּטְמָא. הוּא
פְּרִדְשָׁקָא, דְּבִיָּה נְשִׁיב רוּחָא דְחִיין, לְזְעִיר אֲפִין. וְקָרִינָן לֵיהּ סְלִיחָה. וְהוּא
נַחַת רוּחַ, אַתְבְּסוּמֻתָא דְרוּחָא.

דְרוּחָא דְנַפְיָק (מבבא) מְאִינוֹן נּוֹקְבֵי, חַד רוּחָא נַפִּיק לְזְעִיר אֲפִין. לְאַתְעָרָא
(ס"א חֲזִין מִכָּל סְטְרוֹת, חֲזִין מִכָּל סְטְרוֹת חֲזִין דְּחִיין) לֵיהּ בְּגַנְתָּא דְעַדְן. וְחַד רוּחָא דְחִיין,
דְּבִיָּה זְמִין לְזַמְנָא לְבָרִיָּה דְדוּד, לְמַגְדַּע חֲכָמְתָא. וּמֵהַהוּא נּוֹקְבָא, אַתְעָר
וְנַפִּיק רוּחָא מִמוּחָא סְתִימָאָה, וְזְמִין לְאַשְׁרָאָה עַל מַלְכָּא מְשִׁיחָא, דְּכְתִיב,
(ישעיה יא) וְנָחָה עָלָיו רוּחַ יְיָ רוּחַ חֲכָמָה וּבִינָה רוּחַ עֲצָה וּגְבוּרָה רוּחַ דַּעַת
וְיִרְאַת יְיָ. הָא הָכָא אַרְבַּע רוּחִין, וְהָא רוּחָא חָדָא אֲמָרִינָן. אָמֵי תֵּלַת.
קוּם רַבִּי יוֹסִי בְּקִיּוּמְךָ.

קָם רַבִּי יוֹסִי וְאָמֵר. בְּיוֹמוֹי דְּמַלְכָּא מְשִׁיחָא, לֹא יִמְרוּן חַד לְחַד, אֲלִיף
לִי חֲכָמְתָא, דְּכְתִיב, (ירמיה לא) וְלֹא יִלְמְדוּ עוֹד אִישׁ אֶת רֵעֵהוּ וְגו', כִּי
כְּלָם יִדְעוּ אוֹתִי לְמַקְטָנָם וְעַד גְּדוּלָּם. וּבְהַהוּא זְמַנָּא, יִתְעַר עֵתִיק יוֹמִין,
רוּחָא דְנַפִּיק מִמוּחָא סְתִימָאָה דְכָלָא, וְכִד יִשְׁלוּף דָּא, כָּל רוּחִין דְּלִתְתָא

יִתְעַרְוּ עַמִּיה. וּמֵאֵן אֵינֹן. אֵינֹן (תרי"ו) כְּתָרִין קְדִישִׁין דְּזַעֲרֵי אַפִּין. וְאֵינֹן
שִׂיתָא רוּחִין אַחֲרָנִין, דִּנְהֵבֵי (ס"א דהכ"י) אֵינֹן (ס"א וְאֵינֹן שִׂיתָא רוּחִין, תַּלְתּוּ רוּחִין אֵינֹן דְּכָלִּילִין
תַּלְתּוּ אַחֲרָנִין) דְּכִתְיֵב רוּחַ חֲכָמָה וּבִינָה רוּחַ עֲצָה וּגְבוּרָה רוּחַ דַּעַת וְיִרְאַת יי.
דְּתַנְיִן, כְּתִיב (דְּבָרֵי הַיָּמִים א כט) וַיֵּשֶׁב שְׁלֹמֹה עַל כֶּסֶּא יי. וְכִתְיֵב (מַלְכִים א י) שֵׁשׁ
מַעְלוֹת לְכֶסֶּא. וּמִלְכָּא מְשִׁיחָא זְמִין לְמִיתְבּ בְּשַׁבְּעָה. שִׂיתָא אֵינֹן
וְרוּחָא דַּעֲתִיק יוֹמִין דְּעַלְיֵיהוּ, הָא שְׁבַעָה. כְּמָה דְּאַתְמַר. (תַּלְתּוּ רוּחִין אֵינֹן דְּכָלִּילִין
תַּלְתּוּ אַחֲרָנִין) אָמַר לֵיהּ רַבִּי שְׁמַעוֹן, רוּחָךְ יִנּוּחַ לְעֵלְמָא דְאַתִּי.

הָא חֲזִי, כְּתִיב (יחזקאל לו) כֹּה אָמַר יי מְאַרְבַּע רוּחוֹת בְּאֵי הָרוּחַ וְגו'. וְכִי
אַרְבַּע רוּחֵי עֵלְמָא, מְאֵי עַבְדֵי הָכָא. אֶלְא אַרְבַּע רוּחֵי יִתְעַרְוּן. תַּלְתּוּ
אֵינֹן. וְרוּחָא דַּעֲתִיקָא סְתִימָא אַרְבַּע, וְהַכִּי הוּוּ. דְּכַד יְפוּק דָּא, נְפָקִין
עַמִּיה תַּלְתָּא, דְּכָלִּילִין בְּגוּ תַּלְתָּא אַחֲרָנִין.

וְזִמְיִן קְדָשָׁא בְּרִידָה הוּא לְאַפְקָא חַד רוּחָא דְּכָלִּיל מַכְלָהוּ. דְּכִתְיֵב מְאַרְבַּע
רוּחוֹת בְּאֵי הָרוּחַ. אַרְבַּע רוּחוֹת בְּאֵי לָא כְּתִיב כָּאן, אֶלְא מְאַרְבַּע
רוּחוֹת בְּאֵי. וּבְיוֹמֵי דְּמִלְכָּא מְשִׁיחָא, לָא יִצְטָרְכוּן לְמִילְף חַד לְחַד, דְּהָא
רוּחָא דְּלַהוֹן דְּכָלִּיל מַכְלָה רוּחִין. יְדִיעַ כְּלָא. חֲכָמָה וּבִינָה עֲצָה וּגְבוּרָה
(רוח) דַּעַת וְיִרְאַת יי. מְשׁוּם רוּחָא דְּכָלִּילָא מַכְלָה רוּחֵי. בְּגִין כְּוֵן כְּתִיב,
מְאַרְבַּע רוּחוֹת, דְּאֵינֹן אַרְבַּע דְּכָלִּילִין בְּשַׁבְּעָה דְּרַגְיִן עֲלָאִין דְּאַמְרָן. וְתַאנָּא,
דְּכָלִּהוּ כְּלִילִין בְּהַאי רוּחָא דַּעֲתִיקָא דַּעֲתִיקִין, דְּנִפְיֵק מִמוּחָא סְתִימָאָה
לְנוֹקְבָא דְּחוּטְמָא.

וְתַא חֲזִי, מַה בֵּין חוּטְמָא לְחוּטְמָא. חוּטְמָא דַּעֲתִיק יוֹמִין חֲזִין מַכְלָה
סְטְרוֹי. חוּטְמָא דְּזַעֲרֵי אַפִּין, כְּתִיב, (שְׁמוּאֵל ב כב) עָלָה עֵשֶׂן בְּאָפוֹ וְאִשׁ
מִפִּיו תֹּאכַל וְגו'. עָלָה עֵשֶׂן בְּאָפוֹ, וּמַהְהוּא עֵשֶׂן דְּלִיק נוֹר, כַּד סָלִיק
תְּנַנָּא לְבָתַר. גְּחָלִים בְּעָרוּ מִמְּנוּ. מַהוּ מִמְּנוּ (ג' נוסחתי). מַאוּתוֹ עֵשֶׂן. מַהְהוּא
חוּטְמָא, מַהְהוּא אִשָּׁא.

תַּאנָּא, כַּד הָוָה רַב הַמְנוּנָא סְבָא בְּעֵי לְעֲלָאָה צְלוּתִיה, אָמַר לְבַעַל הַחוּטִים
אֲנִי מִתְפַּלֵּל, לְבַעַל הַחוּטִים אֲנִי מִתְחַנֵּן. וְהֵינֵנוּ דְּכִתְיֵב, (ישעיה מח)
וְתַהֲלִתִּי אַחֲטִים לָךְ, הַאי קָרָא לַעֲתִיק יוֹמִין אָמְרוּ.

תַּנָּא, אֲוֹרְכָא דְּחוּטְמָא, תַּלְתּוּ מְאָה וְחַמְשָׁה וְשַׁבְּעִין עֲלָמִין, אֲתַמְלִיין מִן
הַהוּא חוּטְמָא. וְכָלִהוּ מִתְדַבְּקִין בְּזַעֲרֵי אַפִּין. הַאי תוֹשְׁבַחְתָּא דְּתַקוּנָא
דְּחוּטְמָא הוּא. וְכָל תַּקוּנֵי דַּעֲתִיק יוֹמִין, אֲתַחֲזוּן וְלָא אֲתַחֲזוּן, אֲתַחֲזוּן
לְמֵאֵרֵי מִדִּין, וְלָא אֲתַחֲזוּן לְכָלָא.

כְּתַח רַבִּי שְׁמַעוֹן וְאָמַר, וְוִי מָאן דְּאוּשִׁיט יְדוּי בְּדִיקְנָא יְקִירָא עֲלָאָה,
דְּסְבָא קְדִישָׁא, טְמִירָא סְתִימָא (ג'א טְמִיר וְסְתִימֵי מַכְלָא) דִּיקְנָא דְּהַיָּא

תושב־חַתָּא. דִּיקְנָא דְסָתִים וְיָקִיר מִכָּל תְּקוּנוֹי. דִּיקְנָא דְלָא יָדְעִין עֲלָאִין וְתַתְּאִין. דִּיקְנָא דְהִיא תוֹשֵׁב־חַתָּא דְכָל תוֹשֵׁב־חֵין. דִּיקְנָא דְלָא הוּי בַר נָשׁ נְבִיאָה וְקִדְיָשָׁא דִּיקְרַב לְמַחְמֵי לִיה. דִּיקְנָא דְהִיא תְּלִיא בְּשַׁעְרוֹי עַד טְבוּרָא דְלָבָא. חוּרָא כְּתִלְגָּא יְקִירָא דִּיקְרִין. טְמִירָא דְטְמִירִין. מְהִימְנוּתָא דְמְהִימְנוּתָא דְכָלָא.

תְּאֵנָא, בְּצַנְיָעוּתָא (דף ק"א ע"א) דְסַפְרָא, דְהֵאִי דִּיקְנָא מְהִימְנוּתָא דְכָלָא, נְפִיק מְאוּדְנוֹי, וְנַחֲתִית סוּחְרַנְיָה דְפוּמָא קְדִישָׁא, וְנַחֲתִית וְסָלִיק וְחָפִי, בְּתַקְרוּבְתָּא (פ"ג) דְבוּסְמָא טְבָא, חוּרָא דִּיקְרָא (פ"א דְבִדְיָקְנִית). וְנַחֲתִית (פ"א חוּרָא יְקִירָא דְדִיקְנִית נַחֲתִית) בְּשַׁקּוּלָא, וְחָפִי עַד טְבוּרָא. הוּא דִּיקְנָא יְקִירָא, מְהִימְנָא שְׁלִימָא, דְנִגְדִין בֵּיה תְּלַת עֶשֶׂר נְבִיעִין, מְבוּעִין דְמִשַׁח רְבוּת טְבָא, בְּתַלְת עֶשֶׂר תְּקוּנִין מִתְתַּקְנָא.

תְּקוּנָא קְדָמָא. מִתְתַּקֵּן שְׁעָרָא מְלַעֲיָלָא, וְשַׁאֲרֵי מְהִימְנוּתָא תְּקוּנָא דְשַׁעַר רִישִׁיה, דְסָלִיק בְּתַקְוֵי לְעִילָא מְאוּדְנוֹי, וְנַחֲתִית מְקַמֵּי פְתָחָא דְאוּדְנִין, בְּחַד חוּטָא בְּשַׁקּוּלָא טְבָא, עַד רִישָׁא דְפוּמָא. תְּקוּנָא תְּנִינָא. מִתְתַּקֵּן שְׁעָרָא מְרִישָׁא דְפוּמָא, (וְסָלִיק) עַד רִישָׁא אַחְרָא דְפוּמָא, בְּתַקּוּנָא שְׁקִיל.

תְּקוּנָא תְּלִיתָא. מְאֲמַצְעִיתָא דְתַחֲוֹת (פ"א דְחָא) חוּטָא, מִתַּחֲוֹת תְּרִין נוֹקְבִין, נְפִיק חַד אֹרְחָא, וְשַׁעְרָא אֲתַפְסֵק בְּהִיא אֹרְחָא, וּמְלִיא מְהִיא גִיסָא, וּמְהִיא גִיסָא שְׁעָרָא, מְתַקְוֵי שְׁלִים סוּחְרַנְיָה דְהִיא אֹרְחָא. תְּקוּנָא רְבִיעָא. מִתְתַּקֵּן שְׁעָרָא (וְנַחֲתִית) תַּחֲוֹת פּוּמָא, מְרִישָׁא חַדָּא לְרִישָׁא חַדָּא, בְּתַקּוּנָא שְׁלִים.

תְּקוּנָא חֲמִישָׁא. תַּחֲוֹת פּוּמָא נְפִיק אֹרְחָא אַחְרָא, בְּשַׁקּוּלָא דְאֹרְחָא דְלַעֲיָלָא, וְאֵלִין תְּרִין אֹרְחִין רְשִׁימִין עַל פּוּמָא, מְכַאן מְכַאן. תְּקוּנָא שְׁתִּיתָא. מִתְתַּקֵּן שְׁעָרָא, וְסָלִיק וְנְפִיק מְלָרַע לְעִיל לְרִישָׁא דְפוּמָא. וְחָפִי תְּקְרוּבְתָּא דְבוּסְמָא טְבָא, עַד רִישָׁא דְפוּמָא דְלַעֲיָלָא. וְנַחֲתִית שְׁעָרָא לְרִישָׁא דְפְתָחָא דְאֹרְחָא תַּתָּא דְפוּמָא.

תְּקוּנָא שְׁבִיעָא. פְּסִיק שְׁעָרָא, וְאֲתַחֲזֵן תְּרִין תְּפוּחִין, בְּתַקְרוּבְתָּא דְבוּסְמָא טְבָא, שְׁפִירִין וְיָאן לְמַחְזִי. בְּגִינִיהוּן אֲתַקְיִים עֲלָמָא, הָדָא הוּא דְכְּתִיב, (משלי טו) בְּאוֹר פְּנֵי מְלֶךְ חַיִּים.

תְּקוּנָא תְּמִנָּא. נְפִיק חַד חוּטָא דְשַׁעְרֵי סוּחְרַנְיָה דִּיקְנָא, וְתִלְיִין בְּשַׁקּוּלָא עַד טְבוּרָא.

תקונא תשיעא. מתערי ומתערבין שערי דיקנא, עם אינון שערי דתליין בשקולא, (דתליין) ולא נפקי דא מן דא.

תקונא עשיראה. נחתין שערי תחות דיקנא, וחפיין בגרונא תחות דיקנא.

תקונא חד סר. דלא נפקין נימא מן נימא, ומתשערן בשיעורא שלים. תקונא תריסר. דלא תליין שערי על פומא, ופומא אתפני מפל סטרוי, וזאן שערי סחור סחור ליה.

תקונא תליסר. דתליין שערן בתחות דיקנא, מפאן ומפאן, ביקרא יאה, ביקרא שפירא. מחפיין עד טבורא. לא אתחזי (ס"א לאתחזאה) מפל אנפי תקרובא דבוסקמא, בר אינון תפוחין שפירין חורין, דמפקין חוין לעלמא, ומחזיין חדו לזעיר אפין.

בתליסר תקונין אלין, נגדין ונפקין תליסר מבויעין דמשח רבות, ונגדין לכול אינון דלתתא. ונהרין בההוא משחא. ומשיחין מההוא משחא, דבתליסר תקונין אלין. בתליסר תקונין אלין אתרשים דיקנא יקירא, סתימאה דכלא, דעתיק דעתיקין. מתרי תפוחין שפירן דאנפוי, נהירין אנפוי דזעיר אנפין, וכל חיוור (ס"א חיוור) ושושן דאשתכחן לתתא, נהירין ומתלהטין מההוא נהורא דלעילא. תקונין תליסר אלין, אשתכחו בדיקנא, ובשלימות דיקנא בתקוני, אתקרי בר נש נאמן. דכל דחמי דיקניה, תלי ביה מהימנותא.

תאנא בצניעותא דספרא, תליסר תקונין אלין דתליין בדיקנא יקירא, בשביעאה (מנהון) משתכחי בעלמא, ומתפתחי בתליסר תרעי דרחמי. ומאן דאשיט ידיה לאומאה, כמאן דאומי בתליסר תקוני דיקנא. האי באריה אפין. בזעיר אפין בכמה. אמר לרבי יצחק, קום בקיומך, וסלסל בסלסלא דתקונא דמלכא (ס"א בדיקנא) קדישא היאך יתתקנון.

קם רבי יצחק, פתח ואמר, (מליכה ז) מי אל פמוך נושא עון וגו', ישוב ירחמנו וגו', תתן אמת ליעקב וגו'. תאנא, תליסר מכילין אתחזון הקא, וכלהו נפקין מתליסר מבויעין דמשח רבות דתיקוני (דף קל"א ע"ב) דיקנא קדישא, עתיקא דעתיקין. טמירא דטמירין. תנא, תקונא דדיקנא טמיר וסתים, טמיר ולא טמיר. סתים ולא סתים. בתקוני ידיע ולא ידיע. תקונא קדמאה. הא תנינן, דכל שער א ושער א וכל נימא ונימא לא מתדבקא לחברתה. ושאריו נימין דדיקנא לאתקנא, מתקונא דשער רישא.

הָבֵא אֵת לְאֶסְתֵּכֶלֶא, אִי כָל נִימִין דְּשַׁעַר רִישָׁא, וְנִימִין דְּדִיקְנָא וְדִיקְנָא וְקִירָא
עֲלָאָה, בְּחַד נִימָא אֲתִכְלָלוּ, (ס"א פסד מִתְקַלָּא אֲתִקְלוּ) אַמְאִי אֲלִין אַרִיכִין,
וְאֲלִין לָא אַרִיכִין. אַמְאִי (ק"מ) נִימִין דְּדִיקְנָא לָא אַרִיכִין כּוּלִי הָאִי, וְקִשְׁיִין.
וְאֲלִין דְּרִישָׁא לָא קִשְׁיִין, אָלָא שְׁעִיעִין.

אַחָא, כָּל נִימִין שְׁקוּלִין דְּרִישָׁא וְדִיקְנָא. דְּרִישָׁא אַרִיכִין עַל כְּתַפִּין, לְמִיגֵד
לְרִישָׁא (ר"א מְרִישָׁא) דְּזַעִיר אַפִּין, מֵהֵהוּא מְשִׁכָּא דְמוּחָא, לְמוּחָא
דִּילְיָה. וּבְגִינִי כֶּף לָא הוּוּ קִשְׁיִין. וְעַל דָּא אֲתַחֲזוּן לְמַהוּי רְכִיכִי.

תְּאֵנָא, מְאִי דְכְּתִיב, (מְשִׁלִי א) חֲכָמוֹת בְּחוּץ תְּרַנָּה. וּלְכַסּוּף פְּתִיב, בְּרַחוּבוֹת
תַּתָּן קוּלָּה. הָאִי קָרָא לָאוּ רִישִׁיָּה סִיפִיָּה, וְלָאוּ סִיפִיָּה רִישִׁיָּה. אָלָא
חֲכָמוֹת בְּחוּץ תְּרַנָּה, כַּד נִגִּיד מְמוּחָא סְתִימָאָה דְאַרְיָה אַפִּין, לְמוּחָא דְזַעִיר
אַפִּין, בְּאִינוּן נִימִין. כְּאֵלוּ מִתְחַבְּרָאן לְבַר, תְּרִין מוּחִין, וְאֲתַעְבִּיד חַד
מוּחָא, בְּגִין דְּלִית קִיוּמָא לְמוּחָא תַּתָּאָה, אָלָא בְּקִיוּמָא דְמוּחָא עֲלָאָה.
וְכַד נִגִּיד מֵהָאִי לְהָאִי, כְּתִיב תַּתָּן קוּלָּה חַד.

וּבְגִין דְּנִגִּיד מְמוּחָא לְמוּחָא בְּאִינוּן נִימִין (כְּאֵלוּ מִתְחַבְּרָאן לְבַר תְּרִין מוּחִין וְאֲתַעְבִּיד חַד
מוּחָא בְּאִינוּן נִימִין) אִינוּן לָא אֲשַׁתְּכָחוּ קִשְׁיִשִׁין. מְאִי טַעְמָא. מִשּׁוּם דְּאִי
אֲשַׁתְּכָחוּ קִשְׁיִשִׁין, לָא נִגִּיד חֲכָמְתָא לְמוּחָא בְּהוּן. בְּגִינִי כֶּף, לִית חֲכָמְתָא
נִפְקָא מִבַּר נֶשׁ דְּאִיהוּ קִשְׁיִשָׁא (ס"א מְשִׁיָּא) וּמְאִרִי דְרוּגְזָא. דְכְּתִיב, (קֹהֶלֶת ט)
דְּבָרֵי חֲכָמִים בְּנַחַת נִשְׁמָעִים. וּמֵהֲכָא אוֹלִיפְנָא, מָאן דְּשַׁעְרוּי דְּרִישִׁיָּה
קִשְׁיִשִׁין, לָאוּ חֲכָמְתָא מְתִישְׁבָּא עֲמִיהָ.

וְעַל דָּא אִינוּן אַרִיכִי, לְמִיתִי תוּעֲלֵתָא לְכֵלָא. מְאִי לְכֵלָא. לְמִיעֵל עַל חוּטָא
דְּשַׁדְּרָה, דְּמִתְשַׁקֵּיין מִן מוּחָא. וּבְגִין דָּא לָא תְּלִי שַׁעְרָא דְּרִישָׁא עַל
שַׁעְרָא דְּדִיקְנָא. דְּשַׁעְרָא דְּרִישָׁא תְּלִי וְסָלִיק עַל אוּדְנִין לְאַחוּרוּי, וְלָא תְּלִי
עַל דִּיקְנָא, מִשּׁוּם דְּלָא אַצְטְרִיף לְאֲתַעְרְבָא אֲלִין בְּאֲלִין. דְּכֵלְהוּ מִתְפָּרְשִׁין
בְּאַרְחִיָּהוּ.

תְּאֵנָא, כְּלָהוּ שַׁעְרֵי בֵּין דְּרִישָׁא, בֵּין דְּדִיקְנָא, כְּלָהוּ חוּרֵי כְּתִלְגָּא. וְתֵאנָא,
אִינְהוּ דְּדִיקְנָא קִשְׁיִשָׁאִי כְּלָהוּ. מְאִי טַעְמָא. מִשּׁוּם דְּאִינוּן תְּקִיפָא
דְּתְקִיפִין, לְאַחְסִין (נ"א לְאַחְסִיָּא) אִינוּן תְּלִת עֶשֶׂר מְכִילָן, מַעְתִּיק דְּעִתִּיקוּן. וְהִנִּי
מְכִילָן מְקָמִי אוּדְנוּי שְׁרִיין, וְהִנִּי מְכִילָן סְתִימָן אִינוּן. דְּלָא יִתְעַרְבוּן
בְּאַחְרֵינִין. (דְּאֲתַחְסִינִי לְתַתָּא וְחָבִי תְּנִינָא מְקָמִי אוּדְנוּי שְׁרִיין שַׁעְרֵי מִשּׁוּם דְּכִלְחוּדְרֵיהוּ אִינוּן וְלָא אֲתַעְרְבוּ בְּאַחְרֵינִין).

וְאִי תִימָא דְּלִית אַחְרֵינִין כְּוֹתִיָּהוּ. לָא. דְּתִנְיָא תְּלִיסַר מְכִילָן דְּרַחְמִי
מַעְתִּיקָא קְדִישָׁא: מִי אֵל כְּמוּד, חַד. (ק"מ) נוּשָׂא עֶזְרָא, תְּרִי. וְעוּבַר עַל
פְּשַׁע, תְּלִת. לְשִׁאֲרִית נַחְלָתוּ, אַרְבַּע. לָא הַחֲזִיק לְעַד אַפּוּ, חֲמֵשׁ. כִּי חֲפִץ
חֶסֶד הוּא, שִׁית. יָשׁוּב יִרְחַמְנוּ, שְׁבַעָה. יִכְבוֹשׁ עֲוֹנוֹתֵינוּ, תְּמַנְיָא. וְתִשְׁלִיף

במצולות ים כל חטאתם, תשעה. תתן אמת ליעקב, עשרה. חסד לאברהם,
חד סר. אשר נשבעת לאבותינו, תריסר. מימי קדם, תליסר. לקביל דא,
אל רחום וחנון וגו', ואינון לתתא.

ואי תימא, משה איך לא אמר אלין עלאין. (קל"ח) אלא, משה לא אצטרך,
אלא לאתך דדינא אשתכח, ובאתך דדינא אשתכח, לא בעי הכי
למימר. ומשה לא אמר, אלא בעידנא דישראל חאבו, ודינא הוה תלייא,
ובגיני כך לא אמר משה, אלא באתך דדינא אשתכח. אבל בהאי אתר,
סדורא דשבחא דעתיק יומין מסדר נביאה.

ואינון תליסר תקונין דדיקנא עלאה קדישא, טמירא דטמירין, תקיפין,
לתברא ולאכפייא כל גזרי דינין. מאן חמי דיקנא עלאה קדישא,
טמירא דטמירין דלא אכסיף (ס"א אתכס) מגיה. ובגין כך, כל שערוי קשישין,
ותקיפין בתקונוי (דף קל"ב ע"א).

ואי תימא, אי הכי הא שערי דלתתא, אינון אוכמי, אמאי לא הוו דא
כדא. דתנא כתיב, (שיר השירים ה) קווצותי תלתלים שחורות פעורב.
וכתיב, (דניאל ז) ושער רישיה פעמר נקא. לא קשיא, הא בדיקנא עלאה,
הא בדיקנא תתאה. ועל דא, פד אתיהיבת אורייתא לישראל, אתיהיבת
באש שחורה על גבי אש לבנה.

ועקרא דמלה משום דהני שערי בגין דממוחא אשתכחו לאתמשכא
למוחא דלתתא ואינון לעילא מן דיקנא דיקנא בלחודוי הוא.
וכל תקונוי בלחודיהון אשתכחו. דיקנא בלחודוי. ושערי בלחודיהו.
תקונא קדמאה תקונא דשאר מרישא דשערי דרישא. ותאנא, כל תקוני
דיקנא לא אשתכח אלא (מחומא דלבא) ממוחא דרישא, (ס"א מתקוני דרישא)
והכא לא פריש הכי, דהא לא הוי. אלא תקונא דא, דנחית מן רישא
דשערי דרישא, הכי אשתכח. (חסר כאן).

ומהאי דיקנא אשתמודע, כל מה דהוי ברישא, דאלף עלמין דחתימין
(ס"א אלף עלמין חתימין) בעזקא דדכנא. עזקא, דכליל כל עזקין.
אורכא דכל שערא, דנחית מקמי אודנוי, לא הוי אריכא. ולא אתדבק
דא בדא, ולא (ס"א דכלא) נחתיין. אלין שעריין. מפד נגדין אתמשכן
(ס"א אלא מפד נחתיין אלין, שעריין. נגדין ואתמשכן) ותליין.

ושירותא דתקונא קדמאה, תלתין וחד קוצי, שקילן, אתמשכן עד רישא
דפומא. ותלת מאה ותשעין נימין אשתפכן בכל קוצא וקוצא.
תלתין וחד קוצי שקילין, דהוו בתקונא קדמאה תקיפין, לאכפייא לתתא,
כחושפן א"ל. מהו א"ל. תקיף יכול. ובכל קוצא וקוצא, מתפרשין

תִּלְתִּין וְיָחַד עֲלָמִין, תְּקִיפִין שְׁלֹטִין, לְאַתְעֵינָא (כ"א לַאֲתַפְשָׁמָא) (כ"א לַאֲכַפְיָא, וְאַתְפְּשָׁמוּ) תִּלְתִּין וְיָחַד בְּהַאי סְטֵר, וְתִלְתִּין וְיָחַד בְּהַאי סְטֵר. וְכָל עֲלָמָא וְעֲלָמָא מְנִיָּה, מִתְפָּרֵשׁ לְאַלְפָּה עֲלָמִין דְּכִסְפִּין לְעֵדוּנָא רַבָּא. וְכֹלָא סְתִים בְּרִישָׁא דְדִיקָנָא, דְּכִלִּיל תְּקִיפָא, וְכִלְיָן בְּהַאי א"ל. וְעַם כָּל דָּא, הַאי א"ל אֲתַפְּיָא לְרַחְמִי, דְּרַחְמִי דַּעֲתִיק יוֹמִין, (אֲתַפְּסִים) וְאַתְפְּלָל וְאַתְפְּשָׁט בֵּיהּ.

אַמְאֵי עַד פּוּמָא. מְשוּם דְּכְתִיב, (דְּנִיָּל ו') דִּינָא יְתִיב וְסַפְרִין וּגּוֹ'. מְאֵי דִינָא יְתִיב. יְתִיב לְאַתְרִיָּה דְּלָא שְׁלֹטָא. הֵדָּא הוּא דְּכְתִיב, (ישעיה ט) פְּלָא יוּעֵץ אֶל גְּבוּר. אֶל דְּהוּא גְּבוּר, וְאַתְפְּסִים בְּדִיקָנָא (כ"א בְּדִיקָנָא) קְדִישָׁא דַּעֲתִיק יוֹמִין. וְרָזָא דְּכְתִיב, מִי אֶל כְּמוֹד בַּעֲתִיק יוֹמִין אֲתַמֵּר, בְּתַקּוּנָא קְדָמָאָה דְּדִיקָנָא קְדִישָׁא עֲלָאָה.

עֲלָמָא קְדָמָאָה, דְּנַפְיָק מִתְקוּנָא קְדָמָאָה, שְׁלִיט וְנַחֲתִית. וְסִלִּיק לְאַלְפָּה אֲלַפִּין וְרַבּוּא רַבְבָּן מְאֵרִי תְרִיסִין. וּמְנִיָּה מִתְאַחַדִּין, בְּקַסְטָא בְּעִזְקָא רַבָּא. עֲלָמָא תְנַיִנָא. דְּנַפְיָק מְהַאי תְקוּנָא. שְׁלִיט וְנַפְיָק, וְנַחֲתִית וְסִלִּיק, לְשַׁבְעָה וְחַמְשִׁין אֲלָפָה דְּרַגִּין, מְאֵרִי דִיבְבָא. וּמִתְאַחַדִּין מְנִיָּה, לַאֲכַפְיָא בְּקוּדְלָא בְּחִירָא. (כ"א בְּחִירָא).

עֲלָמָא תְלִיתָאָה. דְּנַפְיָק מְהַאי תְקוּנָא שְׁלִיט וְנַחֲתִית, וְסִלִּיק לְשִׁיתָא וְתַשְׁעִין אֲלַפִּין מְאֵרִי דִילְלָה, וּמִתְאַחַדִּין מְנִיָּה (בְּבוֹסִימָא לְקוֹסְטִירָא) כְּבוֹסִינָא לְקוֹסְרָא, וּמְהַאי תְקוּנָא, מִתְפְּיִין פְּלָהוּ, וּמִתְפְּסָמִין בְּמִרִירָא דְדַמְעִין, דְּמִתְפְּסָמִין בְּיָמָא רַבָּא.

מָאן חָמִי תְקוּנָא דָּא, דְּדִיקָנָא קְדִישָׁא, עֲלָאָה, וְקִירָא, דְּלָא אַכְסִיף מְנִיָּה. מָאן חָמִי טְמִירוּתָא (כ"א וְקִירוּתָא) דְּקוּצִין דְּשַׁעְרֵי דְתַלְיִין מְהַאי סְבָא. יְתִיב בְּעִיטְרָא דְעִטְרִין, עִטְרִין דְּכָל עִטְרִין. עִטְרִין דְּלָא אֲתַפְּלָלוּ בְּעִטְרִין. עִטְרִין דְּלָא כְּשָׂאָר עִטְרִין. עִטְרִין, דְּעִטְרִין דְּלַתְפָּא מִתְאַחַדִּין מְנַהוּן. וּבְגִין כַּד, הֲנִי תְקוּנִין, אֵינּוּן תְקוּנִין דְּלַתְפָּא מְנַהוּן מִתְאַחַדִּין.

תְקוּנֵי דְאַתְתְּקִין, דְּאַצְטְרִיף לְאַתְבְּרָכָא, מָאן דְּבַעֵי בְרָכָה. דְּכָל תְקוּנִין דְאַתְתְּקִין בְּקַבְלִיָּהוּן, בְּרָכָאן מְשַׁתְּפַחִין (לְקַבְלִיָּהוּן) וְאַתְעַבִּיד מְהַאי דְאַתְעַבִּיד. פְּלָא כְלִיל בְּהַאי תְקוּנִין. פְּלָא זְקָפִין לְקַבְלִיָּה תְקוּנִין דְּמִלְפָּא תְקִיפָא, עֲתִיקָא, סְתִימָא דְכֹלָא. וְכִלְהוּ אֲתַפְּסָמִין מִתְקוּנִין אֲלִין. (דְּמִלְכָא עֲתִיקָא).

תְּאָנָא. אֵי עֲתִיק דַּעֲתִיקִין, קְדִישָׁא דְקְדִישִׁין, לָא אֲתַתְּקִין בְּאַלִּין תְקוּנִין, לָא אֲשַׁתְּכַחוּ עֲלָאִין וְתַתָּאִין. וְכֹלָא הוּי כֹלָא הוּי. וְתַנְיָא, עַד כַּמְּה זְהִירִין אֲלִין (כ"א אֲתַפְּסִין בְּאַלִּין ל"ב) תְקוּנֵי דְדִיקָנָא. עַד תְּלִיסֵר (דְּלַתְפָּא), וְכָל זְמָנָא (דף קל"ב ע"ב) דְּתְלִיסֵר אֲלִין מְשַׁתְּפַחִין, זְהִירִין אֲלִין דְּלַתְפָּא. וְכֹלָא. בְּחוּשְׁבָּנָא

דַּאֲלִין תְּלִיסֵר, אֲשֶׁתְּכַח דִּיקְנָא דְמַלְפָּא עֵתִיקָא וְקִירָא מַפְלָא. כְּלָא בְּחַד
אִיהוּ טְמִירָא וְיִקְרָא.

וּבְגִין דְּאִיהוּ יִקְרָא וְטְמִירָא מַפְלָא, לָא אֲדַכְּר בֵּיהּ בְּאַתְר דְּאוּרִיָּתָא (ס"א
לֹא אֲדַכְּר בְּאוּרִיָּתָא), וְלֹא אֲתַגְּלִיָּא. וּמָה דִּיקְנָא אֲתַגְּלִיָּא. דִּיקְנָא דְכַהֲנָא
רַבָּא עַלְמָה. וּמָהֵא דִּיקְנָא, נְחִית לְדִיקְנָא דְכַהֲנָא רַבָּא דְלִתְתָּא. (ס"א דִּיקְנָא
דְכַהֲנָא רַבָּא) דִּיקְנָא דְכַהֲנָא רַבָּא בְּתַמְנֵי תַקוּנִין אֲתַתְּקֵן. וּבְגִין כֵּן, תַּמְנֵי
תַקוּנִין לְכַהֲנָא רַבָּא, כַּד מְשָׁחַא נְחִית עַל דְּקִנְיָה, הָדָא הוּא דְכְּתִיב, (תהלים
קלג) כְּשֶׁמֶן הַטּוֹב עַל הָרֹאשׁ יוֹרֵד עַל הַזָּקֵן וְגו'.

וּמָנָא לָן. דְכְּתִיב, (תהלים קלג) שִׁבְתָּ אַחִים גַּם יַחַד. גַּם לְרַבּוֹת כַּהֵן גְּדוֹל
דְּלִתְתָּא. דְּכָל זְמָנָא דְכַהֲנָא רַבָּא דְלִתְתָּא, מְשַׁמֵּשׁ בְּכַהֲנָא רַבָּא,
כְּכֹחַ כַּהֵן גְּדוֹל דְלַעֲיָלָא, מְשַׁמֵּשׁ בְּכַהֲנָא רַבָּא.

דָּא תַקוּנָא חַד, דְּדִיקְנָא דְעֵתִיקָא סְתִימָא דְכְּלָא. אָמַר לִיהּ רַבִּי שְׁמַעוֹן,
יָאוּת אַנְתָּ רַבִּי יִצְחָק, לְמַחְמֵי בְּקִירָא דְתַקוּנֵי דְדִיקְנָא, וְסַבֵּר אִפִּי
דְעֵתִיק יוֹמִין, עֵתִיקָא דְעֵתִיקִין. זַפְּאָה חוּלְקָךְ, וְזַפְּאָה חוּלְקֵי עַמְכוֹן בְּעַלְמָא
דְאַתִּי.

תַקוּנָא תַנְיֵנָא. מִתְתַּקֵּן שְׁעָרָא, מְרִישָׁא דְפּוּמָא, עַד רִישָׁא אַחְרָא דְפּוּמָא,
בְּתַקוּנָא שְׁקִיל.

קוּם רַבִּי חִזְקִיָּה, וְקָאִים בְּקִיּוּמֵךְ, וְאוּקִיר יִקְרָא דְתַקוּנָא דָּא דְדִיקְנָא קְדִישָׁא.
קָם רַבִּי חִזְקִיָּה, שְׁאֲרִי וְאָמַר, (שיר השירים ז) אֲנִי לְדוּדֵי וְעַלִּי תְשׁוּקָתוֹ מִי
גַּרְם שְׁאֲנִי לְדוּדֵי. מְשׁוּם דְעַלִּי תְשׁוּקָתוֹ.

מִסְתַּבֵּל הוּינָא, וְאָרוֹ חֲמִית, נַהוּרָא יִקְרָא דְבוּצִינָא עַלְמָה, נַהִיר וְסָלִיק
לְתַלַּת מָאָה וּחֲמִשָּׁה וְעֶשְׂרִין עֵיבֵר. וְחַד חֲשׁוּף הָהּ אֲתַסְּחִי בַּהֲהוּא
נַהוּרָא, כְּמָאן דְאַתְּסְחִי בַּהֲהוּא נַהוּרָא עַמִּיקָא, דְמִימוּי מִתְפַּלְגִין, וּנְהִירִין,
וּנְגִידִין לְכָל עֵיבֵר, מִמָּה דְעָלוּי. וְסָלִיק הַהוּא נַהוּרָא, בְּשַׁפְּתָא דְנִמָּא עַלְמָה
עַמִּיקָא, דְכָל פְּתַחִין טְבִין וְיִקְרִין, בַּהֲהוּא פְתַחָא אֲתַפְּתַחֵן.

אָנָּא שְׁאִיל מֵהֶם (ס"א מ"ה), פְּשָׂרָא דְחֲמִית. פְּתַחוּ וְאָמְרוּ, נוֹשָׂא עוֹן חֲמִיתָא.
אָמַר, דָּא הוּא תַקוּנָא תַנְיֵנָא. יְתִיב. אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, הָאִידְנָא אֲתַקְּשָׁר
(ס"א אֲתַבְּסֵם) עַלְמָא. בְּרִיךְ אַנְתָּ רַבִּי חִזְקִיָּה, לְעֵתִיקָא דְעֵתִיקִין.

אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, כְּלָהּ בּוּצִינִין חֲבָרִין, דְאַתְיִין בְּהַאי עֲזָקָא קְדִישָׁא.
אֲסַהֲדָנָא עַלִּי שְׁמִיָּא עַלְאִין דְעַלְאִין, וְאַרְעָא קְדִישָׁא עַלְמָה דְעַלְמָה.
דְאַנָּא חֲמִי הַשְׁתָּא, מַה דְלָא חֲמָא בְּרַ נֶשׁ, מִיּוּמָא דְסָלִיק מְשָׁה זְמָנָא
תַנְיֵנָא לְטוּרָא דְסִינֵי. דְאַנָּא חֲמִינָא אֲנַפְּאֵי נַהִירִין, כְּנַהוּרָא דְשְׁמִשָׁא
תַקִּיפָא, דְזַמִּין לְמִיפַק בְּאַסּוּתָא לְעַלְמָא. דְכְּתִיב, (מלאכי ג) וְזָרְחָה לְכֶם יְרֵאֵי

שְׁמִי שְׁמֹשׁ צְדָקָה וּמִרְפָּא בְּכַנְפֵיהָ. וְעוֹד דְּאָנָא יְדַעְנָא דְאִנְפָּאֵי נְהִירִין,
וּמֹשֶׁה לֹא יָדַע וְלֹא אֶסְתַּפֵּל. הֲדָא הוּא דְכְּתִיב, (שמות לד) וּמֹשֶׁה לֹא יָדַע פִּי
קֶרֶן עוֹר פְּנָיו.

וְעוֹד, דְּאָנָא חֲמֵי בְעֵינֵי, תְּלִיסֵר מְכִילִין גְּלִיפִין קִמְאֵי, וּנְהִירִין פְּבוּצֵינִין.
וְכַד אֲתַפְרִישׁ כָּל חַד מְנִייהוּ מְפוּמִּיכוּן, אֶסְתַּלִּיק וְאֲתַתְּקֵן, וְאֲתַעְטֹר
וְאֲתַטְּמֵר בְּטַמְירוּתָא דְתַקוּנֵי דְדִיקְנָא, וְכָל אַחֲרָנִין אֲשַׁתְּאַרְן. וּבְעוֹד דְּכָל
חַד מִתְּפָרֵשׁ בְּפוּמִיכוּ, נְהִיר וְאֲתַעְטֹר וְיִתִּיב פְּמִלְפָּא בְּגוּ חִילִיָּה. וְכַד
אֶסְתַּיִים לְאֲתַפְרִישָׁא, סְלִיק וְאֲתַעְטֹר בְּעֵטְרָא קְדִישָׁא, וְאֲתַתְּקֵן וְאֲתַטְּמֵר,
וְיִתִּיב בְּתַקוּנֵי דְדִיקְנָא קְדִישָׁא, וְכֵן לְכָל חַד וְחַד. אֲזִדְרִזוּ חֲבָרִין קְדִישִׁין,
דְּהָא בְּקִיּוּמָא דָּא, לֹא יְהֵא עַד דִּיִּתִּי מִלְפָּא מְשִׁיחָא.

קוּם רַבִּי חֲזַקְיָה תְּנַגְיֵנוּת, וְאוּקִיר תִּיקוּנָא תְּלִיתָאָה, דְּדִיקְנָא קְדִישָׁא. תְּנָא,
עַד לֹא קָם רַבִּי חֲזַקְיָה, קָלָא נִפְק וְאָמַר, אֵין מִלְּאָךְ אַחַד עוֹשֶׂה שְׁתֵּי
שְׁלִיחוֹת. אֲתַרְגִּישׁ רַבִּי שְׁמַעוֹן וְאָמַר, וְדָאֵי כָל חַד וְחַד בְּאַתְרֵיהּ. וְאָנָא,
וּרְבִי אֶלְעָזָר בְּרִי, וּרְבִי אַבָּא, אֲשַׁתְּלִים שְׁלִימְתָא עֲלָאָה.

קוּם רַבִּי חֲזִיָּא. קָם רַבִּי חֲזִיָּא, פִּתַּח וְאָמַר, (ירמיה א) וְאוֹמֵר אָהָה יְיָ אֱלֹהִים
הִנֵּה לֹא יִדְעָתִי דְבַר פִּי נֶעַר אֲנֹכִי. וְכִי יִרְמִיָּה לֹא הָוּה יָדַע לְמִלְלָא,
וְהָא כְּמָה מְלוּלִין נִפְקֵי מְפוּמוּי, עַד לֹא אָמַר דָּא. וְהוּא אָמַר מְלָה כְּדִיבָא,
דְּכְתִיב הִנֵּה לֹא יִדְעָתִי דְבַר. אֶלָּא (תנאים) חֶסֶד וְשְׁלוֹם דְּאִיהוּ אָמַר עַל דָּא.
אֶלָּא הָכִי תְּאָנָא, מַה בֵּין דְּבוּר לְאִמְרָה. אִמְרָה הוּא דְלֹא בְּעֵי לְאַרְמָא
קָלָא, (דף קל"ג ע"א) דְּבוּר, בְּעֵי לְאַרְמָא קָלָא, וְלֹא כְּרִזָּא מְלִין.

דְּכְתִיב, (שמות כ) וַיְדַבֵּר אֱלֹהִים אֶת כָּל הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה לְאַמֵּר. וְתְּאָנָא, כָּל
עֲלֵמָא שְׁמַעוּ הַהוּא דְּבוּר, וְכָל עֲלֵמָא אֲזִדְעִזְעוּ. וּבְגִין כְּהַּ פְּתִיב
וַיְדַבֵּר, וְלֹא כְּתִיב וַיֹּאמֶר. אוּף הָכָא כְּתִיב הִנֵּה לֹא יִדְעָתִי דְבַר, לְאַכְרִזָּא
מְלָה וְלֹא וְכַחַח בְּרוּחַ קְדִישָׁא לְעֵלְמָא.

אִי הָכִי, הָא כְּתִיב (שמות ו) וַיְדַבֵּר יְיָ אֶל מֹשֶׁה לֵאמֹר. אֶלָּא, מָאן הוּא נְבִיאָה
עֲלָאָה כְּמֹשֶׁה, דְּלֹא זָכָה בַּר נֶשׁ כְּוֹתִיָּה. דְּהוּא שְׁמַע דְּבוּר בְּהַכְרִזָּה,
וְלֹא דְחִיל, וְלֹא אֲזִדְעִזְעוּ. וְשָׂאֵר נְבִיאִים אֲזִדְעִזְעוּ, אֶפִּילוּ בְּאִמְרָה, וְדַחֲלִין
בְּדַחֲלוּ.

וְתְּאָנָא, תְּקוּנָא קְדָמָאָה דְּדִיקְנָא, וְתְּנַיִנָּא לְאַתְבָּא (ג"א לְאִיִּתְהָא) (ס"א לְאַכְפָּא)
לְתִלִּיתָאָה. דְּכְתִיב, (איוב לג) הֵן כָּל אֵלֶּה יַפְעֵל אֵל פְּעַמִּים שְׁלֹשׁ
עַם גָּבַר. (תְּרִין נִסְחֵי) וְתָא חֲזִי דְתִרִין תְּקוּנִין קְדָמָאִין לְמִיתִי לְתִלִּיתָאָה הַוּוּ,
דְּהוּא:

תְּקוּנָא תְּלִיתָאָה. מְאַמְצַעִיתָא דְתַחֲוֹת חוּטְמָא, מִתַּחֲוֹת תְּרִין נוֹקְבִין. נְפִיק

חד אַרְחָא, וְשַׁעְרָא אֶפְסִיק (ס"א אֶתְפֶּסֶק) בַּהֲהוּא אַרְחָא. אַמַּאי אֶתְפֶּסֶק. מְשוּם (דְּכַתִּיב וְעוֹבֵר עַל פֶּשַׁע) דְּהָאִי אֹרְחָא אֶתְתַּקֵּן לְאַעְבְּרָא בֵּיהּ. וּבְגִין כֵּן, יְתִיב תַּחֲתוּת נּוֹקְבֵי חוּטְמָא הָאִי אֹרְחָא. וְשַׁעְרָא לָא אֶתְרַבִּי בְּהָאִי אֹרְחָא, מְשוּם דְּכַתִּיב וְעוֹבֵר עַל פֶּשַׁע, לְמִיּהֵב אַעְבְּרָא עַד (על) פּוּמָא קַדִּישָׁא, דִּיּוּמָא סְלַחְתִּי. תַּאנָּא, כְּמָה עַרְקִיסָאוֹת מְחַכְּפָאן לְהֵהוּא פּוּמָא, וְלֹא אֶתְגַּלִּי לְחַד מְנַיְיָהוּ, דְּהָא אֶסְתַּלַּק וְאֶתְעַטֵּר, יְדִיעַ וְלֹא יְדִיעַ.

תַּאנָּא, בְּצַנִּיעוּתָא דְּסַפְרָא, מַהוּ דְּכַתִּיב פֶּשַׁע. זְכוּ עוֹבֵר, לֹא זְכוּ פֶּשַׁע. (מַאי מְשַׁמַּע עוֹבֵר עַל פֶּשַׁע, שִׁפַּע דְּאֶקְרִים ש' לַפ', לֹא זְכוּ עוֹמֵד וְלֹא עוֹבֵר) (תַּא) בְּזַעִיר אֶפִּין.

מַאי בֵּין הָאִי לְהָאִי. בְּזַעִיר אֶפִּין, כַּד נְחִית הֵהוּא אֹרְחָא מִתַּחֲתוּת נּוֹקְבֵי חוּטְמוֹי, כְּתִיב, (בַּמְדַּבֵּר יב) וַיַּחַר אֶף יְיָ בָּם וַיִּלְךְ. מַאי וַיִּלְךְ. דְּנִפְיַק רַוְחָא דְּרוּגְזָא מְאִינוֹן נּוֹקְבֵי, וּמֵאֵן דְּאַשְׁכַּח קַמִּיהּ, אָזִיל וְלֹא אֶשְׁתַּכַּח. הָדָא הוּא דְּכַתִּיב, (יִשְׁעִיָּה מ) כִּי רוּחַ יְיָ נָשְׁבָה בּוֹ וַאֲיַנְנוּ (ס"א כִּי רוּחַ עֲבָרָה בּוֹ וַאֲיַנְנוּ). בְּאַרְיָךְ אֶפִּין כְּתִיב, (מִיכָה ז) וְעוֹבֵר עַל פֶּשַׁע. וְכַתִּיב, (אִיּוֹב לו) וְרוּחַ עֲבָרָה וְתַטְהֵרֶם. וְתַאנָּא, הֵכָא כְּתִיב, עוֹבֵר עַל פֶּשַׁע בַּהֲהוּא אַרְחָא. הָתָם, (שְׁמוֹת יב) וְעַבֵּר יְיָ לְנִגְוֶיךָ אֶת מְצָרִים.

זְבָאָה חוּלְקִיָּה דְּמֵאֵן דְּזָכִי לְהָאִי. וְדָא הוּא תְּקוּנָא תְּלִיתָאָה, (דְּאוּרְחָא) דְּדִיקְנָא יְקִירָא קַדִּישָׁא עַלְאָה עֵתִיקָא דְּעֵתִיקֵי. אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, וְדָאִי קַדִּישָׁא בְּרִיךְ הוּא יִסְגֵי לְאוּטְבָא לָךְ, וַיַּחְדִּי לְאַגְנָא עַלְךָ.

וְתַאנָּא, מַאי דְּכַתִּיב, (יִשְׁעִיָּה סא) שׁוֹשׁ אָשִׁישׁ בֵּינִי, בְּעֵתִיק יוֹמִין אֶתְמַר. דְּהָא הוּא חֲדוּוּתָא דְּכֻלָּא. תַּאנָּא, בְּשַׁעְתָּא דְּאֶתְגַּלִּי הָאִי אֹרְחָא דְּדִיקְנָא דְּעֵתִיק יוֹמִין. פְּלֵהוּ מְאִרֵי דִּיבְכָא וַיִּלְלָה, וּמְאִרִיהוֹן דְּדִינָא סְתִימִין וְשַׁתִּיקִין, וְלִית דִּיפְתַּח פֶּטְרָא לְאַבְּאָשָׁא. מְשוּם דְּהָאִי אֹרְחָא אֶתְגַּלִּיא לְתַקְנָא. וּמַהֲאִי, מֵאֵן דְּאַחִיד (נ"א דְּאַחִיר) וְאַזְהַר (מְשׁוּם דְּהָאִי אֹרְחָא סִימְנָא לְשַׁתִּיקוּתָא וּמַהֲאִי הוּא מֵאֵן דְּאַחִיד וְאַזְהַר) לְשַׁתְּקָאָה, לְהָאִי אֹרְחָא רְשִׁים, דְּהוּא סִימְנָא דְּעֵתִיקָא קַדִּישָׁא.

תְּקוּנָא רַבִּיעָאָה, מִתְתַּקֵּן שַׁעְרָא (וְנַחֲת) תַּחֲתוּת פּוּמָא, מְרִישָׁא חָדָא לְרִישָׁא חָדָא. הָדָא הוּא דְּכַתִּיב, (מִיכָה ז) לְשָׂאֲרִית נַחֲלָתוֹ. כְּמָה דָּאתָ אָמַר (מַלְכִים ב יט) וּנְשֹׂאתָ תְּפִלָּה בְּעַד הַשָּׂאֲרִית הַנִּמְצָאָה. הַנִּמְצָאָה מִמֶּשׁ. שָׂאֲרִית דְּכַתִּיב, (צַפְנִיָּה ג) שָׂאֲרִית יִשְׂרָאֵל לֹא יַעֲשׂוּ עוֹלָה.

תְּקוּנָא חֲמִישָׁאָה. נִפְיַק אֹרְחָא אַחְרָא מִתַּחֲתוּת פּוּמָא, הָדָא הוּא דְּכַתִּיב, (מִיכָה ז) לֹא תַחְזִיק לְעַד אַפּוֹ. קוּם רַבִּי יוֹסִי. קוּם רַבִּי יוֹסִי, פְּתַח וְאָמַר, (תְּהִלִּים קמד) אֲשֶׁרֵי הָעַם שִׁפְכָה לּוֹ אֲשֶׁרֵי הָעַם שְׁיִי אֱלֹהֵיוֹ. אֲשֶׁרֵי הָעַם

שְׁפָכָה לוֹ. מֵהוּ שְׁפָכָה לוֹ. כִּמְה דְאֵת אָמַר (אסתר ז) וְחִמַּת הַמֶּלֶךְ שְׁפָכָה,
שְׁכִיף מְרוּגְזִיָּה.

דְּבַר אַחַר. שְׁכִיף בְּרוּגְזִיָּה, הָדָא הוּא דְכְּתִיב, (במדבר יא) וְאִם כָּכָה אֵת עוֹשֶׂה
לִי הַרְגִנִי נָא הַרוּג. דָּא הוּא דִינָא דִינָא. אֲשֶׁרִי הָעַם שְׂנֵי אֱלֹהִיו,
רַחֲמֵי דְרַחֲמֵי.

דְּבַר אַחַר, שְׁפָכָה, שְׁמָא דְכְּלִיל פֶּל שְׁמֵהּ, וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מְעַבַּר
רוּגְזִיָּה, וְאֵנַח בֵּיה לְזַעִיר אֲנַפִּין, וּמְעַבִּיר עַל פֶּל אֵינוֹן דְּלִבְר.

דְּתַנָּא, אֲרַחָא, עֲלָאָה דְדִיקְנָא קְדִישָׁא, (עֲלָאָה עֲתִיקָא דְעִתִּיקוּ) דְאֵיהוּ נְחִית (בְּדִיקְנִיָּה)
תַּחֲוֹת נוֹקְבֵי דְחוּטְמָא דְעִתִּיקִי. וְהֵאֵי אֲרַחָא דְלִתְתָא. שְׁקִילָן אֵינוֹן
בְּכֻלָּא. דָּא (דף קל"ג ע"ב) לְעֵילָא, וְדָא לִתְתָא. לְעֵילָא, עוֹבֵר עַל פֶּשַׁע. לִתְתָא,
לֹא הִחְזִיק לְעַד אַפּוֹ. וְתַנִּינָן, לֹא הִחְזִיק: דְלֹא אֵית אֲתֵר לְמִיתַב. כִּמְה
דְלְעֵילָא יְהִיב אֲתֵרָא לְאֲעַבְרָא. כִּן לִתְתָא, יְהִיב אֲתֵר לְאֲעַבְרָא.

תַּנָּא, בְּכָל אֲתֵר דְבִהֵאֵי עֲתִיקָא טְמִירָא דְכֻלָּא אֲרַחָא אֲתַגְלִיָּיא, טַב לְכֻלְהוּ
דְלִתְתָא, דְהָא אֲתַחְזִי עֵיטָא לְמְעַבַּד טַב לְכֻלָּא. מָאן דְסִתִּים וְלֹא
אֲתַגְלִיָּיא, לִית עֵיטָא, וְלִית מָאן דִּידַע לִיה, אֲלֹא הוּא בְּלַחֲוֹדוּי. כִּמְה
דְעַדָן עֲלָאָה, לִית דִּידַע לִיה אֲלֹא הוּא עֲתִיקָא דְעִתִּיקִי. וְעַל הֵאֵי כְּתִיב,
(תהלים צב) מֵה גָדְלוֹ מְעַשְׂיָךְ יְיָ מְאֹד עֲמָקוֹ מִחֻשְׁבוֹתֶיךָ. אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן
יִתְקַנּוֹן עוֹבְדֵךְ לְעֲלֵמָא דְאֵתִי מְעַם עֲתִיקָא דְעִתִּיקִין.

תְּקוּנָא שְׁתִּיתָאָה. מִתְתַּקֵּן שְׁעָרָא וְסֻלִיק מְלָרַע לְעֵילָא, וְחִפִּי תְּקוּבָתָא
דְבוּסְמָא טְבָא עַד רִישָׁא דְפּוּמָא דְלְעֵילָא. וְנְחִית שְׁעָרָא (דְרִישָׁא)
לְרִישָׁא דְפִתְחָא דְאֲרַחָא תַּתָּאָה דְפּוּמָא.

קוּם רַבִּי יִיסָא וְאֲתַקֵּין תְּקוּנָא דָּא. קָם רַבִּי יִיסָא, פִּתַּח וְאָמַר, (ישעיה נד) וְחִסְדֵי
מֵאֲתַךְ לֹא יִמוּשׁ, וּכְתִיב (ישעיה נד) וּבְחֻסְדֵי עוֹלָם רַחֲמִתֶיךָ, הֲנִי קָרָאִי
קְשִׁינ אֶהְדִּי.

וְרָא אֲקָשׁוּ, דְתַנִּינָן, אֵית חֻסְדֵי וְאֵית חֻסְדֵי. אֵית חֻסְדֵי דְלָגוּ, וְאֵית חֻסְדֵי
דְלִבְר. חֻסְדֵי דְלָגוּ, הָא דְאֲמַרְן דְעֲתִיקָא דְעִתִּיקִין, וְהוּא סִתִּים בְּסֻטְרָא
דָּא דְדִיקְנָא, דְאֲקָרִי פֶּאֶת הַזֶּקֶן. וְלֹא בְעֵי בַר נָשׁ לְחַבְלָא הֵאֵי סֻטְרָא,
מְשׁוּם הֵאֵי חֻסְדֵי דְלָגוּ דְעִתִּיקִי יוּמִין. וּבְגִין כִּן, בְּכַהֵן דְלִתְתָא כְּתִיב בֵּיה,
(ויקרא כא) לֹא יִקְרַחָה קְרַחָה בְּרֵאשִׁם וּפֶאֶת זִקְנָם לֹא יִגְלַחוּ. מָאֵי טַעְמָא.
בְּגִין דְלֹא לְחַבְלָא אֲוִרְחוּי דְחֻסְדֵי דְעִתִּיקָא, דְכַהֵן מְסֻטְרָא דָּא קָא אֲתִי.

וְתַנָּא בְּצִנִּיעוּתָא דְסֻטְרָא, בְּכֻלָּא אֲצֻטְרִיךְ חֻסְדֵי לְאֲתַרְבָּאָה וְלִמְבִנִי, וְלֹא
לְקֻטְעָא לִיה, וְלֹא אֲשַׁתְּצִי מְעֲלָמָא. וְהֵאֵי דְכְּתִיב וְחִסְדֵי מֵאֲתַךְ לֹא
יִמוּשׁ, חֻסְדֵי דְעִתִּיקִי יוּמִין. וּבְחֻסְדֵי עוֹלָם, חֻסְדֵי דְאֲקָרִי חֻסְדֵי עוֹלָם, וְהֵאֵי

הוא אַחְרָא דְזַעִיר אַנְפִּין, דְּכַתִּיב, (תהלים פט) אַמְרֵתִי עוֹלָם חֶסֶד יִבְנֶה.
וְהָאִי חֶסֶד דְּעַתִּיק דְּעַתִּיקִין, הוּא חֶסֶד דְּקָשׁוּט. וְחֶסֶד דְּקָשׁוּט לָאוּ בְחַיִּי
גוּפָא אַתְּמַר, אֶלָּא בְחַיִּי דְנִשְׁמַתָּא. וּבְגִין כֶּף פְּתִיב, (מיכה ז) פִּי חִפְץ
חֶסֶד הוּא. דָּא הוּא תְּקוּנָא שְׁתִּיתָאָה דְדִיקְנָא יְקִירָא, דְּעַתִּיק דְּעַתִּיקִי.
תְּקוּנָא שְׁבִיעָאָה. פְּסִיק שְׁעָרָא, וְאַתְחִזֵּן תְּרִין תְּפוּחִין בְּתַקְרוּבְתָּא דְבוּסְמָא,
שְׁפִירָן וַיֵּאָן לְמַחְזִי.

פְּתַח רַבִּי שְׁמַעוֹן וְאָמַר, (שיר השירים ב) כְּתַפּוּחַ בַּעֲצֵי הַיַּעַר וְגוֹ'. מַה תְּפּוּחַ
זֶה כְּלִיל בְּתַלְתַּת גּוּוּנֵי, כֶּף קְדָשָׁא בְרִיךְ הוּא, תְּרִין תְּפּוּחִין כְּלִיל
שִׁיתָא גּוּוּנֵי, וְתְרִין תְּפּוּחִין אֵלִין, דְּאִינוּן תְּקוּנָא שְׁבִיעָאָה, אִינוּן כְּלָלָא
דְּכָל שִׁיתָא תְּקוּנֵין דְּאִמִּינָא. וּבְגִינֵיהוּן אַתְקִיִּים (משלי טז) בְּאֹר פְּנֵי מְלָךְ
חַיִּים.

וְתֵאנָא, מַהֲנֵי תְּפּוּחִין נְפִיקִין חַיִּין לְעֵלְמָא, וּמַחְזִיין חִידוּ לְזַעִיר אַפִּין.
כְּתִיב (במדבר ו) יָאֵר יִי פְּנֵי אֱלִיךָ. וְכַתִּיב (משלי טז) בְּאֹר פְּנֵי מְלָךְ
חַיִּים. בְּאֹר פְּנֵי מְלָךְ אֵלִין אִינוּן תְּרִין תְּפּוּחִין דְּתַקְרוּבְתָּא דְבוּסְמָא
דְּאִמִּינָא. יָאֵר יִי פְּנֵי אֱלִיךָ, פְּנִים דְּלִבְר, דְּכַד נְהִירִין מִתְּבַרְךְ עֵלְמָא.
וְתֵאנָא, כֹּל זְמַן דְּהֵנִי בּוֹצִינֵי דְלִבְר נְהִירִין, כֹּל עֵלְמָא מִתְּבַרְךְ, וְלֹא אֲשַׁתְּכַח
רוּגְזָא בְּעֵלְמָא. וְמַה אִי הֵנִי דְלִבְר כֶּף. תְּרִין תְּפּוּחִין דְּנְהִירִין
תְּדִירָא, דְּחֻדָּאן תְּדִירָא עַל אַחַת כַּמָּה וְכַמָּה.

תְּנָא, כַּד אַתְגַּלְיִין תְּרִין תְּפּוּחִין אֵלִין, אַתְחִזִּי זַעִיר אַפִּין בְּחֻדְוֹתָא. וְכָל
אִינוּן בּוֹצִינֵין דְלִתְתָּא, בְּחֻדְוֹתָא. וְכָל אִינוּן דְלִתְתָּא, נְהִירִין, וְכָל
עֵלְמִין חֻדָּאן, וְשְׁלִימִין מְכָל שְׁלִימוּתָא. וְכָלָא חֻדָּאן וְנְהִירִין. וְכָל טִיבוּ
לֹא פְּסִיק. כֹּלְהוּ אַתְמַלְיִין בְּשַׁעְתָּא חֻדָּא, כֹּלְהוּ חֻדָּאן בְּשַׁעְתָּא חֻדָּא.
תָּא חֻזִּי, פְּנִים דְּלִבְר, אִית זְמַן דְּנְהִירִין, וְאִית זְמַן דְּלֹא נְהִירִין. וּבְגִין כֶּף
כְּתִיב, יָאֵר יִי פְּנֵי אֱלִיךָ. (תהלים טז) יָאֵר פְּנֵי אַתְנוּ סְלָה. מְכָלָל דְּלֹא
הוּי תְּדִירָא. אֶלָּא כַּד אַתְגַּלְיִין תְּפּוּחִין דְּלַעִילָא.

תֵּאנָא, אֵלִין תְּפּוּחִין דְּסְתִימִין, נְהִירִין וְחֻוּרִין תְּדִירָא. וּמַנְהוּן נְהִירִין
לְתַלְתַּת מְאָה וְשִׁבְעִין עֵיבַר. וְכָל שִׁיתָא תְּקוּנֵין קְדָמָיִן דְּבְדִיקְנָא
בִּיהַ פְּלִילָן. הָדָא הוּא דְכַתִּיב, (מיכה ז) יָשׁוּב יְרַחֲמֵנוּ. יָשׁוּב, מְכָלָל דְּזַמְנִין
טְמִירִין, וְזַמְנִין אַתְגַּלְיִין. הֵכָא, הוּא יָשׁוּב יְרַחֲמֵנוּ. וּבְהָאִי דְלִתְתָּא, הוּא
וְאַמֶּת. דָּא הוּא תְּקוּנָא (ד' קל"ג ט"ו ע"א) שְׁבִיעָאָה, דְּכְלִיל שִׁיתָא, בְּתְרִין תְּפּוּחִין
דְּכַעְתִּיקָא דְּעַתִּיקִין.

תְּקוּנָא תְּמִינָאָה. נְפִיק חַד חוּטָא דְשַׁעֲרֵי סוּחְרַנְיָה דְדִיקְנָא, וְתַלְיִין בְּשַׁקוּלָא
עַד טְבוּרָא. קוּם אֶלְעָזָר בְּרִי, אַתְקִין תְּקוּנָא דָּא.

קָם רַבִּי אֶלְעָזָר (בְּרִיית), פָּתַח וְאָמַר, הַפֵּל תְּלוּי בַמֶּזֶל, וְאֶפִּילוּ סֵפֶר תּוֹרָה שְׁבִהִיכֵל. מִלָּה דָא אוֹקִימָנָא בְּסִפְרָא דְצְנִיעוּתָא, וְהִכָּא אִית לְאַסְתִּפְלָא, וְכִי הַפֵּל תְּלוּי בַמֶּזֶל, וְתַנִּינָן, סֵפֶר תּוֹרָה קֹדֶשׁ, וְנִרְתְּקוּ קֹדֶשׁ, וְהִיכֵל קֹדֶשׁ. וְכַתִּיב (ישעיהו ו) וְקָרָא זֶה אֵל זֶה וְאָמַר קֹדֶשׁ קֹדֶשׁ קֹדֶשׁ, הָא תְּלִת אֵינּוּן. וְסִפֵּר תּוֹרָה. לְקַבְּלֵיהוּן, נִרְתְּקוּ קֹדֶשׁ, וְהִיכֵל קֹדֶשׁ, וְהוּא קֹדֶשׁ. וְהַתּוֹרָה נִתְּנָה בְּשִׁלְשׁ קְדוּשׁוֹת. בְּשִׁלְשׁ מַעְלוֹת, בְּיָמִים שְׁלֹשָׁה, שְׂכִינָה בְּשִׁלְשׁ, לְוַחֲתוֹת וְאֲרוֹן וְהִיכֵל בְּסִפֵּר תּוֹרָה תְּלִיא, וְאִיהוּ תְּלִיא בַמֶּזֶל, וְכַתִּיב (ירמיהו י) וּמֵאוֹתוֹת הַשָּׁמַיִם אֵל תַּחְתּוֹ. מָאן דְּאִיהוּ בְּקְדוּשׁוֹת הַלְלוּ לְהוּי תְּלִיא בַמֶּזֶל.

אֵלָּא הָכִי אוֹקִימָנָא בְּסִפְרָא דְצְנִיעוּתָא, הָאִי חוּטָא וְקִירָא קְדִישָׁא, דְּכָל שְׁעָרֵי דְדִיקְנָא תְּלִיין בֵּיה, אֲתִקְרִי מֶזֶל. מָאִי טַעְמָא. מִשׁוּם דְּכָל קְדָשֵׁי קוּדְשִׁין דְּקוּדְשָׁא, בְּהָאִי מֶזֶל תְּלִיין. וְסִפֵּר תּוֹרָה, אָף עַל גַּב דְּאִיהוּ קְדוּשׁ לָא חָל עָלֶיהָ עֶשֶׂר קְדוּשִׁין עַד דְּעִייל לְהִיכֵל. פִּינּוֹן דְּעִייל לְהִיכֵל, אֲתִקְרִי קְדוּשׁ בְּעֶשֶׂר קְדוּשׁוֹת. פְּגוּוֹנָא דְלְעִילָא דְלָא אֲתִקְרִי הִיכֵל, אֵלָּא כַּד אֲתַחֲבְרִין עֶשֶׂר קְדוּשׁוֹת. וְתֵאנָא, הַפֵּל תְּלוּי בַמֶּזֶל, דְּאִיהוּ הָאִי חוּטָא וְקִירָא קְדִישָׁא, דְּכָל שְׁעָרֵין תְּלִיין בֵּיה.

אֲמַאי אֲקָרִי מֶזֶל. מִשׁוּם דְּמִנִּיהַ תְּלִיין מֶזֶלִי, וּמֶזֶלִי מִנִּיהַ עֲלָאִין וְתַתָּאִין. וּבְגִין כּוּף אִיהִי תְּלִיא. וּבִיהַ תְּלִיין כָּל מִלֵּי דְעֲלָמָא עֲלָאִין וְתַתָּאִין. וְאֶפִּילוּ סֵפֶר תּוֹרָה שְׁבִהִיכֵל, דְּמַתְעַטֵּר בְּעֶשֶׂר קְדוּשׁוֹת, לָא נִפְיָק מִכְּלִיָּה עִם שְׂאֵר קְדוּשִׁין וְכִלְהוּ תְּלִיין בְּהָאִי. וּמָאן דְּחָמִי לְהָאִי תְּקוּנָא, אֲתַכְּבֹּשֶׁן חוּבֵיהוּן מִקְמִיהַ וּמִתְּפַפְיין, הָדָא הוּא דְכַתִּיב, (מִיכָה ז) יִכְבוֹשׁ עֲוֹנוֹתֵינוּ. אָמַר לִיהַ רַבִּי שְׁמַעוֹן, בְּרִיךְ בְּרִי לְקוּדְשָׁא דְקְדִישִׁין, עַתִּיק מִכְּלָא.

תְּקוּנָא תְּשִׁיעָאָה. מַתְעַרְבִין שְׁעָרֵי עִם אֵינּוּן שְׁעָרֵי דְתְּלִיין, וְלָא נִפְקִין דָּא מִן דָּא. קוּם רַבִּי אַבָּא, קָם רַבִּי אַבָּא וְאָמַר, אֵלִין (אֵינּוּן) שְׁעָרֵי דְמַתְעַרְבִין עִם אֵינּוּן דְתְּלִיין, אֲקָרוּן מְצוּלוֹת יָם. מִשׁוּם דְּנִפְקִי מִמּוֹתְרֵי מוּחָא, וּמֵהָאִי אֲתָרָא רְמִיו, כָּל מְאָרֵי דְתַבְעִין חוּבֵי דְבְנֵי נֶשָׂא וּמִתְּפַפְיין. אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, בְּרִיךְ תְּהֵא לְעַתִּיק יוֹמִין.

תְּקוּנָא עֲשִׂירָאָה. נַחְתִּין שְׁעָרֵי תַחֲתוֹת דִּיקְנָא, וְחַפְיין בְּגֵרוּנָא תַחֲתוֹת דִּיקְנָא. קוּם רַבִּי יְהוּדָה. קָם רַבִּי יְהוּדָה פָּתַח וְאָמַר, (ישעיהו ב) וּכְאוּ בְּמַעְרוֹת צוּרִים וּבְמַחֲלוֹת עֶפְרַם מִפְּנֵי פַחַד יְיָ וְגוֹ'. מִפְּנֵי פַחַד יְיָ, הָא אֲתִידַע דְּמָאן דְּאִיהוּ לְבַר, פַּחַד יְיָ אֲתִקְרִי. וּמִהֲדַר גְּאוּנוֹ, אֵינּוּן שְׁעָרֵי דְתַחֲתוֹת דִּיקְנָא, וְאֲתִקְרוּן הֲדַר גְּאוּנוֹ, תְּרִי. תְּקוּנָא עֲשִׂירָאָה, (מִיכָה ז) תַּתָּן אֶמֶת לְיַעֲקֹב. וְחַד סַר, דְּלָא נִפְקִי נִמָּא מִן נִמָּא, חֶסֶד לְאַבְרָהָם.

תקונא דתריסר. דלא תליין שערי על פומא, ופומא אתפני מפל סטרין,
ויאין שערי סחור סחור ליה, בגין דלא אשתכח טרחותא, כמה
דאצטריד.

טרחותא במאי קא מיירי. דינא. באתר (נ"א כתר) דינא טרחותא אשתכח.
וכי שערי דדיקנא טרחא אינון, או דינא אינון, והא כלא רחמי
אתחזון. אלא דלא אתטרח בישובא (ס"א כנשובא) דרוחא דזעיר אפין.

דתאנא מהאי פומא קדישא עלאה, קדש קדשים, נשבא רוחא. מאי
רוחא. רוחא דאיתרק (ס"א דאתרק) ביה, דמתלבש ביה (נ"א דאתמקון
ומתלבש ביה) זעיר אפין. ומהאי רוחא מתלבשין כל אינון דלתתא. וכד ההוא
רוחא נפיק, אתפרש לתלתין ושבעה אלף עיבר. ואתפשט (ס"א ואתפרשא) כל
חד בלחודוי לאתריה, וכל מאן דאתחזי לאתלבשא מגיה אתלבש. ועל
דא שערין לא אשתכחו על פומא קדישא, משום דרוחיה נפיק, ולא בעי
מלה אחרא לאתערבא ביה, ולקרבא בהדיה.

ודא הוא טמירותא דכלא, דלא אתדבק לא לעילא ולא לתתא. והוא
סתים בסתימא דסתימין דלא אתידע. (דקל"ד ע"ב) דא הוא דלא אתתקן,
ולא הוה ביה תקונא. ובגין כן, רוח דנפיק לבר (ס"א דנפיק מהחוא ולבר),
ומתלבשין ביה נביאי מהימני, אתקרי פה יי. אבל בהאי עתיקא דעתיקין
לא אתפרש. ולית מאן דיידע רוחיה בר איהו. ובגין כן שערוי שקולין
סוחרנא דפומא, ופומא אתפני מפל סטרוי.

ובהאי אתרחיצו אבהתנא, לאתלבשא בהאי רוחא, דמתפשט לכמה
עיברין, באתר דכל שערי שקולין בסוחרנוי. (הדא הוא דכתיב, מיכה ז) אשר
נשבעת לאבותינו. ודא הוא תקונא קדישא עלאה דתריסר. דמפאן אשתלשלו
תריסר תחומין לעילא. תריסר תחומין לתתא. תריסר תחומין לתריסר
שבטי אבהתא. הדא הוא דכתיב אשר נשבעת לאבותינו.

תקונא דתליסר. תליין שערי דתחות דיקנא מפאן ומפאן, ביקרא יאה,
וביקרא שפירא, וחפין עד טבורא ולא אתחזין מאנפי תקרובא
דבוסמא, בר אינון תפוחין שפירן חוורין.

אמר רבי שמעון, זפאה חולקיה דמאן דאשתכח בהאי אדרא קדישא
עלאה דאנן ביה. זפאה חולקיה בעלמא דין, ובעלמא דאתי. דאנן
יתבין בקדושא עלאה, אשא עלאה אסחר לן (ס"א בין אשא עלאה דאסחר לו) והא
כל תקונין עלאין (לדיקנא) דדיקנא קדישא אתתקנו, ואתעטרו ואסחרו
לדוכתייהו.

והאי תקונא דתליסר, הוא תקונא יאה, דביה אחידן כלא. פלהו מתפספין

לְמִזְקָף רִישָׁא לְקַבְלִיָּהּ. מַגִּיָּה תַלְיִין כָּל אֵינוֹן דְּבוֹזְעִיר אַפִּין אַחֲדָן. מַגִּיָּה תַלְיִין עַלְאִין וְתַתְּאִין, וְכָל גְּנִיזִין עַלְאִין וְתַתְּאִין גְּנִיזִין בֵּיהּ, וּבֵיהּ כְּלִילָן. וְאִיהוּ מַזְלָא דְמַתְּזָלָא מַגִּיָּה כְּלָא, דָּא הוּא תְּקוּנָא שְׁלִימָתָא, דְּאֲשָׁלִים לְכָל תְּקוּנִין, דָּא אֲשָׁלִים לְכָלָא.

תַּאנָּא, אֲלִין תְּקוּנִין אַקְרוּן יְמֵי קָדָם, יוֹמִין קַדְמָאִין דְּקַדְמָאִי. וְאֵינוֹן דְּאֲשַׁתְּכַחוּ בְּזַעִיר אַפִּין, אַקְרוּן (ישעיה סג) יְמֵי עוֹלָם. וְתַאנָּא, אֲלִין יְמֵי קָדָם, כְּלָהוּ מִתְּתַקְנָן בְּתַקוּנָא דְּדִיקְנָא דְּעַתִּיקָא דְּעַתִּיקִין, טְמִירָא דְּטְמִירִין (כְּלִיל בְּהוּ). וְהֵאֵי דְּתַלְיִסְר כְּלִיל לְהוּן, כְּמָה דְּאֲתַמְר. וְדָא יוֹמָא לָא אַתְּפְלִיל בְּהַדְיָהוּ, אֲלָא הוּא כְּלִיל כְּלָא.

וּבְהַהוּא זְמַנָּא דְּאֲתַעַר עַתִּיק יוֹמִין בְּתַקוּנִין דְּלַעֲיָלָא, הַהוּא אַתְּקְרִי יוֹם אַחַד, דְּבֵיהּ זְמִין לְאוּקִיר דִּיקְנִיָּה, הַדָּא הוּא דְּכַתִּיב, (זכריה יד) יוֹם אַחַד הוּא יוֹדַע לִי. הוּא בְּלַחֲדוּי יַתִּיר מְכָלָא. הוּא דְּכְלִיל כְּלָא, הוּא דְּאֲתַקְרִי בְּשָׂמָא יְדִיעָא.

דְּתַנְיָן, בְּאַתְר דְּאִית יוֹם אִית לִילָה דְּלִית יוֹם כְּלָא לִילָה. וּמִשׁוּם דְּהַהוּא זְמַנָּא, זְמַן יְהֵא דִּיקְרָא דִּיקְנָא, וְהוּא בְּלַחֲדוּי יִשְׁתַּכַּח. לָא אַתְּקְרִי לָא יוֹם וְלָא לִילָה. דְּלִית יוֹם אַקְרִי, אֲלָא מִסְטְרָא דִּילָן. וְלִית לִילָה אַקְרִי, אֲלָא מִסְטְרָא דִּילָן. וּמִשׁוּם דְּהֵאֵי תְּקוּנָא כְּלִיל כְּלָא, לָא אַתְּיַדַע וְלָא אַתְּחִזִי מַגִּיָּה, וּמַגִּיָּה נְגִיד מִשְׁחָא דְּרַבּוּתָא לְתַלְיִסְר עֵיבָר מְבוּעִין. לְכָל אֵינוֹן דְּלַתְּתָא, דְּנַהֲרִין בְּהַהוּא מִשְׁחָא. (אַתְּתַקְנוּ).

בְּתַלְיִסְר תְּקוּנִין אֲלִין אַתְּתַקְנָא דִּיקְנָא קַדִּישָׁא עַלְאָה, וְאֲלִין תְּקוּנִין דְּבַהֲאֵי דִּיקְנָא, מִתְּתַקְנָן וְנַחְתָּן לְכַמָּה עֵיבָר. וְלָא אַתְּחִזוּן הֵיךְ מִתְּפַשְׁטִין וְהֵיךְ נְפַקִין, מְכָלָא אַסְתִּימוּ, וּמְכָלָא אַתְּטַמְרוּ. לִית דְּיַדַע אַתְר לְהֵאֵי עַתִּיקָא, בְּפִשְׁטוּתָא דְּלַהוּן כְּלָהוּן כְּלִילָן, כְּמָה דְּאֲתַמְר, אַתְּיַדַע וְלָא אַתְּיַדַע. טְמִיר וְלָא טְמִיר. עַלְיָה אַתְּקְרִי, (ישעיה מב) אָנִי יְיָ הוּא שְׁמִי וּכְבוֹדִי לְאַחַר לָא אַתָּן. וּכְתִיב (תהלים ק) הוּא עֲשָׂנוּ וְלָא אֲנַחְנוּ. וּכְתִיב (דניאל ז) וְעַתִּיק יוֹמִין יְתִיב. בְּאַתְרֵיהּ יְתִיב וְלִית יְדִיעָא לֵיהּ. יְתִיב וְלָא שְׁכִיחַ, וּכְתִיב (תהלים קלט) אֹדְדָךְ עַל פִּי נוֹרָאוֹת נִפְלִיתִי וְגו'.

אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן לְחַבְרֵיא, כַּד אַתְּפְרִיס פְּרִיסָא דָּא, דְּאַתּוֹן חָמָאן עַלְנָא, אָנָּא חָמִינָא דְּנַחְתּוּ כָּל תְּקוּנִין בְּגַוְוָה, וְנַהֲרִירוּ בְּאַתְר דָּא. וְחַד פְּרוּכְתָּא בּוֹצִינָא דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא (ס"א בּוֹסִיסָא דְּקְרוּשָׁא), פְּרִיסָא בְּאַרְבַּע סְמִכִין, לְאַרְבַּע עֵיבָר. (ד' קל"ה ע"א).

סְמִכָּא חַד הוּא יְתִיב מִתְּתָא לְעֵילָא, וְחַד מְגֻרּוּפִיא בִּידֵיהּ. וּבְמְגֻרּוּפִיא אַרְבַּע מִפְתָּחֵי שְׁנַיִן (ס"א שְׁנַיִן) מְכָל סְטְרוֹי. וּמִתְּאַחַדָּן פְּרָסָא, וְנַחְתָּין

לָהּ מַעֲלָא לְתַתָּא. וְכֵן לְסַמְכָא תְנַיִנָא, וְתִלְתָּאָה וְרַבֵּיעָאָה. וּבִין סַמְכָא לְסַמְכָא, אַחֲדָן תְּמַנְיָסָר רַגְלֵי דְסַמְכֵי וּמִתְנַהֲרִין בְּבוּצִינָא דְגְלִיפָא (בְּבוּצִימָא דְגְלִיפִין) בְּהֵוּא פְרִיסָא. וְכֵן לְאַרְבַּע עֵיבָר.

וְחַמִּינָא אֲלִין תְּקוּנִין דְנַהֲרִין עָלֶיהּ, וְהוּוּ מַחְפָּאן מְלֵי דְפּוּמָנָא, לְאַתְעֻטְרָא וְלְאַסְתְּלָקָא כָּל חַד בְּאַתְרֵיהּ. וְכַד הָוּוּ מִתְתַקְנָן מְפּוּמָנָא, כָּל חַד וְחַד סְלִיק וְאַתְעֻטְר וְאַתְתַקְנָן בְּהֵוּא תְקוּנָא דְאַתְתַקְנָן הָכָא, מְפָל (ס"א בְּהַבֵּל דְכָל) פּוּמָא דְחַד מִינָן. וּבְשַׁעְתָּא דְחַד מִינָן פְּתַח פּוּמָא, לְתַקְנָא בְּהֵוּא תְקוּנָא, הֵוּוּ תְקוּנָא הָוּוּ יְתִיב וּמְחַפָּה לְמַלְהָ דְנַפִּיק מְפּוּמִיכוּן, וְכַדִּין סְלָקָא בְּדוּכְתִיָּה וְאַתְעֻטְר.

וְכָרְ סַמְכִין מְפָאן וּמְפָאן, חֲדָאן עַל דְשַׁמְעִין מַה דְלָא יָדְעוּ, וְצִיִּיתִין לְקַלִּיכוּן. פְּמָה רְתִיכִין קְיִימִין הָכָא בְּגִיגִיכוּן. וְפָאִין אַתּוּן לְעֵלְמָא דְאַתִּי, דְכְלָהוּ מְלֵי דְנַפְקֵי מְפּוּמִיכוּן, כְּלָהוּ מְלִין קְדִישִׁין. מְלִין פְּשָׁרִין דְלָא אַסְטָאן לִימִינָא וְלִשְׁמָאֲלָא.

קְרִישָׁא פְרִיף הוּא חֲדֵי לְמַשְׁמַע, וְצִיִּית לְהַנִּי מְלֵי, עַד דְהוּא אַגְמָר (ס"א אַנְוָה) דִּינָא, דִּי לְעֵלְמָא דְאַתִּי תִימְרוּן זְמָנָא אַחְרָא כָּל הַנִּי מְלֵי קְדִישִׁין. עֲלִיכּוּ כְתִיב, (שִׁיר הַשִּׁירִים ז') וְחַפְּךָ פִּיִּין הַטּוֹב וְגו', דְוַבֵּב שְׁפַתֵי יְשָׁנִים. מְאִי דְוַבֵּב שְׁפַתֵי יְשָׁנִים. דְאַפִּילוּ לְעֵלְמָא דְאַתִּי מְרַחֲשָׁן שְׁפּוּתִיכוּ אֹרִיִיתָא קְמִיָּה.

חֲשַׁתָּא אַתְתַקְנוּ וְאַתְפּוּנוּ דְעֵתָא, לְמַתְקָן תְּקוּנוֹי דְזַעִיר אַפִּין, הִיף יִתְתַקְנָן, וְהִיף יִתְלַבֵּשׁ בְּתַקּוּנוֹי מִתְקוּנֵי עֵתִיק יוּמִין, קְדִישָׁא דְקְדִישִׁין, טְמִירָא דְטְמִירִין, טְמִירָא מְפֵלָא. דְהַשְׁתָּא חוּבְתָא (חֲבֻמְתָּא) עֲלִיכּוּ, לְמַגְזֵר דִּינָא קוּשְׁטָאָה יָאָה וְשַׁפִּירָא וְלְאַתְקְנָא כָּל תְּקוּנִין עַל בְּרִיָּה.

תְּקוּנֵי דְזַעִיר אַפִּין, מִתְקוּנֵי דְאַרְיָה אַפִּין אַתְתַקְנוּ. וְאַתְפִּשְׁטוּ תְּקוּנוֹי מְפָאן וּמְפָאן, פְּחִיזוּ בַר נֶשׁ, לְמַשְׁלֻטָא (ס"א וּמְשַׁלְטָא) בֵּיהּ רוּחָא דְטְמִירָא דְכָל טְמִירִין. בְּגִין לְמִיתֵב עַל כּוּרְסִיָּא, דְכְתִיב, (יִחֻזְקֵאל א') וְעַל דְמוֹת הַפֶּסֶא דְמוֹת כְּמִרְאָה אָדָם עָלֵיו מְלֻמְעָלָה. כְּמִרְאָה אָדָם: דְכְלִיל כָּל דִּיוֹקְנִין. כְּמִרְאָה אָדָם: דְכְלִיל כָּל שְׁמָהָן. כְּמִרְאָה אָדָם: דְבֵיהּ סְתִימִין כָּל עֲלָמִין עֲלָאִין וְתַתָּאִין. כְּמִרְאָה אָדָם: דְכְלִיל כָּל רְזִין דְאַתְאֲמְרוּ וְאַתְתַקְנוּ עַד דְלָא אַבְרִי עֲלָמָא, וְאַף עַל גַּב דְלָא אַתְקִימוּ.

תְּאֲנָא בְּצַנִּיעוּתָא דְסַפְרָא, עֵתִיקָא דְעֵתִיקִין עַד לָא זְמִין תְּקוּנוֹי, בְּאַנִּי מְלָכִין, כְּנֶס מְלָכִין, (נ"א גְלִיָּה מְלָכִין) וּמְשַׁעֵר מְלָכִין, וְלָא הָוּוּ מִתְקִימֵי, עַד דְדַחִי (ס"א דַּחִי) לֹון, וְאַצְנַע לֹון לְבַתֵּר זְמָנָא, הָדָא הוּא דְכְתִיב, (בְּרַשִׁית לו') וְאַלֶּה הַמְּלָכִים אֲשֶׁר מְלָכוּ בְּאַרְץ אֲדוּם. בְּאַרְץ

אָדוּם, בְּאֶתֶר דְּכָל דִּינִין מִתְקַיְיֵמִין תַּפּוֹן, וְכִלְהוּ לָא אֶתְקַיְיֵמוּ.
 עַד דְּרִישָׁא חוּרָא עֲתִיקָא דְעֲתִיקִין אֶתְתַּקְּנוּ. כִּד אֶתְתַּקְּנוּ, תַּקִּין כָּל תַּקּוּנִין
 דְּלִתְתָּא, תַּקִּין כָּל תַּקּוּנִין דְּעֲלָאִין וְתַתְּאִין. מִכָּאן אוֹלִיפְנָא, כָּל רִישָׁא
 דְּעֲמָא, דְּלֹא אֶתְתַּקְּנוּ הוּא בְּקַדְמִיתָא, לִית עֲמָא מִתְתַּקְּנָא. וְאִי אִיהוּ מִתְתַּקְּנוּ,
 כִּלְהוּ מִתְתַּקְּנוּ. וְאִי אִיהוּ לָא מִתְתַּקְּנוּ בְּקַדְמִיתָא, לָא יִכְלִין עֲמָא לְאֶתְתַּקְּנָא.
 מְנַלְן. מַעֲתִיק יוֹמִין. דְּעַד לָא אֶתְתַּקְּנוּ הוּא בְּתַקּוּנִי, לָא אֶתְתַּקְּנוּ כָּל אִינוּן
 דְּבָעוּ לְאֶתְתַּקְּנָא, וְכִלְהוּ עֲלָמִין אֶתְתַּרְבוּ. הָדָא הוּא דְכְּתִיב, (בראשית
 לו) וַיִּמְלֹךְ בְּאָדָם כָּל עָוֹן. וַיִּמְלֹךְ בְּאָדָם, רִזָּא חֲדָא (ס"א יקורא) הוּא.
 אֶתֶר דְּכָל דִּינִין מִתְקַטְרִין תַּפּוֹן, וְתַלְיִין, מִתַּפּוֹן.

כָּל עָוֹן, תְּאֵנָא הוּא גְזֵרַת דִּינָא, תַּקִּיפָא דְתַקִּיפִין, דְּבִגִּינִיה מִתְקַטְרִין
 אֶלְפִין אֶלְפִין מְאִרִי דִּיבְכָא וַיִּלְלָה. (בראשית לו) וְשֵׁם עִירוֹ דְּנִהָבָה. מְאִי
 דְּנִהָבָה. כְּלוּמַר דִּין הָבָה. כְּמָה דְאֵת אָמַר, (משלי כ) לְעֲלוּקָה שְׁתֵּי כְּנֹתֵי הַבַּיִת.
 הַבַּיִת.

בִּיּוֹן דְּסִלִּיק לְאֶתִישְׁבָּא, בִּיה לָא קָאִים, וְלֹא הוּא יִכִּיל לְמִיקָם, וְכִלְהוּ
 עֲלָמִין אֶתְתַּרְבוּ. מְאִי טַעְמָא. מְשׁוּם דְּאָדָם לָא אֶתְתַּקְּנוּ. דְּתַקּוּנָא
 דְּאָדָם בְּדִיוֹקְנִיה, כְּלִיל כְּלִיל, וַיִּכִּיל (דף קמ"ה ע"ב) כְּלִיל לְאֶתִישְׁבָּא בִּיה.
 וּבְגִין דְּתַקּוּנָא דָּא דְּאָדָם, לָא אֶשְׁתַּכַּח. לָא יִכִּילוּ לְמִיקָם וְלֹאֲתִישְׁבָּא,
 וְאֶתְבְּטְלוּ. וְאֶתְבְּטְלוּ סִלְקָא דְעֶתְפוֹ וְהָא כִּלְהוּ בְּאָדָם אֶתְכִלְיִין. אֶלָּא
 אֶתְבְּטְלוּ וְאֶסְתַּלְקוּ מֵהוּא תַקּוּנָא, עַד דִּיִּתִי תַקּוּנָא (נ"א דִּיוֹקְנָא) דְּאָדָם. וְכִד
 אֶתָּא הָאִי דִּיוֹקְנָא, אֶתְגַּלְפוּ (ס"א אֶתְכִלְיִין) כִּלְהוּ, וְאֶתְחַזְרוּ לְקִיּוּמָא אֶתְרָא.
 מְנַהוּן אֶתְבְּסָמוּ, (ס"א מְנַהוּן אֶתְבְּסָמוּ וְלֹא אֶתְבְּסָמוּ) וּמְנַהוּן לָא אֶתְבְּסָמוּ כָּלִל.

וְאִי תִימָא וְהָא כְּתִיב וַיִּמָּת, וַיִּמָּת. דְּאֶתְבְּטְלוּ לְגַמְרִי. לָאוּ הָכִי, אֶלָּא כָּל
 מָאן דְּנִחִית מִדְּרָגָא קְדָמָא דְהוּא בִּיה, קָאִרִי בִּיה מִיתָה. כְּמָה דְאֵת
 אָמַר, (שמות ב) וַיִּמָּת מֶלֶךְ מִצְרַיִם, דְּנִחִית מִדְּרָגָא קְדָמָא דְהוּא קָם בִּיה.
 וְכִיּוֹן דְּאֶתְתַּקְּנוּ אָדָם, אֶתְקִרְוִין בְּשִׁמְהֵן אֶתְרִנִין, וְאֶתְבְּסָמוּ בְּקִיּוּמָא בִּיה,
 וְקִיּוּמִין בְּדוּכְתִיּוּהוּ.

וְכִלְהוּ אֶתְקִרְוִין בְּשִׁמְהֵן אֶתְרִנִין מִן קְדָמָאִין, כִּד הוּא דְכְּתִיב בִּיה, (בראשית
 לו) וְשֵׁם אֶשְׁתוּ מְהִיטְבָּאֵל בֵּת מִטְרַד בֵּת מִי זְהָב. מְאִי טַעְמָא. מְשׁוּם
 דְּהָנִי לָא אֶתְבְּטְלוּ כְּשָׂאֵר אֶתְרִנִין. מְשׁוּם דְּהוּא דְכָר וְנוֹקְבָא. כְּהָאִי תְמָרָא,
 דְּלֹא סִלְקָא אֶלָּא דְכָר וְנוֹקְבָא. וּבְגִין כְּפִי הַשְׁתָּא דְאֶשְׁתַּכַּחוּ דְכָר וְנוֹקְבָא,
 לָא כְּתִיב בְּהוּ מִיתָה כְּאֶתְרִנִין, וְאֶתְקִיּוּמוּ. אֲבָל לָא אֶתִישְׁבוּ, עַד דְּאֶתְתַּקְּנוּ
 דִּיוֹקְנָא דְאָדָם, וְכִיּוֹן דְּאֶתְתַּקְּנוּ דִּיוֹקְנָא דְאָדָם, אֶתְחַזְרוּ וְאֶתְקִיּוּמוּ בְּקִיּוּמָא
 אֶתְרָא, וְאֶתִישְׁבוּ.

תאנא, פד סליק ברעוּתא דרישא חוּרָא, לְמַעַבְד יְקָרָא לִיקְרִיָּה, תְּקִין
 וְזָמִין וְאַפִּיק מְבוּצִינָא דְקַרְדִּינוּתָא, חַד נִיצוּצָא, (נִשְׁב בֵּיה אֲתַתְּקִר) (ס"א
 אֲתַתְּקִין וְסָלִיק רַעוּתֵיה) וְאַתְפָּשֵׁט לְתַלְת מָאָה וְשִׁבְעִין עֵיבָר. וְנִיצוּצָא קָאִים, וְשִׁאֲרֵי
 נְפִיק אֲוִירָא דְכָּיָא וּמִתְגַּלְגְּלָא, נִשְׁב בֵּיה אֲתַתְּקִין. וְנְפִיק חַד גּוּלְגַּלְתָּא
 תְּקִיפָא, וְאַתְפָּשֵׁט לְאַרְבַּע סְטָרִין.

וּבְהָאֵי אֲוִירָא דְכָּיָא, אֲשֵׁתָאִיב נִיצוּצָא וְאַתְאַחַד, וְכֻלִּיל (ס"א וְאַתְכֻלִּיל) בֵּיה.
 בֵּיה סְלִקָא דַּעְתָּךְ. אֶלָּא אֲתַטְמַר בֵּיה. וּבְגִין פֶּךְ, הָאֵי גּוּלְגַּלְתָּא
 אֲתַפְּשֵׁט בְּסְטָרוּי, וְהָאֵי אֲוִירָא הוּא טְמִיר דְטְמִירִין דַּעְתִּיק יוּמִין, בְּרוּחָא
 דְגַנְיָז.

בְּהָאֵי גּוּלְגַּלְתָּא אֲתַפְּשֵׁטוּ אֲשָׁא מְסָטֵר חַד, וְאַוִירָא מְסָטֵר חַד. וְאַוִירָא
 דְכָּיָא קָאִים עָלֵיה מְהָאֵי סְטֵר. וְאַשָׁא דְכָּיָא קָאִים מְהָאֵי סְטֵר. מְאֵי
 אֲשָׁא הָכָא. אֶלָּא לָאו הוּא אֲשָׁא, אֲבָל בּוּצִינָא דָּא (נ"א נִיצוּצָא) דַּאֲתַכְלִיל
 בְּאַוִירָא דְכָּיָא, נְהִיר לְמֵאֲתָן וְשִׁבְעִין עֲלָמִין, וְדִינָא מְסָטְרוּי אֲשֵׁתְכַח, וּבְגִין
 דָּא, הָאֵי גּוּלְגַּלְתָּא, אֲתַקְרִי גּוּלְגַּלְתָּא תְּקִיפָא.

בְּגוּלְגַּלְתָּא דָּא, יִתְבִּין תְּשַׁעָה אֲלָפֵי רַבּוּא עֲלָמִין, דְנִטְלִין עֲלוּי וְסַמְכִין
 עֲלוּי. בְּהָאֵי גּוּלְגַּלְתָּא, נְטִיף טֵלָא מְרִישָׁא חִיּוּרָא, דַּאֲתַמְלִי
 מְנִיָּה תְדִיר. וּמְהָאֵי טֵלָא דְאַנְעֵר מְרִישִׁיָּה זְמִינִין מִיתְּיָא לְאַחֲזָאָה.

וְהוּא טֵלָא דַּאֲתַכְלִיל בְּתַרֵי גּוּוּנֵי, מְסָטְרָא דְרִישָׁא חִיּוּרָא, חִיּוּר בְּגוּוּיָה
 (ס"א בְּנִינִיָּה). דְכֻלִּיל פְּלָהוּ חִיּוּרֵי (וְכֻלְהוּ חִיּוּרֵי) אֲבָל פֶּד אֲתִישְׁבָן בְּהָאֵי
 רִישָׁא דְזַעִיר אֲפִין, אֲתַחְזִי בֵּיה סוּמְקָא. פְּהָאֵי בְדוּלְחָא דְאִיהוּ חִיּוּר,
 וְאַתְחֲזִיָּא גּוּוּנָא סוּמְקָא בְּגוּוּנָא חִיּוּרָא.

וּבְגִין פֶּךְ פְּתִיב, (דְנִיָּאֵל יִב) וְרַבִּים מִישְׁנֵי אֲדַמַּת עֶפֶר יְקִיצוּ אֶלְהָ לְחִי עוּלָם
 וְאַלְהָ לְחַרְפוֹת לְדַרְאוֹן עוּלָם. לְחִי עוּלָם, בְּגִין דַּאֲתַחְזִיאוּ לְהֵהוּא
 חִיּוּרָא, דַּאֲתִי מְסָטֵר דַּעְתִּיק יוּמִין, אֲרִיכָא דְאַנְפִין. לְחַרְפוֹת לְדַרְאוֹן
 עוּלָם, בְּגִין דַּאֲתַחְזִיאוּ לְהֵהוּא סוּמְקָא דְזַעִיר אֲפִין. וְכֻלָּא כֻלִּיל בְּהֵהוּא
 טֵלָא, הָדָא הוּא דְכְּתִיב, (ישעיה כו) כִּי טַל אֲוֵרוֹת טֵלָךְ. אֲוֵרוֹת: תְּרִין. וְהֵהוּא
 טֵלָא דְנְטִיף, נְטִיף פֶּל יוּמָא לְחַקְלָא דְתַפּוּחִים. פְּגוּוּנֵי חִיּוּרָא וְסוּמְקָא.

הָאֵי גּוּלְגַּלְתָּא אֲנְהִיר בְּתַרֵי גּוּוּנֵי, לְהָאֵי סְטֵר וּלְהָאֵי סְטֵר. וּמְהָאֵי אֲוִירָא
 דְכָּיָא, אֲתַפְּשֵׁט מְגוּלְגַּלְתָּא לְאַנְפוּי מָאָה וְחַמְשִׁין רַבּוּא עֲלָמִין. וּבְגִין
 פֶּךְ אֲתַקְרִי זַעִיר אֲפִין. וּבְשַׁעְתָּא דְאַצְטְרִיךְ, אֲתַפְּשֵׁטוּ אֲנְפוּי וְאַרִיכִין בְּהֵהוּא
 זְמָנָא, בְּגִין דַּאֲשַׁגַּח בְּאַנְפוּי דַּעְתִּיקֵי דַּעְתִּיקִין, וְחִיִּים לְעֵלְמָא.

וּמְהָאֵי גּוּלְגַּלְתָּא, נְפִיק חַד עֵיבָר, לְכָל אִינוּן דַּלְתָּא. וְיַהֲבֵי אַגְר אֲוִירָאוּתָא
 לַעְתִּיק יוּמִין. פֶּד עָאֲלִין בְּחוּשְׁפָּנָא, (דף קל"ו ע"א) תַּחוּת שְׂרָבִיטָא.

וְלִקְבִיל דָּא. (שמות לח) בְּקַע לְגוּלְגֻלְתָּ לְתַתָּא, פֶּד עָאֲלִין בְּחוּשְׁבָנָא. וְהָאִי
בְּקַע אָגַר אֲוֶרְאוּתָא, אֲשֶׁתְּכַח מְנִיָּה לְעֵתִיק יוֹמִין.

בְּחֶלְרִיָּה דְגוּלְגֻלְתָּא, (ס"א כְּגוּלְגֻלְתָּא דָּא) תֵּלַת חֶלְלִין אֲשֶׁתְּכַחוּ, דְּשִׁרְיָא מוּחָא
בְּהוּ, וְקְרוּמָא דְקִיק חֲפִיָּא עֲלֵיהוּ. אָבֵל לָא קְרוּמָא קְשִׁישָׁא
סְתִימָא כְּעֵתִיק יוֹמִין. וּבְגִין דָּא, הָאִי מוּחָא אֲתַפְּשֵׁט וְנֶהֱיַר (ס"א וְנֶפִיק) לְתַלְתִּין
וְתַרְיִן שְׁבִילִין. הָדָא הוּא דְכְּתִיב, (בראשית ב) וְנֶהֱרַר יוֹצֵא מֵעֵדֶן.

וְתַאנָּא, בְּתֵלַת חֶלְלִין דְגוּלְגֻלְתָּא מוּחָא שְׁרִיָּא. מִחֶלְלָא חַד מִתְּבַקַּע (ס"א
וּמִתְּפֹשֵׁט) חַד מְבוּעָא לְאַרְבַּע סְטָרִין, וְנֶפִיק מֵהוּא מוּחָא דְשִׁרְיָא
כְּהָאִי חֶלְלָא, תֵּלְתִין וְתַרְיִן שְׁבִילִין רוּחִין דְחֶכְמָתָא.

מִחֶלְרָא תְנַיְנָא, מִתְּבַקַּע וּמִתְּפֹשֵׁט חַד מְבוּעָא אַחְרָא. וּמִתְּפַתְחִין חֲמִשִּׁין
תְּרַעִין. מֵאֲלִין חֲמִשִּׁין תְּרַעִין, אֲתַאֲחֶדֶן חֲמִשִּׁין יוֹמִין דְאוּרִיָּתָא.
חֲמִשִּׁין שְׁנִין דְיוּבְלָא. חֲמִשִּׁין אֶלְף דְרִין, דְזִמִּין קֹדְשָׁא בְרִיךְ הוּא לְאַתְבָּא
רוּחִיָּה לֵיהּ, וְלִשְׁרִיָּא בֵּיהּ.

מִחֶלְרָא תְלִיתָא, נְפִיקִין אֶלְף אֲלִפִין אֲדָרִין וְאַכְסְדָּרִאִין, דְדַעְתָּא שְׁרִיָּא
עֲלֵיהוּ, וְדָרִי בְּהוּ. וְהָאִי חֶלְלָא שְׁרִי חֶלְלִיָּה (ס"א מְדוּרִיָּה) בֵּין הָאִי
חֶלְלָא וּבֵין הָאִי חֶלְלָא, וְאֲתַמְלִיִין מִתְרִין סְטָרִין כָּל אֵינוֹן אֲדָרִין. הָדָא
הוּא דְכְּתִיב, (משלי כד) וּבִדְעַת חֲדָרִים יִמְלָאוּ. וְאֲלִין תֵּלַת מִתְּפֹשֵׁטִין בְּכָל
גּוּפָא, לְהָאִי סְטָרָא וְלֵהָאִי סְטָרָא. וּבְאֵינוֹן אַחִיד כָּל גּוּפָא וְאַחִיד בְּהוּ
גּוּפָא מְכָל סְטָרוֹי, וּבְכָל גּוּפָא אֲתַפְּשֵׁטִין וְאֲשֶׁתְּפַחֵן.

תַּאנָּא, בְּגוּלְגֻלְתָּא דְרִישָׁא, תְּלִיִין אֶלְף אֲלִפִי רַבּוּא וְרַבּוּא רַבְּבִין קוּצִי
דְשַׁעְרֵי אוּכְמָן, וּמִסְתַּבְּכִין דָּא כְּדָא, וּמִתְעַרְבִין דָּא כְּדָא. וְלִית
חֲשְׁבָנָא לְנִימִין דְכָל קוּצָא וְקוּצָא, דְאַחִידִין בֵּיהּ דְכִיִין וּמִסְאַבֵּן. וּמִפְּאֵן
אֲתַאֲחֶדֶן טַעְמֵי אוּרִיָּתָא, בְּדַכְיָא בְּמִסְאַבָּא. בְּכָל אֵינוֹן סְטָרִין דְאֵינוֹן
דְכִיִין, בְּכָל אֵינוֹן סְטָרִין דְאֵינוֹן מִסְאַבֵּן.

יְתִבּוּן קוּצִי מִסְתַּבְּכִין וְתִקִּיפִין. מְנַהוֹן שְׁעִיעִין, וּמְנַהוֹן תִּקִּיפִין. וּבְכָל
קוּצָא וְקוּצָא, יְתִבּוּן נִימִין תְּלִין עַל תְּלִין. מִתְּלַהֲטִין וְתְּלִיִין פְּגִיבְר
תְּקִיף, מְאָרִי נֶצַח קְרַבִּין. בְּתַקוּנָא יָאָה בְּתַקוּנָא שְׁפִירָא תְּקִיפָא (בְּחוּר כְּאֲרוּסִים).
רַבְרַבִּין וְתִקִּיפִין. הָדָא הוּא דְכְּתִיב, (שיר השירים ה) בְּחוּר כְּאֲרוּסִים.

מִתְּתַקְנִין קוּצִין דְשַׁעְרֵי, וְתְּלִיִין תְּלִין עַל תְּלִין, מֵהָאִי סְטָרָא לְהָאִי סְטָרָא,
עַל גּוּלְגֻלְתָּא. הָדָא הוּא דְכְּתִיב, (שיר השירים ה) קוּוּצוּתִיו תְּלַתְּלִים.
וְתַאנָּא יְתִבּוּן תְּלִי תְּלִין, מְשׁוּם דְמְשִׁיכִין מִמְּבוּעִין סְגִיאִין, דְתֵלַת רַהֲטִי
מוּחָא. מִמְּבוּעָא חֶלְלָא חַד דְגוּלְגֻלְתָּא, אֲתַמְשְׁכֵן שַׁעְרֵי בְּמְשִׁיכוּתָא,
וּמִתְעַבְדִין תְּלִין, דְתְּלִיִין מִפְּמָה מְבוּעִין, דְאֲתַמְשְׁכֵן מֵהָאִי חֶלְלָא. מִחֶלְלָא

תְּנִינָא, נִפְקֵי חֲמִשִּׁין מְבוּעִין, וְאַתְמַשְׁכֵּן שְׁעָרֵי מְאִינוּן מְבוּעִין בְּמִשְׁכּוֹתָא,
וְאַתְעַבְדִּין תְּלִין, דְּתַלְיִין וּמִתְעַרְבִין בְּקוּצִין אַחֲרֵנִין. מַחְלָלָא תְּלִיתָאָה,
נִפְקֵי אֶלְף אַלְפִין אַדְרִין וְאַכְסְדָּרָאִין, וְאַתְמַשְׁכֵּן שְׁעָרֵי בְּמִשְׁכּוֹתָא מְפֻלְהוּ.
(וּמִתְעַבְדִּין תְּלִין עַל תְּלִין וּמִתְעַרְבִין בְּקוּצִין אַחֲרֵנִין) וּבִגִּין כֶּף אֵינוּן קוּצִין, תְּלִין עַל תְּלִין.

וּבְרִיהוּ מְשִׁיכֵן דְּאַתְמַשְׁכֵּן מִתְּלַת חֲלָלִין דְּמוּחָא דְּגוּלְגַלְתָּא. וְכַל אֵינוּן
נִימִין וְכַל אֵינוּן קוּצֵי תְּלִיין וְחַפְיִין לְסִטְרָא דְּאוּדְנִין. וּבִגִּין כֶּף
כְּתִיב, (דְּנִיאל ט) הִטָּה אֱלֹהֵי אֲזוּנָהּ וּשְׁמַע. וּבִהֲאֵי תְּלִין, תְּלִיין (נ"א וּבִהֲאֵי תְּלִיין)
יְמִינָא וּשְׁמָאֲלָא, נְהוּרָא וְחֲשׂוּכָא, רַחֲמֵי וְדִינָא. וְכַל יְמִינָא וּשְׁמָאֲלָא תְּלֵי
בְּהֵאֵי, וְלֹא בְּעִתִּיקָא.

בְּפֻלְגֻנוּתָא דְּשְׁעָרֵי, אֲתַחְזִי חַד אֹרְחָא דְּקִיק, דְּמִתְאַחַדָּא מְהֵהוּא אֲרַחָא
דְּעִתִּיק יוֹמִין. וּמְהֵהוּא אֲרַחָא, אֲתַפְרָשֵׁן שִׁית מְאָה וּתְלִיסָר
אַרְחִין, דְּאַתְפְּלִגוּן בְּאַרְחִין דְּפֻקוּדֵי דְּאוּרִייתָא. דְּכְתִיב, (תְּהִלִּים כה) כָּל אֲרַחוֹת
יְיָ חֶסֶד וְאַמֶּת לְנוֹצְרֵי בְּרִיתוֹ וְעִדוּתוֹ.

תְּנָא, בְּכַל קוּצָא וְקוּצָא, מִתְאַחַדֵּן אֶלְף אַלְפִין מְאִרֵי דִּיבְכָא וִילְלָה, דְּתַלְיִין
בְּכַל קוּצָא וְקוּצָא מְאִינוּן תְּקִיפִין. וּמְאִינוּן שְׁעִיעִין מְאִרִיהוּן
דְּמִתְקָלָא, (ס"א מְאִרִיהוּן דְּרַחֲמִימוּתָא וְאִיהוּ מִתְקָלָא בְּעִיִּיהוּ) בְּגִין כֶּף אֵית יְמִינָא וְאֵית שְׁמָאֲלָא.
מְצַחָא דְּגוּלְגַלְתָּא. אֲשַׁגְּחוּתָא דְּאַשְׁגַּחוּתָא. וְלֹא מִתְגַּלְיָא, בַּר הֵהוּא זְמָנָא,
דְּצָרִיכִין חֵיבִיא לְאַתְפַּקְדָּא, וְלַעֲיִנָּא בְּעוּבְדִיהוּן. וְתַנָּא, כַּד
אַתְגַּלְיָא הָאֵי מְצַחָא, אֲתַעְרוּ כָּל מְאִרִיהוּן דְּדִינָא, וְכַל עֲלָמָא בְּדִינָא
אַתְמָסֵר. (דף קכ"ו ע"ב) בַּר הֵהוּא שְׁעֵתָא, כַּד סְלִיקוּ צְלוֹתְהוּן דִּישְׂרָאֵל לְקַמֵּי
עִתִּיק יוֹמִין, וּבְעֵי לְרַחֲמָא עַל בְּנוֹי, גְּלִי מְצַחָא דְּרַעוּא דְּרַעוּן, וְנְהִיר
בְּהֵאֵי דְּזַעִיר אֲפִין, וְאַשְׁתַּכִּיף דִּינָא.

בְּהֵאֵי מְצַחָא, נִפְיָא חַד שְׁעָרָא, דְּמִתְפָּשֵׁט בֵּיהּ מְמוּחָא דְּאַפִּיק חֲמִשִּׁין
תְּרַעִין. וְכַד אֲתַפְּשֵׁט, אֲתַעְבִּיד מְצַחָא דְּאַשְׁגַּחוּתָא, לְחֵיבֵי עֲלָמָא,
לְאֵינוּן דְּלֹא מִתְכַּסְפִּי בְּעוּבְדִיהוּן. הֲדָא הוּא דְּכְתִיב, (ירמיה ג) וּמִצַּח אִשָּׁה
זוֹנָה הִיָּה לָךְ מֵאַנַּת הַפְּלִם.

וְתַנָּא, שְׁעָרָא לֹא קָאִים בְּהֵאֵי אֲתַר דְּמְצַחָא, בְּגִין דְּאַתְגַּלְיָא לְאֵינוּן
דְּחֻצִיפִין בְּחוּבִייהוּ. וְשְׁעֵתָא דְּמִתְעַרְבֵי קַדְשָׁא בְּרִיף הוּא
לְאַשְׁתַּעֲשַׁעָא עִם צְדִיקָא, נְהִירִין אֲנַפּוּהֵי דְּעִתִּיק יוֹמִין, בְּאַנְפּוּי דְּזַעִיר
אַפִּין, וּמִתְגַּלְיָא מְצַחִיהּ, וְנְהִיר לְהֵאֵי מְצַחָא, וּכְדִין אֲתַקְרִי עֵת רַצוּן. וְכַל
שְׁעֵתָא וְשְׁעֵתָא דְּדִינָא תְּלֵי, וְהֵאֵי מְצַחָא דְּזַעִיר אֲפִין אֲתַגַּלְיָא, אֲתַגַּלְיָא
מְצַחָא דְּעִתִּיקָא דְּעִתִּיקִין, וְאַשְׁתַּכִּיף דִּינָא, וְלֹא אֲתַעְבִּיד.

תַּנָּא, הָאֵי מְצַחָא, אֲתַפְּשֵׁט בְּמֵאֲתָן אֶלְף סוּמְקֵי דְּסוּמְקֵי, דְּאַתְאַחַדֵּן בֵּיהּ,

וּכְלִילֵן בֵּיהּ. וְכַד אֲתַגְלִיֵּא מִצְחָא דְזַעִיר אַפִּין, אֵית רְשׁוּתָא לְכֻלְהוּ לְחַרְבָּא.
וְכַד אֲתַגְלִיֵּא מִצְחָא דְרַעְוָא דְרַעְוִין, דְנִהִיר לְהַאי מִצְחָא, כְּדִין כְּלָהּ
מִשְׁתַּכְכִּין.

וְתַנְיָא, עֶשְׂרִין וָאַרְבַּע בְּתֵי דִינִין מִשְׁתַּפְּחִין בְּהַאי מִצְחָא, וְכֻלְהוּ אַקְרוּן
נֶצַח (ס"א מִצְחָא וְכָל חַד אַקְרִי נֶצַח). וּבְאַתְרוּן (דאפין) רְצוּפִין (דאפין), הוּא מִצְחָא.
וְאֵית מִצְחָא וְאֵית נֶצַח דְאִינוּן נֶצַחִים. וְהֵינּוּ דַתְנָן נֶצַח נֶצַחִים. וְאִינוּן
בְּמִצְחָא, וּמִתְפַּשְׁטֵן מִנְהוּן בְּגוּפָא, בְּאַתְרִין יְדִיעָן.

תַּנְיָא, מְאִי דְכְתִיב, (שמואל א טו) וְגַם נֶצַח יִשְׂרָאֵל לֹא יִשְׁקַר וְלֹא יִנָּחַם כִּי לֹא
אָדָם הוּא לְהִנָּחֵם. הַאי רְזָא אוּקִימָנָא, כֹּל הוּא נֶצַח דְאַתְפְּשֵׁט
בְּגוּפָא, זְמַנִּין דְתְלִי עַל עֲלָמָא לְמִידָן, וְתָב וּמִתְחַרְט וְלֹא עֵבִיד דִּינָא, אִי
תֵּיבִין. מְאִי טַעְמָא. מִשׁוּם דְקָאִי בְדוּכְתָא דְאַקְרִי אָדָם, וְיָכִיל לְאַתְחַרְטָא.
אָבַל אִי בְאַתֵּר דְאַתְקְרִי רֵאשׁ, (בְּהַאי מִצְחָא) אֲתַחֲזִי וְאַתְגְּלִיֵּא הַאי נֶצַח, לְאו
הוּא עֵידָן וְאַתֵּר לְאַתְחַרְטָא. מְאִי טַעְמָא. מִשׁוּם דְלֹא הָוָה מְאַתֵּר דְאַקְרִי
אָדָם, דְהָא לֹא אֲתַגְלִי פְרַצוּפָא וְחוּטְמָא, אֲלֵא מִצְחָא בְלַחוּדוּי. וּבְאַתֵּר
דְלֹא אֲשַׁתְכַּח פְרַצוּפָא, לֹא אַקְרִי אָדָם. וּבְגִין כֶּף לֹא אָדָם הוּא לְהִנָּחֵם
כְּנֶצַח דְבִשְׂאֵר תְּקוּנֵי גוּפָא.

עֵינּוּ דְרִישָׁא, מִשְׁתַּנְיִין מִשְׂאֵר עֵינִין, שְׂרָקוּתָא דְבִגְבַתָּא, דְעַל רִיסי עֵינִין,
מְפַחֲלָן (דְכָל עֵינִין כְּפַחֲלָן) בְּאוּפְמָתָא, תְּלִיין תְּלִין עַל תְּלִין דְשַׁעְרֵי, וְאִינוּן
תְּקוּנָא דְעַל עֵינִין, בְּרִישָׁא דְמִצְחָא, וּמִתְאַחֲדָן מִתְרוּוִיָּהּ שְׁבַע מְאָה
אַלְפֵי מְאָרֵי דְאַשְׁגַּחוּתָא. (דְעַל תְּרִיסי דְעֵינִין).

בְּכִסּוּתָא דְעֵינִין, לְהַטִּין אֵלָּהּ וְאַרְבַּע מְאָה רַבּוּא, דְמִתְאַחֲדָן בְּגִבְיִין
דְאִינְהוּ כְסוּתָא. וְאַשְׁגַּחוּתָא דְעֵינָא דְעַתִּיק יוּמִין עֲלֵיהּ.
וּבְשַׁעְתָּא דְסִלְקִין אִינוּן כְּסוּתָא, אֲתַחֲזִי כְמָאן דְאַתְעַר מִשְׁנַתִּיהּ, וְאַתְפַּקְחָן
עֵינוּי, וְחָמָאן לְעֵינָא פְקִיחָא, וְאַתְסַחָן בְּחַד חוּוּרָא דְעֵינָא טְבָא, הַדָּא הוּא
דְכְתִיב, (שיר השירים ה) רוּחַצוֹת בְּחֶלֶב. מְאִי בְחֶלֶב. בְּחוּוּרָא דְלַעֲיֵלָא קְדַמְאָה
(נ"א בְּחוּוּרָא קְדַמְאָה דְעֵינָא טְבָא). וּבְהֵיא שַׁעְתָּא אֲשַׁתְכַּח אֲשְׁגַּחוּתָא דְרַחֲמֵי. (ס"א וּבְגִין
כֶּף צְלוּתָא דְיִשְׂרָאֵל סִלְקָא בְגִין דִּיפְקַח עֵינוּי, וְיִתְסַחֲוּן בְּהוּא חוּוּרָא).

וְעַל דָּא צְלִי דוּד, (תהלים מד) עוֹרָה לְמָה תִישָׁן יְיָ הַקִּיצָה. דִּיפְקַח עֵינוּי, וְיִתְסַחֲוּן
בְּהוּא חוּוּרָא. וְכָל זִמְנָא דְעֵינוּי לְאוּ מִתְפַּקְחָן, כֹּל מְאָרִיהוּן דְדִינִין,
כְּפִיין לְהוּ לְיִשְׂרָאֵל, וְשָׂאֵר עַמִּין שְׁלִטִין עֲלֵיהּ. וּבְזִמְנָא דִּיפְקַח עֵינוּי,
יִתְסַחֲוּ בְעֵינָא טְבָא, וְרַחֲמֵי עַל יִשְׂרָאֵל. וְאַסְתַּחֲר (ס"א וְאַתְחִסֵּר) עֵינָא, וְעֵבִיד
נוּקְמִין בְּשָׂאֵר עַמִּין. הַדָּא הוּא דְכְתִיב, (תהלים לח) הָעִירָה וְהַקִּיצָה. הָעִירָה:
לְאַתְסַחָה בְּהֵיא חוּוּרָא. הַקִּיצָה: לְמַעַבְד נוּקְמִין לְאִינוּן דְכְפִיין לוּן.

עינני כד אתפקחן, אתחזון שפירין כהני יונים, בסומק ואוכם וירוק, תנור, לא אתגלי, אלא בזמנא דאסתפל בעינא טבא, ומסתחאן פל אינון גוונין, בההוא תנור.

מאינון גוונין דמתגליין, נפקין שבעה עינין דאשגחותרא. דנפקי מאוכמא (דף קל"ו ע"א) דעינא. הדא הוא דכתיב, (זכריה ג) על אבן אחת שבעה

עינים. מאן אבן אחת. אוכמתא דעינא.

מסומקא, נפקין שבעה רהיטין, דסמכין (נ"א דסתרו) לסטר שמאלא, ומתלהטין באשא דלסטר צפון, ומתאחדן לאתפשטא בעלמא, לגלאה ארחין דחייביא הדא הוא דכתיב, (זכריה ד) שבעה אלה עיני יי המה משוטטים בכל הארץ.

מירוקא, נפקין שבעה טהירין (ס"א נהירין) דקטרא דלסטר (נ"א רהיטין דסתראן לסטר) דרומא, ומתאחדן לאתפשטא בעלמא, לגלאה ארחין ועובדין

דבני נשא, בין טב בין ביש, דכתיב, (איוב לד) פי עיניו על דרכי איש וגו'.

וכד אסתחאן בתנורא, משתפחין פלהו לאשגחא לכל מארי קשוט, לאוטבא עלמא בגינהון. וכל אשגחותרא דההוא תנורא, הוי לטב

על ישראל. ואשגח בסומקא למאן דעאקין להו. הדא הוא דכתיב, (שמות ג) ראה ראיתי. ראה: לאוטבא לון. ראיתי: לנקמא לון, מדעקין לון,

ובגין כך פתיב, (תהלים מד) עורה למה תישן יי הקיצה אל תזנח לנצח. עורה, והקיצה, תרי אשגחותרא. תרי פקיחין. תרי טבן. רחמי ונוקמין.

גוונא קדמאה, סומקא בגו סומקא כליל וסתים פל סומקין, מקמיה לא אתחזון. סותרניה דההוא סומקא, אסחר חד חוטא אוכמא, ואקיף ליה.

גוונא תנינא, אוכמא. פאבנא חד דנפיק מתהומא, חד זמן לאלף שנים, בימא רבא. וכד נפיק האי אבנא, אתי רגשא ותקפא על ימא. וקליה

דימא, וגלגלוהי אזלין, ואשתמעו לנונא רבא, דאקרי לזיתן. ונפיק מתהומא. והאי אבנא מתגלגלא בתוקפא דימא, ונפיק לבר. והיא אוכמא,

דכל אוכמין סתימין קמיה. (ס"א והא אוקמיה דכל אורחין סתימין קמיה) וכך היא אוכמותא דעינא אוכמא, דכליל וסתים פל שאר אוכמין. וסותרניה דההוא אוכמא,

אסחר חד חוטא סומקא, (ס"א לסטר חד) ואקיף לההוא אוכמא.

גוונא תליתאה. ירוקא דירוקי, דכליל וסתים פל ירוקין. ובסותרניה דההוא ירוקא, אסחרו תרין חוטין. חוטא סומקא לסטר חד. וחד חוטא

אוכמא לסטר חד. ואקיפין לההוא ירוקא.

וכד אסתחר (נ"א אתגל) תנורא, ואסתחרי עינא, פל אינון גוונין לא משתפחין,

וּמִשְׁתַּקְעִין לְתַתָּא (סוּמָא יוֹקָא אוּכְמָא). לָא אֲתַחֲזִי בַר הַהוּא תְּוֹרָא, דְּנִהִיר מֵעַתִּיק יוֹמִין. וְנִהִירִין מַנִּיה פֻּל אֵינוּן דִּלְתַתָּא. (נ"א הוּא).

וְלִית גְּוֹנָא אֲתַחֲזִיָּא, בַר הַהוּא תְּוֹרָא בְּלַחֲדוּי. וּבְגִין כֶּף אֲסַתְּלָקוּ כָּל מְאָרִיהוֹן דְּסוּמָקָא וְאוּכְמָא, דְּאֵינוּן תְּאוּמִין כְּחָדָא. הָדָא הוּא דְכְּתִיב (שִׁיר הַשִּׁירִים ד) שְׁנִיף פְּעֵדֵר הַקְּצוּבוֹת שְׁעָלוּ מִן הַרְחָצָה שְׁפָלָם מִתְּאִימוֹת. מָאִי מִן הַרְחָצָה. מִהֵהוּא אֲסַחוּתָא דְעֵינָא קְדִישָׁא עֲלָאָה. שְׁפָלָם מִתְּאִימוֹת. מִתְּעַרְבֵן דָּא בְּדָא, וְאֲתַדְבָּקֵן דָּא בְּדָא. וּמָה דְאָמַר שְׁנִיף פְּעֵדֵר הַקְּצוּבוֹת, וְאֵת אֲמַרְת שְׁפָלָם מִתְּאִימוֹת. כְּלוּמַר, תְּוֹרָא דְלֵהוֹן, כְּהַהוּא תְּוֹרָא דְעֵינִין, כִּד אֲסַחֵן בְּחוּרְתָא דְעֵינָא עֲלָאָה.

וְדָא זְמִינִין לְמַנְדַּע צְדִיקִיָּא, לְמַחֲזִי בְּרוּחָא דְחַכְמָתָא, כְּמָה דְאֵת אָמַר (ישעיה נד) כִּי עֵין בְּעֵין יֵרָאוּ. אֵימַתִּי בְּשׁוּב יְיָ צִיּוֹן. וּכְתִיב (במדבר יד) אֲשֶׁר עֵין בְּעֵין נִרְאָה אֶתָּה יְיָ, וּכְדִין פְּקִיחוּתָא דְעֵינִין לְטַב.

וְאִית פְּקִיחוּתָא דְעֵינִין לְטַב. וְאִית פְּקִיחוּתָא דְעֵינִין לְכִישׁ. לְטַב, כְּמָה דְכְּתִיב, (דניאל ט) פִּקַּח עֵינֶיךָ וּרְאֵה שׁוֹמְמוֹתֵינוּ וְגוֹ'. וְדָא הָכָא לְטַב, וּלְכִישׁ. וּכְתִיב (ישעיה לג) עֵינֶיךָ תִּרְאֶנָּה יְרוּשָׁלַם נוֹה שְׁאֲנָן אֵהֵל בַּל יִצְעֵן בַּל יִסַּע יִתְדוּתָיו לְנַצַּח הָא הָכָא לְטַב וּלְכִישׁ. דְּלָא אֲתַעְבִּיד דָּא בְּלָא דָּא.

הֲתָנָא בְּצַנִּיעוּתָא דְסַפְרָא, מִהוּ עֵינֶיךָ תִּרְאֶנָּה יְרוּשָׁלַם נוֹה שְׁאֲנָן. וְכִי יְרוּשָׁלַם נוֹה שְׁאֲנָן הוּא, וְהָא כְּתִיב (ישעיה א) צֶדֶק יִלִּין בָּהּ. וּבְאַתֵּר דְּאֲשַׁתְּכַח צֶדֶק, לָאו שְׁקִיט, וְלָאו שְׁאֲנָן הוּא. אֲלָא עֵינֶיךָ תִּרְאֶנָּה יְרוּשָׁלַם נוֹה שְׁאֲנָן, נוֹה שְׁאֲנָן, לְעַתִּיק יוֹמִין אֲתַמַּר, (דִּישְׁנָח בְּאֵלִין עֵינִין) דִּיהוּא עֵינָא שְׁקִיט וְשְׁאֲנָן. עֵינָא דְרַחֲמִי, עֵינָא דְלָא נָטִיל מֵאֲשַׁגְחוּתָא דָּא, לְאֲשַׁגְחוּתָא אַחְרָא. וּבְגִין כֶּף כְּתִיב, עֵינֶךָ תִּרְאֶנָּה חֶסֶר יו"ד, וְלָא עֵינֶיךָ. וּמָה דְאָמַר יְרוּשָׁלַם וְלָא צִיּוֹן, הָכִי אֲצַטְרִיךָ, לְאֲכַפְיָא (דף קל"ז ע"ב) לְדִינָא, דְּאֲשַׁתְּכַח בָּהּ וּלְרַחֲמָא עֲלָהּ.

וְתַאנָּא, כְּתִיב (דברים יא) עֵינֵי ה' אֱלֹהֶיךָ בָּהּ מְרַשִּׁית הַשָּׁנָה וְעַד אַחֲרִית שָׁנָה, (הָדָא הוּא דְכְּתִיב צֶדֶק יִלִּין בָּהּ דְּבָהּ אֲשַׁתְּכַחוּ גְּוִרֵי דְדִינִין וְתִיר מִכָּל שְׁאֵר אַתְרֵי) (נ"א דְכְּתִיב צֶדֶק יִלִּין בָּהּ

דְּבָהּ אֲשַׁתְּכַחוּ גְּוִרֵי דִינִין וְתִיר מִכָּל שְׁאֵר אַתְרֵי וְתַאנָּא, כְּתִיב (דברים יא) עֵינֵי ה' אֱלֹהֶיךָ בָּהּ מְרַשִּׁית הַשָּׁנָה וְעַד אַחֲרִית שָׁנָה. הַשְׁתָּא עֵינֵי ה' אֱלֹהֶיךָ בָּהּ וּבְדִין פְּקִיחוּתָא דְעֵינִין בָּהּ לְטַב וּלְכִישׁ כְּגִין דְאִית בָּהּ יְמִינָא וְשְׁמַאלָא, דִּינָא וְרַחֲמִי) וּלְזַמְנָא דְאֵתִי, יִשְׁתַּכַּח בָּהּ עֵינָא חַד דְרַחֲמִי. עֵינָא דְעַתִּיקָא דְעַתִּיקִין הָדָא הוּא דְכְּתִיב, (ישעיה נד) וּבְרַחֲמִים גְּדוּלִים אֲקַבְּצֶךָ. כִּיּוֹן דְאָמַר רַחֲמִים, מִהוּ גְּדוּלִים. אֲלָא אִית רַחֲמִי, וְאִית רַחֲמִי. רַחֲמִי דְעַתִּיק דְעַתִּיקִין, אֵינוּן אֲקָרוּן רַחֲמִים גְּדוּלִים. רַחֲמִי דְזַעִיר אֲנַפִּין, אֲקָרוּן רַחֲמִים סְתָם. (מחנ"א הוּא: מְשׁוּם דְאִית בֵּיה יְמִינָא וְשְׁמַאלָא, דִּינָא וְרַחֲמִי) וּבְגִין כֶּף וּבְרַחֲמִים גְּדוּלִים אֲקַבְּצֶךָ, דְעַתִּיק יוֹמִין.

תֵּאנָא בְּהַנִּי עֵינִין, בְּתֵרִין גְּוַנִּין מְנִיָּהוּ, בְּסוּמְקָא וְאוּכְמָא, שְׂרָאן תְּרִין דְּמַעִין. וְכַד בְּעֵי קְדָשָׁא דְקוּדְשִׁין לְרַחֲמָא עַל יִשְׂרָאֵל, אַחִית תְּרִין דְּמַעִין, לְאַתְּבַסְמָא בְּמָא רַבָּא. מָאן יִמָּא רַבָּא. יִמָּא דְחַכְמָתָא עַלְמָא. פְּלוּמְר דִּיתְסַחוּן בְּנִהְרָא (ס"א בְּתוּרָא) בְּמַבּוּעָא דְנַפְיָק מִחַכְמָתָא רַבָּא, וּמְרַחַם לְהוּ לְיִשְׂרָאֵל.

חֻטְמָא. תֵּאנָא בְּצַנִּיעוּתָא דְסַפְרָא, חוּטְמָא דְזַעִיר אַנְפִּין. בְּחוּטְמָא אֲשַׁתְּמוּדַע פְּרַצוּפָא. בְּהַאי חוּטְמָא אֲתַפְרָשָׁא מְלָה דְכְּתִיב, (שְׁמוּאֵל ב כב) עֲלָה עֶשֶׂן בְּאִפּוֹ וּגּוֹ'. עֲלָה עֶשֶׂן בְּאִפּוֹ, בְּהַאי תִּנְנָא, אֲתַפְלְלוּ אֲשָׁא, וּגְחִלִי דְנוּרָא. דְלִית (ס"א בְּחוּטְמָא אֲשַׁתְּמוּדַע פְּרַצוּפָא תֵּלַת שְׁלֵחוּבִין מִתּוּקְדִין בְּנוּקְבוֹי מְהַאי חוּטְמָא אֲתַפְשִׁטִין תֵּלַת גְּוַנִּין תִּנְנָא וְאֲשָׁא וּגְחִלִי דְנוּרָא דְכְּתִיב, (שְׁמוּאֵל ב כב) עֲלָה עֶשֶׂן בְּאִפּוֹ. וְלִית) תִּנְנָא בְּלֹא אֲשָׁא, וְלֹא אֲשָׁא בְּלֹא תִּנְנָא. וְכִלְהוּ אֲסַתְלִיקוּ (ס"א אֲתַדְלִיקוּ) וּנְפִיקי מִחוּטְמוֹי.

וְתֵאנָא, פִּד אֲתַחְבְּרוּ תֵּלַת אַלִּין, דְּכִלְיָן בְּהַאי תִּנְנָא, דְנַפְיָק מִחוּטְמָא. אֲתַקְמַט חוּטְמָא, וְנָשִׁיב וּנְפִיק תִּנְנָא אוּכְמָא וְסוּמְקָא. וּבִין תְּרִי גְּוַנִּי. וְקִרְיָנָן לִיה, אַף וְחִימָה וּמְשַׁחִית. וְאִי תִימָא אַף וְחִימָה פְּתִיב, (דְּבָרִים ט) פִּי יְגוּרְתִי מִפְּנֵי הָאֵף וְהַחִימָה, דְּאִינוּן תִּנְנָא אוּכְמָא וְסוּמְקָא, מְשַׁחִית מִנָּא לָן. דְכְּתִיב, (בְּרַאשִׁית יג) לְפָנַי שַׁחַת יְיָ אֵת סְדוֹם וְאֵת עַמּוֹרָה. שַׁחַת הַמְּשַׁחִית, בְּנוּרָא דְלִיק מוּקְדָּא.

וְתֵאנָא, חֲמֵשׁ גְּבוּרָאן אִינוּן, בְּהַאי זַעִיר אַנְפִּין. וְאֲסַתְלִיקוּ לְאַלְף וְאַרְבַּע מָאָה גְּבוּרָאן. וּמִתַּפְשִׁטָּאן בְּחוּטְמוֹי. בְּפּוּמָא. בְּדְרוּעוֹי. בִּידִין. בְּאַצְבָּעִין. וּבְגִין כַּף פְּתִיב, (תְּהִלִּים קו) מִי יִמְלֵל גְּבוּרוֹת יְיָ. גְּבוּרוֹת פְּתִיב, פְּתִיב הָכָא גְּבוּרוֹת, וְכְתִיב הָתָם, (דְּבָרֵי הַיָּמִים א כט) לֵךְ יְיָ הִגְדוּלָהּ וְהַגְּבוּרָה. אֲלֹא הָכִי תֵאנָא, פִּד אֲתַחְבְּרָאן פְּלָהוּ גְּבוּרָאן בְּחָדָא, אֲתַקְרִי גְּבוּרָה חָדָא.

וְכִלְהוּ גְּבוּרָאן, שְׂרִיאָן לְנַחְתָּא מִחוּטְמוֹי. וּמְהַאי תְּלִין, אֲלֹף (אַלְפִין) וְאַרְבַּע מָאָה רַבּוּא, לְכָל חַד מְנִיָּהוּ. וּבְהַאי תִּנְנָא דְאַפִּיק מִחוּטְמוֹי, תְּלִין אֲלֹף (אַלְפִין רַבּוּא) וְאַרְבַּע מָאָה (וְחֲמֵשׁ) דְסֶטֶר גְּבוּרָה דָּא. וְכִלְהוּ גְּבוּרָאן תְּלִין מְהַאי חוּטְמָא, דְכְּתִיב, (תְּהִלִּים קמ"ה) הוֹרֵ לְדוֹר יִשְׁבַח מַעֲשֵׂיךָ וּגּוֹ'. וְכַד שְׂאֲרֵי גְּבוּרָה דָּא, פְּלָהוּ גְּבוּרָאן מִתְלַהֲטִין וְשִׁטָּאן, (נ"א וְנַחְתִּין) עַד דְנַחְתִּין לְלֵהֵט הַחֲרִב הַמִּתְהַפֵּכֵת.

פְּתִיב, (בְּרַאשִׁית יט) פִּי מְשַׁחִיתִים אֲנַחְנוּ אֵת הַמָּקוֹם הַזֶּה. וְכְתִיב (בְּרַאשִׁית יג) לְפָנַי שַׁחַת יְיָ אֵת סְדוֹם וְאֵת עַמּוֹרָה. וְכְתִיב, (בְּרַאשִׁית יט) וַיְיָ הַמָּטִיר עַל סְדוֹם וְעַל עַמּוֹרָה. אֲלֹא הָכִי תֵאנָא, לֹא דִיִּין לְרַשְׁעִים וְכוּ', אֲלֹא דְמְהַפְּכֵי מִדַּת רַחֲמִים לְמִדַּת הַדִּין.

וְהִיאָךְ מְהַפְּכֵי, וְהָא כְּתִיב (מְלַאכֵי ג) אֲנִי יְיָ לֹא שָׁנִיתִי. אֲלֹא בְּכָל זְמַנָּא דַּעֲתִיק

דְּעִתִּיקִי, רִישָׁא הַוּוֹרָא, (אֲתַגְלִיָּא) רַעְוָא דְרַעְוִין, אֲתַגְלִיָּין, רַחֲמִין רַבְרָבִין
אֲשֶׁתְּכֹחוּ בְּכֹלָא. וּבִשְׁעֵתָא דְלֹא אֲתַגְלִיָּא, כָּל זַיְיִנִין (כ"א דִּינִין) דְזַעִיר אֲפִין
זַמִּינִין, וְכַבֵּיכּוֹל רַחֲמִי, עָבִיד דִּינָא, הֵהוּא עֵתִיקָא דְכֹלָא.

דְּתַנָּא, כַּד אֲתַגְלִיָּא עֵתִיקָא דְעִתִּיקִין, רַעְוָא דְרַעְוִין, כְּלֵהוּ בּוֹצִינִי דְאֲתַקְרוּן
בְּשָׂמָא דָא, נְהִירִין. וְרַחֲמִי אֲשֶׁתְּכֹחוּ בְּכֹלָא. וּבִשְׁעֵתָא דְלֹא אֲתַגְלִי
טְמִירָא דְטְמִירִין, וְלֹא אֲתַנְהֵרֵן אֲלִין בּוֹצִינִי, מִתְעַרִין דִּינִין, וְאֲתַעְבִּיד
דִּינָא. מָאן גְּרִים לְהָאִי דִּינָא. רַעְוָא דְרַעְוִין דְלֹא אֲתַגְלִי, וּבִגִין כְּףֵי מְהַפְכִין
חִיבִיבִיא רַחֲמִי לְדִינָא. וּמָה דְאָמַר הָכָא, מֵאֵת יֵי מִן הַשָּׁמַיִם. בְּזַעִיר אֲפִין
אֲתַמַּר. וּמִשְׁמַע דְכֹתִיב מִן הַשָּׁמַיִם, אֵשׁ וּמִיִּם. רַחֲמִי וְדִינָא. לְאַפְקָא מָאן
דְּלִית בֵּיהּ דִּינָא כְּלָל.

תַּאנָּא, הָאִי חוּטְמָא זַעִיר. וְכַד שְׂאֲרֵי תַנָּא (דף קל"ז ע"א) לְאַפְקָא, נְפִיק
בְּכַהִילוֹ, וְאֲתַעְבִּיד דִּינָא. וּמֵאֵן מַעֲכָב לְהָאִי חוּטְמָא דְלֹא יִפִּיק
תַּנָּא, חוּטְמָא דְעִתִּיקָא קְדִישָׁא, דֵּהוּא אֲקָרִי אַרְףֵי אֲפִים מִכְּלָא.

וְהִינֵנוּ רְזָא דְתַנִּינִין, (שמות לד) יֵי יֵי פְּסִיק טַעֲמָא בְּגוּוִיָּהוּ. בְּכֵלְהוּ אֲתַר דְשָׂמָא
אֲדַפְרֵ תְרֵי זַמִּינִי, פְּסִיק טַעֲמָא בְּגוּוִיָּהוּ, כְּגוֹן (בְּרַאשִׁית כב) אֲבָרְהָם
אֲבָרְהָם. (בְּרַאשִׁית מו) יַעֲקֹב יַעֲקֹב. (שְׁמוּאֵל א ג) שְׁמוּאֵל שְׁמוּאֵל. כְּלֵהוּ פְּסִיק טַעֲמָא
בְּגוּוִיָּהוּ. חוּץ מִמִּשְׁה מִשְׁה, דְלֹא פְּסִיק טַעֲמָא בְּגוּוִיָּהוּ. מָאִי טַעֲמָא
אֲבָרְהָם אֲבָרְהָם, בְּתַרְאָה שְׁלִים, קְדַמְאָה לֹא שְׁלִים, דְּהַשְׁתָּא שְׁלִים בְּעֶשֶׂר
נְסִיוִינִי, וּבִגִין כְּףֵי פְּסִיק טַעֲמָא בְּגוּוִיָּהוּ, דְּהַשְׁתָּא לֹא הָוּה אִיהוּ כַּדְקְדַמִּיתָא.
יַעֲקֹב יַעֲקֹב, בְּתַרְאָה שְׁלִים, קְדַמְאָה לֹא שְׁלִים, דְּהַשְׁתָּא אֲתַבְּשֹׁר בְּיוֹסֵף,
וְשָׂרָאֵת עָלֶיהָ שְׁכִינְתָּא. וְעוֹד, דְּהַשְׁתָּא אֲשֶׁתְּלִים בְּאַרְעָא, אֵילְנָא
קְדִישָׁא כְּגוּוֹנָא דְלַעִילָא, בְּתַרִּיסַר תְּחוּמִין, בְּשַׁבְעִין עֲנָפִין, מָה דְלֹא הָוּה
בְּקַדְמִיתָא. וּבִגִינִי כְףֵי, בְּתַרְאָה שְׁלִים, קְדַמְאָה לֹא שְׁלִים, וּפְּסִיק טַעֲמָא
בְּגוּוִיָּהוּ. שְׁמוּאֵל שְׁמוּאֵל, טַעֲמָא פְּסִיק בְּגוּוִיָּהוּ. מָאִי טַעֲמָא. בְּתַרְאָה
שְׁלִים, קְדַמְאָה לֹא שְׁלִים, דְּהַשְׁתָּא הוּא נְבִיאָה, וְקוּדְם לְכֵן לֹא הָוּה
נְבִיאָה. אֲבָל מִשְׁה מִשְׁה, לֹא אֲפְּסִיק טַעֲמָא בְּגוּוִיָּהוּ, דְּמִיּוּמָא דְאֲתִילִיד,
שְׁלִים הָוּה. דְּכֹתִיב, (שמות ב) וַתֵּרָא אוֹתוֹ כִּי טוֹב הוּא.

אוֹף הָכָא יֵי יֵי, פְּסִיק טַעֲמָא בְּגוּוִיָּהוּ, קְדַמְאָה שְׁלִים, בְּתַרְאָה שְׁלִים
בְּכֵלְהוּ. וּמִשְׁה, בְּאֲתַר דִּינָא אָמַר, לְנַחֲתָא לִוְן מַעֲתִיקָא קְדִישָׁא,
רַחֲמִין לְזַעִיר אֲנַפִּין. דְּהִכִּי תַנִּינִין, כְּמָה חִילָא דְמִשְׁה, דְּאֲחִית מְכִילָן דְּרַחֲמִי
לְתַתָּא. וְכַד אֲתַגְלִי עֵתִיקָא בְּזַעִיר אֲפִין, כְּלָא בְּרַחֲמִי אֲתַחְזוּן. וְחוּטְמָא
אֲשֶׁתְּכֹחֵי, וְאַשָׁא וְתַנָּא לֹא נְפִיק, כְּמָה דְאֲתָּ אָמַר (ישעיה מח) וְתַהֲלִיתִי אֲחֻטְסִם
לָךְ.

וְתֵאנָא, בְּתַרְיִן נוֹקְבִין דְּחוּטְמָא, בְּחַד נוֹקְבָא נְפִיק תְּנָנָא, לְהֵיט, וּמְשַׁתְּקָעָא
בְּנוֹקְבָא דְתֵהוּמָא רַבָּא. וּמְחַד נוֹקְבָא, נְפִיק אִשָּׁא דְאוּקִיד
בְּשִׁלְהוּבוּי, וּמִתְלַהֲטָא (בְּאַרְבַּע אֲלֵף) בְּאַלְף וְאַרְבַּע מָאָה עֲלָמִין דְּבִסְטֵר
שְׂמָאֲלָא. וּמֵאֵן דְּגָרִים לְקָרְבָא בְּהַאי, אֶקְרִי אִשׁ יִי. אִשָּׁא דְאֶכְלָא וְאוּקִיד
כָּל שָׂאֵר אִשִּׁין. וְהַאי אִשָּׁא לָא אֲתַבְּסָם, אֶלָּא בְּאִשָּׁא דְּמִדְבָּחָא. וְהַאי תְּנָנָא
דְּנְפִיק מִנוֹקְבָא אַחְרָא, לָא אֲתַבְּסָם אֶלָּא בְּתֵנָנָא דְקָרְבָנָא. (דְּמִדְבָּחָא).

וּבְרָא תְּלִיָּיא בְּחוּטְמָא, בְּגִין כְּוָן כְּתִיב, וַיִּרְחַץ יְיָ אֶת רִיחַ הַנְּיחֹחַ.
דְּכֵלָּא בְּחוּטְמָא תְּלִיָּין, לְאַרְחָא הַאי חוּטְמָא, בְּתֵנָנָא, וְאִשָּׁא סוּמְקָא.
וּבְגִין כְּוָן אֲתַקְבֵּל בְּרַעְוָא. וְהַאי (הוּא) דְּכְתִיב, (בְּמִדְבַר יב) וַיִּחַר אֵף יִי. (דְּבִרִים יא)
וְחָרָה אֵף יִי. (שְׁמוֹת כב) וְחָרָה אִפִּי. (דְּבִרִים ו) פֶּן יַחְרֶה אֵף יִי. כֵּלָּא בְּזַעִיר אִפִּין
אַתְמֹר, וְלָא בְּעַתִּיקָא.

וְתֵאנָא, כְּתִיב (דְּנִיאל ט) הִטָּה אֱלֹהֵי אֲזַנָּהּ וַיִּשְׁמַע הַאי (ס"א תֵּאנָא בְּצִנִּיעוּתָא דְּסַפְרָא דְרַבָּנָא
(ס"א עֲקִימָא) עֲקִימָא לְמִשְׁמַע מִבּ וּבִישׁ וְדָא אִיהוּ) אֲוִדְנָא דְאֲתַעְבִּיד תַּחְוֹת שְׁעָרֵי.
וְשְׁעָרֵי תְּלִיָּין עָלֶיהָ. (וְאוּדְנָא הוּא לְמִשְׁמַע) וְאוּדְנָא אֲתַעְבִּיד בְּרִשׁוּמֵי רִשְׁמִין לְגָאוּ.
כְּמָה דְּעֵבִיד (ס"א דְּכָאֵרִי) דְּרַגָּא בְּעִקִּימָא, (לְהַאי וְלְהַאי) מָאִי טַעְמָא בְּעִקִּימָא. (ס"א
בְּגִין דְּיַתְעֵבֵב קָלָא לְאַעְלָא לְמוּחָא וּבְחִין בְּמוּחָא וְלָא בְּכַלְיֹו) (בְּגִין לְמִשְׁמַע מִבּ וּבִישׁ) וְתֵאנָא, מִהַאי עֲקִימָא
דְּבָגוּ אֲוִדְנִין, תְּלִיָּין כָּל אֵינוֹן מָאֵרִי דְּגַדְפִּין, דְּכְתִיב בְּהוּ, (קֵהֶלֶת י) פִּי עוֹף
הַשָּׁמַיִם יוֹלִיךְ אֶת הַקּוֹל וּבַעַל כְּנָפַיִם יִגִּיד דְבָר.

בְּגוּ אֲוִדְנָא, נְטִיף מִתְּלַת חַלְלֵי דְמוּחָא, לְהַאי נוֹקְבָא דְאֲוִדְנִין. וּמִהַהוּא
נְטִיפָא, עָיִל קָלָא בְּהַהוּא עֲקִימָא, וְאַתְצָרִיף בְּהַהוּא נְטִיפָא, בִּין טַב
וּבִין בִּישׁ. טַב, דְּכְתִיב, (תְּהִלִּים טט) פִּי שׁוֹמֵעַ אֶל אֲבִיוָנִים יִי. בִּישׁ, דְּכְתִיב,
(בְּמִדְבַר יא) וַיִּשְׁמַע יְיָ וַיִּחַר אַפּוֹ וַתִּבְעַר בָּם אִשׁ יִי.

וְהַאי אֲוִדְנָא סְתִים לְבַר. וְעִקִּימָא עָיִל לְגוּ, לְהַהוּא נוֹקְבָא דְנְטִיפָא מִן
מוּחָא, בְּגִין לְמַכְנַשׁ קָלָא לְגָאוּ, דְּלָא יִפּוּק לְבַר, וְיֵהָא נְטִיר וְסְתִים
מִכָּל סְטֵרוּי. בְּגִין כְּוָן הוּא רְזָא. וְוִי לְהַהוּא דְּמַגְלֵי רְזִין, דְּמֵאֵן דְּמַגְלֵי רְזִין
כָּאֵלוּ אֶכְחִישׁ תְּקוּנָא דְלַעִילָא. דְּאַתְתְּקֵן לְמַכְנַשׁ רְזִין, וְלָא יִפְקוּן לְבַר.

וְתֵאנָא, בְּשַׁעְתָּא דְּצוּוּחִין יִשְׂרָאֵל בְּעֶאקָא, וְשְׁעָרֵי מִתְּגַלְיָין מַעַל אֲוִדְנִין,
כְּדִין עָיִל קָלָא בְּאֲוִדְנִין, בְּהַהוּא נוֹקְבָא דְנְטִיף מִמוּחָא, וְכִנְשׁ (וּכְמִשׁ)
בְּמוּחָא. וְנְפִיק בְּנוֹקְבֵי דְחוּטְמָא. וְאַתְזַעֵר חוּטְמָא, וְאַתְחַמָּם, (ס"א וְאַתְחַמָּם)
וְנְפִיק אִשָּׁא וְתֵנָנָא מֵאֵינוֹן נוֹקְבִין, וּמִתְעָרִין (דְּף קל"ח ע"ב) כָּל גְּבוּרָאן, וְעֵבִיד
נוֹקְמִין.

וְעַד לָא נְפִיקִין מֵאֵינוֹן נוֹקְבִין אִשָּׁא וְתֵנָנָא, סְלִיק הַהוּא קָלָא לְעִילָא, וּבְטַשׁ
בְּרִיחָא דְמוּחָא (ס"א בְּרִישָׁא בְּמוּחָא), וְנִגְדִין תְּרִין דְּמַעִין מְעִינִין, וְנְפִיק

מִנְחִירוֹי תִנָּנָא וְאַשָּׁא, בְּהֵוּא קָלָא דְנָגִיד לֹון לְבַר.

בְּהֵוּא קָלָא דְעֵייל בְּאוּדְנִין, אֲתַמְשַׁכָּאן וּמִתְעַרְן (ס"א מתערבין) פּוּלִי הַאי, בְּגִין פְּךָ כְּתִיב, וַיִּשְׁמַע יְיָ וַיַּחַר אַפּוֹ וַתִּבְעַר בָּם אֵשׁ יְיָ. בְּהֵיִא שְׁמִיעָה דְהֵוּא קָלָא, אֲתַעַר מוּחָא (כּלָא). תִּנָּנָא, כְּתִיב הִטָּה אֱלֹהֵי אֲזַנְךָ, כְּלוּמַר אֲרַפִּין (ס"א אוֹדִינִין). שְׁיֵת מָאָה אֶלְפָּה רַבּוּא אִינּוּן מְאָרִיהוּן דְגַדְפִּין, דְתַלְיִין בְּאַלִּין אוּדְנִין. וְכֹלָא אֲתַקְרוּן אֲזַנֵּי יְיָ. וּמָה דְאֲתַמַּר הִטָּה יְיָ אֲזַנְךָ, אֲזַנְךָ בְּזַעִיר אֲפִין אֲתַמַּר.

מִסְטָרָא דְחַד חֲלָלָא דְמוּחָא תַלְיִין אוּדְנִין. וּמִחֲמַשִּׁין תַּרְעִין דְנִפְקִין מֵהֵוּא חֲלָלָא, דָּא הוּא (ס"א אִית) תַּרְעָא חַד, דְנָגִיד וְנִפְקִי וְאֲתַפְתַּח בְּהֵוּא נוּקְבָא דְאוּדְנָא, דְכְתִיב, (אִיּוֹב ל"ד) כִּי אֲזַן מְלִין תִּבְחֵן. וְכְתִיב (תְהִלִּים ז') וּבוֹחַן לְבוֹת וּכְלִיּוֹת. וּמִסְטָרָא דְאֲתַפְשָׁטוּתָא דְהֵוּא חֲלָלָא, דְחֲמַשִּׁין תַּרְעִין דְאֲתַפְשָׁטוּתָא בְּגוּפָא, בְּאַתֵּר דְלִבָּא שְׁאָרִי, מִתְפַּשֵּׁט הֵוּא חֲלָלָא דְחֲמַשִּׁין תַּרְעִין, וְאוּדְנָא קָרִי בֵיהּ בְּחִינָה, וּבְלִבָּא קָרִי בֵיהּ בְּחִינָה, מְשׁוּם דְמֵאַתֵּר חַד מִתְפַּשְׁטִין. (ס"א בְּהֵוּא נוּקְבָא דְאוּדְנָא וּמִסְטָרָא דְאֲתַפְשָׁטוּתָא דְהֵוּא חֲלָלָא דְחֲמַשִּׁין תַּרְעִין אֲתַפְשֵׁט בְּגוּפָא כְּאַתֵּר דְלִבָּא שְׁאָרִי וְעַל דָּא בְּאוּדְנָא קָרִי בֵיהּ בְּחִינָה וּבְלִבָּא קָרִי בֵיהּ בְּחִינָה דְכְתִיב כִּי אֲזַן מְלִין תִּבְחֵן וְכְתִיב בּוֹחַן לְבוֹת וּכְלִיּוֹת מְשׁוּם דְמֵאַתֵּר חַד מִתְפַּשְׁטִין).

הַאֲנָא בְּעִנְיֵוּתָא דְסַפְרָא, כְּמָה דְאוּדְנָא דָּא אֲבַחִין בֵּין טַב וּבֵין בִּישׁ, פְּךָ כּלָא. דְבְּזַעִיר אֲפִין אִית סְטָרָא דְטַב וּבִישׁ. יְמִינָא וּשְׁמָאֲלָא. רַחֲמֵי וּדִינָא. וְהַאי אוּדְנָא כְּלִיל בְּמוּחָא וּמְשׁוּם דְאֲתַפְלִיל בְּמוּחָא וּבְחֲלָלָא חַד אֲתַפְלִיל בְּקָלָא דְעֵייל בֵיהּ. וּבְאוּדְנָא קָרִי בֵיהּ שְׁמִיעָה. וּבְשְׁמִיעָה אֲתַפְלִיל בֵּינָה. שְׁמַע: כְּלוּמַר, הֲבֵן אֲשַׁתְּכַח (ס"א וְאַסְתַּכַּל) דְכֹלָא בְּחַד מִתְקָלָא אֲתַקַּל. וּמְלִין אֲלִין לְמְאָרִיהוּן דְמְאָרִין אֲתִיְהָבֵן, לְמְשַׁמַּע וּלְאַסְתַּפְלָא וּלְמַנְדַּע. הָא חֲזִי, כְּתִיב, (חִבְקוּק ג') יְיָ שְׁמַעְתִּי שְׁמַעְךָ יְרֵאתִי וְגו', הַאי קָרָא אֲשַׁתְּמוּדַע, דְכַד נְבִיאָה קְדִישָׁא, (ס"א מְהִימְנָא) שְׁמַע, וְאַסְתַּפַּל, וַיִּדַּע, וְקָאִים עַל תְּקוּוּנִין אֲלִין, כְּתִיב יְרֵאתִי, תִּמְן יָאוּת הוּא לְדַחֲלָא וּלְאַתְבָּר קַמֵּיהּ, הַאי בְּזַעִיר אֲפִין אֲתַמַּר.

כַּד אֲסַתְּפַל וַיִּדַּע מָה כְּתִיב. יְיָ פַּעַלְךָ בְּקָרִב שְׁנִים חִיִּיהוּ. הַאי לְעַתִּיק יוּמִין אֲתַמַּר. וּבְכַל אֲתַר דִּישַׁתְּכַח, יְיָ יְיָ, כִּיִּוֹד ה"א תְּרִי זְמַנֵּי, אוּ בְּאַלְפָּה דְל"ת, וַיִּוֹד ה"א, חַד לְזַעִיר אֲפִין, וְחַד לְעַתִּיקָא דְעַתִּיקִין. וְאַף עַל גַּב דְכֹלְהוּ חַד, וְחַד שְׁמָא אֲקָרוּ.

וְתַנְיֵן אִימְתִי אֲקָרִי שֵׁם מְלָא. בְּזַמְנָא דְכְתִיב יְיָ אֱלֹהִים. דְהַאי הוּא שֵׁם מְלָא דְעַתִּיק דְכֹלָא, וְדְזַעִיר אֲנַפִּין. וְכֹלָא הוּא שֵׁם מְלָא אֲקָרִי. וְשְׁאָר לָא אֲקָרִי שֵׁם מְלָא, כְּמָה דְאוּקִימְנָא, (בְּרַאשִׁית ב') וַיִּטַּע יְיָ אֱלֹהִים, שֵׁם

מלא בנטיעות גנתא. ובכל אתר, יי אלהים, אתקריא שם מלא. יי יי,
כלא הוא בכללא. והוא זמנא אתערון רחמין בכללא.

יי פעלך בקרב שנים חייהו, לעתיק יומין אתמר. מאן פעלך. זעיר אפין.
בקרב שנים, אינון שנים קדמוניות, דאקרון ימי קדם, ולא אקרון שנות
עולם. שנים קדמוניות אינון ימי קדם. שנות עולם אלין ימי עולם. והכא
בקרב שנים, מאן שנים. שנים קדמוניות. חייהו למאן. חייהו לזעיר
אפין. דכל נהירו דיליה מאינון שנים קדמוניות אתקיימו, ובגין כך אמר
חייהו. ברוגז רחם תזכור, לההוא חסד עלאה דעתיקא דעתיקין, דביה
אתער רחמין לכלא, למאן דבעי לרחמא, ולמאן דיאות לרחמא.

תאנא, אמר רבי שמעון, אסהדנא עלי שמיא, ולכל אלין דעלנא קיימין.
דחדאן מלין אלין, בכלהו עלמין. וחדאן בלפאי מלי, ובגו
פרוכתא עלאה דפריסא עלנא, מתטמרין, וסלקין, וגניז להו עתיקא
דכלא, גניז וסתים מפלא. וכד שרינא למלא, לא הוו ידעין חבריא,
דכל הני מלין קדישין מתערין הכא. זכאה חולקיכון חבריא דהכא.
וזכאה חולקי עמכון, בעלמא דין ובעלמא דאתי.

פתח רבי שמעון ואמר, (דברים ד) ואתם הדבקים ביי אלהיכם וגו'. מאן
עמא קדישא כישראל, דכתיב בהו (דברים לג) אשריך ישראל מי כמוך,
דכתיב (שמות טו) מי כמוך באלם יי. משום דאתדבקותא דלהון הוא בשמא
קדישא בעלמא דין. ובעלמא דאתי יתיר מהכא. (דף קל"ט ע"א) דהתם לא
מתפרשן מגייה, מההוא צורא דצירין ביה צדיקיא, הדא הוא דכתיב
ואתם הדבקים ביי, ולא פתיב הדבקים ליי, אלא ביי מממש.

תאנא, פד נחית מן דיקנא יקרא עלאה, דעתיקא קדישא, סתים וטמיר
מפלא, משחא דרבות קדישא, לדיקנא דזעיר אפין. אתתקן דיקנא
דיליה, בתשעה תקונין. ובשעתא דנהיר דיקנא יקרא דעתיקא דעתיקין,
בהאי דיקנא דזעיר אפין, נגדין תליסר מבויעין דמשחא עלאה, בהאי
דיקנא. ומשתבחין ביה, עשרין ותרין תקונין. ומגיה נגדין, עשרין ותרין

אתון (ס"א דאורייתא) דשמא קדישא. (נ"א ובעלמא דאתי, משום דאתדבקותא דלהון הוא בשמא
קדישא בעלמא דין ובעלמא דאתי יתיר מהכא דהתם לא מתפרשין מההוא צורא דחני דצורין ביה צדיקיא הדא הוא
דכתיב ואתם הדבקים ביי ממש עליכו כתיב אשריך ישראל מי כמוך עם נושע ביי וכתיב מי כמוך פאלים יי השתא
אתקונו דעתא לאוקורי למלא ולאוקיר יקרא דדיקנא קדישא למלא, תנא מתתקן דיקנא עלאה דיקנא קדישא כמ'
תקונין ודא אינון דיקנא דזעיר אפין וכד נחית מן דיקנא יקרא עלאה דעתיקא קדישא בהאי דיקנא דזעיר אפין נגדין
י"ג מבויעין דמשחא עלאה בהאי דיקנא ומשתבחין ביה כ"ב תקונין ומגיה נגדין כ"ב אתון דשמא קדישא).

ואם תאמר דיקנא לא אשתכח, ולא אמר שלמה אלא (שיר השירים ה) לחייו.
(ולא קארי דיקנא) אלא הכי תאנא בעניעותא דספרא, כל מה דאטמר וגניז,

וְלֹא אֲדַכֵּר וְלֹא אֲתַגְלִיֵּא. הַהוּא מְלֵה הוּי עֲלָא וְיִקְרָא מְפֻלָּא, (משום) וּבְגִין דָּא הוּא סְתִים וְגִנְיִז. וְדִיקְנָא מְשׁוּם דְּהוּא שְׁבַחָא וּשְׁלִימוּתָא, וְיִקְרוּתָא מְפֻלָּא פְּרָצוּפָא, גְּנֻזִיה קָרָא, וְלֹא אֲתַגְלִיֵּא.

וְתֵאנָא, הַאי דִּיקְנָא דְּאִיהוּ שְׁלִימוּתָא דְּפְרָצוּפָא וּשְׁפִירוּתָא דְּזַעִיר אַפִּין, נְפִיק מְאוּדְנױ, וְנַחֲתִית וְסָלִיק וְחָפִי, בְּתַקְרוּבָא דְּבוּסְמָא. מָאִי תַקְרוּבָא דְּבוּסְמָא. כְּמָה דְּאֵתָא אָמַר (שיר השירים ה) לְחַיּו כְּעֵרוּגַת הַבוּשָׁם (ולא עֵרוּגוֹת). בְּתַשְׁעָה תְּקוּנִין, אֲתַתְּקֵן הַאי דִּיקְנָא דְּזַעִיר אַנְפִּין. בְּשַׁעֲרֵי (דְּדִיקְנָא) אוּכְמִי, מִתְּתַקְנָא בְּתַקוּנָא שְׁפִיר. כְּגַבְר תַּקִּיף שְׁפִיר לְמַחְזִי. דְּכַתִּיב, (שיר השירים ה) בַּחֹר פְּאָרְזִים.

תְּקוּנָא קְדָמָא. מִתְּתַקֵּן שְׁעָרָא מְלַעֲיֵלָא, וְנְפִיק הַהוּא נִיצוּצָא בּוּצִינָא דְּקַרְדִּינוּתָא, וְנְפִיק מְפֻלָּלָא דְּאוּרָא דְּכִיָּא, וּבְטַש בְּתַחֲתוֹת שְׁעָרָא דְּרִישָׁא, מִתְּחֵלָת קוּצִין דְּעַל אוּדְנִין. וְנַחֲתִית מְקַמִּי פְתַחָא דְּאוּדְנִין נִימִי עַל נִימִי, עַד רִישָׁא דְּפוּמָא.

תְּקוּנָא תְּנִינָא. נְפִיק שְׁעָרָא, וְסָלִיק מְרִישָׁא דְּפוּמָא, עַד רִישָׁא אַחְרָא דְּפְתַחָא דְּפוּמָא. וְנַחֲתִית מִתְּחֵלָת פּוּמָא, עַד רִישָׁא אַחְרָא, נִימִין עַל נִימִין, בְּתַקוּנָא שְׁפִירָא.

תְּקוּנָא תְּלִיתָא. מְאֻמְצָעִיתָא דְּתַחֲתוֹת חוּטְמָא, מִתְּחֵלָת תְּרִין נוֹקְבִין, נְפִיק חַד אַרְחָא, וּשְׁעָרִין זַעֲרִין תְּקִיפִין, מְלִיִין לְהַהוּא אַרְחָא, וּשְׁאָר שְׁעָרִין מְלִיִין מְהַאי גִיסָא, וּמְהַאי גִיסָא, סוּחְרַנְיָה דְּהַהוּא אַרְחָא. וְאַרְחָא לֹא אֲתַחְזִי לְתַתָּא כָּלֵל, אֶלָּא הַהוּא אַרְחָא דְּלַעֲיֵלָא, דְּנַחֲתִית עַד רִישָׁא דְּשְׁפוּוֹתֵן, וְתַמָּן שְׁקִיעָא הַהוּא אַרְחָא.

תְּקוּנָא רְבִיעָא. נְפִיק שְׁעָרָא, וְאֲתַתְּקֵן, וְסָלִיק וְחָפִי בְּעֲלֵעוּי דְּתַקְרוּבָא דְּבוּסְמָא.

תְּקוּנָא חֲמִשָּׁא. פְּסִיק שְׁעָרָא, וְאֲתַחְזִיִן תְּרִין תְּפוּחִין, מְפָאן וּמְפָאן, סוּמְקָן כְּהַאי וְרָדָא סוּמְקָא. וּמִתְּלַהֲטֵן בְּמֵאֲתָן וּשְׁבַעִין עֲלָמִין, דְּמִתְּלַהֲטִין מִתַּמָּן (כ"א מְנַחוּן).

תְּקוּנָא שְׁתִּיתָא. נְפִיק שְׁעָרָא כְּחַד חוּטָא בְּסַחְרַנְיָה דְּדִיקְנָא, וְתַלְיִין עַד רִישָׁא דְּמַעוּי, וְלֹא נַחֲתִית עַד טְבוּרָא.

תְּקוּנָא שְׁבִיעָא. דְּלֹא תַלְיִין שְׁעָרֵי עַל פּוּמָא, וּפּוּמָא אֲתַפְּנִי מְפֻלָּא סְטְרוּי. וְיַתְבִּין שְׁעָרֵי בְּתַקוּנָא סְחוּר סְחוּר לִיה.

תְּקוּנָא תְּמִינָא. דְּנַחֲתִין שְׁעָרֵי בְּתַחֲתוֹת דִּיקְנָא, דְּמַחְפְּיִין קְדָלָא, דְּלֹא אֲתַחְזִי. כְּלַהוּ שְׁעָרֵי דְּקִיקִין, נִימִין עַל נִימִין. מְלִיִין מְפֻלָּא סְטְרוּי.

תְּקוּנָא תְּשִׁיעָאָה. (מתערכין שערי עם אינון) דְּמִתְחַבְּרִין (נ"א אַתְּמַשְׁכוּ) שְׁעָרֵי כְּלָהוּ בְּשְׁקוּלָא מְעַלְיָא, (ס"א מְלִיָא) עַד (נ"א עִם) אֵינוּן שְׁעָרֵי דְתַלְיִין. כְּלָהוּ בְּשְׁקוּלָא שְׁפִיר, כְּחַד גִּיבְר תְּקִיף, מְאִרֵי נְצַח קְרַבִּין.

בְּתַשְׁעָה תְּקוּנִין אַלִּין, נְגַדִין וְנִפְקִין ט' מְבוּעִין דְּמִשַׁח רְבוּת דְלְעִילָא. וַיִּמְהֵרָא מִשַׁח רְבוּת, נְגַדִין לְכָל אֵינוּן דְלִתְתָא. תַּשְׁעָה תְּקוּנִין אַלִּין אֲשַׁתְּכַחוּ בְּדִיקְנָא דָא. וּבְשִׁלְיֻמוֹת תְּקוּנָא דְדִיקְנָא דָא, אַתְּקָרֵי (כַּר נִשׁ לְתַתָּא) גִּיבְר תְּקִיף. דְּכָל מָאן דְּחָמֵי דִיקְנָא קְיִימָא בְּקִיּוּמִיהָ, תַּלְיָא בֵּיה גְבוּרָה תְּקִיפָא. עַד כָּאן תְּקוּנָא דְדִיקְנָא עַלְאָה דְזַעִיר אַפִּין.

אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן לְרַבִּי אֶלְעָזָר בְּרִיה, קוּם בְּרִי (קְדִישָׁא), סְלִסְל תְּקוּנָא דְדִיקְנָא (נ"א דְמִלְפָא) קְדִישָׁא, בְּתְקוּנוֹי אַלִּין. (דַּד קַל"ט ע"ב) קָם רַבִּי אֶלְעָזָר, פִּתַּח וְאָמַר, (תְּהִלִּים קִיח) מִן הַמְצַר קָרְאֲתִי יְהִי עֲנָנִי בְּמִרְחַב יְהִי וְגו'. עַד מְבִטּוּחַ בְּנְדִיבִים. תְּנָא, הֵכָא תַשְׁעָה תְּקוּנִין דְּבְדִיקְנָא דָא. לְהִנֵּי תְּקוּנִין אַצְטְרִיךְ דְּוֹד מְלָפָא, בְּגִין לְנְצַחָא לְשָׂאָר מְלַכִּין, וְלְשָׂאָר עַמּוּין.

תָּא חֲזִי, פִּינּוֹן דְּאָמַר הִנֵּי תַשְׁעָה תְּקוּנִין, לְבַתֵּר אָמַר כָּל גּוֹיִם סְבָבוּנִי בְּשֵׁם יְיָ פִּי אֲמִילִם. אָמַר, הִנֵּי תְּקוּנִין דְּאֲמִינָא, לְמָאֵי אַצְטְרִיכְנָא. מְשׁוּם דְּכָל גּוֹיִם סְבָבוּנִי. וּבְתְּקוּנָא דְדִיקְנָא דָא, תַּשְׁעָה תְּקוּנִין, דְּאֵינוּן שֵׁם יְיָ, אֲשַׁצִּינוּן מִן עַלְמָא, הֵדָא הוּא דְכְּתִיב בְּשֵׁם יְיָ פִּי אֲמִילִם.

וְתָנָא בְּצַנִיעוּתָא דְסַפְרָא, תַּשְׁעָה תְּקוּנִין אָמַר דְּוֹד, הֵכָא, שִׁיתָא אֵינוּן בְּשֵׁמָא קְדִישָׁא. דְּשִׁית שְׁמֵהּ הוּו, וְתִלַּת אָדָם. וְאִי תִימָא תְרִין אֵינוּן. תְּלַתָּא הוּו, דְּהָא נְדִיבִים בְּכָלל אָדָם הוּו.

תְּנָא שִׁיתָא שְׁמֵהּ, דְכְּתִיב: מִן הַמְצַר קָרְאֲתִי יְהִי, חַד. עֲנָנִי בְּמִרְחַב יְהִי, תְרִין. יְיָ לִי לֹא אִירָא, תְּלַת. יְיָ לִי בְּעוֹזָרִי, אַרְבַּע. טוֹב לַחֲסוֹת בֵּינִי, חֲמִשָּׁה. טוֹב לַחֲסוֹת בֵּינִי, שִׁיתָא. אָדָם תְּלַת, דְכְּתִיב: יְיָ לִי לֹא אִירָא מַה יַעֲשֶׂה לִי אָדָם, חַד. טוֹב לַחֲסוֹת בֵּינִי מְבִטּוּחַ בְּאָדָם, תְּרִי. טוֹב לַחֲסוֹת בֵּינִי מְבִטּוּחַ בְּנְדִיבִים, תְּלַת.

וְתָא חֲזִי רְזָא דְמִלָּה, דְּבְכָל אֲתֵר דְּאֲדַכְּר אָדָם הֵכָא, לָא אֲדַכְּר אֶלָּא בְּשֵׁמָא קְדִישָׁא. דְּהֵכִי אֲתַחֲזִי. מְשׁוּם דְלָא אֲקָרִי (תְּוִי) אָדָם, אֶלָּא בְּמַה דְּאֲתַחֲזִי לִיה. וּמָאֵי אֲתַחֲזִי לִיה. שְׁמָא קְדִישָׁא. דְכְּתִיב, (בְּרַאשִׁית ב) וַיִּצְרַח יְיָ אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם, בְּשֵׁם מְלָא, דְּהוּא יְיָ אֱלֹהִים. כְּמַה דְּאֲתַחֲזִי לִיה וּבְגִין כֶּךָ הֵכָא לָא אֲדַכְּר אָדָם אֶלָּא בְּשֵׁמָא קְדִישָׁא.

וְתָנָא, פְּתִיב מִן הַמְצַר קָרְאֲתִי יְהִי עֲנָנִי בְּמִרְחַב יְהִי, תְרִי זְמַנֵּי יְיָ יְיָ הִיא, לְקַבִּיל תְּרִי עַלְעוּי, דְּשְׁעָרֵי אֲתַאֲחַדָן בְּהוּ. וּמִדְּחַמָּא דְשְׁעָרֵי אֲתַמְשְׁכָאן וְתַלְיִין, שְׂאִרֵי וְאָמַר יְיָ לִי לֹא אִירָא. יְיָ לִי בְּעוֹזָרִי. בְּשֵׁמָא דְלָא

חֶסֶר. בְּשָׂמָא דְהוּא קְדִישָׁא. וּבְשָׂמָא דָא, אֲדַכְּרָא אָדָם. וּמָה דְאָמַר מָה יַעֲשֶׂה לִי אָדָם, הָכִי הוּא. דְתִנָּא כָּל אֵינּוֹן פְּתָרִין קְדִישִׁין דְמִלְפָּא, פִּד אַתְּתַקְנָן בְּתַקּוּנָוִי. אַתְּקֵרוּן אָדָם. דִּי יִקְנָא דְכֻלִּיל כְּלָא. וּמָה דְמִשְׁלָפָא בְּהוּ, אַתְּקָרִי שְׂמָא קְדִישָׁא. וְתַעֲרָא וּמָה דְבִיָּה, אַתְּקָרִי יְהוּ"ה, וְאַתְּקָרִי אָדָם בְּכֻלָּא דְתַעֲרָא, וּמָה דְבִיָּה. (ס"א וּמָה דְאִשְׁתַּלִּיף מִתַּעֲרָא אַתְּקָרִי שְׂמָא קְדִישָׁא, תַּעֲרָא וּמָה דְבִיָּה) אַתְּקָרִי יְהוּ"ה אַתְּקָרִי אָדָם בְּכֻלָּא תַּעֲרָא וּמָה דְבִיָּה).

וְאַלִּין תַּשְׁעָה תַּקּוּנֵין דְאָמַר דָּוִד הֶכָּא, לְאַכְנַעְיָא שְׁנָאוֹי בְּגִין דְמָאֵן דְאָחִיד דִּיקְנָא דְמִלְפָּא, וְאוּקִיר לִיה בְּיָקִירוּ עֲלָאָה, כָּל מָה דְבַעֵי מִן מִלְפָּא מִלְפָּא עֲבִיד בְּגִינָיָה. מָאִי טַעֲמָא דִּיקְנָא, וְלֹא גּוּפָא. אֲלֹא גּוּפָא אֲזִיל בְּתַר דִּיקְנָא, וְדִיקְנָא לֹא אֲזִיל בְּתַר גּוּפָא. (ול"ג מִן וְדִיקְנָא עַד גּוּפָא) (דִּיקְנָא אִיהוּ עִיקָרָא דְכָל גּוּפָא וְכָל הַדּוּרָא דְגּוּפָא בְּתַר דִּיקְנָא אֲזִיל וְכֻלָּא בְּדִיקְנָא תְּלִיא).

וּבְתַרֵּי גּוּנֵי אֲתִי הָאִי חֲשַׁבְנָא, חַד פְּדִקְאֵמְרֵן. תְּרִין: מִן הַמְצַר קְרָאֲתִי יְהִי, חַד. עֲנֵנִי בְּמִרְחָב יְהִי, תְּרִי. ה' לִי לֹא אִירָא, תְּלַת. מָה יַעֲשֶׂה לִי אָדָם, אַרְבַּע. ה' לִי בַעֲזָרִי, חֲמִשׁ. וְאֲנִי אֲרָאָה בְּשׁוֹנְאֵי, שִׁיתָא. טוֹב לְחַסוֹת בְּה', שְׁבַעַה. מִבְּטוּחַ בְּאָדָם, תְּמַנְיָא. טוֹב לְחַסוֹת בֵּי מִבְּטוּחַ בְּנַדִּיבִים, תַּשְׁעָה. (ס"א טוֹב לְחַסוֹת בְּה', מִמְּבֹטָח בְּאָדָם. וְ טוֹב לְחַסוֹת בְּה'. ת. מִמְּבֹטָח בְּנַדִּיבִים).

מִן הַמְצַר קְרָאֲתִי יְ"ה, מָאִי קָא מִיִּרֵי אֲלֵא דָוִד, כָּל מָה דְאָמַר הֶכָּא, עַל תַּקּוּנָא דְדִיקְנָא דָא קְאָמַר. (רַבִּי יְהוּדָה אָמַר) מִן הַמְצַר קְרָאֲתִי יְהִי, מֵאֲתַר דְשָׂאֲרֵי דִיקְנָא לְאַתְּפִשְׁטָא, דְהוּא אַתְרַ דְחִיק, מִקְמִי פִתְחָא דְאוּדְנִין מַעִילָא, תַּחֲוֹת שְׁעָרֵי דְרִישָׁא. וּבְגִין כְּוָּן אָמַר יְ"ה יְ"ה תְּרִי זְמַנֵּי. וּבְאֲתַר (ס"א וּבְתַר) דְאַתְּפִשְׁטָא דִיקְנָא, וְנַחֲתִית מְאוּדְנֵי, וְשָׂאֲרֵי לְאַתְּפִשְׁטָא, אָמַר יְי לִי לֹא אִירָא, דְהוּא אַתְרַ דְלֹא דְחִיל (ס"א דְחִיק) וְכָל הָאִי אֲצַטְרִיךְ וְכוּ', (אָדָם אַתְּקָרִי וְעַל אַתְּפִשְׁטוּתָא הָאִי אֲצַטְרִיךְ) דָּוִד לְאַכְנַע תַּחֲוֹתֵיהָ מִלְכִּין וְעַמִּין, בְּגִין יִקְרָא דְדִיקְנָא דָא.

וְתֵאנָא בְּצַנִּיעוּתָא דְסַפְרָא, כָּל מָאֵן דְחֲמִי בְּחַלְמִיָּה דְדִיקְנָא דְכַר נֶשׁ עֲלָאָה אַחִיד בִּידֵיהָ, אוּ דְאוּשִׁיט יְדֵיהָ לִיהָ. יְנַדַּע דְשָׁלִים הוּא עִם עֲלָאֵי, וְאַרְמִיָּה תַּחֲוֹתֵיהָ אֵינּוֹן דְמַצְעָרִין לִיהָ. תִּנָּא, מִתְתַּקֵּן דִּיקְנָא עֲלָאָה בְּתַשְׁעָה תַּקּוּנֵין, וְהוּא דִיקְנָא דְזַעִיר אֲפִין, בְּתַשְׁעָה תַּקּוּנֵין מִתְתַּקֵּן.

תַּקּוּנָא (דף ק"ט ע"א) קְדַמָּאָה. מִתְתַּקֵּן שְׁעָרָא מַעִילָא, וְנִפְיָק מִקְמִי פִתְחָא דְאוּדְנֵין, מִתַּחֲוֹת קוּצֵי דְתַלְיִין עַל אוּדְנֵין, וְנַחֲתִין שְׁעָרֵי, נִימִין עַל נִימִין, עַד רִישָׁא דְפּוּמָא. תֵּאנָא, כָּל אֵלִין נִימִין דְבְּדִיקְנָא, תַּקִּיפִין יַתִּיר מִכָּל נִימִין דְקוּצִין דְשְׁעָרֵי דְרִישָׁא, וְשְׁעָרֵי דְרִישָׁא אַרְיִכִין (וּבְכִיזוּ), וְהָנִי לְאוּ אַרְיִכִין, וְשְׁעָרֵי דְרִישָׁא, מְנַהוֹן שְׁעִיעֵי, וּמְנַהוֹן קְשִׁישִׁין.

וּבְשַׁעֲתָא דְאַתְמַשְׁכֵּן שְׁעָרֵי חוּרֵי דְעַתִּיק יוֹמִין, לְשַׁעְרֵי דְזַעִיר אַפִּין, כְּתִיב,
(משלי א) חֲכָמוֹת בַּחוּץ תִּרְנָה. מָאֵי בַחוּץ. בְּהַאי זַעִיר אַפִּין.
דְּמַתְחַבְרָן תְּרֵי מוּחֵי.

תְּרֵי מוּחֵי סְלָקָא דְעַתְרָךְ. אֵלָא אִימָא אַרְבַּע מוּחֵי. תְּלַת מוּחֵי דְהוּוּ בְזַעִיר
אַפִּין, וְאַשְׁתַּכְחוּ בְתִלְתַּת חַלְלֵי דְגוּלְגַלְתָּא דְרִישָׁא. וְחַד מוּחָא שְׁקִיט
עַל בְּרִייה, דְכְּלִיל כָּל תְּלַת מוּחֵי. דְאַתְמַשְׁךְ מַנְיָה מְשִׁיכֵן כְּלִילָן שְׁקִילָן,
בְּשַׁעְרֵי חוּרֵי. לְהַאי זַעִיר אַפִּין לְתִלְתַּת מוּחֵי דְבִיה.

וּמִשְׁתַּכְחֵן אַרְבַּע מוּחֵי בְהַאי זַעִיר אַפִּין. בְּגִין כֶּף אֲשַׁתְּלִימוּ אַרְבַּע פְּרִשְׁוֹת
דְּכְּתִיבִין בְּתַפִּילִין, דְאַתְכְּלִיל בְּהוּוּ שְׁמָא קְדִישָׁא דְעַתִּיק יוֹמִין,
עַתִּיקָא דְעַתִּיקִין, וְזַעִיר אַפִּין. דְהַאי הוּא שְׁלִימוּתָא דְשְׁמָא קְדִישָׁא. דְכְּתִיב,
(דברים כח) וַרְאוּ כָּל עַמֵּי הָאָרֶץ כִּי שָׁם יִי נִקְרָא עָלֶיךָ וַיֵּרְאוּ מִמֶּךָ. שָׁם יִי.
שָׁם יִי מִמֶּשׁ, דְאַיְנוּן אַרְבַּע רַהֲיִטֵי בְתֵי דְתַפִּילִין.

וּבְגִין כֶּף, חֲכָמוֹת בַּחוּץ תִּרְנָה. דְהִכָּא מִשְׁתַּפְּחִין. דְהַא עַתִּיקָא דְעַתִּיקִין,
סְתִימָא דְסְתִימִין, לֹא אֲשַׁתְּכַח, וְלֹא זְמִין חֲכַמְתָּא דִּילִיה, מְשׁוּם
דְּאִית חֲכַמְתָּא סְתִימָא דְכֻלָּא וְלֹא אֲתַפְּרֵשׁ. וּבְגִין דְאַתְחַבְרוּ אַרְבַּעַה מוּחִין
בְּהַאי זַעִיר אַפִּין. אֲתַמַּשְׁכֵּן אַרְבַּע מְבוּעֵין מַנְיָה לְאַרְבַּע עֵיבָר, וּמִתַּפְּרֵשֵׁן
מִחַד מְבוּעָא, דְנַפִּיק מִכְּלָהוּ. וּבְגִין כֶּף אִינּוּן אַרְבַּע.

וְתַאנָּא, הַאי חֲכַמְתָּא דְאַתְכְּלִילָא בְאַרְבַּע, אֲתַמַּשְׁכָּא בְהַנֵּי שְׁעָרֵי, דְאַיְנוּן
תְּלִיין תְּלִין עַל תְּלִין. (נ"א הוּא) וְכֻלְהוּ קְשִׁיין וְתַקִּיפִין, וְאַתְמַשְׁכּוּ
וּנְגִידוּ כָּל חַד לְסִטְרוּי. וְאַלְף אֲלָפִין וּרְבּוּא רַבְבָּן תְּלִין, מַנְיָיהוּ דְלִיתְהוּן
בַּחוּשְׁבָּנָא. הָדָא הוּא דְכְּתִיב, (שיר השירים ה) קוּוּצוּתֵי תְּלַתְלִים. תְּלֵי תְּלִים.
וְכֻלְהוּ קְשִׁיין וְתַקִּיפִין לְאַתְחַבְרָא, כֶּהַאי חֲלָמִישׁ תַּקִּיף. וְכֶהַאי טַנְרָא דְאִיהִי
תַּקִּיפָא. עַד דְעַבְדִּין נּוֹקְבִין וּמְבוּעֵין מִתַּחוּת שְׁעָרָא, וּנְגִידִין מְבוּעֵין תַּקִּיפִין
לְכָל עֵיבָר וְעֵיבָר לְכָל סִטְר וְסִטְר. וּבְגִין דְהַנֵּי שְׁעָרֵי אוּכְמֵי וַחֲשׁוּכֵן, כְּתִיב
(איוב יב) מְגַלָּה עֲמוּקוֹת מְנֵי חֹשֶׁךְ וַיּוֹצֵא לְאוּר צִלְמוֹת.

וְתַנָּא, הַנֵּי שְׁעָרֵי דְדִיקְנָא תַקִּיפִין (בְּלַחוּדֵי) מִשְׁאַר שְׁעָרֵי דְרִישָׁא, מְשׁוּם דְהַנֵּי
בְּלַחוּדֵייהוּ מִתַּפְּרֵשֵׁן וּמִשְׁתַּכְחֵן, וְאַיְנוּן תַּקִּיפִין בְּאוּרְחֵייהוּ. אִמָּאֵי
תַקִּיפִין. אִי תִימָא, מְשׁוּם דְכֻלְהוּ דִּינָא, לָאוּ הָכֵי, דְהַא בְּתַקּוּנִין אֲלִין
אֲשַׁתְּכְחוּ רַחְמֵי (דִּינָא). וּבְשַׁעֲתָא דְנַחְתִּין תְּלִיסַר מְבוּעֵי נְהָרֵי דְמִשְׁחָא, אֲלִין
כֻּלְהוּ רַחְמֵי.

אֵלָא תַאנָּא, כָּל הַנֵּי שְׁעָרֵי דְדִיקְנָא, כֻּלְהוּ תַקִּיפִין. מָאֵי טַעְמָא. כָּל אִינּוּן
דְּרַחְמֵי, בְּעִיין לְמַהוּי תַקִּיפִין. לְאַכְפִּיָּא לְדִינָא. וְכָל אִינּוּן דְאַיְנְהוּ
דִּינָא, הָא תַקִּיפִין אִינּוּן. וּבִין כֶּף וּבִין כֶּף בְּעִיין לְמַהוּי תַקִּיפִין, מִתְרִין

סְטָרִין. כַּד בְּעֵי עֲלָמָא רַחֲמִין, רַחֲמֵי תְקִיפִין וְנִצְחִין עַל דִּינָא. וְכַד בְּעֵי
דִּינָא, דִּינָא תְקִיף, וְנִצְחָה עַל רַחֲמֵי. וּבִגְזִין כְּף בְּעֵינֵין לְמַהוּי תְקִיפִין מִתְרִין
סְטָרִין, דְּכַד בָּעוּ רַחֲמֵי, שְׁעָרֵי דְאִינוּן בְּרַחֲמֵי, קְיָיִמִין וּמִתְחַזְיָא (ס"א מִתְחַזְיָא)
דִּיקְנָא בְּאִינוּן שְׁעָרֵי, וְכֹלָא הוּוּ רַחֲמֵי. וְכַד בְּעֵינֵי דִּינָא, אִתְחַזְיָא דִּיקְנָא
בְּאִינוּן שְׁעָרֵי, וְכֹלָא אִתְקַיֵּים בְּדִיקְנָא.

וְכַד אִתְגְּלִיָא דִּיקְנָא קְדִישָׁא חוּרָא, כָּל הֵנִי וְכָל הֵנִי מִתְנַהֲרִין וּמִסְתַּחֲזִין,
כְּמֵאן דְּאִסְתַּחֲזִי בְּנִהְרָא עֲמִיקָא מְמַה דְּהוּה בֵּיה. וְאִתְקַיֵּימוּ כְּלָהוּ
בְּרַחֲמֵי, וְלִית דִּינָא אִשְׁתַּכַּח, וְכָל הֵנִי תִשְׁעָה כַּד נִהְרִין כְּחָדָא, כְּלָהוּ
אִסְתַּחֲזִין בְּרַחֲמֵי.

וּבְגִין כְּף אָמַר מִשֶּׁה זְמָנָא אַחְרָא, (במדבר יד) יי אַרְף אֲפִים וְרַב חֶסֶד. וְאֵלּוּ
אַמֶּת לָא קְאָמַר. מִשׁוּם דְּרִזָּא דְמִלְחָה, אִינוּן תִּשְׁעָה מְכִילֵן דְּנִהְרִין
מִעֲתִיק יוֹמִין לְזַעִיר אֲפִין. וְכַד אָמַר מִשֶּׁה זְמָנָא תְנַיִנָא, תִּשְׁעָה תְקוּנִין
אָמַר. וְאִינְהוּ תְקוּנֵי דִיקְנָא דְמִשְׁתַּפְּחִי בְּזַעִיר אֲפִין, וְנִחַתִּין מִעֲתִיק יוֹמִין
וְנִהְרִין (דף ק"ט ע"ב) בֵּיה. וּבְגִין כְּף אַמֶּת תִּלְיָא בְּעֲתִיקָא, וְהִשְׁתָּא לָא אָמַר
מִשֶּׁה וְאַמֶּת.

תְּנָא, שְׁעָרֵי דְרִישָׁא דְזַעִיר אֲפִין, כְּלָהוּ קְשִׁישֵׁי, תִּלְיִן עַל תִּלְיִן. וְלָא
שְׁעִיעִין. דְּהָא חֲמִינָא דְתִּלְת מוּחֵי בְתִּלְת חֲלָלֵי מִשְׁתַּפְּחִין בֵּיה,
וְנִהְרִין מִמוּחָא סְתִימָאָה. וּמִשׁוּם דְּמוּחָא דְעֲתִיק יוֹמִין, שְׁקִיט וְשְׁכִיף
כְּחָמַר טַב עַל דוּרְדֵייהָ, שְׁעָרוֹי כְּלָהוּ שְׁעִיעִין, וּמִשִּׁיחִין בְּמִשְׁחָא טַב.
וּבְגִין כְּף כְּתִיב, (דניאל ז) רֵאשִׁיה בְּעַמְר נְקָא.

וְהָא דְזַעִיר אֲפִין, קְשִׁישִׁין וְלָא קְשִׁישִׁין. דְּהָא כְּלָהוּ תִּלְיִין וְלָא מִתְקַמְטִי,
וּבְגִין כְּף חֲכַמְתָּא נְגִיד וְנַפִּיק. אַבְל לָא חֲכַמְתָּא דְחֲכַמְתָּא, דְּאִיהִי
שְׁכִיכָא וְשְׁקִיטָא. דְּהָא תְנַיִנָא דְלִית דִּידַע מוּחִיהָ דְעֲתִיק יוֹמִין, בַּר אִיהוּ.
וְהָא דְכְתִיב, (איוב כח) אֱלֹהִים הַבִּין דְרַפְּהָ וְהוּא יָדַע אֶת מְקוֹמָהּ, בְּזַעִיר
אֲפִין אִתְמַר. אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, בְּרִיף בְּרִי לְקוּדְשָׁא בְרִיף הוּא, בְּעֲלָמָא
דִּין וּבְעֲלָמָא דְאַתִּי.

תְּקוּנָא תְנַיִנָא. נַפִּיק שְׁעָרָא, וְסָלִיק מִרִישָׁא דְפּוּמָא, עַד רִישָׁא אַחְרָא
דְּפִתְחָא דְפּוּמָא, וְנִחִית מִתְחֹת פּוּמָא, עַד רִישָׁא אַחְרָא, נִימִין עַל
נִימִין, בְּתִקּוּנָא שְׁפִיר.

קוּם רַבִּי אַבָּא. קָם רַבִּי אַבָּא, פִּתַּח וְאָמַר, כַּד תְּקוּנָא דְדִיקְנָא דָא מִתְתַּקֵּן
בְּתִקּוּנָא דְמִלְכָּא, (ס"א בְּתִיקוּנֵי מִלְכּוּ) (ס"א כַּד תְּקוּנָא דָא מִתְתַּקֵּן בְּדִיקְנָא דְמִלְכָּא אִתְחַזֵּי) כְּגַבְר
תְּקִיף שְׁפִיר לְמַחְזִי, רַב וְשְׁלִיט, הָדָא הוּא דְכְתִיב, (תהלים קמז) גְּדוֹל אֲדוּנֵינוּ
וְרַב כֹּחַ. וְכַד אִתְבְּסַם בְּתִקּוּנָא דִיקְנָא יִקְרָא קְדִישָׁא, וְיִשְׁגַּח בֵּיה, אִקְרִי

בְּנֵהִירוֹ דִּילִיָּה, אֶל רַחוּם וְגו'. וְהֵאֵי תְּקוּנָא תְּנִינָא אֶתְתַּקֵּן, כִּד נְהִיר בְּנֵהִירוֹ
דְּעֵתִיק יוֹמִין, אֶקְרִי רַב חֶסֶד. וְכִד מִסְתַּפְּלִי דָא בְּדָא, אֶתְקַרִי בְּתִקוּנָא
אֶחְרָא וְאַמֶּת. דְּהָא נְהִירוֹ אֲנַפִּיָּה. (ס"א דא נְהִירוֹ דְּאֲנַפִּיָּו).

וְתֵאֵנָא, נוּשָׂא עֲוֹן אֶתְקַרִי דָא תְּקוּנָא תְּנִינָא, כְּגוּוּנָא דְּעֵתִיקָא קְדִישָׁא.
אָבֵל מְשׁוּם הֵהוּא אֹרְחָא דְּנַפִּיק, בְּתִקוּנָא תְּלִיתָא תַּחֲוֹת תְּרִין
נוֹקְבִין דְּחוּטְמָא, וְשַׁעֲרִין תְּקִיפִין זְעִירִין מְלִיִין לְהֵהוּא אֹרְחָא, לָא אֶתְקַרוּן
הָכָא נוּשָׂא עֲוֹן וְעוּבֵר עַל פִּשְׁעָא, וְאֶתְקַיְיְמוּ בְּאַתְרֵי אֶחְרָא.

וְתֵנָּא, תְּלַת מְאָה וְשִׁבְעִין וְחֲמֵשׁ חֶסְדִּים, כְּלִילָן בְּחֶסֶד דְּעֵתִיק יוֹמִין,
וְכִלְהוּ אֶקְרוּן חֶסְדֵי קְדָמָאֵי, דְּכַתִּיב, (תהלים פט) אֵיָּה חֶסְדֵיךָ
הֵרָאשׁוּנִים, וְכִלְהוּ כְּלִילָן בְּחֶסֶד דְּעֵתִיקָא קְדִישָׁא, סְתִימָא דְּכֻלָּא, וְחֶסֶד
דְּזַעִיר אֲפִין אֶקְרִי חֶסֶד עוֹלָם.

וּבְסַפְרָא דְּצְנִיעוּתָא, קְרִי בִיָּה לְחֶסֶד קְדָמָאָה דְּעֵתִיק יוֹמִין רַב חֶסֶד. וּבְזַעִיר
אֲפִין, חֶסֶד סְתָם. וּבְגִין כֶּף כְּתִיב הָכָא, (שמות לד) וְרַב חֶסֶד. וּכְתִיב,
(שמות לד) נוֹצֵר חֶסֶד לְאֱלֹפִים סְתָם. וְאוּקִימָנָא, הֵאֵי רַב חֶסֶד, מִטָּה כְּלַפִּי
חֶסֶד, לְנַהֲרָא לִיָּה, וְלֹאֲדַלְקָא בּוֹצִינֵי.

דְּתֵנָּא הֵאֵי אֹרְחָא דְּנַחֲתֵי תַּחֲוֹת תְּרִין נוֹקְבִין דְּחוּטְמָא, וְשַׁעֲרִין זְעִירִין
מְלִיִין לְהֵהוּא אֹרְחָא, לָא אֶקְרִי הֵהוּא אֹרְחָא עוּבֵר עַל פִּשְׁעָא, דְּלִית
אַתְרֵי לְאַעֲבְרָא לִיָּה בְּתַרִי גּוּוּנֵי. חַד מְשׁוּם שַׁעֲרֵי דְּאֶשְׁתַּכַּח בְּהֵהוּא אֹרְחָא,
הוּא אַתְרֵי קְשִׁיא לְאַעֲבְרָא. וְחַד, מְשׁוּם דְּנַחֲתֵי אַעֲבְרָא דְּהֵהוּא אֹרְחָא עַד
רִישָׁא דְּפוּמָא, וְלֹא יִתִּיר.

וְעַל דָּא כְּתִיב, (שיר השירים ה) שְׁפֹתוֹתַי שׁוֹשְׁנִים, סוּמְקִין כְּנֹרְדָא, נוֹטְפוֹת מוֹר
עוּבֵר, סוּמְקָא תְּקִיף, וְהֵאֵי אֹרְחָא דְּהָכָא, בְּתַרִי גּוּוּנֵי לָא (ס"א בְּתַרִי גּוּוּנֵי
אֲנִים וְלֹא) אֶתְבַּסֵּם. מִפְּאֵן מָאן דְּבַעֵי לְאַגְזָמָא, תְּרִי זְמַנֵי כְּטַשׁ בִּידֵיהּ בְּהֵאֵי
אֹרְחָא.

תְּקוּנָא רַבִּיעָאָה נַפִּיק שַׁעֲרָא, וְאֶתְתַּקֵּן, וְסֻלִּיק וְחַפִּי בְּעַלְעוּי, בְּתִקְרוּבְתָא
דְּבוּסְמָא. הֵאֵי תְּקוּנָא יָאָה וְשַׁפִּירָא, לְאַתְחַזְיָא הוּד וְהָדָר הוּא (ס"א
הוּד עֲלָאָה). וְתֵנָּא, הוּד עֲלָאָה, נַפִּיק וְאַתְעַטֵּר וְנִגִּיד לְאַתְאַחַדָּא (ס"א לִיאָח דְּעַלְעוּי)
בְּעַלְעוּי, וְאֶתְקַרִי הוּד זְקָן. וּמַהֲאֵי הוּד וְהָדָר, תְּלִיִין אֵלִין לְבוּשֵׁי, דְּאַתְלַבֵּשׁ
בְּהוּ, וְאֵינוּן פּוּרְפִירָא יְקִירָא דְּמִלְפָּא. דְּכַתִּיב, (תהלים קד) הוּד וְהָדָר לְבָשֶׁת,
תְּקוּנִין דְּאַתְלַבֵּשׁ בְּהוּ, וְאֶתְתַּקֵּן בְּהֵאֵי דִּיוּקְנָא דְּאָדָם, יִתִּיר מִכָּל דִּיוּקְנִין.
וְתֵאֵנָּא (דף קמ"א ע"א) הֵאֵי הוּד, כִּד אֶתְנַהֵר בְּנֵהִירוֹ דְּדִיקְנָא עֲלָאָה, (כ"א דא)
וְאַתְפַּשֵּׁט בְּשָׂאֵר תְּקוּנִין נְהִירִין. הֵאֵי הוּא נוּשָׂא עֲוֹן מַהֲאֵי גִיסָא,
וְעוּבֵר עַל פִּשְׁעָא מַהֲאֵי גִיסָא. וּבְגִין כֶּף, (שיר השירים ה) לְחַיִּיו כְּתִיב. וּבְצְנִיעוּתָא

דספרא אקרי, הוד והדר ותפארת. דהא תפארת הוא עובר על פשע, שנאמר (משלי יט) ותפארתו עבור על פשע. אבל האי תפארת לא אוקימנא, אלא בתקונא תשיעאה, כמה דאת אמר ותפארת בחורים כחם. ותמן אקרי תפארת. וכד אתתקל (ס"א אסתבל), במתקלא חד סלקין. אמר רבי שמעון, יאות אנת רבי אבא, לאתברכא מעתיקא קדישא, דכל ברכאן נפקין מניה.

תקונא חמישאה. פסיק שערא, ואתחזון תרין תפוחין מפאן ומפאן, סומקן פהאי ורדא סומקא. ומתלהטן במאתן ושבעין עלמין, הני תרי תפוחין, כד נהרין (מתרין ספריו) מנהירו דתרין תפוחין קדישין עלאין דעתיקא, אתמשף סומקא, ואתי חיורא. בהאי כתיב, (במדבר ו) יאר יי פניו אליך ויחנף. דכד נהרין מתברף עלמא. ובשעתא דאתעבדו סומקא, פתיב ישא יי פניו אליך, פלומר יסתלק. ולא ישתפח רוגזא בעלמא. תאנא, פלהון נהורין דאתנהרן מעתיקא קדישא, אתקרונ חסדי קדמאי. ובגין אינון, נהרין פל אינון חסדי עולם.

תקונא שתיתאה. נפיק שערא, כחד חוטא דשערי בסחרניה דדיקנא. (ס"א ותליון עד רישא דמעיו ולא נחית עד ספורא, תנא תקונא דא הוא דאקרי) פאת הזקן ואיהו חד מחמש פאין, דתליין בחסד (וברחמי), ולא אבעי לחבלא האי חסד, כמה דאתמר. ובגין כן, (ויקרא יט) לא תשחית את פאת זקנך כתיב.

תקונא שביעאה. דלא תליין שערא על פומא, ופומא אתפני מפל סטרוי, ויתבין שעריין בתקונא סחור סחור ליה. קום רבי יהודה. קם רבי יהודה, פתח ואמר, (דניאל ד) בגזירת עירין פתגמא. כמה אלף רבבן מתנשן (ס"א מתישבן) ומתקיימן בהאי פומא, ותליין מניה, וכלהון אקרונ פה. הדא הוא דכתיב, (תהלים לג) וברוח פיו פל צבאם. ומיהוא רוחא דנפיק מפומא, מתלבשן.

כל אינון דלבר, תליין מהאי פומא. ומהאי פומא (ס"א רוחא) כד אתפשט האי רוחא, מתלבשן ביה כמה נביאי מהימנא, וכלהו פה יי אתקרונ. ובאתר דרוחא נפיק, לא אתערבא מלה אחרא וכלהו (פיות) מחפאן לאתלבשא בההוא רוחא דנפיק. והאי תקונא שליטא על כלהו שיתא. משום דהכא מתקיימן כלהו ומתאחדן. ובגיני כן שערוהי שקילין סוחרניה דפומא. ואתפני מפל סטרוי, והאי תקונא שליטא על כלהו משום דהכא מתקיימן כלהו ומתאחדן. אמר רבי שמעון, בריך אנת לעתיקא קדישא.

תקונא תמינאה דנחתין שערי בתחות דיקנא, מחפין קדלא דלא אתחזי.

דַתְנִינָא, אִין לְמַעְלָה לֹא עֶרְף וְלֹא עֶפוּי, וּבְזַמְנָא דְאַגָּח (כ"א דְנִצְחָ) קִרְבִּי אֲתַחֲזִי. מִשּׁוּם לְאַחֲזָאָה גְבוּרְתָא. דְהָא תְנִינָן, אֶלְף עֲלָמִין אֲתַאחֲדִין מִינְהּ, הָדָא הוּא דְכְתִיב, (שִׁיר הַשִּׁירִים ד) אֶלְף הַמָּגֵן תְּלוּי עֲלֵיו כָּל שְׁלֹטֵי הַגְּבוּרִים. וְאֶלְף הַמָּגֵן רְזָא הוּא. בְּצַנִּיעוּתָא דְסַפְרָא, כָּל שְׁלֹטֵי הַגְּבוּרִים דְאָתוּ מִסְטֵר גְבוּרָה חַד, מְאִינוּן גְבוּרָאן.

תְקוּנָא תְשִׁיעָאָה. דְאֲתַמְשְׁכֵן (כ"א דְמַתְחַבְרו) שְׁעָרֵי בְשִׁקוּלָא מְלִיא, עִם אִינוּן שְׁעָרֵי דְתַלְיִין, כְּלָהוּ בְשִׁקוּלָא שְׁפִיר, כְּחַד גִּיבַר תְּקִיף, מְאִרֵי נְצַחֵן קִרְבִּיָא. מִשּׁוּם דְכְלָהוּ שְׁעָרֵי אֲתַמְשְׁכֵן בְּתֵר אִינוּן דְתַלְיִין. וּכְלָלָא דְכְלָהוּ בְּאִינוּן דְתַלְיִין. וְכָלָא אֲתַמְשְׁף, (חֶסֶד כְּאוּ) וְעַל דָּא כְתִיב, (מְשִׁלִּי כ) תְּפַאֲרַת בְּחוּרִים כְּתִיב. (וְנִרְאָה עַל הַיָּם כְּבַחוֹר מִזֶּבֶח הָרָא הוּא דְכְתִיב) כְּתִיב (שִׁיר הַשִּׁירִים ה) בְּחוֹר כְּפָאֲרִזִים, כְּגִיבַר עֶבֶד גְבוּרָאן, וְדָא הוּא תְּפַאֲרַת, חֵילָא וּגְבוּרְתָא וְרַחֲמֵי.

תְנָא, אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן כָּל הַגִּי תְקוּנִין, וְכָל הַגִּי מְלִין, בְּעִינָא לְגַלְאָה לְמְאִרִיהוֹן דְאֲתַקְלוּ בְּמַתְקָלָא, וְלֹא לְאִינוּן דְלֹא עָאלוּ (נ"א דְעָאלוּ וְלֹא נִפְקוּ) אֶלָּא לְאֵלִין דְעָאלוּ וְנִפְקוּ, דְכָל מְאֵן דְעִיל וְלֹא נְפִיק, טַב לִיהּ דְלֹא אֲבָרֵי.

בְּרִרָא דְכָל מְלִין, עֲתִיקָא דְעֲתִיקִין, וְזַעִיר אֲפִין, כְּלָא חַד. כְּלָא הָוָה. כְּלָא הוּי. כְּלָא יְהֵא. לֹא יִשְׁתַּנִּי. וְלֹא מִשְׁתַּנִּי. וְלֹא שְׁנָא. אֲתַתְּקֵן בְּתַקוּנִין אֵלִין. אֲשַׁתְּלִים דְיִוְקָנָא דְכְלִיל כָּל דְיִוְקָנִין. דְיִוְקָנָא דְכְלִיל כָּל שְׁמָהָן. דְיִוְקָנָא (דף קמ"א ע"ב) דְאֲתַחֲזִי בְּגוּוֹנוֹי כְּהֵאֵי דְיִוְקָנָא (נ"א כְּגוּוִיָּה כָּל דְיִוְקָנִין) לָאוּ הֵאֵי דְיִוְקָנָא הוּי, אֶלָּא כְעִין הֵאֵי דְיִוְקָנָא.

כַּד אֲתַחֲבְרֵן עֶטְרִין וְכַתְרִין, כְּדִין הוּא אֲשַׁלְמוּתָא דְכָלָא. כְּגִין, דְדְיִוְקָנָא דְאָדָם, הוּי דְיִוְקָנָא דְעֵלְאִין וְתַתְּאִין דְאֲתַפְלְלוּ בֵיהּ. וּכְגִין דְהֵאֵי דְיִוְקָנָא כְלִיל עֵלְאִין וְתַתְּאִין, אֲתַתְּקִין עֲתִיקָא קְדִישָׁא תְקוּנוֹי, וְתַקוּנָא דְזַעִיר אֲפִין, כְּהֵאֵי דְיִוְקָנָא וְתַקוּנָא.

וְאִי תִימָא מַה בֵּין הֵאֵי לְהֵאֵי. כְּלָא הוּא בְּמַתְקָלָא חַדָּא, אֲבָל מְכַאן (נ"א כְּנֵן) אֲתַפְרָשֵׁן אֲרַחוּי. (נ"א אֲתַפְשְׁטֵן רַחֲמֵי) וּמְכַאן (נ"א וּמְנֵן) אֲשַׁתְּכַח דִּינָא. וּמִסְטְרָא דִילָן הוּוּ שְׁנִינָן דָּא מִן דָּא. וְרִזִין אֵלִין לֹא אֲתַמְסְרוּ, כְּרַ לְמַחֲצָדֵי חַקְלָא קְדִישָׁא. וּכְתִיב (תְהִלִּים כה) סוּד יִי לִירָאוּ.

כְּתִיב (בְּרַשִׁית ב) וַיִּצֹר יְיָ אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם, בְּתֵרֵי יוֹדֵי"ן. אֲשַׁלִּים תְקוּנָא גוּ תְקוּנָא, טְבַרְקָא דְגוּשְׁפַנְקָא. וְדָא הוּא וַיִּצֹר. תְרִין יוֹדִין לְמָה. רְזָא דְעֲתִיקָא קְדִישָׁא, וְרְזָא דְזַעִיר אֲפִין. וַיִּצֹר, מְאִי צַר. צַר צוּרָה כְּגוּ צוּרָה. (וְדָא הוּא וַיִּצֹר) וּמַהוּ צוּרָה כְּגוּ צוּרָה. תְרִין שְׁמָהָן, דְאֲתַקְרִי שֵׁם מְלֵא, יְיָ אֱלֹהִים. וְדָא הוּא רְזָא דְתְרִין יוֹדֵי"ן

דְּוִיִּצְר, דְּצָר צוֹרָה גּוֹ צוֹרָה. תְּקוּנָא דְשָׁמַא שְׁלִים, יִי אֱלֹהִים.
וּבְמָה אֲתַפְּלִלוּ. בְּדִיוּקְנָא עֲלָאָה דָא, דְאֶקְרִי אָדָם. דְכָלִּיל דְכָר וְנוֹקְבָא.
וְעַל דָא כְּתִיב אֵת הָאָדָם דְכָלִּיל דְכָר וְנוֹקְבָא. אֵת: לְאַפְקָא וּלְמַסְגִי
זֵינָא דְנַפְיָק מִנִּיהּ. (מְדַכֵּר וְנוֹקְבָא).

עֲפָר מִן הָאֲדָמָה: דִּיוּקְנָא כְּגוֹ דִּיוּקְנָא. וַיִּפַּח בְּאִפּוֹ נְשָׁמַת חַיִּים: טְבַרְקָא
דְּגוֹשְׁפִּנְקָא גּוֹ בְּגוֹ. וְכָל דָא לְמָה. בְּגִין לְאַשְׁתַּלְפָּא וּלְעֵיילָא בֵּיה
סְתִים דְסְתִימָא עֲלָאָה, עַד סוּפָא דְכָל סְתִימִין. (הָדָא הוּא דְכְּתִיב (בְּרַאשִׁית ב) וַיִּפַּח בְּאִפּוֹ
נְשָׁמַת חַיִּים) נְשָׁמַתָא, דְכָל חַיִי דְעֵילָא וְתַתָּא תְלִיין מֵהֵיחָא נְשָׁמַתָא, וּמִתְקִימִי
בָּהּ.

וַיְהִי הָאָדָם לְנֶפֶשׁ חַיָּה, לְאַתְרָקָא, וּלְעֵיילָא בְּתַקוּנִין כְּגוּוֹנָא דָא, וּלְאַשְׁלַפָּא
לְהֵיחָא (נ"א מִתְחִיב) נְשָׁמַתָא. מְדַרְגָּא לְדַרְגָּא עַד סוּפָא דְכָל דְרָגִין. בְּגִין
דִּיהֵי חַיָּה הֵיחָא נְשָׁמַתָא מְשַׁתְּפָחָא בְּכֵלָא, וּמִתְפַּשְׁטָא בְּכֵלָא. וּלְמַהוּי כֵּלָא
בִּיחודָא חַד. וּמֵאֵן דְפְסִיק הָאִי יחודָא מִן עֲלָמָא, כְּמֵאֵן דְפְסִיק נְשָׁמַתָא
דָא, וּמִחֲזִי דְאִית נְשָׁמַתָא אַחְרָא, בַּר מֵהֵיחָא. וּבְגִין כֵּן, יִשְׁתַּצִּי הוּא וְדוּכְרָנִיה
מִן עֲלָמָא לְדְרִי דְרִין.

בְּהָאִי דִּיוּקְנָא דָאָדָם, שְׁאֲרִי וְתִקִּין כֵּלָא דְכָר וְנוֹקְבָא. כֵּד אֲתַתְּקִין הָאִי
דִּיוּקְנָא בְּתַקוּנֵי, שְׁאֲרִי מְחִדוּי, מִבִּין תְּרִין דְרוּעִין. בְּאַתְרֵי דְתְלִיין
שְׁעָרֵי דְדִיקְנָא, דְאַתְקִרוּן (נ"א דְאַתְקִרִי) תְּפָאֲרַת. וְאַתְפַּשְׁטָא הָאִי תְּפָאֲרַת, וְתִקִּין
תְּרִין חֲדִין, וְאַשְׁתַּלְּף לְאַחֲרוּי, וְעַבְד גּוּלְגֻלְתָּא דְנוֹקְבָא. כֵּלָא סְתִימָא מִכָּל
סְטִרוּי. בְּשַׁעְרָא בְּפְרָצוּפָא דְרִישָׁא. וּבְכֵלָא חֲדָא אֲתַעְבִּידוּ בְּהָאִי תְּפָאֲרַת,
וְאַקְרִי אָדָם דְכָר וְנוֹקְבָא. הָדָא הוּא דְכְּתִיב, (יִשְׁעִיָּה מִד) כְּתַפְּאֲרַת אָדָם לְשֶׁבֶת
בֵּית.

כֵּד אֲתַבְרִי פְּרָצוּפָא דְרִישָׁא דְנוֹקְבָא, תְּלִיָּא חַד קוּצָא דְשַׁעְרֵי מְאַחֲרוּי
דְזַעִיר אִפּוֹן, וְתִלִּי עַד רִישָׁא דְנוֹקְבָא. וְאַתְעֵרוּ שַׁעְרֵי בְּרִישָׁהָ, כֵּלָהוּ
סוּמְקֵי דְכֵלָלִין כְּגוֹ גּוּוֹי, הָדָא הוּא דְכְּתִיב, (שִׁיר הַשִּׁירִים ז) וְדַלַת רֵאשִׁן פְּאַרְגָּמִן.
מֵהוּ אַרְגָּמִן. גּוּוֹי דְכֵלָלִין כְּגוֹ גּוּוֹי.

הָאֲנָא, אֲתַפַּשְׁטָא הָאִי תְּפָאֲרַת מְטַבּוּרָא דְלְבָא, וְנִקְיָב וְאַתְעֵבֵר בְּגִיסָא אַחְרָא,
וְתִקִּין פְּרָצוּפָא דְנוֹקְבָא עַד טַבּוּרָא. וּמְטַבּוּרָא שְׁאֲרִי, וּבְטַבּוּרָא
שְׁלִים.

הוּוּ אֲתַפַּשְׁטָא הָאִי תְּפָאֲרַת, וְאַתְקִין מְעוּי דְכְּוֹרָא, וְעֵיילָא (וְאַתְקִין) בְּהָאִי אֲתַר
כֵּל רַחֲמִין, וְכֵל סְטִרָא דְרַחֲמִי. וְתַאנָא, בְּהֵי מִיעֵיין אֲתַאֲחֲדִין, שִׁית
מְאָה אֶלְף רַבּוּא מְאִרִי דְרַחֲמִי. וְאַתְקִרוּן בְּעֵלֵי מִיעֵיין. דְכְּתִיב, (יִרְמִיָּה לָא) עַל
כֵּן הָמוּ מְעִי לֹו רַחֵם אֲרַחֲמֵנוּ נָאִם יְיָ.

תאנא, האי תפארת, כליל ברחמי, וכליל בדינא, ואתפשט רחמי בדכורא,
ואתעבר ונקיב (ס"א ונהיר) לסטר אחרא, ותקין מייעוי דנוקבא,
ואתתקנו מעהא בסטרא דדינא.

תאנא, אתתקן דכורא בסטריה, במאתן ותמנא וארבעין תקונין דכלילן
ביה, ומנהוין לגו, ומנהוין לבר. מנהוין רחמי. ומנהוין דינא. כלהו
(דף קמ"ב ע"א) דדינא, אתאחדו בדינא דאחורוי, דנוקבא אתפשטת תמן.
ואתאחדו ואתפשטו בסטרהא.

ותאנא, חמשה ערייתא (נ"א תקונין) אתגליין בה, בסטרא דדינין חמשה.
ודינין חמשה (נ"א בסטרא דדינא ודינהא) אתפשטן, במאתן וארבעין
ותמנא ארחין. והכי תאנא, קול באשה ערוה. שער באשה ערוה. שוק
באשה ערוה. יד באשה ערוה. רגל באשה ערוה. דאף על גב דתרין אלין
לא שנייה חברנא, ותרין אלין נהיר מערוה אינון.

ותאנא בצניעותא דספרא, אתפשט דכורא ואתתקן בתקוני. אתתקן
תקונא דכסותא דכא. והאי הויא אמה דכא. ארכיה דההוא
אמה, מאתן וארבעין ותמנא עלמין. וכלהו תליין בפומא דאמה, דאתקרי
יו"ד. וכיון דאתגלייא יו"ד פומיה דאמה, אתגלי חסד עלאה. והאי אמה
חסד הוא דאתקרי, ותלי (נ"א והאי חסד הוא תלי) בהאי פום אמה. ולא אקרי
חסד, עד דאתגלייא יו"ד דפום אמה.

ותא חזי, דלא אתקרי אברהם שלים בהאי חסד, עד דאתגלייא יו"ד
דאמה. וכיון דאתגלי אקרי שלים, הדא הוא דכתיב, (בראשית יז) היתהלך
לפני והיה תמים, תמים ממש. וכתיב (שמואל ב כב) ואהיה תמים לו ואשתמרה
מעוני. מאי קא מיירי, רישא וסיפא. אלא כל דגלי האי יו"ד, ואסתמר
דלא עייליה ליו"ד ברשותא אחרא. ליהווי שלים לעלמא דאתי, ולהוי
צריך בצרורא דחיי. מאי ברשותא אחרא. דכתיב, (מלאכי ב) ובעל בת אל
נכר. ובגין כך כתיב, ואהיה תמים לו, דכיון דהוא תמים בגלוייא דיו"ד,
ואשתמרה מעוני.

וכיון דאתפשט אמה דא, אתפשט סטר גבורה מאינון גבוראן (בשמאלא)
דנוקבא, ואשתקע בנוקבא באתר חד, וארשים בערייתא, כסותה
דכל גופא דנוקבא. ובההוא אתר אקרי ערוה דכלא. אתר לאצנעא לההוא
אמה, דאקרי חסד. בגין לאתבסמא גבורה דא דכליל חמש גבוראן, בהאי
חסד דכליל בחמש חסדין. חסד ימינא, גבורא שמאלא. אתבסם דא בדא,
ואקרי אדם, כליל מתרין סטרין. ובגין כך, בכלהו כתרין אית ימינא
ושמאלא, דינא ורחמי.

תֵּאנָא, עַד לֹא זְמִין תְּקוּנוֹי דְּמִלְכָּא, עֵתִיקָא דְּעֵתִיקוּן, בְּנָה עֲלִמִין, וְאַתְקִין
תְּקוּנִין לְאַתְקִימָא. הֵהוּא נִיקְבָּא לֹא אֲתַבְּסָמָא, וְלֹא אֲתַקְיִמוּ, עַד
דְּנַחִית חֶסֶד עֲלָאָה וְאַתְקִימוּ, וְאַתְבְּסָמוּ תְּקוּנֵי נִיקְבָּא, בְּהַאי אַמְהָ דְּאַקְרִי
חֶסֶד. הָדָא הוּא דְּכְתִיב, (בראשית לו) וְאַלֶּה הַמְּלָכִים אֲשֶׁר מָלְכוּ בְּאַרְץ אֲדוּם,
אַתְרֵי דְּכָל דִּינִין מִשְׁתַּפְּחִין תַּמָּן (ואינון תְּקוּנֵי אֲתַתָּא, אֲשֶׁר הִיוּ לֹא כְּתִיב אֱלָא אֲשֶׁר מְלָכוּ) וְלֹא
אַתְבְּסָמוּ, עַד דְּאַתְקִין כְּלָא, וְנִפְיִק הַאי חֶסֶד, וְאַתִּישֵׁב בְּפוּמָא דְּאַמְהָ. הָדָא
הוּא דְּכְתִיב, וַיָּמַת וַיָּמַת, דְּלֹא אֲתַקְיִמוּ, וְלֹא אֲתַבְּסָמוּ, דִּינָא בְּדִינָא.

וְאִי תִימָא אִי הָכִי דִּינָא כְּלָהוּ, וְהָא כְּתִיב וַיִּמְלוֹךְ תַּחְתּוּ שְׂאוּל מֶרְחוּבוֹת
הַנְּהָר, וְהָא לֹא אֲתַחֲזִי דִינָא. דְּתַנִּינן, רְחוּבוֹת הַנְּהָר אִיהוּ בִינָה, דְּמִינָה
מִתַּפְּתַחִין חֲמִשִּׁין תַּרְעִין דְּנְהוּרִין וּבּוּצִינִין, לְשִׁית סְטְרֵי עֲלִמָּא. תֵּאנָא,
כְּלָהוּ דִּינָא, בְּרִ מַחַד דְּאַתְקִימִים בְּתַרְאָה, וְהַאי שְׂאוּל מֶרְחוּבוֹת הַנְּהָר, דָּא
הוּא חַד סְטְרָא, דְּאַתְפְּשֵׁט וְנִפְיִק מֶרְחוּבוֹת הַנְּהָר.

וּבְכִּהוּ לֹא אֲתַקְיִמוּ, לֹא תִימָא דְּאַתְבְּטְלוּ, אֱלָא דְּלֹא אֲתַקְיִמוּ בְּהֵהוּא
מְלָכוּ, (ובספר ניקבא) עַד דְּאַתְעַר וְאַתְפְּשֵׁט הַאי בְּתַרְאָה מְכֻלָּהוּ, דְּכְתִיב
וַיִּמְלוֹךְ תַּחְתּוּ הַדְר. מָאִי הַדְר. חֶסֶד עֲלָאָה. וְשֵׁם עִירוֹ פְּעוּ, מָאִי פְּעוּ.
בְּהַאי פְּעֵי בְּרִ נָשׁ דְּזָכִי לְרוּחָא דְּקוּדְשָׁא וְשֵׁם אֲשֶׁתּוּ מְהִיטְבָּאֵל, בְּכַאן
אַתְבְּסָמוּ דָּא בְּדָא, וְאַתְקִרִי אֲשֶׁתּוּ, מַה דְּלֹא כְּתִיב בְּכֻלָּהוּ.

מְהִיטְבָּאֵל, אֲתַבְּסָמוּתָא דְּדָא בְּדָא. בַּת מְטֵרַד, תְּקוּנִין דְּמַסְטֵר גְּבוּרָה. בַּת
מִי זְהָב, אֲתַבְּסָמוּ וְאַתְפְּלִילוּ דָּא בְּדָא, מִי זְהָב: רַחֲמֵי וּדִינָא.
כַּאן אֲתַדְּבָקוּ אֲתַתָּא בְּדְכוּרָא.

בְּסְטְרוֹי, אֲתַפְּרִשֵׁן בְּדְרוּעִין, בְּשׁוּקִין. דְּרוּעִין דְּדְכוּרָא, חַד יְמִינָא, חַד
שְׂמָאלָא דְּרוּעָא קְדָמָאָה (כ"א קד"שא) (דף קמ"ב ע"ב) תְּלַת קְשָׁרִין אֲתַקְשְׁרוּ
בֵּיהּ, וְאַתְפְּלִילוּ בִּי דְּרוּעִין. וְאַתְפְּלִילוּ סְלֵקָא דְּעֵתְפָּ. אֱלָא תְּלַת קְשָׁרִין
בִּימִינָא, וְתְּלַת קְשָׁרִין בְּשְׂמָאלָא. תְּלַת קְשָׁרִין דִּימִינָא, אֲתַפְּלִילֵן בְּתְּלַת
קְשָׁרִין דְּשְׂמָאלָא. וּבְגִין כְּהָ, דְּרוּעָא לֹא כְּתִיב אֱלָא חַד. אֲבָל יְמִינָא, לֹא
כְּתִיב בֵּיהּ זְרוּעַ, אֱלָא (שמות טו) יְמִינָהּ יִי. (תהלים קיח) יְמִין יִי אֲתַקְרִי, בְּתְּלַת
קְשָׁרִין דְּאַבְהֶתָּא דְּאַחְסִינוּ לְחוּלְקִיהוּן.

וְאִי תִימָא הָא בְּתְּלַת חֲלָלִין מוּחָא דְּגוּלְגֻלְתָּא מִשְׁתַּפְּחִין. תֵּאנָא, כְּלָהוּ
תְּלַת מִתַּפְּשֵׁטִין, וּמִתַּקְשְׁרֵן בְּכָל גּוּפָא, וְכָל גּוּפָא אֲתַקְשֵׁר בְּהִנֵּי תְּלַת,
וּמִתַּקְשְׁרִין בְּדְרוּעָא יְמִינָא. וּבְגִין כְּהָ תְּאִיב דְּוֹד וְאַמְרֵי, (תהלים קי) שֵׁב לִימִינִי.
מִשׁוּם דְּהוּא אֲתַחְבֵּר עֲמָהוּן דְּאַבְהֶתָּא, וַיָּתִיב תַּמָּן לְכוּרְסִיא שְׁלִימָתָא.
וּבְגִין כְּהָ כְּתִיב (תהלים קיח) אֲכָן מְאַסּוּ הַבּוֹנִים וְגוֹ', מִשׁוּם דְּיָתִיב לִימִינָא.
הֵינּוּ דְּכְתִיב, (דניאל יב) וְתַנּוּחַ וְתַעֲמוּד לְגוּרְלָךְ לְקִץ הַיָּמִין, כְּלוּמַר, כְּמָאן

דזכי לחביבותא דמלפא. זפאה חולקיה, דמאן דפריש מלפא ימיניה.
וקביל ליה תחות ימיניה. והאי ימינא כד יתיב, קשרין אתפשטא.

ודרועא לא אושיט ידיה (כ"א וקשרין לא אתפשטו ודרועא לא אושיט יתיב) בתלת קשרין
דאמרן. וכד מתערין חייביא, ומתפשטן בעלמא, מתערין תלת

אחרנין, דאינון דינא קשיא, ואושיט דרועא וכד אושיט דרועא, יד ימינא
הוא, אבל אתקרי זרוע יי, (דברים ט) זרועה הנטויה (נ"א תלת קשרין אתקשרו

ביה ואתבלילו תלת קשרין דימינא ותלת קשרין דשמאלא בג' קשרין דאכתמא דאחסינו לחולקיהון. ואי תימא הא בג'
חללי מוקא דגולגולתא משתבחין. תאנא כולח ג' מתפשטין ומתקשרין בכל גופא וכל גופא אתקשר בהני תלתא ומתקשרין

בדרועא ימינא. והאי ימינא כד יתיב קשרין לא אתפשטו ודרועא לא אושיט ותיב בתלת קשרין דאמרן. וכד חייביא
מתערין. מתערין תלת אחרנין דאינון דינא קשיא ואושיט דרועא ואתקרי זרוע יי וזרועה הנטויה) בזמנא דתלת

אלין אתפלילין בתלת אחרנין, אקרי כלא ימינא, ועביד דינא ברחמי,
הדא הוא דכתיב, ימינך יי נאדרי בכח ימינך יי תרעץ אויב, בגין דמתערין
רחמי בהו.

ותאנא, בהאי ימינא מתאחדן תלת מאה ושבעין אלף רבוא, דאקרוין
ימינא. ומאה ותמנין וחמשה אלף רבוא, מזרוע דאקרי זרוע יי.

מהאי ומהאי תלייא זרועא, והאי והאי אקרי תפארת, דכתיב, (ישעיה ג) מהאי
מוליך לימין משה, הא ימינא. זרוע, הא שמאלא. דכתיב, (ישעיה ג) זרוע

תפארתו, דא בדא.
ותאנא, בידיא שמאלא, מתאחדן ארבע מאה וחמשים רבוא מארי תריסין,
מתאחדן בכל אצבעא ואצבעא. ובכל אצבעא ואצבעא עשר

אלפין מארי תריסין משתבחין. פוק וחשוב, כמה אינון דבידיא. וההוא
ימינא אקרי סיועא קדישא, דאתי מדרועא דימינא, בתלת קשרין. (ואף על

גב דאקרי יד חיי סיועא) דכתיב (וכתיב) (שמואל ב ג) והנה ידי עמך. ומתאחדן מהאי,
אלף וארבע רבוא, ותמניא, וחמש מאה אלפין מאריהון דסיועין בכל

עלמא. ואקרוין יד יי עלאה. יד יי תתאה. ואף על גב דבכל אתר יד יי
שמאלא. זכו ימין יי, אתפלל ידא בזרועא, והוי סיועא, ואקרי ימין. ואי

לאו, יד יי תתאה. תאנא, פד מתערין דינין קשיין לאחתא בעלמא, הכא
כתיב, (תהלים כה) סוד יי ליראיו.

ותאנא בצניעותא דספרא, דכל דינין דמשתכחין מדכורא, תקיפין ברישא,
ונייחין בסופא. וכל דינין דמשתכחין מנוקבא, נייחין ברישא,

ותקיפין בסופא. ואלמלא דאתעבידו כחדא, לא יכלין עלמא למסבל.
עד דעתיק דעתיקי סתימא דכלא, פריש דא מן דא, וחבר לון לאתבסמא

כחדא.

וְכַד פְּרִישׁ לֹזֶן, אֶפִּיל דְּוִרְמִיטָא לְזַעֲרֵי אַפִּינְ, וּפְרִישׁ לְנוֹקְבָא מְאַחֲרוּי
 דְּסִטְרוּי, וְאַתְקִינן לָהּ כָּל תְּקוּוֹנָהָ, וְאַצְנָעָא לְיוֹמָא דִּילִיָּהּ, לְמִיתְהָא
 לְדְכוּרָא. הָדָא הוּא דְכְּתִיב, (בראשית ב) וַיִּפֹּל יְיָ אֱלֹהִים תְּרַדְמָה עַל הָאָדָם
 וַיִּישָׁן. מַהוּ וַיִּישָׁן. הָאִי הוּא דְכְּתִיב, (תהלים מד) עֲוֹרָה לָמָּה תִישָׁן יְיָ. וַיִּקַּח
 אַחַת מִצְלָעוֹתָיו, מָאִי אַחַת. דָּא הִיא נוֹקְבָא. כְּמָה דְאַתְ אָמַר, (שיר השירים ו)
 אַחַת הִיא יוֹנְתִי תַמְתִּי, וְסִלְקָא, וְאַתְתַּקְנָא. וּבְאַתְרָהָא שְׁקִיעַ רַחֲמֵי וְחֶסֶד,
 הָדָא הוּא דְכְּתִיב, (בראשית ב) וַיִּסְגֹּר בְּשַׁר תַּחְתְּנָהּ. וְכְּתִיב (יחזקאל לו) וְהִסִּירוּתִי
 אֶת לֵב הָאָבֶן מִבְּשָׂרְכֶם וְנָתַתִּי לָכֶם לֵב בְּשָׁר.

וּבְשַׁעְתָּא דְּבָעָא לְמִיעַל שְׁבַתָּא הָוָה בְּרֵי רוּחִין וְשַׁדִּין וְעֲלֵעוּלִין, וְעַד לָא
 סִיִּים לֹזֶן, אַתְת מְטְרוּנִיתָא בְּתַקּוּוֹנָהָ, וְיִתִּיבַת קַמִּיָּה. בְּשַׁעְתָּא
 דִּיתִיבַת קַמִּיָּה, אָנַח לֹזֶן לְאִינוּן בְּרִיָּיאַן, וְלָא אֶשְׁתְּלִימוּ. פִּינוּן דְּמְטְרוּנִיתָא
 יִתְבַּת עִם מִלְפָּא, (דף קמ"ג ע"א) וְאַתְתַּחְפְּרוּ אַפִּינְ בְּאַפִּינְ, מָאן יִיעוּל בִּינִיָּיָהּ,
 מָאן הוּא דִּיקְרַב בְּהַדְרִיָּיָהּ. (כְּגִין כְּדִ סְתִימָא דְּמִלְחָ עֲוֹנָתוֹן שֶׁל תַּלְמוּדֵי חֻמְסִים דְּיִדְעִין רֵוּא דְּנָא מִשְׁבַּת
 לְשַׁבַּת.) וְכַד אַתְתַּחְפְּרוּ, אַתְתַּבְּסְמוּ דָּא בְּדָא. יוֹמָא דְכֻלָּא אַתְתַּבְּסֵם בִּיָּהּ. וּבְגִין
 כְּדִ, אַתְתַּבְּסְמוּ דִּינִין דָּא בְּדָא, וְאַתְתַּקְנוּ עַלְאִין וְתַתְּאִין.

וְתֵאנָא בְּצַנִּיעוֹתָא דְּסַפְרָא, בְּעָא עַתִּיקָא קְדִישָׁא לְמַחְזִי, אִי אַתְתַּבְּסְמוּ דִּינִין,
 וְאַתְדְּבִקוּ תְרִין אֲלִין דָּא בְּדָא, וְנַפְק מִסְטְרָא דְּנוֹקְבָא דִּינָא תְקִיפָא,
 (דָּלָא יְכִיל עֲלָמָא לְמַסְבֵּל) דְּכְּתִיב, (בראשית ד) וְהָאָדָם יָדַע אֶת חֲוָה אִשְׁתּוֹ וַתַּהַר וַתֵּלֶד
 אֶת קַיִן וַתֹּאמֶר קָנִיתִי וְגו'. וְלָא הָוָה יְכִיל עֲלָמָא לְמַסְבֵּל, מִשּׁוּם דְּלָא
 אַתְתַּבְּסַמַּת, וְחֻוּיָא תְקִיפָא אֶטִּיל בְּהַ זִוְהָמָא דְּדִינָא קְשִׂיא, וּבְגִין כְּדִ לָא
 הָוָה יְכִיל לְאַתְתַּבְּסָמָא. וְכַד נַפִּיק דָּא קִינ מִסְטְרֵי דְּנוֹקְבָא, נַפְק תְּקִיפָא קְשִׂיא,
 תְּקִיפָא בְּדִינוּי, קְשִׂיא בְּדִינוּי. פִּינוּן דְּנַפְק אַתְתַּחְלָשַׁת וְאַתְתַּבְּסַמַּת. בְּתַר דָּא,
 אַפִּיקַת אַחְרָא בְּסִימָא יִתִּיר, וְסִלִּיק קְדַמָּאָה דְּהָוָה תְּקִיפָא קְשִׂיא, וְכֻל דִּינִין
 לָא אַתְתַּעְרְבוּ (ס"א אַתְתַּעְרְבוּ) קַמִּיָּה (ס"א וְכֻל דִּינִין לָא) אַתְתַּעְרוּ עַמִּיָּה.

תָּא חֲזִי, מַה כְּתִיב, (בראשית ד) וַיְהִי בְּהִיוֹתֶם בְּשַׁדָּה. בְּשַׁדָּה: דְּאַשְׁתְּמוּדַע
 לְעִילָא. בְּשַׁדָּה דְּאַקְרִי שְׁדָּה דְּתַפּוּחִים. וְנִצַּח הָאִי דִינָא לְאַחוּהָ, מִשּׁוּם
 דְּהָוָה קְשִׂיא מְנִיָּה, וְאַכְפִּיָּיָהּ וְאַטְמִרִיָּה תַּחֲוִתִּיָּהּ. עַד דְּאַתְעַר בְּהָאִי קְדָשָׁא
 בְּרִיָּךְ הוּא, וְאַעֲבִרִיָּה מִקַּמִּיָּה. וְשַׁקְעִיָּה בְּנוֹקְבָא דְּתַהוּמָא רַבָּא. וְכֻלִּיל
 לְאַחוּי בְּשַׁקּוּעָא דִּינָא רַבָּא, דְּמַבְּסֵם דְּמַעִין עַלְאִין. וּמְנַהוּן נַחְתִּין נְשַׁמְתִּין
 לְעֲלָמָא, אֵינִשׁ לְפּוּם אוֹרְחוּי.

וְאַף עַל גַּב דְּטְמִירִין אִינוּן. מִתְפַּשְׁטִין דָּא בְּדָא, וְאַתְעַבִּידוּ גּוּפָא חַד
 וּמַהֲאִי גּוּפָא, נַחְתִּין נְשַׁמְתִּהוּן דְּרִשְׁיעִיָּיא חֲיִיבִיא, תְּקִיפִי רוּחָא.
 מִתְרוּוִיָּהוּן כַּחְדָּא סִלְקָא דְּעַתְדָּ. אֶלָּא דָּא לְסִטְרוּי, וְדָא לְסִטְרוּי. זְפִאִין

אינון צדיקייא, דמשלפי נשמטהון מיהאי גופא קדישא דאקרי אדם, דכליל כלא, אטר דעטרין וכתרין קדישין מתחבראן תמן, בצרורא דאתקלא (ס"א דאתקלא).

זכאין אינון צדיקייא, (ס"א אתון חכרייא) דכל הגי מלין קדישין, דאתמרו ברוח קדישא עלאה, רוח דכל קדישין עלאין אתפללן ביה, אתגלויין לכו. מלין דעלאין ותפאין צייתין להו, זכאין אתון מאריהון דמאריין, מחצדי חקלא, דמלין אלין תנדעון ותסתפלון בהו, ותנדעון למאריכון אפין באפין, עינא בעינא. ובהגי מלין תזכון לעלמא דאתי, הדא הוא דכתיב, (דברים ד) וידעת היום והשבות אל לבבך וגו'. יי, עתיק יומין הוא האלהים. וכלא הוא חד, בריה שמייה לעלם ולעלמי לעלמיא.

אמר רבי שמעון, חמינא עלאין לתתא, ותפאין לעילא. עלאין לתתא, דיוקנא דאדם, דהוא תקוני עלאה, פללא דכלהו. (חסר).

תאנא, כתיב (משלי י) וצדיק יסוד עולם, דכליל שית בקרטופא כחדא. והאי הוא דכתיב, (שיר השירים ה) שוקיו עמודי שש.

ותאנא בצניעותא דספרא, באדם אתפלילו כתרין עלאין, בכלל ובפרט. ובאדם אתפלילו כתרין תפאין, בפרט וכלל. פמה דאתמר בדיוקנא דכל הגי תיקונין (ס"א דיוקנין). בפרט: באצבען דידן, חמש פנגד חמש. כתרין תפאין, באצבעין דרגלין דאינון פרט וכלל. דהא גופא לא אתחזי בהדייהו. דאינון לבר מגופא. ובגין פך לא הו בגופא. דגופא אעדיו מנייהו.

אי הכי, מאי (זכריה יד) ועמדו רגליו ביום ההוא. אלא רגליו דגופא, מאריהון דדינין (ס"א דמאריין) למעבד נוקמין ואקרון בעלי רגלים. ומנהון תקיפין. ומתאחדן מאריהון דדינין די לתתא, בכתרין תפאין.

תאנא, פל אינון תקוני דלעילא, דבגופא קדישא, (בדבר ונוקמא) פללא דאדם, אתמשוף דא מן דא, ומתאחדן דא בדא, ואשקון דא לדא. פמה דאתמשוף דמא בקטפין דורידין לדא ולדא, להכא ולהכא, מאתר דא לאתר אחרא, ואינון משקין (ס"א מסקין) דגופא (נ"א לגופא). אשקיין דא לדא, מנהרין דא לדא. עד דאנהירו כלהו עלמין, ומתברכאן בגיניהון.

תאנא, פל אינון כתרין (דף קמ"ג ע"ב) דלא אתפללו בגופא, פלהו רחיקין ומסאבין, ומסאבן פל מאן דיקרב לגביהון, למנדע מנהון מלין.

תאנא, מאי תיאובתא דלהון לגבי תלמידי חכמים. אלא משום דחמן בהו גופא קדישא, ולא תפללא בהו כההוא גופא. וכי תימא, אי הכי, הא מלאכין קדישין וליטהון בכללא דגופא. לא. דחס ושלום אי

לְיִהוּוֹן לְבַר מִכְּלָלָא דְגּוּפָא קְדִישָׁא, לֹא הוּוּ קְדִישִׁין וְלֹא מִתְקַיְיֵמי. וּכְתִיב
(דניאל י') וּגְוִייתוּ כְתָרְשִׁישׁ. וּכְתִיב (יחזקאל א) וּגְבוּתֶם מְלֹאוֹת עֵינַיִם. (דניאל ט)
וְהָאִישׁ גְּבַרְיָאֵל. כְּלָהוּ בְכָלְלָא דְאָדָם. בַּר מִהַנִּי דְלִיתְהוּן בְּכָלְלָא דְגּוּפָא,
דְּאֵינוּן מְסֻאֲבִין, וּמְסֻאֲבָן כָּל מָאן דְּיִקְרַב בְּהַדְיָיהוּ.

וְתֵאנָא, כְּלָהוּ מְרוּחָא דְשְׁמַאלָא, דְלֹא אֲתַבְּסָם בְּאָדָם מִשְׁתַּכְּחִין, וְנִפְקוּ
מִכְּלָלָא דְגּוּפָא קְדִישָׁא, וְלֹא אֲתַדְבְּקוּ בֵיהּ. וּבְגִין כֶּף כְּלָהוּ מְסֻאֲבִין
וְאֲזִלִין וְטֹאסִין עֲלֵמָא, וְעֵיילִין בְּנוֹקְבָא דְתַהוּמָא רַבָּא, לְאֲתַדְבְּקָא בְּהַהוּא
דִּינָא קְדַמָּאָה דְאֶקְרִי קִין, דְּנִפְיָא בְּכָלְלָא דְגּוּפָא דְלִתְתָא. וְשֹׁאטִין וְטֹאסִין
כָּל עֲלֵמָא, וּפְרַחֲזִין וְלֹא מִתְדַבְּקָן בְּכָלְלָא דְגּוּפָא, וּבְגִינֵי כֶּף אֵינוּן לְבַר,
מִכָּל מְשַׁרְיִין דְלַעִילָא וְתַתָּא. מְסֻאֲבִין אֵינוּן. בְּהוּ כְתִיב (ויקרא יג) מְחוּץ
לְמַחֲנֶה מוֹשְׁבוֹ.

וּבְרוּחָא דְאֶקְרִי הֶבֶל, דְּאֲתַבְּסָם יִתִיר בְּכָלְלָא דְגּוּפָא קְדִישָׁא. נִפְקִין אַחֲרֵינִין
דְּמִבְּסָמָן יִתִיר, וּמִתְדַבְּקִין בְּגּוּפָא, וְלֹא מִתְדַבְּקִין. כְּלָהוּ תַלְיִין
בְּאִוְרָא וְנִפְקִין מֵהַאי כְּלָלָא דְאֵלִין מְסֻאֲבִין. וְשִׁמְעִין מַה דְּשִׁמְעִין מֵעִילָא,
וּמִנִּייהוּ יַדְעֵי לְתַתָּא דְקֹאמְרֵי לְהוּ.

וְתֵאנָא בְּצַנִיעוּתָא דְסַפְרָא, פִּיּוּן דְּאֲתַבְּסָמוּ לְעִילָא כְּלָלָא דְאָדָם, גּוּפָא
קְדִישָׁא, דְכַר וְנוֹקְבָא. אֲתַחֲבְרוּ זְמַנָּא תְלִיתָאָה, וְנִפְקִין אֲתַבְּסָמוּתָא
דְכָלָא. וְאֲתַבְּסָמוּ עֲלֵמִין עֲלֵאִין וְתַתָּאִין. וּמִכָּאן אֲשַׁתְּכָלְלָא עֲלֵמָא דְלַעִילָא
וְתַתָּא, מְסֻטְרָא דְגּוּפָא קְדִישָׁא. וּמִתְחַבְּרִין עֲלֵמִין, וּמִתְאַחֲדִין דָּא בְדָא,
וְאֲתַעֲבִידוּ חַד גּוּפָא. (ובגין דכלהו חד גופא, שכינתא לעילא, שכינתא לתתא, קדשא ברוד הוא לעילא,
קדשא ברוד הוא לתתא) וּמִשְׁלֵפָא רוּחָא, וְעֵיילָא בְּחַד גּוּפָא. וּבְכָלְהוּ לֹא אֲתַחֲזִי
אַלָּא חַד. (ישעיה ו) קֹדֶשׁ קֹדֶשׁ קֹדֶשׁ יְיָ צְבָאוֹת מְלֹא כָּל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ. דְכָלָא
הוּא חַד גּוּפָא.

וְתֵאנָא, פִּיּוּן דְּאֲתַבְּסָמוּ דָּא בְדָא, (כתיב (שיר השירים א) תוֹרֵי זָהָב נַעֲשָׂה לָךְ עִם נְקוּדוֹת הַכֶּסֶף)
אֲתַקְשְׁרוּ דִּינָא וְרַחֲמֵי. (אֲתַבְּסָמָא דִּינָא בְּרַחֲמֵי) וְאֲתַבְּסָמַת נּוֹקְבָא בְּדְכוּרָא.
וּבְגִינֵי כֶּף לֹא סְלִקָא דָּא בְלֹא דָּא, כְּהַאי תְּמַר, דְלֹא סְלִקָא דָּא בְלֹא דָּא.
וְעַל הַאי תְּנִינִן, מָאן דְּאִפְיָא גְרַמְיָה בְּהַאי עֲלֵמָא מִכְּלָלָא דְאָדָם, לְבַתֵּר
כַּד נִפְיָא מֵהַאי עֲלֵמָא, לֹא עֵייל בְּכָלְלָא דְאָדָם, דְּאֶקְרִי גּוּפָא קְדִישָׁא.
אַלָּא בְּאֵינוּן דְלֹא אֶקְרוּן אָדָם, וְנִפְיָא מִכְּלָלָא דְגּוּפָא.

וְתֵאנָא, תּוֹרֵי זָהָב נַעֲשָׂה לָךְ עִם נְקוּדוֹת הַכֶּסֶף, דְּאֲתַבְּסָמוּ דִּינָא בְּרַחֲמֵי.
וְלִית דִּינָא, דְלֹא הוּוּ בֵיהּ רַחֲמֵי. וְעַל הַאי כְתִיב, (שיר השירים א) נָאוּף
לְחַיִּיךָ בַּתּוֹרִים צְוֹאֲרֶךְ בַּחֲרוּזִים. בַּתּוֹרִים: כְּמָה דְכְתִיב, תּוֹרֵי זָהָב נַעֲשָׂה
לָךְ וְגוֹי. בַּחֲרוּזִים: כְּמָה דְכְתִיב, עִם נְקוּדוֹת הַכֶּסֶף. צְוֹאֲרֶךְ, בְּכָלְלָא

דְּנוּקְבָא, דָּא מְטְרוּנִיתָא אֲשֶׁתְּכַח בִּי מִקְדָּשָׁא דְלַעֲיִלָּא, וִירוּשָׁלַם דְלַתְתָּא (ס"א הוא מקדשא דכלא) וּמִקְדָּשָׁא. וְכָל דָּא מְדַאֲתַבְּסַמַת בְּדַכּוּרָא, וְאֲתַעְבִּיד כְּלָלָא דְאָדָם, וְדָא הוּא כְּלָלָא דְמַהִימְנוּתָא. מָאִי מַהִימְנוּתָא. דְבַגְוִיָּה אֲשֶׁתְּכַח כָּל מַהִימְנוּתָא.

וְתַאנָּא, מָאן דְאֶקְרִי אָדָם, וְנִשְׁמַתָּא נִפְקַת מִנְיָה, וּמִית, אָסִיר לְמִיבַת לִיה בְּבֵיתָא, לְמַעְבַּד לִיה לִינָה עַל אַרְעָא, מְשׁוּם יִקְרָא דְהַאי גּוּפָא, דְלָא יִתְחַזִּי בֵּיה קְלָנָא, דְכְּתִיב, (תהלים מט) אָדָם בִּיקָר בַּל יִלִּין, אָדָם דְהוּא יִקָּר מִכָּל יִקְרָא, בַּל יִלִּין. מָאִי טַעְמָא. מְשׁוּם דְאִי יַעְבְּדוּן הַכִּי, נִמְשָׁל כְּפַהֲמוֹת נְדָמוּ. מַה בְּעִירִי לָא הוּוּ בְּכָלְלָא דְאָדָם, וְלָא אֲתַחַזִּי בְהוּ רּוּחָא קְדִישָׁא, אוֹף הָכָא כְּבַעֲרִי, גּוּפָא בְלָא רּוּחָא, וְהַאי גּוּפָא, דְהוּא יִקְרָא דְכָלָא, לָא יִתְחַזִּי בֵּיה קְלָנָא.

וְתַאנָּא בְּצַנִּיעוּתָא דְסַפְרָא, כָּל מָאן דְעַבִּיד לִינָה לְהַאי גּוּפָא קְדִישָׁא, בְּלָא רּוּחָא, עַבִּיד פְּגִימוּתָא בְּגּוּפָא דְעֶלְמִין. דְהָא בְּגִין (דף קמ"ד ע"א) דָּא, לָא עַבִּיד לִינָה בְּאַתְרָא קְדִישָׁא, בְּאַרְעָא דְצָדֵק יִלִּין בֵּיה, (ס"א דכתיב קדישא דמלכא בארעא דכתיב ישעיה א צדק גליון ביה) מְשׁוּם דְהַאי גּוּפָא יִקְרָא, אֲתַקְרִי דִּיּוּקְנָא דְמַלְכָּא. וְאִי עַבִּיד בֵּיה לִינָה, הוּוּ כְּפַחַד מִן בְּעִירָא. (הָרָא הוּא דְכְּתִיב, תהלים מט) נִמְשָׁל כְּפַהֲמוֹת (ע"ב נְדָמוּ).

וְתַאנָּא, (בראשית ו) וַיִּרְאוּ בְנֵי הָאֱלֹהִים אֶת בְּנוֹת הָאָדָם. (ס"א בני האלהים) אִינוּן דְאֲטַמְרוּ, וְנִפְלוּ בְּנוּקְבָא דְתַהוּמָא רַבָּא. אֶת בְּנוֹת הָאָדָם, (הָאָדָם הַדְּרִיעוּ). וְכְּתִיב וַיִּלְדוּ לָהֶם הַמָּה הַגִּבּוֹרִים אֲשֶׁר מַעוֹלָם וְגו' . מַהֲהוּא דְאֶקְרִי עוֹלָם. כְּדַתְּנִין יְמֵי עוֹלָם. אַנְשֵׁי הַשָּׁם, מְנַהוּן נִפְקוּ רּוּחִין וְשִׁדִּין לְעֶלְמָא, לְאַתְדַּבְּקָא בְּרִשְׁעֵיָּא.

הַנְּפִילִים הָיוּ בְּאָרְץ, לְאַפְקָא אַלִּין אַחַרְנִין. דְלָא הוּוּ בְּאָרְץ. הַנְּפִילִים: עַז"א וְעַזָּא"ל הוּוּ בְּאָרְץ. בְּנֵי הָאֱלֹהִים לָא הוּוּ בְּאָרְץ. וְרַזָּא הוּא וְכָלָא אֲתַמַּר.

כְּתִיב (בראשית ו) וַיִּנְחָם יי כִּי עָשָׂה אֶת הָאָדָם בְּאָרְץ, לְאַפְקָא אָדָם דְלַעֲיִלָּא, דְלָא הוּוּ בְּאָרְץ. וַיִּנְחָם יי הַאי כְּזַעִיר אַפִּין אֲתַמַּר. וַיִּתְעַצֵּב אֵל לְבוּ, וַיַּעֲצֵב לָא נְאֻמַּר. אֵלָּא וַיִּתְעַצֵּב, אִיהוּ אֲתַעֲצֵב, דְּבִיה תְּלִיָּא מְלַתָּא. לְאַפּוּקִי מִמָּאן דְלָא אֲתַעֲצֵב. אֵל לְבוּ, בְּלְבוּ לָא כְּתִיב, אֵלָּא אֵל לְבוּ. כְּמָאן דְאֲתַעֲצֵב (ויקרא) לְמַאֲרִיָּה, דְאֲחַזִּי הַאי לְלַבָּא דְכָל לְבִין.

וַיֹּאמֶר יי אֲמַחָה אֶת הָאָדָם אֲשֶׁר בְּרָאתִי מֵעַל פְּנֵי הָאָדָמָה וְגו'. לְאַפְקָא אָדָם דְלַעֲיִלָּא. וְאִי תִימָא אָדָם דְלַתְתָּא בְּלַחֲדוּי. לָאו לְאַפְקָא כָּלְל, מְשׁוּם דְלָא קָאִים דָּא בְּלָא דָּא.

בְּהַדָּר, דְּהָא אֲתַגְלִי לְכוּן מַה דְּלֹא אֲתַגְלִי לְכָל חֵילָא דְלַעֲיָלָא, (דף קמ"ד ע"ב)
אָבֵל תָּא חֲזִי, דְּהָא כְּתִיב, (יהושע ו) בְּכֹרוֹ יִסְדְּנָהּ וּבְצַעֲרֵירוּ יִצִיב דְּלִתְיָהּ.
וְכָל שְׁפָן דְּבָרְעוּ סָגִי וְתַקִּיף, אֲתַדְּבָקוּ נַפְשָׁתְהוֹן בְּשַׁעְתָּא דָּא דְאֲתַנְסִיבוּ.
זַפְּאָה חוּלְקִיָּהוֹן, דְּהָא בְּשַׁלְיִמוּתָא אֲסַתְּלָקוּ. (דלא הוה בן לאינון דהוה קמניחו, אמאי מיתו).
תַּאנְא, בַּעוּד דְּאֲתַגְלִיין מְלִין, אֲתַרְגִּישׁוּ עֲלַאין וְתַתְּאין, (דאינון רתיכין) וְקָלָא
אֲתַעַר בְּמַאתָן וְחַמְשִׁין עֲלַמִין דְּהָא מְלִין עֲתִיקִין לְתַתָּא אֲתַגְלִיין,
וְעַד (נ"א ועוד) דְּאֵלִין מִתְּבַסְמִין נִשְׁמַתִּיָּהוּ בְּאִינוֹן מְלִין, נַפְקָא נִשְׁמַתִּיָּהוּ
בְּנִשְׁקָה, וְאֲתַקְשֵׁר בְּהוּא פְּרָסָא, וְנִטְלִין לְהוּ מְלֹאכִי עֲלַאי, וְסַלְקִין לוֹן
לְעֵילָא. וְאֲמַאי אֵלִין. מִשׁוּם דְּעָאלוּ וְלֹא נַפְקוּ זַמְנָא אַחְרָא מִן קַדְמַת דְּנָא,
וְכִלְהוּ אַחְרֵינִי עָאלוּ וְנַפְקוּ.

אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, פְּמָה זַפְּאָה חוּלְקִיָּהוֹן דְּהֵנִי תִלְתָּא, וְזַפְּאָה חוּלְקִנָּא
לְעֵלְמָא דְּאֲתִי בְּגִין דָּא. נַפְק קָלָא תְּנַיִנוֹת וְאָמַר, (דברים ד) וְאֲתִם
הִדְבַקִּים בֵּינֵי אֱלֹהֵיכֶם חַיִּים כְּלַכֶּם הַיּוֹם. קָמוּ וְאִזְלוּ. בְּכָל אֲתַר דְּהוּ
מִסְתַּפְּלִי סְלִיק רִיחִין. אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן שְׁמַע מִינָהּ, דְּעֵלְמָא מִתְּבַרְךְ בְּגִינָן.
וְהוּוּ נְהָרִין אֲנַפּוּי דְכִלְהוּ, וְלֹא הוּוּ יְכִלִין בְּנֵי עֵלְמָא לְאֲסַתְּפִלָּא בְּהוּ.

תַּאנְא, עֲשָׂרָה עָאלוּ, וְשִׁבַע נַפְקוּ, וְהוּוּ חֲדֵי רַבִּי שְׁמַעוֹן. וְרַבִּי אָבָא עָצִיב.
יוֹמָא חַד הוּוּ יְתִיב רַבִּי שְׁמַעוֹן וְרַבִּי אָבָא עֲמִיה, אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן
מְלָה, וְחָמוּ לְאֵלִין תִּלְתָּא דְּהוּוּ מִיִּיתִין לְהוֹן מְלֹאכִין עֲלַאין, וּמְחַזְיִין לְהוּ
גְּנִיזִין וְאֲדָרִין דְּלַעֲיָלָא, בְּגִין יְקָרָא דְלַהוֹן. וְהוּוּ עֵיילִי לוֹן בְּטוּרֵי
דְּאַפְרָסְמוּנָא דְכָּיָא. נַח דְּעֲתִיָּה דְרַבִּי אָבָא.

תַּאנְא, מַהְהוּא יוֹמָא לֹא אַעֲדוּ חֲבַרְיָא מִבֵּי רַבִּי שְׁמַעוֹן. וְכַד הוּוּ רַבִּי
שְׁמַעוֹן מְגַלָּה רְזִין, לֹא מִשְׁתַּפְּחִין תַּמָּן אֲלֹא אִינוּן. וְהוּוּ קְאָרֵי
לְהוּ רַבִּי שְׁמַעוֹן, שְׁבַעָה אָנָן עֵינֵי יֵי. דְכְתִיב, (זכריה ד) שְׁבַעָה אֵלֶּה עֵינֵי יֵי
וְעֵלָן אֲתַמַּר. אָמַר רַבִּי אָבָא, אָנָן שִׁיתָא בּוֹצִינֵי, דְנַהֲרָאן מִשְׁבִּיעָאָה. אֲנַתָּ
הוּא שְׁבִיעָאָה דְכִלָּא. דְּהָא לִית קִיּוּמָא לְשִׁיתָא, פֶּר מִשְׁבִּיעָאָה. דְכִלָּא תְלִי
בְּשִׁבִיעָאָה. רַבִּי יְהוּדָה קְאָרֵי לִיה שַׁבַּת, דְכִלְהוּ שִׁיתָא מְנִיָּה מִתְּבַרְכִין,
דְכְתִיב, (שמות כ) שַׁבַּת לֵי, קֹדֶשׁ לֵי, מַה שַׁבַּת לֵי קֹדֶשׁ, אוּף רַבִּי שְׁמַעוֹן
שַׁבַּת לֵי קֹדֶשׁ.

אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, תְּנוּהֲנָא עַל הַהוּא חֲגִיר חֲרָצָן, מְאָרִיָּה דְשַׁעֲרֵי, אָמַאי
לֹא אֲשַׁתְּכַח בְּבֵי אַדְרָא דִילָן, בְּזַמְנָא דְאֲתַגְלִיין מְלִין אֵלִין קְדִישִׁין.
אַדְהֵכִי, אֲתָא אֲלֵיהוּ, וְתִלַּת קְטַפּוּרֵי נְהִירִין בְּאַנְפּוּי. אָמַר לִיה רַבִּי שְׁמַעוֹן,
מַאי טַעְמָא לֹא שְׁכִיחַ מוֹר בְּקַרְדּוּטָא (ס"א בְּקַרְדּוּטָא) גְּלִיפָא דְמְאָרִיָּה, בְּיוֹמָא
דְּהַלּוּלָא.

אָמַר לִיָּהּ, חֲיִיד רַבִּי שְׁבַע יוֹמִין אֶתְבָּרִירוּ קַמִּיהָ קִדְשָׁא בְּרִידָה הוּא, כָּל
 אֵינּוֹן דִּיִּיתוּן וְיִשְׁתַּכְּחוּן עִמִּיהָ, עַד לָא עֵילְתוּן בְּבִי אֲדָרָא דְלָכוּן,
 וּבְעֵינָא לְאִשְׁתַּכְּחָא, זְמַין קָשִׁיר בְּכַתְפּוּי (ס"א נ"ל שכן צריך לומר, וְאֵנָּה הָנָה זְמַין תְּמַן, וּבְעֵינָא
 קַמִּיהָ לְאִשְׁתַּכְּחָא, וּבְרִידָה קָשִׁיר בְּכַתְפּוּי) וְלָא יְכִילְנָא, דִּהֵהוּא יוֹמָא שְׁדַרְנִי קִדְשָׁא בְּרִידָה
 הוּא, לְמַעַבְד נִסִּין לְרַב הַמְּנוּנָא סָבָא וְחֲבֵרוּי, דְּאֶתְמַסְרוּ בְּאַרְמוּנָא (ס"א
 בְּקֵרִינָא) דְּמַלְפָּא, וְאַרְחִישְׁנָא לָהּ בְּנִסָּא, דְּרַמִּינָא לָהּ כּוּתְלָא דְהִיכְלָא
 דְּמַלְפָּא, וְאֶתְקַטְרוּ בְּקַטְרוּי, דְּמִיתוּ אַרְבַּעִים וְחַמְּשָׁה פְּרַדְשָׁפִי. וְאַפִּיקְנָא
 לְרַב הַמְּנוּנָא וְחֲבֵרוּי וְרַמִּינָא (נ"א וְאִילִיכְנָא) לוֹן לְבַקְעַת אוּנוּ, וְאַשְׁתַּזִּיבוּ.
 וְזַמִּינָא קַמִּיָּהּ נְהָמָא וּמִיָּא, דְּלָא אַכְלוּ תְּלַתָּא יוֹמִין. וְכָל הַהוּא יוֹמָא
 לָא בְּדִילְנָא מְנִיָּהּ.

וְכַד תְּבָנָא, אִשְׁכְּחָנָא פְּרָסָא דְנִטְלוּ כָּל אֵינּוֹן סַמְכִין, וְתַלְת מִן חֲבָרְיָא
 עָלָה, וְשְׂאִילְנָא לוֹן. וְאַמְרוּ חוּלְקָא דְקוּדְשָׁא בְּרִידָה הוּא, מַהְלוּלָא
 דְּרַבִּי שְׁמַעוֹן וְחֲבֵרוּי. וְזַפְּאָה אֲנָת רַבִּי שְׁמַעוֹן, וְזַפְּאָה חוּלְקָה, וְחוּלְקָא
 דְּאֵינּוֹן חֲבָרְיָא דִּיתְבִּין קַמָּה. כְּמָה דְרַגִּין אֶתְתַּקְּנוּ לְכוּן לְעֶלְמָא דְאַתִּי.
 כְּמָה בּוֹצִינִין דְּנְהוּרִין זְמִינִין לְנְהָרָא לְכוּ.

וְתָא חֲזִי, יוֹמָא דִּין בְּגִינָה אֶתְעַטְרוּ חַמְּשִׁין כְּתָרִין לְרַבִּי פְּנַחֶס בֶּן יֶאִיר
 חַמוּד. וְאַנָּא אֲזִילְנָא עִמִּיהָ בְּכָל אֵינּוֹן נְהָרֵי דְטוּרֵי דְאַפְרַסְמוּנָא דְכָנָא,
 וְהוּא בְּרִיר דְּוִכְתִּיָּה, וְאַתְתַּקֵּן. (ס"א וְאֵנָּה הָא חֲנוּנָא דְהָא בְּרִיר וְכוּ) אָמַר לִיָּהּ, קְטוּרִין
 צְדִיקְיָא בְּקַרְטוּפָא דְעַטְרִין, (דף קמ"ח ע"א) בְּרִישׁ יְרַחֵי וּבְזַמְנֵי וְשַׁבְתִּי, יְתִיר
 מִכָּל שְׂאָר יוֹמִין.

אָמַר לִיָּהּ, וְאַף כָּל אֵינּוֹן דְלָבַר, דְּכַתִּיב, (ישעיה סו) וְהָיָה מִדֵּי חֲדָשׁ בְּחֲדָשׁוֹ
 וּמִדֵּי שַׁבַּת בְּשַׁבְתּוֹ וְגו'. אֵי אֵלִין אֶתְיִין, כָּל שְׁפָן צְדִיקְיָא. מִדֵּי
 חֲדָשׁ בְּחֲדָשׁוֹ, לְמָה. מְשׁוּם דְּמִתְעַטְרֵי אַבְהָתָא רְתִיכָא קְדִישָׁא. וּמִדֵּי שַׁבַּת
 בְּשַׁבְתּוֹ, דְּמִתְעַטְר שְׁבִיעָא דְכָל אֵינּוֹן שִׁיתָא יוֹמִין, דְּכַתִּיב, (בראשית ב) וַיְבָרֶךְ
 אֱלֹהִים אֶת יוֹם הַשְּׁבִיעִי וְגו'.

וְאַנְתָּ הוּא רַבִּי שְׁמַעוֹן, שְׁבִיעָא דְשִׁיתָא, תְּהָא מִתְעַטְר וּמִתְקַדֵּשׁ יְתִיר
 מִכָּלָא. וְתַלְת עֲדוּנִין דְּמִשְׁתַּכְּחִין בְּשְׁבִיעָא, זְמִינִין חֲבָרְיָא אֵלִין
 צְדִיקְיָא לְאַתְעַדְנָא בְּגִינָה לְעֶלְמָא דְאַתִּי. וְכַתִּיב (ישעיה נח) וְקִרְאתָ לְשַׁבַּת עֲנָג
 לְקִדּוּשׁ יְיָ מְכוּפֵד. מָאן הוּא קִדּוּשׁ יְיָ. דָּא רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן יוֹחָאי, דְּאֶקְרִי
 מְכוּפֵד בְּעֶלְמָא דִּין, וּבְעֶלְמָא דְאַתִּי. עַד כַּאן הֵאדְרָא קְדִישָׁא רַבָּא.

דבר אל אהרן ואל בניו לאמר פה תברכו וגו'. (במדבר ו') רבי יצחק פתח ואמר, (תהלים ap) וחסד יי מעולם ועד עולם על יראיו וצדקתו לבני בניו. כמה גדולה היראה לפני הקדוש ברוך הוא, שפכלל היראה ענוה, ובכלל הענוה חסידות. נמצא שכל מי שיש בו יראת חטא, ישנו בכלן ומי שאינו ירא שמים, אין בו לא ענוה ולא חסידות.

רעיא מהימנא

פקודא (כ"ב) דא לברכא כהנא ית עמא בכל יומא, בזקיפו דאצבעון. ולברכא ברכתא בכל יומא, לאשתפחא ברכאן עילא ותתא. דהא אצבעאן קיימן ברזא עלאה, חמש גו חמש. חמש דימינא, וחמש דשמאלא. חמש דימינא, אינון שבחא יתירא על אינון דשמאלא, בגין, דהא ימינא אית ליה שבחא יתירא על שמאלא. ועל דא בברכתא דקא בריך כהנא ית עמא, אצטריך לזקפא ימינא על שמאלא. ולעינא בעינא טבא.

וכר פריש ידוי כהנא, שכנינתא שריא על אינון אצבעאן, דהא קדשא בריך הוא אסתכם עמיה דכהנא באינון ברכאן. וישראל מתברכין מתרין סטרין מעילא ותתא. מעילא, שכנינתא דשריא על אינון אצבעאן, וכהנא דקא מברך.

תא חזי, מלין דקא עבדי, מתערין מלין לעילא. כגוונא דא בפרישו דאצבעון דכהנא לתתא, אתערת שכנינתא למיתי ולשריא עלן. וכן כמה מלין אינון בעלמא, דמתערין מלין לעילא. דהא באתערותא דלתתא, אתער חילא אתרא לעילא. והא אוקימנא בכמה דוכתי. והיינו טעמא דלולב, והיינו טעמא דשופר. וכמה אינון בהאי גוונא עשר אצבעון, מתערי שכנינתא לשריית עלייהו. מתערי עשר דרגין אתרנין לעילא לאנהרא, וכלא בשעתא חדא.

טעם השופר. וכמו הם בגון זה עשר אצבעות מעוררות השכינה לשרות עליהן. מתעוררות עשר מעלות אחרות להאיר, והכל בשעה אחת.

דבר אל אהרן ואל בניו לאמר פה תברכו וגו'. רבי יצחק פתח ואמר, (תהלים ap) וחסד ה' מעולם ועד עולם על יראיו וצדקתו לבני בניו. כמה גדולה היראה לפני הקדוש ברוך הוא, שפכלל היראה ענוה, ובכלל הענוה חסידות. נמצא שכל מי שיש בו יראת חטא, ישנו בכלן. ומי שאינו ירא שמים, אין בו לא ענוה ולא חסידות.

רעיא מהימנא

מצוה (כ"ב) זו לברך הכהן את העם בכל יום בזקיפות האצבעות, ולברך ברכה בכל יום, להמצא ברכות מעלה ומטה. שהרי האצבעות עומדות בסוד עליון, חמש תוף חמש. חמש של הימין וחמש של שמאל. חמש של הימין הן שבח יותר על אותן של שמאל, משום שימין זו יש לה שבח יותר על שמאל. ועל זה בברכה שמברך הכהן את העם, צריך לזקף ימין על שמאל ולעין בעין טובה.

ובשפורש הפהן את ידיו, השכינה שורה על אותן האצבעות, שהרי הקדוש ברוך הוא הסכים עם הפהן באותן ברכות. וישראל מתברכים משני צדדים - מלמעלה ומלמטה. מלמעלה - השכינה ששורה על אותן אצבעות, והפהן שמברך. בא ראה, דברים שעושים, מעוררים דברים למעלה. כמו זה בפרישת אצבעות הפהן למטה, מתעוררת השכינה לבא ולשרות עלינו. וכן כמה דברים הם בעולם שמעוררים דברים למעלה, שהרי בהתעוררות שלמטה מתעורר כח אחר למעלה, וזה בארנו בכמה מקומות. והיינו טעם הלולב והיינו

טעם השופר. וכמו הם בגון זה עשר אצבעות מעוררות השכינה לשרות עליהן. מתעוררות עשר מעלות אחרות להאיר, והכל בשעה אחת.

ועל כן אסור לכן אדם לזקף
אצבעות בזקיפות לחנם, אלא
בתפלה ובברכות ובשם של
הקדוש ברוך הוא. והרי בארנו,
שהם המעוררים את השם
הקדוש וסוד האמונה. זקיפות
האצבעות, ממנים באותה
זקיפות שלהן עשרה שליטים,
כמו שבארנו. והכהן צריך לברך
בעין טובה בהספמת השכינה,
כמו שנתבאר.

באותה שעה שברכה זו יוצאת
מפי הכהן, אותן ששים אותיות
יוצאות וטסות פרקיע, וממנים
ששים גדולים על כל אות ואות,
וכלם מודים על כל הברכות
הללו. מה הטעם ששים אותיות
בברכות הללו? משום שישראל
הם ששים רבוא, וסוד ששים
רבוא עומדים בעולם, וכל אחד
ואחד הוא (רבוא) אחד.

השם הקדוש שיוצא מזה עולה
למעלה עד אותו הכסא
שלמעלה. והכל, שכינה עליונה
ושכינה תחתונה, מודים לכהן
באותן הברכות ועל אותם ששים
ממנים. ועל זה כתוב, ושמו את
שמי על בני ישראל ואני אברכם.
ואז הקדוש ברוך הוא מברך את
ישראל.

(ע"כ ריעא מדימונא).

למדנו, מי שיצא מן היראה
ונתלבש בענוה - ענוה עדיף,
ונכלל בכלם. זהו שפתוב (משלי
כ) עקב ענוה יראת ה'. כל מי
שיש בו יראת שמים, זוכה
לענוה. כל מי שיש בו ענוה, זוכה
לחסידות. וכל מי שיש בו יראת
שמים, זוכה לכלם. לענוה -
שפתוב עקב ענוה יראת ה'.
לחסידות - שפתוב (תהלים ק) וחסד
ה' מעולם ועד עולם על יראיו.
למדנו, כל אדם שיש בו חסידות,
נקרא מלאך ה' צבאות. זהו
מפני

ועל דא, אסיר ליה לבר נש לזקפא אצבעאן בזקיפו
למגנא, אלא בצלותא, ובברכאן, ובשמא דקודשא
ברוך הוא. והא אוקימנא, דאינון אתערין דשמא קדישא,
ורזא דמהימנותא. זקיפו דאצבעאן, ממנן בההוא זקיפו
דלהון, עשרה שליטין, כמה דאוקמוה. וכהנא בעי
לברכא בעינא טבא, באסתכמותא דשכינתא, כמה
דאתמר.

בההיא שעתא דברכתא דא נפקא מפומיה דכהנא, אינון
שתיין אתוון, נפקין וטסין פרקיעא, וממנן שתיין
ברכיין, על כל את ואת. וכלהו אודן על כל אלין ברכאן.
מאי טעמא שתיין אתוון בברכין אלין. בגין דישראל שתיין
רבוא אינון, ורזא דשתיין רבוא קיימין בעלמא, וכל חד
וחד איהו חד (רבוא).

שמא קדישא דנפקא מהאי, סלקא לעילא, עד ההוא
כרסיא דלעילא. וכלא שכינתא עלאה, ושכינתא
דלתתא, אודן ככהנא באינון ברכאן, וכל אינון שתיין
ממנן. ועל דא כתיב, ושמו את שמי על בני ישראל ואני
אברכם. וכדין קדשא ברוך הוא מברך לון לישראל.
(ע"ב).

התאנא, מי שיצא מן היראה, ונתלבש בענוה,
ענוה עדיף, ונכלל בכלהו. הדא הוא
דכתיב, (משלי כב) עקב ענוה יראת יי'. כל מי שיש
בו יראת שמים, זוכה לענוה. כל מי שיש בו
ענוה, זוכה לחסידות. וכל מי שיש בו יראת
שמים, זוכה לכלם. לענוה, דכתיב עקב ענוה
יראת יי'. לחסידות, דכתיב וחסד יי' מעולם
ועד עולם על יראיו.

התאנא, כל אדם שיש בו חסידות, נקרא מלאך
(דף קמ"ה ע"ב) יי צבאות. הדא הוא דכתיב,
(מלאכי ב) כי שפתי כהן ישמרו דעת ותורה יבקשו
מפיהו כי מלאך יי צבאות הוא. מפני מה זכה
שפתוב (מלאכי ב) כי שפתי כהן ישמרו דעת ותורה יבקשו מפיהו כי מלאך ה' צבאות הוא. מפני

מה זכה כהן להקרא מלאך ה' צבאות? אמר רבי יהודה, מה מלאך ה' צבאות כהן למעלה, אף כהן מלאך ה' צבאות למטה. ומי הוא מלאך ה' צבאות למעלה? (דניאל יב) זה מיכאל השר הגדול, שבא מחסד של מעלה, והוא כהן גדול של מעלה. כביכול כהן גדול שלמטה נקרא מלאך ה' צבאות, משום שבא מצד החסד. מהו חסד? רחמים תוף רחמים. ומשום כך כהן לא נמצא מצד הדין. מה הטעם זכה כהן לחסד? בגלל היראה. זהו שכתוב (תהלים קג) וחסד ה' מעולם ועד עולם על יראיו.

מהו עולם ועולם? אמר רבי יצחק, כמו שהתקן בחדר הקדוש, עולם אחד, ועולם שנים. אמר רבי חייא, אם כך, מן העולם ועד העולם צריך לו להיות! אמר לו, שני עולמות הם, וחדרו להיות אחד. אמר רבי אלעזר לרבי יצחק, עד מתי תסתם דברך? מן העולם ועד העולם כלל של סוד עליון, אדם שלמעלה ואדם שלמטה, והינו עולם ועולם. וכתוב ימי עולם, וכתוב שנות עולם, והרי פרשוה בחדר הקדוש העליון.

על יראיו - שכל מי שהוא ירא חטא, נקרא אדם. מתי? אמר רבי אלעזר, שיש בו יראה, ענוה, חסידות, כלל של הכל.

אמר רבי יהודה, והרי שנינו, אדם כלל זכר ונקבה. אמר לו, ודאי כך זה בכלל של אדם, שמי שמתחבר זכר ונקבה, נקרא אדם, ואז ירא חטא. ולא עוד, אלא ששורה בו ענוה. ולא עוד, אלא ששורה בו חסד. ומי שלא נמצא זכר ונקבה, אין בו לא יראה ולא ענוה ולא חסידות. ומשום כך נקרא אדם כלל הכל. וכיון

כהן להקרא מלאך יי צבאות. אמר רבי יהודה, מה מלאך יי צבאות, כהן למעלה, אף כהן מלאך יי צבאות למטה.

ומאן הוא מלאך יי צבאות למעלה. זה מיכאל השר הגדול, דאתי מחסד של מעלה, והוא כהן גדול של מעלה, כביכול, כהן גדול דלתתא, אקרי מלאך יי צבאות, משום דאתי מסטרא דחסד. מהו חסד. רחמי גו רחמי. ובגין כך, כהן לא אשתכח מסטרא דדינא. מאי טעמא זכה כהן לחסד, בגין היראה. הדא הוא דכתיב, (תהלים קג) וחסד יי מעולם ועד עולם על יראיו.

עולם ועולם מהו. אמר רבי יצחק כמה דאתתקן באדרא קדישא, עולם חד, ועולם תרי. אמר רבי חייא אי הכי מן העולם ועד העולם מיבעי ליה. אמר ליה, תרי עלמי נינהו. ואתהדרו לחד. אמר רבי אלעזר לרבי יצחק עד מתי תסתום דברך. מן העולם ועד העולם, כללא דרזא עלאה, אדם דלעילא, ואדם דלתתא, והיינו עולם ועולם. וכתיב ימי עולם, וכתיב שנות עולם, והא אוקמוה באדרא קדישא עלאה.

על יראיו, דכל מאן דאיהו דחיל חטאה, אקרי אדם. אימתי. אמר רבי אלעזר, דאית ביה יראה ענוה חסידות, כללא דכלא.

אמר רבי יהודה, והא תנינן אדם כללא דדכר ונוקבא. אמר ליה ודאי הכי הוא, בכללא דאדם, דמאן דאתחבר דכר ונוקבא, אקרי אדם, וכדין דחיל חטאן. ולא עוד אלא שריא ביה ענוה. ולא עוד אלא דשריא ביה חסד. ומאן דלא אשתכח דכר ונוקבא, לא הוה ביה לא יראה ולא ענוה ולא חסידות. ובגין כך אקרי אדם כללא דכלא, וכיון דאקרי אדם,

שְׂרִיָא בִּיה חֶסֶד, דְּכִתִּיב, (תהלים פט) אֲמַרְתִּי עוֹלָם
חֶסֶד יִבְנֶה וְגו'. וְלֹא יָכִיל לְאַתְּבַנְאָה, אִי לֹא
אֲשַׁתְּכַח דְּכַר וְנוֹקְבָא.

וְכִתִּיב וְחֶסֶד יִי מְעוֹלָם וְעַד עוֹלָם עַל יִרְאָיו.
יִרְאָיו פְּלִלָא דְאָדָם. דְּבַר אַחַר וְחֶסֶד יִי
מְעוֹלָם וְעַד עוֹלָם, אֲלִין אֵינוֹן בְּהִי דְאָתוּ
מְסֻטְרָא דְחֶסֶד, וְאַחְסִינוּ אַחְסַנָא דָא דְנַחֲתִית
מְעוֹלָם דְלַעֲיִלָא לְעוֹלָם דְלַתְתָא. עַל יִרְאָיו,
כְּהִי דְלַתְתָא, דְכִתִּיב, (ויקרא טז) וְכִפֹּר בְּעַדוֹ וּבְעַד
בֵּיתוֹ לְאַתְּפַלְלָא בְּכָלֵלָא דְאָדָם. וְצַדִּיקְתּוֹ לְבָנֵי
בָנִים, מְשׁוּם דְזָכָה לְבָנֵי בָנִים. אֲמַר רַבִּי יְהוּדָה,
אִי הָכִי, מְהוּ וְצַדִּיקְתּוֹ, וְחֶסֶדוֹ מִיבְעִי לִיה.

אֲמַר רַבִּי אֲלֵעָזָר, הֵיִינוּ רְזָא דְתַנִּינָן בְּזֹאת,
(בראשית ב) כִּי מֵאִישׁ לִקְחָה זֹאת. וְכִתִּיב
(בראשית ב) לְזֹאת יִקְרָא אִשָּׁה, וְזֹאת אֶתְפַּלִּילָת
בְּאִישׁ, דְּהֵיִינוּ חֶסֶד, וְזֹאת נוֹקְבָא. חֶסֶד דְּכַר.
וּבְגִין כֶּף דְּכַר דְאָתִי מְסֻטְרָא דְחַוּוּרָא דָא, אֲקָרִי
חֶסֶד. וְזֹאת אֶתְקָרִי צַדִּיק, דְאֶתִּיא מְסֻטְרָא
סוּמְקָא. וּבְגִין כֶּף אֲקָרִי אִשָּׁה. וְהֵיִינוּ דְכִתִּיב
וְצַדִּיקְתּוֹ, מָאִי וְצַדִּיקְתּוֹ. צַדִּיקְתּוֹ דְחֶסֶד, בַּת זִוְגוּ,
דְאֶתְבַּסְמָא דָא בְדָא. וּבְגִין כֶּף תַּנִּינָן, כֹּל כְּהִין
שְׂאִין לוֹ בַת זִוּג, אֲסוּר בְּעַבּוּדָה, דְכִתִּיב וְכִפֹּר
בְּעַדוֹ וּבְעַד בֵּיתוֹ.

אֲמַר רַבִּי יִצְחָק, מְשׁוּם דְלִית שְׂכִינְתָא שְׂרִיא,
בְּמָאן דְלֹא אַנְסִיב, וְכְהִינִי בְעֵינִין יִתִּיר
מִכָּל שְׂאָר עֲמָא, לְאַשְׂרִיָא בְהוּ שְׂכִינְתָא. וְכִיּוֹן
דְשֵׁרֶת בְּהוּ שְׂכִינְתָא, שְׂרִיא בְהוּ חֶסֶד, וְאַקְרוּן
חֲסִידִים. וּבְעֵינִין לְבָרְכָא עֲמָא, הָדָא הוּא דְכִתִּיב
(תהלים קמה) וְחֲסִידֶיךָ יִבְרַכּוּכָה. וְכִתִּיב, (דברים לג)
תִּמְדֶיךָ וְאוּרִיךָ לְאִישׁ חֲסִידֶךָ. וּמְשׁוּם דְכְּהִנָּא
אֲקָרִי חֲסִיד, בְּעֵי לְבָרְכָא. וּבְגִין כֶּף כְּתִיב, דְּבַר
אֶל אֶהְרֹן וְאֶל בָּנָיו לֵאמֹר פֹּה תִבְרַכּוּ. מָאִי
שְׂכַהֲן נִקְרָא חֲסִיד, צְרִיף לְכַרְף. וּמְשׁוּם כֶּף כְּתוּב, דְּבַר אֶל

שְׂנַקְרָא אָדָם, שׁוּרָה בּוֹ חֶסֶד,
שְׂכְתוּב (שם פט) אֲמַרְתִּי עוֹלָם חֶסֶד
יִבְנֶה וְגו'. וְלֹא יָכִיל לְהַבְנוֹת אִם
לֹא נִמְצָא זְכָר וְנוֹקְבָא.

וְכִתוּב (תהלים ק) וְחֶסֶד ה' מְעוֹלָם
וְעַד עוֹלָם עַל יִרְאָיו. יִרְאָיו - כֹּלֵל
שֶׁל אָדָם. דְּבַר אַחַר וְחֶסֶד ה'
מְעוֹלָם וְעַד עוֹלָם - אֵלֶּה אוֹתָם
כְּהִנִּים שְׂבָאוּ מִצַּד הַחֶסֶד, וְיִרְשׁוּ
יִרְשֶׁה זֶה שְׂרִידָה מְעוֹלָם שְׂלִמְעֵלָה
לְעוֹלָם שְׂלִמְטָה. עַל יִרְאָיו -
כְּהִנִּים שְׂלִמְטָה, שְׂכְתוּב (ויקרא טז)
וְכִפֹּר בְּעַדוֹ וּבְעַד בֵּיתוֹ, לְהַתְּפַלֵּל
בְּכָלֵל שֶׁל אָדָם. (שם) וְצַדִּיקְתּוֹ לְבָנֵי
בָנִים, מְשׁוּם שְׂזָכָה לְבָנֵי בָנִים.
אֲמַר רַבִּי יְהוּדָה, אִם כֶּף, מְהוּ
וְצַדִּיקְתּוֹ? וְחֶסֶדוֹ הִיָּה צְרִיף לוֹ
לְהִיּוֹת!

אֲמַר רַבִּי אֲלֵעָזָר, הֵיִינוּ סוּד
שְׂשִׁינּוּ בְזֹאת, (בראשית ב) כִּי מֵאִישׁ
לִקְחָה זֹאת. וְכִתוּב לְזֹאת יִקְרָא
אִשָּׁה. וְזֹאת נְכַלְלָה בְּאִישׁ, שְׂהֵיִנוּ
חֶסֶד, וְזֹאת נְקָבָה. חֶסֶד זְכָר.
וּמְשׁוּם כֶּף זְכָר שְׂבָא מִצַּד הַלְּבָן
הַזֶּה, נִקְרָא חֶסֶד. וְזֹאת נִקְרָאת
צַדִּיק, שְׂבָאָה מִצַּד אָדָם, וּמְשׁוּם
כֶּף נִקְרָאת אִשָּׁה. וְהֵיִנוּ מַה
שְׂכְתוּב וְצַדִּיקְתּוֹ. מַה זֶה וְצַדִּיקְתּוֹ?
צַדִּיקְתּוֹ שֶׁל חֶסֶד, בַּת זִוְגוּ,
לְהַתְּבַשֵּׁם זֶה בְּזֶה. וּמְשׁוּם כֶּף
לְמַדְנּוּ, כֹּל כְּהִין שְׂאִין לוֹ בַת זִוּג,
אֲסוּר בְּעַבּוּדָה, שְׂכְתוּב וְכִפֹּר
בְּעַדוֹ וּבְעַד בֵּיתוֹ.

אֲמַר רַבִּי יִצְחָק, מְשׁוּם שְׂאִין
שְׂכִינָה שׁוּרָה בְּמִי שְׂלֹא נִשְׂא
אִשָּׁה, וְכְהִנִּים צְרִיכִים יוֹתֵר מִכָּל
שְׂאָר הָעָם לְהַשְׁרוֹת בְּהֵם שְׂכִינָה.
וְכִיּוֹן שְׁשׁוּרָה בְּהֵם שְׂכִינָה, שׁוּרָה
בְּהֵם חֶסֶד, וְנִקְרָאִים חֲסִידִים,
וְצְרִיכִים לְכַרְף אֶת הָעָם. זֶהוּ
שְׂכְתוּב (תהלים קמה) וְחֲסִידֶיךָ
יִבְרַכּוּכָה. וְכִתוּב (דברים לג) תִּמְדֶיךָ
וְאוּרִיךָ לְאִישׁ חֲסִידֶךָ. וּמְשׁוּם
אֶהְרֹן וְאֶל בָּנָיו לֵאמֹר פֹּה תִבְרַכּוּ.

טעמא. משום דאקרון חסידים, וכתוב
והסידיד יברוכה.

מה הטעם? משום שנקראים
חסידים, וכתוב והסידיד
יברוכה.

בה תברכו את בני ישראל אמור להם, פה
תברכו, בלשון הקדש. פה תברכו,
ביראה. פה תברכו, בענוה. אמר רבי אבא,
פה תברכו, תאנא, האי צד"ק אתקרי כ"ה,
דכל דינין מתערין מפ"ה (נ"א מניה), והיינו דאמר
רבי אלעזר, מהו מפה (ס"א דבה) רבה. כלומר,
מפה מן פה. וכתוב (שמות ז) והנה לא שמעת עד
כ"ה, פמה דאגזים משה. וכתוב (שמות ז) בזאת
תדע פי אני יי, וכלא חד, וכתוב (שמות ז) ולא
(דף קמ"ו ע"א) שית לבו גם לזאת, דזמינא לחרפא
ארעיה.

בה תברכו את בני ישראל אמור להם.
להם. פה תברכו - בלשון הקדש.
פה תברכו - ביראה. פה תברכו
- בענוה. אמר רבי אבא, פה
תברכו - למדנו, הצדק הזה נקרא
כ"ה, שכל הדינים מתעוררים
מכ"ה (ממנו), והיינו מה שאמר רבי
אלעזר, מה זה מפה (שבה) רבה?
כלומר, מפה מכה. וכתוב (שמות ז)
והנה לא שמעת עד כ"ה, כמו
שהפחיד משה. וכתוב בזאת תדע
פי אני ה', והכל אחד. וכתוב ולא
שית לבו גם לזאת, שהזמינה
להחריב את ארצו.

ומהאי כ"ה מתערין דינין. ומדאתחבר עמה
חסד, אתבסמת. ובגין כך, אתמסר דא
לכהן, דאתי מחסד, בגין דתתברך ונתבסם
כ"ה, הדא הוא דכתיב פה תברכו, כלומר,
אף על גב דהאי כה אשתכח בדינין, תבסמון
לה, ותברכון לה, דכתיב פה תברכו את בני
ישראל, תברכו בהאי חסד לכ"ה, ותבסמון
לה לקבליהו דישראל, בגין דלא ישתפחון
בה דינין.

מהכ"ה הזאת מתעוררים
הדינים, ומשהתחבר עמה חסד,
מתבשמת. ומשום כך נמסר זה
לכהן שבא מחסד, כדי שתתברך
ותתבסם כ"ה. זהו שכתוב פה
תברכו. כלומר, אף על גב שהכה
הזאת נמצאת בדינים, תבשמו
אותה ותברכו אותה, שכתוב פה
תברכו את בני ישראל. תברכו
בחסד זה את כ"ה, ותבשמו
אותה מול ישראל, כדי שלא
ימצאו בה דינים.

הדא הוא דכתיב פה תברכו את בני ישראל
אמור להם. אמרו לא כתיב, אלא אמור,
לאפקא משרבו הפריצים, דלא מפרסמין
מלה, דהא לא אתפקדו לפרסמא שמא,
משמע דכתיב אמור להם. אמור סתם. דבר
אחר אמור פיון דכתיב פה תברכו, אמאי לא
כתיב תאמרו. אלא תני רבי יהודה, אמור להם.
זכו להם, לא זכו אמור סתם.

זהו שכתוב פה תברכו את בני
ישראל אמור להם. לא כתוב
אמרו, אלא אמור, להוציא
משרבו הפריצים שלא מפרסמים
דבר, שהרי לא הצטוו לפרסם
השם, משמע שכתוב אמור להם.
אמור סתם. דבר אחר אמור -
פיון שכתוב פה תברכו, למה לא
כתוב תאמרו? אלא שנה רבי
יהודה, אמור להם, זכו - להם.
לא זכו - אמור סתם.

רבי יצחק פתח, (דניאל י) וראיתי אני דניאל לבדי
את המראה והאנשים אשר היו עמי לא
ראו את המראה וגו'. וראיתי אני דניאל לבדי.

רבי יצחק פתח, (דניאל י) וראיתי
אני דניאל לבדי את המראה
והאנשים אשר היו עמי לא ראו
את המראה וגו'. וראיתי אני

דְּנִיאל לְבַדִּי? ! וְהָרִי שְׁנִינוּ, הֵם
נְבִיאִים, וְהוּא לֹא נְבִיא, וּמִי הֵם?
חֲגִי זְכָרְיָה וּמְלָאכִי. אִם כֶּף, נַעֲשֶׂה
קֹדֶשׁ חַל, וְהָרִי כְּתוּב לֹא רָאוּ,
לְמָה פָּחַדוּ? וּבְדְנִיאל כְּתוּב
וְרֵאִיתִי אֲנִי, וְלֹא פָּחַד, וְהוּא לֹא
נְבִיא, הָרִי חַל קֹדֶשׁ?

אֲרָא כֶּף לְמַדְנֹה, כְּתוּב (תהלים כו)
אִם תַּחֲנֶה עָלַי מַחֲנֶה לֹא יִירָא לְפִי
אִם תִּקּוּם עָלַי מִלְחָמָה בְּזֹאת אֲנִי
בוֹטָח. בְּזֹאת, זֶה שְׁאֲמַרְנוּ. זֹאת
חֶבֶל חֶלְקוֹ לִירֵשׁ וְלַעֲשׂוֹת לוֹ
נִקְמוֹת. וְשְׁנִינוּ, עֲשֵׂה הַקְּדוֹשׁ
בְּרוּךְ הוּא אֶת דָּוִד מִרְפָּכָה קְדוּשָׁה
עִם הָאֲבוֹת, כְּתָרִים עֲלִיוֹנִים
קְדוּשִׁים שֶׁל הַחַל, שְׁיִרְשׁוּ
הָאֲבוֹת. וְלְמַדְנֹה שְׁדוּד הוֹרֵשׁ
מַלְכוּת לְבָנָיו, וּבִמְקוֹם מַלְכוּת
הָעֲלִיוֹנָה הַתַּחֲזֹק וְיִרֵשׁ הוּא וּבָנָיו
מַלְכוּת זוֹ שְׁלֹא תַעֲבֹר מִשְׁלֹטוֹנָם
לְדוֹרֵי דוֹרוֹת.

וְלְמַדְנֹה, בְּשַׁעַת שְׁכַתְרַת הַמַּלְכוּת
הַזֶּה הַתְּעוֹרֵר לְבָנֵי דָוִד, אֵין מִי
שְׁיַעֲמֹד לְפָנָיו. וְרֵאִיתִי אֲנִי דְנִיאל
לְבַדִּי אֶת הַמְּרָאָה, מִשׁוּם שְׁמַבְנִי
דָּוִד הַזֶּה, שְׁכַתְרֹב (דְּנִיאל א) וַיְהִי
בְּהֵם מַבְנֵי יְהוּדָה דְנִיאל חֲנַנְיָה
וְגו'. וְהוּא רָאָה וְשָׂמַח בְּזֶה שֶׁהוּא
מַצֵּד יִרְשֶׁת חֶלְקֵהוּ חֶבֶל אָבִיו,
וּמִשׁוּם שֶׁהִיא שְׁלוֹ הוּא סָבֵל,
וְאַחֲרֵיהֶם לֹא סָבֵלוּ. שְׁאֲמַר רַבִּי
שְׁמַעוֹן, בְּשַׁעַת שֶׁהִכִּיָּה הַזֹּאת
מִתְּעוֹרֶרֶת בְּדִינָיָה, לֹא יְכוּלִים בְּנֵי
הָעוֹלָם לַעֲמֹד לְפָנֶיהָ.

וּבְשַׁעַת שֶׁהַפְּתָנִים פּוֹרְשִׁים
יְדֵיהֶם, שְׁבָאִים מִחֶסֶד, מִתְּעוֹרֵר
חֶסֶד שְׁלֹמְעֵלָה וּמִתְּחַבֵּר בִּפְ"ה
הַזֹּאת, וּמִתְּבַשְּׂמֵת וּמִתְּבַרְכֵת
בְּפָנִים מְאִירוֹת לְבָנֵי יִשְׂרָאֵל,
וּמַעֲבִירִים מֵהֶם דִּינִים. זֶהוּ
שְׁכַתְרֹב כֹּה תְּבָרְכוּ אֶת בְּנֵי
יִשְׂרָאֵל, וְלֹא אֶת שְׂאֵר הָעַמִּים.
בְּגִלְדֵי כֶּף כֶּהֱן וְלֹא אַחֲרָיָהוּ, כֶּהֱן,
כְּדִי שִׁתְּעוֹרֵר הַכְּתָר הַזֶּה שְׁלוֹ, חֶסֶד, עַל יְדוֹ, שְׁנַקְרָא חֶסֶד, שְׁכַתְרֹב (דְּבָרִים לג) לְאִישׁ חֶסֶד. וְהוּא

וְהָא תְּנִינָן, אֵינְהוּ נְבִיאִי, וְאֵינְהוּ לָאוּ נְבִיא,
וּמֵאֵן נִינְהוּ. חֲגִי זְכָרְיָה וּמְלָאכִי. אֵי הָכִי,
אֲתַעֲבִיד קֹדֶשׁ חוֹל, וְהָא כְּתוּב לֹא רָאוּ, אֲמַאי
דְּחִילוֹ. וּבְדְנִיאל כְּתוּב וְרֵאִיתִי אֲנִי, וְלֹא דְּחִילוֹ.
וְאֵינְהוּ לָאוּ נְבִיא, הָא חוֹל קֹדֶשׁ.

אֲרָא הָכִי תֵאנָא, כְּתוּב (תהלים כו) אִם תַּחֲנֶה עָלַי
מַחֲנֶה לֹא יִירָא לְפִי אִם תִּקּוּם עָלַי
מִלְחָמָה בְּזֹאת אֲנִי בוֹטָח. בְּזֹאת, הָא דְאֲמַרְן
זֹאת עַדְבָא חוֹלְקִיָה, לְאֲתַחֲסַנָא, וְלִמְעַבְד לִיה
נוֹקְמִין. וְתֵאנָא, עֲבִיד קֹדֶשׁא בְּרִיךְ הוּא לְדוּד,
רְתִיכָא קְדִישָׁא עִם אֲבֹהֵתָא, כְּתָרִין עֲלֵאִין
קְדִישִׁין דְּכָלָא, דְאֲחֻסִּינוּ אֲבֹהֵתָא. וְתֵאנָא,
מְלָכוּת יְרִית דָּוִד לְבָנָיו בְּתָרוּי. וּבְאַתְרַת מְלָכוּת
דְּלַעֲלֵא, אֲתַקְרָא, וְאַחֲסִין הוּא וּבָנָיו מְלָכוּת דָּא,
דְּלֹא אַעֲדִי מִשְׁוֹלְטָנְהוֹן לְדָרֵי דְרִין.

וְתֵאנָא, בְּשַׁעַתָּה דְהָאִי כְּתָרָא דְמַלְכוּתָא אֲתַעֲר
לְבָנָיו דְדָוִד, לִית מָאן דְקָאִים קָמִיָה.
וְרֵאִיתִי אֲנִי דְנִיאל לְבַדִּי אֶת הַמְּרָאָה, מִשׁוּם
דְּמַבְנֵי דְדָוִד הַזֶּה, דְכְּתוּב, (דְּנִיאל א) וַיְהִי בְּהֵם
מַבְנֵי יְהוּדָה דְנִיאל חֲנַנְיָה וְגו'. וְהוּא חֶמָא
וְחִדִּי כְּהָאִי דְהוּא מְסֻטֵר אֲחֻסְנַת חוֹלְקָא עַדְבָא
דְאָבוּי, וּמִשׁוּם דְהוּא דִילִיָה הוּא סָבֵל,
וְאַחֲרֵינֵי לֹא סָבֵלִי. דְאֲמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, בְּשַׁעַתָּה
דְהָאִי כ"ה אֲתַעֲר בְּדִינָיו, לֹא יְכָלִין בְּנֵי עֲלָמָא
לְמִיקָם קָמִיָה.

וּבְשַׁעַתָּה דְפָרְסִין פְּהֵי יְדִיָהוּ, דְאֲתִיִן מִחֶסֶד,
אֲתַעֲר חֶסֶד דְלַעֲלֵא, וְאַתְחַבֵּר בְּהָאִי
כֹּה, וּמִתְּבַסְמָא וּמִתְּבַרְכָא בְּאַנְפִין נְהִירִין לְבָנֵי
יִשְׂרָאֵל, וְאַתְעֲדִי מְנַהוֹן דִּינִין, הִדָּא הוּא דְכְּתוּב
כֹּה תְּבָרְכוּ אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, וְלֹא לְשְׂאֵר עַמִּין.
בְּגִין כֶּף כֶּהֱן, וְלֹא אַחֲרָא. כֶּהֱן בְּגִין דִּיתַעֲר
הָאִי כְּתָרָא דִילִיָה חֶסֶד, עַל יְדוּי, דְאֲקָרִי
כְּדִי שִׁתְּעוֹרֵר הַכְּתָר הַזֶּה שְׁלוֹ, חֶסֶד, עַל יְדוּ, שְׁנַקְרָא חֶסֶד, שְׁכַתְרֹב (דְּבָרִים לג) לְאִישׁ חֶסֶד. וְהוּא

בא מצד הַחֶסֶד. וְכַתּוּב (תהלים קמז)
וַחֲסִידֶיךָ יִבְרָכּוּכָה. אֵל תִּקְרִי
יִבְרָכּוּכָה, אֲלֵא יִבְרָכוּ כ"ה. כה
תִּבְרָכוּ - בְּשֵׁם הַמְּפֹרָשׁ. כה
תִּבְרָכוּ - בְּלִשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ.

לְמַדְנּוּ, אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, בְּשַׁעֲה
שֶׁהִפְתָּחַן שְׁלֹמֹה קָם וּפּוֹרֵשׁ יָדָיו,
כָּל הַכְּתָרִים (ספירות) הַקְּדוּשִׁים
שְׁלֹמֹעַלָה מִתְעוֹרְרִים וּמִתְקַנְנִים
לְהַתְּבַרֵךְ, וּמְאִירִים מַעֲמֵק הַבְּאֵר
שֶׁנִּמְשָׁךְ לָהֶם מְאוֹתוֹ עִמָּךְ שִׁיּוּצָא
תָּמִיד, וְלֹא פּוֹסְקִים הַבְּרֻכּוֹת
הַנוֹבְעוֹת מִבּוֹעֵים לְכָל הָעוֹלָמוֹת,
וּמִתְבָּרְכִים וּמְשַׁקִּים מִכָּלֵם.

וְלְמַדְנּוּ, בְּאוֹתוֹ זְמַן לַחֲשׁ
וּשְׂתִיקָה יֵשׁ בְּכָל הָעוֹלָמוֹת.
לְמַלְךְ שְׂרוּצָה לְהַזְדוּג בַּמַּלְכָּה
וְרוּצָה לְהַכְנִס אֵלֶיהָ בְּלַחֲשׁ, וְכָל
הַשְּׂמֵשִׁים מִתְעוֹרְרִים בְּאוֹתוֹ זְמַן
וּמִתְלַחֲשִׁים: הֲרִי הַמַּלְךְ בָּא
לְהַזְדוּג בַּמַּלְכָּה. מִי הַמַּלְכָּה? זֹו
כְּנֻסַת יִשְׂרָאֵל. מִי כְּנֻסַת יִשְׂרָאֵל?
כְּנֻסַת יִשְׂרָאֵל סָתֵם.

לְמַדְנּוּ, אָמַר רַבִּי יִצְחָק, כִּהֵן צָרִיף
לְזַקֵּף זְמִין עַל שְׂמַאל, שְׂכַתּוּב
(ויקרא ט) וַיֵּשֶׂא אֶהָרָן אֶת יָדוֹ אֶל
הָעַם וַיְבָרְכֵם. יָדוֹ כְּתוּב, וְלֹא יָדָיו,
מִשּׁוּם שֶׁשְּׂבַח הַיְמִין עַל הַשְּׂמַאל.
אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, סוּד הוּא, מִשּׁוּם
שְׂכַתּוּב (בראשית א) וְהוּא יִמְשַׁל בָּךְ.
לְמַדְנּוּ, כִּהֵן שְׂרוּצָה לְפָרֵשׁ יָדָיו,
צָרִיף שִׂיתוּסֵף קְדוּשָׁה עַל קְדוּשָׁתוֹ,
שְׂצָרִיף לְקַדֵּשׁ יָדָיו עַל יַד הַקְּדוּשָׁה.
מִי יָד שֶׁל הַקְּדוּשָׁה? זֶה לְוִי, שְׂצָרִיף
כִּהֵן לְטַל קְדוּשָׁה שֶׁל מִים מִיָּדָיו,
שְׂכַתּוּב וְקְדַשְׁתָּ אֶת הַלְוִיִּם. הֲרִי
הֵם קְדוּשִׁים. וְכַתּוּב בְּלוִיִּם, (במדבר
יח) וְגַם אֶת אַחִיךָ מִטָּה לְוִי וְגו'.
שְׂבֵט אָבִיךָ - כָּלֵל. מִכָּאֵן שְׂכָל
כִּהֵן שְׂפּוֹרֵשׁ יָדָיו, צָרִיף לְהַתְּקַדֵּשׁ
עַל יָדֵי קְדוּשָׁה, לְהוֹסִיף קְדוּשָׁה עַל

חֶסֶד, דְּכַתִּיב, (דברים לג) לְאִישׁ חֲסִידֶךָ. וְהוּא אֶתִּי
מִסְטָרָא דְחֶסֶד. וְכַתִּיב (תהלים קמה) וַחֲסִידֶיךָ
יִבְרָכּוּכָה, אֵל תִּקְרִי יִבְרָכּוּכָה, אֲלֵא יִבְרָכוּ
כ"ה. כה תִּבְרָכוּ, בְּשֵׁם הַמְּפֹרָשׁ. כה תִּבְרָכוּ,
בְּלִשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ.

הַתָּאנָא, אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, בְּשַׁעֲתָא דְכִהֵנָא
דְּלַתְתָּא קָם וּפָרִיס יְדוּי, כָּל כְּתָרִין
קְדִישִׁין דְּלַעֲיֵלָא מִתְעַרְיִין, וּמִתְתַּקְנִין
לְאַתְבָּרְכָא, וְנַהֲרִין מְעוּמָקָא דְבִירָא, דְּאַתְמַשְׁךָ
לְהוּ מַהֲהוּא עוּמָקָא דְנַפְקָ תְּדִיר, וְלֹא פָסִיק
בְּרַכָּאן דְנִבְעִין, מִבּוֹעֵין לְכִלְהוּ עַלְמִין
וּמִתְבָּרְכָן וּמִתְשַׁקְּיִין מִכָּלְהוּ.

וְהַתָּאנָא, בְּהַהוּא זְמַנָּא, לְחִישׁוּתָא וּשְׂתִיקוּתָא
הוּי בְּכָל עַלְמִין. לְמַלְךְ דְּבַעֲי
לְאַזְדוּגָא בְּמִטְרוּנִיתָא, וּבַעֲי לְמַעַל לָהּ
בְּלַחֲשׁוֹ, וְכָל שְׂמֵשִׁין מִתְעַרְיִין בְּהַהוּא זְמַנָּא
וּמִתְלַחֲשִׁין, הָא מַלְכָּא אֶתִּי לְאַזְדוּגָא
בְּמִטְרוּנִיתָא. מָאן מִטְרוּנִיתָא. דָּא כְּנֻסַת
יִשְׂרָאֵל. מָאן כְּנֻסַת יִשְׂרָאֵל. כְּנֻסַת יִשְׂרָאֵל
סָתֵם.

הַתָּאנָא אָמַר רַבִּי יִצְחָק, כִּהֵן בַּעֲי לְזַקְפָּא יְמִינָא
עַל שְׂמַאלָא, דְּכַתִּיב, (ויקרא ט) וַיֵּשֶׂא אֶהָרָן
אֶת יָדוֹ אֶל הָעַם וַיְבָרְכֵם. יָדוֹ כְּתִיב, וְלֹא יָדָיו.
מִשּׁוּם דְּשְׂבַחָא דִּימִינָא עַל שְׂמַאלָא. אָמַר רַבִּי
אֶלְעָזָר, רָזָא הוּא, מִשּׁוּם דְּכַתִּיב, (בראשית ג) וְהוּא
יִמְשׁוֹל בָּךְ.

הַתָּאנָא, כִּהֵן דְּבַעֲי לְפָרְסָא יְדוּי, בַּעֲי דִיתוּסֵף
קְדוּשָׁה (דף קמ"ו ע"ב) עַל קְדוּשָׁה דִּילִיָּה,
דְּבַעֲי לְקַדֵּשׁ יְדוּי, עַל יָדָא דְקְדִישָׁא. מָאן
יָדָא דְקְדִישָׁא. דָּא לִינְוָאָה. דְּבַעֲי כִהֵנָא לִיטוּל
קְדוּשָׁה דְמִיָּא מִיָּדוּי, דְּכַתִּיב וְקְדַשְׁתָּ אֶת
הַלְוִיִּם, הָא אֵינּוּן קְדִישִׁין. וְכַתִּיב בְּהוּ בְלוִיִּם,

(במדבר יח) וְגַם אֶת אַחִיךָ מִטָּה לְוִי וְגו'. שְׂבֵט אָבִיךָ כָּלֵל. מִכָּאֵן, דְּכָל כִּהֵן

קדשתו. ולכן לא יטל קדשה של מים מכן אדם אחר שאיננו קדוש.

ובספרא דצניעותא למדנו, לוי שהתקדש כהן על ידו, צריך הוא להתקדש בתחלה. ולמה לוי? שיתקדש על ידי כהן אחר. למדנו, כהן אחר לא צריך, שהרי כהן שאינו שלם, לא צריך זה הכהן השלם להפגם על ידי פגום שלא שלם. אבל לוי שהוא שלם וראוי לעלות לדוכן ולעבד באהל מועד, הרי הוא שלם, והרי נקרא קדוש, שכתוב וקדשת את הלויים. אמר רבי תנחום, אף נקרא טהור, שכתוב וטהרת אתם. ומשום כך צריך להוסיף כהן קדשה על קדשתו.

למדנו כהן שפורש ידיו, צריך שהאצבעות לא יתחברו זו בזו, כדי שיתברכו כתרים קדושים כל אחד ואחד לבדו כמו שראוי לו, משום ששם הקדוש צריך להתפרש באותיות רשומות שלא לערב זה בזה, ולא יתפון (ולא תפון) באותם דברים.

אמר רבי יצחק, רוצה הקדוש ברוך הוא שיתברכו עליונים כדי שיתברכו תחתונים, ויתברכו עליונים שהם קדושים בקדשה עליונה על ידי התחתונים, שהם קדושים בקדשה עליונה, שהם קדושים מכל קדושים שלמטה, שכתוב (תהלים קמה) וחסידיה יברכוכה.

אמר רבי יהודה, כל כהן שלא יודע סוד זה, ולמי מברך, ומאי הברכה שמברך - אין ברכתו ברכה, והינו מה שכתוב (מלאכי ב) פי שפתי כהן ישמרו דעת ותורה יבקשו מפיהו. מה זה דעת? דעת סתם. ותורה יבקשו מפיהו,

דפריס ידוי, בעי לאתקדשא על ידי דקדישא, ליתוסף קדשה על קדושתיה. ועל דא, לא יטול קדשה דמיא, מבר נש אחרא, דלא הוי קדישא.

ובצניעותא דספרא תאנא, לוי דאתקדש כהנא על ידוי, בעי הוא לאתקדשא בקדמיתא. ואמאי לוי, ויתקדש על ידא דכהנא אחרא. תאנא, כהנא אחרא לא בעי, דהא כהן דלא שלים, לא בעי האי כהנא שלים, לאתפגם על ידא דפגימא דלא שלים. אבל לוי דאיהו שלים, ואתחזי לסלקא בדוכנא, ולמפלח במשפן זמנא, הא שלים הוא, והא אקרי קדוש, דכתיב וקדשת את הלויים. אמר רבי תנחום, אף אקרי טהור, דכתיב, (במדבר ח) וטהרת אותם. ובגין כך בעי לאוספא כהנא קדשה על קדושתיה.

תאנא, כהנא דפריס ידוי, בעי דלא יתחברון אצבעאן דא בדא, בגין דיתברכון פתרין קדישין, כל חד וחד בלחודוי, כמה דאתחזי ליה. בגין דשמא קדישא בעי לאתפרשא באתוון רשימין דלא לאערבא דא בדא. ולא יתפון (ג"א ולא תפוןא) באינון מלין.

אמר רבי יצחק, בעי קדשא בריך הוא דיתברכון עלאי, בגין דיתברכון תתאי, ויתברכון עלאי דאינון קדישין בקדושה עלאה, על ידא דתתאי, דאינון קדישין בקדושה עלאה, דאינון קדישין מכל קדישין דלתתא, דכתיב, (תהלים קמה) וחסידיה יברכוכה.

אמר רבי יהודה, כל כהן דלא ידע רזא דא, ולמאן מברך, ומאן היא ברכתא דמברך, לאו ברכתא דיליה ברכתא, והיינו דכתיב, (מלאכי ב) פי שפתי כהן ישמרו דעת ותורה יבקשו מפיהו. מאי דעת. דעת סתם. ותורה יבקשו מפיהו, עלאין, יבקשו מפיהו.

עליונים יבקשו מִפִּיהוּ. תוֹרָה. תוֹרָה סֵתָם, הִיף
יִבְקְשׁוּ מִפִּיהוּ? תוֹרָה. תוֹרָה. תוֹרָה
סֵתָם. אִיף אַחוּזָה תוֹרָה שְׁלֹמְעֵלָה
שְׁנִקְרָאת תוֹרָה סֵתָם? שְׁלֹמְדָנוּ,
תוֹרָה שְׁבִכְתָּב וְתוֹרָה שְׁבַעַל פֶּה
בְּאוֹתָם כְּתָרִים עֲלִיוֹנִים שְׁנִקְרָאוּ
כִּף. מָה הַטַּעַם? כִּי מִלֶּאֱפֶי ה' **י**
צְבָאוֹת הוּא. וְלִמְדָנוּ שְׁצָרִיף
הִפְהֵן לִכְנֹן בְּאוֹתָם דְּכָרִים
שְׁלֹמְעֵלָה לִיַּחַד אֶת הַשֵּׁם הַקְּדוֹשׁ
כִּפִּי שְׁצָרִיף.

רעיא מהימנא

מִצּוּה אַחַר זו - בְּרַפְת כְּהִנִּים.
יִבְרַכְךָ ה', יֶאֱר ה', יִשָּׂא ה'. מְקוֹר
מִשְׁלֶשָׁה שְׁמוֹת אֱלוֹ: יוֹד ה"א
וְא"ו ה"א (יוד ה"ו וְא"ו ה"ו). קְדָשָׁה,
אֶהְיֶה אֶהְיֶה אֶהְיֶה אֶהְיֶה, שְׁמִקְוֹרוֹ
יוד ה"א וְא"ו ה"א. הַקְּשׁוֹר שֶׁל
שְׁנֵיהֶם, הַיַּחְדוּד שֶׁל שְׁנֵיהֶם -
אֶדְנִי, שְׁבוּ א"י, שְׂרַמְזִין
אִיהֶדוֹנָה"י (יאהדונה"י, וְזָה הַעֲמוּד
הָאֲמֻצְעִי, וְהַשְׂכִּינָה הִיא יִאֶהֱדוֹנָה"י) מְקוֹר מַג'
שְׁמוֹת אֱלוֹ יוֹד ה"ו וְא"ו ה"ו שְׂרַמְזִין יִאֶהֱדוֹנָה"י,
וְזָה הַעֲמוּד הָאֲמֻצְעִי, הַשְׂכִּינָה אִיהֶדוֹנָה"י
(אִיהֶדוֹנָה"י), וְרַמְזִין א"י רְבִיעִי
מִשְׁנֵי שְׁמוֹת מִפְּרָשִׁים שְׂרַשׁוּמִים
בְּהֵם. (עַד כִּאֵן רַעִיא מַהִימְנָא).

אֲמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, לְמַדְנוּ בְּסִפְרָא
דְּצִנִּיעוּתָא, שֵׁם הַקְּדוֹשׁ גְּלוֹי
וּמְכֻסָּה, שְׁגִלוֹי הָרִי כְּתוּב בְּיוֹד
ה"א וְא"ו ה"א. שְׁמְכֻסָּה כְּתוּב
בְּאוֹתִיּוֹת אַחְרוֹת, וְאוֹתוֹ שְׁמְכֻסָּה
הוּא הַנְּסֻתָר (אַחְרִים), וְאוֹתוֹ שְׁמְכֻסָּה הוּא
נְסֻתָר) שֶׁל הַפֶּל. אֲמַר רַבִּי יְהוּדָה,
וְאִפְלוּ אוֹתוֹ שְׁמִגְלָה מְכֻסָּה
בְּאוֹתִיּוֹת אַחְרוֹת, בְּגִלְל אוֹתוֹ
טְמִיר הַטְּמִירִים בְּפָנִים.

שְׁהָרִי כִּאֵן צָרִיף הִכְהֵן לְצָרְף שֵׁם
הַקְּדוֹשׁ וְלַהוֹרִיד רַחֲמִים, (בְּלָם)
שְׁפָלָם כְּלוּלִים בְּדַבּוּר שֶׁל עֲשָׂרִים
וּשְׁתַּיִם אוֹתִיּוֹת (שְׁכָלָן מִדוֹת) (בְּשֵׁנִי
כְּתָרִים) כְּתָרִי הַרַחֲמִים. וּבְאוֹתִיּוֹת
אֱלוֹ שֶׁל הַשֵּׁם הַזֶּה סְתוּמִים עֲשָׂרִים וּשְׁתַּיִם מִדוֹת הַרַחֲמִים, וְשִׁלְשׁ עֶשְׂרֵה שֶׁל הַעֲתִיק נְסֻתָר וְגִנּוּז

וּמֵאֵי יִבְקְשׁוּ מִפִּיהוּ. תוֹרָה. תוֹרָה סֵתָם, הִיף
אֶחֱידָא תוֹרָה דְּלַעִילָא דְּאֶקְרִי תוֹרָה סֵתָם.
דְּתַנִּיא, תוֹרָה שְׁבִכְתָּב וְתוֹרָה שְׁבַעַל פֶּה בְּאִינוּן
כְּתָרִין עֲלָאִין דְּאֶתְקָרוּן הָכִי. מָאֵי טַעְמָא. כִּי
מִלֶּאֱפֶי יי צְבָאוֹת הוּא. וְתַנִּינָא, דְּבַעִי כְּהִנָּא
לְכוּנָא בְּאִינוּן מְלִין דְּלַעִילָא, לִיַּחַדָּא שְׁמָא
קְדִישָׁא כְּמָה דְּאֶצְטְרִיף.

רעיא מהימנא

שְׁקוּרָא בְּתַר דָּא, בְּרַפְת כְּהִנִּים יִבְרַכְךָ יי. יֶאֱר יי. יִשָּׂא
יי. מְקוּרָא מִתְּלַת שְׁמֵהֶן אֱלִין, יוֹד ה"א וְא"ו
ה"א (כ"א יוֹד ה"ו וְא"ו ה"ו). קְדָשָׁה, אֶהְיֶה אֶהְיֶה אֶהְיֶה,
דְּמְקוּרָא דִּילֵיהּ, יוֹד ה"א וְא"ו ה"א. קְשׁוּרָא דְּתַרְוֵיהוּ,
יַחְדוּ דְּתַרְוֵיהוּ, אֶדְנִי, דְּבִיָּה א"י, דְּרַמְזִין אִיהֶדוֹנָה"י
(כ"א יִאֶהֱדוֹנָה"י וְדָא עֲמוּדָא דְּאֲמֻצְעִיתָא וְשְׂכִינְתָא אִיהִי יִאֶהֱדוֹנָה"י) (כ"א
מְקוּרָא מַג' שְׁמֵהֶן אֱלִין יוֹד ה"ו וְא"ו ה"ו דְּרַמְזִין יִאֶהֱדוֹנָה"י וְדָא עֲמוּדָא
דְּאֲמֻצְעִיתָא שְׂכִינְתָא אִיהֶדוֹנָה"י) (כ"א אִיהֶדוֹנָה"י) וְרַמְזִין א"י
רְבִיעֵאָה, מְתָרִי שְׁמֵהֶן מְפָרְשֵׁן, דְּרַשִּׁימִין בְּהוּן (ע"כ רַעִיא
מַהִימְנָא).

אֲמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, תָּאנָא בְּצִנִּיעוּתָא דְּסִפְרָא,
שְׁמָא קְדִישָׁא אֶתְגַּלְיָא וְאֶתְפְּסִיָּא.
דְּאֶתְגַּלְיָא, כְּתִיב בְּיוֹד ה"א וְא"ו ה"א.
דְּאֶתְפְּסִיָּא כְּתִיב בְּאַתּוּן אַחְרָן, וּמָהֵהוּא
דְּאֶתְפְּסִיָּא הוּא טְמִירָא (כ"א אַחְרָנִין וְהוּא דְּאֶתְפְּסִיָּא
הוּא טְמִירָא) דְּכֻלָּא. אֲמַר רַבִּי יְהוּדָה, וְאִפְלוּ הוּא
דְּאֶתְגַּלְיָא, אֶתְפְּסִיָּא בְּאַתּוּן אַחְרָן, בְּגִין הוּא
טְמִירָא דְּטְמִירִין בְּגוּ.

דְּהָא הָכָא בְּעֵי כְּהִנָּא לְצָרְפָא שְׁמָא קְדִישָׁא,
וְלְמִיחַת רַחֲמִי, (בְּלָחָה) דְּכֻלְהוּ כְּלִילָן
בְּדִיבּוּר דְּעֲשָׂרִין וְתַרְיִן אַתּוּן (כ"א דְּכֻלְהוּ מְכִילָן) (כ"א
כְּתָרִי כְּתָרִי) כְּתָרִי דְּרַחֲמִי. וּבְהִנֵּי אַתּוּן דְּהָאֵי שְׁמָא,
סְתִימָאן עֲשָׂרִין וְתַרְיִן מְכִילָן דְּרַחֲמִי, וְתַלְיִסְר

דַעֲתִיקָא סְתִים וְגַנְיָז מִפְּלָא, וְתִשְׁעָה דְאַתְגְּלִיין
מִזְעִיר אַנְפִין (בְּזַעֲרֵי אַנְפִין) וּמִתַּחֲבָרֵן כְּלָהּ בְּצִרּוּפָא
דְשָׂמָא חַד, דְהָוָה מְכוּוֹן פְּהֵנָא כַד פְּרִיס יְדוּי
בְעֵשְׂרִין וְתַרְיַן אַתְוּוֹן גְּלִיפֵן.

וְהָאֵנָּא, כַּד הָוָה צְנִיעוּתָא בְעֵלְמָא, הָוָה
מִתְגְּלִיָּיא שְׂמָא דָּא לְכֻלָּא. מִדְּאַסְגִּי
חֲצִיפּוּתָא בְעֵלְמָא, סְתִים בְּאַתְוּוּי. דְכַד הָוָה
מִתְגְּלִיָּיא. פְּהֵנָּא מְכוּוֹן, וְשְׂמָא מִתְפָּרֵשׁ. בְּמָאֵי
מְכוּוֹן. מְכוּוֹן בְּסִתִּימָא דְטְמִיר וְגַנְיָז, וּמִתְגְּלִיָּיא
וּמִתְפָּרֵשׁ. מִדְּאַסְגִּי חֲצִיפּוּתָא בְעֵלְמָא, סְתִים
כְּלָא בְּאַתְוּוֹן רְשִׁימִין.

וְהָא חֲזִי, דְכָל הַגִּי עֵשְׂרִין וְתַרְיַן אַתְוּוֹן (ס"א רחמי)
(ס"א דְכָל הַגִּי כ"ב מְכִילֵן דְרַחֲמִין), (דף קמ"ז ע"א) מְשָׁה
אַמְרֵן בְּתַרֵּי זְמַנֵּי. זְמַנָּא קְדַמָּא אָמַר, תְּלִיסַר
מְכִילֵן דַּעֲתִיקָא דַּעֲתִיקִין סְתִימָא דְכֻלָּא,
לְנַחֲתָא אֵלִין לְאַתֵּר דְדִינָא אֲשַׁתְּכַח, לְאַכְפִּיָּא
לְהוּ. זְמַנָּא תְנַיִנָּא, אָמַר תִּשְׁעָה מְכִילֵן דְרַחֲמִין,
דְכֻלִּילֵן בְּזַעֲרֵי אַנְפִין, וְנַהֲיִרִין מַעֲתִיקָא
סְתִימָא דְכֻלָּא. וְכֻלָּהּ כְּלִיל פְּהֵנָּא כַד פְּרִיס
יְדוּי לְבָרְכָא עֲמָא, וּמִשְׁתַּכְּחֵן דְמִתְבָּרְכִין כְּלָהּ
(ס"א עליון) עֲלָמִין בְּסִטְרָא דְרַחֲמִין, דְאַתְמַשְׁכֵּן
מַעֲתִיקָא טְמִירָא סְתִימָא דְכֻלָּא. וְכָל הַגִּי
עֵשְׂרִין וְתַרְיַן אַתְוּוֹן, מְכִילֵן סְתִימָאֵן.

יְבָרְכֵךָ יי וְיִשְׁמְרֵךָ, אֵלִין תֵּלַת קְרָאֵי, וְתֵלַת
שְׂמָהָן דְתַרִּיסַר אַתְוּוֹן כְּלִילֵן
לְקַבְּלֵיהוֹן, וּבְכֻלָּא אַתְפּוּוֹן פְּהֵנָּא. וְכָל עֲלָאֵי
וְתַתָּאֵי מִתְבַּסְמֵן בְּעֵשְׂרִין וְתַרְיַן אַתְוּוֹן,
דְסִתִּימִין בְּהַגִּי תֵּלַת קְרָאֵי, לְקַבִּיל עֵשְׂרִין וְתַרְיַן
(אתוון) מְכִילֵן דְרַחֲמִין דְכֻלִּיל כְּלָא. וּבְגִין כִּף
כְּתִיב אָמֹר, וְלֹא אָמְרוּ, כִּמָּה דְאוּקִימָנָא.
אָמֹר. דְבַעֲי לְכוּוֹנָא בְּכָל הַגִּי סְתִימִין, בְּכָל
הַגִּי דְרַגִּין. אָמֹר: בְּמֵלִין סְתִימִין דְלַעֲיָלָא.
אָמֹר: חוּשְׁבֵן רמ"ח אַבְרִין דְבְּאָדָם חֲסֵר חַד.

מִהַכֵּל. וְתִשְׁעָה שְׁהֲתַגְּלוּ מִזְעִיר
אַנְפִין (בְּזַעֲרֵי אַנְפִין), וּמִתַּחֲבָרִים כְּלָם
בְּצִרּוּף שֵׁם אָחָד שֶׁהִיא הַפְּהֵן
מְכוּוֹן כְּשִׁפְרֵס יְדוּי בְּעֵשְׂרִים
וּשְׁתֵּים אֲוֹתִיּוֹת חֲקוּקוֹת.

וְלְכַוְנָה, כְּשֶׁהִיָּתָה צְנִיעוּת
בְּעוֹלָם, הִיָּה מִתְגַּלָּה שֵׁם זֶה לְפַל.
מִשְׁרַבְתָּה הַחֲצִפָּה בְּעוֹלָם, נִסְתַּר
בְּאוֹתִיּוֹתָיו. שְׂכֻשְׁהִיא מִתְגַּלָּה,
הַפְּהֵן הִיָּה מְכוּוֹן, וְהֵשֵׁם מִתְפָּרֵשׁ.
כִּמָּה מְכוּוֹן? מְכוּוֹן בְּנִסְתַּר שְׂטִמִּיר
וְגַנְיָז, וּמִתְגַּלָּה וּמִתְפָּרֵשׁ.
מִשְׁהִתְרַבְּתָה הַחֲצִפָּה בְּעוֹלָם,
נִסְתַּר הַכֵּל בְּאוֹתִיּוֹת רְשׁוּמוֹת.

וְכֹא רָאָה שְׂכָל אֱלוּי עֵשְׂרִים
וּשְׁתֵּים אֲוֹתִיּוֹת (רַחֲמִים) (שְׂכָל אֱלוּ
עֵשְׂרִים וּשְׁתֵּים מִדּוֹת הַרַחֲמִים), מִלְּשָׁה אָמַר
אוֹתָן בְּשִׁפְתֵי פְעָמִים. פְּעַם
רִאשׁוֹנָה אָמַר שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה מִדּוֹת
שֶׁל עֲתִיק הַעֲתִיקִים, נִסְתַּר הַכֵּל,
לְהוֹרִיד אֵלָה לְמָקוֹם שְׁנַמְצָא
הַדִּין, לְכַפּוֹתָם. פְּעַם שְׁנִיָּה אָמַר
תִּשְׁעָה מִדּוֹת רַחֲמִים שְׂכָלְלוּם
בְּזַעֲרֵי אַנְפִין, וּמְאִירִים מִהַעֲתִיק
נִסְתַּר הַכֵּל. וְכֻלָּם כּוֹלֵל הַפְּהֵן
כְּשִׁפּוּרֵשׁ יְדוּי לְבָרְךָ אֵת הַעֵם,
וְנַמְצָאִים שְׂמִתְבָּרְכִים כֹּל (הַעֲלִיּוֹנִים)
הַעוֹלָמוֹת בְּצַד הַרַחֲמִים
שְׁנַמְשָׁכִים מִהַעֲתִיק הַטְּמִיר,
נִסְתַּר הַכֵּל. וְכָל הַעֵשְׂרִים וּשְׁתֵּים
אוֹתִיּוֹת הִלְלוּ מִדּוֹת נִסְתַּרוֹת.

יְבָרְכֵךָ ה' וְיִשְׁמְרֵךָ, אֱלוּי שְׁלֹשָׁה
פְּסוּקִים וְשְׁלֹשָׁה שְׁמוֹת שֶׁל שְׁתֵּים
עֶשְׂרֵה אוֹתִיּוֹת הַכְּלִילוֹת כְּנַגְדָם,
וּבְכָל הַתְּפוּז הַפְּהֵן. וְכָל עֲלִיּוֹנִים
וְתַתְּחוּנִים מִתְבַּשְׂמִים בְּעֵשְׂרִים
וּשְׁתֵּים אוֹתִיּוֹת שְׁנִסְתַּרוֹת
בְּשְׁלֹשֶׁת הַפְּסוּקִים הִלְלוּ, כְּנַגַּד
עֵשְׂרִים וּשְׁתֵּים (אוֹתִיּוֹת) מִדּוֹת
רַחֲמִים שְׂכוֹלֵלוֹת הַכֵּל. וְלִכְּן
כְּתוּב אָמֹר, וְלֹא אָמְרוּ, כִּמּוֹ
שְׂבָאֲרָנוּ. אָמֹר - שְׂצַרִּיךָ לְכוּוֹן
בְּכָל הַנִּסְתַּרִּים הִלְלוּ בְּכָל
הַמַּעֲלוֹת הִלְלוּ. אָמֹר - בְּדַבְּרִים

מאי טעמא. דבחד תליין פלהו. וכלהו מתברכאן בהאי ברכתא, בהני תלת קראי, פדאמרן. להם: לאתפללא בהאי ברכתא עלאינ ותתאינ.

תאנא, אמר רבי יוסי, יומא חד יתיבנא קמיה דרבי אלעזר בן רבי שמעון, שאילנא ליה, אמיןא, רבי מאי קא חמא דוד דקאמר (תהלים לו) אדם ובהמה תושיע יי, אדם תינח, בהמה למה. אמר ליה יאות שאלת, פלא במנינא הוא, זכו אדם, לא זכו בהמה.

אמיןא, רבי, רזא דמלה קא בעינא. אמר ליה פלא אתמר, ותא חזי, קרא קדשא בריך הוא לישראל אדם, פגוונא דלעילא. וקרא להו בהמה, וכלא בחד קרא, דכתיב (יחזקאל לד) ואתן צאני צאן מרעיתי וגו'. ואתן צאני צאן מרעיתי, הא בהמה. אדם אתם, הא אדם. וישראל אקרו אדם ובהמה, ובגין כך אדם ובהמה תושיע יי. ועוד רזא דמלה, זכו אדם פגוונא דלעילא. לא זכו, בהמה אקרו. וכלהו מתברכאן בשעתא חדא. אדם דלעילא. ובהמה דלתתא. ופל שפן דכלא אית בהו בישראל, הדא הוא דכתיב אדם ובהמה תושיע יי.

ותא חזי, לית ברכתא לתתא אשתכח, עד דישתכח לעילא. ומדאשתכח לעילא אוף לתתא אשתכח, וכלא הכי תליא לטב ולבייש. לטב, דכתיב (הושע ב) אענה את השמים והם יענו את הארץ. לבייש, דכתיב (ישעיה כד) יפקוד יי על צבא המרום במרום ועל מלכי האדמה על האדמה.

אמר רבי יהודה, בגין כך (האי תפארת פתח ביה) כתיב אמור להם סתם, לאתברכא עלאינ

נסתרים של מעלה. אמור - חשבון רמ"ח איברים שבאדם חסר אחד. מה הטעם? שבאחד כלם תלויים. וכלם מתברכים בברכה זו בשלשת הפסוקים הללו כמו שבארנו. להם - לכלל בברכה זו עליונים ותחתונים.

דמדנו, אמר רבי יוסי, יום אחד ישבתי לפני רבי אלעזר בן רבי שמעון ושאלתי אותו, אמרתי, רבי, מה ראה דוד שאמר (תהלים לו) אדם ובהמה תושיע ה? אדם מילא, בהמה למה? אמר לו, יפה שאלת, הפל הוא במנין. זכו - אדם. לא זכו - בהמה.

אמרתי, רבי, סוד הדבר אני רוצה. אמר לו, הכל נאמר, ובא ראה, הקדוש ברוך הוא קרא לישראל אדם, פדגמה שלמעלה, וקרא להם בהמה, והכל בפסוק אחד, שכתוב ואתן צאני צאן מרעיתי וגו'. (יחזקאל לד) ואתן צאני צאן מרעיתי - הרי בהמה. אדם אתם - הרי אדם. וישראל נקראו אדם ובהמה, ומשום זה אדם ובהמה תושיע ה. ועוד סוד הדבר, זכו - אדם פדגמה שלמעלה, לא זכו - נקראו בהמה, וכלם מתברכים בזמן אחד - אדם שלמעלה ובהמה שלמטה. וכל שפן שהכל יש בהם בישראל. זהו שכתוב אדם ובהמה תושיע ה. ובא ראה, הברכה לא נמצאת למטה עד שתמצא למעלה, ומשנמצאה למעלה - גם למטה נמצאת, והכל תלוי כך לטוב ולרע. לטוב, שכתוב (הושע ב) אענה את השמים והם יענו את הארץ. לרע, שכתוב (ישעיה כד) יפקוד ה על צבא המרום במרום ועל מלכי האדמה על האדמה.

אמר רבי יהודה, בגלל זה (התפארת הו פתח ב) פתוח אמור להם, סתם, בפתחה, ואחר כך את בני ישראל

להתברך עליונים ותחתונים כלם כאחד, שכתוב פה תברכו

אָמור לָהֶם סֵתָם, לְהַתְּבַרְךָ כָּלֶם
כְּאָחֵד. יִבְרַכְךָ ה' - לְמַעַלְה.
וַיִּשְׁמְרְךָ - לְמִטָּה. יָאֵר ה' פָּנָיו -
לְמַעַלְה. וַיַּחַנְךָ - לְמִטָּה. יִשָּׂא ה'
פָּנָיו - לְמַעַלְה. וַיִּשֶׂם לְךָ שְׁלוֹם -
לְמִטָּה.

רַבִּי אַבָּא אָמַר, כָּלֶם מִתְּבַרְכִים
כְּאָחֵד בְּעֶשְׂרִים וּשְׁתַּיִם אוֹתִיּוֹת
חֻקוֹת שֶׁל הַשֵּׁם הַקְּדוֹשׁ שֶׁנִּכְלָל
וְנוֹסֵף פָּאן, בְּעֶשְׂרִים וּשְׁתַּיִם
אוֹתִיּוֹת כָּלֶם מִתְּבַרְכִים. וְהֵם
רַחֲמִים תּוֹף רַחֲמִים, שְׁלֹא נִמְצָא
בָּהֶם דִּין. וְלֹא? וְהִרִי כְּתוּב יִשָּׂא
ה' פָּנָיו אֵלֶיךָ! אָמַר רַבִּי אַבָּא,
יִשָּׂא - יִסְלַק וַיַּעֲבִיר כְּדִי שְׁלֹא
יִמְצָא דִין כָּלֶל.

רַמְדֵנוּ, אָמַר רַבִּי יוֹסִי, בְּשַׁעַה
שֶׁהִכְהֵן פּוֹרֵשׁ יְדִיו, אֲסוּר לַעֲם
לְהִסְתַּפֵּל בּוֹ, מִשּׁוּם שֶׁשְׂכִינָה
שׁוֹרָה בְּיָדָיו. אָמַר רַבִּי יִצְחָק, אִם
כֵּן, כִּיּוֹן שְׁלֹא רוֹאִים, אֲזַי מָה
אֲכַפֵּת לָהֶם, שֶׁהִרִי כְּתוּב (שְׁמוֹת לב)
כִּי לֹא יִרְאֵנִי הָאָדָם וְחִי, בְּחַיֵּיהֶם
לֹא רוֹאִים, אֲבָל בְּמִיתָתָם רוֹאִים?
אָמַר לוֹ, מִשּׁוּם שֶׁהַשֵּׁם הַקְּדוֹשׁ
רְמוּז בְּאֶצְבָּעוֹת יְדָיו, וְצָרִיף
הָאָדָם לִפְחוֹד. אַף עַל גַּב שְׁלֹא
רוֹאֵה שְׂכִינָה, לֹא צָרִיף לְהִסְתַּפֵּל
עַל הַיָּדִים שֶׁל הַכְּהֻנִים, כְּדִי
שֶׁהַעֵם לֹא יִמְצָא בְּחֻצְפָה אֶל
הַשְּׂכִינָה.

רַמְדֵנוּ, בְּשַׁעַה שֶׁהִכְהֵן פּוֹרֵשׁ
יְדָיו, צָרִיף הָעַם לְשׁוּב בְּיָרְאָה,
בְּאִימָה, וְלִדְעַת שְׁאוֹתָהּ שַׁעַה עַת
רְצוֹן נִמְצָא בְּכָל הָעוֹלָמוֹת,
וּמִתְּבַרְכִים עֲלִיוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים
וְאִין דִּין בְּכָלֶם, וְהִיא הַשַּׁעַה
שֶׁמִּתְגַּלֶּה הַנִּסְתָּר עֲתִיק הָעֵתִיקִים
בְּזַעִיר אֲנִפִין, וְנִמְצָא שְׁלוֹם בְּכָלֶם.
אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, בְּרֹאשֵׁי שְׁלֹשֶׁת
הַפְּסוּקִים הֵלְלוּ יו"ד יו"ד יו"ד:
"וְיִבְרַכְךָ י"אֵר י"שָׂא. כָּלֶם

וְתַתְּאִין, כְּלֵהוּ כְּחֵדָא. דְּכִתִּיב כֹּה תְּבַרְכוּ
בְּתַחֲלָה, וְאַחַר כֵּן אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אָמַר לָהֶם
סֵתָם, לְאַתְּבַרְכָּא כְּלֵהוּ כְּחֵדָא, יִבְרַכְךָ יי,
לְעִילָא. וַיִּשְׁמְרְךָ, לְתַתָּא. יָאֵר יי פָּנָיו, לְעִילָא.
וַיַּחַנְךָ, לְתַתָּא. יִשָּׂא יי פָּנָיו, לְעִילָא. וַיִּשֶׂם לְךָ
שְׁלוֹם לְתַתָּא.

רַבִּי אַבָּא אָמַר, כְּלֵהוּ כְּחֵדָא מִתְּבַרְכָּאן,
בְּעֶשְׂרִין וַתְּרִין אַתּוּון גְּלִיפֵן דְּשִׁמְא
קְדִישָׁא דְאַתְּפַלְל וְסִתִּים הָכָא, בְּעֶשְׂרִין וַתְּרִין
אַתּוּון מִתְּבַרְכָּאן כְּלֵהוּ. וְאִינוּן רַחֲמֵי גּוֹ רַחֲמֵי,
דְּלֹא אִשְׁתַּכַּח בְּהוּ דִּינָא. וְלֹא, וְהַפְּתִיב יִשָּׂא יי
פָּנָיו אֵלֶיךָ. אָמַר רַבִּי אַבָּא, יִשָּׂא: יִסְלַק וַיַּעֲבִיר
בְּגִין דְּלֹא יִשְׁתַּכַּח דִּינָא כָּלֶל.

הַתַּנָּא, אָמַר רַבִּי יוֹסִי, בְּשַׁעַתָּא דְכַהֲנָא פְּרִיס
יְדוּי, אֲסִיר לִיהָ לַעֲמָא לְאַסְתַּפְּלָא בִּיהָ,
מִשּׁוּם דְּשְׂכִינְתָּא שְׂרִיא בִּידוּי. אָמַר רַבִּי יִצְחָק,
אִי הָכִי, כִּיּוֹן דְּלֹא חֲמָאן מַה אֲכַפֵּת לָהוּ, דְּהָא
כְּתִיב (שְׁמוֹת לב) כִּי לֹא יִרְאֵנִי הָאָדָם וְחִי, בְּחַיֵּיהוֹן
לֹא חֲמָאן, אֲבָל בְּמִיתָתְהוֹן חֲמָאן. אָמַר לִיהָ,
מִשּׁוּם דְּשִׁמְא קְדִישָׁא רְמִיזָא בְּאֶצְבָּעֵן דִּידוּי,
וּבְעֵי בַר נֶשׁ לְדַחֲלָא, אַף עַל גַּב דְּלֹא חֲמָאן
שְׂכִינְתָּא, לֹא בְּעָאן לְאַסְתַּפְּלָא בִּידֵיהוּ דְכַהֲנֵי,
בְּגִין דְּלֹא יִשְׁתַּכְחוּן עֲמָא חֻצִּיפָאן לְגַבֵּי
שְׂכִינְתָּא.

הַתַּנָּא, בְּהֵיא שַׁעַתָּא דְכַהֲנָא פְּרִיס יְדוּי,
צָרִיכִין עֲמָא לְמִיתַב בְּדַחֲלֵלוּ,
בְּאִימְתָא, וְלִינְדַע דְּהֵיא שַׁעַתָּא, עֵידָן רַעוּתָא
אִשְׁתַּכַּח בְּכָלֵהוּ עַלְמִין, וּמִתְּבַרְכָּן עַלְאִין
וְתַתְּאִין, וְלִית דִּינָא בְּכָלֵהוּ. וְהוּא שַׁעַתָּא,
דְּאַתְּגַלִּי סְתִימָא עֲתִיקָא דְעֲתִיקִין בְּזַעִיר אֲנִפִין
וְאַשְׁתַּכַּח שְׁלָמָא בְּכָלֵא.

אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, בְּהֵנִי תֵּלֵת קְרָאִי (דף קמ"ז ע"ב)

רִישֵׁיהוֹן יו"ד יו"ד יו"ד, י"בְּרַכְךָ י"אֵר י"שָׂא. כְּלֵהוּ לְאַחֲזָאָה

להראות אמונה השלמה,
ולהתברך מהעתיק מי שצריך.
יו"ד יו"ד יו"ד, להתברך זעיר
אנפין מעתיק הכל. ומשום כך,
בכרך ה' למעלה, וישמרך הוא
למטה, וכן פלם.

ושנה התנא לפני שמעון, מי
שמצטער בחלומו, שיבא בשעה
שהכהנים פורשים ידיהם,
ויאמר: רבונו של עולם, אני שלך
וחלומותי שלך וכי. למה?
משום שאותה שעה נמצאים
רחמים בכל העולמות, ומי
שיבקש תפלתו בצערו, מתהפך
לו דין לרחמים.

ושמו את שמי. מה זה ושמו את
שמי? אמר רבי יהודה, יתקנו,
כמו שכתוב (במדבר ד) ושמו אותם
איש איש על עבודתו ואל משאו.
להתקין בברכתם פתרים של ימין
לימין, וכתרים של שמאל
לשמאל כראוי, שצריך שלא
יטעו בהם להתקין הפל כדי
שיתברכו עליונים ותחתונים.

ואם יעשו כך, מה פתוב? ואני
אברכם. למי? לאותם פהנים,
שכתוב (בראשית כו) ומברכך ברוך.
וכתוב (שם יב) ואברכה מברכך.
הם מברכים את העם, ואני אברך
אותם, ולפיכך פתוב ושמו, ולא
כתוב יאמרו או יזכרו.

רמדנו, כל כהן שלא אהבים
אותו העם, לא יפרש ידיו.
ומעשה היה ככהן אחד שקם
ויפרש ידיו, ועד שלא השלים
נעשה גל עצמות. מה הטעם?
משום שלא ברך בחביבות. וקם
אחר ופרש ידיו וברך, והתתקן
אותו היום. כל כהן שאינו אהב
את העם או העם לא אהבים
אותו, לא יפרש ידיו לברך את
העם, שכתוב (משלי כב) טוב עין
הוא יברך, אל תקרי יברך, אלא
יברך.

מהימנותא שלימא. ולא תברכא מעתיקא מאן
דאצטריך. יו"ד יו"ד יו"ד, לאתברכא זעיר
אנפין מעתיקא דכלא. ובגין כך יברכך יי
לעילא, וישמרך הוא לתתא, וכן פלהו.

ותאני תנא קמיה דרבי שמעון, האי מאן
דמצער בחלמיה, ליתי בשעתא דכהני
פרסי ידיהו, ולימא רבונו של עולם אני שלך
וחלומותי שלך וכי. אמאי. משום דההיא
שעתא אשתכחו רחמי בעלמין פלהו, ומאן
דיבעי צלותיה בצעריה, אתהפך ליה דינא
לרחמי.

ושמו את שמי. (במדבר ו) מהו ושמו את שמי.
אמר רבי יהודה, יתקנו. כמה דכתיב,
(במדבר ד) ושמו אותם איש איש על עבודתו ואל
משאו. לאתקנא בברכתהון פתרין דימינא
לימינא, וכתרין דשמאלא לשמאלא, פדקא
חזי. דבעיא דלא יטעון בהון, לאתקנא כלא,
בגין דיתברכו עלאין ותתאין.

ואי יעבדון הכי, מה כתיב. ואני אברכם.
למאן. לאינון פהני, דכתיב, (בראשית כו)
ומברכך ברוך. וכתוב (בראשית יב)
ואברכה מברכך. אינון מברכין לעמא, ואנא אברך
להו. ולפיכך פתיב ושמו, ולא כתיב יאמרו,
או יזכרו.

תאנא, כל כהן דלא רחמין ליה עמא, לא
יפרוס ידיו. ועובדא הוה פחד כהן
דקם ופריס ידיו, ועד דלא אשלים, אתעביד
תלא דגרמי. מאי טעמא. משום דלא ברך
בחביבותא. וקם אחר ופריס ידיו וברך,
ואתתקן ההוא יומא. כל כהן דהוא לא רחמים
לעמא, או עמא לא רחמין ליה, לא יפרוס
ידיו לברכא לעמא, דכתיב, (משלי כב) טוב עין
הוא יברך אל תקרי יברך, אלא יברך.

לְמַדְנּוּ, אָמַר רַבִּי יִצְחָק, בַּא וְרָאָה
מֵה פְתוּב בְּאוֹתוֹ בְּלַעַם הַרְשָׁע.
בְּשַׁעַה שְׁנַמְסֵר לוֹ לְבָרְךָ אֶת
יִשְׂרָאֵל, הִיָּה מְשַׁגִּיחַ בְּעֵינַי רְעָה
כְּדִי שְׁלֵא תִתְקַים הַבְּרָכָה, וְהִיָּה
תּוֹלָה דְבָרָיו בְּאוֹתָהּ עֵינַי רְעָה,
שְׁפָתוּב (במדבר כד) נָאֵם בְּלַעַם בְּנוֹ
כְּעַר. מַה זֶה בְּנוֹ כְּעַר? מֵאוֹתוֹ
שְׁהִיָּה שׁוֹנֵא אוֹתוֹ יוֹתֵר מִכָּל בְּנֵי
הָעוֹלָם. וְנָאֵם הַגִּבּוֹר שְׁתָּם הָעֵינַי,
שְׁפָתוּם הָעֵינַי טוֹב מֵהֶם, כְּדִי שְׁלֵא
יִתְבָּרְכוּ וְלֵא תִתְקַים הַבְּרָכָה.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, כִּף הוּא בּוֹדְאִי,
שְׁנַמְצָאֵת פְּתִיחַת (שְׁנַמְצָאֵת פְּתִיחַת)
עֵינַי לְבָרְךָ, שְׁפָתוּב (דניאל ט) פִּקְח
עֵינֶיךָ, כְּדִי לְבָרְךָ. וּבִרְכַת רַב
הַמְנוּנָא סָבָא כִּף הִיָּה אוֹמֵר:
הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא יִפְקַח עֵינָיו
עֲלֶיךָ. וּבְאוֹתוֹ רְשָׁע פְּתוּב שְׁתָּם
הָעֵינַי, כְּדִי שְׁלֵא יִתְבָּרְכוּ עַל יָדוֹ.
וְאָמַר רַבִּי יִצְחָק, לִכְן צְרִיךְ הַכֹּהֵן
לְבָרְךָ בְּעֵינַי טוֹבָה, בְּרַכְתּוֹ תִתְקַים.
וְשְׁלֵא מְבָרְךָ בְּעֵינַי טוֹבָה, פְּתוּב
(משלי כג) אֵל תִּלְחַם אֶת לָחֶם רַע
עֵינַי וְאֵל תִּתְאַוּ לְמִטְעָמוֹתָיו.
כְּלוּמַר, אֵל תִּבְקַשׁ מִמֶּנּוּ בְּרַכָּה
כָּלֵל.

אָמַר רַבִּי יוֹסִי, בַּא רְאָה, פְּתוּב
(דברים כג) וְלֵא אָבָה ה' אֱלֹהֶיךָ
לְשִׁמְעַע אֵל בְּלַעַם וְגוֹ'. לְשִׁמְעַע אֵל
בְּלַעַם? ! אֵל בְּלַק הִיָּה צְרִיךְ לוֹ
לְהִיּוֹת, שְׁהָרִי בְּלַק עָשָׂה הַכֹּל!
מַה זֶה אֵל בְּלַעַם? אֵלֵא מִשׁוּם
שְׁהִיָּה סוֹתָם עֵינָיו כְּדִי שְׁלֵא
יִתְבָּרְכוּ יִשְׂרָאֵל. לְמַדְנּוּ, אָמַר רַבִּי
יוֹסִי, אָמַר לוֹ הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא
לְבַלְעָם: רְשָׁע, אִתָּה סוֹתָם עֵינֶיךָ
כְּדִי שְׁלֵא יִתְבָּרְכוּ בְנֵי - אֲנִי אֶפְקַח
עֵינַי, וְכָל הַדְּבָרִים שְׁתֵּאמַר,
אִתָּה אִתָּם לְבָרְכָה. זֶהוּ שְׁפָתוּב
(שם) וַיִּהְיֶה ה' אֱלֹהֶיךָ לְךָ אֶת
הַקְלָלָה לְבָרְכָה פִי אִתָּה וְגוֹ'.
וְעַל כֵּן פְּתוּב, (משלי כב) טוֹב עֵינַי
הוּא יְבָרְךָ פִי נִתֵּן מִלְחָמוֹ לְדָל.

תְּאֵנָא, אָמַר רַבִּי יִצְחָק, בַּא וְרָאָה מַה כְּתִיב
בְּהָהוּא רְשָׁע דְּבַלְעָם, בְּשַׁעַתָּא
דְּאִתְמַסֵּר לִיה לְבָרְכָא לְיִשְׂרָאֵל, הִוָּה מְשַׁגַּח
בְּעֵינָא בִישָׂא, בְּגִין דְּלֵא יִתְקַיִם בְּרַכְתָּא, וְהִוָּה
תְּלִי מְלוּי בְּהָהוּא עֵינָא בִישָׂא, דְּכְתִיב, (במדבר כד)
נָאֵם בְּלַעַם בְּנוֹ כְּעוֹר. מָאִי בְנוֹ כְּעוֹר. מַה־הוּא
דְּהָוָה סָאֲנִי לְהוֹ יִתִּיר מִכָּל בְּנֵי עַלְמָא. וְנָאֵם
הַגִּבּוֹר שְׁתָּם הָעֵינַי, דְּסָתִים עֵינָא טָבָא מִנֵּיהוּ,
בְּגִין דְּלֵא יִתְבָּרְכוּ, וְלֵא יִתְקַיִם בְּרַכְתָּא.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, הִכִּי הוּא וְדָאִי, דְּאִשְׁתַּכַּח
פְּקִיעָא (ס"א דְּאִשְׁתַּכַּח פְּקִיעָא) דְּעֵינָא לְבָרְכָא,
דְּכְתִיב, (דניאל ט) פִּקְח עֵינֶיךָ, בְּגִין לְבָרְכָא.
וּבְרַכְתָּא דְּרַב הַמְנוּנָא סָבָא, הִכִּי אָמַר, קְדָשָׁא
בְּרִיךְ הוּא יִפְקַח עֵינָיו עֲלֶיךָ. וּבְהָהוּא רְשָׁע
פְּתִיב, שְׁתוּם הָעֵינַי. בְּגִין דְּלֵא יִתְבָּרְכוּ עַל
יָדוֹ. וְאָמַר רַבִּי יִצְחָק, בְּגִין כִּף פְּהֵנָא דְּבָרִיךְ
בְּעֵינָא טָבָא, בְּרַכְתִּיה אִתְקַיִם. וְדְלֵא מְבָרְךָ
בְּעֵינָא טָבָא, פְּתִיב, (משלי כג) אֵל תִּלְחַם אֶת לָחֶם
רַע עֵינַי וְאֵל תִּתְאַוּ לְמִטְעָמוֹתָיו, כְּלוּמַר אֵל
תִּבְעוּ מִנֵּיהּ בְּרַכְתָּא כָּלֵל.

אָמַר רַבִּי יוֹסִי, תָּא חֲזִי, פְּתִיב (דברים כג) וְלֵא אָבָה
יְי אֱלֹהֶיךָ לְשִׁמְעַע אֵל בְּלַעַם וְגוֹ'. לְשִׁמְעַע
אֵל בְּלַעַם, אֵל בְּלַק מִיבְעִי לִיה, דְּהָא עָבִיד
בְּלַק כְּלָא, מַהוּ אֵל בְּלַעַם. אֵלֵא מִשׁוּם דְּהָוָה
סָתִים עֵינָיו, בְּגִין דְּלֵא יִתְבָּרְכוּ יִשְׂרָאֵל. תְּאֵנָא,
אָמַר רַבִּי יוֹסִי, אָמַר לִיה קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא
לְבַלְעָם, רְשָׁע, אִתָּה סָתִים עֵינֶיךָ בְּגִין דְּלֵא
יִתְבָּרְכוּ בְנֵי. אֲנֵא אֶפְקַח עֵינַי, וְכָל מְלִין
דְּתִימָא, אִתְפַּךְ לְהוֹ לְבָרְכָאֵן. הִדָּא הוּא דְּכְתִיב,
וַיִּהְיֶה ה' אֱלֹהֶיךָ לְךָ אֶת הַקְלָלָה לְבָרְכָה כִּי
אִתְבָּרְךָ וְגוֹ'.

וְעַל דָּא כְּתִיב, טוֹב עֵינַי הוּא יְבָרְךָ פִי נִתֵּן
מִלְחָמוֹ לְדָל. מַהוּ מִלְחָמוֹ. כְּמָה

מה זה מלחמו? כמו שבארנו, שכתוב (ויקרא כא) לחם אלהיו מקדשי הקדשים וגו'. משמע שקדשי הקדשים, לחם אלהיו יצא ממנו, ולכן פי נתן מלחמו לדל. למדנו כמה חביבים ישראל לפני הקדוש ברוך הוא, שעליונים ותחתונים מתברכים רק בגלל ישראל.

שלא יפגס בירושלם של מעלה, עד שיפגסו ישראל בירושלם של מטה, שנאמר (הושע יא) בקרבך קדוש ולא אבוא בעיר. כלומר, כל זמן שהשכינה כאן בגלות, השם שלמעלה לא נשתלם, וכל התקונים לא נתקנו, כביכול נשאר השם הקדוש חסר.

רבי אבא היה הולך ללוד, פגע בו רבי זירא בר רב. אמר לו, הרי ראיתי פני השכינה, ומי שרואה פני השכינה, צריך ללכת ולרוץ אחריה. זהו שכתוב (הושע ו) ונדעה נרדפה ללוד, ונדעה נרדפה ללוד. וזהו שכתוב (ישעיה ב) והלכו עמים רבים ואמרו לכו ונעלה אל הר ה' וגו'. כי מציון תצא תורה וגו'. ואני רוצה ללכת אחריו וללמד מאותם דברים מעלים שאתם טועמים כל יום מהחדר הקדוש.

מה זה שכתוב, (בראשית טו) והאמן בה' ויחשבה לו צדקה? אם הקדוש ברוך הוא חשב אותה לאברהם או אברהם לקדוש-ברוך-הוא? ואני שמעתי שהקדוש ברוך הוא חשב אותה לאברהם, ולא התישב בלבי. אמר לו, כך בארנו, ולא היה כך. בא ראה, ויחשבה, לא כתוב ויחשב לו, אלא ויחשבה, ודאי שאברהם חשב אותה לקדוש-ברוך-הוא. אמר לו הקדוש ברוך הוא, צא מאצטגנינות

דאוקימנא, דכתיב, (ויקרא כא) לחם אלהיו מקדשי הקדשים וגו'. משמע דקדשי הקדשים לחם אלהיו נפק מניה. ובגין כך פי נתן מלחמו לדל. תניא, כמה חביבין ישראל קמי קדשא בריהו הוא, דעלאי לא מתברכי אלא בגיניהון דישראל.

דתנינן, אמר רבי יהודה, אמר רבי חייא, אמר רבי יוסי, נשבע הקדוש ברוך הוא, שלא יפגס בירושלם של מעלה, עד שיפגסו ישראל בירושלם של מטה, שנאמר (הושע יא) בקרבך קדוש ולא אבא בעיר. כלומר, כל זמן שהשכינה כאן בגלות, השם שלמעלה לא נשתלם, וכל התקונים לא נתקנו, כביכול נשאר השם הקדוש חסר.

רבי אבא היה אזיל ללוד, פגע ביה רבי זירא בר רב, אמר ליה הא חמינא אפי שכינתא, ומאן דחמי אפי שכינתא, בעי למיזל ולרהטא בתראה. הדין הוא דכתיב, (הושע ו) ונדעה נרדפה ללוד, ונדעה נרדפה ללוד. וזהו שכתוב (ישעיה ב) והלכו עמים רבים ואמרו לכו ונעלה אל הר ה' וגו'. כי מציון תצא תורה וגו'. ואנא בעינא למהך בתרין, ולמילך מאינון מלי מעלייתא, דאתון טעמין כל יומא, מאדרא קדישא.

מאי דכתיב, (בראשית טו) והאמן בריהו הוא חשבה לאברהם, או אברהם לקודשא בריהו הוא. ואנא שמענא, דקודשא בריהו הוא חשבה לאברהם, ולא אתישבא בלבאי. אמר ליה הכי אוקימנא, ולא הכי הוי. תא חזי, ויחשבה, ויחשוב לו לא כתיב, אלא ויחשבה, אברהם ודאי חשבה לקודשא בריהו הוא. דתניא, כתיב (בראשית טו) ויוצא אותו החוצה, אמר ליה קדשא לקדוש-ברוך-הוא. שלמדנו, כתוב ויוצא אתו החוצה. אמר לו הקדוש ברוך הוא, צא מאצטגנינות

שְׁלֶךְ, לֹא אוֹתָהּ הִדְרֵךְ לְדַעַת שְׁמִי, אֶתָּה רוֹאֶה וְאֲנִי רוֹאֶה, אֲבָרָם אֵינּוּ מוֹלִיד, אֲבָרָהֶם מוֹלִיד. מִפֶּאֶן וְהִלָּאֵה הַשְּׁתַדְּלוֹ בְּדֶרֶךְ אַחֲרַת, כִּי יִהְיֶה זֶרֶעַף. מַה זֶה כִּי? הִיא כְּתוּב עֲשִׂירֵי הַקְּדוּשׁ שֶׁל הַמֶּלֶךְ לְדַעַת אֶת שְׁמוֹ, וְהִיא הַכְּתוּב שֶׁהַדִּינִים מִתְעוֹרְרִים מִמֶּנָּה.

וְכִמְרַנּוּ, כִּי יִהְיֶה זֶרֶעַף מִמֶּשׁ. בְּאוֹתָהּ שְׁעָה שְׂמַח אֲבָרָהֶם לְהַסְתַּפֵּל וְלְדַעַת אֶת שְׁמוֹ וְלִהְדַבֵּק בּוֹ, מִשּׁוּם שֶׁהַתְּבַשּׂר כִּי, וְאֵף עַל גַּב שְׂמֵתְעוֹרְרִים מִמֶּנָּה הַדִּינִים, חָשַׁב אֲבָרָהֶם לְאוֹתוֹ הַכְּתוּב, אֵף עַל גַּב שֶׁהִיא דִין, כִּי אֵלּוּ הֵיא רַחֲמִים. זֶהוּ שְׂכָתוּב וַיִּחְשְׁבָהּ. מַה זֶה וַיִּחְשְׁבָהּ? אֶת אוֹתוֹ הַכְּתוּב, צְדָקָה וְרַחֲמִים. אָמַר רַבִּי יִצְחָק, כִּי הִיא כְּתוּב עֲשִׂירֵי, וְנִקְרָאת צְדָקָה, וּמִמֶּנָּה מִתְעוֹרְרִים הַדִּינִים. וְאֲבָרָהֶם, אֵף עַל גַּב שִׁדְעָה שֶׁמֵּה צְדָקָה הִזָּה מִתְעוֹרְרִים הַדִּינִים, הוּא חָשַׁב אוֹתָהּ צְדָקָה שְׂלֵא מִתְעוֹרְרִים מִמֶּנָּה הַדִּינִים, בְּגַלֵּל שֶׁהִיא רַחֲמִים.

עוֹד אָמַר רַבִּי אַבְא, מַה שְּׂכָתוּב (שם כד) 'וְה' בְּרַךְ אֶת אֲבָרָהֶם בְּכָל כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (דברי הימים—א כט) כִּי כָל בְּשָׂמִים וּבְאֶרֶץ. וְכָתוּב כִּי תִבְרְכוּ. שְׂבַגְלָל יִשְׂרָאֵל מִתְּבַרְכַּת הַכִּי עַל יְדֵי הַכֶּהֵן, בְּשָׂבִיל שִׁיתְּבַרְכוּ יִשְׂרָאֵל לְמִטָּה, וְתִמְצָא בְּרָכָה בְּכָל. וְלַעֲתִיד לְבָא (כְּתוּב) כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, (תהלים קלד) יִבְרַכֶּךָ ה' מִצִּיּוֹן וְגו'.

שְׂכָן יְרוּשָׁלַם. וַיְהִי בְיוֹם פְּלוֹת מֹשֶׁה וְגו'. שָׁנָה רַבִּי יוֹסִי, בְיוֹם שְׂנַכְנֶסָה פְּלוֹת לַחֲפָה. בְּמָה בְּאַרְנוֹ בְיוֹם פְּלוֹת מֹשֶׁה? אֵלֶּא מְלָמֵד שְׁעַל יְדֵי מֹשֶׁה נִכְנְסָה. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, וְכִי עַד וְלֹא יָכַל מֹשֶׁה לְבוֹא אֶל אֱהֵל מוֹעֵד

בְּרִיךְ הוּא, צֵא מֵאַצְטִגְנִינּוֹת שְׁלֶךְ, לֹא הוּא אוֹרְחָא לְמַנְדַּע שְׁמִי, אֶת חָמִי, וְאַנָּא חֲמִינָא, אֲבָרָם אֵינּוּ מוֹלִיד, אֲבָרָהֶם מוֹלִיד. מִפֶּאֶן וְלִהְלָאֵה, אֲשַׁתְּדְּלוֹ בְּאַרְחָא אַחֲרָא, כִּי יִהְיֶה זֶרֶעַף. מָאִי כִי? הִיא כְּתוּב עֲשִׂירֵי קְדִישָׁא דְמִלְפָּא, לְמַנְדַּע שְׁמִיָּה, וְהִיא כְּתוּב דְדִינִין מִתְעוֹרִין מִנָּה.

וְתֵאנָא, כִּי יִהְיֶה זֶרֶעַף מִמֶּשׁ. בְּהִיא שְׁעָתָא חֲדֵי אֲבָרָהֶם, לְאַסְתַּפְּלָא וְלְמַנְדַּע שְׁמִיָּה, וְלִאֲתַדְּבַקָא בִּיהִ, מִשּׁוּם דְּאַתְּבַשּׂר כִּי, וְאֵף עַל גַּב דְדִינִין מִתְעוֹרִין מִנָּה, חֲשָׁבָהּ אֲבָרָהֶם לְהִיּוֹא כְּתוּב, אֵף עַל גַּב דְּהִיא דִינָא, כִּי אֵלּוּ הֵיא רַחֲמִי. הִדָּא הוּא דְכִתִּיב, וַיִּחְשְׁבָהּ. מָאִי וַיִּחְשְׁבָהּ. לְהִיּוֹא כְּתוּב. צְדָקָה רַחֲמִי. אָמַר רַבִּי יִצְחָק, כִּי כְּתוּב עֲשִׂירֵי הִיא, וְאַתְּקָרִי צְדָקָה, וְדִינִין מִתְעוֹרִין מִנָּה, וְאַבְרָהֶם אֵף עַל גַּב דִּידַע דְדִינִין מִתְעוֹרִין מִנָּה מֵהִיא צְדָקָה. הוּא חֲשָׁבָהּ צְדָקָה, דְדִינִין לֹא מִתְעוֹרִין מִנָּה, בְּגִין דְּהוּא רַחֲמִי.

הוּא אָמַר רַבִּי אַבְא, מָאִי דְכִתִּיב, (בראשית כד) וַיִּבְרַךְ אֶת אֲבָרָהֶם בְּכָל, כִּי כָל בְּשָׂמִים וּבְאֶרֶץ. וְכָתִיב כִּי תִבְרְכוּ, דְבִגְיִנְיָהוּ דִישְׂרָאֵל מִתְּבַרְכֵי הֵיא כִי עַל יְדָא דְכִהְנָא, בְּגִין דִּיתְּבַרְכוּן יִשְׂרָאֵל לְתַתָּא, וַיִּשְׁתַּפַּח בְּרַכְתָּא בְּכָלֵא וּלְזִמְנָא דְאַתִּי (ס"א כתיב) כִּי דָאֵת אָמַר (תהלים קלד) יִבְרַכֶּךָ יי מִצִּיּוֹן וְגו'.

(תהלים קלה) בְּרוּךְ יי מִצִּיּוֹן שׁוֹכֵן יְרוּשָׁלַם. וַיְהִי בְיוֹם פְּלוֹת מֹשֶׁה וְגו'. (במדבר ז') תֵּנָא רַבִּי יוֹסִי, בְיוֹם שְׂנַכְנֶסָה כְּלָה לַחֲוּפָה. בְּמָאִי אוּקְיָמָנָא בְיוֹם פְּלוֹת מֹשֶׁה. אֵלֶּא מְלָמֵד, דְעַל יְדֵי דְמֹשֶׁה נִכְנְסָה. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, וְכִי עַד הַשְּׁתָא אֲתַעַכְבַּת דְּלֹא עֵיילַת לְדוּכְתָהּ, וְהַכְּתִיב עָכְשׁוּ הַתְּעַכְבָּה שְׂלֵא נִכְנְסָה לְמִקוּמָהּ, וְהָרִי כְּתוּב (שמות מ) וְלֹא יָכַל מֹשֶׁה לְבוֹא אֶל אֱהֵל מוֹעֵד

וְאָל יָכוֹל מִשֶּׁה לְבֹא אֶל אֹהֶל מוֹעֵד
וְגו' . אָמַר רַבִּי יִצְחָק אֵין מוֹקֵדִים וּמְאוּחָר
בַּתּוֹרָה .

וְגו' ? אָמַר רַבִּי יִצְחָק, אֵין מְקַדֵּם
וּמְאוּחָר בַּתּוֹרָה .

וַיְהִי בַיּוֹם כָּלֹת מִשֶּׁה, וְדַאי כָּלֹת
שֶׁל מִשֶּׁה . שְׁשִׁנְיָנוּ, אָמַר רַבִּי
שְׁמַעוֹן, מֵהוּ שְׁכַתוּב (תהלים סח)
עֲלִיתָ לְמָרוֹם שְׁבִית שְׁבִי וְגו' ?
אֶלָּא בְּשַׁעַה שְׁאָמַר לוֹ הַקְּדוֹשׁ
בְּרוּךְ הוּא (שמות ג) שֶׁל נְעֻלְיָךְ מֵעַל
רַגְלֶיךָ, הַזְדַּעְזַע הָהָר . אָמַר מִיכָאֵל
לְפָנָי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא : רַבּוֹנוּ
שֶׁל עוֹלָם, הַתְּרַצָּה לְסַתֵּר אָדָם ?
וְהָרִי כְּתוּב (בראשית ה) זָכַר וַיִּנְקְבָה
בְּרָאִם וַיְבַרְךְ אַתָּם, וְאֵין נִמְצָאת
הַבְּרָכָה אֶלָּא בְּמִי שֶׁהוּא זָכַר
וַיִּנְקְבָה, וְאַתָּה אוֹמֵר לְהַפְרֵד
מֵאִשְׁתּוֹ ?

וַיְהִי בַיּוֹם כָּלֹת מִשֶּׁה, כָּלֹת שֶׁל מִשֶּׁה וְדַאי .
דִּתְנִינָן אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, מָאי דְכָתִיב,
(תהלים סח) עֲלִיתָ לְמָרוֹם שְׁבִית שְׁבִי וְגו' . אֶלָּא
בְּשַׁעַה שְׁאָמַר לוֹ קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא, (שמות ג) שֶׁל
נְעֻלְיָךְ מֵעַל רַגְלֶיךָ, אֲזַדְעִזַּע הָהָר, אָמַר מִיכָאֵל
קָמִי קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא, רַבּוֹנוּ שֶׁל עוֹלָם תְּבַעֵי
לְסַתֵּר אָדָם . וְהָא כְּתִיב (בראשית ה) זָכַר וַיִּנְקְבָה
בְּרָאִם וַיְבַרְךְ אוֹתָם, וְלִית בְּרִכְתָּא אֲשַׁתְּכַח,
אֶלָּא בְּמֵאן דְּאִיהוּ דְּכַר וַיִּנְקְבָה, וְאַתָּה אָמַרְתָּ
לְאַתְפָּרְשָׁא מֵאַתְתִּיהָ .

אָמַר לוֹ : הָרִי קִיָּם מִשֶּׁה פְּרִיָּה
וּרְבִיָּה, כַּעַת אֲנִי רוֹצֵה שְׁיִשָּׂא אֶת
הַשְּׂכִינָה, וּבְשִׁבְלֵי תְרַד הַשְּׂכִינָה
לְדוֹר עַמּוֹ . זֵהוּ שְׁכַתוּב עֲלִיתָ
לְמָרוֹם שְׁבִית שְׁבִי . וּמֵהוּ הַשְּׁבִי ?
שְׂכִינָה שְׁנִשְׂאָה לָךְ . לְקַחַת מִתְּנוֹת
בְּאָדָם . בְּאָדָם לֹא כְּתוּב, אֶלָּא
בְּאָדָם הַיְדוּעַ לְמַעְלָה . וּבַיּוֹם
שְׁיַרְדָּה הַשְּׂכִינָה, אוֹתוֹ יוֹם
שְׁנִשְׂאָה לְמִשֶּׁה הִיא יְרֵדָה, זֵהוּ
שְׁכַתוּב כָּלֹת מִשֶּׁה, כָּלֹת מִשֶּׁה
מִמֶּשׁ .

אָמַר לִיהָ הָא קִיָּים מִשֶּׁה פְּרִיָּה וּרְבִיָּה, הַשְּׁתָּא
אֲנָא בְּעֵינָא דִּיתְנַסְבַּ בְּשְׂכִינְתָּא,
וּבְגִינְיָה יַחוּת שְׂכִינְתָּא לְדִיִּירָא עֲמִיהָ, הָדָא
הוּא דְכָתִיב עֲלִיתָ לְמָרוֹם שְׁבִית שְׁבִי . וּמֵאִי
שְׂבִי . שְׂכִינְתָּא דְאַתְנַסִּיבַת עַמּוֹן . לְקַחַת מִתְּנוֹת
בְּאָדָם . בְּאָדָם לֹא כְּתִיב, אֶלָּא בְּאָדָם הַיְדוּעַ
לְמַעְלָה . וּבַיּוֹמָא דְנַחְתַּת שְׂכִינְתָּא, הֵהוּא יוֹמָא
דְאַתְנַסְבָּא בְּמִשֶּׁה נַחְתָּא, הָדָא הוּא דְכָתִיב כָּלֹת
מִשֶּׁה, כָּלֹת מִשֶּׁה מִמֶּשׁ .

וּבַיּוֹשַׁע שְׁפָנוּי כְּפָנָי הַלְבָנָה,
כְּתוּב (יהושע ה) שֶׁל נְעֻלְיָךְ, שְׁלֹא
נִפְרַד אֶלָּא בְּזַמְנִים יְדוּעִים, שֶׁהָרִי
הַשְּׂכִינָה לֹא נִשְׂאָה לוֹ כָּל כַּף וְלֹא
נִרְאָתָה לוֹ, שְׁכַתוּב (שם) וַיִּפֹּל
יְהוֹשֻׁעַ אֶל [עַל] פְּנָיו אַרְצָה . אֲבָל
כָּאֵן כָּלֹת מִשֶּׁה וְדַאי . מִתְּנוֹת
בְּאָדָם, מִתְּנוֹת כְּתוּב . אֲשֶׁרִי חִלְקוּ
שֶׁל מִשֶּׁה שְׂרַבּוֹנוּ חֲפִץ בִּיקְרוּ עַל
כָּל שְׂאָר בְּנֵי הָעוֹלָם .

וּבַיּוֹשַׁע דְאַנְפוּי כְּאַנְפוּי סִיְהָרָא כְּתִיב, (יהושע ה)
שֶׁל נְעֻלְיָךְ, דִּלָּא אַתְפָּרַשׁ אֶלָּא בְּזַמְנִין
יְדִיעֵן, דִּהָא לֹא אַתְנַסִּיבַת עֲמִיהָ שְׂכִינְתָּא כָּל
כַּף, וְלֹא אַתְחַזִּי לִיהָ, דְכָתִיב (יהושע ה) וַיִּפֹּל יְהוֹשֻׁעַ
אֶל [עַל] פְּנָיו אַרְצָה . אֲבָל הָכָא כָּלֹת מִשֶּׁה
וְדַאי . מִתְּנוֹת בְּאָדָם, מִתְּנוֹת כְּתִיב, זַכָּאָה
חוּלְקִיָּה דְמִשֶּׁה, דְמֵאֲרִיָּה בְּעֵי בִיקְרִיָּה, עַל כָּל
שְׂאָר בְּנֵי עֲלָמָא .

וַיֹּאמֶר ה' אֶל מִשֶּׁה נְשִׂיא אָחָד לַיּוֹם .
לַיּוֹם . מֵהוּ לַיּוֹם ? אָמַר רַבִּי
יְהוּדָה, יָמִים שְׁלֵמַעְלָה שֶׁהַתְּחַנְּכוּ
לְהַתְּבַרְךְ בְּאוֹתָם שְׁנַיִם עֶשֶׂר
בְּאֵינוֹן תְּרִיסָר תְּחֻמִּין ,

וַיֹּאמֶר יי אֶל מִשֶּׁה נְשִׂיא אָחָד לַיּוֹם . (במדבר ז'
מֵהוּ לַיּוֹם . אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, יוֹמִין
דְּלַעֲלָא, דְאַתְחַנְּכוּ (דף קמ"ח ע"ב) לְאַתְבְּרָכָא ,

תחומים שגפּרדים, וכל אָחד
התּתקן והתחנך בברכה על ידי
אותם שלמטה. למדנו, פּלם
מתברכים בגלל מזבח שלמעלה,
ואפלו התחנך, ואפלו עובדי
כוכבים ומזלות מתברכים.

שְׁמַרְנוּ, אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן,
אֲלֵמֶלֶא לֹא הִקְרִיבוּ שָׁנִים עֶשֶׂר
נְשִׂאִים אֵלָיו, לֹא יָכַל הָעוֹלָם
לְעַמֵּד לִפְנֵי שָׁנִים עֶשֶׂר נְשִׂאִי
יִשְׁמַעֵאל, שְׁכַתוֹב, (בראשית כה)
שָׁנִים עֶשֶׂר נְשִׂאִים לְאַמְתָּם.
מִשֶּׁהִקְרִיבוּ אֵלָיו שֶׁל יִשְׂרָאֵל,
לְקַחוּ שְׁלֹטוֹן שֶׁל הַפֶּל, מִשׁוּם כֶּף
נְשִׂא אֶחָד לְיוֹם.

וְכֹרֵ מַה שֶּׁהִקְרִיבוּ, כְּדָגְמָה
שְׁלִמְעֵלָה הִקְרִיבוּ, כְּדִי שִׁיתְּבָרְכוּ
כָּלֶם. אֵילִם שְׁשִׁים, עֲתוּדִים
שְׁשִׁים, כְּמוֹ שְׁכַתוֹב (שיר השירים ג)
שְׁשִׁים גְּבֻרִים סָבִיב לָהּ, שְׁבַעַד
הַגְּבוּרָה. כֶּף אַחַת עֶשְׂרֵה זָהָב
וְגו', וְהָרִי נִתְּבָאָר. אֲשֶׁרִי חֲלַקְם
שֶׁל הַצְּדִיקִים שֶׁהִקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
מִוִּרְיָק עֲלֵיהֶם בְּרֻכּוֹת וּמִקְשִׁיב
לְתַפְלוּתֵיהֶם, וְעֲלֵיהֶם כְּתוּב (תהלים
כב) פָּנָה אֶל תְּפִלַּת הָעֹרֵעַ וְלֹא
כְּזָה אֶת תְּפִלַּתְם וְגו'.

בְּרוּךְ ה' לְעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן. יִמְלֹךְ
ה' לְעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן.

פְּרִשְׁת בְּהַעֲלוֹתְךָ

וַיְדַבֵּר ה' אֶל מֹשֶׁה לֵאמֹר. דַּבֵּר
אֶל אֶהֱרֹן וְאֶמְרָת אֵלָיו בְּהַעֲלוֹתְךָ
אֶת הַנִּזְרוֹת וְגו'. רַבִּי יְהוּדָה פִּתַח,
(תהלים יט) וְהוּא כִּפְתָן יֵצֵא מִחֻפְתּוֹ
וְגו'. אֲשֶׁרִי חֲלַקְם שֶׁל יִשְׂרָאֵל
שֶׁהִקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא רָצָה בָהֶם,
וְנָתַן לָהֶם תּוֹרַת אֱמֶת, עֵץ חַיִּים,
שָׁבוּ הָאָדָם אוֹחוֹ (יורש) חַיִּים
לְעוֹלָם הַזֶּה וְחַיִּים לְעוֹלָם הַבָּא.
שְׁכַל מִי שֶׁמִּשְׁתַּדֵּל בַּתּוֹרָה וְאוֹחוֹ
בָּהּ, יֵשׁ לוֹ חַיִּים (אוֹחוֹ בַחַיִּים). וְכָל
מִי שֶׁעוֹזֵב דְּבָרֵי הַתּוֹרָה וְנִפְרָד
מִהַתּוֹרָה, כָּאֵלּוּ נִפְרָד מִהַחַיִּים,

דְּמִתְּפָרְשָׁא, וְכָל חַד אֶתְתַּקֵּן וְאֶתְחַנֵּךְ בְּבִרְכַּתְךָ
עַל יְדוּי דְאֵלִין דְּלִתְתָא. תָּאנָא, כְּלָהּוּ מִתְּבָרְכִין
בְּגִין מִדְּבִחָא דְלַעֲיָלָא, וְאֶפִּילוּ תִתָּאָה וְאֶפִּילוּ
עוֹבְדֵי כּוֹכְבִים וּמִזְלוֹת מִתְּבָרְכִין.

דְּתַנְיָא, אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, אֲלֵמֶלֶא לָא אִקְרִיבוּ
אֵלִין תְּרִיסָר נְשִׂאִין, לָא יָכִיל עֲלֵמָא
לְמִיקָם קָמִי תְרִיסָר נְשִׂאִי יִשְׁמַעֵאל, דְּכַתִּיב,
(בראשית כה) שָׁנִים עֶשֶׂר נְשִׂאִים לְאוֹמוֹתָם.
מִדְּאִקְרִיבוּ אֵלִין דְּיִשְׂרָאֵל, נְסִיבוּ שׁוֹלְטָנוּתָא
דְּכְלָהּוּ, בְּגִין כֶּף נְשִׂא אֶחָד לְיוֹם.

וְכֹרֵ מַה דְּאִקְרִיבוּ, כְּגוֹוֹנָא דְלַעֲיָלָא אִקְרִיבוּ,
בְּגִין דִּיתְבָּרְכוּן כְּלָהּוֹן. אֵילִם שְׁשִׁים,
עֲתוּדִים שְׁשִׁים, כְּמָה דְכַתִּיב, (שיר השירים ג) שְׁשִׁים
גְּבוּרִים סָבִיב לָהּ, דְּבִסְטָר גְּבוּרָה. כֶּף אַחַת
עֶשְׂרֵה זָהָב וְגו', וְהָא אֶתְמַר, זַכָּאָה חוֹלְקֵיהוֹן
דְּצִדִּיקָיָא, דְּקוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא מְרִיק עֲלֵיהוּ
בְּרַכָּאן, וְצִיִּית צְלוֹתְהוֹן, וְעֲלֵיהוּ כְּתִיב, (תהלים
כב) פָּנָה אֶל תְּפִלַּת הָעֹרֵעַ וְלֹא כְּזָה אֶת תְּפִלַּתְם
וְגו'.

בְּרוּךְ יי לְעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן.

יִמְלוֹךְ ה' לְעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן.

פְּרִשְׁת בְּהַעֲלוֹתְךָ

וַיְדַבֵּר יי אֶל מֹשֶׁה לֵאמֹר. דַּבֵּר אֶל אֶהֱרֹן
וְאֶמְרָת אֵלָיו בְּהַעֲלוֹתְךָ אֶת הַנִּזְרוֹת וְגו',
(במדבר ח) רַבִּי יְהוּדָה פִּתַח, (תהלים יט) וְהוּא כִּפְתָן
יֵוֹצֵא מִחֻפְתּוֹ וְגו'. זַכָּאָה חוֹלְקֵיהוֹן דְּיִשְׂרָאֵל,
דְּקוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא אֶתְרַעֵי בְהוֹן, וְיָהָב לְהוֹן
אוֹרִייתָא דְקִשׁוּט, אֵילָנָא דְחַיִּי, דְּבִיָּה אֶחָד
בְּר נֶשׁ (כ"א בריית) חַיִּין לְהָאִי עֲלֵמָא, וְחַיִּין לְעֵלְמָא
דְּאַתִּי. דְּכָל מָאן דְּאֶשְׁתַּדֵּל בְּאוֹרִייתָא וְאֶחָד
בָּהּ, אֵית לֵיה חַיִּין (כ"א אַחִיד בַחַיִּין). וְכָל מָאן דְּשָׁבִיק
מְלִי דְאוֹרִייתָא, וְאֶתְפָּרַשׁ מְאוֹרִייתָא, כָּאֵלּוּ

משום שהיא חיים, וכל דבריה חיים. זהו שכתוב (משלי ד) כי חיים הם וגו'. וכתוב (שם א) רפאות תהי לשרף וגו'.

בא ראה, עץ החיים אחוז ממעלה למטה. ושמש זו שמאירה לכל, אורה מתחיל מהראש, ומתפשט בגוף האילן בדרך ישר. שני צדדים אחוזים בו, אחד לצפון ואחד לדרום, אחד ימין ואחד שמאל, (והם) בשעה שמאירה השמש כמו שנתבאר, מאותו גוף (גוף) האילן, מתזק לזרוע ימין ומאיר בתקפו, ומתקפו מאיר השמאל ונכלל באורו.

והוא כחתן יצא מחפתו. מהי חפתו? זהו (שיר השירים א) עטרה שעטרה לו אמו ביום חתנתו. יצא מחפתו - זהו ראש של כל אור, כמו שנאמר בפסוק שלאחריו, מקצה השמים מוצאו. זו ראשית הכל שנקראת מקצה השמים. ואז יצא כחתן ממש, כשיוצא לפגש את בלתו אהובת נפשו, ופורש זרועותיו ומקבלה.

כמו זה והוא כחתן יצא מחפתו, הולכת השמש ומתפשטת למערב. כיון שמערב מתקרב, צפון מתעורר מולו בתחלה, ומתקרב למערב, ומזוג אותו במקומו, כמו שנאמר שכתוב (שם ב) שמאלו תחת לראשי. ואחר כך צד דרום, שהוא ימין, שכתוב וימינו תחבקני. אז ישיש כגבור לרוץ ארח, להאיר הלכנה, ופרשוה. בא ראה, בהעלתך את הגרת - אלו מגורות עליונות שכלן מאירות כאחת מהשמש.

רבי אבא פתח, (תהלים פט) אשרי העם יודעי תרועה ה' באור פניך יהלכון. הפסוק הזה פרשוהו, אבל בא ראה, אשריהם ישראל שהקדוש ברוך הוא נתן להם

מתפרש מחיין, בגיין דהיא חיין, וכל מלוי חיין, קדא הוא דכתיב, (משלי ד) פי חיים הם וגו'. וכתיב (משלי ג) רפאות תהי לשרף וגו'.

תא חזי, אילנא דחיי, אחיד מעילא לתתא. והאי שמשא דנהיר לכלא, נהורא דיליה שארי מרישא, ואתפשט בגופא דאילנא בארח מישר, ב' סטריין אחידן ביה, חד לצפון, וחד לדרום. חד ימינא, וחד שמאלא. (ואינון) בשעתא דשמשא נהיר כמה דאתמר, מההוא גופא (כ"א) גופא) דאילנא, אתקיף לדרועא דימינא, ואנהיר בתוקפיה. ומתוקפיה נהיר שמאלא, ואתפליל בנהוריה.

והוא כחתן יוצא מחפתו, מאן איהו חפתו.

דא איהו (שיר השירים ג) עטרה שעטרה לו אמו ביום חתנתו. יוצא מחפתו, דא איהו רישא דכל נהורא כמה דאת אמר בקרא דאבתריה, מקצה השמים מוצאו, דא שירותא דכלא, דאקרי מקצה השמים. וכדין, נפיק כחתן ממש, פד נפיק לאערעא לכלתיה, רחימתא דנפשו, ופריש דרועוי, ומקבל לה. כהאי גוונא והוא כחתן יוצא מחפתו, אזלא שמשא ואתפשט לגבי מערב, כיון דמערב אתקריב, סטר צפון אתער לקבליה בקדמיתא, וקריב למערב, וזויג ליה באתריה, כמה דאתמר דכתיב, (שיר השירים ב) שמאלו תחת לראשי. ולבתר סטר דרום דאיהו ימינא, דכתיב וימינו תחבקני. פדין ישיש כגבור לרוץ ארח, לאנהרא סיהרא ואוקמוה. תא חזי בהעלותך את הגרות, אלין בוצינין עלאין, דכלהו נהירין כחדא מן שמשא. (חסר כאן).

רבי אבא פתח, (תהלים פט) אשרי העם יודעי תרועה יי באור פניך יהלכון. האי קרא אוקמוה, אבל תא חזי, זכאין אינון ישראל,

תורה הקדושה, ולמדם דרכיו
להתדבק בו, ולשמר מצוות
התורה לזכות בהן לעולם הבא,
וקרבם בשעה שיצאו ממצרים,
שהרי אז הוציאתם משנות אחרת,
והעלם להאחז בשמו, ואז נקראו
בני ישראל בני חורין מהפל,
שלא ישבו תחת רשות אחרת,
והעלם להאחז בשמו, שעולה על
הפל, ששולט על עליונים
ותחתונים.

ומהתוך אהבתם קרא להם (שמות ז)
בני בכרי ישראל, כדגמה (של
הקדושה) עליונה. (ועל זה הרג (והרג)
כל בכור שלמעלה ומטה, והתיר
קשרים ואסורים של עליונים
ותחתונים כדי להוציאם, ועשאם
בני חורין מהפל. ועל זה לא רצה
הקדוש ברוך הוא לא מלאך ולא
שרף, אלא רק הוא. ועוד, שהרי
הוא ידע להבחין ולדעת הפל
ולהתיר אסורים, ואינם ברשות
שליח אחר, אלא בידו.

בא ראה, באותו לילה שרצה
הקדוש ברוך הוא להרג כל אותם
בכורות כמו שגאמר, בשעה
שירד הלילה, באו מזמרים לזמר
לפניו. אמר להם, לא זמן הוא,
שהרי שירה אחרת מזמרים בני
בארץ.

בשעה שנחלק הלילה התעוררה
רוח צפון, ואז עשה הקדוש ברוך
הוא נקמות, וישאל עושים
שירה בקול רם, (וישראל מזמרים
ואומרים הלל בקול רם) ואז עשאם בני
חורין מהפל, ומלאכים עליונים
וכל מרכבותיהם היו מקשיבים
להם לקולות ישראל. אחר
שנמולו, רשמו את בתייהם מאותו
דם ומדם הפסח בשלשה
רשומים: (שם יב) על המשקוף ועל
שתי המזוזות.

מה הטעם? הרי פרשה, משום
שהוא רשם קדוש, והמשחית

דקודשא בריה הוא יהב לון אורייתא קדישא,
(דף קמ"ט ע"א) ואוליף לון ארחוי, לאתדבקא ביה,
ולמיטר פקודי דאורייתא, למזכי בהו לעלמא
דאתי. וקריב להו בשעתא דנפקו ממצרים,
דהא פדין אפיק לון מרשותא אחרא, וסליק
לון לאתאחדא בשמיה, וכדין אקרין בני
ישראל, בני חורין מפלא. דלא יתבו תחות
רשותא אחרא, וסליק לון לאחדא בשמיה,
דסליק על פלא, דשליט על עלאין ותתאין.

ומגו רחימותא דלהון, קרא לון (שמות ד) בני

בכורי ישראל, פגוונא (דקדושה) עלאה (ועל

דא). קטל (ס"א וקטל) כל בכור דלעילא ותתא,

ושרא קטירין ואסירין דעלאין ותתאין, בגין

לאפקא לון, ועביד לון בני חורין מפלא. ועל

דא לא בעא קדשא בריה הוא, לא מלאך, ולא

שרף, אלא איהו. ועוד, דהא איהו ידע

לאבחנא ולמנדע פלא, ולמשרי אסירין, ולאו

אינון פרשותא דשליחא אחרא אלא בידיה.

תא חזי, בההוא ליליא דבעא קדשא בריה

הוא לקטלא כל אינון בכורי כמה

דאתמר, בשעתא דרמש ליליא, אתו מזמרין

לזמרא קמיה, אמר לון, לאו עידן הוא דהא

שירתא אחרא, מזמרין בני בארעא.

בשעתא דאתפליג ליליא, אתער רוח צפון,

וקודשא בריה הוא כדין עבד נוקמין,

וישראל עבדין שירתא בקול רם, (ס"א וישראל מזמרין

ואמרו הלילא בקול רם) וכדין עבד לון בני חורין מפלא,

ומלאכין עלאי, וכל משריין פלהו, הוו צייתין

להון לקליהון דישראל. בתר דאתגזרו, רשימו

לבתייהון, מההוא דמא, ומדמא דפסחא,

בתלת רשימין. (שמות יב) על המשקוף ועל שתי

המזוזות.
מאי טעמא. הא אוקמוה בגין דאיהו רשימא

כשהוא יוצא ורואה אותו דם שהיה רשום על אותו פתח, חס על ישראל. זהו שכתוב ופסח ה' על הפתח וגו'. כאן יש להסתכל, אם הקדוש ברוך הוא בא והרג בארץ מצרים ולא שליח אחר, רשם זה שעל הפתח לשם מה, והרי הכל גלוי לפניו? ועוד, מה זה ולא יתן המשחית? ולא ישחית צריך לו להיות!

אלא ודאי כך זה, שכתוב (שם) וה' הכה כל בכור. וה' - הוא ובית דינו. ואותו בית דין פאן נמצא. (מכאן שבבל) ובכל צריך להראות מעשה כפי להנצל, שהרי כגון זה על המזבח, כפי שלא ימצא המשחית. זה במעשה, ובזמן שלא צריך את זה, כמו ראש השנה, שהוא יום הדין, ובעלי לשון הרע עומדים על ישראל, צריכים דברים, תפלות ובקשות, וצריכים להראות מעשה (ברוח ונפש) כמו שבארנו, והרי נתבאר. ובמה? בשופר, (להראות שופר) לעורר שופר אחר. ואנו מוציאים באותו קול רחמים ודין פאחד, הכל פראוי. כמו שלאותו שופר עליון מוציא קול שהוא כלל של אַחד. ולעורר רחמים אנו הולכים, ולשבר את בעלי הדין שלא ישלטו ביום הזה. וכשמתעוררים הרחמים, כל המנורות העליונות מאירות מצד זה ומצד זה, ואז (משלי טז) באור פני מלך חיים.

בא ראה, בשעה שהכהן (הגדול) מתפונן להדליק נרות למטה והיה מקריב קטרת בשמים, באותה שעה אז מנורות עליונות מאירות, ונקשר הכל פאחד, ושמחה וחדוה נמצאת בכל העולמות. זהו שכתוב (שם כז) שמן וקטרת ישמח לב, ועל זה בהעלתך את הנרות.

בהאי יומא. וכד רחמי מתערין, פלהו בוצינין עלאין נהרין מהאי גיסא ומהאי גיסא. פדין (משלי טז) באור פני מלך חיים.

הא חזי, בשעתא דכהנא (רבא) אתפונן לאדלקא בוצינין לתתא, והוה קריב קטורת פוסמין, בההוא שעתא פדין בוצינין עלאין נהרין, ואתקטר פלא כחדא, וחדו וחדוותא אשתכח בכלהו עלמין, הדא הוא דכתיב, (משלי טז) שמן וקטורת ישמח לב, ועל דא בהעלותך את הנרות.

קדישא, ומחבלא כד איהו נפיק, ורחמי ההוא דמא דהוה רשים על ההוא פתחא, חיים עלייהו דישראל, הדא הוא דכתיב ופסח יי על הפתח וגו'. הכא אית לאסתכלא, אי קדשא בריך הוא אתי וקטיל בארעא דמצרים, ולא שליח אחרא, רשימא דא דעל פתחא למה, והא כלא גלי קמיה. ותו, מהו ולא יתן המשחית, ולא ישחית מיבעי ליה.

אלא ודאי הכי הוא, דכתיב, (שמות יב) ויי הכה כל בכור. ויי: הוא ובית דינו.

וההוא בי דינא הכא אשתכח. (ס"א מכאן דככלא) ובכלא בעי לאחזאה עובדא, בגין לאשתזבא. דהא כגוונא דא על גבי מדבחא, בגין דלא אשתכח מחבלא.

האי בעובדא, ובזמנא דלא אצטריך האי, פגון ראש השנה, דאיהו יומא דדינא, ומאריהון דלישנא בישא קיימין עלייהו דישראל, בעינן מלין, צלותין ובעותין, ובעינן לאחזאה עובדא (ס"א ברוחא ונפשא) כמה דאוקימנא. והא אתמר, ובמה.

בשופר. (לאחזאה שופר) לאתערא שופרא אחרא. ואנן מפיקין בההוא קלא, רחמי ודינא כחדא, פלא בדקא יאות. כמה דההוא שופר עלאה, אפיק קלא דאיהו כללא כחדא. ולא תערא רחמי קאזלינן, ולתברא מאריהון דדינא, דלא ישלטון

רבי אלעזר ורבי יוסי ורבי יצחק, היו הולכים בדרך. פגעו באותם הרים קרדו. עד שהיו הולכים, הרים רבי אלעזר עיניו, וראה אותם הרים רמים, והיו חשוכים, ופחדו בפחד. אמר רבי אלעזר לאותם חברים, אלו אבא פאן, לא היינו פוחדים. אבל כיון שאנו שלשה ודברי תורה בינינו, הדין פאן לא נמצא.

פתח רבי אלעזר ואמר, כתוב (בראשית ח) ותנח התבה בחדש השביעי וגו', על הרי אררט וגו'. כמה חביבים דברי התורה, שבכל דבר ודבר יש סודות עליונים, והתורה פלה נקראת עליונה. ושנינו בשלש עשרה מדות של התורה: כל דבר שהיה בכלל ויצא מן הכלל ללמד, לא ללמד על עצמו יצא, אלא ללמד על הכלל פלו יצא.

שהרי התורה, שהיא כלל עליון, אף על גב שיצא ממנה ספור אחד בעולם, ודאי לא באה להראות את אותו ספור, אלא להראות דברים עליונים וסודות עליונים. ולא ללמד על עצמו יצא, אלא ללמד על הכלל פלו יצא. משום שאותו ספור של התורה או אותו מעשה, אף על גב שהוא יוצא מכלל התורה, לא להראות על עצמו יצא בלבד, אלא להראות על אותו כלל עליון של התורה פלה יצא.

בגון זה, שכתוב (בראשית ח) ותנח התבה בחדש השביעי בשבעה עשר יום לחדש על הרי אררט. ודאי פסוק זה יצא מכלל התורה, וכא בספור העולם. מה אכפת לנו אם שורה בזה או בזה, שהרי במקום אחד שישרה? אלא ללמד על הכלל פלו יצא. ואשריהם ישראל שנתנה להם תורה עליונה תורת אמת. ומי שאומר שאותו

רבי אלעזר ורבי יוסי ורבי יצחק, היו אזלי באורחא, פגעו באינון טורי קרדו, עד דהוו אזלי, זקף עינוי רבי אלעזר, וחמי אינון טורי רמאי, והוו חשוכן, ודחלן בדחילו. אמר רבי אלעזר לאינון חבריאי, אלו אבא הכא, לא הוה דחילנא, אבל כיון דאנן תלתא, ומלי דאורייתא ביננא, דינא הכא לא אשתכח.

פתח רבי אלעזר ואמר, כתיב ותנח התבה בחדש השביעי וגו', על הרי אררט וגו', כמה חביבין מלי דאורייתא, דבכל מלה ומלה, אית רזין עלאין, ואורייתא כלא, עלאה אקרי. ותנינן בתליסר מכילן דאורייתא, כל דבר שהיה בכלל, ויצא מן הכלל, ללמד, לא ללמד על עצמו יצא, אלא ללמד על הכלל פלו יצא.

דהא אורייתא דאיהי (דף קמ"ט ע"ב) כללא עלאה, אף על גב דנפיק מנה, חד ספור בעלמא. ודאי לא אתי לאחזאה על ההוא ספור, אלא לאחזאה מלין עלאין, ורזין עלאין. ולא ללמד על עצמו יצא, אלא ללמד על הכלל פלו יצא. בגין דההוא ספור דאורייתא, או ההוא עובדא, אף על גב דהוא נפקא מכללא דאורייתא, לאו לאחזאה על גרמיה נפק בלבד, אלא לאחזאה על ההוא כללא עלאה דאורייתא כלא נפק.

בגון האי דכתיב, (בראשית ח) ותנח התבה בחדש השביעי בשבעה עשר יום לחדש על הרי אררט. ודאי האי קרא מכללא דאורייתא נפק, ואתי בספור דעלמא. מאי אכפת לן, אי שרי בהאי, או בהאי, דהא באתר חד לישרי. אלא ללמד על הכלל פלו יצא. וזכאין אינון ישראל, דאתיהיב להו אורייתא עלאה אורייתא דקשוט. ומאן דאמר, דההוא ספורא

ספור של התורה, להראות על אותו ספור בלבד הוא בא - תפח רוחו. שאם כן, היא אינה תורה עליונה, תורת אמת, אלא ודאי תורה קדושה עליונה היא תורת אמת.

בא ראה, מלך בשר ודם לא מכבודו לדבר דברי הדיוט, כל שכן לכתבם. ואם עולה בדעתך שמלך עליון הקדוש ברוך הוא לא היו לו דברים קדושים לכתב ולעשות מהם תורה, אלא שהוא כנס דברי הדיוטות, כמו דברי עשו, דברי הגר, דברי לזן ביצקב, דברי האתון, דברי בלעם, דברי בלק, דברי זמרי, וכנסם, וכל שאר הספורים שכתובים, ועשה מהם תורה.

אם כן, למה נקראת תורת אמת, (תהלים ט) תורת ה' תמימה, עדות ה' נאמנה, פקודי ה' ישירים, מצות ה' ברה, יראת ה' טהורה, משפטי ה' אמת, וכתוב הנחמדים מזקב ומפז רב, אלה אותם דברי תורה? אלא ודאי תורה קדושה עליונה היא תורת אמת, תורת ה' תמימה, וכל דבר ודבר בא להראות דברים (אחרים) עליונים. שאותו דבר של אותו ספור לא להראות על עצמו יצא בלבד בא, אלא להראות על אותו כלל הוא בא, כמו שבארנו.

בא ראה, ותנח התיבה וגו'. פסוק זה כן, כל שכן אחרים, (הפסוק הזה כן הוא, והרי נתבאר) בלשעה שדין תלוי על העולם והדינים שרויים, והקדוש ברוך הוא יושב על כסא דין לדון העולם באותו כסא, כמה רשומים נרשמו בו, כמה פתקים גנוזים בתוכו בתוף תיק המלך. כל הספרים שפתוחים שם נגזו, ומשום כן לא נשפח

דאורייתא, לאחזאה על ההוא ספור בלבד קאתי, תיפח רוחיה. דאי הכי, לאו איהי אורייתא עלאה, אורייתא דקשוט, אלא ודאי אורייתא קדישא עלאה, איהי אורייתא דקשוט.

הא חזי, מלך בשר ודם, לאו יקרא דיליה הוא, לאשתעי מלה דהדיוטא, כל שפן למכתב ליה, ואי סליק בדעתך, דמלכא עלאה קדשא ברוך הוא, לא הוו ליה מלין קדישין, למכתב ולמעבד מנייהו אורייתא, אלא דאיהו כניש כל מלין דהדיוטין, פגון מלין דעשו. מלין דהגר. מלין דלזן ביצקב. מלין דאתון. מלין דבלעם. מלין דבלק. מלין דזמרי. וכניש להו, וכל שאר ספורין דכתיבין, ועביד מנייהו אורייתא.

אי הכי, אמאי אקרי (מלאכי ב) תורת אמת, (תהלים ט) תורת ה' תמימה, עדות ה' נאמנה, פקודי ה' ישירים, מצות ה' ברה, יראת ה' טהורה, משפטי ה' אמת, וכתוב הנחמדים מזקב ומפז רב. אלין אינון מלי דאורייתא. אלא ודאי אורייתא קדישא עלאה, איהו אורייתא דקשוט, תורת ה' תמימה. וכל מלה ומלה, אתייה לאחזאה מלין (אחריו) עלאין, דההוא מלה דההוא ספור, לאו לאחזאה על גרמיה בלבד קא אתייה, אלא לאחזאה על ההוא כללא קאתי, כמה דאוקימנא.

הא חזי ותנח התיבה וגו'. האי קרא כן, כל שפן אחרנין, (כ"א האי קרא כן איהו והא אתמר) בשעתא דדינא תלי על עלמא, ודינין שריין, וקודשא ברוך הוא יתיב על כורסייה דדינא למידן עלמא בההוא כורסייה, כמה רשימין אתרשימו ביה, כמה פיתקין גניזין בגויה, בגו אחמתא דמלכא, בלהו ספרים דפתיחו תמן אתגניזו, ובגין כן לא אתנשי

דְּבַר מִהֶמְלֶךְ, וְכֹסֵף זֶה לֹא נִתְקַן
וְלֹא שׁוּרָה אֲלֵא בַחֲדָשׁ הַשְּׁבִיעִי,
שֶׁהוּא יוֹם הַדִּין, יוֹם שְׁבוּ כָּל בְּנֵי
הָעוֹלָם נִפְקָדִים בּוֹ, כָּלֶם עוֹבְרִים
לִפְנֵי אוֹתוֹ כֹּסֵא. וְעַל זֶה וַתִּנַּח
הַתִּבָּה בַחֲדָשׁ הַשְּׁבִיעִי, בַּחֲדָשׁ
הַשְּׁבִיעִי וְדָא, שֶׁהוּא דִין הָעוֹלָם.

עַל הָרִי אֲרָרֹט - אֱלוֹ (עֲמוּדֵי הַכֹּסֵא)
בְּעֲלֵי הַדִּין, בְּעֲלֵי יִבְכָה וְיִלְלָה,
וְכָלֶם שְׁלוּחִים (שְׁכָלֶם שְׁקֻטִים) בְּאוֹתוֹ
יוֹם לִפְנֵי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, וְכִמְה
בְּעֲלֵי מַגְנִים מִתְעוֹרְרִים בְּיוֹם זֶה,
וְכָלֶם עוֹמְדִים תַּחַת אוֹתוֹ כֹּסֵא
בְּדִין הָעוֹלָם.

וְיִשְׂרָאֵל מִתְפַּלְלִים תְּפִלָּה בְּאוֹתוֹ
יוֹם, וּמִבְקָשִׁים וּמִתְחַנְּנִים לִפְנֵי
וַתוֹקְעִים בְּשׁוֹפָר, וְהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ
הוּא חָס עֲלֵיהֶם וְהוֹפֵךְ דִּין
לְרַחֲמִים, וְכָל עֲלִיוֹנִים וַתַּחֲתוֹנִים
פּוֹתְחִים וְאוֹמְרִים: (שם פט) אֲשֶׁרִי
הָעָם יוֹדְעֵי תְרוּעָה. וְעַל זֶה צָרִיךְ
בְּאוֹתוֹ הַיּוֹם, שְׁאוֹתוֹ שְׁתוֹקֵעַ
שִׁידַע עֵקֶר הַדְּבָר, וַיִּכְוֶן בָּהּ
בַּתְרוּעָה, וַיַּעֲשֶׂה הַדְּבָר בְּחֻכְמָה,
וְעַל זֶה כְּתוּב אֲשֶׁרִי הָעָם יוֹדְעֵי
תְרוּעָה, וְלֹא כְּתוּב תוֹקְעֵי תְרוּעָה,
וְהָרִי נִתְבָּאֵר.

הֲרָבוּ כָּל אוֹתוֹ יוֹם. כְּשִׁירָד
הַלִּילָה עָלוּ לְמִקּוֹם אֶחָד, וּמִצְאוּ
מַעְרָה אַחַת. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר,
יִכְנַס אֶחָד לְתוֹךְ הַמַּעְרָה, אִם
נִמְצָא מִקּוֹם שֶׁהוּא יוֹתֵר מִתְּקֵן.
נִכְנַס רַבִּי יוֹסִי, וַרְאֵה מַעְרָה אַחֶרֶת
בְּתוֹכָהּ, אוֹר הִנֵּר בָּהּ. שָׁמַע קוֹל
אֶחָד שֶׁהִיא אוֹמֵר: בְּהַעֲלֹתְךָ אֶת
הַנֵּרוֹת אֶל מוֹל פְּנֵי הַמְּנוֹרָה יֵאָרוּ
שְׁבַעַת הַנֵּרוֹת. כֵּאֵן לְקַחָה כְּנֶסֶת
יִשְׂרָאֵל אוֹר, וְהָאֵם הַעֲלִינָהּ
מִתְעַטְרָת, וְכָל הַנֵּרוֹת מִמֶּנָּה
מְאִירִים. בָּהּ שְׁתֵּי שְׁלֵהֲבוֹת
דְּקִיקוֹת פּוֹרְחוֹת, כָּלֶם שׁוֹשְׁבֵינִים
(מִסְרָגִים) קְשׁוּרִים לְעֲלִינָהּ, וּמִשָּׁם
לְמַטָּה.

מִלָּה מִן מִלְכָּא, וְהָאִי כּוֹרְסִיָּא לֹא אֲתִקֵּן, וְלֹא
שְׂרִיא. אֲלֵא בַחֲדָשׁ הַשְּׁבִיעִי, דְּאִיהוּ יוֹמָא
דְּדִינָא, יוֹמָא דְכָל בְּנֵי עַלְמָא אֲתִפְקָדוּן בֵּיהּ,
כְּלָהוּ עֲבָרִין קָמִי הֵהוּא כְּרִסִּיא. וְעַל דָּא, וַתִּנַּח
הַתִּבָּה בַחֲדָשׁ הַשְּׁבִיעִי, בַּחֲדָשׁ הַשְּׁבִיעִי וְדָא,
דְּאִיהוּ דִינָא דְעַלְמָא.

עַל הָרִי אֲרָרֹט, אֱלִין (סִמְכֵי כּוֹרְסִיָּא) מְאָרִיהוֹן
דְּדִינִין, מְאָרִיהוֹן דִּיבְבָא וְיִלְלָא, וְכְלָהוּ
שְׁלִיחִין (ס"א דְכְּלָהוּ שְׁכִיבִין) בְּהֵהוּא יוֹמָא קָמִי קְדָשָׁא
כְּרִיף הוּא וְכִמְה מְאָרִי תְרִיסִין אֲתַעְרוּ בְּהָאִי
יוֹמָא, וְכְלָהוּ קָיִמִי תַחוֹת הֵהוּא פְּרִסִּיא,
בְּדִינָא דְעַלְמָא.

וְיִשְׂרָאֵל מְצִלָּאן צְלוֹתָא בְּהֵהוּא יוֹמָא, וּבְעָאן
וּמִתְחַנְּנִין קָמִיהּ, וַתִּקְעִין בְּשׁוֹפָר,
וְקוֹדְשָׁא כְּרִיף הוּא חָיִס עֲלֵיהוּ, וּמִהִפֵּךְ דִינָא
לְרַחֲמִי. וְכָל עֲלָאִי וְתַתָּאִי, פְּתַחִי וְאָמְרִי, (תַּהֲלִים
פט) אֲשֶׁרִי הָעָם יוֹדְעֵי תְרוּעָה. וְעַל דָּא בְּעִינָא
כְּהֵהוּא יוֹמָא, דְּהֵהוּא דְתַקַּע, דִּידַע עֵקֶרָא
דְּמִלָּה, וַיִּכְוֶון בֵּיהּ בַּתְרוּעָה, וַיַּעֲבִיד מִלָּה
בְּחֻכְמָתָא, וְעַל דָּא כְּתִיב, אֲשֶׁרִי הָעָם יוֹדְעֵי
תְרוּעָה, וְלֹא כְּתִיב תוֹקְעֵי תְרוּעָה, וְהָא אֲתִמַּר.
אֲזִרוּ כָּל הֵהוּא יוֹמָא, כַּד רָמַשׁ לִילִיא, סְלִיקוּ
לְחַד אֲתֵר, וְאֲשַׁכְחוּ חַד מְעֵרְתָא. אָמַר
רַבִּי אֶלְעָזָר, לִיעוֹל חַד גּוּ מְעֵרְתָא, אִי אֲשַׁתְּכַח
אֲתֵר דְּאִיהוּ יִתִּיר מִתְּתִקֵּן. עָאֵל רַבִּי יוֹסִי, וְחִמָּא
מְעֵרְתָא אַחֶרָא כְּגוּיָהּ, נְהוּרָא דְשָׂרְגָא בֵּיהּ,
שָׁמַע חַד קָלָא דְהוּהוּ אָמַר, בְּהַעֲלוֹתְךָ אֶת הַנֵּרוֹת
אֶל מוֹל פְּנֵי הַמְּנוֹרָה יֵאָרוּ שְׁבַעַת הַנֵּרוֹת. הֲכָא
נְטִילָא כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל נְהוּרָא, וְאָמָא עֲלָאָה (דף
ק"ג ע"א) מִתְעַטְרָא, וְכְלָהוּ בּוֹצִינִין מִינָה נְהִרִין.
בָּהּ תְרִין טוֹפְסִירִין דְּקִיקִין פְּרַחִין, שׁוֹשְׁבֵינִין
(ס"א שְׁכִיבִין) כְּלָהוּ קְטֻרִין לְגַבִּי עֲלָאָה, וּמִתְמַן
לְתַתָּא.

שָׁמַע רַבִּי יוֹסִי וְשָׁמַח. בָּא אֶל רַבִּי אֱלֶעָזֶר. אָמַר לוֹ רַבִּי אֱלֶעָזֶר, וְכַנְסוּ, שְׁהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא הַקְדִּימָנוּ הַיּוֹם הַזֶּה לַהֲרַחֵשׁ לָנוּ בְּנִסִּים. וְכַנְסוּ. בִּינוֹן שְׁנַכְנְסוּ, רָאוּ שְׁנֵי בְנֵי אָדָם שֶׁהָיוּ עוֹסְקִים בַּתּוֹרָה. אָמַר רַבִּי אֱלֶעָזֶר, (תהלים לו) מַה יִּקְרַח חֲסִדֶּךָ אֱלֹהִים וּבְנֵי אָדָם בְּצַל כְּנַפְיָךָ יִחְסְיוּ. קָמוּ אֵלֶּה, וַיֵּשְׁבוּ כָלֶם, וְשָׁמְחוּ כָלֶם. אָמַר רַבִּי אֱלֶעָזֶר, מַה יִּקְרַח חֲסִדֶּךָ אֱלֹהִים, שְׁמַצָּאנוּ אֶתְכֶם. חֲסִד עֲשֵׂה לָנוּ הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּמָקוֹם זֶה. עֲכָשׁוּ הַדְּלִיקוּ גִירוֹת.

פָּתַח רַבִּי יוֹסִי וְאָמַר, בְּהַעֲלַתְךָ אֶת הַגִּירוֹת, בְּהַעֲלַתְךָ מִמֶּשׁ, בְּהַדְּלַקְתָּךְ. שֶׁהָרִי פָּאֲחַת נַעֲשׂוֹת עַל יְדֵי הַכֹּהֵן שְׁתֵּי עֲבוּדוֹת, שֶׁהֵן קָשֶׁר אֶחָד, וּמֵהֵן? שְׁמֵן וּקְטֹרֶת, כְּמוֹ שְׁכַתוּב (משלי כז) שְׁמֵן וּקְטֹרֶת יִשְׁמַח לֵב, דְּכַתִּיב, (שמות ל) וְהַקְטִיר עָלָיו אֶהְרֹן וּבְהַעֲלֹת אֶהְרֹן אֶת הַגִּירוֹת בֵּין הָעֲרִיבִים יִקְטִירָנָהּ. מַה שׁוֹנָה כָּאֵן בְּהִיטִיבוֹ, וּמַה שׁוֹנָה שֵׁם וּבְהַעֲלֹת? אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, הַפֶּל דְּבָר אֶחָד.

רַבִּי יוֹסִי אָמַר, בְּהִיטִיבוֹ, כְּמוֹ שְׁנֹאֲמַר (שיר השירים א) כִּי טוֹבִים דְּדִידִךְ מֵיָיִן. טוֹבִים - רוֹוִיִי יָיִן, כְּמוֹ שְׁנֹאֲמַר (ירמיה מד) וְנִשְׁבַּע לַחֵם וְנִהְיָה טוֹבִים. רַבִּי יְהוּדָה אָמַר, הַטְּבָה מִמֶּשׁ, כְּמוֹ שְׁנֹאֲמַר (משלי טו) וְטוֹב לֵב מִשְׁתָּה תָמִיד. וּבְהַעֲלֹת, שֶׁהָרִי בְּזִמְן שְׁמֵשְׁקִים וּמְרוּיִם מִהַשְׁקָאֵת הַנַּחֲל, אֲזַ עֲלִיזוֹנִים מִתְעַלִּים, וּבְרַכּוֹת (עליונות וּתְחִיבוֹת) נִמְצָאוֹת בְּכָלֶם, וְשְׁמִחִים כִּפְלָל. וְעַל זֶה וּבְהַעֲלֹת.

רַבִּי אַחָא אָמַר, בְּשַׁעֲהַ שְׁעָמְקַ הַפֶּל מֵאִיר, (שְׁתַּנּוּם הַפֶּל מֵאִיר) מֵאִיר בְּנַחֲל, וְהַנַּחֲל שׁוֹפֵעַ (מֵאִיר) בְּדִרְךָ יֵשֶׁר לַהֲשִׁקוֹת הַפֶּל, וְאֲזַ כְּתוּב בְּהַעֲלֹת (בְּהִיטִיבוֹ), מִשּׁוּם שֶׁזֶה יוֹצֵא

שָׁמַע רַבִּי יוֹסִי וְיַחֲדִי, אֶתְּאָ לְגַבִּי רַבִּי אֱלֶעָזֶר, אָמַר לִיהִ רַבִּי אֱלֶעָזֶר, נִיעוּל, דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אֶקְדִּים לָן הָאִי יוֹמָא, לְאַתְרַחֲשָׁא לָן בְּנִסִּין. עָאלוּ, כִּינּוֹן דְּעָאלוּ, חָמוּ תְרִין בְּנֵי נִשָּׂא, דִּהְווּ לְעָאן בְּאוּרִייתָא. אָמַר רַבִּי אֱלֶעָזֶר, (תהלים לו) מַה יִּקְרַח חֲסִדֶּךָ אֱלֹהִים וּבְנֵי אָדָם בְּצַל כְּנַפְיָךָ יִחְסְיוּ. קָמוּ אֵלִין, וַיִּתְבִּי כְלָהוּ, וַיַּחֲדוּ כְלָהוּ, אָמַר רַבִּי אֱלֶעָזֶר, מַה יִּקְרַח חֲסִדֶּךָ אֱלֹהִים, דְּאִשְׁפַּחְנָא לָכוּ. חֲסִד עָבַד לָן קְדֻשָּׁא בְּרִיךְ הוּא בְּאַתְרֵי דָא, הַשְׁתָּא אֲדִלְקוּ בּוֹצִינִין.

פָּתַח רַבִּי יוֹסִי וְאָמַר. (במדבר ח') בְּהַעֲלוֹתְךָ אֶת הַגִּירוֹת, בְּהַעֲלוֹתְךָ מִמֶּשׁ, בְּאֲדִלְקוֹתֶיךָ. דִּהָא כְּחֻדָּא אֲתַעְבִּיד עַל יְדָא דְכַהֲנָא תְרִין פּוּלְחָנִין. דְּאִינוּן קְשׁוּרָא חֻדָּא. וּמֵאֵן אִינוּן. שְׁמֵן וּקְטֹרֶת. כְּדַכְּתִיב, (משלי כז) שְׁמֵן וּקְטֹרֶת יִשְׁמַח לֵב. דְּכַתִּיב, (שמות ל) וְהַקְטִיר עָלָיו אֶהְרֹן וּגוֹ'. וְכַתִּיב וּבְהַעֲלֹת אֶהְרֹן אֶת הַגִּירוֹת בֵּין הָעֲרִיבִים יִקְטִירָנָהּ. מֵאִי שְׁנָא הֵכָא בְּהִיטִיבוֹ, וּמֵאִי שְׁנָא הָתָם וּבְהַעֲלוֹת. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, כִּלְאָ חַד מְלָה.

רַבִּי יוֹסִי אָמַר, בְּהִיטִיבוֹ: כְּמַה דְּאֵתְ אָמַר (שיר השירים א) כִּי טוֹבִים דְּדִידֶיךָ מֵיָיִן. טוֹבִים: רוֹוִי חֲמָרָא. כְּמַה דְּאֵתְ אָמַר, (ירמיה מד) וְנִשְׁבַּע לַחֵם וְנִהְיָה טוֹבִים. רַבִּי יְהוּדָה אָמַר, הַטְּבָה מִמֶּשׁ. כְּמַה דְּאֵתְ אָמַר (משלי טו) וְטוֹב לֵב מִשְׁתָּה תָמִיד. וּבְהַעֲלֹת, דִּהָא בְּזִמְנָא דְּאֵתְשְׁקִיין וְאֵתְרוּיין מִשְׁקִיו דְּנַחֲלָא, כְּדִין עֲלִאִין עֲלוּיָא, וּבְרַכָּאן (כ"א עֲלִאִין וְתַתְּאִין) אִשְׁתַּפְּחוּ בְּכָלָהוּ, וַיַּחֲדוּ בְּכָלָא. וְעַל דָּא וּבְהַעֲלֹת.

רַבִּי אַחָא אָמַר, בְּשַׁעֲתָא דְעִמִּיקָא דְכִלְאָ נְהִיר, (כ"א דְסַתְּנִיקָא דְכִלְאָ נְהִיר) נְהִיר בְּנַחֲלָא. וְנַחֲלָא, נְגִיד (כ"א נְהִיר) בְּאַרְחַ מִיִּשְׁרַל לְאִשְׁקָאָה כִלְאָ. כְּדִין כְּתִיב, בְּהַעֲלֹת (כ"א בְּהִיטִיבוֹ) בְּגִין דִּהָא מְעוּמְקָא

מעמק הפל. בהעלת, שבא מצד
עליון של עמק (של סתום) הפל
שנקרא מחשבה. והכל דבר אחד.
ואז כנסת ישראל מתברכת,
וברכות נמצאות בכל העולמות.

רבי יצחק פתח, כתוב (מלכים-א ח)
בנה בניתי בית זבל לך מכוון
לשבתך עולמים. בית זבל, בית
זבול ודאי. כשנפקדו בדיה פל
גנזי המלך ושולטת בהם, אז
נקרא בית זבול. ורקיע אחד יש
שנקרא זבול, שהרי זה נמצא
לקבל ברכות ולסדר הכל, וזה
נקרא בית זבול.

בא ראה, כתוב (דברים לג) ולזבולן
אמר שמח זבולן בצאתך
ויששכר באהלך. מלמד
שהשתפפו כאחד. זה יוצא ועורף
קרב, וזה יושב ועוסק בתורה,
וזה נותן חלק לזה, וזה נותן חלק
לזה. בחלק זבולון הים, וכנסת
ישראל נקראת ים פנרת. וכך
ראוי, משום שתכלת זו יוצאת
משם, ופרשוה, שהרי למטה כמו
שלמעלה. ים פנרת למעלה - ים
פנרת למטה, תכלת למעלה -
תכלת למטה, והכל במקום אחד.
ועל זה ירש זבולון, לצאת לערף
קרב. ומנין לנו שכן זה? שכתוב
(שם) עמים הר יקראו שם יזבחו
זבחי צדק. זבחי צדק בודאי. מה
הטעם? כי שפע ימים יינקו.
ויששכר חלקו בתורה, ונותן
לזבולון חלק של התורה בודאי.
ועל זה השתפפו כאחד, להתברך
זבולון מיששכר, שבכפת התורה
היא ברפת הכל.

רבי אבא אמר, ירשת התורה
בודאי כף היא, ודרגה ששית זו
נותנת שכר (ששית אחת נותנת שכר)
תורה, ומורישה לה לכנסת
ישראל, מוריש הלבן לתכלת.

משיכיר בין תכלת ללבן,

דכלא נפקי, בהעלת דאתי מסטרא עלאה,
(בראשית כ"א א') דעמיקא (ס"א דסתימא) דכלא, דאקרי
מחשבה. וכלא חד מלה, וכדין כנסת ישראל
אתברכא, וברכאן אשתפחי בכלהו עלמין.

רבי יצחק פתח, פתיב (מלכים א ח)
בנה בניתי בית
זבל לך מכוון לשבתך עולמים. בית זבל,
בית זבל ודאי, פד אתפקדו בידהא, פל גנזי
מלכא, ושלטא בהו. פדין אקרי בית זבול.
ורקיע חד אית דאקרי זבול, דהא דא אשפח
לקבלא ברכאן, ולסדרא כלא, והאי אקרי בית
זבול.

הא חזי, פתיב (דברים לג) ולזבולן אמר שמח זבולן
בצאתך ויששכר באהלך, מלמד
דאשתפפו כחדא. דא נפיק ואגח קרבא, ודא
יתיב ולעי באורייתא. ודא יהיב חולקא לדא,
ודא יהיב חולקא לדא. בחולקיה דזבולון ימא,
וכנסת ישראל אקרי ים פנרת. והכי אתחזי,
בגין דהא תכלת נפיק מתמן, ואוקמוה, דהא
לתתא כגוונא דלעילא, ים פנרת לעילא, ים
פנרת לתתא. תכלת לעילא, תכלת לתתא,
וכלא באתר חד.

ועל דא ירית זבולון, למיפק לאגחא קרבא,
ומנלן דהכי הוא. דכתיב, (דברים לג) עמים
הר יקראו שם יזבחו זבחי צדק. זבחי צדק
ודאי. מאי טעמא. פי שפע ימים יינקו.
ויששכר חולקיה באורייתא, ויהיב לזבולון
חולקא דאורייתא ודאי, ועל דא אשתפפו
כחדא, לאתברכא זבולון מיששכר, דברכתא
דאורייתא, היא ברכתא דכלא.

רבי אבא אמר, אחסנתא דאורייתא ודאי הכי
הוא, ודרגא דא שתיתאה יהיב אגר (ס"א
חד שתיתאה יהיב אגר) אורייתא, ואחסין לה לכנסת
ישראל, אחסין חוורא לתכלתא. ועל דא תנינן,

דִּישְׁתַּמּוּדְעַן גּוּוּנִי, דְּהָא כְּדִין אַקְרִי בְּק"ר,
וְחַוּרָא אָתִי לְעֵלְמָא, וְתַכְלֵתָא אַתְעֵבֵר. וְעַל
דָּא כָּל קָרְבִין דְּמִלְפָּא, וְכָל זַיְיָנִי מִלְפָּא בִּידְהָא
אַתְמַנָּן, וְהָא אוּקְיַמְנָא.

בְּאֵר חֲפְרוּהָ שְׁרִים פְּרוּהָ נְדִיבֵי הָעָם, (במדבר כא)
בְּאֵר, דָּא פְּנִסְתָּ יִשְׂרָאֵל. חֲפְרוּהָ שְׁרִים,
דָּא אַבָּא וְאַמָּא, דְּאוּלִּידוּ לָהּ. פְּרוּהָ נְדִיבֵי
הָעָם, אֵלִין אַבְהֶן. דְּכְתִיב, (תהלים מז) נְדִיבֵי עַמִּים
נֶאֱסָפוּ עִם אֱלֹהֵי אַבְרָהָם וְגו'. בְּגִין (דף ק"נ ע"ב)
לְאַתְבָּרְכָא מְנַהוּן, עַל יְדֵי דְדַרְגָּא חַד, וּמְנוּ.
צְדִיק דְּקָאִים עָלָהּ. וְעַל דָּא אַמְרִינָן, כִּד הָאִי
בְּאֵר נְטֻלָּא, בְּסִיוְעָא דְאַבְהֶן נְטֻלָּא.

וְאַקְרִי בְּאֵר, וְאַקְרִי יָם. אַקְרִי בְּאֵר, בְּשַׁעֲתָא
דִּיצְחָק נְפִיק מְזַיְינָא מִסְטָרָא דְאַימָא,
וְאַתִּי לְאַמְשַׁכָּא אַבְתָּרָא דְדָא, וּמְלִי לָהּ, כְּדִין
אַקְרִי בְּאֵר דִּיצְחָק. בְּאֵר דְּמָרִים. וְהָא אוּקְמוּהָ.
יָם כִּד אַתְנַהֲרָא מְנַהֲרָא עֲלָאָה דְאַבָּא, כְּדִין
אַקְרִי יָם, דְּנַחֲלִין אַזְלִין לְגִוּוּהָ, כְּמָה דְאַתְ אָמַר
כָּל הַנְּחָלִים הַזֹּלְכִים אֶל הַיָּם וְהַיָּם אֵינָנו
(קהלת א) מְלָא.

וּמִיּוֹמָא דְגָלְתָהּ כְּנִסְתָּ יִשְׂרָאֵל בְּגָלוּתָא, כְּתִיב
(איוב יד) אָזְלוּ מִיָּם מִנִּי יָם, דָּא כְּנִסְתָּ
יִשְׂרָאֵל. וְנַהֲרֵי יַחְרַב וְיָבֵשׁ, דָּא צְדִיק. וְעַל דָּא
כְּתִיב, (ישעיה נז) הַצְדִּיק אָבַד וְגו'. דְּהוּא הָוָה נַהֲרֵי
עֲלָאָה וְיִקְרָא, דְּעֵייל בְּגוּוּהָ, וְהוּא כְּנִישׁ כָּל
אֵינּוֹן נַהֲרִין וְנַחֲלִין, דְּנַגְדִין מְנַגִּידוּ דְּהוּא
נַהֲרֵי קְדִישָׁא, דְּלֹא פְסָקִין מִיּוֹמֵי לְעֵלְמִין, דְּנַגְדִין
וְנַפִּיק מְעַדְן עֲלָאָה, וְהוּא עֵייל בְּגוּוּהָ וּמְלִי
אַגְמָהָא, וּמְתַמָּן יִרְתִּין עֲלְמִין כְּלָהוּ (אתנינו ורתינו)
בְּרַפְן כְּכֻלָּא.

הָא חַזִּי, בְּשַׁעֲתָא דְאַתְבָּרְכָא כְּנִסְתָּ יִשְׂרָאֵל,
עֲלְמִין כְּלָהוּ אַתְבָּרְכָן, וְיִשְׂרָאֵל לְתַתָּא,
מְתַבְּרָכִים, וְיִשְׂרָאֵל לְמַטָּה יוֹנְקִים וּמְתַבְּרָכִים בְּגָלְלָהּ. וְהָרִי בְּאַרְנוֹ שְׁהִיא מְגַנָּה עַל יִשְׂרָאֵל, כְּמוֹ

וְעַל זֶה שְׁנִינוּ, (ברכות א) מְשִׁפְכִיר
בֵּין תַּכְלֵת לְלֶבֶן, שִׁינְדְעוּ הַגּוּוֹנִים,
שְׁהָרִי אִזְ נַקְרָא בְּק"ר, וְהַלְבָּן כָּא
לְעוֹלָם, וְהַתַּכְלֵת נַעֲבֵר. וְעַל זֶה
כָּל קָרְבוֹת הַמִּלָּךְ וְכָל כְּלֵי זֵין
הַמִּלָּךְ נִמְנוּ בִּיְדֵיהָ, וְהָרִי בְּאַרְנוֹ.
בְּאֵר חֲפְרוּהָ שְׁרִים פְּרוּהָ נְדִיבֵי
הָעָם. בְּאֵר - זוּ כְּנִסְתָּ יִשְׂרָאֵל.
חֲפְרוּהָ שְׁרִים - זֶה אַבָּא וְאַמָּא
שְׁהוּלִידוּ אוֹתָהּ. פְּרוּהָ נְדִיבֵי הָעָם
- אֵלוּ הָאֲבוֹת, שְׁכָתוּב (תהלים מז)
נְדִיבֵי עַמִּים נֶאֱסָפוּ עִם אֱלֹהֵי
אַבְרָהָם וְגו'. בְּשִׁבִיל לְהַתְבָּרָךְ
מְהֵם עַל יְדֵי דְרָגָה אַחְרָת. וּמִי
הַדְרָגָה? צְדִיק שְׁעוּמֵד עֲלֵיהָ. וְעַל
זֶה אַמְרָנוּ, כְּשֶׁבָּאֵר זוּ נוֹטְלָת -
כְּסִיוְעָ הָאֲבוֹת נוֹטְלָת.

וְנַקְרָאתָ בְּאֵר, וְנַקְרָאתָ יָם. נַקְרָאתָ
בְּאֵר בְּשַׁעֲתָא שִׁינְדְעוּ יוֹצֵא מְזִין
מְצַד אַמָּא וְכָא לְהַמְשִׁיף אַחְרֵי זֶה
וּמְמַלָּא אוֹתָהּ, אִזְ נַקְרָאתָ בְּאֵר
יְצָחָק, בְּאֵר מְרָם, וְהָרִי בְּאַרְנוֹ.
יָם, כְּשֶׁמְאַיְרָה מְאוּר עֲלִיוֹן שֶׁל
אַבָּא, אִזְ נַקְרָאתָ יָם, שְׁנַחֲלִים
הוֹלְכִים לְתוֹכָהּ, כְּמוֹ שְׁנַאֲמַר
(קהלת א) כָּל הַנְּחָלִים הַלְכִים אֶל
הַיָּם וְהַיָּם אֵינָנו מְלָא.

וּמִיּוֹם שְׁגָלְתָהּ כְּנִסְתָּ יִשְׂרָאֵל
בְּגָלוּתָא, כְּתוּב (איוב יד) אָזְלוּ מִיָּם
מִנִּי יָם - זוּ כְּנִסְתָּ יִשְׂרָאֵל. וְנַהֲרֵי
יַחְרַב וְיָבֵשׁ - זֶה צְדִיק. וְעַל זֶה
כְּתוּב (ישעיה נז) הַצְדִּיק אָבַד וְגו'.
שְׁהוּא הָוָה נַהֲרֵי עֲלִיוֹן וּמְכַבֵּד
שְׁנַכְנַס לְתוֹכָהּ, וְהוּא כּוֹנֵס כָּל
אוֹתָם נַהֲרוֹת וְנַחֲלִים שְׁשׁוּפְעִים
מְשַׁפֵּע אוֹתוֹ נַהֲרֵי קְדוּשָׁא שְׁלֹא
פּוֹסְקִים מִיּוֹמֵי לְעוֹלָמִים, שְׁשׁוּפְע
וְיוֹצֵא מְעַדְן הַעֲלִיוֹן, וְהוּא נְכַס
לְתוֹכָהּ וּמְמַלָּא אַגְמִיָּה, וּמְשֵׁם
יוֹרְשִׁים כָּל הָעוֹלָמוֹת (נזונו ויורשים)
בְּרַכוֹת כְּכֻלָּא.

כָּא רָאָה, בְּשַׁעֲתָא שְׁמַתְבָּרְכָת
כְּנִסְתָּ יִשְׂרָאֵל, כָּל הָעוֹלָמוֹת
בְּאַרְנוֹ שְׁהִיא מְגַנָּה עַל יִשְׂרָאֵל, כְּמוֹ

שְׁנַת־בְּאֵר.

כְּתוּב (שמות יד) וַיִּסַּע מִלֶּאֶף הָאֱלֹהִים הַהוֹלֵךְ וְגו'. מִלֶּאֶף הָאֱלֹהִים - זו כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל. וְהָרִי בְּאֵרָנוּ שְׂאוֹתָהּ שְׁעָה בְּסִיּוּעַ הָאֲבוֹת לֹקַחְתָּ. וְכִשְׁהֵם נִמְצְאוּ אֶצְלָה, הִפֵּל נִמְצְאוּ. וּמִשׁוּם כֶּף נִמְסָר בְּפִסְוִקִים אֵלָיו שֵׁם הַקְּדוֹשׁ, שְׂכּוּלֵל בָּהֶם הָאֲבוֹת, כְּמוֹ שֶׁבְּאֵרָנוּ. פִּסּוּק אֶחָד פִּסְדָּר, וְאֶחָד לְמִפְרַע, וְאֶחָד פִּסְדָּר.

וַיִּסַּע מִלֶּאֶף הָאֱלֹהִים הַהוֹלֵךְ וְגו' - זֶה פִּסְדָּר, מִשׁוּם שְׂאֲבָרָהֶם נִמְצָא כָּאֵן וְכֹל אוֹתָם שְׂבָאִים מִצְדוֹ, וְעַל כֶּף הוּא פִּסְדָּר כְּמוֹ זֶה. כָּאֵן הַתַּעֲטָר אֲבָרָהֶם בְּעֵטְרוֹתָיו וְעֵטֵר אֵת כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, וְאוֹתוֹת אֵלָיו פֶּלֶן בְּדֶרֶךְ יֵשֶׁר לְלַכַּת בַּיּוֹם, שְׂכַתוֹב (תהלים מב) יוֹמָם יִצְוֶה ה' חֲסֵדוֹ וּבְלִילָהּ שִׁירָה עִמִּי. וְעַל זֶה כְּתוּב וַיִּסַּע. אֵימְתִי לֹקַחִים בְּמִשְׁאוֹתֵיהֶם? הֲוֵה אוֹמֵר בַּיּוֹם, כִּשְׂמַאִיר הַשְּׂמֶשׁ, וְזֶהוּ פִּסּוּק אֶחָד שֶׁהוּא בְּשִׁבְעִים וּשְׁתַּיִם אוֹתוֹת. שְׁנֵי שֵׁל יִצְחָק, כֶּף גַּם שְׁנִמְצָא בְּשִׁבְעִים וּשְׁתַּיִם אוֹתוֹת, לְהִמְצָא בְּדִין לְגַבֵּי הַמִּצְרַיִם וּלְגַבֵּי יִשְׂרָאֵל בְּרַחֲמִים. וְעַל זֶה כְּתוּב וַיִּבֹא בֵּין מַחְנֵה מִצְרַיִם וּבֵין מַחְנֵה יִשְׂרָאֵל, לְמוֹל אֱלֹהִים וּלְמוֹל אֱלֹהִים. וַיְהִי הָעֲנָן וַחֲחֹשֶׁף, שְׂכָף הוּא יוֹם שֵׁל יִצְחָק, שְׂמֵעֵנָּה הִיָּה, עֲנֵן וְחֹשֶׁף מִמֶּנּוּ הוּא. וּמִשׁוּם כֶּף סִדּוּר הָאוֹתוֹת לְמִפְרַע, (בְּדֶרֶךְ עֵשָׂא) וְלֹא בְּדֶרֶךְ יֵשֶׁר כְּמוֹ זֶה.

וְעַל זֶה כָּל הָאוֹתוֹת לְמִפְרַע, שְׂכַתוֹב וַיְהִי הָעֲנָן וְחֲחֹשֶׁף. שְׂכִינּוֹן שְׂנַכְנַס יִצְחָק בְּדִינּוֹ, לֹא קָרַב זֶה אֵל זֶה. כְּתוּב זֶה אֵל זֶה. אוֹתָם שְׂבָאוּ מִצַּד אֲבָרָהֶם לֹא קָרְבוּ זֶה לְזֶה, שְׂחָרִי לֹא יָכְלוּ, מִשׁוּם שֶׁבָּאֵר זֶה נִדְבָקָה בִּיצְחָק, כְּמוֹ

יִנְקִין וּמִתְבָּרְכֵן בְּגִינָה. וְהָא אוֹקִימָנָא דְהָיָא אֲגָנָא עַל־יְהוּ, דִּישְׂרָאֵל, כְּמָה דְאַתְמָר.

כְּתוּב (שמות יד) וַיִּסַּע מִלֶּאֶף הָאֱלֹהִים הַהוֹלֵךְ וְגו'. מִלֶּאֶף הָאֱלֹהִים דָּא כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל. וְהָא אוֹקִימָנָא, דְהָיָא שְׁעָתָא, בְּסִיּוּעַ דְאַבְהֵן נִטְלָא. וְכַד אֵינוֹן מִשְׁתַּפְּחִין לְגַבְהָ, כִּלְאֵ מִשְׁתַּפְּחִי. וּבְגִין כֶּף אֶתְמָסֵר בְּאַלִּין קְרָאִי שְׂמָא קְדִישָׁא, דְכֻלִּיל בְּהוֹן אֲבָהָתָא, כְּמָה דְאוֹקִימָנָא. חַד קְרָא כְּסִדְרָא, וְחַד לְמִפְרַע, וְחַד כְּסִדְרָא.

וַיִּסַּע מִלֶּאֶף הָאֱלֹהִים הַהוֹלֵךְ וְגו', דָּא כְּסִדְרָא בְּגִין דְאַבְרָהָם אֲשַׁתְּכַח הָכָא, וְכֹל אֵינוֹן דְאַתּוּ מִסְטָרִיָּה, וְעַל דָּא אֵיְהוּ כְּסִדְרָא כְּגוֹוְנָא דָּא.

הָכָא אֲתַעֲטָר אֲבָרָהֶם בְּעֵטְרוֹי, וְאַעֲטָר לָהּ לְכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, וְאַלִּין אֲתוֹוֹן פְּלָהוּ בְּאַרְחַ מִיִּשְׂרָאֵל, לְמִיְהוּ בִימָמָא. דְכַתִּיב (תהלים מב) יוֹמָם יִצְוֶה יי חֲסֵדוֹ וּבְלִילָהּ שִׁירָה עִמִּי. וְעַל דָּא כְּתִיב וַיִּסַּע, אֵימְתִי נִטְלִין בְּמִטְלַנְיָהוּ, הוּי אֵימָא בִימָמָא, כַּד נְהִיר שְׂמֶשׁא. וְדָא חַד קְרָא דְאֵיְהוּ בְּשִׁבְעִין וַתְרִין אֲתוֹוֹן.

הַתְנַיִנָּא דִּיצְחָק, הָכִי נָמִי דְאַשְׁתַּכַּח בְּשִׁבְעִין וַתְרִין אֲתוֹוֹן, לְאַשְׁתַּכַּחא בְּדִינָא לְגַבֵּי מִצְרָאִי וּלְגַבֵּי יִשְׂרָאֵל בְּרַחֲמִי. וְעַל דָּא כְּתִיב, וַיִּבֹא בֵּין מַחְנֵה מִצְרַיִם וּבֵין מַחְנֵה יִשְׂרָאֵל, לְקַבִּיל אֱלִין וּלְקַבִּיל אֱלִין. וַיְהִי הָעֲנָן וְחֲחֹשֶׁף, דְהָכִי הוּא יוֹמָא דִּיצְחָק, דְעֵיבָא הוּי, עֲנָנָא וְחֲשׂוּכָא מְנִיָּה הוּא. וּבְגִין כֶּף סִדּוּרָא דְאַתְוֹוֹן לְמִפְרַע, (בְּאוֹרְחָא עֵשָׂא) וְלֹא בְּאוֹרְחַ מִיִּשְׂרָאֵל, כְּגוֹוְנָא דָּא.

וְעַל דָּא אֲתוֹוֹן פְּלָהוּ לְמִפְרַע, דְכַתִּיב וַיְהִי הָעֲנָן וְחֲחֹשֶׁף, דְכִינּוֹן דְעָאֵל יִצְחָק בְּדִינּוֹ, לֹא

קָרַב זֶה אֵל זֶה. כְּתִיב זֶה אֵל זֶה, אֵינוֹן דְאַתּוּ מִסְטָרָא דְאַבְרָהָם, לֹא קָרְיָבוּ

שנאמר ויאר את הלילה. שששהתמלאה להתחבר (להתחזק) ביצחק, לא קרב זה אל זה ולא יכל להתקרב, עד שבא יעקב והתחבר באברהם, ולקח את יצחק ושם אותו באמצע, ואז התקשרה האמונה זה בזה וזה בזה, ונצלו ישראל.

ושנינו, במקום שנמצאים האבות, שאר הצדיקים נמצאים אפס, ועל זה שם זה עולה לצדיקים אחרים מפרדים, אף על גב שכלם יוצאים לדרך אחד.

בשמיארה בא"ר זו מצד יצחק ונקשרת בו, נעשה ים הגדול פקיה, וגלים חזקים עולים ויורדים בוצף ורגז בתקיפות, נוטל למעלה, עולה, ויורד למטה. אברהם בא מולו (בנגדו), ומתוף רגז ווצף וחמה ותקיפות זה אל זה לא היו מתקרבים, עד שבא יעקב ושוכף הרגז, וממיה ושובר גלי הים. זהו שכתוב (שמות ט"ו) ויט משה את ידו על הים ויולף ה' את הים ברוח קדים עזה וגו'. מה זה ברוח קדים עזה? זו רוח יעקב, עזה, תקיפה למולו לשבר רגז ים זה. וישם את הים לחרבה ויבקעו המים, (הוא) רוקן הים ממי רגז, ונחלקו המים לצד אברהם ולצד יעקב. זהו שכתוב ויבקעו המים, לצד זה ולצד זה, ועל כף כל האותיות בדרך ישר פראוי.

אלה אותיות בדרך ישר בצד יעקב, וכל אותם שבאו מצדו וכשבא יעקב, התחבר באברהם ולקח את יצחק, והשרהו באמצע. אז התקשרה האמונה זה בזה וזה בזה. ועל זה מעשה בתקוה בשם הקדוש בזווג האבות נודע, שהוא קשר אחד,

באמצעייתא. פדין אתקשר מהימנותא דא ברא ודא ברא. ועל דא, עובדא בתקונא בשמא קדישא

דא ברא. דהא לא יכלין, בגין דהאי באר אתדבקא ביצחק. פמה דאת אמר, ויאר את הלילה. דכד אתמלייא לאתחברא (ס"א לאתקפא) ביצחק, לא קרב זה אל זה, ולא יכל לקרבא. עד דאתא יעקב, ואתחבר באברהם, ונטל ליצחק, ושאר יליה באמצעייתא, פדין אתקשר מהימנותא דא ברא ודא ברא, ואשתזיבו ישראל.

ותנינו, באתר דאבהתא אשתכחי, שאר צדיקייא משתכחי גבייהו, ועל דא שמא דא, סליק לסטרין אתרנין מתפרשו, אף על גב דכלהו נפקין לארחה חד.

בר נהרא האי בא"ר מסטרא דיצחק, ואתקשר ביה, אתעביד ימא רבא תקיפא, וגלגלין תקיפין, סלקין ונחתין בוצף ורוגזא בתקיפו, נוטיל לעילא, (דף קנ"א ע"א) סליק, ונחתית לתתא, אברהם אתי לקבלא (ס"א לגבליה), ומגוז רוגזא וזעפא וחימתא ותקיפו, זה אל זה לא הוו מתקרבין, עד דאתא יעקב, ושכיף רוגזא, ומאיך ותבר גלגלי ימא, הדא הוא דכתיב, (שמות יד) ויט משה את ידו על הים ויולף ה' את הים ברוח קדים עזה וגו'. מאי ברוח קדים עזה. דא רוח יעקב, עזה תקיף לקבליה, לתברא רוגזא דהאי ימא. וישם את הים לחרבה ויבקעו המים (נ"א הוא) אריק ימא מימי רוגזין, ואתפליגו מיא לסטרא דאברהם ולסטרא דיעקב, הדא הוא דכתיב ויבקעו המים לסטרא דא ולסטרא דא. ועל דא אתוון פלהו בארז מישר פדקא יאות.

אלין אתוון בארז מישר, בסטר דיעקב, וכל אינון דאתו מסטריה, וכד אתא יעקב,

אתחבר באברהם, ונטל ליצחק, ושאר יליה באמצעייתא. פדין אתקשר מהימנותא דא ברא ודא ברא. ועל דא, עובדא בתקונא בשמא קדישא

קָשֶׁר נֶאֱמָן, לְהִיּוֹת מְרַכְּבָה
שְׁלֵמָה, וּבְזוּוּג הָאֲבוֹת כְּאֶחָד
נַעֲשֶׂה הַכֹּל.

וְיִוְדָעִים הַחֲכָרִים לְלַכֵּת בְּדַרְךְ
יִשְׂרָאֵל, לְהַתְקִין מַעֲשֵׂה כְּרִיאָה,
וּבְשֵׁם זֶה קָשֶׁר הָאֲבוֹת, נִמְצְאוּ
דְרָכִים לְדִין וּלְרַחֲמִים, לְסִיּוּעַ,
לְחֶסֶד, לְיִרְאָה, לְתוֹרָה, לְחַיִּים,
לְמוֹת, לְטוֹב, לְרַע. אֲשֶׁרֵיהֶם
הַצְדִּיקִים שְׂיִוְדָעִים דְּרָכֵי הַתּוֹרָה
וְיִוְדָעִים לְלַכֵּת בְּדַרְכֵי הַמֶּלֶךְ
הַקְדוֹשׁ. אֲשֶׁרֵיהֶם בְּעוֹלָם הַזֶּה
וּבְעוֹלָם הַבָּא.

הָרִי הָאֲבוֹת בְּמַסְעוֹת, בְּמַעֲשִׂים,
בְּקִשְׁרִים שְׂמַתְקֻשְׁרִים זֶה בְּזֶה.
וּכְשֶׁמַּתְחַבְּרִים כְּאֶחָד, אֵין מִי
שְׂיִקוּם לְפָנֵיהֶם. וְשִׁנְיָנוּ, בְּמָקוֹם
שֶׁהָאֲבוֹת נִמְצְאוּ, שְׂאֵר
הַצְדִּיקִים נִמְצְאוּ עֲלֵיהֶם. וְעַל
זֶה שֵׁם זֶה עוֹלָה לְצַדִּיקִים אֲחֵרִים
נְכַרְדִּים, אֵף עַל גַּב שְׂפָלָם יוֹצְאִים
לְדַרְךְ זֶה.

הַשְּׁלֵמָה מִחַהֲשַׁמְמוֹת סִימָן ח

שְׂבָעָה יָמִים עֲלִיוֹנִים כְּרִיאָה
הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּעוֹלָם,
וְעֲלֵיהֶם שְׂתַל וּבְנָה עוֹלָמוֹת. זֶהוּ
שְׂפָתוֹב כִּי שֵׁשֶׁת יָמִים עָשָׂה ה',
וְלֹא כְּתוּב בְּשֵׁשֶׁת.

וּבְנָגַד אוֹתָם שְׂבָעָה יָמִים עֲלִיוֹנִים
כְּרִיאָה הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּאֶרֶץ
שְׂבָעָה צְדִיקֵי אָמֶת, לְהַעֲמִידָם
וּלְהַאֲרִי לָהֶם כָּל אֶחָד וְאֶחָד כְּנָגַד
יוֹמוֹ, וְשְׂתַל אוֹתָם כָּל אֶחָד וְאֶחָד
בְּדוֹר שְׂרִיאָה, וְהֵם אֲבוֹת הָעוֹלָם,
אֲבָרָהִם יִצְחָק וְיַעֲקֹב יוֹסֵף מִשֶּׁה
אֶהְרֹן דָּוִד.

וְהֵם נְקֻרָאִים הָרִים, הָרְרֵי קָדָם,
שֶׁהֵם תְּלוּיִים מֵאוֹתָם שְׂבָעָה יָמִים
עֲלִיוֹנִים, וְהַשְּׂבִיעֵי שְׂעוֹמַד
לְפָנֵיהֶם, זֶהוּ שְׂפָתוֹב (זכריה יב) וּבֵית
דָּוִד כְּפֹלְהִים כְּמִלְאָךְ ה' לְפָנֵיהֶם.

בְּזוּוּגָא דְאַבְהֵן אֲשֶׁתְּמוֹדַע, דְּאִיהוּ קְשׁוּרָא חַד,
קְשׁוּרָא מְהִימְנָא, לְמַהוּי רְתִיכָא שְׂלִימְתָא.
וּבְזוּוּגָא דְאַבְהֵן כְּחָדָא, אֲתַעְבִּיד כְּלָא.

וְיִדְעִין חֲבֵרִיאָא לְמִיהוּ בְּאַרְחַ מִיִּשְׂרָאֵל, לְאַתְקִנָא
עוֹבְדֵין כְּדָקָא יְאוּת, וּבְשִׂמָא דָּא קְשׁוּרָא
דְאַבְהֵן, אֲשֶׁתְּכַחוּ אוֹרְחִין לְדִינָא, וּלְרַחֲמֵי,
לְסִיּוּעַ, לְחֶסֶד, לְדַחִילוֹ, לְאוֹרֵייתָא, לְחַיִּי,
לְמוֹתָא, לְטַב, לְבִישׁ. זְכָאִין אֵינּוֹן צְדִיקֵיִיא,
דִּי־דְעִין אוֹרְחוּי דְאוֹרֵייתָא, וְיִדְעִין לְמִיהוּ
בְּאוֹרְחוּי דְמִלְכָּא קְדִישָׁא, זְכָאִין אֵינּוֹן בְּעִלְמָא
דִּין וּבְעִלְמָא דְאַתִּי.

הָא אַבְהֵן בְּמִטְלָנִין, בְּעוֹבְדֵין, בְּקְשׁוּרִין
דְמַתְקֻשְׁרֵי דָּא בְּדָא. וְכַד מַתְחַבְּרִין כְּחָדָא,
לִית מָאן דִּיקוּם קְמִייהוּ. וְתַנִּינֵן, בְּאַתְרַ
דְאַבְהֵתָא אֲשֶׁתְּכַחוּ, שְׂאֵר צְדִיקֵיִיא מִשְׂתַּכְּחֵי
גְבִייהוּ. וְעַל דָּא שְׂמָא דָּא סְלִיק לְסִטְרִין
אַחֲרָנִין מִתְפָּרְשֵׁן, אֵף עַל גַּב דְכֻלְהוּ נְפֻקִין
לְאַרְחָא חַד.

הַשְּׁלֵמָה מִחַהֲשַׁמְמוֹת (סִימָן ח)

שְׂבָעָה יוֹמִין עֲלֵאִין, בְּרִיאָה קְדִישָׁא בְּרִיךְ הוּא
בְּעִלְמָא. וְעֲלֵייהוּ שְׂתִיל וּבְנֵי עֲלָמִין.
הָדָא הוּא דְכְּתִיב (שְׂמוֹת כ) כִּי שֵׁשֶׁת יָמִים עָשָׂה
ה', וְלֹא כְּתִיב בְּשֵׁשֶׁת.

וּלְקַבִּיל אֵינּוֹן שְׂבָעָה יוֹמִין עֲלֵאִין, בְּרִיאָה
בְּאַרְעָא שְׂבָעָה זְכָאִי קְשׁוּט, לְקִימָא
לוֹן, וְלֹאֲנַהֲרָא לוֹן, כָּל חַד וְחַד לְקַבִּיל יוֹמִיָּה.
וְשְׂתִיל לָהּ, כָּל חַד וְחַד בְּדָרָא דְאַתְחַזִּי לִיהּ.
וְאֵינּוֹן אַבְהֵן דְעִלְמָא, אֲבָרָהִם יִצְחָק וְיַעֲקֹב
וְיוֹסֵף וּמִשֶּׁה וְאַהֲרֹן וְדָוִד.

וְאֵינּוֹן אֵיקְרוּן הָרִים, הָרְרֵי קָדָם, דְּאֵינּוֹן תְּלִיזִין
מֵאֵינּוֹן שְׂבָעָה יוֹמִין עֲלֵאִין. וְשְׂבִיעֵאָה
דְקִימָא קְמִייהוּ, הָדָא הוּא דְכְּתִיב, (זכריה יב) וּבֵית
דָּוִד כְּפֹלְהִים כְּמִלְאָךְ ה' לְפָנֵיהֶם.

ואף על גב דאיהו שביעא, ופד אתפליל ביה ביוסף, ויהיב ליה תפנוקא מבי מלפא, אקרי אוף איהי שביעא.

וברהו אחידו בה בשכינתא, ברזא דשבעה. בגין דשכינתא אקרי בת שבע. בת מאימא עילא, דאיהי כללא דשבע דרגין דעמה. ואיהי דרגא דצדק, עשיראה דאינון ספירין, דאיקרי בהו קדשא ברין הוא.

ונקרא שביעי בפתוב, שפתוב (דברי הימים א כט) לך ה' הגדלה והגבורה והתפארת והנצח וההוד כי כל וכו', עד הממלכה. ומה הטעם? והרי היא רביעית לימים! אלא בגלל נטיעה אחרונה ונקללת בשביעית, משום כך לקחה שמו, והכל אחד.

וכך אחד ואחד מהאבות ידע את הקדוש ברוך הוא מתוך דרגתו ואחז בו באותה דרגה. אברהם ידע את הקדוש ברוך הוא מתוך אספקלריה שלו, שהיא מדת הגדלה, מדת החסד, שהיא ימין המלך, ועל כך הוא אחז בה ולא עזב אותה לעולמים, ועשה טוב עם כל בני העולם, ופרשוהי שהרי מעשיו העלוהו לדרגה הזאת.

יצחק ידע אותו בדרגת הגבורה, שנקראת פחד יצחק, ופחד ממנו לעולמים. יעקב ידע אותו מתוך דרגת התפארת, שהוא כלול מחסד ומפחד, ונקרא אמת, ואחז אותה, זהו שפתוב תתן אמת ליעקב.

יוסף ידע את הקדוש ברוך הוא מתוך אותה אספקלריה שנקראת כל, ונקרא יסוד, ועל זה נקרא יוסף כלכל, שכתוב ויכלכל יוסף, וכתוב ונקרא יסוד עולם. משה ואהרן הם שני כרובים שנשמע קול של מעלה מביניהם, ועל זה נתנה תורה על דם, זהו

ואף על גב דאיהו שביעא, ופד אתפליל ביה ביוסף, ויהיב ליה תפנוקא מבי מלפא, אקרי אוף איהי שביעא.

וברהו אחידו בה בשכינתא, ברזא דשבעה. בגין דשכינתא אקרי בת שבע. בת מאימא עילא, דאיהי כללא דשבע דרגין דעמה. ואיהי דרגא דצדק, עשיראה דאינון ספירין, דאיקרי בהו קדשא ברין הוא.

ואיקרי שביעא בקרא, (דברי הימים א כט) דלך ה' הגדלה והגבורה והתפארת והנצח וההוד כי כל וכו', עד הממלכה. ומאי טעמא, והא רביעאה היא ליומי. אלא בגין דאיהי נטיעה בתראה, ואתפלילת בשביעאה, בגין כך נטלה שמה, וכולא חד.

וכך חד וחד מאבהן, ידע ליה לקודשא ברין הוא, מגו דרגא דיליה, ואחיד ביה בההוא דרגא. אברהם ידע ליה לקודשא ברין הוא, מגו אספקלריא דיליה דאיהי מדת הגדולה, מדת החסד, ימינא דמלפא. ועל דא אחיד בה, ולא שביק לה לעלמין, ועביד טיבו עם כל בני עלמא, ואוקמוה. דהא עובדוי סליקו ליה בהאי דרגא.

יצחק ידע ליה פדרגא דגבורה, דאקרי פחד יצחק, ודחיל ליה לעלמין. יעקב ידע ליה מגו דרגא דתפארת. דאיהו כליל מחסד ומפחד, ואקרי אמת, ואחיד בה. הדא הוא דכתיב, (מכה י) תתן אמת ליעקב.

יוסף ידע ליה לקודשא ברין הוא מגו ההיא אספקלריא, דאקרי כל. ועל דא אקרי יוסף כלכל, דכתיב (בראשית מז) ויכלכל יוסף.

ואיקרי יסוד עולם. משה ואהרן אינון תרין פרובין, דאשתמע קלא דלעילא מביניהו, ועל דא

שפּתּוֹב וְנוֹעַדְתִּי לָךְ שֵׁם וּדְבַרְתִּי אִתָּךְ, וְהֵם שְׁנֵי כְרוּבִים שְׁלֹמֶעֱלָה, וְהֵם גַּצ"ח וְהו"ד, וְהֵם שְׁנֵי הַעֲמוּדִים שֶׁל הַגּוֹף.

כִּמוֹ זֶה יֵשׁ לַמַּלְכָּה לַמְּטָה שְׁנֵי כְרוּבִים תַּחְתֶּיהָ שְׁיוֹנְקִים מִמֶּנָּה, וְהֵם וְדָאֵי עֲלִיוֹנִים, עַל אַרְוֹן הָעֲדָת, שְׁנִקְרָא צֶדֶק, אַרְוֹן הָעֲדוּת. וּמִי עֲדוּת? זֶה יוֹסֵף, זֶהוּ שְׁפָתוֹב עֲדוּת בִּיהוֹסֵף שְׁמוֹ, וְנִקְרָא תוֹרָה שְׁבַכְתָּב, וְאַרְוֹן זֶה תוֹרָה שְׁבַעֲל פֶּה.

בֵּא רְאָה, כָּל אוֹתָם אֲבוֹת עֲלִיוֹנִים שְׁאַחֲזִים לַמְּעֵלָה, כָּלֶם רְמוּזִים בַּתּוֹרָה שְׁבַכְתָּב. וְדוֹד שְׁאַחֲזוּ בְּאַחֲרוֹנָה, שֶׁהִיא תוֹרָה שְׁבַעֲל פֶּה, רְמוּזָה בְּדַבְרֵי קַבְּלָה, וּמִשּׁוּם כִּךְ נִקְרָאת קַבְּלָה, שְׁמִקְבֻלַּת אוֹר מַתּוֹרָה שְׁבַכְתָּב.

וְאוֹתָם שְׁנֵי כְרוּבִים עֲלִיוֹנִים עוֹמְדִים עַל אוֹתוֹ עֲדוּת וְאַרְוֹן, זֶהוּ שְׁפָתוֹב וְהַנְּצִחַ וְהַהוֹד כִּי כָל בְּשָׂמִים וּבְאַרְץ. וְזֶהוּ סִיּוּם הַשָּׁמַיִם, וּמִזּוּג אֶת הָאָרֶץ הַזֹּה.

וְכִךְ הוּא, שְׁכָל מֵה שְׁבָרָה הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא לַמְּעֵלָה - בְּרָא כְּנִגְדוֹ לַמְּטָה. וְיוֹסֵף נִקְרָא עֲדוּת, זֶהוּ שְׁפָתוֹב עֲדוּת בִּיהוֹסֵף שְׁמוֹ, וְעַל זֶה שְׁמוֹ שֶׁל יוֹסֵף שְׁלֵם כָּכֵל, לַמְּעֵלָה וְלַמְּטָה.

וְעַל זֶה שְׁנֵינוּ שְׁיוֹסֵף וְהָאָרֶץ וְהַשְׁכִּינָה הֵיוּ הוֹלְכִים בְּמַדְבָּר בְּיַחַד, וְכָל הָעוֹלָם הֵיוּ אוֹמְרִים: מֵה טִיבָן שֶׁל שְׁנֵי אַרְוֹנוֹת הַלְלוּ? וּמְשִׁיבִים לָהֶם: קַיִם זֶה מֵה שְׁפָתוֹב בְּזֶה. קַיִם בְּוִדָאֵי. זֶהוּ שְׁפָתוֹב וְצַדִּיק יִסוֹד עוֹלָם, הוּא קַיִם הָעוֹלָם.

בֵּא דוֹד, שֶׁהוּא שְׁבִיעֵי שֶׁל הָאֲבוֹת, אַחַז בַּהּ בְּבַת שְׁבַע הַזּוֹאת, שֶׁהִיא מַמְלָכָה, וְלֹא עֲזוּבָה

אֲתִיּוּהֵיבַת אוֹרִיּוּתָא עַל יַדִּיּוּהוּ. הָדָא הוּא דְכַתִּיב, וְנוֹעַדְתִּי לָךְ שֵׁם וּדְבַרְתִּי אִתָּךְ וּגּוֹמֵר. וְאִינוּן תְּרִין פְּרוּבִין דְּלַעֲלֵלָא, אִינוּן גַּצְח וְהוֹד, וְאִינוּן תְּרִין סַמְכִין דְּגוֹפָא.

בְּגוֹזְנָא דָא, אֵית לָהּ לַמְטְרוֹנִיּוּתָא לְתַתָּא, תְּרִין פְּרוּבִין תַּחְוּתָהּ, דִּינְקִין מִינָהּ. וְאִינוּן עֵילְאִין וְדָאֵי, עַל אַרְוֹן הָעֲדוּת, דְּאִיקְרִי צֶדֶק, אַרְוֹנָא דְעֲדוּת. וּמֵאַן עֲדוּת, דָּא יוֹסֵף, הָדָא הוּא דְכַתִּיב, (תהלים פא) עֲדוּת בִּיהוֹסֵף שְׁמוֹ. וְאִיקְרִי תוֹרָה שְׁבַכְתָּב, וְהִיא אַרְוֹנָא תוֹרָה שְׁבַעֲל פֶּה.

הָא חֲזִי, כָּל אִינוּן אֲבָהֶן עֵילְאִין דְּאַחֲזִין לַעֲלֵלָא, רְמִיזִין כְּלָהוּ בַּתּוֹרָה שְׁבַכְתָּב. וְדוֹד דְּאַחֲזִד בְּבַתְרִיּוּתָא, דְּאִיּוּהֵי תוֹרָה שְׁבַעֲל פֶּה, רְמִיזָא בְּדַבְרֵי קַבְּלָה. וּבְגִין כִּךְ אִיקְרִי קַבְּלָה, דְּמִקְבֻלַּת נְהִירוֹ מַתּוֹרָה שְׁבַכְתָּב.

וְאִינוּן תְּרִין פְּרוּבִין עֵילְאִין, קַיִמִין עַל הַהוּא סְהֵדוּתָא דְאַרְוֹנָא, הָדָא הוּא דְכַתִּיב, (דברי הימים א כט) וְהַנְּצִחַ וְהַהוֹד, כִּי כָל בְּשָׂמִים וּבְאַרְץ, וְדָא אִיּוּהֵי סִיּוּמָא דְשָׁמַיָא וּמִזּוּג לְהִיא אַרְץ. וְהָכִי הוּא, דְּכָל מֵה שְׁבָרָה קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא לַעֲלֵלָא, בְּרָא לְקַבְּלִיָּה לְתַתָּא. וְיוֹסֵף אִיקְרִי עֲדוּת, הָדָא הוּא דְכַתִּיב עֲדוּת בִּיהוֹסֵף שְׁמוֹ. וְעַל דָּא שְׁמָא דְיוֹסֵף שְׁלֵם כָּכֵלָא לַעֲלֵלָא וְתַתָּא.

וְעַל דָּא תְּגִינָן, אַרְוֹן דְּיוֹסֵף וְאַרְוֹן דְּשְׁכִינְתָּא, בְּהַדִּי הַדִּי הוּוּ אֲזֵלִין בְּמַדְבָּרָא, וְהוּוּ כּוּלֵי עֲלָמָא אִמְרִי מֵה טִיבָן שֶׁל שְׁנֵי אַרְוֹנוֹת אֵלוֹ. וּמַתִּיבִין לוֹן, קַיִים זֶה מֵה שְׁפָתוֹב בְּזֶה. קַיִים וְדָאֵי, הָדָא הוּא דְכַתִּיב, (משלי י) וְצַדִּיק יִסוֹד עוֹלָם, אִיּוּהֵי קַיִמָא דְעֲלָמָא.

אֲתָא דוֹד דְּאִיּוּהֵי שְׁבִיעֵאָה, דְּאַבְהֶן אַחֲזִד בַּהּ, בְּהִיא בַת שְׁבַע, דְּאִיּוּהֵי

לְעוֹלָמִים. זְהוּ שְׁפָתוֹב (יחזקאל לו)
וְדוֹד עֲבָדֵי נְשִׂיא לָהֶם לְעוֹלָם,
וְכַתוֹב (תהלים פט) כִּסְאוֹ כִשְׁמֶשׁ
נִגְדִי. וְכֹל זֶה לְמַדְתַּנּוּ הַתּוֹרָה,
שְׁפָלָם אַחֲזִיזִים בְּשִׁכְנָה בְּסוּד שֶׁל
שָׁבַע.

בֵּא וּרְאֵה, אֲבָרְהָם נֵר רֵאשׁוֹן
קְדוֹשׁ שֶׁל הָעוֹלָם, כְּשֶׁרָצָה
לְהִתְקַרֵּב לְדִרְגָתוֹ, לֹא יָכַל, עַד
שֶׁעָלָה וְנוֹדַע בְּאוֹתָן שֶׁל דִּרְגוֹת
עֲלִיוֹנוֹת שְׁעָלָיו, שֶׁהוּא חֶלֶק שְׁלוֹ.
בֵּינָן שֶׁעָלָה וְהִתְדַוְּעָה לוֹ
לְקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא מִתּוֹךְ אוֹתָן
שֶׁל דִּרְגוֹת, שְׁעַם אוֹתָן שָׁבַע,
וְשֶׁל דִּרְגוֹת, הֵן כְּתוּר עֲלִיּוֹן
חֲכָמָה בִּינָה, וְהֵן שְׁלֵמוֹת עֶשֶׂר
סְפִירוֹת שְׁנִקְרָא בְּהֵן הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ
הוּא. וְכֵינָן שֶׁעָלָה אַחֵר כֶּף בְּאוֹתָן
שֶׁלֶּשׁ, שֶׁהֵן עֵתִיק וְאַבָּא וְאַיְמָא,
שְׁשׁוּפָע מֵהֵן אוֹר לְמִטָּה, אִז אַחַז
לְחַלְקוֹ אוֹתָהּ דִּרְגָה שְׁפַתַּת אוֹתָן
שֶׁלֶּשׁ, שְׁנִקְרָא חֲסֵד.

שְׁאַת כְּלָן הוּא הַדְּבִיק מִתּוֹךְ
אוֹתָהּ אֲסַפְקָלְרִיָּה שְׁשׁוּלְטַת
בְּלִילָה, שְׁבִהֵן וְדַאי לֹא הִיָּה אָדָם
שֶׁיִּדַּע כְּלוּם. וְעַל זֶה שְׁנִינּוּ בֵּן
שֶׁלֶּשׁ שָׁנִים הַפִּיר אֲבָרְהָם אֶת
בּוֹרְאוֹ, וְדָקָא בֵּן שֶׁלֶּשׁ.

וְבֵא רְאֵה סוּד שֶׁל שֶׁלֶּשׁ שָׁנִים
אֵלוֹ וְלֹא חֲסֵד, מִשּׁוּם שֶׁשְׁכִּינָה
נִקְרָאת בֵּת שָׁבַע, וְלֹא יָכַל
לְהִתְקַרֵּב אֵלֶיהָ עַד שֶׁעָלָה לְהוֹדַע
מִתּוֹכָהּ וְלִהְיוֹת מוֹאֵר וְלִהְיוֹת
לְכָל, מֵה שֶׁהוּא לְמִטָּה בְּאוֹתָן
דִּרְגוֹת עֲלִיוֹנוֹת עִם אוֹתָן שָׁבַע
וְשֶׁלֶּשׁ, הָרִי עֶשֶׂר דִּרְגוֹת עֲלִיוֹנוֹת
סוּד שֶׁל שֵׁם הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא.
וְכֵינָן שֶׁהִיָּה נְאוּר בְּאוֹתָן שֶׁלֶּשׁ,
רָצָה לְהַעֲלוֹת בְּאוֹתָן שָׁבַע בְּסוּד
הַכְּתוּב (בראשית כא) וַיִּצַּב אֲבָרְהָם
אֶת שָׁבַע כְּבֶשֶׂת הַצֹּאן. וְסוּד זֶה
רָמַז לְאַבְיִמְלֶךְ שֶׁלֹא יִפְרְעוּ מֵהֶם,

מִמְלָכָה, וְלֹא שְׁבִיק לָהּ לְעֹלָמִין. הָדָא הוּא
דְּכַתִּיב, (יחזקאל לו) וְדוֹד עֲבָדֵי נְשִׂיא לָהֶם לְעוֹלָם.
וְכַתִּיב, (תהלים פט) כִּסְאוֹ כִשְׁמֶשׁ נִגְדִי. וְכֹל דָּא
אוּלִיף לָן אוּרִייתָא, דְּכִלְהוּ אַחֲזִיזָן בֵּיהּ
בְּשִׁכְנִיתָא בְּרָזָא דְשָׁבַע.

הָא חֲזִי, אֲבָרְהָם בּוֹצִינָא קְדַמָּאָה קְדִישָׁא
דְּעֹלָמָא, כִּד בְּעָא לְסַלְקָא לְדִרְגִיָּה, לֹא
יָכִיל, עַד דְּסָלִיק וְאַשְׁתַּמוּדַע בְּאִינוֹן תְּלַת דִּרְגִין
עֵילָאִין דְּעֵלִיָּה, דִּהְוָא חוּלְקָא דִילִיָּה.

בֵּינָן דְּסָלִיק וְאַשְׁתַּמוּדַע לִיָּה לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ
הוּא, מִגּוֹ אִינוֹן תְּלַת דִּרְגִין, דְּעַם אִינוֹן
שָׁבַעָה, וְתְלַת דִּרְגִין הֵם כְּתוּר עֲלִיּוֹן חֲכָמָה
בִּינָה, וְאִינוֹן שְׁלִימוֹ דְּעֶשֶׂר סְפִירָן, דְּאִיקְרִי
בְּהוּ קְדַשָׁא בְּרִיךְ הוּא. וְכֵינָן דְּסָלִיק אַחֵר כֶּף
בְּאִינוֹן תְּלַתָּא, דְּאִינוֹן עֵתִיקָא וְאַבָּא וְאַיְמָא,
דְּנִגִיד מְנַהוֹן נְהִירוֹ לְתַתָּא, כְּדִין אַחִיד
לְחוּלְקִיָּה, הֵהוּא דִּרְגָא דְתַחוּתִיָּהוּ דְּאִינוֹן
תְּלַתָּא, דְּאִיקְרִי חֲסֵד.

דְּכִלְהוּ אַדְבִיק לֹון, מִגּוֹ אֲסַפְקָלְרִיָּא דְשֶׁלְטָא
בְּלִילִיָּא, דְּבִהוּ וְדַאי לֹא הוּהוּ בֵּר נָשׁ
דִּידַע כְּלוּם. וְעַל דָּא תְּנִינָן, בֵּן שֶׁלֶּשָׁה שָׁנִים,
הַפִּיר אֲבָרְהָם אֶת בּוֹרְאוֹ, בֵּן שֶׁלֶּשָׁה דְיִיקָא.

וְהָא חֲזִי, רָזָא דְהִנְי שֶׁלֶּשָׁה שָׁנִין, וְלֹא חֲסֵד,
בְּגִין דְשִׁכְנִיתָא אֲקִרִי בֵּת שָׁבַע, וְלֹא יָכִיל

לְאַתְקַרְבָּא בְּהִדָּה, עַד דְּסָלִיק לְאַשְׁתַּמוּדַעָא
מְנַהֵי, וְלֹא תִנְהַרָא וְלֹא נְהַרָא לְכֹלָא מְאִי דְאִיָּהוּ
לְתַתָּא, בְּאִינוֹן דִּרְגִין עֵילָאִין אִינוֹן שָׁבַעָה
וְשֶׁלֶּשָׁה, הָרִי עֶשֶׂר דִּרְגִין עֲלָאִין, רָזָא דְשִׁמָּא
דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא.

וְכֵינָן דִּהְוָה מִתְנַהֵיר בְּאִינוֹן שֶׁלֶּשָׁה, בְּעָא
לְסַלְקָא בְּאִינוֹן שָׁבַע, בְּרָזָא דְכַתִּיב,
(בראשית כא) וַיִּצַּב אֲבָרְהָם אֶת שָׁבַע כְּבֶשֶׂת הַצֹּאן.

וְרָזָא דָּא רָמַז לְאַבְיִמְלֶךְ, דְּלֹא יִתְפָּרְעוּן מְנַהוֹן, עַד דִּישְׁתַּלִּימוּ אִינוֹן שָׁבַעָה

עד שישתלמו אותם שבעה צדיקי אמת בישראל. כנגד אותן שבע דרגות שלמעלה.

בין שהשתלמו, יהיה העולם התחתון כמו העולם העליון בקיום שלם, וכא דוד, שהוא שביעי, ויעורר את אותה בת שבע שלמעלה, שהיא נוקמת נקמות ישראל, ותפרע מהם.

זהו שכתוב (שמואל ב ח) ויהי אחרי כן ויך דוד את פלשתים ויכניעם ויקח דוד את מתג האמה מיד פלשתים. מה זה ויהי אחרי כן? אחר שנשתלמו ישראל והיו כמו למעלה, אז ויך דוד את פלשתים ויכניעם. שהרי עד עכשו לא יכלו ישראל לשבר את כחם, שהרי התעוררו החברים באותו מתג האמה, ופרשוה.

ובא וראה, זה שרמז לו אברהם בכבשות הצאן ולא בעזים ולא בדבר אחר, משום שהם מצד החסד, שמאותם ממנים שיונקים מצד החסד יונקים למטה אותם כבשים שתחת שלטונם, ואברהם אחז לחלקו מדת החסד, והפל בסוד החכמה.

ועל זה שנינו, מי ששרוי בתוך צאן לא מסתכן לעולמים. ואם הוא שרוי בתוך עזים ורועה אותם, פמה שומרי החקים יושבים כנגדו להסטותו, בגלל שהם מצד של הדין הקשה.

אבל כשפא יצחק לכרת אתו ברית, כרת אתו בשבעה שנגלה מתוך אותו באר, שכתוב (בראשית כו) ויקרא אתה שבעה.

בא וראה, אברהם קרא לאותה באר מים נובעים באר שבע, ויצחק קרא לה שבעה. מה בין זה לזה? אלא משום שיצחק אחז

זכאי קשוט בישראל, לקביל אינון שבעה דרגין דלעילא.

בין דאשתלמו, יתיב עלמא תתאה כגוונא דעלמא עילאה. בקיומא שלים. וייתי דוד, דאיהו שביעאה, ויתער לההיא בת שבע דלעילא, דאיהי נקמא נקמתהון דישראל, ויתפרע מנהון.

הרא הוא דכתיב, (שמואל ב ח) ויהי אחרי כן ויך דוד את פלשתים ויכניעם ויקח דוד את מתג האמה מיד פלשתים. מאי ויהי אחרי כן. פתר דאשתלמו ישראל, והווי כגוונא דלעילא, כדין ויך דוד את פלשתים ויכניעם. דהא עד השתא לא יכלו ישראל למיתבר תוקפיהון, והא איתערו חברייה בההוא מתג האמה, ואוקמוה.

והא חזי, האי דרמז ליה אברהם בכבשות הצאן, ולא בעזים, ולא במילי אחריני, בגין דאינון מסטרא דחסד, מאינון ממנן דינקין מסטרא דחסד, ינקין לתתא אינון כבשים, תחות שולטניהון. ואברהם אחיד לחולקיה מדת החסד, וכולא ברזא דחכמתא. ועל דא תנינן, מאן דשרי גו עאנא, לא מסתכן לעלמין. ואי איהו שרי גו עזייה, ורעי לון, פמה גרדיני נימוסין, ותבין לקבליה לאסטאה ליה, בגין דאינון מסטרא דדינא קשא.

אבל פד אתא יצחק למגזר עמיה קיים, גזר עמיה בשבעה, דאתגלייא מגו ההיא בירא, דכתיב (בראשית כו) ויקרא אתה שבעה.

הא חזי, אברהם קרא לההיא בירא דמיין, באר שבע. יצחק קרא לה, שבעה. מה בין האי להאי. אלא בגין דיצחק אחיד לחולקיה דרגא דפחד, דאיהו

לְחַלְקוּ דְרָגָה שֶׁל פֶּחַד, שֶׁהוּא דִּין, וְעַל זֶה הוֹסִיף בַּה' ה'. וְהוּא בְּכָל מְקוֹם הִיא מִדַּת הַדִּין. וְסִימָנָהּ - (יחזקאל טו) הָא דְרַבְּנָה בְּרַאשׁ נְתִיבָה. זֶהוּ שְׁפָתוֹב וַיִּקְרָא אֹתָהּ שְׁבָעָה. שְׁלֹא עָשָׂה בְּכַפְּשִׁים כְּמוֹ שֶׁעָשָׂה אָבִיו, וְהִכָּל בְּסוּד הַחֲכֻמָּה, וְהוֹסִיף בַּה' ה', לְהִרְאוֹת שֶׁהִיא חֲלֹקָה.

בֵּא וּרְאֵה, כְּשֶׁבָרָה הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא אֶת הָעוֹלָם, בְּרָא אוֹתוֹ בְּדִין. בִּינּוֹן שְׂרָאָה שְׁלֹא מִתְקִיָּם, שְׂתַף בּוֹ חֶסֶד, זֶהוּ שְׁפָתוֹב (שם ב) בְּיוֹם עֲשׂוֹת ה' אֱלֹהִים, וּפְרֻשׁוּהָ בְּאַבְרָהָם הַתְּקִיָּם הָעוֹלָם. בְּגִלְל כֶּף הַבָּאָר הַזֹּאת בֵּית הָעוֹלָם עַל שְׂמָה נִקְרָא, זֶהוּ שְׁפָתוֹב עַל כֶּן קָרָא שֵׁם הָעִיר בָּאָר שְׁבָע. אֵף עַל גַּב שֶׁהַבָּאָר הִזוּ נִדְבְּקָה בִּיצְחָק, שְׁפָתוֹב וַיִּקְרָא אֹתָהּ שְׁבָעָה - שְׂמָה בָּאָר שְׁבָע צֵד שֶׁל אַבְרָהָם, וְלֹא בָּאָר שְׁבָעָה, זֶהוּ שְׁפָתוֹב (שיר השרים ב) וַיִּמְנֹו תַחֲבַקְנִי.

וְבֵא וּרְאֵה, אֲרַבְּעָה מֵאוֹתָם שְׁבָעָה צִדִּיקֵי הָאֱמֶת, כְּשֶׁרְצוּ לְהִתְקַרֵּב לְשִׁכְנָה בְּסוּד שֶׁל שְׁבָע, כֻּלָּם פָּגְשׁוּ בְּבָאָר הַזֹּאת שְׁלֹא פּוֹסְקִים מִימֵיהָ לְעוֹלָמִים.

אַבְרָהָם כִּרָּה אֶת הַבָּאָר הַזֹּאת מִשׁוּם שֶׁהוּא לְמַד אֶת כָּל בְּנֵי הָעוֹלָם לְעַבְדוֹ אֶת הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, וְכִינּוֹן שֶׁכִּרָּה אוֹתָהּ, הוֹצִיא מִים נוֹבְעִים שְׁלֹא פּוֹסְקִים לְעוֹלָמִים.

וְכִינּוֹן שְׂמַת אַבְרָהָם מַה כְּתוּב? (בראשית כו) וְכָל הַבָּאָרֶת אֲשֶׁר חָפְרוּ עַבְדֵי אָבִיו בִּימֵי אַבְרָהָם. כְּתוּב בְּאֶרֶת, וְרַק אַחַת הִיְתָה, שְׁפָתוֹב בָּאָר שְׁבָע, וְקוֹרְאִים בְּאֶרֶת, מִשְׁמַע שְׂרָפִים הָיוּ, מִשׁוּם שֶׁהַבָּאָר הַזֹּאת נִרְאִית לְאִבּוֹת בְּכָל מְקוֹם שֶׁהָיוּ הוֹלְכִים, הִיְתָה נִרְאִית לָהֶם גְּדוּלִים וְכַבִּירִים.

בִּינּוֹן שְׁמֵלֵאוּהָ הַפְּלִשְׁתִּים עָפְרוּ,

דִּינָא, וְעַל דָּא אוֹסִיף בַּה' ה'. וְהוּא בְּכָל אֶתְרַ אִיהִי מִדַּת הַדִּין. וְסִימָנָהּ (יחזקאל טו) הָא דְרַבְּנָה בְּרַאשׁ נְתִיבָה. הָדָא הוּא דְכְּתִיב וַיִּקְרָא אֹתָהּ שְׁבָעָה. דְּלֹא עַבְדוֹ בְּחוּרְפָן, כְּמָה דְעַבְדוֹ אָבוּהָ, וְכָלֵא בְּרָזָא דְחֲכֻמָּתָא, וְאוֹסִיף בַּה' ה', לְאַחֲזָאָה דְאִיהִי חוֹלְקָיָהּ.

הָא חֲזִי, כִּד בְּרַא קְדֻשָּׁא בְּרִיךְ הוּא עֲלֵמָא, בְּרַא לִיה בְּדִינָא. בִּינּוֹן דְּחִזָּא דְלֹא מִתְקִיָּם, שְׂתַף בֵּיה חֶסֶד. הָדָא הוּא דְכְּתִיב (בראשית ב) בְּיוֹם עֲשׂוֹת ה' אֱלֹהִים, וְאוֹקְמוּהָ בְּאַבְרָהָם אִיתְקִיָּם עֲלֵמָא. בְּגִין כֶּף הָאִי בִּירָא, בֵּיתָא דְעֲלֵמָא, עַל שְׂמִיָּה אִיתְקִרִי. הָדָא הוּא דְכְּתִיב, (שם כא) עַל כֶּן קָרָא שֵׁם הָעִיר בָּאָר שְׁבָע. אֵף עַל גַּב דְּהָאִי בִּירָא אֲתַדְּבַק בִּיצְחָק, דְכְּתִיב (שם כו) וַיִּקְרָא אֹתָהּ שְׁבָעָה. שְׂמָה בָּאָר שְׁבָע, סְטֵרָא דְאַבְרָהָם, וְלֹא בָּאָר שְׁבָעָה, הָדָא הוּא דְכְּתִיב, (שיר השרים ב) וַיִּמְנֹו תַחֲבַקְנִי.

וְהָא חֲזִי, אֲרַבְּעָה מֵאוֹנוֹן שְׁבָעָה זְכָאִי קְשׁוּט, כִּד בְּעוֹ לְאַתְקַרְבָּא בְּשִׁכְנֵינָתָא, בְּרָזָא דְשְׁבָע, כְּלֵהוּ אִיעָרְעוּ בְּהָאִי בָּאָר, דְּלֹא פָּסְקוּ מִימּוּי לְעֲלָמִין.

אַבְרָהָם פְּרִי לָהּ לְהָאִי בִּירָא, בְּגִין דְּאִיהוּ אוֹלִיף לְכָל בְּנֵי עֲלֵמָא, דִּיפְלַחוּן לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. וְכִינּוֹן דְּכָרִי לָהּ, אֲפִיק מִינּוֹן נְבָעִין דְּלֹא פָּסְקִין לְעֲלָמִין.

וְכִינּוֹן דְּמַת אַבְרָהָם, מַה כְּתִיב (בראשית כו) וְכָל הַבָּאָרֶת אֲשֶׁר חָפְרוּ עַבְדֵי אָבִיו בִּימֵי אַבְרָהָם. בְּאֶרֶת כְּתִיב, וְחַד הָוָה, דְכְּתִיב בָּאָר שְׁבָע, וְקָרוּ לִיה בְּאֶרֶת, דְּמִשְׁמַע דְּסִגְיָאִין הָיוּ. בְּגִין דְּהָאִי בִּירָא, מִתְחַזִּי לוֹן לְאַבְהָן בְּכָל דְּוִכְתָּא דְהוּוּ אֲזֵלִין, וְהָוָה מִתְחַזִּי לוֹן כְּבִירִין סִגְיָאִין.

בִּינּוֹן דְּמִלְאוּ פְּלִשְׁתִּים עָפְרָא, רָזָא דְאַהֲדָרוּ

סוד שחזרו בני העולם לעבודה זרה, והעולם היה שמים, שאין מי שיודע את הקדוש ברוך הוא. כיון שבא יצחק מה כתוב? (שם) וישב יצחק ויחפר את בארת המים אשר חפרו בימי אברהם אביו. מה זה וישב? אלא שהשיב את העולם לתקונו ולמד את בני העולם שידעו את הקדוש ברוך הוא, זהו שכתוב (שם כה) ויהי אחרי מות אברהם ויברך אלהים את יצחק בנו.

באר זו ממי היתה? ממי שפל חיי העליונים והתחתונים תלויים בו וראה הכל, זהו שכתוב (דניאל ב) יודע מה שפחשף ואור שרוי עמו.

וכא וראה, אותם עבדי יצחק, משום שהם מצד הדין הקשה, כשחפרו אותה מה כתוב? שטנה, והרי פרשה, עד שהוא בא ויחפר באר אחרת ויקרא שמה רחובות ודאי. אבל עבדי אביו, משום שכלם באים מצד הימין, ולא היתה שטנה בעולם, ולא יצא דין מהבאר הזאת להסטיין עליהם כשמעשיהם לא היו כשרים.

ומהבאר הזאת הוא הפתח לדעת את הקדוש ברוך הוא, זהו שכתוב (תהלים קיח) פתחו לי שערי צדק אבא כם אודה יה. ועד שלא הסתלק מהעולם, ברוך את יעקב ושלחו לחרון להזדוג. וכשהלך לחרון מה כתוב? (בראשית כט) וירא והנה באר בשדה. כיון שראה יעקב את כבוד הקדוש ברוך הוא מתוך אותה באר שנקראת באר שבע, אז אמר ללבן, (שם) אעבדך שבע שנים ברחל בתך הקטנה, ונקא הקטנה.

בא וראה, כנגד אותם שבעה צדיקים צנה הקדוש ברוך הוא בתורה להקריב קרבן מוסף שבע

בני עלמא לעבודה זרה, הוה עלמא שמים, דלית דיידע לקודשא בריהו הוא. כיון דאתא יצחק, מה כתיב, וישב יצחק ויחפר את בארת המים אשר חפרו בימי אברהם אביו. מאי וישב, אלא דאתיב עלמא לתיקוניה, ואוליף לון לבני עלמא דיידעון לקודשא בריהו הוא. הדיא הוא דכתיב, (בראשית כה) ויהי אחרי מות אברהם ויברך אלהים את יצחק בנו.

האי בירא ממאן הוא. ממאן דכל חייז עילאין ותתאין וקיומיהון תליין ביה. וחזי כלא. הדיא הוא דכתיב, (דניאל ב) יודע מה בחשוכא ונהורא עמיה שרא.

ותא חזי, אינון עבדי יצחק בגין דאינון מסטרא דדינא קשייא, פד חפרו לה, מה כתיב, שטנה, והא אוקמוה, עד דאתא איהו (בראשית כו) ויחפר באר אחרת וגו', ויקרא שמה רחובות ודאי. אבל עבדי אביו, בגין דכלהו אתיין מסטרא דימינא, לא הוה שטנא בעלמא, ולא נפיק דינא בהאי בירא, לא שטנא לון, פד לא מכשרי עובדיהון.

ומהאי בירא, איהו פתחא למינדע ליה לקודשא בריהו הוא. הדיא הוא דכתיב, (תהלים קיח) פתחו לי שערי צדק אבא כם אודה יה. ועד דלא סליק יצחק מעלמא, בריהו ליה ליעקב, ושלחיה לחרון, לאזדוגא. וכד אזיל לחרון מה כתיב (בראשית כט) וירא והנה באר בשדה, כיון דחזא יעקב יקרא דקודשא בריהו הוא, מגו ההוא בירא, דאקרי באר שבע. פדין אמר ליה ללבן, אעבדך שבע שנים ברחל בתך הקטנה דייקא.

תא חזי, לקבל אינון שבעה זפאין, פקיד קדשא בריהו הוא באורייתא, לקרבא קרבן מוסף, בשבע זמנין בשתא. בגין

פְּעָמִים בַּשָּׁנָה, כְּדִי לְהוֹסִיף לָהֶם תְּפִנוּקִים וְעִדּוּנִים מִבֵּית הַמֶּלֶךְ. הָאֲבוֹת יִשְׁבְּעוּ בַתְּחִלָּה, וְאַחַר כֵּן הַבָּנִים, וְהֵם שְׁבַע פְּעָמִים וְלֹא יוֹתֵר.

בַּשָּׁבַת כִּנְגַד צְדִיק יִסוּד עוֹלָם שְׁנֵקְרָא כ"ל, וְנִקְרָא מוֹסָף שַׁבָּת, לְהוֹסִיף לוֹ עִדּוּנִים מִהַמַּח הַנִּסְתָּר. וּבְרֵאשׁ חֲדָשׁ כִּנְגַד כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל שְׁנֵקְרָא לְכִנְהָה.

וּמִחֲמִישָׁה עֶשֶׂר יוֹם לַחֲדָשׁ רֵאשׁוֹן כִּנְגַד אֲבֵרָהּ אֲבִיהֶם שְׁאָחוֹז בְּמִדַּת הַחֶסֶד וְנִקְרָא רֵאשׁוֹן. וּבַחֲדָשׁ הַשְּׁלִישִׁי בַעֲצַרְת שְׁנִתְּנָה בּוֹ תוֹרָה בַּשְּׁבַע קוֹלוֹת, כִּנְגַד יַעֲקֹב שֶׁהוּא שְׁלִישִׁי לְאֲבוֹת וְאָחוֹז בְּקוֹל, קוֹל יַעֲקֹב. וּבְרֵאשׁ הַשָּׁנָה כִּנְגַד יִצְחָק שְׁנוֹלֵד בּוֹ, וְאָנוּ מִזְכְּרִים בּוֹ עֲקֻדַת יִצְחָק, וְהוּא יוֹם הַדִּין כִּנְגַד מִדַּת הַדִּין הָאָחוֹזָה בּוֹ.

בְּיוֹם הַכַּפּוּרִים כִּנְגַד מִשָּׁה, שְׁבוּ קִבַּל הַקְּדוּשׁ כְּרוּף הוּא אֵת תְּפִלְתּוֹ וְחָס עַל יִשְׂרָאֵל וְהַחֲזִיר לוֹ אֵת הַתּוֹרָה. בַּחֲג הַסְּכוּת כִּנְגַד אֲהֲרֹן, שְׁבִזְכוּתוֹ הִלְכוּ אוֹתָם שְׁבַע עֲנָנִים שְׁכִסּוּ עַל יִשְׂרָאֵל כְּמוֹ סָפָה, וּמִשׁוּם זֶה עוֹשִׂים סָפָה, וּבְכָל הַתּוֹרָה יֵשׁ כְּמָה סוּדוֹת עֲלִיוֹנִים נִסְתָּרִים בָּהּ. וּכְשֶׁשְׁבַעַת אֱלֹהִים מִתּוֹסְפִים בְּבִרְכוֹת, כָּל הָעוֹלָם בְּשִׁלְמוֹת רַבָּה. ע"כ מַהֵהשְׁמִטוֹת.

שְׁבַעַת קְשׁוּרִים הֵם שְׁמֵתֶקְשָׁרִים בְּהֵם שְׁלִשַׁת הָאֲבוֹת וְאַרְבַּעַת אַחֲרֵיהֶם. רֵאשׁ וְאַמְצַע בְּקֶשֶׁר אֶחָד. וְאַלֶּה אוֹתָם שְׁחֲפָרוּ בְּאֵר מַיִם. שְׁנֵי זֶה אֵל זֶה, וְהֵם קֶשֶׁר אֶחָד בְּשִׁלְשׁ יוֹדִי"ן.

שְׁרִישֵׁי שְׁלֵמוֹת כָּל הָאָמוּנָה. רְבִיעֵי שְׁנֵי עֲמוּדִים שֶׁהַגּוֹף עוֹמֵד עֲלֵיהֶם. הַחֲמִישִׁי טוֹב וְרַע, נֶהָר שְׁמוּצִיא עֵץ הַחַיִּים וְהַמְּוֹת, הַעֲמֵק שֶׁל הַכֹּל. שְׁשֵׁי דִין

לְאוֹסְפָא לְהוֹ עִדּוּנִין וְתִפְנוּקִין מִבְּי מִלְפָּא, אֲבָהָן יִשְׁבְּעוּן בְּקִדְמִיתָא, וּבְתֵר כֵּן בְּנִין. וְאִינוּן שְׁבַעַת זְמַנִּין וְלֹא יוֹתֵר.

בַּשָּׁבַת לְקַבֵּל צְדִיק יִסוּד עוֹלָם, דְּאִקְרִי כָל, וְאִקְרִי מוֹסָף שַׁבָּת, לְאוֹסְפָא לִיהַ עִדּוּנִין מִמוּחָא סְתִימָאָה, וּבְרִישׁ יִרְחָא, לְקַבֵּל כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, דְּאִתְקַרִיאת סִיְהָרָא.

וּמִחֲמִיֶסֶר יוֹמָא לְיִרְחָא קְדָמָאָה, לְקַבֵּל אֲבֵרָהּ אֲבוּהוֹן, דְּאִחִיד בְּמִדַּת הַחֶסֶד, וְאִקְרִי רֵאשׁוֹן. וּבְיִרְחָא תְּלִיתָאָה בַעֲצַרְת, דְּאִתְיִיהִיבַת בֵּיהַ אוֹרִייתָא בַּשְּׁבַעַת קוֹלוֹת, לְקַבֵּל יַעֲקֹב, דְּאִיהוּ תְּלִיתָאִי לְאַבְהָן, וְאַחִיד בְּקוֹל קוֹל יַעֲקֹב. וּבְרֵאשׁ הַשָּׁנָה, לְקַבֵּל יִצְחָק, דְּאִתְלִיד בֵּיהַ, וְאַנֵּן מְדַכְרִינֵן בֵּיהַ עֲקֻדַת יִצְחָק, וְאִיהוּ יוֹמָא דְדִינָא, לְקַבֵּל מִדַּת הַדִּין דְּאִחִיד בָּהּ.

בְּיוֹם הַכַּפּוּרִים, לְקַבֵּל מִשָּׁה, דְּקַבֵּל קְדָשָׁא כְּרוּף הוּא בֵּיהַ צְלוֹתִיהַ, וְחָס עַל יִשְׂרָאֵל, וְאַהֲדַר לִיהַ לּוּחֵי אוֹרִייתָא. בַּחֲג הַסְּכוּת, לְקַבֵּל אֲהֲרֹן, דְּבִזְכוּתִיהַ הוּוּ אֲזִלִּין שְׁבַעַת עֲנָנִין, דְּחָפְזֵן עַל יִשְׂרָאֵל כְּסוּפוֹת, וּבְגִין כֵּן אִינוּן עֲבָדִין סָפָה. וְכָל אוֹרִייתָא, כְּמָה רִזִּין עֵילָאִין סְתִימִין בָּהּ, וְכֵד אֵלִין שְׁבַעַת מִתּוֹסְפִין בְּבִרְכָאן, כָּל עֲלָמָא בְּשִׁלְמוֹ סְגִיָּאָה. (עד כאן מַהֵהשְׁמִטוֹת).

שְׁבַעַת קְשׁוּרִין אִינוּן, דְּמִתְקֶשֶׁרִי בְּהוּ תְּלַת אֲבָהָן, וְאַרְבַּעַת אַחֲרֵנִין. רֵישָׁא וְאַמְצַעִיתָא בְּקֶשֶׁרָא חֲדָא. וְאַלִּין אִינוּן דְּחֲפָרוּ בְּרֵא דְמִיָּא. תְּנִינָא זֶה אֵל זֶה, וְאִינוּן קְשׁוּרָא חֲדָא, בְּתְּלַת יוֹדִין.

תְּלִיתָאָה, שְׁלִימוֹ דְכָל מְהִימְנוּתָא. רְבִיעָאָה, תְּרִין קְיִימִין, דְּגוּפָא קְיִימָא עֲלִייהוּ. חֲמִישָׁאָה, טב וּבִישׁ, נֶהָרָא דְנִפְיק אֵילָנָא דְחַיִּי

ברחמים. שביעי בתחלה נאמר באותו ראש שאמרנו, משום שהוא אמצע הכל. ומשום שהוא אמצע הכל, נקרא אני, עמוד שכל הענפים נאחזים מסביבו. שבע דרגות אלו, מדרגה אחת לדרגה אחת (אחרת), נודעת מרפכה אחת בכל אלו שנאחזים בה. וכן מדרגה לדרגה, וכלם מתנהגים אחריה של אותה דרגה שנפקדה עליהם, והרי בארנו את הדברים.

בא ראה, בשעה שדרגות אלו נמצאות, כל האמונה נמצאת. ואלו שבעת הענפים שסבבו את ישראל. בגלל זה פשוטות השכינה - באבות היא נוטלת. וכשאלה נוטלים, כל הדרגות האחרות נוטלות בהם, ואז מתעטרת כנסת ישראל כראוי.

בא ראה, זבולון שאמרנו יורש ים פנרת. ים פנרת סתם, וכך ראוי. אם כן, יהודה מה חלק יש בו? אלא יהודה נטל מלכות הכל ונאחז בה בכל הצדדים.

רבי אלעזר אמר, בפרשה זו הרי נאמר המעשה של המנוחה ותקוניה וכל מה שבה, מדוע כן בפעם אחרת? אלא כיון שהנשיאים הקריבו (למעלה) קרבן המזבח וכל תקון שראוי לו, בא הכתוב ודבר שוב על מעשה המנוחה שהוא תקון על ידו של אהרן, שהרי למעלה מנוחה, וכל הנרות (התקונים) שלה, על ידי אהרן הכל מאירים.

בא ראה, המזבח, שנים עשר נשיאים היו לחנכו ולהתקינו. והרי פרשה, שנים עשר הם השבטים לארבעה צדדים, ארבעה דגלים, וכלם שנים עשר, והכל פדגמה עליונה. המנוחה

ומותא, עמיקתא דכלא. שתיקתא, דינא ברחמי. שביעאה, בקדמיתא אתמר, בההוא רישא דאמרן, בגין דאיהו אמצעיתא דכלא. ובגין דאיהו אמצעיתא דכלא, אקרי אני, קיומא דכל ענפין דמתאחדן מסחרניה.

שבעה דרגין אלין, מדרגא חדא לדרגא חדא (ס"א אחרת), אשתמודעא רתיכא חדא, בכל אינון דמתאחדאן ביה. וכן מדרגא לדרגא, וכלהו אתנהגן אבתריה דההוא דרגא דאתפקדא עלייהו, והא אוקימנא מלי.

תא חזי, בשעתא דאלין דרגין משתכחי, כל מהימנותא אשתכח, ואלין שבעה עננין דאסחרו להו לישראל. בגין כן פד נטלא שכינתא, באבהתא נטלא. וכד אלין נטלין, פלהו דרגין אחרנין נטלין בהו, וכדין אתעטרת כנסת ישראל פדקא יאות.

תא חזי, זבולן דקאמרן ירית ים פנרת. ים פנרת סתם, והכי אתחזי. אי הכי יהודה מה חולקא אית ביה, אלא יהודה נטל מלכותא כלא, ואתאחיד ביה בכל סטרין.

רבי אלעזר אמר, האי פרשתא, הא אתמר עובדא דמנרתא ותקוניהא וכל מה דבה, אמאי הכי זמנא אחרא. אלא כיון דנשיאים קריבו (לעילא) קורבנא דמדבחה, וכל תקוניה דאתחזי ליה, אתא קרא ואשתעי עובדא דמנרתא, דהיא תקוניה על ידא דאהרן, דהא לעילא מנרתא, וכל בוצינין (ס"א תקונין) דילה, על ידא דאהרן נהרין פלא.

תא חזי, מדבחה, תריסר נשיאין הוו לחנכא ליה, ולאתקנא ליה, והא אוקמוה תריסר אינון שבטין, לארבע סטרין, ארבע דגלים, וכלהו תריסר. וכלא פגוניה דלעילא. מנרתא

(דף קנ"א ע"ב) אתמני בשבעה בוצינין, לאדלקא על ידא דכהנא, וכלא כגוניה

נמנית בשבעה גרות להדלק על ידי הפה, והכל פוגמה עליונה. והמנורה על אות עומדת ובגס נעשתה, והרי פשוטה במעשה המנורה.

ומזבח פנימי ומנורה עומדים כאחד לשמחת הכל, שכתוב (משלי כז) שמן וקטרת ישמח לב. ובארנו ששני מזבחות היו: אחד פנימי של הכל, וזה עומד לחדוה, ואחד בחוץ להקריב קרבנות. ומהפנימי הזה יוצא לזה שבחוץ. ומי שרואה ויסתכל, ידע חכמה עליונה, סוד הדבר אדני יהוה, ועל כך לא נקראה הקטרת אלא בשעה ששמן נמצא.

מצאנו בספרו של שלמה המלך, שהקטרת היא לחדוה ולסלק המות. מה הטעם? משום שהדין נמצא מזה שבחוץ, ושמחה וחדוה וקשר שמאיר מאותו פנימי שכל שמחה בו קימת. וכשזה מתעורר, כל הדין מסתלק מזה ולא יכול לעשות דין, ומשום זה קטרת עומדת לבטל המות, ועל זה קטרת היא קשר הכל, וזו נקרכת בפנימי. אשריהם ישראל בעולם הזה ובעולם הבא, עליהם כתוב (ישעיה מט) ויאמר לי עבדי אתה ישראל וגו'.

קח את הלויים וגו'. הרי פשוטה שצריך לטהרם (להנהיגם) ולהמשיכם להתקשר במקומם, משום שהם זרוע שמאל וצד הדין. וכל מי שבא מצד הדין, צריך שלא ירבה שער, משום שמרבה דין בעולם. ועל כך אשה כמו זה, שלא תתראה שצרה החוצה, וצריכה לכסות ראשה ולכסות שצרה, ובארנו והרי נתבאר. ואז מתברכים כל אלו שבאים מצד הדין. ועל כך כתוב בלויים, וכה מעשה להם לטהרם תער וגו'. ונאמר פי הלויים לא עולים למקומם

דלעילא. ומנרתא, על את קיימא, ובניסא אתעבידת, והא אוקמוה בעובדא דמנרתא.

ומדבח פנימאה, ומנרתא, קיימי כחדא, לחדוותא דכלא. דכתיב, (משלי כז) שמן וקטרת ישמח לב. ואוקימנא דתרי מדבחן הו, חד פנימאה דכלא, והאי קיימא לחדוותא. וחד לבר, לקרבא קרבנין. ומהאי פנימאה נפיק להאי דלבר, ומאן דחמי ויסתכל, ינדע חכמתא עלאה, רזא דמלה אדני יהוה. ועל דא לא אתקרב קטרתא, אלא בשעתא דשמן אשתכח.

אשכחנא בספרא דשלמה מלכא, קטרת הוא לחדוה, ולסלקא מותנא. מאי טעמא. בגין דדינא מהאי דלבר אשתכח, וחדוותא וחדו וקשוניא דנהירו, מההוא פנימאה, דכל חידו ביה קיימא. וכד האי אתער, פל דינא אסתלק מהאי, ולא יכול למעבד דינא. ובגין כך קטרת קיימא לבטלא מותנא, ועל דא, קטרת קשירו הוא דכלא, ודא אתקריב בההוא פנימאה. זכאין אינון ישראל בעלמא דין ובעלמא דאתי, עלייהו כתיב (ישעיה מט) ויאמר לי עבדי אתה ישראל וגו'.

קח את הלויים וגו', (במדבר ח) הא אוקמוה דבעי לדפאה (ס"א לדברא) לזון, ולאמשכא לזון, לאתקשרא באתרייהו, בגין דאינון דרועא שמאלא, וסטרא דדינא, וכל מאן דאתי מסטרא דדינא, בעי דלא ירבי שצרא, בגין דאסגי דינא בעלמא. ועל דא אתתא כהאי גוונא, דלא יתחזי שצרא לבר, ובעיאי לאתחפייא רישה, ולכסי שצרהא, ואוקימנא, והא אתמר. וכדין אתברכן פל אינון דאתיין מסטרא דדינא. ועל דא בלינאי כתיב, וכה בלויים, וכה מעשה להם לטהרם תער וגו'. ונאמר פי הלויים לא עולים למקומם

עד שְׁיָרִים אוֹתָם הַכֶּהֶן, מִשּׁוּם שֶׁהֵימִין מִנְהִיג תְּמִיד לְשִׂמְלֵאל. רַבִּי שְׁמַעוֹן אָמַר, בְּיוֹם שְׁעוּלִים הַלְוִיִּם לְמִקּוֹמָם, בְּשָׁנֵי פְּרִים. מָה הַטַּעַם פְּרִים? אֲלֵא הֵם כְּפָרִים לְקַבֵּל בְּשִׂמְלֵאל אֶת הַפָּרָה הַזֹּאת שֶׁנִּקְרָאת פָּרָה אֲדֻמָּה. הַכֶּהֶן, כָּל הַכֹּחַ וְכָל תְּקוּן תְּלוּי בּוֹ, מִשּׁוּם שֶׁכָּל כַּח הַגּוֹף עוֹמֵד בְּזִרְעוֹ זְמִין, וְעַל כֵּן הַכֶּהֶן הוּא זִרְעוֹ שֶׁל כָּל יִשְׂרָאֵל, וְבוֹ עוֹמֵד לְהַתְקִין הַכָּל וְלְהַתְקִין עוֹלָם, (מָה הַטַּעַם פְּרִים? אֲלֵא הֵם שְׂמֵאל כְּמוֹ הַפְּרִים לְקַבֵּל בְּשִׂמְלֵאל. בֵּא רֵאשִׁי, הַכֶּהֶן זִרְעוֹ זְמִין שֶׁל כָּל יִשְׂרָאֵל הַזֶּה, וְבוֹ עוֹמֵד לְהַתְקִין הָעוֹלָם וְלְהַתְקִין הַכָּל. מִשּׁוּם שֶׁכָּל כַּח הַגּוֹף בְּזִרְעוֹ זְמִין עוֹמֵד, וְכָל הַתְּקוּן בּוֹ תְּלוּי) וְעַם כָּל זֶה לֹא נִמְצָא לְבָדוּ, אֲלֵא בְּגוֹף וּשְׂמֵאל, וְהַגּוֹף הוּא עֶקֶר הַכָּל.

הַשְּׂלֵמָה מִהַחֲשֵׁמֻטוֹת סִימָן ט

וְהַנִּיף אַהֲרֹן אֶת הַלְוִיִּם תְּנוּפָה לְפָנָיו ה'. רַבִּי יְהוּדָה שָׁאֵל אֶת רַבִּי אֲבָא, לְמָה הָיָה הַכֶּהֶן מְנִיף אֶת הַלְוִיִּם? אָמַר לוֹ, מְשָׁל לְמָה הַדְּבָר דּוֹמֵה? לְתִינּוּק כִּשְׁהוּא בּוֹכָה וְכוּעֵס, מָה עוֹשִׂין כְּדֵי לְפַיְסוֹ? אָמַר לוֹ רַבִּי יְהוּדָה, מְנִיפִין אוֹתוֹ וּמְנַעְנְעִים אוֹתוֹ כְּדֵי לְשַׁתְּקוֹ.

אָמַר לוֹ רַבִּי אֲבָא, יְהוּדָה יְהוּדָה, מְלָה זֹאת בָּאָה לְיָדְךָ וְלֹא חֲקַרְתָּ בָּהּ?! וְהֵלֵא יִשְׁמְעוּ אֲזַנֶּיךָ מִה שֶׁפִּיךָ מְדַבֵּר! כֵּן הִיא מִדַּת הַגְּבוּרָה, כּוֹעֵסֶת וְרוֹגְזָה, שֶׁכְּתוּב (בְּרֵאשִׁית מ"ט) שְׁמַעוֹן וְלוֹוֵי אַחִים כְּלֵי חֲמָס מְכַרְתִּיהֶם, וְכְתוּב אֲרוּר אַפָּם כִּי עָזוּ וְעִבְרָתָם כִּי קִשְׁתָּהּ, לְפִי שֶׁהֵם מִתְּגַבְּרִים וּמִתְקַשְׂשִׁים בְּאִפָּם וְעִבְרָתָם לְצִאת לְעִשׂוֹת דִּין לְכָלֹת וְלַהֲכַרִּית בְּנֵי הָעוֹלָם, אֲזִי הַכֶּהֶן, שֶׁהוּא הַחֲסֵד הָעֲלִיּוֹן, מְנִיף אוֹתוֹ הַצַּד שֶׁל הַלְוִיִּם, שֶׁהוּא מִדַּת הַגְּבוּרָה, שֶׁהוּא מִדַּת הַחֲסֵד הָעֲלִיּוֹן, מְנִיף אוֹתוֹ הַצַּד

וְלִשְׁקֹט רְגֵזָה וְכַעֲסָה, כְּדֵי לְשַׁתְּקוֹ

תַּעֲשֶׂה לָהֶם לְטַהֲרֵם וְגו', וְהַעֲבִירוּ תַעֲר וְגו'. וְאֵתְמַר לִיּוֹאֵי לֹא סִלְקִין לְאַתְרֵיהוּ, עַד דִּירִים לֹון כַּהֲנָא, בְּגִין דִּימִינָא מְדַבֵּר תְּדִיר לְשִׂמְלֵאל. רַבִּי שְׁמַעוֹן אָמַר, בְּיוֹמָא דְסִלְקִין לִיּוֹאֵי בְּדוּכְתֵיהוּ, בְּתַרְיִן פְּרִים. מָאִי טַעְמָא פְּרִים. אֲלֵא אֵינְהוּ כְּפָרִים, לְקַבֵּל בְּשִׂמְלֵאל לְהַאי פָּרָה דְאַקְרִי פָּרָה אֲדוּמָה. פְּהֵנָּא כָּל חֵילָא וְכָל תְּקוּנָא בֵּיה תְּלִיָא, בְּגִין דְּכָל חֵילָא דְגוּפָא בְּזִרְעוֹ זְמִין קִיָּמָא. וְעַל דָּא כַּהֲנָא דְזִרְעוֹ דִּישְׂרָאֵל כְּלָהוּ הוּי. וּבֵיה קִיָּמָא לְאַתְקָנָא כְּלָא וְלְאַתְקָנָא עֲלִמָּא (ס"א מָא טַעְמָא פְּרִים אֲלֵא אֵינְהוּ שְׂמֵאל כְּפָרִים לְקַבֵּל בְּשִׂמְלֵאל. תָּא חַוִּי כַּהֲנָא דְזִרְעוֹ זְמִין דִּישְׂרָאֵל כְּלָהוּ הוּי וּבֵיה קִיָּמָא לְאַתְקָנָא כְּלָא בְּגִין דְּכָל חֵילָא דְגוּפָא בְּזִרְעוֹ זְמִין קִיָּמָא וְכָל תְּקוּנָא בֵּיה תְּלִיָא) וְעַם כָּל זֶה, לֹא אֲשַׁתְּכַח בְּלַחֲדוּי, אֲלֵא בְּגוּפָא וּשְׂמֵאלָא, וְגוּפָא עֶקֶרָא הוּא דְכָלָא.

הַשְּׂלֵמָה מִהַחֲשֵׁמֻטוֹת (סִימָן ט)

וְהַנִּיף אַהֲרֹן אֶת הַלְוִיִּם תְּנוּפָה לְפָנָיו י'. רַבִּי יְהוּדָה שָׁאֵל לְרַבִּי אֲבָא, לְמָה הָיָה הַכֶּהֶן מְנִיף אֶת הַלְוִיִּם. אָמַר לוֹ, מְשָׁל לְמָה הַדְּבָר דּוֹמֵה לְתִינּוּק. כִּשְׁהוּא בּוֹכָה וְכוּעֵס, מָה עוֹשִׂין כְּדֵי לְפַיְסוֹ? אָמַר לִיְהוּדָה, מְנִיפִין אוֹתוֹ וּמְנַעְנְעִים אוֹתוֹ כְּדֵי לְשַׁתְּקוֹ.

אָמַר לִיְהוּדָה רַבִּי אֲבָא, יְהוּדָה יְהוּדָה, מְלָה זֹאת בָּאָה לְיָדְךָ וְלֹא חֲקַרְתָּ בָּהּ, וְהֵלֵא יִשְׁמְעוּ אֲזַנֶּיךָ מִה שֶׁפִּיךָ מְדַבֵּר כֵּן הִיא מִדַּת הַגְּבוּרָה,

כּוֹעֵסֶת וְרוֹגְזָה, דְּכַתִּיב, (בְּרֵאשִׁית מ"ט) שְׁמַעוֹן וְלוֹוֵי אַחִים כְּלֵי חֲמָס מְכַרְתִּיהֶם, וְכַתִּיב (בְּרֵאשִׁית מ"ט)

אֲרוּר אַפָּם כִּי עָזוּ וְעִבְרָתָם כִּי קִשְׁתָּהּ, לְפִי שֶׁהֵם מִתְּגַבְּרִים וּמִתְקַשְׂשִׁים בְּאִפָּם וְעִבְרָתָם לְצִאת לְעִשׂוֹת דִּין לְכָלֹת וְלַהֲכַרִּית בְּנֵי הָעוֹלָם, אֲזִי הַכֶּהֶן, שֶׁהוּא הַחֲסֵד הָעֲלִיּוֹן, מְנִיף אוֹתוֹ הַצַּד

שֶׁל הַלְוִיִּם, שֶׁהוּא מִדַּת הַגְּבוּרָה, שֶׁהוּא מִדַּת הַחֲסֵד הָעֲלִיּוֹן, מְנִיף אוֹתוֹ הַצַּד

וְלִשְׁקֹט רְגֵזָה וְכַעֲסָה, כְּדֵי לְשַׁתְּקוֹ

הגבורה, כדי לשכף ולשקט רגזה וכעסה, כדי שישתברו השערות מכל שוליהן ולא יתגברו ולא יתחזקו, כעין דגמא זו הפכה שמניף את הלויים תנופה כדי שישקט הצד של הגבורה שלהן, כדי שלא יתעורר הדין בעולם. בא רבי יהודה ונשק את ידיו. וכשיתעוררו הדינין בעולם, כל הדינים הנמצאים בכל יום ויום, אברהם אבינו עליו השלום הוא דוחה אותם לחוץ ואינם עומדים לפניו, הוא דכתיב, (תהלים ז) ואל זעם בכל יום. (עד כאן מההשממות).

זאת אשר ללויים וגו'. (במדבר ח) תא חזי, ליואה בר חמש ועשרין שנין יפלה בר חמשין שנין סליק לדוכתיה ואתעטר. וחמש ועשרין שנין יפלה, דהא בר נש (ס"א תא חזי ליואה בר חמש ועשרין שנין סליק לדוכתיה ואתעטר. וחמש ועשרין יפלה עד סליק לדרגא דחמשי). פד סליק להאי דרגא דחמשין שנין ולהלאה, נחית מן תוקפא דאשא דביה, וכיון דאשא וחמימותא אתקרה, הא פגים לההוא אתר דאתקשר ביה.

ועוד, דקלא דזמרא לא אתקשר בהדיה כל פה. וקלא בעי דלא יתפגם, אלא בעי לאתקפא, דהא באתר דדינא תקיף קיימא, ולא בחלשא. ובגין פה בעי דלא יפגים ההוא אתר דאתקשר ביה, דאיהו דינא תקיפא, ולא חלשא, ועל דא לא בעי לאחזאה חולשתא פלל בכל סטרין. זפאה הוא בר נש דאשתדל באורייתא, וינדע אורחוי דקודשא בריה דהוא, ולא סטי לימינא ולשמאלא, דכתיב (הושע יד) פי ישרים דרכי יי.

וידבר יי אל משה במדבר סיני וגו'. (במדבר ט) אמר רבי אבא, מאי טעמא אזהר להון הקא על פסחא, והא אתמר להו במצרים. אלא בשנה השנית הוה, דישראל חשיבו דהא

זאת אשר ללויים וגו'. (במדבר ח) תא חזי, ליואה בר חמש ועשרין שנין יפלה בר חמשין שנין סליק לדוכתיה ואתעטר. וחמש ועשרין שנין יפלה, דהא בר נש (ס"א תא חזי ליואה בר חמש ועשרין שנין סליק לדוכתיה ואתעטר. וחמש ועשרין יפלה עד סליק לדרגא דחמשי). פד סליק להאי דרגא דחמשין שנין ולהלאה, נחית מן תוקפא דאשא דביה, וכיון דאשא וחמימותא אתקרה, הא פגים לההוא אתר דאתקשר ביה.

ועוד, דקלא דזמרא לא אתקשר בהדיה כל פה. וקלא בעי דלא יתפגם, אלא בעי לאתקפא, דהא באתר דדינא תקיף קיימא, ולא בחלשא. ובגין פה בעי דלא יפגים ההוא אתר דאתקשר ביה, דאיהו דינא תקיפא, ולא חלשא, ועל דא לא בעי לאחזאה חולשתא פלל בכל סטרין. זפאה הוא בר נש דאשתדל באורייתא, וינדע אורחוי דקודשא בריה דהוא, ולא סטי לימינא ולשמאלא, דכתיב (הושע יד) פי ישרים דרכי יי.

וידבר יי אל משה במדבר סיני וגו'. (במדבר ט) אמר רבי אבא, מאי טעמא אזהר להון הקא על פסחא, והא אתמר להו במצרים. אלא בשנה השנית הוה, דישראל חשיבו דהא

וידבר יי אל משה במדבר סיני וגו'. (במדבר ט) אמר רבי אבא, מאי טעמא אזהר להון הקא על פסחא, והא אתמר להו במצרים. אלא בשנה השנית הוה, דישראל חשיבו דהא

ישראל שפסח זה הוא רק במצרים, וכיון שעשו אותו פעם אחת במצרים, חשבו שלא צריך יותר. בא הקדוש ברוך הוא והזהירם עליו, שלא יחשבו שעבר זמנו במצרים ולא יצטרך. בגלל זה במדבר סיני בשנה השנית, להתקין להם לדורי דורות.

ואף על גב שהזהירם במצרים, עכשו צוה להם פעם אחרת באותו מקום שבו נתנו כל מצוות התורה. ועל כן בשנה השנית מה זה בשנה השנית בחדש הראשון? אלא סוד עליון הוא שנה אחת וחדש אחד. מה בין זה לזה? חדש זו הלכנה. שנה זה השמש, שמאיר ללכנה. ואז היה בזמן שכל המצוות נמסרו בו.

רבי שמעון אמר, אוי לאותו איש שאמר שתורה זו באה להראות ספורים בעלמא ודברי הדיוטות. שאם כן, אפלו בזמן זה אנו יכולים לעשות תורה בדברי הדיוטות, ובשבח יותר מפלם. אם להראות דבר העולם, אפלו אותם סופרים בעולם יש ביניהם דברים יותר עליונים. אם כן, גלף אחריהם ונעשה מהם תורה כמו זה. אלא כל דברי התורה דברים עליונים הם וסודות עליונים.

בא ראה, עולם עליון ועולם תחתון במשקל אחד נשקלו. ישראל למטה - מלאכים עליונים למעלה. במלאכים העליונים פתוב, (תהלים קד) עשה מלאכיו רוחות. (זה במקום עליון) בשעה שיורדים למטה (אף על גב שיורדים), מתלבשים בלבוש העולם הזה. ואם לא יתלבשו בלבוש כמו של העולם הזה, לא יוכלו לעמד בעולם הזה, והעולם לא יסבל אותם. ואם במלאכים כן, התורה

פסח לאו איהו אלא במצרים, וכיון דעבדו ליה זמנא חדא במצרים, חשיבו דלא אצטרף יתיר. אתא קדשא בריה הוא ואזהר לון עליה, דלא יחשבו דהא קא עבר זמניה במצרים, ולא יצטרף. בגין (דק"ב ע"א) כן במדבר סיני בשנה השנית, לאתקנא להו לדרי דרין.

ואף על גב דהא אזהר להו במצרים, השתא פקיד לון זמנא אחרא, בההוא אתר דכל פקודין דאורייתא ביה אתיהיבו. ועל דא בשנה השנית. מאי בשנה השנית בחדש הראשון. אלא רזא עלאה היא, חד שנה וחד חדש. מה בין האי להאי. חדש: דא סיהרא. שנה: דא שמשא, דנהיר לסיהרא. וכדין הוה בזמנא דכל פקודין דאורייתא אתמסרו ביה.

רבי שמעון אמר, ווי לההוא בר נש דאמר, דהא אורייתא אתא לאחזאה ספורין בעלמא, ומלין דהדיוטי. דאי הכי, אפילו בזמנא דא, אנן יכלין למעבד אורייתא, במלין דהדיוטי, ובשבחא יתיר מפלהו. אי לאחזאה מלה דעלמא, אפילו אינון קפסירי דעלמא, אית ביניהו מלין עלאין יתיר. אי הכי גזיל אבתריהו, ונעביד מנייהו אורייתא, פהאי גוונא. אלא כל מלין דאורייתא, מלין עלאין אינון, ורזין עלאין.

הא חזי, עלמא עלאה ועלמא תתאה בחד מתקלא אתקלו. ישראל לתתא, מלאכי עלאי לעילא. מלאכי עלאי כתיב בהו, (תהלים קד) עושה מלאכיו רוחות. (האי כאתר עלאה) בשעתא דנחתין לתתא (אף על גב דנחתין), מתלבשי בלבושא דהאי עלמא. ואי לאו מתלבשי בלבושא כגוונא דהאי עלמא, לא יכלין למיקם בהאי עלמא, ולא סביל לון עלמא. ואי במלאכי כן, אורייתא דברא להו, וברא עלמין פלהו,

שְׁבַרְאָה אוֹתָם וּבְרָאָה אֶת כָּל
הָעוֹלָמוֹת וְעוֹמְדִים בְּגִלְגָּלָה עַל
אֶחָת פְּמָה וְכַמָּה, כִּינּוֹן שְׁיִרְדָּה
לְעוֹלָם הַזֶּה, אִם לֹא תִתְלַבֵּשׁ
בְּלְבוּשֵׁי הָעוֹלָם הַזֶּה, לֹא יוּכַל
הָעוֹלָם לְסַבֵּל.

וְעַל זֶה סִפּוּר זֶה שֶׁל הַתּוֹרָה,
לְבוּשׁ הַתּוֹרָה הוּא. מִי שֶׁחֹשֵׁב
שְׂאוֹתוֹ לְבוּשׁ הַיָּדוּשׁ הַתּוֹרָה מִמֶּשׁ
וְלֹא דִבֵּר אַחֵר - תִּפְחֵ רוּחוֹ, וְלֹא
יִהְיֶה לוֹ חֵלֶק לְעוֹלָם הַבָּא. בְּגִלְגָּל
זֶה אָמַר דָּוִד, (שם קיט) גַּל עֵינַי
וְאִבִּיטָה נִפְלְאוֹת מִתּוֹרַתְךָ. מַה
דְּתַחֲוֹת לְבוּשֵׁי דְאֹרֵייתָא.
שְׂתַחֲת לְבוּשׁ הַתּוֹרָה.

בֹּא רְאֵה, יֵשׁ לְבוּשׁ שְׁנֵרְאָה לְכָל,
וְאוֹתָם הַטְּפָשִׁים כְּשֵׁרוֹאִים לְבוּשׁ
עַל בֶּן אָדָם שְׁנֵרְאָה יִפֶּה, לֹא
מִסְתַּפְּלִים יוֹתֵר. חוֹשְׁבִים שְׂאוֹתוֹ
לְבוּשׁ הוּא הַגּוֹף, וְחוֹשְׁבִים
שֶׁהַגּוֹף הוּא הַנְּשָׂמָה.

כִּמוֹ זֶה הַתּוֹרָה יֵשׁ לָהּ גּוֹף, וְהֵם
מַצּוֹת הַתּוֹרָה שְׁנֵקְרָאִים גּוֹפֵי
תּוֹרָה. גּוֹף זֶה מִתְלַבֵּשׁ בְּלְבוּשִׁים,
שֶׁהֵם סִפּוּרֵי הָעוֹלָם הַזֶּה. טְפָשִׁי
הָעוֹלָם לֹא מִסְתַּפְּלִים, רַק בְּאוֹתוֹ
לְבוּשׁ, שֶׁהוּא סִפּוּר הַתּוֹרָה, וְלֹא
יִדְעִים יוֹתֵר, וְלֹא מִסְתַּפְּלִים בְּמָה
שְׂתַחֲת אוֹתוֹ לְבוּשׁ. אוֹתָם
שְׂיִדְעִים יוֹתֵר לֹא מִסְתַּפְּלִים
בְּלְבוּשׁ, אֲלֵא בְּגוֹף שֶׁהוּא תַחַת
אוֹתוֹ לְבוּשׁ. הַחֲכָמִים עֲבָדֵי
הַמֶּלֶךְ הָעֲלִיּוֹן, שֶׁהֵם עַמְדוֹ בְּהַר
סִינַי, לֹא מִסְתַּפְּלִים אֲלֵא רַק
בְּנִשְׂמָה, שֶׁהִיא עֵקֶר הַכֹּל, תּוֹרָה
מִמֶּשׁ. (וְלַעֲלָמִים) וְלַעֲתִיד לְבֹא
עֲתִידִים לְהַסְתַּכֵּל בְּנִשְׂמָה שֶׁל
נִשְׂמַת הַתּוֹרָה.

בֹּא רְאֵה, כִּי גַם לְמַעְלָה יֵשׁ
לְבוּשׁ, וְגוֹף, וְנִשְׂמָה, וְנִשְׂמָה
לְנִשְׂמָה. הַשָּׁמַיִם וְחִילוֹתֵיהֶם אֵלֶּה
אוֹתָם לְבוּשִׁים, וְכַנְסֵת יִשְׂרָאֵל זֶה
הַגּוֹף שֶׁמְקַבֵּל אֶת הַנְּשָׂמָה שֶׁהִיא
תְּפָאֶרֶת יִשְׂרָאֵל, וְעַל כֵּן הִיא גּוֹף
לְנִשְׂמָה. נִשְׂמָה שְׂאֵמְרָנוּ זֶה

וְקִימִין בְּגִינָה, עַל אֶחָת פְּמָה וְכַמָּה כִּינּוֹן
דְּנַחֲתַת לְהַאי עֲלָמָא, אִי לָאו דְּמִתְלַבֵּשָׁא בְּהַנִּי
לְבוּשֵׁין דְּהַאי עֲלָמָא, לֹא יְכִיל עֲלָמָא לְמַסְבֵּל.

וְעַל דָּא הַאי סִפּוּר דְּאֹרֵייתָא, לְבוּשָׁא
דְּאֹרֵייתָא. אִיהוּ. מָאן דְּחָשִׁיב דְּהַהוּא
לְבוּשָׁא אִיהוּ אֹרֵייתָא מִמֶּשׁ, וְלֹא מְלָה אַחֲרָא,
תִּיפְחֵ רוּחִיהָ, וְלֹא יִהְיֶה לִיהָ חוֹלְקָא בְּעֲלָמָא
דְּאֲתִי. בְּגִין כֵּן אָמַר דָּוִד, (תהלים קיט) גַּל עֵינַי
וְאִבִּיטָה נִפְלְאוֹת מִתּוֹרַתְךָ. מַה דְּתַחֲוֹת לְבוּשֵׁי
דְּאֹרֵייתָא.

הָא חֲזִי, אִית לְבוּשָׁא דְּאֲתַחֲזִי לְכָלָא, וְאִינוּן
טְפָשִׁין כַּד חֲמָאן לְבַר נֶשׁ בְּלְבוּשָׁא
דְּאֲתַחֲזִי לֹוֹן שְׁפִירָא, לֹא מִסְתַּפְּלִין יְתִיר.
חָשִׁיבוּ דְּהַהוּא לְבוּשָׁא, גּוֹפָא, וְחָשִׁיבוּ דְּגוֹפָא,
נִשְׂמָתָא.

בְּהַאי גּוֹוֹנָא אֹרֵייתָא, אִית לָהּ גּוֹפָא, וְאִינוּן
פְּקוּדֵי אֹרֵייתָא, דְּאֶקְרוּן גּוֹפֵי תּוֹרָה.

הַאי גּוֹפָא מִתְלַבֵּשָׁא בְּלְבוּשֵׁין, דְּאִינוּן סִפּוּרִין
דְּהַאי עֲלָמָא. טְפָשִׁין דְּעֲלָמָא, לֹא מִסְתַּפְּלִי
אֲלֵא בְּהַהוּא לְבוּשָׁא, דְּאִיהוּ סִפּוּר דְּאֹרֵייתָא,
וְלֹא יְדַעֵי יְתִיר, וְלֹא מִסְתַּפְּלִי בְּמָה דְּאִיהוּ
תַּחֲוֹת הַהוּא לְבוּשָׁא. אִינוּן דִּידְעִין יְתִיר, לֹא
מִסְתַּפְּלִין בְּלְבוּשָׁא, אֲלֵא בְּגוֹפָא, דְּאִיהוּ תַּחֲוֹת
הַהוּא לְבוּשָׁא. חֲפִימִין עֲבָדֵי דְּמִלְכָא עֲלָאָה,
אִינוּן דְּקִימוּ בְּטוֹרָא דְּסִינַי, לֹא מִסְתַּפְּלִי אֲלֵא
בְּנִשְׂמָתָא, דְּאִיהִי עֵקֶרָא דְּכָלָא אֹרֵייתָא מִמֶּשׁ.
(וְלַעֲלָמִים) וְלַזְמָנָא דְּאֲתִי, זְמִינִין לְאִסְתַּפְּלָא

בְּנִשְׂמָתָא דְּנִשְׂמָתָא דְּאֹרֵייתָא.

הָא חֲזִי, הֲכִי נְמִי לְעֵילָא, אִית לְבוּשָׁא, וְגוֹפָא,
וְנִשְׂמָתָא, וְנִשְׂמָתָא לְנִשְׂמָתָא. שְׂמִיא
וְחִילִיהוּן. אֵלִין אִינוּן לְבוּשָׁא. וְכַנְסֵת יִשְׂרָאֵל,
דָּא גּוֹפָא, דְּמְקַבֵּלָא לְנִשְׂמָתָא, דְּאִיהִי תְּפָאֶרֶת
יִשְׂרָאֵל. וְעַל דָּא אִיהוּ גּוֹפָא לְנִשְׂמָתָא. נִשְׂמָתָא

תפארת ישראל, שהיא תורה ממש. ונשמה לנשמה זהו העתיק הקדוש, והכל אחוז זה בזה.

אוי לאותם רשעים שאומרים שהתורה היא רק ספור בעלמא, והם מסתכלים בלבוש זה ולא יותר. אשרי הצדיקים שמסתכלים בתורה פראוי. יין אינו יושב, רק בקנקן. כף התורה אינה יושבת אלא בלבוש זה, ועל כף לא צריך להסתכל אלא במה שיש תחת הלבוש. ועל כף כל הדברים הללו וכל הספורים הללו הם לבושים.

ויעשו בני ישראל את הפסח במועדו. מה זה ויעשו? אמר רבי יוסי, הרי נתבאר, כל מי שמראה מעשה למטה פראוי, כאלו עשאו למעלה, שהרי בגללו התעורר דבר זה, כפיככול, כאלו הוא עשאו, והרי נתבאר. איש איש כי יהיה טמא וגו'. איש איש - שתי פעמים, למה? אלא איש שהוא איש וראוי לקבל נשמה עליונה, והוא פגם עצמו שלא שורה עליו שכינה (תחלה) (נשמה) עליונה. מה הטעם? משום שהוא גרם והוא טמא את עצמו. ועל זה איש איש. איש שראוי להיות איש, והוא מטמא את עצמו שלא תשרה עליו קדשה של מעלה.

או בדרך רחוקה - זהו אחד מעשרה שהם נקודים בתורה, וכלם באים להראות דבר. מה זה בדרך רחוקה? משום שאדם שהוא מטמא את עצמו, מטמאים אותו מלמעלה. כיון שמטמאים אותו מלמעלה, הריהו בדרך רחוקה. מאותו מקום ודרך שזרע ישראל אחוזים בו, הרי בדרך רחוקה אחוז, שהתרחק (מלהתקרב) לקרב אליכם ולהתקשר בככם כמו שאתם מתקשרים.

שרייה עלוי שכינתא (ס"א שירותא) (ס"א נשמתא) עלאה. מאי טעמא. בגין דאיהו גרים, והוא מסאב ליה לגרמיה. ועל דא איש איש. איש דיתחזי למהוי איש, והוא מסאב גרמיה, דלא ישרי עלוי קדשה דלעילא.

או בדרך רחוקה, (במדבר ט) דא איהו חד מעשרה דאינון נקודים באורייתא, וכלהו אתיין לאחזאה מלה. מאי בדרך רחוקה. בגין דבר נש דאיהו מסאב גרמיה, מסאבין ליה לעילא. כיון דמסאבין ליה לעילא, הא איהו בדרך רחוקה מההוא אתר וארחא דזרעא דישראל אחידן ביה, הא בדרך רחוקה אחיד, דאתרחק (נ"א מלקרב) למקרב לכון, ולאנתקשרא בכון, כמה דאתון מתקשרין.

דאמרן דא תפארת ישראל, דאיהי אורייתא ממש. ונשמתא לנשמתא, דא איהו עתיקא קדישא. וכלא אחיד דא בדא.

ווי לאינון חייביא, דאמרי דאורייתא לאו איהי אלא ספורא בעלמא, ואינון מסתכלי בלבושא דא ולא יתיר. זפאין אינון צדיקייא, דמסתכלי באורייתא כדקא יאות. חמרא לא יתיב אלא בקנקן. כף אורייתא לא יתיב אלא בלבושא דא. ועל דא לא בעי לאסתכלא, אלא במה דאית תחות לבושא. ועל דא כל אינון מלין, וכל אינון ספורין, לבושין אינון.

ויעשו בני ישראל את הפסח במועדו. (במדבר ט) מאי ויעשו. אמר רבי יוסי, הא אתמר, כל מאן דאחזי עובדא לתתא כדקא יאות, כאלו עביד ליה לעילא. דהא בגיניה אתער ההוא מלה, כפיככול, כאלו הוא עביד ליה, והא אתמר. (דף קנ"ב ע"ב).

איש איש כי יהיה טמא וגו'. (במדבר ט) איש איש תרי זמני, אמאי, אלא איש דהוא איש, ויתחזי לקבלא נשמתא עלאה, והוא פגים גרמיה. דלא

אמר רבי יצחק, והא כתיב פי יהיה טמא לנפש או בדרך רחוקה, דאתחזי תרין מלין משמע דכתיב או. אמר רבי יוסי, כאן, עד לא מסאבין ליה, כאן, בתר דמסאבין ליה. ומשמע אפילו האי, או האי, לא ישרי עלוי קדשה דלעילא, ולא יעבדון פסחא בזמנא דישראל עבדין ליה.

ואם תאמר, הרי בחדש השני עושה אם לא תקן עצמו - לא! אלא כיון שנטהר ותקן עצמו, הרי החדש השני לעשות פסח. מכאן, כל איש שמטהר עצמו, מטהרים אותו.

שאם תאמר שבדרגה עליונה יותר עומד בחדש השני - לא כף! שהרי ישראל זרע קדש שעשו פסח בזמנו, לקחו את הלבנה ואת השמש כאחד, ומי שלוקח יסוד בתחלה - לוקח הבגין. מה היסוד? אל תאמר יסוד עליון של צדיק העולם, אלא יסוד של אבן טובה, כמו שנאמר (תהלים קיח) אבן מאסו הבונים היתה לראש פנה. וזהו האבן ששורה עליה מי ששורה. אמר רבי יהודה, ודאי הכל אפלו בחדש השני, אבל אינו כמי שנוטל בזמנו. מה הטעם? זה שנוטל פסח בזמנו, נוטל ממטה למעלה ולא יורד, משום שפעלים בקדש ולא מורידים. וזה שנוטל אחר זמנו, יורד ממעלה למטה. בגלל זה שוים בכל, ולא שוים. שנה עולה ולא יורד, וזה יורד ולא עולה. בגלל כף מי שמקריב פסח בזמנו, יש לו שבח יותר. אשריהם ישראל שזכאים בכל, שזכאים בתורה, וכל מי שזוכה בתורה, זוכה לו בשם הקדוש. אשריהם ישראל בעולם הזה ובעולם הבא.

וזכאן בכלא, דזכאן באורייתא, וכל מאן דזכי באורייתא, זכי ליה בשמא קדישא. זכאין אינון ישראל, בעלמא דין ובעלמא דאתי.

אמר רבי יצחק, והא כתיב פי יהיה טמא לנפש או בדרך רחוקה, דאתחזי תרין מלין משמע דכתיב או. אמר רבי יוסי, כאן, עד לא מסאבין ליה, כאן, בתר דמסאבין ליה. ומשמע אפילו האי, או האי, לא ישרי עלוי קדשה דלעילא, ולא יעבדון פסחא בזמנא דישראל עבדין ליה.

ואי תימא, הא בירחא תננינא עביד אי לא מתקן גרמיה, לא. אלא כיון דמתדכי ומתקן גרמיה, הא ירחא תננינא למעבד פסחא. מכאן, כל בר נש דמדכי גרמיה, מדפאן ליה.

דאי תימא דבדרגא עלאה נתיר קאים בירחא תננינא, לאו הכי, דהא ישראל זרעא קדישא דעבדו פסחא בזמניה, נטלו ליה לסיהרא ולשמשא כחד. ומאן דנטיל יסודא בקדמיתא, נטיל בניינא. מאי יסודא. לא תימא יסודא עלאה דצדיקא דעלמא, אלא יסודא דאבן טבא, פמה דאת אמר (תהלים קיח) אבן מאסו הבונים היתה לראש פנה. והאי הוא אבן דשאר עליה מאן דשאר.

אמר רבי יהודה, ודאי כלא נטיל אפילו בירחא תננינא. אבל לאו איהו כמאן דנטיל ליה בזמניה. מאי טעמא. דא דנטיל פסחא בזמניה, נטיל מתתא לעילא, ולא נחית. בגין דמעלין בקדש, ולא מורידין. ודא דנטיל בתר זמניה, (דף קנ"ג ע"א) נחית מעילא לתתא. בגין כף שוין בכלא, ולא שוין. דדא סליק ולא נחית, ודא נחית ולא סליק. בגין כף מאן דמקרב פסחא בזמניה, שבחא נתיר אית ליה. זכאין אינון ישראל,

רעיא מהימנא

רעיא מהימנא

מצוה לעשות פסח שני על אלו שלא יכלו או שנטמאו בטמאה אחרת. אם סוד הפסח סוד האמונה שישראל נכנסים בה, שולט בניסן, ואז הוא זמן לשמחה, איך יכלו אלה שלא יכלו או שנטמאו לעשות בחדש השני, שהרי עבר הזמן?

אלא כיון דפנסת ישראל מתעטרת בעטרוותיה בניסן, לא מעבירה כתריתה ועטרוותיה ממנה שלשים יום. וכל אותם שלשים יום מיום שיצאו ישראל מפסח, יושבת המלכה בעטרוותיה, וכל חילותיה בחדונה. מי שרוצה לראות את המלכה יוכל לראות. הפרוז מכריז: כל מי שלא יכול לראות את המלכה, יבא ויראה עד שלא ינעלו השערים. אימתי הפרוז מכריז? בארבעה עשר לחדש השני, שהרי משם ועד שבעה ימים השערים פתוחים. מפאן והלאה ינעלו השערים. ועל זה פסח שני.

מצוה זו - שחיתת הפסח בזמנו. ואחריו פסח ראשון ופסח שני לאכל אותם כמשפטן. וטמאים להיות נדחים לפסח שני, שהיא מצוה שלישית. תנאים ואמוראים, יש בני אדם כמו חלין של טהרה מצד מיכאל, וכמו חלין של הקדש, כגון בשר קדש, והם מצד גבריאל. כהן ולוי. ויש בני אדם שהם כמו ימים טובים, והם קדש קדשים.

שבינה היא פסח ראשון מימין, ופסח שני משמאל. פסח ראשון מימין, ששם חכמ"ה. פסח שני משמאל, ששם שבגבורה עוברים כל האשים הנכריים, שהם פקש ותבן לגבי אש של גבורה, הטמאים נדחים לפסח שני.

וכל טמאה נדה, ומצורע, וזב וזבה ויולדת, באשא

פקודא למעבד פסח שני, על אינון דלא יכלו, או דאסתאבו במסאבו אחרא. אי רזא דפסח, רזא דמהימנותא דישראל עאלין בה, שלטא בניסן, וכדין איהו זמנא לחדונה, איך יכלין אלין דלא יכלו, או דאסתאבו, למעבד בירחא תניינא, דהא אעבר זמנא.

אלא כיון דפנסת ישראל מתעטרא בעטרהא בניסן, לא אתעדיאת כתרעהא ועטרהא מנה תלתין יומין. וכל אינון תלתין יומין מן יומא דנפקו ישראל מפסח ותבא מטרוניתא בעטרהא, וכל חילאה בחדונה. מאן דבעי למחמי למטרוניתא, יכיל למחמי. פרוזא כריז, פל מאן דלא יכיל למחמי מטרוניתא, ייתי ויחמי עד לא ינעלון תרעיה. אימתי פרוזא כריז. בארבעה עשר לירחא תניינא, דהא מתמן עד שבעה יומין, תרעין פתיחן. מפאן ולהלאה ינעלון תרעיה. ועל דא פסח שני. (ע"ב)

פקודא דא, שחיתת הפסח בזמנו. ואבתריה פסח ראשון ופסח שני לאכול אותן כמשפטן. וטמאים להיות נדחים לפסח שני, דאיהו פקודא תליתאה. תנאין ואמוראין, אית בני נשא כחולין דטהרה, מסטרא דמיכאל. וכחולין דהקדש, כגון בשר קדש, ואינון מסטרא דגבריאל. כהן ולוי. ואית בני נשא דאינון פיומין טבין, ואינון קדש קדשים.

שבינתא איהי פסח ראשון, מימינא. ופסח שני, משמאלא. פסח ראשון מימינא, דתמן חכמ"ה. פסח שני משמאלא, דתמן בינה. וכגין דבגבורה מתעברין כל אשין נוכראין, דאינון פקש ותבן לגבי אש דגבורה, טמאים נדחים לפסח שני.

וכל טמאה נדה, ומצורע, וזב וזבה ויולדת, באשא

משמאל, ששם בינה. ומשום שבגבורה עוברים כל האשים הנכריים, שהם פקש ותבן לגבי אש של גבורה, הטמאים נדחים לפסח שני.

וכל טמאה נדה, ומצורע, וזב וזבה ויולדת, באשא

הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, וְהוּא לֹא שׁוֹרֵה בָּהּ עַד שֶׁמִּתְלַבֶּנֶת בְּאֵשׁ הַגְּבוּרָה, שְׁכֵתוֹב (ירמיה כג) הֲלֹא כֹה דְבָרֵי כָאֵשׁ נֶאֱמַר ה'. וְכֵאֵשׁ זֹה, אִם בְּרֹזֶל הוּא - מִתְפּוֹצֵץ, וְאִם אֶבֶן הוּא - נִמּוּחַ.

וּבְיָמֶיךָ, שְׁשֵׁם תּוֹרָה שְׁבִכְתָּב, שְׁהִיא מִים - (ויקרא יב) וְטָהְרָה מִמְקוֹר דְּמִיָּה, וְנִטְהָר בָּהּ מִצְרַע, וְטָמֵא מֵת, וְנֹכַח, וְטָמֵא בְּכֹל מִיְנוֹ שְׂרָץ. זֶהוּ שְׁכֵתוֹב (יחזקאל לו) וְזִרְקָתִי עֲלֵיכֶם מִיַּם טְהוֹרִים וְטָהַרְתֶּם וְגו'.

בְּעִמּוּד הָאֶמְצָעִי כְּלִי מִתְיַחֵדֶת בְּכַעֲלָה, שְׁהִיא אֵשׁ, אַחַר שֶׁמִּתְקַדְּשֶׁת בְּשִׂמְלָה וְנִטְהָרֶת בְּמִי מְקוּה בְּיָמֶיךָ, וְאוֹמְרִים עַל כְּלֵי פְסָח: כְּלֵים שֶׁנִּשְׁתַּמְשׁוּ בָהֶם בְּצוּנָה, מִטְבִּילִם בְּצוּנָה וְהֵם טְהוֹרִים. אוֹתָן נִשְׁמָוֶת שֶׁהֵן מִצַּד הַרְחָמִים, וְהֵן רַחֲמִימִים, בְּעֲלֵי חֵן וְחֶסֶד, לֹא צְרִיכִים לְהִטְהַר בְּמִים פּוֹשְׂרִים כְּבִינּוּנִים. כֹּל שֶׁכֵּן בְּחַמֵּי חַמִּים, שֶׁבָּהֶם נִטְהָרִים וְשְׁעִים גְּמוּרִים שֶׁמִּחְמָמִים עֲצָמָם בְּאֵשׁ יֵצֵר הָרַע, וְעֲלֵיהֶם נֶאֱמַר (במדבר לא) כֹּל דְּבָר אֲשֶׁר יָבֵא בְּאֵשׁ, בְּגִלְלֵי שְׁזֵהֲמָתָם רָבָה. אֲבָל צְדִיקִים גְּמוּרִים בְּצוּנָה, שֶׁעֲלֵיהֶם נֶאֱמַר, כֹּל הַמְּשִׁים רֹחַ בֵּין הַדְּבָקִים מְצַנְנִין לוֹ גִּיהֵנָם.

וְאִם נִשְׁמָוֶת חֲמָרִיּוֹת, שֶׁהֵם כְּכֵלֵי חֶרֶס - שְׁבִירָתָן זֹהִי טְהוּרָתָן, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר נִשְׁבְּרוּ, נִטְהָרוּ. וְסוּד הַדְּבָר - (תהלים נא) זְבַחֵי אֱלֹהִים רֹחַח נִשְׁבְּרָה וְגו'. אֲבָל אוֹתָם שֶׁמִּשְׁתַּדְּלִים בַּתּוֹרָה שְׁבִכְתָּב וּבַתּוֹרָה שְׁבַעֲלָ פֶה, שֶׁהֵם אֵשׁ וּמִים, וְאוֹתָם שֶׁמִּשְׁתַּדְּלִים בְּסוּדוֹת הַתּוֹרָה, שְׁהִיא אוֹר, שְׁכֵתוֹב בָּהּ (משלי ו) וְתוֹרָה אוֹר, הֵם נִטְהָרִים בָּהּ.

וְעוֹד בְּפֶרֶק הַרְוָאָה: הַרְוָאָה תְּמָרִים בְּחִלּוּם, תְּמוֹ עוֹנוֹתָיו. זֶהוּ שְׁכֵתוֹב (איכה ד) תָּם עֲוֹנָךְ בַּת צִיּוֹן.

דְּגִבּוּרָה אִיהוּ שׁוֹרֵף. דְּנִשְׁמָתָא אִיהוּ מְאָנָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְאִיהוּ לֹא שְׂרִי בָּהּ, עַד דְּאִתְלַבֶּנֶת בְּאֵשׁא דְּגִבּוּרָה, דְּכְתִיב, (ירמיה כג) הֲלֹא כֹה דְבָרֵי כָאֵשׁ נֶאֱמַר י'. וְכֵהִי אֵשׁ, אִם בְּרֹזֶל הוּא מִתְפּוֹצֵץ, וְאִם אֶבֶן הוּא נִמּוּחַ.

וּבְיָמֵינָא (ג"א וְכִמְיָא) דְתַמְנָן תּוֹרָה שְׁבִכְתָּב, דְּאִיהִי מִים, (ויקרא יב) וְטָהְרָה מִמְקוֹר דְּמִיָּה, וְאִתְדַפֵּי בָּהּ מִצְרַע, וְטָמֵא מֵת, וְזֹכֵב וְטָמֵא בְּכֹל מִיְנוֹ שְׂרָץ. (דף קנ"ג ע"א) הֲדָא הוּא דְכְתִיב, (יחזקאל לג) וְזִרְקָתִי עֲלֵיכֶם מִיַּם טְהוֹרִים וְטָהַרְתֶּם וְגו'.

בְּעִמּוּדָא דְאֶמְצָעִיתָא מְאָנָא אִתְיַחֵדֶת בְּכַעֲלָה, דְּאִיהִי אִתְתָּא, בְּתַר דְּאִתְקַדְּשֶׁת בְּשִׂמְלָלָא, וְאִתְדַפְּאֵת בְּמִי מְקוּה בְּיָמֵינָא, וְאוֹמְרִים עַל מְאָנֵי דְפִסְחָא, כְּלֵים שֶׁנִּשְׁתַּמְשׁוּ בָהֶן בְּצוּנָה, מִטְבִּילִין בְּצוּנָה, וְהֵן טְהוֹרִים. אֵינּוּן נִשְׁמָתִין דְּאֵינּוּן מִסְטָרָא דְרַחֲמֵי, וְאֵינּוּן רַחֲמִינִים, מְאָרֵי חֲנָא וְחֶסֶדָא, לֹא צְרִיכִין לְאִדְפָּאָה בְּמִים פּוֹשְׂרִים כְּבִינּוּנִים. כֹּל שֶׁכֵּן בְּחַמֵּי חַמִּין, דְּבַהוֹן מִתְדַכִּין וְשְׁעִים גְּמוּרִים, דְּמִחְמָמִין גְּרַמִּיָּהוּ בְּאֵשׁא דְיֵצֵר הָרַע. וְעֲלֵיהוּ אִתְמַר, כֹּל דְּבָר אֲשֶׁר יָבֵא בְּאֵשׁ. בְּגִין דְּזוֹהֲמָא דְלַהוֹן נְפִישָׁא. אֲבָל צְדִיקִים גְּמוּרִים בְּצוּנָה. דְּעֲלֵיהוּ אִתְמַר, כֹּל הַמְּשִׁים רֹחַח בֵּין הַדְּבָקִים, מְצַנְנִים לֵיהּ גִּיהֵנָם.

וְאִי נִשְׁמָתִין חֲמָרִיּוֹת, דְּאֵינּוּן כְּמֵאנֵי חֶרֶס, שְׁבִירָתָן זֹהִי הִיא טְהוּרָתָן. כְּמָה דְאִתְ אִמְר נִשְׁבְּרוּ, נִטְהָרוּ. וְרִזָּא דְמִלָּה, (תהלים נא) זְבַחֵי אֱלֹהִים רֹחַח נִשְׁבְּרָה וְגו'. אֲבָל אֵינּוּן דְּמִשְׁתַּדְּלִין בְּאוֹרֵייתָא דְּבִכְתָּב וּבְאוֹרֵייתָא דְּבַעַל פֶּה, דְּאֵינּוּן אֵשׁ וּמִים, וְאֵינּוּן דְּמִשְׁתַּדְּלִין בְּרִזֵּי דְאוֹרֵייתָא, דְּאִיהוּ אוֹר, דְּכְתִיב בָּהּ, (משלי ו) וְתוֹרָה אוֹר, בְּאוֹרֵייתָא אֵינּוּן מִתְדַכִּין בָּהּ.

וְעוֹד בְּפֶרֶק הַרְוָאָה, הַרְוָאָה תְּמָרִים בְּחִלּוּם, תְּמוֹ עוֹנוֹתָיו. הֲדָא הוּא דְכְתִיב, (איכה ד) תָּם עֲוֹנָךְ בַּת צִיּוֹן. בְּגִין

וְעוֹד בְּפֶרֶק הַרְוָאָה: הַרְוָאָה תְּמָרִים בְּחִלּוּם, תְּמוֹ עוֹנוֹתָיו. זֶהוּ שְׁכֵתוֹב (איכה ד) תָּם עֲוֹנָךְ בַּת צִיּוֹן.

מְשׁוּם שְׁתַּמְרִים, בּוּ תָם, דְּרַגְתַּי
יַעֲקֹב, שְׁנֵאמַר בּוּ (בראשית כה)
וַיַּעֲקֹב אִישׁ תָּם. עֲבֹרֹת מְרוֹת,
וְעַל כֵּן תַּמְרִים - שֵׁם תָּם, וְשֵׁם
מ"ר.

כָּאֵן רְמוּז, וַיִּמְתְּקוּ הַמַּיִם. זְהוּ
שְׁפָתוֹב (שמות טו) וַיִּזְרְהוּ ה' עַץ,
וַיִּמְתְּקוּ הַמַּיִם. מִכָּאֵן, מִי
שְׁמַשְׁתַּדֵּל בַּתּוֹרָה שֶׁהִיא עַץ,
עוֹנֵנוּתוֹ, שְׁנֵאמַר בְּהֵן (שם א)
וַיִּמְרְרוּ אֶת חַיֵּיהֶם בַּעֲבֹדָה קָשָׁה,
הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא מוֹחֵל לוֹ,
וַיַּחֲזְרוּ מִתּוֹקִים.

שִׁיבָאוּ יָמִים שִׁיחֲתִיב בְּהֶם
כִּי צִיָּאת מִצְרַיִם, שְׁנֵאמַר בְּה (שם)
וַיִּמַּת יוֹסֵף וְכָל אָחָיו וְכָל הַדּוֹר
הַהוּא. וּבְגָלוֹת הָאֲחֵרוֹנָה אֵין
מִיתָה, אֲלֵא עֲנִי, שְׁעֲנִי חֲשׁוֹב
כְּמַת, לְקַיָּם בְּהֶם (צפניה ג)
וְהַשְּׂאֲרָתִי כִּקְרָבָךְ [בְּךָ] עִם עֲנִי
וְדָל וְחָסוּ בְּשֵׁם ה'. לְהַתְקִימִם בְּהֶם
(שמואל-ב כב) וְאֵת עִם עֲנִי תוֹשִׁיעַ.
וְעֲשִׂירִים אֵלוֹ שִׁישְׁאָרוּ בְּהֶם,
יִתְקַיָּם בְּהֶם (שמות ה) נְרָפִים אֲתֶם
נְרָפִים. נְרָפִים הֵם בַּתּוֹרָה, נְרָפִים
הֵם לְעֲשׂוֹת טוֹבוֹת עִם בְּעֲלֵי תּוֹרָה
וְאֲנָשֵׁי חֵיל הַמְּסֻכְבִּים מְעִיר
לְעִיר וְלֹא יַחֲוֹנְנוּ.

וְנְרָפִים הֵם כִּכְבֹּד הַמַּס. שְׂאֵם
תֵּאמַר, כְּבִידִים הֵם כִּכְבֹּד הַמַּס
וְלֹא עוֹשִׂים טוֹבוֹת - בְּגִלְלָה זֶה (שם)
תְּכַבֵּד הַעֲבֹדָה עַל הָאֲנָשִׁים וַיַּעֲשׂוּ
בָהּ, שְׁכַבְדוּ הַמַּס עֲלֵיהֶם, וְאֵל
יַעֲשׂוּ בְּדַבְרֵי שְׂקָר, שֶׁהֵם מְשַׁקְרִים
וְאוֹמְרִים שְׁכַבְדוּ הַמַּס עֲלֵיהֶם,
וּמְשׁוּם זֶה לֹא יַעֲשׂוּ טוֹבוֹת. הֵם
מְשַׁקְרִים בְּדַבְרֵיהֶם, וְאוֹמְרִים
שְׁמַחְכְּבֵד שְׁתַּכְּבֵד עֲלֵיהֶם, תְּכֵן
אֵין נִתֵן, מִמּוֹן הַשְּׂקָר שְׁבוּ טוֹעִים
לְקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא. (מְדַבְּרִים)

וּמְשׁוּם שְׂלֵא מְדַבְּרִים בּוּ וְלֹא חָסוּ בְּשֵׁם ה', אֵין נִתֵן לְעַבְדֵיךָ.

וְאַלְהָה שִׁישׁ לָהֶם נִסְתָּר וְגִנּוּז הַמַּמּוֹן מִבְּפִנִּים, שֶׁהוּא תְּכֵן, כְּמוֹ תוֹף הָאוֹצֵר וְתַבָּה, מִתְקַיָּם בְּהֶם
וְתַכֵּן לְבָנִים תַּתְּנוּ. וְזֶה כְּסָפִים לְבָנִים שִׁיחֵיו בְּאוֹתוֹ דוּר.

בְּאוֹתוֹ זְמַן, (שמות טו) שֵׁם שֵׁם לוֹ חֹק וּמִשְׁפָּט, וְהֵם בְּעֲלֵי מִשְׁנָה. גַּם כָּאֵן וַיְבִאוּ מִרְתָּה, חוֹזְרֵת

דְּתַמְרִים, בִּיהַ תָּם, דְּרַגְא דְּיַעֲקֹב, דְּאֲתַמַּר בִּיהַ, (בראשית כה)
וַיַּעֲקֹב אִישׁ תָּם. חוֹבִין מְרִים, וְעַל דָּא תַּמְרִים: תְּמָן תָּם,
וְתְמָן מ"ר.

הֲכָא רְמִיז, וַיִּמְתְּקוּ הַמַּיִם. הָדָא הוּא דְכַתִּיב, (שמות טו)
וַיִּזְרְהוּ יְיָ עַץ וַיִּמְתְּקוּ הַמַּיִם. מִהֲכָא, מֵאֵן דְּאֲשַׁתְּדֵל
בְּאוֹרֵייתָא, דְּאִיהוּ עַץ. חוֹבִין דִּילִיָּה, דְּאֲתַמַּר בְּהוּן (שמות
א) וַיִּמְרְרוּ אֶת חַיֵּיהֶם בַּעֲבֹדָה קָשָׁה, קְדוּשָׁא בְּרִיךְ הוּא
מְחִיל לִיהַ, וַיַּתְחַזְרוּן מִתִּיקוּן.

דִּיּוֹמִין יִיתוּן, דִּיחֲתִיבִים בְּהוּ כְּמִפְקֵנוּ דְּמִצְרַיִם, דְּאֲתַמַּר
בִּיהַ (שמות א) וַיִּמַּת יוֹסֵף וְכָל אָחָיו וְכָל הַדּוֹר הַהוּא.
וּבְגָלוֹתָא בְּתַרְאָה, לִית מִיתָה אֲלֵא עוֹנֵי דְעֲנִי חֲשׁוֹב כְּמַת.
לְקַיָּים בְּהוּן (צפניה ג) וְהַשְּׂאֲרָתִי בְּךָ עִם עֲנִי וְדָל וְחָסוּ בְּשֵׁם
יְיָ. לְאֲתַקְיָימָא בְּהוּן (שמואל ב כב) וְאֵת עִם עֲנִי תוֹשִׁיעַ. וְאֵלִין
עֲתִירִים דִּישְׁתַּאֲרוּן בְּהוּן יִתְקַיָּים בְּהוּן, (שמות ה) נְרָפִים
אֲתֶם נְרָפִים. נְרָפִים הֵם בְּאוֹרֵייתָא. נְרָפִים הֵם, לְמַעַבַד
טִיבוּ עִם מְאִרֵי תּוֹרָה. וְאֲנָשֵׁי חֵיל הַמְּסֻכְבִּים מְעִיר לְעִיר
וְלֹא יַחֲוֹנְנוּ.

וְנְרָפִים הֵם כִּכְבֹּד הַמַּס, דְּאִי תִימָא כְּבִידִין אֵינוּן כִּכְבֹּד
הַמַּס, וְלֹא עַבְדִּין טִיבוּ, בְּגִין דָּא תְּכַבֵּד הַעֲבֹדָה
עַל הָאֲנָשִׁים וַיַּעֲשׂוּ בָהּ, דְּכּוֹבֵד הַמַּס עֲלֵיהֶוּ, וְאֵל יַעֲשׂוּ
בְּדַבְרֵי שְׂקָר, דְּאֵינוּן מְשַׁקְרִין וְאוֹמְרִין דְּכּוֹבֵד הַמַּס עֲלֵיהֶוּ,
וּבְגִין דָּא לֹא יַעֲבִדוּן טִיבוּ. אֵינוּן מְשַׁקְרִין בְּמַלּוּלֵיהֶוּ,
וְאוֹמְרִין דְּמַהְכּוֹבֵד דְּתַכְּבֵד עֲלֵיהֶוּ, תְּכֵן אֵין נִתֵן, מִמּוֹנָא
דְּשַׁקְרָא, דְּבִיהַ טוֹעִין (כ"א שו"ע) לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּבְגִין
דְּלֹא יַעֲשׂוּן בִּיהַ, וְלֹא חָסוּ בְּשֵׁם יְיָ, אֵין נִתֵן לְעַבְדֵיךָ.
וְאֵלִין דְּאִית לוֹן, טְמִיר וְגִנּוּז מִמּוֹנָא מְלָגוּ, דְּאִיהוּ תּוֹכֵן,
כְּגוֹן תוֹף הָאוֹצֵר וְתַיְבָה, אֲתַקְיָים בְּהוּ וְתוֹכֵן לְבָנִים
תַּתְּנוּ. וְדָא כְּסָפִים לְבָנִים, דִּיהוּן בְּהוּא דְרָא.

בְּהוּא זְמַנָּא (שמות ט"ו) שֵׁם שֵׁם לוֹ חֹק וּמִשְׁפָּט, וְאֵינוּן

לָהֶם תֹּוֹרָה שְׁבַעַל פֶּה מֵרָה
בְּדַחְקִים רַבִּים, בַּעֲנִיּוֹת, שִׁיתַקִּים
בָּהֶם (שם א) וַיִּמְרְרוּ אֶת חַיֵּיהֶם
בַּעֲבֹדָה קָשָׁה - זֹו קָשִׁיא. בַּחֲמֹר
- זֶה קַל וְחֹמֶר. וּבִלְבָנִים - זֶה
לַבּוֹן הַלְכָה. וּבִכָּל עֲבֹדָה בְּשֹׁדָה
- זֹו בְרִיתָא. אֶת כָּל עֲבֹדְתָם אֲשֶׁר
עָבְדוּ בָהֶם בְּפָרֶךְ - זֶה תִּיק"ו.

וְרוּעָה הַנְּאֻמָּן, שֵׁם הַתַּקִּים בָּךְ,
שֵׁם שֵׁם לֹו חֵק וּמִשְׁפָּט וְשֵׁם נִסְהוּ.
וּכְעֵץ הַדַּעַת הִזָּה טוֹב וְרַע, שֶׁהוּא
אֲסוּר וְהַתֵּר, וּבִאֲוֹתָם סוּדוֹת
שֶׁהַתְּגִלוּ עַל יָדְךָ, וַיִּמְתְּקוּ הַמַּיִם.
כְּמוֹ מֶלַח שֶׁמִּמְתִּיק אֶת הַבֶּשֶׂר,
כִּי יִמְתְּקוּ בְּסוּדוֹת שֶׁמִּתְּגַלִּים
עַל יָדְךָ כָּל אוֹתָן קָשׁוֹת
וּמִחְלוּקוֹת שֶׁל מַיִם מְרִירִים שֶׁל
תֹּוֹרָה שְׁבַעַל פֶּה, יִחְזְרוּ מִתּוֹקִים
מִי הַתּוֹרָה. וַיִּסְוֶרְךָ, בְּסוּדוֹת אֱלוֹ
שֶׁהַתְּגִלוּ עַל יָדְךָ, יִהְיוּ לָךְ
מִתּוֹקִים, וַיִּחְזְרוּ לָךְ כָּל הַדַּחְקִים
שֶׁלָּךְ כַּחֲלוּמוֹת שֶׁעָבְרוּ. וְחַל"ם
בַּהַפּוּךְ אוֹתוֹת - מַל"ח,
שֶׁמִּמְתִּיק אֶת הַבֶּשֶׂר. גַּם יִסּוּרִים
מִמְתְּקִים, כְּמוֹ שֶׁפָּרְשׂוּהָ.

וְלִרְשָׁעִים חוֹזְרִים הַיִּסּוּרִים מֶלַח
סְדוּמִית, שֶׁמַּעוֹר אֶת הַעֵינַיִם,
לְקַיֵּם בָּהֶם (איוב יא) וְעֵינֵי רְשָׁעִים
תִּכְלִינָה. וְהֵם עָרַב רַב רְשָׁעִים,
שִׁיתַקִּים בָּהֶם בְּאוֹתוֹ זְמַן, (דניאל
יב) יִתְבַּרְרוּ וַיִּתְּלַבְּנוּ וַיִּצְרְפוּ רַבִּים
וְהִרְשִׁיעוּ רְשָׁעִים. יִתְּלַבְּנוּ - אֱלֹהִים
בַּעֲלֵי מִשְׁנֵה. וַיִּצְרְפוּ - הֵם זָרַע
קֹדֶשׁ שֶׁל שָׂאֵר הָעָם. זֶהוּ שֶׁפְּתוּב
(זכריה יג) וַיִּצְרַפְתִּים כְּצֹרֶף אֶת
הַכֶּסֶף. וְהִרְשִׁיעוּ רְשָׁעִים - אֱלֹהִים
עָרַב רַב.

וְהַמְּשַׁבְּלִים יְבִינוּ (דניאל שם) - אֱלוֹ
בַּעֲלֵי קְבֻלָּה, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם (שם)
וְהַמְּשַׁפְּלִים יִזְהָרוּ כְּזֹהֵר הַרְקִיעַ.
אֱלוֹ אוֹתָם שֶׁמִּשְׁתַּדְּלִים כְּזֹהֵר זֶה
שֶׁנֶּקְרָא סֶפֶר הַזֹּהֵר, שֶׁהוּא כְּמוֹ
תַּבַּת נֹחַ שֶׁמִּתְּכַנְּסִים בָּהּ שְׁנַיִם מַעִיר וְשֶׁבַע מַמְלָכוֹת, וְלִפְעָמִים אֶחָד מַעִיר וְשְׁנַיִם מַמְשַׁפְּחָה, שֶׁבָּהֶם
יִתְקַיֵּם (שמות א) כָּל הַבֵּן הַיְלֹוֹד הַיְאֹוֹרָה תִּשְׁלִיכֶוּהוּ.

מֵאֲרֵי מִשְׁנֵה. אוֹף הָכָא וּבְאֹו מֵרְתָה, אֶתְהַדְרַר לֹוֹן אוֹרִייתָא
דְּבַעַל פֶּה, מֵרָה בְּדַחְקִין סְגִיאִין, בַּעֲנִיּוֹתָא, דִּיתַקִּים בִּהּוּ,
(שם א) וַיִּמְרְרוּ אֶת חַיֵּיהֶם בַּעֲבֹדָה קָשָׁה: זֹו קוּשִׁיא.
בַּחֲמֹר: דָּא קַל וְחֹמֶר. וּבִלְבָנִים: דָּא לַבּוֹן הַלְכָה. וּבִכָּל
עֲבֹדָה בְּשֹׁדָה: דָּא בְרִיתָא. אֶת כָּל עֲבֹדְתָם אֲשֶׁר עָבְדוּ
בָהֶם בְּפָרֶךְ: דָּא תִיק"ו.

וְרוּעָא מְהִימָנָא, תַּמָּן אֶתְקִים בָּךְ, שֵׁם שֵׁם לֹו חֵק וּמִשְׁפָּט
וְשֵׁם נִסְהוּ. וּבִהֵאֵי עֵץ הַדַּעַת טוֹב וְרַע, דָּאִיהוּ
אִיסוּר וְהִיתֵר. וּבְאִינוּן רִזִּין דָּאֶתְגַּלְיִין עַל יָדְךָ, וַיִּמְתְּקוּ
הַמַּיִם. כְּמוֹ מֶלַח דְּמִמְתְּקַת בְּשָׂרָא, הַכִּי יִמְתְּקוּן בְּרוּזִיא
דָּאֶתְגַּלְיִין עַל יָדְךָ, כָּל אִינוּן קוּשִׁיין וּמִחְלוּקוֹת, דְּמִיין
מְרִירָן דְּאוֹרִייתָא דְּבַעַל פֶּה, אֶתְהַדְרֹו מִתִּיקָן מִי אוֹרִייתָא,
וַיִּסּוּרִין דִּילָךְ, בְּרוּזִין אֱלִין דָּאֶתְגַּלְיִין עַל יָדְךָ, יִהּוֹן לָךְ
מִתִּיקִין, וַיִּהְדְּרוּן לָךְ כָּל דַּחְקִין דִּילָךְ, כַּחֲלוּמִין דְּעַבְרִין.
וְחַל"ם, בְּהִיפּוּךְ אֶתְוֹן מַל"ח. דְּמִמְתְּקַת יֵת בְּשָׂרָא. אוֹף
יִסּוּרִין מִמְתְּקִים. כְּמָה דְּאוּקְמוּהָ.

וְלִרְשָׁעִים מִתְהַדְרִין יִסּוּרִין מֶלַח סְדוּמִית, דָּאִיהֵי מַסְמָא
אֶת הַעֵינַיִם, לְקַיֵּמָא בִּהּוּ (איוב יא) וְעֵינֵי רְשָׁעִים
תִּכְלִינָה. וַאִינוּן (דף קנ"ג ע"ב) עָרַב רַב רְשִׁיעִיא, דִּיתַקִּים
בִּהּוּ בְּהֵוּא זְמַנָּא, (דניאל יב) יִתְבַּרְרוּ וַיִּתְּלַבְּנוּ וַיִּצְרְפוּ רַבִּים
וְהִרְשִׁיעוּ רְשָׁעִים. יִתְּלַבְּנוּ: אִינוּן מֵאֲרֵי מִשְׁנֵה. וַיִּצְרְפוּ:
אִינוּן זָרַע קֹדֶשׁ דְּשָׂאֵר עַמָּא. הָדָא הוּא דְכַתִּיב, (זכריה
יג) וַיִּצְרַפְתִּים כְּצֹרֶף אֶת הַכֶּסֶף. וְהִרְשִׁיעוּ רְשָׁעִים, אִינוּן
עָרַב רַב.

וְהַמְּשַׁבְּלִים יְבִינוּ, (דניאל יב) אִינוּן מֵאֲרֵי קְבֻלָּה, דָּאֶתְמַר
בְּהוֹן (דניאל יב) וְהַמְּשַׁבְּלִים יִזְהָרוּ כְּזֹהֵר
הַרְקִיעַ. אֱלִין אִינוּן דְּקָא מִשְׁתַּדְּלִין כְּזֹהֵר דָּא, דָּאֶקְרִי סֶפֶר
הַזֹּהֵר, דָּאִיהוּ כְּתִיבַת נֹחַ, דְּמִתְּכַנְּסִין בָּהּ שְׁנַיִם מַעִיר,
וְשֶׁבַע מַמְלָכוֹתָא. וְלִזְמַנִּין אֶחָד מַעִיר, וְשְׁנַיִם מַמְשַׁפְּחָה.
דְּבַהוֹן יִתְקַיֵּם (שמות א) כָּל הַבֵּן הַיְלֹוֹד הַיְאֹוֹרָה תִּשְׁלִיכֶוּהוּ.
וְדָא אוֹרָה דְּסַפְרָא דָּא, וְכֹלָא עַל סִיבָה דִּילָךְ.

תַּבַּת נֹחַ שֶׁמִּתְּכַנְּסִים בָּהּ שְׁנַיִם מַעִיר וְשֶׁבַע מַמְלָכוֹת, וְלִפְעָמִים אֶחָד מַעִיר וְשְׁנַיִם מַמְשַׁפְּחָה, שֶׁבָּהֶם
יִתְקַיֵּם (שמות א) כָּל הַבֵּן הַיְלֹוֹד הַיְאֹוֹרָה תִּשְׁלִיכֶוּהוּ. וְזֶה אוֹרָה שֶׁל סֶפֶר זֶה, וְהַכָּל עַל הַסֶּבֶה שֶׁלָּךְ.

ומי גרם זה? עורב, שאתה תהיה באותו זמן כיונה, ששליח אחר שנקרא בשמך, פעורב שנשלח בתחלה ולא חזר בשליחות, שהשתדל בשקצים, שנאמר בהם עמי הארץ שקץ, בגלל ממונם, ולא השתדל בשליחותו להחזיר צדיקים בתשובה, כאלו לא עשה שליחות רבונ.

ובך יתקום סוד היונה שנקנס בעמקי תהום רבה, כך תכנס אתה בעמקי תהומי התורה. זהו שפנתוב (יונה ב) ותשליכני מצולה בלבב ימים. ויהיו חכמה חסד נצח לימין, שבגללם אמר דוד (תהלים קיח) 'מיין ה' רוממה ימין ה' עשה חיל. ושלש משמאל יתקשרו כאחד, שהם בינה גבורה הוד, ושלש דרגות שבאמצע - פתר תפארת יסוד - שאחוזות בימין ושמאל.

ומשום שראה אותך נביא מתקשר בשלש דרגות האמצע, פתח עליך פסוק זה, (ישעיה נב) הנה ישפיל עבדי ירום ונשא וגבה מאד. ומשום שאתה תהיה אחוז בשני משיחים, אמר דוד על שלשה ימינים של משיח בן דוד, ימין ה' שלש פעמים. פנגד שלשה שמאלים שאחוז בהם משיח בן אפרים, אמר מצד אחד שמאל, גבורה, לא אמות. פי אחיה - מצד שמאל של הו"ד שלך, שנאמר בו ונתן ההוד למשה, נתן בך מצד בינה.

משום שבו היית חרב וכש ככל, בגלל משיח בן אפרים, בתורתך, בנביאותך עליו, בגופך שסבלת כמה מיני יסורים כדי שהוא לא ימות, ובקשפת עליו רחמים, נאמר בו פי אחיה, מצד הבינה. ומשום זה לא אמות - מצד הגבורה. פי

אחיה - מצד הבינה, עץ החיים, שהתגברה עליו קריאת שמע של שחרית, וקושר אותו בקשר של תפלין בימין אברהם, שהוא שחרית.

ומאן גרים דא. עורב דאנת תהא בההוא זמנא, פיונה. דשליח אחרא דאקרי בשמך, פעורב דאשתלח בקדמייתא, ולא אתהדר בשליחותא, דאשתדל בשקצים, דאתמר בהון, עמי הארץ שקץ. בגין ממונא דלהון, ולא אשתדל בשליחותיה לאהדרא לצדיקייא בתיובכתא. כאלו לא עביד שליחותא דמאריה.

ובך יתקיים רזא דיונה, דעאל בעמקין דתהומי נמא, הכי תיעול אנת בעמיקו דתהומי אורייתא, הדא הוא דכתיב, (יונה ב) ותשליכני מצולה בלבב ימים. ויהיו חכמה חסד נצח לימין. דבגינייהו אמר דוד, (תהלים קיח) מיין יי עושה חיל מיין יי רוממה ימין יי עושה חיל. ותלת משמאלא יתקשרון פחדא, דאינון בינה גבורה הוד. וג' דרגין דאמצעיתא, פתר תפארת יסוד, דאחידן בימינא ושמאלא.

ובגין דחזא לך נביא מתקשר בתלת דרגין דאמצעיתא, פתח עליך האי קרא, (ישעיה נב) הנה ישפיל עבדי ירום ונשא וגבה מאד. ובגין דאנת תהא אחיד בתרין משיחין, אמר דוד על ג' ימינין דמשיח בן דוד, ימין יי תלת זמנין. לקביל ג' שמאלין, דאחיד בהן משיח בן אפרים, אמר מסטרא דחד שמאלא, גבורה, לא אמות. פי אחיה, מסטרא דשמאלא דהו"ד דילך, דאתמר ביה ונתן ההוד למשה. אתיהיב בך, מסטרא דבינה.

בגין דביה הוית אנת חרב וכש בכלא, בגין משיח בן אפרים, באורייתך, בנביאותך עליה, בגופך דסבילת כמה מיני יסורין, בגין דלא ימות הוא. ובעית רחמי עליה. אתמר ביה פי אחיה, מסטרא דבינה. ובגין דא לא אמות, מסטרא דגבורה. פי אחיה מסטרא דבינה, אילנא דחיי, דאתגבר עליה קריאת שמע של שחרית, וקשיר ליה בקשורא דתפלין, בימינא דאברהם, דאיהו שחרית.

אחיה - מצד הבינה, עץ החיים, שהתגברה עליו קריאת שמע של שחרית, וקושר אותו בקשר של תפלין בימין אברהם, שהוא שחרית.

ואספר מעשי יה - מצד ההוד. יסר יסרני יה - חכמה ובינה, מימין ומשמאל, בשלשה ימים ובשלשה שמאלים. ולמות לא נתנני - העמוד האמצעי בג' שכולל פתר וצדיק, והוא בן י"ה. ומיד יקום ו' לה' בימין ושמאל, ברחמים ותחנונים, בכמה פיוסים לה ולבניה. זהו שכתוב (עמוס ט) ביום ההוא אקים את סכת דוד הנפלת. ומשום זה אמר הנביא (ירמיה לא) בבכי יבאו ובתחנונים אובילים.

קם רעה הנאמן ונשק לו וברך אותו, ואמר, ודאי שליח רבונך אתה אלינו. פתחו תנאים ואמוראים ואמרו, רועה הנאמן, אתה היית יודע כל זה, ועל ידך התגלתה, אבל בעונה שלך, שנאמר בך (במדבר יב) והאיש משה ענו מאד, במקומות אלו שאתה מתבייש להחזיק טובה אליך, מנה הקדוש ברוך הוא אותנו ולמנוחה הקדושה להיות בידך ובפיך במקומות אלו. (עד כאן רעיא מהימנא).

וביום הקים את המשפן. רבי חייא פתח, (תהלים קיב) פזר נתן לאביונים צדקתו קרנו תרום בכבוד. פזר לאביונים, מה זה פזר? כמו שנאמר (משלי יא) יש מפזר ונוסף עוד. יכול פזר בעלמא? בא להשמיענו פזר נתן לאביונים. פזר שנתן לעניים, פזר זה נאה. מה זה ונוסף עוד? בכל. ונוסף עוד - בעשר. ונוסף עוד - בחיים. פסוק זה בך צריך לו להיות: יש מפזר ויוסף עוד. מה זה ונוסף? אלא אותו מקום ששורה בו מיתה, הוא גורם לו שיתוסף מחיים שלמעלה להוסיף לו. אמר רבי יהודה אמר רבי חייא,

הפסוק מעיד שכל מי שנותן לעניים, מעורר עץ החיים להוסיף לאותו עץ המות, ואז נמצא חיים ושמחה למעלה. והאדם שגורם את זה, בשעה שצריך לו, אותו עץ החיים עומד עליו,

ואספר מעשי יה, מסטרא דהוד. יסור יסרני יה, חכמה ובינה, מימין ומשמאל, בתלת ימינין, ותלת שמאלין. ולמות לא נתנני, עמודא דאמצעיתא, בג' דקליל פתר, וצדיק, ואיהו בן י"ה. ומיד יקום ו' לה' בי"ה, בימינא ושמאלא, ברחמי ותחנוני, בכמה פיוסים לה ולבניה, הך הוא דכתיב, (עמוס ט) ביום ההוא אקים את סכת דוד הנפלת. ובגין דא אמר נביא, (ירמיה לא) בבכי יבאו ובתחנונים אובילים.

קם רעיא מהימנא, ונשיק ליה, וברוך ליה, ואמר ודאי שליחא דמארך אנת לגבן. פתחו תנאין ואמוראין ואמרו, רעיא מהימנא, אנת הוית ידע כל דא, ועל ידך היא אתגלייא, אבל בעונה דילך, דאתמר בך (במדבר יב) והאיש משה ענו מאד, באלין אתרין דאנת מתבייש לאחזקא טיבו לגבך, מני קדשא בריך הוא לן, ולבוצינא קדישא, למהוי בידך ובפומך באלין אתרין. (ע"כ רעיא מהימנא).

וביום הקים את המשפן. (במדבר ט) רבי חייא פתח, (תהלים קיב) פזר נתן לאביונים צדקתו עומדת לעד קרנו תרום בכבוד. פזר לאביונים, מאי פזר. כמה דאת אמר (משלי יא) יש מפזר ונוסף עוד. יכול פזר בעלמא, קא משמע לן פזר נתן לאביונים, פזר דיהיב למסכני, האי פזורא יאות. מאי ונוסף עוד. בכלא. ונוסף עוד בעותרא. ונוסף עוד בחיי.

האי קרא הכי מיבעי ליה, יש מפזר ויוסף עוד, מאי ונוסף. אלא ההוא אתר דשרי ביה מיתה, הוא גרים ליה דיתוסף מחיים דלעילא לאוספא ליה. אמר רבי יהודה אמר רבי חייא, קרא אסהיד, דכל מאן דיהיב למסכני, אתער אילנא דחיי, לאוספא לה היא אילנא דמותא, וכדין אשתכח חיים וחדו

הפסוק מעיד שכל מי שנותן לעניים, מעורר עץ החיים להוסיף לאותו עץ המות, ואז נמצא חיים ושמחה למעלה. והאדם שגורם את זה, בשעה שצריך לו, אותו עץ החיים עומד עליו,

מלאכים ששולטים וכוללים הכל.

דגל ראשון, מרפכה מזינת, ארז"ה, מיכאל, רשום בפרישת הדגל הפרוש למיין. מזרח ראשית השמש הולך במשאו באור. שני ממנים תחת ידיו, יופיא"ל צדקיא"ל. אחד ללמד (לתורה), ואחד ללכת בשוק שהולך.

בשאר"ה לוקחים, לוקחים כמה מרפכות מזינות מצד ימין, והכל אחד. לצד שמאל השמש הולך (לוקח באחד לצד השמאל, השמש הולך) ומאיר ומעטר אותם. אלה ורכבות ממנים תחתיו, וכלם ביראה ובאימה, בזיע וברתת. אריה מושיט יד ימינו, כונס לכל חילותיו אליו. שלש מאות ושבעים אלה אריות סביב אותו ארז"ה, והוא ביניהם באמצע. בשגועה האריה הזה, הרקיעים מזדעזעים, וכל החילות והמרפכות מזדעזעים מיראתו. מאותו קול מתלהט נהר די נור, ויורד באלה וחמש מאות דרגות הגיהנם של מטה. אז מזדעזעים כל רשעי הגיהנם, והאש לוקטת, ועל זה כתוב (עמוס א) אריה שאג מי לא יירא.

גועה פעם שניה - שלש מאות ושבעים אלה אריות, כלם גועים. מושיט יד שמאלו - כל בעלי הדין למטה פוחדים ונכפים תחת אותה יד, ואותה יד פושטת עליהם, וכלם תחתיה, כמו שנאמר (בראשית מט) ידך בעורף איבך.

ארבע כנפים לכל אחד ואחד מאש לבנה. כלם לוקטים. כל פנים של פפתור ופרח בלבן של אותה אש שקועים.

ארבע גדפין לכל חד וחד, מאשא חוורא. פלהו מלהטין. כל אפין דחזור ושושן פחוורתא דהוא אשא שקיען.

פמראה החיות, דאינון ארבע זווין, דגלין פרישן, ארז"ה. נש"ר. שו"ר. אד"ם. דכליל פלהו ארבע מלאכין דשלטין וכלילן כלא.

דגלא קדמאה, משריא מזינא, ארז"ה. מיכאל, רשים בפרישו דגלא פרישא לימינא. מזרח שירותא דשמשא, אזיל במטלנוי, בנהירו. תרין ממנן תחות ידיה, יופיא"ל, צדקיא"ל. חד לאורתא (נ"א לאוריתא).

וחד, למיהן בשוקא דאזיל.

בר אלין נטלין, נטלין כמה משריין מזינין, מסטרא דימינא, וכלא חד. לסטרא

שמאלא, שמשא אזיל (ס"א נטל בר חד לסטר שמשא, שמשא אזיל) ונהיר, ומעטר להו. אלה ורכוון ממנן תחותיו. וכלהו בדחילו באימתא בזיע בררת. אריה אושיט ידיה ימינא, פניש לכל חילוי לגביה, תלת מאה ושבעין אלה אריותא, סוחרניה דהוא ארז"ה, ואיהו בינייהו באמצעיתא.

בר געי האי אריה, מזדעזען רקיעין, וכל חילין ומשריין מזדעזעין, מדחילו דיליה. מההוא קלא, נהר די נור מתלהטא, ונחית באלה וחמש מאה דרגין דגיהנם לתתא, פדין פלהו חייבין דגיהנם מזדעזען, ומלהטן אשא, ועל דא כתיב, (עמוס א) אריה שאג מי לא יירא.

געי תניינות, תלת מאה ושבעין אלה אריותא, פלהו געאן. אושיט ידיה שמאלא, כל מאריהון דדינא לתתא דחלין, ואתפפיין תחות ההוא ידא. וההוא ידא פשיט עלייהו, וכלהו תחותיה. כמה דאת אמר, (בראשית מט) ידך בעורף איבך.

ארבע גדפין לכל חד וחד, מאשא חוורא. פלהו מלהטין. כל אפין דחזור ושושן פחוורתא דהוא אשא שקיען.

ארבע אנפין לכל חד וחד לארבע סטריין, פלהו נהירין בתוורא דשמשא. חד לסטר מזרח, נהיר בחדו. וחד לסטר מערב, (כ"א דא כניש) דאתפניש נהוריה. וחד לסטר צפון, חשוף בלא נהירו, פצלא דשמשא לגבי שמשא. צלא חשוף, שמשא נהיר. בגין דשמשא וצלא, ימינא ושמאלא, ואזלא כחדא. חשוכן (כ"א חושבון) דאזלין עמיה, פל אינון דנטלין זיינא.

ובלהו מימינא ומשמאלא בתלת רישין. רישא חדא דיליה, שבועין וארבע אלה, ושית מאה. אלין אינון רישא חד. נפקי חילא בימינא, דאיהו ארים עלייהו. בר פל אינון ממנן דלתתא, תחות אלין. שלטונין אלין על אלין, דרגין תתאין עם עלאין, דלית לון חשבנא.

ראש שני, שהולך בראש הראשון, חשבונו חמשים וארבעה אלה וארבע מאות, פרט לכל הממנים הללו שפתח לארבעה צדדים שאין להם חשבון. ראש שלישי, שהולך אחריהם, חמשים ושבעה אלה וארבע מאות. כמו שנוטל הימין, כך גם נוטל השמאל. כך גם מלפניהם, כך גם מאחריהם.

ביון שנוסע ראשון - והורד המשכן. וכל הלויים אומרים שירה. בעלי התשבחות כלם מצדו. ואז כתוב, (יחזקאל א) כי רוח החיה באופנים.

הגר שני, מרפכה מזינת, נש"ר, אוריאל, דרו"ם. ושני ממנים עמו - שמשיאל, חסדיאל. נשר זה עולה, וכל בעלי הפנפים מלפניו. פמה מרפכות עולות בכל הצדדים, פל אחת ואחת בחזק השמש.

ובלהו מימינא ומשמאלא בתלת רישין. רישא חדא דיליה, שבועין וארבע אלה, ושית מאה. אלין אינון רישא חד. נפקי חילא בימינא, דאיהו ארים עלייהו. בר פל אינון ממנן דלתתא, תחות אלין. שלטונין אלין על אלין, דרגין תתאין עם עלאין, דלית לון חשבנא.

רישא תניינא, דאזיל ברישא קדמאה, חשפון דיליה חמשין וארבע אלה, וארבע מאה. בר פל (דף קנ"ד ע"ב) אלין ממנן דתחות לד' סטריין, דלית לון חשבנא. רישא תליתאה, דאזיל בתרייהו, חמשין ושבעה אלה, וארבע מאה. פגוונא דנטיל ימינא, הכי נמי נטיל שמאלא, הכי נמי מקמיהו, הכי נמי מבתרייהו.

ביון דנטיל האי קדמאה, והורד המשפן. וכלהו ליוואי אמרי שירתא, מארי דתושבחן פלהו מסטריה. פדין (יחזקאל א) כי רוח החיה באופנים פתיב.

הגר תניינא. משריאי מזיינא, נש"ר, אוריאל, דרו"ם. תרי ממנן עמיה, שמשיאל, חסדיאל. האי נשר סליק, וכל מאריהון דגדפין מקמיה. פמה משריין סלקין בכל סטריין. פל חד וחד בתוקפא דשמשא.

בכל סטריין. פל חד וחד בתוקפא דשמשא.

רוח של רוח פנימית יוצאת, ואותה הרוח מגיעה לנֶשֶׁר הַזֶּה, ועולים איבריו ומכסים את הגוף, כמו שְׁנָאֵמֵר (איוב לט) הַמְבִינְתָּךְ יֵאָבֵר נֶץ יִפְרֹשׁ כְּנָפָיו לְתִמְנָן. כמו דגמת פֶּעִיז (דברים לב) כְּנֶשֶׁר יַעִיר קִנּוּ, נֶשֶׁר נֶץ זֶה עִם יוֹנָה, עִם נֶץ, וְכָל בְּעָלֵי הַכְּנָפִים כָּלָם מְצַפְצָפִים וְשֹׁמְחִים. אֶחָד מֵצַד (עמוד אֶחָד) לְפָנָיו עוֹלָה מִמִּטָּה לְמַעְלָה. כְּמָה צְפָרִים יוֹרְדוֹת וְעוֹלוֹת, מְצַפְצָפוֹת וְשֹׁמְחוֹת, הוֹלְכוֹת וְשׁוֹטְטוֹת.

בְּשֹׁמֵעַ, מוֹשִׁיט כְּנָף יָמִין, כּוֹנֵס לְכָל חִילָיו, שְׁלֹשׁ מְאוֹת וְחֲמִשִּׁים אֶלֶף בְּעָלֵי כְּנָפִים בְּשָׁנֵי גּוֹפִים, נֶשֶׁר וְאַרְיֵה כְּאֶחָד. מְרִים קוֹל, כָּל הָאֲחֵרִים עוֹלִים וְיוֹרְדִים, מְצַפְצָפִים מְצַדֵּם מְכָמָה דְרָגוֹת.

שְׂדֵשָׁה רְאשִׁים הֵם כְּאֶחָד בְּמַחְנוֹת אֱלוֹ, וְכָלָם בְּחֻשְׁבוֹן אֶחָד. וְחֻשְׁבוֹן הָרְאשִׁים הֵלְלוּ - רֵאשׁ אֶחָד, אַרְבָּעִים וְשֵׁשׁ אֶלֶף וְחֲמֵשׁ מְאוֹת. רֵאשׁ שְׁנֵי, חֲמִשִּׁים וְתִשְׁעָה אֶלֶף וְשֹׁלֹשׁ מְאוֹת. רֵאשׁ שְׁלִישִׁי, אַרְבָּעִים וְחֲמִשָּׁה אֶלֶף וְשֵׁשׁ מְאוֹת וְחֲמִשִּׁים.

מִשְׁנֵי צְדָדִים אֱלוֹ יוֹצְאִים שְׁנֵי כְרוֹזִים שְׁהוֹלְכִים לְפָנָיו כָּל הַמַּחְנוֹת, כְּשֵׁשְׁנֵי אֱלֹהִים מְכַרְזִים: כָּל הַחִילוֹת וְכָל הַמַּחְנוֹת, חִיּוֹת קְטָנוֹת עִם גְּדוֹלוֹת, כָּלָם מְתַכְּנְסִים. מִי רָאָה נְסִיעַת כָּל הָרְקִיעִים, כָּלָם נוֹסְעִים בְּמִשְׁאֵל בְּמַחְנוֹת לְפָנָיו אוֹתוֹ מִשְׁכָּן.

בְּשַׁעֲרָה שְׂאֵחָד מֵהֶם, אוֹתוֹ שְׂבָא מֵצַד אֲרִיָּה, פּוֹשֵׁט קוֹל כְּדִי שְׁלֹא יוֹדְעֵזְעוּ כָּל אוֹתָם קוֹלוֹת, אֲזַי מְתַכְּנְסוֹת כָּל אוֹתָן מַחְנוֹת. בְּשַׁעֲרָה שְׂאֵחָר קוֹרָא, נֶשֶׁר הַקּוֹל וְלֹא פּוֹשֵׁט, כָּל אוֹתָן הַמַּחְנוֹת שֶׁל הַנֶּשֶׁר הַזֶּה, כֵּלָן מְתַכְּנְסוֹת לְנִסְעָה בְּמִסְעָם. כְּנֶגֶד אֱלוֹ שְׁתֵּי חֲצוֹצְרוֹת כֶּסֶף, כְּגוֹן זֶה הַכָּל לְמִטָּה. בֹּא

רוֹחָא דְרוּחָא פְּנִימָאָה נְפִיק, וְהֵהוּא רוּחָא מְטִי לְהֵאֵי נֶשֶׁר, וְסָלִיק אֲבָרוֹי וּמְכַסְיָא לְגוּפָא. כְּמָה דְאֵתְ אָמֵר, (איוב לט) הַמְבִינְתָּךְ יֵאָבֵר נֶץ יִפְרֹשׁ כְּנָפָיו לְתִמְנָן. כְּגוֹנוֹא כְּדוּגְמָא כְּעִין כְּנֶשֶׁר יַעִיר קִנּוּ הֵאֵי נֶשֶׁר נֶץ בְּהַדְיָה יוֹנָה, בְּהַדְיָה נֶץ, וְכָל מְאִרֵי דְגַדְפִּין כְּלָהוּ מְצַפְצָפִין וְחֻדְאֵן. חַד מְסֻטְרָא (ס"א חַד סְמִכָא) קָמִיָּה, סָלִיק מִתַּתָּא לְעֵילָא. כְּמָה צִיפְרִין נַחְתִּין וְעֵאלִין, מְצַפְצָפִין וְחֻדְאֵן, אֲזֵלִין וְשֹׁאטִין.

כַּד נְטִיל, אוֹשִׁיט גְּדָפָא יָמִינָא, פְּנִישׁ לְכָל חִילוֹי, תְּלַת מְאָה וְחֲמִשִּׁין אֶלֶף מְאִרֵי דְגַדְפִּין, בְּתַרֵי גּוּפֵי, נֶשֶׁר וְאַרְיֵה כְּחֻדָּא. אֲרִים קָלָא, כְּלָהוּ אַחְרָנִין סְלָקִין וְנַחְתִּין, מְצַפְצָפִין מְסֻטְרֵיהוּ, מְכַמָּה דְרָגִין.

תְּלַת רִישֵׁין אֵינוֹן כְּחֻדָּא, בְּמִשְׁרִיָּין אֲלִין. וְכְלָהוּ כְּחַד חֻשְׁבוֹן. וְחֻשְׁבוֹן דְּאֲלִין רִישֵׁין, רִישָׁא חֻדָּא, אַרְבָּעִין וְשִׁית אֶלֶף וְחֲמֵשׁ מְאָה. רִישָׁא תְּנִינָא חֲמִשִּׁין וְתִשְׁעָה אֶלֶף וְתְלַת מְאָה. רִישָׁא תְּלִיתָאָה, אַרְבָּעִין וְחֲמֵשׁ אֶלֶף, וְשִׁית מְאָה וְחֲמִשִּׁין.

מְאֲלִין תְּרֵי סְטְרִין, נְפִיק תְּרִין כְּרוֹזֵי, דְּאֲזֵלֵי מְקָמֵי כְּלָהוּ מִשְׁרִיָּין. כַּד אֲלִין תְּרֵי מְכַרְזִי, כָּל חִילוֹן, וְכָל מִשְׁרִיָּין, חִיוּן זְעִירִין עִם רְבִרְבּוֹן, כְּלָהוּ מְתַכְּנְשִׁי. מֵאֵן חָמֵי נְטִילָא דְכְּלָהוּ רְקִיעִין, כּוֹלָהוּ נְטִלִין בְּמִטּוּלָא בְּמִשְׁרִיָּין, לְקָמִיָּה דִּיהוּא מְשֻׁכְּנָא.

בְּשַׁעֲרָא דְחַד מְנִיָּיָהוּ, הֵהוּא דְאֵתֵי מְסֻטְרָא דְאַרְיָה, פְּשִׁיט קָלָא, בְּגִין דְּלֹא יִזְדַּעְזְעוּן כָּל אֵינוֹן קִלִּין. כְּדִין מְתַכְּנְשִׁין כָּל אֵינוֹן מִשְׁרִיָּין. בְּשַׁעֲרָא דְאַחְרָא קְרִי, מְתַכְּרָא קָלָא וְלֹא פְּשִׁיט, כָּל אֵינוֹן מִשְׁרִיָּין דֵּהֵאֵי נֶשֶׁר, כְּלָהוּ מְתַכְּנְשׁוּ לְנְטִילָא בְּמִטְלִנִיָּיָהוּ. לְקָבִיל אֵינוֹן, שְׁתֵּי חֲצוֹצְרוֹת כֶּסֶף, כְּגוֹנוֹא דָּא כְּלָא

רָאָה, כְּשֶׁאֵלֶּה נּוֹסְעִים, מַה כְּתוּב?
(יחזקאל א) וּבִלְכַת הַחַיִּוֹת יִלְכוּ
הָאוֹפְנִים אֶצְלָם, אוֹתָם
שֶׁמִתְכַנְּסִים אֵלֵיהֶם, כְּמוֹ שֶׁהֲרֹאֵשׁ
מִסְתַּפֵּל, כִּף גַּם כָּלָם.

דְּגַלְ שְׁלִישִׁי, שׁוּר, גְּבֻרִיאֵל, צָפוֹן.
שְׁנֵי מְמַנִּים עִמּוֹ, קַפְצִיאֵל
חֲזַקִּיאֵל. הַשׁוּר הַזֶּה מִצַּד
שְׂמָאל. קָרְנָיו עוֹלוֹת בֵּין שְׁתֵּי
עֵינָיו. רוֹגְזוּ בְּהִסְתַּכְּלוֹת, עֵינַיִם
לוֹהֲטוֹת כְּאֵשׁ שֶׁל נּוֹר דּוֹלֵק. נוֹגַח
וְרוֹפֵס בְּרַגְלָיו וְלֹא חָיִס.

בְּשִׁנְעוּתָהּ הַשׁוּר הַזֶּה, יוֹצֵאִים
מִנְקַב תְּהוֹם רַבָּה כְּמַה חֲבוּרוֹת
מַפִּים (מחבלים), כָּלֵם גּוֹעִים
וּמְשׁוֹטְטִים לְפָנָיו, וְהַחֲמַת וְהַתִּיק
שָׁבוּ שֶׁל כָּל עוֹנוֹת תְּלוּיִם לְפָנָיו,
שֶׁהָרִי כָּל עֲבֻרוֹת הָעוֹלָם כְּתוּבִים
בְּסִפְרָם וְעוֹלָיִם.

שְׁבַעַת נְהוֹרֹת אֵשׁ שׁוֹפְעִים לְפָנָיו.
כְּשֶׁצָּמָא הוֹלֵךְ לְאוֹתוֹ נְהַר דִּינּוֹר,
וְשׂוֹאֵב אוֹתוֹ בְּגִמְיַעָה אַחַת.
וְאוֹתוֹ נְהַר מִתְמַלֵּא כְּבַתְחֻלָּה וְלֹא
נְהַיָּה אֲכֻזָּב. כָּל אוֹתָם חִילוֹת
שׂוֹאֵבִים אֵשׁ אוֹכֵלֹת אֵשׁ.
וְאֵלְמָלֵא שְׂמַצַּד אֲרִיָּה יוֹצֵא נְהַר
אֶחָד שֶׁל מִים שְׂמַכְבִּים אֶת
הַגְּחָלִים שֶׁלָּהֶם, לֹא יוֹכֵל הָעוֹלָם
לְסַבֵּל.

חֲשֵׁךְ הַשְּׂמֶשׁ שֶׁם נִמְצָא, לֹא נִמְצָא
אוֹר. כְּמַה חִילוֹת שֶׁל שׁוֹמְרֵי חֻק
הוֹלְכִים וּמְשׁוֹטְטִים בַּחֲשֵׁךְ,
וְאוֹתוֹ נְהַר שְׂדוֹלֵק בְּצַד הַזֶּה, אֵשׁ
שְׁחַרְהַ חֲשׂוֹכָה. וְאִם תֹּאמַר שְׂאִין
אֵשׁ לְבָנָה, אֵשׁ שְׁחַרְהַ, אֵשׁ
אֲדָמָה, אֵשׁ שֶׁל שְׁנֵי גִּנְיִם - אֵל
תֹּאמַר, שְׁחַרְהַ וְדָאִי כִּף זֶה! וְעַם
כָּל זֶה לְמַעְלָה לְמַעְלָה כִּף נִמְצָא,
וּמִשָּׁם שׁוֹפֵעַ לְתַחְתּוֹנִים הַלְלוּ.

שְׁנֵינּוּ, הַתּוֹרָה בְּמַה נִמְצָאתָ? אֵשׁ
לְבָנָה, וְאֵשׁ שְׁחַרְהַ עַל גְּבִי לְבָנָה.
בְּשְׁנֵי סוּגֵי אֵשׁ נִמְצָאת הַתּוֹרָה.
בֹּא רָאָה, הָאֵשׁ אַחַת הִיא,
וּמִתְחַלֶּקֶת לְאַרְבָּעָה. הַמִּים אֶחָד

לְתַתָּא. תָּא חֲזִי, פַּד אֵלִין נְטֻלִין מַה כְּתִיב,
(יחזקאל א) וּבִלְכַת הַחַיִּוֹת יִלְכוּ הָאוֹפְנִים אֶצְלָם,
אֵינּוֹן דְּמִתְכַנְּשׁוּ לְגַבִּיָּהּ, כְּגוֹוֹנָא דְרִישָׁא
אִסְתַּפֵּל, הָכִי נְמִי כְּלָהוּ.

הַגְּרָא תְּלִיתָאָה. שׁוּר. גְּבֻרִיאֵל. צָפוֹן. תְּרִין
מְמַנִּין עִמִּיהָ, קַפְצִיאֵל לְ חֲזַקִּיאֵל. הָאִי
שׁוּר מְסֻטְרָא דְשְׂמָאלָא. קָרְנָיו סְלִקִין בֵּין תְּרִין
עֵינָיו. רְגִיזוּ בְּאַסְתַּפְלוֹתָא, עֵינָיו מְלַהֲטִין כְּאֵשׁ
דְּנוֹר דְּלִיק. נְגַח וְרַפְסָא בְּרַגְלָיו וְלֹא חָיִס.

כַּד גְּעִי הָאִי שׁוּר, נְפַקִין מְנוֹקְבָא דְתְּהוֹמָא
רַבָּא, כְּמַה חֲבִילֵי שְׂרִיקִין (ס"א טריקין), כְּלָהוּ
גְּעָאן וְשְׂטָאן קְמִיָּה, וְחִימְתָא, וְאַחְמְתָא דְכָל
חֻבְיִין תְּלִיאָא קְמִיָּה, דְּהָא כָּל חֻבֵי עֲלָמָא,
כְּלָהוּ בְּסִפְרָא סְלִיקִין וּכְתִיבִין.

שְׁבַעַת נְהַרֵי דְאֵשׁ נְגַדִין קְמִיָּה, פַּד צַחֵי אֲזִיל
לְגַבֵּי הַהוּא נְהַר דִּינּוֹר, וְשְׂאִיב לִיָּה
בְּגִמְיַעָה חָדָא. וְהַהוּא נְהַר אֲתַמְלִי
כְּדְבַקְדְּמִיתָא, וְלֹא כְּדִיב. כָּל אֵינּוֹן חֲזִילִין,
שְׂאִבִין אֵשׁ אֲכָלָא אֵשׁ. וְאֵלְמָלֵא דְמְסֻטְרָא
דְאַרְיָה, נְפִיק חַד נְהַרָא דְמִיא, דְמַכְבִּין
גְּחַלְתִּיָּהּ, לֹא יְכִיל עֲלָמָא לְמַסְבֵּל.

חֲשׂוֹכָא דְשְׂמֶשׁא תְּמַן אֲשַׁתְּכַח, לֹא אֲשַׁתְּכַח
נְהִירוֹ. כְּמַה גְּרַדִּינִי נְמוֹסִין אֲזִלִין
וְשְׂטָאן בְּחֲשׂוֹכָא וְהַהוּא נְהַר דְדְּלִיק בְּסֻטְרָא
דָּא, נּוֹרָא אוֹכְמָא חֲשׂוֹךְ. וְאִי תִימָא, דְלֹא אִית
אֵשׁא חוֹרָא, אֵשׁא אוֹכְמָא, אֵשׁא סוּמְקָא,
אֵשׁא דְתַרֵי גּוֹוִנִי. לֹא תִימָא, דְּהָא וְדָאִי הָכִי
הוּא, וְעַם כָּל דָּא לְעִילָא לְעִילָא הָכִי אֲשַׁתְּכַח,
וּמִתְמַן נְגִיד לְאֵלִין תַּתָּאי.

תְּנִינִן אוֹרִיָּיתָא בְּמַה אֲשַׁתְּכַחַת. אֵשׁא חוֹרָא,
וְאֵשׁא אוֹכְמָא עַל גְּבִי אֵשׁא חוֹרָא. בְּתַרֵי
אֵשִׁי אֲשַׁתְּכַחַת אוֹרִיָּיתָא. תָּא חֲזִי, אֵשׁא חָדָא
הוּא, וְהָאִי אֲתַפְלִיג לְאַרְבָּעָה. מִיא חָדָא (ד)

הם, ומתחלקים לארבעה. הרוח אחת היא, ומתחלקת לארבעה. שלשה ראשים נמצאים (מתחברים) במרכבות אלו. חשבונם - ראש אחד, ששים ושנים אלה ושבע מאות. ראש שני, ארבעים ואחד אלה וחמש מאות. ראש שלישי, חמשים ושלשה אלה וארבע מאות. פרט לכל אלו הדרגות האחרות שנפרדות בצדיקה, ואין להן חשבון. כלן דרגות על דרגות, פרט לכמה חילות של שומרי חק שהם למטה, חצופים כפלב, נושכים כחמור. אוי למי שנמצא לפניהם, ודין שלהם בצד רביעי.

דגל רביעי, אד"ם, רפא"ל, מערב. יחד אתו רפואה. בצד שאדם נכלל, דין עליון עליו מתרפא. זה (אחד) אוהז בקרני השור, כשרוצה להכניסם לתהום רכה, וכופת אותם שלא ישרף העולם. לאחר זה שורה קול דממה דקה, דין. (כאן) דבר בחשאי, לא נשמע דבר הברה כלל.

בצד זה שורה מי ששורה, עולה מי שעולה, השמש מתכנס להאיר למקום זה. בגלל זה ותקעתם תרועה בצד דרום. אבל כאן לא זה ולא זה. מדוע תרועה? לכפות צד צפון, ולכן צד צפון לאחור.

בא ראה, שתי חצוצרות, משום שהם מצד שנים שאמרנו, ממזרח ומדרום. הן עתידות לשבר דינים ולכפותם. ועל זה הן מכסוף. ומשום זה, וביום שמחתכם ובמועדיכם וגו', ותקעתם בחצוצרת. סתם, בין למעלה בין למטה. אשריהם ישראל שהקדוש ברוך הוא רוצה בכבודם ונתן להם חלק עליון על כל שאר העמים, והקדוש ברוך

קנ"ה ע"א) איהו, והאי אתפליג לארבע. רוחא חדא איהו, והאי אתפליג לארבע.

תלת רישין אשתכחו (ס"א אתחברו) במשריין אלין. חשבון דלהון, רישא חדא שתיין ותרי אלה ושבע מאה. רישא תנינא, ארבעין וחד אלה וחמש מאה. רישא תליתאה, תלת וחמשיין אלה וארבע מאה. בר כל אינון דרגין אחרנין דאתפרשן בסטרייהו, ולית לון חשבנא. פלהו דרגין על דרגין. בר כמה גרדיני נמוסין דאינון לתתא, חציפין ככלבא, נשכין כחמרא, ווי מאן דאשתכח גבייהו, ודינא דלהון בסטרא רביעאה.

הגלא רביעאה, אד"ם רפא"ל. מערב. בהדיה אסוותא. בסטרא דאדם אתפליל דינא עלאה עליה אתסי. האי (ס"א חר) אחיד בקרנוי דשור, כד מיבעי לאעלא לון לתהומא רפא. וכפית לון, דלא יוקיד עלמא. בתר דא שריא קול דממה דקה דינא. (ס"א הקא) מלה בחשאי, לא משתמע מלה דהברה כלל.

בסטרא דא, שריא מאן דשריא, סליק מאן דסליק, שמשא אתפניש לאנהרא להאי אתר. בגין כן ותקעתם תרועה, בסטר דרום. אבל הקא, לאו האי ולא האי. אמאי תרועה. לאכפייא סטר צפון, ובגין כן סטר צפון לאחורא.

הא חזי, שתי חצוצרות, בגין דאינון מסטרי תרי דקאמרי, ממזרח ומדרום. אינהו זמינין לתברא דינין, ולאכפייא לון. ועל דא אינון מכסוף. ובגין כן וביום שמחתכם ובמועדיכם וגו', ותקעתם בחצוצרות, סתם, בין לעילא בין לתתא. זכאין אינון ישראל, דקודשא בריהו הוא בעי בקריהון, ונהיב לון חולקא עלאה על כל שאר עמין. וקודשא

הוא משתבח בתשכחותיהם. זהו שכתוב (ישעיה מט) ויאמר לי עבדי אפה ישראל וגו'.

ויהי בנסע הארון ויאמר משה וגו'. רבי אלעזר אמר, פאן יש להסתפל, נ' שהיא (מנוחה) מחזרת לאחור, פאן בשני מקומות, למה? ואם תאמר נ' כפופה, הרי ידוע נ' כפופה נקבה. נ' פשוטה, כלל של זכר ונקבה. והרי בארנו במקום זה, ויהי בנסע הארון. למה חזר לאחור כף כמו זה?

בא ראה, נ' באשרי יושבי ביתך לא נאמרה, משום שהיא בגלות, והרי פרשה החברים, שכתוב (עמוס ה) נפלה לא תוסיף קום בתולת ישראל וגו'. אלא מה כתוב למעלה? וארון ברית ה' נסע לפניהם דרך שלשת ימים לתור להם מנוחה. פיון שהיה נוסע הארון, נו"ן נוסעת עליו (עמוס), והרי השכינה יושבת על גבי הארון.

בא ראה חביבות הקדוש ברוך הוא לגבי ישראל, שהרי אף על גב שהם סוטים מדרך הישר, הקדוש ברוך הוא לא רוצה לעזבם, ובכל זמן מחזיר פניו למולם, שאם לא כף, לא יעמדו בעולם.

בא ראה, הארון היה נוסע לפניהם דרך שלשה ימים, נ' לא הייתה נפרדת ממנו, ונוסעת עמו. ומתוך אהבת ישראל מחזיר פניו ומסתובב מלגבי הארון, כמו עפר האילים, כשהוא הולך, מחזיר פניו למקום שמשם יצא. ועל כן בנסע הארון, נו"ן מסובכת פנים למול ישראל, וכתפי הגוף לגבי הארון.

ועל כף, כשהארון היה נוסע, משה אמר קומה ה', לא תעזב אותם, החזר פנים אלינו, ואז נו"ן

ברוך הוא אשתבח בהו בתושבחתיהו, הדא הוא דכתיב, (ישעיה מט) ויאמר לי עבדי אפה ישראל וגו'.

ויהי בנסע הארון ויאמר משה וגו'. (במדבר י') רבי אלעזר אמר, הכא אית לאסתפל, נ' דאיהי (ס"א מנוחה) מחזרא לאחורא הכא בתרי דוכתי, אמאי. ואי תימא נ' כפופה, הא ידיעה נ' כפופה נוקבא. נ' פשוטה, כלל דדכר ונוקבא. והא אוקימנא באתר דא, ויהי בנסע הארון. אמאי אתהדר לבתר פגיונא דא 5.

הא חזי, נ באשרי יושבי ביתך לא אתמר, בגין דהיא בגלותא. והא אוקמוה חבריא דכתיב, (עמוס ה) נפלה לא תוסיף קום בתולת ישראל וגו'. אלא מה כתיב לעילא, וארון ברית יי נוסע לפניהם דרך שלשת ימים לתור להם מנוחה. פיון דהוה נטיל ארונא, נו"ן נטיל עליה (נ"א עמיה), והא שכינתא על גבי ארונא יתיב.

הא חזי, חביבותא דקודשא בריך הוא לגבייהו דישראל, דהא אף על גב דאינון סטאן מארח מישר, קדשא בריך הוא לא בעי לשבקא לון, ובכל זמנא אהדר אנפוי לקבליהו, דאי לאו הכי לא יקומון בעלמא. הא חזי, ארונא הוה נטל קמיייהו ארח תלתא יומין, נ לא הוה מתפרש מניה, ונטיל עמיה. ומגו רחימו דלהון דישראל, אהדר אנפוי ואסתחר מלגבי ארונא, כהאי איילא דעזלתא, פד איהו אזיל, אהדר אפוי לאתר דנפיק. ועל דא בנסע הארון, נו"ן אסחר אנפין לקבליהו דישראל, וכתפי גופא לגבי ארונא. ועל דא כד ארונא הוה נטיל, משה אמר קומה יי, לא תשבוק לון, אהדר אנפון לגבן,

חוזרת לגביהם כצורה זו, כמי שמחזיר פניו למי שאוהב. וכשהיה מתחיל הארון (וישראל) לשרות, אז החזירה נוי"ן פניה מישראל, והחזרה לגבי הארון, ובכל החזר.

אמר רבי שמעון, אלעזר, בודאי כף הוא, אבל פאן לא החזיר פניו מישראל, שאם כף, צריכה נוי"ן להתהפך מגון של אחר עליון (שלמעלה), זה מגזר לאחור, וזה בדרך ישר לגבי הארון.

אל"א ודאי לא החזיר פניו מהם. ומה עשה בשעה שהארון התחיל להשרות? אמר משה שובה ה', ואז שורה הארון, והשכינה עומדת בצד אחר, והפנים מול ישראל ומול הארון. (ומשום כך) ואז הפל נכלל (לתוכה) לפונן, לארון ולישראל. אלא שישאל גרמו אחר כך, שכתוב ויהי העם כמתאננים.

אמר רבי אלעזר, אני שאמרתי מספרו של רב ייבא סבא, שאמר שבין מצד זה ובין מצד זה חזר. אמר לו, נאה אמר, אבל זה שאמרנו, כך תמצא בספרו של רב המנונא סבא, וכך זה בודאי. והמן פזרע גד הוא. אמר רבי יוסי, להעמיד זרע וחילות בארץ, כמו שנאמר (בראשית מט) גד גדוד יגודנו. מה זרע גד נטלו חלקם בארץ אחרת, כך המן שרה על ישראל מחוץ לארץ הקדושה.

דבר אחר פזרע גד הוא - פזרע גד לבן, ונקפה כשיורד לאויר, ונטחן (והתגשם) (ונבלע) בגוף, והרי פרשוה החברים. ועינו כעין הבדלח, כמו אותו בדולח שהוא לבן, כגון הימין (לבן העין) שלמעלה. (פזרע גד, כך לא נקראו בארץ

פדין נוי"ן אתהדר לגביהו כגוונא דא ז כמאן דמהדר אנפיה למאן דרחים, וכד הוה שארי ארונא (וישראל) למשרי, פדין אהדר נון אנפוי מישראל, ואתהדר לגבי ארונא, ובכלא אתהדר.

אמר רבי שמעון, אלעזר, בודאי הכי הוא, אבל הכא לא אהדר אנפוי מישראל, דאי הכי בעי נון לאתהפכא מגוונא דאחרא עלאה (ס"א רלע"א), האי ז מניזר לאחורא והאי באורח מישר לגבי ארונא.

אל"א ודאי לא אהדר אנפוי מנייהו, ומה עביד בשעתא דשארי ארונא למשרי. אמר משה שובה יי, פדין שארי ארונא, ושכינתא קאים בסטרא אחרא, ואנפין לקבלייהו דישראל, ולקבליה דארונא. (ובגין כך) וכדין פלא כליל (לנויה) לכונא, (דף קנ"ה ע"ב) לארונא, ולישראל. אלא דישראל גרמו לבתר, דכתיב ויהי העם כמתאננים.

אמר רבי אלעזר, אנא דאמרן מספרא דרב ייבא סבא, דאמר דבין בהאי גיסא, ובין בהאי גיסא, אתהדר. אמר ליה, שפיר קאמר, אבל דא דאמינא, הכי תשפח בספרא דרב המנונא סבא, והכי הוא ודאי.

והמן (במדבר י"א) פזרע גד הוא. אמר רבי יוסי, לקיימא זרעא וחיילין בארעא, כמה דאת אמר (בראשית מט) גד גדוד יגודנו. מה זרעא דגד נטלי חולקיהון בארעא אתרא, כן מן שריא עליהו דישראל, לבר מארעא קדישא.

דבר אחר פזרע גד הוא. פזרעא דגד חוורא, ואקפי כד נחית לאוירא, ואתנגריס (ס"א ואתגשים) (ס"א ואתבלע) בגופא, והא אוקמוה חבריאי.

ועינו כעין הבדולח, פההוא בדולחא דאיהו חוור, כגוונא דימינא (ס"א

מצרים, אבל לך מכשפים ורע כורע גר הוא, כורע גר לבן, וכחו כפארש יורד מלמעלה למטה).
אמר רבי יצחק, מה שונה (שאמר) משה בדבר זה (הלש) למעלה כנזקבה, שכתוב אם כף את עשה לי? את? ! אתה צריך לו להיות! אלא למקום שהמות שורה בו הוא אמר, ואותו מקום של הנזקבה הוא. בגלל זה אמר הרגני נא הרוג, וזה עץ המות. והרי בארנו שבצע החיים לא שורה המות. ועל כף חזר לגבי אילן המות ואמר את, ולא אמר אתה, וכך צריך לו.

מיד - ויאמר ה' אל משה אספה לי שבעים איש וגו'. אמר לו הקדוש ברוך הוא, אתה רוצה מות בכל זמן - הרי לך, ואצלתי מן הרוח וגו'. בא ראה שפאן ידע משה שהוא ימות ולא יפנס לארץ, שהרי אלדד ומידד היו אומרים דבר זה.

על כף לא צריך לו לאדם בשעה שהקדוש שורה בו לקלל עצמו, שהרי כמה עומדים עליו שמקבלים אותו דבר. בזמן אחר שרצה מיתה, לא קבלו ממנו, משום שהכל היה לתועלת ישראל. כעת אינו, אלא מתוך רגז ודחוק, ומשום זה קבלו ממנו. ועל כף נשארו לאחר כף אלדד ומידד ואמרו את זה, שמשה יתאסף, ויהושע יכניסם לישראל לארץ.

ומשום זה בא יהושע למשה וקנא על משה, ומשה לא השגיח בכבודו, ועל כף אמר, אני משה כלאם. מה זה כלאם? מנע מהם אותם דברים, כמו שנאמר (שמות לו) ויפלא העם מהביא. (בראשית ח) ויפלא הגשם מן השמים. מניעות ממש. ומשה לא רצה. צא וראה

מן השמים. מניעותא ממש. ומשה לא בעא. פוק חמי ענוותנותיה דמשה,

חיוורא דעיןא) דלעילא. (כורע גר הכי לא אקרוין בארעא דמצראי אבל לךד מחרשי וריעא כורע גר הוא כורע גרא חוורא ואתקפיה כד נחית מלעילא לתתא).

אמר רבי יצחק, מאי שנא (דאמר) דמשה במלה דא (חליש) לעילא כנוקבא, דכתיב אם פכה את עושה לי, את, אתה מיבעי ליה. אלא לאתר דמותא שארי ביה קאמר, ויהוא אתר דנוקבא איהו. בגין כף אמר הרגני נא הרוג, ודא אילנא דמותא. והא אוקימנא דבאילנא דחיי לא שרייא ביה מותא. ועל דא אתהדר לגבי אילנא דמותא ואמר את, ולא אמר אתה, והכי מיבעי ליה.

מיד (במדבר י"א) ויאמר יי אל משה אספה לי שבעים איש וגו'. אמר ליה קדשא בריך הוא, את בעי מותא בכל זמנא, הרי לך, ואצלתי מן הרוח וגו'. תא חזי, דהכא ידע משה דאיהו ימות, ולא ייעול לארעא, דהא אלדד ומידד מלה דא הוו אמרי.

על דא, לא לבעי ליה לאינש, בשעתא דרוגזא שארי ביה, ללטייא גרמיה. דהא כמה קיימי עליה דמקבלי ההיא מלה. בזמנא אוחרנא דבעא מיתה, לא קבילו מניה. בגין דכלא לתועלתא דישראל הוה. השתא לאו איהו, אלא מגו רוגזא ודוחקא, ובגין כף קבילו מניה. ועל דא אשתארו לבתר אלדד ומידד, ואמרו דא, דמשה יתפניש, ויהושע ייעול לון לישראל לארעא.

ובגין כף אתא יהושע לגבי משה, וקני עליה דמשה. ומשה לא אשגח ביקרא דיליה. ועל דא אמר, אדני משה כלאם. מאי כלאם. מנע מנהון אינון מלין, כמה דאת אמר (שמות לו) ויפלא העם מהביא. (בראשית ח) ויפלא הגשם

מן השמים. מניעותא ממש. ומשה לא בעא. פוק חמי ענוותנותיה דמשה,

עונתנותו של משה, מה פתוב?
המקנא אתה לי וגו'. אשרי חלקו
של משה, שהוא עלה על כל
הנביאים העליונים (של העולם).
אמר רבי יהודה, כל שאר
הנביאים לגבי משה פלכנה לגבי
השמש.

רבי אבא היה יושב לילה אחד
ועוסק בתורה, והיו עמו רבי יוסי
ורבי חזקיה. אמר רבי יוסי, כמה
אותם בני האדם חזקי לב, שלא
משגיחים בדברי אותו עולם
כלום. אמר רבי אבא, בשור הלב
שאחוז בכל איברי הגוף עושה
להם. פתח ואמר, (קהלת) יש רעה
אשר ראיתי תחת השמש ורבה
היא על האדם. יש רעה - זה הוא
חזק רע של הלב, שרוצה לשלט
בדברי העולם הזה ולא משגיח
בדברי העולם ההוא דבר.

מדוע היא רעה? הפסוק אחר כך
מוכיח, שפתוב איש אשר יתן לו
האלהים עשר ונכסים וגו'. פסוק
זה קשה, כיון שפתוב ואיננו חסר
לנפשו מכל אשר יתאווה, למה
ולא ישליטנו האלהים לאכל
ממנו, שהרי אינו חסר לנפשו
כלום? אלא סוד הוא, וכל דברי
שלמה המלך מתלבשים הם
בדברים אחרים, כדברי התורה
שמתלבשים בספורי העולם.

בא ראה, אף על גב שרוצים
להסתפל בלבוש, כעת פסוק זה
כף אומר, שאדם הולך בעולם
הזה ונותן לו הקדוש ברוך הוא
עשר כדי שיזכה בו לעולם הבא
ותשאר אצלו הקרן. מהי הקרן?
אותה שעומדת, שהוא מקום
לצרר בו הנשמה. בגלל זה צריך
להשאיר אחריו לאותה קרן, וקרן
זו יקבלה לאחר שיצא מהעולם
הזה.

משום שקרן זו היא עץ החיים
של אותו עולם, ולא עומד בעולם

מה כתיב המקנא אתה לי וגו'. זכאה חולקיה
דמשה, דאיהו סליק על פלהו נביאי עלאי (נ"א
דעלמא). אמר רבי יהודה, כל שאר נביאין לגבי
משה, כסיהרא לגבי שמשא.

רבי אבא הוה יתיב ליליא חד, ולעי באורייתא.
והוה עמיה רבי יוסי ורבי חזקיה. אמר
רבי יוסי, כמה אינון בני נשא תקיפו לבא,
דלא משגיחי במלי דההוא עלמא כלום. אמר
רבי אבא, בשרא דלבא, דאחידא בכל שייפי
גופא, קא עביד לון. פתח ואמר, (קהלת) יש
רעה אשר ראיתי תחת השמש ורבה היא על
האדם. יש רעה: דא איהי תוקפא בישא דלבא,
דבעי לשלטאה במלי דהאי עלמא, ולא אשגח
במלי דההוא עלמא מדי.

אמאי איהי רעה. קרא דבתריה אוכח, דכתיב
איש אשר יתן לו האלהים עושר ונכסים
וגו'. האי קרא קשיא, כיון דכתיב ואיננו חסר
לנפשו מכל אשר יתאווה, אמאי ולא ישליטנו
האלהים לאכול ממנו, דהא אינו חסר לנפשו
כלום אלא. רזא איהו, וכל מלוי דשלמה
מלבא, מתלבשין אינון במלין אחרנין, במלי
דאורייתא, דאינון מתלבשין בספורי עלמא.

הא חזי, אף על גב דבעינן לאסתפל
בלבושא, השתא האי קרא הכי קאמר,
דבר נש אזיל בהאי עלמא, ויהיב ליה (דף קנ"ד
ע"א) קדשא ברין הוא עותרא, בגין דיזכי ביה
לעלמא דאתי, וישתאר לגביה קרן. מאי קרן.
ההוא דאיהו קיים, דאיהו אתר לאתצורא ביה
נשמתא. בגין כך בעי לאשארא אבתריה (נ"א
עותריה) להאי קרן, והאי קרן יקבל ליה, פתר
דיפוק מהאי עלמא.

בגין דהאי קרן, הוא אילנא דחיי דההוא
עלמא, ולא קיימא בהאי עלמא, אלא

הזה אלא אותו פרי שיוצא ממנו, ולכן אוכל האדם פרו, שזוכה בעולם הזה, והקרן קיימת לאותו עולם לזכות בה בחיים ועליונים שלמעלה.

וכי שמטמא עצמו ונמשך אחר עצמו ולא מחסר לנפשו ולעצמו כלום, ואותו עץ נשאר ולא שם אותו מולו ביראה ולקבלו למעלה, אז - ולא ישליטנו האלהים לאכל ממנו, ולזכות באותו עשר. ודאי אדם אחר יאכלנו, כמו שנאמר (איוב כו) יכין וצדיק ילבש. בגלל זה צריך האדם לזכות במה שנתן לו הקדוש ברוך הוא לאותו עולם, ואז אוכל ממנו בעולם הזה, ותשאר לו אותה קרן לעולם אחר, להיות צרור בצרור החיים. אמר רבי יוסי, ודאי.

עוד אמר רבי יוסי, כתוב אם ככה את עשה לי הרגני נא וגו'. וכי משה, שהוא ענו מכל בני העולם, משום ששאלו ממנו ישראל לאכל מסר עצמו למיתה? למה? אמר רבי אבא, דבר זה למדנו וסוד עליון הוא. משה לא הרע לפניו ולא שאל מיתה על ששאלו ישראל.

בא וראה, משה נאחז, והיה עולה במה שלא נאחז נביא אחר. (שהרי היה אחוז בצדקה) ובשעה שאמר לו הקדוש ברוך הוא למשה (שמות טו) הנני ממטיר לכם לחם מן השמים, שמח משה ואמר, ודאי כעת אותה שלמות נמצאת בי, שהרי בגללי נמצא מן לישראל. כיון שראה משה שחזרו לרדת לדרגה אחרת ושאלו בשר, ואמר (במדבר כא) ונפשנו קצה בלחם הקלוקל, אמר, אם כן זה, הרי דרגתי פגומה, שהרי בגללי

ההוא איבא דנפיק מניה, ועל דא איבא דיליה אכיל בר נש, דזכי בהאי עלמא, והקרן קיימא ליה לההוא עלמא, למזפי ביה בחיין עלאין דלעילא.

ומאן דסאיב גרמיה, ואתמשך בתר גרמיה, וליתיה חסר לנפשיה ולגרמיה כלום. וההוא אילנא אשתאר, ולא שויה לקבליה בדחילו, ולקבלא ליה לעילא. פדין ולא ישליטנו האלהים לאכל ממנו, ולמזפי בההוא עותרא, ודאי איש אחר יאכלנו, כמה דאת אמר (איוב כו) יכין וצדיק ילבש. בגין כן, בעי בר נש למזפי, במה דיהיב ליה קדשא בריך הוא לההוא עלמא, וכדין אכיל מיניה בהאי עלמא, וישתאר לגביה ההוא קרן לעלמא אחרא, למהוי צרורא בצרורא דחיי. אמר רבי יוסי ודאי.

הו אמר רבי יוסי, פתיב אם ככה את עושה לי הרגני נא וגו' וכי משה דאיהו ענו מפל בני עלמא, בגין דשאלו מניה ישראל למיכל, מסר גרמיה למיתה, אמאי. אמר רבי אבא, האי מלה אוליפנא, ורזא עלאה איהו, משה לא אבאיש קמיה, ולא שאל למיתה על דשאלו ישראל.

הא חזי, משה אתאחד, והוה סליק במה דלא אתאחד נביאה אחרא. (דהא אחיד צדקה הוי) ובשעתא דאמר ליה קדשא בריך הוא למשה, (שמות טו) הנני ממטיר לכם לחם מן השמים, חדי משה ואמר, ודאי השתא ההוא שלימו בי אשתכח. דהא בגיני אשתכח מן לישראל. כיון דחמא משה דאהדרו לנחתא לדרגא אחרא, ושאלו בשר, ואמרי ונפשנו קצה בלחם הקלוקל. אמר אי הכי הוא, הא דרגא דילי פגים. דהא בגיני ייכלון ישראל מן במדברא, הא אנא פגימא, ואהרן

פָּגִים, וְנַחֲשׁוֹן בֶּן עַמִּינָדָב פָּגִים.

אָמַר וְאִם כָּכָה אֶת עוֹשֶׂה לִי הֲרֵגְנִי נָא הַרֹג,

דִּחְשִׁיבְנָא נִיּוּקְבָא בְּמִיכָלָא דִּילָהּ, (וְאִנְי נְחִית

מִן שְׂמִינֵי דְאִיְהוּ דְרָגָא עֲלָאָה, לְנַחְתָּא לְדְרָגָא דְנִיּוּקְבָא, וְאִנְי עֲדִיף מִן שְׂאָר

נְבִיאֵי עֲלָמָא, וְעַל דָּא אָמַר וְאֵל אֲרָאָה (אֶחָתִי) בְּרַעְתִּי כְּמַת וְדָאִי לְנַחְתָּא

לְדְרָגָא תַּתְּאָה. כְּדִין וַיֹּאמֶר יי אֵל מִשָּׁה אֶסְפָּה לִי שְׂבָעִים אִישׁ. אֶת שְׂאֵל

אֶתְר דְּמִיתָה לֹא תִבְעִי אֶתְר דְּלֹא תְהֵא פָּגִים בְּדְרָגָא דִּילָהּ. וְעַל דָּא כְּתִיב

וְאֶצְלַתִּי מִן הַרְוֵם אֲשֶׁר עָלִיד דְּכַלְתּוּ אֵינֻן דְּתַמְּן אֶתְאֲחֲדוּ. (ס"א וְאִנְי נְחִית

מִן שְׂמִינֵי לְאֲרַעָא. אֶת עוֹשֶׂה לִי לְנַחְתָּא לְאֶתְר דְּנִיּוּקְבָא, וְלִמְפָּנִים לְאֶתְרֵי

וְדְרָגֵי אִי הִכִּי הֲרֵגְנִי נָא הַרֹג אִם נָא מִצְאֲתִי חֻן בְּעִינְיָךְ וְאֵל אֲרָאָה בְּרַעְתִּי.

רַעְתִּי הִיא וְדָאִי לְאֶתְרָא בְּדְרָגָא תַּתְּאָה. כְּדִין וַיֹּאמֶר ה' אֵל מִשָּׁה אֶסְפָּה לִי

שְׂבָעִים אִישׁ מִזְּקֵי יִשְׂרָאֵל. הָא אֵינֻן לְמִיתּוּן לְהוּ מִיכָלָא אֶחָרָא, וְלֹא תְהֵא

פָּגִים בְּדְרָגָא דִּילָהּ. וְעַל דָּא וְאֶצְלַתִּי מִן הַרְוֵם אֲשֶׁר עָלִיד וְשְׂמִתִּי עֲלֵיהֶם. מָאִי

טַעְמָא. בְּגִין דְּאֵינֻן אֶתְאֲחֲדוּ בְּסִיתְרָא וְכוּ') בְּסִיתְרָא וּבְעֵי

שְׂמִשָּׂא לְאֶנְהָרָא לָהּ. וְעַל דָּא וְשְׂמִתִּי עֲלֵיהֶם,

בְּגִין לְאֶנְהָרָא מִן שְׂמִשָּׂא, כְּנֶהוּרָא דְּסִיתְרָא.

(ס"א וּבְגִינֵי הָאִי מִיכָלָא דָּא, לֹא) אֶתְיִיא עַל יְדָא דְּמִשָּׁה,

בְּגִין דְּלֹא יִתְפָּגִים.

וּבָאָה חוּלְקָא דְּמִשָּׁה, דְּקוּדְשָׁא בְּרִיף הוּא בְּעֵי

בִּיקְרִיָּה, עֲלִיָּה כְּתִיב (מְשֻׁלֵי כג) יִשְׁמַח אָבִיךָ

וְאִמָּךְ וְגו'. יִשְׁמַח אָבִיךָ: דָּא קְדָשָׁא בְּרִיף הוּא.

וְאִמָּךְ: דָּא כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל. וְתַגְל יוּלְדֶתְךָ: דָּא

אִימָא דְּמִשָּׁה דְּלִתְתָּא. קְדָשָׁא בְּרִיף הוּא רַחֲמִים

לִיָּה יִתִּיר מְפָל נְבִיאֵי עֲלָמָא, בְּלֹא, אֲמַצְעֵי

כָּלְל. (ס"א דְּהָא אֶסְתַּלַּק עַל כָּל נְבִיאֵי עֲלָמָא כְּלֹא אֲמַצְעֵי כָּלְל

כְּמַת) דְּכְתִיב פֶּה אֵל פֶּה אֲדַבֵּר בּוֹ, וְהָא אוּקְיָמְנָא

בְּכַמָּה אֶתְר.

וַיִּצְעַק מִשָּׁה אֵל יי לֵאמֹר אֵל נָא רַפָּא נָא לָהּ.

(בְּמַדְבֵּר יב) הָא אוּקְמוּהָ, וְהוּא רִזָּא דְּשְׂמָא

קְדִישָׁא, מִחַד סְרִי אֶתְוּוֹן, וְלֹא בְּעָא מִשָּׁה

לְצִלָּאָה יִתִּיר, בְּגִין דְּעַל דִּידִיָּה לְמַלְכָּא לֹא בְּעֵי

(דף קנ"ו ע"ב) לְאֶטְרָחָא יִתִּיר. בְּגִין כֶּן קְדָשָׁא בְּרִיף

הוּא בְּעָא עַל יְקָרָא דְּמִשָּׁה. וּבְכָל אֶתְר קְדָשָׁא

יֹאכְלוּ יִשְׂרָאֵל מִן בְּמַדְבָּר. הָרִי
אֲנִי פָּגִים, וְאֶהְרֵן פָּגִים, וְנַחֲשׁוֹן
בֶּן עַמִּינָדָב פָּגִים.

אָמַר, וְאִם כָּכָה אֶת עוֹשֶׂה לִי

הֲרֵגְנִי נָא הַרֹג, שְׁנַחֲשַׁבְתִּי נְקֻבָּה

בְּמִאֲכָלָהּ, (וְאִנְי יוֹרֵד מִהַשְּׁמַיִם, שְׂהוּא דְרָגָה

עֲלִיוֹנָה, לְרִדְת לְדְרָגַת נְקֻבָּה, וְאִנְי עֲדִיף מִשְׂאָר

נְבִיאֵי הָעוֹלָם. וְעַל זֶה אָמַר, וְאֵל אֲרָאָה (אֶחָתִי)

בְּרַעְתִּי, כְּמַת, וְדָאִי לְרִדְת לְדְרָגָה תַּחְתּוֹנָה. אַז,

וַיֹּאמֶר ה' אֵל מִשָּׁה אֶסְפָּה לִי שְׂבָעִים אִישׁ. אֶתְהָ

שְׂאֵלָת מִקּוּם שְׂמִיתָה לֹא תִצְטַרְךָ, מִקּוּם שְׂלֹא

תְהֵא פָּגִים בְּדְרָגָה שְׁלָךְ, וְעַל זֶה כְּתוּב וְאֶצְלַתִּי

מִן הַרְוֵם אֲשֶׁר עָלִיד, שְׂבָלָם הִם שְׂנֵאֲחוּזֵי שָׁם.

(וְאִנְי יְרִדְתִּי מִן הַשְּׁמַיִם לְאָרֶץ. אֶת עוֹשֶׂה לִי,

לְרִדְת לְמִקּוּם הַנְּקֻבָּה וְלִפְגָּם מִקּוּמֵי וְדְרָגָתִי. אִם

כֶּן, הֲרֵגְנִי נָא הַרֹג אִם נָא מִצְאֲתִי חֻן בְּעִינְיָךְ וְאֵל

אֲרָאָה בְּרַעְתִּי. רַעְתִּי הִיא וְדָאִי לְאֶחָז בְּדְרָגָה

תַּחְתּוֹנָה. אַז, וַיֹּאמֶר ה' אֵל מִשָּׁה אֶסְפָּה לִי שְׂבָעִים

אִישׁ מִזְּקֵי יִשְׂרָאֵל. הָרִי הִם לְתַת לְהֶם אֶכַל אֶחָר,

וְלֹא תִהְיֶה פָּגִים בְּדְרָגָתְךָ. וְעַל זֶה, וְאֶצְלַתִּי מִן

הַרְוֵם אֲשֶׁר עָלִיד וְשְׂמִתִּי עֲלֵיהֶם. מַה הַטַּעַם?

מִשּׁוּם שְׂהִם נֶאֱחָזוּ בְּלִבָּנָה וְכוּ') בְּלִבָּנָה,

וְרִצָּה הַשְּׂמִשׁ לְהָאִיר לָהּ. וְעַל כֶּן

וְשְׂמִתִּי עֲלֵיהֶם, כְּדִי לְהָאִיר

מִהַשְּׂמִשׁ, כְּאוֹר הַלְּבָנָה. (וּמִשּׁוּם זֶה

אֶכַל זֶה לֹא) כָּא עַל יְדֵי מִשָּׁה, כְּדִי

שְׂלֹא יִפָּגִם.

אֲשֶׁרֵי חָלְקוּ שֶׁל מִשָּׁה שְׂהַקְדוּשׁ

בְּרוּף הוּא רִצָּה בְּכַבּוּדוֹ, עֲלִיו

כְּתוּב (מְשֻׁלֵי כג) יִשְׁמַח אָבִיךָ וְאִמָּךְ

וְגו'. יִשְׁמַח אָבִיךָ - זֶה הַקְדוּשׁ

בְּרוּף הוּא. וְאִמָּךְ - זֶה כְּנֶסֶת

יִשְׂרָאֵל. וְתַגְל יוּלְדֶתְךָ - זֶה אִם

מִשָּׁה שְׂלִמְטָה. הַקְדוּשׁ בְּרוּף הוּא

אוּהִבּוּ יוֹתֵר מְפָל נְבִיאֵי הָעוֹלָם

אוֹתִיּוֹת, וְלֹא רִצָּה מִשָּׁה לְהַתְּפַלֵּל יוֹתֵר, מִשּׁוּם שְׂעַל שְׁלוֹ לֹא
זֶה הַקְדוּשׁ בְּרוּף הוּא רִצָּה בְּכַבּוּד מִשָּׁה. וּבְכָל מִקּוּם הַקְדוּשׁ בְּרוּף הוּא רִצָּה בְּכַבּוּד הַצְּדִיקִים

יותר על שלו. ולעתיד לבא עתיד הקדוש ברוך הוא לתבע עלבון ישראל מעמים עובדי כוכבים ומזלות ולשמחם בחדות ציון, שכתוב (ירמיה לא) ובאו ורננו במרום ציון וגו'. ואז (ישעיה נט) ובא לציון גואל וגו'. ברוך ה' לעולם אמן ואמן. ימלוך ה' לעולם אמן ואמן.

פרשת שלח לה

וידבר ה' אל משה לאמר שלח לה אנשים ויתרו את ארץ פנען וגו'. רבי חייא פתח, (איוב לח) המימיה צוית בקר ידעתה שחר מקמו. כתוב שחר, ה"א התרחקה משחר. מה הטעם? אלא אמר רבי חייא, בשעה שנוטה הערב והשמש נוטה להפנס, אז נחלש כחו, ואז שולט, השמאל ונמצא דין בעולם ומתפשט (למעלה). ואז צריך האדם להתפלל ולכונן רצון (להתפלל שימצא רצון) לפני רבנו.

שאמר רבי ייסא, בשנוטה השמש ונחלש, אז נפתח פתח אחד בשמש ומתכנס כחו, והשמאל שולט, ויצחק פורה באר תחתיו.

ביון שנוכנס הלילה, השטר של הכריתה מצוי באוצרו, וכמה קבוצות מחבלים מזיקים (נזקים) מתפשטים בעולם, וכלם משוטטים בערבוביה, והולכים וצוחקים בנפשות הרשעים (של בני אדם) ומודיעים להם דברים, מהם כוזבים ומהם אמת, ומי שנמצא ביניהם, נתנה לו רשות לחבל, וכל בני העולם ישנים (התכנסו) וטועמים טעם מות, והרי בארנו. בא וראה, כשמתעוררת רוח צפון, אז מתקבלת כנסת ישראל,

ברוך הוא בעא על יקריהוץ דצדיקייא, יתיר על דיליה. ולזמנא דאתי, עתיד קדשא בריך הוא למתבע עלבונא דישראל מעמין עובדי כוכבים ומזלות, ולמחדי לון בחדוותא דציון. דכתיב, (ירמיה לא) ובאו ורננו במרום ציון וגו'. וכדין (ישעיה נט) ובא לציון גואל וגו'. ברוך ה' לעולם אמן ואמן. ימלוך ה' לעולם אמן ואמן.

פרשת שלח לה

וידבר ה' אל משה לאמר, שלח לה אנשים ויתרו את ארץ פנען וגו'. (במדבר יב) רבי חייא פתח, (איוב לח) המימיה צוית בקר ידעתה שחר מקומו. שחר כתיב, ה"א אתרחקא משחר. מאי טעמא. אלא אמר רבי חייא, בשעתא דנטי ערב, ושמשא נטי למיעל, פדין אתחלש תוקפיה, פדין שלטא שמאלא, ומשתכח דינא בעלמא, ואתפשט (לעילא). וכדין בעי בר נש לצלאה, ולכונא רעותא (ס"א לצלאה) דישבח רעותא קמי מאריה.

דאמר רבי ייסא, פד נטי שמשא, ואתחלש, פדין אתפתח חד פתיחו בשמשא, ואתפניש חיליה, ושמשאלא שליט. ויצחק פרי בירא תחותיה.

ביון דעאל ליליא, פתקא דקוטפא באחמתיה שכיח. וכמה חבילין טריקן (אודריקן) אתפשטו בעלמא, וכלהו שטאן בערבוביא, ואזלי וחיכאן בנפשן דרשיעייא, (ס"א דבני נשא) ומודעין לון מלין, מנהוץ פדיבן, ומנהוץ קשוט, ומאן דאשתכח בינייהו, אתייהיב לון רשו לחבלא, וכלהו בני עלמא ניימין, (ואתכנשו) וטעמין טעמא דמותא, והא אוקימנא.

הא חזי, פד אתער רוח צפון, פדין אתקבלא כנסת ישראל בשמאלא,

וְשִׁיבָה בְּדִרוּעָא בְּאַתְרָהָא. וְקוּדְשָׁא
 בְּרִיךְ הוּא אָתִי לְאַשְׁתַּעֲשַׁע עִם צְדִיקָיָא
 דְּבִגְנֵתָא דְעַדָּן, וְכִדְיִן כֹּל מָאן דִּיתְעַר לְמַלְעֵי
 בְּאוֹרֵייתָא בְּהֵוּא שְׁעֵתָא. הָא אֲשַׁתַּתֵּף בְּהֵדָה,
 בְּגִין דִּהִיא (תְּבִיבָת) וְכֹל אֲכֹלוּסִין דִּילָהּ, מְשַׁבְּחִין
 לְמַלְכָּא עֲלָאָה, וְכֹל אֵינּוֹן דְּאֲשַׁתְּכַחוּ (נ"א דְּאֲשַׁתְּכַחוּ)
 בְּתוֹשְׁבַתָּא דְּאוֹרֵייתָא, כִּלְהוּ כְּתִיבִין
 בְּכַנֵּי הַיְכָלָא, וְאַקְרוּן בְּשִׁמְהוֹן, וְאַלִּין רְשִׁימִין
 בִּימָמָא.

הָא חֲזִי שְׁמָא חֲדָא קְדִישָׁא אִית בְּגְלוּפֵי אֲתוּוֹן,
 דִּהוּא שְׁלֹטָא מְפַלְגוּ לִילֵיא וְאַילָף, וְאַינּוֹן
 אֲתוּוֹן (כ"ד סעפ"ה יאעו"צ) ם דִּמְנַצְפֵּן כִּלִּיל לֹוֹן
 ם, אוֹקְמוּהָ, (ישעיה ט) לְסַרְבָּה הַמְשֻׁרָה. נ' הוּא
 אֲסֵתִים לְהָאִי וְלְהָאִי, כְּדִין כְּתָרִין כִּלִּילִין הוּא
 ו' (נ"א י) דְּשְׁמָא קְדִישָׁא אֲתָקִין לִיה. וְסֵתִים
 מְבוּעָהָ. כְּתָר דְּאוֹלִידַת, פְּתִיחָא הוּת בְּחַד
 רִישָׁא דְּפִתְחָא.

כַּד אֲתַחְרִיב בִּי מִקְדֵּשָׁא, אֲסֵתִימוּ מְבוּעֵין מִכֹּל
 סְטָרִין. (ס"א אֲתָ דָּא כִּלִּיל אֲתוּוֹן) וְאַכְלִיל אֲתוּוֹן
 אַחְרָן, וְאַינּוֹן שְׁבַעָה. תִּלְת מְהָאִי סְטָרָא,
 וְאַרְבַּע מְהָאִי סְטָרָא. כ"ד. וְסִימֵן (שיר השירים ד)
 כִּלְדָּה יִפְה רַעֲיָתִי וּמוֹם אֵין בָּהּ, וְ דָּכַר וְנוֹקְבָא
 כִּלִּיל בְּחֲדָא, דָּא כִּלִּיל תִּלְת מִכָּאן וְתִלְת מִכָּאן
 וְאַינּוֹן שִׁית. וְאוֹקִימְנָא בְּאַלִּין תָּרִין אֲתוּוֹן ם'
 וְ אֲתַכְּלָלוּ תָּרִיסָר אֲתוּוֹן, סְלִיק מְנִייהו תָּרִי.
 חַד לְאַתָּר חַד, וְחַד לְאַתָּר חַד.

כ"ד סעפ"ה יאע"צ וְצֵה, הִכִּי אֲתַגְּלִיפוּ אֲתוּוֹן,
 וְרִזָּא דָּא כְּכִי תִצָּא לְמַלְחָמָה, קָרָא
 דְּכַתִּיב, (דברים כב) כִּי יִהְיֶה נְעָרָה בְּתוּלָה. נְעָר
 כְּתִיב, כְּתָר דְּאֲסֵתְלֵק לִילֵיא, וְצַפְרָא נְהִיר,
 כְּדִין ה' סְלָקָא וְאַתְכְּלִילַת בְּנְהוּרָא עֲלָאָה.
 וְכִדְיִן יַדְעָתָה שְׁחַר מְקוּמוּ, דִּידַע (דוּדָא) שְׁחַר
 מְקוּמוּ דִּה"א, וְאַתְכְּלִילַת בְּגוּיָה.

בְּשִׁמְלָא, (וּמִתְחַבְּרִים בְּאֲחָד) וְשׁוּרָה
 בְּזִרוּעַ בְּמִקוּמָהּ. וְהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ
 הוּא בָּא לְהַשְׁתַּעֲשַׁע עִם הַצְּדִיקִים
 שְׁבִנְגָן עַדָּן, וְאִז כֹּל מִי שְׁמַתְעוּרָר
 לְעֵסֶק בְּתוּרָה בְּאוֹתָהּ שְׁעָה
 מִשְׁתַּתֵּף יַחַד אִתָּהּ, מְשׁוּם שְׁהִיא
 (יִשְׁבֵּת) וְכֹל אוֹכְלוּסִיָּה מְשַׁבְּחִים
 לְמַלְכָּה הַעֲלִיּוֹן, וְכֹל אֵלוּ שְׁנִמְצָאִים
 (שְׁהַשְׁתַּתְּפוּ אִתָּהּ) בְּתַשְׁבְּחוֹת הַתוּרָה,
 כִּלְמֵ כְּתוּבִים בְּכַנֵּי הַיְכָל וְנִקְרָאִים
 בְּשִׁמּוֹתֵם, וְאַלְהָ רְשׁוּמִים בְּיוֹם.
 בָּא וְרָאָה, שְׁם קְדוּשׁ אֲחָד יֵשׁ
 בְּאוֹתִיּוֹת חֲקוּקוֹת, שְׁהוּא שׁוּלֵט
 מִחֲצוֹת הַלֵּילָה וְאַילָף, וְהֵן אוֹתִיּוֹת
 (כ"ד סעפ"ה יאעו"צ) ם' שֵׁל מְנַצֵּף
 כּוֹלֵל אוֹתָם. ם פְּרִשׁוּהָ (ישעיה ט)
 לְסַרְבָּה הַמְשֻׁרָה. נ' הִיתָה סְתוּמָה
 לְזָה וְלְזָה, וְאִז כְּתָרִים כִּלְוִלִים הוּא
 ו' (י) שֵׁל הַשֵּׁם הַקְדוּשׁ הַתְּקִינּוּ,
 וְסֵתִים מְבוּעֵיָהּ. אַחַר שְׁיַלְדָּה,
 פְּתוּחָה הִיתָה כְּרָאשׁ אֲחָד שֵׁל
 הַפִּתְחָה.

בְּשַׁחֲרָב בֵּית הַמִּקְדָּשׁ נִסְתָּמוּ
 הַמְבוּעֵים מִכֹּל הַצְּדִיקִים, (אות זו
 כּוֹלֵל אוֹתִיּוֹת) וְנִכְלְלוּ אוֹתִיּוֹת
 אַחְרוֹת, וְהֵן שְׁבַע. שְׁלֹשׁ מִצְדָּה,
 וְאַרְבַּע מִצְדָּה זָה. כ"ד. וְסִימֵן -
 (שיר השירים ד) כִּלְדָּה יִפְה רַעֲיָתִי וּמוֹם
 אֵין בָּהּ. וְ זָכַר וְנוֹקְבָה כִּלְוִלִים
 כְּאֲחָד, זָה כּוֹלֵל שְׁלֹשׁ מִכָּאן וְשְׁלֹשׁ
 מִכָּאן, וְהֵם שֵׁשׁ. וּבְאַרְנוּ, בְּשִׁתֵּי
 אוֹתִיּוֹת אֵלֶּה, ם' וְ, נִכְלְלוּ שְׁתֵּים
 עֶשְׂרֵה אוֹתִיּוֹת. הִסֵּר מִקָּהן שְׁתֵּים,
 אַחַת לְמִקוּם אֲחָד, וְאַחַת לְמִקוּם
 אֲחָד.

כ"ד סעפ"ה יאעו"צ, כִּף נְחָקוּ
 הָאוֹתִיּוֹת, וְסוּד זָה כְּכִי תִצָּא
 לְמַלְחָמָה, פְּסוּק שְׁכַתוּב (דברים כב)
 כִּי יִהְיֶה נְעָרָה בְּתוּלָה. נְעָר כְּתוּב.
 אַחַר שְׁהַסְתַּלַּק הַלֵּילָה וְהַבְּקָר
 מֵאִיר, אִז ה' עוֹלָה וְנִכְלְלַת בְּאוֹר
 עֲלִיּוֹן, וְאִז - יַדְעָתָה שְׁחַר מְקוּמוּ,
 שְׁיַדַע (שׁוּדָא) שְׁחַר מְקוּמוּ שֵׁל ה"א,
 וְנִכְלְלַת בְּתוּכּוּ.

בא וראה, משה היה השמש, ורצה להפנס לארץ. אמר לו הקדוש ברוך הוא, משה, כשבא אור השמש, נכללת הלבנה בתוכו. כעת שאתה שמש, איך יקומו כאחד שמש ולבנה? הלבנה אינה מאירה אלא בשעה שמתכנסת השמש, אבל כעת אינך יכול. אם תרצה לדעת ממנה, שלח לך אנשים, לעצמך, כדי לדעת.

בא וראה, משה, אם תאמר שהוא לא ידע שלא יפנס לארץ בזמן זה - לא פך, אלא ידע, ורצה לדעת ממנה עד שלא יסתלק, ושלח את המרגלים הללו. פיון שלא השיבו דבר פראוי, לא שלח פעם אחרת, עד שהקדוש ברוך הוא הראה לו, שפתיב (דברים לב) עלה אל הר העברים הזה וראה את הארץ. וכתוב (שם לד) ויראהו ה' את כל הארץ. ולא זה בלבדו, אלא כל אלו שעתידים לעמד בכל דור ודור, כלם הראה למשה.

ונתבאר, ופרשוה החברים. פיון שהתר משה לשלח, מה אמר להם? היש בה עץ. וכי מהו שאמר? ואם תאמר שלא ידע? אלא (לפנינו יאמר דבר, אבל כאן) כך אמר משה: אם יש בה עץ, הרי ידעתי שאני אפנס לשם. איזה עץ? זה עץ החיים. ושם לא היה, אלא בגן עדן שבארץ. אמר, אם יש בה עץ זה, אני אפנס לשם. ואם לא, לא אוכל אני להפנס.

אמר רבי חניא, פתיב (במדבר טו) וימצאו איש מקושש עצים ביום השבת. איזה עצים פאן? ומה הוא זה? אלא זה צלפחד, והיה מדקדק על העצים הללו איזה גדול מהאחר, ולא חשש לכבוד רבוננו, והחליף שבת לשבת. זהו

תא חזי, משה הוה שמשא, ובצעא לאעלאה לארעא. אמר ליה קדשא בריך הוא, משה, פד אתי נהורא דשמשא, אתפליל סיהרא (דף קנ"ז ע"א) בגווייה, השתא דאנת שמשא, היך יקומון פחדא שמשא וסיהרא, לא נהיר סיהרא אלא בשעתא דאתפניש שמשא, אבל השתא לית אנת יכיל. אי תבעי למנדע מנה שלח לך אנשים, לגרמך, בגין למנדע.

תא חזי, משה, אי תימא דהוא לא ידע דלא ייעול לארעא בזמנא דא. לאו הכי, אלא ידע, והוה בעי למנדע מנה, עד לא יסתלק, ושלח לאלין מאללי, פיון דלא אתיבו מלה כדקא יאות, לא שלח זמנא אחרא, עד דקודשא בריך הוא אחזי ליה, דכתיב, (דברים לב) עלה אל הר העברים הזה וראה את הארץ. וכתוב (דברים לד) ויראהו יי את כל הארץ. ולא דא בלחודוי, אלא כל אינון דזמינין למיקם בכל דרא ודרא, פלהו אחזי ליה למשה. ואתמר, ואוקמוה חבריאי.

פיון דשארי משה למשלח, מה אמר לון. היש בה עץ. וכי מה הוא דקאמר, ואי תימא דלא ידע. אלא (לפנינו יימא מלה אבל הכא) הכי אמר משה, אם יש בה עץ, הא ידענא דאנא איעול לתמן. מאי עץ. דא אילנא דחיי. ותמן לא הוה אלא בגן עדן דארעא. אמר אם יש בה עץ דא, אנא איעול לתמן. ואי לא, לאו אנא יכיל למיעל.

אמר רבי חניא, פתיב (במדבר טו) וימצאו איש מקושש עצים ביום השבת. מאן עצים הכא. ומאן הוא דא. אלא דא צלפחד, והוה דייק על אלין אילנין, הי מנייהו רב על אחרא, ולא חשש ליקרא דמאריה, ואחלה שבת לשבת. דא הוא דכתיב, (במדבר כז) פי בחטאו

מת, בחטא ו' מת. (והוא וכלא

שְׁכַתוּב (שם כז) כִּי בַחֲטָאוֹ מַת, בַּחֲטָא ו' מַת. (וסוד הכל ודאי מקושש עצים) בְּגִלּוֹל זֶה הָיָה דִּינוֹ סְתוּם, וְלֹא הַתְּפָרֵשׁ דִּינוֹ כְּדִינִים אֲחֵרִים, מִשּׁוּם שֶׁדָּבַר זֶה צָרִיף בַּחֲשָׁאֵי וְנִסְתָּר וְלֹא גְלוּי, וְעַל זֶה לֹא נֶאֱמַר בְּגִלּוּי, וְהַקְדוּשׁ בְּרוּף הוּא עֲשֵׂה כְבוֹד לְכַבּוֹדוֹ.

רַבִּי יוֹסִי אָמַר, שָׂאָר הַעֲצִים יַחַד עִם שֶׁבֶת הָיָה מְקוּשֵׁשׁ, וְקָבַל עֲנֹשׁ לְפִי שְׁעָה וְהַתְּכַפֵּר חֲטָאוֹ. וְעַל זֶה הַתְּקַשָּׁה מִשֶּׁה בְּדִין הַבְּנוֹת, שֶׁלֹּא יָדַע אִם הַתְּכַפֵּר לַהֲיֹת לְבִנְתּוֹתָיו חֶלֶק וְנִחְלָה אִם לֹא. כִּינֵן שֶׁהַזְּכִיר שָׁמַו (שֶׁל צִלְפַּחֲדָה) הַקְדוּשׁ בְּרוּף הוּא, שְׁכַתוּב (שם) כִּינֵן בְּנוֹת צִלְפַּחֲדָה דְבָרָת, נוֹדַע שֶׁהַתְּכַפֵּר חֲטָאוֹ. בֹּא וּרְאֵה, שְׁנֵי עֲצִים הֵם, אֶחָד לְמַעַלָּה וְאֶחָד לְמַטָּה, בְּזֶה חַיִּים וּבְזֶה מוֹת. מִי שֶׁמְחַלֵּפֵם, גּוֹרֵם לוֹ מוֹת בְּעוֹלָם הַהֵן, וְאֵינֵן לוֹ חֶלֶק לְעוֹלָם הַבָּא. וְעַל זֶה אָמַר שְׁלֹמֹה, (משלי כה) דָּבַשׁ מִצְּאֵת אֲכַל דִּיךָ וְגו'.

אֲרוֹן וְתוֹרָה בְּאֶחָד עוֹמְדִים. תוֹרָה הַעֲקָר. הָאֲרוֹן הַבִּיַת. וְעַל זֶה אֲרוֹן חֶסֶר בְּלִי וְאִ"ו בְּכָל מְקוֹם; אֲרוֹן הַבְּרִית, אֲרוֹן הַעֲדוּת. בְּכָל מְקוֹם אֲהָרֹן זְרוּעַ זְמִינִן, פֶּרֶט לְאֶחָד, שְׁכַתוּב (במדבר א) כָּל פְּקוּדֵי הַלְוִיִּם אֲשֶׁר פָּקַד מֹשֶׁה וְאֶהָרֹן, נִקְוֹד לְמַעַלָּה.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, מִשֶּׁה נִקְטַע עֵץ הַחַיִּים, וְלִכְּנֵן רָצָה לְדַעַת אִם הָיָה מְצוּי בְּאֶרֶץ אִם לֹא, וּמִשּׁוּם זֶה אָמַר הִלֵּשׁ בְּהָ עֵץ אִם אֵינֵן וְהַתְּחַזְּקֵתֶם וְלִקְחֵתֶם מִפְּרֵי הָאֶרֶץ. שֶׁהָרִי עֵץ הַחַיִּים נִחְמַד לְכָל וְהֵם לֹא הִבִּיאוּ אֶלֶּא עֲנָבִים וְרִמּוֹנִים וְתֵאֲנִים, בְּאֵילָן אַחַר תְּלוּיִים וְאַחוּזִים.

בֹּא וּרְאֵה, שְׁלַח לְךָ אֲנָשִׁים, בְּשִׁבְלֵךְ. רַבִּי יְהוּדָה פִּתַּח, (משלי כה) כְּצִנֹּת שְׁלֵג בְּיוֹם קָצִיר צִיר

וְדָאֵי מְקוּשֵׁשׁ עֲצִים) בְּגִינֵן כְּהָ, הָוָה דִּינִיָּה סְתִים, וְלֹא אַתְּפָרֵשׁ דִּינִיָּה כְּדִינֵינֵן אַחֲרֵינֵן. בְּגִינֵן דְּמַלְהָ דָּא בְּעֵי בַחֲשָׁאֵי וְסְתִים וְלֹא גְלוּיָא. וְעַל דָּא לֹא אַתְּמַר בְּאַתְּגַלְיָא, וְקוּדְשָׁא בְרִיף הוּא עֶבֶד יִקָּר לִיקָרִיָּה.

רַבִּי יוֹסִי אָמַר, שָׂאָר עֲצִים בְּהַדִּי שֶׁבֶת הָוָה מְקוּשֵׁשׁ, וְקָבִיל עוֹנֶשׂא לְפּוּם שְׁעָתָא, וְאַתְּכַפֵּר חוֹבִיָּה. וְעַל דָּא אַתְּקָשִׁי מִשֶּׁה בְּדִינָא דְבִנְתָּא, דְּלֹא יָדַע אִי אַתְּכַפֵּר לְמַהוּי לְבִנְתִּיָּה חוֹלֵק וְאַחֲסָנָא אִי לָאו. כִּינֵן דְּדָכַר שְׁמִיָּה (דְּצִלְפַּחֲדָה) קְדָשָׁא בְרִיף הוּא, דְּכַתִּיב כִּינֵן בְּנוֹת צִלְפַּחֲדָה דְבָרָת, אַתְּיָדַע דְּהָא אַתְּכַפֵּר חוֹבִיָּה.

הָא חֲזִי, ב' אֵילָנִין אֵינּוֹן, חַד לְעֵילָא, וְחַד לְתַתָּא, בְּדָא חַיִּין, וּבְדָא מוֹתָא. מָאן דְּאַחֲלַף לוֹן, גָּרִים לִיָּה מוֹתָא בְּהָאֵי עֲלֻמָּא, וְלִית לִיָּה חוֹלְקָא בְּהָהוּא עֲלֻמָּא. וְעַל דָּא אָמַר שְׁלֹמֹה, (משלי כה) דָּבַשׁ מִצְּאֵת אֲכוֹל דִּיךָ וְגו'.

אֲרוֹן וְתוֹרָה בְּחַד קַיְיִמִי. תוֹרָה עֲקָרָא, אֲרוֹן בֵּיתָא. וְעַל דָּא, אֲרוֹן חֶסֶר בְּלֹא וְאִ"ו בְּכָל אַתָּר, אֲרוֹן הַבְּרִית, אֲרוֹן הַעֲדוּת. בְּכָל אַתָּר אֲהָרֹן דְּרוּעָא יְמִינָא, בַּר בְּחַד, דְּכַתִּיב (במדבר א) כָּל פְּקוּדֵי הַלְוִיִּם אֲשֶׁר פָּקַד מֹשֶׁה וְאֶהָרֹן, נִקְוֹד לְעֵילָא.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, מִשֶּׁה אֵילָנָא דְּחַיִּי נִקְטַע, וְעַל דָּא כְּעָא לְמַנְדַּע, אִי הָוָה שְׁכִיחַ בְּאַרְעָא, אִי לָאו, וּבְגִינֵן כְּהָ אָמַר, הִילֵּשׁ בְּהָ עֵץ אִם אֵינֵן וְהַתְּחַזְּקֵתֶם וְלִקְחֵתֶם מִפְּרֵי הָאֶרֶץ. דְּהָא אֵילָנָא דְּחַיִּי אַתְּחַמַּד לְכָלֵּא. וְאֵינּוֹן לֹא אֵייתִיָּאוּ אֶלֶּא עֲנָבִים וְרִמּוֹנִים וְתֵאֲנִים, בְּאֵילָנָא אַחֲרָא תְּלִינֵן וְאַחֲיָדָן.

הָא חֲזִי, (במדבר י"ג) שְׁלַח לְךָ אֲנָשִׁים: בְּגִינָךְ. רַבִּי יְהוּדָה פִּתַּח, (משלי כה) כְּצִנֹּת שְׁלֵג בְּיוֹם קָצִיר צִיר נֶאֱמָן לְשִׁלְחָיו וְנִפְשׁ אֲדָנָיו יָשִׁיב. כְּצִנֹּת

נאמן לשלחיו ונפש אדניו ישיב.
כצנת שלג ביום קציר, שמהנה
את הגוף ואת הנפש. ציר נאמן
לשלחיו, אלו כלב ופנחס שהיו
שליחים נאמנים ליהושע. ונפש
אדניו ישיב, שהחזירו שכנה
לדור בהם בישראל, ולא
הסתלקה מהם.

ואלו ששלח משה גרמו בכיה
לדורות אחרונים, וגרמו
להסתלק מישראל כמה אלפים
ורבבות, וגרמו לסלק שכנה
מהארץ מבין ישראל. אותם
ששלח יהושע, ונפש אדניו ישיב.
רבי חזקיה ורבי ייסא היו
הולכים בדרך. אמר רבי ייסא
לרבי חזקיה, אני רואה בפניך
שבתוכך יש הרהור. אמר לו, הרי
ודאי בפסוק זה הסתפלתי בו.
פיון שאמר שלמה, (קהלת א) פי
מקרה בני האדם ומקרה הבהמה
מקרה אחד להם וגו'. ושנינו,
שכל דברי שלמה המלך כלם
נסתרים מדרגות החכמה. אם כן,
בפסוק זה יש להסתפל, שהרי
נמצא בו פתח לאותם שאינם בני
האמונה.

אמר לו, ודאי כן זה, ויש בו
לדעת ולהסתפל. בין כן ראו אדם
שהיה בא, ובקש מהם מים,
שהיה צמא ועיף מחזק השמש.
אמרו לו, מי אפה? אמר להם?
יהודי אני, ואני עיף וצמא. אמרו,
עסקת בתורה? אמר להם, עד
שאני אתכם בדברים, אעלה להר
הזה, ושם אקח מים ואשתה.
הוציא רבי ייסא כלי אחד מלא
מים ונתן לו. אחר ששתה, אמר,
נעלה אתך למים. עלה להר,
ונמצאו חוט מים דקיק, ומלאו
כלי אחד. ישובו. אמר להם אותו
האדם, כעת תשאלו, שהרי אני

שלג ביום קציר, דאחני לגופא ולנפשא. ציר
נאמן לשולחיו, אלו כלב ופנחס דהוו שליחי
מהימני לגבי יהושע. ונפש אדניו ישיב,
דאחדרו שכינתא לדיירא בהו בישראל, ולא
אסתלקא מנייהו.

ואלין דשדר משה, גרימו בכיה לדרין
בתראין, וגרימו לאסתלקא מישראל
כמה אלף ורבבון. וגרימו לסלקא שכינתא
מארעא מבינייהו דישראל. אינון דשדר
יהושע, ונפש אדניו ישיב.

רבי חזקיה ורבי ייסא הוו אזלי בארחה, אמר
רבי ייסא לרבי חזקיה. חמינא באפך
דהרהורא אית בגוודך. אמר ליה, הא ודאי האי
קרא אסתפלנא ביה, פיון דאמר שלמה, (קהלת
א) פי מקרה בני האדם ומקרה הבהמה ומקרה
אחד להם וגו'. ותנינן, דכל מלוי דשלמה
מלפא, פלהו סתימין מדרגין דחכמתא. אי
הכי, האי קרא אית ביה לאסתפלא, דהא
פתחא לאינון דלאו בני (דף קנ"ז ע"ב) מהימנותא
אשתכח ביה.

אמר ליה ודאי הכי הוא, ואית ביה למנדע
ולאסתפלא. אדהכי חמו חד בר נש
דהוה אתי, שאל לון מיא, דהוה צחי, והוה
לאי בתוקפא דשמשא. אמרו ליה, מאן את?
אמר לון יודאי אנא, ואנא לאי וצחינא. אמרו
לעית באורייתא, אמר לון, עד דאנא עמכון
במלין, אסלק להאי טורא, ותמן אפב מיא
ואשתי.

אפיק רבי ייסא חד זפירא מלי מיין, ויהב
ליה. בתר דשתה, אמר נסלק עמך
למייא. סליקו לטורא, ואשתכחו חד חוטא
דמייא דקיק, ומלי קטפורה חד. יתבו. אמר
לון ההוא בר נש, השתא שאילו, דהא אנא

אשתדלנא באורייתא, על

השפדלתי בתורה על ידי בני אָחֵד, שאָני הכְּנַסְתִּיו לְבֵית רַב וּבְגָלְלוּ הַרוּחֹתַי בַּתּוֹרָה. אָמַר רַבִּי חֲזַקְיָה, אִם עַל יְדֵי בְנֵךְ - טוֹב הוּא, אֲכַל הַדָּבָר שְׁאֲנוּ בוֹ, אָנִי רוֹאֶה שְׁלֻמָּקוֹם אַחַר רוּצָה לְעֹלֹת. אָמַר אוֹתוֹ הָאָדָם, אָמַר דְּבָרְךָ, שְׁלַפְעָמִים בְּתַרְמִיל הָעֵנִי תִמְצָא מְרַגְלִית.

אָמַר לוֹ פְּסוּק זֶה שְׁאָמַר שְׁלֹמֹה. סָח לוֹ, אָמַר לוֹ, וְכִי (בַּמּוֹ) בְּמָה אַתֶּם גּוֹפְרִים מִשְׁאָר בְּנֵי אָדָם שְׁלֹא יוֹדְעִים? אָמְרוּ לוֹ, וּבַמָּה? אָמַר לָהֶם, עַל זֶה אָמַר שְׁלֹמֹה פְּסוּק זֶה, וְלֹא אָמַר זֶה מִעֲצָמוֹ כְּשֶׁאָר אוֹתָם דְּבָרִים, אֲלֵא חֲזַר עַל אוֹתָם דְּבָרִים שֶׁל טַפְשֵׁי הָעוֹלָם שְׁאוֹמְרִים כֶּךָ. וּמָה אוֹמְרִים? פִּי מִקְרָה [בְּנִי] הָאָדָם וּמִקְרָה הַבְּהֵמָה וְגו'. טַפְשֵׁים שְׁלֹא יוֹדְעִים וְלֹא מִסְתַּכְּלִים בַּחֲכָמָה, אוֹמְרִים שֶׁהָעוֹלָם הַזֶּה הוֹלֵךְ בְּמִקְרָה, וְהַקְדוֹשׁ כְּרוּךְ הוּא לֹא מְשַׁגֵּחַ עֲלֵיהֶם, אֲלֵא מִקְרָה [בְּנִי] הָאָדָם וּמִקְרָה הַבְּהֵמָה וּמִקְרָה אֶחָד וְגו'.

וּבְשִׁשְׁלֹמֹה הִסְתַּכַּל בְּטַפְשֵׁים הִלְלוּ שְׁאוֹמְרִים אֵת זֶה, קָרָא לָהֶם בְּהֵמָה, שֶׁהֵם עוֹשִׂים עֲצָמָם בְּהֵמָה מִמֶּשׁ מִשׁוּם שְׁאוֹמְרִים דְּבָרִים אֵלּוּ. וּמִנֵּי לָנוּ? הַפְּסוּק שֶׁעָלִיו מוֹכִיחַ, שְׁכַתּוּב (קֹהֶלֶת א) אֲמַרְתִּי אָנִי בְּלִבִּי עַל דְּבַרְת בְּנֵי הָאָדָם לְבָרִם הָאֱלֹהִים וְלִרְאוֹת שֶׁהֵם בְּהֵמָה הֵמָּה לָהֶם. אֲמַרְתִּי אָנִי בְּלִבִּי, וְחִשְׁבֹתִי בְּזֶה לְהִסְתַּכַּל עַל מָה? עַל דְּבַרְת בְּנֵי הָאָדָם, עַל אוֹתוֹ דְּבַר טַפְשׁוֹת שֶׁהֵם אוֹמְרִים לְבָרִם הָאֱלֹהִים לְבָדָם, וְלֹא יִתְחַבְּרוּ יַחַד עִם בְּנֵי אָדָם אַחֲרֵים שִׁישׁ לָהֶם אֲמוּנָה, וְלִרְאוֹת שֶׁהֵם בְּהֵמָה הֵמָּה לָהֶם.

וְלִרְאוֹת בָּהֶם אוֹתָם בְּנֵי אֲמוּנָה וְלִרְאוֹת בָּהֶם אוֹתָם בְּנֵי הָאֲמוּנָה בְּדַעַת

יְדוּי דְחַד בְּרִי, דְאָנָא עֵיילִית לִיה לְבִי רַב, וּבְגִינִיה רְוּחָנָא בְּאוּרִייתָא. אָמַר רַבִּי חֲזַקְיָה אִי עַל יְדָא דְבָרְךָ, טַב הוּא. אֲבָל מְלָה דְאָנָן בִּיה, אָנָא חֲמִינָא דְלֵאֲתֵר אַחְרָא בְעֵי לְאַסְתַּלְקָא. אָמַר הוּא בַר נָשׁ, אִימָא מְלָךְ, דְלִזְמַנִּין בְּאַפְרָקְסָתָא דְעַנְיָא תְשַׁכַּח מְרַגְנִיתָא. אָמַר לִיה הָאִי קָרָא דְאָמַר שְׁלֹמֹה, סָח לִיה. אָמַר לִיה, וְכִי (נ"א כְּמָה) בְּמָה אַתּוֹן פְּרִישָׁן מִשְׁאָר בְּנֵי נְשָׂא דְלֹא יוֹדְעִי. אָמְרוּ לִיה וּבַמָּה. אָמַר לוֹן, עַל דָּא אָמַר שְׁלֹמֹה הָאִי קָרָא, וְלֹא אָמַר הָאִי מְגַרְמִיָה, כְּשֶׁאָר אִינוֹן מְלִין. אֲלֵא אַהֲדָר אִינוֹן מְלִין דְטַפְשָׁאִי עַלְמָא דְאֲמַרִי כֶךָ, וּמֵאִי אֲמַרִי. פִּי מִקְרָה הָאָדָם וּמִקְרָה הַבְּהֵמָה וְגו', טַפְשָׁאִי דְלֹא יוֹדְעִי וְלֹא מִסְתַּכְּלָן בַּחֲכָמָתָא אֲמַרִי דֵהָאִי עַלְמָא אֲזִיל בְּמִקְרָה, וְקוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא לֹא אֲשַׁגַּח עֲלֵיהוּ, אֲלֵא מִקְרָה הָאָדָם וּמִקְרָה הַבְּהֵמָה וּמִקְרָה אֶחָד וְגו'.

וְכַד שְׁלֹמֹה אִסְתַּכַּל בְּאֵלִין טַפְשָׁאִין דְקָאֲמַרִי דָּא קָרָא לוֹן בְּהֵמָה, דְאִינוֹן עַבְדִּין גְּרַמְיִיהוּ בְהֵמָה מִמֶּשׁ, בְּגִין דְאֲמַרִי מְלִין אֵלִין. וּמִנֵּי לָן. קָרָא דְעֲלִיָה אוֹכַח, דְכַתִּיב, (קֹהֶלֶת א) אֲמַרְתִּי אָנִי בְּלִבִּי עַל דְבַרְת בְּנֵי הָאָדָם לְבָרִם הָאֱלֹהִים וְלִרְאוֹת שֶׁהֵם בְּהֵמָה הֵמָּה לָהֶם. אֲמַרְתִּי אָנִי בְּלִבִּי וְחִשְׁבִּנָא בְהָאִי לְאַסְתַּכְּלָא עַל מָה, עַל דְבַרְת בְּנֵי הָאָדָם. עַל הוּא מְלָה דְטַפְשׁוֹתָא, דְאִינוֹן אֲמַרִי לְבָרִם הָאֱלֹהִים בְּלַחֲוּדִיָהוּ, וְלֹא יִתְחַבְּרוּן בְּהַדִּי בְנֵי נְשָׂא אַחֲרָנִין דְאִית לוֹן מְהִימְנוּתָא, וְלִרְאוֹת שֶׁהֵם בְּהֵמָה הֵמָּה לָהֶם.

וְלִרְאוֹת בְּהוּ אִינוֹן בְּנֵי מְהִימְנוּתָא, שֶׁהֵם בְּהֵמָה מִמֶּשׁ, וְדַעְתִּיָהוּ כְכַעֲרָא. הֵמָּה לָהֶם בְּלַחֲוּדִיָהוּ, וְלֹא לְאַעֲלָא לְבִנֵי מְהִימְנוּתָא שֶׁהֵם בְּהֵמָה מִמֶּשׁ, וְדַעְתָּם כְּבְהֵמָה. הֵמָּה לָהֶם - בְּלַבְדָם, וְלֹא לְהַכְנִיס אֵת בְּנֵי הָאֲמוּנָה בְּדַעַת

וטפשות זו, ועל כף המה להם, ולא לאחריו. ומה דעתם? פי מקרה בני האדם ומקרה הבהמה ומקרה אחד לכלם וגו'. תפח רוחם של אותן בהמות, אותם טפשים או מחסרי אמונה. אוי להם! אוי לנפשם! טוב להם שלא יבואו לעולם!

ומה השיבם שלמה על זה? הפסוק אחריו, ואמר, ומי יודע רוח בני האדם העלה היא למעלה ורוח הבהמה היורדת היא למטה לארץ. מי יודע באותם טפשים שלא יודעים בכבוד המלך העליון ולא מסתכלים בתורה, רוח בני האדם העלה היא למעלה, למקום עליון, למקום נכבד, למקום קדוש, להזון מאור עליון, מאור המלך הקדוש, להיות צרור בצרור החיים, ונמצא לפני המלך הקדוש עולה תמימה, וזוהי העלה היא למעלה.

ורוח הבהמה היורדת היא למטה לארץ, ולא לאותו מקום שהיה כל אדם, שכתוב בו (בראשית ט) בצלם אלהים עשה את האדם, וכתוב (משלי ב) גר ה' נשמת אדם. איך אומרים אותם טפשים שאינם מבני האמונה, ורוח אחד לכל (קהלת א) תפח רוחם! עליהם כתוב (תהלים לה) יהיו כמץ לפני רוח ומלאך ה' דוחה. אלה ישארו בגיהנם לאותן דרגות תחתונות, ולא יעלו לדורי דורות. עליהם כתוב (שם קד) יתמו חטאים מן הארץ ורשעים עוד אינם ברכי נפשי את ה' הללויה. באו רבי חזקיה ורבי ייסא ונשקו ראשו. אמרו, ומה כל זה היה אתך ולא ידענו? אשרי השעה הזו שפגשנו אותך.

עוד אמר, וכי על זה בלבד תמה שלמה, והרי במקום אחר אמר

בדעתא דטפשותא דא, ועל דא המה להם, ולא לאחריו. ומה דעתא דלהון. פי מקרה בני האדם ומקרה הבהמה ומקרה אחד לכלם וגו'. תיפח רוחיהון דאינון בעירי. אינון טפשי. אינון מחסרי מהימנותא. ווי לון ווי לנפשייהו. טב להו דלא ייתון לעלמא.

ומה אתיב לון שלמה על דא. קרא אבתריה, ואמר, ומי יודע רוח בני האדם העולה היא למעלה ורוח הבהמה היורדת היא למטה לארץ. מי יודע באינון טפשי, דלא ידעי ביקרא דמלפא עלאה, ולא מסתכלי באורייתא, רוח בני האדם העולה, היא למעלה, לאתר עלאה, לאתר יקר, לאתר קדישא, לאתזנא מנהירו עלאה, מנהירו דמלפא קדישא, למהוי צרורא בצרורא דחיי, ואשתכחת קמי מלפא קדישא עולה תמימה ודא הוא העולה היא למעלה.

ורוח הבהמה היורדת היא למטה לארץ, ולא לההוא אתר דהוה כל בר נש, דכתוב ביה (בראשית ט) בצלם אלהים עשה את האדם, וכתוב (משלי ב) גר יי נשמת אדם. היה אמרי אינון טפשי דלאו מבני מהימנותא, ורוח אחד לכל, תיפח רוחיהון, עלייהו כתיב, (תהלים לה) יהיו כמץ לפני רוח ומלאך יי דוחה. אלין ישתארו בגיהנם, לאינון דרגין תתאין, ולא יסתלקון לדרי דרין. עלייהו כתיב (תהלים קד) יתמו חטאים מן הארץ ורשעים עוד אינם ברכי נפשי את יי הללויה. אתו רבי חזקיה ורבי ייסא, ונשקו רישיה, אמרו ומה כל כף הוה עמך ולא ידענא, זכאה האי שעתא דאערענא בך. (דף קנ"ח ע"א).

תו אמר, וכי על דא בלחודוי תוה שלמה, והא באתר אחרא אמר כגוונא דא, פתח

וְאָמַר, (קהלת ט) זֶה רַע בְּכָל אֲשֶׁר נַעֲשֶׂה תַחַת הַשָּׁמַשׁ. זֶה רַע וְדָאִי. מָאִי זֶה רַע. דָּא הוּא מָאן דְּאֹשִׁיד זְרַעָא בְּרִיקְנָא, וְחָבִיל אֹרְחֹוּי, בְּגִין דְּהָאִי לָאוּ מְדוּרִיהּ בְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְלֹא יִהְיֶה לִיהּ חוּלְקָא בְּעֵלְמָא דְאַתִּי. הֲדָא הוּא דְכַתִּיב, (תהלים ה) כִּי לֹא אֵל חִפְץ רָשַׁע אַתָּה לֹא יִגְוֶרְךָ רַע. עַל דָּא אָמַר, זֶה רַע, דְּלֹא יִהְיֶה לִיהּ מְדוּרָא לְעִילָא.

כִּי מְקַרְה אֶחָד לְכָל וְגַם לֵב בְּנֵי הָאָדָם מְלֵא רַע (בְּגִין דָּא) וְהוֹלִלוֹת בְּלִבְכֶם בְּחַיֵּיהֶם. שְׁטוּת תְּקוּעָה בְּלִבְכֶם, וְהֵם מְחֹסְרֵי אַמּוּנָה, וְאִין לְהֶם חֵלְק בְּקִדּוּשׁ בְּרוּךְ הוּא וּבְאֹתָם בְּנֵי אַמּוּנָה, לֹא בְּעוֹלָם הִזְהּ וְלֹא בְּעוֹלָם הַבָּא. זֶהוּ שְׁכַתּוּב (שם) שְׁלֹא יִהְיֶה לּוֹ מְדוּרָא לְמַעְלָה.

כִּי מְקַרְה אֶחָד לְכָל וְגַם לֵב בְּנֵי הָאָדָם מְלֵא רַע (מִשּׁוּם דָּא) וְהוֹלִלוֹת בְּלִבְכֶם בְּחַיֵּיהֶם (קהלת ט). שְׁטוּת תְּקוּעָה בְּלִבְכֶם, וְהֵם מְחֹסְרֵי אַמּוּנָה, וְאִין לְהֶם חֵלְק בְּקִדּוּשׁ בְּרוּךְ הוּא וּבְאֹתָם בְּנֵי אַמּוּנָה, לֹא בְּעוֹלָם הִזְהּ וְלֹא בְּעוֹלָם הַבָּא. זֶהוּ שְׁכַתּוּב (שם) וְאַחֲרֵיו אֵל הַמֵּתִים.

בֹּא וּרְאֵה, הַקִּדּוּשׁ בְּרוּךְ הוּא מְזַהֵר לְבַנְיָהּ הָעוֹלָם וְאָמַר, (דברים ל) וּבְחַרְתָּ בְּחַיִּים לְמַעַן תַּחֲיֶה, (בעוֹלָם הַזֶּה, וּבְעוֹלָם הַבָּא) וְהַחַיִּים שֶׁל אוֹתוֹ עוֹלָם הֵם. אוֹתָם רְשָׁעִים מְחֹסְרֵי אַמּוּנָה מֵהּ אוֹמְרִים? כִּי מִי אֲשֶׁר יִבְחַר וְגו'. אִף עַל גַּב שְׂיִבְחַר אָדָם בְּזֶה הָעוֹלָם (בְּאוֹתוֹ עוֹלָם) כְּמוֹ שְׂאָמַר - לֹא כְּלוּם הוּא, שְׁהָרִי מְסוּר בְּיַדְנוֹ, (קהלת שם) אֵל כָּל הַחַיִּים יֵשׁ בְּטַחֲוֹן, וּמְסוּר הוּא בְּיַדְנוֹ, (שם) כִּי לְכָל־חַי הוּא טוֹב מִן הָאֲרִיָּה הַמֵּת. אִיךָ יִהְיֶה לְנוֹ חַיִּים בְּאוֹתוֹ עוֹלָם? וְעַל כֵּן זֶה רַע וְדָאִי, שְׁלֹא יְדוּרוּ בְּמִלְךָ הָעֵלְיוֹן וְלֹא יִהְיֶה לְהֶם בּוֹ חֵלְק. וְאַף עַל גַּב שְׁכָל הַפְּסוּקִים הִלְלוּ תַמְצָא סְמוּכִין לְחֻבְרִים בְּדְבָרִים אַחֲרִים, אַבְל שְׁלֵמָה בָּא לְגַלּוֹת עַל אוֹתָם רְשָׁעִים מְחֹסְרֵי אַמּוּנָה שְׂאִין לְהֶם חֵלְק בְּקִדּוּשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּעוֹלָם הַזֶּה וּבְעוֹלָם הַבָּא.

זֶה רַע בְּכָל אֲשֶׁר נַעֲשֶׂה תַחַת הַשָּׁמַשׁ. זֶה רַע וְדָאִי. מָאִי זֶה רַע. דָּא הוּא מָאן דְּאֹשִׁיד זְרַעָא בְּרִיקְנָא, וְחָבִיל אֹרְחֹוּי, בְּגִין דְּהָאִי לָאוּ מְדוּרִיהּ בְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְלֹא יִהְיֶה לִיהּ חוּלְקָא בְּעֵלְמָא דְאַתִּי. הֲדָא הוּא דְכַתִּיב, (תהלים ה) כִּי לֹא אֵל חִפְץ רָשַׁע אַתָּה לֹא יִגְוֶרְךָ רַע. עַל דָּא אָמַר, זֶה רַע, דְּלֹא יִהְיֶה לִיהּ מְדוּרָא לְעִילָא.

כִּי מְקַרְה אֶחָד לְכָל וְגַם לֵב בְּנֵי הָאָדָם מְלֵא רַע (בְּגִין דָּא) וְהוֹלִלוֹת בְּלִבְכֶם בְּחַיֵּיהֶם. שְׁטוּת תְּקוּעָה בְּלִבְיֵיהוּ, וְאִינוּן מְחֹסְרֵי מְהִימְנוּתָא, וְלִית לֹון חוּלְקָא בְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וּבְאִינוּן בְּנֵי מְהִימְנוּתָא, לָאוּ בְּעֵלְמָא דִּין, וְלֹא בְּעֵלְמָא דְאַתִּי, הֲדָא הוּא דְכַתִּיב, (קהלת ט) וְאַחֲרֵיו אֵל הַמֵּתִים.

תָּא חֲזִי, קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אַזְהַר לְבַנְיָהּ עֵלְמָא וְאָמַר, (דברים ל) וּבְחַרְתָּ בְּחַיִּים לְמַעַן תַּחֲיֶה, (בְּחַיִּי עֵלְמָא, וּבְעֵלְמָא דְאַתִּי) וְחַיִּין דִּיהוּא עֵלְמָא נִינְהוּ. אִינוּן חַיִּיבִין מְחֹסְרֵי מְהִימְנוּתָא מָאִי קָא אַמְרִי. (קהלת ט) כִּי מִי אֲשֶׁר יִבְחַר וְגו'. אִף עַל גַּב דְּיִבְחַר בַּר נָשׁ בְּהָאִי עֵלְמָא (כ"א בְּחַוּא עֵלְמָא) כְּמָה דְאָמַר, לָאוּ הוּא כְּלוּם, דְּהָא מְסִירָא דָּא בִידְנָא, (קהלת ט) אֵל כָּל הַחַיִּים יֵשׁ בְּטַחֲוֹן, וּמְסִירָא דָּא בִידְיֵיהוּ, (קהלת ט) כִּי לְכָל־חַי הוּא טוֹב מִן הָאֲרִיָּה הַמֵּת. הִיךְ יִהְיֶה לָן חַיִּין בְּהַהוּא עֵלְמָא. וְעַל דָּא זֶה רַע וְדָאִי, דְּלֹא יְדוּרוּן בְּמִלְכָּא עֵלְאָה, וְלֹא יִהְיֶה לֹון חוּלְקָא בִּיהּ.

וְאַף עַל גַּב דְּכָל הַגִּי קָרְאִי תַשְׁפַּח סְמוּכִין לְחֻבְרֵיָא בְּמִלִּין אַחֲרֵנִין, אַבְל וְדָאִי שְׁלֵמָה קָא אַתָּא לְגַלְאָה עַל אִינוּן חַיִּיבִין מְחֹסְרֵי מְהִימְנוּתָא, דְּלִית לֹון חוּלְקָא בְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּעֵלְמָא דִּין וּבְעֵלְמָא דְאַתִּי.

אמר לו, התרצה שנתחבר אתך ותלך אתנו? אמר להם, אם אעשה כך, התורה תקרא עלי כסיל! ולא עוד, אלא שאתחייב בנפשי אמרו לו, למה? אמר להם, שהרי אני שליח, ושליחותי בשליחות, ושלמה המלך אמר, (משלי כו) מקצה רגלים חמס שתה שלח דברים ביד כסיל. בא וראה, המרגלים, על שלא נמצאו בני האמונה ושלוחי אמונה, התחייבו בנפשם בעולם הזה ובעולם הבא. נשקם והלך לו.

הלכו רבי חזקיה ורבי ייסא עד שהיו הולכים פגעו באותם בני אדם. שאלו את רבי חזקיה ורבי ייסא עליו. אמרו, מה שמו של אותו אדם? אמרו, רבי חגי הוא, וחרב בין החברים הוא, ושליחותו החברים מכלל לדעת דברים מרבי שמעון בן יוחאי ושאר החברים. אמר רבי ייסא, ודאי זהו רבי חגי, שכל ימיו לא רצה להראות עצמו במה שידע, ועל זה אמר לנו שהרי בנו זכה לו בתורה, משום שאמר הפסוק, (שם) ראית איש חכם בעיניו תקנה לכסיל ממנו. ודאי שליח נאמן הוא, (ואשריו הוא שליח נאמן) ואשריו מי ששלח דבריו בידי שליח נאמן.

בא וראה, אליעזר עבד אברהם מבני כנען היה, כמו שנאמר (חושע יב) כנען בידו מאזני מרמה. ועל כנען כתוב, (בראשית ט) ארור כנען עבד עבדים יהיה לאחיו. ומשום שהיה שליח נאמן, מה כתוב בו? (שם כד) בא ברוך ה'. ברוך ה' ממש. ועל זה נכתב כך בתורה, משום שיצא מאותה קללה והתברך. ולא די לו שיצא ממנה, אלא שהתברך בשם הקדוש ברוך הוא. ולמדנו שבא מלאך, והכניס דבר זה בפי לבן.

אמר ליה, תבעי דנתחבר בהדן ותזיל בהדן. אמר להו, אי עבידנא הכי, אורייתא יקרי עלי כסיל, ולא עוד אלא דאתחייבנא בנפשאי. אמרו ליה למה. אמר לון דהא שליחא אנא, ושדרו לי בשליחותא, ושלמה מלכא אמר, (משלי כו) מקצה רגלים חמס שתה שלח דברים ביד כסיל. תא חזי, מרגלים על דלא אשתכחו בני מהימנותא ושלוחי מהימנותא, אתחייבו בנפשיהו בעלמא דין ובעלמא דאתי. נשק לון, ואזל ליה.

אזלו רבי חזקיה ורבי ייסא, עד דהוו אזלו פגעו באינון בני נשא. שאלו רבי חזקיה ורבי ייסא עליה, אמרו מה שמייה דההוא בר נש. אמרו, רבי חגי הוא, וחרבא דבין חברייה הוא, ושדרו ליה חברייה דבבל, למנדע מלין מרבי שמעון בן יוחאי ושאר חברייה. אמר רבי ייסא, ודאי דא הוא רבי חגי, דכל יומי לא בעא לאחזאה גרמיה במה דינדע, ועל דא אמר לן דהא בריה זכה ליה באורייתא, בגין דאמר קרא, (משלי כו) ראית איש חכם בעיניו תקנה לכסיל ממנו. ודאי שליחא מהימנא איהו, (וזכאה הוא שליחא מהימנא) וזכאה איהו מאן דשדר מלוי בידא דשליחא מהימנא.

תא חזי, אליעזר עבד אברהם מבני כנען הוה, כמה דאת אמר, (חושע יב) כנען בידו מאזני מרמה. וכנען כתיב עליה, (בראשית ט) ארור כנען עבד עבדים יהיה לאחיו. ובגין דהוה שליחא מהימנא, מה כתיב ביה. (בראשית כד) בא ברוך יי. ברוך יי ממש. ועל דא אכתיב הכי באורייתא, בגין דנפק מההיא קללה, ואתברך. ולא די ליה דנפיק מנה, אלא דאתברך בשמייה דקודשא בריך הוא. ואוליפנא דאתא מלאך, ואעיל מלה דא בפומיה דלבן.

וַיִּשְׁלַח אֹתָם מֹשֶׁה וְגו', כָּלֵם אֲנָשִׁים. כָּלֵם צְדִיקִים הָיוּ וְרֹאשֵׁי יִשְׂרָאֵל הָיוּ, אָבֶל הֵם לְקַחוּ לַעֲצָמָם עֵצָה רָעָה. מִדּוּעַ נָטְלוּ עֵצָה זוֹ? אֵלָּא אָמְרוּ, אִם יִכְנָסוּ יִשְׂרָאֵל לְאֶרֶץ - יַעֲבִירוּ אֹתָנוּ מִלְּהוּיֹת רְאשִׁים, וַיִּמְנָה מֹשֶׁה רְאשִׁים אַחֲרָיִם, שֶׁהָרִי אָנוּ זְכִינוּ בַּמְדַּבֵּר לְהוּיֹת רְאשִׁים, אָבֶל בְּאֶרֶץ לֹא נִזְכָּה. וְעַל שֶׁלְקַחוּ עֵצָה רָעָה לַעֲצָמָם, מִתּוֹ הֵם וְכָל אֹתָם שֶׁלְקַחוּ דְבָרֵיהֶם.

אֵלֶּה שְׁמוֹת הָאֲנָשִׁים אֲשֶׁר שִׁלַּח מֹשֶׁה וְגו'. אָמַר רַבִּי יִצְחָק, מֹשֶׁה הִסְתַּפֵּל וַיִּדַּע שְׂלֵא יִצְלִיחוּ בְדַרְכֵיהֶם, וְאִזּוֹ הִתְפַּלֵּל עַל יְהוֹשֻׁעַ. וְאִזּוֹ כָּלֵב הָיָה בְדַחֵק, וְאָמַר מָה אַעֲשֶׂה? הָרִי יְהוֹשֻׁעַ הוֹלֵךְ בְּסִיעוּעַ עֲלִיּוֹן שֶׁל מֹשֶׁה, שֶׁשִּׁלַּח בּוֹ אֹרֹךְ הַלְבָנָה, וְהוּא הָאִיר עֲלָיו בְּתַפְלָתוֹ מִשּׁוֹם שֶׁהוּא שִׁמְשׁוֹ. מָה עָשָׂה כָּלֵב? נִשְׁמַט מֵהֶם וְהִלָּךְ לְקַבְרֵי הָאֲבוֹת, וְהִתְפַּלֵּל שֵׁם תְּפִלָּתוֹ.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, דֶּרֶךְ אַחֵר לְקַח, וְעַקֵּם שְׁבִילִים, וְהִגִּיעַ עַל קַבְרֵי הָאֲבוֹת וְהִסְתַּפֵּן בְּעֲצָמוֹ, שֶׁהָרִי כְּתוּב וְשֵׁם אַחֲמִינֹן וְשֵׁי וְתַלְמִי יְלִידֵי הַעֲנֹק. אָבֶל מִי שֶׁהוּא בְדַחֵק, לֹא מִסְתַּפֵּל עַל דְּבָר. כִּף כָּלֵב, מִשּׁוֹם שֶׁהָיָה בְדַחֵק, לֹא הִסְתַּפֵּל עַל דְּבָר, וְכֹא לְהִתְפַּלֵּל עַל קַבְרֵי הָאֲבוֹת לְהַנְצִיל מֵעֵצָה זוֹ.

וַיִּקְרָא מֹשֶׁה לְהוֹשֻׁעַ בֶּן נוּן יְהוֹשֻׁעַ. רַבִּי יִצְחָק אָמַר, וְכִי הוֹשֻׁעַ קָרָא הַפְּסוּקָה? וְהָרִי כְּתוּב (שְׁמוֹת יז) וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל יְהוֹשֻׁעַ. (שם לא) יְהוֹשֻׁעַ בֶּן נוּן נַעַר. (שם יז) וַיַּחֲלֵשׁ יְהוֹשֻׁעַ. אֵלָּא אָמַר לוֹ מֹשֶׁה, יְהִי יוֹשִׁיעָךְ מִהֶם.

רַבִּי אַבָּא אָמַר, כִּינּוּן שֶׁשִּׁלַּחוּ לְהַכְנִיס לְשָׁם, הַצֵּטְרָךְ לְהוּיֹת שְׁלָם, וּבִמָּה? בְּשִׁכְנִינָה. שְׁעַד

וַיִּשְׁלַח אֹתָם מֹשֶׁה וְגו', כָּלֵם אֲנָשִׁים. כָּלֵהוּ זָכָאִין הוּוּ, וְרִישֵׁי דְיִשְׂרָאֵל הוּוּ. אָבֶל אֵינּוּן דְּבָרוּ לְגַרְמִייהוּ עֵיטָא בִישָׂא. אֲמַאי נָטְלִי עֵיטָא דָא. אֵלָּא אָמְרוּ, אִי יִיעֲלוּן יִשְׂרָאֵל לְאַרְעָא, נִתְעַבְרַן אֲנִין מִלְּמַהוּי רִישִׁין, וַיִּמְנִי מֹשֶׁה רִישִׁין אַחֲרֵינִין, דְּהָא אֲנִין זְכִינוּן בְּמַדְבְּרָא לְמַהוּי רִישִׁין, אָבֶל בְּאַרְעָא לֹא נִזְכָּי. וְעַל דְּנָטְלִי עֵיטָא בִישָׂא לְגַרְמִייהוּ, מִיתוּ אֵינּוּן, וְכָל אֵינּוּן דְּנָטְלוּן מְלִייהוּ. (דף קנ"ח ע"ב).

אֵלֶּה שְׁמוֹת הָאֲנָשִׁים אֲשֶׁר שִׁלַּח מֹשֶׁה וְגו', אָמַר רַבִּי יִצְחָק, מֹשֶׁה אִסְתַּפֵּל וַיִּדַּע דְּלֹא יִצְלִחוּן בְּאַרְחִייהוּ, כְּדִין צְלִי עֲלֵיהּ דִּיהוֹשֻׁעַ. כְּדִין כָּלֵב הָוָה בְּדוּחֶקָא, אָמַר, מָה אַעֲבִיד, הָא יְהוֹשֻׁעַ אֲזִיל בְּסִיעֵתָא עֲלָאָה דְּמֹשֶׁה, דְּשָׁדַר בֵּיהּ נְהִירוֹ דְּסִיְהָרָא, וְהוּא אֲנַהִיר עֲלֵיהּ בְּצִלוֹתֵיהּ, בְּגִין דְּאִיהוּ שִׁמְשָׂא. מָה עֲבַד כָּלֵב, אֲשֶׁתְּמִיט מְנִייהוּ, וְאִתִּי לְגַבִּי קַבְרֵיָא דְאַבְהֵן, וְצִלִּי תַמָּן צִלוֹתֵיהּ.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, אֲרִיח אַחֲרָא נָטִיל, וְעַקִּים שְׁבִילִין, וּמָטָא עַל קַבְרֵי דְאַבְהֵן, וְאִסְתַּפֵּן בְּגַרְמִייהּ, דְּהָא כְּתִיב וְשֵׁם אַחֲמִינֹן שִׁשִּׁי וְתַלְמִי יְלִידֵי הַעֲנֹק. אָבֶל מָאן דְּאִיהוּ בְּדוּחֶקָא, לֹא אִסְתַּפֵּל מְדִי. כִּף כָּלֵב, בְּגִין דְּהוּא בְּדוּחֶקָא, לֹא אִסְתַּפֵּל מְדִי, וְאִתָּא לְצִלָּאָה עַל קַבְרֵי אַבְהֵן, לְאַשְׁתַּזְבָּא מְעֵיטָא דָא.

וַיִּקְרָא מֹשֶׁה לְהוֹשֻׁעַ בֶּן נוּן יְהוֹשֻׁעַ. (במדבר יג) רַבִּי יִצְחָק אָמַר, וְכִי הוֹשֻׁעַ קָרָא יְהוֹשֻׁעַ. (שְׁמוֹת יז) וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל יְהוֹשֻׁעַ. (שְׁמוֹת יז) וַיַּחֲלֵשׁ בֶּן נוּן נַעַר. (שְׁמוֹת יז) וַיַּחֲלֵשׁ יְהוֹשֻׁעַ. אֵלָּא אָמַר לִיָּה מֹשֶׁה, יְהִי יוֹשִׁיעָךְ מִנִּייהוּ.

רַבִּי אַבָּא אָמַר, כִּינּוּן דְּשִׁדְרִיָּה לְמִיעַל לְתַמָּן, אֲצִטְרִיךְ לְמַהוּי שְׁלָם. וּבִמָּה. בְּשִׁכְנִינָתָא. דַּעַד הָהִיא שְׁעֵתָא נַעַר אַקְרִי, כְּמָה דְּאוּקִימָנָא.

אותה שעה נקרא נער, כמו שבארנו, ובאותה שעה קשרו משה אליה. ואף על גב שמצאנו יהושע בתחלה, הפסוק קראו כף על שעתיד להקרא כף. אמר משה, ודאי זה לא צריך להפנס לשם, אלא בשכינה, וכף ראוי.

ה'ש ביה עץ אם אין וגו'. רבי חייא אמר, וכי לא היה יודע משה שיש ביה כמה עצים משנים זה מזה? והרי הוא שבח אותה לישראל כמה פעמים, והוא הסתפק בזה? והרי הקדוש ברוך הוא אמר למשה בתחלה שהיא ארץ זבת חלב ודבש. אמר רבי יוסי, בזה התעוררו החכמים, שפיתוב (איוב א) איש היה בארץ עוץ איוב שמו.

אמר רבי שמעון, רמז להם רמז חכמה על מה ששאלו בתחלה, שפיתוב (שמות יז) ה'ש ה' בקרבנו אם אין. אמר, שם תראו אם היא ראוייה לזה או לזה. אמר להם, אם תראו שפרי הארץ כשאר ארצות העולם - יש ביה עץ חיים, ולא ממקום יותר עליון. ואם תראו שפרי הארץ יתר ומשנה מכל מקום בעולם, תדעו שהרי מהעתיק הקדוש שופע ונמשך אותו שנוי עליון מכל מקומות העולם. וכזה תדעו - ה'ש ביה ע"ץ אם אין, וזה צריכים אתם בתחלה (שבמעיכם רציתם) לדעת זה, שפיתוב ה'ש ה' בקרבנו. בקרבנו דוקא, או אם אין. ועל זה והתחזקתם ולקחתם מפרי הארץ, לדעת שנוי שלו.

והימים ימי בפורי ענבים. והימים, מה בא לומר, שהרי ואז בפורי ענבים מספיק לו? אלא והימים - אותם הנודעים, כלם היו מחברים באותו זמן באותו עץ שחטט בו אדם הראשון, כמו ששינוי ענבים היו, ועל זה

ובהיה שעתא קשיר ליה משה בהדה, ואף על גב דאשפחן יהושע בקדמיתא, קרא קרייה הכי על ההוא דזמין למקרייה. אמר משה, ודאי לא אצטרף דא למיעל תמן, אלא בשכינתא, והכי אתחזי.

ה'ש ביה עץ אם אין וגו', (במדבר יג) רבי חייא אמר, וכי לא היה ידע משה דאית ביה כמה אילנין משניין דא מן דא, והא הוא שבח לה לישראל בכמה זמנין, והוא אסתפק בדא. והא קדשא בריה הוא קאמר ליה למשה בקדמיתא, דהיא ארץ זבת חלב ודבש. אמר רבי יוסי, הא אתערו חבריאי, דכתיב, (איוב א) איש היה בארץ עוץ איוב שמו.

אמר רבי שמעון, רמז להם רמיזא דחכמתא, על מה דשאלו בקדמיתא. דכתיב, (שמות י"ז) ה'ש יי בקרבנו אם אין. אמר, תמן, תחמון, אי היא אתחזיא להאי, או להאי. אמר לון, אי תחמון דאיבא דארעא כשאר ארעי דעלמא, יש ביה עץ אילנא דחיי, ולא מאתר עלאה יתיר. ואי תחמון דאיבא דארעא יתיר ומשנייא מפל אתר דעלמא, תנדעון, דהא מעתיקא קדישא קא נגיד ואתמשך ההוא שנויאי עלאה, מפל אתרי דעלמא. ובדא תנדעון, ה'ש ביה ע"ץ, אם אין, ודא בעיתון בקדמיתא (דבמעיון בעיתון) למנדע דא, דכתיב, (שמות י"ז) ה'ש יי בקרבנו. בקרבנו דייקא, או אם אין. ועל דא והתחזקתם ולקחתם מפרי הארץ, למנדע שנויאי דיליה.

והימים ימי בפורי ענבים. והימים, מאי קא מיירי, דהא ואז בפורי ענבים סגי ליה. אלא והימים, אינון דאשתמודען, פלהו הוו מתחברן בההוא זמנא בההוא אילנא דחטא ביה אדם הראשון. כמה דתנינן ענבים היו

והימים - אותם הידועים - ימי בכורי ענבים דוקא.

ויעלו בנגב ויבא עד חברון. ויבאו צריך להיות! אלא אמר רבי יוסי, פלב הוא שבא להתפלל על קברי האבות. אמר פלב, יהושע הרי ברכו משה בסיוע עליון קדוש ויכול להנצל מהם, ואני מה אעשה? נמלך לבקש בקשה על קברי האבות כדי שינצל מסודותיהם (מצעה רעה) של שאר מרגלים.

רבי יצחק אמר, מי שהיה רשום מכלם, זה נכנס בו, שבו תלוי הפל. ובה וראה, מי הוא משאר אחרים שיכול להפנס לשם? שהרי כתוב ושם אחימן ששי ותלמי, ומפחדם מי יכול להפנס במערה? אלא השכינה נכנסה שם עם פלב, לבשר לאבות שהרי הגיע זמן להכניס בניהם לארץ שנשבע להם הקדוש ברוך הוא, וזהו ויבא עד חברון.

למדנו, אחימן ששי ותלמי ממי יצאו? זרע היו מאותם נפילים שהפילים הקדוש ברוך הוא בארץ והולידו מבנות הארץ, ומהם יצאו גבורי עולם, כמו שכתוב (בראשית ו) המה הגברים אשר מעולם אנשי השם. אשר מעולם, שמש (משנברא) העולם נמצאו. אנשי השם, אחימן ששי ותלמי. ויבאו עד נחל אשכול וגו'. רבי יהודה פתח, (ישעיה מב) כה אמר האל ה' בורא השמים ונוטיהם וגו'. כמה יש להם לבני אדם להסתפל בעבודת הקדוש ברוך הוא. כמה יש להם להסתפל בדברי תורה. שכל מי שמשתדל בתורה, כאלו מקריב כל קרבנות העולם לפני הקדוש ברוך הוא. ולא עוד, אלא שהקדוש ברוך

ועל דא, והימים: אינון דאשתמודען, ימי בכורי ענבים דייקא.

ויעלו בנגב ויבא עד חברון. (במדבר יג) ויבאו מיבעי ליה. אלא אמר רבי יוסי, פלב הוא דאתא לצלאה על קברי אבהתא. אמר פלב, יהושע הא ברכיה משה בסיועא עלאה קדישא, ויכיל לאשתזבא מנייהו, ואנא מה אעביד. אימלך, למבעי בעותא על קברי אבהתא, בגין דישתזיב מרזיהון (ס"א מעיטא בישא) דשאר מאללין.

רבי יצחק אמר, מאן דהוה רשים מפלהו דא עאל בגווייה דביה תליא כלא. ותא חזי, מאן הוא משאר אחרי דיכול לאעלא תמן, דהא כתיב ושם אחימן ששי ותלמי, ומדחילו דלהון מאן יכיל לאעלאה (דף קנ"ט ע"א) במערתא. אלא שכינתא עאלת תמן בכלב, לבשרא לאבהן, דהא מטא זמנא לאעלא בנייהו לארעא, דאומי לון קדשא בריך הוא, ודא הוא ויבא עד חברון.

האנא, אחימן ששי ותלמי, ממאן נפקו. זרעא הוו מאינון נפילין, דאפיל לון קדשא בריך הוא בארעא, ואולידו מבנת ארעא, ומנייהו נפקו גיברי עלמא, כמה דכתיב, (בראשית ו) המה הגבורים אשר מעולם אנשי השם. אשר מעולם, שמש (נ"א מראתברי) עלמא משתפחי. אנשי השם אחימן ששי ותלמי.

ויבאו עד נחל אשכול וגו', (במדבר יג) רבי יהודה פתח, (ישעיה מב) כה אמר האל יי בורא השמים ונוטיהם וגו'. כמה אית להו לבני נשא לאסתפלא בפולחנא דקודשא בריך הוא, כמה אית להו לאסתפלא במלי דאורייתא, דכל מאן דאשתדל באורייתא, פאלו מקרב כל קורבניו דעלמא לקמי קדשא בריך הוא. ולא עוד אלא דקודשא בריך

פל קורבניו דעלמא לקמי קדשא בריך הוא. ולא עוד אלא דקודשא בריך

הוא מכפר לו על כל חטאיו, ומתקנין לו
כמה כסאות לעולם הבא.

רבי יהודה היה הולך בדרך יחד עם רבי
אבא. שאל אותו, אמר, דבר אחד אני רוצה
לשאל; כיון שידע הקדוש ברוך הוא
שעתיד האדם לחטא לפניו ולגזר עליו
מיתה, מדוע בראו? שהרי התורה היתה
אלפים שנים עד שלא נברא העולם, וכתוב
בה בתורה, (במדבר ט) אדם פי ימות באהל.

(שםכו) איש פי ימות. וימת. ויחי פלוני וימת.
מה רצה הקדוש ברוך הוא לאדם בעולם
הזה, שאפלו אם ישתדל בתורה יומם
ולילה ימות, ואם לא ישתדל בתורה ימות,
הכל בדרך אחד, פרט לפרישות אותו
עולם, כמו שנאמר (קהלת ט) כטוב כחוטא.

אמר לו, דרכי רבונך וגזרות רבונך מה לך
לטרח בהם? מה שיש לך רשות לדעת
ולהסתפל - שאל, ומה שאין לך רשות
לדעת - כתוב (שםה) אל תתן את פיך לחטא
את בשרף, שדרכי הקדוש ברוך הוא
וסתריו גנוזים עליונים, שהוא נסתר וגנוז
אין לנו לשאל. אמר לו, אם כך, הרי התורה
כלה נסתרת וגנוזה, שהרי היא שם קדוש
עליון, ומי שמתעסק בתורה כאלו התעסק
בשמו הקדוש, ואם כך אין לנו לשאל
ולהסתפל.

אמר לו, כל התורה נסתרת וגלויה, ושמו
הקדוש נסתר וגלוי, וכתוב (דברים כט)
הנסתרת לה' אלהינו והנגלת לנו ולבנינו.
הנגלת לנו, שיש לנו רשות לשאל ולעין
ולהסתפל בהם ולדעת בהם. אבל הנסתרת
לה' אלהינו, שלו הם, ולו נראים, שמי יכול
לדעת ולהתדבק בדעתו הנסתרת, וכל שפן
לשאל?

שמא קדישא עלאה הוי, ומאן דמתעסק באורייתא כאלו אתעסק בשמיה
קדישא, ואי הכי, לית לן לשאלא ולאסתפלא.

אמר ליה אורייתא כלא סתים וגלייא, ושמיה קדישא סתים וגלייא, וכתוב
(דברים כט) הנסתרות ליי' אלהינו והנגלות לנו ולבנינו, הנגלות לנו,

דאית רשו לשאלא, ולעיינא ולאסתפלא בהו ולמנדע בהו. אבל הנסתרות
ליי' אלהינו, דיליה אינון, וליה אתחזיין, דמאן יכיל למנדע ולאסתפלא
דעתוי סתימא, ופל שפן למשאל.

הוא מכפר ליה על כל חובוי, ומתקנין
ליה כמה כורסיין לעלמא דאתי, (חסר).

רבי יהודה הוה אזיל בארחא בהדי רבי
אבא, שאל ליה, אמר מלה חד

בעינא לשאלא, כיון דינדע קדשא בריך
הוא דזמין בר נש למחטי קמיה,

ולמגזר עליה מיתה, אמאי ברא ליה.
דהא אורייתא הוה תרי אלפין שנין עד

לא איברי עלמא. וכתוב בה באורייתא,
(במדבר ט) אדם פי ימות באהל. (במדבר כז)

איש פי ימות. וימת. ויחי פלוני וימת.
מאי קבעי קדשא בריך הוא לבר נש

בהאי עלמא, דאפילו אי אשתדל
באורייתא יממא וליליא ימות, ואי לא

אשתדל באורייתא ימות, פלא כחד
ארחא, בר פרישותא דההוא עלמא,

כמה דאת אמר (קהלת ט) כטוב כחוטא.
אמר ליה, אורחוי דמארך, וגזרי

דמארך, מה לך למטרח בהו.
מה דאית לך רשו למנדע ולאסתפלא

שאיל, ודלית לך רשו למנדע, כתיב
(קהלת ה) אל תתן את פיך לחטא את

בשרך, דאורחוי דקודשא בריך הוא
וסתרין, גניזין עלאין, דהוא סתים וגניז

לית לן לשאלא. אמר ליה, אי הכי, הא
אורייתא כלא סתים וגניז, דהא היא

בא וראה, אין רשות לבני העולם לומר דברים נסתרים ולפרשם, פרט למגורה הקדושה רבי שמעון, שהרי הקדוש ברוך הוא הסכים על ידו. ומשום שדורו רשום למעלה ולמטה, ועל זה דברים נאמרים בגלוי על ידו, ולא יהיה דור כדור שהוא שרוי בתוכו, עד שיבא מלך המשיח.

אב"ר בא וראה, כתוב (בראשית א) ויברא אלהים את האדם בצלמו בצלם אלהים ברא אתו. (בכל הוא כעין דגמה שלמעלה. בא ראה) סוד הדבר - שלשה עולמות יש לקדוש-ברוך-הוא שהוא נסתר בתוכם. עולם ראשון, אותו עליון נסתר הכל, שלא מסתפל בו ולא נודע בו, פרט לו שהוא גנוז בתוכו.

עודם שני, שהוא קשור באותו שלמעלה, וזהו שהקדוש ברוך הוא נודע ממנו, כמו שכתוב (תהלים קיח) פתחו לי שערי צדק, זה השער לה. וזהו עולם שני.

עודם שלישי, אותו עולם פתוח מהם שנמצא בו פרוד, וזהו עולם שפלאים עליונים שורים בתוכו, והקדוש ברוך הוא נמצא בו ולא נמצא. נמצא בו כעת. כשרוצים להסתפל ולדעת אותו, מסתלק מהם, ולא נראה, עד שפלים שואלים איה מקום כבודו. (יחזקאל א) ברוך כבוד ה' ממקומו. וזהו עולם שלא נמצא בו תמיד. כמו זה, (בראשית ט) בצלם אלהים עשה את האדם. אז יש לו שלשה עולמות. עולם ראשון - העולם הזה שנקרא עולם הפרוד, והאדם נמצא בו ולא נמצא. כשרוצים להסתפל בו, מסתלק מהם ולא נראה.

אשתכח. פד בעאן לאסתפל ביה, אסתלק מנייהו ולא אתחזי.

תא חזי, לית רשו לבני עלמא למימר מלין סתימין ולפרשא לון, פר בוצינא קדישא רבי שמעון, דהא קדשא ברוך הוא אסתפם על ידוי. ובגין דדרא דיליה רשימא הוא לעילא ותתא, ועל דא מלין אתמרו באתגלייא על ידוי, ולא יהא דרא כדרא דא דאיהו שארי בגויה, עד דייתי מלפא משיחא.

אב"ר תא חזי, פתיב (בראשית א) ויברא אלהים את האדם בצלמו בצלם אלהים ברא אותו (בכלא הוא כעין דוגמא דעילא תא חזי) רזא דמלה, תלת עלמין אית ליה לקודשא ברוך הוא, דאיהו גניז בגווייהו. עלמא קדמאה, ההוא עלאה טמירא דכלא, דלא אסתפל ביה, ולא אתידע ביה, פר איהו, דאיהו גניז בגויה.

עלמא תניינא, דאיהו קשיר בההוא דלעילא, ודא הוא דקודשא ברוך הוא אשתמודע מניה, כמה דכתיב (תהלים קיח) פתחו לי שערי צדק, זה השער ליי. ודא הוא עלמא תניינא.

עלמא תליתאה, ההוא עלמא תתאה מנייהו, דאשתכח ביה פרודא, ודא הוא עלמא דמלאכי עלאי שריין בגויה, וקודשא ברוך הוא אשתכח ביה, ולא אשתכח. אשתכח ביה השתא, פד בעאן לאסתפל ולמנדע ליה, אסתלק מנייהו, ולא אתחזי, עד דכלהו שאלי איה מקום כבודו. (יחזקאל א) ברוך כבוד ה' ממקומו. והאי הוא עלמא דלא אשתכח ביה תדירא.

בגוונא דא, (בראשית ט) בצלם אלהים עשה את האדם. פדין אית (דף קנ"ט ע"ב) ליה תלת עלמין. עלמא קדמאה: האי עלמא דאקרי עלמא דפירודא, ובר נש אשתכח ביה ולא אשתכח. פד בעאן לאסתפל ביה, אסתלק מנייהו ולא אתחזי.

עוֹלָם שְׁנֵי - עוֹלָם שֶׁהוּא קָשׁוּר
בְּאוֹתוֹ עוֹלָם עֲלִיּוֹן, וְזֶהוּ גֵן עֵדֶן
שֶׁבְּאַרְצָן, שֶׁזֶהוּ קָשׁוּר בְּעוֹלָם
עֲלִיּוֹן אַחֵר, וּמִזֶּה נִדְרַע וּמִתְיַדַע
עוֹלָם אַחֵר.

עוֹלָם שְׁלִישִׁי - עוֹלָם עֲלִיּוֹן טְמִיר,
גְּנוּז וְנִסְתָּר, שְׁאִין מִי שְׂיַדַע אוֹתוֹ,
כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב (ישעיה טד) עֵינַי לֹא
רָאִתִּי אֱלֹהִים זֹולָתְךָ יַעֲשֶׂה
לְמַחְפָּה לוֹ. וְהַפֵּל כְּדֹגְמָה עֲלִיּוֹנָה,
(ראשון שאמרתי ובאמת) שֶׁכְּתוּב (בראשית
ט) בְּצִלְם אֱלֹהִים עָשָׂה אֶת הָאָדָם.

(בא ראה, ודאי)

עַל זֶה כְּתוּב, (דברים יד) בְּנִים אַתֶּם
לַה' אֱלֹהֵיכֶם וְגו', כְּמוֹ שֶׁפָּרְשׂוּהָ.
וְאֵלוּ הֵם בְּצִלְם אֱלֹהִים, וְאֵלוּ
יִוְרָשִׁים יִרְשָׁה עֲלִיּוֹנָה כְּמוֹ שְׁלוֹ.
וְעַל זֶה מְזַכְּרִים בַּתּוֹרָה (דברים יד)
לֹא תִתְגַּדְּדוּ וְלֹא תִשְׁיִמוּ קִרְחָה.
שְׁהָרִי לֹא נֶאֱכָד, וְהָרִי מְצוּי
בְּעוֹלָמוֹת טוֹכִים עֲלִיּוֹנִים
וּמְכַבְּדִים, לְהִיּוֹת שְׂמֵחִים
כְּשֶׁמִּסְתַּלַּק (צדיק) מִהָעוֹלָם הַזֶּה.

וְכֹא וְרָאָה, אֶלְמָלָא לֹא חֲטָא
אָדָם, לֹא יִטְעַם טַעַם הַמָּוֶת
בְּעוֹלָם הַזֶּה בְּזִמְנָן שְׂיִכְנֹס
לְעוֹלָמוֹת אַחֵרִים. אֲבָל מִשׁוּם
שֶׁחֲטָא, טוֹעַם טַעַם הַמָּוֶת עַד
שֶׁלֹּא יִכְנֹס לְאוֹתָם עוֹלָמוֹת,
וּמִתְפַּשֵּׁט הָרוּחַ מִגּוֹף זֶה,
וּמִשְׁאִירוֹ בְּעוֹלָם הַזֶּה, וְהָרוּחַ
מִתְרַחֶצֶת בְּנֶהַר דִּינּוּר לְקַבֵּל
עֲנֻשָׁה. וְאַחֵר כִּךָּ נִכְנָסֶת לְגֵן עֵדֶן
שֶׁבְּאַרְצָן, וּמִזְדַּמֵּן לָהּ כְּלֵי אוֹר
אַחֵר, כְּפָרְצוֹף הַגּוֹף שֶׁל הָעוֹלָם
הַזֶּה מִמֶּשׁ. וּמִתְלַבֶּשֶׁת וּנְתַקְנַת
בוֹ, וְשֵׁם הוּא מְדוֹרָה תְּמִיד.
וּנְקֻשְׁרַת בְּרֵאשִׁי חֲדָשִׁים וּשְׁכַתוֹת
בְּנִשְׁמָה, וְעוֹלָה וּמִתְעַטְרַת
לְמַעְלָה לְמַעְלָה. זֶהוּ שֶׁכְּתוּב
(ישעיה טו) וְהָיָה מִדֵּי חֲדָשׁ בְּחֲדָשׁוֹ
וְגו'.

רְמָה מִדֵּי חֲדָשׁ בְּחֲדָשׁוֹ? אֵלָא
סוּד הַדְּבַר, בְּגִלְלַת הַתְּחַדְּשׁוֹת

עֲלֵמָא תְּנִינָא, עֲלֵמָא דְאִיהוּ קָשִׁיר בְּהֵהוּא
עֲלֵמָא עֲלָאָה, וְדָא הוּא גֵן עֵדֶן דִּי
בְּאַרְעָא, דְדָא הוּא קָשִׁיר בְּעֵלְמָא אַחְרָא עֲלָאָה,
וּמֵהָאִי אַתְיַדַע וְאַשְׁתַּמוּדַע עֲלֵמָא אַחְרָא.

עֲלֵמָא תְּלִיתָאָה, עֲלֵמָא עֲלָאָה טְמִירָא, גְּנִיז
וְסִתִּים, דְלִית מָאן דִּיַדַע לִיהָ, כְּמָה
דְכְּתִיב, (ישעיה טד) עֵינַי לֹא רָאִתִּי אֱלֹהִים זֹולָתְךָ
יַעֲשֶׂה לְמַחְפָּה לוֹ. וְכֹלָא כְּגוֹוֹנָא עֲלָאָה, (קְדָמָא
דְאִמִּינָא וּבְקִשׁוּת) דְכְּתִיב, (בראשית ט) בְּצִלְם אֱלֹהִים עָשָׂה
אֶת הָאָדָם. (תא תו ודאי).

עַל דָּא כְּתִיב, (דברים יד) בְּנִים אַתֶּם לִי אֱלֹהֵיכֶם
וְגו', כְּמָה דְאוּקְמוּהָ. וְאַלִּין אִינוּן בְּצִלְם
אֱלֹהִים, וְאַלִּין יִרְתִּין יְרוּתָא עֲלָאָה כְּגוֹוֹנָא
דִּילִיָּה. וְעַל דָּא אַזְהַר בְּאוּרִיָּתָא, (דברים יד) לֹא
תִתְגַּדְּדוּ וְלֹא תִשְׁיִמוּ קִרְחָה. דְהָא לֹא
אַתְאָכִיד, וְהָא שְׂכִיחַ בְּעֵלְמִין טְבִין עֲלָאִין
וְיִקְרִינַן, לְהוֹזֵן חֲדָן כַּד אִסְתַּלַּק (צדיקא) מֵהָאִי
עֲלֵמָא.

וְהָא חֲזִי, אֶלְמָלָא לֹא חֵב אָדָם, לֹא יִטְעַם
טַעַמָא דְמוֹתָא בְּהָאִי עֲלֵמָא, בְּזִמְנָא
דְעֵייל לְעֵלְמִין אַחְרָנִין. אֲבָל בְּגִין דְחֵב, טַעַם
טַעַמָא דְמוֹתָא, עַד לֹא יִיעוּל לְאִינוּן עֲלְמִין,
וְאַתְפַּשֵּׁט רוּחָא מֵהָאִי גּוּפָא, וְאַשְׁאֵר לִיהָ בְּהָאִי
עֲלֵמָא, וְרוּחָא אִסְתַּחֲיָא בְּנֶהַר דִּינּוּר לְקַבֵּלָא
עוֹנֵשָׁא. וְלִבְתַר עֵיילָא לְגֵן עֵדֶן דְבְּאַרְעָא,
וְאַזְדַּמְנָא לִיהָ מְאֵנָא אַחְרָא דְנֶהוּרָא, כְּהָאִי
פְרַצוּפָא דְגּוּפָא דְהָאִי עֲלֵמָא מִמֶּשׁ. וְאַתְלַבֶּשׁ
וְאַתְתַּקֵּן בֵּיהָ. וְתַמָּן הוּא מְדוֹרָא דִּילִיָּה תְּדִיר.
וְאַתְקָשֵׁר בְּרִישׁ יְרַחֵי וְשַׁבְתִּי בְּנִשְׁמָתָא. וְסָלִיק
וְאַתְעַטֵּר לְעֵילָא לְעֵילָא, הָדָא הוּא דְכְּתִיב, (ישעיה

טו) וְהָיָה מִדֵּי חֲדָשׁ בְּחֲדָשׁוֹ וְגו'.

מִדֵּי חֲדָשׁ בְּחֲדָשׁוֹ אֲמַאי. אֵלָא רְזָא דְמִלְּהָ,
בְּגִין חֲדָתוּתֵי דְסִיְהָרָא, דְאַתְעַטְרָא (עשרו')

הַלְבֵנָה שְׁמַתְעֻטְרַת (עטרות) לְהֵאִיר
מִהַשְׁמֵשׁ בְּאוֹתוֹ זְמַן. וְכֵן מֵדִי
שֶׁבֶת בְּשִׁבְתּוֹ. מֵדִי שֶׁבֶת - זו
הַלְבֵנָה. בְּשִׁבְתּוֹ - זֶה הַשְּׁמֵשׁ.
שֶׁהָאִוֵּר בֵּא לָהּ מִשָּׁם. וְעַל זֶה הִכַּל
דְּבַר אֶחָד. וְזֶה בְּרוּר הַדְּבַר, פָּרֻט
לְרִשְׁעִים שֶׁכְּתוּב בָּהֶם מִיִּתְּהָ לְכָל
הָעוֹלָמוֹת, כֶּרֶת מִכָּל הָעוֹלָמוֹת,
וּמִשְׁמָדִים מִהִכָּל כְּשֵׁלָא נִכְנָסִים
בְּתִשְׁבּוּכָה. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, בְּרוּף
הַרְחָמָן שֶׁשָּׂאֵלְתִי וְהַרְחָמְתִי
דְּכָרִים הִלְלוּ וְעִמְדְתִי עֲלֵיהֶם.

אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, מִפְּרֻשָּׁה זוֹ
לְמַדְנֵנו סוּד חֻכְמָה, וְנִשְׁמָעִים
מִמֶּנָּה סוּדוֹת עֲלִיוֹנִים וְנִכְבְּדִים.
בֵּא וּרְאֵה, הַקְּדוּשׁ בְּרוּף הוּא
מִשְׁבַּח בְּתוֹרָה וְאוֹמֵר: לְכוּ
בְּדַרְכֵי, הַשְׁתַּדְּלוּ בַעֲבוּדְתִי,
וְהִרְיֵנִי מִכְּנִיסְכֶם לְעוֹלָמוֹת
טוֹבִים, לְעוֹלָמוֹת עֲלִיוֹנִים. בְּנֵי
אָדָם שֶׁלֹּא יוֹדְעִים, לֹא מֵאֲמִינִים
וְלֹא מִסְתַּפְּלִים, אוֹמֵר הַקְּדוּשׁ
בְּרוּף הוּא: לְכוּ תִרְגְּלוּ אוֹתוֹ עוֹלָם
טוֹב, אוֹתוֹ עוֹלָם עֲלִיוֹן שֶׁל
פְּסוּפִים. הֵם אוֹמְרִים: אֵיךְ נוֹכַל
לְרַגֵּל אוֹתוֹ וְלְדַעַת כָּל זֶה?

מַה כְּתוּב? עֲלוּ זֶה בְּנִגְב.
הַשְׁתַּדְּלוּ בְּתוֹרָה וְתִרְאוּ שֶׁהִרִי
הִיא עוֹמֶדֶת לְפָנֵיכֶם, וּמִמֶּנָּה
תִּדְעוּ אוֹתוֹ. וּרְאִיתֶם אֶת הָאָרֶץ
מַה הִיא וְגו'. תִּרְאוּ מִמֶּנָּה אוֹתוֹ
עוֹלָם, שֶׁהִרִי יִרְשֶׁה שֶׁל חֵלֶק שְׂאֲנִי
מִכְּנִיסְכֶם בָּהּ. וְאֵת הָעָם הַיֹּשֵׁב
עָלֶיהָ - אוֹתָם צְדִיקִים שֶׁבָּנִין עֲדָן,
שְׁעוֹמְדִים שׁוֹרֹת שׁוֹרֹת כְּכּוּד
עֲלִיוֹן בְּדַרְגּוֹת עֲלִיוֹנוֹת.

הַחֻזֵק הוּא הַרְפָּה. בָּהּ תִּרְאוּ אִם
זָכוּ לְכָל זֶה פֶּשֶׁהֲגַבְרוּ עַל יְצֵרָם
וּשְׁכַרְוָהוּ, אִם לֹא. אוֹ כִּשְׁהַתְחַזְּקוּ
בְּתוֹרָה לְעַסֵּק בָּהּ יוֹמָם וְלַיְלָה. אוֹ
אִם הִרְפוּ יְדֵיהֶם מִמֶּנָּה, וְזָכוּ לְכָל
זֶה. הַמַּעֲט הוּא אִם רַב, אִם רַבִּים
אֵלוּ שֶׁהַשְׁתַּדְּלוּ בַעֲבוּדְתִי

לְאַנְהָרָא מִן שְׁמֵשׁא בְּהֵוָא זְמָנָא. וְכֵן מֵדִי
שֶׁבֶת בְּשִׁבְתּוֹ, מֵדִי שֶׁבֶת דָּא סִיְהָרָא. בְּשִׁבְתּוֹ
דָּא שְׁמֵשׁא. דְּנִהוּרָא אֲתִיָּא לָהּ מִן תַּמָּן. וְעַל
דָּא כְּלָא חַד מְלָה. וְדָא הוּא בְּרִיָּא דְמְלָה, בַּר
לְחִיבִיָּא דְכְּתִיב בְּהוּ מִיִּתְּהָ לְכַלְהוּ עֲלָמִין, כֶּרֶת
מִכָּלְהוּ עֲלָמִין. וְאַשְׁתַּצִּיין מִכָּלְא, כִּד לֹא עֵיילִי
בְּתִשְׁבּוּכָה. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, בְּרִיף רַחֲמָנָא,
דְּשָׂאִילָנָא וְרוּחָנָא מִלִּין אֵלִין, וְקֵאִימָנָא
עֲלֵיהוּ.

אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, מִפְּרֻשָּׁתָא דָּא אוֹלִיפְנָא רְזָא
דְּחֻכְמָתָא, וְאַשְׁתַּמְעוּ מִנָּה רְזִין עֲלָאִין
וְיִקְרִיין. תָּא חֲזִי, קְדָשָׁא בְּרִיף הוּא מְשַׁבַּח
בְּאוֹרֵייתָא, וְאָמַר אֲזִילוּ בְּאוֹרְחֵי, אֲשַׁתְּדְּלוּ
בְּפוֹלְחָנִי, וְהָא אָנָּא מְעִיל לְכוּן לְעֲלָמִין טָבִין,
לְעֲלָמִין עֲלָאִין. בְּנֵי נֶשֶׁא דְלֹא יוֹדְעִי, לֹא
מְהִימְנִי, וְלֹא מִסְתַּפְּלִי, קְדָשָׁא בְּרִיף הוּא אָמַר,
אֲזִילוּ אֲלִילוּ הַהוּא עֲלָמָא טָבָא, הַהוּא עֲלָמָא
עֲלָאָה דְכְּסוּפָא. אֵינּוֹן אֲמַרִי, אֵיךְ נִיכּוּל
לְאַלְלָא לֵיהּ, וְלִמְנַדַּע כָּל הָאִי.

מַה כְּתִיב. עֲלוּ זֶה בְּנִגְב, אֲשַׁתְּדְּלוּ בְּאוֹרֵייתָא,
וְתַחֲמוֹן דִּהָא הִיא קֵיִמָּא קִמְיִיכוּ, וּמִמֶּנָּה
תִּנְדַּעוֹן לֵיהּ. (במדבר יג) וּרְאִיתֶם אֶת הָאָרֶץ מַה
הִיא וְגו'. תַּחֲמוֹן מִנָּה הַהוּא עֲלָמָא, דִּהָא
יְרוּתָא דְאַחְסָנָא, דְּאָנָּא עֵייל לְכוּ בָּהּ. וְאֵת הָעָם
הַיּוֹשֵׁב עָלֶיהָ, אֵינּוֹן צְדִיקֵיָא דְבִגְנַתָּא דְעַדָן,
דְּקִימָן שׁוֹרִין שׁוֹרִין בִּיקָרָא עֲלָאָה, בְּדַרְגִין
עֲלָאִין.

הַחֻזֵק הוּא הַרְפָּה, בָּהּ תַּחֲמוּ אוֹי זָכוּ לְכָל הָאִי
כִּד אֲתַקְפוּ עַל יְצִרְיָהוּן, וְתִכְרוּ לֵיהּ, אִי
לֹא. אוֹ כִּד אֲתַקְפוּ בְּאוֹרֵייתָא, לְמַלְעֵי בָּהּ יִמְמָא
וְלִילָיָא. אוֹ אִי אֲרַפּוּ יְדֵיהוּ מִנָּה. וְזָכוּ לְכָל
הָאִי. הַמַּעֲט הוּא אִם רַב, אִי סְגִיאִין אֵינּוֹן

והתחזקו בתורה משום שזכו
לכל זה, אם לא.

ומה הארץ השמנה היא אם רזה.
מהתורה תדעו מה הארץ, מה
אותו עולם, אם מרבה טובה
עלינה ליושביה, או אם ממעיט
ממנו פלום. ה'יש בה עץ אם אין.
ה'יש בה עץ החיים לעולם
ולעולמי עולמים, או שצדור
החיים נמצא בתוכה, אם לא.

ויעלו בנגב ויבא עד חברון. ויעלו
בנגב, בני אדם נכנסים לתוכה
בנגב, בלב עצל, כמי שמשתדל
בחנם, ביבש, שחושב שאין בה
שכר. רואה שעשר העולם הזה
אבד בגללה, חושב שהוא הכל.
בנגב, כמו שנאמר (בראשית ח) חרבו
המים, ומתרגמים נגיבו.

אחר כך - ויבא עד חברון. עד
שבא להתחבר בה, קורא ושונה
בה. ושם אחימן ששי ותלמי, שם
רואה פלוגים רבים, טמא וטהור,
אסור ומותר, (כשר ופסול) ענשים
ושכרים. אלה אותם דרכי
התורה, דקדוקי התורה. ילידי
הענק, שנולדו מצד הגבורה.

וחברון שבע שנים נבנתה - אלה
אותם שבעים פנים של התורה.
שבעים פנים יש לה, לכל צד
עשר. וחברון, זו התורה, מי
שמשתדל בה נקרא חבר. לפני
צען מצרים. שנינו, יש תורה מול
תורה, והינו תורה שבכתב ותורה
שבעל פה. וזה (מלכות) חברון.

מתורה שבכתב יוצאת, כמו
שנאמר (משלי ו) אמר לחכמה אחתי
את. וזו נבנתה שבע שנים,
שבגלל זה נקראת בת שבע, לפני
צען מצרים, כמו שנאמר (מלכים א-
ה) ותרב חכמת שלמה מחכמת
כל בני קדם ומכל חכמת מצרים.
ויבאו עד נחל אשכול - אלה
אותם דברי אגדה, דרשה,
שתלויים מצד האמונה. ויכרתו

דאשתדלו בפולחני, ואתקיפו באורייתא, בגין
דזכו לכל האי אי לא.

ומה הארץ השמנה היא אם רזה. (במדבר יג)
מדאורייתא תנדעון מה הארץ. מה
ההוא עלמא אי אסגי טיבו עלאה ליתבהא,
או אי אזעיר מנה פלום. ה'יש בה עץ אם אין,
האית בה אילנא דחיי, לעלם ולעלמי עלמין,
או אי צדורא דחיי אשתכח בגויה, אם לא.

(דף ק"ט ע"א)

ויעלו בנגב ויבא עד חברון. (במדבר יג) ויעלו בנגב,
בני נשא סלקין בגויה בנגב, בלבא
עצלא, פמאן דאשתדל במגנא, בנגיבו,
דחשיב דלית בה אגר, חמי דהא עותרא דהאי
עלמא אביד בגינה, חשיב דכלא הוא. בנגב:
כמה דאת אמר (בראשית ח) חרבו המים,
ומתרגמינן נגיבו.

רבתר ויבא עד חברון, עד דאתי לאתחברא
בה, קארי ושאני בה. (במדבר י"ג) ושם
אחימן ששי ותלמי, תמן חמי פליגן סגיאיין,
טמא וטהור, אסור ומותר, (נ"א כשר ופסול) עונשין
ואגריין. אלין אינון ארחי דאורייתא, דקדוקי
אורייתא. ילידי הענק, דאתילידו מסטרא
דגבורה.

וחברון שבע שנים נבנתה, אלין אינון שבעין
אנפין דאורייתא, שבעין פנים אית לה,
לכל סטרא עשרה. וחברון, דא אורייתא, מאן
דאשתדל בה אקרי חבר. לפני צוען מצרים,
תנינן אורייתא אית לקבל אורייתא. והיינו
תורה שבכתב, ותורה שבעל פה. והאי (מלכות)

חברון. מתורה שבכתב נפקת. כמה דאת אמר
(משלי ו) אמור לחכמה אחתי את. והאי נבנתה
שבע שנים, דבגין כך אקרי בת שבע. לפני
צען מצרים, כמה דאת אמר (מלכים א ה) ותרב

משם זמורה וגו', לומדים משם ראשי פְּרָקִים, ראשי דְּבָרִים, אותם שְׁבָנֵי הָאָמוּנָה שְׂמֵחִים בַּדְּבָרִים, ומתְּבַרְכִים דְּבָרִים בְּתוֹכָם, ומסְתַּפְּלִים שְׂרֵשׁ אֶחָד וְעָקֵר אֶחָד, ולא נִמְצָא בָּהֶם פְּרוּד. אותם שְׁלֹא נִמְצָאִים בְּנֵי אָמוּנָה וְלֹא לומדים תּוֹרָה לְשִׁמָּה, שְׁמִים אֶת הָאָמוּנָה בְּפִירוּד. זֶהוּ שְׂפָתוֹב וַיִּשְׁאַהוּ בְּמוֹט בְּשָׁנַיִם, בְּפִירוּד. מהו בְּמוֹט? כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים קכא) אֵל יִתֵּן לְמוֹט רִגְלֶךָ. וּמֵן הַרְמוֹנִים וּמֵן הַתְּאֲנִים, הַכֹּל שׁוֹיִם לְדְבָרִים אֵלֶּה לְצַד אַחֵר, לְצַד הַמִּינִים, לְצַד הַפְּרוּד.

זֶהוּ שְׂפָתוֹב וַיִּשְׁבוּ מִתּוֹר הָאֶרֶץ. וַיִּשְׁבוּ, שְׁבִים לְצַד הָרַע וְשָׁבִים מִדְּרֹךְ הָאֱמֶת. אוֹמְרִים, מַה אֲכַפֵּת לָנוּ? עַד הַיּוֹם לֹא רָאִינוּ טוֹב לְעוֹלָם. עֲמַלְנוּ בָּהּ, הַפִּיֵת רִיק, יִשְׁכְּנוּ בְּקִלוֹן בְּעַם, וְלֹאֹתוֹ עוֹלָם מִי יִזְכֶּה וּמִי יִכְנָס לְתוֹכוֹ? טוֹב לָנוּ שְׁלֹא טְרַחְנוּ כָּל זֶה. וַיִּסְפְּרוּ לוֹ וַיֹּאמְרוּ וְגו', הֲרִי עֲמַלְנוּ וְעִיִּפְנוּ בְּשִׁבִיל לְרַעַת חֵלֶק אוֹתוֹ עוֹלָם. וְגַם זָבַת חֶלֶב וּדְבַשׁ הִיא, טוֹב הוּא אוֹתוֹ עוֹלָם עֲלִיוֹן, כְּמוֹ שֶׁיִּדְעֵנוּ בַּתּוֹרָה, אֲבָל מִי יִכּוֹל לְזַכּוֹת בּוֹ?

אָפֶס כִּי עַז הָעַם, תִּקְיָף הוּא, שְׁלֹא יִחְשִׁיב כָּל הָעוֹלָם כָּלָל, מִשׁוּם שִׁיחֶיהָ לוֹ עֶשֶׂר רַב לְהִשְׁתַּדֵּל בּוֹ, מִי הוּא שִׁיזְכֶּה בָּהּ? וְדַאי אָפֶס כִּי עַז הָעַם הַיִּשָּׁב בְּאֶרֶץ. מִי שְׂרוּצָה לְזַכּוֹת בָּהּ, צְרִיף לְהִיּוֹת חֲזָק בְּעֶשֶׂר, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (משלי יח) וְעֲשִׂיר יַעֲנֶה עֲזוֹת. וְהַעֲרִים גְּדֹלַת בְּצֻרוֹת, בְּתִים מְלֵאִים כָּל טוֹב שְׁלֹא יִחְסְרוּ מֵהַכֹּל. וְעַם כָּל זֶה, וְגַם לְדִי הַעֲנֵק רָאִינוּ שָׁם, צְרִיף גִּוְף חֲזָק, גְּבוּר כְּאִרִי. (שִׁמְצָא שָׁם

מִשְׁלֵי יח) וְעֲשִׂיר

חֲכָמַת שְׁלֵמָה מִחֲכָמַת כָּל בְּנֵי קָדָם וּמְכָל חֲכָמַת מִצְרַיִם.

וַיָּבֹאוּ עַד נַחַל אֲשְׁפּוֹל, (במדבר יג) אֵלֶיךָ אֵינוֹן מִלִּי אֲגִדָּה, דְּרָשָׁה, דִּתְלִיִין מִסְטָרָא דְמַהִימְנוּתָא. וַיִּכְרְתוּ מִשָּׁם זְמוּרָה וְגו', אוֹלְפִין מִתְמָן רָאשֵׁי פְּרָקִין, רָאשֵׁי מְלִין, אֵינוֹן דְּבָנֵי מַהִימְנוּתָא, חֲדָאן בְּמִלִין, וּמִתְבַּרְכֵן מְלִין בְּגוֹיֵיהוּ, וּמִסְתַּפְּלֵן שְׂרֵשׁא חֲדָ וְעָקֵרָא חֲדָ, וְלֹא אֲשַׁתְּכַח בְּהוּ פְּרוּדָא. אֵינוֹן דְּלֹא מִשְׁתַּפְּחֵי בְּנֵי מַהִימְנוּתָא, וְלֹא אוֹלְפֵי אוֹרִייתָא לְשִׁמָּה, שׁוֹיִן לִיָּה לְמַהִימְנוּתָא בְּפִירוּדָא, הֲדָא הוּא דְכִתִּיב וַיִּשְׁאַוְהוּ בְּמוֹט בְּשָׁנַיִם, בְּפִירוּדָא. מַהוּ בְּמוֹט. כְּמַה דְאֵתָּא אֶמֶר (תהלים קכא) אֵל יִתֵּן לְמוֹט רִגְלֶךָ. וּמֵן הַרְמוֹנִים וּמֵן הַתְּאֲנִים, כְּלֹא שׁוֹיִן לְהַנִּי מִלִּי לְסְטָרָא אַחֲרָא, לְסְטָרָא דְמִינְאֵי, לְסְטָרָא דְפִירוּדָא.

הֲדָא הוּא דְכִתִּיב וַיִּשְׁבוּ מִתּוֹר הָאֶרֶץ. וַיִּשְׁבוּ, תִּיבִין לְסְטָרָא בִישָׂא, וְתִיבִין מְאָרְחָא דְקָשׁוּט. אֶמְרִי, מְאִי אֲכַפֵּת לָךְ. עַד יוֹמָא לֹא חֲמִינָא טַב לְעֲלָמָא, אַעֲמַלְנָא בָּהּ, בִּיתָא רִיקָם. יְתִיבְנָא בְּקִלְנָא דְעֲמָא, וְלֹהֵהוּא עֲלָמָא מְאֵן יִזְפִּי וּמְאֵן יִיעוֹל לְגוֹוִיָּהּ, טַב לָךְ דְּלֹא אֲטַרְחֵנָא כּוּלֵי הָאֵי. (במדבר י"ג) וַיִּסְפְּרוּ לוֹ וַיֹּאמְרוּ וְגו', הָא אַעֲמַלְנָא וְלֹאִינָא, בְּגִין לְמַנְדַּע חוּלְקָא דְהַהוּא עֲלָמָא. וְגַם זָבַת חֶלֶב וּדְבַשׁ הִיא, טַב הוּא הַהוּא עֲלָמָא עֲלָאָה, כְּמַה דִּידְעֵנָא בְּאוֹרִייתָא, אֲבָל מְאֵן יְכִיל לְמַזְפֵּי בִיָּה.

אָפֶס כִּי עַז הָעַם, (במדבר יג) תִּקְיָף הוּא, דְּלֹא יִחְשִׁיב כָּל עֲלָמָא כָּלָל, בְּגִין דִּיֵּהָ לִיָּה עוֹתָרָא סְגִיא לְאֲשַׁתְּדֵלָא בִיָּה, מְאֵן הוּא דִּיזְפִּי בָּהּ. וְדַאי אָפֶס כִּי עַז הָעַם הַיִּוֹשֵׁב בְּאֶרֶץ, מְאֵן דְּבַעֵי לְמַזְפֵּי בָּהּ, בְּעֵי לְמַהוּי תִּקְיָף בְּעוֹתָרָא, כְּמַה דְאֵתָּא אֶמֶר (משלי יח) וְעֲשִׂיר

תמיד) משום שהיא מתשת כחו של אדם להשתדל באתו אסור והתר, טמא וטהור, פשר ופסול. מי יכול לזכות בה?

ועוד, עמלק יושב בארץ הנגב. אם יאמר אדם שאפלו שיזכה לכל זה, עמלק יושב בארץ הנגב, הרי יצר הרע, הקטגור, מקטרג על האדם, שנמצא תמיד בגוף. והחתי והאמרי וגו', כמה מקטרגים נמצאים שם, (פדי) שלא יכול האדם להפנס לאותו עולם כלל, מי זוכה בו ומי יכנס לתוכו? בדברים הללו (במדבר לב) ויניאו את לב בני ישראל, משום שהוציאו שם רע עליה, כמו שנאמר ויצאו דבת הארץ.

אותם בני האמונה מה אומרים? אם חפץ בנו ה' [וגו'] ונתנה לנו. פיון שישתדל אדם ברצון הלב לפני הקדוש ברוך הוא, לא צריך ממנו אלא הלב, וישמרו אותו רשום קדוש, שכתוב (ישעיה ס) ועמך פלם צדיקים לעולם ירשו ארץ.

אבר, אף בה' אל תמרדו. צריך שלא תמרדו בתורה, שהתורה לא צריכה עשר ולא פלי כסף וזהב. ואתם אל תיראו את עם הארץ, שהרי גוף שבור, אם ישתדל בתורה, ימצא רפואה בכל. זהו שכתוב (משלי א) רפאות תהי לשרף ושקוי לעצמותיך. וכתוב (שם ד) ולכל בשרו מרפא. וכל אותם מקטרגים מכריזים ואומרים: פנו מקום לפלוני עבד המלך!

בגלל זה אל תיראו, פי לחמנו הם. הם בעצמם מזמנים מזונות

לשרף ושקוי לעצמותיך. וכתוב (משלי ד) ולכל בשרו מרפא. וכל אינון מקטרגי, אינון מכריזאן ואמרי, פנו אתר לפלנניא עבדא דמלפא.

בגין פך אל תיראו, פי לחמנו הם, אינון בגרמייהו מזמנן מזוני בכל

יענה עזות. והערים גדולות בצורות. בתין מליין כל טובא, דלא יחסרון מפלא. ועם כל דא וגם ילידי הענק ראינו שם, בעי גופא תקיף, גיבור פארי. (ראשתבח פמן תירא) בגין דהיא מתשת חיליה דבר נש לאשתדלא בההוא איסור והתר, טמא וטהור, פשר ופסול. מאן ייכול לזכאה בה.

ועוד, עמלק יושב בארץ הנגב. (במדבר יג) אי יימא בר נש, דאפילו בכל דא יזפי. עמלק יושב בארץ הנגב, הא יצרא בישא, קטיגורא, מקטרגא דבר נש, דישתכח תדיר בגופא. והחתי והאמרי וגו', כמה מקטרגי משתפחי תמן. (בגין) דלא יכיל בר נש למיעל בההוא עלמא כלל, מאן יזפי ליה, ומאן ייעול בגויה, במלין אליו, (במדבר לב) ויניאו את לב בני ישראל. בגין דאפיקו שום ביש עליה, כמה דאת אמר ויוציאו את דבת הארץ.

אינון בני מהימנותא מאי קא אמרי, אם חפץ בנו יי ונתנה לנו. פיון דישתדל בר נש ברעותא דלבא לגבי קדשא בריך הוא, לא בעי מנן אלא לבא, ויסתמרון ההוא רשימא קדישא, דכתיב, (ישעיה ס) ועמך פלם צדיקים לעולם ירשו ארץ.

אבר, (דף ק"ט ע"ב) (במדבר י"ד) אף בני אל תמרדו, בעי דלא ימרדון באורייתא, דאורייתא לא בעי עותרא, ולא מאני דכספא ודהבא. ואתם אל תיראו את עם הארץ, דהא גופא תבירא, אי ישתדל באורייתא, ישפח אסוותא בכלא. הדא הוא דכתיב, (משלי א) רפאות תהי

לשרף ושקוי לעצמותיך. וכתוב (משלי ד) ולכל בשרו מרפא.

מקטרגי, אינון מכריזאן ואמרי, פנו אתר לפלנניא עבדא דמלפא.

בגין פך אל תיראו, פי לחמנו הם, אינון בגרמייהו מזמנן מזוני בכל

בְּכֹל יוֹם לְכָל אוֹתָם שִׁמְשַׁתְּדָלִים
בַּתּוֹרָה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (מלכים-א יז)
וְאֵת הָעֹרְבִים צִוִּיתִי לְכַלְפֵּלְךָ,
וְכַתוּב (שם) וְהָעֹרְבִים מְבִיאִים לוֹ
לֶחֶם וּבָשָׂר. סוּר צֵלֶם מֵעֲלֵיהֶם.
מֵהוּ צֵלֶם? זֶה תִּקְרָה הַדִּיּוֹן הַקָּשָׁה.
מֵה הַטַּעַם סוּר? מִשּׁוּם שֶׁה' אִתָּנוּ
אֵל תִּירָאִם. הַכֹּל זֶה בְּגִלְלַת הַתּוֹרָה.
אֲשֶׁרִי חִלַּק אוֹתָם שִׁמְשַׁתְּדָלִים
בַּתּוֹרָה לְשִׁמָּה, שֶׁהָרִי מִתְקַשְּׂרִים
בְּקִדּוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא מִמַּשׁ,
וְנִקְרָאִים אַחִים וְרַעִים. זֶהוּ
שִׁפְתוֹב (תהלים קכב) לְמַעַן אַחִי וְרַעִי
אֲדַבְּרָה נָא שְׁלוֹם בְּךָ.

וַיִּבְאוּ עַד נַחַל אֲשַׁפּוּל וְגו' רַבִּי
אֲבָא אָמַר, פָּרְתוּ אוֹתוֹ אֲשַׁכּוּל,
בָּאוּ לְהַרְיֵמוּ, לֹא יָכְלוּ. בָּאוּ
לְקַחְתּוֹ, לֹא יָכְלוּ. בָּאוּ כְּלָב
וַיְהוּשֻׁעַ וּלְקַחְתּוֹהוּ וְהַעֲלוּהוּ, וְעָלָה
עַל יָדָם. זֶהוּ שִׁפְתוֹב וַיִּשְׁאַהוּ
בְּמוֹט בְּשָׁנִים. בְּשָׁנִים, בְּאוֹתָם
שָׁנִים יַחֲדִים. זְמוּרָה מֵה רָצוּ?
אֵלָּא אֲשַׁכּוּל הִנֵּה תְלוּי בָּהּ, וּבַעֲוֹד
שֶׁהִיָּה מְחַבֵּר בְּמִקּוּמוֹ, נִקְרָא
זְמוּרָה. אַחַר כֵּן קָרָאוּ מוֹט,
שִׁפְתוֹב וַיִּשְׁאַהוּ בְּמוֹט, אוֹתוֹ
הַנּוֹדֵעַ, אוֹתוֹ שִׁכְרָתוֹ.

מִכָּאֵן יָדְעוּ יְהוֹשֻׁעַ וְכָלֵב שֶׁהֵם
רְאוּיִם לְהַפְסֵס לְאַרְץ וְלַהֲיִית לָהֶם
בָּהּ חֵלֶק וּנְחִלָּה. עַד שֶׁבָּאוּ, נִמְלְכוּ
עֲלֵיהֶם כָּלֶם. עָמַד כָּלֵב בְּפָרִי,
אָמַר: פָּרִי פָרִי, אִם בְּגִלְלָךְ אָנוּ
נִהְרָגִים, מֵה אָנוּ בְּחִלְקֶךָ? מִיָּד
עָשָׂה עֲצָמוּ קֵל וְנִתַּן לָהֶם.

רַבִּי אֶלְעָזָר אָמַר, לֹא נִתְּנוּ
לְאַחֲרִים, שֶׁהָרִי כְּתוּב וַיִּשְׁאַהוּ
בְּמוֹט, וְכַתוּב בְּשָׁנִים, וּבְכָלֶם לֹא
הָיוּ שָׁנִים כְּמוֹתָם. וּמִכָּאֵן לְמַד
יְהוֹשֻׁעַ אַחַר כֵּן, שִׁפְתוֹב (יהושע ב)
וַיִּשְׁלַח יְהוֹשֻׁעַ בֶּן נוּן מִן הַשְּׂטִיִּם
שָׁנִים אֲנָשִׁים מְרַגְלִים. וּשְׁנַיִם
אֵלָּה הָרִי פָּרְשׂוּהָ הַקְּדֻמוֹנִים.
וּכְשֶׁהִגִּיעוּ אֶל יִשְׂרָאֵל, נִתְּנוּ לָהֶם,
וְהֵם נִשְׂאָרוּ וְעָשׂוּ עֲצָמָם כְּשִׁרְיָם.

יּוֹמָא לְאֵינּוֹן דְּמִשְׁתְּדָלִי בְּאוּרִייתָא. כְּמָה דְּאֵת
אָמַר (מלכים א יז) וְאֵת הָעֹרְבִים צִוִּיתִי לְכַלְפֵּלְךָ.
וְכַתִּיב (מלכים א יז) וְהָעֹרְבִים מְבִיאִים לוֹ לֶחֶם
וּבָשָׂר. סוּר צֵלֶם מֵעֲלֵיהֶם. מָאן צֵלֶם. דָּא תוּקְפָא
דְּדִינָא קִשְׂיָא. מָאִי טַעַמָא אַעְדִּי. מִשּׁוּם דִּי
אִתְּנוּ אֵל תִּירָאוּם. כִּלְא אַעְדִּיאוּ בְּגִין אוּרִייתָא.
זַכָּאָה חוּלְקִיהוּן דְּאֵינּוֹן דְּמִשְׁתְּדָלִי בְּאוּרִייתָא
לְשִׁמָּה, דְּהָא מִתְקַשְּׂרִי בְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא
מִמַּשׁ. וְאַקְרוּן אַחִים וְרַעִים. הָדָא הוּא דְכַתִּיב,
(תהלים קכב) לְמַעַן אַחִי וְרַעִי אֲדַבְּרָה נָא שְׁלוֹם בְּךָ.

וַיִּבְאוּ עַד נַחַל אֲשַׁפּוּל וְגו' (במדבר יג) רַבִּי אֲבָא
אָמַר, פָּרְתוּ הוּא אֲשַׁכּוּל, אֵתוּ לְסִלְקָא
לִיָּה לֹא יָכִילוּ. אֵתוּ לְנֻטְלָא לִיָּה, לֹא יָכִילוּ.
אֵתוּ כְּלָב וַיְהוֹשֻׁעַ, נֻטְלוּ לִיָּה, וּסְלִיקוּ לִיָּה,
וְאִזְדַּקַּף עַל יְדֵייהוּ. הָדָא הוּא דְכַתִּיב וַיִּשְׁאַהוּ
בְּמוֹט בְּשָׁנִים. בְּשָׁנִים בְּאֵינּוֹן שָׁנִים יַחֲדָן.
זְמוּרָה מָאִי קָא בְּעָאן. אֵלָּא אֲשַׁכּוּל הוּא תְלוּיָא
בִּיָּה, וּבַעֲוֹד דְּהוּא מִתְחַבֵּר בְּאַתְרֵיהּ, אִקְרִי
זְמוּרָה. לְבַתָּר קָרִייהּ מוֹט, דְכַתִּיב וַיִּשְׁאַהוּ
בְּמוֹט. הוּא דְאֲשַׁתְּמוּדַע. הוּא דְכָרְתוּ.

מִכָּאֵן יָדְעוּ יְהוֹשֻׁעַ וְכָלֵב, דְּאֵינּוֹן אִתְחַזְיִין
לְמִיעַל לְאַרְעָא, וְלִמְהוּי לִזְוֹן בָּהּ חֵלֶק
וְאַחְסָנָא. עַד דְּהוּוּ אִתְיִין אֲמַלְכוּ עֲלֵייהוּ כְּלָהוּ,
קָאִים כָּלֵב בְּאִיבָא, אָמַר אִיבָא אִיבָא, אִי בְּגִינְךָ
אָנָּן מִתְקַטְלִין, מֵה אָנָּן בְּחוּלְקֶךָ. מִיָּד קָלִיל
גְּרַמִּיהּ. וַיִּהְבּוּ לִזְוֹן.

רַבִּי אֶלְעָזָר אָמַר, לֹא יִהְבּוּ לְאַחֲרִי, דְּהָא כְּתִיב
וַיִּשְׁאַהוּ בְּמוֹט, וְכַתִּיב בְּשָׁנִים, וּבְכָלֵהוּ
לֹא הוּוּ שָׁנִים כְּוֹוֹתִיָּהוּ. וּמִכָּאֵן אוֹלִיף יְהוֹשֻׁעַ
לְבַתָּר, דְכַתִּיב, (יהושע ב) וַיִּשְׁלַח יְהוֹשֻׁעַ בֶּן נוּן
מִן הַשְּׂטִיִּים שָׁנִים אֲנָשִׁים מְרַגְלִים. וְהִנֵּי שָׁנִים
הָא אוּקְמוּהָ קְדָמָאִי. וְכַד מָטוּ לְגַבְיֵיהוּ
דְיִשְׂרָאֵל, יִהְבּוּ לִזְוֹן, וְאֵינּוֹן אֲשַׁתְּאָרוּ, וְעַבְדוּ גְרַמִּיָּהוּ שִׁרְיָיִם.

רבי יצחק אָמר, כְּשֶׁהָיוּ מְגִיעִים
לְאוֹתָם עֲנָקִים, הָיוּ שְׁמַיִם אוֹתוֹ
מִטָּה שֶׁל מִשָּׁה לְפָנֵיהֶם, וְנִצְלוּ.
וּמִנֵּינָן לָנוּ שְׁאוֹתוֹ מִטָּה נִתַּן לָהֶם?
זֶהוּ שְׁפָתוֹב וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם עֲלוּ זֶה
בְּנֶגֶב. כְּתוֹב כָּאֵן עֲלוּ זֶה, וְכְתוֹב
שֵׁם (שְׁמוֹת ד) וְאֵת הַמִּטָּה הַזֶּה וְגו',
וּבְגִלְלוּ נִצְלוּ. שְׁאֵם תֹּאמֶר
שְׁהַעֲנָקִים הִלְלוּ עֲזָבוּ אוֹתָם?
אֵלֶּא בָּאוּ לְקַחְתָּם, וְהָיוּ שְׁמַיִם
מוֹלֵם אוֹתוֹ מִטָּה, וְנִצְוִלִים (וּבְכֹרְחִים)
מִלְּפָנֵיהֶם. רַבִּי יְהוּדָה אָמַר,
מִסֵּרֶת שֵׁם הַקְּדוֹשׁ מִסֵּר לָהֶם
מִשָּׁה, וּבְגִלְלוּ נִצְלוּ מֵהֶם.

רַבִּי חֲזִיָּא אָמַר, שְׁלֹשָׁה שְׁמוֹת
נִקְרְאוּ: נְפִילִים, עֲנָקִים, רְפָאִים.
וְכֻלָּם הֶאָרִיכוּ יָמִים. נְפִילִים
נִקְרְאוּ בְּתַחֲלָה. אַחַר כֵּךְ
כְּשֶׁהִתְחַבְּרוּ בְּכַנּוֹת בְּנֵי הָאָדָם
וְהוֹלִידוּ מֵהֶם, נִקְרְאוּ עֲנָקִים.
אַחַר כֵּךְ שְׁהָיוּ הוֹלְכִים
וּמְשׁוֹטְטִים בְּעוֹלָם הַזֶּה וּמִתְרַפֵּים
מֵאוֹתוֹ שְׁלֹמְעֵלָה, נִקְרְאוּ רְפָאִים.
אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, וְהָרִי כְּתוֹב (אִיּוֹב
כז) הַרְפָּאִים יְחוֹלְלוּ, (דְּבָרִים ב)
רְפָאִים יִחְשְׁבוּ אִף הֵם כְּעֲנָקִים.
אָמַר לוֹ, כֵּךְ הוּא, מִשׁוּם שְׁעֲנָקִים
בָּאוּ מִצַּד זֶה וּמִצַּד זֶה וְהִתְחַזְּקוּ
יֹתֵר בְּאַרְצָן. כְּמוֹ זֶה רְפָאִים,
וּמֵהֶם יִצְאוּ, וְהָיוּ מְאַרְכִּים יָמִים.
וְכַשְׁנֹחַלְשִׁים, נִחְלַשׁ חֲצֵי גוּף,
וְחֲצֵי עוֹמֵד. כִּיּוֹן שְׁחֲצֵי הַגּוּף הָיָה
מֵת, הָיוּ לוֹקָחִים עֹשֵׁב מֵעֵשְׂבִי
הַשָּׂדֶה וְזוֹרְקִים לְפִיָּהֶם וּמִתִּים.
וּמִשׁוּם שֶׁהֵם רְצוּ לְהִרְגַּע עֲצָמָם,
נִקְרְאוּ רְפָאִים. אָמַר רַבִּי יִצְחָק,
זוֹרְקִים עֲצָמָם לִים הַגְּדוֹל,
וְטוֹבְעִים וּמִתִּים. זֶהוּ שְׁפָתוֹב
הַרְפָּאִים יְחוֹלְלוּ מִתַּחַת מַיִם
וְשִׁכְנֵיהֶם.

רַבִּי שְׁמַעוֹן אָמַר, אֲלֵמָלָא הָיוּ
נִכְנָסִים יִשְׂרָאֵל לְאַרְצָן בְּסִימָן
(בְּאִמְנוֹת) לְשׁוֹן הָרֶעַ, לֹא הָיָה
הָעוֹלָם עוֹמֵד אֶפְלוּ רָגַע אַחַד. מִי

רַבִּי יִצְחָק אָמַר, כִּד הוּוּ מְטָאָן לְגַבִּיָּהוּ דְאִינוּן
עֲנָקִים, הוּוּ שְׁוויין הֵהוּא חוּטְרָא דְמִשָּׁה
קְמִיָּהוּ, וְאַשְׁתְּזִיבוּ. וּמְנַלְן דִּיהוּא חוּטְרָא
יְהִיב לוֹן. הָדָא הוּא דְכְתִיב, וַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם
עֲלוּ זֶה בְּנֶגֶב. כְּתִיב הָכָא עֲלוּ זֶה, וְכְתִיב הָתָם
(שְׁמוֹת ד) וְאֵת הַמִּטָּה הַזֶּה וְגו', וּבְגִיָּנִיהּ אֲשְׁתְּזִיבוּ.
דְּאִי תִימָא הֵינִי עֲנָקִיָּא שְׁבָקִי לוֹן. אֵלֶּא אָתוּ
לְנִסְבָּא לוֹן, וְהוּוּ שְׁוויין לְקְמִיָּהוּ הֵהוּא
חוּטְרָא, וּמְשִׁתְּזִיבִי (ס"א וּמְשִׁתְּמִי) מְקְמִיָּהוּ. רַבִּי
יְהוּדָה אָמַר, מִסֵּרֶת שְׁמָא קְדִישָׁא מִסֵּר לוֹן
מִשָּׁה, וּבְגִיָּנִיהּ אֲשְׁתְּזִיבוּ מִנִּיָּהוּ.

רַבִּי חֲזִיָּא אָמַר, תְּלַת שְׁמֵהֶן אַקְרוּן, נְפִילִים.
עֲנָקִים. רְפָאִים. וְכֻלָּהוּ אוּרְכִי יוֹמִי.
נְפִילִין אַקְרוּן בְּקִדְמִיתָא, לְבִתְרָא פִד אֲתַחְבְּרוּן
בְּכַנּוֹת בְּנֵי נְשָׂא, וְאוֹלִידוּ מִנִּיָּהוּ, אַקְרוּן עֲנָקִים.
לְבִתְרָא דִּיהוּוּ אֲזִלִי וְשִׁטָּאָן בְּהֵאִי עֲלֵמָא,
וּמִתְרַפִּין מֵהֵהוּא דְלַעִילָא, אַקְרוּן רְפָאִים.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, וְהָא כְּתִיב (אִיּוֹב כז) הַרְפָּאִים
יְחוֹלְלוּ, (דְּבָרִים ב) רְפָאִים יִחְשְׁבוּ אִף הֵם
כְּעֲנָקִים. אָמַר לִיָּהּ, הָכִי הוּא, בְּגִין דְּעֲנָקִים
אָתוּ מֵהֵאִי סְטָרָא וּמֵהֵאִי סְטָרָא, וְאַתְיָאֲשׁוּ
יְתִיר בְּאַרְעָא. כְּגוֹוֵנָא דָּא רְפָאִים, וּמִנִּיָּהוּ
נְפָקִי, וְהוּוּ אוּרְכִי יוֹמִי. וְכִד מִתְחַלְשֵׁי אֲתַחְלַשׁ
פְּלָגוֹת גּוּפָא, וּפְלָגוֹת קָאִים. כִּיּוֹן דְּפְלָגוֹת
גּוּפָא הָוָה מִית, הוּוּ נִסְבִּי עֲשָׂבָא מֵעֵשְׂבִי בְּרָא
וְשִׁדְיִין לְפּוּמִיָּהוּ, וּמִיתוּ. וּבְגִין דְּאִינוּן בְּעָאָן
לְקִטְלָא גְרַמִּיָּהוּ, אַקְרוּן רְפָאִים. אָמַר רַבִּי
יִצְחָק, שְׁדִיִּין גְרַמִּיָּהוּ בִימָא רַבָּא, וְטַבְעֵן
וּמִתִּין. הָדָא הוּא דְכְתִיב, (אִיּוֹב כז) הַרְפָּאִים
יְחוֹלְלוּ מִתַּחַת מַיִם וְשׁוֹכְנֵיהֶם.

רַבִּי שְׁמַעוֹן אָמַר, אֲלֵמָלָא הוּוּ עֵיילִין יִשְׂרָאֵל
לְאַרְעָא, בְּסִימָנָא (כ"א בְּאוּמָנָא) (ד' קס"א ע"א)
דְּלִישְׁנָא בִישָׂא, לָא הָוָה קָאִים עֲלֵמָא רָגַעָא

אמן של לשון הרע? הנחש. וסוד הדבר - משפא הנחש על חנה הטיל בה זמה. אמר רבי שמעון, ועל הכל מוחל הקדוש ברוך הוא, פרט ללשון הרע, משום שפתוב (תהלים יב) אשר אמרו ללשוננו נגביר שפתינו אפתנו מי אדון לנו.

בא וראה כמה עשה אותו לשון הרע; גזר על אבותינו שלא יכנסו לארץ, ומתו אלה שאמרו, ונגזרה בכיה לדורי דורות. (כל שכן כאן שהוציא לשון הרע על הכל) בבכיול פיון שהוציאו על הארץ הקדושה, כאלו הוציאו עליו. בגלל זה קנא הקדוש ברוך הוא על זה, (כלומר קנא לשמו) ועמדו ישראל כלם להשמד מהעולם אלמלא תפלת משה.

ויספרו לו ויאמרו וגו'. אמר רבי חייא, מה שונה פאן ויספרו, ולא כתוב ויגידו או ויאמרו? אלא כל אחד מלמד דבר לבדו. ויגידו - בכל מקום רמז הוא רומז בחכמה, והרי נתבאר. ויאמר - אמירה בעלמא. ויאמרו - הרהור הלב. ויאמרו - פקדה. והרי בארנו בכמה מקומות. ויספרו - פרוש הדבר בכל מקום.

באנו אל הארץ. הלכנו הנה צריך לו להיות! אלא באנו, נכנסנו לשם לאותה ארץ שהיית משבחה בכל יום והיית אומר שאין פמותה, וגם זבת חלב ודבש היא. רבי יצחק אמר, מי שרוצה לומר נוב, אומר דבר אמת בהתחלה, כדי שיאמינו לו כזביו.

רבי חייא אמר, (אלא) כן אמרו: נכנסנו לאותה ארץ שהיית משבחה כל יום ואמרת שאין פמותה, (וגם זבת חלב ודבש היא), והרמת שבחה על הכל - ולא כן, שהרי זה פרייה, אשכול אחד מאותם

חד. מאן אומנא דלישנא בישא, נחש. ורזא דמלה, מדאתא נחש על חנה אטיל בה זמה. אמר רבי שמעון, ועל פלא מחל קדשא בריך הוא, בר מן לישנא בישא. בגין דכתיב, (תהלים יב) אשר אמרו ללשוננו נגביר שפתינו אפתנו מי אדון לנו.

הא חזי, כמה עבד ההוא לישנא בישא, גזר על אבהתנא דלא ייעול לארעא ומיתו אינון דאמרו. ואתגזר בכיה לדרי דרין. (כל שכן הכא דאפיקו לישנא בישא על בלא) בבכיול פיון דאפיקו על ארעא קדישא, פאלו אפיקו עליה. בגין כן קני קדשא בריך הוא על דא, (כלומר קני לשמיה) וקאימו ישראל פלהו לאשתצאה מעלמא, אלמלא בעותיה דמשה.

ויספרו לו ויאמרו וגו'. (במדבר י"ג) אמר רבי חייא, מאי שנא הכא ויספרו, ולא כתיב ויגידו, או ויאמרו. אלא כל חד אוליה מלה בלחודוי. ויגידו, בכל אתר רמז קא רמיז בחכמתא, והא אתמר. ויאמר, אמירה בעלמא. ויאמרו, הרהורא דלבא. ויאמרו, תפקידתא. והא אוקימנא בכמה אתר. ויספרו, פרישותא דמלה בכל אתר.

באנו אל הארץ, הלכנו מיבעי ליה. אלא באנו, עאלנא לתמן להיית ארעא דהוית משבח בכל יומא, והוית אמרת דלית דכוותה. וגם זבת חלב ודבש היא. רבי יצחק אמר, מאן דבעי למימר פדיבא, אמר מלה דקשוט בקדמיתא, בגין דיהמנו ליה פדבוי.

רבי חייא אמר, (אלא) הכי אמרו, עאלנא להיית ארעא דהוית משבח לה כל יומא ואמרת דלית דכוותה, (וגם זבת חלב ודבש היא), וארימת שבחה על פלא. ולא כן, דהא זה פרייה, אתפלא חד מאינון זעירין קטפון. אמרו, אי לדא אחסין

קטנים קטפו. אמרו: אם לזה הוריש הקדוש ברוך הוא את ישראל וסבלו כל אותן צרות ועיפות, הרי בארץ מצרים יש אשכולות ופרות הארץ יותר, על אחד שנים.

אפס פי עז העם. דרך העולם שאותם גבורים עורכי הקרב יושבים בחוץ לשמר הדרכים, וכאן אפלו אותם בני העיר תקיפים גבורים. והערים בצרות, שאפלו כל מלכי העולם יתכנסו עליהם, לא יעשו בהם פגם. אמר רבי יוסי, כל מה שאמרו, בלשון הרע אמרו, והקשה מהכל - שכתוב עמלק יושב בארץ הנגב. לכן אדם שגשכו נחש, כשרוצים להפחיד אותו, אומרים: הנה נחש כאן.

רבי אבא אמר, ודאי זה קשה מכל מה שאמרו, פלומר, אותו שעורף קרב בכל הרי כאן זמין. ובאיזה מקום? בארץ הנגב, שהרי הוא המקום להכנס בו. מיד - ותשא כל העדה ויתנו את קולם. קבעו בכיה לדורות, לעולמים, באותו לילה.

אמר רבי יוסי, עצה לקחו על הכל להוציא שם רע. מה זה על הכל? על הארץ ועל הקדוש ברוך הוא. אמר רבי יצחק, על הארץ בסדר, על הקדוש ברוך הוא מנין? אמר לו, ממשמע שכתוב אפס פי עז העם. מי יכול להם? פי עז העם דוקא. וכתוב עמלק יושב בארץ הנגב, ואז גרמו כל זה, כמו שנתבאר. ורצה הקדוש ברוך הוא להשמידם מהעולם. זהו שכתוב (תהלים קו)

ויאמר להשמידם לולי משה בחירו עמד בפניו וגו'. ועתה יגדל נא כח ה'. רבי אבא עובדי כוכבים ומזלות דעלמא. דקודשא בריך

קדשא בריך הוא לישראל, וסבלו כל אינון עקתינ וליאותינ, הא בארעא דמצרים אית אתפלין ואיבין דארעא יתיר, על חד תרין.

אפס פי עז העם, (במדבר י"ג) אורחיה דעלמא דאינון גברין מגיחי קרבא יתבין לבר, לאסתמרא ארחין. והכא אפילו אינון בני מתא, תקיפן גבורין. והערים בצורות, דאפילו כל מלכין דעלמא יתכנשו עלייהו. לא יעבדון בהו פגימותא. אמר רבי יוסי, כל מה דאמרי, בלישנא בישא אמרו, וקשיא מפלהו, דכתיב עמלק יושב בארץ הנגב. לבר נש דנשכיה חויה, פד בעאן לאגזמא ליה, אמרי הא חויה הכא.

רבי אבא אמר, ודאי דא קשיא מכל מה דאמרי, פלומר, ההוא דאגח קרבא בכלא, הא הכא זמין. ובאן אתר. בארץ הנגב, דהא הוא אתר לאעלאה ביה. מיד ותשא כל העדה ויתנו את קולם. קבעו בכיה לדורות, לעלמין, בההוא ליליא.

אמר רבי יוסי, עיטא נסיבו על פלא, לאפקא שום ביש. מאי על פלא. על ארעא, ועל קדשא בריך הוא. אמר רבי יצחק, על ארעא תינח. על קדשא בריך הוא מנין. אמר ליה משמע דכתיב, אפס פי עז העם. מאן יכיל בהו. פי עז העם דייקא. וכתיב עמלק יושב בארץ הנגב, פדין גרמו כל האי, כמה דאתמר. ובא קדשא בריך הוא לשיצאה לון מן עלמא, דהא הוא דכתיב, (תהלים קו) ויאמר להשמידם לולי משה בחירו עמד בפניו וגו'.

ועתה יגדל נא כח יי. (במדבר יד) רבי אבא עובדי כוכבים ומזלות דעלמא. דקודשא בריך מעמים עובדי כוכבים ומזלות של העולם, שהקדוש ברוך הוא

בהם, שהרי העולם לא נברא אלא בשביל ישראל שישתדלו בתורה, משום שאחד באחד התקשרו, וישראל למטה בעולם הזה הם קיומו, וקיום של כל שאר העמים. אימתי? בזמן שעושים רצון רבונם.

בא וראה, כשברא הקדוש ברוך הוא אדם בעולם, התקינו פדגמה עליונה (מבדרת), ונתן לו פחו ותקפו באמצע הגוף, ששם שורה הלב, שהוא חזק (ומחזק) כל הגוף ומשם נזון כל הגוף. (וכל אותם איברים שבגוף משם נזונו) והרי הלב אחוז ומתחזק במקום עליון שלמעלה (ואחוזוב), שהוא מת הראש ושורה למעלה, וזה נקשר בזה.

ובצורה זו התקין הקדוש ברוך הוא העולם ועשה (אותו) גוף אחד, והתקין איברי הגוף סביב הלב, והלב שורה באמצע כל הגוף. וכל אותם איברים נזונים מאותו לב, שהוא חזק הכל, והכל בו תלויים. ואותו לב נקשר ונאחז במח העליון ששורה למעלה.

בא וראה, כשברא הקדוש ברוך הוא העולם, השרה (סדר) את ים האוקינוס סביב ישוב כל העולם, וישוב כל שבעים האמות כלם סביב לירושלים, וירושלים שורה באמצע כל הישוב, והיא מסוככת להר הבית, והר הבית סביב עזרות ישראל, ואותן עזרות סוככות ללשפת הגזית, ששם יושבים סנהדרין גדולה. ושנינו שאין ישיבה בעזרה, אלא למלכי בית דוד לבדם.

ולשפת הגזית סביב המזבח, והמזבח סביב בית האולם, והאולם להיכל, וההיכל לבית קדש הקדשים, ששם שורה השכינה וכפרת וכרובים וארון.

לבית קדש הקדשים, דתמן שכינה שריא, וכפרת וכרובים וארון. והכא

הוא אתרעי בהו, ואתפני בהו, ואתפאר בהו, דהא עלמא לא אברי אלא בגנייהון דישראל, דישתדלון באורייתא, בגין דחד בחד אתקשרן. וישראל לתתא בהאי עלמא, אינון קיומא דיליה, וקיומא דכל שאר עמין, אימתי בזמן דעבדי רעותא דמאריהון.

הא חזי, פד ברא קדשא בריך הוא בר נש בעלמא, אתקין ליה פגוונא עלאה (מקרא), ויהב ליה חיליה ותוקפיה באמצעיתא דגופא, דתמן שריא לבא. דהוא תוקפא (ומוונא) דכל גופא, ומתמן אתון כל גופא. (וכל אינון שייפי דגופא מתמן אתונו) והא לבא אחיד (דף קס"א ע"ב) ואתקף פאתר עלאה דלעילא. דאיהו מוחא דרישא, דשארי לעילא (ואחיד ביה), ודא אתקשר בדא.

ובגוונא דדא, אתקין קדשא בריך הוא עלמא. ועבד (ליה) חד גופא, ואתקין שייפי דגופא סחרניה דלבא, ולבא שארי באמצעיתא דכל גופא. וכל אינון שייפין אתונו מההוא לבא, דהוא תוקפא דכלא, וכלא ביה תליין. וההוא לבא, אתקשר ואתאחד במוחא עלאה דשריא לעילא.

הא חזי, פד ברא קדשא בריך הוא עלמא, אשרא (ס"א אסדר) לימא דאוקינוס דאסחר כל ישובא דעלמא. וישובא דכל שבעין אומין פלא אסחר לירושלים. וירושלים באמצעיתא דכל ישובא שריא. והיא אסחרא להר הבית. והר הבית אסחר לעזרות דישראל. ואינון עזרות סחרן ללשפת הגזית, דתמן סנהדרי גדולה יתבין. ותגיןן, לית ישיבה בעזרה, אלא למלכי בית דוד בלחודייהו.

ולשפת הגזית אסחר למזבח. והמזבח אסחר לבית האולם. והאולם להיכל. והיכל

הוא לבא, דכל ארעא ועלמא. ומהכא אתגזנו
 כל אינון אתרי דישובא, דאינון שייפי דגופא.
 ולבא דא אתגזן ממוחא דרישא, ואתאחיד דא
 בדא, הדא הוא דכתיב (שמות טו) מכוון לשבתך
 פעלת יי. כגוונא דא לעילא לעילא, ואיהו
 ברזא דמלפא עלאה, ברזא יקירא סתימאה.
 ימא עלאה לקביל דא. דאית ימא לעילא מן
 ימא, וימא מן ימא. תא חזי, נהר דינור
 אסחר לכמה משריין. מקבליה שבעין סטריין,
 גליפין משבעה דליקין, ואינון סחרן, לאינון
 שמשי דלגו מנייהו. ואינון סחרין לארבע
 רתיכין. ואינון סחרן להיא קרתא דקדישא
 דרביעא עלייהו.

ותאנא, תמן עזרות לגו מעזרות. ולית ישיבה
 בעזרה דתמן, אלא למלפיהון דבית
 דוד בלחודייהו, ותמן משתכחי ונתבי.
 וסהנדרי גדולה, משתכחי תמן בלשכת הגזית.
 והוא בי דינא עלייהו, דמשמש לאתר
 דמשמש. ודינא אתיהיב מתמן, לקדישין
 עליונין, עד דמטא לאתר דאקרי קדש
 הקדשים, דביה פלא, ותמן הוא לבא שרייא,
 ודא אתגזן מן מוחא דלעילא, ואתאחיד דא
 בדא.

כגוונא דא לעילא לעילא, ואיהו ברזא דמלפא
 עלאה, ברזא יקירא סתימאה. עד
 דאשתכח, דכלא אתגזן ממוחא עלאה,
 סתימאה דכלא. וכד יסתפלון מלי, פלא
 אתקשר דא בדא ודא בדא.

תא חזי, פד אנהיר עתיקא סתימא במוחא,
 ומוחא אנהיר ללבא, בדרך נעם יי. והא
 אוקימנא, ודא הוא כח יי. ההוא חילא דאתי
 מעתיקא קדישא. סתימא דכל סתימין. יגדל
 נא, דיתרבי ויסגי לעילא לעילא. ויתנגיד ויתמשך לתתא. פאשר דברת,

וכאן הוא הלב של כל הארץ
 והעולם, ומכאן נזונו כל אותם
 מקומות הישוב, שהם איברי
 הגוף. ולב זה נזון ממח הראש
 ונאחז זה בזה. זהו שפתיב (שמות
 טו) מכוון לשבתך פעלת ה'. כמו
 זה למעלה למעלה, והוא בסוד
 המלך העליון, בסוד נכבד נסתר.
 הים העליון כנגד זה. שיש ים
 למעלה מן הים, וים מן ים. בא
 וראה, נהר דינור סובב לכמה
 מרפבות. כנגדו שבעים צדדים
 חקוקים משבע דלקות, והם
 סובבים לאותם שמשים
 שלתוכם. ואלה סובבים לארבע
 מרפבות, ואלו סובבים לאותה
 עיר קדושה שרוכצת עליהם.

וכמדנו, שם עזרות לפנים
 מעזרות. ואין ישיבה בעזרה של
 שם, אלא למלכי בית דוד לבדם,
 ושם נמצאים ויושבים. וסנהדרין
 גדולה נמצאים שם בלשכת
 הגזית, ואותו בית דין עליהם,
 שמשמש למקום שמשמש.
 והדין נתן משם לקדושים
 עליונים, עד שמגיע למקום
 שנקרא קדש הקדשים שבו הכל,
 ושם הלב שורה, וזה נזון ממח
 העליון, ונאחז זה בזה.

כמו זה למעלה למעלה, והוא
 בסוד מלך העליון, בסוד נכבד
 סתום, עד שנמצא, שהכל נזון
 ממח עליון סתום של הכל.
 וכשיסתכלו על הדברים, הכל
 נקשר זה בזה וזה בזה.

בא וראה, כשמאיר העתיק
 הסתום במח, והמח מאיר ללב,
 בדרך נעם ה'. והרי בארנו, וזהו
 פח ה'. אותו פח שבא מהעתיק
 הקדוש, סתום כל הסתומים,
 יגדל נא, שיתרבה ויגדל למעלה
 למעלה וישפע וימשך למטה.

נא, דיתרבי ויסגי לעילא לעילא. ויתנגיד ויתמשך לתתא. פאשר דברת,

כַּאֲשֶׁר דִּבַּרְתָּ, כִּמּוֹ שִׁפְרָשׁוּהָ.
לֵאמֹר, לְלַמֵּד מִכָּאן לְכָל הַדּוֹרוֹת
הָאֲחֵרוֹנִים לְעוֹלָם וּלְעוֹלָמֵי
עוֹלָמִים. לֵאמֹר, לֹאמַר לְזֶה בִּשְׁעַת
צָרָה, לֹאמַר זֶה בִּשְׁעַת רַחֲמָה. וְמָה
הוּא? ה' אֲרָךְ אַפַּיִם וְגו', וְהָרִי
בְּאָרְנוּ הַדְּבָרִים.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, אָמַת לְמָה עוֹלָה
מִכָּאן? אָמַר רַבִּי חֲזִיָּא, הֵם גָּרְמוּ
שְׁעָלָה מִכָּאן, שֶׁהָרִי בִּשְׁקָר דִּבְרוּ
עֲצָמָם. בְּאוֹתָהּ מִדָּה שֶׁאָדָם
מוֹדֵד, בָּהּ מוֹדְדִים לוֹ. וְכֵן שָׁאָר
הָאֲחֵרִים הַסֹּתְלָקוֹ, שֶׁלֹּא יָכִיל
מִשֶּׁה לְאִמְרָם, מִשּׁוֹם שֶׁהֵם גָּרְמוּ.
סִלַּחְתִּי כְּדַבְּרְךָ, כְּדַבְּרְךָ מִמֶּשׁ,
וְהָרִי הִתְעוֹרְרוּ הַחֲבָרִים, וְהָרִי
נִתְבָּאָר.

זֶה עִם זֶה, מָה שֶׁלֹּא יָכִילוּ לְדַבֵּר
מִקֹּדֶם זֶה. יִצְאוּ מֵאוֹתוֹ פֶּתַח,
וַיֵּשְׁבוּ בְּגִנָּה פֶתַח אֵילָנוֹת. אָמְרוּ
זֶה לְזֶה, כִּיֹּן שֶׁאָנוּ כָּאן וְרֵאֵינוּ
כָּל זֶה, אִם נִמּוֹת כָּאן, וְדָאֵי נִכְנָס
לְעוֹלָם הַבָּא. יָשְׁבוּ. שָׁנָה נִפְלָה
עֲלֵיהֶם וַנִּרְדְּמוּ. בֵּין כֶּף בָּא אוֹתוֹ
מִמְנָה וְהִעֵרָם. אָמַר לָהֶם, קוּמוּ
צְאוּ לְתוֹךְ פְּרָדֵס שְׁבַחוּן. יִצְאוּ.
רָאוּ אוֹתָם בְּעֵלֵי מִקְרָא שֶׁהָיוּ
אוֹמְרִים בְּאוֹתוֹ פְּסוּק, בַּמִּדְבָּר
הַזֶּה יִתְמוּ - הָרִי בְּמִקּוֹם אַחֵר לֹא.
וְשֵׁם יִתְמוּ - הָרִי בְּמִקּוֹם אַחֵר לֹא.
וְזֶה בְּגוֹפִים, אָבֵל בְּנִשְׁמוֹת לֹא
כִּמּוֹ בְּנֵי הַגֶּן.

אָמַר לָהֶם אוֹתוֹ מִמְנָה, צְאוּ. יִצְאוּ
עִמוֹ. אָמַר לָהֶם, שְׁמַעְתֶּם דְּבַר
לְתוֹךְ אוֹתָהּ דְּרָגָה? אָמְרוּ,
שְׁמַעְנוּ, שֶׁהָרִי קוֹל אֶחָד הָיָה
אוֹמֵר: מִי שֶׁפֶּסֶק - יִפְסַק, וּמִי
שֶׁקָּצַר - יִתְקַצֵּר. מִי שֶׁקָּצַר -
יִתְאָרֵךְ. אָמַר לָהֶם, יִדְעַתֶּם מָה
זֶה? אָמְרוּ, לֹא. אָמַר לָהֶם, רְאִיתֶם
אוֹתוֹ נֶשֶׁר גְּדוֹל וְאוֹתוֹ תִּינּוֹק
שֶׁמְלַקֵּט עֲשׂוּבִים? זֶה הָיָה רַבִּי
אֵילָאֵי מְנַצֵּיבִין, הוּא וּבְנוֹ, וְהִגִּיעַ
לְכָאן, וְרָאָה הוּא וּבְנוֹ הַתִּינּוֹק

כְּמָה דְּאוּקְמוּהָ. לֵאמֹר, לְמִילַף מְהֵכָא כָּל דְּרִין
בְּתַרְאִין, לְעֵלָם וּלְעֵלְמֵי עֲלְמִין. לֵאמֹר, לְמִימַר
לְדָא בִּשְׁעַתָּא דְּעַקְתָּא. לְמִימַר דָּא, בִּשְׁעַתָּא
דְּרוּחָא. וּמֵאֵי הוּא. יִי אֲרָךְ אַפַּיִם וְגו', וְהָא
אוּקְיִמָּנָא מֵלִי.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, אָמַת אָמַי סְלִיק מִכָּאן. אָמַר
רַבִּי חֲזִיָּא, אֵינּוֹן גָּרְמוּ לִיהּ דְּאִסְתְּלִיק
מִכָּאן, דְּהָא בִּשְׁקָרוֹ דִּבְרוּ גְרַמְיֵיהוּ בְּהַהוּא
מִדָּה דְּבַר נֶשׁ מוֹדֵד בָּהּ, מוֹדְדִין לִיהּ. וְכֵן שָׁאָר
אֲחֵרֵי אִסְתְּלָקוּ, דְּלֹא יָכִיל מִשֶּׁה לְמִימְרֵיהוּ,
בְּגִין דְּאֵינּוֹן גָּרְמוּ. סִלַּחְתִּי כְּדַבְּרִיךָ, כְּדַבְּרִיךָ
מִמֶּשׁ, וְהָא אִתְּעֵרוּ חֲבָרִיָּא, וְהָא אִתְּמַר.

דָּא עִם דָּא, מָה דְּלֹא הוּוּ יְכַלִּין לְמַלְלָא מִקְדָּמַת
דְּנָא. נִפְקוּ מֵהֵיכָא פֶתַח, וַיִּתְּבוּ בְּגִנְתָּא
תַּחוֹת אֵילָנִין. אָמְרוּ דָּא לְדָא, כִּיֹּן דְּאָנָן הָכָא,
וְחִמִּינָן כָּל דָּא, אִי נִמּוֹת הָכָא, וְדָאֵי נִיעוּל
לְעֵלְמָא דְּאִתִּי. יִתְבוּ. שִׁינְתָּא נִפְלַת עֲלֵיהוּ.
וְדַמְכוּ. אַדְהֵכִי, הָא הֵהוּא מִמְנָא אָתָּא, (דף קס"ב
ע"א) וְאִתְּעֵר לוֹן, אָמַר לוֹן, קוּמוּ פּוּקוּ לְגוּ
פְּרָדֵס דְּאַבְרָא. נִפְקוּ, חִמוּ לְאֵלִין מְאֵרֵי מִקְרָא,
דְּהוּוּ אֲמֵרֵי בְּהַהוּא קָרָא, (במדבר י"ד) בַּמִּדְבָּר הַזֶּה
יִתְמוּ, הָא בְּאַתָּר אַחְרָא לֹא. וְשֵׁם יִמּוֹתוֹ, הָא
בְּאַתָּר אַחְרָא לֹא, וְדָא בְּגוֹפִין, אָבֵל בְּנִשְׁמַתִּין
לֹא, כְּגוֹוְנָא דְּבְנֵי גִנְתָּא.

אָמַר לוֹן הֵהוּא מִמְנָא, פּוּקוּ. נִפְקוּ בְּהַדְיָה,
אָמַר לוֹן, שְׁמַעְתוֹן מְדִי לְגוּ הֵהוּא דְּרָגָא.
אָמְרוּ, שְׁמַעְנָא דְּהָא חַד קָלָא הָוָה אָמַר, מָאן
דְּפֶסֶק, יִתְפֶּסֶק. מָאן דְּקָצַר, יִתְקַצֵּר. מָאן
דְּקָצַר, יִתְאָרֵךְ. אָמַר לוֹן, יִדְעַתוֹן מֵאֵי הָאֵי.
אָמְרוּ, לֹא. אָמַר לוֹן, חִמִּיתוֹן הֵהוּא נִשְׂרָא
רַבְרָבָא, וְהֵהוּא יְנוּקָא דְּקָא מְלַקֵּט עֲשׂוּבִין, רַבִּי
אֵילָאֵי דְּנִצְיָבִין הָוָה. הוּא וּבְרִיָּה, וּמִטָּא הָכָא,
וְחִמָּא הוּא וַיְנוּקָא בְרִיָּה מְעֵרְתָּא דָּא, כִּיֹּן

מַעֲרָה זוּ. כִּיּוֹן שְׁנֹכְסוֹ לְתוֹךְ
הַחֹשֶׁךְ, לֹא יִכְלוּ לְסַבֵּל, וּמִתּוֹ.
וְאוֹתוֹ תִּינוּק בְּנוֹ עוֹמֵד כֹּל יוֹם
לִפְנֵי בַצְלָאֵל בְּשֶׁעָה שִׁיּוֹרֵד
מִהַיְשִׁיבָה הַעֲלִיּוֹנָה, וְאוֹמֵר לְפָנָיו
שְׁלֹשָׁה דְבָרִים, עַד שֶׁלֹּא יִפְתַּח
בַּצְלָאֵל בְּסוּדוֹת סְתוּמִים שֶׁל
הַחֲכָמָה, שֶׁכֵּל דְבָרָיו סוּדוֹת
סְתוּמִים הֵם, (ישעיה סד) שְׁעִין לֹא
רָאָתָה אֱלֹהִים זוֹלָתְךָ. (מי) זֶה
שֶׁאָמַר מִי שֶׁפֶּסֶק יִפְסֹק. מִי
שֶׁפּוֹסֵק דְבָרֵי תוֹרָה עַל דְּבָרִים
בְּטָלִים, יִפְסֹקוּ חַיָּו מִהָעוֹלָם
הַזֶּה, וְדִינוֹ עוֹמֵד בְּאוֹתוֹ עוֹלָם.
מִי שֶׁקָּצַר יִתְקַצֵּר - מִי שֶׁקָּצַר אָמֵן
וְלֹא מֵאָרִיף בּוֹ תוֹף מְנוּחָה,
יִתְקַצֵּר מִחַיֵּי הָעוֹלָם הַזֶּה. מִי
שֶׁקָּצַר יִתְאָרֵף - מִי שֶׁאֹמֵר אֶחָד,
צָרִיף לְחֹטֵף אֶלֶף וְלִקְצֹר
קְרִיאָתָהּ, וְלֹא יַעֲכֹב בְּאוֹת הַזֹּאת
כִּלְלֵי. מִי שֶׁעָשָׂה כֵּן, יִתְאָרְכוּ חַיָּו.
אָמְרוּ לוֹ, עוֹד אָמַר, שְׁנַיִם הֵם,
וְאֶחָד הַשְּׁתַּתֵּף בָּהֶם, וְהֵם שְׁלֹשָׁה.
וּכְשֶׁהֵיוּ שְׁלֹשָׁה, הֵם אֶחָד. אָמַר
לָהֶם, אֵלֶּה שְׁנֵי שְׁמוֹת שֶׁל שְׁמַע
יִשְׂרָאֵל, שֶׁהֵם ה' ה'. אֲלֵהֵינוּ
הַשְּׁתַּתֵּף בָּהֶם, וְהוּא חוֹתֵם
הַטְּבַעַת, אָמַת. וְכִשְׁמַתְחַבְּרִים
כְּאֶחָד, הֵם אֶחָד בְּיַחְדוֹ אֶחָד.
עוֹד אָמַר, שְׁנַיִם הֵם, וְאֶחָד חֲזוֹר.
כְּשֶׁשׁוֹלֵט, טֵס עַל כְּנָפֵי הָרוּחַ וְשֵׁט
בְּמֵאֵתִים אֵלָּה, וְנִסְתָּר. אָמַר לָהֶם,
אֵלֶּה שְׁנֵי כְּרוּבִים שֶׁהֵיָה רֹכֵב בָּהֶם
הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא. וּמִיּוֹם שֶׁנִּגְנַז
יוֹסֵף מֵאֶחָיו, נִגְנַז הוּא (אֶחָד),
וְנִשְׁאָר אֶחָד אֲצֵל בְּנֵימִין. זֶהוּ
שְׁכֵתוֹב (תהלים יח) וַיִּרְכַּב עַל כְּרוּב
וַיַּעַף וַיָּדָא עַל כְּנָפֵי רוּחַ. וְנִגְנַז
בְּמֵאֵתִים אֵלָּה עוֹלָמוֹת, וְנִסְתָּר
אוֹתוֹ שְׁרוּכֵב עֲלָיו, שֶׁהֵם מֵאֵתִים
אֵלָּה גְּנֻזִים, הֵם שְׁלוֹ בְּרוּךְ הוּא.
צָאוּ מִכָּאן, אֲשֶׁרִיכֶם. יֵצְאוּ. נִתֵּן
לָהֶם אוֹתוֹ מִמְּנָה שׁוֹשְׁנָה (אֶחָד)
אֶחָת וַיֵּצְאוּ. כְּשִׁיֵּצְאוּ, נִסְתָּם פִּי

דְּעָאלוּ לְגוֹ חֹשֶׁךְ, לֹא יִכִּילוּ לְמִסְבֵּל, וּמִיתוּ.
וְהָהוּא יְנוּקָא בְּרִיָּה, קִיִּימָא בְּכָל יוֹמָא קָמִיה
דְּבַצְלָאֵל, בְּשֶׁעָתָא דְנִחִית מִמֵּתִיבְתָּא
עֲלָאָה, וְאָמַר קָמִיה תְּלַת מַלְיָן, עַד לֹא יִפְתַּח
בַּצְלָאֵל בְּרִזְיִן סְתִימִין דְּחֻכְמָתָא, דְּכָל מַלְוִי
רִזְיִן סְתִימִין אִינוּן, (ישעיה סד) דְּעִין לֹא רָאָתָה
אֱלֹהִים זוֹלָתְךָ. הָאִי (מָאן) דְּאָמַר, מָאן דְּפִסֵּק
יִתְפִּסֵּק. מָאן דְּפִסֵּק מַלְיָן דְּאוֹרֵייתָא, עַל מַלְיָן
בְּטָלִין, יִתְפִּסְקוֹן חֵיוֹהִי מִהָאִי עֲלֵמָא, וְדִינֵיה
קִיִּימָא בְּהֵוָה עֲלֵמָא. מָאן דְּקָצַר יִתְקַצֵּר, מָאן
דְּקָצַר אָמֵן, וְלֹא מֵאָרִיף בִּיה גּוֹ נִיִּיחָא, יִתְקַצֵּר
מִחַיָּין דְּהָאִי עֲלֵמָא. מָאן דְּקָצַר יִתְאָרֵף, מָאן
דְּאָמַר אֶחָד, אֲצִטְרִיף לְחֻטְפָּא אֵלָּה, וְלִקְצֹרָא
קְרִיאָה דִּילֵיה, וְלֹא יַעֲכֹב בְּהָאִי אֶת כִּלְלֵי. וּמָאן
דְּעֵבִיד דָּא, יִתְאָרְכוֹן חַיָּו.

אָמְרוּ לֵיה, תּוֹ אָמַר, תְּרִין אִינוּן, וְחֻדָּא אֲשַׁתַּתֵּף
בְּהוּ, וְאִינוּן תְּלַתָּא. וְכַד הוּוּ תְּלַתָּא, אִינוּן
חַד. אָמַר לוֹן, אֵלִין תְּרִין שְׁמָהֶן דְּשְׁמַע יִשְׂרָאֵל,
דְּאִינוּן יי יי. אֲלֵהֵינוּ אֲשַׁתַּתֵּף בְּהוּ, וְאִיהוּ
חוֹתְמָא דְּגוֹשְׁפִּנְקָא, אָמַת. וְכַד מִתְחַבְּרִין כְּחֻדָּא
אִינוּן חַד בְּיַחְדוֹא חֻדָּא.

תּוֹ אָמַר, תְּרִין אִינוּן וְחַד אֲתַהֲדֵר. כַּד שְׁלִיט.
טָאס עַל גְּדַפֵּי רוּחָא, וְשָׂאט בְּמֵאֵתֵן אֵלָּה,
וְאֲתַטְמֵר. אָמַר לוֹן, אֵלִין תְּרִין כְּרוּבִים, דְּהוּוּ
רְכִיב בְּהוּ קַדְשָׁא בְּרִיף הוּא. וּמִן יוֹמָא דְּאֶגְנִיז
יוֹסֵף מֵאֶחָיו, אֶגְנִיז אִיהוּ (ס"א חד), וְאֲשַׁתָּאֵר חַד
לְגַבֵּי בְּנֵימִין, הָדָא הוּא דְכֵתִיב, (תהלים יח) וַיִּרְכַּב
עַל כְּרוּב וַיַּעַף וַיָּדָא עַל כְּנָפֵי רוּחַ. וְאֶגְנִיז
בְּמֵאֵתֵן אֵלָּה עֲלֵמִין וְאֲתַטְמֵר, הֵהוּא דְרְכִיב
עֲלֵיה, דְּאִינוּן מֵאֵתֵן אֵלָּה גְּנִיזִין, אִינוּן דִּילֵיה,
בְּרִיף הוּא.

פּוֹקֵן מִהֶכָּא, זְכָאִין אֲתוּן, נִפְקוּ, יְהֵב לוֹן הֵהוּא
מִמְּנָא וּוְרָדָא (ס"א אֶחָד) חֻדָּא וְנִפְקוּ. כַּד

המערה ולא נראה כלל. ראו אותו נשר שהיה יורד מאתו עץ ונכנס למערה אחרת. הריחו הם באותה שושנה ונכנסו לשם, מצאו אותו נשר על פי המערה. אמר להם, הפנסו צדיקי אמת חברים, שהרי לא ראיתי שמחת החברותא מיום שאני כאן, אלא בכם.

נכנסו. הגיעו לפרדס אחר, ואותו נשר עמהם. כשהגיעו לאותם בעלי משנה, חזר אותו נשר בדמות אדם בלבוש נכבד מאיר פמותם, וישב אתם פאחד. אמר לאותם שיושבים, תנו כבוד לבעלי המשנה שבאו לכאן, שהרי רבונם הראה להם נפלאות גדולות כאן. אמר אחד מהם, יש בכם סימן? אמרו, הן. הוציאו שני שושנים והריחו בהם. אמרו, שבו בעלי הישיבה, שבו צדיקי אמת. אחזו בהם וישבו. באותה שעה למדו שם שלשים הלכות שלא ידעו מקדם, וסודות תורה אחרים.

חזרו לפני אותם בעלי מקרא, ומצאו שהיו אומרים, (שם פב) אני אמרתי אלהים אתם ובני עליון כלכם. אני אמרתי, בפעה שהקדמתם עשיה לשמיעה, שהרי אלהים אתם וגו'. פיין שנמשכתם אחר יצר הרע - אכן כאדם תמותון וגו'. מה מיתתו של אדם מורידתו לעפר כדי שימחה אותו יצר הרע שבתוכו, ואותו יצר הרע הוא שמת ונתעפל בתוכו.

אמר אותו זקן שעליהם, גם כן פתוב, ופגריכם אתם יפלו במדבר הזה. מה זה פגריכם? זה יצר הרע, כולל זכר ונקבה. חסרונות שיש בכם, שייצר הרע יורד תמיד לחסרון, ולא עולה.

נפקו אסתים פום מערתא, ולא אתחזי כלל. חמו ההוא נשרא, דההו נחית מההוא אילנא, ועאל גו מערתא אחרא. ארחו אינון בההוא וורדא, ועאלו תמן, אשפחו ההוא נשרא אפום מערתא, אמר לון עולו זפאי קשוט חברין, דהא לא חמינא חדוה דחברותא, מן יומא דאנא הכא, אלא בכו.

עאלו מאטו לפרדס אחרא, וההוא נשרא בהדייהו, פד מטו לגבי אינון מאריהון דמשנה, אתהדר ההוא נשרא בדיוקנא דאדם, בלבוש יקר, מנהרא כוותייהו, ויתיב עמהון פחדא, אמר לאינון דיתבי, הבו יקר למארי מתניתא דאתו הכא, דהא מאריהון אחמי לון פליאן רברבן הכא. אמר חד מנבייהו, אית בכו סימנא. אמרו הין. אפיקו תרין ורדין, וארחו בהו. אמרו, תיבו מארי מתיבתא, תיבו זפאי קשוט, אחידו בהו, ויתבו. בההיא שעתא, אולפו תמן תלתין הלכות, דלא הוו ידעי מקדמת דנא, ורזין אתרנין דאורייתא.

אתדרו לגבי אינון מארי מקרא, אשפחו דהוו אמרי, (תהלים פב) אני אמרתי אלהים אתם ובני עליון כלכם. אני אמרתי, בפעתא דאקדימתון עשיה לשמיעה. דהא אלהים אתם וגו'. פיין דאמשכתון בתר יצר הרע, אכן כאדם תמותון וגו'. מה מיתתו של אדם אחית ליה לעפרא, בגין דיתמחי ההוא יצר הרע די בגויה, וההוא יצר הרע איהו דמית, ואתעפל בגויה. (דף קס"ב ע"א).

אמר ההוא סבא דעלייהו, אוף הכא כתיב, ופגריכם אתם יפלו במדבר הזה. מאי פגריכם. דא יצר הרע, פליל דכר ונוקבא. חסרונין דאית בכו, דיצר הרע נחית תדיר לחסרונא, ולא סליק. בקדש מעלין ולא מורידין, במסאבו מורידין תדיר,

וְלֹא מַעֲלִין. וְעַל דָּא אַקְרוּן פְּגָרִיכֶם, חֲסֹרוּנִין
דְּלִכּוּן. כְּמָה דְאַתָּה אָמַר (שמואל א' ל) אֲשֶׁר פִּגְרוּ
מַעֲבוּר אֶת הַנְּחַל וְגו', סוּפָא דְקָרָא אוֹכַח,
דְּכַתִּיב יִפְלוּ, וְלֹא כַתִּיב תִּפְלוּ. וְעַל דָּא, בְּמַדְבַּר
הַזֶּה יִתְמוּ אֵינוּן פְּגָרִים וְשֵׁם יְמוּתוֹ, בְּגִין
דְּרַעוּתָא דְקוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא לְשִׁיצָאָה לְהַנִּי
פְּגָרִים מַעֲלָמָא, לְעֵלָם.

אָמַר לְהוּ רַבִּי אֵילָאִי, זַפְּאֵי קְשׁוּט, עוּלוּ
וְתַחֲמוּ, דְהָא רְשׁוּ אַתְמָסֵר לְכוּ, לְמִיעֵל
עַד הַהוּא אַתֵּר דְּפְרוּכְתָא פְּרִיסָא. זַפְּאָה
חֻלְקִכּוּן. קָמוּ וְעֵאלוּ גו' דּוּכְתָא חֲדָא, וְהוּוּ
תַמָּן מְאָרִיִּהוּן דְאַגְדָּה, וְאַנְפִּיִהוּן מְנַהֲרִין בְּנַהֲרִי
דְשִׁמְשָׁא. אָמְרוּ מָאן אֲלִין. אָמַר לְהוּן, אֲלִין
מְאָרִיִּהוּן דְאַגְדָּה. וְחֲמָאן בְּכָל יוֹמָא נַהֲרִי
דְאוּרִייתָא פְּדִקָא יָאוּת. קִיִּימוּ, וְשִׁמְעוּ כְּמָה
מְלִין חֲדַתִּין בְּאוּרִייתָא, וְלֹא אַתִּיִּהִיב לוּן רְשׁוּ
לְמִיעֵל לְגוּיִיָּהוּ.

אָמַר לִיָּה רַבִּי אֵילָאִי, עוּלוּ לְדּוּכְתָא אַחְרָא
וְתַחֲמוּ. עֵאלוּ לְגוּ גְנַתָּא אַחְרָא, וְחֲמוּ
אוּף הָכִי כְרָאן קְבָרִין, וּמִיַּד מִתִּין. וּמַתְּהִדְרִין
חִיִּין בְּגוּפִין מְנַהֲרִין קְדִישִׁין. אָמְרִי לִיָּה, מָאִי
הָאִי. אָמַר לִיָּה, דָּא עֲבָדִי בְּכָל יוֹמָא, וּמִיַּד
דְּשִׁכְבִי מַתְּעַפְלָא הַהוּא זֹוּהֵמָא בִישָׁא דְקַבִּילוּ
בְּקַדְמִיתָא, וְקִיִּימִין מִיַּד בְּגוּפִין חֲדַתִּין מְנַהֲרִין,
בְּאֵינוּן גּוּפִין קְדִישִׁין דְקִיִּימִי עַל טוּרָא דְסִינֵי,
כְּגוּוּנָא דְאַתּוּן חֲמָאן, קִיִּימוּ כְּלָהוּ עַל טוּרָא
דְסִינֵי, בְּגוּפִין בְּלֹא לְכַלּוּכָא כְּלָל, פִּיוּן
דְאַמְשִׁיכוּ עֲלֵיָּהוּ יִצְרֵר הָרַע, אַתְהֲדְרוּ בְּגוּפִין
אַחְרָנִין, דְגוּפִין קְדָמָאִין, גּוּפִין נוֹכְרָאִין, הָדָא
הוּא דְכַתִּיב, (שמות לב) וַיִּתְנַצְּלוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת
עֵדִים מֵהָר חוֹרֵב.

קָרָא אַתְעֵר, זִילוּ אַתְפְּנָשוּ, הָא אַהֲלִיאַב קָאִים
עַל קִיּוּמִיָּה, וְכָל אֵינוּן קַתְדָרְאִין קָמִיָּה.

בְּקַדְשׁ מַעֲלִים וְלֹא מוֹרִידִים.
בְּטַמְאָה מוֹרִידִים תָּמִיד וְלֹא
מַעֲלִים. וְעַל זֶה נִקְרָאוּ פְּגָרִיכֶם,
חֲסֹרוּנוֹתֵיכֶם, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר
(שמואל א' ל) אֲשֶׁר פִּגְרוּ מַעֲבַר אֶת
[הַ]נְּחַל וְגו'. סוּף הַפְּסוּק מוֹכִיחַ,
שְׁכַתוּב יִפְלוּ, וְלֹא תִפְלוּ. וְעַל כֵּן,
בְּמַדְבַּר הַזֶּה יִתְמוּ אוֹתֶם פְּגָרִים
וְשֵׁם יְמוּתוֹ, מִשּׁוּם שְׂרָצוֹן הַקְּדוֹשׁ
בְּרוּךְ הוּא לְהַשְׁמִיד אוֹתֶם פְּגָרִים
מִהַעוֹלָם לְעוֹלָם.

אָמַר לְהֶם רַבִּי אֵילָאִי, צִדִּיקִי
אַמַּת, הַכְּנָסוּ וְרָאוּ, שְׁהָרִי רְשׁוֹת
נִמְסָרָה לְכֶם לְהַפְּנֵס עַד אוֹתוֹ
מְקוֹם שְׁפָרְכַת פְּרוּסָה. אֲשֶׁרִי
חֲלַקְכֶם. קָמוּ וּנְכַנְסוּ לְתוֹף מְקוֹם
אַחַד, וְהָיוּ שֵׁם בְּעֵלֵי אַגְדָּה,
וּפְנִיָּהֶם מְאִירִים כְּאוֹר הַשֶּׁמֶשׁ.
אָמְרוּ, מִי אֵלָה? אָמַר לְהֶם, אֵלָה
בְּעֵלֵי אַגְדָּה, וְרוּאִים בְּכָל יוֹם אוֹר
הַתּוֹרָה פְּרָאוּי. עֲמְדוּ וְשִׁמְעוּ כְּמָה
דְּכָרִים חֲדָשִׁים בַּתּוֹרָה, וְלֹא נִתְּנָה
לְהֶם רְשׁוֹת לְהַפְּנֵס לְתוֹכֶם.

אָמַר לְהֶם רַבִּי אֵילָאִי, הַכְּנָסוּ
לְמְקוֹם אַחַר וְתִרְאוּ. נְכַנְסוּ לְתוֹף
גְּנָה אַחְרַת, וְרָאוּ גַם כֶּף כּוֹרִים
קְבָרִים, וּמִיַּד מִתִּים, וְחוֹזְרִים
חִיִּים בְּגוּפוֹת מְאִירִים קְדוּשִׁים.
אָמְרוּ לוֹ, מַה זֶה? אָמַר לְהֶם, זֶה
עוֹשִׂים בְּכָל יוֹם, וּמִיַּד שְׁשׁוּכְבִים,
מַתְּעַפְלַת אוֹתָהּ זִהְמָה רְעָה
שְׁקַבְלוּ בַתְּחִלָּה, וְעוֹמְדִים מִיַּד
בְּגוּפִים חֲדָשִׁים מְאִירִים, בְּאוֹתֶם
גּוּפִים קְדוּשִׁים שְׁעַמְדוּ עַל הַר
סִינֵי, כְּמוֹ שֶׁאַתֶּם רוּאִים, עֲמְדוּ
כֻלָּם עַל הַר סִינֵי בְּגוּפִים לְלֹא
לְכַלּוֹף כְּלָל. פִּיוּן שְׁהַמְשִׁיכוּ
עֲלֵיהֶם יִצְרֵר הָרַע, חֲזְרוּ בְּגוּפִים
אַחֲרִים שֶׁל גּוּפִים רְאוּשׁוּנִים,
גּוּפִים נְכָרִיִּים, זֶהוּ שְׁכַתוּב (שמות
לב) וַיִּתְנַצְּלוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת עֵדִים

מֵהָר חוֹרֵב.
קוֹר הַתְּעוֹרֵר: לְכוּ הַתְּכַנְסוּ, הָרִי
אַהֲלִיאַב עוֹמֵד עַל עֲמְדוֹ, וְכָל

לְשַׁעֲתָא פְּרָחוּ כְּלָהוּ, וְלֹא חָמוּ מְדִי, אֲשַׁתְּאֲרוּ
בְּלַחֲוֵי־יָהּ תַּחֲוֹת אֵילָנִין דְּגִנְתָּא. חָמוּ פִתְחָא
אַחְרָא, עָאלוּ תַּמָּן, חָמוּ הֵיכְלָא חֲדָא, עָאלוּ
וַיִּתִּיבוּ תַּמָּן. תְּרִין עוֹלִימִין הָווּ תַּמָּן. זְקָפוּ
עֵינֵין, וְחָמוּ חַד מִשְׁכָּנָא מְרַקְמָא בְּכָל זַיְנֵי
צִיּוּרִין וְגִוּוּנִין דְּעֵלְמָא, וְעָלִיָּה פְּרִיס פְּרִיסָא
דְּנַהֲרָא מְנַצְצָא, דְּלֹא יְכַלִּין עֵינֵין לְאַסְתַּבְּלָא
(וּכְפֻן תְּרִין מִלִּין חָמוּ גוּ הָהוּא מִשְׁכָּנָא עַד אַתְר פְּרוּכְתָּא פְּרִיסָא דְלֹא חָמוּ),

מתמך וּלְהִלָּאָה לָא חָמוּ כְּלוּם.

אַרְבִּינוּ אוּדְנִין, וְשַׁמְעוּ חַד קָלָא דְהוּא אֲמַר,
בְּצִלְאֵל רְבִיעָאָה אִיהוּ לְנַהֲרִין עֵלְאִין.
יוֹסֵף רְבִיעָאָה אִיהוּ גוּ נַהֲרִין דְּאָדָם קַדְמָאָה.
סְלִיקוּ דְלַעִילָא, חֲבִיבָא דְכָלָא. עָלִיָּה כְּתִיב,
(במדבר כח) וְנִסְכּוֹ רְבִיעִית הֵהִין בְּקֹדֶשׁ וְגו'. מָאן
דִּיסְתַּפֵּל וְחָמִי, יִסְמוּן עֵינֵיהּ. מָאן דְּלֹא יִסְתַּפֵּל,
חָמִי וְאַתְפֵּתַח. אֵילָנָא דְתַמְנֵי סְרִי, כַּד כְּפִיָּה,
יִזְקוּף וְיִתְקַיֵּים. אִי לֹא כְּפִיָּה, חוּיָא בִישָׂא אָכִיל
לִיהּ. מָאן דְּעָאל תְּרִין פְּרוּבִין לְגוּ, רַעוּתִיהּ
אַתְעֵבִיד. מָאן דְּמַעֲיִין, רַחֲקִי מִרַעוּתִיהּ. קַרְבָּנָא
דְּרַבֵּיָא, שְׁלִים לְאַתְקַבְּלָא. פֶּסֶק הָהוּא קָלָא.
אַמְרוּ אֵינּוּן תְּרִין עוֹלִימִין, סִימְנָא אִית בְּגוּיִיכוּ.
אַמְרוּ הִין. אֲפִיקוּ אֵינּוּן תְּרִין וְרַדִּין,
אַרְחוּ בְּהוּ, אַמְרוּ תִיבוּ, עַד דְּתַשְׁמַעוּן תְּרִין
מְלִין, בְּרַזִּין עֲתִיקִין, מְגוּ מְאֲרִי מְתִיבְתָּא, וַיַּהוּן
תְּדִיר בְּרַזָּא בְּגוּיִיכוּ. אַמְרוּ הִין.

אָמַר רַבִּי שַׁמְעוֹן, כָּל הַגִּי מְלִין, וְכָל מַה דְּחָמוּ,
כְּתוּב. וְכַד מָטוּ הֶכָא, הָוָה כְּתִיב (תהלים ט)

אַשְׁמְרָה דְרַכִּי מִחֲטוּא בְּלִשׁוֹנִי. וְאַנָּא שְׂאֵילָנָא
לְאַבִּי אָבָא, כְּמָה הוּוּ אֵינּוּן תְּרִין מְלִין, וְאַמְר
לִי חֲיִיךְ בְּרִי, אֵינּוּן תְּרִין מְלִין, כְּאַנּוּ עֵלְמִין,
וְחֲרִיבוּ עֵלְמִין, מָאן דְּאַשְׁתַּמֵּשׁ בְּהוּ.

אוּתָן קַתְדְּרָאוֹת עֲמוּ. לְשַׁעֲתָא
פְּרָחוּ כְּלָם וְלֹא רָאוּ דְכַר. נִשְׁאָרוּ
לְכַד פִּתְחַת אֵילָנוֹת הַגִּנָּה. רָאוּ פִתְחַ
אַחַר, נִכְסְסוּ לְשָׁם, רָאוּ הֵיכַל
אַחַד, נִכְסְסוּ וַיִּשְׁבוּ שָׁם. שְׁנֵי
עֲלָמִים הָיוּ שָׁם. הֲרִימוּ עֵינֵים,
וְרָאוּ מִשְׁכָּן אַחַד מְרַקֵּם בְּכָל מִינֵי
צִיּוּרִים וְגִוּוּנִים שֶׁל הָעוֹלָם, וְעָלִיו
פְּרוּסָה פְּרִיסַת אוֹר נוֹצֵצַת שֶׁלֹּא
יְכוּלוֹת הָעֵינַיִם לְהִסְתַּפֵּל. (וכפי שני
מילין ראו תוך אותו המשכן עד מקום פריסת
הפרכת שלא ראו) מִשָּׁם וְהִלָּאָה לָא
רָאוּ כְּלוּם.

הֲרַבִּינוּ אֲזִנִּים, וְשַׁמְעוּ קוֹל אַחַד
שֶׁהָיָה אוֹמֵר: בְּצִלְאֵל רְבִיעִי הוּא
לְאוֹרוֹת עֲלִיוֹנִים. יוֹסֵף רְבִיעִי הוּא
תוֹף אוֹרוֹת אָדָם הָרָאשׁוֹן. עָלִיָּה
שֶׁל מַעְלָה חֲבִיבַת הַכֹּל, עָלִיָּה
כְּתוּב (במדבר כח) וְנִסְכּוֹ רְבִיעִית
הֵהִין בְּקֹדֶשׁ וְגו'. מִי שֶׁיִּסְתַּפֵּל
וַיִּרְאֶה, יִסְמָאוּ עֵינָיו. מִי שֶׁלֹּא
יִסְתַּפֵּל, יִרְאֶה וַיִּפְתַּחוּ עֵינָיו. עֵץ
שֶׁל שְׁמֵנָה עֲשָׂרָה, כְּשֶׁמֶתְכוּפֵף,
זִקְקָף וַיַּעֲמַד. אִם לֹא מְתַכּוּפֵף,
נֶחֱשׂ רַע יֹאכַל אוֹתוֹ. מִי שֶׁמְכַנֵּס
שְׁנֵי כְרוּבִים לִפְנֵים, רְצוּנוֹ יַעֲשֶׂה.
מִי שֶׁמַּעֲיֵן רַחוּק מִרְצוּנוֹ, קַרְבֵּן
הַתֵּינוּק שֶׁלֵּם לְהַתְקַבֵּל. פֶּסֶק
אוֹתוֹ הַקּוֹל.

אַמְרוּ אוֹתָם שְׁנֵי עֲלָמִים, סִימֵן
יֵשׁ בְּכֶם? אַמְרוּ, הִין. הוֹצִיאוּ שְׁנֵי
שׁוֹשְׁנִים וְהֲרִיחוּ בְהֶם. אַמְרוּ,
שָׁבוּ עַד שֶׁתַּשְׁמַעוּ שְׁנֵי דְבָרִים
בְּסוּדוֹת עֲתִיקִים מִתוֹף רֵאשִׁי
הַיִּשִּׁיבָה, וַיְהִיו תְּמִיד בְּסוּד
בְּתוֹכְכֶם. אַמְרוּ, הִין.

אָמַר רַבִּי שַׁמְעוֹן, כָּל הַדְּבָרִים
הִלְלוּ וְכָל מַה שֶׁרָאוּ, כְּתוּב.
וְכִשְׁהִגִּיעוּ לְכָאן, הָיָה כְּתוּב (תהלים
ט) אַשְׁמְרָה דְרַכִּי מִחֲטוּא
בְּלִשׁוֹנִי. וְאַנִּי שְׂאֵלְתִי לְאַבִּי אָבָא,
כְּמָה הָיוּ אוֹתָם שְׁנֵי דְבָרִים?
וְאַמְר לִי, חֲיִיךְ בְּנִי, אוֹתָם שְׁנֵי דְבָרִים כְּנֻנוּ עוֹלָמוֹת וְהַחֲרִיבוּ עוֹלָמוֹת מִי שֶׁהִשְׁתַּמֵּשׁ בְּהֶם.

בין ששמעו שני דברים אלו, אמרו אותם תינוקות, צאו צאו! אין לכם רשות יותר לשמע! הוציא אחד מהם תפוח אחד, ונתן להם ואמר, הריחו בזה, הריחו בו. ויצאו, ומפל מה שראו לא שכחו כלום. יצאו.

הרי ממנה אחר בא ואמר להם, חברים, רבי אילאי שלחני אליכם, חכו לי כאן על פי המערה, והוא יבא ויודיע לכם דברים עליונים שלא ידעתם. שהוא תבע מתוך הישיבה שיהיה לו רשות לגלות לכם דברים. יצאו אתו וחכו על פי המערה, והיו מחזירים דברים זה לזה מפל מה שראו ולמדו שם.

בין כך הרי רבי אילאי בא מאיר בשמש. אמר לו, תורה חדשה שמעת? אמר להם, בודאי! ונתנו לי רשות לומר לכם דברים. התחברו כאחד על פי המערה וישבו. אמר להם, צדיקים אתם, שרבונוכם הראה לכם כמו העולם הבא, והרי אין לכם פחד ואימה. אמרו, ודאי הרי נשפח מאתנו דרך בני אדם, ותמיהה היא על כל מה שראינו בהר הזה.

אמר להם, ראיתם הרים אלה? כלם ראשי ישיבות לעם הזה שבמדבר. וזכו כעת מה שלא זכו כשהיו בחיים. ואלה ראשי ישיבות, כלם בראשי חדשים ושבתות ומועדים מתפנסים להר אהרן הפהן ומתעוררים אליו, ונכנסים לתוך ישיבתו ומתחדשים שם בטהר השל הקדוש שירד על ראשו, ושמן משחה ששופע עליו, ועמו מתחדשים כלם בחדושים אהובים של המלך הקדוש, עד שנקרא פאן ישיבת האהבה. והוא לוקח בכל ישיבה, בסתר דקיק מתעופפים פנשרים לתוך

בין ששמעו אליו תרין מילין, אמרו אינון ינוקי, פוקו פוקו, לית לכו רשותא תיר למשמע. אפיק חד מנייהו, תפוח אחד, ויהב לון. ואמר, ארחו בדא, ארחו ביה, ונפקו, ומפל דחמו לא אנשו כלום. נפקו.

הא ממנא אתרא, אתא אמר לון, חבריאי, רבי אילאי שדרני לכו, תורינו ליה הכא אפום מערתא, והוא ייתי ויודע לכו מלין עלאין דלא ידעתון. דאיהו תבע מגו (דף קס"ג ע"א) מתיבתא, דיהא ליה רשו לגלאה לכו מלין. נפקו בהדיה ואורינו אפום מערתא, והו מהדרין מלי דא לדא, מפל מה דחמו ואולפו תמן.

אדהבו, הא רבי אילאי אתא, נהיר בשמשא. אמר ליה אורייתא חדתא שמעתא. אמר לון ודאי, ורשו יתבו לי למימר לכו מלי. אתחברו כחדא אפום מערתא, ויתבו. אמר לון זפאין אתון, דאחמי לכוון מאריכוון פגוונא דעלמא דאתי, והא לית לכו דחילו ואמתנו, אמרו ודאי הא אתנשי מנן ארחא דבני נשא, ותוהא איהו על כל מה דחמינן בהאי טורא. אמר לון, חמיתון אלין טוריאי, פלהו ראשי מתיבתי לעמא דא דבמדברא. וזכו השתא, מה דלא זכו פד הו בחיין. ואלין רישי מתיבתי, פלהו בריש ירחי ושפתי ומועדייא, מתפנשי לגבי טורא דאהרן פהנא, ומתערי לגביה, ועאלין גו מתיבתא דיליה, ומתחדשן תמן, בדכיו דטלא קדישא דנחית על רישיה, ומשח רבו דנגיד עליה, ועמיה מתחדשן פלהו בחדושין דרחימין דמלפא קדישא, עד דאקרי הכא מתיבתא דרחימותא. ואיהו נטיל בכל מתיבתא, בטמירו דקיק מתעפפן פנשרין גו מתיבתא דנהורא,

ישיבת האור, והיא ישיבת משה, וכלם עומדים בחוץ ולא נכנסים פנימה, פרט לאהרן לבדו, ולפי שעה נקראים בשם.

ואין מי שיראה את משה, שהרי אותו מסוה שעל פניו פרוש לפניו, ושבעה ענני כבוד סביבו. אהרן עומד תוך הפרגוד שלמטה ממשה. ופרגוד פוסק, ולא פוסק בתוכם. וכל ראשי הישיבות מחוץ לפרכת הפרגוד הזה, וכל השאר מחוץ לאותם עננים. וכפי חדושי אור התורה שמאירה, כף מאירים אותם עננים.

ונהיים קלושים בדיקיות האור, עד שנראה אותו מסוה, ומתוך אותו מסוה רואים אור שמאיר יותר מכל אורות העולם, והם פני משה. פניו לא נראים כלל, ואין מי שיראה אותם, פרט לאותו אור שיוצא מתוך אותו מסוה אחר כל אותם העננים.

משה אמר דבר סתם לאהרן, ואהרן מפרש לגדולי הישיבות. במה מפרש? בכל אותם מבויעים שנסתמו ממנו כשהגיע זמנו של יהושע. וכעת הוא מחזיר להם בכמה פלאות, ומקורות ומבויעים ונחלים שנובעים מכל דבר ודבר. כל נשים צדקניות של הדור הזה באות למרים גם כן בזמנים הללו, ואז עולות פלן בתמרות עשן לתוך המדבר הזה, ואותו יום נקרא יום ההלולא. נשים בלילי שפתות ובלילי ימים טובים, פלן באות למרים, ויודעות השפדלות בידיעה של רבון העולם. אשרי דור זה מכל דורות העולם. יוצאים מישיבת משה, ופורחים לישיבת הרקיע, ואלה שנראים פורחים לישיבה העליונה. על אותו דור כתוב,

(תהלים קמד) אשרי העם שפכה לו אשרי העם שה' אלהיו.

ואיהי מתיבתא דמשה, וכלהו קיימי לבר, ולא עאלין לגו, בר אהרן בלחודוי וכפום שעתא אקרון בשמא.

ולית מאן דחמי ליה למשה, דהא ההוא מסוה דאנפוי, פריס קמיה. ושבע ענני יקר סתרגניה. אהרן קאים גו פרגודא דלתתא מן משה. ופרגודא פסיק, ולא פסיק בגוייהו. וכל רישי מתיבתי, לבר מפרוכתא דפרגודא דא. וכל שאר, לבר מאינון עננין. וכפום חדושי דנהירו דאורייתא דאתנהרא, הכי מנהרן אינון עננין. ואתקלישו בדיקיו דנהורא, עד דאתחזי ההוא מסוה, ומגו ההוא מסוה, חמאן נהורא דנהיר נתיר מפל נהירין דעלמא. ואינון אנפי משה. אנפוי לא אתחזון כלל, ולית מאן דחמי לון, בר ההוא נהירו דנפיק מגו ההוא מסוה, בתר כל אינון עננין.

משה אמר מלה סתם לאהרן, ואהרן פריש לרבירבי מתיבתי. במה פריש. בכל אינון מבויעין דאסתמו מניה, פד מטא זמניה דיהושע. והשתא איהו מהדר לון. בכמה פליאן, ומקורין ומבויעין ונחלין דנבעין מפל מלה ומלה.

כל נשין זכייין דהאי דרא, אתאן למרים אוף הכא בהגי זמנין. וכדין סלקין פלהו, פתמרות עשן גו מדברא דא. וההוא יומא, אקרי יומא דהלולא. נשין בלילי שפתות ובלילי יומין טבין, פלהו אתאן לגבי מרים, וידעין אשתדלותא בידיעה דמארי עלמא. זכאה דרא דא, מפל דרין דעלמא. נפקי ממתבתא דמשה, ופרחי לגבי מתיבתא דרקיעא, ואינון דאתחזון פרחי לגבי מתיבתא עלאה. על ההוא דרא כתיב, (תהלים קמד) אשרי העם שפכה לו אשרי העם שיי אלהיו.

פֶּתַח רַבִּי אֵילָאִי וְאָמַר, (דברים יח) תְּמִים תִּהְיֶה עִם ה' אֱלֹהֶיךָ. מֵה בֵּין תָּם לְתָמִים? בְּאַבְרָהָם כְּתוּב, (בראשית יז) הִתְהַלֵּךְ לִפְנֵי וְהָיָה תָמִים. יַעֲקֹב שָׁהַשְׁתַּלֵּם יוֹתֵר, כְּתוּב בּוֹ, (שם כה) וַיַּעֲקֹב אִישׁ תָּם. לְמָה נִקְרָא אִישׁ תָּם? מִשּׁוּם שֶׁלֹּא נִשְׁאָר בּוֹ פְּסֻלַּת כְּלָל, שְׁהָרִי פְּרִיעָה הִיְתָה בּוֹ.

בְּמָה נִפְרַע (פְּרִיעָה הִיְתָה בּוֹ שְׁנִפְרַע) וְנִטְהָר מֵאוֹתָהּ פְּסֻלַּת? מִשּׁוּם שֶׁאוֹתוֹ מְקוּם שְׁמִחָזֵק פְּסֻלַּת, שְׁלֹתוֹף מְקוּם הַפְּרִיעָה שׁוֹרָה, הוּא שׁוֹר, דְּמוּת הַשְּׂמָאל שֶׁל כֶּסֶף שְׁלוֹ. וְאוֹתוֹ שׁוֹר נִקְרָא שׁוֹר תָּם, שְׁהָרִי מְרַפֶּכֶת הַכֶּסֶף, רֶשֶׁם שֶׁל בְּרִית יֵשׁ בּוֹ. וְעַל זֶה שׁוֹר זֶה נִקְרָא תָם, וַיַּעֲקֹב אַחֲזוּ בּוֹ בְּתוֹכוֹ, וּבְשׁוֹר זֶה עוֹשִׂים פְּרִיעָה, וּמַעֲבִירִים זֶהְמַת הַפְּסֻלַּת כְּלָה.

בְּמִשְׁנַת בְּצֻלָּאֵל כְּתוּב, (שם ל) וַיִּזְכֹּר אֱלֹהִים אֶת רַחֵל. בְּשׁוֹרָה כְּתוּב פְּקִידָה, וּבְרַחֵל כְּתוּב זְכִירָה. לְמָה? מִשּׁוּם שֶׁזְּכוֹר נִרְשָׁם בַּיַּעֲקֹב, שֶׁהוּא בְּרִית שְׁלֵם כְּשֶׁנֶּעֱשֶׂה (בְּשׁוֹלֵד) יוֹסֵף, וּבְמָה? כְּשֶׁנֶּטְל שׁוֹר עִמּוֹ שֶׁלֹּא יִתְחַזֵּק לְצַד הָאֲחֵר, וּמִשּׁוּם זֶה נִקְרָא יוֹסֵף בְּכוֹר שׁוֹר, בְּכוֹר שֶׁל אוֹתוֹ שׁוֹר שְׁלֵקֶחַ יַעֲקֹב (דברים לב) בְּכוֹר שׁוֹר.

וְרֵאִי, וְאוֹתוֹ שׁוֹר שׁוֹר תָּם, (בראשית כה) וַיַּעֲקֹב אִישׁ תָּם. רַבּוֹן וְשְׁלֵיט, בַּעַל הַבַּיִת, שְׁאוֹתוֹ שׁוֹר תָּם שְׁרוּי בְּתוֹכוֹ. מִשּׁוּם שֶׁיֵּשׁ שׁוֹר מוֹעֵד בְּצַד עֶרְלָה פְּרִיעָה. וְכַמָּה מְמַנִּים עַל הַחֻקִּים יוֹצְאִים מִמֶּנּוּ עַד דְּרָגָה אַחְרוֹנָה שְׁנִקְרָאת שְׁאִי"ה, אוֹתוֹ שְׁמִפִּיל בְּתֵי הָעוֹלָם שֶׁלֹּא דָרִים בָּהֶם אֲנָשִׁים. וְכֻלָּם יוֹצְאִים מֵאוֹתוֹ שׁוֹר מוֹעֵד. וְזֶה בְּחִבּוּר עִם חֲמוּר רַע. וּמִשּׁוּם זֶה (דברים כב) לֹא תִחַרֵּשׁ בְּשׁוֹר וּבְחֲמֹר יִחַדּוּ, כְּדִי לֹא לְעוֹרֵר אוֹתָם.

פֶּתַח רַבִּי אֵילָאִי וְאָמַר, (דברים יח) תְּמִים תִּהְיֶה עִם יי אֱלֹהֶיךָ. מֵה בֵּין תָּם לְתָמִים. בְּאַבְרָהָם כְּתוּב, (בראשית יז) הִתְהַלֵּךְ לִפְנֵי וְהָיָה תָמִים. יַעֲקֹב דְּאַשְׁתָּלִים יִתִּיר, כְּתוּב בֵּיה, (בראשית כה) וַיַּעֲקֹב אִישׁ תָּם. אָמַאי אִקְרִי אִישׁ תָּם. בְּגִין דְּלֹא אֲשְׁתָּאֵר בֵּיה פְּסוּלַת כְּלָל, דְּהָא פְּרִיעָה הָוָה בֵּיה.

בְּמָה אֲתַפְּרַע, (ס"א פְּרִיעָה הָוָה בֵּיה דְּאֲתַפְּרַע) וְאֲתַדְּפִי מַהֲהוּא פְּסוּלַת בְּגִין דְּהָהוּא אֲתֵר דְּאַתְקִיף לְפְסוּלַת, דְּלָגוּ אֲתֵר דְּפְרִיעָה שְׁאֵרִי, אִיהוּ שׁוֹר, דְּיוֹקְנָא דְשְׂמָאלָא דְכְּרִסְיָא דִּילֵיה. וְהָהוּא שׁוֹר, אִקְרִי שׁוֹר תָּם. דְּהָא רְתִיכָא דְכְּרִסְיָא, רְשִׁימָא דְבְּרִית אִית בֵּיה. וְעַל דָּא, הָאִי שׁוֹר אִקְרִי תָם. וַיַּעֲקֹב אֶחִיד בֵּיה בְּגוּוּיָה, וּבְהָאִי שׁוֹר עֶבֶיד פְּרִיעָה, וְאַעֲבַר זֶהְמָא דְּפְסוּלַת כְּלָא.

בְּמַתְנִיתָא דְּבְצֻלָּאֵל כְּתוּב, (בראשית ל) וַיִּזְכֹּר אֱלֹהִים אֶת רַחֵל. בְּשׁוֹרָה כְּתוּב (בראשית כא) פְּקִידָה, וּבְרַחֵל כְּתוּב זְכִירָה, אָמַאי. בְּגִין דְּזְכוֹר אֲתֵרְשִׁים בַּיַּעֲקֹב, דְּאִיהוּ בְּרִית שְׁלֵים, כַּד אֲתַעֲבִיד (ס"א אֲתִיִּלֵּד) יוֹסֵף. וּבְמָה. כַּד נִטְל שׁוֹר בְּהִדְיָה, דְּלֹא יִתְקִיף לְסִטְרָא אַחְרָא. וּבְגִין כֶּף, אֲתִקְרִי יוֹסֵף (דברים לג) בְּכוֹר שׁוֹר, בְּכוֹר דְּהָהוּא שׁוֹר (דף קס"ג ע"ב) דְּנִטְל יַעֲקֹב בְּכוֹר שׁוֹרוֹ. וְרֵאִי, וְהָהוּא שׁוֹר שׁוֹר תָּם, וַיַּעֲקֹב אִישׁ תָּם. רַבּוֹן וְשְׁלֵיט, מְאָרִיָּה דְּבֵיתָא, דְּהָהוּא שׁוֹר תָּם שְׁאֵרִי בְּגוּוּיָה. בְּגִין דְּאִית שׁוֹר מוֹעֵד בְּסִטְר עֶרְלָה פְּרִיעָה. וְכַמָּה גְּרִדִּינִי נִימוּסִין נִפְקִין מִנֵּיה, עַד דְּרָגָא בְּתַרְיִיתָא דְּאִקְרִי שְׁאִי"ה. הָהוּא דְּאַפִּיל בֵּיתִין דְּעֵלְמָא, דְּלֹא דִּיִּירִין בְּהוּ בְּנֵי נְשָׂא. וְכִלְהוּ נִפְקִי מַהֲהוּא שׁוֹר מוֹעֵד. וְדָא בְּחִבּוּרָא דְּחֲמוּר בִּישָׂא. וּבְגִין כֶּף (דברים כב) לֹא תִחַרֵּשׁ בְּשׁוֹר וּבְחֲמֹר יִחַדּוּ. בְּגִין דְּלֹא לְאַתְפְּרַע לְהוּ.

ובאותה ישיבת בצלאל, וכן בשתי ישיבות, ויעקב איש תם, בעלה של אותו תם. ומיהו א' סוד ו'ו'. וכשהיו כלל זכר ונקבה כאחד, אז נוטל כל אותיות אלה את"ם, והוא אַמ"ת. (מליכה ז) תתן אַמַת ליעקב. כלל זכר ונקבה כאחד, שלמות הפל.

אברהם לא הצטווה על פריעה, וכשנכנס, נכנס לתם זה ולתוף דרגותיו, שנקראו כאחד ים, והינו תמים. אחר כך התעלה אברהם, ונכנס פנימה, ונקשר עם זמין העליון.

תמים תהיה עם ה' אלהיך ודאי, כמו שהוא תמים, כלל אחד, גם אתה תהיה עמו תמים, עמו ודאי. במה נעשה בן אדם תמים, שיהיה ת"ם י"ם? ת"ם - כמו שנתפאר. י"ם - כל אותן דרגות קדושות שלו נקראים י"ם, ולא נפרדים ממנו לעולמים. (שתי נסחאות) גם אתה כמו זה, להעביר מן דרגות נכריות, ולהתקשר בתמים, להיות כך דרגות קדושות, סוד של הי"ם, ודרגה קדושה ת"ם, פנגד א' סוד של יעקב. בן אדם צריך להיות בכל יום ת"ם י"ם כמו זה ממש.

בעת פרש מה שפרש בלישיבה, שהלכנה הקדושה יפה היא בלבן, וכל הגונים נוצצים בה ומרקמים, והיא פאותו יפי ולבן השמש ממש. ובאותו הים שלה בתוף שבעים שנה יוצא דג אחד, ומוציא ממנה גון תכלת, והיא לזכחת גון זה ומתקינה אותו, ומתחפה בחוץ בגון הזה.

רא שגון זה הוא לבושה, שהרי (משלי לא) שש וארגמן לבושה. אבל צפוי חיצוני הוא הגון הזה. כמו זה היה המשפן, שכלו ביפי מרקם לפנים, ואחר כך - (במדבר ד) ופרשו בגד כליל תכלת. מה

ובהוא מתיבתא דבצלאל, וכן בתרין מתיבתא, ויעקב איש תם, בעלה דההוא תם. ומאן איהו א' רזא דו"ו. וכד הוו כלל דכר ונוקבא כחדא, כדין נטיל כל אתוון אלין את"ם, ואיהו אַמ"ת. (מליכה ז) תתן אַמַת ליעקב, כלל דכר ונוקבא כחדא, שלימו דכלא.

אברהם לא אתפקד על פריעה, וכד עאל, עאל להאי תם, ולגו דרגין דיליה, דאקרון פחדא ים. והיינו תמים. לבתר אסתלק אברהם, ועאל לגו, ואתקשר עם ימינא עלאה. תמים תהיה עם יי אלהיך ודאי, במה דאיהו תמים כללא חדא, אוף אנת תהא עמיה תמים, עמיה ודאי. במה אתעביד בר נש תמים, דיהא ת"ם ים. תם במה דאתמר. י"ם כל אינון דרגין קדישין דיליה אקרון י"ם, ולא אתפרשן מניה לעלמין. (תרי נוסחי) אוף אנת פגוונא דא, לאעדאה מנד דרגין נוכראין, ולאנתקשרא בתמים, למיהוי כך דרגין קדישין, רזא דים, ודרגא קדישא, ת"ם. לקבלא א' רזא דיעקב. בר נש אצטריך למיהוי בכל יומא, ת"ם י"ם. פגוונא דא ממש.

השתא פריש מאן דפריש, במתיבתא, דסיהרא קדישא שפירא, איהו בתוורו, וכל גוונין מנצצן בה ומרקמן, ואיהו כההוא שפירו ותוורו דשמשא ממש. ובההוא ימא דילה, גו שבועין שגין, נפקא נונא חדא, ואפיק מניה גוון תכלת, ואיהי נטלא גוון דא, ותקינת ליה, ואתחפייא לבר בהאי גוון.

ראו דהאי גוון לבושא דילה, דהא (משלי לא) שש וארגמן לבושה. אבל חופאה דלבר האי גוון הוא. פגוונא דא הוה משכנא, דכוליה בשפירו מרקמא לגו, ולבתר (במדבר ד) ופרשו

הטעם? משום שפתחת ים זה יש מצולות י"ם, כָּלֵל של זכר ונקבה, ויש להם עין הרע להסתפל. וכשמסתכלים, מזדמן לעיניהם צבע תכלת, ולא יכולה עינם לשלט, והיא מתתקנת לפנים בכל גונים מרקמים פראוי, מתתחמים לארבעת צדדי העולם.

כמו זה בן אדם שלובש ציצית, נעשה בכל יום תמים. ת"ם, בארבע פנים מתקנות פראוי. י"ם, באותו תכלת של הדג של שבעים דרגות הים, צד הרע כשמסתכל באדם זה לא יכול להזיקו בעין הרע, ואז הוא תם י"ם עם ה' אלהיו ממש בתקון אחד, הוא למעלה, והוא למטה. אחר כך מסתלקת היא לתוף דרגות עליונות. גם כך הבן אדם עולה הוא אחר כך בתפלין לתוף דרגות עליונות. ועל זה תמים תהיה עם ה' אלהיך, עמו ודאי. ודאי בשעה אחת, ברגע אחד, היא מתקנת למעלה, וכן אדם מתקן למטה.

אמר רבי אילאי, כל אלו של פאן, כמו זה מתקנים להיות כל אחד תמים עם ה'. ועל סוד זה, במדבר הזה יתמו. אם תאמרו שפשאמר, לרע נאמר - כך זה בודאי, שהיה להם להיות כל אחד תמים עם ה' בארץ הקדושה, מקום שה' שרוי שם, להיות פנים בפנים פאחד עמו, וכעת כל אחד היה תמים במדבר זה לחוץ. מקום רחוק משם, שלא יסתכל פנים בפנים אתו להיות עם ה' פראוי. ושם ימותו, כמו שראיתם שעושים בכל יום.

אשרי חלקכם, חברים קדושים, שזכותם לכל זה. שתי מערות אלה אחרות שלכם, שלא תמצאו

בגד כליל תכלת. מאי טעמא. בגין דתחות ים דא, אית מצולות י"ם, כָּלֵל דכר ונקבא, ואית לון עינא בישא לאסתפלא, וכד מסתכלין, זמין לעיניהו גוון תכלא, ולא יכלא עיניהו לשלטאה, ואיהי אתתקנת לגו, בכל גוונין מרקמן פדקא יאות, מתתחמן לארבע סטרין דעלמא.

בגוונא דא בר נש דלביש ציצית, אתעביד בכל יומא תמים. ת"ם, בארבע פנים מתקנן פדקא יאות. י"ם, בההוא תכלת דנונא, דשבעין דרגין דימא, סטרא בישא כד אסתפל בהאי בר נש לא יכיל לאבאשא ליה בעינא בישא. וכדין איהו תם י"ם, עם יי אלהיו ממש, בתקונא חדא, איהי לעילא, ואיהו לתתא.

רבתר אסתלקת איהי גו דרגין עלאין. אוף הכי בר נש, אסתלק איהו לבתר בתפלין, גו דרגין עלאין. ועל דא תמים תהיה עם יי אלהיך, עמיה ודאי. ודאי בשעתא חדא, ברגעא חדא, איהי אתקנת לעילא, ובר נש אתקן לתתא.

אמר רבי אילאי, כל אלין דהכא, פגוונא דא מתקנן, למהוי כל חד תמים עם יי. ועל רזא דא, במדבר הזה יתמו. אי תימרון דכד אתמר לביש אתמר, הכי הוא ודאי, דהיה לון למהוי כל חד תמים עם יי בארעא קדישא, אתר דיין שארי תמן, למהוי אפין באפין פחדא עמיה, והשתא כל חד הוי תמים במדברא דא לבר, אתר רחיק מתמן, דלא יסתפל אנפין באנפין בהדיה למהוי עם יי פדקא יאות. ושם ימותו, כמה דחמיתון דעבדין בכל יומא.

זבאה חולקכון חבריאי קדישין, דזכיתון לכל האי. הגי תרי מערתי אחרנין דילכו,

כָּל זֶה שָׁם, שָׁהָם תּוֹךְ יֹשִׁיבֹת
מִשָּׁה יוֹשְׁבִים מִרְחוֹק. וְעַל זֶה
כָּתוּב בַּמִּשָּׁה, (במדבר יב) עֲנוּ מֵאֵד
מִכָּל הָאָדָם. וְנִבְיָא עֲלֵינוּ קִבְלָם
לִישִׁיבְתוּ מִיּוֹם שֶׁהִתֵּר לְרֵאוֹת כָּל
זֶה עַד אוֹתָהּ שְׁעָה שְׁבַעָה יָמִים.
וְהָרִי לֹא הָיָה מִסְתַּכְּלִים בְּעוֹלָם
הַזֶּה כְּלוּם.

אָמַר לוֹ רַבִּי אֵילָאִי, צְדִיקִים
קְדוּשִׁים, אָמַר לָכֶם דְּבָרִים
שְׁשֻׁמְעֵתֶם. וְדַבֵּר רֵאשׁוֹן כְּשֶׁתִּדְעוּ
מְדִינַת הַמִּשְׁחָה בְּשֵׁם חֲקוּק
מִפְּרֵשׁ, תִּדְעוּ (שָׂאָה עַל גַּב) שְׁבַצְלָאֵל
הוּא רַבִּיעֵי שֵׁל אוֹרוֹת עֲלִיוֹנִים,
שְׁכָתוּב (שְׁמוֹת לֹא) וְאִמְלָא אֹתוֹ רוּחַ
אֱלֹהִים בְּחֻכְמָה וּבְתַבּוּנָה וּבְדַעַת.
מִי שֶׁלֹּא הִסְתַּכֵּל, רוּאָה וְנִפְקַח.
מִי שֶׁלֹּא הִסְתַּכֵּל בְּאוֹתָם שְׁלֹשָׁה
דְּבָרִים טְמִירִים, מַה לְמַעֲלָה מַה
לְמַטָּה וְכוּ', עֲתִיד הוּא לְהִפְקֹחַ
בְּתוֹרָה וּלְפַקֵּחַ בַּה עֵינָיו. עַץ שֶׁל
שְׁמוֹנֶה עָשָׂר, שְׁדֵרַת הַבֵּן אָדָם,
כְּשֶׁמִּתְכַּוֵּף לִפְנֵי רַבּוֹנוֹ, יִזְקַף
וְיַעֲמֵד לְתַחֲתֵי הַמַּתִּים. אִם לֹא
כּוֹפֵף בְּמוֹדִים, נַעֲשֶׂה נֶחֱשׁ, וְאִין
לוֹ תִקּוּמָה לְאוֹתוֹ הַזְּמַן.

מִי שֶׁנִּכְנַס לְבֵין שְׁנֵי כְרוּבִים
פְּנִימָה, מִי שֶׁנִּכְנַס שְׁעוֹר שְׁנֵי
פְתָחִים לְתוֹךְ בֵּית הַכְּנֶסֶת, נִדְבַק
בְּרַבּוֹנוֹ, וְרַצּוֹנוֹ נַעֲשֶׂה. מִי שֶׁמַּעֲזִין
בְּתַפְלֹתוֹ וּמִסְתַּכֵּל בַּה, רְחוֹק
מִרַצּוֹנוֹ שְׁשׂוּאֵל. קָרְבַן הַתֵּינוֹק
כְּשֶׁמִּקְרִיב אָדָם בְּנוֹ לְבֵית סֹפֵר אוֹ
לְמִילָה, זֶה קָרְבַן שְׁלֵם לְהַתְקַבֵּל.
מִכָּאֵן וְלַהֲלָאָה, אֲהוּבִים, לְכוּ.

אֲרַעְזוֹר בְּנֵי, יָפָה אִמְרַת כְּפִי מַה
שְׁלֻמְדַת. אָבֵל חֵס וְשְׁלוֹם, שְׂאָף
עַל גַּב שְׂרַחֵל הִיטָה עֲקָרָה בְּאוֹתוֹ
זְמַן, יַעֲקֹב חָכֵם הָיָה. וְאִלְמָלָא
לֹא יָדַע יַעֲקֹב שְׁלָאָה אִשְׁתּוֹ, לֹא
קָבַר אוֹתָהּ בְּמַעֲרָה לְהַתְחַבֵּר עִמּוֹ
בְּחַבּוּר אֶחָד, וְיִקְבַּר אוֹתָהּ מִחוּץ

דְּלֹא תִשְׁכַּחוּ כָּל דָּא תַּמָּן, דְּאִינוּן גּוֹ מְתִיבְתָא
דְּמִשָּׁה, יְתִבִי מִרְחִיק. וְעַל דָּא פְתִיב בַּמִּשָּׁה,
(במדבר יב) עֲנוּ מֵאֵד מִכָּל (דף קס"ד ע"א) הָאָדָם.
וְנִבְיָאָה עֲלָאָה, קִבִּיל לוֹן לְמְתִיבְתָא דִּילֵיהּ,
מִיּוֹמָא דְשִׂאֲרֵי לְמַחְמֵי כָּל דָּא, עַד הֵהִיא
שְׁעַתָּא שְׁבַעָה יוֹמִין. וְהָא לֹא הוּוּ מִסְתַּכְּלִין
בְּהָאֵי עֲלָמָא כְלוּם.

אָמַר לוֹן רַבִּי אֵילָאִי, זַפְאִין קְדִישִׁין, אִימָא
לְכוּ מְלִין דְּשְׁמַעְתוּן. וּמְלָה קְדַמָּאָה כַּד
תִּנְדְּעוּן מְדִידוֹ דְּמִשְׁחָתָא, בְּשִׁמָּא גְּלִיפָא
מִפְּרֵשׁ, תִּנְדְּעוּן (וְאָה עַל גַּב) דְּבַצְלָאֵל רַבִּיעֵאָה
אִיהוּ, דְּנִהוּרִין עֲלָאִין. דְּכְתִיב, (שְׁמוֹת לֹא) וְאִמְלָא
אוֹתוֹ רוּחַ אֱלֹהִים בְּחֻכְמָה וּבְתַבּוּנָה וּבְדַעַת.
מָאן דְּלֹא אִסְתַּכֵּל חָמִי וְאִתְפַּתַּח.

מָאן דְּלֹא אִסְתַּכֵּל, בְּאִינוּן תְּלַת מְלִין טְמִירִין,
מַה לְעֵילָא, מַה לְתַתָּא וְכוּ'. זְמַן אִיהוּ
לְאִתְפַּתְחָא בְּאוֹרֵייתָא, וּלְפַקֵּחָא עֵינָין בַּה.
אִילָנָא דְּתַמְנֵי סָרִי, שְׁדֵרְתוֹ דְּבַר נֶשׁ, כַּד כְּפִיף
קָמִי מְאָרִיָּה, יִזְקוּף וְיִתְקַיֵּים לְתַחֲתֵי מַתִּיָּא.
אִי לֹא כְּפִיף בְּמוֹדִים, אִתְעַבִּיד חוּיָא, וְלִית
לֵיהּ תִקּוּמָה לְהֵהוּא זְמַנָּא.

מָאן דְּעָאֵל בֵּין תְּרִין פְּרוּבִים לְגוּ. מָאן דְּעָאֵל
שְׁיַעוֹר תְּרִין פְתָחִין, לְגוּ בֵּי כְנֻשְׁתָּא,
אִתְדַבֵּק בְּמְאָרִיָּה, וְרַעוּתִיָּה אִתְעַבִּיד. מָאן
דְּמַעֲזִין בְּצִלוּתִיָּה, וְאִסְתַּכֵּל בַּה, רְחִיק
מִרַעוּתִיָּה דְשִׂאֵל. קָרְבָּנָא דְרַבִּיא, כַּד קָרַב בֵּר
נֶשׁ בְּרִיָּה לְבֵי סֹפְרָא, אוֹ לְמִילָה, דָּא קָרְבָּנָא
שְׁלִים לְאִתְקַבֵּלָא. מִכָּאֵן וְלַהֲלָאָה רְחִימִין,
זִילו. (חֲסֵר).

אֲרַעְזוֹר בְּרִי, שְׁפִיר קְאִמְרַת, כְּפוּם מַה
דְּאוּלִּיפַת. אָבֵל חֵס וְשְׁלוֹם, דְּאָף עַל
גַּב דְּרַחֵל הָוֹת עֲקָרָא בְּהֵהוּא זִימְנָא, יַעֲקֹב
חָפִים הָוֹה. וְאִלְמָלָא לֹא יָדַע יַעֲקֹב, דְּלָאָה אִנְתְּתִיָּה, לֹא קָבַר לָהּ בְּמַעֲרָתָא,

לְאֶתְחַבְּרָא בְּהֵידיה, בְּחַבּוּרָא חָדָא, וְיִהְיֶה קָבִיר
לָהּ לְבַר מֵאַרְעָא. אֲכַל לְלֵאָה אֶעִיל לָהּ גּוּ
אַרְעָא, וְלָרַחֵל שְׂוִי לְבַר. מִית יַעֲקֹב, אֶתְקַבֵּר
בְּגִוּוּהַ, בְּחַבּוּרָא חָדָא.

בְּמַה דְּעַבְדוּ כָּל שְׂאֵר אֲבָהִין, אוֹף הָכִי אָדָם.
מִתָּה חַוָּה בְּקַדְמֵי תָא, אֶתְקַבְּרַת תַּמָּן.
וְתַמָּן יָדַע אָדָם, דְּהָאֵי דְּיֻכְתָּא אֶתְחַזִּי לִיָּהּ. מִית
אָדָם, אֶתְקַבֵּר בְּגִוּוּהַ בְּחַבּוּרָא חָדָא. מִתָּה שְׂרָה
אֶתְקַבְּרַת תַּמָּן, וְחַוָּה חֲמָאֵת, וְחַדָּאֵת לְקַבְּלָהּ,
וְקַמַּת וְקַבְּלָהּ לָהּ. שִׁיעוּרָא דְחַוָּה לְגַבֵּי שְׂרָה,
שִׁיעוּרָא דְתַרִּין אַמִּין, וְלֹא יִתִּיר. מִת אַבְרָהָם,
אֶתְקַבֵּר לְגַבֵּי שְׂרָה, בְּחַבּוּרָא חָדָא. מִתָּה רַבְּקָה,
אֶתְקַבְּרַת תַּמָּן, וְשְׂרָה חֲמָאֵת, וְקַמַּת וְקַבְּלָהּ
לָהּ. מִת יַצְחָק, אֶתְקַבֵּר בְּהֵדָה בְּחַבּוּרָא חָדָא.
מִתָּה לֵאָה, אֶתְקַבְּרַת תַּמָּן, וְרַבְּקָה חֲמָאֵת,
וְקַמַּת, וְקַבְּלָהּ לָהּ. מִת יַעֲקֹב, אֶתְחַבְּרָא בְּהֵדָה
בְּחַבּוּרָא חָדָא. וְכִלְהוּ דְכַר וְנוֹקְבָא כְחַדָּא,
בְּחַבּוּרָא חָדָא.

סְדוּרָא דְלַהוּן הַיּוֹף שְׂכַנִּי. נְשִׁין לְגַבֵּי נְשִׁין,
וְדְכוּרִין לְגַבֵּי דְכוּרִין. אָדָם בְּרִישָׁא,
חַוָּה סְמִיף לִיָּהּ. שְׂרָה לְגַבֵּי חַוָּה. אַבְרָהָם סְמִיף
לְשְׂרָה. יַצְחָק סְמִיף לְאַבְרָהָם. רַבְּקָה סְמִיף
לְיַצְחָק. לֵאָה סְמִיף לְרַבְּקָה. יַעֲקֹב סְמִיף
לְלֵאָה. אֲשַׁתְּכַח אָדָם בְּסִטְרָא דָא, יַעֲקֹב
בְּסִטְרָא דָא, דָּא רִישָׁא, וְדָא סִיפָא.

בְּסִפְרָא דְשְׁלָמָה מְלָפָא אִיהוּ כְדִקָּא יָאוּת וְהָכִי
הוּא, אָדָם וְחַוָּה בְּקַדְמֵי תָא. וְשְׂרָה
וְאַבְרָהָם סְמִיף לוֹן. יַצְחָק וְרַבְּקָה לְזוּיָא אַחֲרָא,
בְּאַרְחַ מִישַׁר בְּשׁוּרָה חָדָא. יַעֲקֹב וְלֵאָה
בְּאַמְצַעֵיתָא. וְאִינוּן נְשִׁין לְגַבֵּי נְשִׁין. וְדְכוּרִין
לְגַבֵּי דְכוּרִין. וְאָדָם וְחַוָּה, שְׂרָה וְאַבְרָהָם, יַעֲקֹב
וְלֵאָה, רַבְּקָה וְיַצְחָק. אָדָם בְּסִטְרָא דָא, וְיַצְחָק בְּסִטְרָא דָא, וְיַעֲקֹב בְּאַמְצַעֵיתָא.
יַצְחָק לְגַבֵּי אַבוּהַ לְאוּ אַרְחַ עֲלֵמָא. וְעַם כָּל דָּא יַעֲקֹב אַצְטְרִיף בְּאַמְצַעֵיתָא.

לְאַרְצָא. אֲכַל אֶת לֵאָה הַכְנִיס לְתוֹךְ
הָאַרְצָא, וְרַחֵל שָׁם בְּחוּץ. מִת
יַעֲקֹב, נִקְבַר בְּתוֹכָהּ בְּחַבּוּר אַחַד.
כְּמוֹ שֶׁעָשׂוּ כָּל שְׂאֵר הָאֲבוֹת, גַּם
כֵּן אָדָם. מִתָּה חַוָּה בְּתַחֲלָה,
וְקַבְּרָה שָׁם, וְשָׁם יָדַע אָדָם שְׂוִיהַ
מְקוֹם רְאוּי לֹו. מִת אָדָם, נִקְבַר
בְּתוֹכָהּ בְּחַבּוּר אַחַד. מִתָּה שְׂרָה,
נִקְבְּרָה שָׁם, וְחַוָּה רְאֵתָה וְשִׁמְחָה
לְקַרְאֵתָה וְקַמָּה וְקַבְּלָתָהּ. שְׂעוּר
חַוָּה לְגַבֵּי שְׂרָה, שְׂעוּר שֶׁל שְׂפִי
אַמוּת וְלֹא יוֹתֵר. מִת אַבְרָהָם,
נִקְבַר לְיַד שְׂרָה בְּחַבּוּר אַחַד. מִתָּה
רַבְּקָה, נִקְבְּרָה שָׁם, וְשְׂרָה רְאֵתָה
וְקַמָּה וְקַבְּלָתָהּ. מִת יַצְחָק, נִקְבַר
אַתָּה בְּחַבּוּר אַחַד. מִתָּה לֵאָה,
נִקְבְּרָה שָׁם, וְרַבְּקָה רְאֵתָה וְקַמָּה
וְקַבְּלָתָהּ. מִת יַעֲקֹב, הִתְחַבְּרָא אֶתָּה
בְּחַבּוּר אַחַד. וְכִלְסֵם זְכָר וְנוֹקְבָה
כְּאַחַד בְּחַבּוּר אַחַד.

סְדוּרָם אִיף שׁוֹכְנִים? נְשִׁים לְיַד
נְשִׁים, וְזְכָרִים לְיַד זְכָרִים. אָדָם
בְּרִישָׁא, חַוָּה סְמוּכָה לֹו. שְׂרָה לְיַד
חַוָּה. אַבְרָהָם סְמוּךְ לְשְׂרָה. יַצְחָק
סְמוּךְ לְאַבְרָהָם. רַבְּקָה סְמוּכָה
לְיַצְחָק. לֵאָה סְמוּכָה לְרַבְּקָה.
יַעֲקֹב סְמוּךְ לְלֵאָה. נִמְצָא אָדָם
בְּצַד זֶה וְיַעֲקֹב בְּצַד זֶה, זֶה רִישָׁא
וְזֶה סוּף.

בְּסִפְרָא שְׁלָמָה הַמְּלִיף הוּא כְּרִאוּי,
וְכַף זֶה: אָדָם וְחַוָּה בְּתַחֲלָה,
וְשְׂרָה וְאַבְרָהָם סְמוּכִים לָהֶם.
יַצְחָק וְרַבְּקָה לְזוּיָת אַחֲרָת, בְּדַרְךָ
יִשַׁר בְּשׁוּרָה אַחַת. יַעֲקֹב וְלֵאָה
בְּאַמְצַע. וְאוֹתָם נְשִׁים לְיַד נְשִׁים,
וְזְכָרִים לְיַד זְכָרִים. וְאָדָם וְחַוָּה,
שְׂרָה וְאַבְרָהָם, יַעֲקֹב וְלֵאָה,
רַבְּקָה וְיַצְחָק. אָדָם בְּצַד זֶה,
וְיַצְחָק בְּצַד זֶה, וְיַעֲקֹב בְּאַמְצַע.
יַצְחָק לְיַד אַבְיוּ לֹא דַרְךָ הַעוֹלָם.
וְעַם כָּל זֶה יַעֲקֹב צְרִיף בְּאַמְצַע.

יַעֲקֹב בְּאַמְצַעֵיתָא.
יַעֲקֹב אַצְטְרִיף בְּאַמְצַעֵיתָא.

וּבְכָל הַזְּמוּנוֹת הַלָּלוּ, כְּמוֹ שֶׁנֶּקְבְּרוּ - כִּי יָקוּמוּ וְכִי יִמָּצְאוּ. לֹאֵה תִשְׁמַח עִם מְשִׁיחַ בֶּן יוֹד שִׁיֵּצֵא מִמֶּנֶה לְפָנִים. רָחַל תִּשְׁמַח בְּמְשִׁיחַ בֶּן יוֹסֵף שִׁיֵּצֵא מִמֶּנֶה מְחוּץ לִירוּשָׁלַיִם, וְהַכֵּל לְמִקְוֹמוֹתֵיהֶם.

אֲרָה כָּאן וְאֵלֶּה כָּאן. שֶׁהֵם (מִגְדָּלִים) מִרְגְּלֵי־שָׁל אֲבָן טוֹבָה כָּלָם. בֵּין כָּל הַמְּגִדְלִים יֵשׁ מְגִדֵּל אֶחָד שֶׁל אֲבָן טוֹבָה בְּאֲמֻצָּע, וְזֶה עוֹלָה לְרוֹם הָרֶקִיעַ, וְלֹא נִרְאָה כְּעֵת, עַד אוֹתוֹ זְמַן שִׁתְּגַלֶּה. רֹאשׁ הַיְּשִׁיבָה רָאָה אוֹתוֹ, וְהָיָה רְשׁוּם שֵׁם פְּסוּק זֶה לְמַעַלָּה, (מְשַׁלֵּי יח) מְגִדֵּל עַז שֵׁם ה' בּוֹ יְרוּץ צְדִיק וְנִשְׁגָּב. וּפְרִישׁ רֹאשׁ הַיְּשִׁיבָה פְּסוּק זֶה, מְגִדֵּל עַז - זוֹ כְּנֻסַת יִשְׂרָאֵל. בּוֹ יְרוּץ צְדִיק - בּוֹ רְצוֹן הַצְּדִיק תְּמִיד. וְעַל זֶה, וְנִשְׁגָּב אוֹתוֹ מְגִדֵּל שֶׁלֹּא יִפֹּל לְעוֹלָמִים כְּמוֹ שֶׁהָיָה.

וְרַבִּי כְּרוֹסְפָדַי חֲמוּד הַלֵּב פָּרַשׁ פְּסוּק זֶה עַד שֶׁלֹּא הִסְתַּלַּק, וּפְרִישׁ יָפָה. מְגִדֵּל עַז - זוֹ תְּבֵה. וְסִפֵּר תוֹרָה שֶׁהוּא עַז, לְשֵׁם בּוֹ, וְלֹהֲוִיצִיאוֹ מִתּוֹךְ הַהִיכָל, דְּמוּת הַיֵּכָל הַפְּנִימִי, שֶׁמִּמֶּנּוּ יֵצֵא תוֹרָה, וְאוֹתוֹ מְגִדֵּל שֵׁם ה' הוּא וְדְמוּתוֹ, וְצִרְיָה בְּשֵׁשׁ דְּרָגוֹת.

בּוֹ יְרוּץ צְדִיק, בְּמָה? בְּמְגִדֵּל אוֹ בְּסִפֵּר תוֹרָה? אֵלֶּה הַפְּסוּק נִדְרָשׁ בְּזֶה וּבְזֶה. כְּשֶׁדוֹרְשִׁים בְּמְגִדֵּל, צִרְיָה צְדִיק זֶה שִׁהְיֶה חֲזוֹן הַכְּנֻסַת צְדִיק אֲמַת, וְדְמוּת שֶׁל צְדִיק עֲלִיוֹן. כְּשֶׁדוֹרְשִׁים בְּסִפֵּר תוֹרָה, מִי שֶׁעוֹלָה לְסִפֵּר תוֹרָה לְקִרְא בַּתּוֹרָה, צִרְיָה צְדִיק, וְצְדִיק נִקְרָא. מִי נִקְרָא צְדִיק מִכָּלֶם? הַשְּׂשִׁי שֶׁעוֹלָה מֵאוֹתָם שֶׁבָּעָה. אָמַר רַבִּי שְׂמֻעוֹן, וְדָאֵי שֶׁהוּא לֹא עוֹלָה כָּל יָמָיו, אֵלֶּה שְׂשִׁי לְאוֹתָם שֶׁעוֹלִים. בּוֹ יְרוּץ צְדִיק, בְּסִפֵּר תוֹרָה יְרוּץ

וּבְכָל אֵינּוֹן זּוֹגִינִן, כְּמָה דְּאַתְקַבְּרוּ, הַכִּי יָקוּמוּן, וְהַכִּי יִשְׁתַּפְּחוּן. לֹאֵה תַחְדֵּי בְּהַדֵּי מְשִׁיחַ, בְּרִיָּה דְדָדוּד, דְּנַפְיָה מִנְּהָ לָּגוּ. רָחַל תַּחְדֵּי בְּהַדֵּי מְשִׁיחַ, בְּרִיָּה דְיוֹסָף, דְּנַפְיָה מִנְּהָ לְבַר מִירוּשָׁלַיִם. וְכֹלֵא לְדוּכְתִּיָּהוּ.

אֲלֵיִן הֶכָּא וְאֵלֵיִן הֶכָּא. דְּאֵינּוֹן (ס"א מְגִדָּלִין) מְרַגְּלָאן דְּאֲבָן טַבָּא כְּלֵהוּ. בֵּין כְּלֵהוּ מְגִדָּלִין אֵית חַד מְגִדֵּל דְּאֲבָן טַבָּא בְּאֲמֻצְעִיתָא. וְדָא סְלִיק לְרוֹם רְקִיעָא, וְלֹא אַתְחַזִּי הַשְּׂתָא, עַד הֵהוּא זְמַנָּא דִּיתְגַּלִּי. רַב מְתִיבְתָא חֲמָא לִיה, וְהוּהוּ רְשִׁים בֵּיה לְעֵילָא הַאי קִרְא, (מְשַׁלֵּי יח) מְגִדֵּל עַז שֵׁם יי בּוֹ יְרוּץ צְדִיק וְנִשְׁגָּב. וּפְרִישׁ רַב מְתִיבְתָא קִרְא דָּא, מְגִדֵּל עַז: דָּא כְּנֻסַת יִשְׂרָאֵל. (ד' ט"ו ע"א) בּוֹ יְרוּץ צְדִיק: בֵּיה רְעוּתִיָּה דְצְדִיק תְּדִיר. וְעַל דָּא, וְנִשְׁגָּב הֵהוּא מְגִדֵּל, דְּלֹא יִנְפּוּל לְעֹלָמִין, כְּמָה דְהוּהוּ.

וְרַבִּי כְּרוֹסְפָדַי חֲמוּד לְבָא, פְּרִישׁ הַאי קִרְא עַד לֹא אִסְתַּלַּק, וּפְרִישׁ שְׂפִיר. מְגִדֵּל עַז: דָּא תִיבָה, וְסִפֵּר תוֹרָה דְּאִיהוּ עַז, לְשׂוּאָה בֵּיה, וְלֹא־פָקָא לִיה מִגּוֹ הַיֵּכָל, דִּיוֹקְנָא דְהַיֵּכָל פְּנִימָאָה, דְּמִנְיָה נִפְקָא תוֹרָה, וְהֵהוּא מְגִדֵּל שֵׁם יי אִיהוּ, וְדִיוֹקְנָא דִּילִיָּה וְאַצְטְרִיף בְּשִׁית דְּרָגִין.

בּוֹ יְרוּץ צְדִיק, בְּמֵאן. בְּמְגִדֵּל, אוֹ בְּסִפֵּר תוֹרָה. אֵלֶּה קִרְא דְרִישׁ בְּהַאי וּבְהַאי. כִּד דְרִישׁ בְּמְגִדֵּל, אֲצְטְרִיף צְדִיק דָּא דְלִיהוּי חֲזוֹן הַכְּנֻסַת, זְכָאָה דְקִשׁוּט, וְדִיוֹקְנָא דְצְדִיק עֲלֵאָה. כִּד דְרִישׁ לְסִפֵּר תוֹרָה, מֵאן דְסְלִיק לְסִפֵּר תוֹרָה לְמִקְרִי אורִיָּתָא, אֲצְטְרִיף צְדִיק. וְצְדִיק אִקְרִי. מֵאן אִקְרִי צְדִיק מִכָּלֵהוּ. שְׂתִיתָאָה, דְסְלִיק מֵאֵינּוֹן שְׂבָעָה. אָמַר רַבִּי שְׂמֻעוֹן, וְדָאֵי, דְאִיהוּ לֹא סְלִיק כָּל יוֹמוֹי, אֵלֶּה שְׂתִיתָאָה לְאֵינּוֹן דְסְלִיקִין. בּוֹ יְרוּץ צְדִיק, בְּסִפֵּר תוֹרָה יְרוּץ דְבָרֵי צְדִיק דָּא. וְנִשְׁגָּב מִמֵּאן.

דברי צדיק זה. ונשגב ממה?
מפחד מלאף המות, שהרי מאריך
ימים. ונשגב שלא יזק לעולם.
באותו מגדל שעולה בין אותם
מגדלים קים אור אחד בדמות
ספר תורה. כשבאה אותה צפור,
לוקחת אותו מגדל ממקומו,
ועומדת תוף אמצע העזרה תוף
פנפי הכרובים הזה. (ומה שהיה),
רומז לרום השמים נשפל ונכנס
תחת אותם כרובים, וחומותיו
בין ראשי הכרובים.

ש"ש מאות פתחים שם, בפתח
האמצעי עומד מאור זה, דמות
ספר תורה, בו עתיד מלך ישראל
לקרא בפרשת הקהל, וזה יהיה
מלך המשיח, ולא אחר.

ובאותו ספר תורה של אותו אור,
אי חסיד קדוש, אשרי מי שמפיו
ישמעו קול נעימות של דבריו
מאותם דברים סתומים שפרש
בתורה. בכל ראש חדש ושבתות
ומועדים וחגים, כשרוצים כל בני
הישיבה לעלות למעלה לתוף
ישיבת הרקיע, כלם מתכנסים אל
מלך המשיח, והוא מפרש
דברים, ומתוף מתיקות דבריו
בערגה עולים. כל עשרת הדברים
גנוזים לה מאותם דברים שפרש
ליום של השאלות שלך.

כשעומד אותו מגדל באמצע
העזרה ופתח זה פותח, פותחים
אותם כרובים פיהם, ופורשים
פנפיהם, ומאיר אור עליון על
אותו פתח. ואותו ספר תורה
נפתח, ואותם כרובים פותחים
ואומרים: (תהלים לא) מה רב טובך
אשר צפנת ליראיך וגו'. נסגרים
הפתחים, וספר התורה נגלל.

מי ראה אור המאיר של אותו
ספר תורה, פלו אור מאיר,
אותיות שלו, שלהבות אש

מדחילו דמלאך המות, דהא אוריך יומין.
ונשגב דלא יתנזק לעלמין.

בהווא מגדל דסלקא בין אינון מגדלין,
קיימא נהירו חד, בדיוקנא דספר
תורה, פד אתי ההוא ציפרא, נטלא ההוא
מגדל מאתריה, וקאים גו אמצעייתא דעזרה,
גו גדפי דכרובים הוה. (ס"א ומה דהוה). רומיה לרום
שמאי מאיך ועאל תחות אינון כרובים, ושורוי
בין רישי כרובים.

תלת מאה פתחין תמן, בפתחא דאמצעייתא,
קיימא נהירא דא, דיוקנא דספר תורה,
ביה זמין מלך ישראל למקרי בפרשת הקהל.
ודא ליהוי מלפא משיחא, ולא אחרא.

ובהווא ספר תורה דההוא נהירו, אי חסידא
קדישא, זפאה איהו דמפומיה
ישמעו, קל נעימו דמלוי מאינון מלין סתימין
דפריש באורייתא. בכל ריש ירחי, ושפתי
ומועדייא וזמנייא, פד בעאן פל בני מתיבתי
לסלקא לעילא לגו מתיבתא דרקיעא, פלהו
מתכנפי לגבי מלפא משיחא, ואיהו פריש
מלין, ומגו מתיקו דמלוי בתיאובתא, סלקין.
פלהו עשר מלין, גניזין לה מאינון מלין דאיהו
פריש, ליומא דשאלתין דילך.

בר קיימא ההוא מגדל באמצעו דעזרה,
ופתחא דא פתח, פתחין אינון כרובין
פומייהו, ופרשי גדפייהו, ונהיר נהירו עלאה
על ההוא פתחא. וההוא ספר תורה פתיח,
ואינון כרובים פתחי ואמרי (תהלים לא) מה רב
טובך אשר צפנת ליראיך וגו'. סגירו פתחין,
וספר תורה אתגליל.

מאן חמא, נהירו דנהרא דההוא ספר תורה,
פוליה נהורא דנהיר, אתון דיליה,

שלהובי דאשא מארבע גונוי, דאינון דעלמא עלאה, פלהו בלטי ומנצצי,

מֵאַרְבָּעָה גְּנוּיִם שֶׁהֵם מְעוֹלָם
עֲלִיּוֹן, כֻּלָּם בּוֹלְטִים וְנוֹצְצִים, אֵין
מִי שְׂיִכּוֹל לַעֲמֹד בֵּהֶם פְּרֻט
לְמִשְׁחָת. נִסְגָּר פֶּתַח זֶה, וְכַרוּבִים
שׁוֹכְכִים, וְאוֹתוֹ מְגַדֵּל פּוֹרַח
וְעוֹמֵד בְּמִקּוֹמוֹ בֵּין שְׂאֵר
הַמְּגַדְלִים.

בְּאוֹתוֹ פֶּתַח אֲמֻצְעֵי יֵשׁ עֲטֹרַת פֶּזֶז
עֲלִיּוֹנָה וְנִכְבְּדָה גְּנוּזָה, שְׁלֹא
נִרְאִית כְּעֵת, גְּלוּפָה וְחִקּוּקָה בְּכָל
מִינֵי אֲבָנִים יְקָרוֹת, וְעֵתִידָה
לְהִיטוֹת עַל רֹאשׁ מְלֶךְ הַמְּשִׁיחַ
כְּשֶׁעוֹלָה בְּאוֹתוֹ מְגַדֵּל, וְשְׁנֵי
נְשָׂרִים, זֶה מִצַּד זֶה וְזֶה מִצַּד זֶה,
לוֹקְחִים אוֹתוֹ בִּידְיָהֶם.

כְּשֶׁעוֹלָה מְלֶךְ הַמְּשִׁיחַ, מִתְּתַקְּנִים
הַנְּשָׂרִים, וְלוֹקְחִים עֲטֹרָה זוֹ
בְּשִׁעָה שְׂיִתְחִיל לְקַרֵּא, יִפְתַּח
פֶּתַח אַחֵר, וּמִשֶּׁם תֵּצֵא אוֹתָהּ יוֹנָה
שְׁשֻׁלַח נֹחַ בִּימֵי הַמַּבּוּל, שְׁפֹתוֹב
(בראשית ח) וַיִּשְׁלַח אֶת הַיּוֹנָה.
הַיּוֹנָה, אוֹתָהּ הַנּוֹדְעֵת, וְלֹא דִבְרוּ
בָּהּ הַקְּדָמוֹנִים וְלֹא יָדְעוּ מַה הִיא,
אֲלָא מִכָּאן יֵצְאָה וְעֵשֶׂתָהּ
שְׁלִיחוּתָהּ.

וּבְשִׁעָה שְׁפֹתוֹב וְלֹא יִסְפָּה שׁוּב
אֵלָיו עוֹד, לֹא יָדַע אָדָם לֶאֱמֹן
הַלְכָה, וְהִיא שְׁבָה לְמִקּוּמָהּ
וְנִגְנְזָה בְּפֶתַח זֶה, וְהִיא תִּקַּח
עֲטֹרָה בְּפִיהָ וְתִשָּׂם עַל רֹאשׁ מְלֶךְ
הַמְּשִׁיחַ, הַגִּיעַ וְלֹא הַגִּיעַ, וְאִז
כְּתוּב, (תהלים כא) תִּשִּׁית לְרֹאשׁוֹ
עֲטֹרַת פֶּזֶז.

וְכִינּוֹן שִׁיקְרָא מְלֶךְ הַמְּשִׁיחַ בְּסִפְר
תּוֹרָה, יְקוּמוּ שְׁנֵי נְשָׂרִים, זֶה
מִכָּאן וְזֶה מִכָּאן, וַיּוֹנָה
מִתְכַּפֶּפֶת, וּמְלֶךְ הַמְּשִׁיחַ יוֹרֵד,
וְעֲטֹרָה עַל רֹאשׁוֹ, עַד מְדַרְגָּה
אַחֲרוֹנָה. וְשְׁנֵי נְשָׂרִים פּוֹרְחִים
לְמַעַלָּה עַל רֹאשׁוֹ, וַיּוֹנָה שְׁבָה
וְעֲטֹרָה בְּפִיהָ, וַיִּקְבְּלוּ אוֹתָהּ שְׁנֵי
נְשָׂרִים אֵלָיו.

דָּוִד הַמְּלֶךְ נִקְרָא זֵית רַעֲנָן לְפָנַי
עֲלֵה זֵית - זֶה מְלֶךְ הַמְּשִׁיחַ בֶּן

לֵית מָאן דִּיכִיל לְמִיקָם בְּהוּ, בַּר מְשִׁיחַ. סְגִיר
פֶּתַח דָּא, כְּרוּבִים מְשִׁתְּכִי. וְהֵהוּא מְגַדֵּל
פֶּרַח, וְקִימָא בְּאַתְרֵיהּ בֵּין שְׂאֵר מְגַדְלִין.

בְּהֵהוּא פֶּתַח דְּאֲמֻצְעֵיתָא, אִית עֲטֹרָה דְּפֶזֶז
עֲלָאָה וַיִּקְרָא גְּנוּזָא, דְּלֹא אֲתַחֲזִי
הַשְּׁתָא, גְּלִיפָא וּמְחַקְקָא בְּכָל זִינֵי אֲבָנֵי יְקָר,
וְזִמְנָא לְמַהוּי עַל רִישָׁא דְּמִלְכָּא מְשִׁיחָא, כַּד
סְלִיק בְּהֵהוּא מְגַדֵּל, וְתַרְיִן נְשָׂרִין, דָּא מְסֻטְרָא
דָּא, וְדָא מְסֻטְרָא דָּא, נְטֻלֵי לִיהּ בִּידְיָהוּ.

בַּר סְלִיק מְלִכָּא מְשִׁיחָא, מִתְּתַקְּנִין נְשָׂרִין,
וְנְטֻלֵי עֲטֹרָא דָּא, בְּשִׁעֵתָא דִּישְׂרֵי לְמִקְרֵי,
יִתְפַתַּח פֶּתַח אַחֲרָא, וּמִתְמָן תִּפּוּק הֵהִיא יוֹנָה,
דְּשֻׁדְר נֹחַ בִּימֵי טוֹפְנָא, דְּכְתִיב, (בראשית ח) וַיִּשְׁלַח
אֶת הַיּוֹנָה, הַיּוֹנָה: הֵהִיא דְּאֲשִׁתְּמוּדְעָא, וְלֹא
מְלִילוּ בָּהּ קְדָמָאִי, וְלֹא יָדְעוּ מַה הִיא, אֲלָא
מִהֲכָא נִפְקַת, וְעֵבַדַּת שְׁלִיחוּתָא.

וּבְשִׁעֵתָא דְּכְתִיב וְלֹא יִסְפָּה שׁוּב אֵלָיו עוֹד,
לֹא יָדַע בַּר נֶשׁ לֶאֱמֹן אֲזֵלַת, וְהִיא
תָּבַת לְאַתְרָהּ, וְאַתְגְּנִיזַת בְּפֶתַח דָּא וְאִיהִי
תַטּוּל עֲטֹרָה בְּפּוּמָהָא, וְתִשְׁוִי עַל רִישֵׁיהּ
דְּמִלְכָּא מְשִׁיחָא, מְטִי וְלֹא מְטִי, וְכַדִּין כְּתִיב,
(תהלים כא) תִּשִּׁית לְרֹאשׁוֹ עֲטֹרַת פֶּזֶז.

וְכִינּוֹן דִּיקְרֵי מְלִכָּא מְשִׁיחָא בְּסִפְר תּוֹרָה. יְקוּמוּן
תְּרִין נְשָׂרִין, דָּא מִכָּאן וְדָא מִכָּאן, וַיּוֹנָה
מֵאִידָהּ, וּמִלְכָּא מְשִׁיחָא נְחִית, וְעֲטֹרָה עַל
רִישֵׁיהּ, עַד דְּרַגָּא בְּתַרְאָה. וְתַרְיִן נְשָׂרִין פּוֹרְחִין
לְעֵילָא עַל רִישֵׁיהּ, וַיּוֹנָה תְּבַאת (דף קס"ה ע"א)
וְעֲטֹרָה בְּפּוּמָהּ, וַיִּקְבְּלוּן לָהּ אֵלִין תְּרִין נְשָׂרִין.

דָּוִד מְלִכָּא, זֵית רַעֲנָן אֲקִרֵי קַמְיָהּ קְדָשָׁא בְּרִיךְ
הוּא, דְּכְתִיב, (תהלים נב) וַאֲנִי כְּזֵית רַעֲנָן בְּבֵית
וְגו'. עֲלֵה זֵית, דָּא מְלִכָּא מְשִׁיחָא בְּרִיהּ דְּדָוִד.
וְדָא אִיהוּ דְּרַמִּיז יוֹנָה דָּא בְּיוֹמוֹי דְּנֹחַ, דְּכְתִיב,
הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, שְׁפֹתוֹב (תהלים נב) וַאֲנִי כְּזֵית רַעֲנָן בְּבֵית וְגו'.

דוד. וזהו שרמזה יונה זו בימי נח, שכתוב (בראשית ח) וְהָיָה עִלָּה זֵית טָרֶף בְּפִיָּה. אוֹתוֹ עִלָּה זֵית טָרֶף וְנִחַטֵּף לְכַבּוּדוֹ, בְּמָה? בְּפִיָּה. שְׁעוֹמֶדֶת עַל רֹאשׁוֹ, וּמְקַבֵּל כְּבוֹד מִיוֹנָה זו. וּמָה שְׁכָתוּב טָרֶף וְלֹא טָרְפָה, (אֵלֶּא) כְּזֵכֶר הַזֶּה שְׁעוֹשֶׂה חֵיל וּמְנַצֵּחַ. בִּישִׁיבֶת הַרְקִיעַ יוֹנָה זָכָר הוּא. מִתּוֹךְ שֶׁנִּקְרָא יוֹנָה כְּתוּב כְּנֻקָּה, וְכָתוּב כְּזֵכֶר בְּזִמְנֵן שֶׁמְקַבֵּל כְּבוֹד זֶה.

מִגְדָּל זֶה כְּשֶׁשָּׁב לְמִקוּמוֹ, מֵאִיר כְּאוֹר עֵינַי הַשְּׁמֶשׁ, שְׁכָתוּב (תְּהִלִּים פט) כְּסֹאֵ פְשָׁמֶשׁ נְגִדִי, וְאֵף שְׁכֹסֵא אַחַר יִהְיֶה לוֹ בְּנִסִּים וְאוֹתוֹת גְּדוּלִים. בְּרֹאשׁ מִגְדָּל זֶה יֵשׁ עוֹפוֹת אֵשׁ (דְּרוֹר) שְׁמֻצְפְּצָפִים, כְּשֶׁעוֹלָה הַבֶּקֶר, צְפֻצְפוֹ שֶׁל נְעִימוֹת, שְׁאִין נֵעֵם וְנִגּוֹן כְּאוֹתָהּ נְעִימוֹת.

לְמַעַלָּה מִכֵּלֶם מִיָּנִים אַחֲרֵים וְיוֹנִים אַחֲרֵים שְׁפוֹרְחִים בְּאוֹיר, עוֹלִים וְיורִדִים, יורִדִים וְעוֹלִים, לֹא שׁוֹכְכִים לְעוֹלָמִים. אוֹתוֹת גְּדוּלוֹת וְאוֹתוֹת קִטְנוֹת פּוֹרְחוֹת בִּיְנֵיהֶם.

אִי חֲסִיד קְדוֹשׁ, בְּשֶׁעָה שֶׁהֵאֱוִיתוֹת פּוֹרְחוֹת, רוֹאֶה הָאָדָם בְּאוֹתוֹת גְּדוּלוֹת. כְּתוּב בְּאוֹיר לְפִי שְׁעָה, בְּרֹאשִׁית בְּרֹא אֱלֹהִים אֵת הַשָּׁמַיִם וְאֵת הָאָרֶץ. (וְהָאָרֶץ הִיְתָה תְּהוֹ וּבְהוֹ וְגו') מִכָּאן חוֹזְרוֹת הָאוֹתוֹת הַגְּדוּלוֹת (כְּבַתְּחִלָּה) מִכּוֹת אוֹתוֹת קִטְנוֹת בְּהֶם וּפּוֹרְחוֹת, וְנִרְאֶה מִהֵן כְּתוּב, וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי אוֹר וְגו', וַיֵּרָא אֱלֹהִים אֵת הָאוֹר וְגו'. אַחַר כֵּן חוֹזְרוֹת אוֹתוֹת קִטְנוֹת וּמִכּוֹת בְּאוֹתוֹת גְּדוּלוֹת, וְנִרְאֶה מִהֵן שְׁכָתוּב, וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי רְקִיעַ וְגו'. וְכֵן כָּל מַעֲשֵׂה בְּרֹאשִׁית, פְּלֹאוֹת גְּדוּלוֹת, וְשִׁמְחָה לְעֵינַיִם מַעֲשֵׂים שֶׁל אוֹתוֹת אֵלוֹ. אֲשֶׁרֵי הָעַם שֶׁלְכָל זֶה מְצַפִּים.

אִי חֲסִיד קְדוֹשׁ, מִי שְׁשׁוֹמֵר בְּרִית, וְהוּא לְהַתְחִלָּה. וְאִם תֹּאמֶר, מִי שׁוֹמֵר

(בראשית ח) וְהָיָה עִלָּה זֵית טָרֶף בְּפִיָּה. הֵהוּא עִלָּה זֵית, טָרֶף וְחֲטָף לִיקְרָא דִּילִיָּה. בְּמָה. בְּפִיָּה. דְּקִיָּמָא עַל רִישִׁיָּה, וּמְקַבֵּל יָקָר מֵהֵאִי יוֹנָה וְהֵאִי דְכָתִיב טָרֶף, וְלֹא טָרְפָה, (אֵלֶּא) כְּדְכוּרָא דָא, דְּעֵבִיד חֵילָא וְנֻצַח. בְּמַתִּיבְתָא דְרְקִיעַ, יוֹנָה דְכָר הוּא, מְגוֹ דְאִקְרִי יוֹנָה, כְּתִיב כְּנֻקָּבָא, וְכָתִיב כְּדְכוּרָא, בְּזִמְנָא דְמְקַבֵּל יָקָר (חֲסִיד) דָא. מִגְדָּל דָא כְּדָ תָב לְאַתְרִיָּה, נְהִיר כְּנִהִירוֹ דְעֵינָא דְשִׁמְשָׁא, דְכָתִיב, (תְּהִלִּים פט) כְּסֹאֵ פְשָׁמֶשׁ נְגִדִי. וְאֵף דְכְרִסִּיָּא אַחְרָא לִיהוֹי לִיָּה בְּנִסִּין וְאַתִּין רְבֻרְבִין. בְּרִישׁ מִגְדָּל דָא, אֵית עוֹפִין דְנוֹר (דְּרוֹר) דְקָא מְצַפְצָפָאן, כְּד סְלִיק צְפֻרָא, צְפֻצְפוֹא דְנְעִימוֹ, דְלִית נְעִימוֹ וְנִגּוֹנָא כְּהֵהוּא נְעִימוֹ.

לְעִילָא מְפֻלְהוֹ, זִינִין אַחְרֵנִין, וְשִׁפְנִינִין אַחְרֵנִין, דְקָא פְּרַחִין בְּאוֹירָא, סְלָקִי וְנַחְתִּי, נַחְתִּי וְסְלָקִי, לֹא מִשְׁתַּכְּחִין לְעֵלְמִין. אַתְּוֹן רְבֻרְבִין, וְאַתְּוֹן זְעִירָן, פְּרַחִין בִּיְנֵיהוּ. אִי חֲסִידָא קְדִישָׁא, בְּשֶׁעָתָא דְאַתְּוֹן פְּרַחִין, חָמִי בַר נֶשׁ בְּאַתְּוֹן רְבֻרְבִין. כְּתִיב בְּאוֹירָא לְפּוּם שְׁעָתָא, (בראשית א) בְּרֹאשִׁית בְּרֹא אֱלֹהִים אֵת הַשָּׁמַיִם וְאֵת הָאָרֶץ (וְהָאָרֶץ הִיְתָה תְּהוֹ וּבְהוֹ וְגו'), מִכָּאן אַחֲרֵי אַתְּוֹן רְבֻרְבִין כְּמִלְקָדְמִין) בְּטִשִׁי אַתְּוֹן זְעִירָן בְּהוֹ, וּפְרַחִין, וְאַתְּחִזִּי מְנִיָּהוּ כְּתִיב, וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי אוֹר וְגו', וַיֵּרָא אֱלֹהִים אֵת הָאוֹר וְגו'. לְבַתֵּר מִהֲדָרִי אַתְּוֹן זְעִירָן, וּבְטִשִׁי בְּאַתְּוֹן רְבֻרְבִין, וּמַתְחִזִּי מְנִיָּהוּ דְכָתִיב, וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי רְקִיעַ וְגו'. וְכֵן כָּל עוֹבְדָא דְבְּרֹאשִׁית, פְּלִיאָן רְבֻרְבִין, וְחֵדוֹ לְעֵינֵינִין עוֹבְדָאן דְאַתְּוֹן אֵלִין, זְכָאָה עֲמָא דְכָל דָא מְחַכָּאן.

אִי חֲסִידָא קְדִישָׁא, מָאן דְנִטִּיר בְּרִית, שְׁוִי לִיָּה

לאחור? הרי שמירה גדולה ועליונה מהכל ששומרו. ומי הוא? צדיק עליון באהבה רבה. נכנס בין צדיק וצדק, ונמצא שמור מפל הצדדים. אשרי מי ששומר ברית זו. ועל כן ישראל נראים כל הזכרים ששומרים אות ברית זו לפני המלך הקדוש. מיהו שיכול להזיק לבן שהוא באמצע אביו מפאן, ואמו מפאן, והוא ביניהם? וזה פשהוא אחרי ה'.

בא וראה, אותו רקיע פשפובב בגלגול, מנגן בנגון, ומקול נהמת המים הנובעים לא ידוע אותו נגון. כל אותם האנגנים שבארבעה צדדים מתמלאים מנביעת המים שנובעים. מי שהוא בפנים, בשני צדדים עומד שם. אחד בשמחה, שאין שמחה פאותה שמחה בעולם, לקיים (שם) עבדו את ה' בשמחה. ואחד ביראה, שאין יראה פאותה יראה בעולם, לקיים (שם) עבדו את ה' ביראה.

מעין מים אחד שנובע מצד מזרח, והוא שאמר יחזקאל הנביא. ממעין זה לא יכולים לסיים שבח כל בני העולם. במקום שנוול שם לצד מזרח, אין עמק ורום שלו אלא זרת, ולא יותר.

בשנובעים המים ועולים, עולים כל מיני מרגליות שבעולם, ולא נופלים בחוץ. פעת נראים בגון אחד, לפי שעה נופלים אלה, והנה עולים אחרים בגון אחר בכל מיני גונים שבעולם. נופלות אותן מרגליות, ולא נופלות בחוץ.

סביב אותה נביעה סובבים כפתור ופרח, ולא יכולים כל בני העולם לעמד על אותם גונים, פלם שלהבות לזהטות, ולא יכולים להסתכל בהם. לא ידוע חשיבות המעשה. העלים שלהם

אבתרוי, ואיהי לקמא. ואי תימא, מאן נטיר לאחורא. הא נטירו רב ועלאה מפלא, דנטיר ליה. ומאן איהו. צדיק עלאה ברחימו סגי. עאל בין צדיק וצדק. ואשתכח נטיר מפל סטריין. זפאה מאן דנטיר ברית דא. ועל דא ישראל, אתחזון פל דכורין, דנטריין את קיימא דא, קמי מלפא קדישא. מאן איהו דיכיל לנזקא לברא, דאיהו באמצעו אבוה מפאן, ואמיה מפאן, ואיהו בינייהו. ודא פד איהו אחרי יי.

הא חזי הווא רקיע פד סחרא בגלגולא מנגנא בנגונא, ומקל נהימו דמיין דנבעין, לא ידיע הווא נגונא. פל אינון אגנין די בארבע סטריין, מליין מנביעו דמיין דנבעין. מאן דאיהו לגו, בתריין סטריין קיימא תמן. חד פחדוה, דלית חדוה כההיא חדוה בעלמא, לקיימא (תהלים ק) עבדו את יי בשמחה. וחד ביראה, דלית דחילו כההוא דחילו בעלמא, לקיימא (תהלים ב) עבדו את יי ביראה.

חד מעיינא דמייא, דנביע מסטר מזרח, דא הווא דאמר יחזקאל נביאה. מהאי מעיינא, לא יכלין לסיימא שבחא כל בני עלמא. באתר דאתייליד תמן לסטר מזרח, לית עומקא ורומא דיליה, אלא זרתא ולא יתיר.

כד נבעין מיא וסלקין, סלקין כל זיני מרגלאן דעלמא, ולא נפלין לבר, השתא אתחזון בגוון חד, לפום שעטא נפלין אלין, והא סלקין, אחרנין, כגוון אחרא, בכל זיני גוונין דעלמא. נפלי אינון מרגלאן, ולא נפלי לבר.

סחרנין דההוא נביעו, חזזור ושושן סחרין. ולא יכלין כל בני עלמא למיקם על אינון גוונין, פלהו שלהובין מלהטאן, ולא יכלין לאסתפלא בהו. לא ידיע חשיבו

דְּעוּבָדָא. טְרַפִּין דְּלֵהוּן מְנַצֵּץ בְּכַמָּה גְּוֹנִין.
עוֹבֵד צִיּוֹר, אוֹמְנוּ דְמֵאֲרִי עֲלֵמָא, חֲפִיין עַל
תְּלַת מָאָה וְשִׁבְעִין וַחֲמִשָּׁה כְּרוּבִין
דְתַחֲתִייהוּ, בְּתַר שְׂבָכִין אַחֲרֵינִין לָגוּ. וְאִינוּן
שְׂבָכִין סְחוּר דְעֲזָרָה לָגוּ.

וְלַעֲיָלָא מְנַהוּן, אִינוּן (דף קס"ה ע"ב) גּוֹפְנִין
פְּרִישָׁאן, תְּחֻת גּוֹפְנִין אִינוּן פְּרוּבִין,
כְּלָהוּ גְדַפִּין פְּרִישָׁן, מְשַׁלְכֵן אֲלִין בְּאֲלִין. הָבָא
אָמַר רַב מְתִיבְתָא, דְּכָל מָאן דְאֶסְתַּפֵּל בְּאִינוּן
גּוֹפְנִין, מְנַהֲרִין אֲנָפוּי כְּנַהֲרִי דְשִׁמְשָׁא.

אִינוּן שְׂבָכִין דְאֶתְחַמֵּן סְחוּר סְחוּר דְעֲזָרָה,
כְּלָהוּ מְרַקְמֵן, בְּחוּטִין דְנַהֲרִין בְּגְוֹנִין
סְגִיֵּאִין, מְלַהֲטֵן בְּאַרְבַּע מִינֵי זְהוּרִין דְאִשָּׁא.
שְׁלַהּוֹבִין סְלָקִין, וּגְוֹנִין מְנַצֵּץ, וְלִזְמִנֵּן
שְׁלַהּוֹבִין מְשַׁתְּכֵי, וְנַהֲרִין וּגְוֹנִין סְלָקִין,
וּבִטְשֵׁי אֲלִין בְּאֲלִין.

נְשִׁית אֶלְפָּה אֲגָנִין, לְגַבֵּי אִינוּן שְׂבָכִין, אַרְבַּע
גְּוֹנִין, לְאַרְבַּע סְטְרִין דְעֲזָרָה, אֲלִין אִינוּן
רְבֻרְבִין, וְנִבְיַעוּ דְמִיין חִיִּין בְּכָל סְטְרֵי. וְאִינוּן
נְפִלֵי בְּאִינוּן אֲגָנִין, וּבְלַעֲי בְּאַתְרֵיהוּ וְאֲלִין
מִיִּין לֹא יִדְעֵי לֶאֱן אֲזֻלִּין.

בְּאַמְצֵעוּ דְעֲזָרָה, יְקוּמוּן כְּלָהוּ יִשְׂרָאֵל,
וְיִתְחַזְוּן קָמֵי מְלָפָא קְדִישָׁא. בְּסִטְר
דְרוּם בְּעֲזָרָה דָא, אֶתְיִלִּיד חַד מְעֵינָא דְמֵיא,
וְאֶתְדְּמֵי (ס"א וְאֶתְרֵי) דְקָא יִשְׁטְפוּן מֵיא כָּל עֲלֵמָא.
מָאן דְיִיעוּל בְּהוּ, יְהוּן עַד בְּרַפִּים, יִיעוּל בְּהוּ
גִיבַר רַב יִיעוּל בְּהוּ עַד בְּרַפִּים, אִי תִינוּק בְּר
יוֹמָא עַד בְּרַפִּים. מָאן דְשִׁתֵּי מְנַיִיהוּ יִתְחַפֵּם,
וְיִתְפַּקַח בְּחַכְמָתָא.

מְעֵינָא דָא נְפִיק מְגוּ מְרַגְלָא חֲדָא זְעִירָא,
בְּכוּתְלָא דְדְרוּם. אִינוּן מִיִּין בְּלַעֲי גו
אַתְרָא (ס"א גו אַתְרֵי דָא), וּמִתְמַן יִפְקוּן לְבַר
מִמְקַדְשָׁא, עַד דְיִעְלוּ לְנַחַל שְׁטִים, יִשְׁטְפוּן

נוֹצֵצִים בְּכַמָּה גְּוִינִים.
מְעִשָׂה צִיּוֹר, אֲמָנוּת רְבוּן הַעוֹלָם,
מְכַסִּים עַל שְׁלֹשׁ מֵאוֹת וְשִׁבְעִים
וַחֲמִשָּׁה כְּרוּבִים שְׁתַּחֲתִיָּהֶם, אַחַר
שְׂבָכִים אַחֲרֵים לְפָנִים. וְאוֹתָם
שְׂבָכִים סְבִיב הַעֲזָרָה לְפָנִים.

וְלַמְעֵלָה מֵהֶם אוֹתָן גְּפָנִים
פְּרוּשׁוֹת, תַּחַת הַגְּפָנִים אוֹתָם
כְּרוּבִים, כָּלֶם בְּכַנְפֵים פְּרוּשׁוֹת
מְשַׁלְבוֹת אֵלּוּ בְּאֵלּוּ. כֵּאֵן אָמַר
רֹאשׁ הַיְשִׁיבָה, שְׁכַל מִי שִׁמְשַׁתְּדֵל
בְּאוֹתָן גְּפָנִים, מֵאִירִים פָּנָיו כְּאוֹר
הַשֶּׁמֶשׁ.

אוֹתָם שְׂבָכִים שְׁתוּחֲמִים סְבִיב
סְבִיב לְעֲזָרָה, כָּלֶם מְרַקְמִים
בְּחוּטִים שְׂמֵאִירִים בְּגוֹנִים
גְּדוּלִים, לוֹהֲטִים בְּאַרְבַּעַה מִינֵי
זֶהַר שֶׁל אֵשׁ. שְׁלַהּבוֹת עוֹלוֹת,
וּגְוִינִים נוֹצֵצִים, וְלַפְעָמִים
הַשְּׁלַהּבוֹת שׁוֹכְכוֹת, וְאוֹרוֹת
וּגְוִינִים עוֹלִים וּמְפִים אֵלֶּה בְּאֵלֶּה.
שֵׁשֶׁת אֲלָפִים אֲגָנִים לְגַבֵּי אוֹתָם
שְׂבָכִים, אַרְבַּעַה גְּוִינִים לְאַרְבַּעַה
צְדָדִים שֶׁל הַעֲזָרָה. אֵלֶּה הֵם
גְּדוּלִים, וְנִבְיַעַת הַמַּיִם הַחַיִּים
בְּכָל הַצְּדָדִים. וְהֵם נוֹפְלִים
בְּאוֹתָם אֲגָנִים, וְנִבְלַעִים
בְּמְקוּמָם, וּמַיִם אֵלֶּה לֹא יוֹדְעִים
לֶאֱן הוֹלְכִים.

בְּאַמְצֵעַ הַעֲזָרָה יְקוּמוּ כָּל יִשְׂרָאֵל
וְיִרְאוּ לְפָנֵי הַמְּלָךְ הַקְּדוֹשׁ. בְּצַד
דְרוּם בְּעֲזָרָה זוֹ נוֹלַד מְעֵן מַיִם
אֶחָד, וְנִדְמָה (וְהִתְרַבָּה) שִׁישְׁטְפוּ
הַמַּיִם אֶת כָּל הַעוֹלָם. מִי שִׁיפְנִס
בְּהֶם, יְהִי עַד הַבְּרַפִּים. לְכַנֵּס בְּהֶם
גִּבּוֹר גְּדוּל, יְכַנֵּס בְּהֶם עַד
הַבְּרַפִּים. אִם תִּינוּק בֶּן יוֹם, עַד
הַבְּרַפִּים. מִי שִׁשׁוּתָה מֵהֶם
יִתְחַפֵּם, וְיִתְפַּקַח בְּחַכְמָה.

מְעֵן זֶה יוֹצֵא מִתּוֹךְ מְרַגְלִית
קְטָנָה אַחַת בְּכַתֵּל דְרוּם. אוֹתָם
הַמַּיִם נִבְלַעִים תּוֹךְ הַמְּקוּם (תּוֹךְ
הַמְּקוּם הַזֶּה), וּמִשָּׁם יֵצְאוּ הַחֻצָּה
מִהַמְּקַדֵּשׁ, שְׁעַד שִׁיעְלוּ לְנַחַל

ההוא זמה, דאולדין מִיָּא דְשִׁטִּים. וְעַל דָּא מִיִּין אַלִּין בַּעֲזָרָה, בְּגִין אֵינוּן דְּאַתְחִזּוּן תַּמָּן דְּכוּרִין. הוּוּ שְׁתָּאן מִן מִיָּא, לָא חֵיִשִּׁי בְּנוֹקְבֵי, בְּמִיתְהוּן לְאַתְחִזָּא קַמִּי מְלָכָא קְדִישָׁא. תוּ, דְּהָא יתְפַקְחוּן לְמַנְדַּע מַלְיָן סְתִימִין דְּמְלָכָא עַלְאַה, גּוּ מְקַדְשָׁא דָא כָּל הִרְהוּרִין יִשְׁתַּפְּחוּן, בַּר הִרְהוּרָא דְחֻדָּה דְּמְלָכָא קְדִישָׁא.

עֲנַפָּא חַד נַפְיָק, גּוּ אֲמַצְעוּ דֵּההוּא מַעֲיִנָּא. אָמַר רַב מְתִיבְתָּא, כַּד קָרִיבְנָא לֵההוּא עֲנַפָּא גּוּ מַעֲיִנָּא, אֲסַתְלַק עֲנַפָּא לְעִילָא לְעִילָא, כָּל מַה דְּקָרִיבְנָא, הֵכִי אֲסַתְלַק, יִסּוּדָא וְשִׁרְשָׁא דֵּההוּא עֲנַפָּא לָאו אִיהוּ אֲלָא בְּמִיָּא. הֵהוּא עֲנַפָּא חֲפִי עֲלִמִין. כָּל גְּוּוֹנִין דְּעֲלֵמָא בְּאֵינוּן טַרְפִּין דִּילֵיהּ. אֵיבָא דִּילֵיהּ, לָא יִדְיעַ מַהוּ. וְלָא יִכְלִין לְמַנְדַּע. וְאָמַר, דְּקָא שְׂאִיל לְמַשִּׁיחַ עַל הֵהוּא אֵיבָא, וְאָמַר, אֵיבָא דָא גְּנִיז, (זכריה ח) לְאִישׁ מִשְׁעַנְתּוּ בִּידּוּ מְרֹוב יָמִים. מָאן דְּזָכִי לְמַנְדַּע דָּא, לִינְדַע.

רְקִיעַ חַד אֵית עַל הֵהוּא עֲנַפָּא, פְּרִישׁ לְעִילָא. מַהֵהוּא רְקִיעַ, אָזִיל טְלָא עַל גְּבִי מַעֲיִנָּא דָּא, וְלָא יִתִּיר. כַּד אֲסַתְפַּל בַּר נֶשׁ לֵההוּא רְקִיעַ מְרַחֵיק, דְּמִי תַבְלָא. קָרִיב יִתִּיר, דְּמִי סוּמְקָא. קָרִיב יִתִּיר, דְּמִי יְרוּק קְרוּב יִתִּיר, דְּמִי חַוּוּר, דְּלִית חַוּוּר בְּעֲלֵמָא כְּגִינְיָה. טְלָא דְּקָא אָזִיל מְנִיָּה, אֲשַׁתְּאִיב בְּהֵהוּא עֲנַפָּא, וְעָבִיד אֵיבָא דָּא, וְאַתְרַבֵּי. הֵהוּא רְקִיעָא, אִיהוּ אָזִיל בְּגִלְגּוּלָא יִתִּיר, מְמַה דְּעֵינִין יִכְלִין לְאַסְתְּפַלָּא. כַּד אֵינוּן נְטוּרִי קְיִימָא קְדִישָׁא, (ס"א בעוין) דְּבַעוּן לְאַתְחִזָּא קַמִּי מְלָכָא, דְּהָא לָא אַתְחִזּוּן, אֲלָא בְּגִין לְאַחֲזָא דְּאֵינוּן בְּנֵי גְזִירוּ קְדִישָׁא. וְעַל דָּא, (שמות כג) יִרְאֶה כָּל זְכוּרָה, אֵינוּן בְּנֵי קְיִימָא קְדִישָׁא. דֵּיִיק רַב מְתִיבְתָּא, זְכוּרָה, וְלָא זְכוּרָה. דְּהָא זְכָר כְּתִיב, וְלָא זְכוּר, מֵאֵי זְכוּרָה.

שִׁטִּים, יִשְׁטַפוּ אוֹתָהּ זְמָה שְׂיִלְדוּ הַמִּים שְׁבַשְׁטִים. וְעַל כֶּף מִים אֱלֹה בַּעֲזָרָה, בְּגִלְל אֱלוּ שְׁנָרָאוּ שֵׁם זְכָרִים, הֵיוּ שׁוֹתִים מִהַמִּים, לָא נִתְעוּרְרוּ לְנִקְבוֹת בְּבוֹאֵם לְהִתְרַאוֹת לְפָנֵי הַמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ. וְעוֹד, שְׁהֵרִי יתְפַקְחוּ לְדַעַת דְּכָרִים סְתוּמִים שֶׁל הַמֶּלֶךְ הָעֲלִיּוֹן, תוֹךְ הַמְקַדֵּשׁ הַזֶּה כָּל הַהִרְהוּרִים נִשְׁפָּחוּ, פָּרַט לְהִרְהוּרֵי שֶׁל חֲדוֹת הַמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ.

עֲנַף אֶחָד יוֹצֵא כְּתוֹךְ אֲמַצְעַת אוֹתוֹ מַעֲיִן. אָמַר רַאשׁ הַיְשִׁיבָה, כְּשֶׁהִתְקַרְבְּתִי לְאוֹתוֹ עֲנַף שְׁבַתוֹךְ הַמַּעֲיִן, עָלָה עֲנַף לְמַעְלָה לְמַעְלָה. כָּל מַה שֶׁהִתְקַרְבְּתִי - כֶּף עָלָה. יִסּוּד וְשִׁרְשׁ אוֹתוֹ עֲנַף אֵינוּ רַק בְּמִים. אוֹתוֹ עֲנַף מְכַסֶּה עוֹלְמוֹת. כָּל גּוֹנֵי הָעוֹלָם בְּאוֹתָם הַעֲנַפִּים שְׁלוּ. פָּרְיוֹ לֹא יִדְוַע מַהוּ, וְלֹא יִכּוֹלִים לְדַעַת. וְאָמַר שְׂשַׁאל אֶת הַמְּשִׁיחַ עַל אוֹתוֹ פְּרִי, וְאָמַר, פְּרִי זֶה גְּנִיז (זכריה ח) לְאִישׁ מִשְׁעַנְתּוֹ בִּידּוּ מְרַב יָמִים. מִי שְׂוֹכַח לְדַעַת זֶה - שִׂידַע.

רְקִיעַ אֶחָד יֵשׁ עַל אוֹתוֹ עֲנַף פְּרוּשׁ לְמַעְלָה. מֵאוֹתוֹ רְקִיעַ הוֹלֵךְ טַל עַל גְּבִי אוֹתוֹ מַעֲיִן, וְלֹא יוֹתֵר. כְּשֶׁמְסַתְּפַל אָדָם עַל אוֹתוֹ רְקִיעַ מְרַחֵק, דוֹמָה תַכְלַת יוֹתֵר קָרִב, דוֹמָה אָדָם. קָרִב יוֹתֵר, דוֹמָה יָרַק. קָרִב יוֹתֵר, דוֹמָה לְכֹן, שְׂאִין בְּעוֹלָם לְכֹן כְּמוֹתוֹ. טַל שֶׁהוֹלֵךְ מִמֶּנּוּ נִשְׁאָב בְּאוֹתוֹ עֲנַף, וְעוֹשֶׂה פְּרִי זֶה וּמִתְגַּדֵּל. אוֹתוֹ רְקִיעַ הוּא הוּא הוֹלֵךְ בְּגִלְגּוּל יוֹתֵר מִמָּה שְׂעִינִים יְכוֹלוֹת לְהַסְתְּפַל.

כַּד אוֹתָם שׁוּמְרֵי בְרִית הַקֹּדֶשׁ (רוֹצִים) שְׂרוֹצִים לְהִרְאוֹת לְפָנֵי הַמֶּלֶךְ, שְׁהֵרִי לֹא נִרְאוּ אֲלָא בְּשִׁבִיל לְהִרְאוֹת שְׁהֵם בְּנֵי מִלְּחָה קְדוּשָׁה. וְעַל זֶה, (שמות כג) יִרְאֶה כָּל זְכוּרָה, אוֹתָם בְּנֵי בְרִית קְדִישׁ. דֵּיק רַאשׁ הַיְשִׁיבָה, זְכוּרָה וְלֹא

זכרך, שְׁהָרִי זָכַר כְּתוּב, וְלֹא זָכוּר.
מֵה זֶה זְכוּרָה? אֵלֶּא כָּל אוֹתָם
שֶׁשְׁמְרוּ בְרִית קֹדֶשׁ וְלֹא חָטְאוּ
בוֹ, הֵם הָיוּ בְּנֵי הַמֶּלֶךְ שֶׁבְּכָל יוֹם
מִשְׁתַּבַּח בָּהֶם וְזָכוּ אוֹתָם תָּמִיד.
וְעַל כֵּן זְכוּרָה, הֵהוּא שֵׁישׁ בּוֹ
בְרִית קְדוּשָׁה, שֶׁזָּכַר אוֹתָם
הַמֶּלֶךְ בְּכָל יוֹם, שֶׁאֵין שֶׁבַח לִפְנֵי
הַמֶּלֶךְ הַעֲלִיזוֹן (אֵלֶּא) כְּמִי שֶׁשׁוֹמֵר
בְּרִית זוֹ.

וְעַל כֵּן צָרִיף לְהִרְאוֹת שֶׁלֹּשׁ
פְּעָמִים בְּשָׁנָה לִפְנֵינוּ. שֶׁלֹּשׁ
פְּעָמִים לְמָה? אֵלֶּא בְּגַלְל אֲבוֹת
הָרַאשׁוֹנִים שֶׁקָּבְלוּ בְרִית זוֹ
רֵאשׁוֹנָה לְכָל מְצוּוֹת הַתּוֹרָה,
וּמִשׁוֹם כֵּף שֶׁלֹּשׁ פְּעָמִים הֵם
בְּשָׁנָה. אֲבָרְהָם קָבַל בְּרִית, יִצְחָק
קָבַל בְּרִית, יַעֲקֹב הָיָה שְׁלֹם
מִפְּלֶם, וְעַל כֵּן כְּתוּב בּוֹ (בְּרֵאשִׁית
כ"ה) וַיַּעֲקֹב אִישׁ תָּם, שְׁלֹם מֵהַכֵּל.
אֲבָרְהָם נִקְרָא תָּמִים, וְלֹא הָיָה
כָּל כֵּף שְׁלֹם, אֲבָל תָּם - שְׁלֹם
מֵהַכֵּל. מֵה כְּתוּב בְּנַח? (שׁו"ס) אִישׁ
צַדִּיק תָּמִים הָיָה בְּדַרְתּוֹ. הָיָה
רְשׁוּם בְּרֵשֶׁם קְדוּשׁ בִּינְיָהִם. וְאָמַר
רֵאשׁ הַיְשִׁיבָה, בְּכָל מְקוֹם שֶׁכְּתוּב
תָּמִים, שֶׁרְשׁוּם בְּרֵשֶׁם קְדוּשׁ
בְּאוֹת קִיּוּם הַבְּרִית, וּמִשׁוֹם
שֶׁשְׁמַר הַבְּרִית נִקְרָא תָּמִים
בְּדַרְתּוֹ, מֵה שֶׁלֹּא הָיוּ כֻלָּם כֵּף,
שֶׁהֵם מְחַבְּלִים דְּרִכְיֵהֶם.

וְעַל זֶה כְּתוּב אֵת הָאֱלֹהִים
הַתְּהַלֵּךְ נַח. וְכִי מִי יְכוּל לְלַכֵּת
עִמּוֹ? אֵלֶּא כָּל מִי שֶׁשׁוֹמֵר בְּרִית
קֹדֶשׁ, מְזַדְּוֶגֶת בּוֹ שְׁכִינָה וְשׁוֹרָה
עֲלָיו. וּמִשׁוֹם כֵּף, (דְּבָרִים י"ח) תָּמִים
תְּהַיָּה עִם ה' אֱלֹהֶיךָ. תָּמִים תְּהַיָּה,
וְאַחַר כֵּף עִם ה' אֱלֹהֶיךָ. בְּזוּוֹג
אֶחָד. שֶׁכִּיּוֹן שֶׁשׁוֹמֵר בְּרִית זוֹ, עִם
ה' לְהִיּוֹת, וְלֹא נִפְרָד מִמֶּנּוּ.

בְּאֲבָרְהָם כְּתוּב, (בְּרֵאשִׁית י"ז)
הַתְּהַלֵּךְ לִפְנֵי וְהָיָה תָּמִים, מִילַת
אוֹתוֹ בְּרִית. הַתְּהַלֵּךְ לִפְנֵי - מִכָּאֵן
שֶׁלֹּא יִלֵּךְ גָּבַר אַחַר אִשָּׁה, אֵלֶּא לִפְנֵיהָ דָרָךְ כֶּשֶׁר הוּא. וְהָרִי כְּתוּב (שְׁמוֹת כ"ג) הִנֵּה אֲנִכִי שֹׁלַח מִלְאָךְ

אֵלֶּא כָּל אֵינּוֹן דְּנִטְרִין קְיִימָא קְדִישָׁא, וְלֹא
חֲבָאן בֵּיהּ, אֵינּוֹן הוּוּ בְּנֵי מַלְכָּא, דְּבַכַּל יוֹמָא
מִשְׁתַּבַּח בְּהוּ וְדְכִיר לוֹן תְּדִיר. וְעַל דָּא זְכוּרָה,
הֵהוּא דְאִית בֵּיהּ קְיִימָא קְדִישָׁא, דְּדְכִיר לוֹן
מַלְכָּא בְּכָל יוֹמָא, דְּלִית שְׁבַחָא קְמִי מַלְכָּא
עֲלָאָה, (אֵלֶּא) כְּמֵאן דְּנִטְרִין קְיִימָא דָּא.

וְעַל דָּא בְּעֵי דִיתְחַזוֹן תְּלַת זְמַנִּין בְּשִׁתָּא קְמִיהּ.
תְּלַת זְמַנִּין אֲמַאי. אֵלֶּא בְּגִין אֲבָהֵן קְדְמַאי,
דְּקַבִּילוּ לְהֵאֵי בְרִית, קְדְמָאָה לְכָל פְּקוּדֵין
דְּאוּרִייתָא, וּבְגִין כֵּף תְּלַת זְמַנִּין אֵינּוֹן בְּשִׁתָּא.
אֲבָרְהָם קָבַל בְּרִית. יִצְחָק קָבַל בְּרִית. יַעֲקֹב
הָוָה שְׁלֹם מִפְּלָהוּ, וְעַל דָּא כְּתִיב בֵּיהּ, (בְּרֵאשִׁית
כ"ה) וַיַּעֲקֹב אִישׁ תָּם, שְׁלֹם מִכְּלָא.

אֲבָרְהָם תָּמִים אֶקְרִי, וְלֹא הָוָה כָּל כֵּף שְׁלֹם,
אֲבָל תָּם: שְׁלֹם מִכְּלָא. מֵה כְּתִיב
בְּנַח, (בְּרֵאשִׁית י"ו) אִישׁ צַדִּיק תָּמִים הָיָה בְּדוֹרוֹתָיו.
דְּהָוָה רְשִׁים בְּרֵשִׁימוֹ קְדִישָׁא בִּינְיָהוּ. וְאָמַר
רַב מְתִיבְתָּא, בְּכָל אֶתֶר דְּכְתִיב תָּמִים, דְּרֵשִׁים
בְּרֵשִׁימוֹ קְדִישָׁא, בְּאֵת קְיִימָא דְּבְרִית, וּבְגִין
(דף קס"ט ע"א) דְּנִטְרִין בְּרִית, אֶקְרִי תָּמִים בְּדוֹרוֹתָיו.
מֵה דְלֹא הוּוּ פְּלָהוּ הָכִי, דְּאֵינּוֹן מְחַבְּלִין
אֶרְחִייהוּ.

וְעַל דָּא כְּתִיב, אֵת הָאֱלֹהִים הַתְּהַלֵּךְ נַח. וְכִי
מֵאן יְכִיל לְמִיּהָף עֲמִיהּ. אֵלֶּא כָּל מֵאן
דְּנִטְרִין בְּרִית קְדִישָׁא, אֲזַדְּוֶגֶת בֵּיהּ שְׁכִינְתָּא,
וְשָׂרִיאת עֲלֵיהּ. וּבְגִין כֵּף, (דְּבָרִים י"ח) תָּמִים תְּהַיָּה
עִם יי אֱלֹהֶיךָ. תָּמִים תְּהַיָּה, וְלִבְתֵּר עִם יי
אֱלֹהֶיךָ. בְּזוּוֹגָא חָדָא. דְּכִיּוֹן דְּנִטְרִין בְּרִית דָּא,
עִם יי לְהָוִי, וְלֹא אֶתְפָּרַשׁ מִגְּוִיָּה.

בְּאֲבָרְהָם כְּתִיב, (בְּרֵאשִׁית י"ז) הַתְּהַלֵּךְ לִפְנֵי וְהָיָה
תָּמִים, גְּזִירוֹ דָּאֵת קְיִימָא. הַתְּהַלֵּךְ
לִפְנֵי, מֵהֲכָא, דְּלֹא יְהָךְ גָּבַר בְּתֵר אֶתְתָּא, אֵלֶּא
שֶׁלֹּא יִלֵּךְ גָּבַר אַחַר אִשָּׁה, אֵלֶּא לִפְנֵיהָ דָרָךְ כֶּשֶׁר הוּא. וְהָרִי כְּתוּב (שְׁמוֹת כ"ג) הִנֵּה אֲנִכִי שֹׁלַח מִלְאָךְ

לְפָנַי. (שם לג) וְשַׁלַּחְתִּי לְפָנַיךָ מִלֵּאָדָּם. לְאַבְרָהָם שְׁלֹא הָיָה מֵהוּל, דְּחָה אוֹתוֹ לְפָנָיו. וְעַל כֵּן לֹא כְּתוּב הָיָה תָּמִים וְהִתְהַלֵּךְ לְפָנָיו, אֲלֵא הִתְהַלֵּךְ לְפָנָיו, שְׁלֹא רָאוּ אֶתְּהָ עַד שֶׁתְּהִיָּה תָּמִים. וְכֵן בְּכָל־סֵפֶר, בִּיּוֹן שֶׁבֶן אָדָם תָּמִים וְשׁוֹמֵר אוֹתוֹ, מִיָּד הִיא לְפָנָיו, וְהוּא אַחֲרָיו, כְּשֶׁר הוּא לְזָה. לְחִסְרוֹן מֵה כְּתוּב? (שְׁמוּאֵל א-טו) כִּי שָׁב מֵאַחֲרָיו.

נַח מֵהוּל הָיָה וְתָמִים, פְּרִיעָה לֹא הִיָּתְה בּוֹ, וּמִשׁוֹם שְׁלֹא הִיָּתְה בּוֹ פְּרִיעָה, מֵה כְּתוּב? אֶת הָאֱלֹהִים, וְלֹא אַחַר הָאֱלֹהִים. לְפָנָיו לֹא הָיָה, מִשׁוֹם שֶׁהָיָה מֵהוּל. לְאַחֲזוֹר לֹא הָיָה, מִשׁוֹם שְׁלֹא נִפְרַע. אֲזַי אֵיךְ הָיָה? אֶת הָאֱלֹהִים, סְמוּךְ לוֹ, וְלֹא יָכוֹל לְהִסְתַּכֵּל בּוֹ, שְׁלֹא כֹף כֹּף כְּשֶׁר.

בְּיִשְׂרָאֵל כְּתוּב, (שְׁמוּת יג) וְה' הִלֵּךְ לְפָנֵיהֶם יוֹמָם בְּעַמּוּד עָנָן [וְגו'] וְלַיְלָה בְּעַמּוּד אֵשׁ וְגו'. בִּיּוֹן שֶׁאֲמָרוּ יִשְׂרָאֵל (שֵׁם יד) הַמְּבַלִּי אֵין קְבָרִים בְּמִצְרַיִם וְגו', כִּי טוֹב לָנוּ עֲבַד אֶת מִצְרַיִם - כִּבְיָכוֹל נַחֲלֵשׁ דַּעְתּוֹ. כְּתוּב וַיִּסַּע מִלֵּאָדָּם הָאֱלֹהִים הִתְהַלֵּךְ לְפָנָיו מִחֲנֵה יִשְׂרָאֵל וַיִּלְךְ מֵאַחֲרֵיהֶם. וַיִּסַּע, לַעֲשׂוֹת בָּהֶם נְקָמוֹת.

וְעַל זֶה שֶׁמַּח הַמְּשִׁיחַ וְשֶׁמַּח רֹאשׁ הַיְשִׁיבָה, שֶׁהַתְּבַשֵּׁר בָּנָה. וְאָמַר רֹאשׁ הַיְשִׁיבָה, שֶׁהָרִי דִּיק לְמִשִּׁיחַ וְאָמַר, מִיָּנִין הָיָה לְדִנְיָאֵל שֶׁאָמַר, (דְּנִיָּאֵל ה) שֶׁבֶר מְלֻכּוּתְךָ לְשָׁנִים וְנִתְּנָה לְמִדֵּי וּפְרָס? מֵאוֹתָן אוֹתִיּוֹת שֶׁל וּפְרָסִין נִשְׁמַע לוֹ. וְכֵן מֵהוּ? אָמַר לוֹ, כֹּף זֶה וְדָאֵי, פְּרָס פְּרִיסַת מְלֻכּוּתְךָ (שֶׁבֶר מְלֻכּוּתְךָ) הַרְשָׁעָה עַל יְדֵי מִשִּׁיחַ אַחַר, וְאַחַר כֹּף וְשִׁלַּט מְלָךְ פְּרָס וְיִטַּל מִמְּלֻכּוֹת רַבּוֹת, וְיִשְׁלַט עַל אֶרֶץ הַקִּדְשׁ שָׁנִים עֶשֶׂר חֲדָשִׁים, וְיִשְׁלַט וְיִהְרַג רַבִּים וְאוֹתוֹ מִשִּׁיחַ, וְאַחַר כֹּף וְפַל,

קִמָּה, אֲרַח כְּשֶׁר אִיהוּ. וְהָא כְּתִיב, (שְׁמוֹת כג) הִנֵּה אֲנֹכִי שׁוֹלַח מִלֵּאָדָּם לְפָנַיךָ. (שְׁמוֹת לג) וְשַׁלַּחְתִּי לְפָנַיךָ מִלֵּאָדָּם. לְאַבְרָהָם דְּלֹא הָיָה גְזִיר, דְּחָה לִּיָּה לְקִמָּה. וְעַל דָּא לֹא כְּתִיב הָיָה תָּמִים, וְהִתְהַלֵּךְ לְפָנָיו. אֲלֵא הִתְהַלֵּךְ לְפָנָיו, דְּלֹא יָאוֹת אֲנִתְּ, עַד שֶׁתְּהִיָּה תָּמִים. וְכֵן בְּכָל־הוּ, בִּיּוֹן דְּבַר נֶשׂ תָּמִים, וְנָטִיר לִיָּה, מִיָּד הִיא לְקִמָּה, וְאִיהוּ אַבְתָּרָה, כְּשֶׁר אִיהוּ לְדָא. לְגִרְעוֹנָא מֵה כְּתִיב, (שְׁמוּאֵל א טו) כִּי שָׁב מֵאַחֲרָיו.

נַח גְּזִיר הָיָה, וְתָמִים, פְּרִיעָה לֹא הָיָה בֵּיה, וּבְגִין דְּלֹא הָיָה בֵּיה פְּרִיעָה מֵה כְּתִיב, אֶת הָאֱלֹהִים, וְלֹא אַחַר הָאֱלֹהִים, לְקִמָּה לֹא הָיָה, בְּגִין דְּהָיָה גְזִיר, לְאַחֲזוֹרָא לֹא הָיָה, בְּגִין דְּלֹא אֲתִפְרַע. אֵיךְ הָיָה. אֶת הָאֱלֹהִים, סְמוּךְ לִיָּה, וְלֹא יָכוֹל לְאַסְתַּכֵּל בֵּיה, דְּלֹא כְּשֶׁר כָּל כֹּף. בְּיִשְׂרָאֵל כְּתִיב, (שְׁמוֹת יג) וַיִּי הוֹלֵךְ לְפָנֵיהֶם יוֹמָם בְּעַמּוּד עָנָן וְלַיְלָה בְּעַמּוּד אֵשׁ וְגו'.

בִּיּוֹן דְּאָמְרוּ יִשְׂרָאֵל, (שְׁמוֹת יד) הַמְּבַלִּי אֵין קְבָרִים בְּמִצְרַיִם וְגו'. כִּי טוֹב לָנוּ עֲבוֹד אֶת מִצְרַיִם. כִּבְיָכוֹל, אֲתַחֲלֵשׁ דַּעְתָּא. כְּתִיב וַיִּסַּע מִלֵּאָדָּם הָאֱלֹהִים הִתְהַלֵּךְ לְפָנָיו מִחֲנֵה יִשְׂרָאֵל וַיִּלְךְ מֵאַחֲרֵיהֶם, וַיִּסַּע לְמַעַבְד בְּהוּ נוֹקְמִין. (חֲסֵד).

וְעַל דָּא חֲדֵי מְשִׁיחַ, וְחֲדֵי רַב מְתִיבְתָּא, דְּקָא אֲתַבְּשֵׁר בְּדָא. וְאָמַר רַב מְתִיבְתָּא, דְּהָא דִּיק לְמִשִּׁיחַ וְאָמַר, מִנָּא הָיָה לְדִנְיָאֵל דְּקָאֲמַר, (דְּנִיָּאֵל ה) פְּרִיס פְּרִיסַת מְלֻכּוּתְךָ וְיִהִיבַת לְמִדֵּי וּפְרָס. מֵאֵינוֹן אֲתוֹנוֹן דְּוּפְרָסִין אֲשֶׁתַּמַּע לִיָּה. וְהָכָא מֵאֵי הוּא. אָמַר לִיָּה, הָכִי הוּא וְדָאֵי, פְּרִיס פְּרִיסַת מְלֻכּוּתְךָ חִיִּיבָא, עַל יְדֵי דְמִשִּׁיחַ אַחֲרָא, וְלִבְתַּר יִשְׁלוּט מְלָךְ פְּרָס, וְיִטוּל מִלְּפִוּוֹן סְגִיָּאֵין, וְהוּא יִשְׁלַט עַל אֶרְעָא קְדִישָׁא תְרִיסַר יְרַחֵי, וְהוּא יִשְׁלוּט וְיִקְטוּל סְגִיָּאֵין, וְהוּא מְשִׁיחָא, וְלִבְתַּר יְפוּל, וְיִקְבְּלוֹן מְלֻכּוּתָא קְדִישִׁי

ויקבלו את המלכות קדושים
עליונים. ועל זה ופרסין, מלך
פרס נשמע כאן.

אי חסיד קדוש, כמה חדוה על
חדוה באותו מעין. באותו מעין
מגדלים כל מיני אילנות שהציב
הקדוש ברוך הוא בגן עדן, וכלם
קמים לרפואה, עלים ופרות
וענפים, ולשמחת הלב תמיד.
ואין ביניהם רעב ודאגה ואנחה
לעולמים. אשרי העם שלכל זה
מצפים וכל זה גנוז להם.

אמר רבי שמעון, בקרקע
המקדש הזה יש מאותן הפלאות.
אמר לו, אי רבי, אי רבי, אשרי
חלקך שכל זה באותו על גבי
אותו מעין רקום, אבל אין מי
שיכול להסתפל בו. לפעמים
אורו אור, לפעמים חשך,
לפעמים גון ארגמן, נוצצים
שהעינים לא יכולות להסתפל
למעלה. (הדיא) היא ששאלת,
חסיד קדוש, מאותו קרקע
המקדש, ראש הישיבה לא נפרד
מגנו, שהרי גנוז הוא בתוך
היבדן, והרי אמרתי לך מה
שאמרתי, אבל נשאל דבר זה,
ותדע מה שתדע.

ירדן זה נכנס ונמשך זמן אחד
בשנה לתוך אותו נהר שיוצא
מעדן, ולא מאותם ארבעה נהרות
שנמשכים ממנו, אלא בו ממש.
כיון שהגיע אליו, הוא נמשך
ומתפשט ונכנס לתוך היבדן.
וכיון שמגיע לתוך קרקע
המקדש, נמצא שם שלשה ימים,
ולא מתפשט ולא נמשך למקום
אחר. ואמר ראש הישיבה,
שפשוזו אותו נהר למקומו,
משאיר שם כל מיני ציורים
שעושה הקדוש ברוך הוא בגן
עדן, שאותם ציורים גנוזים תחת
מקומם.

אלה פאן ואלה פאן, ועולים

עליונים. ועל דא, ופרסין, מלפא דפרס,
אשתמע הקא.

אי חסידא קדישא, כמה חדוה על חדוה,
בההוא מעיינא. בההוא מעיינא, מגדלא
כל זיני אילנין, דנציב קדשא ברוך הוא בגן
עדן, וכלהו קיימי לאסוותא, טרפין ואיבין
וענפין, ולחדו לבא תדיר. ולית בינייהו כפנא,
ודאגה, ואנחה, לעלמין. זפאה עמא דכל דא
מחפאן, וכל דא גניז לון.

אמר רבי שמעון, בקרקע דהאי מקדשא, אית
מאלין פליאן, אמר ליה, אי רבי, אי
רבי, זפאה חולקך דכל האי בההוא על גבי
ההוא מעיינא רקימא, אבל לית מאן דיכיל
לאסתפלא ביה, לזמנין נהירו דיליה נהורא.
לזמנין חשוכא, לזמנין גוון ארגוונא. מנצצן
דלא יכלין עיינין לאסתפלא לעילא. (ס"א תהיא)
היא דשאלת חסידא קדישא, מההוא קרקע
דמקדשא, רב מתיבתא לא פריש מניה, דהא
גניז איהו גו ירדנא, והא אמינא לך מה
דאמינא, אבל נשאל מלה דא, ותנדע מה
דתנדע.

ירדן דא, עאל ואתמשך זמנא חדא בשתא,
גו ההוא נהר דנפיק מעדן, לאו מאינון
ארבע נהרין דאתמשכן מניה, אלא ביה ממש.
כיון דמטי לגביה, איהו אתמשך ואתפשט
ועאל גו ירדנא. וכיון דמטי גו קרקע
דמקדשא, אשתכח תמן תלת יומין, ולא
אתפשט ולא אתמשך לאתר אחרא. ואמר רב
מתיבתא, דכד אהדר ההוא נהר לאתריה,
שביק תמן, כל זיני ציורין, דקא עביד קדשא
ברוך הוא בגן עדן, דאינון ציורין גניזין,
דתחות דוכתיהו. (חסר).

אלין הקא ואלין הקא, וסלקי ונחתי

וְיִוָּרְדוּ כַּמְקֻדָּם. בְּאוֹתוֹ צַד דְּרוֹם
יֵשׁ שְׁלֹשׁ מֵאוֹת וַחֲמִשִּׁים עֲמוּדִים
מִכָּל מִינֵי מַרְגְּלֵיּוֹת. וְאַלֶּה אוֹתָם
שְׁמֵאֵירִים תָּמִיד, וְנוֹטָפִים
בְּשָׂמִים נִסְתָּרִים שֶׁלֹּא הִתְגַּלוּ
מֵעוֹלָם. אַרְבַּעָה אֲגָנִים בְּכָל עֲמוּד
וְעֲמוּד נְעוּצִים. וְכִשְׂאוֹתָם
בְּשָׂמִים נוֹטָפִים מֵאוֹתָם עֲמוּדִים,
נוֹפְלִים בָּהֶם, וּמִתְמַלְאִים כֹּל
הָאֲגָנוֹת, וְלֹא יוֹצֵאִים הַבְּשָׂמִים
הַחוּצָה.

מֵאוֹתָם בְּשָׂמִים עֲתִידִים לְעֵתִיד
לְבֹא לְהַקְטִיר בְּכָל יוֹם קִטְרֵת
לְפָנֵי הַמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ, שֶׁלֹּא יִהְיוּ
מִכְתִּישֵׁת בְּנֵי הָאָדָם. אוֹתָם
בְּשָׂמִים לֹא יִדוּעַ עֲקָרָם, וּמִמָּה
הֵיוּ, אֲלֹא מֵאוֹתָם עֲמוּדִים
שְׁנוּפְלִים שֵׁם.

שְׁנֵי נְשָׂרִים בְּכָל עֲמוּד וְעֲמוּד
נוֹצְצִים וְלוֹהֲטִים בְּכָל הַגְּוִינִים.
שְׁבַע מֵאוֹת נְשָׂרִים הֵם, פּוֹרְחִים
אֶלֶּה כָּאֵן וְאַלֶּה כָּאֵן בְּגִלְגּוּל
הָעֲמוּדִים. כִּשְׂמִסְתּוֹכְבִּים, לֹא
יְכוּלוֹת הַעֵינַיִם לְהִסְתַּכֵּל הַמְּקוֹם
שֶׁבָּהֶם.

שְׂרָשׁ אוֹתֵיזוֹת בּוֹלְטוֹת וּפּוֹרְחוֹת
מִפָּה זֶה לְפָה זֶה. בְּגִלְגּוּל
הָעֲמוּדִים וּנְשָׂרִים. כֹּל אוֹתָן
אוֹתֵיזוֹת מְרַקְמוֹת בְּאֵשׁ לְבָנָה
וְזֹהָב יֶרֶק. אֲלֵפִים וּמֵאָה מְנוֹרוֹת
תְּלוּיּוֹת בֵּין אוֹתָם עֲמוּדִים,
וְאֲלֵפִים וּמֵאָה נְרוֹת בְּכָל מְנוֹרָה
וּמְנוֹרָה. דּוֹלְקִים בַּיּוֹם, וּבַלַּיְלָה
דּוֹעֵכִים עַל צַעַר יִשְׂרָאֵל. כִּשְׂמִגְעֵי
הַבְּקָר דּוֹלְקִים כֹּלָם מֵעֲצָמָם.

עַד שֶׁהָיוּ יוֹשְׁבִים, אָמְרוּ, הֲרִי יָרַד
הַלַּיְלָה. אָמַר לוֹ לְרַבִּי שְׁמַעוֹן, אִי
חֲסִיד קְדוֹשׁ, אֹר הָעוֹלָם, קָח
פְּנֻסָה שֶׁל תֵּיק זֶה, וְקָח גֵּר וְכַתֵּב
דְּבָרִים אֵלָיו, שֶׁהָרִי הִגִּיעַ זְמַנּוֹ
לְפָקֵד כֹּל אֶחָד וְאֶחָד לְתוֹךְ קִבְרוֹ
עַד חֲצוֹת הַלַּיְלָה, שֶׁהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ
הוּא נִכְנָס לְתוֹךְ הַגֵּן לְהִשְׁתַּעֲשַׁע
יַחַד עִם הַצְּדִיקִים, וְאִז כֹּל אֶחָד וְאֶחָד פּוֹרַח לְשֵׁם. וְלִמְחַר נִהְיָה אֲצִלָּה, הוֹאִיל וְנִתְּנָה לָנוּ רְשׁוּת

כְּדָקְדַמְיָתָא. בַּהֵהוּא סֶטֶר דְּרוֹם, אֵית תְּלַת מְאָה
וַחֲמִשִּׁין עֲמוּדִין, מִכָּל זִינֵי מַרְגְּלָאן. וְאַלִּין
אֵינוֹן דְּנִהָרִין תְּדִיר, וְנוֹטָפִין בּוֹסְמִין טְמִירִין,
דְּלֹא אֲתַגְּלוּ לְעֵלְמִין. אַרְבַּע אֲגָנִין בְּכָל (ד' קס"ו)
עֲמוּדָא וְעֲמוּדָא נְעִיצִין. וְכַד אֵינוֹן בּוֹסְמִין
נוֹטָפִין, מֵאֵינוֹן עֲמוּדִין, נִפְלִי בְּהוּ, וְאַתְמַלְיִין
כְּלֵהוּ אֲגָנוֹת, וְלֹא נִפְקִין בּוֹסְמִין לְבַר.

מֵאֵינוֹן בּוֹסְמִין, זְמִינִין לְזַמְנָא דְאַתִּי, לְאַקְטְרָא
בְּכָל יוֹמָא קְטוּרְתָא, קָמִי מְלָכָא
קְדִישָׁא. דְּלֹא יִהוּוּ מִכְתִּישׁוּ דְבְנֵי נְשָׂא. אֵינוֹן
בּוֹסְמִין לֹא יִדְעוּ עֲקָרָא דְלֵהוּן, וּמִמָּה הוּוּ,
אֲלֹא מֵאֵינוֹן עֲמוּדִין נִפְלִין תַּמָּן.

תְּרִין נְשָׂרִין בְּכָל עֲמוּדָא וְעֲמוּדָא, מִתְנַצְצִין
מִתְלַהֲטִין בְּכָל גְּוִוִּין. שְׁבַע מְאָה נְשָׂרִין.
אֵינוֹן, פְּרַחִין, אֵלִין הָכָא וְאַלִּין הָכָא, בְּגִלְגּוּלָא
דְעֲמוּדִין. כַּד אֲסַתְחֲרוּן, לֹא יִכְלִין עֵינֵינִין
לְאַסְתְּכְּלָא, דְּיוֹכְתָא דְבַהוּ.

תְּלַת אֲתוּוֹן בְּלִטִּין וּפְרַחִין, מִפּוּמָא דָא לְפּוּמָא
דָא. בְּגִלְגּוּלָא דְעֲמוּדִין וּנְשָׂרִין. כֹּל אֵינוֹן
אֲתוּוֹן מְרַקְמוֹן בְּאַשָׁא חוּוּרָא, וְדִהָבָא יְרוֹקָא.
תְּרִין אֲלֵפִין וּמֵאָה מְנִרְתִּין, תְּלִיִין בֵּין אֵינוֹן
עֲמוּדִין. וְתְרִין אֲלֵפִין וּמֵאָה שְׂרָגִין, בְּכָל
מְנִרְתָּא וּמְנִרְתָּא. דְּלִקִּין בֵּימָמָא, וּבַלַּיְלָא
מִתְדַעְכִּי, עַל צַעַרָא דְיִשְׂרָאֵל. כַּד אֲתִי צַפְרָא,
דְּלִקִּין כְּלֵהוּ מִגְּרַמְיָהוּ.

אֲדַחְוֹ יִתְבִּי, אֲמַרִי הָא רַמֵּשׁ לִילֵיא. אָמַר לִיה
לְרַבִּי שְׁמַעוֹן, אִי חֲסִידָא קְדִישָׁא, נִהִירוּ
דְעֵלְמָא, טוֹל פְּנֻקְסָא דְאַחְמָתָא דָא, וְטוֹל
שְׂרָגָא, וְכַתּוּב מְלִין אֵלִין, דְּהָא מְטָא זְמַנָּא
דִּילָן, לְפַקְדָא כָּל חַד וְחַד לְגוּ קְבָרִיהָ, עַד
פְּלָגוּ לִילֵיא, דְקוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא עֹאֵל גּוֹ גְּנֻתָא
לְאַשְׁתַּעֲשַׁעא בְּהַדִּי צְדִיקֵיא וְכַדִּין כֹּל חַד וְחַד
יַחַד עִם הַצְּדִיקִים, וְאִז כֹּל אֶחָד וְאֶחָד פּוֹרַח לְשֵׁם.

פָּרַח לְתַמָּן. וּלְמַחֵר נִהְיֵי גִבָּר, הוֹאִיל וַיְהִיבוּ לָן רִשׁוֹ, לְאַשְׁלָמָא דִּירוּנָא דְקָא מְשַׁדְרֵי לָךְ. פְּרַחֵי, בְּכָה רַבִּי שְׁמַעוֹן וְגַעָא.

פָּתַח וְאָמַר, (משלי ה) אֵילַת אֲהָבִים וַיַּעֲלֵת חֵן דְּדִיָּה יְרוּוֹף בְּכָל עֵת בְּאַהֲבַתָּה תִשָּׁגָה תַמִּיד. אורֵייתָא אורֵייתָא, נְהִירוֹ דְכָל עַלְמִין, כְּמָה יָמִין, וַנְּחַלִּין, וּמְקוּרִין, וּמַבּוּעֵין, מִתְּפַשְׁטֵי מַנְהָ לְכָל סְטָרִין. מַנְהָ פִלְא, עֲלָךְ קַיִימֵי עֲלָאִין וְתַתְּאִין, נְהִירוֹ עֲלָאָה (בדא) מַנְהָ נִפְקָא. אורֵייתָא אורֵייתָא, מַה אֵימָא לְגַבְּךָ, אֵילַת אֲהָבִים אַנְתָּ, וַיַּעֲלֵת חֵן (בב) עֵילָא וְתַתְּא רַחִימִין דִּילָךְ. מָאן יִזְפִּי לִינְקָא מַנְהָ פְּדָקָא יֵאוּת. אורֵייתָא אורֵייתָא שְׁעִשׂוּעִים דְּמֵאָרְךָ, מָאן יְכִיל לְגַלְּאָה, וּלְמִימֵר סְתָרִין וּגְנִיזִין דִּילָךְ. בְּכָה, וְאַעִיל רִישִׁיָּה בֵּין בְּרַכּוּי, וְנִשְׁק לַעֲפָרָא. אֲדַהֲבֵי חֲמָא כְּמָה דִּיוֹקְנִין דְּחִבְרֵיא סַחְרִינִיה. אָמַר לִיָּה, לָא תִדְחַל בְּרִיָּה דִּיוֹחָאֵי, לָא תִדְחַל בּוּצִינָא קִדִּישָׁא, כְּתוּב וַחֲדֵי גּוֹ חֲדָוָה דְּמֵאָרְךָ. כְּתַב כָּל אֵינּוֹן מְלִין דְּשִׁמְעַ בְּהָהוּא לִילְיָא, וְלַעָא לֹוֹן, וְלַהֲג לֹוֹן, וְלָא אֲנָשֵׁי מְלָה. וְהָהוּא שְׂרָגָא נְהִיר קַמִּיָּה כָּל הָהוּא לִילְיָא, עַד דְּאַתָּא צַפְרָא. פִּד אַתָּא צַפְרָא, זְקוּף עֵינּוּי, וְחֲמָא חֵד נְהִירוֹ דְּהוּה נְהִיר בְּרַקִּיעָא, מֵאִיף עֵינּוּי לְתַתְּא. אַהֲדַר כְּמִלְקֵדְמִין, וְחֲמָא נְהִירוֹ בְּכָל רַקִּיעַ, דְּנְהִיר וְסָלִיק בְּהָהוּא נְהִירוֹ דִּיוֹקְנָא דְּבֵיתָא, בְּכַמָּה צִיּוּרִין. חֲדָא רַבִּי שְׁמַעוֹן, וּלְפּוּם רַגְעָא, אַגְנִיז הָהוּא נְהוּרָא.

אֲדַהֲבֵי, הָא אֵינּוֹן תְּרִין שְׁלִיחֵן אַתְּיִין. אֲשַׁכְּחוּהוּ רִישִׁיָּה בֵּין בְּרַכּוּי. אָמְרוּ לִיָּה שְׁלָמָא עֲלֵיָּה דְּמַר, שְׁלָמָא לְמָאן דְּעֲלָאִין וְתַתְּאִין בְּעָאן לְאַקְדָּמָא לִיָּה שְׁלָם. קוּם. קוּם רַבִּי שְׁמַעוֹן וַחֲדָא כְּהוּ. אָמְרוּ לִיָּה, וְלָא חֲמִית נְיִיחָא דְּרוּחָא דְּעַבְד לָךְ מֵאָרְךָ, חֲמִית נְהִירוֹ

לְהַשְׁלִים דוֹרוֹן שְׁמַשְׁלָחִים לָךְ. פְּרַחוּ, וּבְכָה רַבִּי שְׁמַעוֹן וְגַעָה. פָּתַח וְאָמַר, (משלי ה) אֵילַת אֲהָבִים וַיַּעֲלֵת חֵן דְּדִיָּה יְרוּוֹף בְּכָל עֵת בְּאַהֲבַתָּה תִשָּׁגָה תַמִּיד. תוֹרָה תוֹרָה, אור כָּל הַעוֹלָמוֹת, כְּמָה יָמִים וַנְּחַלִּים וּמְקוּרוֹת וּמַבּוּעִים מִתְּפַשְׁטִים מַמְהָ לְכָל הַצְּדִידִים. מַמְהָ הַכָּל, עֲלִיף עוֹמְדִים עֲלִיוֹנִים וְתַתְּוֹנִים, אור הַעֲלִיּוֹן (בדא) מַמְהָ יוֹצֵא. תוֹרָה תוֹרָה, מַה אָמַר לְפָנֶיךָ? אֵילַת אֲהָבִים אַתָּ, וַיַּעֲלֵת חֵן, (בלא) מַעֲלָה וּמִטָּה אֲהוּבִים שְׁלָךְ. מִי יִזְכֶּה לִינְקָ מַמְהָ פְּרָאוּי? תוֹרָה תוֹרָה, שְׁעִשׂוּעִים שֶׁל רַבּוּנְךָ, מִי יְכוּל לְגַלּוֹת וְלוֹמַר סְתָרִים וּגְנִיזוֹת שְׁלָךְ? בְּכָה, וְהַכְּנִים רֵאשׁוּ בֵּין בְּרַכּוּי וְנִשְׁק אֶת הָעֶפֶר.

בֵּין כָּךְ רָאָה כְּמָה דְּמִיּוֹת שֶׁל חֲבָרִים סְבִיבוּ. אָמַר לוֹ, אַל תִּירָא בְּרַ יוֹחָאֵי, אַל תִּפְחַד מְנוּרָה קְדוּשָׁה, כְּתַב וּשְׁמַח תוֹף שְׁמַחַת רַבּוּנְךָ. כְּתַב כָּל הַדְּבָרִים הַלְלוּ שְׁשִׁמְעַ בְּאוֹתוֹ לִילָה, וְלַמַּד בְּהֵם וְעַסְק בְּהֵם, וְלֹא שִׁכַח דְּבַר. וְאוֹתוֹ נִרְ הָאִיר לְפָנָיו כָּל אוֹתוֹ הַלִּילָה עַד שְׁהִיַע הַבְּקָר. כְּשִׁהִיַע הַבְּקָר, הָרִים עֵינָיו, וְרָאָה אור אַחַד שְׁהִיָּה מֵאִיר בְּרַקִּיעַ. הוֹרִיד עֵינָיו לְמִטָּה. חֲזַר כְּמִקְדָּם וְרָאָה אור בְּכָל הַרַקִּיעַ שְׁמֵאִיר וְעוֹלָה בְּאוֹתוֹ אור דְּמוֹת הַבֵּית כְּכַמָּה צִיּוּרִים. שְׁמַח רַבִּי שְׁמַעוֹן, וּלְפִי רַגַע גִּנְנַז כָּל אוֹתוֹ הָאוֹר.

בֵּין כָּךְ הָרִי אוֹתָם שְׁנֵי שְׁלִיחִים בָּאִים. מְצִאוּהוּ רֵאשׁוּ בֵּין בְּרַכּוּי. אָמְרוּ לוֹ, שְׁלוּם עֲלֶיךָ מַר! שְׁלוּם לְמִי שְׁעֲלִיוֹנִים וְתַתְּוֹנִים רוּצִים לְהַקְדִּים לוֹ שְׁלוּם. קוּם! קוּם רַבִּי שְׁמַעוֹן וּשְׁמַח בְּהֵם. אָמְרוּ לוֹ, וְלֹא רֵאִיתָ נַחַת רוּחַ שְׁעִשָּׂה לָךְ רַבּוּנְךָ? רֵאִיתָ אור הַבֵּית בְּרַקִּיעַ? אָמַר לָהֶם, רֵאִיתִי. אָמְרוּ לוֹ,

באותה שעה הוציא התהום בית המקדש, והעבירו הקדוש ברוך הוא בים הגדול, ומאורו היה מואר ברקיע.

אמרו לו, ראש הישיבה דורש בשלומך, והרי יודע שאנו שליחים אליך, וכמה דברים חדשים עתיקים התחדשו בתורה בלילה הזה. אמר להם, בבקשה מפם, אמרו דבר אחד מהם. אמרו, לא נתנה לנו רשות למה שבאנו אליך, אבל דבר חדש היה אליך כעת.

פתח ראש הישיבה ואמר, (בראשית יב) ויאמר ה' אל אברהם לך לך מארצך וגו'. זה בשביל שנראה בו אור כמו זה. מי שלא זוכה במקום זה, ללך ויקח עצמו למקום אחר ויזכה בו. עץ שדולק, והאור לא עולה ומאיר בו, ינענעו אותו ויעלה בו האור ויאיר. והיינו עתידים לשמע, אבל בשביל לבא אליך לא רצינו להתעכב. שמח רבי שמעון.

אמרו לו, אי חסיד קדוש, כל הדברים שבתוכנו בתורה, דברים קטנים הם בכל דבר ודבר. ואותם דברים קטנים, כמה הם דברים גדולים ועליונים עד שאין להם שעור? שהרי אין בנו ספק, אלא ברור התורה על בריה. וכעת ראש הישיבה פרש דברים סתומים על זה בגלל מה שעקר הנשמה למה לא מאיר במקום זה וזוכה להיות מואר במקום אחר? ועד עתה לא זכינו בזה בשביל לבא אליך.

ודבר אחר זכינו לשמע ממנו: רוח שהולכת ערמה באותו עולם בלי בנים, אשתו תעשה כלי לבנותו. מה הטעם? אשתו היא נר שנדלקת ממנו, ושניהם נר

דביתא ברקיעא. אמר לון חמינא, אמרו ליה ביה שעתא, אפיק תהומא בי מקדשא, ואעבריה קדשא בריך הוא בימא רבא, ומנהירו דיליה, הוה נהיר ברקיעא.

אמרו ליה, רב מתיבתא בעא בשלמך, והא ידע דאנן שליחן לגבך. וכמה מלין חזיתין עתיקין, אתחדש באורייתא בהאי ליליא. אמר לון, במטו מנייכו, אמרו חד מלה מנייהו. אמרו, לא אתייהיב לן רשו למאי דאתינן לגבך, אבל מלה חדתא הוה לגבך השתא.

פתח רב מתיבתא ואמר (בראשית יב) ויאמר יי אל אברהם לך לך מארצך וגו', דא בגין דאתנהרא ביה נהירו פגוונא דא. מאן דלא זכי באתר דא, יהך וינטל גרמיה לאתר אתרא, ויזפי ביה. אעא דדליק, ונהורא לא סליק ונהיר ביה, ינענעון ליה, ויסלק ביה נהורא, ואנהיר. והוינן זמינין למשמע, אבל בגין למיתי גבך, (דף קס"ו ע"ב) לא בעינן לאתעכבא, חדי רבי שמעון.

אמרו ליה, אי חסידא קדישא, פל מלין די בגוון באורייתא, מלין זעירין אינון, בכל מלה ומלה. ואינון מלין זעירין, כמה אינון מלין רברבין ועלאין, עד דלית לון שיעורא. דהא לית בגוון ספקא, אלא ברירו דאורייתא על ברייה. והשתא רב מתיבתא פריש מלין סתימין על דא, בגין דעקרא דנשמתא, אמאי לא נהיר באתר דא, וזכי לאתנהרא באתר אתרא. ועד פען לא זכינן בהו, בגין למיתי גבך.

ומרה אתרא זכינן למשמע מניה, רוחא דאזלא בערטורא בההוא עלמא בלא

בנין, אנתייה יתעביד ליה מאנא לאתבנאה איהו. מאי טעמא. אנתייה

אחד היו, אור זה יוצא מאור זה.
דעך זה, גדלק מתוך אורו ממש,
משום שהיו אור אחד.

כעת, רבי, נחזר לדברים
הראשונים, וכשנחזר למקומנו
נטל רשות מראש הישיבה
באותם דברים שנקבל ממנו,
ונאמר לפניך. אשרי חלקך
שאתה זוכה לאורות נסתרים
מכל הצדדים מלמעלה ומלמטה
מהעולם הזה ומעולם אחר. אמר
רבי שמעון, דבר אחד רציתי
לדעת, אם תוכל להודיע לי.
נשים באותו עולם אם זכאיות
לעלות למעלה, או איך הן שם?
אמר לו, אי רבי אי רבי, בזה יש
לנו סוד יתר (נבד) כדי לא לגלות
סודות של שם, אבל זה ילך ויטל
רשות, ונאמר לך. בין כך פרח
אחד והתפסה מהם והלך לו.

ורפי שעה שב אליהם. אמר להם,
עתיד הייתי להכנס, והיו כלם
בעטור אחד, שדנו דין בן אדם
אחד שעמד על פתח הגן עדן,
ואותם כרובים אחזו בו, ולא נתנו
אותו להכנס שם, והיה בצער
ביניהם, וצוח צוחות על גבי
הפתח, ושמעו כל הצדיקים
ששם, וכעת היו מתכנסים כל בני
הישיבה להכנס אל מלך המשיח
לעין בדינו. ובאתי להודיע לכם,
וזה חברי הצטרף ללכת לשם,
שפרוץ העבר בכל אותם בני
הישיבות שיהיו מתכנסים כעת
לפני המשיח. לקח פתקה אחת
ונתן לרבי שמעון. אמר, קח את
זה ועין כמה ששם עד שנבא
אלך. ופרחו שניהם.

ורבי שמעון לקח הפתקה וראה
מה שראה בסודות ששם כל אותו
יום. בלילה ראה נר, ונפלה עליו
שנה, ונרדם עד הבקר. פשהאיר

איהי שרגא, דאתדליקת מניה, ותרננייהו
שרגא חדא הו, נהורא דא נפק מנהורא דא,
אתדעך דא, אתדליק מגו נהוריה ממש, בגין
דחדא נהורא הו.

השתא רבי, נהדר למלין קדמאין, וכד נהדר
לאתרין, נטול רשו מרב מתיבתא,
באינון מלין דנקבל מניה, ונימא קמך. זכאה
חולקך, דאת זכי לנהורין סתימין, מפל סטרין,
מעילא ומתתא, מהאי עלמא, ומעלמא
אחרא. אמר רבי שמעון, מלה חדא בעינא
למנדע, אי תיכול לאודעא לי. נשין ביהווא
עלמא, אי זכאין לסלקא לעילא, או היך אינון
תמן. אמר ליה, אי רבי אי רבי, בדא אית לך
רזא יתירא (ס"א נדרא). בגין דלא לגלאה סתרין
דתמן, אבל דא יהך ויטול רשו, ונימא לך.
אדהכי פרח חד, ואתפסי מנייהו, ואזל ליה.
ורפום שעתא תב לגבייהו, אמר לון, זמינא
הוינא למיעאל, והווי כלהו בעטורא
חדא, דדיני דינא דחד בר נש, דקאים על
פתחא דגן עדן, ואינון פרובין אחידו ביה,
ולא שבקו ליה למיעאל תמן, והוה בצערא
בינייהו, וצווח צווחין על גבי פתחא, ושמעו
כולהו צדיקייא דתמן, והשתא הו מתכנפי
כל בני מתיבתא, למיעאל לגבי מלכא משיחא,
לעינא בדיניה. ואתנא לאודעא לכו, ודא
חבראי אצטריף למהך תמן, דכרוזא הוה
אעבר בכל אינון בני מתיבתא. דליהוון פנישין
השתא קמי משיח. נטל פתקא חדא, ויהב
לרבי שמעון. אמר, טול דא, ועיין כמה דתמן,
עד דינתי גבך, פרחו תרננייהו.

ורבי שמעון נטל פתקא, וחקא מה דחקא,
ברזין דתמן, כל ההוא יומא. בליליא

חמא שרגא, ונפיל ביה שינתא, ודמך עד צפרא. כד נהר יממא, קם ופרח

ההוא פתקא מניה, והא אינון תרווייהו אתיין, אמר ליה, קום רבי, זפאה חולקך, קום. בגינך חמינן וזכינן לכמה סתרינ עלאין, כמה חדוה אחזיו לך, פד יתבו רשו לגלאה לך, כל מה דאת בעי. ריש מתיבתא עלאה נפק לגבן, ואמר, שאילו בשלמיה דבר יוחאי, אתריה דבר יוחאי, הא פנו ליה מפמה יומין. לית מאן דיקרב לגביה, זפאה איהו.

רבי רבי, פד פרחנא מגבך (גינה), עאלנא וחמינא כל בני מתיבתא, דהא מתפנפי לגו היכלא חדא, דמשיח תמן, ודיינו דינא דההוא בר נש, דקאים על פתחא, שמייה לית לך רשו לגלאה. אצטער רבי שמעון על דא, אמר ליה, לא תצטער רבי על דא, אנת תדע בדא ליליא בחלמך. אבל דינא דינו עליה, דגזר משיח, דלהוי ההוא בר נש לבר ביההוא צערא ארבעין יומין. לסוף ארבעין יומין, יצערון ליה בדינא, בצערא דגיהנם, שעתא ופלגא.

וכר דא, בגין דיומא חדא, חד מן חבריאי הוה פריש מלין דאורייתא, פד מטא לחד מלה, ידע האי בר נש דיתכשל ביה, ואמר לחבריאי שתוקו, לא תימרון מדי. ובגין דשתיקו חבריאי אתכשל ביההוא מלה, ואכסוף. וההוא כסופא דגרים האי בר נש, דינינן ליה בהאי דינא (דף קס"ו ע"ב) קשיא, בגין דלא בעי קדשא בריך הוא לשבקא חובא דאורייתא, אפילו כמלא נימא.

דיינו דיניה, ונפקו כל בני מתיבתא. ואנא שאילנא רשו, דהא בריה דיוחאי, שאיל שאלתא דא. ועל דא אחזיו לי, מה דלא ידענא מקדמת דנא. אי רבי, שית היכלין אחזיו לי,

היום קם, ופרחה אותה פתקה ממנו, והנה שניהם באים. אמר לו, עמד רבי, אשרי חלקך. עמד. בגללך ראינו וזכינו לכמה סתרים עליונים, כמה חדוה הראו לנו כשנחנו רשות לגלות לך כל מה שאתה רוצה. ראש הישיבה העליונה יצא אלינו ואמר: שאילו בשלום בר יוחאי, מקומו של בר יוחאי הרי פנוי לו מכמה ימים, אין מי שיקרב אליו, אשריו!

רבי רבי, כשפרחנו ממך (בשבילך), נכנסנו וראינו כל בני הישיבות שהרי מתפנסים לתוך היכל אחד ששם המשיח, ודנו דין של אותו אדם שעמד על הפתח, ששמו אין לנו רשות לגלות. הצטער רבי שמעון על זה. אמר לו, אל תצטער רבי על זה, אתה תדע בלילה הזה בחלומך. אבל דין דנו עליו, שגזר משיח שיהיה אותו אדם בחוץ באותו צער ארבעים יום, ולסוף ארבעים יום יצערו אותו בדין בצער דגיהנם, שעה וחצי.

וכר זה משום שיום אחד אחד מן החברים היה מפרש דברי תורה, וכשהגיע לדבר אחד, ידע האדם הזה שיכשל בו, ואמר לחברים: שתקו, אל תאמרו דבר. ומשום ששתקו החברים, נכשל באותו דבר והתבייש. ועל אותה בושה שגרם אדם זה, דנו אותו בדין הזה הקשה, משום שלא רוצה הקדוש ברוך הוא להשאיר עוון התורה אפלו כמלא נימה. דנו דינו, ויצאו כל בני הישיבה, ואני שאלתי רשות, שהרי בר יוחאי שאל שאלה זו. ועל זה הראו לי מה שלא ידעתי מלפני כן. אי רבי, ששה היכלות הראו לי, בכמה ענוגים ועדוניהם,

בכמה ענוגין ועדוניהן, באתר דפרוכתא פרישא בגנתא. דהא מההוא

במקום שפרכת פרושה בגנה.
שתי מאותה פרכת ולהלאה לא
נכנסים זכרים כלל.

בהיכל אחד יש בתיה בת פרעה,
וכמה רבוא ואלפי נשים זוכות
אתה, ולכל אחת ואחת מהן יש
מקומות של אורות ועדונים ללא
דחק כלל. שלש פעמים בכל יום
הפרוות מכריזים: הרי דמות
משה נביא הנאמן באה! ובתיה
יוצאת למקום פרגוד אחד שיש
לה, ורואה דמות משה ומשפחה
אליו, ואומרת: אשרי חלקי
שגדלתי אור זה. וזה ענוגים שלה
יותר מכלם.

חוזרת לנשים ומשפדלת במצוות
התורה. פלן באותן דמיות שהיו
בעולם הזה בלבוש אור, (בלבוש)
בלבוש הזכרים, פרט שלא
מאירים כף, מצוות התורה שלא
זכו לקימן בעולם הזה,
משפדלות בהן ובטעמיהן באותו
עולם. וכל הנשים הללו
שיושבות יחד עם בת פרעה
נקראות (ישעיה לב) נשים שאננות,
שלא הצטערו כלל בצער
הגיהנום.

בהיכל אחר יש סרח בת אשר,
וכמה נשים רבוא ואלפים יחד
אתה. שלש פעמים ביום מכריזים
לפניה: הרי דמות יוסף הצדיק
באה! והיא שמחה ויוצאת לגבי
פרגוד אחד שיש לה, ורואה אור
דמות יוסף, ושמחה, ומשפחה
אליו ואומרת: אשרי היום
שעוררתי בשורתך לסבי. אחר כף
חוזרת לשאר הנשים, ומשפדלות
בתשבות רבון העולם ולהודות
לשמו. וכמה מקומות ושמחה יש
לכל אחת ואחת. אחר כף חוזרות
להשפדל במצוות התורה
ובטעמיהן.

בהיכל אחר יש יוכבד אם משה
נביא הנאמן, וכמה אלפים

פרוכתא ולהלאה, לא עאלין דכורין כלל.
בהיכלא חדא, אית בתיה בת פרעה, וכמה
רבוא ואלפי נשין, זכייין בהדה, וכל

חדא וחדא מנייהו, דוכתיין דנהורין ועדוניין,
בלא דחקא כלל אית לה. תלת זמנין בכל
יומא, פרוזי אכריזו, הא דיוקנא דמשה נביאה
מהימנא אתי, ובתיה נפקת, לאתר דפרגודא
חדא דאית לה, וחקמת דיוקנא דמשה, וסגידת
לגביה, ואמרה, זפאה חולקי דרביתי נהירו
דא. ודא איהו ענוגיין דילה, יתיר מפלהו.

אהדרת לגבי נשין, ואשפדלן בפקודי
אורייתא. פלהו באינון דיוקנין

דהוו בהאי עלמא, בלבושא דנהורא, (ס"א בלבושא)
בלבושא דדכורין, בר דלא נהרי הכי, פקודין
דאורייתא דלא זכו לקיימא לון בהאי עלמא,
משפדלי בהו, ובטעמייהו, בההוא עלמא. וכל
הני נשין, דיתבין בהדי בתיה בת פרעה, אקרוין
נשים שאננות, דלא אצטערו בצערא דגיהנום
כלל.

בהיכלא אחרא, אית סרח בת אשר, וכמה
נשין רבוא ואלפיין בהדה. תלת

זמנין ביומא מכריזין קמה, הא דיוקנא דיוסף
צדיקא אתא, ואיהי חדאת, ונפקת לגבי
פרגודא חדא דאית לה, וחקמת נהירו
דדיוקנא דיוסף, וחדאת, וסגידת לגביה,
ואמרת, זפאה האי יומא, דאתערית בשורה
דילך לגבי סבאי. לבתר אהדרת לגבי שאר
נשין, ומשפדלין בתושבחן דמארי עלמא,
ולאודאה שמייה. וכמה דוכתיין וחידי, אית
לכל חדא וחדא. ולבתר אהדרן לאשפדלא
בפקודי אורייתא, ובטעמייהו.

בהיכלא אחרא, אית יוכבד, אמיה דמשה
נביאה מהימנא, וכמה אלפיין ורבין

ורכבות עמה. בהיכל זה לא מכריזים כלל, אלא שלש פעמים בכל יום ויום מודה ומשבחת לרבון העולם היא וכל הנשים שאתה. ושירת הים מזמרות בכל יום, והיא לבדה אומרת מכאן, (שמות טו) ותקח מרים הנביאה וגו', את התף בידה וגו'. וכל אותם צדיקי גן עדן מקשיבים לנעימות קולה, וכמה מלאכים קדושים מודים ומשבחים עמה לשם הקדוש.

בהיכל אחר יש דבורה, גם כן וכל שאר הנשים אתה מודות ומזמרות באותה שירה שהיא אמרה בעולם הזה. אי רבי, אי רבי, מי ראה חדות הצדיקים ושל נשים וזכאיות שעושות לפני הקדוש ברוך הוא.

לפני ולפנים של אותם היכלות יש ארבעה היכלות טמירים של האמהות הקדושות שלא נמסר להגלות, ואין מי שרואה אותן. בכל היום הן לבדן, כמו שאמרתי לך, והגברים גם כן.

ובבדל לילה נכללים כלם כאחד, משום ששעת הזווג היא בחצות הלילה, בין בעולם הזה ובין בעולם הבא. זווג אותו עולם - התדבקות נשמה בנשמה, אור באור. זווג העולם הזה - גוף בגוף. והכל כמו שראוי, מין אחר מינו, זווג אחר זווג, גוף אחר גוף, זווג אותו עולם אור אחר אור. היכלי ארבע האמהות נקראים היכלות של בנות בוטחות (ישעיה לב), ולא זכינו בהם לראות. אשרי חלק הצדיקים, גברים ונקבות שהולכים בדרך ישר בעולם הזה, וזכאים לכל הענוגים של אותו עולם.

אי רבי, אי רבי, אלמלא בר יוחאי

בהדה. בהיכלא דא, לא מכריזי כלל, אלא תלת זמנין בכל יומא ויומא, אודת ומשבחת למארי עלמא, איהי וכל אינון נשין די בהדה. ושירתא דימא מזמרין בכל יומא, ואיהי בלחודדהא אמרת מהכא, (שמות טו) ותקח מרים הנביאה וגו', את התוף בידה וגו'. וכל אינון צדיקייא די בגן עדן, צייתין לקל נעימו דילה. וכמה מלאכין קדישין אודאן ומשבחן עמה לשמא קדישא.

בהיכלא אחרא, אית דבורה, אוף הכי וכל שאר נשין בהדה, אודן ומזמרין בהיהא שירתא דאיהי אמרת בהאי עלמא. אי רבי, אי רבי, מאן חמי חדוה דצדיקייא, ודנשין וזכיין דעבדין לגבי קדשא בריה הוא. לגו לגו דאינון היכלין, אית ארבע היכלין טמירין, דאמהן קדישין דלא אתמסרן לאתגלאה, ולית מאן דחמי לון. בכוליה יומא אינון בלחודיהון, כמה דאמינא לך, וגוברין אוף הכי.

ובבדל ליליא אתפלילן פלהו כחדא, בגין דשעתא דזווגא איהו בפלגות ליליא, בין בהאי עלמא, בין בההוא עלמא. זווגא דההוא עלמא, אתדבקותא דנשמטא בנשמטא נהורא בנהורא. זווגא דהאי עלמא, גופא בגופא. וכלא כמה דאתחזי, זינא בתר זיניה, זווגא בתר זווגא, גופא בתר גופא, זווגא דההוא עלמא, נהורא בתר נהורא. היכלין דארבע אמהן, אקרוין היכלין דבנות בוטחות. ולא זכינא בהו למחמי. ופאה חולקיהון דצדיקייא, גוברין ונוקבי דאזלי בארח מישר בהאי עלמא, וזכאין לכלהו ענוגין דההוא עלמא.

אי רבי, אי רבי, אלמלא בר יוחאי אנת, לא אתמסר לגלאה. זווגא דההוא

אפה, לא נמסר לגלות. זיווג אותו עולם נעשה פרי יותר מפרי שנעשה בעולם הזה. בזיווג שלהם, בזיווג אותו עולם, בערגה שלהם כאחד, כשהנשמות נדבקות זו בזו, עושות פרות, ויוצאים אורות מהם ונעשים גרות. והם הנשמות לגרים המתגירים, וכל אלה עולים להיכל אחד.

ובשמתגיר גר אחד, פורחת מאותו היכל נשמה, ונכנסת תחת פנפי השכינה, ונושקת אותה, משום שהיא פרי הצדיקים, ושולחת אותה לתוף אותו גר ושורה בו, ומאותו זמן נקרא גר צדק. וזהו סוד הכתוב, (משלי יא) פרי צדיק עץ חיים. מה עץ החיים מוציא נשמות, גם צדיק פרו עושה נשמות.

ראש הישיבה אמר, כתוב (בראשית יא) ותהי שרי עקרה אין לה ולד. ממה שאמר ותהי שרי עקרה, איני יודע שאין לה ולד? מה זה אין לה ולד? אלא כף אמר ראש הישיבה, ולד לא היתה מולידה, אבל נשמות היתה מולידה בהתדבקות ערגה, שאותם שני צדיקים היו מולידים נשמות לגרים כל אותו זמן שהיו בחרן כמו שעשו צדיקים בגן עדן, כמו שכתוב (שם יב) ואת הנפש אשר עשו בחרן. נפש עשו ודאי.

שמה רבי שמעון. אמר לו אותו האיש, אי רבי, מה אמר לך, בכל ראש חדש ושבתות ומועדים וזמנים, אותם זכרים עולים להראות לפני המלך הקדוש, זכרים ולא נקבות, כמו שנאמר (שמות כג) יראה כל זכורך. וכשחוזרים, חוזרים בכמה דברים חדשים, ומחזירים דברים לפני ראש הישיבה.

יום זה החזירו דברים חדשים

עלמא, אתעביד איבא (דף קס"ח ע"א) תיר, מאיבא דאתעביד בהאי עלמא. בזיווג דלהון, בזיווג דהווא עלמא, בתיאובתא דלהון כחדא, כד מתדבקן נשמתין דא עם דא, עבדי איבין, ונפקי נהורין מנייהו, ואתעבדי שרגין. ואינון נשמתין, לגיורין דמתגירין, וכל הני עיילין להיכלא חדא.

וכד מתגירא גיורא חדא, פרחא מהווא היכלא נשמתא, ועאלת תחות גדפחא דשכינתא, ונשקת לה, בגין דאיהו איבא דצדיקיא, ומשדרת לה לגו ההוא גיורא, ושראת ביה. ומהווא זמנא, אקרי גר צדק. והיינו רזא דכתיב, (משלי יא) פרי צדיק עץ חיים. מה אילנא דחיי אפיק נשמתין, אוף הכי צדיק, איבא דיליה עביד נשמתין.

רב מתיבתא אמר, כתיב (בראשית יא) ותהי שרי עקרה אין לה ולד. ממאי דאמר ותהי שרי עקרה, לית אנא יודע דלית לה ולד, מאי אין לה ולד. אלא הכי אמר רב מתיבתא, ולד לא הות מולדא, אבל נשמתין הות מולדא באתדבקותא דתיאובתא, דאינון תרין זפאין הוו מולידים נשמתין לגיורי כל ההוא זמנא דהוו בחרן. כמה דעבדין צדיקיא בגן עדן. כמה דכתיב, (בראשית יב) ואת הנפש אשר עשו בחרן, נפש עשו ודאי.

חדו רבי שמעון, אמר ליה ההוא גברא, אי רבי, מה אימא לך, בכל ריש גרתי ושבתתי ומועדייא וזמנייא, אינון דכורין סלקין לאתחזאה קמי מלפא קדישא, דכורין ולא נוקבין, כמה דאת אמר (שמות כג) יראה כל זכורך. וכד אהדרן מהדרן בכמה מלי חדתין, ואהדרן מלין קמי רב מתיבתא.

יבא דא אהדרן מלין חדתין קמי רב מתיבתא,

על רזין עתיקין, צדיק וטוב לו, צדיק ורע לו. דכלהו סלקין גו מתקלא דאילנא, עד לא ייתון לעלמא, וכפום טקלא דמתקלא, הכי אית לון בהאי עלמא. רב מתיבתא, נחית וגלי ממה דשמע לעילא, מלה חדא גלי ולא יתיר. אעא דלא סליק נהוריה, יבטשון ביה ואנהיר. גופא דלא סלקא ביה נהורא דנשמטא, יבטשון ביה, ויסלק נהירו דנשמטא, ויתאחדון דא בדא לאנהרא. (תרי גוסחי).

לפני ראש הישיבה על סודות עתיקים - צדיק וטוב לו, צדיק ורע לו. שכלם עולים תוף משקל האילן עד שלא יבאו לעולם, וכפי משקלת המשקל כף יש להם בעולם הזה. ראש הישיבה ירד וגלה ממה ששמע למעלה, דבר אחד גלה ולא יתיר. עץ שלא עולה אורו, יפו בו ויאיר. גוף שלא עולה בו אור הנשמה, יפו בו ויעלה אור הנשמה, ויאחזו זה בזה להאיר. (שתי גוסחות)

בגין דאית גופא דנהירו דנשמטא לא נהיר ביה, עד דיבטשון ביה, כדין נהיר נהירו דנשמטא, ואתאחדת בגופא, וגופא אתאחד בה. גופא כדין סליק נהירו מגו נשמטא, מהדר מרומם ומשבח, מצלי צלותיה ובעותיה, מברך למאריה, הא כדין כלא נהיר. בגין דאית גופא, דלא יכילת נשמטא לאנהרא ביה, עד דיבטשון ביה, וכדין נהיר ואתאחד דא בדא. אית אעא דלא אתאחד בנהורא, ולא סליק נהורא ביה, עד דיבטשון ביה, וכדין נהיר.

משום שיש גוף שאור הנשמה לא מאיר בו עד שיפו בו, אז מאיר אור הנשמה ונאחז בגוף, והגוף נאחז בו. הגוף אז עולה אור מתוף הנשמה, מהדר מרומם ומשבח, מתפלל תפלתו ובקשתו, מברך לרבנו. הרי אז הפל מאיר, משום שיש גוף שאין הנשמה יכולה להאיר בו עד שיפו בו, ואז מאיר ונאחז זה בזה. יש עץ שלא נאחז באור, ולא עולה בו אור עד שיפו בו, ואז מאיר.

סטר אחרא, בעי למעבד הכי, ובטש בחייביא, וכל מה דבטש, כדין (משלי יא) ונר רשעים ידעף. מחרף ומגדף לכל סטריין, ולא יכיל לאנהרא כלל, וכדין פתיב (קהלת ב) פי מה האדם שיבא אחרי המלך. ובעי לאתדמי ליה, ולא יכיל. ועל דא (תהלים יא) יי צדיק יבחן, ובטש ביה, וכדין נהיר ואתקף בנהירו. יבחן, כמה דאת אמר (ישעיה כח) אכן בחן. גחין רבי שמעון, ונשיק לעפרא. אמר, מלה מלה אבתרן רדיפנא, מיומא דהוינא, והשתא אשתמודעא לי מלה, מגו שרשא ועקרא דכלא.

צד האחר רוצה לעשות כף, ומפה ברשעים, וכל מה שמפה, אז (משלי יג) ונר רשעים ידעף. מחרף ומגדף לכל הצדדים ולא יכול להאיר כלל, ואז פתוב (קהלת ב) פי מה האדם שיבא אחרי המלך. ורוצה להדמות לו ולא יכול. ועל זה (תהלים יא) ה' צדיק יבחן, ומפה בו, ואז מאיר ומתחזק באור. יבחן, כמו שנאמר (ישעיה כח) אכן בחן. גחן רבי שמעון ונשיק לעפרא. אמר, דבר דבר אחרף רדפתי מיום שהייתי, וכעת נודע לי הדבר מתוף שרש ועקר הפל. אמר לו, אי רבי, אי רבי, כפעולים למעלה, פל אותם

אמר ליה, אי רבי, אי רבי, פד סלקין לעילא, פל אינון רוחין דכורין ונוקבין, בההוא זמנא, שמעין (ס"א פמה) מליין

פפעולים למעלה, פל אותם

רוחות זכרים ונקבות באותו זמן
שומעים (במח) דברים חדשים
ועתיקים, יורדים ונכנסים לתוף
הישיבה, ומחזירים דברים לפני
ראש הישיבה, והוא מלמד דבר
על קיומו. כשעולים, מתפשטים
מלבושיהם ועולים. כשיורדים,
מתלבשים בלבושיהם של אותו
גוף.

אי רבי, אי רבי, כמה דברים
חדשים מתוף ראש הישיבה.
אשריו מי שמקטין עצמו בעולם
הזה, כמה הוא גדול ועליון
בעולם ההוא. וכך פתח ראש
הישיבה: מי שהוא קטן - הוא
גדול, ומי שהוא גדול - הוא קטן,
שפתוב (בראשית כג) ויהיו חיי שרה
מאה שנה ועשרים שנה ושבע
שנים. מאה, שהוא חשבון גדול,
פתוב בו שנה, קטן השנים, לאחד
הקטינו. שבע, שהוא חשבון
קטן, הגדילו ורבה אותו, שפתוב
שבע שנים.

בא וראה שלא הגדיל הקדוש
ברוך הוא אלא למקטין. לא
הקטין אלא למי שהתגדל. אשרי
מי שמקטין עצמו בעולם הזה,
כמה הוא גדול בעלוי באותו
העולם.

בין כך שמעו שירת הזם בקול
נעים שלא שמעו מיום שנבראו,
קול נעים של שירה כאותה
נעימה שהיו אומרים. וכשסִימו
(שמות טו) ה' ימלך לעלם ועד, ראו
ארבע דמיות ברקיע, ואחד מהם
גדול ועליון מכלם. ואותו גדול
ועליון מהם עזר קול ואמר,
(ירמיה ב) כה אמר ה' זכרתי לך חסד
נעורייך אהבת פלולתיך וגו'. שט
ברקיע ונגנו, עמד אחר אחריו
ואמר, (ישעיה מב) והולכתי עורים
בדרך לא ידעו בנתיבות לא ידעו
וגו'. סים ושט ברקיע ונגנו.

פתח האחר ואמר, (שם לח) ישט ברקיע ונגנו. ושט ברקיע ונגנו.

חדתיך ועתיקיך, נחתיך ועאליך לגו מתיבתא,
ואהדרן מלי קמי רב מתיבתא, ואיהו אוליף
לון מלה על קיומיה. פד סלקין מתפשטין
מלבושיהון וסלקין. פד נחתי, מתלבשין
בלבושיהון דההוא גופא.

אי רבי, אי רבי, כמה חדתיך מלין מגו רב
מתיבתא. זכאה איהו מאן דאזער גרמיה
בהאי עלמא, כמה איהו רב ועלאה בההוא
עלמא. והכי פתח רב מתיבתא, מאן דאיהו
זעיר, איהו רב. ומאן דאיהו רב, איהו זעיר.
דכתיב, (בראשית כג) ויהיו (דף קס"ח ע"ב) חיי שרה
מאה שנה ועשרים שנה ושבע שנים. מאה
דאיהו חשבון רב, כתיב ביה שנה, זעירו
דשנין, חד אזעיר ליה. שבע, דאיהו חשבון
זעיר, אסגי ליה, ורבי ליה דכתיב שבע שנים.
תא חזי, דלא רבי קדשא בריך הוא, אלא
לדאזעיר. לא אזעיר אלא לדרבי. זכאה
איהו מאן דאזעיר גרמיה בהאי עלמא, כמה
איהו רב בעלויא בההוא עלמא.

אדהכי שמעו שירתא דימא, בקל נעימו דלא
שמעו מיומא דאתבריו, קל נעימו
דשירתא, כההוא נעימו דהו אמרי. וכד סיימו
(שמות טו) יי ימלוך לעולם ועד. חמו ארבע
דיוקנין ברקיע. וחד מנייהו רב ועלאה מפלהו.
וההוא רב ועלאה מנייהו, אתער קלא ואמר,
(ירמיה ב) כה אמר יי זכרתי לך חסד נעורייך אהבת
פלולתיך וגו'. שאט ברקיעא ואגניז, קם
אחרא אבתריה ואמר, (ישעיה מב) והולכתי עורים
בדרך לא ידעו בנתיבות לא ידעו וגו'. סיים
ושאט ברקיעא ואגניז.

פתח אידך ואמר, (ישעיה לה) ישושום מדבר וציה
ותגל ערבה ותפרח פחבצלת. ושאט

פתח האחר ואמר, (שם לח) ישושום מדבר וציה ותגל ערבה ותפרח פחבצלת. ושט ברקיע ונגנו.

פּתַח הָאָחֵר וְאָמַר, (שם מג) כֹּה אָמַר ה' בְּרֹאֵךְ יַעֲקֹב וְגו' . (שם) כֹּה אָמַר ה' הַנּוֹתֵן בֵּינִי דָרֶךְ וּבִמְיֵם עֲזִים נִתְיַבָּה וְגו', תִּכְבְּדֵנִי חַיַּת הַשָּׂדֶה תַנִּים וּבָנוֹת יַעֲנֶה וְגו'. סִיִּם וְשֵׁט בְּרַקִּיעַ וְנִגְנְנוּ. אֹז פַּחַד גְּדוֹל וְאִימָה נָפַל עֲלֵיהֶם.

בְּשֶׁהָאִיר הַיּוֹם, קוֹל הַתְּעוֹרֵר כְּמִקְדָּם וְאָמַר: עִם תְּקִיף כְּאַרְיֵה, גְּבוּרִים כְּנִמְרִים, תָּנוּ כְבוֹד לְרַבּוֹנוֹכֶם, שְׁכַתּוֹב (שם כה) עַל פֶּן יִכְבְּדוּךָ עִם עֲזֵי וְגו'. שְׁמַעוּ קוֹל, חִילּוֹת וּמְרַפְּבוֹת שֶׁהָיוּ אוֹמְרִים, (דְּבַרֵי הַיָּמִים-א כט) לָךְ ה' הַגְּדוֹלָה וְהַגְּבוּרָה וְהַתְּפָאֶרֶת וְהַנְּצִיחַ וְהַהוֹד וְגו', עַד (נַחֲמִיָּה ט) וּמְרוֹמֵם עַל כָּל בְּרָכָה וְתַהֲלָה. תִּמְהוּ וְהִלְכוּ. בֵּינָן כֶּף הָאִיר הַיּוֹם, הַחֲזִירוּ רֹאשׁ, וְרֵאוּ כָּל הַמְדַבֵּר מִכֶּסֶה בַּעֲנָנֵי כְבוֹד מְאִירִים, נוֹצְצִים בְּגוֹנִים רַבִּים.

אָמְרוּ זֶה לָזֶה, וְדָאֵי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא רוֹצֵה לְהַשְׁתַּבֵּחַ בַּתְּשׁוּבָתָה שֶׁל דוֹר הַמְדַבֵּר, שְׁלֵא הִיָּה בְּעוֹלָם דוֹר עֲלִיוֹן כְּדוֹר זֶה, וְלֹא יִהְיֶה עַד שְׂיָבֵא מֶלֶךְ הַמְּשִׁיחַ. וְדָאֵי כָּל מַה שֶׁהִרְאָה לָנוּ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, לֹא הִיָּה אֱלֹא בִשְׁבִיל לְהוֹדִיעֵנוּ חֲבִיבוּת רַבּוֹנֵם עֲלֵיהֶם, לְהוֹדִיעַ שֶׁיֵּשׁ לָהֶם חֵלֶק טוֹב, וְהֵם בְּנֵי עוֹלָם הַבָּא. וְלַעֲתִיד לְבֹא כְּשֵׁיִקִּים הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אֶת הַמֵּתִים, עֲתִידִים אֱלוֹ לַעֲמֹד לַתְּחִיָּה בְּרֵאשׁוֹנָה, כְּמוֹ שְׁנֹאֲמַר (ישעיה כו) יִחְיוּ מֵתֶיךָ, וְאֵלֶּה הֵם דוֹר הַמְדַבֵּר.

אָמַר לוֹ, הֵאֵם דְּבַר חֲדָשׁ יִדְעַתְּ שְׂאֲנִי מְעַרְטֵל מִמֶּנּוּ? אָמַר לוֹ, אָמַר. אָמַר, קוֹל הַחֲזוֹר רְצִיתִי לְדַעַת. בֶּן אָדָם נוֹתֵן קוֹל בַּשָּׂדֶה אוֹ בְּמִקוֹם אַחֵר, וְחֲזוֹר קוֹל אַחֵר וְלֹא יְדוּעַ. אָמַר לוֹ, אֵי חֲסִיד קְדוֹשׁ, עַל דְּבַר זֶה כְּמָה קוֹלוֹת הַתְּעוֹרְרוּ, וְכְמָה דְּקוֹקִים הָיוּ לִפְנֵי רֹאשׁ הַיְשִׁיבָה. וְכִשְׁיַרְד רֹאשׁ הַיְשִׁיבָה, אָמַר, כֶּף פְּרִשׁוּהָ דְבַר

בְּרַקִּיעָא, וְאִגְנִיזִי. פֶּתַח אֵידֶךָ וְאָמַר, (ישעיה מג) כֹּה אָמַר יְיָ בּוֹרְאֵךְ יַעֲקֹב וְגו', (ישעיה מג) כֹּה אָמַר יְיָ הַנּוֹתֵן בֵּינִי דָרֶךְ וּבִמְיֵם עֲזִים נִתְיַבָּה וְגו'. תִּכְבְּדֵנִי חַיַּת הַשָּׂדֶה תַנִּים וּבָנוֹת יַעֲנֶה וְגו'. סִיִּים וְשֵׁט בְּרַקִּיעָא, וְאִגְנִיזִי. כְּדִין דִּחְלִילוֹ סִגְיָא וְאִמְתָּנִי נָפַל עֲלֵייהוּ.

כִּד הָוָה נָהִיר יִמְמָא, קָלָא אֲתַעַר כְּמִלְקַדְמִין, וְאָמַר, עֲמָא תְקִיפָא כְּאַרְיֵה, גְּבַרִין כְּנִמְרִין, הָבוּ יָקָר לְמֵאֲרִיכוֹן. דְּכַתִּיב, (ישעיה כה) עַל פֶּן יִכְבְּדוּךָ עִם עֲזֵי וְגו'. שְׁמַעוּ קוֹל חִילִין וּמְשַׁרְיִין דִּהוּוּ אֲמַרִי, (דְּבַרֵי הַיָּמִים א כט) לָךְ יְיָ הַגְּדוֹלָה וְהַגְּבוּרָה וְהַתְּפָאֶרֶת וְהַנְּצִיחַ וְהַהוֹד וְגו', עַד וּמְרוֹמֵם עַל כָּל בְּרָכָה וְתַהֲלָה. תְּוֹהוּוּ וְאִזְלוּ. אֲדַהֲכִי נָהֵר יִמְמָא, אֲהַדְּרוּ רִישָׁא, וְחַמוּ כָּל מְדַבְּרָא חֲפִי בַּעֲנָנֵי יָקָר, מְנַהֲרוֹן, מְנַצֵּצוֹן, בְּגוֹנוֹיִן סִגְיָאִין.

אָמְרוּ דָּא לְדָא, וְדָאֵי קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּעֵי לְאִשְׁתַּבַּחָא בְּתוֹשְׁבַחְתָּא דְדָרָא דְמְדַבְּרָא, דְלֹא הָוָה בְּעֵלְמָא, דְרָא עֲלָאָה, כְּדָרָא דָּא. וְלֹא יְהֵא עַד דִּיִּיתִי מִלְּפָא מְשִׁיחָא וְדָאֵי כָּל מַה דְאַחֲמִי לָן קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא, לֹא הָוָה, אֱלֹא בְּגִין לְאוֹדְעָא לָן חֲבִיבוֹ דְמֵאֲרִיהוֹן עֲלֵייהוּ. לְאוֹדְעָא דְאִית לוֹן חוֹלְקָא טְבָא, וְאִינוֹן בְּנֵי עֲלְמָא דְאִתִּי. וְלִזְמַנָּא דְאִתִּי כִּד יוֹקִים קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא מֵתִיָּא, זְמִינִין אֲלִין לְאַחֲיָא בְּקַדְמִיתָא. כְּמָה דְאִתְּ אָמַר (ישעיה כו) יִחְיוּ מֵתֶיךָ, וְאֲלִין אִינוֹן דְרָא דְמְדַבְּרָא.

אָמַר לִיהֵ, אֵי מְלָה חֲדַתָּא יִדְעַת, דְאַנָּא עַרְטִירָא כְּהֵ. אָמַר לִיהֵ אִימָא. אָמַר קָלָא דְהַדְרָא בְּעֵינָא לְמַנְדַּע. בַּר נֶשׁ יְהִיב קָלָא בְּחַקְלָא, אוֹ בְּאַתָּר אַחְרָא, וְהַדְרָא קָלָא אַחְרָא, וְלֹא יְדִיעַ. אָמַר לִיהֵ, אֵי חֲסִידָא קְדִישָׁא, עַל מְלָה דָּא, כְּמָה קָלִין אֲתַעְרוּ, וְכְמָה דְקְדוּקִין הָווּ קָמִי הַתְּעוֹרְרוּ, וְכְמָה דְקוֹקִים הָיוּ לִפְנֵי רֹאשׁ הַיְשִׁיבָה.

רב מתיבתא, וכד נחית רב מתיבתא, אמר, הכי אוקמוה מלה במתיבתא דרקייעא, ורזא יקירא איהי.

הא חזי, תלת קלין אינון, דלא אתאבידו לעלמין, בר קלין דאורייתא וצלזותא, דאלין סלקין לעילא, ובקעין רקייעין. אבל קלין אחרנין אינון דלא סלקין, ולא אתאבידו. ואינון תלת: קול חיה בשעתא דאיהי על קלביטא, ההוא קלא משטטא ואזלא באורא, מסייפי עלמא עד סייפי עלמא. קול דבר נש, בשעתא, דנפיק נשמתיה מגופיה, ההוא קלא משטטא ואזלא באורא, מסייפי עלמא עד סייפי עלמא. קול נחש, בשעתא דפשיט משפיה, ההוא קלא משטטא באורא, ואזלא מסייפי עלמא עד סייפי עלמא.

אי חסידא קדישא, כמה מלה דא רבא ויקירא. אלין קלין, מה אתעביד מינייהו, ולאן אתר עאלין ושראן. אלין קלין דצערא אינון, ואזלין ומשטטי באורא, ואזלי מסייפי עלמא, עד סייפי דעלמא, ועאלין גו נקיין ומחילין דעפרא, ואתטמרן תמן. וכד (דף קס"ט ע"א) יהיב בר נש קלא, אינון מתערין לגבי ההוא קלא. קלא דנחש, לא אתער לגבי קלא דבר נש. היאך יתער. במחאה. פד מחי בר נש מחאה אתער קלא דנחש, דאתטמר לגביה ההוא קלא, ולא קלא אתרא. קלא אתער פתר קלא, זינא בטר זיניה.

וער דא ביומא דראש השנה, קול שופר, אתער קול שופר אתרא, זינא בטר זיניה אזלא. ארחיה דנחש לביש איהו, לקטלא ולמחאה, בההוא קלא ממש, לא אתער קלא דהאי נחש, אלא בטר זיניה. ודא איהו, פד בר נש מחי בחוטרא בארעא, וקרי ליה לזיניה, פדין אתער ההוא קלא דנחש, לאתבא

בישיבת הרקיע, וסוד נכבד הוא. בא וראה, שלשה קולות הם שלא נאבדים לעולמים, פרט לקול התורה והתפלה, שאלה עולים למעלה ובוקעים רקיעים. אבל קולות אחרים הם שלא עולים ולא אובדים.

והם השלשה: קול החיה בשעה שהיא על המשבר, אותו קול משוטט והולך באויר מסוף העולם ועד סוף העולם. קול הבן אדם בשעה שיוצאת נשמתו מגופו, אותו קול משוטט והולך באויר מסוף העולם ועד סוף העולם. קול הנחש בשעה שפושט עורו, אותו קול משוטט באויר והולך מסוף העולם ועד סוף העולם.

אי חסיד קדוש, כמה דבר זה גדול ונכבד. אלה הקולות מה נעשה מהם, ולאיהו מקום נכנסים ושורים? אלה הם קולות צער, והולכים ומשוטטים בעולם באויר, והולכים מסוף העולם ועד סוף העולם, ונכנסים לתוך נקיים ומחלות עפר ונסתרים שם. וכשנותן אדם קול, הם מתעוררים לאותו קול. קול נחש לא מתעורר לקול אדם. איך יתעורר? במכה. כשמכה אדם מכה, מתעורר קול הנחש שנסתר אליו אותו קול, ולא קול אחר. קול מתעורר אחר קול, מין אחר מינו.

וער כף ביום ראש השנה קול שופר מעורר קול שופר אחר, מין אחר מינו הולך. דרך הנחש הוא לרע, להרג ולהכות. באותו קול ממש לא מתעורר קול נחש זה אלא אחר מינו. וזהו כשאדם מכה במקל בארץ וקורא לו למינו, אז מתעורר אותו קול

ההוא קלא דנחש, לאתבא

הַנָּחֵשׁ לְהַשִּׁיב לְמִינוּ. וְסוּד זֶה
הוא נִסְתָּר.

אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, וְדַאי דְּבַר זֶה
הוא דְּבַר נִסְתָּר, וְתַמְהַנּוּ אִיךָ
שְׁלֵמָה הַמֶּלֶךְ לֹא יָדַע דְּבַר זֶה.
אָמַר לוֹ, שְׁלֵמָה הַמֶּלֶךְ יָדוּעַ יָדַע,
וְלֹא כָּל כֶּף. אָבֵל מַה שְּׁלֵא יָדַע,
אוֹתוֹ קוֹל מַה תּוֹעֵלֶת יֵשׁ בוֹ, וְאִיךָ
יֹשֵׁב?

וְרֹאשׁ הַיְשִׁיבָה כֶּף אָמַר, דְּקָדוּק
זֶה לֹא יָדַע שְׁלֵמָה הַמֶּלֶךְ, שֶׁהָרִי
אוֹתוֹ קוֹל כְּלוּל רוּחַ וְנִפְשׁ, וְהַבֵּל
עֲצָמוֹת מַעֲצָבוֹן בְּשׂוֹר, וּמְשׁוּטֵט
בְּאוֹרִי, וְכָל אֶחָד נִפְרָד זֶה מִזֶּה.
וּכְשֶׁמְגִיעַ לְאוֹתוֹ מְקוֹם שְׁנַכְנֵס בוֹ,
יֹשֵׁב כַּמֶּת. וְכָל אוֹתָם מְכַשְׁפִּים
וְקוֹסְמִים יוֹדְעִים מְקוֹמוֹת אֵלּוּ
בְּכַשְׁפֵּיהֶם, וְגוֹחֲנִים לְאַרְץ,
וְשׁוֹמְעִים קוֹל זֶה שְׁמַתְחַבְּרִים
אוֹתָם רוּחַ וְנִפְשׁ וְהַבֵּל עֲצָמוֹת,
וּמוֹדִיעִים דְּבַר, וְזֶהוּ (ישעיה כט) אוֹב
מְאַרְץ. וְעַל זֶה רִדְף שְׁלֵמָה לְדַעַת
מַה נַּעֲשֶׂה מֵאוֹתוֹ קוֹל, וְלֹא יָדַע.
אֲשֶׁרִי חִלְקָהּ, רַבִּי, שֶׁהֲבָרַר לָךְ
דְּבַר אֱמֶת.

בְּשִׁבְן אָדָם מַעוֹרֵר קוֹל, מִיָּד
(מִתְחַבְּרִים) מַתְעוֹרֵר אוֹתוֹ קוֹל, וְאִין
לוֹ רְשׁוּת לְהֶאֱרִיף יוֹתֵר, אֲלֵא כַּעֲזִין
אוֹתוֹ קוֹל שְׁעוֹרֵר הָאָדָם, וְלֹא
יוֹתֵר. וְאִם הָאֲרִיף הָאִישׁ קוֹלוֹ,
הוא לא מְאַרְיָהּ כָּל כֶּף אֵתוֹ, אֲלֵא
לְסוּף הַקּוֹל, מִשׁוּם שְׁלֵא יְכוּל
לְהֶאֱרִיף. מַה הַטַּעַם? מִשׁוּם
שְׁכַשְׁיוּצָא בְּהַתְחַלָּה, מִתְאַרְיָהּ
מִסוּף הַעוֹלָם וְעַד סוּף הַעוֹלָם.
וְכַעַת שְׁנַכְנֵס לְשֵׁם, לֹא יְכוּל
לְהֶאֱרִיף קוֹל, שֶׁהָרִי אִין לוֹ מְקוֹם
לְהַתְפַּשֵּׁט שֵׁם כַּבְּתַחֲלָה.

שְׁמַח רַבִּי שְׁמַעוֹן וְאָמַר, אֲלֵמְלֵא
לֹא זִכִּיתִי לְשִׁמְעַ אֲלֵא דְּבַר זֶה -
דִּי לִי לְהִיּוֹת שְׁמַח שְׁזַכִּיתִי לְשִׁמְעַ
דְּבַר אֱמֶת שֶׁל אוֹתוֹ עוֹלָם. אָמַר
לוֹ, אִי חֲסִיד קְדוֹשׁ, אֲלֵמְלֵא יָדַעַתְּ
חֲדוּת דְּבָרֵי אוֹתוֹ עוֹלָם לְפָנַי רַאשׁ

לְזַיְנִיהָ. וְרָזָא דָא אִיהוּ טְמִירוּ.

אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, וְדַאי מְלָה דָא מְלָה סְתִימָא
היא. וְתוֹוֵהֲנָא אִיךָ שְׁלֵמָה מְלָפָא לֹא יָדַע
מְלָה דָא. אָמַר לִיהָ, שְׁלֵמָה מְלָפָא מְנַדַּע יָדַע,
וְלֹא כָּל כֶּף. אָבֵל מַה דְּלֹא יָדַע, הֵהוּא קָלָא
מַה תּוֹעֵלֶתָא אִית בָּהּ, וְהִיךָ יִתְבָּא.

וְרַב מְתִיבְתָא הָכִי אָמַר, דְּקָדוּקָא דָא לֹא יָדַע
שְׁלֵמָה מְלָפָא, דְּהָא הֵהוּא קָלָא, אִיהִי
כְּלִילָא רוּחָא וְנִפְשָׁא, וְהַבֵּל גְּרָמִי מַעֲצָבוֹנָא
דְּבִשְׂרָא, וּמְשֻׁטֵטָא בְּאוֹרִיא, וְכָל חַד מִתְפַּרְשׁ
דָא מִן דָא. וְכַד מְטָא לְהֵהוּא אֶתֶר דְּעָאֵל בֵּיהָ,
יִתְבָּא כְּמִיתָא. וְכָל אֵינוֹן חֲרָשִׁין וְקוֹסְמִין יָדַעִין
אֶתְרִין אֵלִין בְּחֲרָשֵׁיהוּ, וְגַחְנִין לְאַרְעָא,
וְשְׁמַעִין קָלָא דָא, דְּמִתְחַבְּרוֹן אֵינוֹן רוּחָא
וְנִפְשָׁא, וְהַבֵּל דְּגְרָמִי, וְאוֹדְעִין מְלָה. וְדָא אִיהוּ
(ישעיה כט) אוֹב מְאַרְץ. וְעַל דָא רִדְיָה שְׁלֵמָה,
לְמַנְדַּע מַה דְּאֶתְעַבִּיד מֵהֵהוּא קָלָא, וְלֹא יָדַע.

זַפְּאָה חוֹלְקָהּ רַבִּי, דְּאֶתְבְּרִיר לָךְ מְלָה דְּקָשׁוּט.
בַּד בַּר נֵשׁ אֶתְעַר קָלָא, מִיָּד (מִתְחַבְּרוֹ) אֶתְעַר הֵהוּא
קָלָא, וְלִית לִיהָ רֵשׁוּ לְאַרְכָּא יִתִּיר. אֲלֵא
כַּעֲזִין הֵהוּא קָלָא, דְּאֶתְעַר בַּר נֵשׁ, וְלֹא יִתִּיר.
וְאִי אֲרִיף בַּר נֵשׁ קָלִיהָ, אִיהוּ לֹא אֲרִיף כָּל כֶּף
בְּהִדְיָה, אֲלֵא לְסוּפָא דְּקָלָא, בְּגִין דְּלֹא יְכִיל
לְאַרְכָּא. מָאי טַעְמָא, בְּגִין דְּכַד נִפְקָא
בְּקַדְמִיתָא, אֶתְאַרְיָהּ מְסִיפִי עֲלֵמָא עַד סִיפִי
עֲלֵמָא, וְהִשְׁתָּא דְּעָאֵל תַּמָּן, לֹא יְכִיל לְאַרְכָּא
קָלָא, דְּהָא לִית לִיהָ אֶתֶר לְאֶתְפַּשְׁטָא תַּמָּן
כַּדְבְּקַדְמִיתָא.

חֲדִי רַבִּי שְׁמַעוֹן וְאָמַר, אֲלֵמְלֵא לֹא זִכִּינָא
לְמִשְׁמַע, אֲלֵא מְלָה דָא, דִּי לִי, לְמַהוּי
חֲדִי, דְּזַכִּינָא לְמִשְׁמַע מְלִין דְּקָשׁוּט, דְּהֵהוּא
עֲלֵמָא. אָמַר לִיהָ, אִי חֲסִידָא קְדִישָׁא. אֲלֵמְלֵא
יָדַעַת חֲדוּהָ דְּמִלִּין בְּהֵהוּא עֲלֵמָא קָמִי רַב

מְתִיבְתָא, תְּהָא חֲדֵי יְתִיר.

אָמַר לִיה, מָאֵי חֲדוּשָׁא הָוָה הַשְׁתָּא, כַּד אָתִית לְגַבֵּי. אָמַר, רַב מְתִיבְתָא פְּתַח וְאָמַר, (בראשית מו) וַיֹּסֶף יִשְׁרָאֵל יָדוֹ עַל עַיְנָיִךְ. חֲדוּהָ הוּא. אָמַאי סְתִימוּ דְעַיְינִין לְמִיתָא. בְּגִין דְעַיְינִין, גְּוֹנִין דְהָאֵי עֲלָמָא אֵינוּן, וְחִיזוּ וַדִּיּוּקְנָא דְהָאֵי עֲלָמָא בְּהוּ, אִיהוּ אֶסְתִּים מְנִיָּה הָאֵי עֲלָמָא, חִיזוּ דְהָאֵי עֲלָמָא. אֶסְתִּימוּ עַיְנוֹי, כֹּל חִיזוּ דְהָאֵי עֲלָמָא, הָא אֶתְחַשְׁף מְנִיָּה. וְחֲשָׁכִין מְנִיָּה חִיזוּ דְעַיְנוֹי, לִית לִיה חִיזוּ בְּהָאֵי עֲלָמָא, מִתְמָן וּלְהֵלְאָה. אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, יָאוּת תְּקוּנָא דְקַדְמָאֵי, וְחֲכַמְתָּא דְלְהוֹן יְתִיר מִמְּלֶאכִין קַדִּישִׁין.

אָמַר לִיה, יוֹסֵף אָמַאי יִשְׁרָאֵל יָדוֹ מִכָּל בְּנוֹי. וְאֵי תִימָא עַל בְּשׂוּרָה דִּילִיָּה, מִיבְעֵי לִיה וַיֹּסֶף חֵי תְרָאָה. אָמַר לִיה יִשְׁרָאֵל יָדוֹ בְּגִין דְרַחֲמֵי דִּילִיָּה הָוָה, וּבְגִין כֶּף דָּא אֶסְתִּים מִינִיָּה נְהִירוּ דְהָאֵי עֲלָמָא, וְדָא נְטִיל לִיה. מָאֵן דְאֶסְתִּים עַיְנוֹי, רַחֲמֵי דִּילִיָּה אַחֲזִי הֲכִי: חִיזוּ דִילָךְ דְהָאֵי עֲלָמָא אֶתְאַבִּיד, הָא אָנָּא חִיזוּ דִילָךְ בְּאַתְרָךְ. מִכָּאֵן וּלְהֵלְאָה יִתְתַקְנוּן לָךְ חִיזוּ אַחְרָא, דְהָהוּא עֲלָמָא.

אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, מַה אֶתְהַנִּי הָאֵי לְמִיתָא, וּמַה תּוֹעֲלְתָא אִית לִיה בְּהָאֵי. מָאֵן דִּיבְעֵי לְמִשְׁאֵל יוֹמָא מַה דְאֶצְטְרֵךְ לְאַפְקָחָא עַיְנוֹי, בְּגִין לְאַחֲזָא דְעַדִּין אֲזֻדְמָן אִיהוּ, לְאַתְבָּא לְחִיזוּ דְהָאֵי עֲלָמָא כַּדְבַקְדָּמִין.

אָמַר לִיה אֵי חֲסִידָא קַדִּישָׁא, וְדָאֵי אֵי לָא אֶסְתִּים מְנִיָּה כֹּל חִיזוּ דְהָאֵי עֲלָמָא, וְלָא אֶתְאַבִּיד כֹּלָא מְנִיָּה, לָא לְהוּי לִיה חִיזוּ וְחֻלְקָא דְהָהוּא עֲלָמָא. עֲלָמָא דָּא, בְּהַפּוּכָא אִיהוּ מִהָהוּא עֲלָמָא דְאָנָּן בֵּיָה, דְבִזְמָנָא דְתַחֲחִיית מִתְיָא, אֶפִּילוּ כְחוּטָא דְשַׁעְרָא לָא הָוָה

הַיְשִׁיבָה, תְּשַׁמַּח יוֹתֵר. אָמַר לוֹ, מַה חֲדוּשָׁא הָיָה כַּעַת כְּשִׁבַּאתְ אֵלַי? אָמַר, רַאשׁ הַיְשִׁיבָה פְּתַח וְאָמַר, (בראשית מו) וַיֹּסֶף יִשְׁרָאֵל יָדוֹ עַל עַיְנָיִךְ. חֲדוּהָ הִיא. מַדּוּעַ סְתִימַת הַעַיְנִים לְמַת? מִשּׁוּם שְׁהַעַיְנִים הֵן גְּוֹנִים שֶׁל הָעוֹלָם הַזֶּה, וּמֵרָאָה וּדְמוּת הָעוֹלָם בְּהֵן. הוּא נִסְתָּם מִמֶּנּוּ עוֹלָם הַזֶּה וּמֵרָאָה הָעוֹלָם הַזֶּה, נִסְתָּמוּ עַיְנוֹי. כֹּל מֵרָאָה הָעוֹלָם הַזֶּה נִחְשָׁף מִמֶּנּוּ, וְנִחְשָׁכוּ מִמֶּנּוּ מֵרָאָה עַיְנוֹי, אֵין לוֹ מֵרָאָה בְּעוֹלָם הַזֶּה מִשֶּׁם וְהֵלְאָה. אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, נָאָה תְקוּן הַקַּדְמוֹנִים, וְחֲכַמְתֶּם יְתֵרָה מִמְּלֶאכִים קַדוּשִׁים.

אָמַר לוֹ, לְמַה יוֹסֵף יִשְׁרָאֵל יָדוֹ מִכָּל בְּנוֹי? וְאֵם תֹּאמַר עַל בְּשׂוּרָה שְׁלוֹ, צְרִיף לֹאמַר וַיֹּסֶף חֵי תְרָאָה. אָמַר לוֹ יִשְׁרָאֵל יָדוֹ, מִשּׁוּם שְׁאֵהֲבַתּוּ הִיָּה, וּמִשּׁוּם כֶּף זֶה נִסְתָּם מִמֶּנּוּ אוֹר הָעוֹלָם הַזֶּה, וְזֶה לְקַח אוֹתוֹ. מִי שְׁסוּתֶם עַיְנוֹי, אֵהוּבוּ מֵרָאָה כֶּף: מֵרָאָה שְׁלֵף שֶׁל הָעוֹלָם הַזֶּה אָבֵד, הַרְגִּי מֵרָאָה שְׁלֵף בְּמִקוּמָךְ. מִכָּאֵן וְהֵלְאָה יִתְקַנּוּ לָךְ מֵרָאָה אַחַר שֶׁל אוֹתוֹ עוֹלָם.

אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, מַה הִנָּאָה זוֹ לְמַת, וּמַה תּוֹעֲלַת יֵשׁ לוֹ בְּזוּהָ? מִי שְׁיַרְצָה לְשַׁאֵל יוֹם מַה שְׁהַצְטְרֵךְ לְפַקַח עַיְנוֹי, בְּשִׁבִיל לְהַרְאוֹת שְׁעַדִּין הוּא מְזַדְמָן לְהַשִּׁיב לְמֵרָאָה הָעוֹלָם הַזֶּה כְּמִקְדָּם.

אָמַר לוֹ, אֵי חֲסִיד קַדוּשָׁא, וְדָאֵי אֵם לֹא נִסְתָּם מִמֶּנּוּ כֹּל מֵרָאָה הָעוֹלָם הַזֶּה וְלֹא נֶאֱבָד מִמֶּנּוּ הַכֹּל, לֹא יִהְיֶה לוֹ מֵרָאָה וְחֻלְקָא שֶׁל הָעוֹלָם הַהוּא. עוֹלָם זֶה הוּא בְּהַפּוּף מֵאוֹתוֹ עוֹלָם שְׁאָנּוּ בוּ, שְׁבִזְמָן תַּחֲחִית הַמַּתִּים אֶפִּילוּ כְחוּט הַשַּׁעְרָה לֹא יִהְיֶה מִמַּעַשֵׂה הָעוֹלָם

הַזֶּה, שֶׁהַכֹּל נֶאֱבָד בְּהַתְחַלָּה (הטל
יבטל אותו וישים אותו) בְּאוֹתוֹ הַטֵּל
(בַּהַתְחַלָּה), וַיַּעֲבֹר מִמֶּנּוּ כָּל זֶהְמָה,
וְאַחַר כֵּן יַעֲשֶׂה כַחמִצְוֶה זֶה, וּמִמֶּנּוּ
יַעֲשֶׂה הַגּוֹף בְּרִיָּה חֲדָשָׁה, כֵּן
כָּאן.

אָמַר לוֹ רַבִּי שְׁמַעוֹן, וַדַּאי יִדְעָתִי
שְׂאֵתָם מְלַבְּשִׁים שָׁם בְּלִבּוֹשׁ
נִכְבָּד שֶׁל גּוֹף זֶה קְדוֹשׁ. הַאֵם הִיָּה
כְּמוֹ זֶה בְּעוֹלָם הַזֶּה, אָדָם שֶׁנֶּאֱרָאָה
בְּאוֹתוֹ גּוֹף כְּמוֹ שְׂאֵתָם עוֹמְדִים
בְּאוֹתוֹ עוֹלָם?

אָמַר לוֹ, דְּבַר זֶה שְׂאֵלוֹ לִפְנֵי רֹאשׁ
הַיְשִׁיבָה, שְׁנֵי עֲלָמִים שֶׁהִתְלַבְּשׁוּ
בִּיְנֵינוּ אַחַר שֶׁסָּבְלוּ צַעַר עַל חֲטָא
שֶׁלֹּא נָתַן לְגִלוּת, וְשְׂאֵלוֹ זֶה לִפְנֵי
רֹאשׁ הַיְשִׁיבָה, וְהוּא אָמַר שְׁזֶה
הִיָּה כֵּן בְּעוֹלָם הַזֶּה. מִנֵּיִן לָנוּ?
שְׁכַתוֹב (אסתר ה) וַיְהִי בַיּוֹם
הַשְּׁלִישִׁי וַתִּלְבַּשׁ אֶסְתֵּר מְלָכוּת,
הַתְּלַבְּשָׁה בְּאוֹתָהּ דְּמוּת שֶׁל
הָעוֹלָם הַהוּא. מְלָכוּת - זוֹ רוּחַ
הַקִּדְּשׁ, שֶׁהָרִי מְלָכוּת הַשָּׁמַיִם
נוֹשֶׁבֶת רוּחַ מְאוֹתָהּ רוּחַ הָאָוִיר
שֶׁל אוֹתוֹ עוֹלָם, וְכֵן הַתְּלַבְּשָׁה
אֶסְתֵּר.

וּבְשִׁנְכֻנְסָה לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ
אֲחַשְׁרוּרֹשׁ וַרְאָה אוֹתוֹ לְבוּשׁ שֶׁל
אוֹר, דְּמוּתָהּ נְדַמְתָּה לְמֶלֶךְ
אֱלֹהִים, וּפְרָחָה מִמֶּנּוּ נִשְׁמְתוֹ לְפִי
שְׁעָה. מְרַדְּכִי גַם כֵּן, שְׁכַתוֹב (שם
ה) וּמְרַדְּכִי יֵצֵא מִלִּפְנֵי הַמֶּלֶךְ
בְּלִבּוֹשׁ מְלָכוּת. לְבוּשׁ מְלָכוּת
וַדַּאי, דְּמוּת שֶׁל אוֹתוֹ עוֹלָם. וְעַל
זֶה כְּתוּב (שם ט) כִּי נִפְלַח פַּחַד מְרַדְּכִי
עֲלֵיהֶם. פַּחַד מְרַדְּכִי, וְלֹא פַחַד
אֲחַשְׁרוּרֹשׁ. אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן,
כְּמָה מְתוּקִים דְּבָרִים אֵלוּ. אֲשֶׁרִי
חֲלָקִי. וְהָרִי יִדְעָתִי שֶׁצְּדִיקִים (בְּהָה)
בְּאוֹתוֹ עוֹלָם מִתְּלַבְּשִׁים בְּלִבּוֹשׁ
שֶׁנֶּאֱרָא לְבוּשׁ מְלָכוּת, וְכֵן הוּא
וַדַּאי.

אָמַר לוֹ, אָוִיר גַּן עֵדֶן, נְשִׁיבֶת
רוּחַ הַקִּדְּשׁ הֵם, וְכוּ מִתְּלַבְּשִׁים

מְעוֹבָדָא דְּהַאי עֲלָמָא, דְּכֻלָּא אֲתַאבִּיד
בְּקַדְמִיתָא, (מִלָּא נְכַסִּיל לִיה, וְנִשְׁוִי לִיה) בְּהַהוּא (ד' קס"ט
ע"ב) טָלָא (בְּקַדְמִיתָא) וַיִּתְעַבֵּר מִנֵּיהּ כָּל זֶהְמָא,
וּלְבַתֵּר יִתְעַבִּיד בְּחַמִּירָא דָא, וּמִנֵּיהּ יִתְעַבִּיד
גּוֹפָא בְרִיָּה חֲדָתָא, כֵּן הִכָּא.

אָמַר לִיה רַבִּי שְׁמַעוֹן, וַדַּאי יִדְעָנָא דְּאֵתוֹן
מְלוּבְּשִׁין תַּמָּן, בְּלִבּוֹשׁ יָקָר, דְּגּוֹפָא
דְּכִיָּא קְדִישָׁא. אִי הָוּה בְּגוּוֹנָא דָא בְּהַאי עֲלָמָא,
בַּר נָשׁ דְּאֲתַחֲזִי בְּהַהוּא גּוֹפָא, כְּגוּוֹנָא דְּאֵתוֹן
קַיִימִין בְּהַהוּא עֲלָמָא.

אָמַר לִיה, מְלָה דָא שְׂאִילוֹ קַמִּי רַב מְתִיבְתָא,
תְּרִין עוֹלִימִין דְּאֲתַלְבְּשׁוּ בִּינָנָא, בְּתַר
דְּסָבְלוּ צַעְרָא עַל חוּבָא, דְּלֹא אֲתַחֲזִי לְגִלְגָּלָה,
וְשְׂאִילוֹ דָא קַמִּי רַב מְתִיבְתָא. וְאִיהוּ אָמַר,
דְּהָא הָוּה בְּהַאי עֲלָמָא הַכִּי. מְנָלָן. דְּכַתִּיב, (אסתר
ה) וַיְהִי בַיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי וַתִּלְבַּשׁ אֶסְתֵּר מְלָכוּת,
אֲתַלְבַּשְׁת בְּהַהוּא דִּיּוֹקְנָא דְּהַהוּא עֲלָמָא.
מְלָכוּת: דָּא רוּחָא דְּקוּדְשָׁא, דְּהָא מְלָכוּת
שְׁמִיא, נְשִׁיב רוּחָא, מִהַהוּא רוּחָא דְּאָוִירָא
דְּהַהוּא עֲלָמָא, וְאֲתַלְבְּשָׁא בִּיה אֶסְתֵּר.

וְכַד עָאלַת קַמִּי מְלָכָא אֲחַשְׁרוּרֹשׁ, וְחַמָּא הַהוּא
לְבוּשָׁא דְּנַהוּרָא, דִּיּוֹקְנָאָה אֲדַמִּי לְמֶלֶךְ
אֱלֹהִים. פְּרָחָה מִנֵּיהּ נִשְׁמְתָא לְפּוּם שְׁעָתָא.
מְרַדְּכִי אוּף הַכִּי, דְּכַתִּיב (אסתר ח) וּמְרַדְּכִי יֵצֵא
מִלִּפְנֵי הַמֶּלֶךְ בְּלִבּוֹשׁ מְלָכוּת. לְבוּשׁ מְלָכוּת,
וַדַּאי, דִּיּוֹקְנָא דְּהַהוּא עֲלָמָא. וְעַל דָּא כְּתִיב,
(אסתר ט) כִּי נִפְלַח פַּחַד מְרַדְּכִי עֲלֵיהֶם. פַּחַד מְרַדְּכִי,
וְלֹא פַחַד אֲחַשְׁרוּרֹשׁ. אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, כְּמָה
מְתִיקִין אֵינוֹן מְלִין, זְכָאָה חוּלְקִי, וְהָא יִדְעָנָא
דְּצְדִיקָיָא (ס"א בְּהָא) בְּהַהוּא עֲלָמָא, מִתְּלַבְּשִׁין
בְּלִבּוֹשָׁא דְּאֶקְרִי לְבוּשׁ מְלָכוּת, וְהַכִּי הוּא
וַדַּאי.

אָמַר לִיה, אָוִירָא דְּגַן עֵדֶן, נְשִׁיבוּ דְּרוּחַ קְדִישָׁא

אינון, ומתלבשן ביה צדיקיא, פגוונא דהו
בהאי עלמא. ולבתר, רוח קדשא שראת, על
רישא דכל חד וחד. ואתעטר ואתעבידא ליה
עטרא. וכך הוה למרדכי, דכתוב בלבוש
מלכות, דיוקנא דהווא עלמא. ולבתר ועטרת
זהב גדולה, דא עטרת, דשריאת על רישיהון
דצדיקיא בהווא עלמא. פד קבילו ישראל
אורייתא, פגוונא דא הוה להון. עד דחבו,
דכתוב בהו, (שמות לג) ויתנצלו בני ישראל את
עדים מהר חורב. אתפשטו מהווא לבושא.

הצדיקים כמו שהיו בעולם הזה.
ואחר כך רוח הקדש שורה על
ראש כל אחד ואחד, ומתעטר
ונעשית לו עטרה. וכך היה
למרדכי, שכתוב (שם ח) בלבוש
מלכות, דמות אותו העולם. אחר
כך ועטרת זהב גדולה - זו עטרת
שורה על ראשי הצדיקים
באותו עולם. ששקבלו ישראל
תורה, כמו זה היה להם עד
שחטאו, שכתוב בהם (שמות לג)
ויתנצלו בני ישראל את עדים
מהר חורב. התפשטו מאותו
לבוש.

וכן פתיב ביהושע פהן גדול,
(זכריה ג) הסירו הבגדים הצאים
מעליו. וכתוב וילבישהו בגדים,
אלו לבושי העולם ההוא. מכאן
דברים ראשונים. ומכאן, שכל
זמן שגוף העולם הזה קיים בקבר
בקיימו, לא מתלבש רוח בלבוש
אותו עולם, שכתוב ויסירו
הבגדים הצאים מעליו -
בהתחלה, ואחר כך - וילבישהו
בגדים. ומלאך ה' עמד. מה זה
עמד? אלא זוהי עטרה שנקראת
מלאך ה', שעומדת על ראשי
הצדיקים. וזהו עמד, עומד על
הראש למעלה לאחר
שמתלבשים בלבוש כבוד זה.
שני גופים כאחד לא יכולים
לעמד. כל זמן שזה קיים, הרוח
לא מקבלת אחר. העבר זה, הרי
אחר מזמן מיד ודאי. זה יוצא
וזה נכנס. כמו שיצור טוב ויצור
בעולם הזה לא רוצה הקדוש
ברוך הוא ששניהם יעמדו כאחד.
אמר לו, תהינו על מה שכתוב,
והשטן עמד על ימינו לשטנו. וכי
יהושע בן יהוצדק כך, שאר בני
העולם על אחת כמה וכמה. אמר
לו, חסיד קדוש, כמה טמירים
נסתרים הדברים הללו. (אמר לו)
אף על גב שהחברים יודעים

וכן פתיב ביהושע פהן גדול,
(זכריה ג) הסירו הבגדים הצאים
מעליו. וכתוב וילבישהו בגדים,
אלו לבושי העולם ההוא. מכאן
דברים ראשונים. ומכאן, שכל
זמן שגוף העולם הזה קיים בקבר
בקיימו, לא מתלבש רוח בלבוש
אותו עולם, שכתוב ויסירו
הבגדים הצאים מעליו -
בהתחלה, ואחר כך - וילבישהו
בגדים. ומלאך ה' עמד. מה זה
עמד? אלא זוהי עטרה שנקראת
מלאך ה', שעומדת על ראשי
הצדיקים. וזהו עמד, עומד על
הראש למעלה לאחר
שמתלבשים בלבוש כבוד זה.
שני גופים כאחד לא יכולים
לעמד. כל זמן שזה קיים, הרוח
לא מקבלת אחר. העבר זה, הרי
אחר מזמן מיד ודאי. זה יוצא
וזה נכנס. כמו שיצור טוב ויצור
בעולם הזה לא רוצה הקדוש
ברוך הוא ששניהם יעמדו כאחד.
אמר לו, תהינו על מה שכתוב,
והשטן עמד על ימינו לשטנו. וכי
יהושע בן יהוצדק כך, שאר בני
העולם על אחת כמה וכמה. אמר
לו, חסיד קדוש, כמה טמירים
נסתרים הדברים הללו. (אמר לו)
אף על גב שהחברים יודעים

דתרווייהו יקומו פחדא.
אמר ליה, תוהנא על מה דכתיב,
(זכריה ג) והשטן עומד על ימינו לשטנו. וכי
יהושע בן יהוצדק כך, שאר בני עלמא על
אחת כמה וכמה. אמר ליה, חסידא קדישא,
כמה טמירין סתימין מלין אלין, (אמר ליה) אף

בְּדַבְרֵי אוֹתוֹ עוֹלָם, לֹא יְכוּלִים
לְדַעַת בְּסוּדוֹת הַלֵּל.

אָמַר לוֹ, כִּי־יִנָּחֵם אָדָם בְּאוֹתוֹ
עוֹלָם, מִה תוֹעֵלֶת יֵשׁ לְאוֹתוֹ שְׁטָן
לְהִשְׁטִינּוֹ? וְלֹא דִי לוֹ שֶׁהוּצִיא
נִשְׁמָתוֹ מִמֶּנּוּ וְהִרְגוֹ אוֹתוֹ! אָמַר
לוֹ, אֵי חֲסִיד קְדוֹשׁ, אֲשֶׁר־י חֲלָקָךְ.
בֹּא וְרֵא, תְּאוֹת הַשְּׁטָן לֹא הֵיחָה,
אֲלֵא כְּדֵי שְׁלֵא יִתְלַבֵּשׁ אוֹתוֹ צְדִיק
בְּלְבוּשׁ וְיִקְדוֹשׁ, שְׁפִינֵן שְׂרוּאָה
אוֹתוֹ שְׁטָן שְׁלִבּוֹשׁוֹ נִדְחָה וְלֹא
נִחְשָׁב, עַל כֶּף מַסְטָה אוֹתוֹ. מִה
הַטַּעַם? מִשּׁוּם שֶׁאִם יִתְלַבֵּשׁ
בְּאוֹתוֹ לְבוּשׁ נִכְבָּד, מִיַּד לְבוּשׁ
הַזְהָמָה וּמַעֲשֵׂה אוֹתוֹ שְׁטָן
יִתְבַטֵּל וַיַּעֲבֵר מִהָעוֹלָם, וְלֹא נוֹחַ
לוֹ לְשִׁטָּן.

וְעוֹד, שְׁכַכֵּל זְמַן שְׁלֵא הִתְלַבֵּשׁ,
פּוֹקֶדֶת הַרוּחַ לְאוֹתוֹ הַגּוֹף
שֶׁהַזְהָמָה שְׁלוֹ, וְנוֹחַ לוֹ לְשִׁטָּן.
וְכִי־יִנָּחֵם שֶׁהִתְלַבֵּשׁ בְּאוֹתוֹ לְבוּשׁ
נִכְבָּד, הָרִי הִתְבַטְּלוּ גּוֹנֵי יֵצֵר הָרַע
וְהַגּוֹף שְׁלוֹ, וְאִין לוֹ זְכָרוֹן עִמּוֹ
לְעוֹלָמִים.

וְאִם תֹּאמַר שֶׁאֲנִי פּוֹקֶדִים בְּתֵי
הַקְּבֻרוֹת בְּרֹאשׁ כָּל לַיְלָה - לֹא
עַל הַגּוֹף, אֲלֵא עַל הַנֶּפֶשׁ (שְׁהוֹלֶכֶת
מִיֶּרֶס לְחַיִּים). שֶׁהָרִי כָּל זְמַן שֶׁהַבֶּשֶׂר
קָיָם, הַרוּחַ פּוֹקֶדֶת עַל הַנֶּפֶשׁ,
וְהַנֶּפֶשׁ פּוֹקֶדֶת עַל הַגּוֹף. אֲבָל
עַכְשָׁיו פְּקוּדוֹנָהּ הוּא לְנֶפֶשׁ, שֶׁהִיא
שׁוֹכֶכֶת, וְנִשְׁאַרְתְּ שׁוֹכֶכֶת תּוֹךְ
הַעֲצָמוֹת. וּמִשּׁוּם זֶה בְּרֹאשׁ כָּל
לַיְלָה פְּקוּדוֹן הַרוּחַ לְנֶפֶשׁ, וְלֹא עַל
הַבֶּשֶׂר.

אֵי חֲסִיד קְדוֹשׁ, בֹּא אֲגַלֶּה לְךָ דְּבַר
נִסְתָּר. בְּנִינֵן גּוֹף הָאָדָם כֶּף הוּא:
הַרוּחַ מֵעַם רוּחַ הַקֹּדֶשׁ, הַנֶּשְׁמָה
מִתּוֹךְ עֵץ הַחַיִּים. כִּי־יִנָּחֵם שְׂרוּחַ
הַקֹּדֶשׁ נִתְּנָה פֶתַח, מִיַּד מְרַבְּבוֹתָיו
נוֹתְנִים פֶתַח. פֶתַח הוּא עֲצָמוֹת
וְאִיבָרִים. כָּלֵם מִצְדָּם, וְתִקּוּנָם זֶה
עַל זֶה. הַסְטָרָא אֲחֵרָא נּוֹתְנַת
בֶּשֶׂר, וּמַצְדָּה בֹּא הַבֶּשֶׂר, וְלֹא דְבַר

עַל גַּב דְּחִבְרֵיָא יַדְעִין בְּמַלְיָן דִּהְהוּא עֲלָמָא,
לֹא יְכַלִּין לְמַנְדַּע בְּרַזִּין אֵלִין.

אָמַר לֵיהּ, כִּי־יִנָּחֵם נֶשׁ בְּהֵוּא עֲלָמָא, מִה
תוֹעֵלֶתָא אִית לְהֵוּא שְׁטָן לְאַסְטָאָה
לֵיהּ, וְלֹא דִי לֵיהּ דְּאַפִּיק נִשְׁמָתִיהּ מִנִּיהּ, וְקָטִיל
לֵיהּ. אָמַר לֵיהּ אֵי חֲסִידָא קְדִישָׁא, זְכָאָה
חֲוִלְקָךְ. תָּא חֲזִי תִיִּאֻבְתָּא דְשְׁטָן לֹא הָוָה, אֲלֵא
בְּגִין דְלֹא יִתְלַבֵּשׁ הֵוּא זְכָאָה בְּלְבוּשָׁא דְכִיָּא
קְדִישָׁא, דְכִי־יִנָּחֵם דְחֲזִי הֵוּא שְׁטָן, דְלְבוּשָׁא
דִּילֵיהּ אֲתִדְחִיָּא, וְלֹא אֲתִחְשִׁיב, עַל דָּא אֲסִטִּי
לֵיהּ. מְאִי טַעַמָא. בְּגִין דְאִי אֲתִלְבֵּשׁ בְּהֵוּא
לְבוּשׁ יְקָר, מִיַּד לְבוּשָׁא דְזוּהֵמָא, וְעַבְדִּדְתָּא
דִּהְהוּא שְׁטָן, יִתְבַטֵּל וַיַּעֲבֵר מִעֲלָמָא, וְלֹא נִיחָא
לֵיהּ לְשִׁטָּן.

וְתוֹ, דְבַכָּל זְמַנָּא דְלֹא אֲתִלְבֵּשׁ, פְּקֻדָּא רוּחָא
לְהֵוּא גּוֹפָא דְזוּהֵמָא דִּילֵיהּ, וְנִיחָא לֵיהּ
לְשִׁטָּן. וְכִי־יִנָּחֵם דְאֲתִלְבֵּשׁ (דף ק"ע ע"א) בְּהֵוּא לְבוּשׁ
יְקָר, הָא אֲתִבְטִיל גּוֹוִנֵי דִי־צָרָא בִישָׁא, וְגּוֹפָא
דִּילֵיהּ, וְלִית לֵיהּ דּוּכְרָנָא בְּהִדְיָה לְעֵלְמִין.

וְאִי תִימָא, דְאֲנִן פְּקֻדִין לְבִי קְבָרֵי בְרִישׁ כָּל
לַיְלָא, לָאוּ עַל גּוֹפָא אֲלֵא עַל נֶפֶשָׁא. (דְּאֵלֵא
עֲרִיבָדָה) דְהָא כָּל זְמַנָּא דְבִשְׂרָא קִיָּמָא, רוּחָא
פְּקֻדָּא עָלָה דְנֶפֶשָׁא, וְנֶפֶשָׁא פְּקֻדָּא לְגּוֹפָא.
אֲבָל הַשְׂתָּא, פְּקֻדוֹנָא דִילָן אִיהוּ לְנֶפֶשָׁא,
דְּאִיהִי מִשְׁתַּפְּכָא. וְאֲשַׁתְּאַרְתְּ בְּשִׁכּוּכֵי גּוֹ גְרָמִי.
וּבְגִין כֶּף, בְּרִישׁ כָּל לַיְלָא, פְּקֻדוֹנָא דְרוּחָא
לְנֶפֶשָׁא, וְלֹא עַל בִּשְׂרָא.

אֵי חֲסִידָא קְדִישָׁא, תָּא וְאֲגַלִּי לְךָ מְלָה סְתִימָא.
בְּנִינָא דְגּוֹפָא דְבַר נֶשׁ הָכִי הוּא, רוּחָא מֵעַם
רוּחָא דְקוּדְשָׁא. נִשְׁמָתָא מִגּוֹ אֵילָנָא דְחַיִּי. כִּי־יִנָּחֵם
דְרוּחָא קְדִישָׁא, יְהִב חִילָא, מִיַּד רְתִיכִין דִּילֵיהּ.
יְהִיבִין חִילֵיהּ. חִילָא דְלַהוֹן, גְרָמִי וְשִׁיפִין.
כְּלָהוּ מַסְטָרָא דְלַהוֹן, וְתִקּוּנֵיהּ דָּא עַל דָּא.

אחר. מרפכותיה נותנים כל אותם גידים ועורקים להמשיך דם לבשר. אחרי שאלה נותנים חילם, השמים נותנים חילם, ומי הם? עור שנמשך על הפל כמוהם.

אחר כך מתחברים שמים וארץ באחד, ונותנים ארבעה יסודות אלו: אש ומים ואויר ועפר, להגן על אלה ולכסות על הפל. אחר כך כל אחד נוטל חלקו שנתן, והתבטל. רוח הקדש ומרפכותיה, חלקם קינם. רוח הקדש, רוחו קינם והנשמה עולה. מרפכות רוח הקדש עצמותיהם קימים, ועל זה חשיבות הגוף אלו העצמות, ומשום זה כתוב (ישעיה נח) ועצמותיך יחליץ, ובשר לא כתוב בו כך.

וכך זמן שהבשר של צד האחר עומד בקיומו, אותו שטן עומד להשטין. אבד הבשר, אין לו רשות להשטין, שהרי אין לו על מה שיסמך. ועל זה כתוב, (איוב א) יכל בשרו מרואי ושפו עצמתיו לא ראו. מאותו מראה שטן שעומד להשטין שלא יכול, פיון שיכל בשרו. ושפו עצמתיו לא ראו, לא ראויים לקרב אליו, שאין לו חלק בהם, פיון שזו כל אחד ואחד ממקומו, לא תובע עליהם ולא עומד להשטין בגללו.

לאחר שמתעפל הבשר הרי לא יתבע דין ולא עומד להשטין, שהרי אין לו על מה שיסמך, ולא מזכיר לאדם בשום דבר של העולם. אמר רבי שמעון, כעת ידעתי דברים על תקונם, ודאי נאה הוא לו לקטרג.

אמר לו רבי (שמעון), חגור כלי זינד והתקן עצמך. אם תרצה לרעת

סטרא אחרא יתבת בשרא, ומסטרא דילה, אתיא בשרא, ולא מלה אחרא. רתיכין דילה, יתבין כל אינון גידין וערקין, לאמשכא דמא לבשרא. בתר דאלין יתבי חילייהו, שמיא יתבי חילייהו, ומאן אינון. עור דאתמשך על פלא. כגוונא דלהון.

לבתר מתחברן שמיא וארעא כחדא, ויתבי ארבעה יסודי אלין: אשא, ומיא ואוירא, ועפרא. לאגנא על אלין, ולחפאי על פלא. לבתר, כל חד נוטיל חולקיה דיהב, ואתבטל. רוחא דקודשא, ורתיכין דיליה, חולקיהו קיימא. רוחא דקודשא, רוחא דיליה קיימא ונשמתא סלקא. רתיכין דרוחא דקודשא, גרמין דלהון קיימין. ועל דא חשיבו דגופא, גרמין הוו. ובגין כך פתיב, (ישעיה נח)

ועצמותיך יחליץ, ובשרא לא כתיב ביה הכי. וכך זמנא דבשרא דסטרא אחרא קיימא בקיימא, ההוא שטן קיימא לאסטנא.

אתאביד בשרא, לית ליה רשו לאסטנא, דהא לית ליה על מה דיסתמך. ועל דא פתיב, (איוב א)

יכל בשרו מרואי ושפו עצמותיו לא ראו. מההוא חיזו דשטן דקיימא לאסטנא, דלא יכיל, פיון דיכל בשרו. ושפו עצמותיו לא ראו, לא אתחזון לקרבא לגביה, דלית ליה בהון חולקא, פיון דשף כל חד וחד מדוכתיה, לא תבע עלייהו, ולא קאים לאסטנא בגינייהו. לבתר דבשרא מתעפלא, הא לא יתבע דינא, ולא קאים לאסטנא, דהא לית ליה על

מה דיסתמך, ולא אדכר לבר נש בשום מלה דעלמא. אמר רבי שמעון, השתא ידענא מלין על תקונייהו, ודאי יאות הוא ליה לאסטנא. אמר ליה רבי (שמעון), חגור זינד, ותקין גרמך,

אי תבעי למנדע מלין דשארית. או אי תשאל בהני מלין, אימא לי.

דְּבָרִים שֶׁהַתְּחִלָּה, או אם תשאַל
בְּדְבָרִים הָאֵלֶּה, אָמַר לִי. אָמַר לוֹ,
וַדַּאי, הֲרִי יִדְעָתִי שְׂאֵשְׁתִּי מִתְּהָ,
שֶׁלֹּא יִדְעָתִי מִמֶּנָּה כָּלוּם.
וְהַחֲבָרִים יוֹדְעִים. נִשִּׁים מָה
הַטַּעַם דְּעִתָּן קָלָה?

אָמַר לוֹ, הִדְעַת בָּאָה בְּשֵׁשׁ
דְּרָגוֹת, וְכָל אַחַת לֹקַחַת חֵלְקָה,
מִה שֶׁנִּשְׁאָר, הוּא קָל. אֲבָל נִכְבְּדָה
זוֹ, אִם לֹא שְׂאֵשֶׁת כִּסְלוֹת
מִשְׁתַּתְּפֶת בָּהּ, בְּדָבָר זֶה אֵל
תִּשְׂאָל, שֶׁהֲרִי יִדְעָתִי שֶׁלֹּא עַל
אֲשֶׁתְּךָ שְׂאֵלְתָּ, אֲלֵא עַל מָה
שִׁפְתּוֹב, (ישעיה טו) הִנֵּה ה' רֹכֵב עַל
עָב קָל. וְאוֹתוֹ עָב קָל נִקְרָא דַּעַת,
מֵאוֹתָהּ כֵּלָּה יִרְאֵת ה', וְהִיא
עוֹמְדַת בְּאֲמֻצָּע כְּמוֹ שְׂדַעַת
עֲלִיּוֹנָה, אֲבָל (ועל טו) נִקְרָאֵת קָל.
וְהֲרִי יִדְעָתִי שְׂאֵלְתְּךָ מֵהִי.

אֲבָרְ הַתָּר וְחָגַר כְּלֵי זִינָךְ וַיִּקְשֶׁר
קִשְׁרֶךָ, שֶׁהֲרִי זְמַן הוּא לְגִלּוֹת כְּמוֹ
שֶׁהַתְּחִלָּת אֵת הַמַּעֲשֶׂה. שְׁעַל פְּנֵי
רֹחַב הַבַּיִת אוֹלָם הַעֲזָרָה לַפְּנִים.
בְּעֲזָרָה זוֹ יֵשׁ שְׁנַיִם עֶשֶׂר פְּתָחִים
לְפִי חֲשִׁבוֹן שְׁבֻטֵי יִשְׂרָאֵל. בְּפֶתַח
אֶחָד כְּתוּב רְאוּבֵן, בְּפֶתַח אֶחָד
כְּתוּב שִׁמְעוֹן, וְכֵן כָּל שְׁבֻטֵי
יִשְׂרָאֵל רְשׁוּמִים עַל אוֹתָם פְּתָחִים
בְּזִמְנֵי שִׁיעֵלוֹ לְהִרְאוֹת לַפְּנֵי רְבוֹן
הָעוֹלָם. מִי שִׁכְנָס בְּפֶתַח שְׂרָשׁוּם
בּוֹ רְאוּבֵן - אִם מִשְׁבֵּט רְאוּבֵן
הוּא, הַפְּתָחִים מְקַבְּלִים אוֹתוֹ.
וְאִם לֹא, פּוֹלְטִים אוֹתוֹ הַחוּצָה.
וְכֵן בְּכֻלָּם, שֶׁלֹּא יִקְבְּלוּ הַפְּתָחִים
אֲלֵא לְמִי שֶׁהוּא מֵאוֹתוֹ שְׁבֵט
שְׂרָשׁוּם בָּהֶם, וַיְבָרֵךְ יִתְחַקְּקוּ
וַיִּנְדְּעוּ כָּל אֶחָד וְאֶחָד.

שְׂרֵשׁ מֵאוֹת וְשִׁשִּׁים וְחֲמִשָּׁה
עֲמוּדֵי אוֹר לוֹהֵט יֵשׁ בְּכָל צֶדֶד
מֵאוֹתָם אַרְבָּעָה צְדָדִים. כָּל
הָעֲמוּדִים הִלְלוּ נִקְרָאִים עֲמוּדִים
חַיִּים, מִשּׁוּם שֶׁלֹּא עוֹמְדֵי אוֹרָם
שׁוֹכְךָ בְּמִקּוֹם אֶחָד. וְכֻלָּם, אֵלּוּ
מִכֵּים זֶה בְּזֶה וּמִנְגְּנִים נִגּוֹן, וְאֵלֶּה

אָמַר לִיָּה וַדַּאי, הָא יִדְעָנָא דְּבִיתָאֵי שְׁכִיבַת,
דְּלֹא יִדְעָנָא מִנָּה כָּלוּם. וְחֲבָרֵינָא יִדְעִין. נִשִּׁין
מָאֵי טַעְמָא דְּעִתִּיָּהּוּ קָלָה.

אָמַר לִיָּה דְּעִתָּא אֲתִיָּא בְּשִׁית דְּרָגִין, וְכָל חַד
נְטִיל חוֹלְקִיָּהּ, מִה דְּאֲשֶׁתְּאָר, קָל אִיהוּ.
אֲבָל יִקְרָא דָּא, אִי לָאו דְּאֲשֶׁת כִּסְלוֹת אֲשֶׁתְּתָךְ
בָּהּ. בְּמִלָּה דָּא לֹא תִשְׂאָל, דְּהָא יִדְעָנָא דְּלָאו
עַל דְּבִיתְךָ שְׂאֵלְתָּ, אֲלֵא עַל מָה דְּכִתְיִב, (ישעיה
טו) הִנֵּה יי רֹכֵב עַל עָב קָל. וְהִהוּא עָב קָל
אֲקָרִי דַּעַת, מִהִיא כֵּלָּה יִרְאֵת יי, וְאִיהִי קִיָּמָא
בְּאֲמֻצֵּיתָא כְּגוּוֹנָא דְּדַעַת עֲלָאָה, אֲבָל (ועל דא)
אֲקָרִי קָל. וְהָא יִדְעָנָא שְׂאֵלְתָּא דִּילְךָ מָאֵי הִיא.
אֲבָרְ שְׂאֵרִי וְחָגוֹר זִינָךְ, וְקִטִּיר קִטְרֶךָ, דְּהָא
עִידָנָא הוּא לְגִלְגָּאָה, כְּמָה דְּשְׂאֵרִית
עוֹבְדָא. דְּעַל אֲנָפִי רוּחַב בֵּיתָא, אוֹלָם דְּעֲזָרָה
לְגוֹ. בְּהֵאֵי עֲזָרָה, אִית תְּרִיסָר פְּתָחִין, לְפּוּם
חֲשִׁבּוֹן שְׁבֻטֵי דִישְׂרָאֵל. בְּפֶתַח חָדָא, כְּתִיב
רְאוּבֵן. וּבְפֶתַח אֶחָרָא, כְּתִיב שִׁמְעוֹן. וְכֵן כָּל
שְׁבֻטֵי דִישְׂרָאֵל, רְשִׁימִין עַל אֵינוֹן פְּתָחִין.
בְּזִמְנָא דִּיסְלָקוֹן לְאַתְחִזָּאָה קָמִי מְאִרִיָּה
דְּעֲלָמָא. מָאֵן דְּעִיִּיל בְּפֶתַח חָד דְּרָשִׁים בִּיה
רְאוּבֵן, אִי מִשְׁבֵּט אֶדְרָאוּבֵן אִיהוּ, מְקַבְּלִין לִיָּה
פְּתָחִין, וְאִי לֹא פִלְטִין לִיָּה לְבָר. וְכֵן בְּכֻלָּהּ,
דְּלֹא יִקְבְּלוֹן פְּתָחִין, אֲלֵא לְמֵאֵן דְּאִיהוּ מִהִהוּא
שְׁבֻט אֶדְרָשִׁים בְּהוֹן. וּבְדָא יִתְחַקְּקוֹן
וַיִּשְׁתַּמּוּדְעוֹן כָּל חַד וְחַד.

הִתְלַת מְאָה וְשִׁתִּין וְחֲמִשׁ עֲמוּדִין דְּנִהוּרָא
מְלֶהטָא, אִית בְּכָל סְטָרָא, מְאִינוֹן אַרְבַּע
סְטָרִין. כָּל אֵלִין עֲמוּדִין, אֲקָרוּן עֲמוּדִים חַיִּים.
בְּגִין דְּלֹא קִיָּמָא נִהוּרָא דְּלֵהוֹן (דף ק"ע ע"ב) שְׁכִיף
בְּאַתָּר חַד. וְכֻלָּהּ, אֵלִין סְלָקִין, וְאֵלִין נַחְתִּין.
יְהִיבֵי דוּכְתָא דָּא לְדָא. אֵלִין דִּסְלָקִין בְּטָשִׁין
עוֹלִים וְאֵלּוּ יוֹרְדִים, נוֹתְנִים מִקּוּם זֶה לְזֶה. אֵלּוּ שְׁעוֹלִים

דא בדא, ומנגני נגונא, ואלין דנחתי אוף הכי. אליון דסלקי דנגני נגונא, מאי נגונא מנגני. שיר יתמא. (תהלים צח) מזמור שירו ליי שיר חדש פי נפלאות עשה וגו'. שיר חדש, וכי אית שיר עתיק. אלא שיר, דעד פען מלאכין קדישין לא שבחו ליה, בגין דאיהו חדש. מאי טעמא איהו חדש. בגין דההוא דמחדש עולימוי, משבח ליה, ואמר ליה. והכי אמר רב מתיבתא, דא אקרי חדש ואיהו חדש. בגין דדביק בשמשא, ולא אתפרש מניה. לאפקא סטרא אחרא, דלית ביה חדושא, דכתיב ביה (קהלת א) ואין כל חדש. זקן הוא ואתבלי, ולא אתחדש. (ס"א ולא עבד תולדין דאלמלא עבד תולדין הוה מטשטש עלמא).

הו פתח רב מתיבתא. שרה אתחדשת בעדינא, דרגא דילה גרים, דכתיב, (בראשית יח) אחרי בלותי היתה לי עדנה. מאי עדנה, משיכו דעדן עלאה. ובגין דאתמשך עלה מסטר דנוקבא, כתיב עדנה בה"א ובגין כף כתיב היתה, ולא היתה.

ואדני זקן. וכי אף על גב דאיהו זקן, לא אתחזי לאולדא. אלא לאו מלתא זעירתא אמרה לגביה, (דאברהם אלא) דבגין (לאוער גרמה דאתדבקת) ההוא (פלך) זקן, (ד"א דאתדבקא) (וכסיל) לא אתחדש ולא עבד תולדין, דאלמלא הוה עבד תולדין הוה מטשטשא עלמא. (אלא אמרה לגבי דאברהם, בגין דהוא זקן לא יתחדש ולא עבד תולדין) ועל דא אהדר מלין קדשא בריהו הוא, למה זה צחקה שרה וגו'. ואי תימא והא כתיב (בראשית כד) ואברהם זקן בא בימים. אלא בא בימים, באינן יומין עלאין, דמחדשי עולמין פנשרא. ועל דא נגונא דא נגונא דההוא חדש איהו. הושיעה לו, למאן. לההוא חדש, הושיעה

שיורדים גם כף. אלה שעולים שמנגנים נגון, איהו נגון מנגנים? שיר יתום. (תהלים צח) מזמור שירו לה' שיר חדש פי נפלאות עשה וגו'. שיר חדש, וכי יש שיר עתיק? אלא שיר, שעד פעת מלאכים קדושים לא שבחו לו, משום שהוא חדש. מה הטעם הוא חדש? בגלל אותו אחד שמחדש עלומיו, משבחו ואומר לו. וכך אמר ראש הישיבה, זה נקרא חדש והוא חדש, משום שדבק בשמש ולא נפרד ממנו. להוציא סטרא אחרא שאין בה חדוש, שכתוב בה (קהלת א) ואין כל חדש. זקן הוא ובלה, ולא התחדש. (ולא עושה תולדות. ואלמלא עשה תולדות, היה מטשטש העולם). עוד פתח ראש הישיבה. שרה התחדשה בעדן, דרגתה גרמה, שכתוב (בראשית יח) אחרי בלתי היתה לי עדנה. מה זה עדנה? משיכת עדן העליון. ומשום שנמשך עליה מצד נקבה, כתוב עדנה בה"א, ומשום זה כתוב היתה, ולא היתה.

ואדני זקן. וכי אף על גב שהוה זקן לא ראוי להוליד? אלא לא דבר קטן אמרה עליו, (שאברהם אלא) שבגלל (להקטין עצמה שנדבקה) אותו (מלך) זקן (שנדבקה) (וכסיל), לא מתחדש ולא עושה תולדות, שאלמלא היה עושה תולדות, היה מטשטש את העולם. (אלא אמרה על אברהם, בגלל שהוא זקן לא יתחדש ולא עשה תולדות) ועל זה הקדוש ברוך הוא התזיר דברים, למה זה צחקה שרה וגו'. ואם תאמר, והרי כתוב (שם כד) ואברהם זקן בא בימים? אלא בא בימים, באותם ימים עליונים שמחדשים עלומים פנשר. ועל זה נגון זה נגון של אותו חדש הוא. הושיעה לו, למי? לאותו חדש, הושיעה

ימין המלך העליון וזרועו.
אותם שיוֹרְדִים גם כן מנגנים,
ואומרים שירה יתומה אחרת.
ומהי? (תהלים ק) מזמור לתודה,
שהוא יתום, גם כן.

אורם אחד נראה. וכשמתגלגל,
נראים חמשה גונים של אורות
בכל עמוד ועמוד. העמודים
הללו כלם חלולים מבפנים,
וכשעולים ויורדים, יוצאים מהם
שלהבות אש, כצורות כפתור
ופרח. מעל כל עמוד ועמוד יש
שלה תפוחים שמכים בהם
שלה גונים, אדם ירק ולבן.
בכל גון וגון לוחטות אותיות
בולטות משלהבת ירקה של אש,
ולא שוככים לעולמים, ואין מי
שיקום עליהם.

ארבעה גלגלים תוחמים מעשה
ציור בכל עמוד ועמוד. באותם
גלגלים יש פליאות גדולות.
כשסתובבים, מוציאים מהם
זגים של זהב ואבנים יקרות. ומיד
מתפנסים בתוכם ולא נופלים
לארץ. כשיוצאים אותם זגי זהב
ואותם אבנים יקרות תוף סבוב
הגלגלים, נשמע קול שאומרים:
(ישעיה נד) זאת נחלת עבדי ה'
וצדקתם מאתי נאם ה'.

שני אריות בכל גלגל וגלגל,
אריה אחד מצד אחד, ואריה אחד
מצד אחד, וכלם מאש ירקה,
ובגלגול שסתובבים הגלגלים
מתחבקים אלה באלה, והולכים
כלם בגלגול, מתדבקים זה בזה.
כשעולים העמודים, נוהמים
האריות אלה באלה, והתפוחים
פורחים באויר ועולים למעלה
ומכים אלה באלה באויר. ושבים
למקומותיהם, ומשם נופלים.
והאריות פושטים ידיהם לקבלם,
ועולים אלה מעצמם. אי חסיד
קדוש, מי ראה חכמת האמנות

ימינא דמלכא עלאה, ודרועא דיליה.
אינון דנחתתי, אוף הכי מנגני, ואמרי שירה
אחרא יתמא. ומאן איהו. (תהלים ק) מזמור
לתודה, דאיהו יתמא, אוף הכי.

נהורא דלהון חד אתחזי. וכד מתגלגלי,
אתחזן חמש גוונין דנהורין. בכל
עמודא ועמודא. עמודין אלין פלהו חללין
מלגאו. וכד סלקי ונחתתי, נפקי מנייהו
שלהובין דנורא, כגווי חיזור ושושן. לעילא
מפל עמודא ועמודא, אית תלת תפוחין,
דבטשי בהו תלת גוונין, סומק ירוק וחרור.
בכל גוון וגוון מלהטן אתוון פלטי, משלהובא
ירוקא דאשא, ולא משתככי לעלמין. ולית
מאן דיקום עלייהו.

ארבע גלגלין מתחמן עובד ציור, בכל עמודא
ועמודא. באינון גלגלין, אית פליאן
רבין. פד מסתחין מפקין מנייהו זגין דדהבא
ואבני יקר. ומיד מתפנשי כגווייהו, ולא נפלי
לארעא. פד נפקין אינון זגין דדהבא, ואינון
אבני יקר גו אסתחרותא דגלגלין, אשתמע
קלא דאמרי, (ישעיה נד) זאת נחלת עבדי יי
וצדקתם מאתי נאם יי.

הרין ארין בכל גלגלא וגלגלא, אריא חדא
מסטרא חדא, ואריא חדא מסטרא חדא,
וכלהו מאשא ירוקא, ובגלגולא דקא מסתחין
גלגלין, מתחבין אלין באלין. ואזלי כלהו,
בגלגולא מתדבין דא בדא. פד סלקין עמודין,
מנהמן ארין אלין באלין, ותפוחין פרחין
באורא, וסלקין לעילא, ובטשי אלין באלין
באורא. ותבו לאתרייהו, ומתמן נפלי. וארין
פשטי ידיהו לנטלא לון, וסלקין אלין
מגרמייהו. אי חסידא קדישא, מאן חמא

שְׁצִיר הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא
בְּעִמּוּדִים הִלְלוּ?

בְּחֻצוֹת הַיּוֹם יוֹצְאִים שְׁנֵי נְשָׁרִים
בְּכָל גִּלְגַּל וְגִלְגַּל, וְלֹא יָדוּעַ מְקוֹם
שְׁמֵשׁ יוֹצְאִים, וְשׁוֹרִים עַל רֹאשׁ
הָאֲרִיּוֹת הִלְלוּ, וְאִזּוֹ שׁוֹכְכִים
הַעֲמוּדִים וְהַגִּלְגָּלִים, וְעוֹמְדִים
בְּקִיּוּמָם. וְהַתְּפוּחִים נוֹפְלִים עַל
פִּיהֶם שֶׁל הַנְּשָׁרִים, וּמְקַבְּלֵת
אוֹתָם. וּמִדְּ פוֹרְחִים מִפֶּה לְפֶה,
וְהוֹלְכִים וּמְשׁוֹטְטִים בִּינֵיהֶם,
וְשָׁבִים לְמְקוֹמוֹתֵיהֶם, וְלֹא יָדוּעַ
מִי הֵיא. לְאַחַר שְׁעָה וַחֲצִי
מְרִמִּים הַנְּשָׁרִים קוֹל, וּמְנַגְּגִים
גִּנוּן מְתוּק, וְנִסְתְּרִים, וְלֹא יָדוּעַ
בְּאִיזָה מְקוֹם.

סְבִיב אוֹתָם הַעֲמוּדִים יֵשׁ שְׂבָכִים
מַעֲשֵׂה צִיּוֹר. אֵשׁ אֲדָמָה וְאוֹר לְכָן
וְחוֹטֵי זָהָב סְבִיב סְבִיב סוֹבְכִים
לְכָל צַד, וּמַעֲזֵן מַיִם, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר
(זכריה ט) וְהָיָה בַיּוֹם הַהוּא יֵצְאוּ
מֵיִם חַיִּים מִירוּשָׁלַם חֻצִּים אֶל
הַיָּם הַקְּדָמוֹנִי וְחֻצִּים אֶל הַיָּם
הָאֲחֵרוֹן.

כָּאֵן פֶּרֶשׁ רֹאשׁ הַיְשִׁיבָה פְּסוּק זֶה
לְפָנִים, וְקוֹלוֹ נִשְׁמַע הַחוּצָה.
מִשְׁהִיָּה מִפֶּרֶשׁ פְּסוּק זֶה, (אי קדוש,
אי קדוש) קוֹל תִּינוּק הַתְּעוֹרֵר
מִבְּחוּץ, אוֹתוֹ תִּינוּק שְׁהִיָּה מִפֶּרֶשׁ
תְּלַמוּדוֹ, וְלִמַּד לְפָנָיו עֲמוּד אֶחָד
שֶׁל הָעוֹלָם, בְּנוֹ שֶׁל רַבִּי יְהוּדָה
שֶׁגִּדְלָת. וְאַחֲזוּ בּוֹ לְדִין, וְקוֹלוֹ
הַתְּעוֹרֵר מִבְּחוּץ בְּפִסּוּק זֶה,
וְאָמַר, מִיִּם שְׁהִים מְלֻמְטָה, אִיף
יַעֲלוּ לְמַעְלָה מִמֶּנּוּ, לְמְקוֹם עֲלִיּוֹן
יּוֹתֵר מִמֶּנּוּ בְּכִמָּה מַעְלוֹת? וּמָה
צָרִיךְ לְאוֹתָם מִיִּם לְמַעְלָה? וּמָה
מְקוֹם שְׁכָל (תְּפוּחִי) הַמְּבוּעִים
וְהַנְּחָלִים יוֹצְאִים מִמֶּנּוּ, וְאִין
הַפִּסְק לְמְבוּעִים וְהַנְּחָלִים, הַשְּׁקָה
מִמְקוֹם יָבֵשׁ? מִי רָאָה חֲפִירַת
הַבָּאָר נוֹתֵן מִיִּם לְמְבוּעַ שְׁנוּבְעֵ?
זְכוּ יְרוּשָׁלַם תִּתֵּן מִיִּם אֶל הַיָּם
הַקְּדָמוֹנִי, מְקוֹם שְׁכָל מִימֵי

חֲכָמָתָא דְאוּמָנוּ, דְצִיּוֹר קְדָשָׁא בְרִיךְ הוּא
בְּעִמּוּדֵין אֵלֵין.

בְּפִלְגֵנוּ יוֹמָא נְפָקֵי תְרִין נְשָׁרִין בְּכָל גִּלְגָּלָא
וְגִלְגָּלָא, וְלֹא יָדִיעַ אַתְר דְנִפְקֵי מִתְּמָן,
וְשָׂרִיין עַל רִישֵׁיהוֹן דְאֵלֵין אֲרִיין. וְכַדִּין
מִשְׁתַּכְּכֵי עֲמוּדֵין וְגִלְגָּלֵין, וְקִיּוּמֵי בְקִיּוּמֵיהוּ.
וְתְפוּחֵין נְפָלֵי עַל פּוּמֵייהוּ דְנְשָׁרֵי, וּמְקַבְּלֵי
לוֹן. וּמִיד פְּרַחִין מִפּוּמָא לְפּוּמָא, וְאִזְלִין
וּמְשֻׁטְטֵי בִינֵיהוּ, וְתָבוּ לְאַתְרֵיהוּ, וְלֹא יָדִיעַ
מָאן הֵיא. לְבַתֵּר שְׁעַתָּא וּפְלָגָא, נְשָׁרִין אֲרִימִין
קָלָא, וּמְנַגְּגִין נְגוּנָא תְּאִיבָא, וְאַתְטַמְרִין, וְלֹא
יָדִיעַ בְּהִי אַתְר.

סַחְרֵנֵייהוּ דְאִינוּן עֲמוּדֵין, אֵית שְׂבָכִין עוֹבְד
צִיּוֹר. אֵשׁא סוּמְקָא, וְנַהוּרָא חוּרָא,
וְחוּטֵין דְדִהָבָא, סַחֹר סַחֹר, סַחְרִין לְכָל סַטֵר.
וּמַעֲזִינָא דְמֵיא (דקע"א ע"א) כְּמָה דְאַתְ אָמַר וְהָיָה
בַיּוֹם הַהוּא יֵצְאוּ מֵיִם חַיִּים מִירוּשָׁלַם חֻצִּים
אֶל הַיָּם הַקְּדָמוֹנִי וְחֻצִּים אֶל הַיָּם הָאֲחֵרוֹן.

הָבָא פְּרִישׁ רַב מִתִּיבְתָא קָרָא דָא לְגוּ, וְקַלִּיָּה
אַשְׁתַּמַּע לְבַר. מַדְהָה פְּרִישׁ קָרָא דָא.

(אי קדישא אי קדישא) קַל יְנוּקָא אַתְעַר מְלַבֵּר, הַהוּא
יְנוּקָא דְהָה פְּרִישׁ תְּלַמוּדִיָּה, וְגַמִּיר קָמִי חַד
עֲמוּדָא דְעֻלְמָא, בְּרִיָּה דְרַבִּי יְהוּדָה, דְרַבִּית
אַנָּת. וְהוּוּ אַחֲדֵי בֵיה לְדִינָא, וְקַלִּיָּה אַתְעַר
מְלַבֵּר, בְּהֵאֵי קָרָא, וְאָמַר, מֵיא דְאִינוּן מְלַרַע
הִיךְ סְלָקִין לְעִילָא מְגִיָּה, לְאַתְר עֻלְאָה יְתִיר
מְגִיָּה, בְּכִמָּה דְרַגִּין, וּמָה אַצְטְרִיךְ לוֹן לְאִינוּן
מִיין לְעִילָא. וּמָה אַתְר דְכָל (תְּפוּחִי) מְבוּעִין
וְנַחְלִין נְפָקִין מְגִיָּה, וְלִית פְּסִיקוּ לְמְבוּעֵי
וְנַחְלֵי, אַתְשַׁקֵּיא מְאַתְר נְגִיב, מָאן חֲמָא חֲפִירָא
דְבִירָא, יְהִיב מִיין לְמְבוּעָא דְנְבִיעַ.

זְכוּ יְרוּשָׁלַם, יְהִיב מִיין אֶל הַיָּם הַקְּדָמוֹנִי, אַתְר
דְכָל מִימִין דְעֻלְמָא נְפָקֵי מִתְּמָן, וְנְבִיעִין

העולם יוצאים משם ונוכעים משם? אי חסיד קדוש, לקול זה שכתבו ושמעו כל קולות בני הישיבה של שם, ומשום זה לא יכלו בעלי הדין לקרב אליו.

בכה רבי שמעון, אמר לו, אל תבכה מנורה הקדושה, אשרי חלקך שאפלו תינוקות ממך אומרים סודות נסתרים של התורה. בא ואמר לך מה שעשו בני הישיבה על קול אותו תינוק. כשנכנס קול אותו תינוק כחץ פנימה וכלם הקשיבו לו, באותה שעה הזדעזע ראש הישיבה וכל אלו שהיו לפניו, ואמר, מי אלו שלא השאירו את אותו בן אלהים חיים להכנס? קמו ואחזו בו שלשה עמודים שעומדים לפני ראש הישיבה, ונכנס, וכל בני הישיבה נכנסו אליו. אמר ראש הישיבה, פסק פסוקך בן קדוש! אמר, עד כעת פחדתי, שהריני משיבה אחרת, וכך אמרו לי כשבעלי הדין אחזו בו. אמר לו, אל תפחד בן קדוש, פאן תהיה בינינו שבעה ימים, ותתרחץ בכל יום מטל הקדוש, ואחר כך יעלו אותך לתוף אותה ישיבה כשאר התינוקות מכאן.

פתח הווא ינוקא ואמר, והיה ביום ההוא, לא ידוע מיהו. אלא בכל מקום ביום ההוא, יום אחרון הוא. למה נקרא יום ההוא? אלא זהו יום שאוחזו סוף בראש. ראשית נקרא הווא, כמו שנאמר (במדבר יח) ועבד הלוי הוא. עבודת הלוי לדרגה שנקראת הווא, טמיר ונגנו. ונקרא הווא (ה' הווא), להראות סוף כל המעלות, שהיא ראשית, והכל אחד. ומשום שהוא סוף, התוסף בו ה'. (הלוי הוא טמיר ונגנו. ונקרא יום ההוא להראות סוף של כל הדרגות, שאחזו תחלה, והכל אחד).

מניה. אי חסידא קדישא, לקלא דא אשתכחו, וציייתו כל קלין דבני מתיבתא דתמן, ובגין כן לא יכילו מארי דדינא למקרב גביה.

בכה רבי שמעון, אמר ליה לא תבכי בו צינא קדישא, זפאה חולקך, דאפילו ינוקי, מנף אמרי רזין סתימין דאורייתא. תא, ואימא לך, מה דעבדו בני מתיבתא על קליה דההוא ינוקא, כד עאל קליה דההוא ינוקא, כגירא לגו, וכלהו צייתי ליה. בההיא שעתא אזדעזע רב מתיבתא, וכל אינון דהוו קמיה, ואמר, מאן אינון דלא שבקין לההוא ברא דאלהא חייא, למיעל. קמו ואחידו ביה תלת עמודין דקיימי קמי רב מתיבתא, ועאל. וכל בני מתיבתא אתפנשו לגביה, אמר רב מתיבתא, אימא קראיך ברא קדישא.

אמר, עד כען דחילנא, דהא אנא ממתיבתא אחרינא הוינא, והכי אמרו לי, כד מארי דדינא הוו אחדין ביה. אמר ליה, לא תדחל ברא קדישא, הכא תהא בינא שבעה יומין, ותתסחי בכל יומא מטלא קדישא, ולבתר יסלקון לך לגו ההוא מתיבתא בשאר ינוקי דהכא.

פתח הווא ינוקא ואמר, והיה ביום ההוא. הווא, לא ידע מאן הווא. אלא בכל אתר ביום ההוא, יומא בתראה הווא, אמאי אקרי יום ההוא. אלא דא הווא יומא דאחיד סופא בשירותא. שירותא אקרי הווא, כמה דאת אמר (במדבר יח) ועבד הלוי הוא פולחנא דלוי, לדרגא דאקרי הווא, טמיר ונגני. ואקרי הווא (ח' הווא), לאחזאה סופא דכל דרגין, דאיהו שירותא, וכלא חד. ובגין דאיהו סופא, אתוסף ביה ה'. (כ"א הלוי הוא טמיר ונגני. ואקרי יום ההוא, לאחזאה סופא דכל דרגין, דאחיד שירותא וכלא חד).

עתידה ירושלים להוציא מים ולנבוע מבווע. כאן יש לומר, סוף לכל הדרגות אינה ירושלים, אלא ודאי ירושלים ויום ההוא, הכל אחד. מה בין זה לזה? אלא ירושלים, כל הדרגות הקדושות שלה, כשסובבים נקראים ירושלים, וכך נראים. ויש דרגות שסובבות, ונקראות עזרות. אלה פנימיות ואלה בחוץ. ויש דרגות שנקראות כשסובבות לשכות.

(כשמתסובבות אלו הפנימיות ואלו לבחוץ, נקראו ירושלים. ויש דרגות שסובבות, ונקראות עזרות. ויש דרגות שנקראות לשכות) ויש דרגות שנקראות כשסובבות היכל ודביר. לפנים מפל אלו הדרגות יש נקדה אחת, (תהלים מה) כבודיה בת מלך פנימה. נקדה זו נקראת יום ההוא, וסימנך - (דברים א) ההוא יקרא ארץ.

ובשניעמד יום זה מתוך שבכי העזרה, תקום נביעת מים, ואותה נביעה תהיה מהים הקדמוני, כמו אמא שפנה בין זרועותיה, ומרב חלב שיונק, מתמלא פיו ונתגדל בו, מריק חלב לפי אמו. כך חצים אל הים הקדמוני.

רקחו ראש הישיבה ונשקו. אמר, חייך (חיי עולם שדבר זה כף), כף פרשוהו בישיבת הרקיע, וכך זה ודאי. ים האחרון - מעלות אחרונות שלה. אי חסיד קדוש, כמה חדוה על חדוה נתוספה באותו תינוק תוף בני הישיבה. עשרים ושבע טעמי התורה, אמר אותו תינוק. ושבעים פתרים עטרו לאביו באותו יום. אשרי חלקו מי שזוכה ללמד את בנו. אמר רבי שמעון, לא זכה אביו ללמד. אמר, אביו השאיר.

וכוד נסתר היה בתינוק זה על מה שהסתלק מהעולם ועל שרצו לדון דינו (בגלות) ונצל ממנו. זה היה בגלוי, שהיה מביש לרבו

זמונא ירושלים לאפקא מיין, ולנבועא נביעו, הקא אית לומר, סופא דכל דרגין, לאו איהו ירושלים, אלא ודאי ירושלים ויומא ההוא כלא חד. מה בין האי להאי. אלא ירושלים, כל דרגין קדישין דילה, פד אסתחרן, אקרון ירושלים. והכי אתחמאן. ואית דרגין דסתרון, ואקרון עזרות, אלין פנימאין, ואלין לבר. ואית דרגין דאקרון פד אסתחרן, לשכות. (ס"א) כד אסתחרן אלו פנימאין, ואלין לבר. אקרון ירושלים. ואית דרגין דסתרון, ואקרון עזרות, ואית דרגין דאקרון לשכות) ואית דרגין דאקרון פד אסתחרן. היכל ודביר. לגו מפל אינון דרגין, אית חד נקודה, (תהלים מה) כבודיה בת מלך פנימה. נקודה דא, אקרי יום ההוא, וסימנך (דברים ג) ההוא יקרא ארץ.

וכד יקום יומא דא, מגו שבכין דעזרה יקום נביעו דמיא, וההוא נביעו מן הים הקדמוני להוי. פגוונא דאמא, דברה בין דרועהא, ומסגיאו חלבא דניק, אתמלי פומיה, ואתרבי ביה, אריק חלבא לפומא דאמיה. כך חצים אל הים הקדמוני.

נטויה רב מתיבתא, ונשקיה. אמר חייך (ס"א) חיוו דעלמא דמלה דא הכי), אוקמוה במתיבתא דרקיעא, והכי הוא ודאי. ים האחרון: דרגין בתראין דילה. אי חסידא קדישא, כמה חדוה על חדוה, אתוסף פההוא ינוקא, גו בני מתיבתי. עשרין ושבע טעמי דאורייתא, אמר ההוא ינוקא. ושבעין פתרין אעטרוה לאבוה פההוא יומא. זפאה חולקיה, מאן דזכי למילף לבריה. אמר רבי שמעון, לא זכה אבוה למילף ליה. אמר, אבוה שבק.

ורזא סתימא (דף קע"א ע"ב) הוה בהאי ינוקא, על מה דאסתלק מעלמא, ועל דבעו למידן דיניה, (ס"א פאתגלייא) ואשתזיב מניה, דא הוה

לפני הכל בשאלות וקשיות שלו, ולא חשש ללכת לאחר להתקין תלמודו, והחליש דעת רבו, ולכן רצו לדון אותו בדין קשה. ומשום כך, אף על גב שנצל מבעלי הדין, לא נצל כאן. שבעה ימים היו שלא השתלם דיוקנו (דינו).

וכשהיה מתרחץ, בכאב יתר לפני הכל פל אותם שבעה ימים עד שהשתלם דיוקנו. ועל שהסתלק מהעולם לא תרצה לדעת. אי רבי, אי רבי, אשרי חלקך!

בא וראה, תחת העגול של אותם שבכים ששם, באותם מים של אותו מבויע המעין, נרשם מבויע אחד, ומתפשט ויוצא החוצה, ונכנס לתוך הים הגדול, (ששם) ורושם בו דרך בלב הים, וממנו שותה לוייתן ורנה ושמח, ומתרבה ברבוי. וכשיוצא מבויע אחר, אותו מבויע מתפשט והולך בסתר תחת התהום לתוך הים האחרון. וכל אותם מים זידונים ומים תקיפים מנמיך אותם ומכופף אותם שלא יצאו לחבל בכני העולם. וסימן - (ישעיה מג) הנותן בים דרך ובמים עזים נתיבה.

ובאמצע אותה עזרה יש שני כרובים, מעשה אפנות של המלך הקדוש, ולא יכולים לעמד בהם עליונים ותחתונים. ותחתיהם עתידים כל ישראל לעמד, שלא יצאו מתחת כנפיהם החוצה, זכאים יהיו כל הנכנס תחת כנפיהם. שלשה עשר אלף מגדלים של שמש שמאיר מניצוץ של מרגלית בצעצוע (בניצוץ) פראוי. ראש הישיבה בגלל זה זכה לאותו כבוד.

מי יכול לומר מאותם דברים שמתחדשים בכל יום מלפני ראש הישיבה. אי רבי, בכל זמן שרוחות זכרים עלות למעלה,

באתגלייא, דהוה מכסיף לרביה קמי כללא, בשאלתין וקושטין דיליה, ולא חייש למהך לאתרא, לאתקנא תלמודי, וחליש דעתא דרביה. ועל דא בעו למידן ליה בדינא תקיפא. ובגין כך, אף על גב דאשתזיב ממאריהון דדינא, לא אשתזיב הכא. שבעה יומין הוי דלא אשתלים דיוקניה. (ס"א דיניה) ופד הוה אסתחי, בפאבא יתירא קמי כללא כל אינון שבעה יומין עד דאשתלים דיוקניה. ועל דאסתלק מעלמא לא תבעי למנדע. אי רבי, אי רבי, זכאה חולקך.

הא חזי, תחות עגולא דאינון שבכין, דתמן באינון מיין דההוא נביעו דמעיינא, אתרשים נביעו חד, ואתפשט ונפיק לבר, ועאל גו ימא רבא. (דחפן) ורשים ביה ארחא בלבא דימא, ומיניה שתי לוייתן, ורני, וחדי, ואתרבי ברבויא. וכד נפיק נביעו אתרא, ההוא נביעו אתפשט ואזיל בטמירו, תחות תהומא, לגו ימא בתראה. וכל אינון מים זדונים, ומיין תקיפין, מאיך לון, וכפיף לון, דלא יפקון לחבלא בני עלמא. וסימן (ישעיה מג) הנותן בים דרך ובמים עזים נתיבה.

ובאמצעיתה דההיא עזרה, אית תרין כרובים, עובדא דאומנא דמלכא קדישא.

ולא יכלין לקיימא בהו, עלאין ותתאין. ותחותיהו זמנין כל ישראל לקיימא, דלא יפקון מתחות גדפייהו לבר, זכאין ליהוון, כל דעאלין תחות גדפייהו. תליסר אלפי מגדלין דשמשא, דנהיר מניצוצא דמרגלא בצעצועא (ס"א בניצוצא), פדקא יאות. רב מתיבתא בגין כך זכה ליהוה יקר.

מאן יכיל למימר, מאינון מלין דקא מתחדשן בכל יומא, מקמי רב מתיבתא, אי רבי,

בְּכָל זְמַנָּא דְרוּחִין דְכוּרִין סִלְקִין לְעֵילָא. נְשִׁין
בְּהֵיּוֹא זְמַנָּא נְפָקִי כְּלָהוּ, וּמִתְפַּנְשִׁי לְגוּ הֵיכְלָא
דְּבִתְיָה תַּמָּן, וְחֻדְאִין תַּמָּן, בְּכַמְּה מַלִּין עֵתִיקִין.
וּמִתַּמָּן נְפָקִין, וְעֵאלִין כְּלָהוּ. וְהֵיא עֲמָהוּן, לְגוּ
הֵיכְלָא דְסָרַח. וְחֻדְאִין בְּכַמְּה מַלִּין חֻדְתִּין
וְעֵתִיקִין, וּמִתַּמָּן נְפָקִין וְהֵיא עֲמָהוּן, וְעֵאלִין
לְגוּ הֵיכְלָא דְיוֹכְבָד. וְכֵן בְּכָל אֵינוֹן הֵיכְלִין.

הַשְּׁתָא רַבִּי אִימָא לָךְ רְזָא חֻדָא. תָּא חֲזִי, בְּכָל
שְׁמִטָה וּשְׁמִטָה, פְּרוּזָא נְפִיק,
אֲתַפְנִישׁוּ גּוּבְרִין וְנְשִׁין, וְכָל אֵינוֹן בְּנֵי
מְהִימְנוּתָא, וְסָלִיקוּ. פְּדִין כְּלָהוּ מִתַּפְשֻׁטִין
דְּכוּרִין וְנְשִׁין, וְסִלְקִין. וְכָל אֵינוֹן יְנוּקֵי מִחֻלְב,
עֵאלִין לְגוּ מִתִּיבְתָא (ס"א אֲתַפְנִישׁוּ בְנֵי מְהִימְנוּתָא גּוּבְרִין וְנְשִׁין
וְכָל אֵינוֹן יְנוּקֵי מִחֻלְב וְסָלִיקוּ. פְּדִין כְּלָהוּ מִתַּפְשֻׁטִין דְּכוּרִין וְנְשִׁין, וְסִלְקִין.
וְכָלֵהוּ עֵאלִין לְגוּ מִתִּיבְתָא) דְּרַקִיעָא, וְחֻדְאִין חֻדְוָה,
וְעֵלְוִיא דְלָהוּן, וְתַמָּן חֻדוּ עַל חֻדוּ. וְהֵהוּא נְעַר
דְּמִפְתָּחַן דְּמֵאֲרִיָה בִידֵיהּ, קָם וְאָמַר לוֹן כְּמָה
מַלִּין חֻדְתִּין וְעֵתִיקִין, וְכָלֵהוּ חֻמָּאן חֻדְוָה,
דְּלִית חֻדְוָה כְּהֵיא חֻדְוָה.

לְבַתָּר עֵאלִין כְּלָהוּ לְגוּ כְּמָה פְּרוּכְתִין, וְכְמָה
הֵיכְלִין גְּנִיזִין תַּמָּן. דְּאֵינוֹן נְהִרִין בְּנַעַם
יְי, בְּגוּ הֵיכְלָא דְאַהֲבָה דְקוּדְשָא בְּרִיף הוּא.
וְדָא הוּא דְכְתִיב, (תהלים כז) לְחַזוֹת בְּנוּעַם ה'
וְלִבְקַר בְּהֵיכְלוֹ. לְבַתָּר פְּרַחִין יְנוּקִין לְעֵילָא,
וְאֵינוֹן פְּרַחִין לְתַתָּא, וּמְהֵדְרִין לְדוּכְפִיָּהוּ,
וּמִתְלַבְשָׁן כְּדַבְּקֵי מִיתָא. זַפְּאָה עֲמָא דְכָל טוּבָא
דְּהֵהוּא עֲלָמָא מִחֻפְּאִין.

אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, כְּמָה מִתִּיקִין מַלִּין דְּשְׁמַעְנָא.
זַפְּאָה חוּלְקָא דִידֵי, דְּזַכִּינָא לְכָל הָאֵי
לְמִשְׁמַע, זַפְּאָה יוּמָא דְנְפִיקְנָא הָכָא. אָמַרִי
לִיָה רַבִּי, תְּלַת יוּמִין אֵית לָן רְשׁוּ לְמִיתֵי גַבְרָי,
וְלְבַתָּר יוּמָא חַד (ס"א גִּיזִיל וְלָא אֵית לָן רְשׁוּ לְמִיתֵי, כְּהֵהוּא יוּמָא
אֲתוּסָף) חֻדְוָה דִילָךְ.

נְשִׁים בְּאוֹתוֹן זְמַן יוֹצְאוֹת כְּלָן,
וּמִתְפַּנְסוֹת לְתוֹף הֵהִיכַל שְׁשֻׁם
בְּתִיָּה, וּשְׁמַחוֹת שְׁשֻׁם בְּכַמְּה דְכָרִים
עֵתִיקִים. וּמִשְׁשֻׁם יוֹצְאוֹת, וְנִכְנְסוֹת
כְּלָן. וְהֵיא עֲמָהוּן, לְתוֹף הֵיכְל
סָרַח, וּשְׁמַחוֹת בְּכַמְּה דְכָרִים
חֻדְשִׁים וְעֵתִיקִים, וּמִשְׁשֻׁם יוֹצְאוֹת
וְהֵיא עֲמָהוּן, וְנִכְנְסוֹת לְתוֹף הֵיכְל
יּוֹכְבָד. וְכֵן בְּכָל אוֹתָם הֵיכְלוֹת.
כְּעַתָּה, רַבִּי, אָמַר לָךְ סוּד אַחַד.
בָּא וּרְאָה, בְּכָל שְׁמִטָה וּשְׁמִטָה
הַפְּרוּז יוֹצָא: הַתְּכַנְסוּ גְבָרִים
וְנְשִׁים וְכָל אוֹתָם בְּנֵי הָאֵמוּנָה
וְעֵלּוּ. אֲזַ כְּלָם מִתַּפְשֻׁטִים, זְכָרִים
וְנְשִׁים, וְעוֹלָיִם. וְכָל אוֹתָם
תִּינוּקוֹת מִחֻלְב נִכְנְסִים לְתוֹף
לְשִׁיבַת (הַתְּכַנְסוּ בְנֵי הָאֵמוּנָה גְבָרִים וְנְשִׁים,
וְכָל אוֹתָם יּוֹנְקֵי חֻלְב, וְעֵלּוּ. אֲזַ כְּלָם מִתַּפְשֻׁטִים,
גְבָרִים וְנְשִׁים, וְעוֹלָיִם. וְכְלָם נִכְנְסִים לְתוֹף לְשִׁיבַת)
הַרְקִיעַ, וּשְׁמַחוּ מִכְּחֻדְוָה וְעֵלְוִי
שְׁלָהֶם, וְשֻׁם שְׁמַחָה עַל שְׁמַחָה.
וְאוֹתוֹ נְעַר שְׁמַפְתָּחוֹת רַבּוֹנוּ כִּידוּ
עוֹמֵד, וְאָמַר לְהֶם כְּמָה דְכָרִים
חֻדְשִׁים וְעֵתִיקִים, וְכְלָם רוּאִים
שְׁמַחָה שְׁאִין שְׁמַחָה כְּאוֹתָהּ
שְׁמַחָה.

אַחַר כֵּן נִכְנְסִים כְּלָם לְתוֹף כְּמָה
פְּרוּכוֹת, וְכְמָה הֵיכְלוֹת גְּנִיזִים
שְׁשֻׁם, שְׁהֶם מֵאִירִים בְּנַעַם ה' בְּתוֹף
הֵיכְל אַהֲבַת הַקּוּדְשׁ בְּרוּף הוּא,
וְזֵהוּ שְׁפָתוּב (תהלים כז) לְחַזוֹת
בְּנוּעַם ה' וְלִבְקַר בְּהֵיכְלוֹ. אַחַר כֵּן
פּוֹרְחִים הַתִּינוּקוֹת לְמַעְלָה, וְהֶם
פּוֹרְחִים לְמַטָּה, וְחוּזְרִים
לְמִקוּמוֹתֵיהֶם וּמִתְלַבְשִׁים
כְּבַתְחֻלָּה. אֲשֶׁרֵי הַעֵם שְׁלָכַל טוּב
אוֹתוֹ עוֹלָם מְצַפִּים.

אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, כְּמָה מִתוּקִים
הַדְּבָרִים שְׁשְׁמַעְנוּ. אֲשֶׁרֵי חֻלְקֵי
שְׁזִיכִיתִי לְכָל לְשַׁמְעַ אֶת כָּל זֶה.
אֲשֶׁרֵי הַיּוֹם שְׁיִצְאֵתִי לְכָאֵן. אָמַרוּ
לוֹ, רַבִּי, שְׁלֹשָׁה יָמִים יֵשׁ לָנוּ
רְשׁוֹת לְבָא אֵלֶיךָ, וְאַחַר כֵּן יוֹם
אַחַד (נִלְךָ, וְאִין לָנוּ רְשׁוֹת לְבָא. בְּאוֹתוֹ יוֹם
נוֹסַפָּת) שְׁמַחָה שְׁלָךְ.

הוא מושף משיכות מצדו, ונסתר ומתפסה תחת מקום שנקרא תא הרצים עד חצות הלילה. מאחר חצות הלילה יוצאת שלהבת עמוד יצחק, ומפה בתרנגול הזה שנקרא גבר, כמו גבר אחר עליון ממנו. פיון שמפה בו גבר זה, קורא ונותן ששה קולות, וכלם בהשכל.

בשעה שהוא קורא, כל תרנגולי העולם הזה קוראים, ויוצאת ממנו שלהבת אחרת ומגיעה תחת פנפיהם, וקוראים. מה הוא קורא? בשעה ראשונה קורא ואומר: (תהלים כט) קול ה' בכח קול ה' בהדר. ובשעה שניה קורא ואומר: (מיכה ו) קול ה' לעיר יקרא, (תהלים כט) קול ה' שבר ארזים. בשעה שלישית קורא ואומר: קול ה' חצב להבות אש. בשעה רביעית קורא ואומר: קול ה' יחיל מדבר וגו'. בשעה חמישית קורא ואומר: קול ה' על המים וגו'. בשעה ששית קורא ואומר: קול ה' יחולל אילות וגו'. ואחר כך קורא ואומר: (ישעיה מ) קול אמר קרא ואמר מה אקרא וגו'. וזהו התרנגול שקורא ולא שוכך, ואחר כך קורא כמו מקדם.

ומה קורא? כל מעשי בני העולם, משום שהוא בעל התיק (של החקמה) וקסת הסופר במתניו, וכל מעשי בני העולם פותב בכל יום. ובלילה לאחר שקורא כל הקריאות הללו, קורא כל מה שכתב ביום.

ואלמלא רגליו אצבעות שלו, שהם שתי דרגות - אחד אותו שעומד באמצע שהוא גדול, ואותו שעומד מאחר שהוא קטן, שמעפבים אותו - ישרף העולם בשלהבותיו. ומה עושים? פיון שעולה הבקר וחוט אור יוצא מצד דרום, אז

איהו משיף משיכו מסטרא דיליה, ואתטמר ואתחפא תחות אתר דאקרי (מלכים א יד) תא הרצים, עד פלגו ליליא. מבתר פלגו ליליא, שלהובא דעמודא דיצחק נפיק, ובטש בהאי תרנגולא דאקרי גבר, פגוונא דגבר אחרא עלאה עליה. פיון דבטש ביה האי גבר, קרי ויהיב שית קליון, וכלהו בסכלתנו.

בשעתא דאיהו קרי, כל תרנגולין דהאי עלמא קראן, ונפיק מניה שלהובא אחרא, ומטי לון תחות גדפיהו, וקראן. איהו מה קרי. בשעתא קדמאה קרי ואמר, (תהלים כט) קול יי בפח קול יי בהדר. ובשעתא תניינא קרי ואמר, (מיכה ו) קול יי לעיר יקרא (תהלים כט) קול יי שובר ארזים. בשעתא תליתאה קרי ואמר, קול יי חוצב להבות אש. (דף קע"ב ע"א) בשעתא רביעאה קרי ואמר, (תהלים כט) קול יי יחיל מדבר וגו'. בשעתא חמישאה קרי ואמר, קול יי על המים וגו'. בשעתא שתיתאה קרי ואמר, קול יי יחולל אילות וגו'. לבתר קרי ואמר, (ישעיה מ) קול אמר קרא ואמר מה אקרא וגו'. ודא איהו תרנגולא דקרי, ולא שכיך ולבתר קרי כמלקדמין.

ומאי קרי. כל עובדין דבני עלמא, בגין דאיהו מאריה דאחמתא (כ"א דהכמתא) וקסת הסופר בחרצוי. וכל עובדין דבני עלמא כתיב בכל יומא. ובלייליא, בתר דקרי כל קריאן אליון, קרי כל מה דכתב ביומא.

ואלמלא רגלוי אצבעאן דיליה, דאינון תרין דרגין, חד ההוא דקיימא באמצעיתא. דאיהו רב. וההוא דקיימא מאחרא, דאיהו זעיר, דקא מעפבין ליה, יהא מוקיד עלמא בשלהובוי. ומה עבדי. פיון דסליק צפרא, וחוטא דנהירו נפיק מסטר

מתחברים כלם ונעשים שתי רגלים שני טלפי עגל, לקיים הפתוב (יחזקאל א) וכף רגליהם ככף רגל עגל. והרי ידעת סוד זה. שאלת ענף הגרן.

לתוף עזרה זו יש שלש מאות וששים וחמשה היכלות, כחשבון ימות השנה. ובכל פתח ופתח פתוב: יהי שלום בחילוף שלוה בארמנותיך (תהלים קכב). לא ידוע מהו בהיכלות האלה, אלא כלם נראים מעשה ציור. שבעה סדרי מרגליות נראים אלו באלו בכל אחד ואחד.

אי חסיד קדוש, כמה משבח ראש הישיבה היכל אחד שהוא בראש צד מזרח העזרה הזו, משום שארבעה הם בארבעת צדדי העולם. אבל היכל של צד מזרח מרבה אורותיו יותר מכלם.

יום אחד בים הגדול יצא לויתן, וכל הים הודעו, וכל הדגים הלכו לכאן ולכאן. פשהגיע הלויתן לפתח פתח התהום, מתחיל לשמח, ושכף שם התהום, אלא אותו כמראה המעין, ומתפסים האורות, ולא נראו כל אותם אורות, פרט לאור ההיכל שבצד המזרח הזה.

אותה מרגלית שמוציא הלויתן מתוף אותו תהום שנקרא סגדו"ן, ממה נעשתה? אלא יום זה שמוציא הלויתן שהודעו הים, יום שנחרב בית המקדש, הוא ט' באב. ואותה מרגלית, שכשזוכר הקדוש ברוף הוא את בניו וזורק שתי דמעות לתוף הים הגדול, אחת נופלת לתוף תהום זה שנקרא סגדו"ן, ואחת נופלת לתוף תהום אחר שנקרא גילב"א. משום שחמשה תהומות אחרים הם בים הגדול, אבל לא חשובים כאלו האחרים. וכיון שנופלות אלו הדמעות, צפות תוף תהום

דרום, פדין מתחברין בלהו, ואתעבדין תרין רגלין תרין טלפין כעגלא, לקיימא דכתיב (יחזקאל א) וכף רגליהם ככף רגל עגל, והא ידעת רזא דא. שאלת ענפא דגורן.

לגו בעזרה דא, אית תלת מאה ושתיין וחמשה היכלין, פחושבן יומי שתא. ובכל פתחא ופתחא כתיב, (תהלים קכב) יהי שלום בחילוף שלוה בארמנותיך. לא ידיע מאי הוא בהני היכלין, אלא כלהו, אתחמן עובד ציור. שבע סדרין דמרגלאן אתחמן אלין באלין, בכל חד וחד. אי חסידא קדישא, כמה משבח רב מתיבתא היכלא חדא, דאיהו בריש סטר מזרח דעזרה דא, בגין דארבע אינון בד' סטרין דעלמא, אבל היכלא דסטר מזרח, אסגי נהורין דיליה נתיר מפלהו.

יומא חד, בימא רבא, לויתן נפיק, וכל ימא אזדעזע, וכל נויני אזלין לכאן ולכאן, בד מיטי לויתן בפתחא דפתחא דתהומא, שארי למחדי, ואשתכף תמן תהומי, אלא ההוא כחיזו דמעין, ואתחפין נהורין, ולא אתחזון כל אינון נהורין, בר נהורא דהיכלא דבסטר מזרח דא.

תהוא מרגלא דקא אפיק לויתן, מגו ההוא תהומא דאקרי סגדו"ן, ממה אתעביד. אלא יומא דא דקא אפיק לויתן, דאזדעזע ימא, יומא דאתחרב בי מקדשא, ט' באב איהו. וההוא מרגלא, דכד דכיר קדשא ברין הוא לבנוי, ואושיד תרין דמעין לגו ימא רבא, חד נפיל לגו תהומא דא דאקרי סגדו"ן, וחד נפיל לגו תהומא אחרא דאקרי גילב"א.

בגין דחמש תהומי אתרנין אינון בימא רבא. אבל לא חשיבין פהני אתרנין, וכיון דנפלי אינון דמעין, קפאן גו תהומי חד. וחד

אָחד. וְאֶחָד נִטְבַּע תּוֹף תְּהוּם שְׁנִקְרָא גִילְבָּ"א.

שְׁלֵמִיטָה תּוֹף שְׁמֵרֵי הַיַּיִן, שְׁמֵרֵים רַעִים, יוֹצֵא עֲרֵעוּר אֶחָד מִקְטָרֵג, מִזִּיק קַדְמוֹן, וְהוּא בְרוּחַ דְּמוּת אָדָם כְּשֶׁמֶתְקָרֵב לְקֹדֶשׁ. פִּיּוֹן שְׁנַעֲבֹר מִשֵּׁם וְרוֹצֵה לְרַדֵּת לְמִטָּה לְהִתְלַבֵּשׁ בְּלִבוּשׁ לְהִזִּיק אֶת הָעוֹלָם, יוֹרֵד הוּא וּמִרְפָּבוֹתָיו, וּלְבוּשׁ קַדְמוֹן שְׁלֹבֵשׁ תְּבִנִית שׁוֹר, דְּמוּת שׁוֹר. וְרֵאשׁוֹן לְגִזְקִין מֵאוֹתָם אֲרַבְּעָה הוּא שׁוֹר, וְאוֹתָם אֲרַבְּעָה אַבוֹת לְהִזִּיק הָעוֹלָם. וְכֻלָּם שְׁלֹשָׁה אַבוֹת זִיקִין פָּרֵט לְשׁוֹר כְּלָם שְׁלוֹ.

וְעַל זֶה כְּתוּב, (תהלים קו) וַיִּמְירוּ אֶת כְּבוֹדָם בְּתִבְנִית שׁוֹר אֲכַל עֵשֶׂב. מֵהוּ אֲכַל עֵשֶׂב? הֲרֵי דְרָשְׁנוּ בּוֹ, אֲבָל עָקֵר הַדְּבָר מִתְמַצִּית הַלְחָם, וְלֹא מִשְׁבַּעַת מִיַּיִן דָּגָן, אֵינן לוֹ בְּהֵם חֶלֶק, וְלֹא רְאוּי לוֹ לְהִיּוֹת שֵׁם.

מִמְקוֹמוֹתֵיהֶם, וְאַלְהָה יוֹשְׁבִים בְּמִקְוֹמוֹתֵיהֶם. עַד שְׁלֹא יוֹצְאִים אֵלָיו, מְזַמְנִים אֵלָיו. אוֹר וְהַתְּנוּצָצוֹת שְׁלֵהֶם אֵינן הַעֲצִינִים יְכוּלוֹת לְסַבֵּל. הוֹלְכִים מִסְּבִיב, אֵינן הֵם שׁוֹכְכִים לְעוֹלָמִים.

כְּשֶׁמֶסְתַּפֵּל בֵּן אָדָם בְּהִיכַל זֶה, מִיָּד בְּהִסְתַּפְּלוֹת רֵאשׁוֹנָה נִרְאָה קֶטַן וְלֹא קֶטַן, מִסְתַּפֵּל יוֹתֵר - נִרְאָה גְדוֹל. עוֹד מִסְתַּפֵּל - נִרְאָה יוֹתֵר גְדוֹל. כָּל מֵה שֶׁמֶסְתַּפֵּל, כָּף נִרְאָה בְּהַתְּפַשְׁטוֹת גְדוֹל וְעֵלְיוֹן, עַד שֶׁנִּדְמָה בְּהִסְתַּפְּלוֹת כְּמֵלֵא נִימָה שְׁאִין לָהּ שַׁעוּר.

מַעֲשִׂים גְדוֹלִים לְפָנִים שְׁלֹא יְרוּעָה אֲפָנוּתָם, מִשֵּׁם מְאִירָה עֲזָרָה וְכָל מֵה שְׁיֵשׁ בָּהּ, פָּרֵט לְפָרוּכִים שְׁאוּרָם עוֹלָה עַד רוּם הַרְקִיעַ בְּגוֹנִים רַבִּים, וְאוֹרוֹת נוֹצְצִים. אֶלֶף וְחֻמֵּשׁ מֵאוֹת וְחֻמֵּשׁ מֵאָה וְשִׁבְעִים גּוֹפְנִין, עִבְדִּין פְּרוֹת בַּעֲזָרָה זוֹ.

אֲטַבַּע גּוֹ תְּהוּמָא, דְּאֶקְרִי גִילְבָּ"א. דְּתַתָּא גּוֹ שְׁמֵרִים דְּחִמְרָא, דְּוִרְדִּיין בִּישׁוּין, נְפִיק חַד עֲרֵעוּרָא מִקְטָרֵגָא, מִזִּיקָא קַדְמָאָה, וְאִיהוּ בְרוּחָא דִּיוֹקְנָא דְאָדָם, כַּד קָרִיב לְגוֹ קֹדֶשׁ. פִּיּוֹן דְּמִתְעַבֵּר מִתְּפָן, וּבְעֵי לְנַחֲתָא לְתַתָּא, לְאַתְלַבֵּשׁא בְּלִבוּשָׁא לְנִזְקָא עֲלֵמָא, נַחֲתִית הוּא וְרִתִּיכוּי. וּלְבוּשָׁא קַדְמָאָה דְקָא נְקִיט תְּבִנִית שׁוֹר, דִּיוֹקְנָא דְשׁוֹר. וְקַדְמָאָה לְנִזְזִיקִין מֵאִינוּן אֲרַבְּעָה, שׁוֹר אִיהוּ. וְאִינוּן אֲרַבְּעָה אַבוֹת לְנִזְזִיקָא עֲלֵמָא. וְכֻלְהוּ תַלְתָּא אַבוֹת זִיקִין, בֵּר שׁוֹר, כְּלָהוּ דִּילִיָּה.

וְעַל דָּא כְּתִיב, (תהלים קו) וַיִּמְירוּ אֶת כְּבוֹדָם בְּתִבְנִית שׁוֹר אוֹכֵל עֵשֶׂב. מֵהוּ אוֹכֵל עֵשֶׂב, הָא דְרָשִׁינָן בֵּיהּ. אֲבָל עָקֵרָא דְמִלָּה, מִתְמַצִּית הַלְחָם, וְלֹא שְׁבַעַת זִינֵי דָּגָן, לִית לִיָּה בְּהוּ חוּלְקָא, וְלֹא יְאוּת לִיָּה לְמַהוּי תְּפָן.

מִדְּוִכְתִּיָּהוּ, וְאֵלִין יִתְבִּין בְּדוּכְתִּיָּהוּ, עַד לָא נָפְקִי אֵלִין, זְמִינִין אֵלִין, נְהִירוּ וְנִצְיָצוּ דְלַהוֹן, לָא יְכַלִּין עֵינִינִין לְמַסְבֵּל. אֲזֵלִין בְּסַחְרִינִין, לִית לַהוֹן שְׁכִיכוּ לְעֵלְמִין.

כַּד אִיסְתַּפֵּל בֵּר נֶשׁ בְּהַאי הִיכְלָא, מִיָּד בְּאַסְתַּפְּלוּתָא קַדְמָאָה, אֲתַחֲזִי זַעִיר וְלֹא זַעִיר, אֲסְתַּפֵּל יִתִּיר, אֲתַחֲזִי רַב. תּוּ אֲסְתַּפֵּל, אֲתַחֲזִי יִתִּיר רַב, כָּל מֵה דְאֲסְתַּפֵּל, הֲכִי אֲתַחֲזִי

בְּאַתְפֶּשֶׁטוּתָא רַב וְעֵלְאָה, עַד דְדָמִי (דף קע"ב ע"ב) בְּאַסְתַּפְּלוּתָא כְּמֵלֵא נִימָא, דְלִית לִיָּה שִׁיעוּרָא.

עוֹבְדִין סְגִיאִין לְגוֹ, דְלֹא יְדִיעַ אוּמְנּוּ דְלַהוֹן, מְנִיָּה נְהִירָא עֲזָרָה, וְכָל מֵה דְאִית בָּהּ,

בֵּר פְּרוּכִים דְנְהוּרָא דְלַהוֹן סְלֵקָא עַד רוּם רְקִיעָא, בְּגוֹוִנִין סְגִיאִין, וְנְהוּרִין מְנַצְצִין. אֶלֶף וְחֻמֵּשׁ מֵאָה וְחֻמֵּשׁ מֵאָה וְשִׁבְעִים גּוֹפְנִין, עִבְדִּין

אִיבִין בַּעֲזָרָה דָּא.

יִתִּיר - (קהלת ד) חֹבֵק אֶת יָדָיו, בְּמִרְרוֹת וְאֲנִינֵי בְּמִרְרוֹת וְאֲנִינֵי שְׁלוֹ, וְאֶחָד כֶּף - אֲכַל אֶת בִּשְׁרוֹ, בְּעַל כְּרָחוּ, שְׂאִין לוֹ רִשּׁוֹת לְשִׁלֵּט עַל דְּבַר אַחֵר. מָה עֲזָר לוֹ בְּכָל מָה שְׂמִסְטָה וְעוֹשָׂה וְעִמֵּל שְׁלֹא אַחֵר כֶּף אֵין לוֹ רִשּׁוֹת אֶלָּא עַל שְׁלוֹ, אַחֵר כֶּף מְרַקֵּד וְשִׁמְח פְּכִסִּיל בְּלִי דַעַת כְּלָל, וְהוֹלֵךְ לֵלֵא תוֹעֵלֶת וְאוֹכֵל הַבִּשְׁר. וּבִשְׂאָר אֵין לוֹ רִשּׁוֹת. מְרִירוֹת שְׁלִמְעֵלָה וְשְׁלִמְטָה, כְּשִׁישְׂרָאֵל בְּצִרָה וְאוֹכְלִים אוֹתָם שׁוֹנְאִיהֶם, וְלֹא נוֹתְנִים כַּח בְּמַעֲשֵׂיהֶם הַטּוֹבִים לְהוֹצִיא מִמֶּנּוּ.

וְאִפְּלוּ מִבִּשְׁרוֹ שֶׁהוּא מִצַּד זֶה, מִרְע לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ הַקְּדוֹשׁ, שֶׁהוּא רַחוּם וְחַנוּן. אֲבָל עַל שְׁלוֹ, רוּחַ הַקְּדָשׁ וְנִשְׁמָה קְדוֹשָׁה, אֵין עֲלִיוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים יְכוּלִים לְשִׁלֵּט עֲלָיו כְּלָל. וְעַל כֶּף כָּל הַעֲלִילוֹת וְכָל מָה שְׂמִסְטָה אוֹתוֹ רַע, שְׁחוֹשֵׁב לְשִׁלֵּט עַל רוּחַ הַקְּדָשׁ וְאַחֵר כֶּף לֹא יְכוּל, וְיָשׁוּב וְאוֹכֵל אֶת בִּשְׁרוֹ, מָה תוֹעֵלֶת הִיָּה לוֹ? וְעוֹד, שֶׁהֵם מְכַסִּים כְּלָם כְּמוֹ מְעַרְפֵּל חֲזֵק, וְאֵין שׁוֹכְכִים עֲלִיוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים.

בֵּא וְאִמַּר לָךְ דְּבַר. אִם תֹּאמַר שְׂמִמְחָה הִיא לְמִלְאָף הַמְּוֹת כְּשֶׁהוֹרֵג בְּנֵי אָדָם - לֹא. אֲבָל מִשּׁוֹם שְׂרוּאָה שְׂרִצוֹן רְבוּנוּ בְּכֶף, מִרְאָה עֲצָמוֹ בְּשִׁמְחָה לְעִשׂוֹת רִצּוֹן הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, שְׁפָתוֹב (תְּהִלִּים קמח) רוּחַ סַעְרָה עֹשֶׂה דְּבָרוֹ. אָמַר לוֹ רַבִּי שְׂמַעוֹן, וְהָרִי הוּא מְרַקֵּד וְהוֹלֵךְ בְּחִדּוּה לִפְנֵי נָשִׁים. אָמַר לוֹ, אֵי חֲסִיד קְדוֹשׁ, וְדָאֵי כֶּף זֶה, לְהִרְאוֹת לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ שְׁנוּחַ לוֹ בְּרִצּוֹן הַמֶּלֶךְ. אֲבָל הַנַּחַת שְׁלוֹ בְּהַסְפָּד הַנָּשִׁים. הוּא רוֹקֵד, וְאֲזַנּוּ לְהַסְפָּד.

אָמַר לוֹ, אִם כֶּף, מְדוּעַ הוֹלֵךְ וּמִסְטָה עַל הָאָדָם לְמַעַלָּה וּמִזְכִּיר

יִתִּיר (קהלת ד) חֹבֵק אֶת יָדָיו, בְּמִרְרוֹת וְאֲנִינֵי דִילִיָּה, וְלִבְתֵּר אוֹכֵל אֶת בִּשְׁרוֹ בְּעַל כְּרָחִיָּה, דְּלִית לִיָּה רִשּׁוֹ לְשִׁלְטָאָה עַל מְלָה אַחֲרָא. מָה אֲתִהְיֵי לִיָּה בְּכָל מָה דְאַסְטִי וְעַבִּיד וְעִמֵּל, דְּלִבְתֵּר לִית לִיָּה רִשּׁוֹ, אֶלָּא עַל דִּילִיָּה לְבְתֵר מְרַקֵּד וְחִדִּי, פְּכִסִּיל בְּלֹא דַעַתָּא כְּלָל, וְאֲזִיל בְּלֹא תוֹעֵלְתָא, וְאוֹכֵל לְבִשְׂרָא. וּבִשְׂאָר לִית לִיָּה רִשּׁוֹ. מְרִירוֹ דְעִילָא וְתַתָּא, כַּד יִשְׂרָאֵל בְּעִיאָקוּ, וְאוֹכְלֵי לוֹן שְׁנֹאִיהוֹן וְלֹא יְהִי חִילָא בְּעוֹבְדֵין טְבִין דְּלֵהוֹן, לְאַפְקָא מִנִּיהָ.

וְאִפְּלוּ מִבִּשְׂרִיָּה דְאִיהוּ מִהֵאֵי סְטֵר, אֲבִאִישׁ קָמִי מִלְפָּא קְדִישָׁא, דְאִיהוּ רַחוּם וְחַנוּן. אֲבָל עַל דִּילִיָּה, רוּחָא קְדִישָׁא וְנִשְׁמַתָּא קְדִישָׁא, לִית עֲלָאֵין וְתַתָּאֵין יְכַלִּין לְשִׁלְטָא עֲלוּי כְּלָל. וְעַל דָּא כָּל תְּסַקּוּפִין, וְכָל מָה דְאַסְטִי הֵהוּא רַע, דְּחָשִׁיב לְמִשְׁלֵט עַל רוּחָא קְדִישָׁא, וְלִבְתֵּר לֹא יְכִיל, וְיָשׁוּב וְאוֹכֵל אֶת בִּשְׁרוֹ. מָה תוֹעֵלְתָא הָוָה לִיָּה. וְעוֹד דְאֵינּוֹן חֲפָאֵן כְּלָהוּ כְּעַרְטִירָאָה תְקִיף, וְלִית שְׂכִיכוּ לְעֵלְאֵין וְתַתָּאֵין.

תָּא וְאִימָא לָךְ מְלָה. אֵי תִימָא, דְּחִדּוּ הוּא לְמִלְאָף הַמְּוֹת, כַּד קְטִיל בְּנֵי נָשָׂא. לָאוּ. אֶלָּא בְּגִין דְּחָמֵי דְרַעוּתָא דְמֵאֲרִיָּה בְּכֶף, אַחְזִי גְרַמִּיָּה בְּחִדּוּ, לְמַעַבְד רַעוּתִיָּה דְקוּדְשָׁא בְּרִיף הוּא, דְכְּתִיב, (תְּהִלִּים קמח) רוּחַ סַעְרָה עוֹשֶׂה דְבָרוֹ. אָמַר לִיָּה רַבִּי שְׂמַעוֹן, וְהָא אִיהוּ אֲזִיל וּמְרַקֵּד בְּחִדּוּה קָמִי נָשִׁין. אָמַר לִיָּה אֵי חֲסִידָא קְדִישָׁא, וְדָאֵי הָכֵי הוּא, לְאַחְזָאָה קָמִי מִלְפָּא דְנִיחָא לִיָּה בְּרַעוּתִיָּה דְמִלְפָּא. אֲבָל נִיחָא דִילִיָּה בְּהַסְפָּדָא דְנָשִׁין, אִיהוּ רְקִיד וְאוּדְגִיָּה לְהַסְפָּדָא.

אָמַר לִיָּה אֵי הָכֵי, אָמַאי אֲזִיל וְאַסְטִי עַל פִּר נֶשׁ לְעִילָא, וְאַדְכֵּר לְחֻבּוּי. אָמַר לִיָּה,

קטאָיו? אָמַר לוֹ, מִשּׁוּם שֶׁהוּא
(קהלת ד) זָקֵן וְכִסִּיל, וְחוֹשֵׁב לְשַׁלֵּט
עַל הָרוּחַ, וְכָל תְּאַוּתוֹ הִיא בְּגַלְל
זֶה. בְּסוּף לֹא שׁוֹלֵט אֲלֵא עַל שְׁלוֹ, בְּשׁוּר, וְעַל זֶה כְּתוּב (תהלים ז) יָשׁוּב
בְּשׁוּר, וְעַל זֶה כְּתוּב (תהלים ז) יָשׁוּב
עֲמַלּוּ בְּרֵאשׁוּ.

הוֹדֵךְ וְרוּצָה לְרַגֵּשׁ אֶת הָעוֹלָם,
וּמִיָּם עוֹלָיִם מִתּוֹךְ שְׂאֵר תְּהוֹמוֹת
וְרוּצִים לְכִסּוֹת הָעוֹלָם. אוֹתָן
דְּמַעוֹת רוּחַנוֹת יוֹתֵר מִכָּל אֵשׁ
שֶׁבְּעוֹלָם. וּמִתּוֹךְ תִּקְרָה הִרְתִּיחָה
שְׁלֵהֵן, קוֹפְאִים הַמִּיָּם תּוֹךְ הַיָּם
הַקְּפוּא, וְאֵלְמֵלֵא שְׂרַמְזוֹ הַקְּדוּשׁ
בְּרוּךְ הוּא וְנִשְׁבַּח אַחַת מִצַּד
אֲבָרְהָם מִעֲמוּד שְׁלוֹ וְנִרְאָה כָּל
הָעוֹלָם, לֹא יָכוֹל לְעַמֵּד אֶפְלוּ רִגְעַ
אֶחָד.

אוֹתָן דְּמַעוֹת כְּשֶׁנּוֹפְלוֹת לְתוֹךְ
הַיָּם, נִשְׁמַע קוֹל בֵּין הַיָּם עַד
מַעֲרַת הַמִּכְפֵּלָה. מִקּוֹל נִהַמְתָּם
שֶׁנִּשְׁמַע שֵׁם כְּשֶׁנִּכְנָסִים לְתוֹךְ
הַיָּם, מִתְעוֹרְרִים אֲבוֹת
הֵרֵאשׁוּנִים, וְקָמוּ, וְחִשְׁבוּ
שֶׁהַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא רוּצָה לְהַפֵּךְ
אֶת הָעוֹלָם, עַד שֶׁקוֹל יוֹצֵא וְאוֹמֵר
לָהֶם: אֵל תִּפְחָדוּ אֵהוּבִים
קְדוּשִׁים, בְּגַלְלֵכֶם זוֹכֵר הַקְּדוּשׁ
בְּרוּךְ הוּא אֶת בְּנֵיכֶם, וְהוּא רוּצָה
לְגַאֵל אוֹתָם, וְאַתֶּם תִּרְאוּ.

כִּי הָאֵלֶּפָא בֵּיתוֹת מְשֻׁלְבוֹת
וּמִצְטַרְפוֹת אֵלֶּה בְּאֵלֶּה,
וּמִתְחַבְּרוֹת בְּצִרוּף הַשֵּׁם הַקְּדוּשׁ.
כִּינֵן שְׁנֵרֵאוּ הָאוֹתִיּוֹת בְּצִרוּף זֶה,
אֵלֶּה נִגְנָנִים, וְיוֹצֵאִים אַחֲרֵיהֶם, וְכֵן
כָּלֶם. אֵלֶּה נִגְנָנִים, וְאֵלֶּה יוֹצֵאִים,
כָּלֶם לְפָנִים בְּחֵלֶל אוֹתָם
כְּפַתּוּרִים.

שׁוֹב פּוֹרְחִים שְׁלֹשׁ פְּעָמִים בְּיוֹם
בְּאִוִיר יוֹצֵאִים הַחוּצָה, וְעוֹמֵד
הַשֵּׁם בְּאַרְבַּע אוֹתִיּוֹת, תְּלוּיִים
בְּאִוִיר שְׁעָה וְחִצִּי. לְאַחַר שֶׁנִּגְנַז
זֶה מִיָּד יוֹצֵא מִתּוֹךְ חֵלֶל הָאִוִיר
שֵׁם שֶׁל שְׁתֵּים עֶשְׂרֵה אוֹתִיּוֹת,
פּוֹרַח וְתְלוּי בְּאִוִיר שְׁעָה אַחַת,

בְּגִין דְּאִיהוּ זָקֵן וְכִסִּיל, וְחִשְׁבֵּי לְמִשְׁלֵט עַל
רוּחָא, וְכָל תְּאוּבְתִיָּה בְּגִינֵי כֵךְ אִיהוּ, לְסוּף
לֹא שְׁלִיט אֲלֵא עַל דִּילִיָּה. בְּשָׂרָא דִּילִיָּה. וְעַל
דָּא כְּתִיב, (תהלים ז) יָשׁוּב עֲמַלּוּ בְּרֵאשׁוּ.

אִוִיר וּבְעֵי לְאַרְגָּשָׁא עֲלֵמָא, וּמִיָּא סְלִיקִין מִגּוֹ
שְׂאֵר תְּהוֹמִין, וּבְעָאן לְחַפְיָא עֲלֵמָא,
אִינוּן דְּמַעִין רְתִיחִין יִתִיר מִכָּל אֵשָׁא דְּעֵלְמָא.
וּמִגּוֹ תוֹקֵף דְּרִתִּיחוּ דְּלֵהוֹן, אֲקִפּוּ מִיָּא, גּוֹ יִמָּא
דְּנִקְפָא. וְאֵלְמֵלֵא דְרַמְזוֹ קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא חַד
נְשִׁיבוּ מִסְטָרָא דְאַבְרָהָם, מִעֲמוּדָא דִּילִיָּה,
וְאַחֲזֵי עַל עֲלֵמָא, לֹא יָכִיל לְמִיקָם אֶפְלוּ רִגְעָא
חַדָּא.

אִינוּן דְּמַעִין כַּד נְפִלִין גּוֹ יִמָּא, אֲשַׁתְּמַע קְלָא
בֵּין יִמָּא, עַד מַעֲרֵתָא דְכַפְלֵתָא. מִקְל
נְהִימוּ דְלֵהוֹן דְקָא אֲשַׁתְּמַע תַּמּוֹן, כַּד עָאֵלִין
גּוֹ יִמָּא, מִתְעַרְן אֲבָהֵן קְדָמָי, וְקָמוּ, וְחִשְׁבוּ
דְקוּדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּעֵי לְאַהֲפֵכָא עֲלֵמָא, עַד
דְקָלָא נְפִיק וְאָמַר לוֹן, לֹא תִדְחֵלוּ רְחִימִין
קְדִישִׁין, בְּגִינְכוֹן דְכִיר קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא
לְכַנִּיכוֹן, וְאִיהוּ בְּעֵי דְמַפְרֵק לוֹן, וְאַתּוֹן
תְּחַמוּן.

אֵלֶּפָא בֵּיתִין כְּלֵהוּ, מְשֻׁלְבָן וּמִתְצַרְפָּאן אֵלִין
בְּאֵלִין, וְאַתְחַבְּרָן בְּצִרוּפָא דְשִׁמָּא
קְדִישָׁא. כִּינֵן דְאַתְחַזוֹן אֲתוּוֹן בְּצִרוּפָא דָּא,
אֵלִין גְּנִיזִין, וְנִפְקִין אַחֲרֵנִין, וְכֵן כְּלֵהוּ. אֵלִין
גְּנִיזִין, וְאֵלִין נִפְקִין, כְּלֵהוּ לְגוֹ בְּחֵלוּלָא דְאִינוּן
כְּפַתּוּרִים.

הוּ פּוֹרְחֵי תְלַת זְמַנִּין בְּיוֹמָא בְּאִוִירָא וְנִפְקָא
לְבַר, וְקִיִּמָּא שְׁמָא בְּאַרְבַּע אֲתוּוֹן, תְּלִיִין
בְּאִוִירָא שְׁעֵתָא וּפְלָגָא, לְבַתֵּר גְּנִיז דָּא, מִיָּד
נְפִיק מִגּוֹ אִוִירָא מְחֵלוּלָא דִּילִיָּה, שְׁמָא
דְתִרִסֵּר אֲתוּוֹן, פּוֹרַח וְתִלְיָא בְּאִוִירָא, שְׁעֵתָא
חַדָּא, וְלֹא יִתִיר. לְבַתֵּר גְּנִיז דָּא, וְנִפְקָא מִיָּד

צָרוּפָא דְאַתּוּן אַחְרָנִין, שְׁמָא דכ' (דכ"ב) אַתּוּן, וְתִלְיִין בְּאִירָא שְׁעֵתָא אַחְרָא, וְאַגְנִיז. וּמִיד נְפָקִי אַתּוּן מַחְלוּלָא אַחְרָא, שְׁמָא דְתַמְנָא וְעֶשְׂרִין אַתּוּן, מִתְעַטְרִין כְּלָהוּ בְּכַתְרֵיהוּ, וְקִימִי שְׁעֵתָא וּפְלָגָא, וְאַגְנִיז דָּא. וּמִיד נְפָקִי תִלְיָא בְּאִירָא, שְׁמָא דְעֶשְׂרִין וַחֲמֵשׁ אַתּוּן בְּצָרוּפֵיהוּ, וְקִימָא שְׁעֵתָא וְתִלְת רְגָעִי, נְפָקִי אַתּוּן דְאַרְבַּעִין וְתֵרִין אַתּוּן. לְעֵלְמָא קִימָא.

שְׁמָהּ. אֵלָא אַתּוּן כּוּלְהוּ, לָא (דף קע"ג ע"א)

מִשְׁתַּכְּכִי לְעֵלְמִין, בְּלִטִי וּמִנְצְצִי לְבָר, וְסִלְקִי וְנַחְתִּי, לִית מָאן דִּיכִיל לְקִימָא בְּהוּ, בַּר מְשִׁיחַ בְּטוּרַח סְגִי. דָּא גְנִיז, לְבַתָּר דְקִימָא תֵרִין שְׁעֵתִין וְעֶשְׂרִין וְתֵרִין רְגָעִין, וְהֵאִי שְׁמָא גְלִיפָא דְע"ב אַתּוּן קָא נְפִיק. וְקִימָא וְתִלְיָא בְּאִירָא, שְׁעֵתָא וּפְלָגָא. כָּל הַגִּי שְׁמָהּ לָא נְפָקִי, וְלָא אַתְחִזוֹן, אֵלָא זְמַנָּא חֲדָא בְיוֹמָא, אָבֵל אֵינּוֹן אֵלְפָא בִיתִין, אַתְחִזוֹן פְּרַחִין בְּאִירָא, וּמְצַרְפִּין אֵלִין בְּאֵלִין, תִּלְת זְמַנִּין בְּיוֹמָא.

בַּר פְּרַחֵן אַתּוּן דְאַלְפָא בִיתִין, אֵלִין פְּרַחִין מְכָאן, וְאֵלִין מְכָאן, וּמִתְצַרְפֵּן כְּלָהוּ. כַּד נַחֲתִית תַּמָּן רַב מְתִיבְתָא, שְׂרִי, מְשִׁיחַ חֲמָא בְּצָרוּפָא דְאַלְפָא בִיתָא, אַתּוּן כְּמָה דְחֲמָא דְנִיאַל, דְאֵינּוֹן מִמַּתוֹס נְנַקְפִי אַאֲרֵן.

כָּל מַעְלֵי שְׁבַתָא, כַּד מְקַדְשִׁין יִשְׂרָאֵל יוֹמָא לְתַתָּא, כְּרוּזָא כְּרִיז לְאַרְבַּע סְטְרֵי עֵלְמָא, אַתְכִּנְשׁוּ מְשֻׁרְיִין קְדִישִׁין, אַתְקִנּוּ כְּרִסְיִין (קְדִישִׁין).

מָאן חָמִי חֲדוּה, בְּתִלְת מְאָה וְתִשְׁעִין רְקִיעִין, כְּמָה מְמַנָּן, כְּמָה שְׁלִטוּנִין, מִתְכַּנְשִׁין לְאַתְרֵיהוּ. בֵּינָן דִּישְׂרָאֵל לְתַתָּא מְקַדְשִׁין (לְקוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא), כְּדִין אַתְעַר אֵילָנָא דְחַיִּי, וְאַקִּישׁ בְּאֵינּוֹן

רְקִיעִים? כְּמָה מְמַנִּים, כְּמָה שְׁלִיטִים מִתְכַּנְסִים לְמִקְוֹמוֹתֵיהֶם. בֵּינָן שִׁישְׂרָאֵל לְמַטָּה מְקַדְשִׁים (לְקוּדְשׁ בְּרוּךְ הוּא), אִז מִתְעוֹרֵר עַץ הַחַיִּים, וּמְקִישׁ בְּאוֹתָם הָעֲלִים שְׁלוֹ רֹחַ נְשִׁיבוֹת אַחַת מִתּוֹךְ

וְלָא יוֹתֵר. אַחַר כֶּף זֶה נִגְנֹז, וְיוֹצֵא מִיד צָרוּף אוֹתִיּוֹת אַחְרוֹת, שֶׁם שֶׁל כ' (שֶׁל כ"ב) אוֹתִיּוֹת, וְתִלְוִי בְּאִוִיר שְׁעָה אַחְרַת וְנִגְנֹז. וּמִיד יוֹצֵאוֹת אוֹתִיּוֹת מַחְלָל אַחַר, שֶׁם שֶׁל עֶשְׂרִים וּשְׁמוֹנֶה אוֹתִיּוֹת, מִתְעַטְרִים כָּלֶם בְּכַתְרֵיהֶם, וְעוֹמְדִים שְׁעָה וַחֲצִי, וְנִגְנֹז זֶה. וּמִיד יוֹצֵאִים תִּלְוִיִּים בְּאִוִיר שֶׁם שֶׁל עֶשְׂרִים וַחֲמֵשׁ אוֹתִיּוֹת בְּצָרוּפֵיהֶן, וְעוֹמֵד שְׁעָה וּשְׁלֹשָׁה רְגָעִים. יוֹצֵאוֹת אוֹתִיּוֹת שֶׁל אַרְבַּעִים וּשְׁתַּיִם אוֹתִיּוֹת, וְעוֹמְדוֹת לְעוֹלָם.

הַשְּׂמוֹת. אֵלָא כָּלֶם אוֹתִיּוֹת, לָא שׁוֹכְכִים לְעוֹלָמִים, בּוֹלְטִים וְנוֹצְצִים הַחוּצָה, וְעוֹלִים וְיוֹרְדִים. אֵין מִי שֶׁיְכוּל לְעַמֵּד בְּהֶם, פְּרָט לְמְשִׁיחַ בְּטוּרַח גְּדוֹל. זֶה גְּנוּז, לְאַחַר שְׁעוֹמֵד שְׁעֵתִים וְעֶשְׂרִים וּשְׁנַיִם רְגָעִים, וְהֵשֵׁם הַחֲקוּק שֶׁל ע"ב אוֹתִיּוֹת יוֹצֵא וְעוֹמֵד וְתִלְוִי בְּאִוִיר שְׁעָה וַחֲצִי. כָּל הַשְּׂמוֹת הָאֵלֶּה לָא יוֹצֵאִים וְלָא נִרְאִים, אֵלָא פַּעַם אַחַת בְּיוֹם, אָבֵל אוֹתָן א"ב נִרְאוֹת פּוֹרְחוֹת בְּאִוִיר, וּמְצַרְפוֹת אֵלֶּה בְּאֵלֶּה שֶׁלֹּשׁ פְּעָמִים בְּיוֹם.

כְּשֶׁפּוֹרְחוֹת אוֹתִיּוֹת הָאֵלֶּף בֵּית, אֵלֶּה פּוֹרְחוֹת מְכָאן וְאֵלֶּה מְכָאן, וּמְצַרְפוֹת כָּלָן. כְּשִׁיּוֹרֵד שֶׁם רֵאשׁ הַיְשִׁיבָה, מִתְחִיל, מְשִׁיחַ רוֹאֶה בְּצָרוּף א"ב אוֹתִיּוֹת כְּמוֹ שְׂרָאָה דְנִיאַל, שֶׁהֵם: מִמַּתוֹס נְנַקְפִי אַאֲרֵן (מִנָּא מִנָּא תְּקַל וּפְרַסִין דְנִיאַל ה', כה).

כָּל עֶרֶב שְׁבַת, כְּשֶׁמְקַדְשִׁים יִשְׂרָאֵל אֶת הַיּוֹם לְמַטָּה, כְּרוּז מְכָרִיז לְאַרְבַּעַה צְדָדֵי הָעוֹלָם: הַתְּכַנְסוּ מְרַכְבוֹת קְדוּשׁוֹת! הַתְּקִינּוּ כְּסָאוֹת (קְדוּשִׁים) מִי רָאָה חֲדוּה בְּשִׁלְשׁ מְאוֹת וְתִשְׁעִים רְקִיעִים

עולם הבא, ואותם ענפי האילן מתנענעים, ועולים ריחות של העולם הבא.

אז עץ החיים מתעורר, ומוציא נשמות קדושות, ופורש על העולם. ועם כל זה נשמות יוצאות ונשמות נכנסות. אלה מעוררים אלה, אלה יוצאים ואלה נכנסים, ועץ החיים בחדוה.

ואז ישראל כלם מתעטרים בעטרות של אותן נשמות קדושות, כלם בחדוה במנוחה. וכל השבת יש להם אותה חדוה ואותה מנוחה, וכל הצדיקים שבגן, כלם עולים ומתענגים בענג עליון של העולם הבא. כיון שיוצאת השבת, כל הנשמות פורחות ועולות.

בא וראה, כשנכנסת שבת, נשמות יורדות לשרות על העם הקדוש, ונשמות הצדיקים עולות למעלה. כשיוצאת השבת, הנשמות עולות, אותן ששרו על ישראל. ונשמות יורדות, אותן נשמות הצדיקים.

כיון שעולות כל הנשמות ששרו על ישראל, עולות ועומדות בדמות לפני המלך הקדוש, והקדוש ברוך הוא שואל את כלם: איזה חדוש היה לכם באותו עולם בתורה? אשרי מי שאמר לפניו חדוש על התורה. כמה חדוה עושה הקדוש ברוך הוא. מכנס פמליה שלו ואומר: שמעו חדוש תורה שאומרת נשמת פלוני זה. וכלם מעמידים אותו דבר בשתי ישיבות. הם למטה, והקדוש ברוך הוא למעלה חותם לאותו דבר.

בא וראה, כשדבר מתחדש בתורה ונשמה שירדת בשבת התעסקה באותם דברים חדשים ועולה למעלה, כל הפמליה של

טרפין דיליה, רוח נשיבו חד מגו עלמא דאתי, ואינון ענפין דאילנא מתנענען, וסלקין ריחין דעלמא דאתי.

זהו אילנא דחיי אתער, ואפיק נשמתין קדישין, ופריש על עלמא. ועם כל דא, נשמתין נפקין, ונשמתין עאלין, אלין מתערי אלין, אלין נפקין ואלין עאלין, ואילנא דחיי בחדוה.

וכרין, ישראל פלהו מתעטרין בעטרין דאינון נשמתין קדישין, פלהו בחדוה בנייחא.

וכל השבת, אית לון ההוא חדוה, וההוא נייחא, וכל צדיקייא די בגנתא, פלהו סלקין ומתענגין בענוגא עלאה, דעלמא דאתי. כיון דנפיק שבתא, פלהו נשמתין פרחין וסלקין.

תא חזי, פד עייל שבתא נשמתין נחתין לשרייא על עמא קדישא. ונשמתין דצדיקייא סלקין לעילא. פד נפיק שבתא, נשמתין סלקין, אינון דשארו עלייהו דישראל. ונשמתין נחתין, אינון נשמתין דצדיקייא.

כיון דסלקין פלהו נשמתין דשארו עלייהו דישראל. סלקי וקיימין בדיוקנא קמי

מלפא קדישא, וקודשא בריך הוא שאיל לכלהו, מאי חדושא הוה לכו בההוא עלמא באורייתא. ופאה איהו מאן דחדושא דאורייתא אמרת קמיה. כמה חדוה עביד קדשא בריך הוא, פניש לפמליא דיליה, ואמר, שמעו חדושא דאורייתא, דאמרת נשמתא דא דפלוני, וכלהו מוקמי ההיא מלה בתרי מתיבתי. אינון לתתא, וקודשא בריך הוא לעילא, חתים לההיא מלה.

תא חזי, פד מלה אתחדש באורייתא, ונשמתא דנחתא בשבתא אתעסקת באינון מלין

מעלה מקשיבה לאותו דבר, וחיות הקדש מתרבים בכנפים ומתלבשים בכנפים. וכששואל אותם הקדוש ברוך הוא ולא משיבין, ושוקין, אז חיות הקדש מה כתוב? (יחזקאל א) בעמדם תרפינה כנפיהן, כמו שנאמר (איוב לב) פי עמדו לא ענו עוד. (נחמיה ח) וכפתחו עמדו כל העם.

ואם תאמר, למה לשתיקה קראו עמידה? אלא בדבור יש שבועה איברים שמתנענעים יחד אתו: לב, ראה, קנה, לשון, שנים, שפתים, בשר. ובשתיקה עומדים בעמדם ללא נענוע, ועל זה קוראים לשתיקה עמידה.

שחרי רב המנונא סבא אמר, (תהלים ב) ישלח עזרף מקדש וגו'. מקדש - זה קדוש ידים. ומציון יסעדה - זה המוציא, שהוא סועד לב האדם. יזכר כל מנחותיה, כל לרבות דבר אחר, זו נטילת ידים אחרונה. ועולתה ידשנה סלה - זו ברפת המזון בזמון. אם אתה עושה כן, יתן לך כלבבך וכל עצתך ימלא. ובשבת מקדש, זה קדוש הגדול. ועל דבר זה התעטרו הצדיקים בגן עדן משבת לשבת אחרת.

עוד פתח ואמר, (ישעיה מ) על הר גבה עלי לך מבשרת ציון וגו'. על הר גבה - זה ודאי הר העברים, מקום שמושה נקבר בו. והרי פרושה, ששכינה תעלה לשם ותבשר לעולם. אבל הכל הוא מבשרת ציון, זוהי חפצי בה, אשת נתן בן דוד, אם המשיח, מנחם ב"ר עמיאל, והיא תצא ותבשר, והיא בכלל מבשרת ציון.

קוד ישמע בעולם, ושני מלכים יתעוררו בעולם לערוך קרב, ויצא שם הקדוש על העולם. מה

חדתינן, וסלקי לעילא. כל פמליא דלעילא, צייתין לההוא מלה, וחיות הקדש מתרבינן בגדפין, ומתלבשן בגדפין. וכד שאיל לון קדשא בריך הוא, ולא תבין ושתיקין, כדין חיות הקדש מה כתוב, (יחזקאל א) בעמדם תרפינה כנפיהן, כמה דאת אמר (איוב לב) פי עמדו לא ענו עוד. (נחמיה ח) וכפתחו עמדו כל העם.

ואי תימא, שתיקה אמאי קרו ליה עמידה. אלא, בדבורא אית ז' שייפין דמתנענען בהדיה, לבא. ריאה. קנה. לשון. שניים. שפון. בשר. ובשתיקה קיימו בקיומיהו, בלא נענועא. ועל דא קרי לשתיקה עמידה.

דהא רב המנונא סבא אמר, (ג"א רב מתיבתא) (תהלים ב) ישלח עזרף מקדש וגו'. מקדש, דא קדוש ידים. ומציון יסעדה, דא המוציא, דאיהו סעיד לבא דבר נש. יזכור כל מנחותיה, כל לאסגאה מלה אחרא, דא נטילת ידים בתרייתא. ועולתה ידשנה סלה, דא ברפת המזון בזמון. ואי את עביד כן, יתן לך כלבבך וכל עצתך ימלא. ובשבת מקדש, דא קדושא רבא. ועל מלה דא, אתעטרו צדיקייא בגן עדן, משבת לשבת אחרא.

הו פתח ואמר, (ישעיה מ) על הר גבוה עלי לך מבשרת ציון וגו'. על הר גבוה, האי ודאי הר העברים, אתר דמשה אתקבר. והא אוקמוה, דשכינתא תסלק לתמן, ותבשר עלמא. אבל כלא איהו, מבשרת ציון, דא איהי חפצי בה, אתתא דנתן בר דוד. אימא איהי דמשיחא, מנחם ב"ר עמיאל, ואיהי תיפוק ותבשר, ואיהי בכללא דמבשרת ציון. קרא ישמע בעלמא, ותרין מלכין יתערוין בעלמא, לאגחא קרבא, ויפוק שמא קדישא על עלמא. מה תבשר ותימא. (ישעיה מ)

תבשר ותאמר? (שם) הנה ה' אלהים בְּחֶזֶק יְבֵא וְזָרְעוּ מוֹשְׁלָה לוֹ. הנה שְׁכָרוּ אֶתוֹ וּפְעוּלָתוֹ לִפְנֵינוּ. הנה שְׁכָרוּ אֶתוֹ וּפְעוּלָתוֹ לִפְנֵינוּ. הנה שְׁכָרוּ אֶתוֹ - שֶׁהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא מְכַרֵּז בְּכָל פְּמִלְיָה שֶׁל מַעֲלָה וַיֹּאמֶר לָהֶם: הִתְכַּנְּסוּ וְדוּנוּ דִין, מִי שֶׁמָסַר נַשְׁמָתוֹ עַל קִדְשֵׁי שְׁמִי מֵהוּ שְׁכָרוּ? וְאַלּוֹ יֹאמְרוּ כִּף וְכָף. מִי שֶׁסָּבַל פְּמָה חֲרוּפִים וְגִדּוּפִים בְּכָל יוֹם עָלֵי מַה שְׁכָרוּ? הֵם יֹאמְרוּ כִּף. מִי שֶׁנִּשְׁעַנְשׁ בְּכָל יוֹם עָלֵי מַה שְׁכָרוּ? הֵם יֹאמְרוּ כִּף. זֶהוּ שֶׁכְּתוּב הִנֵּה שְׁכָרוּ אֶתוֹ וּפְעוּלָתוֹ לִפְנֵינוּ.

מֵהוּ וּפְעוּלָתוֹ? אֵלָּא כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב, (תהלים לא) מֵה רַב טוֹבְךָ וְגו', פְּעֻלָּת לְחוּסִים כִּף. זֶהוּ פְּעֻלָּתוֹ. נֶגֶד בְּנֵי אָדָם מֵה זֶה? אֵלָּא נֶגֶד עוֹבְדֵי כּוֹכָבִים וּמִזְלוֹת. אֲשֶׁר צָפְנָת לִירֵאִיךָ, מֵה זֶה אֲשֶׁר צָפְנָת? וְכִי מִי יִגְזַל וַיִּטַּל מִיְדוֹ מַה שֶׁהוּא רוֹצֵה לְתַת, שֶׁכְּתוּב צָפְנָת?

אֲרָא צֵא וְרֵאָה מַעֲשֵׂי הַרְחַמְנוּת שְׁעוֹשֵׂה הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא. בְּמַה שֶׁהוּא מְכָה - בּו נוֹתֵן רְפוּאָה. בְּמַה מְכָה? בְּשִׂמְאֵל. בְּיָמִין מְקַרֵּב וּבְשִׂמְאֵל מְכָה. בְּמַה שֶׁמְכָה - בּו נוֹתֵן רְפוּאָה לְעוֹלָם. כְּתוּב (ירמיה א) מִצְפּוֹן תִּפְתַּח הַרְעָה, וּבְצִפּוֹן מְכָה, שֶׁמִּשְׁשׁ יוֹצֵאִים כָּל הַדִּינִים וְכָל הַגְּזוּרוֹת הַקְּשׁוֹת - וְבו שׁוֹרֵה כָּל שְׁכָר טוֹב וְכָל טוֹב שֶׁעֲתִיד הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא לְתַת לְיִשְׂרָאֵל. לְעֵתִיד לְבֵא קוֹרָא הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא לְצִפּוֹן וַיֹּאמֶר לוֹ: כִּף נִתְמִי כָּל טוֹב וְכָל שְׁכָר טוֹב לְבָנֵי שֶׁסָּבְלוּ בְּמַה רַעוּת בְּעוֹלָם הִזָּה עַל קִדְשֵׁי שְׁמִי, תֵּן שְׁכָרִים טוֹבִים שְׁנַתְמִי כִּף.

זֶהוּ שֶׁכְּתוּב, (ישעיה מג) אֹמֵר לְצִפּוֹן תְּנִי וּלְתִימָן אֵל תִּכְלְאֵי וְגו'. וְכִי דָרָךְ הַדְרוֹם כִּף הוּא, לְמַנַּע בְּרֻכּוֹת? וְהָרִי כָּל הַבְּרֻכּוֹת מִצַּד דְרוֹם, וְכָל טוֹבוֹת הָעוֹלָם מִדְרוֹם

יִי אֱלֹהִים בְּחֶזֶק יְבֵא וְזָרְעוּ מוֹשְׁלָה לוֹ. הנה שְׁכָרוּ אֶתוֹ וּפְעוּלָתוֹ לִפְנֵינוּ. הנה שְׁכָרוּ אֶתוֹ, דְּקוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא כְרִיז בְּכָל פְּמִלְיָה דְלְעִילָא, וַיִּמָּא לוֹן, אֶתְכַנְּשׁוּ וְדֹאֲנֵנוּ דִינָא. מֵאן דְּמָסַר נַשְׁמָתִיהָ עַל קִדְוֶשֶׁת שְׁמִי, אַגְרִיָּה מְאִי הוּא. וַאֲיִנּוֹן יִמְרוֹן כִּף וְכָף. מֵאן דְּסָבִיל בְּמָה חֲרוּפִין וְגִדּוּפִין בְּכָל יוֹמָא עָלֵי, מֵהוּ אַגְרִיָּה. אֲיִנּוֹן אֲמָרִי כִּף. מֵאן דְּאֶתְעַנְשׁ בְּכָל יוֹמָא עָלֵי, מֵהוּ אַגְרִיָּה. אֲיִנּוֹן אֲמָרִי כִּף. הָדָא הוּא דְכְּתִיב, הִנֵּה שְׁכָרוּ אֶתוֹ וּפְעוּלָתוֹ לִפְנֵינוּ.

מֵהוּ וּפְעוּלָתוֹ. אֵלָּא כְּמַה דְכְּתִיב, (תהלים לא) מֵה רַב טוֹבְךָ וְגו'. פְּעֻלָּת לְחוּסִים כִּף. דָּא הוּא פְּעוּלָתוֹ. נֶגֶד בְּנֵי אָדָם מֵהוּ. אֵלָּא נֶגֶד עוֹבְדֵי כּוֹכָבִים וּמִזְלוֹת. אֲשֶׁר צָפְנָת לִירֵאִיךָ, מֵהוּ אֲשֶׁר צָפְנָת. וְכִי מֵאן יִגְזוֹל וַיִּטַּל מִן יְדוּי, מַה דְּהוּא בְּעֵי לְמִיָּהֵב, דְכְּתִיב צָפְנָת.

אֲרָא פּוּק וְחִמֵי עוֹבְדֵי דִרְחַמְנוּ דְעַבְד קְדְשָׁא בְרִיךְ הוּא, בְּמַה דְאִיהוּ מְחִי, בִּיה יְהִיב אַסְוּוֹתָא. בְּמַה מְחִי בְשִׂמְאֵלָא, בִּימִינָא קְרִיב, וּבְשִׂמְאֵלָא מְחִי. בְּמַה דְמְחִי, בִּיה יְהִיב אַסְוּוֹתָא לְעוֹלָם, כְּתִיב (ירמיה א) מִצְפּוֹן תִּפְתַּח הַרְעָה, וּבְצִפּוֹן מְחִי. דְמִתְמָן נִפְקִי כָּל דִּינִין וְכָל גְּזִירֵי קְשִׁיין. וּבִיה שְׂרִי כָּל אַגְר טַב, וְכָל טִיבוּ, דְזִמִּין קְדְשָׁא בְרִיךְ הוּא לְמִיָּהֵב לְיִשְׂרָאֵל. לְזִמְנָא דְאִתִּי, קְרִי קְדְשָׁא בְרִיךְ הוּא לְצִפּוֹן, וַיִּמָּא לִיה, כִּף יְהִיבִית כָּל טִיבוּ, וְכָל אַגְר טוֹב לְבָנֵי, דְסָבְלוּ בְּמַה בִּישִׁין בְּהֵאֵי עֲלִמָּא, עַל קִדְוֶשֶׁת שְׁמִי. הֵב אַגְרִין טְבִין דִּיְהִיבִית כִּף.

הָדָא הוּא דְכְּתִיב, (ישעיה מג) אֹמֵר לְצִפּוֹן תְּנִי וּלְתִימָן אֵל תִּכְלְאֵי וְגו'. וְכִי אֶרְחָא חֵכִי הוּא דְדְרוֹם, לְמַנַּע בְּרֻכָּאן, וְהָא כָּל בְּרֻכָּאן מִסְטְרָא דְדְרוֹם, וְכָל טְבִין דְעֲלִמָּא מִדְרוֹם

נפקי, ואיהו אָמר לְתִימָן אַל תְּכַלְאֵי. אָלָא בַּהִיא שַׁעְתָּא, יתַּעַר קַדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְאַבְרָהָם, וַיִּימָא לִיהַּ קוּם, דְּהָא מָטָא זְמַנָּא דְאַנָּא פְּרִיק לְבַנְךָ, לְמִיּהַב לֹוּן אַגְר טב, עַל כָּל מַה דְּסַבְלוּ בְּגִלּוּתָא. וּמַגּוּ דְאַבְרָהָם הָוָה בְּזַבְיְנוּ דְלַהוּן, דְּכַתִּיב, (דְּבָרִים ל"ב) אִם לֹא כִי צוּרִם מְכָרִם, דָּא אַבְרָהָם. הָוָה לִיהַּ כְּמָאן דְּלֹא טב בְּעֵינֵינוּ, וְאַחְמֵי גְרַמְיָה, כְּמָאן דְּבַעֵי דִילְקוּן עַל חוּבִיָּהוּן יַתִּיר, וַיִּימָא גְבוּ מַחוּבִיָּהוּן, גְבוּ מַחְטָאֵיהוּן. אָמר לִיהַּ קַדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְאַבְרָהָם, יְדַעְנָא כֻּלָּא אִיהוּ מַה דְּאָמַרְתָּ לְאַנְפִּין. אָנָּא אוּף הֵכִי לְאַנְפִּין. אַל תְּכַלְאֵי, אָנָּא בְּעֵי לְפִיִּסָּא לָךְ עַל בְּנִיךָ. לֹא תִמְנַע טִיבוּ מְנַהוּן, לֹא תִמְנַע אַגְר טב מְנַהוּן, כְּמַה וְכְמַה סַבְלוּ עַל חוּבִיָּהוּן, וּבְגִינֵי כַף אוּמַר לְצַפּוֹן תְּנִי. וְהֵינּוּ אֲשֶׁר צַפְנַת, וְדָא הוּא מְלָה (ס"א דְּתַהּא) דְּהִיא מִבְּשָׂרָת.

וְתוּ תְּבַשֵּׂר זְמַנָּא תְּנִינָא, בְּשַׁעְתָּא דְשְׁכִינְתָּא תְּסַלַק עַל הַהוּא טוּרָא עֲלָאָה, וְתַהֲרֵךְ וְתַבְשֵׂר לְאַבְרָהָם, מִיַּד תַּהֲרֵךְ לִירוּשָׁלַם, וְתַחְמֵי לָהּ בְּחַרְבְּנָא. תִּיעוּל לְצִיּוֹן, וְתִמְן תְּקַרְקַר קִירָא כְּמַלְקְדָּמִין, עַל אַתְר בֵּי מוֹתְבָה, וְעַל יְקָרָא דִילָהּ בַּהִיא אַתְר. וְתִמְן אוּמִיאַת, דְּלֹא תִיטוּל מִתְּמָן, וְלֹא תַפּוּק, עַד דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא יַפְרוּק לְבַנְהָא, וְדָא חַפְצֵי בַּהּ. תְּבַשֵּׂר כְּמַלְקְדָּמִין וְאַמְרַת, (ישעיה יב) צַהֲלֵי וְרַנֵּי יוֹשְׁבַת צִיּוֹן כִּי גְדוּל בְּקַרְבָּךְ וְגו'. מָאֵי גְדוּל בְּקַרְבָּךְ. דָּא קַדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא דְאִיהוּ אֲתֵי לְגַבְהָ, לְאַקְמָא לָהּ מַעְפְּרָא, וַיִּימָא לָהּ (ישעיה נב) הַתְּנַעֲרֵי מַעְפְּר קוּמֵי שְׂבִי יְרוּשָׁלַם. יְרוּשָׁלַם אִיהִי, וִירוּשָׁלַם שְׂמָה וְדָאֵי.

וּבְרָא אוּף הֵכִי, כְּמַה חֲדוּ עַל חֲדוּ הַוֵּי לְצַדִּיקָיָא בְּגַן עֵדֵן. וּבְגִין כַּף זַכָּאָה

יוצאות, והוא אומר לתימן אל תכלאי!
 אָלָא בַּאֲתָהּ שַׁעְהָ יַעוּרַר הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא אֶת אַבְרָהָם וַיֹּאמֶר לוֹ: קוּם, שְׁהֵרִי הַגֵּיַע זְמַן שְׂאֵנִי גּוֹאֵל אֶת בְּנִיךָ לְתַת לָהֶם שְׂכָר טוֹב עַל כָּל מַה שִּׁסְבְּלוּ בְּגִלּוּת. וּמִתּוֹךְ שִׁאֲבָרְהֶם הָיָה כְּמִכְרִיתֶם, שְׁכַתוּב (דְּבָרִים ל"ב) אִם לֹא כִי צוּרִם מְכָרִם - זֶה אַבְרָהָם, הָיָה לוֹ כְּמִי שְׂלֹא טוֹב בְּעֵינָיו, וּמִרְאָה עֲצָמוּ כְּמִי שְׂרוּצָה שִׁילְקוּ עַל חֲטָאֵיהֶם יוֹתֵר וַיֹּאמֶר: גְבוּ מַעֲוֹנוֹתֵיהֶם! גְבוּ מַחְטָאֵיהֶם! אָמר לוֹ הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא לְאַבְרָהָם: יְדַעְתִּי כָּל מַה שִׁאֲמַרְתָּ לְפָנַי. אֲנִי גַם כֵּן לְפָנַי. אַל תְּכַלְאֵי. אֲנִי רוּצָה לְפַיֶּסְךָ עַל בְּנִיךָ, אַל תִּמְנַע מֵהֶם טוֹבוֹת, אַל תִּמְנַע מֵהֶם שְׂכָר טוֹב, כְּמַה וְכְמַה סַבְלוּ עַל חֲטָאֵיהֶם. וּמִשּׁוּם כַּף - אָמר לְצַפּוֹן תְּנִי. וְהֵינּוּ אֲשֶׁר צַפְנַת, וְזֶהוּ הַדְּבָר (שְׁתַּהּ) שֶׁל אוֹתָהּ מִבְּשָׂרָת.
 וְעוֹד תְּבַשֵּׂר פַּעַם שְׁנִיָּה, בְּשַׁעְהָ שֶׁהַשְּׁכִינָה תַעֲלֶה עַל אוֹתוֹ הַר עֲלִיּוֹן, וְתַלְךָ וְתַבְשֵׂר לְאַבְרָם. מִיַּד תַּלְךָ לִירוּשָׁלַם וְתִרְאֶה אוֹתָהּ בְּחַרְבְּנָה. תַּכְנִס לְצִיּוֹן, וְשֵׁם תְּקַרְקַר קִיר כְּמַקְדֶּם עַל מְקוֹם בֵּית מוֹשְׁבָה וְעַל כְּבוֹדָהּ בְּאוֹתוֹ מְקוֹם. וְשֵׁם נִשְׁבַּעְתָּ שֶׁלֹּא תִקַּח מִשֶּׁם וְלֹא תִצָּא עַד שֶׁהַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא יִגָּאֵל אֶת בְּנֵיהָ, וְחַפְצֵי בַּהּ זֹו תְּבַשֵּׂר כְּמַקְדֶּם וְאוּמַרְתָּ: (ישעיה יב) צַהֲלֵי וְרַנֵּי יוֹשְׁבַת צִיּוֹן כִּי גְדוּל בְּקַרְבָּךְ וְגו'. מַה זֶה גְדוּל בְּקַרְבָּךְ? זֶה הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא שְׂבָא אֵלֶיהָ לְהַקְיָמָה מִן הַעֲפָר, וַיֹּאמֶר לָהּ: (שם נב) הַתְּנַעֲרֵי מַעְפְּר קוּמֵי שְׂבִי יְרוּשָׁלַם. יְרוּשָׁלַם הִיא, וִירוּשָׁלַם שְׂמָה בְּדָאֵי.
 וּבְנָה גַם כַּף כְּמַה שְׂמַחָה עַל שְׂמַחָה תַהֲיָה לְצַדִּיקִים בְּגַן עֵדֵן. וּמִשּׁוּם זֶה אֲשֶׁרֵינוּ מִי שֶׁנִּשְׁמַתוּ

בשבת מעידה לפני המלך על
חדוש התורה, שהקדוש ברוך
הוא וכל פמליתו וכל אותן
נשמות הצדיקים שהיו בגן עדן,
כלם מתעטרים באותו דבר.

עוד שמעתי מנורה הקדושה,
שפמה כבוד על כבוד ועטרה על
עטרה מעטרים לאבי אותו אדם
שם בשעה שאמר הקדוש ברוך
הוא: התכנסו לשמע חדוש
ודברים חדשים בתורה משם
פלוגי בן פלוגי. פמה הם
שמנשקים את ראשו. פמה
צדיקים מעטרים אותו
כשיורדים. אשרי חלקם של כל
אלו שמשתדלים בתורה ביום
השבת משאר ימים. (עד כאן)

רעיא מהימנא

ראשית ערסותכם חלה תרימו
וגו'. מצוה לו להפריש חלה
לכהן. חל"ה כף חשבונה: מ"ג
ביצים וחמש ביצה, אחד מחמש.
ויש חמש אחד מחמשים, שהוא
ן. וזה סימן מג"ן, שהוא מיכא"ל
גבריאל נוריא"ל. חלה - שכינה.
שבמקום שמלאכים אלה שם -
האבות שם. ובמקום שהאבות
שם - שכינה שם. ובה ויחל, בה
אנו מתפללים. זהו שכתוב (שמות
ל) ויחל משה את פני ה' אלהיו.
(דברים ג) אדני אלהים אתה החלות
להראות את עבדך. ובה חלה
זכות אבות, ובה תמה זכות אבות
לרשעים, שהיו מקבלים שכרם
בעולם הזה.

שמוצד ימין ששם י', שהיא
חכמה, ראשית שם ה', שהיא
מראה זכות על בניה מימין, ששם
רמ"ח מצוות עשה מצד אות ה'
אחרונה, שהיא שמאל של
גבורה, ששם לא תעשה, שהם
שס"ה, ששם נדונים רשעים
גמורים, תמה להם זכות אבות,

איהו, מאן דנשמתייה בשבת אסהידת קמי
מלכא, על חדושא דאורייתא, דקודשא בריך
הוא, וכל פמליא דיליה, וכל אינון נשמתיין
דצדיקייא דהוּו בגן עדן, פלהו מתעטריין
בההוא מלה.

הו שמענא בוצינא (דף קע"ד ע"א) קדישא, דכמה
יקר על יקר, ועטרה על עטרה, מעטרון
לאבוה דההוא בר נש תמן, בשעתא דאמר
קדשא בריך הוא, אתפנשי למשמע חדושא
ומלין חדתיין דאורייתא, משמיה דפלוגי בר
פלוגי, פמה אינון דנשקין על רישיה. פמה
צדיקייא מעטריין ליה, פד נחתיין. זכאה
חולקיהון דכל אינון דמשתדלין באורייתא,
יומא דשבתא משאר יומיין. (עד כאן).

רעיא מהימנא

ראשית ערסותיכם חלה תרימו וגו', (במדבר טו) פקודא
דא להפריש חלה לכהן. חל"ה הכי חושבניה,
מ"ג ביצים, וחומש ביצה, חד מחמש. ואית חומש חד
מן חמשיין, דאיהו ה'. ודא סימן מג"ן, דאיהו מיכא"ל
גבריאל נוריא"ל. חלה, שכינתא. דבאתר דאלין
מלאכין תמן, אבהן תמן. ובאתרא דאבהן תמן, שכינתא
תמן. ובה ויחל, בה צלינא, הדא הוא דכתיב, (שמות לב)
ויחל משה את פני יי אלהיו. (דברים ג) אדני יהוה אתה
החלות להראות את עבדך. ובה חלה זכות אבות. ובה
תמה זכות אבות לרשעים. דהוּו מקבלים אגרייהו כהאי
עלמא.

דמסטררא דימינא, דתמן י' דאיהו חכמה, שרותא דשמא
דיהוה, דאיהו אחזי זכותא על בנהא מימינא,
דתמן רמ"ח פקודין דעשה. מסטררא דאת ה' בתראה,
דאיהי לשמאלא דגבורה, דתמן לא תעשה, דאינון
שס"ה, דתמן נדונים רשעים גמורים, תמה לון זכות
אבות, ואתהפך לון שם יהו"ה, הוה"י. ואוליפנא מהמן

ומתהפך להם שם יהו"ה -
הוה"י. ולמדנו מהמן הרשע,
(אסתר ה) וכל זה איננו שוה לי. (עד
כאן רעיא מהימנא).

ויאמר ה' אל משה לאמר. דבר
אל בני ישראל וגו' ועשו להם
ציצת על פנפי בגדיהם לדרתם
וגו'. רפי חזקיה פתח, (זכריה ג)
ויראני את יהושע הפהן הגדול
וגו'. פמה צדיקים הם ישראל
שהקדוש ברוך הוא רוצה
בכבודם על כל בני העולם, ונתן
להם תורה קדושה, ונתן להם
נביאי אמת שפנהיגים אותם
בתורה בדרך אמת.

בא וראה, כל נביאים ונביאים
שהעמיד הקדוש ברוך הוא
לישראל, על כלם התגלה הקדוש
ברוך הוא בדרךגות עליונות
קדושות, וראו זיו פבוד קדוש
של המלך ממקום עליון, אבל לא
קרוב כמשה, שהיה קרוב למלך
יותר מהכל, שהרי אשרי חלקו
יותר מכל בני העולם, שעליו
פתוב (במדבר יב) פה אל פה אדבר
בו ומראה ולא בחידת. ושאר
נביאים היו רואים ממקום רחוק,
כמו שנאמר (ירמיה לא) מרחוק ה'
נראה לי.

אמר רבי חזקיה, כך למדנו,
פתוב (שמות ב) וילך איש מבית לוי
ויקח את בת לוי. וילך איש - זה
הקדוש ברוך הוא, כמו שנאמר
(שמות טו) ה' איש מלחמה. מבית
לוי - זה הקדוש ברוך הוא, מקום
שחכמה עליונה ואותו זהר (נהר)
מתכברים כאחד, שלא נפרדים
לעולמים. מבית לוי - שהשרה
לוינתן (כל שמחה) בלבדו בעולם,
זהו שפתוב (תהלים קד) לוינתן זה
יצרת לשחק בו. ויקח את בת לוי
- זה הקדוש ברוך הוא, מקום
שאור הלכנה מאיר.

לזאת יקרא אשה. בהתחלה בת לוי,

הרשע, (אסתר ה) וכל זה איננו שוה לי.
ויאמר יי אל משה לאמר דבר אל בני ישראל
וגו' ועשו להם ציצית על פנפי בגדיהם

לדרותם וגו'. (במדבר טו) רפי חזקיה פתח, (זכריה ג)
ויראני את יהושע הפהן הגדול וגו'. פמה
זפאין אינון ישראל, דקודשא בריך הוא בעי
ביקרהון על כל בני עלמא, ויהב לון אורייתא
קדישא, ויהב לון נביאי מהימני, דמדברי להו
באורייתא, בארז קשוט.

הא חזי, כל נביאי ונביאי דאוקים קדשא בריך
הוא לישראל, פלהו אתגלי קדשא בריך
הוא עליהו, בדרךגין עלאין קדישין, וקמו זיו
יקרא קדישא דמלפא מאתר עלאה, אבל לא
קריב כמשה, דהוה קריב למלפא יתיר מפלא,
דהא זפאה חולקיה יתיר מפל בני עלמא,
דעליה פתיב, (במדבר יב) פה אל פה אדבר בו
ומראה ולא בחידות. ושאר נביאי, הוו חמאן
מאתר רחיקא, פמה דאת אמר (ירמיה לא) מרחוק
יי נראה לי.

אמר רבי חזקיה, הכי אוליפנא, פתיב (שמות ב)
וילך איש מבית לוי ויקח את בת לוי.
וילך איש: דא קדשא בריך הוא כמה דאת
אמר (שמות טו) יי איש מלחמה. מבית לוי: דא
קדשא בריך הוא, אתר דחכמה עלאה, וההוא
זהר (פ"א נהר) מתחברן פחדא, דלא מתפרשן
לעלמין. מבית לוי: דאשרי לוינתן (פ"א כל חידו)
פלחודוי בעלמא, הדא הוא דכתיב (תהלים קד)
לוינתן זה יצרת לשחק בו. ויקח את בת לוי,
דא קדשא בריך הוא, אתר דנהירו דסיהרא
נהיר.

ותהר האשה ותלד בן. האשה ודאי, כמה
דאת אמר (בראשית ב) לזאת יקרא אשה.

ותהר האשה ותלד בן. האשה ודאי, כמו שנאמר (בראשית ב) לזאת יקרא אשה. בהתחלה בת לוי,

כף הוא בְּנֹדָאֵי. וכי בת לוי בהתחלה וכעת אשה? אלא כף למדנו, אשה עד שלא מזדווגת נקראת בת פלוני. אחר שהזדווגה נקראת אשה. וכאן בת ואשה, הכל בדרגה אחת היא.

והצפנהו שלשה ירחים - אלו שלשת החדשים שהדין הקשה שרוי בעולם. ומהם? תמו"ז וא"ב וטב"ת. מה בא להשמיענו? שעד שלא ירד משה לעולם, מצוי היה למעלה, ועל זה הזדווגה בו שכניה מיום שנולד. מכאן אמר רבי שמעון, רוחות הצדיקים מצויות הן למעלה עד שלא ירדו לעולם.

ורא יכלה עוד הצפינו ותקח לו וגו'. מה זה ותקח לו תבת גמא? שפסתה אותו בסימניה להיות שמור מאותם דגי הים ששטים בים הגדול, כמו שכתוב (תהלים קד) שם רמש ואין מספר. והיא פסתה אותו להיות שמור מהם בכסוי (של צד היובל המבכר) שפני הים בלא כבוד בשני צבעים, לבן ושחר, והניחה את משה לשוט ביניהם, להיות נודע ביניהם, משום שעתידי הוא לעלות ביניהם בפעם אחרת לקבל תורה.

והרד בת פרעה - זוהי שבאה מצד שמאל של דין הקשה, כמו שנאמר לרחץ על היאר. על היאור דוקא, ולא על הים. ואם תאמר, הרי כתוב (שמות יז) ומטף אשר הפית בו את היאר, ומשה לא הפה אלא בים, וקראו הכתוב יאור! אלא יאור היה שהכה אהרן על ידי משה, ושמו הכתוב שהוא עשה.

כמו זה, (שם יז) וימלא שבעת ימים אחרי הכות ה' את היאר. ואהרן הפה. אלא (שעל יד) עד שבא מצד הקדוש ברוך הוא קראו הכתוב הכות ה'. אמר כף קראו בשם של

בקדמיתא בת לוי, הכי הוא ודאי. וכי בת לוי בקדמיתא, והשתא אשה. אלא הכי אוליפנא, אתתא עד לא אזדווגת, אתקריאת בת פלוני, בתר דאזדווגת. אתקרי אשה, והכא, בת ואשה, כלא בחד דרגא הוא.

והצפנהו ג' ירחים, אלין תלת ירחין דדינא קשיא שריא בעלמא. ומאי נינהו. תמו"ז וא"ב וטב"ת. מאי קא משמע לך. דעד דלא נחת משה לעלמא, שכיח הוה הוא לעילא, ועל דא אזדווגת ביה שכינתא מן יומא דאתיליד. מכאן אמר רבי שמעון, רוחיהון דצדיקייא שכיחין אינון לעילא, עד לא יחתון לעלמא.

ורא יכלה עוד הצפינו ותקח לו וגו' מאי ותקח לו תיבת גמא. דחפת ליה בסומניה, למהוי נטיר מאינון נוני ימא, דשאטין בימא רבא, כמה דכתיב, (תהלים קד) שם רמש ואין מספר. והיא חפת ליה למהוי נטיר מנייהו בחפוי (ס"א דספרא דיוכלא גמרא) דבני ימא בלא יקרא בתרי גוונין, בחיור ואופם, ואנח ליה למשה למישט בינייהו, (דקע"ד ע"ב) לאשתמודע ביניהון, בגין דזמין הוא לסלקא בינייהו, זמנא אחרא, לקבלא אורייתא.

והרד בת פרעה. דא היא, דאתיא מסטרא שמאלא דדינא קשיא, כמה דאתמר לרחוץ על היאור. על היאור דייקא, ולא על הים. ואי תימא, הא כתיב (שמות יז) ומטף אשר הפית בו את היאור. ומשה לא הפה אלא בים, וקרייה קרא יאור. אלא יאור הוה דמחא אהרן על ידא דמשה, ושוייה קרא דאיהו עבד.

כהאי גוונא (שמות יז) וימלא שבעת ימים אחרי הכות יי את היאור, ואהרן הפה, אלא (ס"א דעל דא) עד דאתא מסטרא דקודשא בריך

משה. ונערתיה הלכת - אותן שאר מרפבות שבאות מצד זה. והתפתח ותראהו את הילד. ותראהו? ! ותרא היה צריך לו לכתב! מה זה ותראהו? והרי אמר רבי שמעון, אין לך דבר בתורה או אות אחת בתורה שאין בה סודות נכבדים ועליונים. אלא כף למדנו, רשם המלך והמלכה נמצא בו, והם רשם של וא"ו ה"א. מיד - ותחמל עליו וגו'. עד כאן למעלה. מפאן והלאה למטה, פרט לפסוק זה שכתוב ותתצב אחתו מרחק. אחות של מי? אחות של אותו שקרא לכנסת ישראל אחותי, כמו שנאמר (שיר ה) פתחי לי אחותי. מרחק, כמו שנאמר (ירמיה לא) מרחוק ה' נראה לי.

מה משמע? משמע שאותם צדיקים, עד שלא ירדו לעולם, נודעים הם למעלה לגבי הכל, וכל שכן משה. ומשמע שנשמות הצדיקים נמשכות ממקום עליון, כמו שבארנו. וסוד הדבר למדנו, שמשמע שאב ואם יש לנשמה, כמו שיש אב ואם לגוף בארץ. ומשמע שפכל הצדדים, בין למעלה בין למטה, הכל בא ונמצא מזכר ונקבה. והרי בארו הסוד, שכתוב (בראשית א) תוצא הארץ נפש חיה. הארץ - זו כנסת ישראל. נפש חיה - נפש אדם הראשון העליון, כמו שנתבאר. בא רבי אבא ונשקו. אמר, ודאי נאה אמרת, וכאן הוא הכל. אשרי חלקו של משה נביא הנאמן על כל שאר נביאי העולם. בגלל זה לא השתדל בו כשהסתלק מהעולם, רק הקדוש ברוך הוא שהעלהו לפרגודו. ועל כף עלה משה בנבואה עליונה

הוא, קרייה קרא הכות יי, לבתר קרייה בשמא דמשה. ונערוותיה הולכות, אינון שאר משריין דאתיין מסטרא דא.

ותפתח ותראהו את הילד. (שמות ב) ותראהו, ותרא מיבעי ליה, מאי ותראהו. והא אמר רבי שמעון לית לך מלה באורייתא, או את חד באורייתא, דלא אית ביה רזין יקירין ועלאין. אלא הכי אוליפנא, רשימא דמלפא ומטרוניתא אשתכחת ביה, ואינון רשימא דוא"ו ה"א, מיד ותחמול עליו וגו'. עד כאן לעילא. מפאן ולהלאה לתתא, בר האי קרא, דכתיב ותתצב אחותו מרחוק. אחותו דמאן. אחותי, כמה דאת אמר (שיר השירים ה) פתחי לי אחתי. מרחוק: כמה דאת אמר, (ירמיה לא) מרחוק יי נראה לי.

מאי משמע. משמע דאינון זכאין, עד דלא נחתו לעלמא, אשתמודען אינון לעילא לגבי כלא, וכל שכן משה. ומשמע דנשמתהוון דצדיקייא, אתמשך מאתר עלאה, כמה דאוקימנא. ורזא דמלה אוליפנא, דמשמע דאב ואם אית לנשמתא, כמה דאית אב ואם לגופא, בארעא. ומשמע דבכל סטריין, בין לעילא, בין לתתא, מדכר ונוקבא כלא אתיא ואשתכח. והא אוקמוה רזא דכתיב, (בראשית א) תוצא הארץ נפש חיה. הארץ, דא כנסת ישראל. נפש חיה, נפשא דאדם קדמאה עלאה, כמה דאתמר. אתא רבי אבא ונשקיה, אמר ודאי שפיר קא אמרת, והכי הוא כלא. זכאה חולקיה דמשה נביאה מהימנא, על כל שאר נביאי עלמא. בגין כף, לא אשתדל ביה פד אסתלק מעלמא, בר קדשא בריך הוא,

דאעליה לפרגודיה. ועל דא סליק משה בנבואה עלאה, ובדרגיין יקירין,

ובדרכות נכבדות מכל נביאי העולם, ושאר הנביאים ראו אחר פתלים גדולים.

ויראני את יהושע הפהן הגדול (זכריה ג). מה ראה? שהיה עומד לפני מלאך ומתלבש בלבושים מלכלכים, עד שיצא הכרוז ואמר: הסירו הבגדים הצואים מעליו. אמר רבי יצחק, פתוב פאן ועמד לפני המלאך. מה זה לפני המלאך? שהיה דן דינו, אותו שכתוב בו (קהלת ה) ואל תאמר לפני המלאך כי שגגה היא. מה בא להשמיענו? שכל בן אדם שלא זוכה בעולם הזה להתעטף בעטוף מצוה ולהתלבש בלבוש מצוה, כשנכנס בעולם ההוא עומד בלבוש טנפת שלא צריך, ועומד בדין עליו.

בא וראה, כמה לבושים מזדמנים באותו עולם, ואותו האיש שלא זוכה בעולם הזה בלבושי מצוה, כשנכנס לעולם ההוא מלבישים אותו בלבוש נודע אחד לפני בעלי הגיהנם, ואותו לבוש אוי למי שמתלבש בו. שהרי כמה שומרי החקים עתידים לאחו בו, ומכניסים אותו לגיהנם. ושלמה המלך צווח ואומר: (קהלת ט) בכל עת יהיו בגדיך לבנים.

למדנו בסוד ספרא דצניעותא, ארבעה מלכים יוצאים למול ארבעה. תלויים בהם פענבים באשכול, צוררים בהם שבעה רצים, מעידים עדות, ולא עומדים במקומם.

רעיא מהימנא

ציצית. מצוה זו היא להזכיר כל מצוות התורה בשבילה, כמו שנאמר וראיתם אתו וזכרתם את כל מצות ה' ועשיתם אתם (במדבר טו). זהו סימן המלך להזכיר ולעשות.

מכל נביאי עלמא, ושאר נביאי חמאן בתר פותלין סגיאיין.

ויראני את יהושע הפהן הגדול, (זכריה ג) מאי קא חמא, דהוה קאים קמי מלאכא, ומתלבש בלבושין מלובלכין, עד דכרוזא נפיק, ואמר הסירו הבגדים הצואים מעליו. אמר רבי יצחק, פתיב הקא ועומד לפני המלאך, מאי לפני המלאך. דהוה דאין דינוי, ההוא דכתיב ביה, (קהלת ה) ואל תאמר לפני המלאך כי שגגה היא. מאי קא משמע לך. דכל בר נש דלא זכי בהאי עלמא, לאתעטפא בעטופא דמצוה, ולא אתלבשא בלבושא דמצוה. פד עייל בההוא עלמא, קאים בלבושא טנופא, דלא אצטריך, וקאים בדינא עליה.

תא חזי, כמה לבושין מזדמנין בההוא עלמא, וההוא בר נש דלא זכי בהאי עלמא בלבושין דמצוה, פד עייל לההוא עלמא, מלבשין ליה בחד לבושא דאשתמודע לגבי מאריהון דגיהנם, וההוא לבושא, ווי למאן דאתלבש ביה. דהא כמה (דף קע"ה ע"א) גרדייני נמוסין, זמינין לאחדא ביה, ועיילי ליה לגיהנם. ושלמה מלכא צווח ואמר (קהלת ט) בכל עת יהיו בגדיך לבנים.

תאנא ברזא דספרא דצניעותא, ארבע מלכין נפקין לקדמות ארבע. בהו תליין פענבים באתפלא, צירין בהו ז' רהיטין, סהדין סהדותא. ולא קיימין בדוכתייהו.

רעיא מהימנא

ציצית פקודא דא איהו לאדפרא כל פקודי אורייתא בגינה כמה דאת אמר וראיתם אתו וזכרתם את כל מצות ה' ועשיתם אתם דא איהו סימנא דמלכא לאדפרא ולמעבדא.

כתוב (שמות כח) ועשית ציץ זהב, ויהי בארנו - סוד הציץ להתעטר בו כהן גדול. וזהו ציץ להסתפל בו בעינים, שהוא סימן של עולם העליון שהתעטר בו כהן גדול. ומשום זה הסתכלותו מכפרת על עזות פנים, שלא עומדת לפניו אלא פני אמת, סוד של כל אלו הפנים העליונים, שהם פני אמת, פנים של אמת, שכלולים באמת של יעקב.

ציצית היא נקבה, סוד עולם התחתון, הסתכלות להזכיר. ציץ זכר. ציצית נקבה, וזה לכל אדם. ציץ לכהן.

ושנינו, אסור להסתפל בשכינה, בגלל זה יש תכלת, משום שתכלת היא כסא לבית דוד ותקונו. וזהו פחד מלפני ה' לפחד מאותו מקום. ועל זה וראיתם אתו וזכרתם את כל מצות ה'. וזה הכסא שדנים בו דיני נפשות, כמו שפרשוק, וכל הגונים טובים לחלום, פרט לתכלת, שהוא כסא שעולה בדין הנפשות.

כתוב ונתנו על ציצת הפנף פתיל תכלת. ונתנו על הפנף לא כתוב, אלא ונתנו על ציצת. וזהו שמכסה על שאר החוטים. וראיתם אתו וזכרתם. וכתוב (דברים כה) זכור את אשר עשה לך עמלק. מה הטעם זה? אלא משל לבן שפרץ גדר ונשכו כלב - כל זמן שאביו רוצה להוכיח את בנו, היה אומר: זכור כשנשף אותך הפלב! גם כאן - וראיתם אתו וזכרתם, וזהו מקום שעולות הנשמות להדון.

כמו זה - (במדבר כא) והיה כל הנשוף וראה אתו וחי. למה? אלא כשמעלה את עינו ורואה דמות אותו שנשכו, היה פוחד שהבן רואה רצועת אביו, פוחד

כתוב (שמות כח) ועשית ציץ זהב, והא אוקימנא רזא דציץ לאתעטרא ביה כהנא רבא. ודא איהו ציץ, לאסתפלא ביה עינינו, דאיהו סימן דעלמא עלאה, דאתעטר ביה כהנא רבא.

ובגין כה אסתכלותא דיליה מכפרא על עזות פנים, דלא קיימא לקמיה, אלא פנים דקשוט, רזא דכל אינון פנים עלאין, דאינון פנים דקשוט, פנים דאמת. דכלילן באמת דיעקב.

ציצית איהו נוקבא, רזא דעלמא תתאה. אסתכלותא לאדכרא. ציץ דכר, ציצית נוקבא, ודא לכל בר נש. ציץ לכהנא.

ותנינו, אסור לאסתפלא בשכינתא, בגין כה אית תכלא, בגין תכלת, איהו כרסייא לבית דוד, ותקונוא דיליה. ודא איהו דחלא מן קדם יי דדחלא מההוא אתר. ועל דא וראיתם אותו וזכרתם את כל מצות יי, ודא כרסייא דדינינו כה דיני נפשות, כמה דאוקמוה, דכל גונון טבין לחלמא, בר תכלא, דאיהו כרסייא דסליק בדינא דנפשות.

כתוב ונתנו על ציצית הפנף פתיל תכלת. ונתנו על הפנף לא כתיב, אלא ונתנו על ציצית. ודא איהו דחפי על שאר חוטינו. וראיתם אותו וזכרתם, וכתיב, (דברים כה) זכור את אשר עשה לך עמלק. מאי טעמא דא. אלא לברא דפריץ גדרא, ונשכיה פלבא. כל זמנא דאבוי בעי לאוכחא לבריה, הוה אמר הוי דכיר פד נשיף לך פלבא. אוף הכא וראיתם אותו וזכרתם, ודא איהו אתר דסלקין נשמתין למידן.

בגונוא דא, (במדבר כא) והיה כל הנשוף וראה אתו וחי, אמאי. אלא כד סליק לעינו, וחימי דיוקנא דההוא דנשיף ליה, הוה דחיל, וצלי קדם יי, והוה ידע דאיהו עונשא דחיביא. כל זמן דברא חמי רצועה דאבוי, דחיל מאבוי. אשתזיב מרצועה, אשתזיב מפלא. מאן ומתפלל לפני ה', והיה יודע שהוא ענש הרשעים. כל זמן

מאביו. נצול מהרצועה - נצול מהכל. מי גרם לו להנצל? זה שראה בעיניו אותה רצועה - אותה רצועה גרמה לו להנצל. ולכן, וראה אתו וחי. ראה רצועה שפלקה אותו, והיא עשתה לו להנצל. גם כף וראיתם אתו וזכרתם - ועשיתם ודאי. ואם לא - הרי הרצועה, שזו תגרם לכם לשוב לעבודתי תמיד, ואז ועשיתם.

ודא תתורו אחרי לבבכם, ימנע מכם דרכים רעים אחרים, ודאי לא תתורו ולא תעשו רעות. ועל זה עולה גון תכלת. זו תכלת דומה לכסא הפבוד. מה כסא הפבוד עושה את האדם ללכת בדרך ישר לזכותו, גם תכלת זו עושה את האדם ללכת בדרך ישר. ודאי שהכל יש לפחד ממקום זה ללכת ישר.

כתוב (ישעיה כד) מכנף הארץ זמרת שמענו פרי לצדיק ואמר רזי לי וגו'. מכנף הארץ - זה כנף הציצית, שהיא כנף הארץ. זמרת שמענו - אלו שאר החוטים שיוצאים ותלויים ממקום עליון תוף אותם שבילים עליונים שיוצאים מחכמה עליונה. צבי לצדיק - זה צדיק חי העולמים, שאותם חוטים אלו יפיו, שהרי ממנו יוצאים, וכל חוט כלול בשני צדדים. וכשהסתכלתי, אמרתי: רזי לי רזי לי. שהרי מתוך סוד עליון של כל האמונה יוצאים. וכשהסתכלתי בתכלת וראיתי רצועה להלקות, מקום יראה לפחד, אמרתי: אוי לי שבני אדם לא יודעים להשגיח ולהסתפל על מה נענשים לשקר.

בזה בגדים בגדו, שהרי קוראים קריאת שמע ללא ציצית ומעידים עדות שקר, ואלו הם בגדים שבגדו, משקרים בעצמם.

ובגד בוגדים בגדו - לבושם בלי ציצית, נקרא בגד בוגדים. לבוש של אותם בוגדים שבגדו, שמשקרים ומעידים עדות שקר בכל יום. אוי להם! אוי לנפשם! שעולים באותו כסא תכלת

גרים ליה לאשתזבא. ההוא דחמי בעינוי ההוא רצועה, ההוא רצועה גרים ליה לאשתזבא. ועל דא וראה אתו וחי, חמי רצועה דאלקי ליה, ואיהו עביד ליה לאשתזבא. אוף הכא וראיתם אותו וזכרתם, ועשיתם ודאי. ואי לאו, הא רצועה, דהאי יגרום לכוון, למיהוי תבין לפולחנא דיילי תדיר, וכדין ועשיתם.

ולא תתורו אחרי לבבכם, ימנע מנכון בישין ארזין אחרנין, ודאי, לא תתורו, ולא תעבדו בישין. ועל דא סלקא גוון תכלת. דא תכלת, דמנא לכסא הפבוד, מה כסא הפבוד, עביד לבר נש למיהף לארזא דמישר, לדפאה ליה. אוף האי תכלת, עביד לבר נש למיהף בארז מישר, ודאי דכלא אית לדחלא מהאי אתר, למיהף במישר.

כתוב (ישעיה כד) מכנף הארץ זמירות שמענו צבי לצדיק ואומר רזי לי וגו'. מכנף הארץ, דא כנף הציצית, דאיהו כנף הארץ. זמירות שמענו, אליון שאר חוטיין, דנפקין ותלויין מאתר עלאה, גו אינון שבילין עלאין, דנפקין מחכמה עלאה. צבי לצדיק, דא צדיק חי העולמים, דאינון חוטיין אינון שפירו דייליה, דהא מניה נפקין, וכל חוטא כלילא בתרין סטריין. וכד אסתפלנא, אמיןא רזי לי רזי לי, דהא מגו רזא עלאה דכל מהימנותא נפקין. וכד אסתפלנא בתכלת, וחימיןא רצועה לאלקאה, אתר דחילו למדחל, אמיןא אוי לי, דבני נשא לא ידעי לאשגחא ולאסתפלא על מה מתענשין לשקרא, בהאי בוגדים בגדו, דהא קורין קריאת שמע בלא ציצית, וסהדין סהדותא דשקרא, ואלין אינון בוגדים דבגדו, משקרי דגרמיהו.

ובגד בוגדים בגדו, לבושא דלהון בלא ציצית, אקרי בגד בוגדים. לבושא דאינון בוגדים דבגדו,

בזה בגדים בגדו, שהרי קוראים קריאת שמע ללא ציצית ומעידים עדות שקר, ואלו הם בגדים שבגדו, משקרים בעצמם.

להדוֹן, וְעַלֵּיהֶם כְּתוּב (תהלים קא) דְּבַר שְׁקָרִים לֹא יִכּוֹן לִנְגַד עֵינָי. אוֹתוֹ בְּגַד שְׁלֵהֶם נוֹדַע לְכָל בְּעַלֵּי הַדֵּינִים. אוֹי לָהֶם! שְׂאִין לָהֶם חֶלֶק בְּעוֹלָם הַבָּא. אֲשֶׁרֵיהֶם הַצְּדִיקִים שְׁלִבּוּשֵׁיהֶם וְתִקּוּנֵיהֶם נוֹדְעִים לְמַעַלָּה לְהֵיטִיב לָהֶם בְּעוֹלָם הַהַזְּ וּבְעוֹלָם הַבָּא. (עד כאן רעיא מהימנא.)

מִצְוָה זוֹ מִצְוֹת צִיצִית, כּוֹלֶלֶת תְּכֵלֶת וְלָבָן, דֵּין וְרַחֲמִים בְּאֵשׁ. אֵשׁ לְבָנָה לֹא אוֹכֶלֶת, תְּכֵלֶת אוֹכֶלֶת וּמְשַׁמְדָּה. (דברי הימים ב ז) וְתֹאכֵל הָעֵלָה. לָבָן מִיְמִין, תְּכֵלֶת מִשְׂמָאל. הַעֲמוּד הָאֶמְצָעִי מֵיַחַד בֵּין שְׁנֵיהֶם - יָרֵק. וּמִשׁוּם זֶה פְּרֻשָׁה בְּעַלֵּי הַמִּשְׁנָה, מֵאִמְתִּי קוֹרִין אֶת שְׁמַע בְּשַׁחְרִית? מִשְׁפִּיר בֵּין תְּכֵלֶת לְלָבָן. וּמִשׁוּם זֶה הִתְקִינוּ לְקִרְאָה בִּיַחַד.

הַשְּׁלֵמָה מִהַחֲשַׁמְטוֹת סִימָן ד'

פְּתַח רַבִּי נְהוֹרָאִי בְּפִרְשֵׁת צִיצִית וְדַרְשׁ, וְעָשׂוּ לָהֶם צִיצִית וְגו'. כָּאֵן כְּתוּב לְדַרְתָּם, וְגַבֵּי שַׁבַּת לְדַרְתָּם, שְׁפָתוֹב לְעֲשׂוֹת אֶת הַשַּׁבַּת לְדַרְתָּם, (חֲסֵר).

שְׁשֻׁנֵינוּ, תִּקְנוּ פִּרְשֵׁת צִיצִית בְּקִרְיַת שְׁמַע, וּבְדִירְתוֹ שֶׁל אָדָם נִמְצָא קִרְיַת שְׁמַע, חוּץ מִפִּרְשֵׁת צִיצִית שְׁחֲסָרָה מִשָּׁם. בְּמָה נִשְׁלָם? אֵלָא כְּשֶׁאָדָם מִתְעַטֵּף בְּצִיצִית וְיוֹצֵא בּוֹ לְפִתַח דִּירְתוֹ שְׁלָם.

וְהַקְרוּשׁ בְּרוּךְ הוּא שְׁמַח, וּמִלְאָף הַמְּוֹת זֶז מִשָּׁם, וְנִצּוֹל הָאָדָם מִכָּל גִּזְק וּמִכָּל מִשְׁחִית. וְהֵינּוּ לְדַרְתָּם, בְּשִׁבִיל דִּירְתָם. שְׁהֵיָה שֵׁם שְׁלָם וְיִצָּא מִפִּתַח בֵּיתוֹ בְּמִצְוֹת, מִלְאָף הַמִּשְׁחִית זֶז מִשָּׁם, וְנִצּוֹל הָאָדָם מִכָּל גִּזְק וּמִכָּל מִשְׁחִית. מִנֵּיִן לָנוּ? מִמָּה שְׁכָתוֹב מְזוֹת. מִהֶאֱוֹתִיּוֹת מִשְׁמַע - ז"ז מו"ת, שְׁלֹא נִתָּן רְשׁוֹת לְמִשְׁחִית לְחַבֵּל וְזוֹ

דְּמִשְׁקָרִי וְסִהְדִין סִהְדוּתָא דְשְׁקָרָא בְּכָל יוֹמָא. וְוִי לֹון, וְוִי לְנַפְשֵׁיהוּן, דְּסַלְקֵי בַּהוּא כְּרַסְיָא דְתַכְלָא לְמִידָן. וְעַלֵּיהוּ כְּתִיב, (תהלים קא) דוֹבֵר שְׁקָרִים לֹא יִכּוֹן לִנְגַד עֵינָי. הַהוּא בְּגַד דְּלֵהוּן אֲשַׁתְּמוּדַע לְגַבֵּי כָּל מְאִרְיֵהוּן דְּדִינָן. וְוִי לֹון, דְּלִית לֹון חוּלְקָא בְּעַלְמָא דְאַתִּי. זְכָאִין אֵינּוּן צְדִיקָאִי, דְּמִלְבּוּשֵׁיהוּן וְתִקּוּנֵיהוּן אֲשַׁתְּמוּדַעֵן לְעִילָא, לְאוֹטְבָא לֹון בְּהַאי עַלְמָא וּבְעַלְמָא דְאַתִּי. (ע"כ רעיא מהימנא.)

בְּקוּדָא דָּא מִצְוֹת צִיצִית, כְּלִיל תְּכֵלֶת וְלָבָן, דֵּינָא וְרַחֲמֵי בְּנוּרָא. אֲשָׁא חוּרָא לֹא אָכִיל, תְּכֵלֶת אָכִיל וְשְׂצִי. (דברי הימים ב ז) וְתֹאכֵל הָעוֹלָה, חוּר מִיְמִנָא, תְּכֵלֶת מִשְׂמָאלָא. עֲמוּדָא דְאֶמְצָעִיתָא יַחּוּד בֵּין תְּרוּיָהוּ, יָרוֹק. וּבְגִין דָּא אוּקְמוּהָ מְאִרֵי מִתְנִיתִין, מְאִימְתִי קוֹרִין אֶת שְׁמַע בְּשַׁחְרִית, מִשְׁפִּיר בֵּין תְּכֵלֶת לְלָבָן. וּבְגִין דָּא תִקְיָנוּ פִּרְשֵׁת צִיצִית לְמִקְרֵי לָהּ בִּיַחַדָּא.

הַשְּׁלֵמָה מִהַחֲשַׁמְטוֹת (סִימָן ד')

פְּתַח רַבִּי נְהוֹרָאִי בְּפִרְשֵׁת צִיצִית וְדַרְשׁ, (במדבר טו) וְעָשׂוּ לָהֶם צִיצִית וְגו' הֵכָא כְּתִיב לְדַרְתָּם. וְגַבֵּי שַׁבַּת לְדַרְתָּם, דְּכְתִיב, (שמות לא) לְעֲשׂוֹת אֶת הַשַּׁבַּת לְדַרְתָּם, (חֲסֵר).

דְּתַנִּינָן. תִּקְנוּ פִּרְשֵׁת צִיצִית בְּקִרְיַת שְׁמַע. וּבְדִירְתוֹ שֶׁל אָדָם, נִמְצָא פִּרְשֵׁת קִרְיַת שְׁמַע, חוּץ מִפִּרְשֵׁת צִיצִית, שְׁחֲסָר מִשָּׁם. בְּמָה נִשְׁלָם. אֵלָא כְּשֶׁאָדָם מִתְעַטֵּף בְּבֵיתוֹ בְּצִיצִית, וְיוֹצֵא בּוֹ לְפִתַח דִּירְתוֹ שְׁלָם. וְהַקְרוּשׁ בְּרוּךְ הוּא שְׁמַח, וּמִלְאָף הַמְּוֹת זֶז מִשָּׁם, וְנִצּוֹל הָאָדָם מִכָּל גִּזְק וּמִכָּל מִשְׁחִית. וְהֵינּוּ לְדַרְתָּם, בְּשִׁבִיל דִּירְתָם. שְׁהֵיָה שֵׁם שְׁלָם וְיִצָּא מִפִּתַח בֵּיתוֹ בְּמִצְוֹת, מִלְאָף הַמִּשְׁחִית זֶז מִשָּׁם, וְנִצּוֹל הָאָדָם מִכָּל גִּזְק וּמִכָּל מִשְׁחִית. מִנֵּיִן לָנוּ? מִמָּה שְׁכָתוֹב מְזוֹת. מִהֶאֱוֹתִיּוֹת מִשְׁמַע ז"ז מו"ת, שְׁלֹא נִתָּן רְשׁוֹת לְמִשְׁחִית לְחַבֵּל וְזוֹ

מפתחו.

בשבת שפתיב לדרתם, מה הטעם? כיון שקדש היום, דירתם של ישראל צריכה להיות בנר דולק ושלחן ערוף ומטה מצעת, ודירתו מתקנת כדירת חתן לקבל בו הפלה. ומי היא? השבת היא פלה, ולעולם אין מכניסין אותה אלא בדירה מתקנת לכבודה כפי הראוי לה, ועל זה כתוב לעשות את השבת. וכתוב לדרתם? להכניס בה פלה קדושה לדירתה ולהיות בתוכה.

בשעה שקדש היום, ואם פלה זו באה ואינה מוצאה דירה מתקנת ושלחן ערוף ונר דולק - פלה זו אומרת: אין דירה זו מישראל. כתוב ביני ובין בני ישראל. אין זה מישראל, אין דירתו לקדשה. ועל כן צריך פאן קדשה לדירת ישראל, ועל זה כתוב לדרתם - בשבת ובציצית.

אמר רבי נהוראי, מעיד אני עלי, מי שיוצא משער ביתו בעטוף של מצוה ותפלין בראשו, בשעה שיוצא מבין שני שערים מזדמנת עליו השכינה, ושני מלאכים שעומדים עליו, אחד מימינו ואחד משמאלו, כלם מליים אותו עד בית הפנסת ומברכים אותו. מקטרג אחד שעומד לפני הפתח של האדם הולך אחריהם, ועל פרחו משיב ואומר אמן: ע"כ מההשמטות.

השלמה מההשמטות סימן ה

ספר הבהיר

מה הטעם אנו מטילין תכלת בציצית, ומה הטעם שלשים ושנים? משל למה הדבר דומה? למלך שהיה לו גן נאה ולו שלשים ושנים נתיבות, ושם שומר עליהן, והודיעו לבדו אותן הנתיבות. אמר לו: שומרם ולך

שלא נתן רשות למשחית לחבל וזו מפתחו. בשבת דכתיב לדרתם, מאי טעמא. מפני שפיון שקידש היום, דירתם של ישראל צריכה להיות בנר דלוק, ושלחן ערוף, ומטה מוצעת ודירתן מתוקנת כדירת חתן לקבל בו הפלה. ומאי ניהו. שבת היא כלה. ולעולם אין מכניסין אותה אלא בדירה מתוקנת לכבודה, כפי הראוי לה. ועל דא כתיב, לעשות את השבת. וכתוב, לדרתם, להכניס בה פלה קדושה לדירתה ולהיות בתוכה.

בשעה שקידש היום, ואם פלה זו באה, ואינה מוצאה דירה מתוקנת, ושלחן ערוף, ונר דלוק. פלה זו אומרת, אין דירה זו מישראל. ביני ובין בני ישראל כתיב, אין זה מישראל, אין דירתו לקדושה. ועל כן צריך הקא קדשה לדירת ישראל. ועל דא כתיב לדרתם, בשבת ובציצית.

אמר רבי נהוראי, אסהדנא, על מאן דנפק מתרע ביתיה בעיטופא דמצוה, ותפילין בראשו, בשעה דנפיק בין תרין תרעין, אזדמנא שכינה עליה. ותרין מלאכין דקיימין עליה, חד מימינא, וחד משמאלא, וכולהון מליין ליה עד בי כנישתא, ומברכין ליה. וחד מקטרגא דאיהו קיימא קמי פתחי דבר נש אזיל מבתרייהו, ועל פרחיה אתיב ואמר אמן.

(עד כאן מההשמטות.)

השלמה מההשמטות (סימן ה) ספר הבהיר

מאי טעמא אנו מטילין תכלת בציצית, ומאי טעמא שלשים ושנים. משל למה הדבר דומה למלך שהיה לו גן נאה ולו שלשים ושנים נתיבות ושם שומר עליהן, והודיעו לבדו אותן הנתיבות. אמר לו, שומרם ולך

בָּהֶם בְּכָל יוֹם, וּבְכָל זְמַן
שִׁתְּדָרִיכֶם שְׁלוֹם לָךְ.

מָה עָשָׂה הַשׁוֹמֵר? אָמַר: אִם אָנִי
אֶהְיֶה לְבָדִי בְּאֵלֶּה הַנְּתִיבוֹת, אִי
אֶפְשֶׁר לְשׁוֹמֵר אֶחָד לְקַיֵּם אֵלּוֹ
הַנְּתִיבוֹת, וְעוֹד, כִּי יֹאמְרוּ
הָעוֹלָם, כִּילִי הוּא מְלַךְ זֶה וְשׁוֹמֵר
זֶה. לְכֹף שֵׁם שׁוֹמֵר זֶה שׁוֹמְרִים
אֲחֵרִים עַל הַנְּתִיבוֹת, אֵלֶּה הֵן
שְׁלֹשִׁים וּשְׁתַּיִם נְתִיבוֹת.

וּמָה הַטַּעַם שֶׁל הַתְּכֵלֶת? אָמַר
הַשׁוֹמֵר: שְׁמַא יֹאמְרוּ הַשׁוֹמְרִים
הַגֵּן שְׁלִי הוּא. נִתֵּן לָהֶם סִימָן
וְאָמַר: רְאוּ הַסִּימָן לְמֶלֶךְ שֶׁהוּא
שְׁלוֹ, שֶׁהֵגֵן הֵינָה וְאֵלֶּה הַנְּתִיבוֹת
הוּא תִקְנָם, וְאִינָם שְׁלִי, וְהֵינָה
חוֹתְמוֹ.

מִשֶּׁר לָמָּה הַדְּבָר דּוּמָה? לְמֶלֶךְ
וּבִתּוֹ שֶׁהֵינּוּ לָהֶם עֲבָדִים, בְּקִשּׁוֹ
לִילֵךְ מִרְחוֹק - פְּחָדוֹ מִן אֵימַת
הַמֶּלֶךְ, נִתֵּן לָהֶם הַמֶּלֶךְ סִימָנוֹ.
פְּחָדוֹ מִן הַבַּת, וְנִתְּנָה לָהֶם סִימָן.
אָמְרוּ: מַעֲתָה בְּשָׂנֵי סִימָנִים אֵלּוֹ
- (תְּהִלִּים קכ"א) ה' יִשְׁמְרֶךָ מִכָּל רָע,
יִשְׁמַר אֶת נַפְשֶׁךָ. וּמָה הִיא? אֶרֶץ
שְׁנַחֲצֵבָה מִמְּנַחֵם שָׁמַיִם, וְהִיא
כְּסָאוֹ שֶׁל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא,
וְהִיא אֶבֶן יְקָרָה, וְהִיא יָם
הַחֲכֵמָה, וּכְנַגְדָּה תְּכֵלֶת בְּטִלִית
צִיצִית.

שְׁאָמַר רַבִּי מֵאִיר, מָה נִשְׁתַּנָּה
(שְׁאָמַר) תְּכֵלֶת מִכָּל מִינֵי צְבָעוֹנִין?
מִפְּנֵי שֶׁתְּכֵלֶת דּוּמָה לָיִם, וְהַיָּם
דּוּמָה לְרִקִיעַ, וְהַרְקִיעַ דּוּמָה
לְכֶסֶף הַכְּבוֹד, שְׁנֵאָמַר (שְׁמוֹת כ"ד)
וַיֵּרְאוּ אֶת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל וַתַּחַת
רַגְלָיו כְּמַעֲשֵׂה לְבַנֵּת הַסְּפִיר
וּכְעֵצִים הַשָּׁמַיִם לְטֹהַר. וְכַתּוּב
(יחזקאל א') כְּמִרְאֵה אֶבֶן סְפִיר דְּמוּת
כְּסָא: ע"כ מֵהַהִשְׁמָטוֹת.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, כְּמָה עֲדִים עָשָׂה
הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְהַעֲדֵם בָּהֶם
בְּנֵי אָדָם, וְכֵלָם בְּעֵצָה וּבְעֵדוּת
מוֹלוֹ, מְכַרְזִים וְאוֹמְרִים: (שְׁמוֹת א-א

בָּהֶם בְּכָל יוֹם, וּכָל זְמַן שִׁתְּדָרִיכֶם שְׁלוֹם לָךְ.
מָה עָשָׂה הַשׁוֹמֵר, אָמַר, אִם אָנִי אֶהְיֶה לְבָדִי
בְּאֵלֶּה הַנְּתִיבוֹת, אִי אֶפְשֶׁר לְשׁוֹמֵר אֶחָד
לְקַיֵּם אֵלּוֹ הַנְּתִיבוֹת. וְעוֹד כִּי יֹאמְרוּ הָעוֹלָם,
כִּילִי הוּא מְלַךְ זֶה וְשׁוֹמֵר זֶה. לְכֹף שֵׁם שׁוֹמֵר
זֶה, שׁוֹמְרִים אֲחֵרִים עַל הַנְּתִיבוֹת אֵלֶּה שֶׁהֵן
שְׁלֹשִׁים וּשְׁתַּיִם נְתִיבוֹת.

וּמֵאִי טַעַמָא דְתְּכֵלֶת אָמַר הַשׁוֹמֵר שְׁמַא יֹאמְרוּ
הַשׁוֹמְרִים, הַגֵּן שְׁלִי הוּא. נִתֵּן לָהֶם סִימָן,
רְאוּ הַסִּימָן לְמֶלֶךְ שֶׁהוּא שְׁלוֹ, שֶׁהֵגֵן הֵינָה
וְאֵלֶּה הַנְּתִיבוֹת הוּא תִקְנָם, וְאִינָם שְׁלִי וְהֵינָה
חוֹתְמוֹ.

מִשֶּׁר לָמָּה הַדְּבָר דּוּמָה לְמֶלֶךְ וּבִתּוֹ שֶׁהֵינּוּ לָהֶם
עֲבָדִים, בְּקִשּׁוֹ לִילֵךְ מִרְחוֹק, פְּחָדוֹ מִן
אֵימַת הַמֶּלֶךְ. נִתֵּן לָהֶם הַמֶּלֶךְ סִימָנוֹ. פְּחָדוֹ
מִן הַבַּת וְנִתְּנָה לָהֶם סִימָן. אָמְרוּ, מַעֲתָה בְּשָׂנֵי
סִימָנִין אֵלּוֹ (תְּהִלִּים קכ"א) יי יִשְׁמְרֶךָ מִכָּל רָע, יִשְׁמַר
אֶת נַפְשֶׁךָ. (עוֹד ש"ם) וּמֵאִי נִיְהִי, אֶרֶץ דְּנַחֲצֵבָה
מִמְּנַחֵם שָׁמַיִם וְהִיא כְּסָאוֹ שֶׁל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ
הוּא. וְהִיא אֶבֶן יְקָרָה, וְהִיא יָם הַחֲכֵמָה.
וּכְנַגְדָּה תְּכֵלֶת בְּטִלִית צִיצִית.

דְּאָמַר רַבִּי מֵאִיר, מָה נִשְׁתַּנָּה (דְּאָמַר) תְּכֵלֶת מִכָּל
מִינֵי צְבָעוֹנִין, מִפְּנֵי שֶׁתְּכֵלֶת דּוּמָה לָיִם.
וְהַיָּם דּוּמָה לְרִקִיעַ וְהַרְקִיעַ דּוּמָה לְכֶסֶף
הַכְּבוֹד. שְׁנֵאָמַר (שְׁמוֹת כ"ד) וַיֵּרְאוּ אֶת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל
וַתַּחַת רַגְלָיו כְּמַעֲשֵׂה לְבַנֵּת הַסְּפִיר וּכְעֵצִים
הַשָּׁמַיִם לְטֹהַר וּכְתִיב כְּמִרְאֵה אֶבֶן סְפִיר דְּמוּת
כְּסָא. (ע"כ מֵהַהִשְׁמָטוֹת). (דף קע"ה ע"ב).

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, כְּמָה סִהְדֵי עֲבִיד קִדְשָׁא בְּרִיךְ
הוּא לְאַסְהָדָא בְּהוּ בְּבִנֵי נָשָׂא, וְכִלְהוּ
בְּעִיטָא וּבְסִהְדוּתָא קִיִּימִין לְקַבְּלִיהֵ. קָם
בְּצַפְרָא אוֹשִׁיט רַגְלוֹי לְמַהֲרָ, סִהְדֵיִיא קִיִּימִין
עוֹמְדִים מוֹלוֹ. קָם בְּבַקָר, מוֹשִׁיט רַגְלָיו לְלֶכֶת - עֲדִים עוֹמְדִים

(ב) רגלי חסידיו ישמר וגו'. (קהלת
(ד) שמר רגלך פאשר תלך. (משלי ד)
פּלס מעגל רגלך. פּוּתח עיניו
לְהַסְתַּפֵּל בְּעוֹלָם - הַעֲדִים
אוֹמְרִים: (שם) עֵינֶיךָ לִנְכַח יְבִיטוּ.
קָם לְדַבֵּר - הַעֲדִים אוֹמְרִים:
(תהלים לד) נָצַר לְשׁוֹנֶךָ מִרַע וְגו'.
מוֹשִׁיט יָדָיו בְּדַבְרֵי הָעוֹלָם -
הַעֲדִים אוֹמְרִים: (שם) סוּר מִרַע
וַעֲשֵׂה טוֹב.

אם מצית להם - יפה, ואם לא -
פּתוּב (זכריה א) וְהִשְׁטָן עִמָּד עַל
יְמִינוֹ לְשֹׁטְנוֹ. פֶּלֶם מְעִידִים עָלָיו
בְּחֻטְאָיו לְמַעֲלָה. אִם רוּצָה הָאִישׁ
לְהַשְׁתַּדֵּל בְּעִבּוּדַת הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ
הוּא - פֶּלֶם מְעִידִים סִגְנוּרֵיָא
לְפָנָיו, וְעוֹמְדִים לְהַעֲיֵד עָלָיו
טוֹבוֹת בְּשַׁעַת שְׁצַרְיָךְ לוֹ.

קָם בְּבִקְרָה, מְבָרַךְ כְּמָה בְּרֻכּוֹת.
מֵנִיחַ תְּפָלִין בְּרֵאשׁוֹ בֵּין עֵינָיו -
רוּצָה לְהַרִים רֵאשׁוֹ, רוּצָה שֵׁם
הַקְּדוֹשׁ הַעֲלִיזוֹן אַחַז וְרָשׁוּם עַל
רֵאשׁוֹ. וְרֻצְעוֹת תְּלוּיוֹת לוֹ מִצַּד
זֶה וּמִצַּד זֶה עַל לְבוֹ. הָרִי מְסַתְּפֵל
בְּכָבוֹד רְבוּנוֹ. מוֹשִׁיט יָדָיו, רוּצָה
יָד אַחֲרַת מִתְקַשְׂרֵת בְּקֶשֶׁר הַשֵּׁם
הַקְּדוֹשׁ, מְחַזֵּר יָדוֹ וּמְסַתְּפֵל
בְּכָבוֹד רְבוּנוֹ. מִתְעַטֵּף בְּעִטּוּף שֶׁל
מְצוּהָ בְּאַרְבַּע זְוִיּוֹת כְּסוּתוֹ,
אַרְבַּעָה מְלָכִים יוֹצְאִים לְכַנְגֵד
אַרְבַּעָה. אַרְבַּעָה עֲרֵי אָמֶת שֶׁל
הַמֶּלֶךְ, תְּלוּיִים מְאַרְבַּע זְוִיּוֹת,
וּתְלוּיִים בְּהֵם פְּעֻנְבִים בְּאַשְׁכוּל.
מָה אֲשָׁכוּל שֶׁהוּא אֶחָד וּתְלוּיִים
בּוֹ כְּמָה עֲנָבִים, מִצַּד זֶה וּמִצַּד
זֶה, כִּף זֶה מְצוּהָ אַחַת, וּתְלוּיִים
בָּהּ כְּמָה עֲנָבִים זֻגִים וְזֻמּוּרוֹת
צְרוּרִים בְּהֵם. שְׁבַעָה רְצִים אֱלוֹ
הֵם שְׁבַעָה צְרוּרוֹת שֶׁל תְּכֵלֶת
שְׁצַרְיָךְ לְכַרֵּךְ בָּהּ בְּכָל אֶחָד וְאֶחָד,
אוֹ לְהַגְדִּיל עַד שְׁלֹשָׁה עֶשְׂרֵי. מִי
שְׁיוֹסִיף, לֹא יוֹסִיף עַל שְׁלֹשָׁה

לְקַבְּלֶיהָ, מְכַרְיִזִין וְאַמְרִין, (שמואל א ב) רגלי
חסידיו ישמר וגו'. (קהלת ד) שמור רגלך פאשר
תלך. (משלי ד) פּלס מעגל רגלך. אפּתח עיניו
לְאִסְתַּפֵּלָא בְּעוֹלָמָא, סְהַדֵּיָא אַמְרֵי, (משלי ד) עֵינֶיךָ
לִנְכַח יְבִיטוּ. קָם לְמַלְלָא, סְהַדֵּיָא אַמְרֵי (תהלים
לד) נָצַר לְשׁוֹנֶךָ מִרַע וְגו'. אוֹשִׁיט יָדָיו בְּמַלֵּי
עוֹלָמָא, סְהַדֵּיָא אַמְרֵי (תהלים לד) סוּר מִרַע וַעֲשֵׂה
טוֹב.

אי ציית להו, יאות. ואי לא, פתיב (זכריה א) והשטן
עומד על ימינו לשטנו. פלהו סהדין עליה
בחובוי לעילא. אי בעי בר נש לאשתדלא
בפולחנא דקודשא בריך הוא, פלהו סהדין
סניגורין קמיה, וקיימין לאסהדא עליה טבאן,
בשעתא דאצטריך ליה.

קָם בְּצַפְרָא, מְבָרַךְ כְּמָה בְּרֻכּאן. אֲנַח תְּפִילִין
בְּרִישִׁיָה בֵּין עֵינָיו. בְּעֵי לְזַקְפָּא רִישִׁיָה,
חָמִי שְׁמָא קְדִישָׁא עֲלָאָה, אֶחָד וְרָשִׁים עַל
רִישִׁיָה. וְרֻצְעוֹתֵין תְּלִיזִין מֵהָאִי גִיסָא וּמֵהָאִי
גִיסָא עַל לְבִיָה. הָא אֶסְתַּפֵּל בִּיקְרָא דְמֵאֲרִיָה.
אוֹשִׁיט יָדָיו, חָמִי יָדָא אַחֲרָא, מִתְקַשְׂרָא
בְּקֶשֶׁרֵי דְשְׁמָא קְדִישָׁא. אַהֲדַר יָדָיו וְאֶסְתַּפֵּל
בִּיקְרִיָה דְמֵאֲרִיָה. אַתְעַטֵּף בְּעִטּוּפָא דְמְצוּהָ,
בְּאַרְבַּע זְוִיּוֹת דְכְּסוּתִיָה, אַרְבַּע מְלָכִין נְפָקִין
לְקַדְמוֹת אַרְבַּע. אַרְבַּע סְהַדֵּי קְשׁוּט דְמַלְכָּא,
תְּלִיָא מְאַרְבַּע זְוִיּוֹת, וְתִלְיִין בְּהוֹ פְּעֻנְבִים
בְּאַתְפָּלָא.

מָה אַתְפָּלָא, דַּאִיהוּ חַד, וְתִלְיִין בִּיָה כְּמָה
עֲנָבִים, מֵהָאִי סְטֵר וּמֵהָאִי סְטֵר. כִּף הָאִי,
מְצוּהָ חָדָא, וְתִלְיִין בִּיָה כְּמָה עֲנָבִים, וְזֻגִין
וְזֻמּוּרִין צְרוּרִין בְּהוֹ, שְׁבַעָה רַהִיטִין אֱלִין אֵינוֹן
שְׁבַעָה צְרוּרִין דְתְּכַלְתָּא, דְּבַעֵי לְכַרְכָּא בִּיָה
בְּכָל חַד וְחַד, אוֹ לְאַסְגָּאָה עַד תְּלִיסֵר, מָאן
דְּיוֹסִיף, לֹא יוֹסִיף עֲלֵיהוּ עַל תְּלִיסֵר. מָאן דְּיִמְעֵט, לֹא יִמְעֵט מִשְׁבַּעָה.

עָשָׂר. מִי שִׁמְעֵט, לֹא יִמְעַט
מִשְׁבְּעָה.

וְלִמְדָנוּ, תְּכַלֵּת זֶה הֵיא סוּד דְּוֹד
הַמְּלֶךְ, וְזֶה חוּט אַבְרָהָם שֶׁזָּכָה
בּוֹ לְבָנָיו אַחֲרָיו. מַה זֶה תְּכַלֵּת?
תְּכַלֵּית הַפֶּל. (וּדְאִי) רַבִּי יְהוּדָה
אוֹמֵר, פֶּסַא הַפְּכוּד נִקְרָא.

רַבִּי יִצְחָק אָמַר, שְׁבַע פְּרִיכוֹת
שְׁהִיא שְׁכִינָה שְׁבִיעֵית הַפֶּל
בְּוֹדְאִי. שְׁהָרִי הִיא מִתְּפַרְכַּת
מִשְׁשָׁה אַחֲרִים עַל יְדֵי הַצְּדִיק.
וְאִם שְׁלֹשָׁה עֶשֶׂר, שְׁלֹשָׁה עֶשֶׂר
הֵם, כְּמוֹ שֶׁבְּאַרְוָה בְּשִׁלֵּשׁ עֶשְׂרֵה
מִדּוֹת, וְזֶהוּ פֶתַח הַפֶּל.

וְהִיא חוּט אֶחָד, וְרִשּׁוּמָה בְּגוּנְיָה,
וְצַבְעָה יוֹצֵא מִדָּג אֶחָד שֶׁהוֹלֵף
בְּיָם פְּנֵת. וְכִנְרַת נִקְרָאת עַל
שְׁמָה. וְעַל זֶה כְּנוֹר הָיָה תְלוּי מֵעַל
מִטַּת דְּוֹד, שְׁהָרִי (שֶׁל דוּד) וְדְאִי הוּא
כְּנוֹר דְּוֹד מְנַגֵּן מֵאֲלֵיו, לְמַלְכָּא
הַקְּדוּשׁ הָעֲלִיּוֹן, וְלִכְן גּוּנְיוֹ עוֹלָיִם
עַד הַרְקִיעַ, וּמִהַרְקִיעַ עַד הַפֶּסַא.
וְכַאֵן פְּתוּב מְצוּהָ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר

(מַלְכִים-ב' יח) מְצוֹת הַמְּלֶךְ הִיא. (אֶסְתֵּר
א) מִדּוּעַ אֶתָּה עוֹבֵר אֶת מְצוֹת
הַמְּלֶךְ. כִּי מְצוֹת הַמְּלֶךְ. וְלִמְדָנוּ,
יְסוּד וְשֵׁרֶשׁ בְּמַלְכָּא מִתְּעַטְרִין
כְּאֶחָד, וְזוּהִי זְכָרוֹן וּפְתַח לְכָל
שְׂאָר הַכְּתָרִים, שֶׁכְּתוּב (תְּהִלִּים קיח)
פְּתַחוּ לִי שַׁעֲרֵי צְדָק. וְכְתוּב זֶה
הַשַּׁעַר לַה'. וְעַל זֶה פְּתוּב וּרְאִיתֶם
אֹתוֹ וּזְכַרְתֶּם אֶת מְצוֹת ה',
לְהַכְלִיל בְּזֶה כָּל שְׂאָר הַכְּתָרִים.
וְלִכְן הֵם מְעִידִים עֲדוּת וְלֹא
עוֹמְדִים בְּמִקּוּמָם, מִשּׁוּם שֶׁהִיא
מְצוֹת.

וְשִׁנְנוּ, תְּשִׁמְיִשִׁי מְצוּהָ, נִזְרְקִין.
וְאִם תֵּאמַר, הָרִי לּוּלֵב וְעַרְבָה
תְּשִׁמְיִשִׁי קִדְשָׁה הֵם, לְמָה
נִזְרְקִים? אֵלֹא תְּשִׁמְיִשִׁי קִדְשָׁה,
מִשּׁוּם שֶׁרִשּׁוּמִים בְּכַתִּיבַת הַשֵּׁם
הַקְּדוּשׁ.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, אוֹתָם חוּטִים,
לְהִרְאוֹת אֵיךְ תְּלוּיִים מִכָּאן

וְתֵאנָא, הֵיא תְכַלֵּת, הוּא רְזָא דְדוּד מְלֶכָא.
וְדָא חוּטָא דְאַבְרָהָם, דְזָכָה בֵיה לְבָנוּי
בְתָרוּי. מָאִי תְכַלֵּת. תְכַלֵּית דְכִלְא. (וּדְאִי) רַבִּי
יְהוּדָה אוֹמֵר, פֶּסַא הַפְּכוּד אִקְרִי.

רַבִּי יִצְחָק אָמַר, שְׁבַעָה כְרִיכָן דְאִיְהִי שְׁכִינְתָא
שְׁבִיעֵתָא דְכִלְא וְדְאִי. דְהָא הִיא מִתְּפַרְכָּא
מִשִּׁיתָא אַחֲרָנִין, עַל יְדָא דְצְדִיק. וְאִי תִלַּת
עֶשֶׂר, תִּלַּת עֶשֶׂר אֵינוֹן, כְּמָה דְאוּקְמוּהָ בְתִלַּת
עֶשֶׂר מְכִילָן. וְהֵיא הִיא פְתַחָא דְכִלְהוּ.

וְהִיא חוּטָא חַד, וְרִשְׁימָא בְּגוּוֹנְהָא, וּגְוֹוֹנָא
דִּילָה נְפִיק, מִחַד נוּנָא דְאֲזִיל בְּיָם פְּנֵת.
וְכִנְרַת עַל שְׁמָה אֶתְקָרִי. וְעַל דָּא, כְּנוֹר הָוָה
תְלוּי לְעֵילָא מְעַרְסָא דְדוּד, דְהָא (דְדוּד) וְדְאִי
אִיהוּ כְנוֹר דְדוּד מְנַגֵּן מֵאֲלֵיו, לְמַלְכָּא קְדִישָׁא
עֲלָאָה. וּבְגִין כֵּן, גּוּוֹנְיוֹ עֲזִיל עַד רְקִיעָא,
וּמִרְקִיעָא עַד פּוֹרְסִיָּא.

וְהִבָּא פְתִיב מְצוּהָ, כְּמָה דְאֶתְ אָמַר (מַלְכִים ב' יח)
מְצוֹת הַמְּלֶךְ הִיא. (אֶסְתֵּר א) מִדּוּעַ אֶתָּה
עוֹבֵר אֶת מְצוֹת הַמְּלֶךְ. (נַחְמִיָּה יא) כִּי מְצוֹת הַמְּלֶךְ.
וְתֵאנָא, יְסוּדָא וְשֵׁרֶשָׁא בְּמַלְכָּא מִתְּעַטְרִין
כְּחַדָּא. וְהֵיא הוּא כְתָרָא וּפְתַחָא לְכָל שְׂאָר
כְּתָרִין. דְכְתִיב, (תְּהִלִּים קיח) פְּתַחוּ לִי שַׁעֲרֵי צְדָק.
וְכְתִיב, (תְּהִלִּים קיח) זֶה הַשַּׁעַר לִי. וְעַל דָּא כְתִיב,
וּרְאִיתֶם אוֹתוֹ וּזְכַרְתֶּם אֶת כָּל מְצוֹת יי,
לְאֶכְלָלָא בְהֵיא כָּל שְׂאָר כְּתָרִין. וְעַל דָּא אֵינוֹן
סְהָדִי סְהָדוּתָא, וְלֹא קִיָּמִי בְדוּכְתִיָּהוּ בְגִין
דְאִיְהִי מְצוֹת.

וְתִנְיָנוּ, תְּשִׁמְיִשִׁי מְצוּהָ, נִזְרְקִין. וְאִי תִימָא, הָא
לוּלֵב וְעַרְבָה וְכוּ', תְּשִׁמְיִשִׁי קִדְשָׁה
אֵינוֹן, אָמַאי נִזְרְקִין. אֵלֹא תְּשִׁמְיִשִׁי קִדְשָׁה,
בְּגִין דְרִשְׁימִין בְּכַתִּיבָה דְשְׁמָא קְדִישָׁא.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, אֵינוֹן חוּטִין, לְאַחֲזָאָה הֵיךְ
תְּלִיִין מִכָּאן וּמִכָּאן, לְד' סְטָרֵי עֲלָמָא,

ומכאן לארבעה צדדי העולם ממקום זה, והיא שולטת על הכל בסוד הלב, שהיא לב כל העולם הזה ולב העליונים, ותלויה בלב העליון, והכל הוא בלב שיוצא מחכמה עליונה. אמר רבי יצחק, שעור של זה (וארף) של זה נתבאר באותיות חקוקות של רבי אלעזר.

אמר רבי יהודה, אמר הקדוש ברוך הוא: מי שרוצה ללכת אחר יראתי, ללך אחר הלב הזה ואחרי העינים שעומדים עליה. מי הם עינים אלה? כמו שנאמר (תהלים 115) עיני ה' אל צדיקים. אבל אתם, לא תתורו אחרי לבבכם ואחרי עיניכם. מה הטעם? משום שאתם זנים אחריהם.

אמר רבי חייא, מה הטעם כאן יציאת מצרים, שפתוב אשר הוצאתי אתכם מארץ מצרים? אלא משום שפשעו מצרים, נכנסו בחלק זה, ובזה הרג הקדוש ברוך הוא הרג במצרים. ולכן במקומו נזכר, ובמקומו הזהיר בזה. מה זה במקומו? משום שמצוה זו היא מקומה.

שנה רבי ייסא, כתוב (מכהו) כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות. כימי? ! כיום היה צריך לו לכתוב, שהרי בזמן אחד יצאו, ולא התעכבו! אלא כמו אותם ימים עליונים שהתברכה בהם כנסת ישראל, כף עתיד הקדוש ברוך הוא להוציא את ישראל מהגלות, ואז כתוב (ישעיה יב) ואמרתם ביום ההוא הודו לה' קראו וגו', זמרו ה' כי גאות עשה מודעת זאת בכל הארץ. מה זה מודעת זאת? משום שעכשו נודעה זאת בעטוף מצוה. באותו זמן תודע זאת בכמה מנהגים שלה שיעשה הקדוש ברוך הוא אותות ונסים בעולם, אז כתוב

מהאי אתר. ואיהי שלטא על פלא. ברזא דלב, דאיהי לבא דכל האי עלמא, ולבא דעלאי, ותליא בלב עלאה. וכלא הוא בלב, דנפק מחכמה עלאה. אמר רבי יצחק, שעורא דהאי, (מ"א ואורכא) דהאי, אתמר באתוון גליפן דרבי אלעזר.

אמר רבי יהודה, אמר קדשא ברוך הוא, מאן דבעי למהו בתר דחלתי, יהו בתר לבא דא, ובתר עיינין דקיימין עליה. מאן אינון עיינין. כמה דאת אמר, (תהלים לא) עיני יי אל צדיקים אבל אתם לא תתורו אחרי לבבכם ואחרי עיניכם. מאי טעמא (דף קע"ו ע"א) בגין דאתם זנים אחריהם.

אמר רבי חייא, מאי טעמא הכא יציאת מצרים, דכתיב אשר הוצאתי אתכם מארץ מצרים. אלא, בגין דכד נפקו ממצרים, בהאי חולקא עאל. ובהאי, קטיל קדשא ברוך הוא קטולא דמצרים. ועל דא באתריה אתדכר, ובאתריה אזדהר להו בדא. מאי באתריה. בגין דהאי מצוה, היא אתר דילה.

האנו רבי ייסא, כתיב (מכהו) כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות. כימי, כיום מיבעי ליה, דהא בחד זמנא נפקו ולא אתעכבו. אלא כאינון יומין עלאין, דאתברכא בהו כנסת ישראל. כן זמין קדשא ברוך הוא לאפקא להו לישראל מן גלותא, וכדין כתיב (ישעיה יב) ואמרתם ביום ההוא הודו ליי קראו וגו', זמרו יי פי גאות עשה מודעת זאת בכל הארץ. מאי מודעת זאת. בגין דהשתא אשתמודעא זאת בעטופא דמצוה. בההוא זמנא אשתמודעא זאת, בכמה נמוסין דילה, דיבעיד קדשא ברוך הוא אתין ונסין בעלמא, כדין כתיב (זכריה יד) ביום ההוא יהיה יי אחד

וּשְׁמוֹ אֶחָד. בְּרוּךְ יְיָ לְעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן. יְמַלֹּךְ
יְיָ לְעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן.

(זכריה יד) ביום ההוא יהיה ה' אחד
ושמו אחד. ברוך ה' לעולם אמן
ואמן. ימלוך ה' לעולם אמן ואמן.

פְּרֻשַׁת קִרְח

פְּרֻשַׁת קִרְח

וַיִּקַּח קִרְח בֶּן יִצְחָר בֶּן קָהָת בֶּן לֵוִי וְגו' . רַבִּי
אָבָא פָּתַח (תהלים ט) הַנְּחַמְדִּים מְזַהֵב וּמְפַז
רַב וּמְתוּקִים מְדַבֵּשׁ וְנוֹפֵת צוּפִים. כְּמָה עֲלֵאִין
פְּתַגְמֵי אוֹרֵייתָא, כְּמָה יְקִירִין אֵינִין, תְּאִיבִין
אֵינִין לְעֵילָא, תְּאִיבִין אֵינִין לְכַלָּא. בְּגִין דְּאֵינִין
שְׂמָא קַדִּישָׁא. וְכָל מָאן דְּאִשְׁתַּדַּל בְּאוֹרֵייתָא,
אִשְׁתַּדַּל בְּשְׂמָא קַדִּישָׁא, וְאִשְׁתַּזִּיב מִכַּלָּא,
אִשְׁתַּזִּיב בְּעֵלְמָא דִּין, וְאִשְׁתַּזִּיב בְּעֵלְמָא דְּאִתִּי.
תָּא חֲזִי, כֹּל מָאן דְּאִשְׁתַּדַּל בְּאוֹרֵייתָא, אֶחָד
בְּאֵילָנָא דְּחַיִּי. כִּיּוֹן דְּאֶחָד בֵּיהּ, בְּכַלָּא אֶחָד,
דְּכַתִּיב, (משלי א) עֵץ חַיִּים הִיא לַמַּחְזִיקִים בָּהּ
וְגו'.

וַיִּקַּח קִרְח בֶּן יִצְחָר בֶּן קָהָת בֶּן
לֵוִי וְגו' . רַבִּי אָבָא פָּתַח, (תהלים ט)
הַנְּחַמְדִּים מְזַהֵב וּמְפַז רַב
וּמְתוּקִים מְדַבֵּשׁ וְנוֹפֵת צוּפִים.
כְּמָה עֲלֵינִים הֵם דְּכַרֵּי הַתּוֹרָה,
כְּמָה מְכַבְּדִים הֵם, אֶהוּבִים הֵם
לְמַעַלָּה, אֶהוּבִים הֵם לְכֹלָם, בְּגִלְל
שְׁהֵם שֵׁם קָדוֹשׁ. וְכָל מִי
שֶׁמְשַׁתַּדַּל בַּתּוֹרָה, מְשַׁתַּדַּל בְּשֵׁם
הַקָּדוֹשׁ וְנִצֵּל מֵהַכֹּל. נִצֵּל בְּעוֹלָם
הַזֶּה, וְנִצֵּל בְּעוֹלָם הַבָּא. בֹּא
וּרְאֵה, כֹּל מִי שֶׁמְשַׁתַּדַּל בַּתּוֹרָה,
אֲחוּז בְּעֵץ הַחַיִּים. כִּיּוֹן שֶׁאֲחוּז
בוֹ - בְּכָל אֲחוּז, שְׁכַתוּב (משלי א)
עֵץ חַיִּים הִיא לַמַּחְזִיקִים בָּהּ וְגו' .
רַבִּי יִצְחָק אָמַר, כֹּל מִי שֶׁיִּשְׁתַּדַּל
בַּתּוֹרָה, יֵשׁ לוֹ חֲרוֹת מֵהַכֹּל, חֲרוֹת
מִמִּיתָה כְּמוֹ שֶׁאֲמַרְנוּ, מִשׁוּם
שְׁחֲרוֹת שׁוֹרָה עָלָיו וְאֲחוּזָה בוֹ.
אֵלּוּ יִשְׂרָאֵל מִתְעַטְרִים בַּתּוֹרָה,
יִנְצְלוּ מֵהַכֹּל, וְלֹא יִמְצְאוּ בְּגִלוֹת.
וְזֶהוּ שְׁכַתוּב (אלו ישראל משמרים את
התורה, ינצלו מהכל, ולא ימצאו בגלות. כתוב)
(שמות לב) חרות על הלחות, אל
תקרי חרות אלא חרות. וחרות זו
(בארוך) נמצאת בתורה. התורה
היא כח הימין, כמו שנאמר (דברים
לב) מימינו אש דת למו. והשמאל
נכלל בימין. מי שעושה ימין
שמאל ושמאל ימין, הרי הוא
פאלו מחריב עולם.

רַבִּי יִצְחָק אָמַר, כֹּל מָאן דְּיִשְׁתַּדַּל בְּאוֹרֵייתָא,
חִירוֹ אֵית לֵיהּ מִכַּלָּא, חִירוֹ מִמִּיתָה, כְּמָה
דְּאֲמַרְן. בְּגִין דְּחִירוֹ עָלֵיהּ שְׂרִיא, וְאֶחָד בֵּיהּ.
אֵילוּ יִשְׂרָאֵל מִתְעַטְרִין בְּאוֹרֵייתָא, יִשְׁתַּזְּבוּ
מִכַּלָּא, וְלֹא יִשְׁתַּכְחוּ בְּגִלוֹתָא, וְדָא הוּא דְּכַתִּיב
(ם"א אילו ישראל מנעטרין אורייתא, אשתזבו מכלא, ולא אשתכחו בגלותא
כתוב) (שמות לב) חרות על הלחות, אל תקרי חרות
אלא חירות. וחירות דא (אויקמות) באורייתא
אשתכח, אורייתא איהי חילא דימינא, כְּמָה
דְּאִתָּא אָמַר (דברים לב) מִיִּמִּינוּ אֵשׁ דֵּת לְמוֹ, וּשְׂמָאֲלָא
אֲתַפְּלִיל בִּימִינָא, מָאן דְּעָבִיד יְמִינָא שְׂמָאֲלָא,
וּשְׂמָאֲלָא יְמִינָא, הָא אִיהוּ כְּאֵילוּ חָרִיב עֲלֵמָא.
הָא חֲזִי, אַהֲרֹן יְמִינָא. לִיּוֹאֵי שְׂמָאֲלָא,
קִרְח בְּעֵי לְמַעַבְדַּד חֲלוּפָא דִּימִינָא
לְשְׂמָאֲלָא, בְּגִין כִּן אֲתַעֲנֵשׁ. וְלֹא עוֹד
אֲלָא דְּאִשְׁתַּכַּח בֵּיהּ לִישְׁנָא בִישָׁא, וְאֲתַעֲנֵשׁ
בְּכַלָּא. רַבִּי יְהוּדָה אָמַר, שְׂמָאֲלָא אֲתַפְּלִיל
תְּדִיר בִּימִינָא, קִרְח בְּעָא לְאֲחֵלְפָא תְּקוּנָא

בֹּא וּרְאֵה, אַהֲרֹן יְמִין, לוֹיִם
שְׂמָאֵל. קִרְח רָצָה לַעֲשׂוֹת חֲלוּפָא
הַיְמִין לְשְׂמָאֵל, וּמִשׁוּם זֶה נִעְנֵשׁ.
וְלֹא עוֹד, אֲלָא שְׁנַמְצָא בוֹ לְשׁוֹן
הַרְעָ, וְנִעְנֵשׁ כִּפְלֵי. רַבִּי יְהוּדָה
אָמַר, הַשְּׂמָאֵל נִכְלָל תְּמִיד בְּיְמִין.
קִרְח רָצָה לְהַחֲלִיף תְּקוּן
שְׁלַמְעֵלָה וּלְמִטָּה, בְּגִלְל זֶה נִאֲבָד

דלעילא ותתא, בגין כף אתאביד מעילא ותתא. ויבא קרח, מאי ויקח. נסיב עיטא בישא לגרמיה, כל דרדף בתר דלאו דיליה, איהו עריק מקמיה. ולא עוד, אלא מה דאית ביה אתאביד מניה. קרח רדיף בתר דלאו דיליה, דיליה אביד, ואתרא לא רוח.

קרח אזיל במחלוקת. מאי מחלוקת. פלוגתא. פלוגתא דלעילא ותתא. ומאן דבעי לאפלגא תקונא דעלמא, יתאביד מפלהו עלמין. מחלוקת, פלוגתא דשלום. ומאן דפליג על שלום, פליג על שמא (דף קע"ו ע"ב) קדישא, בגין דשמא קדישא, שלום אקרי.

תא חזי, לית עלמא קאים אלא על שלום, כד ברא קדשא בריה הוא עלמא, לא יכיל לאתקיימא, עד דאתא ושרא עלייהו שלום. ומאי הוא. שבת, דאיהו שלמא דעלאי ותתאי, וכדין אתקיים עלמא. ומאן דפליג עליה, יתאביד מעלמא.

צ'פחד פליג על שבת, דהוה מקושש עצים. ומאן אינון עצים. אינון אילנין אחרנין פדאמרן. ואינון מלין (פ"א אילנין) דחול, וחול בקדש לא שרייא, (מכאן והלאה מילי דחול בשבת אסור ודאי) דפליג על שלמא דעלמא.

רבי יוסי אמר, כתיב (תהלים קיט) שלום רב לאוהבי תורתך וגו'. אורייתא הוא שלום, דכתיב (משלי א) וכל נתיבותיה שלום. וקרח אתא לאפגמא שלום דלעילא ותתא, בגין כף אתעניש הוא מעילא ותתאה.

ויקומו לפני משה וגו'. האי קרא אוקמוהו חבריאי. רבי שמעון אמר, קריאי מועד קראי כתיב, חסר יו"ד, אמאי קראי. אלא הכי הוא, מלכותא דארעא כעין מלכותא דרקיעא. ורזא דא, כל אינון פתרין עלאין,

מלמעלה ולמטה. ויקח קרח. מה זה ויקח? לקח עצה רעה לעצמו. כל מי שרודף אחר מה שאינו שלו - זה בורח ממנו, ולא עוד, אלא מה שיש לו - נאבד ממנו. קרח רדף אחר מה שאינו שלו - את שלו אבד, ואחר לא הרויח.

קרח הלך במחלוקת. מה זה מחלוקת? פלוגתא. מחלוקת שלמעלה ולמטה. ומי שרודף לחלק תקון העולם, נאבד מפל העולמות. מחלוקת היא מחלוקת של השלום, ומי שחולק על השלום חולק על השם הקדוש, משום ששם הקדוש נקרא שלום. בא וראה, אין העולם עומד אלא על שלום. כשברא הקדוש ברוך הוא את העולם, לא יכל להתקיים ולעמד, עד שבא והשרה עליו שלום, ומהו? שבת, שהיא שלום העליונים והתחתונים, ואז עמד והתקיים העולם. ומי שחולק עליו, יאבד מהעולם.

צ'פחד חלק על שבת, שהיה (במדבר טו) מקושש עצים. מי אותם עצים? אותם עצים אחרים, כמו שאמרנו. ואלו דברי (אילנות) חל, וחל בקדש לא שורה, (מכאן והלאה דברי חל בשבת אסור ודאי) שחלק על שלום שלמעלה.

רבי יוסי אמר, כתיב (תהלים קיט) שלום רב לאוהבי תורתך וגו'. התורה היא שלום, שכתוב (משלי א) וכל נתיבותיה שלום. וקרח בא לפגם שלום שלמעלה ומטה, ומשום זה נענש מלמעלה ומטה. ויקומו לפני משה וגו'. פסוק זה פרושהו החברים. רבי שמעון אמר, קראי מועד, קראי כתיב, חסר יו"ד. למה קראי? אלא כף הוא - מלכות הארץ כעין מלכות הרקיע. וסוד זה - כל אותם פתרים עליונים שהשם הקדוש

נֶאֱחָז בָּהֶם, כָּלֶם מְזַמְּנִים מִמָּקוֹם שְׁנִקְרָא קֹדֶשׁ, זֶהוּ שְׁפָתוֹב (ויקרא כב) מִקְרָאֵי קֹדֶשׁ. וְאִימְתִי? בְּשֶׁעָה שְׁמוּעַד זְמִין בְּעוֹלָם. כְּמוֹ שְׁאוֹתֶם כְּתָרִים עֲלִיּוֹנִים שְׁמְזַמְּנִים מִקְדֶּשׁ הָעֲלִיּוֹן, כִּף גַּם קֹדֶשׁ תַּחְתּוֹן זְמִין לְחִילּוֹ לְעֵטְרָם וְלִהְעֲלוֹתָם.

קֹדֶשׁ עֲלִיּוֹן יְדוּעַ, קֹדֶשׁ תַּחְתּוֹן חֻכְמַת שְׁלֵמָה, כִּף גַּם הִיא מְזַמְּנַת לְכָל חִילִיָּה, וְאוֹתָם חִלּוֹת כָּלֶם עֲתִידִים לְהִתְעַטֵּר בְּקֹדֶשׁ תַּחְתּוֹן זֶה בְּזִמְן שְׁמוּעַד שְׁרוּי בְּעוֹלָם. וְכִמוֹ שְׁחִילִיָּה עוֹמְדִים לְמַעְלָה, כִּף גַּם עוֹמְדִים מִמְּנֵי הָעַמִּים כְּדִגְמָתָה לְמַטָּה, וְעַל זֶה נִקְרָאוּ קֹרְאֵי מוֹעֵד. וּמִשׁוּם שֶׁהֵם לְמַטָּה, קֹרְאֵי מוֹעֵד חֹסֵר, (כְּמוֹ שְׁלֵמָעֲלָה) אֲבָל הֵם בְּשְׁלֵמוֹת יִתְרָה.

אֲנָשֵׁי שֵׁם וְדָאֵי, וְלֹא אֲנָשֵׁי ה'. וְזֶהוּ סוּד (ויקרא כד) בְּנִקְבוֹ שֵׁם יוֹמֵת, וּבְאֲרֹנּוֹ, וְעַל זֶה נִקְרָא כָּאֵן אֲנָשֵׁי שֵׁם וְדָאֵי. כִּיּוֹן שְׁמֻצַּד הַגְּבוּרָה בְּאִים, אֲנָשֵׁי שֵׁם הֵם, הָרִי שְׁבָחָם יִתְרָה, אֲבָל הֵם לְקַחוּ לְעַצְמָם וְנֶאֱחָזוּ בְּמַחְלָקָתָם.

בְּקָר וַיִּדְעַה יי אֵת אֲשֶׁר לוֹ. לְמָה בְּקָר? וְלְמָה קְדוֹשׁ וְלֹא טְהוֹר? אֲלֵא הֵם כְּאוֹ מֻצַּד שֶׁל טְהוֹר, וְקְדוֹשׁ הַכֶּהֵן. אָמַר מֹשֶׁה, בְּקָר, כְּשֶׁכָּתַר הַכֶּהֵן מִתְעוֹרֵר בְּעוֹלָם - אִם אֲתָם כְּהֻנִּים, הָרִי בְּקָר, עֲבָדוּ עֲבוֹדַת הַבְּקָר, וְאֵז וַיִּדְעַה ה' אֵת אֲשֶׁר לוֹ וְאֵת הַקְּדוֹשׁ. אֵת אֲשֶׁר לוֹ - סֵתָם, זֶה הַלּוּיִם. וְאֵת הַקְּדוֹשׁ - זֶה הַכֶּהֵן. אֵז וְהִקְרִיב אֵלָיו. וְאִין מִי שִׁיבְחִין בְּדָבָר אֲלֵא בְּקָר. אִם תִּהְיוּ רְאוּיִים לְהִשָּׂאֵר בְּצַד הַדִּין, בְּקָר לֹא יִסְבַּל אֲתָכֶם, שְׁהָרִי לֹא זְמַנּוֹ הוּא. וְאִם תִּתְרָאוּ לְהִשָּׂאֵר בְּחֻסָּד, הָרִי זְמַנּוֹ הוּא, וְתִשָּׂאוּ אֲצִלוֹ וְיִקְבַּל אֲתָכֶם.

בְּמָה? בְּקֻטְרַת. שְׁהָרִי קֻטְרַת צְרִיכָה שׁוֹשְׁבִין לְהִתְקַטֵּר עַל יְדוֹ כִּכֵּל וְלְהִתְקַשֵּׁר. מִי הַשׁוֹשְׁבִין?

דְּשָׂמָא קְדִישָׁא אֲתֵאֲחִיד בְּהוּ, כְּלָהוּ זְמִינִין מֵאֲתֵר דְּאִקְרִי קֹדֶשׁ, הֵדָא הוּא דְכִתְיִב, (ויקרא כג) מִקְרָאֵי קֹדֶשׁ. וְאִימְתִי בְּשֶׁעֲתָא דְמוֹעֵד זְמִין בְּעֲלָמָא, כְּגוֹנָא דְאִינוֹן כְּתָרִין עֲלָאִין, דְּזְמִינִין מִקְדֶּשׁ עֲלָאָה, הֵכִי נְמִי קֹדֶשׁ תַּתָּא זְמִין לְחִילּוֹי, לְאֵעֲטָרָא וְלֹאֲעֲלָאָה לְהוּ.

קֹדֶשׁ עֲלָאָה יְדִיעָא, קֹדֶשׁ תַּתָּאָה חֻכְמַת שְׁלֵמָה, הֵכִי נְמִי אִיהִי זְמִינַת לְכָל חִילִיָּהָ. וְאִינוֹן חִילִין כּוּלְהוּ, זְמִינִין לְאֲתֵעֲטָרָא בְּהֵאֵי קֹדֶשׁ תַּתָּאָה, בְּזִמְנָא דְמוֹעֵד שְׁרִיָּא בְּעֲלָמָא. וְכְגוֹנָא דְחִילִיָּהָ קְיִימִין לְעִילָא, הֵכִי נְמִי קְיִימִי מִמְּנִין דְּעֲמָא, כְּדוּגְמָא דִּילָהּ לְתַתָּא, וְעַל דָּא אִקְרוּן קֹרְאֵי מוֹעֵד. וּבְגִין דְּאִינוֹן לְתַתָּא, קֹרְאֵי מוֹעֵד חֹסֵר, (כְּגוֹנָא דְלֵעִילָא) אֲבָל בְּשְׁלִימוֹ יִתִּיר אִינוֹן.

אֲנָשֵׁי שֵׁם וְדָאֵי, וְלֹא אֲנָשֵׁי יי. וְדָא הוּא רְזָא, בְּנִקְבוֹ שֵׁם יוֹמֵת, וְאוֹקִימְנָא. וְעַל דָּא אִקְרִי הֵכָא, אֲנָשֵׁי שֵׁם וְדָאֵי, כִּיּוֹן דְּמִסְטָרָא דְגְבוּרָה קָא אֲתִיין, אֲנָשֵׁי שֵׁם אִינוֹן, הָא שְׁבָחָא דְלַהוֹן יִתִּיר, אֲבָל אִינוֹן נְטִלוּ לְגַרְמִייהוּ. וְאֲתֵאֲחִדוּ בְּמַחְלּוֹקָתָם.

בְּקָר וַיִּדְעַה יי אֵת אֲשֶׁר לוֹ. אֲמָאֵי בְּקָר, וְאֲמָאֵי קְדוֹשׁ וְלֹא טְהוֹר. אֲלֵא אִינוֹן מִסְטָרָא דְטְהוֹר קָא אֲתִיין, וְקְדוֹשׁ כְּהֵנָּא. אָמַר מֹשֶׁה, בְּקָר, דְּכַדִּין כְּתָרָא דְכְּהֵנָּא אֲתֵעַר בְּעֲלָמָא, אִי אֲתוֹן כְּהֵנִי, הָא בְּקָר, כְּלָחוּ עֲבוּדָה דְּבְקָר, וְכַדִּין וַיִּדְעַה יי אֵת אֲשֶׁר לוֹ וְאֵת הַקְּדוֹשׁ. אֵת אֲשֶׁר לוֹ סֵתָם, דָּא לִינוּאֵי. וְאֵת הַקְּדוֹשׁ, דָּא כְּהֵנָּא, כְּדִין וְהִקְרִיב אֵלָיו. וְלִית מָאן דְּאֲבָחִין מְלָה, אֲלֵא בְּקָר, אִי תַתְּחוֹזוֹן לְאֲשֵׁתְאָרָא בְּסִטְרָא דִּינוּא, בְּקָר לֹא סְבִיל לְכוּ, דְּהָא לָאו זְמַנִּיָּה הוּא. וְאִי תַתְּחוֹזוֹן לְאֲשֵׁתְאָרָא בְּחֻסָּד, הָא זְמַנִּיָּה הוּא, וְתִשָּׂאוּ אֲרוֹן גְּבִיָּה, וְיִקְבַּל לְכוּ.

בְּמָה. בְּקֻטְרַת. דְּהָא קֻטְרַת בְּעֵי לְשׁוֹשְׁבִינָא,

זֶה הַכֹּהֵן. וּמִשׁוֹם כֶּן, וְהִיָּה הָאִישׁ
אֲשֶׁר יִבְחַר ה' הוּא הַקְּדוֹשׁ, וְלֹא
הַטְּהוֹר. שְׁתֵּי דְרָגוֹת הֵן: קְדוֹשׁ
וְטְהוֹר. כֹּהֵן קְדוֹשׁ, לְוֵי טְהוֹר. וְעַל
זֶה הַקְּדוֹשׁ כְּתוּב.

וַיִּפְּלוּ עַל פְּנֵיהֶם וַיֹּאמְרוּ אֵל אֱלֹהֵי
הַרוּחַת לְכָל בֶּשֶׂר. בֹּא וּרְאֵה,
מִשֶּׁה וְאַהֲרֹן מְסֻרוֹ עֲצָמָם לְמִיתָה,
בְּמָה? מִשׁוֹם שְׂכֵתוֹב וַיִּפְּלוּ עַל
פְּנֵיהֶם וַיֹּאמְרוּ אֵל אֱלֹהֵי הַרוּחַת.
רוּחַת כְּתוּב חֶסֶד וְאִי. וּמִשׁוֹם
זֶה עֵץ הַמָּוֶת הוּא, וּבְכָל מְקוֹם
נְפִילַת אַפִּים לְאוֹתוֹ מְקוֹם. וְעַל
זֶה אֵל אֱלֹהֵי, אֵל - זֶהוּ שְׂכֵתוֹב
(תהלים ז) וְאֵל זַעֵם בְּכָל יוֹם. אֱלֹהֵי
הַרוּחַת - שֶׁהוּא מְקוֹם צְרוּר
נְשָׁמוֹת הָעוֹלָם, וְכָל הַנְּשָׁמוֹת
לְשֵׁם עוֹלוֹת, וּמִשָּׁם בְּאוֹת. (שם
נְרִאֻת).

רַבִּי יְהוּדָה פָּתַח, (איוב לד) שְׁמַעוּ
חֲכָמִים מְלֵי יוֹדְעִים הֲאֲזִינוּ לִי.
פְּסוּקָה זֶה אֱלֹהֵי הוּא אָמְרוּ. בֹּא וּרְאֵה
מִה כְּתוּב, (שם לב) וּבִשְׁלֹשֶׁת רָעִיו
חָרָה אָפוּ עַל אֲשֶׁר לֹא מִצְּאוּ
מַעֲנֵה וְגו'. שֶׁהָרִי הֵם הָיוּ אוֹמְרִים
דְּבָרִים, וְאִיּוֹב לֹא הָיָה מִתְנַחֵם
עֲלֵיהֶם. מִפְּאֵן לְמַדְנוּ, מִי שֶׁנִּכְנַס
לְנַחֵם אֶת הָאֵבֶל, צָרִיף לְיִסֵּד
דְּבָרִים בְּתַחֲלָה, שֶׁהָרִי חִבְּרִיו שֶׁל
אִיּוֹב הָיוּ אוֹמְרִים דְּבָרֵי אֲמַת,
אֵבֶל לְנַחֲמוֹ לֹא, מִשׁוֹם שֶׁצָּרִיף
דְּבָרִים שֶׁהוּא יוֹדֵה עֲלֵיהֶם (בְּדִרְךָ
אֲמַת), וְאִזּוֹ יִקְבַּל עָלָיו אֶת הַדִּין
וְיוֹדֵה לְמַלְךָ הַקְּדוֹשׁ עָלָיו. מִה
כְּתוּב? וְאֱלֹהֵי הוּא חָפָה אֶת אִיּוֹב
בְּדְבָרִים וְגו'. שֶׁהוּדָה אַחַר כֶּן
לְקְדוֹשׁ בְּרוּךְ-הוּא וְקִבַּל עָלָיו דִּין
שְׁמַיִם.

בֹּא וּרְאֵה, כְּתוּב (איוב לד) לִכֵּן אֲנִשִּׁי
לְכַב שְׁמַעוּ לִי חֲלָלָה לְאֵל מִרְשַׁע
וְשָׂדֵי מַעוֹל. לִכֵּן אֲנִשִּׁי לְכַב שְׁמַעוּ
לִי, שְׁלָמִים בְּפֶלֶל לְהִבְחִין דְּבָרִים.
חֲלָלָה לְאֵל מִרְשַׁע, זֶהוּ שְׂכֵתוֹב
(תהלים ז) וְאֵל זַעֵם בְּכָל יוֹם. וְשָׂדֵי

לְאַתְקַטְרָא עַל יְדֵיהּ בְּכֹלָא, וְלְאַתְקַשְׂרָא. מֵאֵן
שׁוֹשְׁבֵינָא. דָּא פְּהֵנָא. וּבְגִין כֶּן, וְהִיָּה הָאִישׁ
אֲשֶׁר יִבְחַר יִי הוּא הַקְּדוֹשׁ, וְלֹא הַטְּהוֹר. תְּרִין
דְּרָגִין אֵינּוּן: קְדוֹשׁ. וְטְהוֹר. כֹּהֵן, קְדוֹשׁ. לְוֵי,
טְהוֹר. וְעַל דָּא הַקְּדוֹשׁ כְּתוּב.

וַיִּפְּלוּ עַל פְּנֵיהֶם וַיֹּאמְרוּ אֵל אֱלֹהֵי הַרוּחַת לְכָל
בֶּשֶׂר. תָּא חֲזִי, מִשֶּׁה וְאַהֲרֹן מְסֻרוֹ
גְרַמֵּיהוּ לְמִיתָה. בְּמָה, בְּגִין דְּכְתִיב וַיִּפְּלוּ עַל
פְּנֵיהֶם וַיֹּאמְרוּ אֵל אֱלֹהֵי הַרוּחַת, רוּחַת כְּתוּב,
חֶסֶד וְאִי. וּבְגִין כֶּן אֵילֵנָא דְּמוֹתָא הוּא, וּבְכָל
אֲתָר נְפִילַת אֲנָפִין לְהֵהוּא אֲתָר הוּי. וְעַל דָּא
אֵל אֱלֹהֵי, אֵל: הָדָא הוּא דְּכְתִיב, (תהלים ז) וְאֵל
זַעֵם בְּכָל יוֹם. אֱלֹהֵי הַרוּחַת, דְּאִיהוּ אֲתָר
צְרוּרָא דְּנִשְׁמָתִין דְּעֵלְמָא, וְכָל נִשְׁמָתִין תַּמָּן
סְלִקִין, וּמִתַּמָּן אֲתִיָּין. (נ"א תַּמָּן אֲתִיָּין).

רַבִּי יְהוּדָה פָּתַח, (איוב לד) שְׁמַעוּ חֲכָמִים מְלֵי
וְיודְעִים הֲאֲזִינוּ לִי. הָאִי קָרָא אֱלֹהֵי הוּא
אָמְרוּ. תָּא חֲזִי, מִה כְּתוּב (איוב לב) וּבִשְׁלֹשֶׁת רָעִיו
חָרָה אָפוּ עַל אֲשֶׁר לֹא מִצְּאוּ מַעֲנֵה וְגו'. דְּהָא
אֵינּוּן הוּי אֲמַרִין מְלִין, וְאִיּוֹב לֹא הָוָה אֲתַנְחִים
עֲלֵיהוּ. מִהֲכָא אוֹלִיפְנָא, מֵאֵן דְּעָאֵל לְנַחְמָא
לְאֵבֶל, בְּעֵי לְיִסְדָּא מְלִין בְּקַדְמִיתָא, (דף קע"ו ע"א)
דְּהָא חִבְּרִיא דְּאִיּוֹב הוּוּ אֲמַרִי מְלֵי קְשׁוּט,
אֵבֶל לְנַחְמָא לִיהּ לָאו, בְּגִין דְּבְעֵי מְלִין דְּאִיהוּ
יודֵי עֲלֵיהוּ, (בְּאוֹרַח קְשׁוּט) וְכַדִּין יִקְבַּל עָלֵיהּ דִּינָא,
וְיודֵי לְמַלְכָּא קְדִישָׁא עָלֵיהּ. מִה כְּתוּב, (איוב לב)
וְאֱלֹהֵי הוּא חָפָה אֶת אִיּוֹב בְּדְבָרִים וְגו'. דְּאוֹדֵי
לְבַתָּר לְקוֹדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְקִבַּל עָלֵיהּ דִּינָא
דְּשְׁמַיָּא.

תָּא חֲזִי, כְּתוּב (איוב לד) לִכֵּן אֲנִשִּׁי לְכַב שְׁמַעוּ לִי
חֲלָלָה לְאֵל מִרְשַׁע וְשָׂדֵי מַעוֹל. לִכֵּן אֲנִשִּׁי
לְכַב שְׁמַעוּ לִי, שְׁלָמִין בְּכֹלָא, לְאַבְחָנָא מְלִין.
חֲלָלָה לְאֵל מִרְשַׁע, הָדָא הוּא דְּכְתִיב, (תהלים ז)

מְעוֹל, זֶה סְמוּךְ פִּנְגָד זֶה, (וְהָרִי פִּרְשׁוֹת) אֵל שְׂדֵי. (שם) כִּי פִעַל אָדָם יִשְׁלָם לוֹ, הָרִי אָדָם הוֹלֵךְ בְּעוֹלָם הַזֶּה וְעוֹשֶׂה מַעֲשָׂיו וְחוֹטֵא לְפָנָי רְבוּנוֹ, אוֹתוֹ מַעֲשֶׂה תְלוּי עֲלָיו לְשִׁלָּם לוֹ דִּין. זֶהוּ שְׁכָתוּב כִּי פִעַל אָדָם יִשְׁלָם לוֹ, אוֹתוֹ מַעֲשֶׂה יִשְׁלָם לוֹ.

וְעַם כָּל זֶה - אִם יִשִּׁים אֲלָיו לְבוֹ. פִּינּוֹן שֶׁהָאָדָם שָׁם לְבוֹ וּרְצוֹנוֹ לְשׁוּב לְפָנָי רְבוּנוֹ, אִזּוֹ אֵל אֱלֹהֵי הַרְוַחַת רִוְחוֹ וּנְשַׁמְתוֹ אֲלָיו יֶאֱסֹף לְהַצָּרֵר בְּצָרֹר הַחַיִּים, וְלֹא מִשְׁאִיר נִפְשׁוֹ בַּחוּץ לְהַדוֹן בְּדִין אַחֵר.

רַבִּי יוֹסִי אָמַר, דְּבַר זֶה סוּד (אחרא) הוּא בְּדִינִים הַנִּסְתָּרִים שֶׁל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא. כִּי פִעַל אָדָם יִשְׁלָם לוֹ, לְהַדוֹן בְּדִינוֹ, וּכְאוּתָם מַעֲשִׂים שֶׁאָדָם עוֹשֶׂה בְּעוֹלָם הַזֶּה וּמַעֲלֵהוּ לְהַדוֹן פִּמְעֵשׂוֹ, וְיֵאבֵד מִהָעוֹלָם. מַה כְּתוּב אַחֲרָיו? מִי פִקֵּד עֲלָיו אֲרָצָה וּמִי שָׁם תִּבַּל כְּלָה. מִי פִקֵּד עֲלָיו אֲרָצָה - זֶהוּ אַחֲרָיו שְׂגוּאֵל אוֹתוֹ. וּמִי שָׁם תִּבַּל כְּלָה - שְׂבוּנָה בֵּית וּבִנְיָה בְּנִין עוֹלָם וְתִקּוּן וְיִשׁוּב. מַה כְּתוּב אַחֲרָיו? אִם יִשִּׁים אֲלָיו לְבוֹ. אָדָם זֶה שְׂצוּהָ עֲלָיו לְבָנוֹת בְּנִין, צָרִיף לְכוּן לֵב וְרָצוֹן אֵל אוֹתוֹ הַמֵּת. מִכָּאן, אָדָם שָׂבָא עַל אוֹתָהּ אִשָּׁה בְּשִׁבִיל יָפִי וְתֵאָנָה שְׁלוֹ, הָרִי בְּנִין עוֹלָם לֹא נִבְנָה, שְׁהָרִי רָצוֹן וְלֵב לֹא הִתְפַּוֵּן אֵל הַמֵּת.

וּמִשׁוּם כֶּף כְּתוּב אִם יִשִּׁים אֲלָיו לְבוֹ, בְּרָצוֹן הִלֵּב שִׁיכְנוֹן אֲלָיו, אִזּוֹ רִוְחוֹ וּנְשַׁמְתוֹ אֲלָיו יֶאֱסֹף, וּנְמַשֵּׁף אֲלָיו לְהַבְּנוֹת בְּעוֹלָם הַזֶּה. מַה כְּתוּב אַחֲרָיו? יִגּוּעַ כָּל בֶּשֶׂר יֶחַד וְאָדָם עַל עֵפֶר יוֹשֵׁב. יִגּוּעַ כָּל בֶּשֶׂר יֶחַד - אוֹתוֹ גּוֹף יְבֻלָּה בְּעֵפֶר וְכָל אוֹתוֹ בֶּשֶׂר. וְעַכְשָׁו אָדָם עַל עֵפֶר יוֹשֵׁב. הָרִי הַתְּחַדְדִּישׁוֹת הַבְּנִין כְּמַקְדָּם, וְיִשׁוּב עַל עֵפֶר שֶׁל בְּנִין

וְאֵל זוֹעֵם בְּכָל יוֹם. וְשְׂדֵי מְעוֹל, דָּא סְמִיךְ לְקַבְּלָא דָּא, (וְהָא אוּקְמוּהָ) אֵל שְׂדֵי. (איוב לד) כִּי פוֹעֵל אָדָם יִשְׁלָם לוֹ, הָא בַר נֶשׁ אֲזִיל בְּהָאֵי עֲלֵמָא, וְעֵבִיד עֲבִידְתוּי וְחִטֵּי קָמִי מְאָרִיָּה, הַהוּא עוֹבְדָא תְלוּיָא עֲלֵיָּה, לְשִׁלְמָא לִיָּה דִּינָא, הַדָּא הוּא דְכָתִיב כִּי פוֹעֵל אָדָם יִשְׁלָם לוֹ, הַהוּא עוֹבְדָא יִשְׁלָם לוֹ.

וְעַם כָּל דָּא, אִם יִשִּׁים אֲלָיו לְבוֹ, פִּינּוֹן דְּבַר נֶשׁ שְׁוִי לְבִיָּה וּרְעוּתִיָּה לְאַתְבָּא קָמִי מְאָרִיָּה, בְּדִין אֵל אֱלֹהֵי הַרְוַחַת רִוְחוֹ וּנְשַׁמְתוֹ אֲלָיו יֶאֱסֹף לְאַתְצָרְרָא בְּצָרוּרָא דְחַיִּי, וְלֹא שְׂבִיק לְנַפְשִׁיָּה לְבַר, לְאַתְדַּנָּא בְּדִינָא אַחֲרָא.

רַבִּי יוֹסִי אָמַר, הָאֵי מְלָה רְזָא (אחרא) הוּא, בְּדִינִין טְמִירִין דְּקוּדְשָׁא בְּרִיף הוּא. כִּי פוֹעֵל אָדָם יִשְׁלָם לוֹ, לְאַתְדַּנָּא בְּדִינִיָּה, וּבְאִינוֹן עוֹבְדִין דְּבַר נֶשׁ עֵבִיד בְּהָאֵי עֲלֵמָא, וְסִלִּיק לִיָּה לְאַתְדַּנָּא כְּעוֹבְדוּי, וְיִתְאַבֵּיד מְעֵלְמָא, מַה כְּתִיב בְּתַרְיָה, מִי פִקֵּד עֲלָיו אֲרָצָה וּמִי שָׁם תִּבַּל כְּלָה. מִי פִקֵּד עֲלָיו אֲרָצָה, דָּא הוּא אַחוּהָ דְּפָרִיק לִיָּה. וּמִי שָׁם תִּבַּל כְּלָה, דְּבִאֲנִי בֵּיתָא, וּבְנֵי בְנִיִּין עֲלֵמָא, וְתִקּוּנָא וְיִשׁוּבָא. מַה כְּתִיב בְּתַרְיָה, אִם יִשִּׁים אֲלָיו לְבוֹ. הָאֵי בַר נֶשׁ דְּפָקִיד עֲלֵיָּה לְמַבְנֵי בְנִינָא, בְּעֵי לְכוּנָא לְבָא וּרְעוּתָא לְגַבִּיָּה דְּהַהוּא מִיתָא. מִכָּאן, בַּר נֶשׁ דְּאֲתִי עַל הַהִיא אַתְתָּא, בְּגִין שְׁפִירוֹ וְתִיאֻבְתָּא דִּילָּהּ, הָא בְּנִיִּין עֲלֵמָא לֹא אַתְבְּנִי, דְּהָא רְעוּתָא וְלְבָא לֹא אַתְכְּוּוֹן לְגַבִּי מִיתָא.

וּבְגִין כֶּף כְּתִיב, אִם יִשִּׁים אֲלָיו לְבוֹ, בְּרְעוּתָא דְּלְבָא דִּיכוּוִין לְגַבִּיָּה, בְּדִין רִוְחוֹ וּנְשַׁמְתוֹ אֲלָיו יֶאֱסֹף, וְאַתְמַשֵּׁף גַּבִּיָּה, לְאַתְבְּנָאָה בְּהָאֵי עֲלֵמָא, מַה כְּתִיב בְּתַרְיָה, יִגּוּעַ כָּל בֶּשֶׂר יֶחַד וְאָדָם עַל עֵפֶר יוֹשֵׁב, יִגּוּעַ כָּל בֶּשֶׂר יֶחַד, הַהוּא גּוֹפָא יְתַבְלִי בְּעֵפְרָא, וְכָל הַהוּא בְּשָׂרָא.

והשתא, אדם על עפר ישוב, הא חדותותין דבנינא כמלקדמין, ויתוב על עפרא דבנינא דגופא אחרא, כמה דהוה בקדמיתא. ועל דא, רוחא ונשמתא בידוי דקודשא ברין הוא, וחייה עלייהו דבני נשא, דלא יתאבידו מהאי עלמא, ומעלמא אחרא, בגין כן אל אלהי הרוחות לכל בשר.

ויאמר משה אל אהרן קח את המחפה וגו'. (במדבר יז) רבי חייא פתח (משלי טו) חמת מלך מלאכי מות ואיש חכם יכפרנה. כמה אית להו לבני נשא. לאסתמרא מחובייהו, ולנטרא עובדייהו, דהא בכמה זמנין עלמא אתדן, ובכל יומא ויומא עובדין במתקלא סלקין, ומשגיחין עלייהו לעילא, ואכתיבו קמיה. וכד עובדייהו דבני נשא, לא מתכשרין קמי מלפא, סליק רוגזא, ודינא אתער, הדא הוא דכתיב חמת מלך מלאכי מות, ועל דא בכל יומא ויומא בעי בר נש לאזדהרא מחובוי.

ואיש חכם יכפרנה, בשעתא דמאריהון דדינין קיימין על עלמא, ורוגזא תלי, אי אשתכח בדרא זכאה דרשים לעילא, קדשא ברין הוא אשגח ביה, ואשתכח רוגזא. למלפא דאתרגז על עבדוי, והוה תבע על סנטירא למעבד ביה דינא, אדהכי עאל רחימא דמלפא, וקם קמיה, פיון דחמא ליה מלפא, אתנהירו אנפוי. שארי ההוא רחימא דמלפא לאשתעי בהדיה, ומלפא חדי. לבתר כד אתא סנטירא, חזא אנפוי דמלפא חדאן, אסתלק ואזיל ליה, ולא עביד דינא. וכדין, ההוא רחימא בעי למלפא על עבדוי, ומכפר להו. ובגין כן, ואיש חכם יכפרנה.

אוף הקא, כד חמא משה דרוגזא הוה (דף קע"ז)

של גוף אחר כמו שהיה בהתחלה. ועל זה רוח ונשמה בידי הקדוש ברוך הוא, וחס על בני אדם שלא יאבדו מהעולם הזה ומעולם אחר, בגלל זה אל אלהי הרוחות לכל בשר.

ויאמר משה אל אהרן קח את המחפה וגו'. רבי חייא פתח, (משלי טו) חמת מלך מלאכי מות ואיש חכם יכפרנה. כמה יש להם לבני אדם לפחד מחטאייהם ולשמר מעשיהם, שהרי בכמה זמנים העולם נדון, ובכל יום ויום המעשים עולים במשקל, ומשגיחים עליהם למעלה ונכתבים לפניו. וכשמעשי בני אדם לא כשרים לפני המלך, עולה הרגז ומתעורר הדין. זהו שכתוב חמת מלך מלאכי מות, ועל זה בכל יום ויום צריך אדם להזהר מחטאיו.

ואיש חכם יכפרנה. בשעה שבעלי הדינים עומדים על העולם והרגז תלוי - אם יש בדור צדיק שרשום למעלה, הקדוש ברוך הוא משגיח עליו ושוכח הרגז. למלך שרגז על עבדיו, והיה תובע את השוטר המוציא לפעל לעשות דין. בין כן נכנס אהוב המלך ועמד לפניו. פיון שראה אותו המלך, אורו פניו. נשאר אותו אהוב המלך לדבר אתו, והמלך שמח. אחר כן כשהגיע השוטר וראה פניו של המלך שמחים, הסתלק והלך לו ולא עשה דין. ואז אותו אהוב המלך בקש מהמלך על עבדיו, ומכפר להם. ומשום זה, ואיש חכם יכפרנה.

גם כאן, כשמשה ראה רגז תלוי, מיד - ויאמר משה אל אהרן, משום שהוא שושבין המלכה,

תלי, מיד ויאמר משה אל אהרן, בגין דאיהו שושבינא (ב"ע)

דַמְטְרוֹנִיתָא, וְקִטְרַת לָא סִלְקָא אָלָא בִידוּי, דְאִיהוּ אַסְגִי שְלֵמָא בְעֵלְמָא, וְקִשִיר קִשְרָא דְמַהִימְנוּתָא. קִטְרַת, הָא אוּקְמוּהָ, חֲדוּוּתָא דְעִילָא וְתַתָּא, קִשְׁוֹרָא דְמַהִימְנוּתָא, סִלְיָקוּ דְרוּגְזָא, הָדָא הוּא דְכְתִיב, (משלי כז) שְׁמֶן וְקִטְרַת יִשְׁמַח לֵב, וְכַדִּין וְאִישׁ חָכֵם יִכְפָּרְנָה, יִנְקִי וַיִּדְפִי לְהֵהוּא רוּגְזָא, וְרַחֲמִין מִתְעַרְיִן.

וְקִטְרַת עוֹלָה רַק בִּידוּ, שְהוּא מְרַבָּה שְלוֹם בְעוֹלָם וְקוֹשֵׁר קִשְׁרָא הָאֲמוּנָה. קִטְרַת, הָרִי פְרִשׁוּהָ, שְׁמַחָה שְלִמְעֵלָה וְשְלִמְטָה, קִשְׁרָא הָאֲמוּנָה, סִלְיָק הַרְגֵזוּ. זֶהוּ שְׁפַתּוּב (משלי כז) שְׁמֶן וְקִטְרַת יִשְׁמַח לֵב. וְאִז - וְאִישׁ חָכֵם יִכְפָּרְנָה, יִנְקִה וַיִּטְהַר אוֹתוֹ רִגְזוּ, וְרַחֲמִים מִתְעוֹרְרִים.

רַבִּי אֶלְעָזָר (נ"א רבי אבא) אָמַר, (במדבר ד) אַל תִּכְרִיתוּ אֶת שְׁבֵט מִשְׁפַּחֹת הַקְּהָתִי מִתּוֹךְ הַלְוִיִּם, בְּגִין דְאִינוּן גִּזְעָא וְשִׁרְשָׁא דְלִיּוּאִי. וְזֹאת עֲשׂוּ לָהֶם וְחִיו וְלֹא יָמוּתוּ, דְבַעֲי פִּהֲנָא לְאַתְקִנָּא לְהוּ, דְאָף עַל גַּב דְקָרִיבִין אִינוּן לְקוּדְשָׁא, לָא יִיעֲלוּן אָלָא בְתַקּוּנָא דְכִהְנָא, דְהוּא יָדַע סִימְנָא דִימְטוּן לְגַבְיָהּ, וְלֹא יִתִיר. וְכַד מְכַסֵּינָא לְמֵאֲנִי קִדְשָׁא, כְּדִין פְּסוּיָא אַחְרָא שְׂרִי, וְאָסִיר לֹון לְקָרְבָּא לְמַחֲמִי, דְהָא מְלָה בְחֻשָׁאִי לָא אִית לְגַבְיָהּ, אָלָא לְכִהְנָא, (ועל דא) דְמְלָה דְלֵהוּן וְעוּבְדָא דְלֵהוּן בְּרָזָא וּבְחֻשָׁאִי וְלִיּוּאִי לְאַרְמָא קָלָא.

רַבִּי אֶלְעָזָר אָמַר, (במדבר ד) אַל תִּכְרִיתוּ אֶת שְׁבֵט מִשְׁפַּחֹת הַקְּהָתִי מִתּוֹךְ הַלְוִיִּם, מִשּׁוּם שְׁהֵם גִּזְעוּ וְשִׁרְשׁוּ הַלְוִיִּם. וְזֹאת עֲשׂוּ לָהֶם וְחִיו וְלֹא יָמוּתוּ, שְׁצָרִיף הִפְהִין לְתַקְנָם. שְׂאָף עַל גַּב שְׁהֵם קְרוּבִים לְקֹדֶשׁ, לָא יִכְנָסוּ אָלָא רַק בְּתַקּוּן הִפְהִין, שְהוּא יוֹדַע סִימְן שְׁיִגִיעוּ אֵלָיו, וְלֹא יוֹתֵר. וּכְשִׁמְכַסִּים לְכָלִי הַקֹּדֶשׁ, אִז שׁוֹרָה כְּסוּי אַחַר, וְאָסִיר לָהֶם לְהִתְקַרֵּב וְלִרְאוֹת, שְׁהָרִי דְבָר בְּחֻשָׁאִי אִין לָהֶם, אָלָא לְכַהֵן, (ועל דא) שְׁדַבְרִיָּהֶם וּמַעֲשֵׂיהֶם בְּסוּד וּבְחֻשָׁאִי, וְלְלוֹיִם לְהָרִים קוֹל.

בְּגִין כִּן פִּהֲנִי בְחֻשָׁאִי וּבְרָזָא, וְעַל דָּא אָסִיר לֹון חֲמָרָא, דְחֲמָרָא לְאַרְמָא קָלָא, וְלִגְלָאָה רְזִין אִיהוּ. בְּגִין כִּן לִיּוּאִי אַתְמָסְרוּ לְאַרְמָא קָלָא, דְהָא בְדִינָא אַתְאַחַד, דִּינָא בְּאַתְגַּלְיָא אִיהוּ, וְלִפְרָסְמָא מְלָה קָמִי כְלָא. אַבְל פִּהֲנָא, כָּל מְלוּי בְרָזָא וּבְחֻשָׁאִי, וְלֹאוּ בְּאַתְגַּלְיָא (סִימְנָא דְכִלָּא שְׂמַאל תְּהָא דוּחָה, וַיִּמִּין מְקַרְבַּת). בְּגִין דְאִיהוּ יְמִינָא (מְקַרְבַּת), כִּד דִּינִין שְׂרִיין בְּעֵלְמָא מְסֻטְרָא דְשְׂמַאלָא, יְמִינָא יְהָא מְקַרְבָּא, וּבְמָה. בְּקִטְרַת, דְאִיהוּ בְחֻשָׁאִי, בְּרָזָא דְקִיק, וּפְנִימָאָה מְכִלָּא.

בְּגִלְדָּר זֶה כְּהָנִים בְּחֻשָׁאִי וּבְסוּד, וְעַל זֶה אָסִיר לָהֶם יִין, שְׁיִין לְהַרְמַת קוֹל וּלְגִלוּי סוּד הוּא. בְּגִלְל זֶה לְוִיִּם נְמָסְרוּ לְהַרְמַת קוֹל, שְׁהָרִי כְּדִין נְאַחֲזִים, דִּין בְּגִלוּי הוּא וּלְפָרְסֵם דְבָר לְפָנֵי הַכֹּל. אַבְל כְּהֵן, כָּל דְבָרֵיו בְּסוּד וּבְחֻשָׁאִי, וְלֹא בְּגִלוּי. (סִימְן הַכֹּל - שְׂמַאל תְּהָא דוּחָה, וַיִּמִּין מְקַרְבַּת) מִשּׁוּם שְׁהוּא יְמִין (מְקַרְבַּת), כְּשִׁדְיָנִים שְׂרוּיִים בְּעוֹלָם מְצַד שְׂמַאל, יְמִין תְּהָא מְקַרְבַּת, וּבְמָה? בְּקִטְרַת, שְׁהִיא בְּחֻשָׁאִי, בְּסוּד דְקִיק וּפְנִימִי מִהַכֹּל.

הָא חֲזִי, כִּד הָאִי מְדַבְּחָא אַחְרָא, שְׂאֲרִי לְאַתְעָרָא אַתְעָרוּתָא, כִּד לָא יִשְׁתַּכְּחוּ זְכָאִין, מְדַבְּחָא פְּנִימָאָה אַתְעָר לְגַבְיָהּ, וְקָאִים

בְּא וְרָאָה, כְּשִׁמְזַבַּח אַחַר מִתְחִיל לְעוֹרֵר הַתְּעוֹרְרוּת, כְּשִׁלָּא נְמָצְאִים צְדִיקִים, מְזַבַּח פְּנִימִי מִתְעוֹרֵר אֵלָיו וְעוֹמֵד מוּלּוֹ, לְקַבְּלִיהָ, וְדִינִין מְשַׁתְּכֵי.

וְעַל דָּא קַיִימָא לְקַבֵּל דָּא, וּכְדִין דִּינָא אֶסְתַּלַּק. רַבִּי אֶלְעָזָר אָמַר, (במדבר ד') זֹאת עֲבוֹדַת בְּנֵי קֹהֵת בְּאֹהֶל מוֹעֵד קֹדֶשׁ הַקִּדְּשִׁים, בְּשַׁעֲתָא דְבְנֵי קֹהֵת נְטֻלִין קֹדֶשׁ קִדְּשִׁים, כְּדִין אֲתֵי כַהֲנָא, וְחַפֵּי כְלָא, עַד לָא יִקְרְבוּן לְנֻטְלָא לֵיהּ, וְלֹא הָווּ חֲמָאן לְעֵלְמִין מַה דְּאִינוּן נְטֻלִין, אֲלֵא כְלָא בְּכַסְוִיָּא מְנַיְיהוּ. כְּמַה דְּכֹתִיב, (במדבר ד') וּבָא אֶהְרֹן וּבְנָיו בְּנֹסַע הַמַּחֲנֶה וְהוֹרִידוּ אֶת פְּרֻכַת הַמָּסָךְ. וְרוּב פְּסוּיָא דְמֵאֲנֵי מְקַדְּשָׁא, תִּכְלַת אִיהוּ, בְּגִין דְּתִכְלַת הָא אוּקְמוּהּ וְאִתְמַר. בְּתַר דְּאִתְפְּסִיָּא כְלָא, מְקַרְבִּין בְּנֵי קֹהֵת דְּנְטֻלִין, וְלֹא מְקַרְבִּין אֲלֵא בְּאִינוּן בְּדִים דְּנִפְקִין לְבַר. הֵדָּא הוּא דְּכֹתִיב, (במדבר ד') וּכְלָה אֶהְרֹן וּבְנָיו לְכַסֹּת אֶת הַקֹּדֶשׁ וְגו', בְּנֹסַע הַמַּחֲנֶה וְאַחֲרֵי כֵן יָבֹאוּ בְנֵי קֹהֵת לְשֹׂאת וְגו'.

בְּגִין כְּךָ קִטְרַת דְּאִיהִי פְּנִימָא, וְכֹל מַה דִּי בְּרָזָא, לְכַהֲנָא אִתְמָסַר. וְעַל דָּא (במדבר י"ז) וַיִּקַּח אֶהְרֹן כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר מֹשֶׁה וַיִּרְץ אֶל תּוֹךְ הַקֹּהֶל וַיִּתֵּן אֶת הַקִּטְרֹת, דְּאִיהוּ פְּנִימָא, רָזָא דְכַהֲנָא, כְּדִין וַיִּכְפֹּר עַל הָעַם וַיַּעֲמֵד בֵּין הַמֵּתִים וּבֵין הַחַיִּים, בֵּין אֵילָנָא דְחַיִּי, וּבֵין אֵילָנָא דְמוֹתָא, כְּדִין יְמִינָא קְרִיב דָּא בְדָא, וְתַעְצֵר הַמַּגֵּפָה, זַפְּאָה חוּלְקָא דְכַהֲנָא, דְכַהֲנָא אִית לֵיה חֵילָא לְעֵילָא, וְאִית לֵיה חֵילָא לְתַתָּא, וְהוּא גְרִים שְׁלָמָא לְעֵילָא וְתַתָּא, וּבְכָל זְמַנָּא, שְׁמָאֲלָא פְלַח לִימִינָא, הֵדָּא הוּא דְכֹתִיב וַיָּלוּ עֲלֵיהּ וַיִּשְׂרְתוּהָ, וַיִּמְיֵן בְּשִׁמְאֲלָא מְשַׁתְּפַחֵי בְּמַקְדָּשׁ.

רַבִּי אֶלְעָזָר הָוֵה קָאִים קַמֵּיהּ דְּרַבִּי שְׁמַעוֹן אָבוּהָ, אָמַר לֵיהּ, כְּתִיב (קהלת ט) רָאָה חַיִּים עִם אִשָּׁה אֲשֶׁר אֶהְבֶּת כָּל יְמֵי חַיֵּי הַבְּלָדָה. אָמַר לֵיהּ, תָּא חֲזִי, רָאָה חַיִּים עִם אִשָּׁה אֲשֶׁר אֶהְבֶּת (ס"א וְהוּא אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן כְּתִיב (קהלת ט) רָאָה חַיִּים עִם אִשָּׁה אֲשֶׁר

וְהַדְּיָנִים שׁוֹכְכִים. וְעַל זֶה עוֹמֵד מוֹל זֶה, וְאֵז הַדִּין מְסַתַּלַּק. רַבִּי אֶלְעָזָר אָמַר, (במדבר ד') זֹאת עֲבוֹדַת בְּנֵי קֹהֵת בְּאֹהֶל מוֹעֵד קֹדֶשׁ הַקִּדְּשִׁים. בְּשַׁעֲתָא דְבְנֵי קֹהֵת לּוֹקְחִים קֹדֶשׁ קִדְּשִׁים, אֲזִי בָּא כַהֵן וְחוֹפֶה הַפֶּל, עַד שְׁלֵא יִקְרְבוּ לְלִקְחוּ, וְלֹא רָאוּ מַעוֹלִים מַה שֶּׁהֵם לּוֹקְחִים, אֲלֵא הַכֹּל מְכַסֶּה מֵהֶם, כְּמוֹ שְׁכַתוּב (שם) וּבָא אֶהְרֹן וּבְנָיו בְּנֹסַע הַמַּחֲנֶה וְהוֹרִידוּ אֶת פְּרֻכַת הַמָּסָךְ. וְרוּב פְּסוּיָא כְּלֵי הַמַּקְדָּשׁ הֵם תִּכְלַת, מְשוּם שְׁתִּכְלַת הָרִי בְּאֵרוּהּ וְנִתְבָּאָר. אַחֲרֵי שֶׁהִתְכַּסֶּה הַפֶּל, מִתְקַרְבִּים בְּנֵי קֹהֵת שְׁלוֹקְחִים, וְלֹא מִתְקַרְבִּים אֲלֵא בְּאוֹתָם בְּדִים שְׁיוּצָאִים הַחוּצָה. זֶהוּ שְׁכַתוּב (שם) וּכְלָה אֶהְרֹן וּבְנָיו לְכַסֹּת אֶת הַקֹּדֶשׁ וְגו', בְּנֹסַע הַמַּחֲנֶה וְאַחֲרֵי כֵן יָבֹאוּ בְנֵי קֹהֵת לְשֹׂאת וְגו'.

בְּגִלְדָּר כְּךָ קִטְרַת, שְׁהִיא פְּנִימִית, וְכֹל מַה שְׁבָסוּד - לְפָנֶיהּ נְמָסַר. וְעַל זֶה, וַיִּקַּח אֶהְרֹן כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר מֹשֶׁה וַיִּרְץ אֶל תּוֹךְ הַקֹּהֶל [וְגו'] וַיִּתֵּן אֶת הַקִּטְרֹת, שְׁהִיא פְּנִימִית, סוּד הַכַּהֵן. אֲזִי - וַיִּכְפֹּר עַל הָעַם וַיַּעֲמֵד בֵּין הַמֵּתִים וּבֵין הַחַיִּים, בֵּין עֵץ הַחַיִּים וּבֵין עֵץ הַמּוֹת. אֲזִי הַיְמִין מְקַרִּיב זֶה לְזֶה, וְתַעְצֵר הַמַּגֵּפָה. אַשְׁרֵי חֵלֶק הַכַּהֵן, שְׁלִפְתָּהּ יֵשׁ כַּח לְמַעְלָה וַיֵּשׁ לוֹ כַּח לְמַטָּה, וְהוּא גּוֹרֵם שְׁלוֹם לְמַעְלָה וְלְמַטָּה, וּבְכָל זְמַן הַשְּׁמָאֵל עוֹבֵד לְיְמִין. זֶהוּ שְׁכַתוּב (שם י"ח) וַיָּלוּ עֲלֵיהּ וַיִּשְׂרְתוּהָ, וַיִּמְיֵן בְּשִׁמְאֲלָא נְמָצָאִים בְּמַקְדָּשׁ.

רַבִּי אֶלְעָזָר הָוֵה עוֹמֵד לְפָנֵי רַבִּי שְׁמַעוֹן אָבִיו. אָמַר לוֹ, כְּתוּב (קהלת ט) רָאָה חַיִּים עִם אִשָּׁה אֲשֶׁר אֶהְבֶּת כָּל יְמֵי חַיֵּי הַבְּלָדָה. אָמַר לוֹ, בָּא וְרָאָה, רָאָה חַיִּים עִם אִשָּׁה אֲשֶׁר אֶהְבֶּת - (וְהִיא אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, כְּתוּב (קהלת ט) רָאָה חַיִּים עִם אִשָּׁה אֲשֶׁר אֶהְבֶּת) זֶהוּ

סוד שְׁצַרְיָךְ אָדָם לְהַכְלִיל חַיִּים
בְּמָקוֹם זֶה. זֶה בְּלִי זֶה לֹא הוֹלֵךְ.
וְצַרְיָךְ אָדָם לְהַכְלִיל מִדַּת יוֹם
בְּמִדַּת לַיְלָה, וּמִדַּת לַיְלָה בַּיּוֹם.
וְזֵהוּ רָאָה חַיִּים עִם אִשָּׁה אֲשֶׁר
אֶהְבֶּתָּ. מַה הַטֵּעַם? כִּי הוּא חֲלָקָךְ
בְּחַיִּים, שְׁחַיִּים לֹא שׁוֹרִים אֶלָּא
עַל זֶה. וּבַעֲמֻלָּךְ אֲשֶׁר אַתָּה עֹמֵל
תַּחַת הַשָּׁמֶשׁ, כְּמוֹ שְׁאָמַר (משלי א)
בְּכֹל דְרָכֶיךָ דַּעְהוּ וְהוּא יִישֹׁר
אֶרְחֹתֶיךָ.

וּבֹא וּרְאֵה, כָּל דְּבָרֵי שְׁלֹמֹה
הַמֶּלֶךְ, כָּלֶם נִסְתָּרִים לְתוֹךְ
הַחֲכָמָה. וּפְסוּקִים אֵלּוּ נִרְאִים
שֶׁהַתֵּרָה הַרְצוּעָה, כְּמוֹ שְׁפִתוֹב
(אָמַר לוֹ רַבִּי אֶלְעָזָר, בְּתוֹב) אֶחָרִיו, (קֹהֶלֶת
ט) כֹּל אֲשֶׁר תִּמְצָא יָדְךָ לַעֲשׂוֹת
בְּכַחַךְ עֲשֵׂה כִּי אֵין מַעֲשֵׂה
וְחֻשְׁבוֹן וְגו'. הַפְּסוּק הַזֶּה יִשׁ
לְהַתְּבַוֵּן בוֹ, כֹּל אֲשֶׁר תִּמְצָא יָדְךָ
לַעֲשׂוֹת בְּכַחַךְ עֲשֵׂה, וְכִי שְׁלֹמֹה
שְׁחַכְמָה עֲלֵיוֹנָה בוֹ יוֹתֵר עַל כָּל
בְּנֵי הָעוֹלָם אָמַר כֵּן?!

אָרְאָ (נ"א אָמַר לוֹ) כָּל דְּבָרֵי שְׁלֹמֹה
הַמֶּלֶךְ עַל סוֹד חֲכָמָה נֶאֱמָרוּ. בֹּא
וּרְאֵה, כֹּל אֲשֶׁר תִּמְצָא יָדְךָ
לַעֲשׂוֹת בְּכַחַךְ עֲשֵׂה, זֵהוּ שְׁצַרְיָךְ
אָדָם לְהַכְלִיל שְׂמַאל בְּיָמִין, וְכֹל
מֵה שֶׁהוּא עוֹשֶׂה צַרְיָךְ לוֹ שְׁלֹא
יִהְיֶה, אֶלָּא כְּלוּלִים בְּיָמִין. כֹּל
אֲשֶׁר תִּמְצָא יָדְךָ - זֶה הַשְּׂמַאל.
לַעֲשׂוֹת בְּכַחַךְ - זֵהוּ הַיָּמִין, כְּמוֹ
שְׁנֵאֲמַר (שְׁמוֹת טו) 'יָמִינְךָ ה' נֶאֱדָרִי
בְּפֶתַח. וְכִינּוֹן שֶׁהָאָדָם יִזְהַר שְׁפָל
מַעֲשָׂיו יִהְיֶה לְצַד יָמִין וְיִכְלִיל
שְׂמַאל בְּיָמִין, אִזּוֹ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ
הוּא שׁוֹרֵה בוֹ בְּעוֹלָם הַזֶּה, וְיִכְנַס
אוֹתוֹ אֵלָיו לְאוֹתוֹ הָעוֹלָם הַבָּא.
וְרֹא יֹאמֵר אָדָם, בְּשַׁעַת שְׂאָבָא
לְאוֹתוֹ עוֹלָם, אִזּוֹ אֶתְּבַע מֵהַמֶּלֶךְ
רַחֲמִים וְאֲשׁוּב לְפָנָיו, אֶלָּא - כִּי
אֵין מַעֲשֵׂה וְחֻשְׁבוֹן וְדַעַת וְחֲכָמָה,
אֲחֵר שִׁסְתַּלַּק אָדָם מֵהָעוֹלָם הַזֶּה.
אֶלָּא אִם רוּצָה אָדָם שֶׁהַמֶּלֶךְ

אֶהְבֶּתָּ) דָּא הוּא רָזָא, דְּבַעֲי בַר נֶשׁ לְאַכְלָלָא חַיִּים
בְּאַתְרָךְ דָּא, דָּא בְּלֹא דָא לָא אֶזְלָא. וּבַעֲי בַר
נֶשׁ לְאַכְלָלָא מִדַּת יוֹם בְּלַיְלָה, וּמִדַּת לַיְלָה
בַּיּוֹם. וְדָא הוּא רָאָה חַיִּים עִם אִשָּׁה אֲשֶׁר
אֶהְבֶּתָּ מְאִי טַעְמָא בְּגִין כִּי הִיא חֲלָקָךְ בְּחַיִּים,
דְּחַיִּים לָא שָׁרִין אֶלָּא עַל דָּא. וּבַעֲמֻלָּךְ אֲשֶׁר
אַתָּה עֹמֵל תַּחַת הַשָּׁמֶשׁ, כְּמָה דְאָמַר (משלי ג) בְּכֹל
דְרָכֶיךָ דַּעְהוּ וְהוּא יִישֹׁר אֶרְחֹתֶיךָ.

וְתָא חֲזִי כָּל מְלוֹי דְשְׁלֹמֹה מְלֻכָא, כְּלֵהוּ
סְתִימִין לְגוּ בְּחֻכְמָתָא, וְהַנִּי קָרְאִי
אַתְחִזוֹן דִּיהוֹתְרָה רְצוּעָה, כְּמָה דְכְּתִיב (נ"א אָמַר
לִיה רַבִּי אֶלְעָזָר בְּתִיב) בְּתֵרִיה, כֹּל אֲשֶׁר תִּמְצָא יָדְךָ
לַעֲשׂוֹת בְּכַחַךְ עֲשֵׂה כִּי אֵין מַעֲשֵׂה וְחֻשְׁבוֹן
וְגו'. הַאי קָרָא אֵית לְאַסְתְּפְּלָא בֵּיה, (קֹהֶלֶת ט) כֹּל
אֲשֶׁר תִּמְצָא יָדְךָ לַעֲשׂוֹת בְּכַחַךְ עֲשֵׂה, וְכִי
שְׁלֹמֹה (דף קנ"ח ע"א) דְּחֻכְמָתָא עֲלָאָה בֵּיה, יִתִּיר
עַל כָּל בְּנֵי עֲלָמָא, אָמַר הַכִּי.

אָרְאָ (נ"א אָמַר לִיה) כָּל מְלוֹי דְשְׁלֹמֹה מְלֻכָא עַל
רָזָא דְחֻכְמָתָא אֶתְמָרוּ. תָּא חֲזִי, כֹּל אֲשֶׁר
תִּמְצָא יָדְךָ לַעֲשׂוֹת בְּכַחַךְ עֲשֵׂה, דָּא הוּא דְבַעֲי
בַר נֶשׁ לְאַכְלָלָא שְׂמַאלָא בְּיָמִינָא, וְכֹל מֵה
דְּהוּא עֶבֶד, מִיבַעֲי לִיה דְלָא יְהוֹן אֶלָּא כְּלִילָן
בְּיָמִינָא. כֹּל אֲשֶׁר תִּמְצָא יָדְךָ, דָּא שְׂמַאלָא.
לַעֲשׂוֹת בְּכַחַךְ: דָּא הוּא יָמִינָא, כְּמָה דְאֶתְ אָמַר
(שְׁמוֹת טו) יָמִינְךָ יִי נֶאֱדָרִי בְּפֶתַח. וְכִינּוֹן דְּבַר נֶשׁ
יִזְדַּהֵר דְּכָל עוֹבְדוֹי יְהוֹן לְסַטְרָא דִּימִינָא,
וְיִכְלִיל שְׂמַאלָא בְּיָמִינָא, כְּדִין קְדָשָׁא בְּרִין
הוּא שְׂאָרֵי בְּגוּוּיָה בְּהַאי עֲלָמָא, וְיִכְנִישׁ לִיה
לְגַבְיָה לְהַהוּא עֲלָמָא דְאֶתִּי.

וְרֹא יִימָא בַר נֶשׁ בְּשַׁעַתָּא דְאֶתִּינָא לְהַהוּא
עֲלָמָא, כְּדִין אֶתְּבַע מִן מְלֻכָא רַחֲמִי,
וְאִיתוּב קָמִיה, אֶלָּא כִּי אֵין מַעֲשֵׂה וְחֻשְׁבוֹן
וְדַעַת וְחֲכָמָה, בְּתַר דִּיִּסְתַּלַּק בַּר נֶשׁ מֵהַאי

הקדוש יאיר לו לאותו עולם ויתן לו חלק בעולם הבא, ישתדל בעולם הזה להכליל מעשיו בימין, וכל מעשיו יהיו לשם הקדוש ברוך הוא. שהרי לאחר כשייבנס מהעולם הזה להדון בדין הקשה בדין הגיהנם, אין שם עצה וחקמה ושכל להנצל מן הדין.

דבר אחר כי אין מעשה וחשבון ודעת וחקמה בשאול - בגיהנם יש בו מדורים על מדורים; מדור תחתון שאול, מדור תחתון ממנו אבדון, וזה סמוך לזה. מי שיורד לשאול, ידונו אותו, ומשם יצפצף ועולה. זהו שכתוב (שמואל א-ב) מוריד שאול ויעל. ומי שיורד לאבדון, שוב לא עולה לעולמים.

מי שיש בו מעשה טוב או שהוא (אם טוב הוא) בעל חשבון, הרי בארץ, שכל לילה ולילה טרם ישכב וטרם יישן, צריך אדם לעשות חשבון ממעשיו שעשה כל אותו יום, וישוב מהם ויבקש עליהם רחמים. מה הטעם באותה השעה? משום שבאותה שעה עץ המות שורה בעולם, וכל בני העולם טועמים טעם המות, וצריך באותה שעה לעשות חשבון מעשיו ויודה עליהם, משום שאותה שעה של המות, ואלה נקראים בעלי חשבון.

וכן מי שמשתדל בדעת ובחקמה לדעת את רבונו, כשיעבירו אותו לחזות ולהסתפל באותם רשעים שנטרדו בגיהנם ובדרגת השאול, וכלם צוחים מאותן דרגות - הוא לא ישאר שם ולא ימצא ביניהם, ועל זה אין מעשה וחשבון ודעת בשאול, ולא ימצא אלא למעלה למעלה, במקום שפמה אורות ומנורות וכמה

עלמא, אלא אי בעי בר נש, דמלכא קדישא ונהיר ליה לההוא עלמא, ויתן ליה חולקא לעלמא דאתי, ישתדל בהאי עלמא, לאכללא עובדוי בימינא, וכל עובדוי יהון לשמא דקודשא בריך הוא, דהא לבתר פד יתפניש מהאי עלמא, לאתדנא בדינא תקיפא, בדינא דגיהנם, לית תמן עיטא וחקמה וסכלתנו לאשתזבא מן דינא.

דבר אחר כי אין מעשה וחשבון ודעת וחקמה בשאול. בגיהנם, אית ביה מדורין על מדורין. מדורא תתאה שאול. מדורא תתאה מניה, אבדון. ודא סמיך לדא. מאן דנחית לשאול, ידונו ליה ומתמן יצפצף ועולה. הדא הוא דכתיב, (שמואל א ב) מוריד שאול ויעל. ומאן דנחית לאבדון, תו לא סליק לעלמין.

מאן דאית ביה עובדא טבא, או דאיהו (ס"א א) א קבא איהו) מארי דחושבנא, הא אוקמוהו דבכל ליליא ולייליא עד לא ישכב, ועד לא נאים, בעי בר נש למעבד חושבנא מעובדוי דעבד כל ההוא יומא, ויתוב מנייהו, ויבעי עלייהו רחמי. מאי טעמא בההיא שעתא. בגין דההיא שעתא אילנא דמותא שארי בעלמא, וכל בני עלמא טעמין טעמא דמותא, ובעי בההיא שעתא למעבד חושבנא מעובדוי, ויודי עלייהו, בגין דאיהי שעתא דמותא, ואלין אקרון מארי דחושבנא.

וכן מאן דאשתדל בדעת ובחקמה למנדע למאריה, פד יעברון ליה לאסתכאה ולאסתפל לאיננון חייבין דאתטרידו בגיהנם, ובדרגא דשאול, וכלהו צוחין מאינון דרגין, הוא לא ישתאר תמן, ולא ישתכח בינייהו, ועל דא אין מעשה וחשבון ודעת וחקמה בשאול, ולא ישתכח אלא לעילא לעילא,

כסופים שורים שם, והקדוש ברוך הוא בא (בו) (ומשתקק לו) להשתעשע עם שאר הצדיקים שפגן עדן. אשרי חלק הצדיקים בעולם הזה ובעולם הבא, עליהם כתוב (תהלים קמ) אך צדיקים יודו לשמך ישובו רשעים את פניך.

ועבד הלוי הוא את עבדת אהל מועד וגו'. רבי אבא פתח, (ישעיה מ) היושב על חוג הארץ וגו'. בא וראה, כשרצה הקדוש ברוך הוא לברא העולם, עלה ברצון לפניו וברא אותו בתורה, (כשעלה ברצון לפני הקדוש ברוך הוא לברא העולם, הסתכל בתורה וברא אותו) ובה נתקן. זהו שכתוב (משלי ח) בהכינו שמים שם אני וכתוב (שם) ואהיה אצלו אמן. והרי הקימו, אל תקרי אמן אלא אמן.

כשבא לברא אדם, והרי נתבאר, אמרה תורה: וכי לחנם נקראת ארץ אפים ורב חסד? באותה שעה שיצא אדם לעולם, הנה זיו פרצופו מלמעלה ומלמטה, והיו פוחדים ממנו כל הבריות, ופרשוהו. בא וראה, לא התקיים העולם ולא השלם עד אותה שעה שיצא אדם בשלמות הכל, והתקדש היום ונתקן כפסא קדוש למלך, אז השתלמו עליונים ותחתונים, ונמצאו שמחות בכל העולמות.

באותה שעה שרצה היום להתקדש, היו יוצאים רוחות של השדים להפראות גוף שלהם, והתקדש היום ולא נבראו, ונשאר העולם כמו שנפגם ממלאכתו ומסתובב (ונחסר). פיון שהתקדשו ישראל ונשלמו בדרגותיהם ונמצאו לזים מצד השמאל, כאשר (אז) נשלם אותו פגם של העולם שמצד שמאל.

באתר דכמה נהורין ובוצינין, וכמה כסופין שארן ביה, וקודשא ברין הוא אתי (ביה) (ס"א) ותאיב ליה) לאשתעשעא עם שאר צדיקיא די בגן עדן. זכאה חולקיהון דצדיקיא בהאי עלמא, ובעלמא דאתי, עלייהו כתיב (תהלים קמ) אך צדיקים יודו לשמך ישובו ישרים את פניך.

ועבד הלוי הוא את עבודת אהל מועד וגו'. (במדבר יח) רבי אבא פתח, (ישעיה מ) היושב

על חוג הארץ וגו'. תא חזי, פד בעא קדשא ברין הוא למברי עלמא, סליק ברעותא קמיה, וברא ליה באורייתא. (ס"א) כד סליק ברעותא קמיה קדשא ברין הוא למברי עלמא אסתכל באורייתא וברא ליה) ובה אשתכלל. הדא הוא דכתיב, (משלי ח) בהכינו שמים שם אני. וכתיב (משלי ח) ואהיה אצלו אמן. והא אוקמוה, אל תקרי אמן, אלא אמן.

כד אתי למברי אדם, והא אתמר, אמרה תורה וכי למגנא אתקריאת ארץ אפים ורב חסד.

בההיא שעתא דנפיק אדם לעלמא, הנה זיו פרצופא דיליה מעילא ומתתא, והווי דחלין מניה כל בריין, ואוקמוה. תא חזי, לא אתקיים עלמא, ולא אשתלים, עד ההיא שעתא דנפק אדם בשלימו דכלא, ואתקדש יומא, ואתתקן ברסייא קדישא למלכא, כדיון אשתלימו עלאי ותתאי, ואשתכחו חדוון בכלהו עלמין.

בההיא שעתא דבעא יומא לאתקדשא, הווי נפקי רוחיהון דשדין לאתברי גופא דלהון, ואתקדש יומא, ולא אתבריא, ואשתאר עלמא כמה דאתפגים מעבידתא ואסתחר (דף קע"ח ע"ב) (ס"א ואתחסר), פיון דאתקדשו (עלמין) ישראל, ואשתלימו בדרגיהון, ואשתכחו ליואי בסטר שמאלא, פד (ס"א ברין) אשתלים ההוא פגימא דעלמא, דמסטר שמאלא.

וְעַל זֶה צְרִיכִים הַלְוִיִּם לְהַטְהֵר, וְאֵז הַכֹּל נִכְלָל בְּיָמִין וְהָעוֹלָם לֹא נִפְגַּם, וּמִשּׁוּם כֵּן כְּתוּב, וְעַבְד הַלְוִי הוּא. הוּא הַשְּׁלִים לְצַד שְׂמָאל, הוּא הַשְּׁלִים לְפָגַם הָעוֹלָם. וְאִפְלוּ אוֹתוֹ צַד צְפוֹן שְׁנִשְׂאָר חֶסֶד בְּעוֹלָם, כְּשֶׁבְרָא הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא הָעוֹלָם, הַלְוִי הַשְּׁלִים בְּאֶרֶץ לְכָל. מַה זֶה בְּאֶרֶץ? בְּאוֹתוֹ מִשָּׂא שְׁהִיו נוֹשְׂאִים בְּמִשְׁכַּן, נִשְׁלַם כָּל אוֹתוֹ פָּגַם עַל יָדוֹ.

הוּא - לְמַעַלָּה לְשְׂמָאל. הוּא - נִכְלָל בְּיָמִין. עוֹד הוּא - זֶה הַעֲתִיק. אֲלֵמָלָה הַדִּין לֹא נִמְצָא בְּעוֹלָם, לֹא הָיוּ יוֹדְעִים אֲנָשִׁים אֲמִנָּה עֲלִיוֹנָה, וְלֹא יִשְׁתַּדְּלוּ בְּנֵי אָדָם בַּתּוֹרָה, וְלֹא יִתְקַיְּמוּ מִצְוֹת הַתּוֹרָה. עֲבוּרָה בְּשִׁלְמוֹת שְׁתַּמְצָא בְּעוֹלָם אֶל הַמֶּלֶךְ הַקְדוֹשׁ מִי יַעֲשֶׂה אוֹתָהּ? הִנֵּה אוֹמֵר זֶה הַלְוִי.

וְעוֹד וְעַבְד הַלְוִי הוּא - כְּמוֹ שְׁנִשְׂאָמֵר (דְּבָרִים ד) כִּי ה' הוּא הַאֱלֹהִים. הוּא הַשְּׁלִים שְׁלֵמוֹת לְהִיּוֹת הַכֹּל אֶחָד. הוּא - פְּשוּט לְקַבֵּל אֶת כְּנֻסֵת יִשְׂרָאֵל, כְּמוֹ שְׁנִשְׂאָמֵר (שִׁיר הַשִּׁירִים ב) שְׂמָאלוֹ תַחַת לְרֵאשִׁי, בְּשִׁבִיל לְחִבְרָה זְוִיג כְּאֶחָד. מִי עוֹרֵר אֶת הָאֲהָבָה? הָיוּ אוֹמֵר הוּא. עוֹד הוּא - כְּמוֹ שְׁנִשְׂאָמֵר (עוֹד הוּא - זֶה עֲתִיק, כְּמוֹ שְׁנִשְׂאָמֵר כִּי ה' הוּא הַאֱלֹהִים) (תְּהִלִּים ק) הוּא עֲשָׂנוּ וְלֹא אֲנַחְנוּ עִמּוֹ. בְּגִלָּל כֵּן הוּא לְמַטָּה, הוּא לְמַעַלָּה, הוּא נִגְלָה, הוּא נִסְתָּר, הוּא אֱלֹהִים.

רַבִּי יִצְחָק אָמַר, עֲתִיד הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְהָאִיר לְלִבְנָה כְּאוֹר הַשֶּׁמֶשׁ, וְאוֹר הַשֶּׁמֶשׁ יִהְיֶה עַל אֶחָד שֶׁבַע פְּעָמִים. זֶהוּ שְׁכָתוּב (ישעיה ל) וְהָיָה אוֹר הַלִּבְנָה כְּאוֹר הַחֲמָה וְגו'. וְכָתוּב (שם ט) לֹא יָבֹא עוֹד שְׁמֶשֶׁךָ וִירַחְךָ לֹא יֵאָסֶף. וְכָתוּב (שם)

וְעַל דָּא בְּעָאן לְאַתְדַּכְּאָה לְיוֹאֵי, וְכַדִּין כְּלָא אַתְכְּלִיל בְּיָמִינָא, וְעַלְמָא לָא אַתְפָּגִים, וּבְגִין כֵּן כְּתִיב, וְעַבְד הַלְוִי הוּא. הוּא אֲשֵׁלִים לְסִטְר שְׂמָאלָא. הוּא אֲשֵׁלִים לְפָגַיְמוּ דְעַלְמָא. וְאִפְלוּ הַהוּא סִטְרָא דְצְפוֹן, דְאַשְׁתָּאֵר חֶסֶד בְּעַלְמָא, כַּד בְּרָא קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא עַלְמָא. לְיוֹאֵה בְּאֶרֶץ אֲשֵׁלִים לְכָלָא. מָאִי בְּאֶרֶץ אֲשֵׁלִים בְּהַהוּא מְטוּלָא דְהוּוּ נְטִילֵי בְּמִשְׁפָּנָא, אֲשֵׁתִלִּים כָּל הַהוּא פָּגַיְמוּ עַל יָדֵיהּ.

הוּא: לְעֵילָא לְשְׂמָאלָא. הוּא: אַתְכְּלִיל בְּיָמִינָא, תּוֹ הוּא: דָּא עֲתִיקָא. (ס"א תָּא חַוִּי וְל"ג מִן תּוֹ) אֲלֵמָלָה דִּינָא לָא אֲשֵׁתַכַּח בְּעַלְמָא, לָא הוּוּ יַדְעֵי בְּנֵי נִשָּׂא מְהֵימְנוּתָא עֲלָאָה, וְלֹא יִשְׁתַּדְּלוּן בְּנֵי נִשָּׂא בְּאוֹרֵייתָא, וְלֹא יִתְקַיְּמוּ פְקוּדֵי אוֹרֵייתָא, פּוֹלְחָנָא שְׁלִימוּתָא דִּישְׁתַּכַּח בְּעַלְמָא לְגַבֵּי מַלְכָּא קְדִישָׁא, מָאן עַבִּיד לֵיהּ. הָיוּ אוֹמֵר דָּא לְיוֹאֵה.

וְתוֹ וְעַבְד הַלְוִי הוּא, כְּמָה דְאַתְ אָמַר (דְּבָרִים ד) כִּי יי הוּא אֱלֹהִים. הוּא אֲשֵׁלִים שְׁלִימוּתָא לְמֵיהוּי כְּלָא חַד. הוּא: פְּשִׁיטָא לְקַבְּלָא לְכְּנֻסֵת יִשְׂרָאֵל, כְּמָה דְאַתְ אָמַר, (שִׁיר הַשִּׁירִים ב) שְׂמָאלוֹ תַחַת לְרֵאשִׁי, בְּגִין לְחִבְרָא זְוִיגָא כְּחַדָּא. מָאן אַתְעַר רְחִימוּתָא. הָיוּ אוֹמֵר הוּא. תּוֹ הוּא כְּמָה דְאַתְ אָמַר (ס"א תּוֹ הוּא דָּא עֲתִיקָא כְּמָה דְאַתְ אָמַר כִּי יי הוּא אֱלֹהִים) (תְּהִלִּים ק) הוּא עֲשָׂנוּ וְלֹא אֲנַחְנוּ עִמּוֹ. בְּגִין כֵּן הוּא: לְתַתָּא. הוּא: לְעֵילָא. הוּא: אַתְגְּלִיָּא. הוּא סְתִים. הוּא אֱלֹהִים.

רַבִּי יִצְחָק אָמַר, זְמַן קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְאַנְהָרָא לְסִיְהָרָא, כְּנֵהוּרָא דְשְׁמֶשׁא. וְנֵהוּרָא דְשְׁמֶשׁא יִהְיֶה עַל חַד שְׁבַע זְמַנִּין. הָדָא הוּא דְכְתִיב, (ישעיה ל) וְהָיָה אוֹר הַלִּבְנָה כְּאוֹר הַחֲמָה וְגו'. וְכָתִיב (ישעיה ט) לֹא יָבֹא עוֹד שְׁמֶשֶׁךָ וִירַחְךָ לֹא יֵאָסֶף.

וּכְתִיב (ישעיה ס) **לֹא יִהְיֶה לָךְ עוֹד הַשֶּׁמֶשׁ וְגו'.**

לֹא יִהְיֶה לָךְ עוֹד הַשֶּׁמֶשׁ וְגו'.

רעיא מהימנא

רעיא מהימנא

כָּל פֶּטֶר רַחֵם לְכֹל בֶּשֶׂר וְגו', וְאֵת בְּכוֹר הַבְּהֵמָה הַטְּמֵאָה תִּפְדֶּה. (במדבר יח) פְּקוּדָא דֵא לְפִדוּת פֶּטֶר חֲמוֹר, לְפִדוּת לְעֵלְמָא דְאֵתִי. וְאִי קוּדִם דְאֵזִיל לְהֵהוּא עֲלֵמָא, לֹא יִפְדֶּה נַפְשֵׁיהּ וְרוּחִיהּ וְנַשְׁמַתִּיהּ בְּאוּרִייתָא, עֵתִיד לְאַחֲזָרָא לְהֵאִי עֲלֵמָא כְּדַבְּקֵימִיתָא. (איוב לג) יֵשׁוּב לִימִי עֲלוּמִיּוֹ, וְלִקְבֹּל נַפְשָׁא וְרוּחָא וְנַשְׁמַתָּא.

כָּל פֶּטֶר רַחֵם לְכֹל בֶּשֶׂר וְגו', וְאֵת בְּכוֹר הַבְּהֵמָה הַטְּמֵאָה תִּפְדֶּה. מִצְוָה זֹאת לְפִדוּת פֶּטֶר חֲמוֹר, לְפִדוּת לְעוֹלָם הַבָּא. וְאִם קִדְּם שְׁהֵלָךְ לְאוֹתוֹ עוֹלָם לֹא יִפְדֶּה נַפְשׁוֹ וְרוּחוֹ וְנַשְׁמַתּוֹ בְּתוֹרָה, עֵתִיד לְחַזֵּר לְעוֹלָם הַזֶּה כְּבִתְחִלָּה, (איוב לג) יֵשׁוּב לִימִי עֲלוּמִיּוֹ, וְלִקְבֹּל נַפְשׁ וְרוּחַ וְנַשְׁמָה.

בְּתוֹב (איוב לג) הֵן כָּל אֱלֹה יִפְעַל אֵל פְּעָמִים שְׁלֹשׁ עִם גֹּבֵר. וְיִשְׂרָאֵל, בְּגִינְךָ דְפִדְיוֹן דְּלֵהוֹן הָוֵה כְּלֵא תוֹרָה, דְּאִיהוּ כְּסָף כְּסוּפָא דְעֵלְמָא דְאֵתִי, אֶהְדְּרוּ תְּלַת זְמַנִּין אַחֲרֵינִין בְּגְלוּתָא, וּבְפוּרְקָנָא בְּתַרִּייתָא דְפוּרְקָנָא דְלֵהוֹן יִהֵא בְּאוּרִייתָא, לֹא יִהְדְּרוּן לְעֵלָם בְּגְלוּתָא. אֲתוּ רַבְּנָן וּבְרִיכוּ לֵיהּ, וְאָמְרוּ רַעֲיָא מְהֵימְנָא, קִדְּשָׁא בְרִיךְ הוּא יִפְדֶּה לָךְ, וְכָל יִשְׂרָאֵל יִפְדוּן עַל יָדְךָ, וְתַתְּחַדְּשׁ עִמָּהוֹן, וְאִינוּן עִמָּךְ.

בְּתוֹב (שם) הֵן כָּל אֱלֹה יִפְעַל אֵל פְּעָמִים שְׁלֹשׁ עִם גֹּבֵר, וְיִשְׂרָאֵל, בְּגִלְלַת שְׁפִדְיוֹנָם הִיָּה בְּלֵי תוֹרָה, שְׁהִיא כְּסָף, כְּסוּפָא הַעוֹלָם הַבָּא, חֲזְרוּ שְׁלֹשׁ פְּעָמִים אַחֲרוֹת בְּגְלוּתָא. וּבְגֵאָלָה הַאֲחֵרוֹנָה, שְׁנֵאֲלַתְּם תְּהִיָּה בְּתוֹרָה, לֹא יִחֲזְרוּ לְעוֹלָם בְּגְלוּתָא. בְּאוּ רַבּוּתֵינוּ וּבְרַכּוּ אוֹתוֹ וְאָמְרוּ: רוּעָה הַנֶּאֱמָן, הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא יִפְדֶּה אוֹתְךָ, וְכָל יִשְׂרָאֵל יִפְדוּ עַל יָדְךָ, וְתַתְּחַדְּשׁ עִמָּהֶם, וְהֵם עִמָּךְ.

פְּקוּדָא בְּתַר דָּא, לְדוּן בְּעֵרְפֵי בֵית. וּבְרִזָּא דְחֻכְמַתָּא, בֵּית דְּבַר נֶשׁ, דָּא אֲתַתָּא. אִי אִיהִי אֲתַתָּא דְטוֹב וְרַע, וּבְעֵי לְהַמִּיר רַעָה בְּטוֹבָה, יִפְדֶּה לָהּ מֵהֵהוּא רַע, וְיִהִיב לֵיהּ עֵרְךָ דִּילָהּ. אֲבָל אֲתַתָּא דְאֵילְנָא דְחֵיִיא, אֲתַמַּר בְּהּ (איוב כח) לֹא יַעֲרַכְנָה זָהָב וְזָכוּכִית וְתַמּוּרְתָהּ כְּלֵי פִז, וְאִין לָהּ עֵרְךָ. כְּמָה דְאֲתַמַּר, (משלי יב) אֲשֶׁת חֵיל עֲטָרַת בַּעֲלָהּ. וְאֲתַמַּר (משלי לא) אֲשֶׁת חֵיל מִי יִמְצָא וְגו'. וְדָא שְׂכִינְתָּא, מֵאֵן דְּגַמִּיל חֲסֵד עִמָּה, לֵית עֵרְךָ לְאַגְרָא דִּילֵיהּ. וּמֵאֵן דְּחָאָב לְגַבְהָ, לֵית עֵרְךָ לְעִנְשָׁא דִּילֵיהּ.

מִצְוָה אַחַר זֶה - לְדוּן בְּעֵרְכֵי בֵית. וּבְסוּד הַחֻכְמָה - בֵּית הָאִישׁ זֶה אֲשֶׁתוֹ. אִם הִיא אֲשֶׁה שֶׁל טוֹב וְרַע וְרוּעָה לְהַמִּיר רַעָה בְּטוֹבָה, יִפְדֶּה אוֹתָהּ מֵאוֹתוֹ רַע וְיִתֵּן לוֹ עֵרְךָ שְׁלָהּ. אֲבָל אֲשֶׁה שֶׁל עֵץ הַחַיִּים, נֶאֱמַר בְּהּ (שם כח) לֹא יַעֲרַכְנָה זָהָב וְזָכוּכִית וְתַמּוּרְתָהּ כְּלֵי פִז, וְאִין לָהּ עֵרְךָ, כְּמוֹ שְׁנֵאֲמַר (משלי יב) אֲשֶׁת חֵיל עֲטָרַת בַּעֲלָהּ, וְנֶאֱמַר (שם לא) אֲשֶׁת חֵיל מִי יִמְצָא וְגו', וְזֶה הַשְּׂכִינָה. מִי שְׁגוּמֵל חֲסֵד עִמָּה, אִין עֵרְךָ לְשִׁכְרוֹ. וּמִי שְׁמַרְשִׁיעַ אֲלֵיהּ, אִין עֵרְךָ לְעִנְשׁוֹ. כְּמָה שְׂפָחוֹת יֵשׁ לָהּ שְׁמֵשְׁמֵשִׁים אוֹתָהּ, וְלְכָל אַחַת וְאַחַת מֵהֶן יֵשׁ לָהּ עֵרְךָ, וְכָל אַחַת וְאַחַת צְרִיכָה פְּדִיוֹן. אֲבָל מִי שִׁירֵשׁ נִשְׁמָה אוֹ

כְּמָה שְׂפָחוֹת אֵית לָהּ דְמִשְׁמֵשִׁין לָהּ, וְכָל חֲדָא וְחֲדָא מְנִיָּהּ, אֵית לָהּ עֵרְךָ. וְכָל חַד וְחַד צְרִיךְ פְּדִיוֹן. אֲבָל מֵאֵן דְּיָרִית נַשְׁמַתָּא, אוֹ רוּחָא, אוֹ נַפְשָׁא מְשְׂכִינְתָּא, לֹא צְרִיךְ פְּדִיוֹן, דְּשְׂכִינְתָּא עֲלָהּ אֲתַמַּר (ישעיה מב) אֲנִי יְיָ הוּא שְׂמִי וּכְבוֹדִי לְאַחַר לֹא אֲתֵן. דְּפִדְיוֹן דִּילָהּ בְּקוּדְשָׁא רוּחַ אוֹ נַפְשׁ מֵהַשְּׂכִינָה, לֹא צְרִיךְ פְּדִיוֹן, שְׁעַל הַשְּׂכִינָה נֶאֱמַר (ישעיה מב) אֲנִי ה' הוּא שְׂמִי וּכְבוֹדִי לְאַחַר לֹא אֲתֵן. שְׁהַפְּדִיוֹן שְׁלָהּ תְּלוּי בְּקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא. שְׁמוּשְׂכִים אוֹתָהּ (א) יִשְׂרָאֵל בְּקִשְׁר

תפלין, באות שבת, באות ימים טובים, באות הברית ותורה ובכמה מצוות, שפדיונה תלוי בקדוש-ברוך-הוא. זהו שכתוב (יחזקאל ב) ואעש למען שמי, ובגללה (ויקרא כו) ואף גם זאת. כף כמה מצוות הן שעושים בני אדם על מנת לקבל פרס, וכמה עברות, ולכל מצוה יש ערך באותו עולם. (אבל ענש) ולכל ענש למי שעובר עליהן, אין לו ערך ושעור.

מצוה אחר זו - לדון במחרים נכסיו לכהן. זהו שכתוב כל חרם בישראל לה יהיה. ורוא דא (באדם ובבהמה) - כל פטר רחם לכל בשר אשר יקריבו לה באדם ובבהמה. רחם בהפוך אותיות כחשבון מאתים ארבעים ושמונה איברים שבאדם, עליהם נאמר (חבוק ג) ברגז רחם תזכור. אחר שפועס אדם ומחרים אותה בהמה אליו, הרי שורה אל אחר, נחש, שנאמר בו (בראשית א) ארור אתה מכל הבהמה, והוא לשמאל האדם. בגלל זה פקד הקדוש ברוך הוא לתת לכהן, שהוא רחמים, ברכה, לכפות רגז, שעורר אותו האיש מרה, חרב מלאך המות, ומעורר הימין אליו ברחמים ונכפה רגז השמאל, וזהו ברגז רחם תזכור. מי שפועס, שיש לו בפעם סם המות, שעליו בארו בעלי המשנה, כל הפועס כאלו עובד עבודה זרה. משום שצד האחר בוער באדם, ובאותה בהמה שנותן לכהן, נפרד ממנו החרם, וסמאל אל אחר חרם, ונקבתו קללה, כלולה מכל קללות שבמשנה תורה. והקדוש ברוך הוא ברך בכל התורה פלה, וכל הברכות מימין, שבה אחוזי הכהן.

ומשום זה כל חרם צריך לתת לכהן, שהוא אוכל אותה באש ומשמיד אותה מהעולם, ושוככת האש משמאל בימין, שהוא מים, ובו (אסתר א) וחתמת המלך שצכה.

בריה הוא תליא. דאמשכן לה (לגביה) ישראל, בקשורא דתפלין, באות דשבת, באות דיומין טבין, באות דברית, ותורה, בכמה פקודין. דפדיון דילה תליא בקודשא בריה הוא, הדא הוא דכתיב, (יחזקאל כ) ואעש למען שמי, ובגינה (ויקרא כ"ו) ואף גם זאת. הכי כמה פקודין אינון דעבדין בני נשא על מנת לקבל פרס. וכמה חובין. ולכל פקודא אית ליה ערך בההוא עלמא. (ס"א אבל עונשא) ולכל עונשא למאן דאעבר עליהו, אין ליה ערך ושיעור.

פקודא בטר דא, לדון במחרים נכסיו לכהן, הדא הוא דכתיב כל חרם בישראל לה יהיה. ורוא דא (באדם ובבהמה) כל פטר רחם לכל בשר אשר יקריבו ליה באדם ובבהמה. רחם: בהפוך אתון פחושפון (ד קע"ט ע"א) מאתים ארבעים ושמונה איברים דבר נש, עליהו אתמר (חבוק ג) ברגז רחם תזכור. בטר דכעיס בר נש, ומחרים ההוא בעירא לגביה, הא שריא אל אחר נחש, דאתמר ביה, (בראשית ג) ארור אתה מכל הבהמה, ואיהו לשמאלא דבר נש. בגין דא מגי קדשא בריה הוא, למיהב לכהנא, דאיהו רחמי ברכה, לאתפפייא רגז, דאתער בההוא בר נש מרה, חרבא דמלאך המות, ואתער ימינא לגביה ברחמי, ואתפפייא רוגזא דשמאלא, והאי איהו ברגז רחם תזכור.

מאן דכעיס, דאית ליה בפעם סם המות, דעליה אוקמויה מארי מתניתין, כל הפועס כאלו עובד עבודה זרה. בגין דסטרא אחרא אתוקדת בבר נש. ובההיא בעירא דהיב לכהנא אתפרש חרם מגיה, וסמאל אל אחר חרם, ונוקבא דיליה קללה, כלולה מכל קללות שבמשנה תורה. וקודשא בריה הוא, בריה בכל אורייתא כלא, וכל ברכאן מימינא, דאחיד בה כהן. ובגין דא כל חרם צריך למיהב ליה לכהנא, דאיהו אכיל ליה בנורא, ושציי ליה מעלמא, ושכיף אשא משמאלא בימינא, דאיהו מיא, וביה (אסתר ז) וחתמת המלך שצכה.

ומשום זה כל חרם צריך לתת לכהן, שהוא אוכל אותה באש ומשמיד אותה מהעולם, ושוככת האש משמאל בימין, שהוא מים, ובו (אסתר א) וחתמת המלך שצכה.

מִצְוָה אַחַר זֶה - לְהַפְרִישׁ תְּרוּמָה גְדוּלָה, וּפְרֻשֵׁה שְׁנַיִם מִמָּאָה. מֵה זֶה תְּרוּמָה? חֲכָמֵי הַיְשִׁיבָה, הַתְּרוּמָה הַזֶּה שְׁצָרִיכִים לְהַפְרִישׁ שְׁנַיִם מִמָּאָה, בְּסִתְרֵי תוֹרָה מִי הֵם? מִי שְׂרוּצָה לְטַעַם - אִם הוּא זָר, יוֹמֵת. וְהֵינּוּ אֵל זָר, סְמָא"ל. שְׂהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא אָמַר (שְׁמוֹת

שְׁכַח) וַיִּקְחֻהוּ לִי תְּרוּמָה, תְּרִי (שְׁנַיִם) מִמָּאָה, לְיַחַדוּ פְעֻמִּים בַּיּוֹם, שֶׁהֵינּוּ שְׁנַיִם מִמָּאָה, בְּאַרְבָּעִים וְתִשְׁעַ אוֹתִיּוֹת שֶׁל "שְׁמַע" וּ"בְרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד" שֶׁל עֲרֻבִית, וּבְאַרְבָּעִים וְתִשְׁעַ אוֹתִיּוֹת שֶׁל שְׁחָרִית. חֲסָרִים שְׁנַיִם מִמָּאָה, הֵם שְׁכִינָה עֲלִיּוֹנָה וְתַחְתּוֹנָה, בְּשִׁנְיָהֶם צָרִיף לְיַחַד אֶת הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא אָמַר שֶׁל שְׁנֵינָהֶם, מִדָּה שֶׁל שְׁנֵינָהֶם, מָאָה בְּאַמָּה. אָמ"ה בְּאוֹתִיּוֹת מָא"ה הוּא, וְהוּא בְּהַפְרֹךְ אוֹתִיּוֹת הָא"ם.

וְעוֹד, (בַּמְדַּבֵּר טו) וְהִזָּה בְּאַכְלֵכֶם מַלְחָם הָאֲרֶץ תְּרִימוּ תְרוּמָה לָהּ. תְּרִימוּ, כְּמוֹ (חֲבֻקֹק א) רוּם יְדִיהוּ נִשְׂא. וְאוֹתָן עֶשֶׂר אֲצַבְעוֹת שְׁעֲלִיתֶם לְעֶשֶׂר סְפִירוֹת, שֶׁהֵן יו"ד ה"א וְאו"ו ה"א, שְׁעוּלִים מ"ה. וּבְאוֹתִיּוֹת אֶלְפָּא בֵּיתָא, מֵה עוֹלָה מָא"ה, י"ם ה"צ. וְזֵהוּ שְׁפָרְשׁוּהָ רַבּוּתֵינוּ בְּעֲלֵי הַמְּשֻׁנָּה, (דְּבָרִים י) וְעַתָּה יִשְׂרָאֵל מ"ה ה' אֶלְהִיךָ שְׂאֵל מְעַמְךָ. וְאָמְרוּ, אֵל תִּקְרִי מֵה אֶלָּא מָאָה, כְּנֶגֶד מָאָה בְּרֻכּוֹת שְׁמַחֵיב אָדָם לְכַרֵּךְ אֶת רַבּוּנוּ בְּכָל יוֹם, וְזֵהוּ שְׁצָרִיף אָדָם לְהַטְעִים בְּכָל יוֹם לְרַבּוּנוּ, וּמִשּׁוּם זֶה וַיִּקְחֻהוּ לִי תְּרוּמָה.

וְכַמָּה תְּרוּמוֹת הֵן? יֵשׁ תְּרוּמָה מִהַתּוֹרָה, תּוֹרָה מ'. וְזֹהִי תְּרוּמָה, תּוֹרָה שְׁנֵינָה בְּאֲרָבָעִים יוֹם. וְאֵי תִימְרוּן דְּאֶכִּילָנָא מִנָּה, הָא כְּתִיב (שְׁמוֹת לד) וַיְהִי מֹשֶׁה בְּהָר אֲרָבָעִים יוֹם וְאַרְבָּעִים לַיְלָה. (שְׁמוֹת לד) לָחֵם לֹא אָכַל וּמִיָּם לֹא שָׁתָה. נְטִירַת הָוָה עַד הַשְּׁתָּא הִיא תְּרוּמָה לְקוּדְשָׁא בְּרִיף הוּא. וְכִיּוֹן דְּמִלְפָּא לֹא אָכַל, אִיף אֶכְלִין עֲבָדִי, דְּהָא לְבַתֵּר דְּאָמַר (שִׁיר הַשִּׁירִים ה) אָרִיתִי מוֹרֵי עַם בְּשָׂמִי, לְבַתֵּר אֶכְלוּ רַעִים, וַיִּכְלוּן עֲבָדֵי.

בְּקוּדְשָׁא בְּתֵר דָּא לְהַפְרִישׁ תְּרוּמָה גְדוּלָה, וְאוֹקְמוּהָ תְּרִי מִמָּאָה, מָאֵי תְּרוּמָה. רַבְּנֵן דְּמַתִּיבְתָא, הִיא תְּרוּמָה דְּצָרִיכִין לְאַפְרָשָׁא תְּרִי מִמָּאָה, בְּסִתְרֵי תוֹרָה מָאֵי נִיהוּ. מָאֵן דְּבַעֲזֵי לְמַטְעַם, אִי הוּא זָר יוֹמֵת וְהֵינּוּ אֵל זָר סְמָא"ל. דְּקוּדְשָׁא בְּרִיף הוּא אָמַר (שְׁמוֹת כח) וַיִּקְחֻהוּ לִי תְּרוּמָה, תְּרִי מִמָּאָה, לְיַחַדָּא לִיָּה תְּרִין זְמַנִּין בַּיּוֹמָא, דְּהֵינּוּ תְּרִי מִמָּאָה, בְּתִשְׁעָה וְאַרְבָּעִים אֲתוּוֹן דְּשִׁמְעַ וּבְרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד דְּעֲרֻבִית, וּבְתִשְׁעָה וְאַרְבָּעִים אֲתוּוֹן דְּשְׁחָרִית, חֲסָרִין תְּרִין מִמָּאָה, אֵינּוּן שְׁכִינְתָא עֲלָאָה, וְתַתָּאָה, בְּתַרְוּוּיָהוּ צָרִיף לְיַחַדָּא לְקוּדְשָׁא בְּרִיף הוּא, אָמַה דְּתַרְוּוּיָהוּ. מִדָּה דְּתַרְוּוּיָהוּ. מָאָה בְּאַמָּה. אָמ"ה בְּאַתּוּוּי מָא"ה אִיהוּ וְאִיהוּ בְּהַפְרֹךְ אֲתוּוֹן, הָא"ם. וְעוֹד (בַּמְדַּבֵּר טו) וְהִזָּה בְּאַכְלֵכֶם מַלְחָם הָאֲרֶץ תְּרִימוּ תְּרוּמָה לָהּ. תְּרִימוּ, כְּמוֹ (חֲבֻקֹק א) רוּם יְדִיהוּ נִשְׂא, וְאֵינּוּן עֶשֶׂר אֲצַבְעָאן, דְּסִלְקוּ דְּלֵהוּן לְעֶשֶׂר סְפִירָן, דְּאֵינּוּן יו"ד ה"א וְאו"ו ה"א, דְּסִלְקוּ מ"ה. וּבְאַתּוּוֹן דְּאַלְפָּא בֵּיתָא, מֵה סִלְקֵי מָא"ה, י"ם ה"ץ. וְהִיא אִיהוּ דְּאוֹקְמוּהָ רַבְּנֵן מְאִרֵי מִתְּנִיתִין, (דְּבָרִים י) וְעַתָּה יִשְׂרָאֵל מ"ה יי אֶלְהִיךָ שְׂאֵל מְעַמְךָ, וְאָמְרוּ, אֵל תִּקְרִי מֵה אֶלָּא מָאָה, לְקַבֵּל מָאָה בְּרַכָּאן דְּמַחֲיִיב בְּרַ נֶשׁ לְבְּרַכָּא לְמְאִרִיהָ בְּכָל יוֹמָא, וְהִיא אִיהוּ דְּצָרִיף בְּרַ נֶשׁ לְמַטְעַם בְּכָל יוֹמָא לְמְאִרִיהָ, וּבְגִין דָּא וַיִּקְחֻהוּ לִי תְּרוּמָה.

וְכַמָּה תְּרוּמוֹת אֵינּוּן, אֵי תְּרוּמָה מִדְּאוּרִייתָא, תּוֹרָה מ'. וְהִיא אִיהוּ תְּרוּמָה, תּוֹרָה דְּאַתִּייהִיבַת בְּאַרְבָּעִים יוֹם. וְאֵי תִימְרוּן דְּאֶכִּילָנָא מִנָּה, הָא כְּתִיב (שְׁמוֹת לד) וַיְהִי מֹשֶׁה בְּהָר אֲרָבָעִים יוֹם וְאַרְבָּעִים לַיְלָה לָחֵם לֹא אָכַל וּמִיָּם לֹא שָׁתָה. נְטִירַת הָוָה עַד הַשְּׁתָּא הִיא תְּרוּמָה לְקוּדְשָׁא בְּרִיף הוּא. וְכִיּוֹן דְּמִלְפָּא לֹא אָכַל, אִיף אֶכְלִין עֲבָדִי, דְּהָא לְבַתֵּר דְּאָמַר (שִׁיר הַשִּׁירִים ה) אָרִיתִי מוֹרֵי עַם בְּשָׂמִי, לְבַתֵּר אֶכְלוּ רַעִים, וַיִּכְלוּן עֲבָדֵי.

תּוֹרָה שְׁנֵינָה בְּאַרְבָּעִים יוֹם. וְאֵם תְּאָמְרוּ שְׁאַכְלֵתִי מִמִּנָּה, הָרִי כְּתוּב (שְׁמוֹת כד) וַיְהִי מֹשֶׁה בְּהָר אֲרָבָעִים יוֹם וְאַרְבָּעִים לַיְלָה. (שְׁמוֹת לד) לָחֵם לֹא אָכַל וּמִיָּם לֹא שָׁתָה. שְׁמוּרָה הִי תְּרוּמָה זֶה עַד כְּעַת לְקוּדְשׁ-בְּרוּךְ-הוּא. וְכִיּוֹן שֶׁהַמֶּלֶךְ לֹא אָכַל, אִיף אֶכְלוּ הַעֲבָדִים? שְׁהִרִי לְאַחַר שְׁאָמַר (שִׁיר הַשִּׁירִים ה) אָרִיתִי מוֹרֵי עַם בְּשָׂמִי, אַחַר כֵּן - אֶכְלוּ רַעִים, יֵאכְלוּ עֲבָדָיו.

מִצְוָה אַחַר זֶה - לְהַפְרִישׁ (לוי תרומת מעשר ויהיא) (תרומות) מִעֵשֶׂר לְלוֹי, וְהָיָה שְׂכִינָה מִצַּד יָמִין, שֶׁהוּא חֹסֵד. תְּרוּמָה גְדוּלָה לַכֹּהֵן, מִצַּד שְׂמָאל, שֶׁהוּא גְבוּרָה. תְּרוּמַת מִעֵשֶׂר לְלוֹי, שֶׁהִיא שְׂכִינָה.

י"ד ה"א ו"א ה"י. (במדבר כח) שְׁלֹשָׁה עֶשְׂרִים לְפָר, מִצַּד אוֹתוֹ שְׁנָאֵמֶר בּוֹ, (יחזקאל א) וּפְנֵי שׁוֹר מִהַשְּׂמָאל, וְזוֹ גְבוּרָה. וְעֶשְׂרוֹן לַכֹּבֵשׂ, וְזֶהוּ יו"ד ה"א ו"א ה"א (י"ד ה"י ו"א ה"י), שְׁעוּלָה לְעֵשֶׂר סְפִירוֹת, עֶשְׂרוֹן זֶה. וְעֵשֶׂר לְמַ"ה, וּמַ"ה לְמֵאָה.

אַבְרָם שְׁלֹשָׁה עֶשְׂרִים י' י' י', (קח י"ד ה"י ו"א ה"י) וְעוֹלִים (ל' ל' ו' י') לְשֵׁלִשִׁים, וְעֵשֶׂר סְפִירוֹת בָּהֶם עוֹלִים אַרְבָּעִים וְשֵׁלֶשׁ בִּינָיִם, וְהַפֵּל יו"ד, חֲמֵשׁ בִּינָה, וְתוֹסֶפֶת מִצַּד ה', וְכֹפּ מִעֵשֶׂר, שֶׁהִיא מִצְוָה לְהַפְרִישׁ יִשְׂרָאֵל מִעֵשֶׂר מִצַּד הַאֹתוֹ, מִעֵשֶׂר מִן הַמִּעֵשֶׂר, אֶחָד מִחֲמַשׁ מִצַּד אוֹת ה'. כֹּל הַעֲשׂוּרִים שֶׁל אוֹת י', וְהִיא הַשְּׂכִינָה, אַחַת מִעֵשֶׂר סְפִירוֹת. א' מִחֲמַשׁ הוּא מִצַּד הַתְּפָאֶרֶת, שֶׁהוּא חֲמֵשׁ מִפְתֵּר. וְכִשְׁתַּחֲשַׁב מִמְּלָכוֹת עַד תְּפָאֶרֶת, תִּמְצָא תְּפָאֶרֶת חֲמֵשׁ מִמְּטָה לְמַעְלָה, וְשְׂכִינָה חֲמִישִׁית אֵלָיו.

וּמִצַּד אַחַר הִיא שְׁנֵי עֶשְׂרִים לְאֵיל, וְכוֹלֶלֶת י' י' הַכֹּפּ בְּשֶׁקֶל הַקֹּדֶשׁ, עֲשָׂרָה עֲשָׂרָה י' ה"ה. לְאֵיל - זֶה ו', שֶׁהוּא שֶׁקֶל הַקֹּדֶשׁ, וְזֶהוּ (במדבר ו) עֲשָׂרָה עֲשָׂרָה הַכֹּפּ בְּשֶׁקֶל הַקֹּדֶשׁ. וְעוֹד שְׁנֵי עֶשְׂרִים - י' י' מִן (בראשית ב) וַיִּצְרָה. לְאֵיל - ו' מִן וַיִּצְרָה. וְהַפֵּל א'. י' לְמַעְלָה, י' לְמַטָּה, ו' בְּאֲמֵצֵעַ. וְעוֹד שְׁלֹשָׁה עֶשְׂרִים - הֵם י' י' י'.

מִצְוָה אַחַר זֶה - לְהַפְרִישׁ תּוֹדָה. וּרְבוּתֵינוּ בְּעֲלֵי הַמִּשְׁנָה פְּרֻשָׁה שְׁתוּדָה עֲשָׂרִים עֶשְׂרִים, וּמִתְחַלְקִים עֲשָׂרָה עֶשְׂרִים לְחֶמֶץ, וְעֲשָׂרָה לְמֵצָה. וּמִעֲשָׂרָה שֶׁל מֵצָה עוֹשִׂים שְׁלִשִׁים מִצּוֹת. וּמִעֲשָׂרָה שֶׁל חֶמֶץ, עוֹשִׂים

פְּקוּדָא בְּתֵר דָּא לְהַפְרִישׁ (נ"י לוי תרומת מעשר ואיהו) (נ"א תרומות) מִעֵשֶׂר לְלוֹי, וְאִיהִי שְׂכִינָתָא מִסְטֵר דִּימִינָא דְאִיהוּ חֹסֵד, תְּרוּמָה גְדוּלָה לַכֹּהֵן. מִסְטֵרָא דְשְׂמָאלָא, דְאִיהוּ גְבוּרָה, תְּרוּמַת מִעֵשֶׂר לְלוֹי, דְאִיהִי שְׂכִינָתָא.

י"ד ה"י ו"א ה"י, שְׁלֹשָׁה עֶשְׂרִים לְפָר, מִסְטֵרָא דִּיהוּא דְאֶתְמַר בֵּיה, (יחזקאל א) וּפְנֵי שׁוֹר מִהַשְּׂמָאל, וְדָא גְבוּרָה. וְעֶשְׂרוֹן לַכֹּבֵשׂ, וְדָא יו"ד ה"א ו"א ה"א (נ"א י"ד ה"י ו"א ה"י), דְסְלִיק לְעֵשֶׂר אֶתְוּוֹן, הֵאִי עֶשְׂרוֹן. וְעֵשֶׂר לְמַ"ה וּמַ"ה לְמֵאָה.

אַבְל שְׁלֹשָׁה עֶשְׂרִים י' י' י', (נ"א דָא יו"ד ה"י ו"א ה"י) וְסְלִיקִין (ס"א ל' ל' ו' י') לְלוֹי, וְעֵשֶׂר סְפִירָן בְּהוֹן, סְלִיקִין שְׁלֹשָׁה וְאַרְבָּעִים בִּינָיִם וְכוֹלָא יו"ד, חֲמֵשׁ בִּינָה, וְתוֹסֶפֶת מִצַּד ה', וְהִכִּי מִעֵשֶׂר, דְאִיהוּ פְּקוּדָא לְהַפְרִישׁ יִשְׂרָאֵל מִעֵשֶׂר, מִסְטֵרָא דְאֵת י', מִעֵשֶׂר מִן הַמִּעֵשֶׂר, חֵד מִחֲמַשׁ מִסְטֵרָא דְאֵת ה'. כֹּל עֲשׂוּרִין דְאֵת י', וְאִיהִי שְׂכִינָתָא חֵד מִעֵשֶׂר סְפִירָן. א' מִחֲמַשׁ, אִיהוּ מִסְטֵרָא דְתְּפָאֶרֶת, דְאִיהוּ חֲמֵשָׁה מִפְתֵּר. וְכַד תַּחֲשׁוּב מִמְּלָכוֹת עַד תְּפָאֶרֶת, תִּשְׁכַּח תְּפָאֶרֶת חֲמֵשׁ מִתְּתָא לְעֵילָא. וְשְׂכִינָתָא חֲמֵשָׁא לְגַבֵּיה. וּמִסְטֵרָא אַחְרָא אִיהִי שְׁנֵי עֶשְׂרִים לְאֵיל, וְכוֹלֶלֶת י' י' הַכֹּפּ בְּשֶׁקֶל הַקֹּדֶשׁ, עֲשָׂרָה עֲשָׂרָה י' ה' ה', לְאֵיל דָא ו', דְאִיהוּ שֶׁקֶל הַקֹּדֶשׁ, וְהֵאִי אִיהוּ עֲשָׂרָה עֲשָׂרָה הַכֹּפּ בְּשֶׁקֶל הַקֹּדֶשׁ. וְעוֹד, שְׁנֵי עֶשְׂרִים, י' י' מִן וַיִּצְרָה. לְאֵיל ו' מִן וַיִּצְרָה. וְכוֹלָא א', י' לְעֵילָא, י' לְתַתָּא, ו' בְּאֲמֵצֵיתָא. וְעוֹד שְׁלֹשָׁה עֶשְׂרִים אֵינוֹן י' י' י'.

פְּקוּדָא בְּתֵר דָּא, לְהַפְרִישׁ תּוֹדָה. וּרְבִנָן מְאִירֵי מִתְּנִיתִין אוּקְמוּהָ, דְתוֹדָה עֲשָׂרִים עֶשְׂרִים, וּמִתְּפַלְגִין עֲשָׂרָה עֶשְׂרִים לְחֶמֶץ, וְעֲשָׂרָה לְמֵצָה. וּמִעֲשָׂרָה שֶׁל מֵצָה, עוֹשִׂים שְׁלִשִׁים מִצּוֹת. וּמִעֲשָׂרָה שֶׁל חֶמֶץ, עוֹשִׂים

וְזֶהוּ סֵלֶת, (ויקרא ז) תְּלוֹת מִצּוֹת בְּלוֹלֹת בְּשֶׁמֶן. מֵעֶשְׂרָה עֶשְׂרוֹנִים, שֶׁהֵם יו"ד ה"י וְא"ו ה"י, הֵיוּ עוֹשִׂים שְׁלֹשִׁים מִצּוֹת, שֶׁהֵם י"י שֶׁם זֶה לְפַעְמִים הוּא לְיָמִין וְלְפַעְמִים הוּא לְשִׂמְאל וְלְפַעְמִים בְּאֲמָצַע. רַחֲמִים מִכָּל צַד, לְיָמֵינוּ וְלְשִׂמְאֵלוֹ.

וְלְפַעְמִים עֶשְׂרָה לְיָמִין, וְאֵין פּוֹחֲתִין בּוֹ מֵעֶשֶׂר מְלָכִיּוֹת. וְלְפַעְמִים יו"ד לְשִׂמְאל, וְאֵין פּוֹחֲתִין בּוֹ מֵעֶשְׂרָה שׁוֹפְרוֹת. וְלְפַעְמִים יו"ד בְּאֲמָצַע, וְאֵין פּוֹחֲתִין בּוֹ מֵעֶשְׂרָה זְכָרוֹנוֹת. עַל פִּי ה' יַחֲנוּ וְעַל פִּי ה' יִסְעוּ אֶת מִשְׁמַרְתְּ ה' שְׁמֵרוּ (במדבר ט). שְׁלֹכֵל י' יֵשׁ אַרְבָּעָה פָּנִים, שֶׁלֹּשׁ חַיּוֹת הֵן כְּנֶגֶד שְׁלֹשׁ יוֹדִין, וְאַרְבָּעָה פָּנִים לְכָל חַיָּה כְּנֶגֶד אַרְבָּעָה פָּנִים (אוֹתִיּוֹת) שֶׁל יְהוָה, עַל פִּי ה' יַחֲנוּ וְיִסְעוּ.

שְׁמֵרוּ - זו הַשְּׂכִינָה שְׁשׁוּמְרַת לְאוֹתָם שְׁשׁוּמְרִים שְׁבַתוֹת וְיָמִים טוֹבִים, שֶׁבְגָלֵל זֶה לֹא זֶה שְׂכִינָה מִיִּשְׂרָאֵל בְּכָל שְׁבַתוֹת וְיָמִים טוֹבִים, וְאִפְלוּ בְּשַׁבְּתוֹת (בִּימֵי) הַחֹל, אֲלֵא שֶׁהִיא סוּגְרַת וּמְסוּגְרַת בָּהֶם.

וּבְכָל תְּפִלָּה הִיא עוֹלָה לְשֵׁם יְהוָה, עַד שֶׁמִּגִּיעָה לְמַרְפְּכָה (שֶׁל הַחַיּוֹת) שֶׁל הָאֲבוֹת הָעֲלִיּוֹנִים, שֶׁהֵם: גְּדֻלָּה, גְּבוּרָה, תְּפָאֶרֶת. שִׁישׁ לָהֶם שָׁנִים עֶשֶׂר פָּנִים כְּנֶגֶד שָׁנִים עֶשֶׂר שְׁבָטִים. וְכַפִּי שֶׁהִיא מְלַמֶּדֶת זְכוֹת עַל אֱלוֹהֵי בְּעֲלֵי הַתְּפִלָּה וּבְעֲלֵי זְכוֹת בְּכָל מִצְוָה וּמִצְוָה מֵהַתּוֹרָה - כֶּף יַחֲנוּ עַל זְכוֹת שְׁלָהֶם וְכֵן יִסְעוּ לְגַבְּם, וְכֶף יוֹרֶדֶת שְׁמִירָה אֲלֵיהֶם.

אֲדוֹ שְׁעוֹשִׂים זְכוֹת עַל מְנַת לְקַבֵּל פָּרֶס, יוֹרֵד הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּמַרְפְּבוֹתָיו שֶׁעָשָׂה, וּבְאַרְבָּעָה שׁוּמְרִים שְׁלוֹ, וּמִי שְׁעוֹשֶׂה זְכוֹת שְׁלֵא עַל מְנַת לְקַבֵּל פָּרֶס, יוֹרֵד עֲלֵיהֶם בְּמַרְפְּבָתוֹ, וְעַל הַרְשָׁעִים יוֹרֵד עֲלֵיהֶם

עֶשְׂרָה חֲלוֹת. וְדָא אִיהוּ סֵלֶת חֲלוֹת מִצּוֹת בְּלוֹלוֹת בְּשֶׁמֶן. מִי עֶשְׂרוֹנִים, דְּאֵינוּן יו"ד ה"י וְא"ו ה"י, הֵוּ עֲבָדִין שְׁלֹשִׁים מִצּוֹת, דְּאֵינוּן י' י' י'. הֵאֵי שְׁמָא, זְמַנִּין אִיהוּ לְיָמֵינָא, וְזְמַנִּין אִיהוּ לְשִׂמְאֵלָא, וְזְמַנִּין בְּאֲמָצַעֵיתָא. רַחֲמֵי מִכָּל סְטָרָא, לְיָמֵינָהּ וְלְשִׂמְאֵלָהּ.

וְזְמַנִּין י' לְיָמֵינָא, וְאֵין פּוֹחֲתִין בֵּיהּ מֵעֶשְׂרָה מְלָכִיּוֹת. וְזְמַנִּין י' לְשִׂמְאֵלָא, וְאֵין פּוֹחֲתִין בֵּיהּ מֵעֶשְׂרָה שׁוֹפְרוֹת. וְזְמַנִּין י' (דף קט"ט ע"ב) בְּאֲמָצַעֵיתָא, וְאֵין פּוֹחֲתִין בֵּיהּ מִי זְכָרוֹנוֹת.

עַל פִּי י' יַחֲנוּ וְעַל פִּי י' יִסְעוּ אֶת מִשְׁמַרְתְּ י' שְׁמֵרוּ. (במדבר ט) דְּכָל י' אִית לָהּ אַרְבַּע אַנְפִּין, תְּלַת חַיּוֹן אֵינוּן, לְקַבֵּל תְּלַת יוֹדִין, וְאַרְבַּע אַנְפִּין לְכָל חַיָּה, לְקַבֵּל אַרְבַּע אַנְפִּין (ס"א אֹתִיּוֹת) דְּיְהוָה, עַל פִּי י' יַחֲנוּ וְיִסְעוּ.

שְׁמֵרוּ, דָּא שְׂכִינָתָא, דְּנִטְרָא לְאֵינוּן דְּשְׁמֵרֵי שְׁבַתוֹת וְיָמִים טוֹבִים, דְּבָגִין כֶּף לֹא זֶה שְׂכִינָה מִיִּשְׂרָאֵל בְּכָל שְׁבַתוֹת וְיָמִים טוֹבִים, וְאִפְלוּ בְּשַׁבְּתוֹת (ס"א בְּיָמֵי) דְּחַל, אֲלֵא דְאִיהִי סוּגְרַת וּמְסוּגְרַת בְּהוֹן.

וּבְכָל צְלוֹתָא, אִיהִי עוֹלָה לְיְהוָה, עַד דְּמִטָּא לְמַרְפְּכָתָא (דְּחַיּוֹת) דְּאֲבָהֶן עֲלָאִין, דְּאֵינוּן: גְּדֻלָּה, גְּבוּרָה, תְּפָאֶרֶת, דְּאִית לָהוֹן תְּרִיסַר אַנְפִּין, לְקַבֵּל תְּרִיסַר שְׁבָטִין. וְכַפּוּם דְּאִיהִי אוֹלִיפֶת זְכוֹת, עַל אֲלִין מְאָרִי צְלוֹתִין, וּמְאָרִי זְכוּוֹן, בְּכָל פְּקוּדָא וּפְקוּדָא דְּאוּרִייתָא, הֵכִי יַחֲנוּ עַל זְכוּוֹן דְּלָהוֹן וְכֵן יִסְעוּ לְגַבְּיָהּ. וְהֵכִי נַחְתָּא שְׁמִירָה לְגַבְּיָהּ.

אֵינוּן דְּעֲבָדִין זְכוּוֹן עַל מְנַת לְקַבֵּל פָּרֶס, נַחֲתִית קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּמַרְפְּכָתֵיהּ דְּעַבְדָּא, וּבְאַרְבַּע שׁוּמְרִין דִּילֵיהּ, וּמֵאֵן דְּעַבִּיד זְכוּוֹן שְׁלֵא עַל מְנַת לְקַבֵּל פָּרֶס, נַחֲתִית עֲלֵיהִי בְּמַרְפְּכָתָא דִּילֵיהּ. וְלִרְשִׁיעֵינָא נַחֲתִית עֲלֵיהִי בְּעוֹבְדֵינָהּ, בְּאֵינוּן שְׂדִין וּמְזִיקִין וּמְלַאכֵי חַפְלָה בְּמַרְפְּכָתָא דְּלָהוֹן, לְאַתְפָּרְעָא מְנַהוֹן. (ס"א זְכוּוֹן שְׁלֵא עַל מְנַת לְקַבֵּל פָּרֶס קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא נַחֲתִית עֲלֵיהִי בְּמַרְפְּכָתָא דִּילֵיהּ וְכַף חַיּוֹן דִּילֵיהּ.

שְׁעוֹשֶׂה זְכוֹת שְׁלֵא עַל מְנַת לְקַבֵּל פָּרֶס, יוֹרֵד עֲלֵיהֶם בְּמַרְפְּבָתוֹ, וְעַל הַרְשָׁעִים יוֹרֵד עֲלֵיהֶם

ומאן דעביד וכוונן על מנת לקבל פרס נחית עליהו במרכבתא דעבד מטטרו"ן
 ובר' שומרון רלית. ולרשיענא נחית עליהו בעובדיהו, באינון שדין ומיזקין
 ומלאכי חבלה עון ומשחית אף וחימה במרכבתא דלחון, לאתפרעא מנהון)
 פתחו מארי מתניתין ואמרו. ודאי הכי הוא, זבאה חולקף
 רעיא מהימנא. (ע"כ רעיא מהימנא). ברוף יי לעולם אמן
 ואמן. ימלוף יי לעולם אמן ואמן

במעשיהם באותם שדים ומזיקים ומלאכי חבלה במרכבתם להפרע מהם. (זכיות שלא
 על מנת לקבל פרס, הקדוש ברוך הוא יורד
 עליהם במרכבתו ובארבע החיות שלו. ומי
 שעושה זכיות על מנת לקבל פרס, יורד עליהם
 במרכבה של העבד מטטרו"ן ובארבעה
 השומרים שלו. ולרשעים יורד עליהם
 במעשיהם. באותם שדים ומזיקים ומלאכי חבלה
 עון ומשחית אף וחמה במרכבה שלהם להפרע
 מהם) פתחו בעלי המשנה ואמרו,
 ודאי כף זה. אשרי חולקף רועה
 הנאמן. (עד כאן רעיא מהימנא). ברוף
 ה' לעולם אמן ואמן. ימלוף ה'
 לעולם אמן ואמן.

פְּרֻשַׁת חֻקַּת

וַיְדַבֵּר יי אֶל מֹשֶׁה וְאֶל אֶהֱרֹן לֵאמֹר (במדבר י"ט)
 זאת חֻקַּת הַתּוֹרָה אֲשֶׁר צִוָּה יי לֵאמֹר
 וְגו'. רבי יוסי פתח, (דברים ד) וזאת התורה אשר
 שם משה לפני בני ישראל. תא חזי, מלין
 דאורייתא קדישין אינון, עלאין אינון, מתיקין
 אינון. פמה דכתיב, (תהלים ט) הנחמדים מזֶהב
 ומפז רב ומתוקים מדבש וגו'. מאן דאשתדל
 באורייתא, פאלו קאים פל יומא על טורא
 דסיני וקביל אורייתא. הדא הוא דכתיב, (דברים
 כ) היום הזה נהיית לעם. והא אוקמוה חברייא.
 בתיב הקא זאת חקת התורה, וכתיב וזאת
 התורה, מה בין האי להאי. אלא רזא
 עלאה הוא, והכי אולפינא, וזאת התורה:
 לאחזאה כלא ביחודא חד, ולאכללא כנסת
 ישראל בקודשא בריך הוא, לאשתפחא פלא
 חד. בגיני כף וזאת התורה. אמאי תוספת
 וא"ו. אלא הא אתמר, לאחזאה דכלא חד,
 בלא פרודא. וזאת: פלל ופרט פחדא, דכר
 וניקבא. ובגין כף וזאת התורה ודאי. אבל
 זאת בלא תוספת וא"ו, חקת התורה ודאי,
 ולא התורה, דינא דאורייתא, גזרה דאורייתא.

פְּרֻשַׁת חֻקַּת

וידבר ה' אל משה ואל אהרן
 לאמר זאת חקת התורה אשר צוה
 ה' לאמר וגו'. רבי יוסי פתח,
 (דברים ד) וזאת התורה אשר שם
 משה לפני בני ישראל. בא וראה,
 דכרי התורה הם קדושים, הם
 עליונים, הם מתוקים, כמו
 שכתוב (תהלים ט) הנחמדים מזֶהב
 ומפז רב ומתוקים מדבש וגו'.
 מי שמשתדל בתורה פאלו עומד
 פל יום על הר סיני ומקבל
 התורה. זהו שכתוב (דברים כז) היום
 הזה נהיית לעם. וכף פרושהו
 החברים.

כתוב פאן זאת חקת התורה,
 וכתוב וזאת התורה. מה בין זה
 לזה? אלא סוד עליון הוא, וכף
 למדנו: וזאת התורה, להראות
 הפל ביחוד אחד ולהכליל פנסת
 ישראל בקדוש ברוך הוא,
 להמצא הפל אחד. בגלל זה וזאת
 התורה. למה תוספת וא"ו? אלא
 זה נאמר להראות שהפל אחד,
 ללא פרוד. וזאת - פלל ופרט פאחד, זכר ונקבה. ומשום זה וזאת התורה ודאי. אבל זאת בלא
 תוספת וא"ו, חקת התורה ודאי, ולא התורה, דין התורה, גזרת התורה.

בא וּרְאָה, (במדבר ח) זאת אשר ללוים, ולא וזאת. שהרי מצד הדין (הקשה) הם באים, ולא מצד הרחמים. אמר רבי יהודה, והרי פתוב (במדבר ד) וזאת עשו להם וחייו. וזה בלויים נאמר, ואתה אמרת זאת, ולא וזאת. אמר לו, ודאי כף זה, והפסוק מוכיח. מי שאוחז סם המות, אם לא יערב בו סם החיים, הרי ודאי ימות. ועל זה, וזאת עשו להם וחייו ולא ימתו, משום שפסם החיים מערב אתו. וזאת עשו וחייו ולא ימתו, ודאי וזאת צריך להם, ולא זאת. משום כן וזאת התורה ממש, ביחוד אחד, ביחוד שלם, כלל של זכר ונקבה. ו"ה. זאת - ה' בלבדה, ועל זה זאת חקת התורה.

רבי שמעון ורבי אבא ורבי אלעזר ורבי יצחק היו מצויים בבית רבי פנחס בן יאיר. אמר רבי פנחס לרבי שמעון, בבקשה ממך, אתה שעומדים עלך למעלה ודבריך בגלוי, מה שלא נתנה רשות לאדם אחר, בפרשה זו אמר דבר חדש. אמר לו, ומהו? אמר לו, זאת חקת התורה. אמר לו, הנה שאר החברים יאמרו. אמר לרבי אלעזר בנו, אלעזר עמד בעמך, ואמר דבר אחד בפרשה זו, והחברים יאמרו אחריו.

קם רבי אלעזר ואמר, (רות ד) וזאת לפנים בישראל על הגאולה ועל התמורה לקים וגו'. בפסוק זה יש להסתכל, ואם ראשונים אלו עשו הסכמה זו בדין תורה ובאו אחרונים ובטלוה, למה בטלוה? והרי מי שמבטל דבר תורה פאלו החרים עולם שלם? ואם זה אינו בדין תורה, אלא הסכמה בעלמא, למה הנעל כאן?

שהיו הראשונים חסידים צדיקים,

תא חזי, (במדבר ח) זאת אשר ללוים, ולא וזאת. דהא מסטרא דדינא (השיא) קא אתיין, ולא מסטרא דרחמי. אמר רבי יהודה, והא כתיב (במדבר ד) וזאת עשו להם וחייו. ודא בליואי אתמר, ואת אמרת זאת ולא וזאת. אמר ליה, ודאי הכי הוא, וקרא מוכח, מאן דאחיד סמא דמותא, אי לא יערב ביה סמא דחיי, הא ודאי ימות. ועל דא, וזאת עשו להם וחייו, ולא ימותו, בגין דסמא דחיי מערב בהדיה, וזאת עשו וחייו ולא ימותו, ודאי וזאת אצטריך להו, ולא זאת. בגיני כן וזאת התורה ממש, ביחודא חד, ביחודא שלים, כללא דדכר ונוקבא. ו"ה. זאת: ה' בלחודוי, ועל דא זאת חקת התורה. רבי שמעון ורבי אבא ורבי אלעזר ורבי יצחק, הוו שכיחי בבי רבי פנחס בן יאיר, אמר רבי פנחס לרבי שמעון, במטותא מנה אנת דאוקמי עלך לעילא, ומילך באתגלייא, מה דלא אתיהיב רשותא לבר נש אחרא. בפרשתא דא אימא מלה חדתא, אמר ליה ומאי היא. אמר ליה זאת חקת התורה. אמר ליה הא שאר חבריאי יאמרו. (ד ק"ט ע"א) אמר לרבי אלעזר בריה, אלעזר קום בקיומך, ואימא מלה חד בפרשתא דא, וחבריאי ימרון אבתרן.

קם רבי אלעזר ואמר, (רות ד) וזאת לפנים בישראל על הגאולה ועל התמורה לקיים וגו'. האי קרא אית לאסתכלא ביה, ואי אינון קדמאי עבדי הסכמה דא בדינא דאורייתא, ואתו בתראי ובטלוה, אמאי בטלוה. והא מאן דבטיל מלה דאורייתא. פאלו חריב עלמא שלים. ואי לאו איהו בדינא דאורייתא, אלא הסכמה בעלמא, אמאי נעל הכא.

אלא ודאי בדינא דאורייתא הוה, וברזא עלאה

אלא ודאי בדין התורה הנה, ובסוד עליון נעשה הדבר. ומשום

הדָּבָר הַזֶּה הַתְּגַלָּה בִּינֵיהֶם, וּמִשֶּׁהִתְרַבּוּ רִשְׁעִים בְּעוֹלָם, נַעֲשֶׂה (הַעֲבִירוּ) דְּבַר זֶה בְּצוּרָה אַחֲרֵת כְּדֵי לְכַסּוֹת דְּבָרִים שֶׁהֵם בְּסוּד עֲלִיוֹן. (וְהָיָה פֶּרֶשָׁה)

בא ויראה, (שמות א) ויאמר אל תקרב הלם של נעליך מעל רגליך וגו'. וכי למה הנעל כאן? אלא נתבאר שצוה לו על האשה להפריד ממנה, ולהזדווג (במקום) באשה אחרת של אור קדוש עֲלִיוֹן, והיא השכינה.

ואותה נעל בארזה במקום אחר, (והיא השכינה) העבירוה מעולם הזה, ובארזה בעולם אחר. ועל כך, כל מה שנותן המת לאדם בחלום - זה טוב. לקח פליו מהבית - זה רע, כמו סנדלו. מדוע? כי העביר רגליו, שהם עמידת האדם, מהעולם הזה, וכנס אותם לעולם אחר, מקום שהמות שורה בו, שכתוב (שיר ז) מה יפו פעמיך בנעלים בת נדיב. (מדי בת נדיב? זו בת אברהם, שכתוב (תהלים מז) נדיבי עמים נאספו עם אליה אברהם, ולא אליה יצחק) וסוד הדבר הוא בין החברים.

וזה כשהמת לוקח אותם. אבל בזמן שהחי שולף נעלו ונותן לאיש אחר כדי לקיים ברית, עושה בגורה עליונה. נעל של חליצה, כמו שלמעלה נעל אחרת, והכל מקום אחד (הכל מתחד) (סוד אחד).

בא ויראה, אותו מת שהסתלק מהעולם בלא בנים, בת נדיב זו לא כונסת אותו אליה, והולך להיות מטרד בעולם, שלא מוצא מקום, והקדוש ברוך הוא חס עליו, ומצוה לאחיו לגאל אותו, לשוב ולהיות מתקן בעפר אחר, כמו שכתוב (איוב לד) ואדם על עפר ישוב, ופרשוה.

אתעבדת מלה, ובגין דהווי קדמאי חסידי זכאי, מלה דא אתגלויא בינייהו, ומדאסגיאנו חייבי בעלמא, אתעבדת (אעברו) האי מלה בגוונא אחרא, בגין לאתכפאה מלין דאינון ברזא עלאה. (והא איקמויה).

הא חזי, (שמות ג) ויאמר אל תקרב הלם של נעליך מעל רגליך וגו'. וכי אמאי נעל הכא. אלא אתמר, דפקיד ליה על אתתא, לאתפרשא מנה, ולאזדווגא (ס"א באתר) באתתא אחרא, דנהירו קדישא עלאה, ואיהי שכינתא.

וההוא נעל אוקים ליה באתר אחרא, (ס"א ואיהי שכינתא) אעבר ליה מהאי עלמא, ואוקים ליה בעלמא אחרא. ועל דא, כל מה דיהיב מיתא לבר נש בחלמא טב. נטיל מאניה מן ביתא ביש, כגון סנדליה. מאי טעמא. בגין דאעבר רגליה, דאינון קיומא דבר נש, מהאי עלמא, וכניש לון לעלמא אחרא, אתר דמותא שארי ביה, דכתיב, (שיר השירים ז) מה יפו פעמיך בנעלים בת נדיב. (מאי היא בת נדיב דא בת אברהם דכתיב, (תהלים מז) נדיבי עמים נאספו עם אליה אברהם ולא אליה יצחק) ורזא דמלה בין חברייה איהו.

ורא פד מיתא נטיל לון, אבל בזמנא דחייא שליף מסאניה, ויהיב לבר נש אחרא, בגין לקיימא קיים, קא עביד בגזרה דלעילא. נעל דחליצה, כגוונא דלעילא נעל אחרא, וכלא אתר חד (ס"א בלא אתיחד) (נ"א רוא חדא).

הא חזי, ההוא מיתא דאסתלק מעלמא בלא בגין, האי בת נדיב לא כנישת ליה לההוא בר נש לגבה, ואזיל לאתטרדא בעלמא, דלא אשפח אתר, וקודשא בריך הוא חייס עליה ופקיד לאחיהי למפרק ליה, לאתבא ולאדתקנא בעפרא אחרא. כמה דכתיב, (איוב לד) ואדם על עפר ישוב ואתקמוה.

ואי ההוא פרוקא לא בעי לקיימא לאחיה
בהאי עלמא, בעי למקטר חד נעל
ברגליה, וההוא אתתא דתשרי ליה ומקבלא
לההוא נעל לגבה. אמאי נעל. אלא בגין
דההוא נעל בגין מיתא הוא (כ"א בגין דההוא נעל קיימא
דמיתא הוא בהאי עלמא), ואתיהיב ברגליה דחייא
אחיה, ואתתא מקבלה לההוא נעל לגבה,
לאחזאה דהא ההוא מיתא בין חייא אהדר
בעובדא דא.

והוא בהפוכא מההוא נעל דנטיל מיתא
מחייא, והשתא האי נעל נטיל חייא
ממיתא, ובההוא נעל ההוא מיתא אזיל בין
חייא, (ג"א וכעי נעל דההוא מיתא דא אזיל ביה בתוהו) ואתתא
נטלא ליה לגבה, לאחזאה דההוא אתתא
עטרת בעלה, נטלא ליה ומקבלא ליה לגבה.
וכעי לבטשא ליה לההוא נעל בארעא,
לאחזאה דשכינ גופיה דההוא מיתא.
וקודשא ברין הוא לזמנא דא, או לבתר זמנא,
חייס עליה, ויקבל ליה לעלמא אחרא. תו
בטשותא דההוא נעל בינדא (כ"א מידא) דאתתא
לארעא לאחזאה, דהא יתבני ההוא מיתא
בעפרא אחרא דהאי עלמא, והשתא יתוב
לעפריה דהוה מתמן בקדמיתא, (אכדון יתוב לעפריה)
וכדין ההוא אתתא תשתרי למעבד זרעא
אחרא, ואוקמוה.

תא חזי, על דא מאן דבעי לקיימא קיים,
נטיל נעליה, ויהב לחבריה, לקיימא
עליה קיימא. (דפת נדיב) הדא הוא דכתיב, וזאת
לפנים בישראל על הגאולה. מאי וזאת. קיימא
שלים בכלא. לפנים בישראל, כד הוו צנועין
קדישין. לקיים כל דבר, כל דבר ממש, דהא
דא הוא קיימא. וכדין וזאת התעודה בישראל,
ודאי. דלא תימא דהסכמה בעלמא היא, ומדעתייהו עבדי לה, אלא

ואם אותו גואל לא רוצה להעמיד
את אחיו בעולם הזה, צריך
לקשר נעל אחת ברגלו, ואותה
אשה שתשרה אתו, מקבלת אליה
אותה נעל. ולמה נעל? אלא
משום שאותה נעל היא בגלל
המת (משום שאותה נעל היא קיום המת
בעולם הזה), ונתנה ברגלי אחיו החי,
והאשה מקבלת אליה אותה נעל,
להראות שאותו מת חזר לבין
החיים במעשה הזה.

והוא בהפוך מאותה נעל שלוקח
המת מהחי, וכעת נעל זו לוקח
החי מן המת, ובאותה נעל אותו
המת הולך בין החיים, וצריך נעל
של המת הזה הולך בו בחייו) והאשה
לוקחת אותה אליה, להראות
שאותה אשה (משלי יב) עטרת
בעלה, לקחה אותה ומקבלת
אותה אליה.

וצריך להכות באותה נעל בארץ,
להראות ששכך גוף אותו המת.
והקדוש ברין הוא בזמן זה או
לאחר זמן יחוס עליו ויקבל אותו
לעולם אחר. עוד הכאה של
אותה הנעל ביד (מהיד) של האשה
לארץ, להראות שיבנה אותו
המת בעפר אחר בעולם הזה,
וכעת ישוב לעפרו שהיה משם
בהתחלה, (ואי ישוב לעפרו) ואז אותה
אשה תתור לעשות זרע אחר, וכך
פרשוה.

בא וראה, על כך מי שרוצה
להעמיד ברית, נוטל נעלו ונותן
לחברו להעמיד עליו ברית. (שבת
נדיב) זהו שכתוב וזאת לפנים
בישראל על הגאולה. מה זה
וזאת? ברית שלמה בכל. לפנים
בישראל, כשהיו צנועים
קדושים. לקיים כל דבר, כל דבר
ממש, שהרי זהו העמדה. ואז -
וזאת התעודה בישראל, ודאי.

ואם אותו גואל לא רוצה להעמיד את אחיו בעולם הזה, צריך לקשר נעל אחת ברגלו, ואותה אשה שתשרה אתו, מקבלת אליה אותה נעל. ולמה נעל? אלא משום שאותה נעל היא בגלל המת (משום שאותה נעל היא קיום המת בעולם הזה), ונתנה ברגלי אחיו החי, והאשה מקבלת אליה אותה נעל, להראות שאותו מת חזר לבין החיים במעשה הזה.

קיומא עלאה הוה, למהוי עובדיהון ברזא דלעילא.

בין דאסגיאוי חייבין בעלמא, פסיאו מלה בגוונא אחרא, בכנפא דמלבושא, והאי מלבושא היא תקונא עלאה, ורזא דמלה, (דברים כג) ולא יגלה כנף אביו פתיב. (דף ק"פ ע"ב).

זאת חקת התורה. (במדבר יט) זאת: דא את קיימא, דלא אתפרש דא מן דא (וכד אתפרע דא בלא) דאקרי זה. ומנוקבא עייל לדכר. ועל דא, שמו"ר וזכו"ר פחדא מתחברין. חקת התורה, חק התורה מיבעי ליה, מאי חקת.

אלא חקת ודאי, ואוקימנא, ה' ד' הות (נ"א חק) והא אתמר. אבל ת', הוא ד' ונ' מחבר פחדא. ונו"ן הא אתמר, נו"ן אמאי אקרי הכי בנו"ן. אלא, כמה דאת אמר (ויקרא כה) ולא תונו איש את עמיתו. דהשתא היא באנפיה נהירין ועבדא אונאה לבני נשא, לבתר מחי' פחויא, ושצי וקטיל (משלי ל) ואמרה לא פעלתי און. ועל דא הכי אקרי בנו"ן, דאתמר עליה. ת' פלא כחדא דל"ת נו"ן. ד' נו"ן דל"ת רי"ש (ה"א ח"א) (נו"ן רי"ש), רי"ש ודל"ת חד מלה הוא. ובאתונו"ן גליפין אינון חק ות (ס"א אינון חק ות) וכלא חד מלה.

דבר אל בני ישראל ויקחו אליך פרה, האי פרה לדכיותא קא אתי'א. לדפאה למסאבי. פרה דקבילת מן שמאלא. ומאן הוא לשמאלא. שור. כמה דאת אמר, (יחזקאל א) ופני שור מהשמאל. אדמה, סומקא כוורדא. דכתיב, (שיר השירים ב) פשושנה בין החוחים. אדמה: גזרת דינא.

רעיא מהימנא

שלא תאמר שהסכמה בעלמא היא, ומדעתם עשו אותה, אלא העמדה עליונה היתה, להיות מעשיהם בסוד של מעלה.

בין שהתברו רשעים בעולם, פסו הדבר בגון אחר, בכנף המלבוש, והמלבוש הזה הוא תקון עליון. וסוד הדבר - פתיב (דברים כג) ולא יגלה כנף אביו.

זאת חקת התורה. זאת - זו אות הברית, שלא יפרדו זה מזה (וכאשר נפרע זה הכל) שנקרא זה, ומהנזקה עולה לזכר. ועל זה שמו"ר וזכו"ר מתחברים כאחד. חקת התורה! חק התורה צריך להיות! מה זה חקת?

אלא חקת בודאי, ובארנו, ה' היתה ד' (חק), והרי נתבאר. אבל ת' הוא ד' ונ' מחברים כאחד. ונו"ן הרי נתבאר, נו"ן למה נקראת כף בנו"ן? אלא כמו שנקאמר (ויקרא כה) ולא תונו איש את עמיתו. שכעת היא בפנים מאירות ועושה אונאה לבני אדם, ואחר כף מכה כמו נחש, ומשמידה והורגת, (משלי ל) ואמרה לא פעלתי און. ועל זה כף נקראת בנו"ן שנקאמר עליה. ת' הפל כאחד - דל"ת נו"ן. ד' נו"ן דל"ת רי"ש (ה"א ח"א) (נו"ן רי"ש), רי"ש ודל"ת דבר אחד הוא. ובאותיות תקינות הם חק ות, והפל דבר אחד.

דבר אל בני ישראל ויקחו אליך פרה. פרה זו באה לטהר. לטהר לטמאים. פרה שמקבלת מהשמאל. ומי הוא לשמאל? שור, כמו שנקאמר (יחזקאל א) ופני שור מהשמאל. אדמה - סמוקה פשושנה, שכתוב (שיר ב) פשושנה בין החוחים. אדמה - גזרת הדין.

רעיא מהימנא

פרה אדמה תמימה אשר אין בה

פרה אדומה תמימה אשר אין בה מום וגו', אסור לתרוש

מום וגו'. אסור לחרש בשבת חרישה של שור, שנאמר (תהלים קכט) על גבי חרשו חרשים. ושכינתא תתא, איהי פרה אדומה, מסטרא דגבורה. תמימה מסטרא דחסד, דאיהו דרגא דאברהם, דאתמר ביה (בראשית יז) היתהלך לפני דאתמר בו (בראשית יז) היתהלך לפני דאיהו חירו. מסטרא דעמודא דאמצעייתא. אשר לא עלה עליה עול, מסטרא דשכינתא עלאה, דאיהו חירו. באתר דאיהו שלטא, והזר הקרב לית רשו לסטרא אתרא לשלטאה. לא שטון, ולא משחית, ולא מלאך המות, דאינון מסטרא דגיהנם. (ע"כ רעיא מהימנא).

תמימה, מאי תמימה. פמה דתנינו, שור תם ושור מועד. שור תם דין רפה. שור מועד דין קשה. גם כף תמימה דין רפה, גבורה תחתונה, זוהי תמימה. גבורה עליונה, זהו דין קשה, והיא יד החזקה תקיפה.

אשר אין בה מום, פמה דאת אמר (שיר השירים ד) פלך יפה רעיתי ומום אין בה. אשר לא עלה עליה עול, פמה דאת אמר (שמואל ב כג) ונאם הגבר הוקם על. מה הטעם? משום שהיא (שם) שלמי אמוני ישראל, ועליה לא היא, אלא עמה. אשר לא עלה עליה עול, הינו שפתוב (עמוס ה) בתולת ישראל, (בראשית כד) בתולת ואיש לא ידעה.

ונתתם אתה אל אלעזר, מצותה בסגן, ופרשוה. מה הטעם לו ולא לאהרן? אלא אהרן שושבין המלכה. ועוד, שאהרן לא בא מצד של טהור, אלא מצד של קדוש, ומשום שגה בא לטהרה, לא נתן לו.

כר דבר בפרה זו היא בשבע, שבעה כפוסים וכו', והרי נתבאר, ועל כן כל מעשיה בשבע. בא

בשבת חרישה דשור, דאתמר (תהלים קכט) על גבי חרשו חרשים. ושכינתא תתא, איהי פרה אדומה, מסטרא דגבורה. תמימה מסטרא דחסד, דאיהו דרגא דאברהם, דאתמר ביה (בראשית יז) היתהלך לפני והיה תמים. אשר אין בה מום, מסטרא דעמודא דאמצעייתא. אשר לא עלה עליה עול, מסטרא דשכינתא עלאה, דאיהו חירו. באתר דאיהו שלטא, והזר הקרב לית רשו לסטרא אתרא לשלטאה. לא שטון, ולא משחית, ולא מלאך המות, דאינון מסטרא דגיהנם. (ע"כ רעיא מהימנא).

תמימה, מאי תמימה. פמה דתנינו, שור תם ושור מועד. שור מועד דין קשה. שור תם דין רפה. גבורה תתא, דאיהו דרגא דאברהם, דאתמר ביה (בראשית יז) היתהלך לפני והיה תמים. אשר אין בה מום, מסטרא דעמודא דאמצעייתא. אשר לא עלה עליה עול, מסטרא דשכינתא עלאה, דאיהו חירו. באתר דאיהו שלטא, והזר הקרב לית רשו לסטרא אתרא לשלטאה. לא שטון, ולא משחית, ולא מלאך המות, דאינון מסטרא דגיהנם. (ע"כ רעיא מהימנא).

אשר אין בה מום, פמה דאת אמר (שיר השירים ד) פלך יפה רעיתי ומום אין בה. אשר לא עלה עליה עול, על פתיב, פמה דאת אמר (שמואל ב כג) ונאם הגבר הוקם על. מאי טעמא. בגין דהיא שלומי אמוני ישראל, ועליה לא היא אלא עמה. אשר לא עלה עליה עול, היינו דכתיב, (עמוס ה) בתולת ישראל, (בראשית כד) בתולת ואיש לא ידעה.

ונתתם אותה אל אלעזר, מצוותה בסגן, ואוקמוה. מאי טעמא ליה ולא לאהרן. אלא אהרן שושבין דמטרוניתא. ועוד דאהרן לא אתי מסטרא דטהור, אלא מסטרא דקדוש, ובגין דדא אתי לטהרה, לא אתייהיב ליה.

כר מלה דהאי פרה, היא בשבע, ז' כפוסים וכו', והא אתמר, מאי טעמא. בגין דהיא שבע שני שמטה, ובת שבע אתקרי, ועל דא מה הטעם? משום שהיא שבע שני שמטה, ובת שבע נקראת, ועל כן כל מעשיה בשבע. בא

כָּל עוֹבְדוֹי בְּשֶׁבַע. תָּא חֲזִי, כָּל מְאֵי דְאַתְעָבִיד
מֵהָאֵי פְּרָה, בְּגִין לְדַכָּאָהּ, וְלֹא לְקַדְשָׁא, וְאַף
עַל גַּב דְּאַתִּייהִיב לְסַגְן, הוּא לָא שְׁחִיט וְלֹא
שְׂרִיף, בְּגִין דְּלֹא יִשְׁתַּכַּח דִּינָא בְּסִטְרוֹי, וְכָל
שְׂכַן אֶהְרֵן דְּאִיהוּ בְּדַרְגָּא שְׁלִים יִתִּיר, דְּלֹא
בְּעֵי לְאַשְׁתַּכַּח תַּמָּן, וְלֹא זְדִמְנָא תַּמָּן.

הָאֵי פְּרָה, פִּינּוּן דְּאַתְעָבִיד אֶפְר, בְּעֵי לְמִשְׁדֵּי
בֵּיה עֵץ אֲרִז, וְאַזּוּב, וּשְׁנֵי תוֹלְעַת, וְהָא
אַלִּין אֶתְמְרוּ. וְאַסְפֵּי אִישׁ טְהוֹר, וְלֹא קְדוּשׁ.
וְהֵנִיחַ מַחוּץ לְמַחְנֶה בְּמַקּוֹם טְהוֹר, דְּהָא טְהוֹר
לָא אֶקְרִי, אֲלֵא מִן סִטְרָא דְּמִסְאָב בְּקַדְמִיתָא.
רְזָא דְּכֻלָּא, הָאֵי דְּכַתִּיב לְמִי נְדָה חֲטָאת הִיא,
בְּגִין דְּכָל דִּינִין תַּתְּאִין, וְכָל אֵינּוּן דְּאַתּוּ
מִסִּטְרָא דְּמִסְאָבָא, כַּד אִיהוּ יִנְקָא מִסִּטְרָא
אַחְרָא, וְיִתִּיבַת בְּדִינָא, כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר (ישעיה לז)
מְלֹאָה דָם הַדְּשָׁנָה מִחֻלָּב. כְּדִין כְּלֵהוּ מִתְּעָרִי
וּמִסְתַּלְקֵי וְשָׂרְאן בְּעֵלְמָא. פִּינּוּן דְּעָבְדֵי הָאֵי
עוֹבְדָא דְּלַתְּפָא, וְכָל הָאֵי דִינָא בְּאַתְרֵי דָא דְּהָאֵי
פְּרָה, וְרִמְאן עָלֶיהָ עֵץ (דף קפ"א ע"א) אֲרִז וְגו' .
כְּדִין אֶתְחַלֵּשׁ חֵילָא דְּלֵהוּן, וּבְכָל אֶתְרֵי דְּשָׂרְאן
אַתְּבְּרוּ וְאַתְחַלְּשׁוּ וְעַרְקִין מִנְיָה, דְּהָאֵי חֵילָא
דְּלֵהוּן אֶתְחַזִּי כְּגוֹנוּנָא דָא לְגַבְיֵיהוּ, כְּדִין לָא
שָׂרְאן בְּבַר נֶשׁ, וְאַתְדַּכֵּי.

וְעַל דָּא אֶתְקַרֵּי מִי נְדָה, מִיָּא לְדַכָּאָהּ. כַּד
עֵלְמָא שְׂאֲרֵי בְּדִינָא, וְסִטְרָא מִסְאָבָא
אַתְפָּשֵׁט בְּעֵלְמָא, הֵכָא אֶתְפְּלִילֵן כָּל זֵינִין
מִסְאָבָא, וְכָל זֵינֵי דְכִיו, וּבְגִין כְּפֵי טוּמְאָה
וְטְהַרְהָ, כְּלָלָא עֵלְאָה דְּאוּרִייתָא, וְאוּקְמוּהָ
חֲבַרְיָא. אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, אֲלַעְזָר, עֲבַדְתָּ דְּלֹא
יִימְרוּן חֲבַרְיָא מְלָה אֲבַתְרָךְ.

פְּתַח רַבִּי שְׁמַעוֹן וְאָמַר, (תהלים קד) הַמְשַׁלַּח
מַעֲיָנִים בְּנַחְלִים וְגו' . יִשְׁקוּ כָּל חֵיתוֹ

וְרֹאָה, כָּל מָה שְׁנַעֲשֶׂה מִפְּרָה זו
- בְּשִׁבִיל לְטַהַר, וְלֹא לְקַדְשׁ. וְאַף
עַל גַּב שְׁנַתְּנָה לְסַגְן, הוּא לָא
שׁוֹחֵט וְלֹא שׁוֹרֵף, בְּשִׁבִיל שְׁלֹא
יִמְצֵא דִין בְּצִדּוֹ, וְכָל שְׂכַן אֶהְרֵן,
שְׁהוּא בְּדַרְגָּה יוֹתֵר מִשְׁלֵמַת, וְלֹא
צְרִיף לְהַמְצֵא שְׁם וְלֵהַזְדַּמֵּן לְשֵׁם.
פְּרָה זוּ, פִּינּוּן שְׁנַעֲשֶׂתָה אֶפְר,
צְרִיף לְזַרְק בֵּיה עֵץ אֲרִז וְאַזּוּב
וּשְׁנֵי תוֹלְעַת, וְהָרִי אֵלֶּה נְאֻמְרוּ.
וְאַסְפֵּי אִישׁ טְהוֹר, וְלֹא קְדוּשׁ.
וְהֵנִיחַ מַחוּץ לְמַחְנֶה בְּמַקּוֹם
טְהוֹר, שְׁהָרִי טְהוֹר לָא נִקְרָא אֲלֵא
מִצַּד שְׁמַטְמָא בְּהַתְחַלָּה.

סוּד הַכֹּל, זֶה שְׁכַתוּב לְמִי נְדָה
חֲטָאת הִיא. מִשּׁוּם שְׁכַל דִּינִים
הַתְּחַתּוּנִים וְכָל אֵלוֹ שְׂבָאִים מִצַּד
הַטְּמֵאָה, כְּשִׁינּוּקִים מִצַּד אַחַר
וְיִוֹשְׁבִים בְּדִין, כְּמוֹ שְׁנֹאמַר (ישעיה
לז) מְלֹאָה דָם הַדְּשָׁנָה מִחֻלָּב, אִז
כְּלָם מִתְּעוֹרְרִים וּמִסְתַּלְקִים
וְשׁוֹרִים בְּעוֹלָם. פִּינּוּן שְׁעוֹשִׂים
מַעֲשֶׂה זֶה שְׁלֵמְטָה, וְכָל הַדִּין הַזֶּה
בְּמַקּוֹם זֶה שֶׁל פְּרָה זוּ, וְזוֹרְקִים
עָלֶיהָ עֵץ אֲרִז וְגו' , אִז נַחֲלֵשׁ כַּחַם,
וּבְכָל מַקּוֹם שְׁשׁוֹרִים נִשְׁפָּרִים
וְנַחֲלֵשִׁים וּבּוֹרְחִים מִשְׁם, שְׁהָרִי
כַּחַם נִרְאָה כְּמוֹ זֶה לְגַבְיֵיהֶם, וְאִז
לֹא שׁוֹרִים בְּאָדָם, וְהוּא נְטָהַר.

וְעַל זֶה נִקְרָאִים מִי נְדָה, מִים
לְטַהַר. כְּשִׁהָעוֹלָם שְׁרוּי בְּדִין וְצַד
הַטְּמֵאָה מִתְּפַשֵּׁט בְּעוֹלָם, כְּאֵן
נְכַלְלִים כָּל מִינִים שֶׁל טְמֵאָה וְכָל
מִינֵי טְהַרָה, וּמִשּׁוּם זֶה טְמֵאָה
וְטְהַרָה כְּלָל עֵלְיוֹן בְּתוֹרָה,
וּבְאֵרוּהָ הַחֲבָרִים. אָמַר רַבִּי
שְׁמַעוֹן, אֲלַעְזָר, עֲשִׂיתָ שְׁלֹא
יִאמְרוּ הַחֲבָרִים דְּכַר אַחְרִיךָ.

פְּתַח רַבִּי שְׁמַעוֹן וְאָמַר, (תהלים קד)
הַמְשַׁלַּח מַעֲיָנִים בְּנַחְלִים וְגו' .
יִשְׁקוּ כָּל חֵיתוֹ שְׂדֵי וְגו' . פְּסוּקִים
אֵלוֹ אָמַרְם דְּוֹד הַמְּלֶכֶךְ בְּרוּחַ

שְׂדֵי וְגו' . הֵנִי קְרָאֵי דְּוֹד מְלָפָא בְּרוּחָא קְדִישָׁא אֶמְרֵן, וְאִית לָאֶסְתַּכְּלָא

הקדש, ויש להסתכל בהם. בא וראה, בשעה שחכמה עליונה מפה בחקיקות, אף על גב שהיא נסתרת בכל הצדדים, נפתח ושופע ממנה נהר אחד מלא

(וממלא לשערים) בשערים עליונים. במבוע ומקור של מים שממלא כלי גדול ממנו, ומשם נמשכים מבועים של נחלים ונהרות בכל צד - כף זה, בשביל דקיק אחד שלא נודע, מושף ושופע אותו נהר ששופע ויוצא וממלא לאותו נחל עמק, ומשם נמשכים מבועים ונחלים ומתמלאים ממנו. זהו שכתוב המשלח מעינים בנחלים וגו'. אלה נהרות עליוני קדש של אפרסמון וף, וכלם משקים כאחד מאותה נביעת הנחל העליון הקדוש שיוצא ושופע.

אחר כף, ישקו כל חיתו שדי, הנינו שכתוב (בראשית) ומשם יפרד והיה לארבעה ראשים. ארבעה ראשים אלה הם חיתו שדי, כלל כל אותן מרכבות וכל אותם חילות ששדי אחונה בהם. אל תקרי שדי אלא שדי, שהוא נוטל ומשלים את השם מיסוד העולם. ישברו פראים צמאם - אלה

אותם שכתוב בהם (יחזקאל א) והאופנים ינשאו לעמתם פי רוח החיה באופנים. מי החיה? אלא אלו חיתו שדי, ארבע הן, וכל אחת ואחת לצד אחד של העולם. ואותו שנקרא חיה, ואופנים מול כל אחד ואחד. ולא הולכים אלא מרוח אותה חיה שהולכת עליהם, וכאשר אלה משקים מאותה השקאה עליונה, כל שאר החילות האחרים משקים ומרוים ומשפרשים בשרשיהם, ונאחזים אלה באלה בדרגות ידועות. זהו

בהו. תא חזי, בשעתא דחכמתא עלאה בטש בגליפוי, אף על גב דהיא טמירא בכל סטריין, פתח ואתנגיד מניה חד נהרא, מליא (ג"א ומליא לתרעין) בתרעין עלאיין.

במבועא ומקורא דמיא דמלי קוזפא רבא מניה, ומתמן אתמשכן מבועין דנחלין ונהרין בכל סטר, כף האי, בחד שביל דקיק דלא אתיידע, משיף ונגיד ההוא נהר דנגיד ונפיק, וממלי לההוא נחלא עמיקא, ומתמן אתמשכאן מבועין ונחלין, ואתמליין מניה. הדא הוא דכתיב, המשלח מעינים בנחלים וגו'. אלין נהרי עלאי קדישא דאפרסמונא דכייא, וכלהו אתשקיין כחד מההוא נביעא דנחלא עלאה קדישא דנפיק ונגיד.

רבתר, ישקו כל חיתו שדי, היינו דכתיב, (בראשית ב) ומשם יפרד והיה לארבעה ראשים. הני ארבע ראשין, אלין אינון חיתו שדי, כללא דכל אינון משריין, וכל אינון חיילין, דאחידן בהו שדי, אל תקרי שדי, אלא שדי. דהוא נטיל, ואשלים שמא מיסודא דעלמא.

ישברו פראים צמאם, אלין אינון דכתיב בהו, (יחזקאל א) והאופנים ינשאו לעמתם פי רוח החיה באופנים, מאן חיה. אלא אלין חיתו שדי, ארבע אינון, וכל חד וחד לחד סטרא דעלמא. וההוא אקרי חיה, ואופנים לקביל כל חד וחד. ולא אזלין אלא מרוח דההיא חיה דאזיל עלייהו וכד אלין מתשקיין מההוא שקיו עלאה, כל שאר חיילין אחרנין אשתקיין, ואתרוון, ומשתרשן בשרשיהו, ואתאחדן אלין באלין, בדרגין ידיען. הדא

שפּתּוּב עֲלֵיהֶם עוֹף הַשָּׁמַיִם יִשְׁכּוֹן וְגו' . מִשְׁקָה הָרִים מְעֲלִיתוּ וְגו' - אֵלוּ שְׁאֵר דְּרָגוֹת עֲלִיוֹנוֹת .

אֲחֵר כֹּל זֶה - מִפְּרֵי מַעֲשֵׂיךָ תִּשְׁבַּע הָאָרֶץ, (לְמַטָּה, וְכָל הָעוֹלָמוֹת וְכו') אָרֶץ עֲלִיוֹנָה קְדוֹשָׁה. וְכִשְׁהִיא מִתְבָּרַכֶת, כֹּל הָעוֹלָמוֹת בְּשִׂמְחָה, וּמִתְבָּרְכִים. וְזֶה בְּשַׁעַת שְׁנִמְצָאוֹת בְּרֻכּוֹת מִהַשְׁקָאָת הַנִּחַל הַעֲמֵק שֶׁל הַכֹּל .

וּבְשַׁעַת שְׁהֵעוֹלָם יוֹשֵׁב בְּדִין, שְׁבָרְכוֹת לֹא נִמְצְאוֹת לְרַדֵּת בְּעוֹלָם, אֲזוּ נִטְמָא הַמְּקַדָּשׁ. (וּבְשַׁעַת שֶׁאֵין נִמְצְאוֹת בְּרֻכּוֹת לְרַדֵּת לְמַטָּה, אִזּוּ הָעוֹלָם יוֹשֵׁב בְּדִין, וּמִצַּד שְׂמָאל מִתְעוֹרְרֶת רֹחַ וּמִתְפַּשֵּׁט בְּעוֹלָם) וְכִמְהָ חִבְלֵי שֶׁל מִזִּיקִים נִמְצְאִים בְּעוֹלָם וְשׁוּרִים (בְּכִמְהָ מִקוּמוֹת) עַל בְּנֵי אָדָם, וּמִטְטָאֵת אֹתָם אוֹתָהּ הָרוּחַ, כְּמוֹ בֶּן אָדָם שֶׁגּוֹעַ (כְּכֹר הָרוּחַ הַזֶּה) וְרוּחַ הַטְּמָאָה שׁוֹרָה עָלָיו. כִּף גַּם שׁוֹרָה, לְמִי שִׁיקְרָב אֵלָיו .

זֶהוּ שְׁפָתוּב תַּסְתִּיר פְּנֵיךָ יִבְהַלּוּן וְגו' . פְּסוּק זֶה מֵהוּ אוֹמֵר? אֵלֶּא תַּסְתִּיר פְּנֵיךָ יִבְהַלּוּן, שְׁהָרִי לֹא הִשְׁקוּ לְהַמְצֵא בְּרֻכּוֹת לְעוֹלָמוֹת. תּוֹסֵף רוּחָם יִגְוֵעוּן, (לְעוֹרֵר) וּמִתְעוֹרֵר רוּחַ אֲחֵר מִצַּד שְׂמָאל, וְרוּחַ טְמָאָה שׁוֹרָה עַל בְּנֵי אָדָם, עַל אוֹתָם שְׁמָתוֹ וּמִי שְׁעוֹמֵד עֲלֵיהֶם וְעַל שְׁאֵר בְּנֵי אָדָם, מֵה רְפוּאָתָם? זֶה שְׁפָתוּב וְאֵל עֲפָרָם יִשׁוּבוּן. זֶה עֲפָר שְׂרַפַת הַחֲטָאָת

(זֶה עֲפָר הַמְּקַדָּשׁ שֶׁלְמַעֲלָה) בְּשִׁבְלֵי לְטַהֵר בּוֹ, וְהֵינּוּ סוּד (קַהֲלַת א) הַכֹּל הֵיחָ מִן הָעֲפָר, וְאֶפְלוּ גִלְגַּל חֲמָה. לְאַחַר שְׁחוֹזְרִים לְעֲפָר זֶה בְּשִׁבְלֵי לְטַהֵר בּוֹ, נַעֲבֶרֶת רוּחַ הַטְּמָאָה, וּמִתְעוֹרְרֶת רוּחַ אַחֲרַת קְדוֹשָׁה וְשׁוֹרָה בְּעוֹלָם. זֶהוּ שְׁפָתוּב תִּשְׁלַח רוּחֲךָ יִבְרָאוּן, יִבְרָאוּן וְיִרְפְּאוּ בְּרְפוּאָה עֲלִיוֹנָה שֶׁל רוּחַ אַחֲרַת. וּתְחַדֵּשׁ פְּנֵי אָדָמָה, שְׁהָרִי

הוּא דְכָתִיב, עֲלֵיהֶם עוֹף הַשָּׁמַיִם יִשְׁכּוֹן וְגו' . מִשְׁקָה הָרִים מְעֲלִיתוּ וְגו' . אֵלֶּיךָ שְׁאֵר דְּרָגִין עֲלָאִין .

לְבַתֵּר כֹּל דָּא, מִפְּרֵי מַעֲשֵׂיךָ תִּשְׁבַּע הָאָרֶץ, (כ"א לְתַתָּא וְכָל עֲלָמִין וְכו') אֲרַעָא עֲלָאָה קְדִישָׁא. וְכַד אֵיהִי מִתְבָּרְכָא, כֹּל עֲלָמִין כְּלָהוּ חֲדָאן, וּמִתְבָּרְכָאן. דָּא בְּשַׁעַת דְּבִרְכָאן מִשְׁתַּפְּחִי, מִשְׁקִיו דְּנִחְלָא עֲמִיקָא דְכֹלָא .

וּבְשַׁעַת דְּעֲלָמָא יְתִיב בְּדִינָא דְבִרְכָאן לֹא מִשְׁתַּפְּחִי לְנַחְתָּא בְּעֲלָמָא, כְּדִין

אִסְתָּאב מְקַדָּשׁ (כ"א וּבְשַׁעַת דְּבִרְכָאן לֹא מִשְׁתַּפְּחִי לְנַחְתָּא בְּעֲלָמָא, כְּדִין עֲלָמָא יְתִיב בְּדִינָא, וּמִסְטָרָא דְשְׂמָאלָא רוּחָא אֲתַעֵר וְאֲתַפְּשֵׁט בְּעֲלָמָא) וְכִמְהָ חִבְלֵי טְרִיקִין מִשְׁתַּפְּחִי בְּעֲלָמָא, וְשָׂרָאן (בְּכִמְהָ אַחֲרֵי) עַל בְּנֵי נְשָׂא, וּמִסְאָב הֵהוּא רוּחָא לְהוּ, כְּכֹר נֶשׁ דְּגוּעַ (כ"א כְּכֹר הָאֵי רוּחַ) וְרוּחַ מְסָאָבָא שְׂרִיאָ עֲלֵיהּ. הֵכִי נְמִי שְׂרִיאָ, לְמָאן דִּיקְרַב בְּהַדִּיחָה .

הָדָא הוּא דְכָתִיב, תַּסְתִּיר פְּנֵיךָ יִבְהַלּוּן וְגו' . הָאֵי קָרָא מָאֵי קָא מִיִּירִי . אֵלֶּא תַּסְתִּיר

פְּנֵיךָ יִבְהַלּוּן, דְּהָא לֹא אֲתַשְׁקִיין לְאַשְׁתַּפְּחָא בְּרֻכָאן לְעֲלָמִין. תּוֹסֵף רוּחָם יִגְוֵעוּן, (נ"א לְאַתְעֵרָא) וְאַתְעֵר רוּחָא אַחֲרָא מִסְטָרָא שְׂמָאלָא, וְרוּחַ מְסָאָבָא שְׂרִיאָ עַל בְּנֵי נְשָׂא, עַל אֵינוּן דְּמִיתִין, וּמָאן דְּקָאִים בְּהַדִּיחָה, וְעַל שְׁאֵר בְּנֵי נְשָׂא, מָאֵי אִסְוֹתָא דְלַהוּן. הָא דְכָתִיב וְאֵל עֲפָרָם יִשׁוּבוּן. דָּא עֲפָר שְׂרִיפַת הַחֲטָאָת, (כ"א דָּא עֲפָר מְקַדָּשָׁא דְלַעֲלִיא) בְּגִין לְאַתְדַּפְּאָה בֵּיהּ. וְהֵינּוּ רְזָא (קַהֲלַת ג) הַכֹּל הֵיחָ מִן הָעֲפָר, וְאֶפְלוּ גִלְגַּל חֲמָה. לְבַתֵּר דְּמַהֲדֵרִין לְהָאֵי עֲפָר, בְּגִין לְאַתְדַּפְּאָה בֵּיהּ, מִתְעַבֵּר רוּחָא מְסָאָבָא, וְאַתְעֵר רוּחָא אַחֲרָא קְדִישָׁא, וְשְׂאֵרֵי בְּעֲלָמָא. הָדָא הוּא דְכָתִיב, תִּשְׁלַח רוּחֲךָ יִבְרָאוּן, יִבְרָאוּן, וְיִתְסוּן בְּאַסְוֹתָא עֲלָאָה, דְּרוּחָא אַחֲרָא .

הָדָא הוּא דְכָתִיב, עֲלֵיהֶם עוֹף הַשָּׁמַיִם יִשְׁכּוֹן וְגו' . מִשְׁקָה הָרִים מְעֲלִיתוּ וְגו' . אֵלֶּיךָ שְׁאֵר דְּרָגִין עֲלָאִין .

נטהרה (אשה לבעלה), וחדוש
הלבנה נמצא, וכל העולמות
מתברכים. אשרי חלק ישראל
שהקדוש ברוך הוא נתן להם
עצה שכלה רפואה פדי שיזכו
לחיי העולם הבא, וימצאו
טהורים בעולם הזה, קדושים
לעולם הבא, עליהם כתוב (יחזקאל
ל) וזרקתי עליכם מים טהורים
וטהרתם.

ויבאו בני ישראל כל העדה מדבר
צין וגו'. רבי יהודה אמר, למה
פרשת פרה סמוכה למיתת מרים,
הרי פרשה. אלא פיון (כמו)
שנעשה הדין בפרה זו לטהר
הטמאים, נעשה דין במרים
לטהר העולם, והסתלקה
מהעולם. פיון שהסתלקה מרים,
הסתלקה אותה באר שהיתה
הולכת עם ישראל במדבר,
והסתלקה הבאר בכל.

אמר רבי אבא, כתוב ואתה בן
אדם שא קינה על בתולת ישראל.
וכי עליה לכה? לא. אלא משום
שהכל נשבר בגללה. בגללה
נשבר הימין אחריה, שהיה
מקורבה לגוף. והגוף, שהוא
שמש, נחשף בגללה, וזהו
שכתוב (תהלים ט) הושיעה ימינך
וענני. גוף, (בגללה, שכתוב ישעיה יג)
חשף השמש בצאתו, וכתוב שכתוב ישעיה
ט) אלביש שמים קדרות, שהרי
השמש נחשף בגללה. כמו זה,
ותמת שם מרים וגו'.

ורא היה מים לעדה, שהרי
הסתלקה הבאר שלמעלה,
ושלמטה, אחר כך נשבר הימין,
שכתוב יאסף אהרן אל עמיו.
ואחר כך נחשף השמש, שכתוב
(דברים לב) ומת בהר וגו', והאסף
אל עמיו וגו'. הרי זרוע ימין
נשברה, והגוף, שהוא שמש,
נחשף.

ותחדש פני אדמה, דהא אתדביאת, (אתתא לבעלה)
וחדתותי דסיהרא אשתכח, ועלמין פלהו
מתברכאן. זכאה חולקיהון דישראל, דקודשא
ברוך הוא יהיב לון עיטא, דכלא אסוותא,
בגין דיזכון לחיי עלמא דאתי, וישתכחו דכייז
בהאי עלמא, קדישין לעלמא דאתי, עלייהו
כתיב (יחזקאל לו) וזרקתי עליכם מים טהורים
וטהרתם. (דף קפ"א ע"ב).

ויבאו בני ישראל כל העדה מדבר צין וגו'.
(במדבר כ) רבי יהודה אמר, אמאי פרשתא
דפרה, סמיכה למיתת מרים. הא אוקמוה.
אלא כיון (ס"א כחה) דאתעביד דינא בהאי פרה,
לדכאה למסאבי, אתעביד דינא במרים,
לדכאה עלמא, ואסתלקת מן עלמא. פיון
דאסתלקת מרים, אסתלק ההוא באר, דהוה
אזיל עמהון דישראל במדברא ואסתלק בירא
בכלא.

אמר רבי אבא, כתיב ואתה בן אדם קינא
על בתולת ישראל, וכי עליה בלחודדהא,
לא. אלא בגין דכלא אתבר בגינה. בגינה
אתבר ימינא אבתרה, דהוה מקרב לה גבי
גופא. וגופא דאיהו שמשא, אתחשף בגינה.
ודא הוא רזא דכתיב, (תהלים ט) הושיעה ימינך
וענני. גופא (ס"א בגינה דכתיב, ישעיה יג) חשף השמש בצאתו
(וכתיב) דכתיב, (ישעיה נ) אלביש שמים קדרות, דהא
שמשא אתחשף בגינה. כגוונא דא ותמת שם
מרים וגו'.

ורא היה מים לעדה, (במדבר כ) דהא אסתלק בירא
דעילא ותתא לבתר אתבר ימינא, דכתיב
יאסף אהרן אל עמיו. ולבתר אתחשף שמשא,
דכתיב, (דברים לב) ומת בהר וגו'. והאסף אל עמך
וגו'. הא דרועא ימינא אתבר, וגופא דאיהו
שמשא אתחשף.

ובא וראה, לא נמצא דור בעולם
כמו הדור שעמד משה בעולם,
ואהרן ומרים. ואם תאמר בימי
שלמה גם כן - לא! שהרי בימי
שלמה שלטה הלבנה, והשמש
התפנסה. ובימי משה התפנסה
הלבנה ושלט השמש.

שרשה אחים היו: משה, אהרן
ומרים, כמו שנאמר (מיכה ו)
ואשלח לפניך את משה אהרן
ומרים. מרים - לבנה. משה -
שמש. אהרן - זרוע ימין. חור -
זרוע שמאל. ויש אומרים נחשון
בן עמינדב. בהתחלה מתה מרים
- הסתלקה הלבנה והסתלקה
הבאר. אחר כך נשברה זרוע ימין
שמקרכת תמיד את הלבנה
באחזה ובשמחה, ועל זה כתוב
(שמות טו) ותקח מרים הנביאה
אחות אהרן. אחות אהרן בודאי,
שהיא זרוע שמקרבה באחדות
ובאחזה עם הגוף.

אחר כך התפנס השמש ונחשף,
כמו שאמרנו שכתוב (במדבר כז)
ונאספת [והאסף] אל עמיד גם
אתה וגו'. אשרי חלקם של משה,
אהרן ומרים שנמצאו בעולם,
בימי שלמה שלטה הלבנה
בתקונייה ונראתה בעולם,
והתקיים שלמה בחכמת האור
שלה ושלט בעולם. פיון
שהלבנה ירדה בעונותיו, נפגם
יום אחר יום, עד שנמצא בקרן
מערבית ולא יותר, ונתן שבט
אחד לבנו. אשרי חלקו של משה
נביא הנאמן.

כתוב (קהלת א) וזרח השמש ובא
השמש וגו'. פסוק זה בארנו.
אבל וזרח השמש, כשיצאו
ישראל ממצרים, שהאיר השמש
ולא הלבנה. ואל מקומו שואף
וגו'. הרי כתוב ובא השמש,
במדבר, עם שאר מתי מדבר. פיון
שנכנס השמש, לאיזה מקום

ותא חזי, לא אשתכח דרא בעלמא, כדרא
דמשה קיימא בעלמא, ואהרן ומרים.
ואי תימא ביומוי דשלמה הכי נמי, לָאו. דהא
ביומוי דשלמה שליט סיהרא, ושמשא
אתפניש. וביומוי דמשה, אתפניש סיהרא,
ושמשא שליטא.

תלת אחין הוו: משה, אהרן, ומרים. כמה
דאת אמר (מיכה ו) ואשלח לפניך את משה
אהרן ומרים. מרים, סיהרא. משה, שמשא.
אהרן, דרועא ימינא. חור, דרועא שמאלא.
ואמרי לה, נחשון בן עמינדב. בקדמיתא מיתת
מרים, אסתלקת סיהרא, אסתלק באר. לבתר
אתבר דרועא ימינא, דמקרב תדיר סיהרא,
באחוא, בחידו. ועל דא כתיב, (שמות טו) ותקח
מרים הנביאה אחות אהרן. אחות אהרן ודאי,
דאיהו דרועא, דמקרב לה באחדותא, באחזה
עם גופא.

לבתר אתפניש שמשא ואתחשף, כמה
דאוקימנא דכתיב והאסף אל עמיד
גם אתה וגו'. זפאה חולקיהון דמשה אהרן
ומרים, דאשתכחו בעלמא. ביומוי דשלמה,
שליטא סיהרא, בתקונינהא, ואתחזי בעלמא.
ואתקיים שלמה בחכמתא דנהירו דילה,
ושליט בעלמא. פיון דסיהרא נחתא בחובוי,
אתפגים יומא בתר יומא, עד דאשתכח בקרן
מערבית, ולא יתיר, ואתיהיב שבטא חד
לבריה. זפאה חולקא דמשה נביאה מהימנא.
כתוב (קהלת א) וזרח השמש ובא השמש וגו'.

האי קרא אוקימנא. אבל וזרח השמש,
כד נפקו ישראל ממצרים, דנהיר שמשא ולא
סיהרא. ואל מקומו שואף וגו', הא כתיב ובא
השמש, במדברא, עם שאר מתי מדברא. פיון
דעאל שמשא, לאן אתר אתפניש. אל מקומו,

התפנס? אַל מקומו, בשכיל להאיר ללְבָנָה. וְהוּא שְׁכָתוּב שׁוֹאֵף זוּרַח הוּא שֵׁם. שָׂאֵף עַל גַּב שֶׁהִתְכַנַּס, זוּרַח הוּא שֵׁם וְדָאֵי. שְׁהָרִי לֹא מוֹאֲרַת הַלְבָנָה אֲלֵא מְאוּר הַשֶּׁמֶשׁ. וְזֵהוּ סוּד הַכְּתוּב (דברים לא) הִנֵּה שָׁכַב עִם אֲבֹתֶיךָ וְקָם. אֵף עַל גַּב קָם לְהָאִיר לְלְבָנָה (ועליה דא הוּא יְהוֹשֻׁעַ).

כִּי הוּא מֹשֶׁה וְעָלִיהַ כְּתִיב הַאִי קָרָא, (קהלת א) מֵה יִתְרוֹן לְאָדָם בְּכָל עֲמָלוֹ וְגו'. מֵה יִתְרוֹן לְאָדָם בְּכָל עֲמָלוֹ וְגו'. זֶה יְהוֹשֻׁעַ שֶׁהִשְׁתַּדֵּל לְהוֹרִישׁ אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, וְלֹא זָכָה לְהַשְׁלִים לְלְבָנָה כְּרָאוּי, שְׁהָרִי הוּא עֲמַל בְּיִשְׂרָאֵל פַּחַת הַשֶּׁמֶשׁ, פַּחַת מֹשֶׁה. בֹּא וּרְאֵה, אוֹי לְאוֹתָהּ בּוֹשָׁה, אוֹי לְאוֹתָהּ כְּלָמָה, מִשּׁוּם שְׁעָבַד וְלֹא לְקַח מְקוֹמוֹ מִמֶּשׁ, אֲלֵא פַחַת הַשֶּׁמֶשׁ, וְלֹא הָיָה לוֹ אוֹר מִשְׁלוֹ, אֲלֵא אוֹר שֶׁהָאִיר לוֹ. וְאִם כִּי מֵהוּ שְׁבָחוּ, הוֹאִיל וְלֹא הַשְׁלִים לְכָאן וּלְכָאן?

וּבְכִלִּי מְקוֹם שֶׁאָמַר שְׁלֵמָה פַּחַת הַשֶּׁמֶשׁ, עַל דְּרַגְתּוֹ אָמַר. (קהלת ה) רְאִיתִי פַּחַת הַשֶּׁמֶשׁ. (שם א) וְעוֹד רְאִיתִי פַּחַת הַשֶּׁמֶשׁ. (שם ט) שְׁבָתִי וְרֹאֵה פַּחַת הַשֶּׁמֶשׁ. וְכֵן כָּלֵם. וּמִשּׁוּם דְּרַגְתּוֹ אָמַר, וְזֵהוּ סוּד הַדְּבָר בּוֹדָאֵי.

רְבִי שְׁמַעוֹן אָמַר, וְדָאֵי מִי שְׁנוּטֵל סַם הַמּוֹת לְבָדוֹ, עָלִיו כְּתוּב (שם א) בְּכָל עֲמָלוֹ שִׁיעַמַּל פַּחַת הַשֶּׁמֶשׁ וְדָאֵי. וּמִי הוּא פַּחַת הַשֶּׁמֶשׁ? הָרִי אוֹמַר זֶה הַלְבָנָה. וּמִי שְׁאוּחֲזוּ הַלְבָנָה בְּלֵי הַשֶּׁמֶשׁ, עֲמָלוֹ פַּחַת הַשֶּׁמֶשׁ וְדָאֵי. וְזֵהוּ הַחֲטָא הַקְּדָמוֹן שֶׁל הָעוֹלָם. וְעַל זֶה מֵה יִתְרוֹן לְאָדָם בְּכָל עֲמָלוֹ, לְאָדָם הָרָאוּן. וְכֵן לְכָל מִי שֶׁבֶא אַחֲרָיו שְׁחָטָאוּ בְּמְקוֹם זֶה.

הוֹרֵךְ אֶל דְּרוֹם וְסוֹכֵב אֶל צְפוֹן, הִינּוּ שְׁכָתוּב (דברים א) מִימִינִי אֵשׁ

בְּגִין לְאַנְהָרָא לְסִיְהָרָא. הָדָא הוּא דְכְּתִיב שׁוֹאֵף זוּרַח הוּא שֵׁם. דָּאֵף עַל גַּב דְּאַתְפְּנִישׁ, זוּרַח הוּא שֵׁם וְדָאֵי. דְּהָא לֹא אַנְהִיר סִיְהָרָא, אֲלֵא מְנַהֲרָא דְשִׁמְשָׁא. וְדָא הוּא רְזָא דְכְּתִיב, (דברים לא) הִנֵּה שׁוֹכֵב עִם אֲבֹתֶיךָ וְקָם. אֵף עַל גַּב דְּתַתְפְּנִישׁ, הִנֵּה קָיִים לְאַנְהָרָא לְסִיְהָרָא. (ועליה דא הוּא יְהוֹשֻׁעַ).

כִּי הוּא מֹשֶׁה וְעָלִיהַ כְּתִיב הַאִי קָרָא, (קהלת א) מֵה יִתְרוֹן לְאָדָם בְּכָל עֲמָלוֹ וְגו'. מֵה יִתְרוֹן לְאָדָם בְּכָל עֲמָלוֹ, דָּא יְהוֹשֻׁעַ, דְּאַשְׁתַּדֵּל לְאַחְסֵנָא אַרְעָא דְיִשְׂרָאֵל, וְלֹא זָכָה לְאַשְׁלֵמָא לְסִיְהָרָא כְּדִקָּא יְאוּת, דְּהָא אִיהוּ אֲעַמַּל בְּהוּ בְּיִשְׂרָאֵל, פַּחַת הַשֶּׁמֶשׁ תַּחֲוֹתֶיהָ דְּמֹשֶׁה. תָּא חֲזִי, ווי לְהַהוּא כְּסוּפָא, ווי לְהַהוּא כְּלִימָה, בְּגִין דְּפָלַח, וְלֹא נָטַל אַתְרֵיהָ מִמֶּשׁ, אֲלֵא תַחֲוֹת שִׁמְשָׁא, וְלֹא הוּא לִיָּה נְהִירוֹ מְדִילִיָּה, אֲלֵא נְהִירוֹ דְּנְהִיר לִיָּה. וְאִי הָכִי, מְאִי תוּשְׁבַּחְתָּא הוּא לִיָּה, הוֹאִיל וְלֹא אֲשְׁלִים לְהָכָא וּלְהָכָא. וּבְכִלִּי אַתָּר דְּאָמַר שְׁלֵמָה פַּחַת הַשֶּׁמֶשׁ, עַל דְּרַגְא דִּילִיָּה קָאֲמַר. (קהלת ה) רְאִיתִי פַּחַת הַשֶּׁמֶשׁ. (קהלת א) וְעוֹד רְאִיתִי פַּחַת הַשֶּׁמֶשׁ. (קהלת ט) שְׁבָתִי וְרֹאֵה (דף קפ"ב ע"א) פַּחַת הַשֶּׁמֶשׁ. וְכֵן כָּלֵהוּ. וּבְגִין דְּרַגְא דִּילִיָּה קָאֲמַר. וְדָא הוּא רְזָא דְּמִלָּה וְדָאֵי.

רְבִי שְׁמַעוֹן אָמַר, וְדָאֵי מְאֵן דְּנָטִיל סְמָא דְּמוֹתָא בְּלַחֲדוּדֵי, עָלִיהַ כְּתִיב בְּכָל עֲמָלוֹ שִׁיעַמַּל פַּחַת הַשֶּׁמֶשׁ וְדָאֵי. וּמְאֵן הוּא פַּחַת הַשֶּׁמֶשׁ. הָרִי אִימָא דָּא סִיְהָרָא. וּמְאֵן דְּאַחֲרֵי סִיְהָרָא בְּלֵא שִׁמְשָׁא, עֲמָלוֹ פַּחַת הַשֶּׁמֶשׁ וְדָאֵי. וְדָא הוּא חוּבָא קְדָמָאָה דְּעֵלְמָא. וְעַל דָּא מֵה יִתְרוֹן לְאָדָם בְּכָל עֲמָלוֹ, לְאָדָם קְדָמָאָה, וְכֵן לְכָלֵהוּ דְּאַתְיִין בְּתַרְיָה, דְּחָבּוּ בְּאַתָּר דָּא. הוֹרֵךְ אֶל דְּרוֹם וְסוֹכֵב אֶל צְפוֹן, הִינּוּ דְכְּתִיב,

(דברים לג) מימינו אש דת למו. ימינו, זה דרום. אש דת, זה צפון. וזה כלול בזה. סובב סובב הולך הרוח. פסוק זה קשה. סובב סובב השמש היה לו לכתב, מה זה הולך הרוח? מי רוח זו? זהו תחת השמש, שנקרא רוח הקדש. וזה (הוא) רוח שהולך וסובב לאותם שני צדדים להתחבר בגוף, ועל זה פתוב הרוח, אותו שגודע השמש סתם, שגודע (להתחבר בגוף שהוא השמש, אותו שגודע) חלקק ישראל.

ועל סביבותיו שב הרוח. מי זה סביבותיו? אלו האבות, שהם מרפכה קדושה, והם שלשה, ודוד וארבעה רוחות שהתחברו בהם (סי' וזהו רוח שהתחבר בהם) (דוד הוא רוח רביעי שהתחבר בהם), הרי הם מרפכה קדושה שלמה. ועל זה פתוב (תהלים יח) אכן מאסו הבונים היתה לראש פנה.

משום שכל דברי שלמה המלך נסתרים כלם בחכמה, וכלם פנים פנימה של היכל הקדוש, ובני אדם לא מסתכלים בהם, ורואים דבריו כדברי אדם אחר. אם כן, מהו השבב לשלמה המלך בחכמתו משאר בני אדם? אלא ודאי כל דבר ודבר של שלמה המלך נסתר בחכמה.

פתח ואמר, (קהלת ז) טובה חכמה עם נחלה ויתר לראי השמש. אם לא התגלה דבר זה, לא (שמענו ולא) ידענו מה אמר. טובה חכמה - זוהי חכמה שהיא תחת השמש, (לפסא) פסא מתקנת לו. טובה חכמה עם נחלה, יפה ונאה כשהיא שורה עם ישראל, שהם נחלתה וחלקה להתקשר בה.

אבר' שבח ויתר לראי השמש, לאותם שזכו להתחבר בשמש ולהתקשר בו, שהרי אחוז בעץ

מימינו אש דת למו. ימינו, זה דרום. אש דת, דא צפון. ודא כליל בדא. סובב סובב הולך הרוח, האי קרא קשא, סובב סובב הולך השמש מיבעי ליה, מאי הולך הרוח. מאן רוחא דא, דא הוא תחת השמש, דאקרי רוח הקדש. ודא (הוא) רוח הולך וסובב לאלין תריין סטריין לאתחברא בגופא. ועל דא כתיב הרוח, ההוא דאשתמודע השמש סתם, דאשתמודע (ס"א לאתחברא בגופא דאיהו שמשא ההוא דאשתמודע) חולקא דישראל.

ועל סביבותיו שב הרוח, מאן סביבותיו. אלין אבהן, דאינון רתיכא קדישא, ואינון תלת, ודוד וד' רוחי דאתחברן בהו (ס"ו ודא רוחא דאתחברא בהו) (ס"א ודוד דא הוא רוחא רביעאה, דאתחבר בהו) הא אינון רתיכא קדישא שלימתא, ועל דא פתיב, (תהלים קיח) אכן מאסו הבונים היתה לראש פנה.

בגין דכל מלוי דשלמה מלפא סתימין בלהו בחכמתא, וכלהו לגו בגו דהיכלא קדישא, ובני נשא לא מסתכלי בהו, וחקאן מלוי כמלין דבר נש אחרא. אי הכי, מה שבחא הוא לשלמה מלפא בחכמתיה, משאר בני נשא. אלא ודאי כל מלה ומלה דשלמה מלפא סתים בחכמתא.

פתח ואמר, (קהלת ז) טובה חכמה עם נחלה ויתר לרואי השמש, אי לאו דהא אתגלייא מלה דא, לא (שמענו ולא) ידענא מאי קאמר. טובה חכמה, דא היא חכמה, דהיא תחת השמש, (ס"א לבנורס"א) פורסניא מתתקנא ליה. טובה חכמה עם נחלה, יאה ושאפירא כד איהי שרייא עמהון דישראל, דאינון נחלה ועדבא דילה, לאתקשרא בה.

אבר' תושבתתא יתיר לרואי השמש, לאינון דזכו לאתחברא בשמשא, ולאנתקשרא

ביה, דהא אחיד באילנא

החיים, ומי שאוֹחַז בו, אוֹחַז בכל, בחיי העולם הַזֶּה וּבְחַיֵי העולם הבא. וְזֶהוּ שְׁכָתוּב (שם) וַיִּתְרוֹן דַּעַת הַחֲכָמָה תַּחֲמִיָּה בַעֲלִיָּה. מֵה זֶה וַיִּתְרוֹן דַּעַת? זֶה עֵץ הַחַיִּים. יִתְרוֹנוֹ מֵהוּ? הַחֲכָמָה וְדַאי, שְׁהָרִי תוֹרָה יוֹצֵאת מִחֲכָמָה עֲלִיוֹנָה.

עוֹד טוֹבָה חֲכָמָה עִם נַחֲלָה - טוֹבָה חֲכָמָה וְדַאי עִם נַחֲלָה, זֶה צַדִּיק הָעוֹלָם שֶׁהוּא אוֹר הַשֶּׁמֶשׁ, שְׁהָרִי שְׁתֵּי דְרָגוֹת אֵלּוּ יוֹשְׁבוֹת בְּאֶחָד, וְזֶהוּ יַפְיֹן, אֲבָל וַיִּתֵּר לְרֵאִי הַשֶּׁמֶשׁ, לְאוֹתָם שְׁנֵאֲחֻזִים בְּשֶׁמֶשׁ, חֲזֵק הַכֹּל, שֶׁבַח הַכֹּל.

וְזֶהוּ דַּעַת, עֵץ הַחַיִּים, וְהָרִי פְּרֻשׁוֹהוּ, (משלי יט) בְּלֹא דַּעַת נִפְשׁ לֹא טוֹב. אִיזוֹ נִפְשׁ? זוֹ נִפְשׁ טוֹבָה שֶׁל דָּוִד הַמֶּלֶךְ, וְזוֹ הַחֲכָמָה שְׁאֲמַרְנוּ. וּמִשׁוּם זֶה יִתְרוֹן דַּעַת הַחֲכָמָה, שְׁמֶשׁם נִשְׂרַשׁ עֵץ וְנִנְטַע לְכָל הַצְּדִיקִים, וְכֵן לְכָל אֵלּוּ שְׁאֲחֻזִים בְּעֵץ הַזֶּה. וְעַל זֶה שְׁלֵמָה הַמֶּלֶךְ לֹא נִמְצָא אֶלֶּא בְּאוֹתָהּ דְרָגָה שְׁלוֹ, וּמִשָּׁם יָדַע הַכֹּל, וְהִיא אוֹמֵר: עוֹד רָאִיתִי תַּחַת הַשֶּׁמֶשׁ, וְשִׁבְתִּי וְרָאִיתִי וְגו'.

וְכֵן פֵּלֶם. אֲשֶׁרִי אוֹתָם צַדִּיקִים שְׁמִשְׁתַּדְּלִים בַּתוֹרָה וַיִּוְדְעִים דְּרָכֵי הַמֶּלֶךְ הַקְּדוֹשׁ וְנִסְתַּרְוֹת עֲלִיוֹנִים שְׁגֻנְזִים בַּתוֹרָה, שְׁכָתוּב (הושע יד) כִּי יִשְׂרָיִם דְּרָכֵי ה' וְגו'.

וְאַסָּה אֶהְרֹן אֶל עַמּוֹ וְגו'. רַבִּי חֲמִיָּא פָּתַח, (קהלת ד) וְשִׁבַּח אֲנִי אֶת הַמֵּתִים שְׁכָבֵר מֵתוֹ וְגו'. פְּסוּק זֶה נֶאֱמַר וּפְרָשׁוֹהוּ. בֹּא וְרֵא, כָּל מַעֲשֵׂי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּדִין וְאֲמַת, וְאִין מִי שִׁיקְשָׁה בְּנִגְדוֹ וַיִּמְחָה בִּידוֹ וַיֹּאמֶר לוֹ מָה אַתָּה עוֹשֶׂה, וְכָרְצוֹנוֹ עוֹשֶׂה הַכֹּל.

וְשִׁבַּח אֲנִי אֶת הַמֵּתִים. וְכִי שְׁלֵמָה הַמֶּלֶךְ מְשַׁבַּח אֶת הַמֵּתִים יוֹתֵר

דְּחַיִּי, וּמֵאֵן דְּאֶחִיד בִּיָּה, בְּכֹלֵא אֶחִיד, בְּחַיִּין דְּהָאֵי עֲלֵמָא, וּבְחַיִּי דְעֲלֵמָא דְאֵתִי, וְדֵא הוּא דְכַתִּיב, (קהלת ז) וַיִּתְרוֹן דַּעַת הַחֲכָמָה תַּחֲמִיָּה בַעֲלִיָּה. מֵאֵי וַיִּתְרוֹן דַּעַת. דֵּא אֵילְנָא דְחַיִּי. יִתְרוֹן דִּילִיָּה מֵהוּ, הַחֲכָמָה וְדַאי, דְּהָא תוֹרָה, מִחֲכָמָה עֲלֵאָה נִפְקָא.

הֵנו טוֹבָה חֲכָמָה עִם נַחֲלָה, טוֹבָה חֲכָמָה, וְדַאי עִם נַחֲלָה, דֵּא צַדִּיקָא דְעֲלֵמָא, דְאֵיָּהוּ נְהוּרָא דְשֶׁמֶשׁ, דְּהָא תְּרִין דְרָגִין אֵלּוּן בְּחֵדָא יִתְבִּי, וְדֵא הוּא שְׁפִירוֹ דְלֵהוּן, אֲבָל וַיִּוְתֵר לְרֵאִי הַשֶּׁמֶשׁ, לְאֵינוֹן דְּמִתְאַחֲדִין בְּשֶׁמֶשׁ, תוֹקֶפָא דְכֹלֵא, שְׁבַחָא דְכֹלֵא.

וְדֵא הוּא דַּעַת, אֵילְנָא דְחַיִּיא, וְהָא אוֹקְמוּהָ (משלי יט) גַּם בְּלֹא דַּעַת נִפְשׁ לֹא טוֹב. מֵאֵן נִפְשׁ. דֵּא נִפְשׁ טוֹב דְדוֹד מִלְפָּא. וְדֵא חֲכָמָה דְקֵאמְרֵן. וּבְגִינֵי כַף יִתְרוֹן דַּעַת הַחֲכָמָה, דְּמִתְמָן אֲשֶׁתְּרִשָּׁא אֵילְנָא וְאִתְנַטַּע לְכָל סְטֵרִין, וְכֵן לְכָל אֵינוֹן דְאֶחִידֵן בִּיָּה בְּהָאֵי אֵילְנָא, וְעַל דֵּא שְׁלֵמָה מִלְפָּא לֹא אֲשֶׁתְּכַח אֶלֶּא בְּהָהוּא דְרָגָא דִּילִיָּה, וּמִתְמָן יָדַע כֹּלֵא, וְהָהּ אִמֵּר עוֹד רָאִיתִי תַּחַת הַשֶּׁמֶשׁ, וְשִׁבְתִּי וְרָאִיתִי וְגו'. וְכֵן כִּלְהוּ. זַפְאִין אֵינוֹן צַדִּיקֵיא, דְּמִשְׁתַּדְּלִי בְּאוֹרֵייתָא, וַיִּדְעִין אוֹרְחוֹי דְּמִלְפָּא קְדִישָׁא, וּסְתִימִין עֲלֵאִין דְּגֻנְזִין בְּאוֹרֵייתָא, דְּכַתִּיב, (הושע יד) כִּי יִשְׂרָיִם דְּרָכֵי יי וְגו'. (חֲסֵר).

וְאַסָּה אֶהְרֹן אֶל עַמּוֹ וְגו'. (במדבר כ) רַבִּי חֲמִיָּא פָּתַח, (קהלת ז) וְשִׁבַּח אֲנִי אֶת הַמֵּתִים שְׁכָבֵר מֵתוֹ וְגו'. הָאֵי קָרָא אֶתְמַר וְאוֹקְמוּהָ. תָּא חֲזִי, כָּל עוֹבְדוֹי דְקוֹדְשָׁא בְרִיךְ הוּא, בְּדִינָא וְקָשׁוּט, וְלִית מָאן דְאֶקְשֵׁי לְקַבְּלִיָּה, וַיִּמְחִי בִּידֵיהּ, וַיִּימַר לִיָּה מָה עֲבַדְתָּ, וְכָרְעוֹתִיָּה עֲבַד בְּכֹלֵא.

וְשִׁבַּח אֲנִי (דף קפ"ב ע"ב) אֶת הַמֵּתִים. וְכִי שְׁלֵמָה מִלְפָּא מְשַׁבַּח לְמִתְיָיא יוֹתֵר

מהחיים? והרי לא נקרא חי אלא מי שהוא בדרך אמת בעולם הזה, כמו שגאמר (שמואל-ב-כג) ובניהו בן יהוידע בן איש חי, והרי פשוטו החברים, ורשע שלא הולך בדרך אמת נקרא מת, והוא משבח את המתים מהחיים?

אָלָא ודאי כל דכרי שלמה המלך בחכמה נאמרו, והרי נתבאר. ושבח אני את המתים, אלו לא כתוב יותר, הייתי אומר כף. אבל כיון שכתוב שפבר מתו, נמצא דבר אחר בחכמה. שפבר מתו - זמן אחר הסתלקו מהעולם, והתפקנו בעפר, (שהודפן הממנה עליו ומת בחי עולם כדי שיתתקן (שהודפן עליו ושב בעולם הזה כדי שיתתקן) (הממנה עליו ומת בעולם הזה ונתקן בעפר כדי שיתתקן במקום שישלם זמנו - מת הוא ודאי, וזה שבח משאר מתי העולם. אם תאמר לא ידון פעם אחרת באותו עולם, הרי כתוב לא תקום וגו') לאחר ששלם זמנו - מת. ודאי הוא שבח משאר מתי העולם. אם תאמר לא ידון פעם אחרת באותו עולם, שכתוב לא תקום פעמים צרה) כל שפן שזה קבל עגש פעם ופעמים, וזה ודאי מקומו נתקן בשבח יותר מאותם חיים שעדין לא קבלו עגשם.

ועל זה כתוב ושבח אני את המתים שפבר מתו, ודוקא. אלה אותם חיים, ונקראים מתים. מה הטעם נקראים מתים? משום שהרי טעמו טעם המות. ואף על גב שעומדים בעולם הזה, הם מתים, ומבין המתים חזרו, ועוד על מעשים ראשונים עומדים לתקון, ונקראים מתים. מן החיים אשר המה חיים - שעוד לא טעמו טעם מות ולא קבלו עגשם, ולא יודעים אם זכאים באותו העולם ואם לא.

בא וראה, צדיקים שזוכים להתקשר בצרור החיים, הם זכאים לראות בכבוד המלך

מן חייא, והא לא אקרי חי אלא מאן דאיהו בארץ קשוט בהאי עלמא, כמה דאת אמר (שמואל ב כג) ובניהו בן יהוידע בן איש חי, והא אוקמוה חברייא, ורשע דלא אזיל בארץ קשוט אקרי מת, ואיהו משבח למתים מן החיים.

אָלָא, ודאי כל מלוי דשלמה מלפא, בחכמתא אתמרו, והא אתמר, ושבח אני את המתים, אילו לא כתיב יתיר, הוה אמינא הכי, אבל כיון דכתיב שפבר מתו, אשתכח מלה אחרא בחכמתא. שפבר מתו: זמנא אחרא אסתלקו מן עלמא, ואתתקן בעפרא, (דאודמנא די ממנא עליה ומית בחי עלמא דגנין דיתתקן (ס"א דאודמנא עליה ותב בהאי עלמא כנין דיתתקן) (ס"א דממנא עליה ומית בהאי עלמא ואתתקן בעפרא כנין דיתתקן באתר דישתלים ומניה מת הא ודאי דא הוא שכתא משאר מתי עלמא אי תימא אתדן זמנא אחרא בההוא עלמא הא כתיב לא תקום וגו') כתר דאשתלים ומניה מית ודאי הוא שכתא משאר מתי עלמא. אי תימא לא אתדן זמנא אחרא בההוא עלמא, דכתיב לא תקום פעמים צרה) כל שפן דהא קביל עונשא זמנא ותריין, ודא ודאי, אתריה אתתקן בשכתא יתיר מאינון חיי, דעד לא קבילו עונשא.

ועל דא כתיב ושבח אני את המתים שפבר מתו, דייקא, אלין אינון חייין, ואקרוין מתים. מאי טעמא אקרוין מתים, בגין דהא טעמו טעמא דמותא, ואף על גב דקיימי בהאי עלמא, מתים אינון, ומבין מתייא אהדרו. ועוד על עובדין קדמאין קיימין לאתקנא, ואקרוין מתים. מן החיים אשר המה חיים, דעד לא טעמו טעמא דמותא, ולא קבילו עונשייהו, ולא ידעי אי זכאן בההוא עלמא ואי לאו.

הא חזי, זכאין דזכאן לאתקשרא בצרורא דחיי, אינון זכאין למחמי ביקרא דמלפא עלאה קדישא, כמה דאת אמר, (תהלים כז) לחיות

בנעם יי ולבקר בהיכלו. ואינון מדורהון, יתיר
ועלאה מפל אינון מלאכין קדישין, וכל דרגין
דלהון. דהא ההוא אתרא (ס"א סדרה) עלאה, לא
זכאין עלאין ותתאין למחמי ליה, הדא הוא
דכתיב, (ישעיה סד) עין לא ראתה אלהים זולתך
וגו'.

ואינון דלא זכאין לסלקא כל כף פאינון, (ס"א
דוכתא, אית זכו) דוכתאייא אית לון לתתא
כפום אורחיהו, ואלין לא זכאין ליהווא אתר,
ולמחמי כמה דחמאן אינון דלעילא, ואלין
קיימי בקיומא דעדן תתאה ולא יתיר. ואי
תימא מאן עדן תתאה. אלא דא עדן דאקרי
חכמה תתאה, ודא קיימא על גן דבארעא,
ואשגחותא דהאי עדן עליה (ולא יתיר), ואלין
קיימי בהאי גן, ואתהנון מעדן דא.

מאי בין עדן תתאה לעלאה. פיתרון האור מן
החשף, עדן תתאה, אקרי עדנא נוקבא.
עדן עלאה, אקרי עדן דכר, עליה פתיב עין
לא ראתה אלהים זולתך. האי עדן תתאה,
אקרי גן לעדן דלעילא, והאי גן אקרי עדן,
לגן דלתתא. ואלין דמשפכחי בגן תתאה,
אתהנון מהאי עדן דעלייהו, בכל שבת ושבת,
ובכל ירחא וירחא, הדא הוא דכתיב, (ישעיה סו)
והיה מדי חדש בחדשו ומדי שבת בשבתו.
ועל אלין אמר שלמה, מן החיים אשר המה
חיים עדנה, דהא אלין בדרגא עלאה יתיר
מנייהו. מאן אינון. אינון שפכר מתו, וקבילו
עונשא תרי זמני, ואלין אקרוון פספ מזוקק,
דעאל לנורא זמנין ותריין, ונפיק מניה זזהמא,
ואתברר ואתנגי. (קהלת ד) וטוב משניהם את אשר
עדן לא היה. ההוא רוחא דקאים לעילא,
ואתעכב לנחתא לתתא, דהאי קאים בקיומיה,

את אשר עדן לא היה - אותה רוח שעומדת למעלה והתעכבה

העליון הקדוש, כמו שנאמר
(תהלים כו) לחזות בנעם ה' ולבקר
בהיכלו. ואותם מדוריהם יותר
ועליון מפל אותם מלאכים
קדושים וכל דרגותיהם. שהרי
אותו מקום (סדרה) עליון לא זוכים
עליונים ותחתונים לראותו. זהו
שכתוב (ישעיה סד) עין לא ראתה
אלהים זולתך וגו'.

ואותם שלא זוכים לעלות כל כף
פאותם אלה, (מקום יש זכו) מקומות
יש להם למטה כפי דרכיהם,
ואלה לא זוכים לאותו מקום
ולראות כפי שרואים אלו
שלמעלה, ואלה עומדים בקיום
של עדן התחתון ולא יותר. ואם
תאמר, מה זה עדן תחתון? אלא
זה עדן שנקרא חכמה תחתונה,
וזה עומד על גן שבארץ,
והשגחת עדן זה עליו (ולא יותר),
ואלה עומדים בגן זה ונהנים
מעדן זה.

מה בין עדן תחתון לעליון? (קהלת
ג) פיתרון האור מן החשף. עדן
תחתון נקרא עדן נקבה, עדן
עליון נקרא עדן זכר, עליו פתוב
עין לא ראתה אלהים זולתך. עדן
תחתון זה נקרא גן לעדן
שלמעלה, וגן זה נקרא עדן לגן
שלמטה. ואלה שגמצאים בגן
התחתון נהנים מהעדן הזה
שעליהם בכל שבת ושבת ובכל
חדש וחדש. זהו שכתוב (ישעיה סו)
והיה מדי חדש בחדשו ומדי
שבת בשבתו.

ועל אלה אמר שלמה, מן החיים
אשר המה חיים עדנה. שהרי
אלה בדרגה עליונה יותר מהם.
מי אלו? אלו שפכר מתו וקבלו
ענש פעמים, ואלה נקראים פספ
מזוקק, שנכנס לאש פעמים
ושנים, ויוצא ממנו זזהמא,
והתברר והתנגה. וטוב משניהם
לרדת למטה, שהרי עומד בעמדו

ואין לו לקבל ענש, ויש לו מזון מאותו מזון עליון שלמעלה למעלה.

טוב מכלם מי שלא התפרש ולא התגלה וכל דבריו בנסתר הם, זהו זכאי חסיד ששמר מצוות התורה וקימן, והשתדל בתורה יומם ולילה. זה נאחו ונהנה בדרגה עליונה על כל שאר בני אדם, וכלם נאחזים (בכרים) מחפתו. בא וראה, בשעה שאמר הקדוש ברוך הוא למשה יאסף אהרן אל עמיו, נחלש כחו, וידע שגשברה זרועו הימנית, והודענו על גופו. כיון שאמר קח את אהרן ואת אלעזר בנו, אמר לו הקדוש ברוך הוא: משה, הרי זרוע אחרת הלויית לך (ומנתי לך), והפשט את אהרן וגו', ואהרן יאסף, הרי אלעזר יהיה אצלך בזמן (מיו) זה תחת אביו. ועם כל זה לא השלים מקום באותו זמן כאביו, שהרי ענני הכבוד הסתלקו, ולא חזרו אלא בזכות משה, ולא בזכות אלעזר.

ויעש משה כאשר צוה וגו'. למה לעיני כל העדה? אלא משום שאהרן היה אהוב העם יותר מהכל, ולא יאמרו שזה נמשך על ידי משה. ומשה משך לאהרן בדברים עד שעלו להר, וכל ישראל היו רואים בשעה שהפשיט משה לבושי אהרן והלבישם לאלעזר.

מה הטעם משה (ולאהרן)? אלא משה הלבישם את אהרן כשעלה לכהנה, זהו שכתוב וילבש משה את אהרן את בגדיו, וכתוב (ויקרא ח) וילבש אתו את המעיל. כעת משה הוריד ממנו מה שנתן לו, והקדוש ברוך הוא הוריד ממנו מה שנתן לו, ושניהם הפשיטו

ולית ליה לקבלא עונשא, ואית ליה מזונא מההוא מזונא (דף קפ"ג ע"א) עלאה דלעילא לעילא.

טב מפלהו, מאן דלא אתפרש, ולא אתגלייא, וכל מלוי בסתימא אינון. דא הוא זכאה חסידא, דנטר פקודי אורייתא, וקיים לון, ואשתדל באורייתא יממא ולילי. דא אתאחיד, ואתהני בדרגא עלאה על כל שאר בני נשא, וכלהו אתאחדן (כ"א אתיקדן) מחופה דהאי.

הא חזי, בשעתא דאמר קדשא בריך הוא למשה יאסף אהרן אל עמיו, אתחלש חילא דיליה, וידע דהא אתפר דרועא ימינא דיליה, ואזדעזעא כל גופיה, כיון דאמר קח את אהרן ואת אלעזר בנו, אמר ליה קדשא בריך הוא, משה, הא דרועא אחרא אוזיפנא לך (ומינית לך), והפשט את אהרן וגו', ואהרן יאסף, הא אלעזר יהא לגבך, זמנא (כ"א ימינא) דא תחות אבוי. ועם כל דא לא אשלים אתר ביהוא זמנא כאבוי, דהא ענני יקר אסתלקו, ולא אהדרו אלא בזכותא דמשה, ולא בזכותא דאלעזר.

ויעש משה כאשר צוה וגו'. (במדבר כ) אמאי לעיני כל העדה. אלא, בגין דאהרן הוה רחימא דעמא, יתיר מפלא, ולא יימרון דהא אתנגיד על ידא דמשה. ומשה משין לאהרן במלין, עד דסליקו לטורא, וכל ישראל הוו חמאן, בשעתא דאפשיט משה לבושי דאהרן, ואלביש לון לאלעזר.

מאי טעמא משה (כ"א ולאהרן). אלא משה אלבשינון לאהרן כד סליק לכהנא, דא הוא דכתיב וילבש משה את אהרן את בגדיו, וכתיב (ויקרא ח) וילבש אתו את המעיל.

השתא. משה אעדי מניה, מה דיהב ליה. וקודשא בריך הוא אעדי מניה,

את אהרן מהפלל, ומשה הוריד מבחוץ, והקדוש ברוך הוא מבפנים. ועד שמשה הוריד, הקדוש ברוך הוא לא הוריד. אשרי חלקו של משה.

אשרי חלקם של הצדיקים שהקדוש ברוך הוא רוצה בכבודם. התקין הקדוש ברוך הוא לאהרן מטה ומגורת זהב שמאירה. ומשלו לקח, מאותה מגורה שהדליק בכל יום פעמים, ונסתם פי המערה וירדו.

רבי יהודה אמר, פי המערה היה פתוח, שכל ישראל ראו את אהרן שוכב ונר המגורה דולק לפניו, ומטחו יוצאת ונכנסת, וענן אחד עומד עליו. ואז ידעו ישראל שהרי מת אהרן, וראו שהרי הסתלקו ענני הכבוד. זהו שכתוב ויראו כל העדה כי גוע אהרן וגו', והרי פרשה. ועל זה בכו לאהרן כל בית ישראל, גברים ונשים וטף, שהרי אהוב מכלם היה.

רבי שמעון אמר, שלשת אחים עליונים קדושים אלו למה לא נקברו במקום אחד, והאיברים התפזרו, אחד כאן ואחד כאן ואחד במקום אחר? אלא יש אומרים, במקום שצריכים ישראל להסתפן בו, מת כל אחד ואחד, בשביל להגן עליהם, ונצלו. אבל כל אחד ואחד מת פראוי עליהם. מרים בקדש, בין צפון לדרום. אהרן לצד ימין. משה פראוי לו. אחז אותו הר להר אהרן, וכנס לקבורת מרים לגבי אותו הקר, אחז לשני צדדים. ועל זה נקרא (דברים לב) הר העברים, ששני צדי הקר שעוברים, ואחז לצד זה ולצד זה.

אשרי חלק הצדיקים בעולם הזה

מה דיהב ליה. ותרווייהו אפשרי ליה לאהרן מפלא, ומשה אעדי לבר, וקודשא בריך הוא לגו. ועד דאעדי משה, קדשא בריך הוא לא אעדי, זכאה חולקא דמשה.

זכאה חולקיהון דצדיקייא, דקודשא בריך הוא בעי ביקריהון. אתקין קדשא בריך הוא לאהרן, ערסא ומנרתא דדהבא דנהרא. ומדידיה נטיל, מההוא מנרתא דהיה דליק בכל יומא תרי זמני ואסתים פום מערתא ונחתו.

רבי יהודה אמר, פום מערתא הוה פתיחא, דכל ישראל הוו חמאן לאהרן שכיב, ובוצינא דמנרתא דליק קמיה, וערסיה נפיק ועייל, ועננא חד קאים עליה. וכדין ידעו ישראל דהא אהרן מית. וחמו דהא אסתלקו ענני כבוד, הדא הוא דכתיב ויראו כל העדה כי גוע אהרן וגו', והא אוקמוה. ועל דא בכו לאהרן כל בית ישראל, גוברין ונשין וטף, דהא רחימא מפלהו הוה.

רבי שמעון אמר, הני תלתא אחין עלאין קדישין, אמאי לא אתקברו באתר חד, ושׂיפין אתבדרו, חד הכא, וחד הכא, וחד באתר אחרא. אלא אית דאמרי, באתר דבעאן ישראל לאסתפנא ביה, מית כל חד וחד, בגין לאגנא עלייהו, ואשתזבון, אבל כל חד וחד מית פדקא חזי עלייהו. מרים בקדש, בין צפון לדרום. אהרן לסטר ימינא. משה כדקא חזי ליה. אחיד ההוא טורא לטורא דאהרן, וכניש לקבורתא דמרים לגבי ההוא טורא, אחיד לתרי סטרי. ועל דא אתקרי הר העברים, דתרי סטרי טורא דמעברי, ואחיד לסטרא דא ולסטרא דא.

זכאה חולקיהון דצדיקייא בעלמא דין ובעלמא דאתי. ואף על גב דאינון

ובעולם הבא. ואף על גב שהם במקום אחר, בעולם אחר עליון, זכותם עומדת בעולם הזה לדורי דורות. ובשעה שישראל חוזרים בתשובה לפני הקדוש ברוך הוא וגזרה נגזרת עליהם, אז קורא הקדוש ברוך הוא לצדיקים שעומדים לפניו למעלה ומודיע להם, והם מבטלים אותה גזרה, וחס הקדוש ברוך הוא על ישראל. אשרי הצדיקים, שעליהם פתוב (ישעיה נח) ונחף יי תמיד וגו'.

תמיד וגו'.
וידבר העם באלהים ובמשה ויגו'. פרשה זו במקום אחר עלתה עם אותם מי מריבה של משה ואהרן.

רבי יצחק פתח, (אסתר ה) ויהי ביום השלישי ותלבש אסתר מלכות וגו'. מגלת אסתר ברוח הקדש נאמרה, ומשום זה כתובה בין הכתובים. ויהי ביום השלישי, שנחלש כח הגוף, והרי קים ברוח בלא גוף, אז - ותלבש אסתר מלכות. איזו מלכות? אם תאמר בלבוש פבוד וארגמן, הרי לא כף נקרא. אלא ותלבש אסתר מלכות, שהתלבשה במלכות עליונה קדושה, ודאי לבשה רוח הקדש.

מה הטעם זכתה להאי אתר. בגין דנטרא פומה דלא לחוואה מדי. הדא הוא דכתיב, (אסתר ב) אין אסתר מגדת מולדתה. ואוליפנא כל מאן דנטיר פומיה ולישניה, זכי לאתלבשא ברוח דקודשא. וכל מאן דסטיר פומיה למלה בישא, הא ודאי ההוא מלה בישא עליה. (ס"א וא' לאו), ואי תימא הא נגעים, או צרעת, דמוקדן פחויא עליה, והא אוקמוה. וידבר העם באלהים ובמשה. דאמרו מלה בישא בקודשא ברוך הוא, וכתרגומו. ועם משה נצו. למה העליתונו, שוו כל אפיא

באתר אתרא, בעלמא אתרא עלאה, זכותהון קיימא בעלמא דא, לדרי דרין. ובשעתא דישראל תייבין בתיובתא קמי קדשא בריך הוא, וגזירה אתגזר עליהו, פדין קארי קדשא בריך הוא לצדיקייא דקיימי קמיה לעילא, ואודע לון, ואינון מבטלי ההיא גזרה, וחייס קדשא בריך הוא עליהו דישראל. זכאין אינון צדיקייא, דעליהו כתיב (ישעיה נח) ונחף יי תמיד וגו'.

וידבר העם באלהים ובמשה וגו'. (במדבר כא) פרשתא דא, באתר אתרא אסתליק, עם אינון מי מריבה דמשה ואהרן.

רבי יצחק פתח, (אסתר ה) ויהי ביום השלישי (דף קפ"ג ע"ב) ותלבש אסתר מלכות וגו'. מגלת אסתר ברוח הקדש נאמרה, ובגין כך כתובה בין הכתובים. ויהי ביום השלישי, דאתחלש חילא דגופא, והא קיימא ברוחא בלא גופא, פדין ותלבש אסתר מלכות. מאי מלכות. אי תימא בלבושי יקר וארגוונא, הא לאו הכי אקרי. אלא ותלבש אסתר מלכות, דאתלבשת במלכות עלאה קדישא, ודאי לבשה רוח הקדש.

מאי טעמא זכתה להאי אתר. בגין דנטרא פומה דלא לחוואה מדי. הדא הוא דכתיב, (אסתר ב) אין אסתר מגדת מולדתה. ואוליפנא כל מאן דנטיר פומיה ולישניה, זכי לאתלבשא ברוח דקודשא. וכל מאן דסטיר פומיה למלה בישא, הא ודאי ההוא מלה בישא עליה. (ס"א וא' לאו), ואי תימא הא נגעים, או צרעת, דמוקדן פחויא עליה, והא אוקמוה. וידבר העם באלהים ובמשה. דאמרו מלה בישא בקודשא ברוך הוא, וכתרגומו. ועם משה נצו. למה העליתונו, שוו כל אפיא

וידבר העם באלהים ובמשה, שאמרו דבר רע בקדוש ברוך הוא, וכתרגומו - ועם משה נצו.

שׁוּיִן בְּגִין כֶּף אֲזַדְמֵן לְגַבְיֵיהוּ חוּוּיִן, דְּמוֹקְדָן לֹון כְּאַשָּׁא, וְעֵיל אַשָּׁא לְמַעֲיֵיהוּ וְנַפְלִין מִתִּין, כְּמָה דְּאֵת אֲמַר וַיִּשְׁלַח יְיָ בְּעַם אֵת הַנְּחָשִׁים הַשְּׂרָפִים.

לְמָה הִעֲלִיתָנוּ, שְׁמוּ כֹל הַפְּנִים שְׁוֹת, בְּגִלל זֶה הַזְּדִמְנוּ לָהֶם נְחָשִׁים, שְׂשׁוּרְפִים אוֹתָם כְּאַשׁ וּמְכַנְסִים אֵשׁ לְמַעֲיָהֶם וְנוֹפְלִים מֵתִים, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר וַיִּשְׁלַח ה' בְּעַם אֵת הַנְּחָשִׁים הַשְּׂרָפִים.

רַבִּי חֲזִיא אֲמַר, חוּוּיִן הוּוּ אֲתִיִן, מְלַחֲשָן בְּפוּמֵייהוּ, וְנִשְׁכִין וּמִתִּין. מְאִי מְלַחֲשָן. כְּמָה דְּאֵת אֲמַר (קהלת י) אִם יִשׁוּף הַנְּחָשׁ בְּלוֹא לְחַשׁ. אַשָּׁא הוּוּ מְלַהֲטָן בְּפוּמֵייהוּ, וְנִשְׁכָן, וְשִׁדְיִין אַשָּׁא בְּהוּ, וְאֲתוֹקְדָאן מַעֲיֵיהוּ וּמִתִּין וְהָא מְלִין אֲלִין אֲסִתְלָקוּ לְאַתָר אַחְרָא.

רַבִּי חֲזִיא אֲמַר, נְחָשִׁים הִיוּ בְּאִים, מְלַחֲשִׁים בְּפִיָּהֶם, וְנוֹשְׁכִים וּמִתִּים. מַה מְלַחֲשִׁים? כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (קהלת י) אִם יִשׁוּף הַנְּחָשׁ בְּלוֹא לְחַשׁ. אֵשׁ הִיוּ מְלַהֲטִים בְּפִיָּהֶם, וְנוֹשְׁכִים וְזוֹרְקִים בְּהֶם אֵשׁ, וּמַעֲיָהֶם יוֹקְדִים וּמִתִּים. וְהָרִי דְבָרִים אֵלוּ עָלוּ לְמַקוֹם אַחֵר.

וּמִשֵּׁם בְּאֵרָה הוּא הַבְּאֵר. (במדבר כא) מְאִי שְׁנָא דְהַכָּא בְּאֵרָה, וּלְבַתֵּר בְּאֵר. אֲלֵא בְּאֵרָה, לְבַתֵּר דְּמִתְפַּנְשֵׁי מִיָּא לְגוּ יִמָּא, וְנִחַתִּי לְתַתָּא. בְּאֵר, בְּשַׁעֲתָא דִּי צַחֲקָא מְלִיָּא לִיהַ. הִיא הַבְּאֵר, הוּא כְּתִיב וְרָזָא דָא, כְּמָה דְכְּתִיב, (במדבר יח) וְעַבְד הַלְוִי הוּא.

וּמִשֵּׁם בְּאֵרָה הוּא הַבְּאֵר. מַה שְׁוֹנָה שְׁפָאן בְּאֵרָה וְאַחֵר כֶּף בְּאֵר? אֲלֵא בְּאֵרָה, לְאַחֵר שְׁמִתְכַנְסִים הַמִּים לְתוֹף הַיָּם וְיוֹרְדִים לְמַטָּה. בְּאֵר, בְּשַׁעֲתָא שְׂיִצְחָקָא מְמַלָּא אוֹתָם. הוּא הַבְּאֵר, הוּא כְּתוּב, וְסוּד זֶה כְּמוֹ שְׁכַתוּב (במדבר יח) וְעַבְד הַלְוִי הוּא.

רַבִּי אַבָּא אֲמַר, בְּכָל אֲתָר הוּא, וְקָרִינָן הִיא, דִּכְר וְנוֹקְבָא כַחְדָּא. וּכְלָלָא עֲלָאָה, ה' נוֹקְבָא, ו' דְּכַר, א' כְּלָלָא דְכָלָא. דְּהָא א' בְּשְׁלִימוֹ שְׂרִיא. זַכָּאִין אֵינוֹן יִשְׂרָאֵל, אָף עַל גַּב דְּאֵינוֹן לְתַתָּא, אֵינוֹן אַחֲדָן בְּכָלָלָא עֲלָאָה דְכָלָא, וּבְגִין כֶּף כְּתִיב (תהלים ק) הוּא עָשָׂנוּ וְלֹא אֲנַחְנוּ, בְּאֲלָף כְּתִיב. כְּלָלָא דו"ה וְא' דְכָלִיל כְּלָא.

רַבִּי אַבָּא אֲמַר, בְּכָל מַקוֹם הוּא, וְקוֹרְאִים הִיא - זְכָר וּנְקֵבָה כְּאַחְדָּא. וּכְלָל עֲלִיוֹן - ה' נְקֵבָה, ו' זְכָר, א' כְּלָל הַכֹּל, שְׁהָרִי א' בְּשִׁלְמוֹת שׁוֹרָה. אֲשִׁרְיָהֶם יִשְׂרָאֵל. אָף עַל גַּב שְׁהֵם לְמַטָּה, הֵם אַחֲזִיזִים בְּכָלֵל הַעֲלִיוֹן שֶׁל הַכֹּל, וּמִשׁוּם זֶה כְּתוּב (תהלים ק) הוּא עָשָׂנוּ וְלֹא אֲנַחְנוּ, בְּאֲלָף כְּתוּב. כְּלָל שֶׁל ו"ה, וְא' שְׁכּוֹלֵל הַכֹּל.

רַבִּי שְׁמַעוֹן אֲמַר, רוּחַ דְּמִיָּא, דָּא הוּא רוּחַ הַקֹּדֶשׁ, דְּנִשְׁבַּב בְּקַדְמִיתָא. כְּמָה דְּאֵת אֲמַר (שיר השירים ד) הַפִּיחִי גַנִּי, לְבַתֵּר נְזִלִין מִיָּא לְמַלְיָא לְהַ, (כְּלָא) הִדָּא הוּא דְכְּתִיב, (תהלים קמז) יֹשֵׁב רוּחוֹ יִזְלוּ מִיָּם. יֹשֵׁב רוּחוֹ בְּקַדְמִיתָא, וּלְבַתֵּר יִזְלוּ מִיָּם. וְעַד לָא נִשְׁיב הָאִי רוּחָא, לָא נְזִלִין מִיָּא. מְאִי קָא מִשְׁמַע לָן, מִשְׁמַע דְּבַעֲי בְּכָלָא לְאַתְעָרָא מְלָה, בְּעוֹבְדָא אוּ בְּמְלָה, אוּ הַדְּכַר, בְּמַעֲשָׂה אוּ בְּדַבְרָה, אוּ לְהִרְאוֹת כְּמִרְאָה הַמַּעֲשָׂה. וְכַאֲן,

רַבִּי שְׁמַעוֹן אֲמַר, רוּחַ הַמִּים זוּהִי רוּחַ הַקֹּדֶשׁ שֶׁנִּשְׁבְּבָה בְּהַתְחַלָּה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שיר השירים ד) הַפִּיחִי גַנִּי. אַחֵר כֶּף נּוֹזְלִים מִיָּם לְמַלָּא אוֹתָהּ (כְּלָא), זֶהוּ שְׁכַתוּב (תהלים קמז) יֹשֵׁב רוּחוֹ יִזְלוּ מִיָּם. יֹשֵׁב רוּחוֹ בְּהַתְחַלָּה, וְאַחֵר כֶּף יִזְלוּ מִיָּם. וְעַד שֶׁלֹּא נּוֹשְׁבַת רוּחַ זוּ, לֹא נּוֹזְלִים מִיָּם. מַה בָּא לְהַשְׁמִיעֵנוּ? מִשְׁמִיעַ שְׁצַרְיָהּ כְּכֹל לְעוֹרֵר, עַד שְׁרוּחַ לֹא נּוֹשְׁבַת, לֹא נּוֹזְלִים

אליה מים לגבי אותה הרוח.
הוא הבאר, קוראים היא הבאר.
מה שונה שבהתחלה בארה וכאן
באר? אלא בהתחלה נקבה
לבדה, וכעת שאמר הוא - כלל
של זכר ונקבה - נקרא באר.
ובמקום שנמצא זכר, אפילו (מאה)
מלה נקבה, נקרא זכר לכל.

אשר אמר ה' למשה אסף את
העם, משום שבאר זו לא זזה
(באר) מהם. ואם תאמר, איך יכלו
לשאב ממנה כלם? אלא הוא
מוציא לשלשה עשר נחלים,
והמעין מתמלא ויוצא לכל
הצדדים, ואז היו ישראל בשעה
שחונים ורוצים מים, עומדים
עליה ואומרים שירה. ומה
אומרים? עלי באר. העלי מימך
להוציא מים לכל ולהיות משקים
ממך. וכן אומרים שבח של באר
זאת, באר חפרוה שרים וגו'. דבר
אמת היו אומרים, וכך הוא.

מבאן למדנו (בא ראח), כל מי
שרוצה לעורר דברים של מעלה,
בין במעשה בין בדבור - אם
אותו מעשה או אותו דבור לא
נעשה כראוי, לא מעורר דבר. כל
בני העולם הולכים לעורר בבית
הכנסת דבר שלמעלה, אבל
מעטים אלו שיודעים לעורר,
והקדוש ברוך הוא קרוב לכל
היודעים לקרא לו ולעורר הדבר
כראוי. אבל אם לא יודעים לקרא
לו, הוא אינו קרוב, שפנתוב (שם)
קמה) קרוב ה' לכל קראיו וגו'. מה
זה באמת? שיודעים לעורר דבר
אמת כראוי, וכן בכל.

גם כאן היו ישראל אומרים
דבורים אלה, דברי אמת, כדי
לעורר באר הזאת ולהשקותם
לישראל, ועד שאומרים מלים
אלו, לא מתעוררת. וכן אפילו

לאתחזאה כחיזו דעובדא. והכא, עד דרוחא
לא נשיב, לא נזלין מיא לגביה דההוא רוח.
הוא הבאר, היא הבאר קרינן, מאי שנא
בקדמיתא בארה, והשתא באר, אלא
בקדמיתא נוקבא בלחודהא, והשתא דקאמר
הוא, כללא דדכר ונוקבא, אקרי באר. ובאתר
דאשתכח דכר, אפילו (מאה) מלה נוקבא, דכר
קרינן לכלא.

אשר אמר יי למשה אסף את העם, בגין
דהאי באר לא אעדי (באר) מנייהו. ואי
תימא, היך יכלין לשאבא מניה כלא, אלא
איהו נפיק לתליסר נחלין, ונביע אתמלי ונפיק
לכל סטרין, וכדין הוו ישראל בשעתא דשארן
ובעין מיא, קיימין עליה, ואמרי שירתא. ומה
אמרי, עלי באר. סלקי מימך, לאנפקא מיין
לכלא, ולאשתקאה מנך. וכן אמרי תושבחתא
דהאי באר, באר חפרוה שרים וגו'. מלה
קשוט הוו אמרי, וכך הוא.

מהבא אוליפנא (ג"א תא חוי), כל מאן דבעי
לאתערא מלין דלעילא, בין בעובדא
בין במלה. אי ההוא עובדא, או ההוא מלה,
לא אתעביד כדקא יאות, לא אתער מדי. כל
בני עלמא אזלין לבי כנישתא לאתערא מלה
דלעילא, אבל זעירין אינון דינדעין לאתערא,
וקודשא בריה הוא קריב לכלא דידעי למקרי
ליה ולאתערא מלה כדקא יאות, אבל אי לא
ידעי למקרי ליה, לאו איהו קריב, דכתיב (תהלים
קמה) קרוב יי לכל קוראיו וגו'. מאי באמת.
דידעי לאתערא מלה דקשוט כדקא יאות, וכן
בכלא.

אוף הכא, הוו אמרי ישראל הני מלין, מלין
דקשוט, בגין לאתערא (ד קפ"ד ע"א) להאי

בירא, ולאשתקאה לון לישראל, ועד דאמרי הני מלי לא אתער. וכן אפילו

באותם מכשפי העולם
שמשפמשים במינים רעים, עד
שעושים מעשיהם של אמת
אליהם - אם לא אומרים דברי
אמת בשביל להמשיך אותם
בגונים אלו שרוצים, לא
מתעוררים לגביהם. ואפלו
שצווחים כל היום בדברים
אחרים או במעשה אחר, לא
מושכים אותם אליהם לעולמים
ולא מתעוררים אליהם.

בא וראה, כתוב (מלכים א-יח)
ויקראו בשם הבעל וגו'. מה
הטעם? אחד, שאין רשות באותו
בעל בזה. ועוד, שהדברים לא
מכשירים ביניהם, והשפיתם
הקדוש ברוך הוא מהם. זהו
שכתוב (ש) ואתה הסבת את לבם
אחרנית. אשריהם הצדיקים
שיודעים לקרא לרבונו כראוי.

אמר רבי שמעון, פאן צריך
לגלות דבר. בא וראה, כל מי
שיודע לסדר מעשה כראוי ולסדר
דברים כראוי, זה בודאי מעורר
את הקדוש ברוך הוא להמשיך
דברים עליונים שמכשרים. (ואם
לא, לא יכשר להם). ולא הכשר להם.
אם כן, כל העולם יודעים לסדר
מעשה ולסדר דברים, מה
חשיבות הצדיקים שיודעים עקר
הדבר והמעשה, ויודעים לכוון לב
ורצון יותר מאלו האחרים שלא
יודעים כל כן?

א"א אלה שלא יודעים עקר
המעשה כל זה, אלא סדור
בעלמא ולא יותר, מושכים
עליהם משיכות שאחר כתפי
הקדוש ברוך הוא שלא טס
באור, שהשגחה נקרא.

וא"ה שיודעים ומכוונים לב
ורצון, מוציאים ברכות ממקום
המחשבה, ויוצאים בכל הגזעים
והשרשים בדרך ישר כראוי, עד
אשרי חלקם, שהרי הקדוש ברוך

באינון חרשי עלמא, דמשפמשי בזינין בישין,
עד דעבדי עובדוי דקשוט לגבייהו, אי לא
אמרו מלי דקשוט, בגין לאמשכא לון בהני
גווגי דבעיין, לא מתערין לגבייהו, ואפילו
דצווחי כל יומא במלין אחרנין, או בעובדא
אחרא, לא משכין לון לגבייהו לעלמין, ולא
מתערין לקבלייהו.

הא חזי, כתיב, (מלכים א יח) ויקראו בשם הבעל
וגו'. מאי טעמא. חד דלאו רשו בההוא
בעל בהאי. ועוד דמלין לא מתפשרן בינייהו,
ואנשי לון קדשא בריהו הוא מנהון. ה"א הוא
דכתיב, (מלכים א יח) ואתה הסבת את לבם אחרנית.
זכאין אינון צדיקייא, דינדעי למקרי למאריהון
בדקא יאות.

אמר רבי שמעון, הכא בעינא לגלאה מלה.
תא חזי, כל מאן דינדע לסדרא עובדא
כדקא יאות, ולסדרא מלין בדקא יאות, הא
ודאי מתערי לקודשא בריהו הוא, לאמשכא
מלין עלאין דמתפשרן. (ס"א ואי לא, לא אתכשר לגבייהו).
ולא אכשר לגבייהו אי הכי כל עלמא ידעי
לסדרא עובדא, ולסדרא מלין, מאי חשיבו
דלהון דצדיקייא, דינדעי עקרא דמלה ועובדא,
וידעי לכוונא לבא ורעותא, יתיר מאלין
אחרנין, דלא ידעי כל כן.

א"א אלין דלא ידעי עקרא דעובדא כולי האי,
אלא סדורא בעלמא ולא יתיר, משכין
עלייהו משיכו דבתר כתפוי דקודשא בריהו
הוא, דלא טס באורא דשגיהו אקרי.

וא"יין דינדעי ומכווני לבא ורעותא, מפקי
ברכאן מאתר דמחשבה, ונפקי בכל
גזעין ושרשין בארע מישר בדקא יאות, עד
דמתברכאן עלאין ותתאין, ושמא קדישא
שמתברכים עליונים ותחתונים, ושם הקדוש מתברך על ידם.

הוא קרוב אליהם ומזמן כנגדם. בשעה שקוראים לו הוא מזמן אליהם. בשעה שהם בצרה הוא אצלם. הוא מכבד אותם בעולם הזה ובעולם הבא. זהו שכתוב (תהלים צא) כי בי חשק ואפליטהו אשגבהו כי ידע שמי.

ויאמר ה' אל משה אל תירא אתו וגו'. רבי יהודה פתח, (משלי לא) לא תירא לבית מושלג כי כל ביתה לבש שנים. בא וראה, פנסת ישראל יונקת משני צדדים, פעת ברחמים, פעת בדין. פשוטה לינק ברחמים, נמצא מקום להתישב בו. פשוטה לינק בדין, מקום נמצא להתישב בו ולשרות עליו, שפך הוא בכל מקום - לא שורה דבר שלמעלה עד שנמצא מקום לשרות עליו. ועל כך פנסת ישראל לא תירא לביתה משלג, מה הטעם? משום שכל ביתה לבש שנים, לא שורה זה אלא בזה, לכן באדם ואדם בלבן, והרי פשוטה. (בא ראה, פתוב) ויאמר ה' אל משה אל תירא אתו (אותו). שני אותו הם שלמים בתורה בשני ווי"ם, אחד זה, ואחד - (דברים כב) עד דרש אחיד אתו (אותו). מה הטעם? משום שהם אות ממש. עד דרש אחיד (אחיד ממש) אתו (אותו), שצריך לפרש את אותו האות של אותה אבדה. גם כך אותו הזה, זה עוג שנדבק באברהם, ומאנשי ביתו הזה, וכשנמול אברהם מה כתוב? (בראשית יז) וכל אנשי ביתו וגו'. זה עוג שנמול עמו וקבל אות הקדוש הזה. פיון שראה עוג שישאל מתקרבים אליו, אמר: הרי ודאי אני הקדמתי זכות שעומדת להם, וזה שם למולו.

עלאה מתברך על ידיהוין. זפאה חולקיהוין. דהא קדשא בריך הוא קריב לגביהוין, וזמין לקבליהוין, בשעתא דקארוין ליה, הוא זמין לון. בשעתא דאינון בעאקו, הוא לגבייהו, הוא אוקיר לון בעלמא דין ובעלמא דאתי, הדא הוא דכתיב, (תהלים צא) כי בי חשק ואפליטהו אשגבהו כי ידע שמי.

ויאמר יי אל משה אל תירא אותו וגו'. (במדבר כא) רבי יהודה פתח, (משלי לא) לא תירא לביתה משלג כי כל ביתה לבוש שנים. תא חזי, פנסת ישראל ינקא מתרי סטרי, השתא ברחמי, השתא בדינא. פד בעיא לינקא ברחמי, אשתכח אתר לאתישבא ביה. פד בעי לינקא בדינא, אתר אשתכח לאתישבא ביה, ולמשרי עלוהי, דהכי הוא בכל אתר, לא שארי מלה דלעילא, עד דאשתכח אתר למשרי עלוי. ועל דא, פנסת ישראל לא תירא לביתה משלג, מאי טעמא, בגין דכל ביתא לבוש שנים. לא שריא האי, אלא בהאי חוור בסומק, וסומק בחוור. והא אוקמוה. (תא חזי, פתיב).

ויאמר יי אל משה אל תירא אתו, תרין אותו אינון שלימין באורייתא בתרין ווי"ן, חד דא, וחד, (דברים כב) עד דרש אחיד אותו. מאי טעמא. בגין דאינון אות ממש. עד דרש אחיד (אחיד ממש) אותו, דבעי לפרשא ההוא אות, דההוא אבידה.

אוף הכא דין אותו, דא עוג, דאתדבק באברהם, ומאנשי ביתיה הוה, וכד אתגזר אברהם מה פתיב, וכל אנשי ביתו וגו'. דא עוג דאתגזר עמיה, וקביל האי את קדישא, פיון דחמא עוג דישראל מקרבין גביה, אמר הא ודאי אנא אקדימנא זכותא דקאים לון, ודא שוי לקבליה.

באותה שעה פחד משה, איך יכול לעקר רשם שרשם אברהם? אמר, בודאי הימין שלי מת, שהרי הימין צריך לזה. אם נאמר הרי אלעזר - ימין הלבנה הוא ולא ימיני. והאות הזה לימין הוא, שאברהם הוא לימין.

מיד אמר הקדוש ברוך הוא, אל תירא אתו. אל תירא את אותו האות שלו, ואפלו לימין לא צריך. פי בידך נתתי. שמאלך תעקר אותו מהעולם, שהרי הוא פגם הרשם שלו, ומי שפוגם אות זו ראוי להעקר מהעולם, כל שפן שמאל שלך, שהיא ידך, יעקר אותו מהעולם, בגלל זה נעקר מהעולם. ואפלו שהוא תקיף מבני הגבורים ורצה להשמיד את ישראל, נפל בידי משה והשמיד. בגרר זה הפל השמידו ישראל, בניו וכל עמו וכל אשר לו, כמו שכתוב ויכו אתו ואת בניו ואת כל עמו, וכתוב (דברים ב) ונח אתו ואת בנו. בנו פתוב, חסר יו"ד, וקוראים בניו, והרי פרושהו החברים.

אשריהם ישראל שמשה הנביא היה ביניהם, שבגללו עשה להם הקדוש ברוך הוא כל האותו הללו, ופרשוהו. והקדוש ברוך הוא לא גזר בריתו עם שאר העמים להתקשר בו, אלא עם ישראל, שהם בני אברהם, שכתוב בו (בראשית יז) ובין זרעך אחריו לדורתם לברית עולם. וכתוב (ישעיה נט) ואני זאת בריתי אותם אמר ה' רוחי אשר עליך וגו', לא ימושו מפיך וגו'. ברוך ה' לעולם אמן ואמן

בזה שעתא דחיל משה, היך יכול לאעקרא רשימא דרשים אברהם. אמר, ודאי הא ימינא דילי מית, דהא ימינא בעיא להאי. אי נימא הא אלעזר, ימינא דסיהרא הוא, ולא דילי. והאי את לימינא הוא, דאברהם לימינא הוא.

מיד אמר קדשא ברוך הוא, אל תירא אותו, לא תדחל לההוא את דיליה, ואפילו לימינא לא אצטריך. פי בידך נתתי. שמאלא דילך יעקר ליה מעלמא, דהא הוא פגים רשימא דיליה, ומאן דפגים להאי את, אתחזי לאתעקרא מעלמא, כל שפן שמאלא דילך, דאיהו ידך, יעקר ליה מעלמא, בגין כן (ד' קפ"ד ע"ב) אתעקר מעלמא, ואפילו דאיהו תקיפא מבני גבריאי, ובקעא לשיצאה להו לישראל, נפל בידיה דמשה ואשתאי.

בגין כן פלא שציאו ישראל בנוי וכל עמיה, וכל דיליה. כמה דכתיב, ויכו אותו ואת בניו ואת כל עמו וכתוב, ונח אתו ואת בנו. בנו פתיב חסר יו"ד, וקרינן בניו, והא אוקמוה חבריאי.

ובאין אינון ישראל, דמשה נביאה הוה בינייהו, דבגיניה עביד לון קדשא ברוך הוא כל הני אתוון, ואוקמוהו. וקודשא ברוך הוא לא גזר קיימיה עם שאר עמין לאתקשרא ביה, אלא עם ישראל, דאינון בנוי דאברהם, דכתיב בו (בראשית יז) ובין זרעך אחריו לדורתם ברית עולם. וכתוב (ישעיה נט) ואני זאת בריתי אותם אמר יי רוחי אשר עליך וגו'. לא ימושו מפיך וגו'. ברוך יי לעולם אמן ואמן.

פֶּרֶשֶׁת בְּלָק

(דף קפ"ד ע"ב)

פֶּרֶשֶׁת בְּלָק

וַיֵּרָא בְּלָק בֶּן צְפוּר וְגו'. רבי שמעון אמר, וירא, איזו ראיה ראה? ודאי ראיה ממש ראה במשקוף החכמה, וראה בעיניו. ראה במשקוף החכמה, כמו שכתוב (בראשית כו) וישקף אבימלך מלך פלשתים בעד החלון. מה זה בעד החלון? כמו שנאמר (שופטים ה) בעד החלון נשקפה ותיבב אם סיסרא. (אלא) (ודאי) חלון החכמה של ונבות שולי הפוככים, והם חלוני החכמה. ויש חלון אחד שפל החכמה שורה בו, ובו רואה מי שרואה בעקר החכמה. אף כן וירא בלק, בחכמתו.

בן צפור, כמו שאמרו. אבל בן צפור ממש, שהרי כשפיו היו בכמה מינים של אותה צפור. לוקח צפור, מכשפש בעשב, מפריח באויר, עושה מעשים ולוחש לחשים, ואותה צפור היתה באה ואותו עשב בפיה, (פורחת באויר) מצפצפת לפניו. ומכניסה בכלוב אחד. מקטר קטרת לפניו, ומודיעה לו כמה דברים. עושה כשפיו, והעוף מצפצף, פורח וטס אצל גלוי עינים ומודיע לו, והוא בא. וכל דכרו באותה צפור היו.

יום אחד עשה מעשיו, ולקח אותה צפור, ופרחה והלכה והתעפכה ולא באה. היה מצטער בנפשו. עד שהגיעה, ראה שלהבת אש אחת טסה אחריה ושורפת בנפיה. אז ראה מה שראה, ופחד מלפני ישראל. מה שמה של אותה צפור? ידו"ע. וכל אלו שמשמים ויודעים להשתמש בצפור הזו, לא יודעים כשפיה כמו שבלק ידע.

וכל החכמה שידע, באותה צפור

וַיֵּרָא בְּלָק בֶּן צְפוּר וְגו'. (במדבר כב) רבי שמעון אמר, וירא, מאי ראיה חמא. ראיה ודאי ממש חמא במשקופא דחכמתא, וחמא בעיניו. חמא במשקופא דחכמתא, כמה דכתיב, (בראשית כו) וישקף אבימלך מלך פלשתים בעד החלון. מאי בעד החלון. כמה דאת אמר (שופטים ה) בעד החלון נשקפה ותיבב אם סיסרא (אלא) (ס"א ודאי) חלון דחכמתא דזנבי שוליהון דככביא, ואינון חלוני דחכמתא. וחד חלון אית דכל חכמתא ביה שריא, ובה חמי מאן דחמי בעקרא דחכמתא. אוף הכא וירא בלק, בחכמתא דיליה.

בן צפור, כמה דאמרו. אבל בן צפור ממש, דהא חרשוי הוו בכמה זינין דההוא צפור, נטיל צפור, מכשפש בעשבא, מפרח באוירא. עביד עובדין ולחיש לחישי, וההוא צפור הוה אתי, וההוא עשבא בפומיה, (ס"א מפרח באוירא) מצפצפא קמיה. ואעיל ליה בכלוב חד. מקטר קטרתין קמיה, ואיהו אודע ליה כמה מלין. עביד חרשוי, ומצפצפא עופא, ופרח וטס לגבי גלוי עינים, ואודע ליה. ואיהו אתי. וכל מלוי בההוא צפור הוו.

וימא חד עבד עובדוי, ונטיל ההוא צפור, ופרח ואזל ואתעכב, ולא אתא. הוה מצטער בנפשיה. עד דאתא, חמא חד שלהובא דאשא דטס אבתריה, ואוקיד גדפוי. פדין חמא מה דחמא, ודחיל מקמיהו דישראל. מה שמיה דההוא צפור. ידו"ע. וכל אינון דמשמשי וידעי לשמשא בההוא צפור, לא ידעין חרשוי, כמה דהוה ידע בלק.

וכל חכמתא דהוה ידע, בההוא צפור הוה

היה יודע. וכך היה עושה: גוחן לפניה ומקטר קטרת, מכסה ראשו וגוחן ואומר. הוא אומר העם, והצפור משיבה ישראל. הוא אומר מאד, והצפור משיבה רב, על שום הגדול העליון שהולך אתם. שבעים פעמים צפצפו זה וזה. הוא אומר דל, והצפור אומרת גדול. ואז פחד, שכתוב ויגר מואב מפני העם מאד כי רב הוא. רב הוא בודאי. ובמני הכשפים (של קסרי"א ל) של קסדי"א ל (נ"א פשי"א ל) הראשון מצאנו, שצפור זו היו עושים לו בזמנים ידועים מכסף מערב בזהב. ראש מזהב, פה מכסף, כנפים מנחשת קלל מערכת בכסף, גוף מזהב, נקדות של הנוצות בכסף, רגלים מזהב. ושמים בפה לשון של אותה צפור ידו"ע.

ושמים אותה צפור בחלון אחד, ופותחים חלונות מול השמש, ובלילה פותחים חלונות ללבנה, מקטרים קטרת ועושים כשפים, ומשביעים את השמש, ובלילה משביעים את הלבנה, ואת זה עושים שבעה ימים. מכאן והלאה אותה לשון מכשפת בפה של אותה צפור, נוקדים אותה לשון במחט זהב והיא מדברת גדולות מעצמה, והכל היה יודע בלק מצפור זו (ידא). לכן בן צפור, ומשום זה ראה מה שאיש אחר לא יכול לדעת ולא יכול לראות.

בתוב (תהלים סח) אומר ה' מפשן אשיב אשיב ממצלות ים. יש לנו לשים לב לאמונת הקדוש ברוך הוא, שכל דבריו דברי אמת ואמונה רבה. שפיון שאומר דבר, הכל נעשה. וזה האיש דוחק הלב, ואומר: לכמה שנים ולכמה מלאים כבודו, כן זה. דבריו אדם

ידע. והכי הוה עביד. גחין קמיה, וקטיר קטרפת חפי רישיה, וגחין ואמר. איהו אמר העם, וצפרא אתיב ישראל, איהו אמר מאד, וצפרא אתיב רב. על שום רב עלאה דאזיל בהו. שבעין זמנין צפצפו דא ודא. איהו אמר דל, וצפרא אמר רב. כדין דחיל, דכתיב ויגר מואב מפני העם מאד פי רב הוא, רב הוא ודאי.

ובזני חרשין (כ"א דקסרי"א ל) דקסדי"א ל (נ"א דכשדי"א ל) קדמאה, אשפחן, דצפרא דא הו עבדין ליה בזמנין ידיעו, מכסף מערב בדהבא, רישא דדהבא. פומא דכסף. גדפוי מנחשת קלל מערב בכסף. גופא דדהבא, נקודין דנוצי בכסף. רגלין דדהבא. ושויין בפומא לישן דההוא צפור ידו"ע.

ושנין לההוא צפרא בחלון חד. ופתחין פוין לקבל שמשא. ובלייליא פתחין פוין לסיהרא. מקטרין קטרתינ, ועבדין חרשין, ואומאן לשמשא. ובלייליא אומאן לסיהרא, (דף קפ"ה ע"א) ודא עבדין שבעה יומין. מכאן ולהלאה, ההוא לישנא מכשפשא בפומא דההוא צפרא, נקדין לההוא לישנא במחטא דדהבא, והיא ממללא רברבן מגרמה, וכלא הוה ידע בלק בצפור דא (ידא). על דא בן צפור, ובגין כן חמא, מה דבר נש אחרא לא יכיל למנדע, ולא יכיל למחמי.

בתוב (תהלים סח) אומר יי מפשן אשיב אשיב ממצולות ים. אית לן לשוואה לבא למיהימנותא דקודשא בריך הוא, דכל מלוי מלי קשוט, ומיהימנותא סגיא. דכיון דמלה אמר, פלא אתעביד, ודא בר נש דחיק לבא, ואמר לכמה שנין, ולכמה זמנין ישתלים דא, זמנים ישפלים זה, שהוא כן. כפי גדלתו, שכל העולמות

קטן, וכל דבריו הם לפי שעה, כף הוא לפי שעה. אבל בתשובה ובבקשה ומעשים טובים ובדמעות רבות, הוא קדוש גדול ועליון על כל העולם, מזהיר אורו, ומקמט קדשתו לאדם לעשות רצונו.

אמר ה'. לעתיד לבא עתיד הקדוש ברוך הוא להתעורר ולהשיב מבשן כל אותם שהרגום חיות השדה ואכלו אותם. משום שיש בעולם (אף באן מלך הבשן) מקום מושב של כל חיות גדולות והרים רמים וגדולים ונסתרים אלו באלו, ועוד המדבר התקיף שם, הוא עוג, (ב"י) ערודי המדבר הזה, ומצוי שם פחו, משום שהיה מלך הבשן, שכל מלכי העולם לא יכלו לערף נגדו קרב בגלל חזק הבשן, ובא משה וערף נגדו קרב. סיחון - סיח במדבר הזה סיחון, ובטחון מואב היה עליו, (במדבר כא) כי ארנון גבול מואב בין מואב ובין האמרי. בא וראה, בשעה שהחריבו ישראל עיר סיחון, העבר פרוז במלכות השמים: התפנסו גברים ששולטים על שאר עמים, ותראו איך מלכות האמרי תחרב במלכות.

באותה שעה כל אותם שליטים שהיו ממנים על שבעה עממים התפנסו, ורצו להחזיר מלכות לישנה. כיון שראו עצמת משה, חזרו לאחור. זהו שכתוב (שם) על כן יאמרו המשלים באו חשבון. אותם שליטים הממנים עליהם שהתפנסו ואמרו באו חשבון, מי הוא זה שהחריבה? תבנה ותפונן כבתחלה, ותחזר מלכות לישנה.

אינון שלטונין ממנן עליהו דאתפנשו, והווי אמרי באו חשבון, מאן הוא דין דחריב לה. תבנה ותפונן כדפקדמיתא, ותהדר מלכו ליושנה.

דאיהו כהן. כפום רברבנו דיליה, דכל עלמין מליא יקריה, הכי הוא. מלוי בר נש זעיר, וכל מלוי אינון לפום שעתא, הכי הוא לפום שעתא. אבל בתיובתא, ובעותא, ובעובדין טבין, ובדמעין סגיאיין, איהו קדישא רב ועלאה על כל עלמא, אזהיר נהוריה, וקמיט קדושתיה, לגביה דבר נש, למעבד רעותיה. אמר יי, לזמנא דאתי, זמין קדשא בריך הוא לאתערא ולאכתבא מבשן, כל אינון דקטלו לון חיות ברא ואכלו לון. בגין דאית בעלמא (ס"א אוף הקא מלך הבשן) אתר מותבא, דכל חיון רברבן, וטורין רמאין וסגיאיין, וטמירין אלין באלין. וערוד מדברא תקיפא תמן, איהו עוג (ב"י) ערודי דמדברא הוה, ושכיח תמן תוקפא דיליה, בגין דהוה מלך הבשן, דכל מלכי עלמא, לא יכלין לאגחא קרבא ביה, בגין תוקפא דבשן. ואתא משה, ואגח ביה קרבא.

סיחון: סיחא דמדברא הוה סיחון. ורחצנו דמואב עליה הוה. כי ארנון גבול מואב בין מואב ובין האמרי. תא חזי, בשעתא דחריבו ישראל קרתא דסיחון, פרוזא אתעבר במלכו דשמיא, אתפנשו גברין שלטנין על שאר עמין, ותחמוז מלכו דאמוראה היף אתחרב במלכו.

בהחיא שעתא, כל אינון שלטנין דהוו ממנן על שבוע עממין אתפנשו, ובעו לאהדרא מלכו ליושנה. כיון דחמו תקפא דמשה, אהדרו לאחורא. הדין הוא דכתיב, (במדבר כא) על כן יאמרו המשלים באו חשבון,

אינון שלטונין ממנן עליהו דאתפנשו, והווי אמרי באו חשבון, מאן הוא דין דחריב לה. תבנה ותפונן כדפקדמיתא, ותהדר מלכו ליושנה.

בַּר חָמוּ גְבוּרְתָא דְמִשָּׁה, וְשִׁלְהוּבָא דְמַלְכוּ, אָמְרוּ כִּי אֵשׁ יֵצֵא מִחֻשְׁבוֹן לְהֵבֶה מִקְרִית סִיחוּן. פִּיּוֹן דְכִתִּיב מִחֻשְׁבוֹן, אָמְאֵי מִקְרִית סִיחוּן. דְּהָא קְרִית סִיחוּן חֻשְׁבוֹן הָוָה, דְכִתִּיב כִּי חֻשְׁבוֹן עִיר סִיחוּן מְלֵךְ הָאֱמֹרִי.

אֲרָא, שִׁלְהוּבָא דְמַלְכוּ שְׁמִיא נֶפֶק, וְחָרִיב כְּלָא. בְּשַׁעְתָּא דְאִינוּן אֲמַרִין תְּבַנָּה וְתַכּוּנָן עִיר סִיחוּן סִתָּם, וְלֹא אָמְרוּ חֻשְׁבוֹן, דְּחֻשְׁבוֹן דְּבַגִּין פֶּךָ יִתְבַּנֵּי לְמוֹתְבָא דְאֲמוֹרָא, כְּדִין אֲתִיבוּ וְאָמְרוּ, לֹא יִכִּילְנָא. מְאֵי טַעְמָא. בְּגִין דְכָל אֲרַחֲיָן וְשְׁבִילִין אִסְתְּתְמוּ בְתַקְפָּא דְרַב עֲלָאָה דְלְהוּן. אִי נְהִידֵר וְנִימָא וְנִדְפֵר חֻשְׁבוֹן דְתַבְנָה, הָא אֵשׁ יֵצֵא מִחֻשְׁבוֹן. אִי נְהִידֵר וְנִימָא (סָתָם) קְרִית סִיחוּן, הָא לְהֵבֶה יֵצֵא מִקְרִית סִיחוּן וְדָאֵי. פִּיּוֹן דְהֵיִיא שִׁלְהוּבָא דְאֲשָׁא שְׂרִיא תַמָּן עֲלָה, לִית מָאן דְיִכִּיל לָהּ לְאֵהֲדָרָא לָהּ לְיוֹשְׁנָה, דְהָא מְפַל סְטָרִין לִית לָן רְשׁוּ.

מִבְּאֵן וְלְהֵלְאָה אוּי לָךְ מוֹאֵב, דְּהָא הֵהוּא דְהוּה מְגַן עֲלֵךְ, אֲתַבֵּר. וּבְגִין כְּךָ מוֹאֵב פִּיּוֹן דְחָמוּ דְמַגֵּן דְלְהוּן אֲתַבֵּר, כְּדִין וְיָגֵר מוֹאֵב מִפְּנֵי הָעָם מְאֹד. מְאֵי מְאֹד, יִתִּיר מִמוֹתָא. כִּי רַב הוּא. דְּהָא כְּדִין אִיהוּ הָוָה רַב, וְרַב הָוָה זְעִיר, דְכִתִּיב (עובדיה א) הִנֵּה קָטָן נִתְתִּיף בְּגוֹיִם. וְיִשְׂרָאֵל הָוָה רַב בְּאֲתֵר עֲשׂוּ, דְכִתִּיב בֵּיהּ וְרַב. מְאֵי טַעְמָא. בְּגִין דְחָמוּ דְשִׁלְטוֹ יִשְׂרָאֵל, עֵילָא וְתַתָּא. דְכִתִּיב אֵת כָּל אֲשֶׁר עָשָׂה יִשְׂרָאֵל לְאֱמֹרִי. אֲשֶׁר עָשָׂה יִשְׂרָאֵל מִיבְעֵי לִיהּ, מְאֵי אֵת כָּל. לְאִסְגָּאָה עֵילָא וְתַתָּא, עֵילָא, דְאֲפִילוּ מְשִׁלְטִינְיָהוּן רַבְרַבִּין וְשִׁלְטָנִין דְלְעֵילָא. וְאֲפִילוּ מְשִׁלְטִינְיָהוּן רַבְרַבִּין וְשִׁלְטָנִין דְלְתַתָּא. וְעַל דָּא אֵת כָּל אֲשֶׁר עָשָׂה. וְעַל דָּא כִּי רַב הוּא, שְׁלַמְעֵלָה, וְאֲפִילוּ מְשִׁלְטִינְיָהֶם הַגְּדוֹלִים וְהַשְּׁלִיטִים שְׁלַמְעֵלָה.

בְּשָׂרָא גְבוּרַת מִשָּׁה וְשִׁלְהַבַּת הַמְּלָכוֹת, אָמְרוּ, כִּי אֵשׁ יֵצֵא מִחֻשְׁבוֹן לְהֵבֶה מִקְרִית סִיחוּן. פִּיּוֹן שְׁכִתּוּב מִחֻשְׁבוֹן, לְמָהּ מִקְרִית סִיחוּן, שְׁהַרִי קְרִית סִיחוּן הִיִּתָּה חֻשְׁבוֹן, שְׁכִתּוּב כִּי חֻשְׁבוֹן עִיר סִיחוּן מְלֵךְ הָאֱמֹרִי?

אֲרָא, שִׁלְהַבַּת שֶׁל מְלָכוֹת הַשָּׁמַיִם יֵצֵא וְהַחֲרִיבָה הַכֵּל. בְּשַׁעְתָּא שְׁאָמְרוּ תְבַנָּה וְתַכּוּנָן עִיר סִיחוּן סִתָּם, וְלֹא אָמְרוּ חֻשְׁבוֹן, שְׁחֻשְׁבוֹ שְׁבַגְלָל זֶה תְבַנָּה לְמוֹשְׁבַת הָאֱמֹרִי, אִזּוּ הַשִּׁיבוּ וְאָמְרוּ לֹא יִכִּילִים. מָה הַטַּעַם? מִשׁוּם שְׁכָל הַדְרָכִים וְהַשְּׁבִילִים נִסְתְּמוּ בְעַצְמַת הַגְּדוֹל הָעֲלִיּוֹן שְׁלָהֶם. אִם נַחְזֹר וְנֹאמֵר וְנִזְכֹּר חֻשְׁבוֹן שְׁתַּבְנָה, הַרִי אֵשׁ יֵצֵא מִחֻשְׁבוֹן. אִם נַחְזֹר וְנֹאמֵר (סָתָם) קְרִית סִיחוּן, הַרִי לְהֵבֶה יֵצֵא מִקְרִית סִיחוּן וְדָאֵי. פִּיּוֹן שְׁאוֹתָהּ שִׁלְהַבַּת אֵשׁ שְׂרַתָּה שָׁם עֲלֶיהָ, אִין מִי שְׁיִכּוֹל לָהּ לְתַחְזִירָהּ מִיִּשְׁנָה, שְׁהַרִי מְכָל הַצְּדָדִים אִין לְנוּ רְשׁוֹת.

מִבְּאֵן וְהֵלְאָה - אוּי לָךְ מוֹאֵב, שְׁהַרִי אוֹתוֹ שְׁהַגֵּן עֲלֶיךָ נִשְׁפֵּר. וּמִשׁוּם זֶה, פִּיּוֹן שְׂרָאָה מוֹאֵב שְׁמַגְנֵנוּ נִשְׁפֵּר, אִזּוּ וְיָגֵר מוֹאֵב מִפְּנֵי הָעָם מְאֹד. מָה זֶה מְאֹד? יוֹתֵר מִהַמּוֹת.

כִּי רַב הוּא. שְׁהַרִי אִזּוּ הוּא הִיָּה גְדוֹל, וְגְדוֹל הִיָּה קָטָן, שְׁכִתּוּב (עובדיה א) הִנֵּה קָטָן נִתְתִּיף בְּגוֹיִם. וְיִשְׂרָאֵל הִיָּה גְדוֹל בְּמַקּוֹם שֶׁל עֲשׂוּ, שְׁכִתּוּב בּוֹ וְרַב. מָה הַטַּעַם? מִשׁוּם שְׂרָאוֹ שְׁשִׁלְטוֹ יִשְׂרָאֵל לְמַעְלָה וּלְמַטָּה, שְׁכִתּוּב אֵת כָּל אֲשֶׁר עָשָׂה יִשְׂרָאֵל לְאֱמֹרִי. אֲשֶׁר עָשָׂה יִשְׂרָאֵל הִיָּה צְרִיף לוֹ לְכַתֵּב, מָה זֶה אֵת כָּל? לְרַבּוֹת מַעְלָה וּמַטָּה. מַעְלָה, שְׁאֲפִלוּ מְשִׁלְטִינְיָהֶם הַגְּדוֹלִים וְהַשְּׁלִיטִים וּלְכַן אֵת כָּל אֲשֶׁר עָשָׂה. וְלְכַן כִּי

בְּאַתֵּר דְּרַב בּוּכְרָא קְדִישָׁא, דְּכְתִיב, (שמות ד) בְּנֵי
בְּכוֹרֵי יִשְׂרָאֵל.

וְאִי תִימָא דְקוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא בְּעַא הָכִי, וְלֹא
מִן דִּינָא. תָּא חֲזִי, עֲשׂוּ קְלִיפָה הוּהּ, וְסִטְרָא
אַחְרָא הוּהּ. פִּיּוֹן (דף קפ"ה ע"ב) דְּנִפְקָא קְלִיפָה
וְאַתְעֵבֵר, הָא מוּחָא שְׂכִיחָא (שפּתּהּ), עֲרֵלָה
קְדַמָּא קְאִי לְבַר. בְּרִית אִיהוּ (ס"א רב ועלמא)
וְיִקְרָא מְכַלָּא, וְאִיהוּ אַתְגְּלִי לְבַתֵּר.

וַיֹּאמֶר מוֹאֵב אֶל זַקְנֵי מְדִין עֲתָה יִלְחֲכוּ וְגו'.
(במדבר כב) רַבִּי חֲזִיא פְתַח, (זכריה א) וַיִּרְאֵנִי
אֶת יְהוֹשֻׁעַ הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל עוֹמֵד לְפָנַי מִלְּאֶפֶד יְיָ
וְגו'. כִּמְה אִית לִיה לְבַר נָשׁ, לְאַסְתְּמָרָא
אוֹרְחוֹי כְּהַאי עֲלָמָא, וְלִמְהַךְ בְּאַרְחָ קְשׁוּט.
בְּגִין דְּכָל עוֹבְדוֹי דְּבַר נָשׁ פְּתִיבִין קָמִי מִלְּפָא,
וְרִשְׁמִין קָמִיהּ, וְכִלְהוּ בְּמַנְיָנָא. נְטוּרֵי תְרַעֵי
קָיִמִין וְסִהֲדִין, קָיִמִי וְתַבְעֵי דִינָא תְרִיסִין.
וְדִינָא קָיִמָא לְקַבְּלָא סִהֲדוּתָא, וְאַיְנוּן דְּטַעֲנוּ
טַעֲנָתָא מְרַחֲשֵׁן, וְלֹא יִדְיעַ אִי יִהְיוּן מִימִינָא,
וְאִם יִשְׁמְאַלוּן מִשְׁמָא לָא.

דְּהָא פֶד רִוְחֵי בְנֵי נָשָׂא נְפָקִי מֵהַאי עֲלָמָא,
כִּמְה אִיְנוּן מְקַטְרְגִין דְּקָיִמִין קָמִיִּיהוּ,
וְכְרוּזִין נְפָקִין הֵן לְטַב הֵן לְבִישׁ, כְּפּוּם מַה
דְּנִפְיָא מִן דִּינָא. דְּתַנְיָא, בְּכִמְה דִינִין אַתְדִּין בַּר
נָשׁ בְּהַאי עֲלָמָא, בֵּין בְּחִיּוּי, בֵּין לְבַתֵּר. דְּהָא
כָּל מְלוֹי בְּדִינָא אִינּוּן. וְקוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא תְדִיר
בְּרַחֲמֵנוּ, וְרַחֲמוֹי עַל כְּלָא, וְלֹא בְעֵי לְדִינָא
בְּנֵי נָשָׂא כְּפּוּם עוֹבְדֵיהוֹן, דְּהָכִי אָמַר דְּוֹד, (תהלים
קל) אִם עוֹנוֹת תִּשְׁמֹר יְהוָה אֲדֹנָי מִי יַעֲמוּד. הָכָא
אִית לְאַסְתְּפְּלָא, פִּיּוֹן דְּאָמַר אִם עוֹנוֹת תִּשְׁמֹר
יְיָ הֵ, אָמַאי יְיָ (ד"א אֲדִינִי).

אַדָּא, תִּלְת דְּרַגִּין דְּרַחֲמֵי אֲדַבְּר דְּוֹד הָכָא. אִם
עוֹנוֹת תִּשְׁמֹר יְהוָה, אִם חוֹבִין סְגִיאוּ, עַד
דְּסִלְקִין לְעִילָא לְגַבֵּי אַבָּא וְאַמָּא, הָא יְיָ (ד"א

רב הוא, במקום שגדול בכור
קדוש, שכתוב (שמות ד) בני בכרי
ישראל.

ואם תאמר שהקדוש ברוך הוא
רצה כך ולא מן הדין - בא וראה.
עשו קלפה היה וצד אחר היה.
פיון שיצאה קלפה והעברה, הרי
המת מצוי (שפּתּהּ), ערלה ראשונה
עומדת בחוץ. ברית היא (גדולה
ועליונה) ונכבדה מהכל, והיא
מתגלה אחר כך.

ויאמר מואב אל זקני מדין עתה
ילחכו וגו'. רבי חזיא פתח, (זכריה
א) ויראני את יהושע הכהן הגדול
עמד לפני מלאך ה' וגו'. כמה יש
לו לאדם לשמר דרכיו בעולם
הזה וללכת בדרך אמת, משום
שכל מעשי האדם כתובים לפני
המלאך ורשומים לפניו, וכלם
במנין. שומרי השערים עומדים
ומעידים, עומדים ותובעים דינים
צורקים. והדין עומד לקבל
עדות, ואותם שטוענים טענות
מרחשים, ולא יודעים אם ילכו
מימין, אם ישמאלו משמאל.

שהרי בפרושות בני אדם יוצאות
מהעולם הזה, כמה הם מקטרגים
שעומדים לפניהם, והפרושים
יוצאים הן לטוב הן לרע, כפי מה
שיוצא מהדין. ששינונו, בכמה
דינים גדון האדם בעולם הזה,
בין בחייו בין אחר כך, שהרי כל
דבריו הם בדין, והקדוש ברוך
הוא תמיד ברחמנות ורחמיו על
הכל, ולא רוצה לדון בני אדם
כפי מעשיהם. שכך אמר דוד,
(תהלים קל) אם עונות תשמר יהוה
אדני מי יעמד. כאן יש להסתפלל,
פיון שאמר אם עונות תשמר יהוה,
למה ה' (אֲדִינִי)?

אלא, שלש דרגות רחמים הזכיר
כאן דוד. אם עונות תשמר יהוה,
אם רבים העונות עד שעולים
למעלה לאבא ואמא, הרי ה'

(אדני), שהוא רחמים. ואם שם זה, אף על גב שהוא רחמים, יתעורר בדין וכל הדרגות נסתמו בדין - דרגה אחת יש לחזור אליה, שכל הרפואות יוצאות ממנה, היא תחוס עלינו. ומי היא? מי. מ"י תעמד בודאי. מ"י ירפא לך. (כמו שבאמר (איכה ב') כירגול כים שברך מי ירפא לך) ולכן יהי ה' (אדני). אם השמות הללו יסתמו מאתנו, מ"י יעמד, שכל דרכי התשובה פתוחים ממנה.

בא וראה, יהושע בן יהווצדק היה צדיק גמור, גבר שהיה נכנס לפני ולפנים, שהכניסוהו לישיבת הרקיע. התפנסו כל בני הישיבה שם לעין בדינו. וכך דרכי אותה ישיבת הרקיע: כשמכניסים אותו לדין, הפרוז יוצא ומכריז: כל בני הישיבה הפנסו לגרן הנעלים. ובית הדין מתפנס.

ואותה רוח האיש עולה על ידי שני ממנים. פיון שנכנס, קרב אל עמוד אחד של שלהבת ליהטת שעומדת שם, ומתגלם ברוח האויר שנושב באותו עמוד. וכמה הם שמעלים אותם לשם, משום שכל אותם שמשתדלים בתורה ומחדשים בה חדושים, מיד נכתבים הדברים אל בני הישיבה, ואז כל בני הישיבה באים לראותו. אותם שני ממנים יוצאים, ומעלים אותו לאותה ישיבת הרקיע. מיד מתקרב אל אותו עמוד שמתגלם שם.

נכנס לישיבה ורואים אותו. אם הדבר פראוי - זכאי הוא, כמה עטרות נוצצות מעטרים אותו כל בני הישיבה. ואם דבר אחר היה - אזי לאותה בושא! דוחים אותו החוצה, ועומד תוך העמוד עד שמעלים אותו לדין. הרחמן יצילנו.

ויש אחרים שמעלים אותם לשם

דאיהו רחמי. ואי שמא דא, אף על גב דאיהו רחמי, יתער בדינא וכל דרגין אסתימו בדינא, דרגא חדא אית דנהדר לגביה, דכל אסוותין מינה נפקין, איהו יחוס עלן, ומאן איהו, מי. מ"י יעמוד ודאי. מ"י ירפא לך. (כמה דאת אמר (איכה ב') כירגול כים שברך מי ירפא לך) ועל דא יהי יי (ד"א אדני) אי אלין שמיהן יסתמו מן, מ"י יעמוד, דכל ארחין דתיובתא פתיחן מינה.

תא חזי, יהושע בן יהווצדק צדיק גמור היה, גברא דהוה עאל לפני ולפנים, דעיילוהו למתיבתא דרקיעא. אתפנשו כל בני מתיבתא תמן, לעיינא בדיניה. וכך ארחוי דהוה מתיבתא דרקיעא, כד עיילי ליה לדינא, פרוזא נפיק ואכריז, כל בני מתיבתא עולו לאדרא טמירא, ובי דינא מתפנשו.

וההוא רוחא דבר נש סלקא על ידי דתרי ממנן, פיון דעאל, קריב לגבי חד עמודא דשלהובא מלהטא דקיימא תמן, ואגלים ברוחא דאורא דנשיב בההוא עמודא, וכמה אינון דסלקין לון תמן. בגין דכל אינון דמשתדלי באורייתא, ומחדשי בה חדושים, מיד אכתוב לגבי בני מתיבתא אינון מלין, בדין כל אינון בני מתיבתא אתאן למחמי ליה. אינון תרין ממנן נפקין, וסלקין ליה לההוא מתיבתא דרקיעא, מיד קריב לגבי ההוא עמודא, דאגלים תמן.

עאל למתיבתא, ורחמן ליה. אי מלה כדקא יאות זכאה איהו, כמה עטרין מנצצן, מעטרין ליה כל בני מתיבתא. ואי מלה אחרא הוה, ווי ליה לההוא כסופא, דחייין ליה לבר, וקאים גו עמודא, עד דעייילי ליה לדינא, רחמנא לשיזבן.

ואית אחרנין דסלקין לון תמן, כד קדשא ברין

כְּשֶׁהֲקִדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּמַחְלָקַת
עִם בְּנֵי הַיְשִׁיבָה, וְאוֹמְרִים מִי
מוֹכִיחַ? הֲרֵי פְלוֹנֵי הוֹכִיחַ הַדְּבָר.
אִז מַעֲלִים אוֹתוֹ לְשֵׁם, וּמוֹכִיחַ
אוֹתוֹ הַדְּבָר בֵּין הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא
וּבֵין בְּנֵי הַיְשִׁיבָה. וַיֵּשׁ אַחֲרֵיהֶם
שְׁמַעְעִלִים אוֹתָם שֵׁם לְדִין, וְדָנִים
אוֹתוֹ שֵׁם לְכַרְרֵם וּלְכַנְּם.

אָמַר לוֹ רַבִּי יוֹסִי, אִם כֵּן, בְּלִי
דִין נִפְטָר אָדָם וּמִסְתַּלֵּק מִהָעוֹלָם
הַזֶּה? וְאִם בְּדִין הִסְתַּלֵּק, מִדּוּעַ
נִדוֹן פַּעַם אַחֲרָתָּ? אָמַר לוֹ, כִּי
לְמַדְנוּ וְכִי שְׁמַעְנוּ, שֶׁהֲרֵי וְדַאי
בְּדִין הִסְתַּלֵּק הָאָדָם מִהָעוֹלָם
הַזֶּה. אָבָל עַד שְׁלֵא יִכְנַס לְמַחְצֵת
הַצְּדִיקִים, מַעֲלִים אוֹתוֹ לְדִין,
וְשֵׁם נִדוֹן בְּאוֹתָהּ יְשִׁיבַת הַרְקִיעַ.
וְשֵׁם עוֹמֵד אוֹתוֹ מִמְנָה הַגִּיהֶנֶם
לְהַשְׁטִין. אֲשֶׁרֵי מִי שְׂזוֹכָה בְּדִין.
וְאִם לֹא, אוֹתוֹ מִמְנָה הַגִּיהֶנֶם
לוֹקַח אוֹתוֹ בְּשַׁעַר שְׁמוֹסְרִים
אוֹתוֹ בְּיָדָיו, וּמְקַלֵּעַ אוֹתוֹ מִשֵּׁם
לְמַטָּה כְּמוֹ שְׁקוֹלֵעַ אֶבֶן בְּקַלְעַ
(בְּכַף הַקְּלַע), שְׁפָתוֹב (שְׁמוּאֵל-א כה) וְאֵת
נֶפֶשׁ אִיבִידָּהּ יִקְלַעְנָה בְּתוֹךְ כֶּף
הַקְּלַע וְגו'. וְזוֹרְקוֹ לַגִּיהֶנֶם,
וּמְקַבֵּל עֲנָשׁוֹ כְּפִי מַה שְׁנִדוֹן.

בֵּא וְרָאָה, (זכריה ג) וַיֵּרְאֵנִי אֵת
יְהוֹשֻׁעַ הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל עוֹמֵד לְפָנַי
מִלְאָךְ וְגו'. שֶׁהַעֲלֹהוּ לְדִין לְתוֹךְ
אוֹתָהּ יְשִׁיבַת הַרְקִיעַ בְּשַׁעַר
שְׁנַפְטָר מִהָעוֹלָם הַזֶּה. עוֹמֵד לְפָנַי
מִלְאָךְ ה' - זֶהוּ אוֹתוֹ נֶעַר רֹאשׁ
הַיְשִׁיבָה, שֶׁהוּא חוֹתֵף דִּין עַל
הַכֹּל.

וְהַשְׁטָן, מִי זֶה וְהַשְׁטָן? אוֹתוֹ
מִמְנָה עַל הַנִּפְשׁוֹת בְּגִיהֶנֶם,
שֶׁפָּאָנוּתוֹ לְקַחְתּוֹ, וְתַמִּיד עוֹמֵד
וְאוֹמֵר הֵב הֵב, תָּנוּ רְשָׁעִים
לַגִּיהֶנֶם. לְשִׁטְנוֹ - לְהַזְכִּיר חֲטָאֵינוּ.
וְאִז - וַיֹּאמֶר ה' אֶל הַשְׁטָן יִגְעַר
ה' בְּךָ הַשְׁטָן וַיִּגְעַר ה' בְּךָ. שְׁתִּי

וַיִּגְעַר ה' בְּךָ, תֵּרִין גְּעָרוֹת אֲמַאי. אֵלֵא חַד לְדוֹמָה. וְחַד,

הוּא בְּפִלּוּגָתָא בְּכַנְי מְתִיבְתָא, וְאֲמַרִי מָאן
מוֹכַח, הָא פְלוֹנֵי דְאוֹכַח מְלָה. כְּדִין סְלָקִין
לֵיה תַּמָּן, וְאוֹכַח הֵהוּא מְלָה בֵּין קְדָשָׁא בְּרִין
הוּא וּבֵין בְּנֵי מְתִיבְתָא. וְאֵית אַחֲרֵינִין דְסְלָקִין
לוֹן תַּמָּן לְדִינָא, וְדִינִין לֵיה תַּמָּן, לְבַרְרָא לוֹן,
וּלְכַנְּנָא לוֹן.

אָמַר לֵיה רַבִּי יוֹסִי, אִי הָכִי בְלֹא דִינָא אַתְּפִטֵּר
בְּר נֶשׁ וְאַסְתַּלֵּק מִהָאִי עֲלָמָא. וְאִי בְּדִינָא
אַסְתַּלֵּק, אֲמַאי אַתְּדִן זְמָנָא אַחֲרִינָא. אָמַר
לֵיה, הָכִי אוֹלִיפְנָא, וְהָכִי שְׁמַעְנָא, דְהָא וְדַאי
בְּדִינָא אַסְתַּלֵּק בְּר נֶשׁ מִהָאִי עֲלָמָא, אָבָל עַד
לֹא יִיעוּל לְמַחְיַצְתְּהוֹן דְצְדִיקָיָא, סְלָקִי לֵיה
לְדִינָא, וְתַמָּן אַתְּדִן בְּהֵהוּא מְתִיבְתָא דְרַקִיעָא.
וְתַמָּן קִיַּימָא הֵהוּא מְמָנָא דְגִיְהֶנֶם לְאַסְטָאָה.
זְכָאָה אִיהוּ מָאן דְזָכִי מִן דִּינָא, וְאִי
לֹאוּ הֵהוּא מְמָנָא דְגִיְהֶנֶם נְטִיל לֵיה, בְּשַׁעֲתָא
דְמִסְרִין לֵיה בִּידוּי, וּמְקַלֵּעַ לֵיה מִתַּמָּן לְתַתָּא,
כְּמָאן דְמְקַלֵּעַ אַבְנָא (דף קפ"ו ע"א) בְּקַרְטִיפָא (כ"א
בְּקוּסְפִיתָא) דְכַתִּיב, (שְׁמוּאֵל א כה) וְאֵת נֶפֶשׁ אִיבִידָּהּ
יִקְלַעְנָה בְּתוֹךְ כֶּף הַקְּלַע וְגו'. וְשִׁדִּי לֵיה
לַגִּיהֶנֶם, וְקַבִּיל עוֹנְשֵׁיהּ כְּפּוֹם מַה דְאַתְּדִן.

הָא חֲזִי, (זכריה ג) וַיֵּרְאֵנִי אֵת יְהוֹשֻׁעַ הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל
עוֹמֵד לְפָנַי מִלְאָךְ וְגו', דְסְלָקוּ לֵיה
לְדִינָא, גּוּ הֵהוּא מְתִיבְתָא דְרַקִיעָא, בְּשַׁעֲתָא
דְאַתְּפִטֵּר מִהָאִי עֲלָמָא. עוֹמֵד לְפָנַי מִלְאָךְ יי,
דָּא הוּא הֵהוּא נֶעַר, רִישׁ מְתִיבְתָא, דְאִיהוּ
חַתִּיף דִּינָא עַל כֹּלָא.

וְהַשְׁטָן, מָאן וְהַשְׁטָן. הֵהוּא דְמְמָנָא, עַל
נִפְשָׁתָא בְּגִיְהֶנֶם, דְתִיאוּבְתִיהּ לְמִיסַב
לֵיה, וְתִדִיר קִיַּימָא וְאָמַר הֵב הֵב, הָבוּ
חַיִּיבִין לַגִּיהֶנֶם. לְשִׁטְנוֹ, לְאַדְכָּרָא חוֹבוּי.
כְּדִין וַיֹּאמֶר יי אֶל הַשְׁטָן יִגְעַר בְּךָ הַשְׁטָן
וַיִּגְעַר ה' בְּךָ, תֵּרִין גְּעָרוֹת אֲמַאי.

גְּעוּרֵת הַלְמָה? אֵלָּא לְאַסְטֻטָא,
וְאַחַד לְאוּתוֹ שְׂיֻצָא מַגִּיהֶנּוּם
שְׁעוּמַד תְּמִיד לְהַשְׁטִין.

בַּא וְרָאָה, אוֹתוֹ שְׁטֵן עֲלִיּוֹן יוֹרֵד
כְּמוֹ שֶׁפְּרָשׂוּהוּ, שֶׁהַתְּגַלֵּם בְּדַמּוֹת
שׁוֹר, וְכָל אוֹתָן רוּחוֹת רַעוֹת
שְׁנֵדוּנוּ לְהַפְּנֵס לַגִּיהֶנּוּם, לוֹחֵף
אוֹתָן בְּרַגְעַ אַחַד וְחוֹטְפֵן, וְיוֹרֵד
וְנוֹתֵן לְדוּמָה לְאַחַר שְׁבוּלְעִם.
וְזֵהוּ שֶׁכְּתוּב וַיֹּאמֶר מוֹאֵב אֶל יִקְנִי
מִדֵּין עֵפֶה לְלַחֲכוֹ הַקֶּהֱל אֶת כָּל
סְבִיבְתֵינוּ כְּלַחֲף הַשׁוֹר, הַנּוֹדֵעַ,
הַשׁוֹר שְׁעוּמַד לְרַע עַל כָּל בְּנֵי
הָעוֹלָם. אֶת יִרְק הַשְּׂדֵה - אוֹתָן
רוּחוֹת בְּנֵי אָדָם, שֶׁהֵם יִרְק
הַשְּׂדֵה. הַשְּׂדֵה - אוֹתוֹ הַשְּׂדֵה
הַיְדוּעַ.

אָמַר רַבִּי יוֹסִי, אִם כֶּף, בְּלֶק הִיָּה
חֶכֶם. אָמַר לוֹ, בְּנֻדְאִי, וְכֶף
הַצֵּטְרָף לְדַעַת כָּל דְּרָכֵי אוֹתוֹ
הַשׁוֹר, וְאִם לֹא יוֹדַע אוֹתָם, לֹא
יְכוּל לַעֲשׂוֹת כְּשִׁפְיוֹ וְקִסְמוֹ. אָמַר
רַבִּי יוֹסִי, וְנֻדְאִי כֶּף הוּא, וְנֻאָה
אֲמַרְתָּ. וְכַח אוֹתוֹ הַשׁוֹר
מְכַשְׁמְכְרִיזִים עַל הַתְּבוּאָה. כָּל
אוֹתָם יָמִים שְׁמַכְרִיזִים וְכָל הַיָּמִים
שְׁמַכְרִיזִים עַל רוּחוֹת בְּנֵי אָדָם,
וְהֵם יָמֵי נִסְן, וַיְמֵי תְּשַׁרֵּי, וְהָרִי
נִתְבָּאָר.

רַבִּי יִצְחָק וְרַבִּי יְהוּדָה הָיוּ אֲזָלִי בְּאוּרְחָא,
הוֹלְכִים בְּדֶרֶךְ. הִגִּיעוּ לְאוֹתוֹ
מְקוֹם שֶׁל כֶּפֶר סַכְנִין, שֶׁהָיָה שָׁם
רַב הַמְּנוּנָא סָבָא, אֲתֵאָרְחוּ בְּאִתְתָּא דִּילֵיהּ,
אֲשֵׁתוֹ, שֶׁהָיָה לָהּ בֵּן אַחַד קִטָּן,
וְכָל הַיּוֹם הָיָה בְּבֵית הַסֶּפֶר. אוֹתוֹ
יוֹם עָלָה מִבֵּית הַסֶּפֶר וּבֹא
הַבֵּיתָה, רָאָה אֶת אוֹתָם הַחֲכָמִים.
אָמְרָה לוֹ אִמּוֹ, הַתְּקַרְב לַגְּבָרִים
הָעֲלִיּוֹנִים הַלְלוּ וְתִרְוִיחַ מֵהֶם
בְּרַכּוֹת. קָרַב אֲלֵיהֶם, וְעַד שֶׁלֹּא
קָרַב, חָזַר לְאַחֹר. אָמַר לְאִמּוֹ,
אֵינִי רוֹצֵה לְקָרַב אֲלֵיהֶם, שֶׁהָרִי
יוֹם זֶה לֹא קָרְאוּ קְרִיאַת שְׁמַע,
הוּא בְּנֵדוּי כָּל אוֹתוֹ הַיּוֹם.

לְהֵיּוֹא דְנַפְקָא מַגִּיהֶנּוּם, דְּקִיַּמָּא
תָּא חֲזִי, הֵהוּא שְׁטֵן עַלְאָה נַחִית כְּמָה
דְּאוּקְמוּהָ, דְּאַגְלִים בְּדִיוּקְנָא דְשׁוֹר, וְכָל
אֵינּוֹן רוּחִין בִּישִׁין, דְּאַתְדָּנוּ לְאַעְלָא בְּגִיהֶנּוּם,
לְחִיף לֹון בְּרַגְעָא חֲדָא, וְחֲטֵף לֹון, וְנַחִית וַיְהִיב
לֹון לְדוּמָה, לְבַתֵּר דְּבַלַע לֹון. וְדָא הוּא דְכְּתִיב,
וַיֹּאמֶר מוֹאֵב אֶל יִקְנִי מִדֵּין עֵפֶה לְלַחֲכוֹ הַקֶּהֱל
אֶת כָּל סְבִיבּוֹתֵינוּ כְּלַחֲף הַשׁוֹר, דְּאַשְׁתְּמוּדַע,
הַשׁוֹר דְּקִיַּמָּא לְבִישׁ עַל כָּל בְּנֵי עַלְמָא. אֶת
יִרְק הַשְּׂדֵה, אֵינּוֹן רוּחִין דְּבְנֵי נְשָׂא, דְּאֵינּוֹן
יִרְק הַשְּׂדֵה. הַשְּׂדֵה, הֵהוּא שְׂדֵה דְּאַשְׁתְּמוּדַע.

אָמַר רַבִּי יוֹסִי, אִי הָכִי, חֲפִים הָוּה בְּלֶק. אָמַר
לִיָּה וְנֻדְאִי, וְהָכִי אֲצִטְרִיף לִיָּה לְמַנְדַּע כָּל
אַרְחוּי דְּהֵהוּא שׁוֹר, וְאִי לֹא יְדַעֵי לְהוּ, לֹא
יְכִיל לְמַעַבַּד חֲרָשׁוּי וְקִסְמוֹי. אָמַר רַבִּי יוֹסִי
וְנֻדְאִי הָכִי הוּא, וְיֻאֹת אֲמַרְתָּ. וְתוּקְפִיָּה דְּהֵהוּא
שׁוֹר, מְכִי מְכְרִיזוֹ עַל הַתְּבוּאָה. (כַּאן חֲסֵר) כָּל
אֵינּוֹן יוֹמִין דְּמְכְרִיזִין וְכָל יוֹמִין דְּמְכְרִיזִי עַל
רוּחֵיהוֹן דְּבְנֵי נְשָׂא. וְאֵינּוֹן יוֹמֵי נִסְן, וְיוֹמֵי
תְּשַׁרֵּי, וְהָא אֲתַמַּר.

רַבִּי יִצְחָק וְרַבִּי יְהוּדָה הָיוּ אֲזָלִי בְּאוּרְחָא,
מְטוֹ לְהֵהוּא אַתֵּר דְּכֶפֶר סַכְנִין, דְּהָוָה תַּמָּן
רַב הַמְּנוּנָא סָבָא, אֲתֵאָרְחוּ בְּאִתְתָּא דִּילֵיהּ,
דְּהָוָה לָהּ בְּרָא חֲדָא זַעֲיָרָא, וְכָל יוֹמָא הָוָה
בְּבֵי סַפְרָא, הֵהוּא יוֹמָא סְלִיק מִבֵּי סַפְרָא, וְאַתָּא
לְבֵיתָא, חָמָא לֹון לְאַלִּין חֲפִימִין. אָמְרָה לִיָּה
אֲמִיָּה, קָרִיב לְגַבִּי אֲלִין גּוּבְרִין עַלְאִין וְתִרְוּוּחַ
מַנְיָהוּ בְּרַכְאָן. קָרִיב לְגַבִּיָּהוּ, עַד לֹא קָרִיב,
אַהֲדַר לְאַחֹרָא. אָמַר לִיָּה לְאֲמִיָּה, לֹא בְּעֵינָא
לְקָרְבָא לְגַבִּיָּהוּ. דְּהָא יוֹמָא דָּא לֹא קָרוּ קְרִיאַת
שְׁמַע, וְהָכִי אוֹלְפִי לִי, כָּל מָאן דְּלֹא קָרִי קְרִיאַת
שְׁמַע בְּעוֹנְתִיָּה, בְּנֵדוּי הוּא כָּל הֵהוּא יוֹמָא.

וְכֶף לְמַדּוּנֵי, כָּל מִי שֶׁלֹּא קָרָא קְרִיאַת שְׁמַע בְּעוֹנְתָהּ, הוּא בְּנֵדוּי כָּל אוֹתוֹ הַיּוֹם.

שָׁמְעוּ הֵם וּתְוֹהוּ, אָרִימוּ יְדִייהוּ וּבְרִיכוּ לֵיהּ. אָמְרוּ וּדְאֵי הָכִי הוּא. וְיֻמָּא דָא אֲשֶׁתְּדִלְנָא בְּהַדֵּי חֲתָן וּכְלָהּ, דְּלֹא הָוָה לֹוֹן צְרַכְיִיהוּ, וְהוּוּ מִתְאַחֲרֵן לְאַזְדִּיּוּגָא, וְלֹא הָוָה בַּר נָשׁ לְאַשְׁתְּדִלָּא עַלִּייהוּ, וְאַנָּן אֲשֶׁתְּדִלְנָא בְּהוּ, וְלֹא קָרִינָן קָרִיאַת שְׁמַע בְּעוֹנְתִּיהַ, וּמֵאֲן דְּאַתְעַסֵּק בַּמְצוּהָ, פִּטְוֵר מִן הַמְצוּהָ. אָמְרוּ לֵיהּ, בְּרִי, בְּמָה יִדְעַת. אָמַר לֵיהּ, בְּרִיחָא דְּלְבוּשֵׁיכוּ יִדְעָנָא, פִּד קָרִיבְנָא לְגַבִּיכוּ. תְּוֹוְהוּ. יִתְבוּ, נְטִלוּ יְדִייהוּ וּכְרִיכוּ רַפְתָּא.

רַבִּי יְהוּדָה הוּוּ יְדוּי מְלוּכְלָכָן, וְנָטִיל יְדוּי, וּבְרִיךְ עַד לֹא נָטִיל. אָמַר לְהוּ, אֵי תְלַמִּידֵי דְרַב שְׁמַעְיָה חֲסִידָא אַתּוֹן, לֹא הָוָה לְכוּ לְבִרְכָא בְּיָדִים מְזוּהָמוֹת, וּמֵאֲן דְּבְרִיךְ בְּיָדִים מְזוּהָמוֹת, חַיִּיב מִיתָה.

פְּתַח אוֹתוּ תִינּוּק וְאָמַר, (שְׁמוֹת ל) בְּבֹאֵם אֶל אֱהֵל מוֹעֵד יִרְחָצוּ מִיָּם וְלֹא יִמְתּוּ וְגו'. לְמַדְנּוּ מִפְּסוּק זֶה, שְׁמִי שְׁלֹא חוֹשֵׁשׁ לָזֶה וְיִתְרָאָה לְפָנָי הַמֶּלֶךְ בְּיָדִים מְזוּהָמוֹת, חַיִּב מִיתָה. מָה הַטַּעַם? מִשּׁוּם שְׂדֵי הָאָדָם יוֹשְׁבִים בְּרוּמוֹ שֶׁל עוֹלָם. אֲצַבֵּעַ אַחַת יֵשׁ בְּיַד הָאָדָם, וְהִיא הָאֲצַבֵּעַ שֶׁהָרִים מִשָּׁה.

בְּתוֹב (שם כו) וְעִשִׂית בְּרִיחִם עֲצִי שְׁטִיִּם חֲמִשָּׁה לְקִרְשֵׁי צֹלַע הַמִּשְׁכָּן הָאֶחָד וְחֲמִשָּׁה בְּרִיחִם לְקִרְשֵׁי צֹלַע הַמִּשְׁכָּן הַשֵּׁנִית. וְכַתוּב וְהַבְּרִיחַ הַתִּיכוֹן בְּתוֹף הַקִּרְשִׁים מִבְּרִיחַ מִן הַקִּצָּה. וְאֵם תֹּאמַר שְׂאוֹתוֹ בְּרִיחַ הַתִּיכוֹן הוּא אַחַר, שְׁלֹא הָיָה בְּכָלֵל אוֹתָם חֲמִשָּׁה - לֹא כֹּף. אֲלֹא אוֹתוֹ בְּרִיחַ הַתִּיכוֹן הָיָה מֵאוֹתָם חֲמִשָּׁה, שְׁנַיִם מִכָּאן וּשְׁנַיִם מִכָּאן וְאֶחָד בְּאֲמָצֵעַ. הָרִי הָיָה בְּרִיחַ הַתִּיכוֹן עֲמוּד יַעֲקֹב, סוּד מִשָּׁה. כִּנְגֵד זֶה חֲמֵשׁ אֲצַבְעוֹת בְּיַד

שָׁמְעוּ אֵינּוֹן, וְתְוֹוְהוּ, אָרִימוּ יְדִייהוּ וּבְרִיכוּ לֵיהּ. אָמְרוּ וּדְאֵי הָכִי הוּא. וְיֻמָּא דָא אֲשֶׁתְּדִלְנָא בְּהַדֵּי חֲתָן וּכְלָהּ, דְּלֹא הָוָה לֹוֹן צְרַכְיִיהוּ, וְהוּוּ מִתְאַחֲרֵן לְאַזְדִּיּוּגָא, וְלֹא הָוָה בַּר נָשׁ לְאַשְׁתְּדִלָּא עַלִּייהוּ, וְאַנָּן אֲשֶׁתְּדִלְנָא בְּהוּ, וְלֹא קָרִינָן קָרִיאַת שְׁמַע בְּעוֹנְתִּיהַ, וּמֵאֲן דְּאַתְעַסֵּק בַּמְצוּהָ, פִּטְוֵר מִן הַמְצוּהָ. אָמְרוּ לֵיהּ, בְּרִי, בְּמָה יִדְעַת. אָמַר לֵיהּ, בְּרִיחָא דְּלְבוּשֵׁיכוּ יִדְעָנָא, פִּד קָרִיבְנָא לְגַבִּיכוּ. תְּוֹוְהוּ. יִתְבוּ, נְטִלוּ יְדִייהוּ וּכְרִיכוּ רַפְתָּא.

רַבִּי יְהוּדָה הוּוּ יְדוּי מְלוּכְלָכָן, וְנָטִיל יְדוּי, וּבְרִיךְ עַד לֹא נָטִיל. אָמַר לְהוּ, אֵי תְלַמִּידֵי דְרַב שְׁמַעְיָה חֲסִידָא אַתּוֹן, לֹא הָוָה לְכוּ לְבִרְכָא בְּיָדִים מְזוּהָמוֹת, וּמֵאֲן דְּבְרִיךְ בְּיָדִים מְזוּהָמוֹת, חַיִּיב מִיתָה.

פְּתַח הֵהוּא יְנוּקָא וְאָמַר, (שְׁמוֹת ל) בְּבֹאֵם אֶל אֱהֵל מוֹעֵד יִרְחָצוּ מִיָּם וְלֹא יִמְתּוּ וְגו'. יִלְפִינָן מֵהֵאֵי קָרָא, דְּמֵאֲן דְּלֹא חָיִישׁ לְהֵאֵי, וְיִתְחַזִּי קָמִי מְלַפָּא בִּידִין מְזוּהָמָן, חַיִּיב מִיתָא. מָאֵי טַעְמָא. בְּגִין דִּידוּי דְּבַר נָשׁ יִתְבִּין בְּרוּמוֹ שֶׁל עוֹלָם. אֲצַבֵּעַ חָדָא אֵית בִּידָא דְּבַר נָשׁ, וְאִיהוּ אֲצַבֵּעַ דְּאַרְמָא מִשָּׁה.

בְּתוֹב (שם כו) וְעִשִׂית בְּרִיחִם עֲצִי שְׁטִיִּם חֲמִשָּׁה לְקִרְשֵׁי צֹלַע הַמִּשְׁכָּן הָאֶחָד וְחֲמִשָּׁה בְּרִיחִם לְקִרְשֵׁי צֹלַע הַמִּשְׁכָּן הַשֵּׁנִית. וְכַתִּיב וְהַבְּרִיחַ הַתִּיכוֹן בְּתוֹף הַקִּרְשִׁים מִבְּרִיחַ מִן הַקִּצָּה אֶל הַקִּצָּה. וְאֵי תִימָא, דִּהֵהוּא בְּרִיחַ הַתִּיכוֹן אַחֲרָא הוּא, דְּלֹא הָוָה בְּכָלֵל דְּאֵינּוֹן חֲמִשָּׁה. לֹאוּ הָכִי. אֲלֹא הֵהוּא בְּרִיחַ הַתִּיכוֹן, מֵאֵינּוֹן חֲמִשָּׁה הָוָה. תִּרִין מִכָּאן, וְתִרִין מִכָּאן, וְאֶחָד בְּאֲמָצֵיתָא. הָא הָוָה בְּרִיחַ הַתִּיכוֹן, עֲמוּדָא דְיַעֲקֹב, רְזָא דְמִשָּׁה, (דף קפ"ו ע"ב) לְקַבֵּל

דָא, חֲמֵשׁ אֲצַבְעָאן בִּידָא דְּבַר נָשׁ. וְהַבְּרִיחַ הַתִּיכוֹן בְּאֲמָצֵיתָא,

רַב וְעֵלְאָה מִכָּל־אֵלֶּיךָ בֵּיהּ קַיִמִיךָ אָדָם. וְשִׁמְרָתְךָ הַתִּיכּוֹת בְּחַבְרֵיךָ.
 גְּדוּל וְעֵלְיוֹן מֵהַכֹּל, בּוֹ עוֹמְדִים
 שְׁאֵר הָאֲחָרִים.
 וְהֵם חֲמִשָּׁה בְּרִיחִים, שְׁנֹקְרָאִים
 חֲמִשׁ מְאוֹת שָׁנִים, שְׁהוּלֵךְ בְּהֵם
 עֵץ הַחַיִּים. וּבְרִית קֹדֶשׁ מִתְעוֹרֵר
 (נמוּל) בְּחֲמִשׁ אֲצַבְעוֹת הַיָּדִים,
 וְדָבָר (נִסְתָּר) תְּמָה הוּא עַל מָה
 שְׁאִמְרָתָּה. וְלִכְּנֵן כָּל בְּרָכוֹת הַפֶּה
 תְּלוּיּוֹת בְּאֲצַבְעוֹת. פְּרִישֵׁת יְדֵי
 מֹשֶׁה עַל זֶה הָיְתָה.

אִי כָּל דָּא אֵית בְּהוּ, לִית דִּינָא לְמַהוּי בְּנִקְיוֹ,
 פֶּד מְבָרְכִין בְּהוּ לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. בְּגִין
 דְּבָהוּ, וּבְדוּגְמָא דְּלֵהוּן, מִתְבָּרַךְ שְׁמָא קְדִישָׁא.
 וְעַל דָּא אַתּוֹן דְּחֲכָמִיתוּ טוּבָא, הֵיךְ לָא
 אֲשַׁגְחָתוֹן לְהָאִי. וְלָא שְׁמִשְׁתּוֹן לְרַבִּי שְׁמַעְיָה
 חֲסִידָא, וְאִיהוּ אָמַר, כָּל טְנוּפָא, וְכָל לְכַלּוּכָא,
 סְלִיקוּ לִיהּ לְסִטְרָא אַחְרָא, דְּהָא סִטְרָא אַחְרָא
 מֵהָאִי טְנוּפָא וְלְכַלּוּכָא אַתְּזֵן. וְעַל דָּא מִים
 אַחְרוּנִים חוּבָה, וְחוּבָה אֵינוֹן.

תְּוֹדוֹהוּ וְלָא יִכִּילוּ לְמַלְלָא. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה,
 בְּרִי, שְׁמָא דְּאֲבוּךָ מָאן הוּא. שְׁתִּיק
 יַנּוּקָא רַגְעָא חֲדָא, קָם לְגַבְיָהּ אַמִּיהּ וְנָשַׁק לָהּ,
 אָמַר לָהּ אַמִּי, עַל אַבָּא שְׁאִילוּ לִי אֵלִין חֲפִימִין,
 אִימָא לוֹן. אַמְרָה לִיהּ אִימִיהּ, בְּרִי, בְּדַקַּת לְהוּ.
 אָמַר הָא בְּדַקִּית, וְלָא אֲשַׁכַּחִית כְּדָקָא יָאוּת.
 לְחִישָׁא לִיהּ אַמִּיהּ, וְאֵהָדָר לְגַבְיָיהוּ, אָמַר לְהוּ
 אַתּוֹן שְׁאֵלְתוֹן עַל אַבָּא, וְהָא אֲסַתְּלַק מֵעַלְמָא,
 וּבְכָל יוֹמָא דְּחֲסִידֵי קְדִישִׁין אֲזִלִּין בְּאַרְחָא,
 אִיהוּ טַיִיעָא אַבְתְּרִייהוּ. וְאִי אַתּוֹן קְדִישִׁי
 עֵלְיוֹנִין, הֵיךְ לָא אֲשַׁכַּחְתּוֹן לִיהּ, אֲזִיל טַיִיעָא
 אַבְתְּרִיכוּ.

אֲבָרְךָ בְּקַדְמִיתָא חֲמִינָא בְּכוּ, וְהִשְׁתָּא חֲמִינָא
 בְּכוּ, דְּאֲבָא לָא חֲמָא חֲמָרָא דְּלָא (ס"א דלחני)
 טַעִין אַבְתְּרִיהּ חֲמָרָא, לְמַסְבַּל עוּלָא
 דְּאוּרִייתָא. וּפִיּוֹן דְּלָא זְכִיתּוֹן דְּאֲבָא יְטַעוֹן
 שְׁלָא זְכִיתָם שְׁאֲבָא יְטַעֵן אַחְרִיכֶם, לָא אֲמַר לְכֶם מִיהוּ אַבָּא.

אם כל זה יש בהם, אין דין להיות
 בְּנִקְיוֹן כְּשִׁמְבָרְכִים אֶת הַקְּדוֹשׁ
 בְּרוּךְ הוּא, מִשּׁוּם שְׂבָהֶם
 וּבְדַגְמָתָם מִתְבָּרַךְ הַשֵּׁם הַקְּדוֹשׁ.
 וְלִכְּנֵן אַתָּם שְׁחַכְמִים אַתֶּם הַרְבֵּה,
 אִיךְ לָא הִשְׁבַּחְתֶּם לְזֶה? וְלָא
 שְׁמִשְׁתֶּם אֶת רַבִּי שְׁמַעְיָה הַחֲסִיד,
 וְהוּא אָמַר שְׂכַל טְנוּפָא וְכָל לְכַלּוּפָא
 הָעוֹלָהוּ לְצַד הָאֲחֵר, שְׁתַּרְי הַצַּד
 הָאֲחֵר נִזּוֹן מֵהַטְנוּפָא וְהִלְכְלוּפָא
 הַזֶּה, וְעַל זֶה מִים אַחְרוּנִים חוּבָה,
 וְחוּבָה הֵם! ?
 תְּמָהוּ וְלָא יִכִּלוּ לְדַבֵּר. אָמַר רַבִּי
 יְהוּדָה, בְּנִי, מֵהוּ שֵׁם אָבִיךָ? שְׁתַּק
 הַתִּינוּקָא רַגְעָא אַחַד, עֲמַד לְפָנַי אֲמוֹ
 וְנָשַׁק לָהּ. אָמַר לָהּ, אַמִּי, עַל אַבָּא
 שְׁאִילוּ הַחֲכָמִים הַלְלוּ, הָאֵם אֲמַר
 לְהֵם? אַמְרָה לוֹ אֲמוֹ, בְּנִי, בְּדַקַּת
 אוֹתָם? אָמַר, הֵרִי בְּדַקְתִּי וְלָא
 מִצָּאִיתִם כְּרִאוּי. לְחַשָּׁה לוֹ אֲמוֹ
 וְחִזַּר אֲלֵיהֶם. אָמַר לְהֵם, אַתֶּם
 שְׁאֵלְתֶם עַל אַבָּא, וְהֵרִי הִסְתַּלַּק
 מֵהָעוֹלָם, וּבְכָל יוֹם שְׁחַסִּידִים
 קְדוֹשִׁים הוֹלְכִים בְּדֶרֶךְ, הוּא
 סוֹחֵר אַחְרֵיהֶם. וְאִם אַתֶּם
 קְדוֹשִׁים עֵלְיוֹנִים, אִיךְ לָא
 מִצָּאֶתֶם אוֹתוֹ, הֵלֶךְ הַסּוֹחֵר
 אַחְרֵיכֶם?

אֲבָרְךָ בַּהֲתַחֲלָה רְאִיתִי בְּכֶם, וְכַעַת
 רְאִיתִי בְּכֶם, שְׁאֲבָא לָא רָאָה
 חֲמוּר שְׁלָא (שְׁחִיחָה) טַעֵן אַחְרָיו
 חֲמוּר לְסַבַּל עַל הַתּוֹרָה. כִּיּוֹן
 אָמַר רַבִּי יְהוּדָה לְרַבִּי יִצְחָק, כְּנִדְמָה

אֲבִתְרֵיכּוֹ, לֹא אֵימָא מָאן הוּא אַבָּא. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה לְרַבִּי יִצְחָק, כַּדְדָּמִי לָן, הָאִי יִנּוּקָא לָאוּ בַר נֶשׁ הוּא. אַכְלוּ. וְהָהוּא יִנּוּקָא הָוֵה אָמַר מַלִּי דְאוּרֵייתָא, וְחִדּוּשֵׁי אוּרֵייתָא. אָמְרוּ, הֵב וְנִבְרִיךְ. אָמַר לְהוּ, יְאוּת אֲמַרְתּוּן. בְּגִין דְשִׂמְא קַדִּישָׁא לֹא מִתְבָּרַךְ בְּבִרְכָה דָא, אֲלֵא בְהִזְמַנָּה. פְּתַח וְאָמַר, (תהלים לד) אֲבִרְכָה אֶת יְיָ בְּכָל עֵת וְגו'.

וְכִי מַה חֲמָא דְוֹד לִוְמַר אֲבִרְכָה אֶת יְיָ. אֲלֵא, חֲמָא דְוֹד דְבַעֵי הִזְמַנָּה, וְאָמַר אֲבִרְכָה. בְּגִין דְבִשְׁעֵתָא דְבַר נֶשׁ יִתִּיב עַל פְּתוּרָא, שְׂכִינְתָא קַיִימָא תַּמָּן, וְסִטְרָא אַחְרָא קַיִימָא תַּמָּן. כַּד אֲזַמִּין בַּר נֶשׁ לְבִרְכָא לְקוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא, שְׂכִינְתָא אֲתַתְקַנְתָּ (נ"א בְּהִזְמַנָּה דָא) לְגַבֵּי עֵילָא, לְקַבְּלָא בְּרַכָּאן, וְסִטְרָא אַחְרָא אֲתַכְפִּיֵיא. (נ"א וְאִי אֲתַתְקַנְתָּ בְּבִרְכַתָּא לְגַבֵּי עֵילָא, וְסִטְרָא אַחְרָא לָאוּ אִיהוּ בְּכֵלְלָא) וְאִי לֹא אֲזַמִּין בַּר נֶשׁ לְבִרְכָא לְקוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא, סִטְרָא אַחְרָא שְׂמַע וּמְכַשְׁפָּשָׁא לְמַהוּי לִיָּה חוּלְקָא בְּהֵיָא בְּרַכָּה.

וְאִי תֵימָא, בְּשָׂאֵר בְּרַכָּאן אֲמַאי לֹא אִית הִזְמַנָּה. אֲלֵא הֵהוּא מְלָה דְבִרְכָה, דְקָא מְבָרְכִין עָלֶיהָ, אִיהוּ הִזְמַנָּה. וְתָא חֲזִי דְהָכִי הוּא, דְהָאִי דְמְבָרַךְ עַל פְּרִי, הֵהוּא פְּרִי אִיהוּ הִזְמַנָּה, וּמְבָרְכִין עָלֶיהָ. וְלִית לִיָּה חוּלְקָא לְסִטְרָא אַחְרָא. וְקוּדְם דָּא, דְהָוֵה הֵהוּא פְּרִי בְרִשׁוֹת דְסִטְרָא אַחְרָא, לֹא מְבָרְכִין עָלֶיהָ. וְכַתִּיב (ויקרא יט) לֹא יֵאָכֵל, בְּגִין דְלֹא יִבְרַכּוּן עַל הֵהוּא פְּרִי, וְלֹא יִתְבָּרַךְ סִטְרָא אַחְרָא. פִּיּוֹן דְנִפְק מִרְשׁוּתֵיהָ, יֵאָכֵל, וּמְבָרְכִין עָלֶיהָ. וְאִיהוּ הִזְמַנָּה לְבִרְכַתָּא. וְכֵן כָּל מִילִין דְעֵלְמָא דְקָא מְבָרְכִין עָלֶיהָ. כְּלֵהוּ הִזְמַנָּה לְבִרְכַתָּא. וְלִית בְּהוּ חוּלְקָא לְסִטְרָא אַחְרָא.

וְאִי תֵימָא, אוֹף הָכִי לְבִרְכַתָּא זְמוּן פְּסָא דְבִרְכַתָּא הָוֵה הִזְמַנָּה, אֲמַאי הֵב וְנִבְרִיךְ. אֲלֵא, הוּאִיל

לָנוּ, תִּינוּקָא זֶה אֵינוֹ בֶּן אָדָם. אַכְלוּ, וְאוֹתוֹ תִּינוּקָא הָיָה אוֹמֵר דְבָרֵי תוֹרָה וְחִדּוּשֵׁי תוֹרָה. אָמְרוּ, הֵבָּה נִבְרַךְ. אָמַר לְהֵם, נָאֵה אֲמַרְתֶּם, מִשּׁוּם שֶׁהַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ לֹא מִתְבָּרַךְ בְּבִרְכָה זֹו אֲלֵא בְהִזְמַנָּה. פְּתַח וְאָמַר, (תהלים לד) אֲבִרְכָה אֶת ה' כְּכָל עֵת וְגו'. וְכִי מַה רָאֵה דְוֹד לִוְמַר אֲבִרְכָה אֶת ה'? אֲלֵא רָאֵה דְוֹד שְׂצָרִיךְ הִזְמַנָּה, וְאָמַר אֲבִרְכָה. בְּגַלְל שְׂבַשְׁעָה שְׂאָדָם יוֹשֵׁב עַל שְׁלַחְנוֹ, הַשְׂכִּינָה עוֹמְדַת שָׁם, וְהִצַּד הָאֲחֵר עוֹמֵד שָׁם. כְּשֶׁמְזַמֵּן הָאָדָם לְבָרַךְ אֶת הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, הַשְׂכִּינָה מִתְתַקַּנַת (בְּהִזְמַנָּה זו) לְגַבֵּי מַעְלָה לְקַבֵּל בְּרִכוֹת, וְהִצַּד הָאֲחֵר מִתְכּוֹפֵף. (וְאֵם נִתְקַנַת בְּבִרְכוֹת לְגַבֵּי מַעְלָה וְהִצַּד הָאֲחֵר אֵינוֹ בְּכֵלְל) וְאֵם לֹא מְזַמִּין הָאָדָם לְבָרַךְ אֶת הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, הִצַּד הָאֲחֵר שׁוֹמֵעַ וּמְכַשְׁפֵּשׁ לְהִיּוֹת לוֹ חֵלֶק בְּאוֹתָהּ בְּרַכָּה.

וְאֵם תֵּאמַר, לְמַה אֵין הִזְמַנָּה בְּשָׂאֵר הַבְּרִכוֹת? אֲלֵא אוֹתוֹ דְבַר הַבְּרַכָּה שְׂמְבָרְכִים עָלָיו, הוּא הִזְמַנָּה. וְכֵא וְרָאֵה שְׂכַף זֶה, שְׂזָה שְׂמְבָרַךְ עַל הַפְּרִי, אוֹתוֹ פְּרִי הוּא הִזְמַנָּה וּמְבָרְכִים עָלָיו, וְאֵין לוֹ חֵלֶק לְצַד הָאֲחֵר. וְקִדְם זֶה שְׂהִיָּה אוֹתוֹ פְּרִי בְרִשׁוֹת הִצַּד הָאֲחֵר, לֹא מְבָרְכִים עָלָיו, וְכַתּוּב (ויקרא יט) לֹא יֵאָכֵל, בְּשִׁבִיל שְׂלֵא יִבְרַכּוּ עַל אוֹתוֹ הַפְּרִי וְלֹא יִתְבָּרַךְ הִצַּד הָאֲחֵר. פִּיּוֹן שְׂיֵצָא מִרְשׁוֹתוֹ, יֵאָכֵל, וּמְבָרְכִים עָלָיו. וְהִיא הִזְמַנָּה לְבִרְכָה. וְכֵן כָּל דְבָרֵי הָעוֹלָם שְׂמְבָרְכִים עָלֵיהֶם, כָּלֶם הִזְמַנָּה לְבִרְכָה, וְאֵין בְּהֵם חֵלֶק לְצַד הָאֲחֵר.

וְאֵם תֵּאמַר, אָף כֵּן לְבִרְכַתָּא זְמוּן כּוּס בְּרַכָּה הִיְתָה הִזְמַנָּה, מִדּוּעַ הֵבָּה וְנִבְרַךְ? אֲלֵא הוּאִיל

וּבְקַדְמִיתָא כַּד הָוֵה שְׂתִי,

ובתחלה כשהיה שוטה אמר "בורא פרי הגפן", הרי זה היה הזמנה. וכעת לברכת המזון צריכים שנוי להזמנה אחרת, שהרי כוס זו הוא לקדוש-ברוך-הוא, ולא למזון, ומשום זה צריך הזמנת הפה.

ואם תאמר, נברך שאכלנו משלו זוהי הזמנה, ברוך שאכלנו משלו זוהי ברכה - כף זה בודאי. אבל נברך זוהי הזמנה אחרת, הזמנה של בורא פרי הגפן. (של הפה) שהקודמת היא ההזמנה לכוס של ברכה סתם. וכוס זו, פיון שנטל, היא הזמנה אחרת במלת נברך לגבי עולם העליון, שכל מזונות וברכות יוצאות משם. ומשום זה הוא בדרך נסתר שעולם העליון הוא נסתר ואין אליו הזמנה, אלא בדרגה זו פוס ברכה. (שבמלת ברה) אמר רבי יהודה, אשרי חלקנו שמיים העולם עד כעת לא שמענו דברים אלו, ודאי הרי אמרנו שזה אינו פן אדם.

אמר לו, בן, מלאך ה', אהוב, מה שאמרת ועשית בריחם עצי שטים חמשה לקרשי צלע המשכן וגו', וחמשה בריחם וגו', וריחם לירכתים ימה - הרי הרבה בריחים יש פאן, וידיים הם שטים. אמר לו, זהו שאמרנו, מפי האדם נשמע מיהו. אבל הואיל ולא השגחתם - אני אומר.

פתח ואמר, (קהלת ב) החכם עיניו בראשו וגו'. וכי איפה עיניו של האדם? אלא בראשו! שמהו ציא את החכם יותר מכל בני העולם?! אלא הפסוק כף הוא בודאי. שלמדנו, לא ילך אדם בגלוי ראש ארבע אמות. מה הטעם? ששכינה שורה על ראשו, וכל חכם עיניו ודבריו בראשו הם, באותו ששורה ועומד על ראשו.

אמר בורא פרי הגפן. הא הזמנה הוי. והשתא לברכת מזונא, בעינן שנוי, להזמנה אחרת, דהא כסא דא לקודשא בריהו הוא הוי, ולא למזונא, ובגין כך בעי הזמנה דפומא.

ואי תימא, נברך שאכלנו משלו, דא הוא הזמנה, ברוך שאכלנו דא הוא ברכה. הכי הוא ודאי. אבל נברך, הזמנה אחרת איהו, הזמנה דבורא פרי הגפן. (ס"א רפומא) דקדמיתא איהי הזמנה לכוס דברכה סתם. והאי כוס, פיון דאנטיל איהו הזמנה אחרת במלה דנברך לגבי עלמא עלאה דכל מזונין וברכאן מתמן נפקין, ובגין כך איהו בארז סתים, דעלמא עלאה סתים איהו, ולית לגביה הזמנה. אלא בדרגא דא כוס דברכה. (במלה דנברך) אמר רבי יהודה, זכאה חולקנא, דמן (דף קפ"ו ע"א) יומא דעלמא עד השתא, לא שמענא מלין אלין, ודאי הא אמינא דדא לאו בר נש איהו.

אמר ליה, ברא, מלאכא די, רחימא דיליה, האי דאמרת ועשית בריחם עצי שטים חמשה לקרשי צלע המשכן וגו', וחמשה בריחם וגו', וחמשה בריחם לירכתים ימה. הא בריחים טובא איפא הכא, וידיים אינון תריין. אמר ליה, דא הוא דאמריין, מפומיה דבר נש אשתמע מאן איהו. אבל הואיל ולא אשגחתון אנא אימא.

פתח ואמר, (קהלת ב) החכם עיניו בראשו וגו'. וכי באן אתר עינוי דבר נש, אלא בראשו, דילמא בגופו או בדרועיה, דאפיק לחכם יתיר מכל בני עלמא. אלא קרא הכי הוא ודאי, דתנן, לא יהך בר נש בגלוי דרישא ד' אמות. מאי טעמא. דשכינתא שריא על רישיה, וכל חכים, עינוי ומלוי בראשו אינון, ביהוה דשריא וקיימא על רישיה.

עניו בראשו וגו'. וכי איפה עיניו של האדם? אלא בראשו! שמהו ציא את החכם יותר מכל בני העולם?! אלא הפסוק כף הוא בודאי. שלמדנו, לא ילך אדם בגלוי ראש ארבע אמות. מה הטעם? ששכינה שורה על ראשו, וכל חכם עיניו ודבריו בראשו הם, באותו ששורה ועומד על ראשו.

וּבְשַׁעֲנֵינוּ שֵׁם, יָדַע שְׁאוֹתוֹ אוֹר
שְׂדוּלָק עַל רֵאשׁוֹ צְרִיף שְׁמֹן,
מִשׁוֹם שְׁגוּף הָאָדָם הַיָּא פְתִילָה,
וְאוֹר דּוֹלָק לְמַעְלָה, וְשִׁלְמָה
הַמְלִיךָ צִוּחַ וְאָמַר: (שם ט) וְשִׁמֹן עַל
רֵאשֶׁף אֵל יַחֲסֹר, דְּהָא נְהוּרָא דְבְרֵאשׁוּ,
שְׂפֵרָאשׁוּ צְרִיף שְׁמֹן וְאוֹתָם
מַעֲשִׂים טוֹבִים. וְלִכְן הִחֲכַם עֵינָיו
בְּרֵאשׁוּ, וְלֹא בַמְּקוֹם אַחֵר.

אַתָּם חֲכָמִים, וְדָאֵי הַשְׂכִּינָה
שׁוּרָה עַל רֵאשִׁיכָם, אֵיךְ לֹא
הַשְׁגַּחְתֶּם לָזֶה? שְׂכַתוֹב וְעִשִׂית
בְּרִיחָם וְגו', לְקַרְשֵׁי צִלַע הַמִּשְׁפָּן
הָאֶחָד. וְחִמְשָׁה בְּרִיחָם לְקַרְשֵׁי
צִלַע הַמִּשְׁפָּן הַשְּׁנִית. הָאֶחָד
וְהַשְּׁנִית אָמַר הַפְּסוּק, שְׁלִישִׁית
וּרְבִיעִית לֹא אָמַר הַפְּסוּק. שְׁהָרִי
אֶחָד וְשְׁנִית נַחֲשָׁבִים לְשְׁנֵי
צְדָדִים, וּמִשׁוֹם זֶה הִחֲשָׁבוֹן בְּשְׁנֵי
אַלָּה.

בְּאֵי הֵם וּנְשַׁקוּהוּ. (בַּתְּחִלָּה) בְּכָה
רְבִי יְהוּדָה וְאָמַר, רְבִי שְׁמַעוֹן,
אֲשֶׁרִי חִלְקָךְ! אֲשֶׁרִי הַדּוֹר! שְׁהָרִי
בְּזַכּוּתְךָ אֶפְלוּ תִינּוּקוֹת שֶׁל בֵּית
רַבָּן הֵם סְלַעִים רַמִּים תְּקִיפִים.
בָּאָה אִמּוֹ. אָמְרָה לָהֶם, רַבּוֹתֵי,
בְּבִקְשָׁה מִכֶּם אֵל תִּשְׁגִּיחוּ עַל בְּנֵי,
אֵלָּא רַק בְּעֵין טוֹבָה. אָמְרוּ לָהּ,
אֲשֶׁרִי חִלְקָךְ אֵשָׁה כְּשָׂרָה, אֵשָׁה
בְּרוּרָה מִכָּל שְׂאָר הַנָּשִׁים, שְׁהָרִי
הַקְּדוּשׁ בְּרוּף הוּא בְּרַר חִלְקָךְ
וְהָרִים דְּגִלְף עַל כָּל שְׂאָר נְשׁוֹת
הָעוֹלָם!

אָמַר הַתִּינּוּק, אֲנִי לֹא פוֹחַד מֵעֵין
רְעָה, שְׁכֵן דָּג גְּדוֹל וְנִכְבָּד אֲנִי,
וְדָג לֹא פוֹחַד מֵעֵין רְעָה, שְׂכַתוֹב
(בְּרֵאשִׁית מ"ח) וַיִּדְגּוּ לְרַב בְּקֶרֶב
הָאֲרֶץ. מַה זֶה לְרַב? לְרַבּוֹת עַל
הָעֵין. וְשְׁנִינּוּ, מַה דְּגֵי הַיָּם הַמַּיִם
מִכְּסִים עֲלֵיהֶם וְאֵין עֵין רְעָה וְכו'.
לְרַב וְדָאֵי, בְּקֶרֶב הָאֲרֶץ, בְּתוֹף
בְּנֵי הָאָדָם עַל הָאֲרֶץ. אָמְרוּ, בֶּן,
מִלְּאָף ה', אֵין בְּנוֹ עֵין רְעָה, וְלֹא
מִצַּד עֵין רְעָה בְּאֵנוּ, וְהַקְּדוּשׁ

וְכַר עֵינָיו תִּמְן, לִינְדַע דְּהָהוּא נְהוּרָא דְאֶדְלִיק
עַל רֵישִׁיה, אֲצִטְרִיף לְמִשְׁחָא, בְּגִין דְּגוּפָא
דְּבַר נָשׁ אִיהוּ פְתִילָה, וְנְהוּרָא אֶדְלִיק לְעִילָא,
וְשִׁלְמָה מְלָכָא צְרוּחַ וְאָמַר, (קַהֲלַת ט) וְשִׁמֹן עַל
רֵאשֶׁף אֵל יַחֲסֹר, דְּהָא נְהוּרָא דְבְרֵאשׁוּ,
אֲצִטְרִיף לְמִשְׁחָא וְאֵינוֹן עוֹבְדִין טְבָאן. וְעַל
דָּא הִחֲכַם עֵינָיו בְּרֵאשׁוּ, וְלֹא בַאֲתֵר אַחֵרָא.

אַתָּוֹן חֲכָמִינ, וְדָאֵי שְׂכִינְתָא שְׂרִייא עַל
רֵישִׁיכּוֹ, הֵיךְ לֹא אֲשַׁגְחָתוֹן לְהָאֵי,
דְּכַתִּיב וְעִשִׂית בְּרִיחִים וְגו', לְקַרְשֵׁי צִלַע
הַמִּשְׁפָּן הָאֶחָד. וְחִמְשָׁה בְּרִיחִים לְקַרְשֵׁי צִלַע
הַמִּשְׁפָּן הַשְּׁנִית. הָאֶחָד וְהַשְּׁנִית אָמַר קְרָא,
שְׁלִישִׁית וּרְבִיעִית לֹא אָמַר קְרָא. דְּהָא אֶחָד
וְשְׁנִית, דָּא חֲשִׁיבּוּ דְתַרִין סְטָרִין, וּבְגִין כֶּף
עַבִיד חוּשְׁבָנָא בְתַרִין אֲלִין.

אַתָּו אֵינוֹן וּנְשַׁקוּהוּ, (כְּמִלְתָּא דְרַבִּי) בְּכָה רְבִי יְהוּדָה,
וְאָמַר, רְבִי שְׁמַעוֹן זַכָּאָה חוּלְקָךְ, זַכָּאָה
דְּרָא, דְּהָא בְּזַכּוּתְךָ אֶפְלוּ יַנּוּקֵי דְבֵי רַב, אֵינוֹן
טַנְרִין רַמָּאִין תְּקִיפִין. אַתָּאֵת אִמִּיה, אָמְרָה לוֹן
רַבּוֹתֵי, בְּמָטוֹ מַנְיִיכּוֹ, לֹא תִשְׁגַּחוּן עַל בְּרִי,
אֵלָּא בְּעֵינָא טְבָא. אָמְרוּ לָהּ, זַכָּאָה חוּלְקָךְ
אַתָּאֵת כְּשָׂרָה, אַתָּתָא בְּרִירָא מִכָּל שְׂאָר נָשִׁין,
דְּהָא קְדָשָׁא בְּרִיף הוּא בְּרִיר חוּלְקָךְ, וְאָרִים
דְּגִלְף עַל כָּל שְׂאָר נָשִׁין דְּעִלְמָא.

אָמַר יַנּוּקָא, אָנָּא לֹא מִסְתַּפִּינָא מֵעֵינָא
בִּישָׂא, דְּבַר נוּנָא רַבָּא וַיִּקְרָא אָנָּא,
וְנוּנָא לֹא דְחִיל מֵעֵינָא בִּישָׂא, דְּכַתִּיב, (בְּרֵאשִׁית
מ"ח) וַיִּדְגּוּ לְרַב בְּקֶרֶב הָאֲרֶץ, מָאֵי לְרַב,
לְאִסְגָּאָה עַל עֵינָא. וְתַנִּינּוּ, מַה דְּגִים דִּימָא,
מִיָּא חֲפִי עֲלִיהוֹן, וְלִית עֵינָא בִּישָׂא וְכו'.
לְרַב וְדָאֵי, בְּקֶרֶב הָאֲרֶץ, בְּגוֹ בְּנֵי אָנְשָׁא
עַל אֲרַעָא. אָמְרוּ, בְּרָא, מִלְּאָכָא דִּינִי, לִית
בְּנָא עֵינָא בִּישָׂא, וְלֹא מִסְטָרָא דְעֵינָא בִּישָׂא

ברוך הוא מכסה עליך בכנפיו.
פתח ואמר, (שם) המלאך הגאל
אתי מכל רע יברך וגו'. פסוק זה
אמר יעקב ברוח הקדש. אם
ברוח הקדש אמר אותו, סוד
חכמה יש בו. המלאך, קורא לו
מלאך, וקורא לו שמות אחרים.
מדוע נקרא כן מלאך? אלא
כשהוא שליח מלמעלה ומקבל
זהר מתוך אספקלריה שלמעלה,
(שא) שששם ברכים אבא ואמא
לזה, אומרים לה: בתי, לכי שמרי
ביתך! פקדי את ביתך! כך עשי
לביתך! לכי וזוני אותם. לכי,
שאותו עולם שלמטה מחכה לך,
בני ביתך מחכים למזון ממך!
הרי לך כל מה שתצטרכי למיהב
להם. ואז היא מלאך.

ואם תאמר, והרי בכמה מקומות
נקרא מלאך, ולא בא לזון
עולמות, ועוד, שבשם זה לא זן
את העולמות, אלא בשם של
השם - כך זה בודאי. כששליח
מתוך אבא ואמא, נקרא מלאך.
וכיון ששורה על מקומות, על
שני כרובים, שמו ה'.

בשנראה למשה בתחלה נקרא
מלאך. ליעקב לא נראה כך, אלא
בדגמא, שכתוב (שם בט) ורחל
באה. זו דמות של רחל אחרת,
שכתוב (ירמיה לא) כה אמר ה' קול
ברמה נשמע וגו', רחל מבכה על
בניה. ורחל באה, סתם. עם
הצאן, הדרגות שלה. אשר
לאביה, ודאי. וכלם נמנו
והתפקדו בידיה. פי רעה היא,
היא מנהיגה אותם ומפקדת
עליהם.

וכך כתוב במשה, (שמות א) וירא
מלאך ה' אליו בלפת אש. ואם
תאמר ששבח אברהם יותר, שלא
כתוב בו מלאך - אלא (בראשית יח)
וירא אליו ה' באלוני ממרא וגו'.
שם באברהם נראה לו אדני,

אתינו. וקודשא בריך הוא חפי עליך בגדפוי.
פתח ואמר (בראשית מח) המלאך הגואל אותי מכל
רע יברך וגו'. האי קרא אמר יעקב ברוח
קדשא, אי ברוח קדשא אמר ליה, רזא
דחכמתא אית ביה. המלאך, קרי ליה מלאך.
וקרי ליה שמהן אחרנין. הכא, אמאי אקרי
מלאך. אלא כד איהו שליחא מלעילא,
וקבילת זהרא מגו אספקלריא דלעילא, (ס"א
דכ"ד) דכדין מברכין לה אבא ואמא להאי, אמרי
לה ברותי, זילי נטורי ביתיך, פקידי לביתיך.
הכי עבידי לביתיך. זילי וזוני לון. דההוא
עלמא דלתתא מחפא לך, בני ביתך מחפאן
מזונא מנה, הא לך כל מה דתצטרכי למיהב
לון, כדין איהי מלאך.

ואי תימא, והא בכמה דוכתי אקרי מלאך,
ולא אתי למיזן עלמין. ועוד, דבשמא דא
לא זן עלמין, אלא בשמא דיי. הכי הוא ודאי,
כד שליח מגו אבא ואמא, אקרי מלאך, וכיון
דשארי על דוכתין, על תרין פרובין יי שמייה.
למשה כד אתחזי ליה בקדמיתא, אקרי (שמות ג)
מלאך. ליעקב לא אתחזי הכי, אלא
בדוגמא, דכתיב (בראשית כט) ורחל באה, דא
דיוקנא דרחל אתרא, דכתיב (ירמיה לא) כה אמר
יי קול ברמה נשמע וגו'. רחל מבכה על בניה.
ורחל באה סתם, עם הצאן דרגין דילה. אשר
לאביה ודאי. וכלהו אתמנון ואתפקדון
בידהא. פי רועה היא, איהי מנהיגא לון,
ואתפקדא עלייהו.

והכי (דף קפ"ז ע"ב) במשה כתיב, (שמות ג) וירא מלאך
יי אליו בלפת אש. ואי תימא נתיר הוא
שבחא דאברהם, דלא כתיב ביה מלאך, אלא
(בראשית יח) וירא אליו יי באלוני ממרא וגו'. התם
באברהם, אתחזי ליה אדני, באלף דלת, בגין

דְּבַהֲהוּא זְמַנָּא קַבִּיל בְּרִית, וּמַה דְּהוּה אֲתַפְסִי
עַד כְּעַן מַנִּיחַ, אֲתַחְזִי לִיה רַבּוּן וְשְׁלִיט, וְהַכִּי
אֲתַחְזִי, דְּהָא כְּדִין בְּהוּה דְּרָגָא אֲתַקְשֵׁר, וְלֹא
יִתִיר. וּבְגִין כֵּן, בְּשִׁמְא דְּאֲדוּן רַבּוּן עָלֵיהּ.

אָבֵר מֹשֶׁה דְּלֹא הוּה בִּיה פְּרוּדָא, דְּכַתִּיב (שמות

א) מֹשֶׁה מֹשֶׁה דְּלֹא פִּסְקָא טַעְמָא. כְּמַה

דְּכַתִּיב (בראשית כב) אַבְרָהָם אַבְרָהָם, דְּפִסְקָא

טַעְמָא. בְּגִין דְּהַשְׁתָּא שְׁלִים, מַה דְּלֹא הוּה

מְקַדְמַת דְּנָא. פְּרִישׁוּ אֵית בֵּין אַבְרָהָם

דְּהַשְׁתָּא, לְאַבְרָהָם דְּקַדְמִיתָא. אָבֵל מֹשֶׁה, מִיַּד

דְּאֲתִיילִיד, אֲסַפְקִלְרִיָּא דְּנַהֲרָא הוּת עַמִּיחַ,

דְּכַתִּיב (שמות ב) וַתֵּרָא אוֹתוֹ כִּי טוֹב הוּא. וְכַתִּיב

(בראשית א) וַיֵּרָא אֱלֹהִים אֶת הָאוֹר כִּי טוֹב. מֹשֶׁה

מִיַּד אֲתַקְשֵׁר בְּדְרָגָא דִּילֵיהּ וּבְגִין כֵּן מֹשֶׁה

מֹשֶׁה, וְלֹא אֲפִסְקִי טַעְמָא.

וְעַל דָּא לְגַבֵּי דְּמֹשֶׁה, אֲזַעִיר גְּרַמִּיחַ, דְּכַתִּיב

מִלֶּאֲדָּי יֵי. יַעֲקֹב קָרָא לִיה, בְּשַׁעֲתָא דְּהוּה

סָלִיק מִעֲלָמָא, מִלֶּאֲדָּי. מָאִי טַעְמָא. בְּגִין

דְּבַהֲהוּה שַׁעֲתָא הוּה יָרִית לָהּ, לְשִׁלְטָאָה. מֹשֶׁה

בְּחַיָּיו. יַעֲקֹב, לְבַתָּר דְּסָלִיק מִעֲלָמָא. מֹשֶׁה

בְּגוּפָא. יַעֲקֹב בְּרוּחָא. זַפְּאָה חוּלְקָא דְּמֹשֶׁה.

הַגּוּבָר אוֹתִי מִכָּל רַע, דְּלֹא אֲתַקְרִיב לְעַלְמִין

לְגַבֵּי סְטָרָא דְּרַע, וְלֹא יִכִּיל רַע

לְשִׁלְטָאָה בִּיה. יִבְרַךְ אֶת הַנְּעָרִים, כְּדִין יַעֲקֹב

הוּה מִתְקַן לְבִיתִיחַ, כְּפִר נֶשׁ דְּאֲזִיל לְבִיתָא

חֲדַתָּא, וּמִתְקַן לָהּ בְּתַקּוּנוֹי, וּמְקַשֵּׁט לָהּ

בְּקִשׁוּטוֹי. יִבְרַךְ אֶת הַנְּעָרִים, אֵינּוּן

דְּאֲשַׁתְּמוּדְעֵן, אֵינּוּן דְּאֲתַפְקְדֵן עַל עֲלָמָא,

לְאֲתַמְשַׁכָּא מַנְיִיחוּ בְּרַכָּאן, תְּרִין כְּרוּבִין אֵינּוּן.

וַיִּקְרָא בְּהֶם שְׁמִי, הַשְׁתָּא אֲתַקִּין בִּיתִיחַ, וְאִיהוּ

אֲסַתְלַק בְּדְרָגִיחַ, בְּגִין דְּחַבְּוּרָא בִּיעֲקֹב הוּי.

גוּפָא, אֲתַדְּבַק בְּאַתָּר דְּאַצְטְרִיךְ, וְתִרִין דְּרוּעִין

בְּהַדִּיחַ.

בְּאֶלְיָף דְּלִת, בְּגַלְל שְׁבָאוֹתוֹ זְמַן
קַבֵּל בְּרִית. וּמַה שְּׁעַד עַכְשָׁו
הַתְּכַסָּה מִמֶּנּוּ, נִרְאָה לוֹ רַבּוּן
וְשְׁלִיט, וְכֵן נִרְאָה, שְׁהָרִי אֲז
הַתְּקַשֵּׁר בְּאוֹתָהּ דְּרָגָה וְלֹא יוֹתֵר.
וּמִשּׁוּם זֶה בְּשֵׁם שֶׁל אֲדוּן רַבּוּן
עָלִיו.

אָבֵר מֹשֶׁה שֶׁלֹּא הִיחַ בּוֹ פְּרוּדָא,

שְׁפַתּוּב (שמות א) מֹשֶׁה מֹשֶׁה, שְׁאִין

טַעַם מִפְּסִיק, כְּמוֹ שְׁפַתּוּב (בראשית

כב) אַבְרָהָם אַבְרָהָם, שְׁמִפְּסִיק

הַטַּעַם, בְּגַלְל שְׁפַעֲתָא שְׁלֵם מַה

שֶׁלֹּא הִיחַ לְפָנָי כֵּן. יֵשׁ הַפְּרֵשׁ בֵּין

אַבְרָהָם הַנּוֹכַחִי לְבֵין אַבְרָהָם

שְׁבַתְחִלָּה. אָבֵל מֹשֶׁה, מִיַּד שְׁנוּלָד,

אֲסַפְקִלְרִיָּה הַמְאִירָה הִתְנַה עִמּוֹ,

שְׁפַתּוּב (שמות ב) וַתֵּרָא אוֹתוֹ כִּי טוֹב

הוּא. וְכַתּוּב (בראשית א) וַיֵּרָא אֱלֹהִים

אֶת הָאוֹר כִּי טוֹב. מִיַּד נִקְשֵׁר מֹשֶׁה

בְּדְרָגָתוֹ, וּמִשּׁוּם זֶה מֹשֶׁה מֹשֶׁה,

וְלֹא מִפְּסִיק הַטַּעַם.

וְכֵן לְגַבֵּי מֹשֶׁה הַקְּטִין עֲצֻמוֹ,

שְׁפַתּוּב מִלֶּאֲדָּי ה'. יַעֲקֹב קָרָא לוֹ

בְּשַׁעֲתָא שְׁהִיחַ מִסְתַּלַּק מִן הַעוֹלָם.

מִלֶּאֲדָּי, מַה הַטַּעַם? מִשּׁוּם

שְׁבָאוֹתָהּ שַׁעֲתָא הִיחַ יוֹרֵשׁ אוֹתָהּ

לְשִׁלְטָא. מֹשֶׁה בְּחַיָּיו. יַעֲקֹב לְאַחַר

שְׁהַסְתַּלַּק מִהַעוֹלָם. מֹשֶׁה בְּגוּפָא.

יַעֲקֹב בְּרוּחַ. אֲשֵׁרִי חִלְקוֹ שֶׁל

מֹשֶׁה.

הַגּוּבָר אֲתִי מִכָּל רַע, שֶׁלֹּא הַתְּקַרֵּב

לְעוֹלָמִים לְצַד הַרַע, וְלֹא יִכִּיל הַרַע

לְשִׁלְטָא בּוֹ. יִבְרַךְ אֶת הַנְּעָרִים, אֲז

יַעֲקֹב הִיחַ מִתְקַן אֶת בֵּיתוֹ כְּאֲדָם

שְׁהוּלָף לְבִית חֲדָשׁ וּמִתְקַנּוֹ

בְּתַקּוּנָיו וּמְקַשֵּׁטוֹ בְּקִשׁוּטוֹי. יִבְרַךְ

אֶת הַנְּעָרִים - אוֹתָם הַנּוֹדְעִים,

אוֹתָם שְׁנִפְקְדוּ עַל הַעוֹלָם לְמִשְׁפָּחָא

מִהֶם בְּרַכּוֹת, הֵם שְׁנֵי הַכְּרוּבִים.

וַיִּקְרָא בְּהֶם שְׁמִי, כְּפַעֲתָא הַתְּקִין

בֵּיתוֹ, וְהוּא הַתְּעַלָּה בְּדְרָגָתוֹ,

מִשּׁוּם שְׁחַבְּוּרָה הִיחַ בִּיעֲקֹב. הַגּוּפָא

נִדְּבַק בְּמָקוֹם שְׁהַצְטְרַךְ, וּשְׁתִּי

זְרוּעוֹת אוֹתוֹ.

לְבַתֵּר דְּאִינוּן נְעָרִים מִתְּבַרְכָן כְּדָקָא יָאוּת,
כְּרַאוי, אַז וַיִּדְגּוּ לְרַב בְּקָרֵב הָאָרֶץ. אֲרַחָא
הָאָרֶץ. דְּרַף הִדְגִים לְהִתְרַבּוּת
כְּתוּף הַמַּיִם, וְאִם יוֹצְאִים מִתּוֹף
הַמַּיִם לִיְבֻשָׁה, מִיַּד מַתִּים. אֱלוֹ
לֹא כָף, אֲלֵא הֵם מִהֵים הַגְּדוּל,
וַיִּגְדְּלֵתֶם לְהִתְרַבּוּת וּלְהַתְגַּדֵּל
בְּקָרֵב הָאָרֶץ הַיָּא, מַה שְּׂאִין כָּף
בְּכָל הִדְגִים שְׂבַעוּלִם.

מַה כְּתוּב לְמַעְלָה? וַיְבָרַךְ אֶת
יוֹסֵף וַיֹּאמֶר. וְלֹא מְצָאנוּ לוֹ כָּאֵן
בְּרַכּוֹת, שְׁהָרִי אַחַר כָּף בְּרַכּוֹ,
שְׂכַתוּב (שם מט) בֶּן פִּרְתַּי יוֹסֵף.
אֲלֵא, כִּיּוֹן שְׂבַרְךָ אֶת הַנְּעָרִים
הַלְלוּ, בְּרַךְ אֶת יוֹסֵף. שְׁהָרִי לֹא
יִכְלוּ לְהִתְבַּרֵּךְ אֲלֵא מִתּוֹף יוֹסֵף,
וּמִתּוֹף שֶׁהוּא נִסְתָּר וְלֹא נִרְאָה
בְּגִלּוּי, כְּתוּב בְּנִסְתָּר - וַיִּקְרָא בְּהֵם
שְׂמִי וְשֵׁם אָבֹתַי. (לכסות עליה) מִן
הָאֲבוֹת מִתְּבַרְכִים, וְלֹא מִמָּקוֹם
אַחַר. בְּקָרֵב הָאָרֶץ, זֶהוּ כְּפִסּוּי
לְכַסּוֹת מַה שְּׂצָרִיךְ.

כְּאֵן וַנִּשְׁקוּ אוֹתוֹ מִמְקַדָּם. אָמְרוּ,
הֵבֵה וּנְבָרַךְ. אָמַר הוּא, אֲנִי אֲבָרַךְ,
שְׂכַל מַה שְּׂשִׁמְעֵתֶם עַד כָּאֵן מִמֵּנִי
הִיָּה, וְאֶקִּים בִּי (משלי כב) טוֹב עֵין
הוּא יִבְרַךְ. קוֹרְאִים בּוֹ יְבָרַךְ. מַה
הַטַּעַם? מִשּׁוּם שְׁנֵתָן מִלְחָמוֹ
לְדַל. מִלְחָם וְאֶכְלֵל שֶׁל הַתּוֹרָה
שְׂלִי אֶכְלָתֶם. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, בֶּן
אֱהוּב שֶׁל הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, הָרִי
שְׁנִינּוּ בַעַל הַבַּיִת בּוֹצֵעַ וְאוֹרַח
מְבָרַךְ. אָמַר לוֹ, אֲנִי בַעַל הַבַּיִת
וְאֲנִינְכֶם אוֹרְחִים. אֲכַל מְצֻאֵי
פְסוּק וְאֶקִּימוֹ, שְׁהָרִי אֲנִי בּוֹדְאִי
טוֹב עֵין, בְּלִי שְׂאֵלוֹתֵיכֶם אָמַרְתִּי
עַד עַתָּה, וְלָחֵם וְאֶכְלֵל שְׂלִי
אֶכְלָתֶם.

לְקַח כּוֹס בְּרַכָּה וּבְרַךְ, וַיִּדְּיוּ לֹא
יִכְלוּ לְסַבֵּל אֶת הַכּוֹס וְרַעְדוּ.
כְּשֶׁהִגִּיעַ לְעַל הָאָרֶץ וְעַל הַמְּזוּן,
אָמַר, (תהלים קטז) כּוֹס יִשׁוּעוֹת אֲשָׁא
וּבְשֵׁם ה' אֶקְרָא. עַמַּד הַכּוֹס עַל
תְּקוּנּוֹ, וְהִתְיַשֵּׁב בִּימֵינוּ וּבְרַךְ.

לְבַתֵּר דְּאִינוּן נְעָרִים מִתְּבַרְכָן כְּדָקָא יָאוּת,
כְּרַאוי, אַז וַיִּדְגּוּ לְרַב בְּקָרֵב הָאָרֶץ. אֲרַחָא
הָאָרֶץ. דְּרַף הִדְגִים לְהִתְרַבּוּת
כְּתוּף הַמַּיִם, וְאִם יוֹצְאִים מִתּוֹף
הַמַּיִם לִיְבֻשָׁה, מִיַּד מַתִּין. אֲלֵא אִינוּן
מִן יָמָא רַבָּא, וּסְגִיאוֹ דְּלְהוֹן לְאֶפְשָׁא וְלְאֶסְגִּי
בְּקָרֵב הָאָרֶץ אִיהוּ. מַה דְּלִית הָכִי לְכָל נוּנִין
דְּעַלְמָא.

מַה כְּתוּב לְעֵילָא, וַיְבָרַךְ אֶת יוֹסֵף וַיֹּאמֶר, וְלֹא
אֲשַׁכַּחן לִי הֵכָא בְּרַכָּאן, דִּהָא לְבַתֵּר בְּרִיךְ
לִי, דְּכְתִיב, (בראשית מט) בֶּן פִּרְתַּי יוֹסֵף. אֲלֵא,
כִּיּוֹן דְּבְרִיךְ לְאֵלִין נְעָרִים, לְיוֹסֵף בְּרִיךְ. דִּהָא
לֹא יְכַלִּי לְאִתְבַּרְכָּא, אֲלֵא מְגוֹ יוֹסֵף, וּמְגוֹ
דְּאִיהוּ בְּטַמִּירוֹ, וְלֹא אִתְחַזִּי לְאִתְגַּלְאָה, כְּתִיב
בְּטַמִּירוֹ, וַיִּקְרָא בְהֵם שְׂמִי וְשֵׁם אָבוֹתַי, (לכסות
עליה) מִן הָאֲבוֹת מִתְּבַרְכָן, וְלֹא מִמָּתַר אַחְרָא.
בְּקָרֵב הָאָרֶץ, דָּא הוּא כְּסוּיָא לְחַפְּאָה מַה
דְּאֶצְטְרִיךְ.

אִתּוֹ וַנִּשְׁקוּהוּ כְּמִלְקַדְמִין, אָמְרוּ, הֵבוּ וּנְבָרַךְ.
אָמַר אִיהוּ, אָנָּא אֲבָרַךְ, דְּכָל מַה
דְּשְׂמַעְתוּן עַד הֵכָא מִנְאֵי הָוָה, וְאֶקִּיִּים בִּי (משלי
כב) טוֹב עֵין הוּא יְבוֹרַךְ, קְרִי בִּיה יְבָרַךְ. מְאִי
טַעְמָא. בְּגִין דְּנִתְּן מִלְחָמוֹ לְדַל. מִלְחָמָא
וּמִיכְלָא דְּאוֹרִייתָא דִּילִי אֶכְלָתוּן. אָמַר רַבִּי
יְהוּדָה. בְּרָא רְחִימָא דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, הָא
תְּנִינָן בַּעַל הַבַּיִת בּוֹצֵעַ וְאוֹרַח מְבָרַךְ. אָמַר
לִי, לָאוּ אָנָּא בַּעַל הַבַּיִת, וְלָאוּ אִתּוּן אוֹרְחִין.
אֲבַל קְרָא אֲשַׁכְחָנָא, וְאֶקִּיִּים לִי. דִּהָא אָנָּא
טוֹב עֵין וְדָאִי, בְּלֵא שְׂאִילוֹ דְּלְכוּן אֶמִינָא עַד
הַשְּׂתָא, וְלַחְמָא וּמִיכְלָא דִּילִי אֶכְלָתוּן.

נִטְרָל כְּפָא דְּבְרַכְתָּא וּבְרִיךְ, וַיִּדְּיוּ לֹא יְכַלִּי
לְמַסְבֵּל כְּפָא, וְהוּוּ מְרַתְתִּי. כַּד מְטָא לְעַל
הָאָרֶץ וְעַל הַמְּזוּן, אָמַר, (תהלים קטז) כּוֹס יִשׁוּעוֹת
אֲשָׁא וּבְשֵׁם יי אֶקְרָא. קְרִימָא כְּפָא עַל תְּקוּנִיָּה,

וְאֵתִישׁב בְּיַמִּינֶיהָ, וּבְרִיף. לְסוֹף אָמַר, יְהֵא רַעְוֹא דְלַחַד מֵאֲלִין, יִתְמַשְׁכוּן לִיה חַיִּין, מְגוּ (נ"א מְלָא) אֵילָנָא דְחַיִּי, דְּכָל חַיִּין בֵּיה תַלְיִין. וְקוּדְשָׁא בְרִיף הוּא יַעֲרַב לִיה, וְיִשְׁפַח עָרַב לְתַתָּא, דִּי־סַתְפִּם בְּעַרְבוּתֶיהָ, בְּהַדִּי מְלָא קַדִּישָׁא.

בסוף אָמַר: יְהֵא רַעְוֹן שְׁלֵאָחַד מֵאֲלָה יִמְשְׁכוּ לֹ חַיִּים מִתּוֹף (הַמְלָךְ) עֵץ הַחַיִּים, שְׁפַל הַחַיִּים תַּלְוּיִים בּוּ. וְהַקְדוּשׁ בְּרוּף הוּא יַעֲרַב לוֹ, וְיִמְצָא עָרַב לְמִטָּה שְׁיִסְפִּים בְּעַרְבוּתוֹ אֲצַל הַמְלָךְ הַקְדוּשׁ.

בֵּינָן דְּבְרִיף, אֶסְתִּים עֵינוּי רַגְעָא חָדָא, לְבַתָּר פְּתַח לוֹן, אָמַר חֲבַרְיָא, שְׁלוֹם לְכוּן מְרַבּוֹן טַב, דְּכָל עֲלָמָא דִּילִיה הוּא. תּוּוּהוּ, וּבְכוּ, וּבְרִיכוּ לִיה. בְּתוּ הַהוּא לִילְיָא. בְּצַפְרָא (דף קפ"ז ע"ב) אַקְדִּימוּ וְאַזְלוּ. כַּד מְטוּ לְגַבֵּי רַבִּי שְׁמַעוֹן, סָחוּ לִיה עוּבָדָא. תּוּוּה רַבִּי שְׁמַעוֹן, אָמַר בְּר טַגְרָא תְקִיפָא אִיהוּ, וְיָאוּת הוּא לְכַף, וְיִתִּיר מְמַה דְּלָא חֲשִׁיב בְּר נֶשׁ, בְּרִיה דְּרַב הַמְנוּנָא סָבָא הוּא, אֲזַדְעִזַע רַבִּי אֶלְעָזָר, אָמַר, עֲלִי לְמִיּהָד לְמַחְזִי לְהַהוּא בּוֹצִינָא דְדְלִיק. אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, דָּא לָא סְלִיק בְּשַׁמָּא בְּעֲלָמָא, דְּהָא מְלָה עֲלָאָה אִית בֵּיה. וְרַזָּא אִיהוּ, דְּהָא נַהִירוּ מְשִׁיחוּ (מְשִׁיכוּ) דְּאַבּוּי מְנַהֲרָא עֲלִיה, וְרַזָּא דָּא לָא מִתְפַּשְׁטָא בֵּין חֲבַרְיָא.

בֵּינָן שְׁבַרְף, סַתְם עֵינוּי רַגַע אַחַד, וְאַחַר כֵּף פְּתַח אוּתְם. אָמַר, חֲבַרִים, שְׁלוֹם לְכֶם מְרַבּוֹן הַטוֹב שְׁפַל הָעוֹלָם שְׁלוֹ הוּא. תְּמַהוּ וּבְכוּ, וּבְרִכּוּהוּ. לְנוּ אוּתוּ לִילְהָ. בְּבַקָר הַשְּׁפִימוּ וְהִלְכוּ. כְּשֶׁהֲגִיעוּ לְרַבִּי שְׁמַעוֹן סָפְרוּ לוֹ אוּתוּ הַמַּעֲשֶׂה. תְּמַה רַבִּי שְׁמַעוֹן, אָמַר, בֵּין סַלַע תְּקִיף הוּא וְרַאוּי הוּא לְכַף, וְיִוְתַר מְמַה שְׁלָא חֲשׁוּב בֵּין אָדָם, בְּנוּ שֶׁל רַב הַמְנוּנָא סָבָא הוּא. הַזְדַּעְזַע רַבִּי אֶלְעָזָר וְאָמַר, עֲלִי לְלַכְתָּ לְרָאוּת אוּתוּ נַר דוּלְקָ. אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, זֶה לֹא עוֹלָה בְּשֵׁם בְּעוֹלָם, שְׁהַרִי דְבָר עֲלִיוֹן יֵשׁ בּוּ. וְסוּד הוּא, שְׁהַרִי אוּר הַשְּׁמֶן (הַהַמְשָׁכָה) שֶׁל אַבְיוּ מְאִיר עֲלָיו, וְסוּד זֶה לֹא מִתְפַּשֵּׁט בֵּין הַחֲבַרִים.

יִזְמָא חָדָא, הוּוּ חֲבַרְיָא יִתְבִּין וּמִתְנַגַּחִין אֲלִין בְּאַלִּין, וְהוּוּ תַמְן רַבִּי אֶלְעָזָר, וְרַבִּי אַבָּא, וְרַבִּי חֵיָא, וְרַבִּי יוֹסִי, וְשָׂאָר חֲבַרְיָא. אָמְרוּ הָא כְּתִיב (דברים ב) אֵל תִּצַּר אֶת מוֹאָב וְאַל תִּתְגַּר בָּם מִלְחָמָה וְגו'. בְּגִין רוּת וְנַעֲמָה, דְּהוּוּ זְמִינִין לְנַפְקָא מְנִיּהוּ. צַפּוּרָה אִתְת מִשָּׁה דְּהוּוּ מְמַדִּין, וְיִתְרוּ וּבְנוּי דְנַפְקוּ מְמַדִּין, דְּהוּוּ פְלָהוּ זַפְּאֵי קְשׁוּט עַל אַחַת פְּמָה וְכַמָּה. וְתוּ מִשָּׁה דְרַבִּיאוּ לִיה בְּמַדִּין, וְאָמַר לִיה קַדְשָׁא בְרִיף הוּא, (במדבר לא) נְקוּם נְקִמַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מֵאֵת הַמְּדִינִים אִי הָכִי מִשׁוּא פְּנִים אִית בְּמְלָה, דִּיתִיר אַתְחַזוּ בְּנֵי מְדִין לְשַׁזְבָּא מִן מוֹאָב. אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, לָא דְמִי מָאן דְּזַמִּין לְמַלְקֻט

יוֹם אַחַד הֵיוּ הַחֲבַרִים יוֹשְׁבִים וּמִתְנַגַּחִים אֵלָה בְּאַלָה, וְהֵיוּ שֵׁם רַבִּי אֶלְעָזָר וְרַבִּי אַבָּא וְרַבִּי חֵיָא וְרַבִּי יוֹסִי וְשָׂאָר הַחֲבַרִים. אָמְרוּ, הָרִי פְתוּב (דברים ב) אֵל תִּצַּר אֶת מוֹאָב וְאַל תִּתְגַּר בָּם מִלְחָמָה וְגו'. בְּגִלְל רוּת וְנַעֲמָה שְׁהִיו עֲתִידִים לְצַאת מִהֶם. צַפּוּרָה אִשֶׁת מִשָּׁה שְׁהִיָתָה מְמַדִּין, וְיִתְרוּ וּבְנֵיו שְׁיַצְאוּ מְמַדִּין, שְׁהִיו כְּלָם צְדִיקִי אָמַת, עַל אַחַת פְּמָה וְכַמָּה. וְעוּד מִשָּׁה שְׁגַדְלוּהוּ בְּמַדִּין, וְאָמַר לוֹ הַקְדוּשׁ בְּרוּף הוּא, (במדבר לא) נְקִמַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מֵאֵת הַמְּדִינִים. אִם כֵּף, מִשׁוּא פְּנִים יֵשׁ בְּדָבָר, שְׁיִוְתַר רַאוּים בְּנֵי מְדִין לְהַנְצִיל מִמוֹאָב. אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, לָא דוּמָה מִי

שעתידי ללקט תאנים למי שפָּכַר
לקט אותן. אָמַר לוֹ רַבִּי אֶלְעָזָר,
אֲךָ עַל גַּב שְׂפָכְרָ לְקַט לָהֶם, שְׂבַח
הוּא. אָמַר לוֹ, מִי שֶׁלֹּא לְקַט
תַּאנִּים, שׁוֹמֵר אֶת הַתַּאנָּה תְּמִיד
שֶׁלֹּא יִהְיֶה בָּהּ פָּגָם בְּשִׁבִיל
הַתַּאנִּים שְׁעִתִּידָה לְהִבְיֵא. פִּינּוֹן
שֶׁלְקַט תַּאנִּים, עוֹזֵב אֶת הַתַּאנָּה,
וְיֹתֵר לֹא שׁוֹמֵר אוֹתָהּ.

כִּי מוֹאֵב, שְׁעִתִּידָה לְהִבְיֵא אוֹתָן
תַּאנִּים, שְׁמֵר אוֹתוֹ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ
הוּא, שְׂפָתוֹב אֶל תְּצַר אֶת מוֹאֵב.
מִדֵּינָ שְׁנַתָּן כָּכֹר תַּאנִּים וְלִקְטוּ
אוֹתָן, כְּתוּב (בַּמִּדְבָּר כ"ה) צָרוּר אֶת
הַמִּדְבָּרִים. שְׁהָרִי מִכָּאֵן וְהִלְאָה
תַּאנָּה זֹאת לֹא עֲתִידָה לְהִבְיֵא פְרוֹת,
וּמְשׁוּם זֶה רְאוּיָה לְשַׂרְפֵּת אֵשׁ.
פְּתַח וְאָמַר, וַיֹּאמֶר מוֹאֵב אֶל זְקֵנֵי
מִדֵּינָ וְגו'. מוֹאֵב הֵם מְתָרִים,
וּמְשׁוּם אוֹתָן תַּאנִּים שְׁעִתִּיד
מוֹאֵב לְהוֹצִיא לְעוֹלָם וְנָצְלוּ
מֵעֲנָשׁ.

רַבִּי אֶלְעָזָר רִצָּה לְרְאוֹת אֶת רַבִּי
יוֹסִי בְּרַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן לְקוֹנִיָּא
חֲמִי, וְהָיָה הוֹלְכִים רַבִּי אַבָּא וְרַבִּי
יוֹסִי אִתּוֹ. הִלְכוּ בַּדֶּרֶךְ, וְהָיוּ
אוֹמְרִים דְּבָרֵי תוֹרָה כֹּל אוֹתוֹ
הַדֶּרֶךְ.

אָמַר רַבִּי אַבָּא, מִה שְׂפָתוֹב (דְּבָרִים
א) וַיֹּאמֶר ה' אֵלַי אֶל תְּצַר אֶת
מוֹאֵב וְאֶל תִּתְגַּר בָּם מִלְחָמָה וְגו',
וְכַתוּב (שם) וְקָרַבְתָּ מוֹל בְּנֵי עַמּוֹן
וְגו' - דְּבָר זֶה כְּדָבָר זֶה. מִה הַבְּדִל
בֵּינָם זֶה לְזֶה? אֵלֶּא נִרְאָה
שְׁשִׁקוּלִים הָיוּ. וְשִׁנְיָנוּ, כְּשֶׁהָיוּ
מִתְקַרְבִּים לְבְנֵי מוֹאֵב, הָיוּ
יִשְׂרָאֵל נִרְאִים לְפָנֵיהֶם כְּכֹל כְּלֵי
קָרָב כְּשֶׁרָצוּ לְהִתְגַּרְוֹת בָּהֶם.
וְלִגְבֵי בְנֵי עַמּוֹן הָיוּ יִשְׂרָאֵל
מֵעֲטָפִים בְּעֲטוּפֵיהֶם, וְלֹא נִרְאוּ
כֹּלֵל כְּלֵי קָרָב. וְהַפְּסוּקִים
מוֹכִיחִים בְּשִׁקוּל זֶה כְּזֶה.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, וְדָאֵי כִּי הוּא.
וְשִׁנְיָנוּ, שְׁזוֹ שְׁהִיתָה חֲצוּפָה

תַּאנִּי, לְמֵאֵן דְּכַבֵּר לְקִיט לּוֹן. אָמַר לִיה רַבִּי
אֶלְעָזָר, אֲךָ עַל גַּב דְּכַבֵּר לְקִיט לּוֹן, שְׂבַחָא
אִיהוּ. אָמַר לִיה, מָאֵן דְּלֹא לְקַט תַּאנִּי, נְטִיר
תַּאנָּה תְּדִיר, דְּלֹא יְהֵא בָּהּ פָּגָם, בְּגִין תַּאנִּי
דְּזְמִינַת לְאִיִּתְאַה. פִּינּוֹן דְּלְקִיט תַּאנִּי, שְׂבִיק
לָהּ לְתַאנָּה, וְתוֹ לֹא נְטִיר לָהּ.

כִּי מוֹאֵב, דְּזְמִינַת לְאִיִּתְאַה אֵינּוֹן תַּאנִּי, נְטִיר
לִיה קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא, דְּכְתִיב אֶל תְּצַר אֶת
מוֹאֵב. מִדֵּינָ דְקָא יְהִיבַת תַּאנִּי, וְאֶלְקִיטוּ לּוֹן,
כְּתִיב (בַּמִּדְבָּר כ"ה) צָרוּר אֶת הַמִּדְבָּרִים. דְּהָא מִכָּאֵן
וְלְהִלְאָה, תַּאנָּה דֹּא לֹא זְמִינַת לְאִיִּתְאַה פִּירִין,
וּבְגִין כִּי אֶתְחַזִּיית לִיקִידַת אֲשָׁא. פְּתַח וְאָמַר,
(בַּמִּדְבָּר כ"ב) וַיֹּאמֶר מוֹאֵב אֶל זְקֵנֵי מִדֵּינָ וְגו', מוֹאֵב
אֵינּוֹן שְׂאָרִי, וּבְגִין אֵינּוֹן תַּאנִּי, דְּזְמִינָן מוֹאֵב
לְאַפְקָא לְעֵלְמָא, אֲשִׁתְּזִיבוּ מֵעוֹנָשָׁא.

רַבִּי אֶלְעָזָר בְּעָא לְמִיחֲמֵי לְרַבִּי יוֹסִי בְּרַבִּי
שְׁמַעוֹן בֶּן לְקוֹנִיָּא חֲמִי. וְהוּוּ אֶזְלֵי רַבִּי
אַבָּא וְרַבִּי יוֹסִי (ד"א לֹא גִרְסִינָן וְרַבִּי חֲמִי) בְּהַדְּיָה, אֶזְלוּ
בְּאַרְחָא, וְהוּוּ אֲמַרִי מַלִּי דְאֹרִיִּיתָא כֹּל הַהוּא
אַרְחָא.

אָמַר רַבִּי אַבָּא, מָאֵי דְכְתִיב, וַיֹּאמֶר יי אֵלַי אֶל
תְּצַר אֶת מוֹאֵב וְאֶל תִּתְגַּר בָּם מִלְחָמָה
וְגו', וְכְתִיב (דְּבָרִים ב) וְקָרַבְתָּ מוֹל בְּנֵי עַמּוֹן וְגו',
מְלָה דָּא כְּמְלָה דָּא, מַה הֶפְרַשׁ בֵּין דָּא לְדָא,
אֶלֹּא אֶתְחַזִּי דְשִׁקוּלֵי הוּוּ. וְתַנִּינָן, כִּד הוּוּ
מְקַרְבֵי לְגַבֵי בְנֵי מוֹאֵב, הוּוּ יִשְׂרָאֵל אֶתְחַזִּיין
לְגַבֵּייהוּ כְּכֹל מְאִנֵי קָרְבָּא, (וְלֹא ס"א ל"ב) כְּדָבְעוּ
אֶתְגַּרִּיין כְּהוּוּ. וְלִגְבֵי בְנֵי עַמּוֹן, הוּוּ יִשְׂרָאֵל
מִתְעַטְפֵי בְעֲטוּפֵייהוּ, וְלֹא אֶתְחַזִּי מְאִנֵי קָרְבָּא
כֹּלֵל. וְקִרְאֵן מוֹכְחָן בְּשִׁקוּלָא דָּא כְּדָא.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, וְדָאֵי הָכֵי הוּא. וְתַנִּינָן, דְּדָא
דְהוֹת חֲצִיפָּא, וְאַמְרַת מוֹאֵב, דְכְתִיב,
(בְּרַאשִׁית יט) וַתִּקְרָא אֶת שְׁמוֹ מוֹאֵב. אֶתְחַזִּין יִשְׂרָאֵל

ואמרה מואב, שכתוב (בראשית ט) ותקרא את שמו מואב, נראו ישראל חצופים אליהם כמו שהיא היתה חצופה, שאמרה מואב, מאב היה בן זה. אבל הקטנה שאמרה בן עמי וכסתה דרכיה, ישראל היו מכסים דרכיהם אליהם, מעטפים עטוף הטלית, ונראים לפניהם פאחים ממש, וכך פרשה.

עד שהיו הולכים, נזכר רבי אלעזר בתינוק זה. סטו מהדרך שלש פרסאות והגיעו לשם. התארחו באותו בית, נכנסו ומצאו את אותו תינוק שהיה יושב, ומתקנים לפניו שלחן. כיון שראה אותם, התקרב אליהם. אמר להם, הפנסו חסידים קדושים, הפנסו שתילי העולם, אותם שמשבחים אותם למעלה ולמטה, אותם שאפלו הדגים שבים הגדול יוצאים אליהם ליבשה. בא רבי אלעזר ונשקו בראשו. חזר פמקדם ונשקו בפיו. אמר רבי אלעזר, נשיקה ראשונה על הדגים שעזבו את המים והלכו ליבשה, ונשיקה שניה על ביצי הדגים שעשו פרי טוב בעולם.

אמר אותו תינוק, בריח לבושכם ראיתי שעמון ומואב מתגרים בכם. איך נצלתם מהם? כלי קרב לא היו בידים. ואם לא, לבטחה תלכו בלי פחד. תמהו רבי אלעזר ורבי אבא והחברים. אמר רבי אבא, אשרי הדרך הזו ואשרי חלקנו שזכינו לראות את זה. התקינו שלחן פמקדם.

אמר, חכמים קדושים, תרצו לחם תפנוקים ללא קרב (או לחם קרב ושלחן של בלי קרב) ושלחן של כלי קרב, או לחם קרב, או תרצו לברך למלך בכל כלי הקרב, חביב קדוש, כף אנו רוצים, בכל

חציפו לגבייהו, כמה דאיהי הות חציפא, דאמרת מואב, מאב הוה ברא דא. אבל זערתא, דאמרת בן עמי, וכסיאת ארחתא, ישראל הוו מכסיין ארחייהו לגבייהו, מעטפי עטופא בטלית, ואתחזון קמייהו כאחין ממש. והא אוקמוה.

עד דהוו אזלי, אדבר רבי אלעזר מההוא ינוקא, סטו מארחא תלת פרסי, ומטו להתם. אתארחו בההוא ביתא, עאלו ואשפחו לההוא ינוקא, דהוה יתיב, ומתקנין פתורא קמיה. כיון דחמא לון, קריב גבייהו, אמר ליה, עולו חסידי קדישין, עולו שתילין דעלמא, אינון דעילא ותתא משבחין לון. אינון דאפילו נוני ימא רבא, נפקין ביבשתא לגבייהו. אתא רבי אלעזר ונשיקה ברישיה. הדר כמלקדמין, ונשיקה בפומיה. אמר רבי אלעזר נשיקה קדמאה על נונין דשבקין מיא, ואזלין ביבשתא. ונשיקה תניינא על ביעין דנונא, דעברו איבא טבא בעלמא.

אמר ההוא ינוקא, בריחא דלבושיכו חמינא, דעמון ומואב מתגרין בכו, היך אשתזבתון מנייהו. מאני קרבא לא הוו בידייכו. ואי לאו, לרחצנו תהכון, בלא דחילו. (דף קפ"ח ע"ב) תוהו רבי אלעזר ורבי אבא וחברייא. אמר רבי אבא, זפאה ארחא דא, וזפאה חולקנא דזכינא למיחמי דא, אתקיננו פתורא כמלקדמין.

אמר, חמימין קדישין. תבעו נהמא דתפנוקי בלא קרבא, (ס"א או נהמא דקרבא ופתורא דמאני קרבא). ופתורא דמאני קרבא. או נהמא דקרבא. או תבעון לברכא למלפא בכל מאני קרבא דהא פתורא לא אסתליק בלא קרבא. אמר שחרי השלחן לא עולה בלי קרב? אמר רבי אלעזר, בן אהוב

המינים של הקרב האלה השתדלנו בהם, ויודעים אנו לערוך בקרב ובקשת ובקרב ובאבני בליסטראות, ואתה תינוק עוד לא ראית איך עורכים קרב גברים חזקים של העולם.

שמח אותו תינוק, אמר, ודאי שלא ראיתי, אבל פתוב (מלכים א-ב) אל יתהלל חוגר כמפתח. התקינו שלחן בלחם ובכל מה שצריך. אמר רבי אלעזר, כמה שמחה יש בלבי בתינוק זה, וכמה חדושים יתחדשו על שלחן זה, ולכן אמרתי שיודעתי שווג פעמוני רוח הקדש היו הולכים בה.

אמר אותו תינוק, מי שרוצה לחם על פי החרב - יאכל. שמח רבי אלעזר, חזר וקרב התינוק אליו, אמר לו, משום ששבחת עצמך, אפה צריך לערוך קרב בתחלה, ואני אמרתי בתחלה, שהקרב יהיה אחרי האכלה. אבל פעת, מי שרוצה סלת, תולה (בי"א) כלי הקרב בידיו. אמר רבי אלעזר, לך ראוי להראות מאותם כלי הקרב שלך.

פתח אותו תינוק ואמר, (במדבר טו) והיה באכלכם מלחם הארץ תרימו תרומה לה. פסוק זה נאמר על עמר התנופה. איזו תנופה? אם בגלל שהניפה הכהן למעלה, היא תנופה. מה אכפת לנו אם הניף או הנמיף?

אָלָא ודאי צריך להרימה למעלה, והינו תרומה. ואף על גב שדרשנו שנים ממאה וכך זה, אבל תנופה מהי הרמה (ט) וסוד חכמה פאן. אי חסידים קדושים, בעלי רמחים, לא שמשתם את רבי שמעיה חסיד, שאם לא תדעו מהי תנופה, מהי חטה, מהי שעורה.

התנופה שאמרנו, הינו תנ"ו פ"ה.

רבי אלעזר, ברא רחיקא חביבא קדישא, הכי בעינן, בכל הני זיני קרבא אשתדלנא בהו, וידעינן לאגחא בחרבא, ובקשתא, ובכרומחא, ובאבני דקירטא. ואנת רביא, עד לא חמית, היך מגיחין קרבא, גוברין תקיפין דעלמא.

חדויה הוא ונוקא, אמר ודאי לא חמינא, אבל פתיב (מלכים א כ) אל יתהלל חוגר כמפתח.

אתקינו פתורא בנהמא, ובכל מה דאצטריך. אמר רבי אלעזר, כמה חדו אית בלבאי ברביא דא, וכמה חדושין יתחדשו על פתורא דא, ועל דא אמרית, דידענא דזגי פעמוני רוחא קדישא, הוּוּ אַזְלִין בִּיה.

אמר ההוא ונוקא, מאן דבעי לנהמא, על פום חרבא ייכול. חדויה רבי אלעזר, אהדר וקריב ונוקא לגביה, אמר ליה, בגין דשבחת גרמך, אית לך למיגח קרבא בקדמיתא, ואנא אמרית בקדמיתא, דקרבא ליהוי בתר אכילה. אבל השתא, מאן דבעי סולתא, תולה (נ"א י"ח) מאני קרבא בידוי. אמר רבי אלעזר, לך יאות לאחזאה מאינון מאני קרבא דילך.

פתח ההוא ונוקא ואמר, (במדבר טו) והיה באכלכם מלחם הארץ תרימו תרומה ליי. קרא דא על עומר התנופה אתמר, מאי תנופה, אי בגין דאניף ליה פהנא לעילא איהי תנופה. מאי אכפת לן, אי אניף אי מאיף.

אָלָא ודאי אצטריך לארמא לה לעילא, והיינו תרומה. ואף על גב דדרשינן תרי ממאה, והכי הוא, אבל תנופה מאי (ס"א דא) הוא ארמוותא. ורזא דחכמתא הכא. אי חסידי קדישין, מארי דרומחין, לא שמשתון לרבי שמעיה חסידא, דאי לאו תנדעון תנופה מאי היא. חטה מאי היא. שעורה מאי היא.

התנופה דקאמרינן, היינו תנ"ו פ"ה. ורזא

וְסוּד שְׁלוֹ - (ירמיה יג) תָּנוּ כְבוֹד לַה' אֱלֹהֵיכֶם. שְׁהִרֵי פֶה הֵינּוּ כְבוֹד שְׂרוּצִים לַתַּת לְקָדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, וְלִכֵּן צְרִיכִים לְהִרִים לְמַעַל, לְהִרְאוֹת (שְׂאִינָם נוֹתְנִים אֵלָא לְפָה הִזְה) שְׂאֵנוּ נוֹתְנִים שְׁלוֹ לְפָה הִזְה. שְׂאִין שְׂבַח לְמַלְךָ הָעֲלִיּוֹן אֵלָא כְּשִׁישְׂרָאֵל מִתְקַנֵּים לוֹ לְכְבוֹד הִזְה וְנוֹתְנִים כְבוֹד לְמַלְךָ. וְזֵהוּ תָנוּ פֶה, תָנוּ כְבוֹד, וְהִרְמָה הִיא בּוֹדָאִי.

הַפְּסוּק שֶׁהִתְחַלְנוּ - וְהִזְה בְּאִכְלֹכֶם מִלֶּחֶם הָאָרֶץ. וְכִי לֶחֶם הָאָרֶץ הִיא שְׁעוּרָה? לֹא כִּף. וְאָנוּ מְקַרְיָבִים שְׁעוּרָה מְשׁוּם שֶׁשְׁעוּרָה קִדְמָה לְשֹׂאֵר הַלֶּחֶם שֶׁבְּעוֹלָם. שְׁעוּרָה הוּא (שְׁעוּר ה"א, שְׁהִרֵי מְקוּם) שְׁעוּרָה שֶׁל ה"א יְדוּעַ הוּא בְּשְׁעוּר שֶׁל ה"א. (חֲטָה בְּה"א נְקוּדָה וְכו') חֲטָה נְקוּדָה בְּאִמְצַע, שְׂאִין חֲלֵק לְצַד הָאֲחֵר שֶׁחֲטָא שֵׁם. (אֵלָא) חֲטָה בַּת שֶׁמִּתְחַטֵּאת לְפָנֵי אֲבִיהָ וְעוֹשֶׂה רְצוֹנָה. וּמָה חֲטָה? כָּלל עֲשָׂרִים וּשְׁתַּיִם אוֹתִיּוֹת.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, אִף עַל גַּב שְׁהִיָּה לָנוּ לְשִׁמְעַ, כְּאֵן יֵשׁ לָנוּ לוֹמַר וְלִדְרֹךְ קִשְׁתָּ. אָמַר אוֹתוֹ תִּינוּק, הִרִי מִגֵּן מוֹל הַחֵץ. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, וְדָאִי חֲטָה כִּף קוּרְאִים לָהּ. אָבַל רְאִינוּ שֶׁבְּשִׁבְטִים כָּלָם אֵין ח"ט, וְכֵה יֵשׁ ח"ט, וְקוּרְאִים חֲטָה. אָמַר אוֹתוֹ תִּינוּק, וְדָאִי כִּף זֶה, שְׁהִרֵי ח"ט חוֹנָה סְמוּךְ לָהּ. בְּשִׁבְטִים אֵין הַאוֹתִיּוֹת הָאֵלוּ, שְׁהִרֵי כְּאוּ מִצַּד קִדְשָׁה הָעֲלִיּוֹנָה, אָבַל אֵלֶיהָ יֵשׁ.

וְאִם תִּרְצֶה לְהוֹצִיא חֶרֶב וְתֹאמַר לְמָה נְקֻטָּה אוֹתִיּוֹת אֵלוּ הַבַּת הַזֶּה, אֵלָא אִם תִּדְעַ חֲטָא אָדָם הִירָאשׁוֹן שְׂאֵמְרוּ חֲטָה הִיָּה, תִּדְעַ זֶה. וְעֵץ זֶה כְּשֶׁנִּצְחַת, הַכֵּל צַד הַטוֹב נְקֻט לְכָל הַצַּד הָאֲחֵר, וְכּוֹפֵף אוֹתוֹ. סְתָם. כְּאוּ אֲחֵרוּנִים וְאֵמְרוּ חֲטָה

דִּלִּיָּה (ירמיה י"ג) תָּנוּ כְבוֹד לַיְי אֱלֹהֵיכֶם. דְּהָא פֶּה (עֲלָמָה) הֵינּוּ כְבוֹד, דְּבַעֲיָנָן לְמִיָּהֵב לִיָּה לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. וְעַל דָּא אֲבַעֲי לָן לְאַרְמָא לְעִילָא, לְאַחְזָאָה (ס"א דְּלִית אֵינּוּן וְהִבִּין אֵלָא לְהָאִי פֶּה) דִּלִּיָּה אָנָן יְהִבִּין לְהָאִי פֶּה. דְּלִית שְׂבַחָא לְמַלְכָּא עֲלָאָה, אֵלָא כַּד יִשְׂרָאֵל מִתְקַנֵּי לִיָּה לְהָאִי כְבוֹד, וְיַהֲבִי לִיָּה לְמַלְכָּא כְבוֹד. וְדָא הוּא תָנוּ פֶּה, תָנוּ כְבוֹד, וְאַרְמָא אִיהוּ וְדָאִי.

קָרָא דְשָׂרִינָן בֵּיהּ, וְהִזְה בְּאִכְלֹכֶם מִלֶּחֶם הָאָרֶץ. וְכִי לֶחֶם הָאָרֶץ שְׁעוּרָה אִיהוּ, לָאוּ הִכִּי. וְאָנָן שְׁעוּרָה מְקַרְבִּינָן, בְּגִין דְּשְׁעוּרָה קִדְמָאָה לְשֹׂאֵר נְהִמָּא דְעֲלָמָא. שְׁעוּרָה אִיהוּ (ס"א שְׁעוּר ה"א, דְּהָא אֲתֵר) שְׁעוּרָה דְּה"א יְדִיעַ הוּא, בְּשִׁיעוּרָא דְּה"א. (ס"א חֲטָה בְּה"א נְקוּדָה וְכו') חֲטָה נְקוּדָה בְּאִמְצַעִיתָא, דְּלִית חוּלְקָא לְסִטְרָא אֲחֵרָא דְּחוּבָא תַּמָּן. (אֵלָא) חֲטָה בְּרִתָּא דְּמִתְחַטָּאָה לְקַמֵּי אֲבוּהָ, וְעַבִּיד לָהּ רַעוּתָא, וּמָה חֲטָה. כָּלְלָא דְעֲשָׂרִין וְתִרִין אֲתוּוֹן.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, אִף עַל גַּב דְּהִזְה לָן לְמִשְׁמַע. הִכָּא אִית לָן לְמִימַר, וְלִדְרֹכָא קִשְׁתָּא. אָמַר הוּא הוּא יְנוּקָא, הָא מְגַנָּא לְקַבֵּל גִּירָא. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, וְדָאִי חֲטָה הִכִּי קָרִינָן לָהּ. אָבַל חֲמִינָן בְּשִׁבְטִים כָּלְלוּ דְלִית בְּהוּ ח"ט, וְכֵה אִית ח"ט, וְקָרִינָן חֲטָה. אָמַר הוּא יְנוּקָא, וְדָאִי הִכִּי הוּא, דְּהָא ח"ט שְׂרִיא סְמוּךְ לָהּ. בְּהוּ בְּשִׁבְטִין, לָא הוּוּ אֲתוּוֹן אֵלִין, דְּקָא אֲתוּ מִסִּטְרָא דְקָדוּשָׁה דְעֲלִילָא, אָבַל לְגַבְהָ שְׂרִיא. וְאִי בְּעִית לְאַפְקָא חֶרֶבָא, וְתִימָא אֲמָאִי נְקֻטָּת אֲתוּוֹן אֵלִין הִיָּה בְּרִתָּא, אֵלָא אִי תִנְדַּע חוּבָא דְאָדָם הִירָאשׁוֹן, דְּאֵמְרוּ חֲטָה הִזְה, תִּנְדַּע הָא. וְאִילְנָא דָא כַּד נִצְחַת, כָּלָא סִטְרָא דְטוֹב, נְקִיט לְכָל סִטְרָא אֲחֵרָא, וְכַפֵּיא לִיָּה. הַחֲבָרִים הִירָאשׁוּנִים פְּרָשׁוּ דְכַר זֶה וְשִׁמּוּ אוֹתָהּ מִרְחוּק, חֲטָה

ממש. בא ישעיה ופרשה, שכתוב (ישעיה נד) וממחיתה כי לא תקרב אליך. ולכן נקודה באמצע, שלא תהיה חטאה. שאלו לא היתה נקודה, תהיה חטאה. וחלוף בין ט' לת' שברו את הצד האחר, ברור (שלה) של הדבר.

אתם החברים, שלא שמתם את רבי שמעיה חסיד, אומרים שבתמשת מיני דגן אין חלק לצד האחר. ולא כן, שהרי כל מה שנבלה בארץ יש בו חלק לצד האחר, ומהו חלקו? מוז שיתדפנו רוח, שכתוב (תהלים א) לא כן הרשעים כי אם כמץ אשר תדפנו רוח, וזוהי רוח של קדשה. וכתוב (שם א) כי רוח עברה בו ואיננו וגו'. משום שרוח הקדש מפזרתו בכל צדדי העולם שלא ימצא. זה בנקבה. הזכר מהו? תבן.

ומזין ותבן הולכים פאחד, ולכן פטור ממעשר, שאין בו חלק בקדשה. ה' - דגן בנקיון (של דגן) בלי תבן ומוץ. ח"ט - זכר ונקבה, מוז ותבן. ה' בנקיון הדגן. ולכן שלמות העץ הוא חטה, והעץ שחטא בו אדם הראשון היה חטה, שהפל הוא בסוד, ובדבר חטה. (בקדשה ה' נקיון הדגן בלי תבן ומוץ, ועל זה שלמות האילן הוא חטה, והכל הוא בסוד החטה) תמה רבי אלעזר ותמהו החברים. אמר רבי אלעזר, ודאי כן זה.

אמר אותו תינוק, כן זה בודאי הפסוק שהיינו שרויים בו, שהרי שעורה קדמה לבא לעולם, והיא מתקנת למאכל בהמה סתם. היא סוד אלף הרים שמגדלים בכל יום, והיא אוכלת אותם. ונקראת לחם תרומה, אכל של אותה תרומה, (ונקראת) ונקרכת בלילה, שהרי פתוב (ויקרא כב) וקא השמש

אכלה לון. ואקרי לחם

חבריאי קדמאי פרישו מלה דא, ושרו לה מרחיק, חטה סתם. אתו בתראי ואמרו, חטה ממש. אתא ישעיה ופריש לה, דכתיב, (ישעיה נד) וממחיתה כי לא תקרב אליך, ועל כן נקודה באמצעיתא, דלא יהא חטאה, דאלו נקודה לא הוי, חטאה להוי. וחלופא בין ט' לת', תבירו לסטרא אחרא, ברירו (כ"א דילה) דמילה.

אתון חבריאי, דלא שמתון לרבי שמעיה חסידא, אמרין דבתמשת זיני דגן, לא אית חולקא לסטר אחרא. ולא הכי, דהא כל מה דאתבלי בארעא, לסטר אחרא אית ביה חולקא. ומאן חולקא אית ליה. מוז שיתדפנו רוח, דכתיב, (תהלים א) לא כן הרשעים כי אם כמץ אשר תדפנו רוח. ודא הוא רוחא דקדושה, וכתוב (תהלים א) כי רוח עברה בו ואיננו וגו'. בגין דרוח קדשא מפזר ליה בכל סטרין דעלמא, דלא ישתכח. דא בניקבא. דכורא מאי הוא. תבן.

ומזין ותבן פחדא אזלין, ועל דא פטור ממעשר. דלית בהו חולקא בקדושה. ה', דגן בנקיון (דגן) בלא תבן ומוץ. ח"ט דכר וניקבא, מוז ותבן, ה': בנקיון דדגן. ועל דא שלימו דאילנא חטה איהו ואילנא דחטא ביה אדם הראשון חטה הוה. דכלא איהו ברזא, ובמלה דחטה. (כ"א בקדושה ה' נקיון דדגן בלא תבן ומוץ ועל דא שלימו דאילנא חטה איהו וכלא איהו ברזא דחטה) תווה רבי אלעזר, ותווהו חבריאי, אמר רבי אלעזר, ודאי הכי הוא.

אמר ההוא ינוקא, הכי הוא ודאי, קרא דשרינן ביה, דהא שעורה אקדים למיתי לעלמא. ואיהו מתתקן למיכלא דבעירא סתם, איהו רזא דאלף הרים, דמגדלין בכל יומא, והיא

תְּרוּמָה, מֵיכֹלֵל דֵּהֵהוּא תְּרוּמָה, (ס"א ואתקצר)
וְאֶתְקָרִיב בְּלִילֵיא, דֵּהָא כְּתִיב (ויקרא כב) וּבָא
הַשָּׁמֶשׁ וְטָהַר וְאַחַר יֹאכֵל מִן הַקֹּדְשִׁים פִּי
לְחֻמּוֹ הוּא. מִן הַקֹּדְשִׁים דָּא תְּרוּמָה. מִן
הַקֹּדְשִׁים, וְלֹא קֹדֶשׁ, דֵּהָא קֹדֶשׁ סֶתֶם לֹא
אֶקְרִי תְּרוּמָה, דִּחּוּמְר בַּקֹּדֶשׁ מִבְּתְּרוּמָה תִּנּוּ.
אַרְעָא קִדִּישָׁא בְּרִשׁוֹ דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא הוֹת,
וְרִשׁוֹ אֶתְרָא לֹא עָאל תַּפְּזִין. הֵיךְ אֲבִדִּיקַת
אַרְעָא, אִי קִיַּיַמַת בְּמַהִימְנוּתָא, וְלֹא אֶתְחַפְּרַת
בְּרִשׁוֹ אֶתְרָא, בְּקָרִיבוֹ דְּתְרוּמָה דָּא דְשַׁעוּרִים,
כְּגוּוּנָא דְרָזָא דְסוּטָה. אָמַר רַבִּי אַבָּא, וְדַאי
שִׁנְנָא דְחַרְפָּא לְגַבְּךָ, אָמַר הֵהוּא יְנוּקָא, וְדַאי
אֶתְקַפְּנָא כְּמַגֵּן וְצִינָא לְאַגְנָא מְנִיָּה. אָמַר רַבִּי
אַבָּא, אַרְעָא קִדִּישָׁא לִית בֵּה רִשׁוֹ אֶתְרָא, וְלֹא
עָאל תַּפְּזִין. מוּזִין וְתַבְּנִין מִמָּאן הוּוּ.

פְּתַח הֵהוּא יְנוּקָא וְאַמְר, (בראשית א) וַיִּבְרָא אֱלֹהִים
אֶת הָאָדָם בְּצַלְמוֹ וּגּוֹ'. וְכַתִּיב וַיֹּאמֶר
לְהֵם אֱלֹהִים פְּרוּ וּרְבוּ. וְכִי אִי לָאו דְאֶתָּא נְחִשׁ
עַל חוּהָ לֹא יַעֲבִיד תּוֹלְדִין לְעֵלְמָא, אוֹ אִי לֹא
חָאבוּ יִשְׂרָאֵל בַּעֲבוּבָדָא דְעַגְלָא, לֹא יַעֲבִדוּן
תּוֹלְדִין. אֵלָא וְדַאי, אִי לֹא יִיתִי נְחִשׁ עַל חוּהָ,
תּוֹלְדִין יַעֲבִיד אָדָם מִיַּד וְדַאי, דֵּהָא גִזְרָה
אֶתְגַּזֵּר מִיַּד דְאֶתְבְּרִי, דְכְּתִיב פְּרוּ וּרְבוּ וּמְלָאוּ
אֶת הָאָרֶץ. וַאֲיַנּוּן תּוֹלְדִין יְהוּן כְּלַהוּן בְּנִקְיוֹ
בְּלֹא זוּהֶמָא כְּלָל. אוּף הֵכִי אַרְעָא קִדִּישָׁא,
דֵּהָא לֹא עָאל בֵּה רִשׁוֹ אֶתְרָא, אִית בֵּה מוּזִין
וְתַבְּנִין, דְלָאו מַהֵהוּא סְטֵר. וְלִבְר מְאַרְעָא, הֵהוּא
מוּזִין וְתַבְּנִין דְסְטֵר אֶתְרָא הוּוּ, דְאֶזְלָא בְּתַר
קִדְשָׁה, כְּקוּף בְּתַר בְּנֵי נָשָׂא.

אֶתּוּ רַבִּי אֶלְעָזָר וְחַבְרֵיָא וּנְשָׁקוּהוּ, אָמַר
לֵיה, דְאִמִּי לִי, דְרוּוּחָנָא כְּמֵאֲנִי קֶרְבָּא,
נְהֵמָא דְפְתוּרָא. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר וְדַאי
הֵכִי הוּא, דֵּהָא כָּל זִינֵי קֶרְבָּא בִידֶךָ

וְטָהַר וְאַחַר יֹאכֵל מִן הַקֹּדְשִׁים פִּי
לְחֻמּוֹ הוּא. מִן הַקֹּדְשִׁים - זו
תְּרוּמָה. מִן הַקֹּדְשִׁים וְלֹא קֹדֶשִׁים,
שְׁהַרִי קֹדֶשׁ סֶתֶם לֹא נִקְרָא
תְּרוּמָה, שְׁחֻמְר בַּקֹּדֶשׁ מִבְּתְּרוּמָה
לְמַדְנּוּ.

אַרְיִן הַקֹּדוֹשָׁה בְּרִשׁוֹת הַקֹּדוֹשׁ
בְּרִיךְ הוּא הֵיטָה, וְרִשׁוֹת אֶחָרַת
לֹא נִכְנְסָה לָשֶׁם. אִיךְ נִבְדִּיקַת
הָאָרֶץ אִם עוֹמְדַת בְּאֶמוּנָה וְלֹא
הִתְחַפְּרָה בְּרִשׁוֹת אֶחָרַת?
בְּהִקְרַבַת תְּרוּמָה זוֹ שֶׁל שְׁעוּרִים,
כְּמוֹ סוּד הַסּוּטָה. אָמַר רַבִּי אַבָּא,
וְדַאי שְׁנִינּוֹת הַחֶרֶב אֵלֶיךָ. אָמַר
אוֹתוֹ תִּינּוּק, וְדַאי הִתְחַזְּקִיתִי כְּמַגֵּן
וְצִנָּה לְהִתְגוּנָן מִמֶּנּוּ. אָמַר רַבִּי
אַבָּא, בְּאַרְיִן הַקֹּדוֹשָׁה אֵין רִשׁוֹת
אֶחָרַת וְלֹא נִכְנְסַת לָשֶׁם. מוּזִין
וְתַבְּנִין מִמָּה הֵינּוּ?

פְּתַח אוֹתוֹ תִּינּוּק וְאַמְר, (בראשית
א) וַיִּבְרָא אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם
בְּצַלְמוֹ וּגּוֹ'. וְכַתִּיב וַיֹּאמֶר לְהֵם
אֱלֹהִים פְּרוּ וּרְבוּ. וְכִי אִם לֹא שְׂבָא
נְחִשׁ עַל חוּהָ, לֹא יַעֲשֶׂה תּוֹלְדוֹת
לְעוֹלָם! אוֹ אִם לֹא חֶטְאוּ
יִשְׂרָאֵל בְּחֶטְא הַעֲגֵל, לֹא יַעֲשׂוּ
תּוֹלְדוֹת! אֵלָא וְדַאי אִם לֹא יִבֵּא
נְחִשׁ עַל חוּהָ, יַעֲשֶׂה אָדָם תּוֹלְדוֹת
מִיַּד וְדַאי, שְׁהַרִי נְגִזְרָה גִזְרָה מִיַּד
שְׁנַבְרָא, שְׁכַתּוּב פְּרוּ וּרְבוּ וּמְלָאוּ
אֶת הָאָרֶץ. וְאוֹתָם תּוֹלְדוֹת הֵינּוּ
כְּלָם בְּנִקְיוֹן לְלֹא זוּהֶמָה כְּלָל. גַּם
כִּף הָאָרֶץ הַקֹּדוֹשָׁה, שְׁהַרִי לֹא
נִכְנְסָה בֵּה רִשׁוֹת אֶחָרַת, יֵשׁ בֵּה
מוּזִין וְתַבְּנִין שְׁלֹא מְאוֹתוֹ הַצֵּד.
וּמְחוּץ לְאַרְיִן אוֹתוֹ מוּזִין וְתַבְּנִין
מִצֵּד אֶחָר הוּא, שְׁהוֹלְכִים אֶחָר
קִדְשָׁה כְּקוּף אֶחָרִי בְנֵי אָדָם.

בְּאוּ רַבִּי אֶלְעָזָר וְהַחֲבֵרִים
וּנְשָׁקוּהוּ. אָמַר לוֹ, נִדְמָה לִי
שְׁהַרוּחָנּוּ בְּכָלִי הַקָּרֵב לְחֵם
הַשְּׁלֶחֶן. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, וְדַאי
כִּף זֶה, שְׁהַרִי כָּל מִינֵי קָרֵב הֵם
בִּידֶךָ וּמְצַלִּיחִים בְּיָדֶךָ. בְּאוּ

אינון, ומצ'לחן בידך, אתו ונשקוהו כמלקדמין.
פתח איהו ואמר, (בראשית מ) ובגפן שלשה
שריגים וגו'. עד הכא חזיונא דמלה,
דהא מפאן ולהלאה חזיונא דיליה הוה, דכתיב
וכוס פרעה בידי. אבל חזיונא דמלה, בגינייה
דיוסף הוה ולבשרא ליה, דישמע יוסף וינדע.
תנינן, שבעה רקיעין אינון, ואינון (שבעה)
היכלין. ושית אינון, וחמש אינון,
וכלהו נפקי מגו יין עתיקא עלאה. ההוא יין
משיף ליה יעקב מרחיק, וסחיט ליה מענבים
דההוא גפן. כדין, יעקב אמשיף ליה ההוא
יין דקא אתחזי ליה, וחדוי ושתה. הדא הוא
דכתיב, (בראשית כז) ויבא לו יין וישת. הכא
אתפליל עילא ותתא. ועל דא ארחיק מלה,
ומשיף לה במשיכו דתרי תנועי, והיינו לו.
ליה לתתא, ליה לעילא. (בתרי סטרין אחיד).

ונשקוהו כמקדם.
פתח הוא ואמר, (שם מ) ובגפן
שלשה שריגים וגו'. עד כאן חזיון
הדבר, שהרי מפאן והלה חזיונו
היה, שכתוב וכוס פרעה בידי.
אבל חזיון הדבר היה בגלל יוסף
ולבשרו, שישמע יוסף וינדע.
שנינו, שבעה רקיעים הם, והם
(שבעה) היכלות. וששה הם,
וחמשה הם, וכלם יוצאים מתוך
יין עתיק עליון. אותו יין משכו
יעקב מרחוק, וסחטו מענבי
אותה הגפן. אז יעקב המשיף
אותו יין שנראה לו, ושמה
ושתה. זהו שכתוב (שם כז) ויבא
לו יין וישת. כאן נכלל למעלה
ולמטה. ולכן הרחיק הדבר
ומשכו במשיכות שתי תנועות,
והינו לו. לו למטה, לו למעלה.
(בשני צדדים אחז).

חנוך מטטרון אמר, ויבא לו יין
- ששם מים באותו יין. אם לא
ישים בו מים, לא יכול לסבל,
ונאה אמר חנוך מטטרון. ומשום
זה המשיכו בשני טעמים, שהרי
בשני צדדים אחז, ואותו יין הלף
מדרגה לדרגה, וכל הטעמים בו,
עד שיוסף הצדיק טעם אותו,
שהוא דוד נאמן. זהו שכתוב (שיר
השירים ז) כנין הטוב הולף לדודי
למישרים. מהו כנין הטוב? שבא
יעקב ושם בו מים. זהו יין הטוב
וכך זה, כמו שאמר חנוך
מטטרון. תמה רבי אלעזר ותמה
רבי אבא. אמרו, הרי היין (סי'
מלאך) שלף הוא נצח מלאך קדוש
על פי (פה) רוח הקדש.

חנוך מטטרון אמר, ויבא לו יין, דארמי מיא
בההוא יין, ואי לאו דארמי ביה מים,
לא יכול למסבל, ושפיר אמר חנוך מטטרון.
ובגין כך אמשיף לו בתרי טעמי, דהא בתרין
סטרין אחיד, וההוא יין אזיל מדרגא לדרגא,
וכלהו טעמין ביה, עד דיוסף צדיקא טעים
ליה, דאיהו דוד נאמן, הדא הוא דכתיב, (שיר
השירים ז) כנין הטוב הולף לדודי למישרים. (דף
קפ"ט ע"ב) מהו כנין הטוב. דאתא יעקב וארמי
ביה מיא, דא הוא יין הטוב והכי הוא, כמה
דאמר חנוך מטטרון. תווה רבי אלעזר, ותווה
רבי אבא, אמרו הא חמרא (ס"א מלאך) דילך, הוא
נצחת מלאכא קדישא, אפומא (נ"א פומא) דרוח
קדשא.

אמר ליה, עד כען ההוא גפן מחכא למעבד
פירין. ובגפן: דא איהו גפן
דאשתמודעא בקודשא. בגין דאית גפן אחרא,
דאיהו אקרי גפן נכריה.

קשים, אוֹחֲזִים הַלֵּב, נוֹשְׁכִים פְּכָלֵב. אוֹתָם עֲנָבִים נִקְרָאִים (ירמיה ב) סוּרֵי הַגֶּפֶן נִכְרְיָה. אָבֵל גֶּפֶן זֶה, עֲלֶיהָ כְּתוּב וּבִגְפָן, אוֹתָהּ הַיְדוּעָה, אוֹתָהּ שְׁפָל הַקְדוּשִׁים טַעְמוֹ יֵינ עֲתִיק, יֵינ טוֹב, יֵינ שְׂעֵקֵב נִתֵּן בּוֹ מִים, עַד שְׁפָל אֱלוֹ שְׂיֻדְעִים לְטַעַם טַעְמוֹ אוֹתוֹ, וְהִיא טוֹב לַחֵד.

וְאוֹתָהּ גֶּפֶן, פֶּשְׁמִיַע אֲלֶיהָ, מוֹשִׁיטָה שְׁלֹשָׁה שְׁרִיגִים, וְהֵם שְׁלֹשׁ דְּמִיּוֹת הָאֲבוֹת שֶׁהִתְקַדְּשָׁה בָהֶם, וְאֵינן קִדְּשָׁה אֶלָּא בַּיֵּינ, וְאֵינן בְּרָכָה אֶלָּא בַּיֵּינ, בְּמָקוֹם שֶׁיֵּשׁ חֲדוּהָ. וְהִיא כְּפֹרְחַת, כְּמוֹ כֹּלָה שְׁמַתְקֻשְׁטָה וְנִכְנָסֶת בְּאֵהָבָה, בְּחֲדוּת אוֹתוֹ יֵינ שֶׁהִתְעַרֵּב בְּמִים, וְאֵז עֲלֵתָהּ נִצְחָה, עוֹלָה אֶהְבֵּתָה לְדוּדָה וְשׁוּרָה לְנֶגֶן וְלֶהַפְּגֵס בְּאֵהָבָה, וְאֵז מִתְמַלְאִים וּמִתְבַּשְׁלִים אוֹתָם עֲנָבִים, רְפוּת וּמְלֵאוֹת מֵאוֹתוֹ יֵינ טוֹב עֲתִיק, יֵינ שְׂעֵקֵב שֵׁם בּוֹ מִים.

וְעַל זֶה מִי שֶׁמְבָרֵךְ עַל הַיֵּינ וּמְגִיעִים עַל הָאָרֶץ, צְרִיף לְשִׁים בּוֹ מִים, בְּגִלְל שְׁאִינן לוֹ לְבָרֵךְ רַחֵם ה' עַל יִשְׂרָאֵל עַמּוֹ, פֶּרֶט לְמִים תוֹף הַיֵּינ. וְאֵם לֹא, מִי יְכוּל לְסַבֵּל? זֶה הִיָּה לְבֹשֶׁר לְיוֹסֵף, מִשׁוֹם שֶׁבּוֹ הִיָּה הַדְּבָר תְּלוּי. חֲנוּךְ מְטַטְרוֹן אָמַר, שְׁלֹשָׁה שְׁרִיגִים בְּוֵדָאִי, כְּנֶגֶד שְׁלֹשֶׁת הָאֲבוֹת. וְהָרִי אֲרַבְעָה הֵם שְׁלֹה? אֶלָּא זֶהוּ שְׁכָתוּב וְהִיא כְּפֹרְחַת. בְּזִמָּן שֶׁהִיא עוֹלָה וּפְרוּרַת בְּכַנְפֶיהָ לְעֵלוֹת, אֵז עֲלֵתָהּ נִצְחָה. זֶהוּ אוֹתוֹ רְבִיעֵי שְׁנֵשָׁאָר, שְׁעוֹלָה אִתָּהּ וְלֹא נִפְרָד מִמֶּנָּה. זֶהוּ שְׁכָתוּב (שְׁמוּאֵל ב כב) וַיִּרְכַּב עַל כְּרוֹב וַיַּעֲפֵף. כְּשִׁיעוּף כְּפֹרְחַת, בְּזִמָּן שֶׁפּוֹרְחַת. וְנִגָּה אָמַר חֲנוּךְ מְטַטְרוֹן, וְכָף זֶה.

וְעֲנָבִים הִילָּה לָא אֵינּוֹן עֲנָבִים, אֶלָּא קִשְׁיָן, אֲחִידִין לְבָא, נִשְׁכִּין פְּכָלֵבָא. אֵינּוֹן עֲנָבִים אֶקְרוּן, (ירמיה ב) סוּרֵי הַגֶּפֶן נִכְרְיָה. אָבֵל גֶּפֶן דָּא, עֲלָהּ כְּתִיב וּבִגְפָן, הִיא דְאִשְׁתְּמוּדְעָא. הִיא דְכָל קִדְּשִׁין טַעְמוֹ חֲמָרָא עֲתִיקָא, חֲמָרָא טְבָא, חֲמָרָא דִיעֵקֵב יְהִיב בֵּיה מִיָּא, עַד דְכָל אֵינּוֹן דִּידְעִין לְטַעְמָא חֲמָרָא, טַעְמוֹ לִיה, וְהוּהוּ טַב לְחַפָּא.

וְהִיא גֶּפֶן, כַּד מְטָא לְגַבְהָ, אוֹשִׁיטָה תְּלֵתָא שְׁרִיגִין, וְאֵינּוֹן תְּלֵת דִּיוּקְנָא דְאֲבָהָן, דְאִתְקַדְּשֶׁת בְּהוּ. וְלִית קִדְּשָׁה אֶלָּא בַּיֵּינ, וְלִית בְּרָכָתָא אֶלָּא בַּיֵּינ. בְּאַתֵּר דְחֲדוּהָ שְׁאֲרִי. וְהִיא כְּפֹרְחַת, כְּכֹלָה דְאִתְקֻשְׁטָה וְעֵאלֵת בְּרַחֲמֵי, בְּחֲדוּהָ דִּהוּא יֵינ דְאִתְעַרֵּב בְּמִיָּא. כְּדִין עֲלֵתָהּ נִצְחָה, סְלִיקַת רַחֲמֵי דִילָּה לְגַבֵּי דוּדָה, וְשְׁרִיאַת לְנִגְנָא וְלֹאֲעֵלָא בְּרַחֲמֵי. וְכִדִּין, אִתְמַלְיִין וְאִתְבַּשְׁלִין אֵינּוֹן עֲנָבִין, רְכִיכִין, וּמְלִיִין מֵהִיא חֲמָרָא טְבָא עֲתִיקָא חֲמָרָא דִיעֵקֵב אֲרַמֵי בֵּיה מִיָּא.

וְעַל דָּא מָאן דְּמְבָרֵךְ עַל הַיֵּינ, וּמְטִי עַל הָאָרֶץ, אֲצִטְרִיף לְמַרְמֵי בֵּיה מִיָּא, בְּגִין דְלִית לִיה לְבָרְכָא רַחֵם ה' עַל יִשְׂרָאֵל עַמּוֹ, כַּד בְּמִיָּא גּוֹ חֲמָרָא. וְאֵי לָאו, מָאן יְכִיל לְמַסְבֵּל. דָּא הוּהוּ לְבִשְׂרָא לְיוֹסֵף, בְּגִין דְבִיָּה הוּהוּ תְּלֵיא מְלֵתָא. חֲנוּךְ מְטַטְרוֹן אָמַר, שְׁלֹשָׁה שְׁרִיגִים, וְדָאִי לְקַבֵּל תְּלֵת אֲבָהָן, וְהָא אֲרַבְעָה אֵינּוֹן דִּילָּה. אֶלָּא דָּא הוּא דְכְּתִיב, וְהִיא כְּפֹרְחַת. בְּזִמָּנָא דְאִיָּה סְלִיקַת וּפְרוּרַת בְּכַנְפֶיהָ לְסִלְקָא, כְּדִין עֲלֵתָהּ נִצְחָה, דָּא הוּא הוּא רְבִיעֵאָה דְאִשְׁתְּאָר, דְסְלִיק בְּהֵדָה, וְלֹא אִתְפְּרֵשׁ מִנָּה. הָדָא הוּא דְכְּתִיב, (שְׁמוּאֵל ב כב) וַיִּרְכַּב עַל כְּרוֹב וַיַּעֲפֵף. כַּד יַעוּף. כְּפֹרְחַת, בְּזִמָּנָא דְפּוֹרְחַת. וְשְׁפִיר אָמַר חֲנוּךְ מְטַטְרוֹן, וְהִכִּי הוּא.

תנווה רבי אלעזר, ותנווה רבי אבא, אמרו, מלאכא קדישא, שליחא מלעילא, הא חמרא דילך הוא, נצחת ברזא דרוח קדשא. אתו כלהו חבריא ונשקוהו. אמר רבי אלעזר, בריך רחמנא דשדרני הכא.

אמר ההוא ינוקא, חבריא. נהמא וחמרא עיקרא דפתורא אינון, כל שאר מיכלא אבתרייהו אתמשך. והא אורייתא רוחת לון, ודילה אינון. אורייתא בעאת מנייכו, בבכו, ברחימו, ואמרה (משלי ט) לכו לחמו בלחמי ושתו ביין מסכתי. והואיל והתורה מזמנת לכם והיא רוצה מכם דבר זה, יש לכם לעשות את רצונה. (הוא) בבקשה מכם, הואיל והיא מזמנת לכם, שתעשו רצונה. אמרו, כך זה בודאי. ישבו ואכלו ושמוחו אתו. פיון שאכלו, התעכבו על השלחן.

פתח איהו ואמר, ויאמר מואב אל זקני מדין וגו'. ויאמרו זקני מואב ואל זקני מדין לא כתוב, אלא ויאמר מואב. עלמים לקחו עצה מסבים, והסבים נמשכו אחריהם, והם נתנו להם עצה. איזו עצה נתנו להם? עצה רעה לקחו לעצמם. אמרו להם למואב: גדול רע גדלנו בינינו. ומיהו? משה רבם. על כמר אחד שניה בינינו, שגדלו והגדילו בביתו ונתן לו בתו לאשה. ולא עוד, אלא נתן לו ממון ושלחו למצרים, להשמיד את כל הארץ. והוא וכל ביתו נמשכו אחרינו. אם נוכל לעקר אותו רבם מהעולם, כל עמו יעקרו מיד מן העולם. וכל העצה הרעה מאותו דבר פעור היה ממדין.

ובא וראה שהכל היה ממדין, וכל עצתם היתה על משה. ובעצתם שכרו את בלעם פיון

תנווה רבי אלעזר, ותנווה רבי אבא, אמרו, מלאכא קדישא, שליחא מלעילא, הא חמרא דילך הוא, נצחת ברזא דרוח קדשא. אתו כלהו חבריא ונשקוהו. אמר רבי אלעזר, בריך רחמנא דשדרני הכא.

אמר ההוא ינוקא, חבריא. נהמא וחמרא עיקרא דפתורא אינון, כל שאר מיכלא אבתרייהו אתמשך. והא אורייתא רוחת לון, ודילה אינון. אורייתא בעאת מנייכו, בבכו, ברחימו, ואמרה (משלי ט) לכו לחמו בלחמי ושתו ביין מסכתי. והואיל ואורייתא זמינת לכו, והיא בעאת מנייכו מלה דא, אית לכו למעבד רעותא דילה. (ג"א הוא) במקטו מנייכו, הואיל ואיהי זמינא לכו, דתעבדון רעותה. אמרו הכי הוא ודאי. יתבו ואכלו וחדו בהדיה. פיון דאכלו אתעכבו על פתורא.

פתח איהו ואמר. (במדבר כ"ב) ויאמר מואב אל זקני מדין וגו'. ויאמרו זקני מואב ואל זקני מדין לא כתוב, אלא ויאמר מואב. עולמין נטלו עיטא מסביא, וסביא אתמשכו אבתרייהו, ואינון יהבו לון עיטא. מאי עיטא יהבו לון. עיטא בישא נטלו לגרמייהו. אמרו לון למואב, גדולא בישא גדלנא ביננא. ומנו. משה רביהון. על חד פומרא דהוה ביננא, דרבי ליה וגדיל ליה בביתיה, ויהב ליה ברתיה לאנתו. ולא עוד, אלא יהב ליה ממונא, ושדר ליה למצרים, לשיצאה כל ארעא. ואיהו, וכל ביתיה, אתמשכו אבתריה. אי ליההו רביהון, ניכול לאעקרא מן עלמא, פל עלמא דיליה יתעקרון מיד מעלמא. וכל עיטא בישא מההווא מלה דפעור, ממדין הוה.

ותא חזי, דכלא הוה ממדין. וכל עיטא דלהון על משה הוה. ובעיטא דלהון, שכרו

לְבַלְעֵם. פִּיּוֹן דְחֲמוֹ דְבַלְעֵם לָא יְכִיל, נְטָלוּ
עֵיטָא אַחְרָא בִישָׁא לְגַרְמֵייהוּ, וְאַפְקִירוּ
נְשִׂייהוּ וּבְנֵתֵייהוּ יתיר ממואב, דְהָא עַל נְשִׂי
מְדִינָן פְּתִיב, (במדבר לא) הֵן הִנֵּה הָיוּ לְבָנֵי יִשְׂרָאֵל
וְגו'. וְכֹלָא מִמְדִּינָן הָוָה. נְטָלוּ (דף ק"צ ע"א) עֵיטָא
בְּהַדִּי נְשִׂאָה דְלַהוֹן, דִּינְפְקִיר בְּרַתִּיהָ. דְחֲשִׁיבוּ
לְנִטְלָא לְמִשָּׁה בְּרַשְׁתִּיהוֹן, בְּכַמָּה זִינֵי חֲרָשִׁין
אַעֲטְרוּ לָהּ, דִּיתַפְּס רִישָׁא דְלַהוֹן. וְקוּדְשָׁא
בְּרִיף הוּא (ישעיה מד) מְשִׁיב חַכְמִים אַחֲזֹר.

אֵינּוֹן חֲמֵן דִּרִישָׁא יתַפְּס בְּרַשְׁתָּא דְלַהוֹן, וְלֹא
יָדְעוּ, חֲמוּ וְלֹא חֲמוּ. חֲמוּ רִישָׁא דַעֲמָא
דְנַפִּיל בְּהַדָּה, וְכַמָּה אֲלַפִּין אוֹחְרִינִין, וְחֲשִׁיבוּ
דְמִשָּׁה הָוָה, אֲפֻקִירוּ לָהּ, וּפְקִידוּ לָהּ עַל מִשָּׁה,
דְּלֹא תַזְדַּוּגִי לְאַחְרָא, אֲלֵא בֵיהּ. אֲמַרְהָ לֹון,
בְּמָה אֲנִידַע. אֲמַרוּ הֵהוּא דְתַחֲמִי דְכֹלָא קְיִימִי
קְמִיָה, בֵּיהּ תַזְדַּוּגִי, וְלֹא בְאַחְרָא. פִּיּוֹן דְאַתָּא
זְמַרִי בֶן סְלוּא, קָמוּ קְמִיָה אַרְבַּעָה וְעֶשְׂרִים (נ"א
תשעה וְחַמְשִׁים) אֲלַף, מִשְׁבְּטָא דְשִׁמְעוֹן, בְּגִין דְהָוָה
נְשִׂאָה דְלַהוֹן, וְהִיא חֲשִׁיבַת דְהוּא מִשָּׁה,
וְאַזְדַּוּגַת בֵּיהּ. פִּיּוֹן דְחֲמוּ כָל אֵינּוֹן שְׂאֵר לְדָא,
עֲבָדוּ מַה דְעֲבָדוּ, וְהָוָה מַה דְהָוָה.

וְכֹלָא הָוָה מִמְדִּינָן, בְּכַמָּה זִינִין, וּבְגִין כְּף
אַתְעַנְשׂוּ מְדִינָן. וְקוּדְשָׁא בְּרִיף הוּא אֲמַר
לְמִשָּׁה, (במדבר לא) נִקּוּם נִקְמַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מֵאֵת
הַמְדִינִים. לָךְ אַתְחַזִּי, וְלָךְ יֵאוּת. לְמוֹאֲב אֲנָא
שְׂבִיק לֹון לְבַתֵּר דִּינְפְקוֹן תְּרִין מְרַגְלָאן מִנֵּייהוּ,
הָא דוֹד בְּרִיָה דִישִׁי, דְאִיְהוּ יִנְקוּם נוֹקְמִין
דְמוֹאֲב, וְיִסְחִי קְדִירָה דְמְלִיא טְנוּפָא דְפְעוֹר,
הָדָא הוּא דְכְתִיב, (תהלים ס) מוֹאֲב סִיר רַחְצִי וְדָאִי,
וְעַד דְאֵינּוֹן תְּרִין מְרַגְלָאן לָא נְפְקוּ, לָא
אַתְעַנְשׂוּ, פִּיּוֹן דְנְפְקוּ, אַתָּא דוֹד וְאַסְחִי קְדִירָה
מִטְנוּפָא דְלַהוֹן. וְכֹלָהוּ אַתְעַנְשׂוּ. מְדִינָן בְּיַמֵּי
מִשָּׁה. מוֹאֲב בְיַמֵּי דוֹד.

שָׂרָאוּ שְׂבַלְעֵם לֹא יְכֹול, לְקַחוּ
עֶצֶה אַחְרַת לְעֶצְמָם, וְהַפְקִירוּ
נְשִׂיָהֶם וּבְנוֹתֵיהֶם יוֹתֵר מִמוֹאֲב,
שְׁהָרֵי עַל נְשׂוֹת מְדִינָן פְּתוּב, (במדבר
לא) הֵן הִנֵּה הָיוּ לְבָנֵי יִשְׂרָאֵל וְגו'.
וְהַכֹּל הִיָּה מִמְדִּינָן. לְקַחוּ עֶצֶה יַחַד
עִם נְשִׂאִים שְׂיִפְקִיר בְּתוּ, שְׁחֲשִׁבוּ
לְתַפְּס אֶת מִשָּׁה בְּרַשְׁתָּם, בְּכַמָּה
מִינֵי כְשָׁפִים עֲטְרוּ אוֹתָהּ שְׂיִתַפְּס
הֲרֹאשׁ שְׁלֵהֶם, וְהַקְדוּשׁ בְּרוּף הוּא
(ישעיה מד) מְשִׁיב חַכְמִים אַחֲזֹר.

הֵם רָאוּ שְׁהֲרֹאשׁ יתַפְּס בְּרַשְׁתָּם,
וְלֹא יָדְעוּ, רָאוּ וְלֹא רָאוּ. רָאוּ רֹאשׁ
הָעַם שְׁנוּפַל אַתָּה וְכַמָּה אֲלַפִּים
אַחֲרִים, וְחֲשִׁבוּ שְׂזָה מִשָּׁה.
הַפְקִירוּ אוֹתָהּ וְצוּוּ אוֹתָהּ עַל
מִשָּׁה, שְׁלֵא תַזְדַּוּגִי לְאַחַר אֲלֵא
בוּ. אֲמַרְהָ לָהּ, בְּמָה אֲדַע?
אֲמַרוּ, אוֹתוּ שְׁתַּרְאֵי שְׂפַלְמִם
עוֹמְדִים לְפָנָיו, בוּ תַזְדַּוּגִי וְלֹא
בְאַחֲזֹר. פִּיּוֹן שְׂבָא זְמַרִי בֶן סְלוּא,
עֲמָדוּ לְפָנָיו עֲשָׂרִים וְאַרְבַּעָה
(חַמְשִׁים וְתַשְׁעָה) אֲלַף מִשְׁבְּטֵי שְׁמַעוֹן,
מִשׁוּם שְׁהִיָּה נְשִׂאִים, וְהִיא
חֲשִׁבַת שְׁהוּא מִשָּׁה, וְהַזְדַּוּגָה
אַתָּה. פִּיּוֹן שָׂרָאוּ כָל אוֹתָם הִיָּתֵר
אַתְּ זָה, עֲשׂוּ מַה שְׁעֲשׂוּ, וְהִיָּה מַה
שְׁהִיָּה.

וְהַכֹּל הִיָּה מִמְדִּינָן בְּכַמָּה מִינִים,
וּמִשׁוּם כְּף נְעַנְשׂוּ מְדִינָן, וְהַקְדוּשׁ
בְּרוּף הוּא אֲמַר לְמִשָּׁה, (במדבר לא)
נִקּוּם נִקְמַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מֵאֵת
הַמְדִינִים. לָךְ רָאוִי וְלָךְ נָאָה.
לְמוֹאֲב אֲנִי מִשְׂאִיר אוֹתָם לְאַחַר
שְׂיִצְאוּ מֵהֶם שְׁתֵּי מְרַגְלִיּוֹת - הָרִי
דוֹד בֶּן יִשִׁי, שְׁהוּא יִנְקֵם נִקְמַת
מוֹאֲב וְיַחֲזִץ קְדִירָה הַמְלֵאָה טְנוּפַת
פְּעוֹר. זָהוּ שְׂכַתוּב (תהלים ס) מוֹאֲב
סִיר רַחְצִי, בְּיַדִּי. וְעַד שְׂאוֹתָן
שְׁתֵּי מְרַגְלִיּוֹת לֹא יִצְאוּ, לֹא
נְעַנְשׂוּ. פִּיּוֹן שְׂיִצְאוּ, בָּא דוֹד וְיַחֲזִץ
הַקְדִּירָה מִהַטְנוּפַת שְׁלֵהֶם. וְכֹלָם
נְעַנְשׂוּ - מְדִינָן בְּיַמֵּי מִשָּׁה, וּמוֹאֲב
בְיַמֵּי דוֹד.

בא וראה, רשעי מדין עם כל זה לא שָׁכְכוּ מִכָּל רְעוּתֵיהֶם. אחר דורות שָׂרְאוּ שְׁמַת יְהוֹשֻׁעַ וְכָל אוֹתָם זְקֵנִים שְׂרָאוּיִים הָיוּ לְהַעֲשׂוֹת גַּם עַל יְדֵיהֶם, אָמְרוּ: כַּעַת הַשְּׁעָה עוֹמְדַת לָנוּ. מַה עָשׂוּ? בָּאוּ לְעַמְלֵק וְאָמְרוּ: יֵשׁ לָכֶם לְזָכֵר מַה עָשׂוּ לָכֶם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וּמִשָּׁה רַבָּם וַיהוֹשֻׁעַ תְּלַמִּידוֹ, שֶׁהִשְׁמִידוּ אֶתְכֶם מִהָעוֹלָם. כַּעַת הוּא זְמַן שְׂאִין מִי שְׁמַגֵּן עֲלֵיהֶם, וְאָנוּ יַחַד אֶתְכֶם, שְׁפָתוֹב (שׁוֹפְטִים ו) מְדִין וְעַמְלֵק וּבְנֵי קֶדֶם וְגו', (שם) מְפַנֵּי מְדִין עָשׂוּ לָהֶם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת הַמְּנַהֲרוֹת וְגו'. לֹא הָיָה בְּעוֹלָם מִי שִׁיעֲשֶׂה רַע בְּכָל כְּמוֹ מְדִין. וְאִם תֹּאמֶר עַמְלֵק - בְּגַלְל קִנְאֵת בְּרִית שֶׁהִתְקַרְבוּ לְבְרִית, וְעַל זֶה מְקַנָּא הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא קִנְאֵת עוֹלָמִים שְׁלֹא נִשְׁכַּחַת. אָמְרוּ, וְדַאי כִּף זֶה, וְאִין כָּאֵן סַפְק בְּעוֹלָם.

פְּתַח וְאָמַר, (דְּבָרִים ב) וַיֹּאמֶר ה' אֵלֵי אֵל תִּצַּר אֶת מוֹאָב וְגו'. וַיֹּאמֶר ה' אֵלֵי, וְכִי עַד עַכְשָׁיו לֹא יִדְעֵנוּ שְׁעַם מִשָּׁה הָיָה מְדַבֵּר הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא וְלֹא עִם אַחַר שְׁפָתוֹב וַיֹּאמֶר ה' אֵלֵי? ! אֵלֵי לְמַה? אֵלֹא אֶת מִשָּׁה צִוָּה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא שְׁלֹא לְהַזִּיק אֶת מוֹאָב, אֲבָל לְאַחַר לֹא. לְדוֹד לֹא צִוָּה אֶת זֶה, וּמִשׁוֹם זֶה, אֵלֵי אֵל תִּצַּר אֶת מוֹאָב, אֲפֹלוּ לְתַחוּם קִטְן שְׁלֵהֶם, שְׁהָרֵי מִכֶּם יֵצֵא מִי שִׁיִּתֵּן נְקָמוֹת לְיִשְׂרָאֵל וַיִּנְקַם נְקָמוֹתֵיהֶם, וְהוּא דוֹד שְׂבֵא מְרוֹת הַמוֹאָבִיָּה.

וְאֵל תִּתְגַּר בָּם מִלְחָמָה. כֹּל זֶה צִוָּה אֶת מִשָּׁה, אֲבָל לְאַחַר מִתָּר. וְאִם תֹּאמֶר לִיהוֹשֻׁעַ וְלְזְקֵנִים שְׁהָיוּ שֶׁהֶאֱרִיכוּ יָמִים אַחֲרָיו מִתָּר - לֹא כִּף, מִשׁוֹם שֶׁכָּלֶם מִבֵּית דִּין שֶׁל מִשָּׁה הָיוּ, וּמַה שְׁנֹאָסֵר לְמִשָּׁה נֹאסֵר לָהֶם. וְעוֹד, שְׁלֹא יֵצֵאוּ עֲדִין אוֹתָן מְרַגְלֵיּוֹת טוֹבוֹת, שְׁהָרֵי

תָּא חֲזִי, חִיִּיבֵינָא דְמְדִין, עִם כֹּל דָּא לֹא שְׁכִיכוּ מִכָּל בִּישְׂיִין דְּלַהוּן. לְבַתָּר דְּרִין דְּחִמוּ דְּמִית יְהוֹשֻׁעַ, וְכָל אֵינוּן זְקֵנִים דְּאֶתְחַזּוּ לְמַעַבְדַּ גַּם עַל יְדֵיהֶוּ, אָמְרוּ, הַשְׁתָּא שְׁעַתָּא קִיִּימָא לָן. מַה עֲבָדוּ אֶתוּ לְגַבֵּי עַמְלֵק, אָמְרוּ אֵית לְכוּן לְאֶדְפָּרָא, מַה עֲבָדוּ לְכוּן בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, וּמִשָּׁה רַבִּיהוּן, וַיהוֹשֻׁעַ תְּלַמִּידָא דִּילֵיהּ, דְּשִׁיעִי לְכוּן מְעַלְמָא, הַשְׁתָּא הוּא עַדְנָא דְלִית בְּהוּ מָאן דְּאֶגִּין עֲלֵיהֶוּ, וְאָנֹן בְּהַדִּיכוּ, דְּכַתִּיב (שׁוֹפְטִים ו)

מְדִין וְעַמְלֵק וּבְנֵי קֶדֶם וְגו', (שׁוֹפְטִים ו) מְפַנֵּי מְדִין עָשׂוּ לָהֶם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת הַמְּנַהֲרוֹת וְגו'. לֹא הָיָה בְּעַלְמָא, מָאן דִּיעֲבִיד בִּישָׂא בְּכָלֹא, כְּמְדִין. וְאִי תִימָא עַמְלֵק. בְּגִין קִנְאֵת בְּרִית דְּקָרִיבוּ לְגַבֵּי בְרִית. וְעַל דָּא קִנֵּי קִדְשָׁא בְּרִין הוּא קִנְאָה עַלְמִין, דְּלֹא יִתְנַשִּׁי. אָמְרוּ וְדַאי הָכִי הוּא, וְלִית הָכֵא סַפְקָא בְּעַלְמָא.

פְּתַח וְאָמַר, (דְּבָרִים ב) וַיֹּאמֶר יי אֵלֵי אֵל תִּצַּר אֶת מוֹאָב וְגו'. וַיֹּאמֶר יי אֵלֵי, וְכִי עַד הַשְׁתָּא לֹא יִדְעֵנָא דְעַם מִשָּׁה הָיָה מְמַלֵּל קִדְשָׁא בְּרִין הוּא, וְלֹא עִם אַחֲרָא, דְּכַתִּיב וַיֹּאמֶר יי אֵלֵי. אֵלֵי לְמַה. אֵלֹא לְמִשָּׁה פְּקִיד קִדְשָׁא בְּרִין הוּא, דְּלֹא לְאַבְאָשָׁא לְמוֹאָב. אֲבָל לְאַחֲרָא לָא, לְדוֹד לֹא פְּקִיד דָּא, וּבְגִין כִּף אֵלֵי אֵל תִּצַּר אֶת מוֹאָב, אֲפִילוּ לְתַחוּם זְעִירָא דְּלַהוּן. דְּהָא מְנַיְהוּ יִפּוּק מָאן דִּיתֵן נוֹקְמִין לְיִשְׂרָאֵל, וַיִּנְקוּם נוֹקְמֵיהֶוּ, וְאִיהוּ דוֹד דְּאֶתָּא מְרוֹת הַמוֹאָבִיָּה.

וְאֵל תִּתְגַּר בָּם מִלְחָמָה, כֹּל דָּא אֶתְפַּקֵּד לְמִשָּׁה, הָא לְאַחֲרָא שְׂרִי. וְאִי תִימָא, לִיהוֹשֻׁעַ וְלְאֵינוּן זְקֵנִים דְּהוּוּ דְּאֶרִיכוּ יוֹמִין בְּתַרְיָה שְׂרִי. לֹאוּ הָכִי. בְּגִין דְּכָלְהוּ מִפִּי דִּינָא דְּמִשָּׁה הוּוּ, וּמַה דְּאֶתְסַר לְמִשָּׁה, אֶתְסַר לְהוּ וְעוֹד דְּלֹא נִפְקוּ עֲדִיין אֵינוּן מְרַגְלָאן טְבָאן, דְּהָא בְּיוֹמֵיהוּן דְּשׁוֹפְטִים נִפְקָא רוּת. וּבְרַתִּיָּה

דַּעְגְלוֹן מְלָפָא דְמוֹאָב הָוּת. מִית עֶגְלוֹן, דְקָטִיל
לִיה אֶהוּד. וּמְנוּ מֶלֶךְ אַחְרָא, וְדָא בְרַתְיָה
אֲשֶׁתְאָרַת, וְהָוּת בְּבֵי אוּמְנָא, וּבִשְׂדֵי מוֹאָב.
כִּיּוֹן דְאֵתָא תַּמָּן אֱלִימֶלֶךְ, נִסְבָּה לְבַרְיָה.

וְאִי תִימָא דְגִיּוּרָה אֱלִימֶלֶךְ תַּמָּן. לָא. אֶלָּא כָּל
אוּרְחֵי בֵיתָא, וּמִיכְלָא וּמִשְׁתַּיָּא אוּלְיַפְת.
אִימְתִי אֲתַגִּיירַת. לְבַתֵּר פֶּד אַזְלַת בְּנַעְמִי, כְּדִין
אֲמַרַת, (רוּת א) עַמְּךָ עַמִּי וְאֵלֶיהֶן אֱלֹהֵי. נַעֲמָה
כְּבַנֵּי עַמּוֹן בְּיוֹמֵי דְדוֹד נִפְקָא.

כְּדִין שָׂרַאת רוּחַ קְדָשָׁא עַל דוֹד. אָמַר לִיה,
דוֹד, פֶּד כָּל עַלְמָא מְדִידְנָא, וְאֶפְיִלְנָא
עַדכִּין, יִשְׂרָאֵל חֻבַּל נַחְלָתוֹ הוּו, דְכִירְנָא מַה
דְעַבְדוּ מוֹאָב בְּחֻבַּל נַחְלָתוֹ. מַה פְּתִיב, (שְׁמוּאֵל ב
ח) וַיִּמְדְּדִם בְּחֻבַּל. בְּהָהוּא חֻבַּל נַחְלַת יְיָ. כָּל
אֵינּוֹן דִּהוּו מַהֲהוּא זְרַעָא, הָהוּא חֻבַּל אַחִיד
כְּהוּו.

כְּתִיב (שְׁמוּאֵל ב ח) מָלֵא הַחֻבַּל. מַהוּ מָלֵא הַחֻבַּל.
אֶלָּא הָהוּא דְכְּתִיב, (ס"א ביה) (ישעיה ו) מָלֵא
כָּל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ. וְהוּו אָמַר, דָּא הוּא לְאַחֲיָא,
וְדָא הוּא לְקָטְלָא. וְהָהוּא חֻבַּל אַחִיד בְּאֵינּוֹן
דְאֲתַחֲזוֹן לְקָטְלָא. בְּגִין כְּפֹךְ אַחִיד בְּחֻבַּל,
וּפְשִׁיט חֻבַּל, עַל מַה דְעַבְדוּ בְּהָהוּא חֻבַּל נַחְלַת
יְיָ.

וּמְדִין, גְּדַעוֹן שְׂצִי כָּל הָהוּא זְרַעָא, דְלָא
אֲשָׁאִיר מְנִיָּהוּ, מִכָּל אֵינּוֹן דְאַבְאִישׁוּ
לְיִשְׂרָאֵל בְּעִיטָא, אוּ בְמִלָּה אַחְרָא. וְלְכַלְהוּ
דְאַבְאִישׁוּ לְיִשְׂרָאֵל, קְדָשָׁא בְרִיךְ הוּא נְטִיר
לוֹן דְכְּבוּ, וְנָטַל מְנִיָּהוּ נּוֹקְמִין. אֶבַל אִי זְמִינִין
לְמִיתֵי מְנִיָּהוּ טַב לְעַלְמָא, (דף ק"צ ע"ב) אָרִיךְ
רוּגְזִיָּה וְאַפִּיָּה עַמְהוֹן, עַד דְיִפְיִק הָהוּא טַב
לְעַלְמָא, וּבַתֵּר כֵּן נְטִיל נּוֹקְמָא וְדִנָּא מְנִיָּהוּ.
אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, הָכִי הוּא וְדָאִי, וְדָא הוּא
כְּרִירוֹ דְמִלָּה. אָמַר הָהוּא יְנוּקָא, מִכָּאֵן

בִּימֵי הַשּׁוֹפְטִים יִצְאָה רוּת, וּבַת
עֶגְלוֹן מֶלֶךְ מוֹאָב הִיְתָה. מִת
עֶגְלוֹן, שֶׁהָרַג אוֹתוֹ אֶהוּד, וּמְנוּ
מֶלֶךְ אַחֵר, וְזוֹ בַתוֹ שְׁנִשְׂאָרָה,
וְהִיְתָה בְּבֵית אוּמָן, וּבִשְׂדֵי מוֹאָב.
כִּיּוֹן שֶׁבָּא שָׁם אֱלִימֶלֶךְ, לְקַחְהָ
לְכַנּוּ.

וְאִם תֹּאמַר שֶׁאֱלִימֶלֶךְ גִּיּוּרָה שָׁם
- לָא. אֶלָּא כָּל דְרֻכֵי הַבַּיִת וְאֶכְּל
וּמִשְׁתָּה לְמַדָּה. מְתֵי הַתַּגִּיּוּרָה?
אַחֲרֵי שֶׁהִלְכָה עִם נַעֲמִי, אִזְ אָמְרָה
(רוּת א) עַמְּךָ עַמִּי וְאֵלֶיהֶן אֱלֹהֵי.
נַעֲמָה יִצְאָה כְּבַנֵּי עַמּוֹן בִּימֵי דוֹד.
בְּשִׁשְׁרֵתָה רוּחַ הַקְּדוֹשׁ עַל דוֹד,
אָמַר לוֹ, דוֹד, כְּשִׁמְדַדְתִּי אֶת כָּל
הָעוֹלָם וְהַפְּלַתִי גוֹרְלוֹת, יִשְׂרָאֵל
חֻבַּל נַחְלָתוֹ הִיוּ, וְכִרְתִּי מַה שֶּׁעָשׂוּ
מוֹאָב בְּחֻבַּל נַחְלָתוֹ. מַה פְּתוּב?
(שְׁמוּאֵל ב-ח) וַיִּמְדְּדִם בְּחֻבַּל. בְּאוֹתוֹ
חֻבַּל נַחְלַת ה'. כָּל אוֹתָם שֶׁהִיוּ
מְאוֹתוֹ זְרַע, אוֹתוֹ חֻבַּל אַחַז כְּהֵם.
כְּתוּב מָלֵא הַחֻבַּל. מַה זֶה מָלֵא
הַחֻבַּל? אֶלָּא אוֹתוֹ שֶׁפְּתוּב (ישעיה
ו) מָלֵא כָּל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ. וְהִיָּה
אוּמָר, זֶהוּ לְהַחֲיֹת וְזֶהוּ לְהַמִּית.
וְאוֹתוֹ חֻבַּל אַחַז בְּאוֹתָם שֶׁנִּרְאוּ
לְהַמְתָּה. בְּגִלְל זֶה אַחַז בְּחֻבַּל,
וּפְשִׁט חֻבַּל עַל מַה שֶּׁעָשׂוּ בְּאוֹתוֹ
חֻבַּל נַחְלַת ה'.

וּמְדִין, גְּדַעוֹן הַשְּׂמִיד כָּל אוֹתוֹ
הַזְרַע, שֶׁלֹּא הַשְּׂאִיר מֵהֶם מִכָּל
אֵלוֹ שֶׁהִזְיָקוּ לְיִשְׂרָאֵל בְּעֶצֶה אוּ
בְדָבָר אַחֵר. וְלְכָל אֵלוֹ שֶׁהִזְיָקוּ
לְיִשְׂרָאֵל, הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
שׁוֹמֵר לָהֶם שְׁנֵאָה וְלוֹקַח מֵהֶם
נְקָמוֹת. אֶבַל אִם עֲתִידִים לְבֹא
מֵהֶם טוֹב לְעוֹלָם, מְאַרְיֵךְ רְגִזוֹ
וְאִפּוֹ אֲתָם עַד שֶׁיִּצְאֵא אוֹתוֹ טוֹב
לְעוֹלָם, וְאַחֵר כְּפֹךְ לוֹקַח נְקָמָה
וְדִין מֵהֶם. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, כְּפֹךְ
זֶה בְּיַדֵּי, וְזֶהוּ בְּרוּר הַדְּבָר. אָמַר
אוֹתוֹ תִּינוּק, מִכָּאֵן וְהִלָּאָה

חֲבֵרִים, הַתְּקִינוּ כְּלֵי קָרֵב בְּיַדְכֶם
וְעָרְכוּ קָרֵב.

פָּתַח רַבִּי אֶלְעָזָר וְאָמַר, (תהלים ק) בָּרְכוּ ה' מְלֹאכֵינוּ גְבֻרֵי כַח וְגו' . דָּוִד הַמֶּלֶךְ הַזְּמִין לְבָרֵךְ אֶת הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, וְהַזְמִין אֶת פְּחוֹת הַשָּׁמַיִם, שֶׁהֵם כּוֹכְבִים וּמַזְלוֹת וְשָׁאֵר חַיְלוֹת, וְשָׁתַף אֶת נַשְׁמָתוֹ אִתָּם לְבָרֵךְ אֶת הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא. זֶהוּ שְׂכָתוֹב בָּרְכוּ ה' כָּל מַעֲשָׂיו בְּכָל מְקוֹמוֹת מְשֻׁלְתוֹ בְּרַכֵּי נַפְשֵׁי אֶת ה'. חֲתַם בְּנַפְשׁוֹ כָּל הַבְּרָכוֹת.

הַזְּמִין מְלֹאכֵי מְרוֹם לְבָרְכוּ, שְׂכָתוֹב בָּרְכוּ ה' מְלֹאכֵינוּ וְגו', וְעַד שֶׁלֹּא בָאוּ יִשְׂרָאֵל מְלֹאכֵי מְרוֹם הָיוּ עוֹשִׂים וּמְשַׁלְּמִים עֲשִׂיה. פִּינּוֹן שָׁבָאוּ יִשְׂרָאֵל וְעַמְדוֹ עַל הַר סִינַי וְאָמְרוּ נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמָע, לְקַחוּ עֲשִׂיה מִמְּלֹאכֵי הַשָּׁרָת, נִכְלְלוּ בְּדַבְּרוֹ. וּמֵאֵז עֲשִׂיה הֵיטָה בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל לְבָדֵם, וּמְלֹאכֵים קְדוֹשִׁים לְבָדֵם. יִשְׂרָאֵל גּוֹמְרִים וּמְשַׁלְּמִים עֲשִׂיה, וְלִכֵּן גְּבֻרֵי כַח עָשִׂי דְבָרוּ בַּתְּחִלָּה, וְאַחַר כֵּן לְשִׁמְע. אֲשֶׁרִיחֶם יִשְׂרָאֵל שְׁלֶקְחוּ מֵהֶם עֲשִׂיה וְהַתְּקִימָה בָּהֶם.

אָמַר אוֹתוֹ תִּינוּק, שְׁמַר עֲצֻמָּךְ וְהִצַּלַח בְּכֻלְךָ. וְכִי שָׁבַח זֶה בְּלִבְךָ לְקַחוּ יִשְׂרָאֵל, וְלֹא אַחַר? אָמַר, שָׁבַח זֶה מִצָּאֵנוּ, וְלֹא אַחַר. אָמַר אוֹתוֹ תִּינוּק, פִּינּוֹן שְׁחַרְבְּךָ לֹא הִצַּלִּיחָה, אוֹ שְׂאִינְךָ מִנְּעֻנְעָה פְּרָאוּי, הַשָּׁאֵר הַחֲרֵב לְמִי שְׁעוֹרְךָ קָרֵב.

שָׁבַח עֲלִיזוֹן שֶׁלֹּא נִמְסַר לְמְלֹאכֵים עֲלִיזוֹנִים לְבָדֵם, אֲלֵא יַחַד עִם יִשְׂרָאֵל, מִיְהוּ? קְדוֹשׁ. בְּרַכָּה נִמְסְרָה לָהֶם לְבָדֵם כְּמוֹ שֶׁנִּמְסְרָה לְיִשְׂרָאֵל, אֲבָל קְדוֹשׁ לֹא נִמְסַר לָהֶם לְבָדֵם, אֲלֵא עִם יִשְׂרָאֵל. שֶׁלֹּא מְקַדְּשִׁים קְדוּשָׁה אֲלֵא עִם יִשְׂרָאֵל. וְאִם תֹּאמַר, וְהָרִי כְּתוּב (ישעיה 1) וְקָרָא זֶה אֵל זֶה וְאָמַר,

וְלֹהֲלֹאָה, חֲבֵרֵיִי, אֲתַקִּינוּ מְאֵנִי קָרְבָּא
בְּיַדְיִכּוֹ, וְאַגְחוּ קָרְבָּא.

פָּתַח רַבִּי אֶלְעָזָר וְאָמַר, (תהלים ק) בָּרְכוּ יי מְלֹאכֵינוּ גְבוּרֵי כַח וְגו'. דָּוִד מְלֹכָא זְמִין לְבָרְכָא לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, זְמִין לְחִילֵי שְׁמַיָא, דְּאִינוּן כְּכַבֵּיָא וּמַזְלֵי, וְשָׁאֵר חַיְלִין, וְשָׁתַף לְנַשְׁמָתָא דִּילֵיה בְּהַדְיָיהוּ, לְבָרְכָא לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. הָדָא הוּא דְכְּתִיב, בָּרְכוּ יי כָּל מַעֲשָׂיו בְּכָל מְקוֹמוֹת מְשֻׁלְתוֹ בְּרַכֵּי נַפְשֵׁי אֶת יי. חֲתִים בְּנַפְשֵׁיה כָּל בְּרַכָּאֵן.

זְמִין לְמְלֹאכֵי מְרוֹמָא לְבָרְכָא לֵיה, דְכְּתִיב בָּרְכוּ יי מְלֹאכֵינוּ וְגו', וְעַד לֹא אֶתוּ יִשְׂרָאֵל, מְלֹאכֵי מְרוֹמָא הוּוּ עַבְדֵי וְשַׁלְמֵי עֲשִׂיה. פִּינּוֹן דְּאֶתוּ יִשְׂרָאֵל, וְקִיִּימוּ עַל טוֹרָא דְסִינַי, וְאָמְרוּ (שמות כד) נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמָע, נְטִילֵי עֲשִׂיה מִמְּלֹאכֵי הַשָּׁרָת, אֲתַפְּלִילוּ בְּדַבְּרוֹ. וּמִפְּדִין, עֲשִׂיה הוֹת בְּאַרְעָא דִּישְׂרָאֵל בְּלַחֲוֹדְיָיהוּ, וּמְלֹאכֵין קְדִישִׁין בְּלַחֲוֹדְיָיהוּ. יִשְׂרָאֵל גְּמַרִין וְשַׁלְמִין עֲשִׂיה. וְעַל דָּא גְבוּרֵי כַח עוֹשִׂי דְבָרוּ בְּקַדְמִיתָא, וְלִבְתַּר לְשִׁמּוּע. זְכָאִין אִינוּן יִשְׂרָאֵל, דְנִטְלוּ עֲשִׂיה מִנֵּיהוּ, וְאַתְקִיִּים בְּהוּ.

אָמַר הַהוּא יְנוּקָא, נְטַר גְּרַמְךָ וְאַצַּלַח בְּמֵאנְךָ. וְכִי שְׁבַחָא דָּא בְּלַחֲוֹדְוֵי נְטִלוּ יִשְׂרָאֵל, וְלֹא אַחְרָא. אָמַר שְׁבַחָא דָּא אֲשַׁפְּחָנָא, וְלֹא אַחְרָא. אָמַר הַהוּא יְנוּקָא, פִּינּוֹן דְּחַרְבָּא דִּילְךָ לֹא אֲצַלַח. אוֹ אַנְתָּ לֹא מְנַעֲנַעָא לֵיה פְּדָקָא חַזִּי, שְׁבַק חַרְבָּא לְמֵאֵן דְּאַגַּח קָרְבָּא.

שְׁבַחָא עֲלֹאָה דְלֹא אֲתַמְסַר לְמְלֹאכֵי עֲלֵאֵי בְּלַחֲוֹדְיָיהוּ, אֲלֵא בְּהַדֵי יִשְׂרָאֵל, מֵאֵן אִיהוּ. קְדוֹשׁ. בְּרַכָּה אֲתַמְסַר לוֹן בְּלַחֲוֹדְיָיהוּ, כְּמָה דְּאֲתַמְסַר לְיִשְׂרָאֵל. אֲבָל קְדוֹשׁ, לֹא אֲתַמְסַר לוֹן בְּלַחֲוֹדְיָיהוּ, אֲלֵא בְּהַדֵי יִשְׂרָאֵל. דְּלֹא מְקַדְּשֵׁי קְדוּשָׁה, אֲלֵא בְּהַדֵי יִשְׂרָאֵל. וְאִי

מתי? בזמן שישׁראל מקדשים
למטה. ועד שישׁראל לא
מקדשים למטה, הם אינם
אומרים קדשה.

משום שקדשה עולה משלשה
עולמות, ולא משנים, והינו,
וקרא זה - הרי אחד. אל זה -
הרי שנים. ואמר - הרי שלשה.
שלשה עולמות הם כנגד שלש
קדשות. ומשום כך שבח של
ישׁראל שלוקחים קדשה למטה
לבדם.

אמר רבי אלעזר, כך זה ודאי,
ודברים אלו בארנום. ועוד
בארנו, שהרי שלש קדשות
נמסרו לישראל למטה מפסוק
זה, (ויקרא ב) והתקדשתם והייתם
קדשים, (שם) כי קדוש אני ה'.
והתקדשתם - אחד. והייתם
קדשים - שנים. כי קדוש אני ה'
- הרי שלשה. פאן נמסרה להם
קדשה. אמר לו, נאה, והרי לא
נזכרת ברמח עד שלקחתיהו
מאחורי כתפך ושמתיהו בידך.
מכאן והלאה תזכר ברמח, שהיא
בידך. שוב למקום שהשארתי.

אמר רבי אלעזר, הדברים שאנו
בהם, בכרכה הם. ברכו, מה זה
ברכו? משיכת הברכות ממקום
שכל הברכות יוצאות, עד
שנעשות ברכה, מרב משיכות
שנמשכת, ומתוך רב המים
באותה ברכה מיד ירבו המים
הרבה דגים לכמה מינים, ואותה
משיכת מים מה היא? ה'
משיכות אור המאיר מתוך אותה
אספקלריה שמאירה שנמשך
מלמעלה למטה.

זה למלאכים עליונים, שהם
בבית מרום של הגרן העליון,
נאמר ברכו ה'. אנו שיושבים
למטה, מדוע ברכו את ה'? משום
שאנו צריכים למשך עלינו את
האת הזאת, ובה נכנס למלך

תימא, והא כתיב (ישעיה ו) וקרא זה אל זה ואמר,
אימתי בזמנא דישׁראל מקדשי לתתא. ועד
דישׁראל לא מקדשי לתתא, אינון לא אמרי
קדשה.

בגין דקדושה מתלת עלמין סלקא, ולא
מתרין, והינו, וקרא זה, הא חד. אל
זה, הא תרין. ואמר, הא תלתא. תלת עלמין,
אינון לקבלייהו תלת קדושות. ובגין כך
שבחא דישׁראל דנטלין קדושא לתתא
בלחודייהו.

אמר רבי אלעזר, הכי הוא ודאי, ומלין אלין
אוקימנא לון. ותו אוקימנא, דהא תלת
קדושות אתמסרו לישראל לתתא. מן האי
קרא, והתקדשתם והייתם קדושים, פי קדוש
אני יי. והתקדשתם חד. והייתם קדושים תרין.
פי קדוש אני יי, הא תלתא. הכא אתמסר לון
קדשה. אמר ליה יאות. והא לא אדפרת
מרומחא, עד דנטלת ליה אנא מבתר כתפך,
ושוי לך בידך. מכאן ולהלאה תדפר לרומחא,
דאיהו בידך. תוב לאתר דשבקת.

אמר רבי אלעזר, מלין דאנן בהו, בברכה
אינון. ברכו, מאי ברכו. משיכו ברכאן,
מאתר דכל ברכאן נפקין, עד דיתעבדון ברכה.
בסגיא משיכו דאתמשיך, ומגו סגיא דמיין
בהיא ברכה, מיד יפשוין מיין נוני סגיאין,
לכמה זיגין. והוא משיכו מאי הוא. ה'
משיכו דנהורא דנהיר, מגו ההוא
אספקלריאה דנהרא, דאתמשך מעילא לתתא.
האי למלאכי עלאי, דאינון בבי מרומא
דאדרא עלאה, אתמר ברכו יי. אנן
דיתבי לתתא, אמאי ברכו את יי. בגין דאנן
צריכין לאמשכא עלן, להאי את, ובה נייעול
לגבי מלכא, לאחזאה אנפוי. ועל דא אמר

לראות פניו. ולכן אמר דוד, (תהלים
יז) אני בצדק אחזה פניך. אני
בצדק בודאי. ולכן ראשית
התפלה - ברכו את ה', למשך על
ראשינו האת הזאת. וכיון שאנו
מושכים עלינו את ה"את" הזאת,
יש לנו לומר תפלה ולשבח.

וכן אסור לברך אדם עד שלא
יתפלל האדם תפלתו ומשך את
ה"את" הזאת על ראשו. ואם
יקדים ויברך לאדם בתפלה, הרי
המשך לאותו אדם במה על
ראשו במקום ה"את" הזאת.

וכן למלאכים העליונים כתוב
ברכו ה', ואנו את ה', לתוספת.
אמר אותו תינוק, ודאי הרי ידעתי
שפלי הקרב שלך הם טובים, (אם
תזכר) הזכר בהם ואל תשכחם,
ודאי גבורת האדם שעורף קרב
ברמת, וחרב היא. אבל מה זה
גברי כח עשי דברו לשמע בקול
דברו? אמר רבי אלעזר, הרי
אמרתי. אמר אותו תינוק, הרי
ידעתי שפח זורעך נחלש, כעת
הוא זמן שלא להמתין, אלא
להלקות בבליסטראות אכן אחר
אכן, כמו שנאמר (שמואל א' יז)
בקלע ובאבן. בבהילות זה אחר
זה. שמח רבי אלעזר, ושמחו רבי
אבא והחברים.

פתח אותו תינוק ואמר, (שיר השירים
א) שחורה אני ונאווה בנות
ירושלים וגו'. אל תראני שאני
שחחרת וגו'. דברים הללו הרי
פרשוה. אבל בשעה שהיא בתוף
אהבה רבה לאהובה, מתוף דחק
האהבה שלא יכולה לסבל
מקטינה עצמה בקטן רב עד שלא
נראה (את) ממנה, רק קטנות של
נקדה אחת, (ומהי'?). ואז מתפסה
מכל החילות ומחנותיה ואומרת
שחורה אני, שאין באות הזו לכן
כמו בשאר האותיות. וזה שחורה
אני. ואין לי מקום להכניסכם

דוד, (תהלים יז) אני בצדק אחזה פניך, אני בצדק
ודאי. ובגין כך, שירותא דצלותא, ברכו את
י', לאמשכא על רישן האי את. וכיון דאנן
משכן להאי את עלנא, אית לן למימר צלותא,
ולשבחא.

ובגין כך אסור לברכא לבר נש, עד לא יצלי
בר נש צלותיה, ומשיך על רישיה להאי
את. ואי יקדים ויברך לבר נש בקדמיתא, הא
אמשיך לההוא בר נש במה על רישיה, באתר
דהאי את.

ובגין כך, למלאכי עלאי כתיב ברכו י'. ואנן
את י' לתוספת. אמר ההוא ינוקא, ודאי
הא ידענא דמאני קרבא דילך טבין אינון, (ס"א
אי תדבר) אתדכר מנהון ולא תנשי לון, ודאי
גבורה דבר נש דאגח קרבא (דף קצ"א ע"א)
ברומחא וחרבא איהו. אבל מהו גבורי כח
עושי דברו לשמוע בקול דברו. אמר רבי
אלעזר הא אמרית. אמר ההוא ינוקא, הא
ידענא דחילא דדרועא דילך אתחלש. השתא
איהו עדנא, דלא לאמתנא, אלא לאלקאה
בקירטא, אכנא בטר אכנא. במה דאת אמר
(שמואל א' יז) בקלע ואבן. בבהילו דא בטר דא.
חדי רבי אלעזר. וחדו רבי אבא וחבריא.

פתח ההוא ינוקא ואמר, (שיר השירים א) שחורה
אני ונאווה בנות ירושלים וגו'. אל תראוני
שאני שחחרת וגו'. מלין אלין הא אוקמוה.
אבל בשעתא דאיהי גו רחימו סגי לגבי
רחימיהא, מגו דחיקו רחימו, דלא יכלה
למסבל, אזעירת גרמה בזעירו סגי, עד דלא
אתחזיאת (את) מנה, אלא זעירו דנקודה תדא,
(ומאי איהי?). כדין אתפסיא מפל חילין ומשריין
דילה. ואיהי אמרת שחורה אני, דלית באת
דא חורא בגויה, כשאר אתון. ודא שחורה

אני, ולית לי אתר לאעלא לכוון תחות גדפאי.
פאהלי קדר, תנינן, דא י', דלית בה חורו
לגו. פיריעות שלמה, דא ו'.

ובגין כף אל תראוני. לא תחמוץ בי כלל, דאנא
נקודה זעירא. מה עבדין גברין תקיפין,
חילין דילה. שאגין פאריין תקיפין, כמה דאת
אמר, (תהלים קד) הפפירים שואגים לטרף. ומגו
קלין ושואגין תקיפין, דקא משאגין פאריין
גוברין תקיפין דחילא, שמע רחימא לעילא,
וידע דרחימתיא היא ברחימו כותיה, מגו
רחימוי עד דלא אתחזיאת מדיוקנא ושפירו
דילה כלל.

ובדין, מגו קלין ושואגין דאינון גברי חילא
דילה, נפיק דודה רחימאה מגו
היכליה, בכמה מתנו, בכמה נבזבזן, בריחין
ובוסמין ואתי לגבה, ואשפח לה שחורה
זעירא, בלא דיוקנא ושפירו כלל, קריב לגבה,
מחבק לה, ומנשיק לה, עד דאתערת זעיר
זעיר מגו ריחין ובוסמין. ובחודה דרחימאה
דעמה, ואתבניאת, ואתעבידת בתקונהא,
בדיוקנהא, בשפירו דילה, ה' כמלקדמין.

ודא גבורי כח, עשו לה, ואהדרו לה לדיוקנהא
ושפירו דילה, דתוקפא וגבורתא דלהון
גרימו דא. ועל דא פתיב, גבורי כח עושי
דברו. עושי דברו ודאי, דמתקנין ליה להאי
דבר, ומדהדין ליה לדיוקנא קדמאה. (ומכאן
ולחלאה) פיון דאתקנת ואתעבידת בדיוקנהא
שפירא כמלקדמין, פדין אינון, וכל שאר
חילין, קיימין לשמוע, מה דאיהי אמרת,
ואיהי קיימא כמלפא גו חיליה, ודא הוא עושי
דברו ודאי.

בגוונא דא לתתא, בזמנא דחייבין בדרא, איהי

תחת כנפי. פאהלי קדר - שנינו,
זו י', שאין בה לכן בפנים.
פיריעות שלמה - זו ו'.

ומשום זה אל תראני, אל תסתכלו
בי כלל, שאני נקדה קטנה. מה
עושים גברים חזקים, חילותיה?
שואגים פאריות תקיפים, כמו
שנאמר (תהלים קד) הפפירים שאגים
לטרף. ומתוך קולות ושאגות
חזקות ששואגים כמו אריות
גבורים תקיפי כח, שומע האהוב
למעלה, וידע שאהובתו באהבה
פמותו מתוך אהבתו, עד שלא
נראית מדמותה ופיה כלל.

ואו, מתוך קולות ושאגות של
אותם גבורי חיל שלה, יוצא
דודה אהובה מתוך היכלו בכמה
מתנות, בכמה אוצרות, בריחות
ובכשמים, ובא אליה, ומוצא
אותה שחורה קטנה ללא דמות
ויפי כלל. קרב אליה, מחבק
אותה ומנשיקה עד שמתעוררת
לאט לאט מתוך ריחות ובכשמים
ובחודה שאהובה עמה, ונבנית
ונעשית בתקונה, בדמותה,
ביפיה, ה' כמקדם.

וזה גברי כח. עשו לה והחזירוה
לדמותה ופיה, שתקפם
וגבורתם גרמו את זה, ועל זה
כתוב גברי כח עשי דברו. עשי
דברו בודאי, שמתקנים את
ה"דבר" הזה ומחזירים אותו
לדמות ראשונה. (ומכאן ולהלאה)
פיון שהתקנה ונעשתה
בדמותה פה כמקדם, אזי הם
וכל שאר החילות עומדים לשמע
מה שהיא אומרת, והיא עומדת
כמו מלך בתוך חילותיו, וזהו
עשי דברו בודאי.

כמו זה למטה - בזמן שהרשעים
בדור, היא מתפסה ומקטינה
עצמה עד שלא נראית מפל

אתפסא ואזעירת גרמה, עד דלא אתחזיאת מפל דיוקנהא, בר

דמיותיה, פרט לנקדה אחת. וכשבאים גברי כח וצדיקי אמת, כפיכול עושים את הדבר הזה, ומוארת לאט לאט, ונעשית בדמותה, ביפיה, ה' כמקדם.

באו החברים ונשקוהו. אמר רבי אלעזר, אלמלא יחזקאל הנביא אמר את זה, תמיהה היתה בעולם. לקחו רבי אלעזר ונשקו כמקדם. אמר אותו תינוק, אני אברך. אמרו לו, אתה ברוך, ולך נאה לברך. אמר, כמה קדושים אתם, כמה ברכות מומנות לכם מאם הקדושה, משום שלא מנעתוני לברך.

פתח ואמר, (משלי יא) מנע בר יקבהו לאום וברכה לראש משביר. פסוק זה כמשמעו, אבל שנינו, כל אדם חייב בברכת המזון, ואם לא ידע - אשתו או בניו מברכין לו. ותבא מארה לאותו האיש שלא יודע לברך עד שיצטרף לאשתו ולבניו שיברכו לו.

ואם הוא יודע, צריך לחנך את בנו ולתת לו כוס לברך. שמי שמונעו שלא יתחנך, יקבהו לאום. מנע בר - שלא לברך את הקדוש ברוך הוא ולא יתחנך במצות - יקבהו לאום. יקבהו היה צריך לו לכתב, או יקבהו לאמים, שהרי לאם זה אחד, כמו שנאמר (בראשית כה) ולאם מלאם יאמץ. מה זה יקבהו לאום? אלא לאם כתוב, לאם הקדושה. יקבהו לאדם הזה שמונע אותו בר מלברך את הקדוש ברוך הוא. אני בן יחיד הייתי לאמי, תנו לי כוס ואברך את המלך הקדוש שנתן בבית אמי גברים של כח שדברתי לפניהם דברים חזקים ונצחתי אותם, ומשום זה אני אברך. וקדם זה התישב הפסוק על תקונו זה שהתחלנו בו.

נקודא חדא. וכד אתאן גבורי כח, וזפאי קשוט, כפיכול, עושים להאי דבר. ואנהירת זעיר זעיר, ואתעבידת בדיוקנהא בשפירו דילה ה' כמלקדמין.

אתו חברייא ונשקוה, אמר רבי אלעזר, אלמלא יחזקאל נביאה אמר דא, תוהא הוי בעלמא, נטליה רבי אלעזר, ונשקיה כמלקדמין, אמר ההוא ינוקא אנא אברך. אמרו, את בריך, ולך יאות לברכא. אמר כמה אתון קדישין, כמה ברכות זמינין לכו, מאימא קדישא, בגין דלא מנעתון לי לברכא.

פתח ואמר, (משלי יא) מונע בר יקבהו לאום וברכה לראש משביר. האי קרא כמשמעו. אבל תנינן, כל בר נש חייב בברכת המזון. ואי לא ידע, אתתיה, או בנו, מברכין ליה ותבא מארה לההוא גברא, דלא ידע לברכא, עד דיצטריך לאתתיה ולבנוי דיברכו ליה.

ואי הוא ידע, אצטריך לחנכא לבריה, ולמהב ליה פסא לברכא. ומאן דמנע ליה, דלא יתחנך, יקבהו לאום. מונע בר דלא לברכא לקודשא בריך הוא, ולא יתחנך במצות. יקבהו לאום, יקבהו מיבעי ליה, או יקבהו לאומים, דהא לאם חד הוא, כמה דאת אמר (בראשית כה) ולאם מלאם יאמץ, מאי יקבהו לאם. אלא לאם פתיב, לאימא קדישא. יקבהו להאי בר נש, דמנע לההוא בר מלברכא לקודשא בריך הוא.

אנא פרא יחידא הוינא לאמי, הבו לי כסא ואברך למלכא קדישא, דיהב בביתא דאמי, גוברין דחילא, דמלילנא קמייהו מלין תקיפין, וזכינא לון. ובגין כן אנא אברך.

וקודם דא אתישב קרא על תקוניה, הא (דף קצ"א ע"ב) דשרינן ביה.

מונע בר יקבוהו לאם, מאן דאמנע בר כמה דאתמר, יקבוהו לאם. כמה דאת אמר, (ויקרא כד) ויקוב בן האשה הישראלית את השם. כאן יקבוהו, ויפרשו אותו לאם, יפרשו את חטאיו לאם הקדושה. וברכה לראש משביר, אדם שיחנך את בנו לברך את הקדוש ברוך הוא ולחנכו במצוות התורה.

וסוד הדבר כתוב בסוד שלמעלה, (משלי ל) מה שמו ומה שם בנו פי תדע. אותו שם ידוע, (ירמיה לא) ה' צבאות שמו. שם בנו, ישראל כמו, שכתוב (שמות ד) בני בכרי ישראל. והרי ישראל תלויים בו כל מפתחות האמונה, והוא משתבח ואומר, (תהלים ב) ה' אמר אלי בני אתה. וכך זה בודאי, שהרי אבא ואמא עטרו אותו וברכוהו בכמה ברכות ואמרו וצונו את הכל. נשקו בר, נשקו את יד הבן הזה כביכול נתן לו שלטון על הכל, שהכל יעבדו אותו. פן יאנף, משום שעטרו אותו בדין וברחמים. מי שזוכה לדין - לדין. מי שזוכה לרחמים לרחמים.

בר הברכות שלמעלה ולמטה עולות לבן הזה ומתעטרו. ומי שמונע ברכות מהבן הזה, יפרשו את חטאיו לפני המלך (אמזא) הקדוש, לאם ממש. וברכה לראש משביר, מי שמברך ומזמין כוס ברכה למי שצריך אותו, בזה נשבר הצד האחר ונכנע בשבירה, ועולה צד הקדשה. וזהו שכתוב וברכה לראש משביר. כמו שהוא מעלה ומברך את הקדוש ברוך הוא ועושה שישבר צד האחר, כך הקדוש ברוך הוא מושך עליו ברכות מלמעלה, ואותו שנקרא ברכה שורה על ראשו.

מונע בר יקבוהו לאם, מאן דאמנע בר כמה דאתמר, יקבוהו לאם. כמה דאת אמר, (ויקרא כד) ויקוב בן האשה הישראלית את השם. אוף הקא יקבוהו, ויפרשו ליה לאם, יפרשו חטאוי לאמא קדישא. וברכה לראש משביר, להווא בר נש דיחנך בריה לברכא לקודשא בריה הוא, ולחנכא ליה בפקודי אורייתא.

ורזא דמלה, כתיב ברזא דלעילא, (משלי ל) מה שמו ומה שם בנו פי תדע. ההוא שם ידיעא, יי צבאות שמו. שם בנו. ישראל שמו. דכתיב (שמות ד) בני בכרי ישראל. והא ישראל, כל מפתחן דמהימנותא ביה תליין. ואיהו משתבח ואמר, (תהלים ב) יי אמר אלי בני אתה. והכי הוא ודאי, דהא אבא ואמא עטרו ליה, ובריכו ליה בכמה ברכאן, ואמרו ופקידו לכלא, (תהלים ב) נשקו בר, נשקו ידא להאי בר. כביכול, שלטנו יהב ליה על כלא, דכלא יפלחון ליה. פן יאנף, בגין דאעטרו ליה בדינא ורחמי. מאן דזכי לדינא, לדינא. מאן דזכי לרחמי, לרחמי.

בר ברכאן דלעילא, ותתא להאי בר סלקין ומתעטרו. ומאן דמנע ברכאן מהאי בר, יפרשו חטאוי קמי מלכא (ס"א אימא) קדישא, לאם ממש. וברכה לראש משביר, מאן דמברך ואזמין בכסא דברכה למאן דאצטריך ליה, בהאי אתבר סטרא אתרא ואתפפיא בתבירו. ואסתלק סטר קדשה. ודא הוא דכתיב, וברכה לראש משביר. כמה דאיהו מסלק ומברך לקודשא בריה הוא, ועביד לסטר אתרא דיתבר, הכי קדשא בריה הוא משיך עליה ברכאן מלעילא, וההוא דאקרי ברכה, שריא על רישיה.

מבאן ולהלאה חבריאי, הבו ונבריך. יהבו ליה פסא דברכה, ובריך. וחבריאי כלהו הוי בחדוה, דהא מיומא דהלולא דרבי אלעזר, לא חדו חבריאי, פההוא יומא דיתבו תמן. אקדימו ובריכו ליה בחדוה ברעו דלבא. אמר ההוא ינוקא, לית לכו לאתפרשא, אלא מגו מלי אורייתא, והכי תנינן.

פתח ואמר (שמות יג) ויני הולך לפנייהם יומם בעמוד ענן וגו'. ויני זקיף טעמא לעילא, אמאי. אלא, בההוא שעתא כמה יאות ושפירו הות להאי כלה, דאתפייאת עד השתא בגלותא, והשתא אזלת בזקיפו דרישא באכלוסהא בחדוה.

בויי זקיף טעמא לעילא, הולך לפנייהם יומם. עד הכא לא ידע, אי האי כלה אזלה לקמיייהו, אי לא, דהא טעמא אפסיק בוייהו, אלא איהי הות תמן, אבל מאן דאזיל קמיייהו, סבא עלאה, מאריה דביתא, ההוא דאומי (נ"א דאומין) ליה קדשא בריך הוא ומנו. אברהם. דכתיב, (תהלים מב) יומם יצוה יי חסדו. וכתיב (ירמיה לג) אם לא בריתי יומם ולילה. יומא דכל יומין פלילין ביה. יומא דשאר יומין, איהו שאר כל יומין ודאי. ועל דא אקרי יומם, ולא יום. ובגין פך הולך לפנייהם יומם, הוא אזיל ביממא, וכלה אזלת בליליא, דכתיב ולילה בעמוד אש להאיר להם, דא כלה, כל חד פדקחזי ליה. ואתון חבריאי, יומם ולילה יהא קמייכו, בכל שעתא. נשקוהו, וברכוהו כמלקדמין, ואזלו.

אתו לגבי רבי שמעון, וסחו ליה עובדא. תנה, אמר כמה יאות הוא. אבל לא סליק בשמא. אעא דקיק, פד סליק נהורייה, סליק לפום שעתא, ומיד פכה ואשתקע.

מבאן והלאה, חברים, הבה ונבריך. נתנו לו כוס של ברכה וברך. והחברים פלם היו בחדוה, שהרי מיום ההלולא של רבי אלעזר לא שמחו החברים פאותו יום שישבו שם. הקדימו וברכוהו בחדוה ברצון הלב. אמר אותו תינוק, אין לכם להפרד אלא מתוך דברי תורה, וכך למדנו.

פתח ואמר, (שמות יג) וה' הלך לפנייהם יומם בעמוד ענן וגו'. וה' - זקיף טעם למעלה, למה זה? אלא באותה שעה כמה נאה ויפה היה לפלה הזאת שהיתה כפופה עד עתה בגלות, וכעת הולכת בזקיפות ראש באוכלוסיה בשמחה.

בוה' זקיף טעם למעלה. הולך לפנייהם יומם. עד כאן לא ידע אם פלה זו הלכה לפנייהם אם לא, שהרי טעם מפסיק בוה'. אלא היא היתה שם, אבל מי שהלך לפנייהם, זקן עליון, בעל הבית, אותו שהקדוש ברוך הוא נשבע (שהומין) לו, ומיהו? אברהם, שכתוב (תהלים מב) יומם יצוה ה' חסדו. וכתוב (ירמיה לא) אם לא בריתי יומם ולילה. יום שפל הימים פלולים בו, יום של שאר הימים, הוא שאר כל הימים בודאי. ועל זה נקרא יומם ולא יום, ומשום זה הלך לפנייהם יומם. הוא הולך ביום, והפלה הולכת בלילה, שכתוב ולילה בעמוד אש להאיר להם, זו פלה, כל אחד פראוי לו. ואתם חברים, יומם ולילה יהיה לפניכם בכל שעה. נשקוהו וברכוהו כמקדם והלכו.

באו לפני רבי שמעון וספרו לו המעשה. תמה. אמר, כמה נאה הוא, אבל לא עולה בשם. עץ דק, כשעולה אורו, עולה לפי שעה, ומיד פכה ושוקע. ועוד

וְתוֹ הָאֵל אֲמִינָא נְהוֹרָא דָא מְמָה הוּי.
פְּתַח וְאָמַר, (תהלים קיב) גְבוּר בְּאָרְץ יְהִיָּה זִרְעוּ
דִּר יִשְׂרָאֵל יְבוּרָךְ. כַּד בַּר נֶשׂ אִיהוּ גְבוּר
בְּאָרְץ, גְבוּר בְּאוּרִיִּיתָא, גְבוּר בְּיִצְרֵיָה, גְבוּר
בְּאָרְץ וּדְאִי. סְלִיק נְהוּרִיָּה, וְאֵתְמִשְׁףּ בִּיָּה
מְשִׁיכוּ סְגִי, כְּדִין דִּר יִשְׂרָאֵל יְבוּרָךְ, יְבוּרָךְ כְּתִיב.
אָמַר רַבִּי אַבָּא, וְהָאֵל חֲמִינֵן יְנוּקֵי דְאֲמִרִין מְלִין
עֲלָאִין, וְקִיִּימִין לְבִתְרֵי רִישֵׁין דְעֵלְמָא.
אָמַר לִיָּה, יְנוּקָא דְאָמַר מְלָה חֲדָא, אוּ תְרִין,
לְפֻם שְׁעֵתָא, בְּלָא כְּוֹנָה דְלַהוּן, מוּבְטָח בַּר
נֶשׂ בְּדָא, דִּיזְכִּי לְמִילָה אוּרִיִּיתָא בִּישְׂרָאֵל. אֲבָל
דָּא, דְנְהוּרָא דִּילִיָּה קִיִּימָא עַל קִיּוּמִיָּה בְּדַעְתָּא
שְׁלִים, לָאוּ הָכִי. וְתוֹ, דְהָא קְדָשָׁא בְרִיךְ הוּא
וְתִיאוּבְתִיָּה דִּילִיָּה, לְאַרְחָא בְּתַפּוּחָא דָּא, (ד) ^{קצ"ב ע"א} זַכָּאָה חוּלְקִיָּה.

זְכָאִין אַתּוּן צְדִיקֵיָּא, דְכְּתִיב בְּכוּ, (מלכים ב יט)
וְיִסְפָּה פְּלִיטָת בֵּית יְהוּדָה הַנְּשֹׂאָרָה
שְׂרָשׁ לְמָטָה וְעָשָׂה פְּרִי לְמַעְלָה. שְׂרָשׁ לְמָטָה,
כְּגוּן אֲבוּי, דְאֵסְתַּלַּק מְעֵלְמָא, וְאִיהוּ שְׂרָשׁ
לְמָטָה, בְּמַתִּיבְתָא דְרְקִיעָא. וְעָשָׂה פְּרִי
לְמַעְלָה, בְּמַתִּיבְתָא עֲלָאָה. כְּמָה טְבָא שְׂרָשׁ
וְאִיבָא. וְאִי לָאוּ דְלָא אָהָא מְקַטְרָגָא לְקוּדְשָׁא
בְרִיךְ הוּא, הוּאִיל וְתִיאוּבְתִיָּה לְאַרְחָא בִּיָּה,
לָא הָוָה מָאן דִּיִּיכּוּל לְשַׁלְטָאָה בִּיָּה. אֲבָל יְהִי
רַעְוָא, דְאֲמִיָּה לָא תַחֲמִי צַעְרָא עֲלֵיָּה, וְכֵן הָוָה.

וְיִשְׁלַח מְלָאָכִים אֶל בַּלְעָם בֶּן בְּעוֹר וְגוֹ'. הִנֵּה
עִם יִצְא מִמְצָרִים וְגוֹ'. (במדבר כב) הִכָּא
אֵית עֲשָׂרִין וְתַמְנִיא תִיבִין, לְקַבֵּל תַּמְנִיא
וְעֲשָׂרִין דְרַגִּין דְחַרְשֵׁי קוּסְמִין דְצַפּוֹר. וְאֵית
לְאֵסְתַּכְּלָא, מָאן דְבַעַא לְמַלְלָא בִיָּה בְּבַלְעָם,
וְלֹאֲתַחֲבָרָא בְּהִדִּיָּה, אֲמַאי שְׂדֵר לִיָּה מִיָּד, עַד
לָא יִיתִי לְגַבִּיָּה, מְלִין בְּפִירוּשָׁא, דְקָאֻמַר הִנֵּה עִם יִצְא מִמְצָרִים וְעַתָּה

הָרִי אֲמַרְנוּ אוּר זָה מְמָה נְהִיָּה.
פְּתַח וְאָמַר, (תהלים קיב) גְבוּר בְּאָרְץ
יְהִיָּה זִרְעוּ דִּר יִשְׂרָאֵל יְבוּרָךְ.
כְּשִׁבְן אָדָם גְבוּר בְּאָרְץ, גְבוּר
בְּתוֹרָה, גְבוּר בְּיִצְרֵוּ - גְבוּר בְּאָרְץ
וּדְאִי. עוֹלָה אוּרוּ וְנִמְשָׁף בּוּ
מְשִׁיכוּת יְתֵר, אֲזֵ דִּר יִשְׂרָאֵל
יְבוּרָךְ, יְבוּרָךְ כְּתוּב.

אָמַר רַבִּי אַבָּא, וְהָרִי רָאִינוּ
תִּינוּקוֹת שְׂאוּמֵרִים דְכָרִים
עֲלִיּוֹנִים וְאַחַר כֶּף עוֹמְדִים רָאִשֵׁי
הָעוֹלָם. אָמַר לוּ, תִּינוּק שְׂאֻמַּר
דְּבַר אַחַד אוּ שְׁנַיִם לְפִי שְׁעָה, בְּלִי
כּוֹנְתָם, מְבֻטָח אָדָם בְּזָה, שְׂיִזְכָּה
לְלַמֵּד תּוֹרָה בִּישְׂרָאֵל. אֲבָל זָה
שְׂאוּרוּ עוֹמֵד עַל עֲמִדוּ בְּדַעַת
שְׁלָמָה, לֹא כֶּף. וְעוֹד, שְׁהָרִי
הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא וְעֲרַגְתּוּ לְהָרִיחַ
תַּפּוּחַ זָה. אֲשֶׁרִי חֲלָקוּ.

אֲשֶׁרִיבָם הַצְּדִיקִים, שְׁכָתוּב בְּכֶם
(מלכים ב-יט) וְיִסְפָּה פְּלִיטָת בֵּית
יְהוּדָה הַנְּשֹׂאָרָה שְׂרָשׁ לְמָטָה
וְעָשָׂה פְּרִי לְמַעְלָה. שְׂרָשׁ לְמָטָה,
כְּמוּ אֲבוּי שְׁהֵסְתַּלַּק מִהָעוֹלָם,
וְהוּא שְׂרָשׁ לְמָטָה בִּישִׁיבַת
הַרְקִיעֵי. וְעָשָׂה פְּרִי לְמַעְלָה,
בִּישִׁיבָה הָעֲלִיּוֹנָה. כְּמָה טוֹב
הַשְּׂרָשׁ וְהַפְּרִי. וְאִם לֹא שְׂלָא
אֵהִיָּה מְקַטְרָג לְקְדוּשׁ-בְּרוּךְ הוּא,
הוּאִיל וְעֲרַגְתּוּ לְהָרִיחַ בּוּ, לֹא הִיָּה
מִי שְׂיִכּוּל לְשַׁלֵּט בּוּ. אֲבָל יְהִי
רַצּוֹן שְׂאֻמוּ לֹא תִרְאֶה צַעַר עֲלֵיו.
וְכֵן הִיָּה.

וְיִשְׁלַח מְלָאָכִים אֶל בַּלְעָם בֶּן בְּעוֹר וְגוֹ'. הִנֵּה
עִם יִצְא מִמְצָרִים וְגוֹ'. כָּאֵן יֵשׁ עֲשָׂרִים וְשִׁמוֹנָה
תְּבוֹת כְּנָגֵד עֲשָׂרִים וְשִׁמוֹנָה
דְרַגּוֹת הַמְּכַשְּׁפִים קוּסְמֵי הַצַּפּוֹר.
וְיֵשׁ לְהִסְתַּכֵּל, מִי שְׂרָצָה לְדַבֵּר
עִם בַּלְעָם וְלִהְתַּחֲבֵר אִתּוּ, לְמָה
שְׁלַח לוּ מִיָּד עַד שְׂלָא יָבֵא אֵלָיו
דְכָרִים בְּפִירוּשׁ, שְׂאֻמַר הִנֵּה עִם

לָא יִיתִי לְגַבִּיָּה, מְלִין בְּפִירוּשָׁא, דְקָאֻמַר הִנֵּה עִם יִצְא מִמְצָרִים וְעַתָּה

יֵצֵא מִמִּצְרַיִם וְעַתָּה לֵכֶה אֲרָה לִי?
הֲיֵה לֹו לְהִתְחַבֵּר אִתּוֹ בְּתַחֲלָה
וּלְפִי־סוֹ וּלְשִׁחַד אוֹתוֹ, וְאַחֵר כֶּף
לְהוֹדִיעוֹ דְּבָרָיו!

אָמַר רַבִּי יוֹסִי, מִכַּאן נֹדַע
שֶׁהָרִי יָדַע בְּלֹק רִצּוֹן אוֹתוֹ רָשָׁע,
שֶׁרָצָה לְהִתְכַּבֵּד תָּמִיד בְּדְבָרִים
גְּדוּלִים, וְאִין תִּאָּוֶתוּ אֶלָּא
כְּשֶׁעוֹשֶׂה רַעוּת.

בְּלֹק קֶסֶם קֶסְמִים וְעֹשֶׂה כְּשָׁפִים
וְתַקֵּן צְפוּר, וְיָדַע שֶׁמַּעֲלוֹת מִשֶּׁה
עֲלִיזוֹת וְנִכְבְּדוֹת, וְכֹשֶׁף בְּכֹשְׁפֵי
וְקֶסֶם בְּקֶסְמָיו, וְיָדַע שֶׁדְּרָגוֹת
בְּלָעַם הֵיוּ לְעַמְתּוֹ, מִיָּד - וַיִּשְׁלַח
מְלָאכִים אֶל בְּלָעַם בֶּן בְּעוֹר.

פְּתוּרָה - שֵׁם הַמְּקוֹם הֵיחָה, כְּמוֹ
שֶׁנֶּאֱמַר (דְּבָרִים כג) מִפְּתוֹר אֲרָם
נִהְרִים לְקַלְלָךְ. לָמָּה נִקְרָא כֶּף?
מִשּׁוּם שֶׁכְּתוּב (ישעיה סה) הָעֲרֹכִים
לְגַד שִׁלְחָן. וְשִׁלְחָן הֵיחָה מְסַדֵּר
שֵׁם כָּל יוֹם. שֶׁכֶּף הוּא תְּקוּן שֶׁל
צְדָדִים רָעִים - מְסַדְרִים לְפָנֵיהֶם
שִׁלְחָן בְּמַאֲכָל וּמִשְׁתֶּה, וְעוֹשִׂים
כְּשָׁפִים וּמְקַטְרִים לְפָנֵי הַשִּׁלְחָן,
וּמְתַכְּנְסִים שֵׁם כָּל רוּחֹת הַטְּמָאָה
וּמוֹדִיעִים לָהֶם מַה שֶּׁהֵם רוֹצִים.
וְכָל מְכַשְּׁפִים וְקוֹסְמִים שֶׁל
הָעוֹלָם הֵיוּ עַל אוֹתוֹ הַשִּׁלְחָן,
וּמִשּׁוּם זֶה נִקְרָא שֵׁם הַמְּקוֹם
הַהוּא פְּתוּרָה, שֶׁכֶּף קוֹרְאִים
בָּאָרֶם נִהְרִים לְשִׁלְחָן פְּתוּרָה.

פְּתַח וְאָמַר, (שְׁמוֹת כה) וְעִשִׂיתָ
שִׁלְחָן עֲצֵי שִׁטִּים וְגו'. וְכְתוּב
וְנִתַּתָּ עַל הַשִּׁלְחָן לֶחֶם פָּנִים וְגו'.
כָּל אוֹתָם כְּלֵי קֹדֶשׁ רָצָה הַקְּדוֹשׁ
בְּרוּךְ הוּא לַעֲשׂוֹת לְפָנָיו לְהַמְשִׁיךְ
רוּחַ קֹדֶשׁ מִלְּמַעְלָה לְמַטָּה. אוֹתוֹ
רָשָׁע בְּלָעַם הֵיחָה מְסַדֵּר כֶּף לְצַד
הָאֲחֵר, וְהֵיחָה מְסַדֵּר שִׁלְחָן, וְלֶחֶם
שֶׁהֵיחָה נִקְרָא (מְלָאכִי א) לֶחֶם מְגֹאֵל,
כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר. שֶׁכֶּף הוֹלֵךְ הַצַּד
הָאֲחֵר אֲחֵר הַקְּדוֹשָׁה כְּקוֹף אֲחֵר

לֵכֶה אֲרָה לִי, הֲיֵה לִי לְאִתְחַבֵּרָה
בְּקִדְמִיתָא, וּלְפִי־סָא וּלְשׁוֹחֲדָא לִי, וּלְבַתֵּר
לְאוֹדָעָא לִי מְלוּי.

אָמַר רַבִּי יוֹסִי, מִהֶכָּא אֲשַׁתְּמוּדַע דְּהָא
יָדַע בְּלֹק רַעוּתִיהָ דְּהָהוּא רָשָׁע, דְּבָעָא
לְאִתְיַקְרָא תְּדִיר בְּמַלְיָן רַבְרַבִּין, וְלִית לִי
תִיאוּבְתָא, אֶלָּא כַּד עָבִיד בִּישׁוּן.

בְּלֹק קֶסֶם קֶסְמִין וְעָבִיד חֲרָשִׁין וְאִתְקִין צְפָרָא.
וְיָדַע דְּדְרָגִין דְּמִשֶּׁה עֲלֵאִין וְנִקְרִין,
וְחָרַשׁ כְּחֲרָשׁוּי וְקֶסֶם בְּקֶסְמוּי, וְיָדַע דְּדְרָגִין
דְּבְלָעַם הָווּ לְקַבְלֵיהוּ, מִיָּד וַיִּשְׁלַח מְלָאכִים
אֶל בְּלָעַם בֶּן בְּעוֹר.

פְּתוּרָה: שְׁמָא דְּאִתְרָא הָהּ. כְּמָה דְּאִתְרָא אָמַר,
(דְּבָרִים כג) מִפְּתוֹר אֲרָם נִהְרִים לְקַלְלָךְ.

אָמַי אִקְרִי הַכִּי. בְּגִין דְּכִתִּיב, (ישעיה סה) הָעֲרֹכִים
לְגַד שִׁלְחָן. וּפְתוּרָה הֵיחָה מְסַדֵּר תְּמָן כָּל יוֹמָא.
דְּהַכִּי הוּא תְּקוּנָא דְּסִטְרִין בִּישׁוּן, מְסַדְרִין
קְמִיִּיהוּ פְּתוּרָה בְּמִיכָלָא וּבְמִשְׁתֵּיִיא, וְעָבִידִין
חֲרָשִׁין, וּמְקַטְרִין לְקַמֵּי פְּתוּרָה, וּמְתַכְּנְשִׁין
תְּמָן כָּל רוּחִין מְסַאֲבִין, וְאוֹדְעִין לֹוּן מַה דְּאִינוּן
בְּעָאן. וְכָל חֲרָשִׁין וְקוֹסְמִין דְּעֲלָמָא עַל הַהוּא
פְּתוּרָה הָווּ, וּבְגִין כֶּף אִקְרִי שְׁמָא דְּאִתְרָא הַהוּא
פְּתוּרָה. דְּהַכִּי קוֹרִין בָּאָרֶם נִהְרִים לְשִׁלְחָן
פְּתוּרָה.

פְּתַח וְאָמַר (שְׁמוֹת כה) וְעִשִׂיתָ שִׁלְחָן עֲצֵי שִׁטִּים
וְגו'. וְכִתִּיב (שְׁמוֹת כה) וְנִתַּתָּ עַל הַשִּׁלְחָן לֶחֶם
פָּנִים וְגו'. כָּל אִינוּן מְאִנֵּי קֹדֶשׁ, בְּעָא קֹדֶשׁ
בְּרִיךְ הוּא לְמַעַבְד קְמִיָה, לְאִמְשַׁכָּא רוּחָא
קֹדִישָׁא מְעִילָא לְתַתָּא. הַהוּא רָשָׁע דְּבְלָעַם,
הֵיחָה מְסַדֵּר הַכִּי לְסִטְרָא אֲחֵרָא. וְהֵיחָה מְסַדֵּר
שִׁלְחָן, וְנִהְמָא דְּאִקְרִי לֶחֶם מְגֹאֵל, כְּמָה
דְּאִתְמַר. דְּהַכִּי אָזִיל סִטְר אֲחֵרָא כְּתֵר קְדוּשָׁה,

כְּקוֹף פְּתֵר בְּנֵי נֶשֶׂא. וְשִׁלְמָה מְלָפָא צְוּוּח וְאָמַר, (קֹהֶלֶת ב) כִּי מַה הָאָדָם

לְקַבֵּל, מִזֶּה הוֹסִיפוּ יִשְׂרָאֵל
חֲבִיבוֹת וְאוֹר יוֹתֵר פְּרָאוּי.

וְכִּי שִׁשְׁאֵלֶת עַל יְדֵי מִי הִתְגַּלָּה
אֲלֵיהֶם - (בא-ראה) סוֹד עֲלִיּוֹן הוּא,
וְהִתְגַּלָּה הַדְּבָר עַל יָדְךָ. הַתּוֹרָה
יֵצְאָה מִסּוֹד עֲלִיּוֹן, שֶׁל רֹאשׁ (קְדוּשָׁה)
הַמְּלָךְ הַנּוֹסֵתֵר. כְּשֶׁהִגִּיעָה לְזְרוּעַ
שְׂמַאל (יְמִינִי), רָאָה הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ
הוּא בְּאוֹתָהּ זְרוּעַ דָּם רַע
שֶׁמִּתְרַבֵּה מִשָּׁם. אָמַר, צְרִיף לְכַרֵּר
וּלְלַבֵּן זְרוּעַ זֶה, וְאִם לֹא יִמְדָּךְ אוֹתוֹ
דָּם רַע, יִפְגַּם הַכֹּל. אָבֵל צְרִיף
לְכַרֵּר מִכָּאֵן כָּל פְּגָם.

מָה עֲשֶׂה? קָרָא לְסַמְא"ל, וּבֹא
לְפָנָיו, וְאָמַר לוֹ: הַתְּרַצָּה תוֹרָתִי.
אָמַר: מָה פְּתוּב בָּהּ? אָמַר לוֹ:
לֹא תִרְצַח. דְּלֵג הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא
לְמָקוֹם שֶׁצְּרִיף. אָמַר: חֶסֶד וְשְׁלוֹם,
תּוֹרָה זוֹ שֶׁלְךָ הִיא, וְשֶׁלְךָ תִּהְיֶה.
לֹא רִצְחָה תּוֹרָה זוֹ. שָׁב וְהִתְחַנֵּן
לְפָנָיו. אָמַר: רַבּוֹן הָעוֹלָם, אִם
אֶתָּה נוֹתֵן לִי אוֹתָהּ, כָּל שְׁלֹטוֹנֵי
עוֹבֵר, שֶׁהֵיוּ שְׁלֹטוֹנֵי עַל הָרֶג
הוּא, וּקְרִיבוֹת לֹא יִהְיוּ, וְשְׁלֹטוֹנֵי
עַל כּוֹכָב מְאֲדִים. אִם כֵּךְ הַכֹּל
תִּבְטַל מִן הָעוֹלָם.

רַבּוֹן הָעוֹלָם, קַח תּוֹרָתְךָ, וְלֹא
יִהְיֶה לִי חֵלֶק וּנְחִלָּה בָּהּ. אָבֵל אִם
נוֹחַ לְפָנֶיךָ, הָרִי עִם בְּנֵי יַעֲקֹב לָהֶם
רְאוּיָה. וְהוּא חָשַׁב שֶׁלְשׁוֹן הָרַע
אָמַר עֲלֵיהֶם. וְזֶהוּ זֶרַח מִשְׁעִיר
לְמוֹ, מִשְׁעִיר מִמֶּשׁ יֵצֵא לְיִשְׂרָאֵל
אוֹר. אָמַר סַמְא"ל: וְדַאי אִם בְּנֵי
יַעֲקֹב יִקְבְּלוּ אֶת זֶה, יַעֲבְרוּ מִן
הָעוֹלָם וְלֹא יִשְׁלְטוּ לְעוֹלָמִים. שָׁב
אֵלָיו כְּמָה פְּעָמִים וְאָמַר זֶה, וְאָמַר
לוֹ: אֶתָּה בְּכוֹר, וְלָךְ רְאוּיָה. אָמַר
לוֹ: הָרִי לוֹ בְּכוֹרָתִי, וְהָרִי מְכֻרְתִּיהָ
לוֹ, וְאֲנִי הוֹדִיתִי.

לְיִשְׂרָאֵל מִהַר פְּאָרָן, מִמָּה דְאָמְרוּ בְּנֵי פְאָרָן,
דְּלֹא בָּעוּ לְקַבֵּלָא, מִהֵאֵי. אוֹסִיפוּ יִשְׂרָאֵל
חֲבִיבוֹ וּנְהִירוֹ יִתִּיר פְּדֻקָא יְאוּת.

וְכִּי דִשְׁאֵלֶת עַל יְדֵי דְמֵאן אֲתַגְּלִי עֲלֵייהוּ. (ת"א)
רְזָא עֲלָאָה אִיהוּ, וְאֲתַגְּלִי מְלָה עַל
יָדְךָ. אוֹרִייתָא נְפֻקְתָּ מְרִזָּא עֲלָאָה, דְרִישָׁא (ס"א)
קְדִישָׁא) דְמִלְכָא סְתִימָא, כִּד מְטָא לְגַבֵּי דְרוּעָא
שְׂמַמְאֵלָא, (ס"א וְיִמְנָא) חֲמָא קְדִישָׁא בְרִיךְ הוּא
בְּהוּא דְרוּעָא, דְמָא בִישָׁא דְהוּוּ מִתְרַבֵּי
מִתְמַן. אָמַר, אֲצֻטְרִיף לִי לְכַרְרָא וּלְלַבֵּנָא
דְרוּעָא דָא. וְאִי לֹא יִמְאִיף הַהוּא דְמָא בִישָׁא,
יִפְגָּם כָּלָא. אָבֵל אֲצֻטְרִיף לְכַרְרָא מִהֵכָא כָּל
פְּגִימוֹ.

מָה עֵבֵד. קָרָא לְסַמְא"ל, וְאֶתָּה קַמִּיָּה, וְאָמַר
לִיָּה תִבְעֵי אוֹרִייתָא דִילִי. אָמַר, מָה כְּתִיב
בָּהּ. אָמַר לִיָּה, לֹא תִרְצַח. דְּלֵיג קְדִישָׁא בְרִיךְ
הוּא לְאַתֵּר דְאֲצֻטְרִיף. אָמַר חֶסֶד וְשְׁלוֹם,
אוֹרִייתָא דָא דִילָךְ הִיא, וְדִילָךְ יִהְיֶה, לֹא בְּעִינָא
אוֹרִייתָא דָא. אֲתִיב וְאֲתַחֲנֵן קַמִּיָּה, אָמַר
מְאֲרִיָּה דְעֲלָמָא, אִי אֶת יִהְבֵּה לִי, כָּל שְׁלֹטוֹנֵי
דִילִי אֲתַעְבֵּר, דְּהָא שְׁלֹטְנוֹ דִילִי עַל קְטוּלָא
אִיהוּ, וּקְרִיבִין לֹא יִהוּן וְשְׁלֹטְנוֹ דִילִי עַל כְּכָבָא
דְמְאֲדִים, אִי הָכִי כָלָא אֲתַבְטַל מְעֲלָמָא.

מְאֲרִיָּה דְעֲלָמָא, טוֹל אוֹרִייתָךְ, וְלֹא יִהְיֶה
חוּלְקָא וְאַחְסָנָא לִי בָּהּ. אָבֵל אִי נִיחָא
קַמְךָ, הָא עֲמָא בְּנוֹי דִיעֲקֹב, לוֹן אֲתַחֲזִי. וְאִיהוּ
חָשִׁיב דְּהָא דְלִטְרָא אָמַר עֲלֵייהוּ. וְדָא הוּא
זֶרַח מִשְׁעִיר לְמוֹ, מִשְׁעִיר מִמֶּשׁ נְפֻקְ נְהוּרָא
לוֹן לְיִשְׂרָאֵל. אָמַר סַמְא"ל וְדַאי, אִי בְּנוֹי
דִיעֲקֹב יִקְבְּלוֹן דָא, יִתַּעְבְּרוֹן מְעֲלָמָא, וְלֹא
יִשְׁלְטוֹן לְעֲלָמִין. אֲתִיב לִיָּה כְּמָה זְמַנִּין, וְאָמַר דָא, וְאָמַר לִיָּה אֲנָתְּ בּוּכְרָא,
וְלָךְ אֲתַחֲזִי. אָמַר לִיָּה, הָא לִיָּה בְּכִירוּתָא דִילִי, וְהָא אֲזִדְבֵן לִיָּה, וְאֲנָא
אוֹדִיתִי.

אמר לו: הואיל ולא רצית שיהיה לך ביה חלק, תעבר מנה בכל. אמר: יפה. אמר לו: הואיל וכך, תן לי עצה איך אעשה שיקבלוה בני יעקב שאתה אומר. אמר לו: רבון העולם, צריך לשחד אותם. קח אור מאור חילות השמים ותן עליהם, וכזה יקבלוה, והרי שלי היא בתחלה. הפשיט ממנו אור שפסה אותו, ונתן לו לתת להם לישראל, זהו שכתוב וזרח משעיר למו. משעיר ממש. זה סמא"ל, שכתוב (ויקרא טו) ונשא השעיר עליו. למו - לישראל.

בין שבער זה והעביר דם רע מזרוע שמאל, חזר לזרוע מיין (שמאל). ראה בו גם כן. אמר: כן גם צריך לנקות מדם רע זרוע זו. קרא לרה"ב, אמר לו: התרצה תורת? אמר לו: מה פתוב ביה? דלג לו ואמר: לא תנאף. אמר: אוי אם ירשה זו יוריש לי הקדוש ברוך הוא, ירשה רעה שיעבר ממני כל שלטוני בה, שהרי ברפת המים נטלתי, ברפת דגי הים, שכתוב (בראשית א) פרו ורבו וגו', וכתוב (שם יז) והפריתי אתו והרבייתי אתו וגו', וכתוב (שם טו) והוא יהיה פרא אדם.

התחיל להתחנן לפני רבנו ואמר לו: רבון העולם, שני בנים יצאו מאברהם - הרי בני יצחק, תן להם, ולהם ראוייה. אמר לו: איני יכול, שאתה הבכור ולך ראוייה. התחיל להתחנן לפניו, ואמר: רבון העולם, בכורתי תהא שלו, ואור זה שירשתי על זה, קח ותן להם. וכך עשה. זהו שכתוב הופיע מהר פארן.

מה שזנה שבסמא"ל פתוב וזרח, וברה"ב פתוב הופיע? אלא נטל באותו אור שהפשיט ממנו

אמר ליה הואיל ולא בעית למהוי לך ביה חולקא, אתעבר מנה בכלא. אמר יאות. אמר ליה, הואיל וכך, הב לי עיטא, איך אעביד דיקבלון לה בני דיעקב דאת אמר. אמר ליה מאריה דעלמא, אצטריך לשחדא לון, טול נהורא מנהירו דחילי שמיא, והב עלייהו, ובדא יקבלון לה, והא דילי יהא בקדמיתא. אפשיט מניה נהירו דחפיא עליה, ויהב ליה, למיהב לון לישראל, הדא הוא דכתיב וזרח משעיר למו. משעיר ממש, דא סמא"ל. דכתיב (ויקרא טו) ונשא השעיר עליו. למו לישראל.

בין דביער דא, ואעבר דמא בישא מדרועא שמאלא, אהדר לדרועא ימינא (ס"א שמאלא) חמא ביה אוף הכי, אמר הכי נמי אצטריך לנקינא, מדמא בישא, דרועא דא. קרא לרה"ב אמר ליה, תבעי את אורייתא דילי. אמר ליה, מה כתיב בה. דליג ליה, ואמר לא תנאף. אמר ווי אי ירותא דא יחסין לי קדשא בריך הוא, ירותא בישא, דיתעבר בה כל שלטוני, דהא ברקתא דמיא נטילנא, ברקתא דנוני ימא, דכתיב (בראשית א) פרו ורבו וגו'. וכתוב (בראשית יז) והפריתי אתו והרבייתי אותו וגו' וכתוב (בראשית טו) והוא יהיה פרא אדם.

שאררי לאתחננא קמי מאריה, אמר ליה, מארי דעלמא, תרין בנין נפקנא מאברהם, הא בנוי דיצחק, הב לון, ולון אתחזי. אמר ליה, לא יכילנא, דאנת בוכרא, ולך אתחזי, שארי לאתחננא קמיה, ואמר מאריה דעלמא, בכירותא דילי יהא דיליה, והאי נהורא דאנא יריתנא על דא, טול והב לון, וכך עבד, הדא הוא דכתיב, (דברים לג) הופיע מהר פארן.

מאי שנא בסמא"ל פתוב וזרח, וברה"ב פתוב פתוב. אלא נטל בההוא

סמא"ל חרב והרג, להרג פדין וללהרג פראוי. זהו שקתוב (סם) ואשר חרב גאורתך. אף על גב שלא היתה שלף. ונטל אותה ברכה שהפשיט ממנו רה"ב קצת, כמו שהופיע קצת מברכתם לעשות פריה ורביה. בגלל כף הופיע מהר פארן, ולא כתוב וזרח.

ביון שנטל מתנות אלו לישראל מאותם שליטים גדולים, בא וקרא לכל אותם רבבות קדש שממנים על שאר העמים, והשיבו לו גם כף, ומפלם קבל ונטל מתנות לתת להם לישראל. לרופא שהיה לו כלי אחד מלא סם חיים ושקרו לבנו. רצה לתת לבנו את אותו כלי שמן אפרסמון של סם חיים. הרופא היה חכם, אמר: עבדים רעים יש בביתי, אם ידעו שאני נותן לבני אוצר זה, ירע בעיניהם וירצו להרגו. מה עשה? לקח קצת סם המות ונתן על פתח הכלי, קרא לעבדיו ואמר להם: אתם נאמנים לפני, התרצו את אותו הסם? אמרו: נראה מה זה. טרם הריחו רצו למות. אמרו בלבם: אם סם זה יתן לבנו, ודאי ימות, ואנו נירש את אדוננו. אמרו לפניו: מורנו, סם זה לא ראוי אלא לבנה, והרי שכר עבודתנו השארנו אצלך, לך ותן לו לשחד שיקבל סם זה.

כה הקדוש ברוך הוא, הוא רופא חכם, ידע שאם יתן תורה לישראל טרם שידוע להם, בכל יום היו רודפים את ישראל עליה והורגים אותם. אבל עשה את זה, והם נתנו לו מתנות ואוצרות כדי שיקבלוה, וכלם קבלם משה לתתם לישראל. זהו שקתוב (תהלים סח) עלית למרום שבית שבי

נהירו דאפשיט מניה סמא"ל, חרב וקטולא, לקטלא בדינא, ולקטלא כדקא יאות. הדא הוא דכתיב, (דברים לג) ואשר חרב גאורתך. אף על גב דלא הוה דילך. ונטל בההוא ברכתא דאפשיט מניה רה"ב, זעיר, כמאן דאופע זעיר מברכתא דלהון, למעבד פריה ורביה. בגין כף הופיע מהר פארן, ולא פתיב וזרח. ביון דנטל מתנן אלין לישראל, מאינן רברבנין שלטנין, אתא וקרא להו לכל (דף קצ"ג ע"א) רבבות קדש, דממנן על שאר עמין, ואתיבו ליה אוף הכי. ומפלהו קביל ונטיל מתנן, למיהב לון לישראל. לאסיא, דהוה ליה חד מאנא מליא מסמא דחיי, ונטיר ליה לבריה. פעא למיהב ליה לבריה, ההוא פלייטון דסמא דחיי. אסיא הוה חפים, אמר עבדין פישין אית בביתי, אי ינדעון דאנא יהיב לברי נבזבזא דא, יבאיש בעינייהו, ויבעון לקטלא ליה.

מה עבד. נטל זעיר מסמא דמותא, ושוי אפתחא דמאנא, קרא לעבדוי, אמר לון, אתון מהימנן קדמי, תבעון לההוא סמא. אמרו נחמי מאי הוא. נטלו למטעם, עד לא ארחו, בעו למימת, אמרו בלביהו, אי האי סמא יהיב לבריה, ודאי ימות ואנן גירת לרבוננא. אמרו קמיה, מרנא, סמא דא לא אתחזי אלא לברך, והא אגרא דפולחננא שבקנא גבה, זיל והב ליה לשוחדא, דיקבל סמא דא.

כה קדשא בריך הוא, הוא אסיא חפים, ידע דאי יהיב אורייתא לישראל, עד לא אודע לון, בכל יומא הוה רדפין לון לישראל עליה, וקטלין לון. אבל עבד דא, ואינן יתבו ליה מתנן ונבזבזן, בגין דיקבלון לה. וכלהו קביל לון משה, למיהב להו

לְיִשְׂרָאֵל, הָדָא הוּא דְכְתִיב, (תהלים סח) עָלִיתָ לְמָרוֹם שְׁבִיתָ שְׁבִי וְגו'. וּבִגִּין כֶּן יֵרְתוּ יִשְׂרָאֵל אֹרֵייתָא, בְּלֹא עֲרֵעוּרָא, וּבְלֹא קְטֻרוּגָא כָּלֵל. בְּרִיךְ הוּא, בְּרִיךְ שְׁמִיה, לְעָלִם וּלְעָלְמֵי עָלְמַיָּא.

הָא חֲזִי, עֲדִים דְּבִנֵי יִשְׂרָאֵל, אֲלִין מִתְנַן וְנִבְזֻבְזֻן דְּקִבְלִיו. וּבִגִּין כֶּן, לֹא הָהּ שְׁלִיט עָלֵיהּ מוֹתָא, וְלֹא סְטָרָא אַתְרָא, וְלֹא דִי לֹון דִּי נִטְלוּ אֹרֵייתָא בְּלֹא עֲרֵעוּרָא כָּלֵל, אֶלָּא דְּקִבְלִיו נִבְזֻבְזֻן וּמִתְנַן מִפְּלֵהוּ. כִּיּוֹן דְּחִטּוּ מַה כְּתִיב, (שמות לג) וַיִּתְנַצְּלוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת עֲדִים. אִינוּן (תהלים סח) מִתְנֹות בְּאָדָם. מַה אֲשַׁתָּאר מִנְהוֹן. הַהוּא שְׁבִי, דְּכְתִיב עָלִיתָ לְמָרוֹם שְׁבִיתָ שְׁבִי וְגו'.

אוֹסְפוּ וְחִטּוּ, מַה כְּתִיב (במדבר כא) וַיִּשְׁמַע הַכְּנַעֲנִי מֶלֶךְ עָרֵד. וּכְתִיב, וַיִּלָּחֶם בְּיִשְׂרָאֵל וַיִּשָּׁב מִמֶּנּוּ שְׁבִי (ועם כל דא) וְכָל זְמַנָּא דִּישְׂרָאֵל תְּבִין לְאַבוּהוֹן דְּבִשְׁמַיָּא, אִינוּן נִבְזֻבְזֻן (וּכְלָא) יִתְהַדֵּר לְגַבְיֵיהוּ, וְאַתְחַפֵּיין בֵּיהּ. וְלִזְמַנָּא דְאַתִּי, כְּלֹא יִתְהַדֵּר דְּכְתִיב, (דברים ל) וְשָׁב ה' אֱלֹהֶיךָ אֶת שְׁבוּתֵךְ וְגו'. מִכָּאן וְלַהֲלָאָה אִימָא מִיִּלְךָ.

אָמַר רַבִּי יוֹסִי, (שופטים ה) יִי בְּצִאתֵךְ מִשְׁעִיר בְּצַעֲדֵךְ מִשְׁדֵּה אָדוּם אַרְצָא רַעְשָׁה. בְּשַׁעֲתָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא תָב מִשְׁעִיר, דְּלֹא קִבְלִיו אֹרֵייתָא, אַרְצָא רַעְשָׁה וְגו'. מְאִי טַעְמָא רַעְשָׁה. כִּיּוֹן דְּבַעֲתָא לְאַהֲדָרָא לְתוּהוּ וְבוּהוּ, דְּהִכִּי אַתְּנִי קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּעָלְמָא, אִי יִקְבְּלוּן בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֹרֵייתָא, מוּטָב. וְאִם לֹאוּ, אַהֲדָר עָלְמָא לְתוּהוּ וְבוּהוּ. כִּיּוֹן דְּחִמָּתָא אַרְעָא, דְּהָא אֲזִמִּין קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְכָל עַמְמַיָּא דִּיקְבְּלוּ אֹרֵייתָא, וְלֹא קִבְלִיו. וּמִכָּל עַמְמַיָּא לֹא אֲשַׁתָּארוּ אֶלָּא יִשְׂרָאֵל בְּלַחֲוֹדֵיהּ, חֲשִׁיבַת אַרְעָא, דִּישְׂרָאֵל לֹא יִקְבְּלוּן כְּוֹתֵיהּ, וּבִגִּין כֶּן אַרְצָא רַעְשָׁה. כִּיּוֹן

וְגו'. וּמִשּׁוּם זֶה יֵרְשׁוּ יִשְׂרָאֵל אֶת הַתּוֹרָה בְּלִי עֲרֵעוּר וּבְלִי קְטֻרוּג כָּלֵל. בְּרִיךְ הוּא, בְּרִיךְ שְׁמוּ לְעוֹלָם וּלְעוֹלְמֵי עוֹלָמִים.

בֹּא וְרָאָה, עֲדִים שֶׁל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֵלּוּ מִתְנֹות וְאוֹצְרוֹת שֶׁקִּבְּלוּ, וּמִשּׁוּם זֶה לֹא הָיָה שׁוֹלֵט עֲלֵיהֶם הַמְּנוֹת וְלֹא צַד הָאֲחֵר. וְלֹא דִי לְהֶם שֶׁלְקַחוּ הַתּוֹרָה בְּלִי עֲרֵעוּר כָּלֵל, אֶלָּא שֶׁקִּבְּלוּ אוֹצְרוֹת וּמִתְנֹות מִכָּלֵם. כִּיּוֹן שֶׁחֲטְאוּ מַה כְּתוּב? (שמות לג) וַיִּתְנַצְּלוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת עֲדִים. הֵם מִתְנֹות בְּאָדָם. מַה נִּשְׂאָר מִקֵּם? אוֹתוֹ שְׁבִי, שֶׁכְּתוּב עָלִיתָ לְמָרוֹם שְׁבִיתָ שְׁבִי וְגו'.

הוֹסִיפוּ וְחִטְאוּ, מַה כְּתוּב? (במדבר כא) וַיִּשְׁמַע הַכְּנַעֲנִי מֶלֶךְ עָרֵד. וְכְתוּב וַיִּלָּחֶם בְּיִשְׂרָאֵל וַיִּשָּׁב מִמֶּנּוּ שְׁבִי. (ועם כל זה) וְכָל זְמַן שִׁישְׂרָאֵל שְׁכִימִים לְאַבְיָהֶם שְׁבַשְׁמִים, אוֹתָם אוֹצְרוֹת (וְהִבֵּל) חוֹזְרִים אֲלֵיהֶם וּמִתְכַּפְּסִים בְּהֶם, וְלַעֲתִיד לְבֹא הַכֹּל יִחְזֹר, שֶׁכְּתוּב (דברים ל) וְשָׁב ה' אֱלֹהֶיךָ אֶת שְׁבוּתֵךְ וְגו'. מִכָּאן וְלַהֲלָאָה אָמַר דְּכָרָךְ.

אָמַר רַבִּי יוֹסִי, (שופטים ה) ה' בְּצִאתֵךְ מִשְׁעִיר בְּצַעֲדֵךְ מִשְׁדֵּה אָדוּם אַרְצָא רַעְשָׁה. בְּשַׁעֲתָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא שָׁב מִשְׁעִיר, שְׁלֹא קִבְּלוּ אֶת הַתּוֹרָה, אַרְצָא רַעְשָׁה וְגו'. מַה הַטַּעַם רַעְשָׁה? מִשּׁוּם שֶׁרְצָתָהּ לְחֹזֵר לְתוּהוּ וְבוּהוּ, שֶׁכֶּן הַתְּנָה הַקְּדוּשׁ בְּרִיךְ הוּא בְּעוֹלָם: אִם יִקְבְּלוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת הַתּוֹרָה - מוּטָב, וְאִם לֹא - יִחְזֹר הָעוֹלָם לְתוּהוּ וְבוּהוּ. כִּיּוֹן שֶׁרָאֲתָה הָאֲרָץ שְׁתָּרִי הַזְּמַן הַקְּדוּשׁ בְּרִיךְ הוּא לְכָל הָעַמִּים לְקַבֵּל הַתּוֹרָה וְלֹא קִבְּלוּ, וּמִכָּל הָעַמִּים לֹא נִשְׂאָרוּ אֶלָּא יִשְׂרָאֵל לְבָדֵם, חֲשִׁבָה הָאֲרָץ שִׁישְׂרָאֵל לֹא יִקְבְּלוּ כְמוֹתָם, וּמִשּׁוּם זֶה אַרְצָא

וּבִגִּין כֶּן אַרְצָא רַעְשָׁה. כִּיּוֹן

רַעְשָׁה. כִּינּוּן שְׁאֲמְרוּ נַעֲשֶׂה
וְנִשְׁמָע, מִיַּד שְׁקֵטָה, זֶהוּ שְׁפָתוֹב
(תהלים ע) אֶרְץ יִרְאָה וְשְׁקֵטָה. יִרְאָה
בְּהִתְחַלֵּה, וּלְבִסּוּף וְשְׁקֵטָה.

וּבֹא וִירְאָה, מִשּׁוֹם שִׁישְׁרָאֵל אֲמְרוּ
נַעֲשֶׂה, לֹא פּוֹחַדִּים מִכָּל עֲשִׂיָּה
שִׁיּוּכְלוּ כָּל מְכַשְׁפֵי הָעוֹלָם
לַעֲשׂוֹת, וְלֹא מִכָּל קְסָמִים
וּכְשָׁפִים שֶׁל הָעוֹלָם. מַה הַטַּעַם?
אֶחָד בְּגַלֵּל זֶה, וְאֶחָד מִשּׁוֹם
שִׁשְׁשֵׁהוּצִיא הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא
אוֹתָם מִמְצָרִים, שְׂבֹר לִפְנֵיהֶם כָּל
מִינֵי כְשָׁפִים וּקְסָמִים שֶׁלֹּא יוּכְלוּ
לְשַׁלֵּט בָּהֶם, וְאוֹתָהּ שְׁעָה שְׂבֹא
כְּלָק הוּא יִדַע זֹאת. מִיַּד - וַיִּשְׁלַח
מִלְּאָכִים אֶל בְּלָעַם בֶּן בַּעֲזַר
פְּתוּרָה אֲשֶׁר עַל הַנֶּהָר וְגו'. מַה
זֶה פְּתוּרָה? אֵלֶּא שְׂיִתְקִין שְׁלַחַן
וַיִּרְצָה מִשָּׁם עֲצָה מַה לַּעֲשׂוֹת.
אֲשֶׁר עַל הַנֶּהָר? ! עַל הַנֶּהָרִים הִיָּה
לוֹ לְכַתּוֹב! מַה זֶה עַל הַנֶּהָר? וַיִּדְאִי
כִּן זֶה, שְׁעַל נֶהָר אֶחָד עוֹמֵד
תְּמִיד.

רַבִּי אֶלְעָזָר וְרַבִּי אַבָּא הֵיוּ
הוֹלְכִים לִרְאוֹת אֶת רַבִּי יוֹסִי בֶן
רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן לְקוּנְיָא, חֲמוּי שֶׁל
רַבִּי אֶלְעָזָר. קָמוּ בְּחֻצוֹת הַלֵּילָה
לַעֲסֹק בְּתוֹרָה. יִשְׁבּוּ. אָמַר רַבִּי
אֶלְעָזָר, כַּעַת הוּא הַזְּמַן שֶׁהַקְּדוּשׁ
בְּרוּךְ הוּא נִכְנָס לְגַן עֵדֶן
לְהִשְׁתַּעֲשַׁע בְּצַדִּיקִים שֶׁל שָׁם.
אָמַר רַבִּי אַבָּא, שְׁעִשׂוּעַ זֶה מַהוּ?
וְאִיךָ מִשְׁתַּעֲשַׁע בָּהֶם? אָמַר רַבִּי
אֶלְעָזָר, דְּבָר זֶה סוּד נִסְתָּר הוּא,
טְמִיר אֵלֵי, שֶׁלֹּא יִדּוּעַ. אָמַר לוֹ,
וְכִי בְּרִיקְנוּת הֵיוּ עֲמוּדִים גְּדוּלִים
שְׁמֵלִפְנֵים בְּעוֹלָם הַזֶּה שֶׁלֹּא
יִדְעִים וְלֹא רָדְפוּ אַחֲרֶיהָ לְדַעַת
עַל מַה עוֹמְדִים בְּעוֹלָם הַזֶּה,
וְלָמָּה הֵיוּ מְצַפִּים בְּאוֹתוֹ עוֹלָם?
פְּתַח רַבִּי אֶלְעָזָר וְאָמַר, (ישעיה כה)
ה' אֱלֹהֵי אֶתָּה אַרְוִמְךָ אוֹדָה
שְׁמֶךָ כִּי עֲשִׂיתָ וְגו'. פְּסוּק זֶה הוּא
סוּד הָאֲמוּנָה. ה' - סוּד עֲלִיוֹן,

דְּאֲמְרוּ נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמָע, מִיַּד שְׁקֵטָה, הֲדָא הוּא
דְּכַתִּיב (תהלים ע) אֶרְץ יִרְאָה וְשְׁקֵטָה. יִרְאָה
בְּקַדְמִיתָא, וּלְבִסּוּף וְשְׁקֵטָה.

וְהָא חֲזִי, בְּגִין דִּישְׁרָאֵל אֲמְרוּ נַעֲשֶׂה, לֹא
דְּחַלִּין מִן כָּל עֲשִׂיָּה, דִּיכְלוּן כָּל חֲרָשֵׁי
דְּעֻלְמָא לְמַעַבְד, וְלֹא מִכָּל קְסָמִין וְחֲרָשִׁין
דְּעֻלְמָא. מְאִי טַעְמָא. חַד, בְּגִין דָּא. וְחַד, בְּגִין
דְּכַד אֲפִיק לֹון קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא מִמְצָרִים,
תְּבַר קַמִּיָּהוּ כָּל זִינֵי חֲרָשֵׁי וּקְסָמִין, דְּלֹא יִכְלִין
לְשַׁלְטָאָה עַלִּיָּהוּ, וְהִיא שְׁעַתָּא דְּאֶתָּא בְּלָק,
הָוָה יִדַע דָּא. מִיַּד וַיִּשְׁלַח מִלְּאָכִים אֶל בְּלָעַם
בֶּן בַּעֲזַר פְּתוּרָה אֲשֶׁר עַל הַנֶּהָר וְגו'. מְאִי
פְּתוּרָה. אֵלֶּא דִּינִתְקִין פְּתוּרָא, וַיִּכְעִי מִתְּמָן
עֵיטָא, מַה יַעֲבִיד. אֲשֶׁר עַל הַנֶּהָר, עַל הַנֶּהָרִים
מִיִּבְעֵי לִיה, מְאִי עַל הַנֶּהָר. וַיִּדְאִי הַכִּי הוּא,
דְּעַל חַד נִהְרָא קִיַּיְמָא תְּדִיר.

רַבִּי אֶלְעָזָר וְרַבִּי אַבָּא, הוּוּ אֲזֵלִי לְמִיחְמֵי לְרַבִּי
יוֹסִי בְּרַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן לְקוּנְיָא, חֲמוּי דְרַבִּי
אֶלְעָזָר, קָמוּ בְּפִלְגוֹת לֵילִיא לְמַלְעֵי בְּאוֹרֵייתָא,
יְתָבוּ. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, הַשְׁתָּא הוּא עַדְנָא,
דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עָאל בְּגַנְתָּא דְּעֵדֶן,
לְאַשְׁתַּעֲשַׁע בְּצַדִּיקֵי דְתִמְן. אָמַר רַבִּי אַבָּא,
שְׁעִשׂוּעָא דָּא מְאִי הוּא, וְהִיךָ יִשְׁתַּעֲשַׁע בָּהוּ.
אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, מְלָה דָּא רְזָא סְתִימָא אִיהוּ,
(דף קצ"ג ע"ב) טְמִירָא לְגַבִּי, דְּלֹא יִדְעַע. אָמַר לִיה,
וְכִי בְּרִיקְנֵיָא הוּוּ סְמִכִין רַבְרַבִּין דְּמַקְדָּמַת דְּנָא
בְּהֵאֵי עֻלְמָא, דְּלֹא יִדְעוּ, וְלֹא רָדְפוּ אַבְתָּרָה
לְמַגְדַע עַל מַה קִּיַּיְמִין בְּהֵאֵי עֻלְמָא, וּמַה הוּוּ
מְחַפְּאֵן בְּהֵוּא עֻלְמָא.

פְּתַח רַבִּי אֶלְעָזָר וְאָמַר, (ישעיה כה) יי אֱלֹהֵי אֶתָּה
אַרְוִמְךָ אוֹדָה שְׁמֶךָ כִּי עֲשִׂיתָ וְגו'. הֵאֵי
קָרָא רְזָא דְמַהִימְנוּתָא אִיהוּ. יי, רְזָא עֻלְמָא,
שִׁירוּתָא דְנִקּוּדָה עֻלְמָא סְתִימָא דְלֹא יִדְעַע.

ראשית נקדה עליונה נסתרת שלא ידועה. אלהי - סוד (מלכים-א יט) קול דממה דקה, והיא הראשית שעומדת לשאלה, ונסתרה ולא ידועה, ואין מי שמשיב עליה, משום שהיא נסתרת וטמירה וגנוזה.

אתה - זו הימין, ראשית שעומדת לשאלה ולהשיב בה, והוא כהן עליון, כמו שנאמר (תהלים קי) אתה כהן לעולם על דברתי מלפי צדק. מה זה על דברתי מלפי צדק? אלא כהן עליון זה, שהוא עומד על דבר, משום שאותו דבר לא עומד אלא בימין. ואותו דבר מהו? מלפי צדק, כף שמו. ומה שאמר דברתי, משום שנקשר בדוד. וכל דברי השבח שלו באו באותו דבר. ועל זה דברתי. ומשום זה, אתה - זה כהן. והרי בארנו ששלישה מקומות הם שפל אחד נקרא אתה.

ארוממך, הכל כאחד. אודה שמך כראוי, ושם זה ידוע. פי עשית פלא, כסוי ולבוש להתלבש אור נסתר עתיק, ראשית הדרגה העליונה, אדם הראשון, טמיר בכסוי של אור אחר.

דבר אחר פי עשית פלא - פי עשית אל"ף. ומהו אל"ף? הרי שנינו, אל"ף בי"ת, אלף בינה. אבל דמות של א' היא שלישה צדדים, ראשית הסוד העליון של אדם הראשון, משום שבדמות א' יש שתי זרועות, אחת מפאן ואחת מפאן, והגוף באמצע, והכל סוד אחד, והוא סוד היחוד - א'. ומשום כף אלף לחשבון אחד, והינו פי עשית פלא. ורב המנונא סבא אמר כף, פי עשית פלא, פלא זוהי דרגה אחת מאותם פלאות חכמה, ומיהו? זה (איוב כח) נתיב לא ידעו עיט. והוא פלא.

אלהי, רזא (מלכים א יט) קול דממה דקה, ואיהו שירותא דקיימא לשאלא, ואסתים ולא ידיע, ולית מאן דאתיב עליה, בגין דאיהו סתים וטמיר וגניז.

אתה, דא ימינא, שירותא דקיימא לשאלא, ולא תבא ביה, והוא כהן עלאה. כמה דאת אמר (תהלים קי) אתה כהן לעולם על דברתי מלפי צדק. מאן על דברתי מלפי צדק. אלא כהן עלאה דא, איהו דקיימא על דבר, בגין דהוא דבר לא קיימא, אלא בימינא. והוא דבר מאן איהו. מלפי צדק, כף שמייה. ומאי דאמר דברתי, בגין דאתקשר ביה בדוד. וכל מלי שבחא דיליה, בההוא דבר אתיין. ועל דא דברתי. ובגין כף, אתה דא כהן. והא אוקימנא, דתלת דוכתי אינון, דאקרי כל חד אתה.

ארוממך פלא כחדא. אודה שמך פדקא יאות, והאי שם ידיע. פי עשית פלא, כסויא ולבושא, לאתלבשא נהורא סתימא עתיקא, ראשיתא דרגא עלאה, אדם קדמאה, טמירא בכסויא דנהורא אחרא.

דבר אחר פי עשית פלא, פי עשית אל"ף. ומהו אלף. הא תנינו, אל"ף בי"ת, אלף בינה. אבל דיוקנא דא, איהו תלת סטריין. ראשית דרזא עלאה דאדם קדמאה. בגין דבדיוקנא דא, אית תריין דרועין, חד מפאן, וחד מפאן, וגופא באמצעיתא, וכלא רזא חדא. ואיהו רזא דיחודא, א'. ובגין כף אלף לחושבנא אחד, והיינו כי עשית פלא. ורב המנונא סבא אמר הכי, פי עשית פלא, פלא דא הוא חד דרגא מאינון פלאות חכמה. ומאן איהו. דא (איוב כח) נתיב לא ידעו עיט. ואיהו פלא.

עצות מרחוק קרא לזה בתחלה פלא, וכאן אמר פלא עצות מרחק. אלא שם צריך למנות ששה צדדים לדרגות עליונות, (ישעיה ט) פלא יועץ אל גבור אבי עד שר שלום. וכאן לא בא למנות חשבון. אבל עצות מרחק מי הם? שני בדי ערכות, שכל עצה של הנביאים בא משם. הם נקראים עצות מרחק. אמונה אמן, שנים שהם אחד, נהר וגן. זה יוצא מעדן, וזה משקה ממנו. הרי כאן כל הסוד הנסתר של האמונה.

השלמה מנהחשמטות

סימן י

שהם אחד, נהר וגן. נהר שיוצא מעדן וגן שהשקה ממנו. כאן כל הסוד הסתום של האמונה. ולמדנו שמי שמתעורר בלילה באותה שעה שנכנס הקדוש ברוך הוא יחד עם הצדיקים בגן, צריך לומר פסוק זה ברצון הלב ולכוון דעתו בו, ואחר כך אודף על פי נוראות נפלאות נפלאים מעשיך ונפשי ידעת מאד. (ואחר כך ונהר יצא מעדן וגו'). וזהו שבח החסידים הראשונים כשהתעוררו בחצות הלילה, ואחר כך מסדרים השבח שלהם ועוסקים בתורה.

מהו שעשועו של הקדוש ברוך הוא? אלא כל הצדיקים שעומדים ומתלבשים בגן בכל יום ויום, פיון שרוחצים בטל שעתידי הקדוש ברוך הוא להחיות בו מתים, נכנסים כלם למשיח ושואלים מה ששואלים, ונהרי התעוררו החברים.

אחר כך מתכנסים ומשתדלים כלם בדעת עליונה בכל הישיבות ששם, ועליהם כמה ממים, ורואים כשבא אליהו לאבות, הוא

עצות מרחוק קרא להאי בקדמיתא פלא, והכא אמר פלא עצות מרחוק. אלא התם אצטריך לממני שית סטרין לדרגין עלאין, (ישעיה ו) פלא יועץ אל גבור אבי עד שר שלום. והכא, לא אתא לממני חשבנא. אבל עצות מרחוק מאי ניהו. תרי בדי ערכות. דכל עיטא דנביאי מתמן אתיא. אינון אקרוין עצות מרחוק. אמונה אומן, תריין דאינון חד, נהר וגן. דא נפיק מעדן, ודא אשתקי מיניה. הא הכא, כל רזא סתימא דמהימנותא.

השלמה מנהחשמטות (סימן י)

דאינון חד נהר וגן. נהר דנפיק מעדן וגן דאשתקי מיניה. הכא כל רזא סתימא דמהימנותא. ואוליפנא, האי מאן דאתער בליליא, בההיא שעתא דעאל קדשא בריך הוא בהדי צדיקיא בגנתא. איצטריך לומר קרא דא, ברעותא דלבא. ולכוונא דעתיה ביה. ובתר (תהלים קל"ט) אודף על פי נוראות נפלאותי נפלאים מעשיך ונפשי יודעת מאד. (ולבתר ונהר יוצא מעדן וגו') והיינו שבחא דחסידי קדמאי בד מתערי בפלגות ליליא. ובתר מסדרי שבחייהו ולעאן באורייתא.

שעשועא דקודשא בריך הוא מאי הוא. אלא, כל צדיקיא דקימין בדיוקנייהו מתלבשן בגנתא בכל יומא ויומא. פיון דאתסחאן בטלא דזמין קדשא בריך הוא לאחייא ביה מתייא, עאלין פולהון לגבי משיח ושאלין מה דשאלין, והא אתערו חברייא.

לבתר מתפנשין ומשתדלין פולהו בדעתא עלאה דכולהו מתיבתי דתמן ועלייהו כמה ממנו. ומתחדשי תמן כמה חדושין ומתחדשים שם כמה חדושים בתורה. אחר כך יוצאים כלם

יוצא והם נכנסים, ועומדים לפני האבות, ושומחים בהם ובכמה בני קדושים שסביבם ושומחים כלם.

בשנכנסם הקדוש ברוך הוא בחצות הלילה, כלם עומדים מתקנים פראוי, וכל ההשתדלות שהשתדלו כל אותו היום בחדושי תורה, תאות הקדוש ברוך הוא באותם צדיקים שחדשו בה דברים, ומשתעשע בהם ובאותם הדברים.

אחר כך כלם מתקנים זכר ונזקבה, ואחר שהקדוש ברוך הוא הריח והשתעשע בהם בכל אותם דברים סודות חכמתם, מתגלה עליהם, והם רואים באותו נעם ה', אז כלם שמחים בחדוה רבה עד שמתפשט זיום ואורם, ומאותו המשך זיו ואור של חדוה שלהם עושים פרות ותולדות לעולם הנה, ואותו פרי ותולדה נכנס תחת כנפי השכינה עד זמן שצריך.

וכך משתעשע בכל צדיק וצדיק, (ואמר) ואמרים: אשרי המלך שבנים הללו נבררו לחלקו וגורלו!

קודם מתעורר מאמצע הרקיע וקורא בקול חזק ואומר: זכר ה' לבני אדם את יום ירושלים האמרים ערו ערו עד היסוד בה. ואז רעש השמחה שלו והקרקור שלו ומכל הצדיקים ששם נשמעים בשלש מאות ותשעים רקיעים, משום שאין חדוה ושעשוע לקדוש-ברוך-הוא אלא בשעה שעומדים בהם (שעומד יחד עם) הצדיקים ששם, ומשום זה נשבע ואמר: אם אשפחך ירושלים תשכח ימיני תדבק לשוני לחפי אם לא אזכרכי אם לא

באורייתא. לבתר נפקי כולהו וחקמן פד אתי אליהו לגבי אבהן. איהו נפיק ואינהו עאלין וקיימן קמי אבהן וחדו בהו בכמה בנין קדישין דבסתרנייהו וחדאן פוילהו.

כד עייל קדשא ברוך הוא בפלגות ליליא כולהו קיימי מתקנן פדקא יאות. וכל אשתדלותא דאשתדלי כל ההוא יומא בחדושי דאורייתא, קדשא ברוך הוא, תיאובתיה באינון צדיקיא דחדישו בה מילין ואשתעשע בהו ובאינון מילין.

לבתר פוילהו מתתקנן דכר ונוקבא. וקודשא ברוך הוא בתר דארת ואשתעשע בהו בכל אינון מילין רזין דחכמתא דילהון, אתגלי עלייהו ואינון חקמן פההוא נועם יי. פדין פלהו חדאן בחדוה סגי, עד דמתפשטי זיוא ונהורא דילהון. ומההוא משיכו זיוא ונהורא דחדוה דילהון, עבדין פירין ואיבין לעלמא דא. וההוא פרי ואיבא עאל תחות גדפוי דשכינתא, עד זמנא דאיצטרין.

ובן משתעשע בכל צדיק וצדיק (ואמר) ואמרין, זפאה איהו מלכא דבנין אלין אתברירו לחולקיה ועדביה.

קרא אתער מאמצעיתא דרקיעא וקרא בקל תקיף ואמר, (תהלים קל"ז) זכור יי לבני אדם את יום ירושלים האמרים ערו ערו עד היסוד בה. פדין ערטירו דיליה וקרקורא דיליה ומכל צדיקיא דתמן אשתמע בתלת מאה ותשעין רקיעין. בגין דלא אית חדוה ושעשועא לקודשא ברוך הוא, אלא בשעתא דקיימי בהו (דקאים בחדו) צדיקיא דתמן. ובגין דא אומי ואמר, (תהלים קל"ז) אם אשפחך ירושלים תשפח ימיני תדבק לשוני לחפי אם לא אזכרכי אם לא אעלה את ירושלים על ראש

שמחתני. בכל אתר דאית

לאַ אַעלָה אַפּיִקוֹן שְׁלֵם וּמְלֵאמֵשׁ
שְׁמַחְתִּי. בְּכֹל מְקוֹם שֵׁישׁ חֲדוּהָ
לְקָדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, קוֹל זֶה יוֹצֵא
וְקוֹרָא.

אִז יוֹצֵא מִשֵּׁם וְעוֹלָה וּמִכָּה
רְקִיעִים וְשׂוֹאֵג שְׂאֵגוֹת, עַד שְׁפָל
חִילוֹת הַשָּׁמַיִם כָּלֵם בְּרַעַשׁ
הַשְּׂמַחָה, וְאִז נוֹשְׁבֵת רוּחַ וּמִכָּה
בְּעָלִים שֶׁל אוֹתוֹ אֵילָן גְּדוֹל, וְכֹל
הַעֲנַפִּים שְׁלוֹ מִכֵּים זֶה בְּזוֹה, וְקוֹל
מִתְעוֹרֵר מִתּוֹךְ נוֹף הָאֵילָן, וְקוֹרָא
וְאוֹמֵר: זָכַר לְעוֹלָם בְּרִיתוֹ דְּבָר
צְוִה לְאַלְפֵי דוֹר אֲשֶׁר פָּרַת אֶת
אַבְרָהָם וּשְׁבוּעָתוֹ לִיצְחָק. פִּיּוֹן
שְׁקוֹל זֶה מִתְעוֹרֵר, שׁוֹמֵעַ אַבְרָהָם
סָבָא וּמִתְעוֹרֵר, (א) כְּאֲשֶׁר הוּא
רְצוֹן לְמַלְךְ, וּמִתְנַחֵם אֹתוֹ.

בְּאוֹתָהּ שְׁעָה מִתְעוֹרֵר רוּחַ אַחַת
מִצַּד דְּרוֹם, וְכֹל רְצוֹן וְחֲדוּהָ
וּרְפוּאָה מִתְעוֹרְרִים עַל הָעוֹלָם.
וְאִז עוֹלָה הַבִּקְרָה, וְנִמְצָא רְצוֹן
וּמְנוּחָה לְכָל אֲסִירֵי הַמֶּלֶךְ שֶׁהֵם
בְּבֵית חוֹלִים. אֲשֶׁרֵי הָעַם
שֵׁיכּוּלִים לְדַעַת מִהֶסּוּדוֹת
הַטְּמִירִים וְהַנְּסֻתָּרִים שֶׁל הַמֶּלֶךְ
הַקָּדוֹשׁ.

אָמַר רַבִּי אַבָּא, יוֹם אֶחָד הֵייתִי
אֲנִי וְרַבִּי יְהוּדָה שָׁמַן עֶפְסו (הוֹלְכִים)
בַּמִּדְבָּר, וְנִכְנְסֵנוּ בַּמְעָרָה אַחַת,
וּמִצָּאנוּ שָׁם סֵפֶר עֵתִיק אֶחָד
מִיָּמִים רֵאשׁוֹנִים. פִּתְחָנוּ אוֹתוֹ,
וּמִצָּאנוּ שֶׁהִיא כְּתוּב בּוֹ בְּרֵאשׁ
דְּבָרָיו: (ישעיה מ"ב) הֲרֵאשׁוֹנוֹת הֵנָּה
בָּאוּ וַחֲדָשׁוֹת אֲנִי מַגִּיד, וּבְאֵר
הַפְּסוּק בְּנִשְׁמוֹת הַצְּדִיקִים. מִיּוֹם
שֶׁעָלָה בְּמַחְשְׁבָה לְבָרָא עוֹלָם.
וְעַד שֶׁלֹּא נִבְרָא הָעוֹלָם, כֹּל
רוּחוֹת הַצְּדִיקִים הָיוּ גְנוּזוֹת
בְּמַחְשְׁבָה לְפָנָיו, וְכֹל אֶחָד וְאֶחָד
בְּדַמּוּתוֹ. פִּיּוֹן שְׁצִיר אֶת הָעוֹלָם,
הַתְּגַלּוֹ כֵּלֵם וְעַמְדוֹ בְּדַמּוּתָם
לְפָנָיו בְּרוּמֵי מְרוֹמִים, אַחַר כֵּן
נִתַּן אוֹתָם בְּאוֹצַר אֶחָד בְּגֵן עֵדֵן
שְׁלֵמָעֵלָה, וְאוֹתוֹ אוֹצַר לֹא מְלֵא לְעוֹלָמִים, וְתַמִּיד קוֹרָא: הֲרֵאשׁוֹנוֹת הֵנָּה בָּאוּ וַחֲדָשׁוֹת אֲנִי מַגִּיד.

חֲדוּהָ לְקוֹדֶשׁא בְּרִיךְ הוּא, קָלָא
בְּדִין נְפִיק מִתְּמָן וְסָלִיק וּבִטְשׁ רְקִיעִין וְשֵׁאִיג
שְׂאִיגִין, עַד דְּכָל חִילֵי שְׁמַיָא כּוּלְהוּ
בְּעֵרְטוֹרָא. פְּדִין נִשְׁבָּא רוּחָא וּבִטְשׁ בְּטֵרְפִין
דִּיהוּא אֵילָנָא רַבְרָבָא וְכֹל עֲנַפִּין דִּילִיה בְּטְשִׁין
דָּא בְּדָא. וְקָלָא אֲתַעֵר מְגוֹ נוֹפָא דְּאֵילָנָא וְקָרִי
וְאָמַר. (תהלים ק"ה) זָכַר לְעוֹלָם בְּרִיתוֹ דְּבָר צְוִה
לְאַלְפֵי דוֹר (דְּבָרֵי הַיָּמִים א ט"ז) אֲשֶׁר פָּרַת אֶת אַבְרָהָם
וּשְׁבוּעָתוֹ לִיצְחָק. פִּיּוֹן דְּקָלָא דָּא אֲתַעֵר שְׁמַע
אַבְרָהָם סָבָא וְאֲתַעֵר (בְּדִין) כֵּד אִיהוּ רַעוּא
לְמַלְכָּא וְאֲתַנַּחֵם בַּהֲדִיָּה.

בַּהֲוִיָּא שְׁעַתָּא אֲתַעֵרַת רוּחָא חֲדָא מִסְטֵרָא
דְּדְרוּם וְכֹל רַעוּ וְחֲדוּהָ וְאֲסוּוֹתָא
אֲתַעֵר עַל עֲלָמָא. וּכְדִין סָלִיק צְפָרָא וְרַעוּא
אֲשֶׁתַּפַּח וְנִיַּיְחָא לְכָל אֲסִירֵי מַלְכָּא דְּאִינוּן בְּבֵי
מְרַעֲיָהוּ. זַפָּאָה עֲמָא דְּיִכְלִין לְמַנְדַּע מְרַזִּין
טְמִירִין סְתִימִין דְּמַלְכָּא קְדִישָׁא.

אָמַר רַבִּי אַבָּא יוֹמָא חַד הוֹינָא אֲנָא וְרַבִּי יְהוּדָה
דְּמָן עֶפְסו (אולי) בְּמִדְבָּרָא וְעֵא לָנָא בְּמַעֲרַתָּא
חֲדָא וְאֲשֶׁפְּחָנָא תְּמָן סֵפֶרָא חֲדָא עֵתִיקָא דְּמָן
יוֹמִין קְדָמָאִין. פִּתְחָנָא לִיה וְאֲשֶׁפְּחָנָא דְּהוּהָ
כְּתִיב בֵּיה בְּרִישׁ מְלוֹי (ישעיה מ"ב) הֲרֵאשׁוֹנוֹת הֵנָּה
בָּאוּ וַחֲדָשׁוֹת אֲנִי מַגִּיד. וְאוּקִים קָרָא
בְּנִשְׁמַתְהוֹן דְּצְדִיקָאִיא. מִן יוֹמָא דְּסָלִיק
בְּמַחְשְׁבָה לְמַבְרֵי עֲלָמָא.

וְעַד לָא אֲתַבְרֵי עֲלָמָא כָּל רוּחִין דְּצְדִיקָאִיא הוּוּ
גְּנִיזִין בְּמַחְשְׁבָה קָמִיהָ כָּל חַד וְחַד
בְּדִיוֹקְנִיהָ. פִּיּוֹן דְּצִייר עֲלָמָא אֲתַגְלִיין כְּלָהוּ
וְקִיִּימוּ בְּדִיוֹקְנִיהוּ קָמִיהָ בְּרוּמֵי מְרוֹמִים.
לְבַתֵּר יֵהֵב לוֹן בְּאוֹצַר חַד בְּגִנְתָּא דְּעֵדֵן לְעֵילָא.
וְהֵהוּא אוֹצַר לָא מְלֵא לְעֵלְמִין, וְתַדִּיר קָרִי
הֲרֵאשׁוֹנוֹת הֵנָּה בָּאוּ וַחֲדָשׁוֹת אֲנִי מַגִּיד. מָאן
שְׁלֵמָעֵלָה, וְאוֹתוֹ אוֹצַר לֹא מְלֵא לְעוֹלָמִים, וְתַמִּיד קוֹרָא: הֲרֵאשׁוֹנוֹת הֵנָּה בָּאוּ וַחֲדָשׁוֹת אֲנִי מַגִּיד.

מה הם אני מגיד כולם בשמות.
ואין תאנה וכסוף לאוצר הזה,
אלא רק להוריק בו נשמות תמיד.
כמו שלגיהנם אין תאנה וכסוף
אלא רק לקבל נשמות לטהר שם.
וכל יום קורא: הב הב. מה זה
הב הב? (אלא) שרף שרף. ואותו
אוצר לוקח כל (אותו) הנשמות
הללו, עד זמן שמלבישם
ומורידם לעולם הזה, ומתוף
חטא אדם הראשון שהמשיך צד
הרע לעולם, הצטרכו להלביש
אותן נשמות בלבוש זה, שהרי
לבוש אחר רצה הקדוש ברוך
הוא להלביש לאותן הנשמות.
(ואמר באתו ספר) וההוא (והיה) אמר
אותו ספר: עד כאן שתקו (שתקו).
ועוד ראיתי מכאן והלאה אותיות
מחוקות שלא ידועות.

ואחר כך ראיתי אותן בחלום,
ואמר לי: שתק ואל תגלה, אלא
לסלע התקיה. וכך עשיתי.
ומצאתי בו שפלים של לבוש
אחר עתיד הקדוש ברוך הוא
להלביש את אותן נשמות
לעתידים (לעתיד) לבא. (אם כן)
מתים שחיו על ידי יחזקאל, מה
הטעם לא עשה להם את אותו
הלבוש?

אָלָא משום שלא הגיע זמן
להעביר בעולם אותו אור טהור
שעושה לבושים, ומשום זה לא
הלבישם אלא כמו שהם היו, וכך
יהיה לתחית המתים, פָּרַט
שאותה זמא של ההתחלה לא
נמצאת שם.

בְּשִׁינָא אדם מהעולם הזה,
כלם, בין צדיקים בין חסידים
ותמימים ורשעים וחיבים, כלם
עוברים בדרך זו לראות את אדם
הראשון לבני העולם, ומשם
לוקחים דרך, הן לגן עדן הן
לגיהנם.

כֵּן אותם שדרכם לגן עדן,

אינון אני מגיד כולם בשמות וליית תיאובתא
וכיסופא להאי אוצר אלא לארקא ביה נשמתין
תדיר.

בְּמָה דְּגִיְהֵנָם לִית תִּיאֻבְתָּא וְכִסּוּפָא אֲלָא
לְקַבְלָא נְשָׁמְתִין לְאַתְדַּפְּאָה תַּמָּן וְכֵן
יומא קארי הב הב. מאי הב הב (אלא) אוקיד
אוקיד. והוא אוצר נטיל כל (אינון) נשמתין
אינון עד זמנא דאלביש לון ונחתי להאי
עלמא. ומגו חובה דאדם קדמא דאמשיך
סטרא בישא לעלמא אצטריכו לאלבשא אינון
נשמתין בלבושא דא. דהא לבושא אתרא בעא
קדשא בריך הוא לאלבשא לאינון נשמתין.
(ס"א ואמר בההוא ספרא) וההוא (והיה) אמר ההוא ספרא
עד הכא שתיקו (שתוקו). ועוד חמינא מפאן
ולהלאה אתוון מחיקן דלא אשתמודען.

ובתר חמינא לון בחלמא ואמרו לי שתוק
ולא תגלי אלא לטינרא תקיפא, וכך
עבידנא. ואשפחנא ביה מאנין דלבושא אתרא
זמין (דמיין) קדשא בריך הוא לאלבשא לאינון
נשמתין לזימנין (לזמנא) דאתי. (אם כן) מתים דחיו
על ידא דיחזקאל, מאי טעמא לא עבד לון
ההוא לבושא.

אָלָא בגין דלא מטא זמנא לאעברא בעלמא
ההוא אורא דכיא דעביד לבושין. ובגין
כך אלביש לון אלא כמה דהו, וכך יהא
לתחית המתים, פר דההוא זמנא דקדמיתא
לא אשתפח תמן.

כֵּן נפק פר נש מהאי עלמא, כלהו בין צדיקי
בין חסידי ותמימי וחיבי ורשיעי. כלהו
עברי באורא, למחמי אדם קדמא לבני
עלמא. ומתמן נטיל אורחא הן לגנתא דעדן
הן לגיהנם.

כֵּן אינון דאורחיהו לגנתא דעדן, מתקרבין

מתקרבם לחומה החיצונית מאותן שלש חומות ששם, ואז יוצא ממנה אחד, ומתעורר לפניהם וקורא ואומר: אשריכם הצדיקים (בכל העולמות) בעולם! ואותו ממנה, שמו יעזרא"ל, מלמד אותם את הדרך, והולכים לפניו עד שער אחד של הגיהנם, ואותו ממנה קורא בחיל ואומר: צננו העשן! צננו השרפה! באותה שעה מצננים אותה בבחילות, ונכנסים כלם וטובלים ועוברים, וכל אותם רשעים נמסרים ביד דומ"ה ונכנסים בגיהנם, וכל אותם צדיקים לא נמסרים בידו, אלא (בידי) הממנה הזה.

ואחר שטובלים ועוברים, הממנה הזה הולך לפניהם עד שמגיעים לחומת גן עדן, ואותו ממנה קורא לפתח ואומר: פתחו שערים ויבא גוי צדיק שמר אמונים (ישעיה כו). אז פותחים פתח ומכניסים אותם, וכך בכל פתח בין שנכנסו לתוך מקום שצדיקים אחרים עומדים, כמה חדרה על חדרה על הצדיקים, וכל בני הישיבה שמחים. לסוף שלשה ימים שמתחבאים בהיכלות ידועים, יוצאים ואוירים נושבים, ומצטירים כלם בדמיותיהם. מכאן והלאה יורשים ירשה פראוי לכל אחד ואחד.

מראה שנראה בגן עדן מראה נכבד, דמות כל הדמיות, וגן של כל הגונים. שמלך הקדוש לא מתגלה בהיכל ולא במקום אחד, אלא נפתח רקיע מרקם על גב הגן לארבעה צדדים, ומתמלא מזיו פבוד הקדוש ונראה שם, ונהנים כל הצדיקים. מי ראה חדרה וכסוף קדוש של אותו נעם ה'.

לגבי חומה דלבר מאינן תלת חומות דתמן. וכדין נפיק חד ממנא ואתער קמייהו וקארי ואמר, זכאין אתון צדיקיא (בעלמין בולחיו) בעלמא. והוא ממנא יעזריאל שמיה, אולף לון אורחא ואזלין קמיה עד תרעא חדא דגיהנם. ההוא ממונה קארי בחיליה ואמר, צנון תננא צנון יקידתא. בההיא שעתא, בבחילו מצננין לה ועאלין פולהו וטבלין ועברין. וכל אינון חייבין אתמסרן בידא דדומ"ה ועאלין בגיהנם. וכל אינון זכאין, לא אתמסרן בידוי. אלא (בידי) דהא ממונה.

ובתר דטבלין ועברין, ההוא ממונה אזיל קמייהו עד דמטאן לשור דגנתא דעדן והוא ממונה קארי לפתחא ואומר, (ישעיה כ"ו) פתחו שערים ויבא גוי צדיק שומר אמונים. כדין פתחין פתחא ואעיל לון, וכן בכל פתחא ופתחא.

בין דעאלין לגו אתר דצדיקיא, צדיקיא אוחרנין קיימין וכמה חדרה על חדרה על צדיקיא וכל בני מתיבתא חדאן. לסוף תלתא יומין דאתטמון בהיכלין ידיען נפקי ואוירא נשבי ומתציירן פולהו בדיוקנייהו. מכאן ולהלאה ירתין אחסנת ירותא פדקא חזי לכל חד.

חזותא דאתחזי בגנתא דעדן מחיזו יקרא דיוקנא דכל דיוקנין וגוון דכל גוונין. דמלכא קדישא לא אתגלי בהיכלא ולא באתר חד. אלא אתפתח רקיעא מרקמא על גבי גנתא לארבע סטרין ואתמלליא מזיוא יקירא קדישא ואתחזי תמן, ואתהנן פולהו צדיקיא. מאן חמא חדרה וכסופא דההוא נועם יי.

עד כאן הנה לי רשות לראות באותו ספר. כשהקפנו לראות בו יותר, פרח מזי ולא ראיתי אותו. נשארתי עצוב ובכיתי, ישנתי שם באותה מערה וראיתי אותו (את אותו) שהנה לבוש מדים. אמר לי, רבי, למה לך לבכות? ואל תתעצב (ממי) ממה שהנה באותו ספר. פרח אליו ולקחו, ועד שלא יצא מהעולם הזה, גנזו אותו באותה מערה שבמדבר הזה, וכעת שהנה מתגלה לחיים כאן, פרח באויר ולקחו.

מכאן והלאה לך לדרךך. ומאותו יום ועד עכשו לא התגלה לי ולא זכיתי לשמע ממי הנה, ובכל זמן שאני נזכר, אני נשאר עצוב. אמר רבי אלעזר, אולי הקדוש ברוך הוא רוצה בכבודו שלא רוצה שיתגלה בעולם.

עד שישבו ועסקו בדברים אחרים עליונים ונכבדים, האיר היום. קמו והלכו. אמר רבי אלעזר, פעת עת רצון מלפני המלך הקדוש, נאמר דברי תורה ונתעסק בה ונשפתף בשכינה. פתח ואמר, ה' בקר תשמע קולי בקר אערוך לך ואצפה. אמר רבי אלעזר, בלעם הרשע מי הרג אותו, ואיך נהרג? אמר רבי יצחק וכלי: ע"כ מההשמטות.

השלמה מההשמטות נ"א

סימן י

לאמר הנה עם יצא ממצרים. אם תאמר שהרי צריך לקחת שמות ויוחסין שלהם - לא צריך, אלא דרך כלל, שכתוב הנה עם יצא. מה הטעם? משום שפך קרא להם הפטרון שלהם כמה פעמים. ועל זה אל תטעה שכתוב שלח את עמי, בכל זמן.

ועוד, כשלקחת עצה עליהם עם פרעה, בלשון זה יכלת להם,

עד כאן הנה לי רשו למחמי בההוא ספרא. אדמקיפנא למחמי יתיר ביה, פרח מן ידי ולא חמינא ליה. אשתארנא עציב ובכינא. דמיכנא תמן בההוא מערתא וחמינא ליה (לההוא) דהנה לביש מנא. אמר לי ר' למה לך למבפי ולא תתעצב (מ"א ממאן) ממה דהנה בההוא ספרא. פרח לגביה ונטליה ועד לא יפוק מהאי עלמא גניז ליה בההוא מערתא דמדברא דא, והשתא דהנה מתגלי לחייא הכא, פרח באוירא לנטליה.

מכאן ולהלאה זיל לך לאורחך, ומההוא יומא ועד השתא לא אתגלי לי ולא זכינא למשמע ממאן הנה. ובכל זמנא דאנא דכירנא, אשתארנא עציב. אמר רבי אלעזר, דילמא קדשא בריך הוא בעי ביקריה דלא בעי דיתגלי בעלמא.

עד דהו יתבי ולעאן במלין אתרנין עלאין וניקירין נהר יממא קמו ואזלו. אמר רבי אלעזר השתא עידן רעוא מקמי מלכא קדישא, נימא מילי דאורייתא ונתעסק בה ונשתתף בשכינתא. פתח ואמר, (תהלים ה) יהו"ה בקר תשמע קולי בקר אערוך לך ואצפה. (ע"ב). אמר רבי אלעזר, בלעם חייבא, מאן קטיל ליה, והיך אקטיל. אמר רבי יצחק וכו'. (עד כאן מההשמטות).

השלמה מההשמטות (נ"א סימן י)

לאמר הנה עם יצא ממצרים. אי תימא דהא צריך לנטלא פיפוסין ויוחסין דילהון, לא איצטריך אלא אורח כלל דכתיב הנה עם יצא. מאי טעמא, משום דהכי קרי לון פטרונא דילהון כמה זמנין. ועל דא לא תטעי דכתיב (שמות ה) שלח את עמי בכל זמן.

ועוד פד נטלת עיטא עליהו עם פרעה בלישנא

שְׁכַתוּב הִנֵּה עִם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל רַב
וְעֲצוּם מִמֶּנּוּ. גַּם כְּאֵן, שְׁכַתוּב
הִנֵּה עִם יֵצָא מִמְצָרִים. וְלֹא הוֹצִיא
אוֹתָם אַחַר, אֲלֵא הוּא מַעְצָמו
יֵצָא, וּמִשׁוּם כִּף תּוּכַל לְהִרְעֵ לָהֶם.
הִנֵּה כִסֵּה אֶת עֵין הָאֶרֶץ. יֵשׁ
אוֹמְרִים, סִיחוּן וְעוֹג שֵׁיִשְׂרָאֵל
הִרְגוּ אוֹתָם, שְׁהִיו עֵין הָאֶרֶץ.
אֲלֵא כִשְׁהִבֵא הַקְדוּשׁ בְּרוּף הוּא
אֲרַבֵּה עַל אֶרֶץ מְצָרִים, כְּתוּב וַיִּכַּס
אֶת עֵין כָּל הָאֶרֶץ וּתְחַשֵּׁף הָאֶרֶץ,
לְמָה? מִשׁוּם שְׁפַל מְכַשְׁפֵי
וְקוֹסְמֵי הָעוֹלָם לֹא יִכְלוּ לַעֲשׂוֹת
כְּשִׁפִים, אֲלֵא רַק דְּבַר אֶחָד
בְּדַרְגָּה אַחַת בְּזִמְנָן אֶחָד, וְעַם זֶה
הִבִּיא עֲרֹב מִבְּלִבָּל מִפְּמָה מִיָּנִים
מִבְּלִבְלֵים אֵלוּ בְּאֵלוּ, עַד שֶׁלֹּא
יִכְלוּ כָּל מְכַשְׁפִים וְקוֹסְמִים
לַעֲמֹד, וְזֶהוּ וַיִּכַּס אֶת עֵין כָּל
הָאֶרֶץ, וְכֵאֵן כְּתוּב וַיִּכַּס אֶת עֵין
הָאֶרֶץ, וְכֵן הוּא וְדָאִי.

אָמַר רַבִּי אַבְא, בְּלֶק וּבְלַעַם לֹא
הָיוּ בְּעוֹלָם מְכַשְׁפִים וְקוֹדְמִים
כְּמוֹתָם. (בְּלַעַם), חִילוּ וְכַחוּ הָיָה
בְּפִיו וְעֵינוּ. בְּלֶק, חִילוּ וְכַחוּ הָיָה
בְּמַעֲשֵׂה יָדָיו. וְזֶה צָרִיף אֶת זֶה,
שְׁהָרִי כָּל סוּגֵי הַכְּשָׁפִים שֶׁל
הָעוֹלָם, בְּפֶה וּבְמַעֲשֵׂה הוּא,
וּבְהֵם תְּלוּיִים. לְבַלְעָם הָיָה לְשׁוֹן
וְלֹא יָדִים, לְבָלֶק הָיוּ יָדִים וְלֹא
לְשׁוֹן.

הִלְכּוּ הַחֲבָרִים עַד שֶׁהִגִּיעוּ לְשֻׁדָּה
אַחַת, וְהִשְׁמַשׁ הִיָּתָה חֲזָקָה מְאֹד.
רָאוּ אֶת אוֹתוֹ בֵּית הַשְּׁדָה בִּיפֵי
הָעֲשָׁבִים, וּמִים יוֹצְאִים לְכָל צַד
וְעֲצֵי הַשְּׁדָה רַבִּים. יָשְׁבוּ שָׁם.
אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, כְּמָה נֶאֱמַר מְקוּם
זֶה לְנוּחַ בּוֹ.

עַד שֶׁיָּשְׁבוּ הָרִי נַחַש גְּדוֹל בָּא
בְּחֲזֶק הַשְּׁמַשׁ וְעֵבֵר לְפָנֵיהֶם. אָמַר
לוֹ רַבִּי אֶלְעָזָר, נַחַש נַחַש, סָטָה
לָךְ מִדְּרָכְךָ, שְׁהָרִי שָׁב אוֹתוֹ הָאִישׁ

יֹוֹסִיף לְמַעֲבַד הַהוּא מְלָה.

דָּא יִכְלֹתָ לְהוּ. דְּכִתִּיב, (שְׁמוֹת א') הִנֵּה עִם בְּנֵי
יִשְׂרָאֵל רַב וְעֲצוּם מִמֶּנּוּ. אוּף הַשְּׁתָא דְכִתִּיב,
הִנֵּה עִם יֵצָא מִמְצָרִים וְלֹא אֶפִיק לִוֵן אַתְרָא,
אֲלֵא אִיהוּ מִגְרָמִיה נָפַק. וּבְגִין כִּף תִּיכּוּל
לְאַבְאָשָׁא לִוֵן.

הִנֵּה כִסֵּה אֶת עֵין הָאֶרֶץ, אִית דְּאִמְרֵי סִיחוּן
וְעוֹג דְּקִטְלֵי (דְּקִטְלֵי) לִוֵן יִשְׂרָאֵל, דְּהוּוּ עֵינָא
דְּאַרְעָא. אֲלֵא כַד אֵייתִי קַדְשָׁא בְרִיף הוּא אֲרַבֵּה
עַל אֲרַעָא דְּמְצָרִים. כְּתִיב, (שְׁמוֹת י') וַיִּכַּס אֶת עֵין
כָּל הָאֶרֶץ וּתְחַשֵּׁף הָאֶרֶץ. אֲמַאי, בְּגִין דְּכָל
חֲרָשִׁין וְקוֹסְמִין דְּעֵלְמָא לֹא יִכְלִין לְמַעֲבַד
חֲרָשִׁין אֲלֵא מְלָה חֲדָא בְּדַרְגָּא חֲדָא, בְּזִמְנָא
חֲדָא. וְעַמָּא דָּא אֵייתִי עֲרוּב מִבּוֹלְבָל מִפְּמָה
זִינִין מִבּוֹלְבָלִין אֵלִין בְּאֵלִין, עַד דְּלֹא יִכְלוּ כָּל
חֲרָשִׁין וְקוֹסְמִין לְמִיקָם. וְדָא הוּא וַיִּכַּס אֶת עֵין
כָּל הָאֶרֶץ. וְהִכָּא כְּתִיב, וַיִּכַּס אֶת עֵין הָאֶרֶץ
וְהִכִּי הוּא וְדָאִי.

אָמַר ר' אַבְא בְּלֶק וּבְלַעַם לֹא הָוּה בְּעֵלְמָא
חֲרָשִׁין וְקוֹסְמִין כְּוֹתִיבֵיהוּ (בְּלַעַם) חִילִּיה
וְתוֹקְפִיה הָוּה בְּפּוֹמִיָה וְעֵינִיה. בְּלֶק חִילִּיה
וְתוֹקְפִיה הָוּה בְּעוֹבְדָא דִּידִין. וְדָא אֵיִצְטְרִיף
לְדָא, דְּהָא כָּל זִינֵי חֲרָשִׁין דְּעֵלְמָא בְּפּוֹמָא
וְעוֹבְדָא הוּא, וּבְהוּ תְלִיין. בְּלַעַם הָוּה לִיה
לִישָׁן וְלֹא יָדִין, בְּלֶק הָוּה לִיה יָדִין וְלֹא לִישָׁן.
אֲזִלוּ חֲבָרִיָא עַד דְּמָטוּ חַד בִּי חֶקֶל וְשִׁמְשָׁא
הָוּה תְּקִיף לְחֲדָא. חִמוּ הַהוּא בִּי חֶקֶל
בְּשִׁפְרֵו דְּעֲשָׁבִין וּמִיין נְפִיקִין לְכָל סֶטֶר וְאֵילָנִי
חֶקֶלָא סְגִיָאִין, יִתְבוּ תַּמָּן. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר,
כְּמָה יָאוֹת אַתְר דָּא לְנִיחָא בִּיה.

אֲדַחֲוּ יִתְבִּי, הָא חוּיָא רַבְרָבָא אַתָּא בְּתוֹקְפָא
דְּשִׁמְשָׁא וְאַעֲבַר קִמְיָיהוּ. אָמַר לִיה רַבִּי
אֶלְעָזָר, חוּיָא חוּיָא, סִטִּי לָךְ מֵאוֹרְחָךְ, דְּהָא
תְּב הַהוּא גְּבָרָא וְאַתְנַחֵם עַל מָה דְּעַבַד, וְלֹא

והתנחם על מה שעשה ולא יוסיף לעשות אותו הדבר. תמהו החברים. אמר רבי אבא, מהו? אמר להם, שתקו.

אמר רבי אלעזר, נחש נחש, לאחר שלחשו לך מהשמים, התנחם אותו האיש ושם ברצונו שלא ישוב בו לעולמים, סטה לך מדרךך. עמד הנחש על עמדו, ולא לקח לכאן ולכאן. שב כמו מקדם. אמר לו, נחש נחש, ידעתי מה שאתה רוצה, שוב מדרךך, שהרי גוי רשע בא שעשה רע ליהודי אחד, וזהו הוא יושן שוכב במערה שלך, לך והרגהו. מיד חזר אותו הנחש ודלג דלוגים לפניהם.

אמר רבי אלעזר, אם לא הייתי פה, כמה רעות הינה עושה הנחש הזה, שהרי אדם יהודי אחד עשה מעשה של חטא, ועד שלא שב בתשובה לחשו לנחש הזה להרג אותו, ונמלך אותו האיש בין כף ובין כף, והתנחם מחטאו, ואמר שלא ישוב לעולמים לאותו החטא, ועל כף נצול מן הדין. אמרו החברים לרבי אלעזר, כמה ידעת? אמר להם, סימן נתן לי אבא, ואני יודע אותו. אמר לו, מילא הנחש שיידעת בו, אותו שהתנחם ושב מחטאו כמה ידעת? אמר להם, כשהינה הולך אותו הנחש, הקשקשים שלו היו עולים וזנבו זקוף, והוא שהולך (הולך) בבהילות, רוח אחת הייתה הולכת כנגדו וקוראת לפניו: שוב מדרךך, שהרי שב מחטאו והתנחם אותו האיש.

ואותו הנחש הרע לא הינה מצית עד שיתנו לו כפר אתו במקום אותו אדם שהתחייב מיתה ושב. שפך דרך הנחש למעלה ולמטה - כיון שנתנה לו רשות, לא שב שיתנו לו במקומו רשע אחר בכפר,

תוהו חבריאי. אמר ר' אבא מאי הוא. אמר לון שתוקו.

אמר רבי אלעזר, חויה חויה, לבתר דלחישו לך מן שמיא, אתנחם ההוא גברא ושויה ברעותיה דלא יתיב ביה לעלמין סטי לך מאורחך. קם חויה בקיומיה ולא נטיל הכא והכא. תב כמלקדמין. אמר ליה, חויה חויה, ידענא מה דאת בעי, תוב מארחך. דהא גוי חייבא אתי, דעביד ביש לחד יודאי. והא הוא נאים שכיב במערתא דילך, זיל וקטליה. מיד אהדר ההוא חויה ודלג דלוגין קמייהו.

אמר רבי אלעזר, אי לא הוינא הכא, כמה בישין הוה עביד האי חויה. דהא כד בר נש יודאי עבד עובדא דחובא, ועד לא תב בתיובתא, לחישו ליה להאי חויה לקטלא ליה. ואימלך ההוא בר נש בין כף ובין כף, ואתנחם מחוביה. ואמר דלא יתוב לעלמין להאי חטאה ועל דא אשתזיב מן דינא.

אמרו חבריאי לרבי אלעזר, כמה ידעת. אמר להו, סימנא יהב לי אבא, ואנא אשתמודענא ביה. אמרו ליה, תינח חויה דאשתמודעת ביה. ההוא דאתנחם ותב מחוביה כמה ידעת. אמר להו, כד הוה אזיל ההוא חויה, קשקשוי הוו סלקין וזנבוי זקיף ואיהו דאזיל (אזיל) בבהילו. רוחא חדא הוה אזיל לקבליה והוה קארי קמיה, תוב מארחך. דהא תב מחוביה ואתנחם ההוא בר נש.

וההוא חויה בישא לא הוה ציית עד דיתנון ליה כופר בהדיה באתריה דההוא בר נש דאתחייב קטולא ותב. דכך אורחוי דחויה עילא ותתא, כיון דאתייהיב ליה רשו, לא תב עד דאשלים ההוא דינא בישא דאתייהיב ליה עד שהשלים אותו הדין הרע שנתנה לו רשות לעשות, או שיתנו לו במקומו רשע אחר בכפר,

שְׁהָרִי בְּרִיקְנוּת הוּא לֹא יֵצֵא,
כִּינּוּן שְׁנֵתְנָה לוֹ רְשׁוּת.

אָמְרוּ לוֹ, מִלֵּא כָּל זֶה, אוֹתוֹ
גוֹי שְׁאִמְרַת שְׁנֵתְתָּ לוֹ כְּפָר בְּמָה
יִדְעַת? אָמַר לָהֶם, כִּינּוּן שְׁדַבְּרַתִּי
לְנַחֵשׁ, אוֹתוֹ רִיחַ שְׁהֵיטָה כְּנִגְדּוֹ
וְלוֹחֶשֶׁת לוֹ שֵׁישוב לְדַרְכוֹ,
שְׁהָרִי אוֹתוֹ אָדָם הַתְּנַחֵם, דְּלָגָה
אוֹתָהּ רִיחַ עַל אֲזָנוֹ (אֲזַנֵּי וְאִמְרָה לֵי).

תְּמַהוּ הַחֲבָרִים. אָמַר רַבִּי
אֶלְעָזָר, גִּלְף וְנִרְאָה, שְׁהָרִי
הַנְּחָשׁ עֲשֵׂה מָה שְׁעֲשֵׂה. קָמוּ
וְקָרְבוּ לְסַלֵּעַ אַחַד בְּאוֹתוֹ בֵּית
שְׂדָה, וּמִצְאוּ אוֹתוֹ הַגּוֹי מֵת
וְאוֹתוֹ נָחַשׁ כְּרוּף עַל עַקְבוֹ, וְלֹא
הָיָה נִבְדָּל מִמֶּנּוּ. וְאַחַר כֵּן נִפְרַד
מֵעַקְבוֹ וְעָלָה עַל גְּרוֹנוֹ וְנִכְרַף
שָׁם, וּמִשָּׁם הָיָה יוֹרֵד עַל עַקְבוֹ,
שֶׁלֹּא הָיָה נִפְרַד מִמֶּנּוּ.

מִצְאוּ לוֹ אַרְנַק אַחַד מֵלֹא
דִּינָרִים שְׁגוּל מִיהוּדֵי אַחַד בְּדַרְף
וְהִכָּה אוֹתוֹ. לָקַח רַבִּי אֶלְעָזָר
אֶת הָאֲרַנֶּק. אָמַר, בְּרוּף הַרְחַמֵּן
שֶׁכֶּפֶל הוּא עוֹשֶׂה שְׁלִיחוֹת. שָׁבוּ
לְאוֹתוֹ מְקוֹם שְׁהָיוּ (הוֹלְכִים).

פִּתַּח רַבִּי אֶלְעָזָר וְאָמַר, מֵאֲשֶׁר
יִקְרָת בְּעֵינֵי נִכְבְּדַת וְאֲנִי
אֶהְבֵּתִיךָ וְאֶתֵּן אָדָם פַּחְתִּיךָ
וְלֹא אֲמִים פַּחַת נִפְשֶׁךָ (יִשְׁעִיה מ"ג).
מֵאֲשֶׁר יִקְרָת? יִקְרָת צְרִיף לוֹ
לְכַתֵּב! וְכֵן צְרִיף: מֵאֲשֶׁר אֵתָּה
יִקְרָת בְּעֵינֵי. מֵהוּ יִקְרָת? מִכָּל
שֶׁהוּא מֵעֲצָמוֹ הַתְּכַפֵּד, אֲלֵא כֵּן
הוּא בּוֹדֵאֵי. שֶׁכָּל בֶּן אָדָם שֶׁהוּא
בְּחַיִּיב לְפָנֵי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּף הוּא,
בְּהַתְּחִלָּה הוּא מְזַלְזֵל וּמִתְעַב
(תוֹעֵבָה) לְפָנֵי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּף הוּא,
וְאַחַר שֶׁנִּמְלָךְ וְשָׁב מִחֲטָאוֹ,
עֲלָשׁוֹ הוּא הַתְּכַפֵּד מֵעֲצָמוֹ,
וְהַקְּדוֹשׁ בְּרוּף הוּא קוֹרָא עָלָיו
וְאָמַר, מֵאֲשֶׁר יִקְרָת בְּעֵינֵי
נִכְבְּדַת. אֵתָּה מֵעֲצָמְךָ נִכְבְּדַת.

רְשׁוֹ לְמַעֲבֵד, אוֹ דִיתְנוּן לִיָּה בְּאַתְרֵיהָ חֲיִיבָא
אַחְרָא בְּכּוֹפְרָא. דְּהָא בְּרִיקְנֵינֵיא לָא יְפוּק. כִּינּוּן
דְּאַתְיֵיהִיב לִיָּה רְשׁוֹ.

אָמְרוּ לִיָּה, תִּינַח כָּל דָּא. הֵהוּא גוֹי דְּאַמְרַת
דִּיהִבְתָּ לִיָּה כּוֹפְרָא, בְּמֵאֵי יִדְעַת. אָמַר
לוֹן, כִּינּוּן דְּמִלְּלִית לְחוּיָא, הֵהוּא רִיחָא דְּהוּא
אָזִיל לְקַבְּלִיהָ וְלַחִישׁ לִיָּה דִיתוּב לְאוֹרְחֵיהָ דְּהָא
אַתְנַחֵם הֵהוּא בַר נֶשׁ. דְּלִיג הֵהוּא רִיחָא עַל
אוֹדְנֵיהָ. (אוֹדְנֵי וְאָמַר לֵי).

תְּוַוְהוּ חֲבָרֵינֵיא. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, גִּיהָךְ וְנַחֲמֵי,
דְּהָא חוּיָא עֵבֵד מָה דְּעֵבֵד. קָמוּ וְקָרִיבוּ
גַבֵּי חַד טִינְרָא בְּהֵהוּא בִּי חֲקַל, אֲשַׁפְּחוּ לְהֵהוּא
גוֹי דְּמִית וְהֵהוּא נָחַשׁ כְּרוּף עַל עַקְבֵיהָ וְלֹא
הָיָה אֲבָדִיל מִנֵּיהָ, וּבִתְרַת אֶתְפָּרֵשׁ מֵעַקְבֵיהָ
וְסָלִיק עַל גְּרוֹנֵיהָ וְאַכְרִיף תַּמָּן. וּמִתַּמָּן נַחִית
עַל עַקְבֵיהָ, דְּלֹא הָיָה מִתְפָּרֵשׁ מִנֵּיהָ.

אֲשַׁבְּחוּ לִיָּה אֲרַנְקֵי חַד מִלֵּיא דִּינָרִין דְּגִזְזִיל לְחַד
יּוֹדָאי בְּאַרְחָא וּמִחָא לִיָּה. נָטַל רַבִּי
אֶלְעָזָר יַת אֲרַנְקֵי. אָמַר, בְּרוּף רַחֲמָנָא דְּכּוֹלָא
עֵבִיד שְׁלִיחוֹתָא. תְּבוּ לְהֵהוּא אֶתְר דְּהוּוּ (אֲזַל).

פִּתַּח רַבִּי אֶלְעָזָר וְאָמַר, (יִשְׁעִיה מ"ג) מֵאֲשֶׁר יִקְרָת
בְּעֵינֵי נִכְבְּדַת וְאֲנִי אֶהְבֵּתִיךָ וְאֶתֵּן אָדָם
תַּחְתִּיךָ וְלֹא אֲמִים פַּחַת נִפְשֶׁךָ. מֵאֲשֶׁר יִקְרָת, יִקְרָת
מִבְּעֵי לִיָּה, וְהִכֵּי אֵי צְטִרִיךָ. מֵאֲשֶׁר אֵתָּה יִקְרָת
בְּעֵינֵי, מֵהוּ יִקְרָת. מִכָּל דְּאִיהוּ מִגְּרָמִיהָ
אַתְיִיקָר. אֲלֵא הִכֵּי הוּא וְדָאֵי, דְּכָל בַּר נֶשׁ דְּאִיהוּ
בְּחַיִּיבָא קָמֵי קְדָשָׁא בְּרוּף הוּא בְּקַדְמִיתָא, הוּא
מְזַלְזֵל וְתוֹעֵבָה (תוֹעֵבָה) קָמֵי קְדָשָׁא בְּרוּף הוּא.
וּבִתְרַת דְּאִימְלָךְ וְתַב מִחוּבֵיהָ, הִשְׁתָּא אִיהוּ
אַתְיִיקָר מִגְּרָמִיהָ. וְקוּדְשָׁא בְּרוּף הוּא קְאָרֵי
עָלֵיהָ וְאָמַר, מֵאֲשֶׁר יִקְרָת בְּעֵינֵי נִכְבְּדַת, אֵתָּה
מִגְּרָמְךָ יִקְרָת.

בְּעֵינֵי נִכְבְּדַת וְאֲנִי אֶהְבְּתֶיךָ. דְּהָא לִית רְחִימוּ
 לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּהַדִּי בַר נָשׁ בְּהָאֵי
 עֲלָמָא, אָלָא בְּמָאן דְּתַב מְחֻבֵּיהּ. וְעַל דָּא אָנִי
 אֶהְבְּתֶיךָ. אָבֵל מָה אַעֲבִיד דְּהָא יְהִיבִית רְשׁוּ
 לְחוּיָא לְנִזְקָא. דָּא הוּא עֵיטָא, וְאַתָּן אָדָם
 תַּחְתֵּיךָ. מָאִי אִיהוּ אָדָם דִּיהֵב קֻדְשָׁא בְּרִיךְ
 הוּא תַּחוּתֵיהּ, הֵהוּא אָדָם דְּאִתִּי מַעֲמָא אַתְרָא,
 דְּהֵהוּא חוּיָא מְדִילֵיהּ יִיכּוּל, דְּכִתִּיב וְאַתָּן אָדָם.
 אַל תִּקְרִי אָדָם, אָלָא אָדוּם. וְלֹאֲמִים דָּא הוּא,
 לֹאֲמִים מְלֹאֲם יֶאֱמָן, וְדָא זִרְעָא דְעֵשׂוּ דִּיהֵיב
 תַּחוּת נַפְשֵׁיהּ.

אֲדַהּוּ יְתִבִי, הָא הָאִי יוּדָאֵי דְגִזְלִי הֵהוּא גוֹי
 דְקָטַל חוּיָא, אַתָּא בְּאוּרְחָא לְאִי וְעֵינִי.
 וּמְגוּ תְקִיפוּ דְשִׁמְשָׁא עֵאל בְּהֵהוּא חֶקַל וְיִתִּיב
 תַּחוּת אֵילָנָא חַד, וְהוּהִי מִתְרַעַם לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ
 הוּא, וּמִצְדִּיק עֲלֵיהּ דִּינָא, וְאָמַר. מְאָרִיָּה
 דְעֲלָמָא, גְלוּי וְיִדּוּעַ קַמְךָ דְאָנָא לָא חֵיִישְׁנָא
 עֲלִי וְעַל גּוֹפִי וְעַל מְמוּנֵי כְּלוּם, דְּהָא בְּדִינָא
 אַתְעֲבִיד כָּל (מח) דְּאַתְעֲבִיד. אָבֵל אָבָא וְאִימָא
 סְבִין אִית לִי דְלִית לִי בְּמָה אַפְרַנְס לִוְן, וְעַל
 דָּא חֵיִישְׁנָא.

וְתוּ עַל כָּל דָּא, צְרוּרָא חָדָא דְדִינְרִין דְּהוּהִי
 בְּהֵהוּא אַרְנְקֵי דְחַד מְסַכְנָא לְמַעַבְד חוּפָּה
 לְבִרְתֵיהּ עֲנִיָּא. מָה אַעֲבִיד מְאָרִי דְעֲלָמָא, עַל
 דָּא כְּאִיבְנָא בְּלָבָאֵי יְתִיר.

בְּכַה וְאָמַר (תהלים קי"ט) מְשַׁפְּטֵי ה' אָמַת צְדָקוּ
 יַחְדָּיו. דִּינִין דְּמְאָרֵי עֲלָמָא, קְשׁוּט אֵינּוּן.
 אָמַאי אֵינּוּן קְשׁוּט, בְּגִין דְּצְדָקוּ יַחְדָּיו. דְּהָא
 בְּשַׁעְתָּא דְדִינָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּעִי לְמַעַבְד
 (דִּינָא), כְּמָה מְאָרִי תְרִיסִין קְיִימִין מְהָאֵי סְטֵר
 וּמְהָאֵי סְטֵר וּמִצְדִּיקִין אֵלִין בְּאֵלִין וּמְגִיחִין
 אֵלִין בְּאֵלִין. כִּיּוֹן דְּצְדָקוּ אֵלִין בְּאֵלִין וְאִסְתַּכְּמִין
 כְּחָדָא, כְּדִין מְשַׁפְּטֵי ה' אָמַת. אִימְתִי צְדָקוּ יַחְדָּיו. כָּד מִצְדִּיקֵי כָּל בְּנֵי

בְּעֵינֵי נִכְבְּדַת וְאֲנִי אֶהְבְּתֶיךָ.
 שְׁהִי אֵין אֶהְבֵּה לְקוּדְש־בְּרוּךְ
 הוּא עִם הַבֵּן אָדָם בְּעוֹלָם הַזֶּה
 אָלָא בְּמִי שֶׁשָּׁב מִחֻטָּאוֹ, וְעַל זֶה
 אָנִי אֶהְבְּתֶיךָ, אָבֵל מָה אַעֲשֶׂה
 שְׁהִי נִתְמִי רְשׁוּת לְנַחֵשׁ לְהִזִּיק?
 זוּהִי הַעֲצָה - וְאַתָּן אָדָם תַּחְתֵּיךָ.
 מְהוּ אָדָם שְׁנַתֵּן הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא
 תַּחְתֵּיוֹ? אוֹתוֹ אָדָם שָׁבָא מַעַם
 אַחֵר, שְׁאוֹתוֹ נַחֵשׁ יֵאכֵל מִשְׁלוֹ,
 שְׁכָתוּב וְאַתָּן אָדָם, אַל תִּקְרִי אָדָם
 אָלָא אָדוּם. וְלֹאֲמִים, זֶהוּ (בראשית
 כה) לֹאֲמִים מְלֹאֲם יֶאֱמָן, וְזֶה זִרְע
 עֵשׂוֹ שְׁנַתֵּן תַּחַת נַפְשׁוֹ.

עַד שֶׁשָּׁבּוּ הָרִי הַיְּהוּדִי הַזֶּה
 שְׁאוֹתוֹ הַגּוֹי גִּזְלִי וְהַנַּחֵשׁ הַרְגוּ,
 כָּא בְּדִרְךָ לֵאמֹר וְעֵינִי, וּמִתּוֹךְ חֶזֶק
 הַשֶּׁמֶשׁ נִכְנַס בְּאוֹתוֹ שְׂדֵה וְיִשָּׁב
 תַּחַת עֵץ אֶחָד, וְהִזִּה מִתְרַעַם
 לְקוּדְש־בְּרוּךְ הוּא וּמִצְדִּיק עֲלָיו
 אֵת הַדִּין וְאוֹמַר: רַבּוֹן הָעוֹלָם,
 גְּלוּי וְיִדּוּעַ לְפָנֶיךָ שְׂאִינִי חוּשֵׁשׁ
 עֲלִי וְעַל גּוֹפִי וְעַל מְמוּנֵי כְּלוּם,
 שְׁהִי כְּדִין נַעֲשֶׂה כָּל (מה)
 שְׁנַעֲשֶׂה, אָבֵל אָב וְאִם זְקָנִים יֵשׁ
 לִי, שְׂאִין לִי בְּמָה אַפְרַנְס אוֹתָם,
 וְעַל זֶה חֲשַׁשְׁתִּי.

וְעוֹד עַל כָּל זֶה - צְרוּר אֶחָד שֶׁל
 דִּינְרִים שֶׁהִזִּה בְּאוֹתוֹ הָאֲרָנָה, שֶׁל
 עֲנִי אֶחָד לַעֲשׂוֹת חֻפָּה לְבִתּוֹ
 הָעֲנִיָּה, מָה אַעֲשֶׂה? רַבּוֹן הָעוֹלָם,
 עַל זֶה כּוֹאֲבֵנִי בְּלִבִּי יוֹתֵר.

בְּכַה וְאָמַר, (תהלים יט) מְשַׁפְּטֵי ה'
 אָמַת צְדָקוּ יַחְדָּו. דִּינֵיו שֶׁל רַבּוֹן
 הָעוֹלָם הֵם אָמַת. לְמָה הֵם אָמַת?
 מִשּׁוּם שֶׁצְדָקוּ יַחְדָּו. שְׁהִי בְּשַׁעַת
 הַדִּין, כְּשֶׁהַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא רוֹצֵה
 לַעֲשׂוֹת (דיו), כְּמָה בְּעֵלֵי מְגִנִּים
 עוֹמְדִים מִצַּד זֶה וּמִצַּד זֶה,
 וּמִצְדִּיקִים אֵלּוּ בְּאֵלּוּ, וְנִלְחָמִים
 אֵלּוּ בְּאֵלּוּ. כִּיּוֹן שֶׁצְדָקוּ אֵלּוּ בְּאֵלּוּ
 וְהִסְתַּכְּמוּ כְּאֶחָד, אֲזִי מְשַׁפְּטֵי ה'

כָּד מִצְדִּיקֵי כָּל בְּנֵי

אָמַת. אִימְתִי צָדְקוֹ יַחֲדוּ?
כְּשֶׁמְצַדִּיקִים כָּל בְּנֵי הַדִּין
שְׁלֹמֶעֱלָה. וְעַל זֶה, רַבּוֹן הָעוֹלָם,
אֲנִי בּוֹכָה, וְלֹא עַל שְׁלִי!

שָׁמַע רַבִּי אֶלְעָזָר וְהַחֲבָרִים, וְקָמוּ
אֵלָיו. רָאוּ אוֹתוֹ שֶׁהָיָה יוֹשֵׁב פֶּתַח
אוֹתוֹ הָעֵץ, וְהַחֲזִיקוּ בוֹ, וְנִטְלוּ
אוֹתוֹ אֵלֵיהֶם. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר,
(אֵל תַּפְחֵד) צַדִּיק אָמַת, שְׂאֵם אֵינְךָ
צַדִּיק, לֹא יִרְחִישׁ לְךָ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ
הוּא נֹס גְּדוֹל כְּמוֹ שֶׁעָשָׂה.
בְּרֵאשׁוֹנָה טַל אֲרַגְקָךְ, וְתַלְף
וְתִרְאֶה מַה שֶׁעָשָׂה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ
הוּא בְּגִלְלָךְ.

הַלֵּךְ עִמָּם, וְרֹאֵה אוֹתוֹ הַגּוֹי מֵת,
וְהַנְּחַשׁ הָיָה עוֹשֶׂה בוֹ נְקָמוֹת,
וְהָיָה בְּרוּךְ עַל צְוָאוֹ. הַשְׁתַּטַּח
אוֹתוֹ הַיְהוּדִי בְּעַפְרוֹ, וְהוֹדָה וְשִׁבַּח
אֶת רַבּוֹן הָעוֹלָם, וְקָם וְנָשַׁק יְדֵי
רַבִּי אֶלְעָזָר וְהַחֲבָרִים. אָמַר לָהֶם:
כַּעֲת יְדַעְתִּי שֶׁהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
הִרְחִישׁ נֹס זֶה בְּגִלְלַכֶּם.

אָבָר חֲקָמִים, עַל הָאָב וְהָאֵם
הַזְּקֵנִים שֵׁשׁ לִי אֲנִי בּוֹכָה, וְעַל
הָעֵנִי שֶׁנִּמְנָן לִי אֶת הַצָּרוּר. פֶּתַח
הָאֲרֻן וְהִרְאָה לָהֶם אֶת הַצָּרוּר,
וְכֵן הִרְאָה לָהֶם הַמַּכָּה שֶׁעָשָׂה לוֹ
אוֹתוֹ הַגּוֹי. הִתְפַּלֵּל עֲלָיו רַבִּי
אֶלְעָזָר, וְנִרְפָּא.

קָרְבוּ לְאוֹתוֹ הַגּוֹי כְּמַקְדָּם, וְרָאוּ
אוֹתוֹ הַנְּחַשׁ שֶׁהָיָה עוֹשֶׂה בוֹ
כְּבִרְאשׁוֹנָה. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר,
נְחַשׁ נְחַשׁ, כָּל מַה שֶׁעָשִׂיתָ - נֶאֱדָה
עֲשִׂיתָ, וְעוֹד שֶׁהִרְאִיתָ כַּחַד
וְגִבּוֹרְתְךָ בוֹ וְעָשִׂיתָ בוֹ נְקָמוֹת
רַבּוֹת, וְהָרִי רְאִינוּ שְׁלֹשׁ פְּעָמִים,
וְהִרְאִיתָ כָּל מַה שֶׁעָשִׂיתָ. מִכָּאֵן
וְהִלְאָה לָךְ וְהִתְחַבֵּא בְּמַעְרַתְךָ,
וְגוֹזְרֵנִי עֲלֶיךָ, שְׂלֵא תִזְיַק לְבָרְיָה
בְּעוֹלָם. נִפְרַד אוֹתוֹ הַנְּחַשׁ, וְכַפֵּף
רֵאשׁוֹ וְהִלְף לוֹ.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר לְאוֹתוֹ הַיְהוּדִי:
טַל אֶת תַּכְשִׁיט שׁוֹנֵאָךְ, שֶׁהָרִי פִיס
שֶׁל זָהָב יֵשׁ לוֹ אֶצְלוֹ שֶׁהַשְּׂאִיר

דִּינָא לְעֵילָא. וְעַל דָּא מְאָרִי דְעֵלְמָא, עַל דָּא
בְּכִינָא וְלֹא עַל דִּינִי.

שָׁמַע ר' אֶלְעָזָר וְחַבְרֵיָא וְקָמוּ לְגַבְיָה. חָמוּ
יְתִיה דְהוּא יְתִיב תַּחֲוֹת הַהוּא אֵילְנָא
וְאֶתְקִיפוּ בֵיה וְנִטְלוּ יְתִיה לְגַבְיָהוּן. אָמַר רַבִּי
אֶלְעָזָר, (לֹא תִדְחַל) זַכָּאָה קְשׁוּט, דָּאִי לָאו זַכָּאָה
אָנְתָּ, לָא יִרְחִישׁ לָךְ קְדָשָׁא בְרִיךְ הוּא נִיסָא
וְרַבְרָבָא כְּמָה דְעַבְד. בְּקַדְמִיתָא טוּל אֲרַנְקִי
דִילָךְ וְתִיזִיל וְתַחֲמִי מַה דְעַבִּיד קְדָשָׁא בְרִיךְ
הוּא בְּגִינְךָ.

אֲזַל בְּהַדְרִיָּהוּ וְחָמָא הַהוּא גּוֹי מִית וְחוּיָא הוּא
עַבִּיד בֵּיה נּוֹקְמִין וְהוּוּ כְרִיךְ עַל קַדְלֵיהּ.
אֶשְׁתַּטַּח הַהוּא יוֹדָאִי בְּעַפְרָא וְאוּדִי וְשִׁבַּח
לְמְאָרִי עֵלְמָא. וְקָם וְנָשִׁיק יְדוּי דְרַבִּי אֶלְעָזָר
וְחַבְרֵיָא. אָמַר לוֹן הַשְׁתָּא יְדַעְנָא דְקוּדְשָׁא
כְרִיךְ הוּא אֲרַחֲשִׁי נִיסָא דָּא בְּגִינְיָכוּ.

אָבָר רַבְנָן, עַל אָבָא וְאִימָא סְבִין דָּאִית לִי
בְּכִינָא וְעַל מְסַפְנָא דִּיהִיב לִי צְרוּרָא.
פֶּתַח הָאֲרַנְקִי וְאֶחְמִי לוֹן צְרוּרָא וְכֵן אֶחְמִי לוֹן
מְחָא דְעַבְד לִיָּה הַהוּא גּוֹי. צְלִי רַבִּי אֶלְעָזָר
עֲלֵיהּ וְאֶתְסִי.

קָרְיָבוּ לְגַבְיָה דִּיהוּא גּוֹי כְּמַלְקָדְמִין, וְחָמוּ
הַהוּא חוּיָא דְהוּוּ עַבִּיד פְּדַבְקָדְמִיתָא.
אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, חוּיָא כָּל מַה דְעַבְדְתָּ יְאוֹת
עַבְדְתָּ. וְתוּ דְאֶחְמִית חִילְךָ וְגִבּוֹרְתְךָ בֵּיה,
וְעַבְדְתָּ בֵּיה נּוֹקְמִין סְגִיֵּאִין. וְהָא חֲמִינָן תְּלַת
זְמַנִּין וְאֶחְמִית כָּל מַה דְעַבְדְתָּ. מִכָּאֵן וְלַהֲלָאָה
זִיל וְאֶתְטַמֵּר בְּמַעְרַתְךָ, וְגִזְרָנָא עֲלָךְ דִּלָּא תִנְזִיק
לְבְרִיָּתָא דְעֵלְמָא. אֶתְפָּרַשׁ הַהוּא חוּיָא וְכַפֵּף
רִישֵׁיהּ וְאֶזַּל לִיָּה.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר לְהַהוּא יוֹדָאִי, טוּל עֲדָאָה
דְשׁוֹנָךְ. דְהָא כִּיסָא דְדַהְבָּא אִית לִיָּה
לְגַבְיָה דְשָׁבַק לִיָּה בְרִיָּה דִּיהוּא גּוֹי לְאָבוּי,

לו בנו של אותו גוי לאביו, ואל תטל משלו כלום, ולך לאיש שבמקום פלוני, ותמצא שמתה אשתו. לך אליו, ותן לו כיס הדינרים הזה, משום שלאותו האיש יש בן אחד, ושמו שמעון, והיה הולך עם סחורה על היס, והם בספינה, ובנו של הגוי הזה גנב לו אותו הכיס ונתן אותו לאותו רשע. ואמר לאותו היהודי שיצלה כיס זה לבנו, שבמהירות לך אליו, ויודה לקדוש-ברוך הוא שהחזיר אבדה לבעליו. וכך עשה. נטל הכיס, והשתחוה לפני רבי אלעזר ונשק ידו. תמהו החברים.

אמר רבי אבא, בכל הדרך הזו יש תמיהה בכל מה שראינו בך, וכעת היא תמיהה על תמיהה, מה זה? אמר להם: דבר זה אינו כסימן הוא ולא בחכמה, אלא שרוחי מסתפל, ואני ראיתי כאלו בעין ראיתי. תמהו כל החברים. הלכו כל החברים ואותו היהודי עמם, עד שהגיעו לחמיו. פיון שהגיעו לשם, מצאו את חמיו שהיה יושב על גבי מטתו ועוסק בתורה. ברוך ברכה רבי אלעזר, וברכו החברים, והוא שמח עמם.

פתח רבי אלעזר ואמר, (ירמיה יז) רפאני ה' וארפא הושיעני ואושעה. פיון שאמר רפאני ה', מהו וארפא? פיון הושיעני, מהו ואושעה? פיון שהרופא מרפא, מי הוא שיכה? אלא (אמר רבי יוסי חמיו), כל רפואה שבעולם ביד הקדוש ברוך הוא, אבל יש מהם על ידי שליח, ויש מהם שלא נמסרו ביד שליח. ואותם שנמסרו ביד שליח הם רפואה, אבל לפעמים חוזרים. אבל אותם שהקדוש ברוך הוא

ולא תיטול מדיליה כלום. וזיל לגביה גברא דדוך פלן, ותשפח דמיתא אתתיה. זיל לגביה ויהב ליה פיסא דדינרין דא, בגין דההוא גברא אית ליה בר א חד ושמעון שמייה והוא אזיל בסחורתא על ימא. ואינון בארפא, בריה דהאי גוי גנב ליה האי כיסא, ויהב ליה לההוא רשע. ואימא לההוא יודאי דיסליק פיסא דא לבריה, דלעגל ייתי לגביה, ויודי לקודשא בריך הוא דאחזר אבידתא למאריה. וכך עביד, נטל פיסא וסגיד קמיה דרבי אלעזר ונשיק ידוי, תוהו חברייה.

אמר רבי אבא, בכל אורחא דא איהו תוהא בכל מה דחמינן בך. והשתא איהו תוהא על תוהא, מהו דין. אמר להו, מלה דא, לאו כסימנא איהי, ולאו בחכמתא. אלא רוחא דילי אסתכל ואנא חמינא פאלו בעינא חמינא. תוהו כולהו חברייה, אזלו פולהו חברייה וההוא יודאי בהדייהו. עד דמטו לגביה חמיו. פיון דמטו לתמן, אשפחוהו לחמיו דהוה יתיב על גבי ערסוי ולעי באורייתא. בריך ברכתא רבי אלעזר, ובריכו חברייה ואיהו חדי בהדייהו.

פתח רבי אלעזר ואמר, (ירמיה י"ז) רפאני ה' וארפא הושיעני ואושעה. פיון דאמר רפאני ה', מהו וארפא. פיון דאמר הושיעני, מהו ואושעה. פיון דאסיא מסי, מאן הוא דמחי.

אלא (נ"א אמר רבי יוסי חמיו), כל אסוותא דעלמא בידי דקודשא בריך הוא, אבל אית מנהון על ידא דשליחא ואית מנהון דלא אתמסרו בידי דשליחא. ואינון דאתמסרו בידי דשליחא אסוותא אינון, אבל לזמנין מתהדרן. אבל אינון דקודשא בריך הוא מסי, לא מתהדרן לעלמין, ועל

לא מתהדרן לעלמין, ועל

מֵרַפָּא לֹא חוֹזְרִים לְעוֹלָמִים, וְעַל
זֶה רְפוּאָתוֹ הִיא רְפוּאָה, שְׂאִין בְּהַ
חֲלֵי כָּלֵל. וּמִשׁוּם כִּף רְפָאֵנִי ה' ^ו
וְאַרְפָּא, וְזֶה בְּלֵי קִטְרוּג כָּלֵל.
וְכַעַת, חֲבָרִים, הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא
נִתַן לִי רְפוּאָה, וְעִשְׂק לִי וְעָרַב לִי.
סִפְרוּ לוֹ כֹּל אוֹתוֹ הַמַּעֲשֶׂה. תָּמָה
וּבְכָה וְשָׂמַח. אָמַר, חֲבָרִים, נִדְרַתִּי
שְׂאֵלְךָ אֵלָיו וְאֶתְחַבֵּר עִמּוֹ, וְנוֹדֶה
וְנִשְׁבַּח לְרַבּוֹן הָעוֹלָם. שְׂמַח
עִמָּם.

אָמְרוּ לוֹ: בְּמָה הֵייתָ מִתְעַסֵּק?
אָמַר לָהֶם, הֵייתִי מִתְעַסֵּק בְּפִרְשַׁת
בְּלָק, וְרֵאִיתִי שֶׁחֲכַמְתוּ הֵיטָב
חֻזְקָה וְיוֹתֵר מִחֲכַמְתוֹ שֶׁל בַּלְעָם.
חֲכַמְת בַּלְעָם פַּעַם אַחַת - וְחֲכַמְת
בְּלָק בְּכָל זְמַן. אֲבָל כֹּל הַמַּפְתָּחוֹת
הֵיוּ בִיּוֹדֵי בַלְעָם, מִשׁוּם שֶׁהוּא הָיָה
שֶׁלֶם בַּפֶּה. בְּלָק הָיָה יוֹדֵעַ לַעֲשׂוֹת
כְּשִׁפְיוֹ, וְלֹא יָדַע לְהַשְׁלִים בַּפֶּה.
פָּתַח וְאָמַר, (שִׁם מו) וְאַתָּה אֵל תִּירָא
עַבְדֵי יַעֲקֹב כּו'. הַפְּסוּק הַזֶּה (י"ט
לְחִסְתָּכֵל בּו) פִּרְשִׁיהוּ. אֲבָל אֵל תִּירָא
עַבְדֵי יַעֲקֹב - מִהַפְּשָׁפִים שֶׁל
בַּלְעָם. וְאֵל תַּחַת - מִהַקְּסָמִים שֶׁל
בְּלָק.

בֹּא וּרְאֵה אֵיךְ הֵיוּ שְׁנִיָּהִם זֶה עִם
זֶה בַּעֲצֵה רַעֲהָ כִּנְגֵד יִשְׂרָאֵל. אָמַר
בַּלְעָם: יַעֲקֹב הָיָה בְּבֵית לְבָן
אָבָא, וְנַחֲשׁ נַחֲשִׁים כִּנְגֵדוֹ וְיָכַל
לוֹ, אֲנִי אֲסַדֵּר נַחֲשִׁים כִּנְגֵדוֹ. אָמַר
בְּלָק: וְאֲנִי אֲסַדֵּר קְסָמִים לְשֵׁם
שְׁנִקְרָא יִשְׂרָאֵל.

בְּאוֹתָהּ שַׁעָה יִצְאָה רוּחַ אַחַת
מִצְדוֹ שֶׁל יוֹסֵף מִתּוֹךְ עֲנָפֵי
הָאֵילָן, וְנִשְׁבָּה בְּאוֹתָם נַחֲשִׁים
וּבִטְלָתָם, וְהֵינּוּ שְׂאֵמֵר יוֹסֵף
(בְּרֵאשִׁית מ"ד) כִּי נַחֲשׁ יִנְחַשׁ אִישׁ
אֲשֶׁר פָּמְנִי. מִה זֶה אִישׁ אֲשֶׁר
כִּמְנִי? בְּשִׁבְלֵי יֵשׁ אִישׁ שֶׁיִּבְטַל
הַנְּחֲשִׁים לְבִנְיָכֶם. בְּשִׁבְלֵי הוּא
לְמַעַלָּה, וְהֵינּוּ אִישׁ אֲשֶׁר כִּמְנִי.

רוּחָא אַחְרָא מְגוֹ אֵילָנָא

דָּא אַסְוּוֹתָא דִּילִיָּה אִיְהִי אַסְוּוֹתָא דְלִית בְּהַ
מְרַעָא כָּלֵל. וּבְגִינֵן כִּף, רְפָאֵנִי ה' וְאַרְפָּא, וְדָא
בְּלָא קִטְרוּגָא כָּלֵל. וְהַשְׂתָּא חֲבָרִיָּא, קְדָשָׁא
בְּרִיךְ הוּא יְהִיב לִי אַסְוּוֹתָא וְעִשְׂק לִי וְעָרַב לִי.
סְחָו לִיָּה כֹּל הֵהוּא עוֹבְדָא תְּוֹה וּבְכָה וְחֲדִי.
אָמַר, חֲבָרִיָּא נִדְרָנָא דְאִיְהֵךְ לְגַבִּיָּה
וְאֶתְחַבֵּר בְּהִדִּיָּה, וְנוֹדִי וְנִשְׁבַּח לְמֵאֲרִי עַלְמָא.
חֲדִי בְּהִדִּיָּהוּ.

אָמְרוּ לִיָּה, בְּמֵאִי הוּיְתָא מִתְעַסֵּק. אָמַר לוֹן
בְּפִרְשַׁת בְּלָק הוּיְנָא מִתְעַסֵּק וְחִמְיְנָא
דְחֲכַמְתָּא דִּילִיָּה, הָוּה תְּקִיף וְיִתִּיר מִחֲכַמְתָּא
דְּבַלְעָם. חֲכַמְתָּא דְּבַלְעָם רִגְעָא חֲדָא, חֲכַמְתָּא
דְּבְּלָק בְּכָל זְמַנָּא. אֲבָל מִפְתָּחֵן כְּלָהוּ בִּידוּי
דְּבַלְעָם הָוּי, דְּאִיְהוּ הָוּה שְׁלִים בְּפוּמָא. בְּלָק
הָוּה יָדַע לְמַעַבְד חֲרָשׁוּי, וְלֹא הָוּה יָדַע
לְאַשְׁלָמָא בְּפוּמָא.

פָּתַח וְאָמַר, (יִרְמִיָּה ל) וְאַתָּה אֵל תִּירָא עַבְדֵי יַעֲקֹב
וְגו'. הָאִי קְרָא (אִית לְאַסְתָּבְלָא בֵּית) אוּקְמוּהָ.
אֲבָל אֵל תִּירָא עַבְדֵי יַעֲקֹב מִחֲרָשׁוּי דְּבַלְעָם
וְאֵל תַּחַת מִקְּסָמוּי דְּבְּלָק.

הָא חֲזִי, הֵיךְ הָוּוּ תִּירוּיָהוּ דָּא בְּדָא בְּעִיטָא
בִּישָׂא לְקַבֵּל יִשְׂרָאֵל. אָמַר בַּלְעָם, יַעֲקֹב
בְּבֵיתָא דְּלָבָן אָבָא הָוּה, וְנַחֲשׁ נַחֲשִׁין לְקַבְּלִיָּה,
וְיָכִיל לִיָּה. אֲנָא אֲסַדֵּר נַחֲשִׁין לְקַבְּלִיָּה. אָמַר
בְּלָק, וְאֲנָא אֲסַדֵּר קְסָמִין לְשָׂמָא דְּאִקְרִי
יִשְׂרָאֵל.

בְּהִיָּא שַׁעָתָא נִפְק רוּחָא חֲדָא מִסְטְרָא
דִּיוֹסֵף מְגוֹ עֲנָפֵי אֵילָנָא וְנִשְׁיב בְּאֵינוֹן
נַחֲשִׁים וּבְטִיל לוֹן. וְהֵינּוּ דְּאָמַר יוֹסֵף (בְּרֵאשִׁית
מ"ד) כִּי נַחֲשׁ יִנְחַשׁ אִישׁ אֲשֶׁר פָּמְוִנִי. מֵאִי
אִישׁ אֲשֶׁר פָּמְוִנִי, בְּגִינִי אִית אִישׁ דְּנַחֲשִׁים
יִבְטַל לְבִנְיָכֹו, בְּגִינִי אִיְהוּ לְעִילָא. וְהֵינּוּ
אִישׁ אֲשֶׁר פָּמְוִנִי. אִית אִישׁ לְעִילָא דְּנִפְק

דלתתא ונשיב בההוא קסם כמוני ישופשי למעלה שמתלוצא ויח אחרת מתוף העץ שלמטה, ונשב באותו הקסם ובטל אותו. וחינו (משלי טו) קסם על שפתי מלך. מי המלך? זה העץ שלמטה. אזי השיב בלעם ואמר, (במדבר כג) כי לא נחש בניעקב ולא קסם בישראל. ושניהם היו משגי העזדים הללו.

כי אתף אני, לא הו יומין מן יומא דאתבריה עלמא דאיצטריף הכי למהוי קדשא בריף הוא בהדיהו דישראל, פההוא זמנא דבעא בלעם לשיצאה לשנאיהון דישראל מעלמא. ועל דא אמר קדשא בריף הוא, בלעם פעא לשיצאה לכו מעלמא, אבל אנא לא אעביד הכי. (ירמיה ל) **פי אעשה כלה בכל הגוים אשר הדחתיף שמה ואותף לא אעשה כלה.**

דאילו ייתון פל בני עלמא, לא ייכלון לשיצאה לכון מעלמא. אתא לבן בקדמיתא ובצא לאעקרא ליה ליעקב בלחודוי מעלמא, אתא קדשא בריף הוא ואגין עליה. דכתוב (בראשית ל"ג) השמר לך פן תדבר עם יעקב משוב עד רע. אתא פרעה ובצא לשיצאה לון מעלמא, אתא קדשא בריף הוא ואגין עלייהו דכתיב, (שמות א) וכאשר יענו אותו פן ירבה וכן יפרוץ. אתא המן ובצא לשיצאה לון, אתא קדשא בריף הוא ואגין עלייהו ואתיב פלא על רישיה. וכן בכל דרא ודרא קדשא בריף הוא אגין עלייהו דישראל תדיר.

וישראל אמרי (איכה ג) חסדי יי פי לא תמנו כי לא כלו רחמיו. פי לא תמו מיבעי ליה, אלא חסדי יי בכל דרא ודרא הו בסעדן, פי לא תמנו ולא אשתצינא. מאי טעמא, דלא אתמנעו רחמוי מינן, דכתיב פי לא כלו רחמיו. תא חזי, מה כתיב בקדמיתא, וישלח מלאכים בא וראה מה פתוב בראשונה, (במדבר כב) וישלח מלאכים אל בלעם בן בעור, ואחר כך וילכו מעמנו, שכתוב (שם) פי לא כלו רחמיו. בא וראה מה פתוב בראשונה, (במדבר כב) וישלח מלאכים אל בלעם בן בעור, ואחר כך וילכו

זקני מואב וזקני מדין. הנה לו לומר ויבאו המלאכים, מה הטעם שנה הדבר ממה שאמר בראשונה?

א"א, אותו בלק הרשע הנה חכם בכל הדרגות שלמעלה, אותם שקושרים קשרים לעשות בהם כשפים וקסמים, וכל אותן דרגות יותר עליונות (מהו) דבריהם, שבהן כופים את הדרגות התחתונות.

אמר לו, בכל פעם שאנו מכשפים וקוסמים ומנחשים, יש לנו דרגות ומלאכים ידועים, שנודעים למכשפים ולקוסמים, אבל מפאן והלאה יש לה לעין במקום אחר עליון.

כתב לו שמות אחרים באותן דרגות קדושות. וכך דרכי הקוסמים והמכשפים, שיודעים אותן דרגות שאותו קסם שורה בהם, ועושים כשפיהם, ומשביעים אותם בדרגות אחרות עליונות מהם, ועושים מה שעושים.

שלח לו כך: העם הזה, אין הקשר שלהם כשאר עמי העולם, אבל הקשר שלהם במקום אחר עליון נקשרים מעל לכל הדרגות.

כתב ושלח לו שמות ההשתלשלות והאבהות של שנים עשר ניצוצות (נשיאים) שסובבים גלגלי המרפכה של הפסא הקדוש. אמר לו: אם תסתפל, באלו תסתפל, משום שהשנים עשר הללו שנקשרים בשנים עשר שבטים. ואם באלה תעשה כשפים, בדיוקן שלהם למטה, שהם שנים עשר שבטים ושנים עשר דגלים פרושים, נוכל להם, ונלחם בהם בקרב, ונעקר אותם מן העולם.

והינו וישלח מלאכים ודאי. זהו שכתוב וקסמים בידם, שמות ההשתלשלות של מלאכים קדושים היו מביאים בידיהם. והוא

אל בלעם בן בעור. ולכתר פתיב, וילכו זקני מואב וזקני מדין. הנה ליה למימר ויבאו המלאכים, מאי טעמא דקא שני מלה ממאי דקאמר בקדמיתא.

א"א ההוא רשע דבלק חפים הוה בכל דרגין דלעילא אינון דקשרין קשרין למעבד בהו חרשין וקסמין, וכל אינון דרגין עלילאין (מנייהו) מלייהו, דבהו פפיון לדרגין תתאין.

אמר ליה, בכל זמנא דאנן חרשין וקסמין ונחשין אית לן דרגין ידיעאן ומלאכין ידיעאן דאשתמודען לגבי חרשין וקסמין. אבל מפאן ולהלאה אית לה לעיינא באתר אחרא עלאה.

כתב ליה שמעון אחרנין באינון דרגין קדישין, והכי אורחיהו דקסמין וחרשין, ידעי אינון דרגין דההוא קסם שרייא עלייהו. ועבדין חרשייהו ואומאן לון בדרגין אחרנין עלאין מנייהו, ועבדין מה דעבדין.

שלח ליה הכי, עמא דא, לאו קשרא דילהון כשאר עמין דעלמא, אבל קשרא דילהון באתר אחרא עלאה מתקשרן לעילא מפל דרגין.

כתב ושלח ליה פיפוסא ופטרונא דתריסר נשיבין (נשיא) דסחרן גלגלי רתיכא דכורסייא קדישא. אמר ליה, אי תסתפל, בהני תסתפל. בגין דהני תריסר דמתקשרן בתריסר שבטין. ואי בהני תעביד חרשין, בדיוקנא דילהון לתתא דאינון תריסר שבטין ותריסר דגלין פרישין, ניכול להו ונגיח בהו קרבא ונעקר להו מעלמא.

והינו וישלח מלאכים ודאי. הדא הוא דכתיב, וקסמים בידם. פיפוסין דמלאכין

שכתוב וקסמים בידם, שמות ההשתלשלות של מלאכים קדושים היו מביאים בידיהם. והוא

קדישין הוו אתיין בידייהו. ואיהו לא ידע דכל דרגין עלאין בידי דקודשא בריה הוא אינון. מה חשיב בלק, חשיב דעמא דישראל אתמסרו למלאכין כשאר העמים. ועל פת שמות של שנים עשר המלאכים הללו ושלח לו, והינו וישלח מלאכים. אמר לו: בא וראה, כל הדרגות שקושרות קשרים לשבר את העם הזה, הן מצד הצפון, ומצד הצפון עתידים לפל, ושלטון המכשפים שלגו הם מצד הצפון. עכשו נוכל להלחם בהם בקרב, שהרי שנים עשר הללו (שהם) קשורים בהם, ומצד הצפון מתחילים להמנות.

והואיר ומשמאלא שריין תוקפא דילהון, אתחלש ואתבר. בגין דכל תוקפא דילהון לההוא סטר איהו. מהו דקאמר דכתיב (דברי הימים ב ד) עומד על שנים עשר בקר שלשה פנים צפונה, מצפון מתחיל למנות? אמר, הנה התקף שלגו הוא מצפון, ואותן ארבעים חסר אחת, דרגות חזקות מברזל ונחשת, ושתפתיהן אין להן חשבון, ועל פן נוכל לערוך בהם קרב ולהתגרות בהם.

אמר ליה, תא חזי, כל דרגין דאינון מתקשרין קשרין לתברא עמא דא, מסטרא דצפון אינון. ומסטרא דצפון זמינין למנפל ושולטנו דחרשין דילן בסטרא דצפון אינון. השתא ניכול לאגחא בהון קרבא דהא תריסר אלין (דאינון) מתקשרין בהו, ומסטרא דצפון שריין לממני.

והקדוש ברוך הוא לא עשה כן, שלא השאיר אותם למלאכים ולא לצבאות השמים, אלא לקדוש-ברוך הוא לבדו. וכל המלאכים הגדולים והשליטים חלק אותם על כל שאר העמים. וכשפאו ישראל, נטל אותם הוא לבדו, והנחיל אותם בתקף בגוף האילן, ולא עזב אותם ביד המלאכים, ולא ביד ממנים וגדולים של העולם, שפתוב (דברים לב) בהנחל עליון גוים. ואלו שנים עשר תחומים מתחמים בארבעת צדדי העולם, אחר

וקודשא בריה הוא לא עביד הכי, דלא שביק לון למלאכים ולא לחילי שמיא. אלא לקודשא בריה הוא בלחודוי. וכל מלאכין רברבין ושלטונין, פלג על כל שאר עמין. וכד אתו ישראל, נטיל לון איהו בלחודוי ואחסין לון בתוקפא בגופא דאילנא ולא שבק לון בידי דמלאכין, ולא בידי דממנן ורברבין דעלמא. דכתיב (דברים ל"ב) בהנחל עליון גוים וגו'. ואלין תריסר תחומין מתחמן בארבע סטרי עלמא. לבתר דבדר ענפין וטרפין, נטל לישראל ואחסין לון בתוקפא דגופא דאילנא. דכתיב,

והקדוש ברוך הוא לא עשה כן, שלא השאיר אותם למלאכים ולא לצבאות השמים, אלא לקדוש-ברוך הוא לבדו. וכל המלאכים הגדולים והשליטים חלק אותם על כל שאר העמים. וכשפאו ישראל, נטל אותם הוא לבדו, והנחיל אותם בתקף בגוף האילן, ולא עזב אותם ביד המלאכים, ולא ביד ממנים וגדולים של העולם, שפתוב (דברים לב) בהנחל עליון גוים. ואלו שנים עשר תחומים מתחמים בארבעת צדדי העולם, אחר

וקודשא בריה הוא לא עביד הכי, דלא שביק לון למלאכים ולא לחילי שמיא. אלא לקודשא בריה הוא בלחודוי. וכל מלאכין רברבין ושלטונין, פלג על כל שאר עמין. וכד אתו ישראל, נטיל לון איהו בלחודוי ואחסין לון בתוקפא בגופא דאילנא ולא שבק לון בידי דמלאכין, ולא בידי דממנן ורברבין דעלמא. דכתיב (דברים ל"ב) בהנחל עליון גוים וגו'. ואלין תריסר תחומין מתחמן בארבע סטרי עלמא. לבתר דבדר ענפין וטרפין, נטל לישראל ואחסין לון בתוקפא דגופא דאילנא. דכתיב,

והקדוש ברוך הוא לא עשה כן, שלא השאיר אותם למלאכים ולא לצבאות השמים, אלא לקדוש-ברוך הוא לבדו. וכל המלאכים הגדולים והשליטים חלק אותם על כל שאר העמים. וכשפאו ישראל, נטל אותם הוא לבדו, והנחיל אותם בתקף בגוף האילן, ולא עזב אותם ביד המלאכים, ולא ביד ממנים וגדולים של העולם, שפתוב (דברים לב) בהנחל עליון גוים. ואלו שנים עשר תחומים מתחמים בארבעת צדדי העולם, אחר

(דברים ל"ב)

כי חלק יי עמו

יעקב ענפת כל לעלים, ונסלתות

ישראל והנחיל אותם בתקף גוף האילן, שפתוב (שם) כי חלק ה' עמו יעקב חבל נחלתו.

אמר רבי אלעזר, כמה יפה ונאה זה. אשרי דרבנו, וכמה דברים עליונים קדושים הרוחנו אותם וראיתי. ואותו יהודי היה שם לפניו. אמר להם, תחמם, כל הדברים הללו כמה טובים, ודברים עליונים קדושים הם. מה זה שפתוב אחריו (שם) ימצאהו בארץ מדבר וכתהו ילל ישמן וגו'?

אמר לו, אם ידעת בו דבר - אמר, שהרי הדבר הזה פשוטו באברהם, שמצא אותו הקדוש ברנף הוא בארץ שעובדים עבודה זרה, ואין מפירים את אמונת הקדוש ברנף הוא, אלא כלם היו טועים אחר עבודה זרה, וקם אברהם, והפריח ביניהם ענף אחד שלם לפני רבון העולם, ומצא אותו שם.

מה עשה הקדוש ברנף הוא? נטל את אותו הענף ועקר אותו משם, והשרה אותו והשתדל ושתל אותו בארץ אחרת, שפתוב (בראשית י"ב) לך מארצך וגומר, ועשה ממנו עם קדוש, וזו המציאה שמצא הקדוש ברנף הוא בעולם, בארץ שלא מאמינים בקדוש-ברנף הוא ולא יודעים מי הוא.

אמר אותו יהודי, יפה זה, ונאה דבר זה, אבל יש לשאל אם אברהם היה דיוקן שהצרך? ועוד, שהרי הכתוב לא מוכיח על אברהם כלל, ולא הזכיר את אברהם כלל, ולא את יצחק, אלא את יעקב לבדו, שפתוב (דברים לב) כי חלק ה' עמו יעקב חבל נחלתו, ואחר כך כתוב ימצאהו וגומר.

שאברהם יצא מתוך עובדי עבודה

אמר רבי אלעזר, כמה יאות ושפיר האי. זכאה אורחא דילן. וכמה מילין עלאין קדישין רוחנא לון וחסניא. ההוא יודאי הוה תמן לקמיהו. אמר לון, רבנן, כל מילין אלין, כמה טבאן. ומילין עלאין קדישין נינהו. מאי דכתיב בתריה, ימצאהו בארץ מדבר וכתהו ילל ישמן וגו'.

אמרו ליה, אי ידעת ביה מלה, אימא. דהא אוקמוה באברהם, דאשפח ליה קדשא ברנף הוא בארעא דפלחי עבודה זרה ולא הוה ידעי במהימנותא דקודשא ברנף הוא. אלא כוליהו הוה טעאן בתר עבודה זרה, וקם אברהם ופרח ביניהו ענפא חדא שלים, קדם מארי דעלמא. ואשפח ליה תמן.

מה עבד קדשא ברנף הוא, נטל ליה לההוא ענפא, ואעקר ליה מתמן ואשרי ליה, ואשתדל. ושתל ליה בארעא אחרת. דכתיב (בראשית י"ב) לך מארצך וגו'. ועביד מניה עמא קדישא. ודא היא מציאה דאשפח קדשא ברנף הוא בעלמא, בארעא דלא מהימני ביה בקודשא ברנף הוא ולא ידעי מאן איהו.

אמר ההוא יודאי שפיר הוא, ויאות מלה דא. אבל אית לשאלא, אי אברהם הוה דיוקנא דאיצטריף. ותו דהא קרא, לא אוכח על אברהם כלל ולא אדפר לאברהם כלל, ולא ליצחק, אלא ליעקב בלחודו. דכתיב כי חלק ה' עמו יעקב וגו', ובתריה כתיב, ימצאהו וגו'.

אמר רבי אלעזר, עם כל זה לא קשיא הכא. דהא אברהם אשפחן דנפק מגו פלחי

אמר רבי אלעזר, עם כל זה לא קשה פאן, שהרי מצאנו

זרה, וכאן - אף על גב שיצקב
נזכר, הוא מדבר על אברהם, ואין
כלל קשיה בדבר זה. אבל אם ידעת
דבר או חדוש - אמר. ע"כ
מההשמטות.

השלמה מההשמטות סימן

יא

פתח אותו יהודי ואמר, (בראשית א)
והארץ היתה תהו ובהו וגומר. מי
הארץ? אותה הנודעת למעלה
ומטה. היתה תהו, מה זה תהו?
זה קו ירק שמקיף את כל העולם,
ונקרא קו תהו, שכתוב (ישעיה לד)
ונטה עליה קו תהו ואבני בהו.
בהו, כמו ששינינו, אבנים מפלמות
שמשקעות בתוך התהומות, ומהן
יוצאים מים.

עכשו יש לדעת, תהו, שהוא קו
ירק, מהו קו ירק? אלא מצאנו
בספר הרופא מקרטינאה, ויודן של
קסרי שמו, וקוראים את שמו
הרופא הקרטינאי, משום שהוא
גדול על כל הרופאים ונכבד
בחכמה. וכך אומרים בלשון פרסי
לאדם נכבד. והוא היה אומר,
והארץ היתה תהו, מה זה תהו?
הוא קו ירק שמקיף כל העולם,
ומי הוא? קלפת האגוז, וזוהי
הקלפה החיצונה, שהיא ירקה.

לפנים ממנו - בהו, והן אבנים
מפלמות שמקו יוצאים מים. מתהו
נמשך עור ובשר. מן בהו נמשכות
העצמות. לפנים ממנו - וחשף. זו
ההמשכה שנמשך ממנה העם של
עשו. ואם תאמר מה זה תהו? הרי
היא בודאי שהרי החשף תלוי
ממנו, אלא אותן אבנים מפלמות
נכנסו באמצע, שממנו נמשכות
העצמות, כמו שנאמר. וחשף -
משיכה דקה, שממנה נמשך עשו.
ורוח אלהים - זה מח האגוז,
שמשם נמשך יצקב השלם, כמו
האגוז הזה, סוד הכתוב (יחזקאל א)

עבודה זרה. והכא אף על גב דיצקב אדפר,
הוא על אברהם. ולית פירוכא כלל במלה
דא. אבל אי ידעת מלה או חדושא אימא:
(עד כאן מההשמטות).

השלמה מההשמטות (סימן יא)

פתח ואמר ההוא יודאי (בראשית א) והארץ
היתה תהו ובהו וגו'. מאן ארץ, היתה
דאשתמודע עלאה ופתאה. היתה תהו, מאי
תהו. דא קו ירוק דאקיף כל עלמא ואיקרי
קו תהו. דכתיב (ישעיה ל"א) ונטה עליה קו תהו
ואבני בהו. בהו, כמה דתנינן, אבנין
מפולמות דמשתקען גו תהומי ומנהון נפקי
מיין.

השתא אית למנדע. תהו דאיהו קו ירוק,
מאן הוה קו ירוק, אלא אשפתן
בספרא דאסיא דקרטינאה ויודאן דקסרי
שמיה, וקראן שמיה אסיא קרטינאה. בגין
דהוא רב על כל אסיין ויקירא בחכמתא.
והכי אמר בלשון פרסי לבר נש יקירא.
והוא אמר, והארץ היתה תהו, מאי תהו,
איהי קו ירוק דאסחר עלמא. ומאן איהו
קליפא דאגוזא ודא איהו קליפה דלבר
דאיהו ירוק.

לגו מניה בהו, ואינון אבנין מפולמות דמנהון
נפקי מיין. מן תהו אתמשכאן עור ובשר.
מן בהו אתמשכו גרמי לגו מניה. וחשף, דא
משיכו דאתמשך מניה עמא דעשו. ואי תימא
מאן תהו. הרי הוא ודאי, דהא חשף מניה
תלייא. אלא אינון אבנין מפולמות, עאלו
באמצעיתא דמניה אתמשכאן גרמי כמה
דאתמר. וחשף משיכו דקיק, דמניה אתמשך
עשו.

ורוח אלהים דא מוחא דאגוזא, דמתמן

והנה רוח סערה באה מן הצפון, כנגד התהו. לפנים ממנו - ענן גדול, כנגד הבהו. לפנים ממנו - ואש מתלקחת, כנגד החשף. לפנים ממנו - ונגה לו סביב, כנגד של ורוח אלהים.

ומתוכה פעין החשמל - לפנים מהפל, כנגדו מרחפת על פני המים, זו רוח האם העליונה שמרחפת על הכל. ויעקב השלם הוא, וזה מח האגוז, והקדוש ברוך הוא ימצאהו בארץ מדבר ודאי. אחר כך עשה הקדוש ברוך הוא את כל אותן הקלפות, שפלן יהיו משעבדות לו.

עד כאן היה כתוב באותו ספר של הרופא הקרטינאי. אחר כך היה רשום בכתוב הזה: כל שמירה שצריך רופא חכם לעשות לחולה ששוכב בבית חליו אסירי המלך, לעבד לרבוץ העולם, שפשהולף רופא חכם אליו, ימצאהו בארץ מדבר ובתהו ילל ישמן, מחלות ששורות עליו, מוצא אותו באסירי המלך.

אם תאמר, הואיל והקדוש ברוך הוא יצנה לתפס אותו, שלא ישפדל שום אדם אחריו - לא כך! שהרי דוד אמר אשרי משכיל אל דל וגומר. דל הוא ששוכב בבית חליו, ואם הרופא חכם, הקדוש ברוך הוא יתן ברכות לאותו שמשפדל בו, ואותו רופא ימצאהו בארץ מדבר, שוכב בבית חליו.

ובתהו ילל ישמן, שאותם חלאים דוחקים אותו. מה צריך לו לעשות? יסבבנהו, יסובב סבות ויביא עלות כדי שימנע ממנו אותם דברים שמזיקים לו, יקייז לו ויוציא ממנו דם רע.

אתמשך יעקב שלימא, כגוונא דאגוזא דא. רזא דכתיב (יחזקאל א) והנה רוח סערה באה מן הצפון, לקבליה דתהו. לגו מניה, ענן גדול, לקבליה דבהו. לגו מניה, ואש מתלקחת, לקבליה דחשף. לגו מניה, ונגה לו סביב, לקבליה דרוח אלהים.

ומתוכה פעין החשמל, לגו מפלא. לקבליה מרחפת על פני המים. דא רוחא דאימא עלאה, דקא מרחפת על פלא. ויעקב שלימא איהו, ודא מוחא דאגוזא וקודשא בריך הוא ימצאהו בארץ מדבר, ודאי. לבתר עבד קדשא בריך הוא דכל אינון קליפין יהון פולהון משתעבדן ליה.

עד הכא הוה כתיב בהווא ספרא (דאסיא) דקרטינאה אסיא. לבתר הוה רשים בהאי קרא, פל נטורא דאיצטריך אסיא, חפים למעבד למרע דשכיב בבי מרעיה אסירי דמלפא, למפלח למארי עלמא. דכד אזיל אסיא חפים לגביה, ימצאהו בארץ מדבר ובתהו ילל ישמון. מרעין דשריין עליה אשכח ליה באסירי דמלפא.

אי תימא הואיל וקודשא בריך הוא יפקוד לתפשא ליה דלא ישתדל בר נש אבתריה, לאו הכי. דהא דוד אמר (תהלים מ"א) אשרי משכיל אל דל וגו' ודל הוא דשכיב בבי מרעיה. ואי אסיא חפים הוא, קדשא בריך הוא יב ליה ברכאן לההוא דישתדל ביה. וההוא אסיא ימצאהו בארץ מדבר, בבי מרעיה שכיב.

ובתהו ילל ישמון, דאינון מרעין דחקין ליה. מאי איצטריך ליה למעבד יסובבנהו, יסובב סיבוב וייתי עליות בגין דימנע מניה אינון מלין דנזקין ליה, יקייז ליה, ויפוק מניה דמא בישא.

יבונגנהו, יסתפל ויבין אותו החלי
ממה היה, ויסתפל כדי שלא
יתרבה עליו וינמיק אותו. אחר
כך יצרנהו כאישון עינו, כדי
שיהיה שמור פראוי באותם
משקים ובאותן רפואות שצריך
לו ולא יטעה מהם, שאלמלא
יטעה אפלו בדבר אחד, הקדוש
ברוך הוא מחשיב על הרופא
כאלו שפך דם והרגו.

כי הקדוש ברוך הוא רוצה שאף
על גב שאותו אדם הוא בבית
אסירי המלך, שישתדל עליו בן
אדם ויסיע לו להוציאו מבית
האסורים.

והנה אומר כך: הקדוש ברוך הוא
דן דיני בני העולם למעלה הן
למות, הן לשרש, הן לעקר, הן
לתת ענש נכסים. מי שראוי לענש
נכסים נופל בבית חליו, ולא
יתרפא עד שעושה כל מה שנגזר
עליו. כיון שנענש בממונו ונתן
כל מה שנגזר עליו, מתרפא
ויוצא מבית האסורים, ועל זה
צריך להשתדל עליו שיתן ענש
ויצא.

מי שראוי לשרש, יתפסו אותו
ויתנו אותו בבית האסורים עד
שישתרש מהכל, ולפעמים
שישתרש מאיברים או מאחד
מהם, ואחר כך יוציאהו מבית
האסורים.

מי שראוי למות כך זה, שאלו
יתן כל כפר וכל ממון שבעולם
לא ינצל, ועל זה צריך רופא חכם
להשתדל עליו. אם יכול לתת לו
רפואה מן הגוף - יפה, ואם לא
- יתן לו רפואה לנשמתו וישתדל
על רפואת הנשמה, וזהו רופא
שקדוש ברוך הוא ישתדל עליו
בעולם הזה ובעולם הבא.

אמר רבי אלעזר, עד עכשו לא

יבונגנהו, יסתפל ויבין, ההוא מרעא ממה הוי.
ויסתפל בגין דלא יתרבי עלוי וימאך
ליה. לבתר יצרנהו כאישון עינו, בגין דיהא
נטיר פדקא יאות באינון משקין, באינון
אסוותא דאצטריכו ליה. ולא יטעי מנייהו,
דאלמלי יטעי אפילו במלה חדא, קדשא בריך
הוא חשיב על אסיא כאילו שפיך דמא
וקטליה.

בגין דקודשא בריך הוא בעי דאף על גב
דההוא בר נש איהו בבי אסירי דמלפא,
דישתדל בר נש עליה ויסייע ליה לאפקא ליה
מבי אסירי.

והנה אמר הכי, קדשא בריך הוא דן דיני בני
עלמא לעילא, הן למות, הן לשרושי,
הן לעקור, הן לענוש נכסין. מאן דאתחזי
לענוש נכסין, נפיל בבי מרעיה ולא יתסי, עד
דעבר כל מה דאתגזר עליה. כיון דאתענש
בממוניה, ויהיב ליה כל מה דאתגזר עליה,
איתסי ונפק מבי אסירי. ועל דא איצטריך
לאשתדלא עליה, דיתן עונשא ויפוק.

מאן דאתחזי לשרושי, יתפסון ליה, ויהבי
ליה בבי אסירי. עד דישתרש מפלא.
ולזמנין דישתרש משייפוי, או מחד מנייהו,
ולבתר יפקון ליה מבי אסירי.

מאן דאתחזי למות, הכי הוא, דאילו יתן כל
כופרא וכל ממונא דעלמא לא ישתזיב.
ועל דא איצטריך לאסייא חפים לאשתדלא
עליה, אי יכיל למיהב ליה אסוותא מן גופא,
יאות. ואי לאו, יתן ליה אסוותא לנשמתיה
וישתדל על אסוותא דנשמתא. ודא הוא אסיא
דקודשא בריך הוא ישתדל עליה בהאי עלמא
ובעלמא דאתי.

אמר רבי אלעזר, עד השתא לא שמענא מאסייא דא ומספרא דא, בר

שִׁמְעָתִי מִהֲרוּפָא הִזָּה וּמִהַסְפָּר הִזָּה, חוּץ מִפַּעַם אַחַת שֶׁאָמַר לִי סוּחֵר אֶחָד שֶׁשָּׁמַע מֵאֲבִי, שְׂרוּפָא אֶחָד הָיָה בְיָמָיו, שֶׁשָּׁהֲיָה מִסְתַּפֵּל בְּאֲדָם כִּשְׁהוּא בְּבֵית חָלִיו, הָיָה אוֹמֵר: זֶה יַחֲיָה, וְזֶה יָמוּת. וְהָיוּ אוֹמְרִים עָלָיו (שְׁהוּא הָיָה צָדִיק) יָרָא חֲטָא, וְכָל מִי שֶׁלֹּא יִכּוֹל הָיָה לְהַשִּׁיג (לְקַנּוּת) מֵהַ שְׂצָרִיף, הוּא הָיָה קוֹנֵה לוֹ וְנוֹתֵן מִשְׁלוֹ, וְהָיוּ אוֹמְרִים שֶׁאֵין חֶכֶם בְּעוֹלָם כְּמוֹתוֹ, וּבִתְפִלָּתוֹ הָיָה עוֹשֶׂה יוֹתֵר מִמֶּה שֶׁהָיָה עוֹשֶׂה בְיָדָיו, וּבְדוּמָה לָנוּ, זֶה הָיָה אוֹתוֹ רוּפָא. אָמַר אוֹתוֹ סוּחֵר, וְדָא סִפְרוּ בְיָדֵי הוּא, שֶׁיִּרְשָׁתִּיו מִסְבִּי, וְכָל דְּבָרֵי אוֹתוֹ הַסִּפְרֵי הַתִּיבְסֵדוּ כְּלָם עַל סוּדוֹת הַתּוֹרָה, וְסוּדוֹת נִסְתָּרִים מִצְּאֲתֵי בּוֹ.

וְדְבָרֵי רְפוּאָה שֶׁהוּא אָמַר שֶׁלֹּא רְאוּי לְעִשׂוֹתָם, פָּרַט לְמִי שֶׁהוּא יָרָא חֲטָא, וְהֵם מִמֶּה שֶׁהָיָה עוֹשֶׂה בְּלַעַם, שֶׁהָיָה לוֹחֵשׁ לְחֻשִׁים עַל חוּלָה, וְהָיָה אוֹמֵר בְּפִיו וּמִיָּד מִתְּרַפָּא, וְכָלֵם מְבָרְרִים בְּאוֹתוֹ הַסִּפְרֵי.

וְאָמַר זֶה אָסוּר וְזֶה מִתֵּר לְמִי שֶׁיָּרָא חֲטָא, מִשׁוּם שֶׁחֲטָאִים רַבִּים אָמַר שֶׁרְפוּאָתָם תְּלוּיָה בְּלַחַשׁ הַפֶּה, וְהֵם מִצַּד הַנַּחֲשׁ, וּמִהֵם מִצַּד הַקָּסֵם. וְכָל אוֹתָם שֶׁאָסוּר לֹאמַר בְּפֶה וְאָסוּר לְעִשׂוֹת בְּמַעֲשֵׂה הָיָה אוֹמֵר. עַד שֶׁמִּצְּאֵתִי בְּמַחְלוֹת יְדוּעוֹת שְׂצָרִיף לֹאמַר כֶּף וּלְנִדוֹת בְּנִדוּי וּשְׂמִתָּא עַל אוֹתוֹ חָלִי, וְזוֹ תְּמִיחָה גְדוּלָה לָנוּ. שְׂמַחוּ רַבִּי אֶלְעָזָר וּשְׂמַחוּ הַחֲבָרִים.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, אִם הָיָה לָנוּ סִפְרֵי זֶה, נִרְאֶה מֵהוּ. אָמַר, אֲנִי אֶמְסַר בְּמִסְרָה עַל מְנַת לְהִרְאוֹת לְמַגְנֵרָה הַקְּדוּשָׁה. וְשִׁנְנוּ, אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, אוֹתוֹ סִפְרֵי הָיָה בְיָדֵי שְׁנַיִם עֶשֶׂר חֲדָשִׁים, וּמִצְּאֵתִי

מִזְמָנָא חֲדָא. דְּאָמַר לִי טִייעָא חֲדָא דְשָׁמַע לְאֲבוּי, דְּאֶסְיָא חַד הָהּ בְיוֹמוּי. דְּכַד הָהּ מִסְתַּפֵּל בְּבַר נֶשׁ פַּד אִיהוּ בְבִי מְרַעִיָה, הָהּ אָמַר, דָּא חֵי וְדָא מִית. וְהוּוּ אִמְרִין עָלֵיהּ, (וְהוּוּ הָהּ וּבְאִתָּהּ), דְּחִיל חֲטָאָה. וְכָל מָאן דְּלֹא יָכִיל לְמַדְבֵּק (אֲצִ"ל לְמַזְנוּ) מָה דְּאִיצְטְרִיף, אִיהוּ הָהּ קִנְי לֵיהּ וְיַהֲיִב מְדִילֵיהּ. וְהוּוּ אִמְרִין, דְּלִית חַפִּים בְּעִלְמָא כְּגִינְיָה. וּבְצִלוֹתֵיהּ הָהּ עֶבֶיד יִתִּיר מִמֶּה דְהָהּ עֶבֶיד בִּידוּי, וְכַדוּמָה לָן, דָּא הָהּ הֵהוּא אֶסְיָא. אָמַר הֵהוּא טִייעָא, וְדָא סִפְרָא דִּילֵיהּ בְיָדֵי אִיהוּ, דְּקָא יִרְתֵּנָא מֵאֲבִי אָבָא. וְכָל מְלוּי דְהֵהוּא סִפְרָא, כְּלָהוּ אֲתִיבְסָדָן עַל רִזִּין דְּאוּרִייתָא וְרִזִּין סְתִימִין אֲשַׁכְחָנָא בֵּיהּ.

וּמִיָּין דְּאֶסְנוּתָא דְּאִיהוּ אָמַר דְּלֹא יָאוּת לְמַפְעֵל לֹוֹן, פֶּר מָאן דְּאִיהוּ דְּחִיל חֲטָאָה. וְאִינוּן מִמֶּה דְהָהּ עֶבֶיד בְּלַעַם דְהָהּ לְחִישׁ עַל מְרַע, וְהוּוּ אָמַר בְּפוּמִיָּה, וְאֲתִסִּי מִיָּד. וְכַלָּהוּ בְרִיר לֹוֹן בְּהֵהוּא סִפְרָא.

וְאָמַר, דָּא אָסוּר וְדָא מוּתֵר לְמָאן דְּדְחִיל חֲטָאָה, בְּגִין דְּמְרַעִין סְגִיָּאִין אָמַר, דְּתִלְיָא אֶסְנוּתָא דִּילְהוּן בְּלַחֲשׁוֹ דְּפוּמָא, וְאִינוּן מִסְטְרָא דְנַחֲשׁ, וּמְנַהוּן מִסְטְרָא דְקָסֵם. וְכָל אִינוּן דְּאָסוּר לֹאמַר בְּפוּמָא וְאָסוּר לְמַעַבְדַּבְדַּב עוֹבְדָא, הָהּ אָמַר. עַד דְּאֲשַׁכְחָנָא עַל מְרַעִין יְדִיעָאן דְּאִיצְטְרִיף לֹאמַר כֶּף, וּלְנִדוּיֵי בְנִדוּי וּבְשִׂמְתָא עַל הֵהוּא מְרַע, וְאִיהוּ תְּוֹהָא סְגִי לְגַבְנָן. חֲדֵי רַבִּי אֶלְעָזָר וְחֲדוּ חֲבָרִיָּא.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר אִי הָאִי סִפְרָא הָהּ לְגַבְנָן, נַחֲמִי מְאִי אִיהוּ. אָמַר, אֲנָא אֶמְסַר בְּמִסְרָה עַל מְנַת לְאֲחֻוּאָה (לְאֲחֻוּאָה) לְבוּצִינָא קְדִישָׁא. וְתַנְיִנָן, אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, הֵהוּא סִפְרָא הָהּ בְיָדֵי תְרִיסָר יָרְחֵי, וְאֲשַׁכְחָנָא בֵּיהּ נְהוּרִין

עלאין. פד מטינא לאינון רזין דהוו מבלעם
תנוהנא.

אורות עליונים. פשהגעתי
לאותם סודות שהיו מבלעם,
תמהתי.

יום אחד לחשתי במקום אחד,
והיו האותיות עולות ויורדות, עד
שראיתי בחלום ואמר לי, מה לך
להפגס בתחום שאינו שלך?
התעוררתי, והיה רע לפני על
סודות נסתרים שהיו שם. שלחתי
לאותו יהודי ונתתי לו הספר,
ובסודות של בלעם מצאתי
מאותם שמות המלאכים ששלח
לו בלק ולא היו מסתדרים על
תקונייהם.

אבר פמה מיני רפואה מצאתי
בו שמתקני על תקוני התורה
וסודות נסתרים שלה, וראיתי
בחסידות ותפלות לקדוש ברוך
הוא.

ואם תאמר שהיה עושה רפואה
בפסוקי התורה - חס ושלום!
אלא היה אומר סודות התורה,
ועל אותו סוד מוציא סודות
רפואה שלא ראיתי כאלה
לעולמים. אמרתי, ברוך הרחמן
שהחכים בני אדם בחכמה
עליונה. ומאותם דברים של
בלעם לקחתי, וראיתי בהם שלא
היה בעולם חכם בכשפים
כמותו. אמרתי, ברוך הרחמן
שבטל מהעולם כשפים, כדי
שלא יטעו בני אדם מאחר יראת
ה': ע"כ מההשמטות.

אמר רבי אלעזר, בלעם הרשע
מי הרגו, ואיך נהרג? אמר רבי
יצחק, פנחס וסיעתו הרגוהו,
שכתוב (במדבר לא) הרגו על
חלליהם. ושנינו, בעיר מדן היה
עושה בחכמת כשפיו שטטים
באור הוא ומלכי מדן. ואלמלא
ציץ הקדשה ותפלת פנחס
שהפילום על ההרוגים. זהו
שכתוב על חלליהם, וכתוב (יהושע
יג) ואת בלעם בן בעור הקוסם

יזמא חד לחישנא באתר חד, והוו אתון סלקן
ונחתן. עד דחמינן בחלמא ואמר לי, מה
לך למיעל בתחומא דלאו דילך. אתערנא
ואבאיש קמאי על רזין סתימין דהוו תמן,
שדרנא להווא יודאי ויהיבנא ליה ספרא.
וברזין דבלעם אשפחנא מאינון שמהן
דמלאכים דשדר ליה בלק, ולא הוו מתסדרן
על תיקונייהו.

אבר פמה זיני אסוותא אשפחנא ביה דקא
מתתקני על תקוני אורייתא ורזין סתימין
דיליה. וחמינא דאינון בחסידותא וצלותין
לקודשא בריך הוא.

ואי תימא דהוה עביד אסוותא בפסוקי
דאורייתא, חס ושלום. אלא הוה אמר
רזין דאורייתא, ועל ההוא רזא אפיק רזין
דאסוותא, דלא חמינא כההוא גוונא לעלמין.
אמינא, בריך רחמנא דאחפים לבני נשא
בחכמתא דלעילא. ומאינון מלין דבלעם
נסיבנא. וחמינא בהו, דלא הוה בעלמא חפים
בחרשין פגיניה. אמינא, בריך רחמנא דבטיל
מעלמא חרשין דלא יטעון בני נשא מבתר
דחלתא דקודשא בריך הוא. ע"כ: (עד כאן
מחהשמטות).

אמר רבי אלעזר, בלעם חייבא מאן קטיל
ליה, והיך אקטיל. אמר רבי יצחק,
פנחס וסיעתיה קטלוהו. דכתיב, (במדבר לא) הרגו
על חלליהם. ותנינן, בקרתא דמדן הוה עביד
בחכמתא דחרשוי, דטאסין באורא הוא
ומלכי מדן. ואלמלא ציץ דקדושא, וצלותא
דפינחס, דאפילו להון על קטילייה, הדא הוא
דכתיב על חלליהם. וכתיב (יהושע יג) ואת בלעם

הָרְגוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּחֶרֶב. אָמַר לוֹ
רַבִּי אֱלֶעָזָר, כָּל זֶה יִדְעָתִי.

אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, אֱלֶעָזָר, כָּל
דְּבָרֵי בַלְעָם הִרְשַׁע תְּקִיפִים הֵם,
וְהָרִי פִרְשֻׁהָ הַחֲכָרִים, שְׁפָתוֹב
(דברים לד) וְלֹא קָם נָבִיא עוֹד
בְּיִשְׂרָאֵל כְּמֹשֶׁה. וְאָמְרוּ, בְּיִשְׂרָאֵל
לֹא קָם, אֲבָל בְּאֲמוֹת הָעוֹלָם קָם,
וּמִיָּהוּ? בַלְעָם, וְהָרִי בְּאָרְנוּ
הַדָּבָר, מִשֶּׁהָ אֵין כְּמוֹתוֹ בְּפִתְרִים
הָעֵלְיוֹנִים, בַלְעָם אֵין כְּמוֹתוֹ
בְּפִתְרִים הַתַּחְתּוֹנִים. זֶה בְּצַד
הַקְּדוּשָׁה, וְזֶה בְּצַד שְׁמָאל. וְאִם
כָּל זֶה הִיָּה בְּיָדוֹ וְכָל כֶּף תְּקִיף
בְּחֻמָּה, אָדָם שִׁישְׁבַח אֶת עֲצָמוֹ
בְּכַח תְּקִיף, שְׁפָתוֹב (במדבר כג)
וְאָנְכִי אֶקְרָה כֹּה - אֶעְקֹר אֶת כֹּה
מִזֶּה, אֵיךְ יִכְלוּ לְהִרְגוֹ?

אָרְאָה בְּסִפְר חֻכְמַת שְׁלֹמֹה הַמֶּלֶךְ
כֶּף אָמַר: שְׁלֹשָׁה סִמְנִים הֵם;
סִמְן לַעֲבֵרָה - יִרְקוֹן. סִמְן
לְשִׁטוֹת - דְּבָרִים. סִמְן שְׁלֹא יוֹדַע
כְּלוּם - שְׁבַחִים. וְזֶה הַכְּרִיעַ
לְשָׂאָר, שׁוֹטָה בְּכָל עֲבֵרוֹת, הַכֹּל
יֵשׁ בּוֹ.

וְהָרִי כְּתוּב (משלי כז) יִהְלֶלְךָ זֶר וְלֹא
פִיךָ. וְאִם לֹא זֶר - פִּיךָ! - לֹא כֶּף.
אֵלֹא אִם אֵין מִי שְׁמִפִּיר אוֹתְךָ,
פִּתַח פִּיךָ לְדַבֵּר בְּתוֹרָה וְלֹהוֹדִיעַ
דְּבָרֵי אֱמֶת בְּתוֹרָה, וְאֵז פִּתְחוֹן
פִּיךָ בְּתוֹרָה יִשְׁבַּחוּ דְּבָרֶיךָ וְיִדְעוּ
מִי אַתָּה, שְׂאֵין דְּבַר בְּעוֹלָם
שְׁמוּדִיעַ עַל הָאִישׁ אֵלֹא בְּזִמְן
שְׁפוּתַח פִּיו. פִּיו מוֹדִיעַ לְבָנֵי אָדָם
מִי הוּא.

אוֹתוֹ בַלְעָם הִרְשַׁע, תְּשַׁבְּחוֹת
מְשַׁבַּח עֲצָמוֹ כְּכֹל. וְעַם כָּל זֶה
גִּנְבַת דַּעַת הִיָּה גוֹנֵב, וְהַתְּעֵלָה
בְּדְבָרָיו. בְּדְבָרִים קְטָנִים הִיָּה
עוֹשֶׂה גְדוֹלִים. מִה שְׂאָמַר עַל
אוֹתוֹ מְעֻלוֹת, דְּבָרֵי טְמֵאָה הִיָּה
אוֹמֵר, וְאֱמַת אָמַר. אֲבָל אוֹתוֹ

רְשַׁע הָוָה אָמַר וּמְשַׁבַּח

בֶּן בְּעוֹר הַקּוֹסֵם הָרְגוּ בְּחֶרֶב. אָמַר לִיָּה רַבִּי
אֱלֶעָזָר, כָּל דָּא יִדְעָנָא.

אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, אֱלֶעָזָר, כָּל מְלוּי דְּבַלְעָם
חֲיִיבָא, תְּקִיפִין אֵינוֹן, וְהָא אוּקְמוּהָ
חֲבַרְיָיא, דְּכַתִּיב (דברים לד) וְלֹא קָם נָבִיא עוֹד
בְּיִשְׂרָאֵל כְּמֹשֶׁה, וְאָמְרוּ, בְּיִשְׂרָאֵל לֹא קָם אֲבָל
בְּאֲמוֹת הָעוֹלָם קָם, וּמְנוּ. בַלְעָם, וְהָרִי
אוּקְיָמְנָא מְלָה, מִשֶּׁהָ לִית דְּכוּוֹתִיהָ, בְּכַתְרִין
עֲלָאִין. בַלְעָם לִית דְּכוּוֹתִיהָ, בְּכַתְרִין תַּתְּאִין.
דָּא בְּסִטְרָא דְּקְדוּשָׁה, וְדָא בְּסִטְרָא דְּשְׁמָאֲלָא.
וְאִי כָּל דָּא הָוָה בִּידֵיהָ, וְכָּל כֶּף תְּקִיף בְּחַכְמַתָּא,
גָּבַר דִּישְׁבַּח גְּרַמְיָה בְּחִילָא תְּקִיף, דְּכַתִּיב וְאָנְכִי
אֶקְרָה כֹּה, אֶעְקֹר לְכֹה מֵהָאִי. הִיאָךְ יִכִּילוּ
לְקַטְלָא לִיָּה.

אָרְאָה בְּסִפְרָא דְּחַכְמַתָּא דְּשְׁלֹמֹה מְלֻכָא הַכִּי
אָמַר, תְּלַת סִמְנִין אֵינוֹן. סִמְן לַעֲבֵרָה,
יִרְקוֹן. סִמְן לְשִׁטוֹת, מְלִין. סִמְן דְּלֹא יוֹדַע
כְּלוּם, שְׁבוּחֵי. וְדָא אֶכְרַע לְשָׂאָר, שׁוֹטָה בְּכָל
עֲבֵירוֹת, כֹּלֹא אֵית בֵּיהָ.

וְהָא כְּתִיב (משלי כז) יִהְלֶלְךָ זֶר וְלֹא פִיךָ, וְאִם לֹא
זֶר. פִּיךָ. לָאוּ הַכִּי. אֵלֹא אִי לֹא הוּי מְאֵן
דְּאִשְׁתְּמוּדַע לָךְ, אִפְתַּח פּוּמְךָ לְמִלְלָא
בְּאוּרִייתָא, וְלֹא אוֹדַעַא מְלִי קְשׁוּט בְּאוּרִייתָא.
וְכִדִּין פְּתִיחוּ דְּפוּמְךָ בְּאוּרִייתָא, יִשְׁבַּחוּן מִילָךְ,
וְיִנְדַעוּן מְאֵן אַנְתָּ, דְּלִית מְלָה בְּעֵלְמָא
דִּישְׁתְּמוּדַעוֹן לִיָּה לְבַר נֶשׁ, אֵלֹא בְּזִמְנָא
דְּאִפְתַּח פּוּמִיָּה. פּוּמִיָּה הוֹדַע לְבָנֵי נֶשׂא מְאֵן
הוּא.

הַהוּא רְשַׁע דְּבַלְעָם, שְׁבוּחֵי מְשַׁבַּח גְּרַמְיָה
בְּכֹלֹא. וְעַם כָּל דָּא, גִּנְיָבוּ דְּדַעַתָּא קָא
גִּנְיָב, וְאִסְתַּלַּק בְּמְלוּי. בְּמִלִּין זְעִירִין, הָוָה
עֲבִיד רְבֵרְבִין. מִה דְּאָמַר עַל אֵינוֹן דְּרַגִּין מְלִין
מְסֻאֲבִין הָוָה אָמַר, וְקְשׁוּט אָמַר. אֲבָל הַהוּא

רָשַׁע הָיָה אֹמֵר וּמִשְׁבַּח עֲצֻמוֹ
בְּדַרְךָ נִסְתָּר, וְהִתְעַלָּה בְּדַבְרֶיךָ.
שָׁפַל מִי שֶׁהָיָה שׁוֹמֵעַ, חָשַׁב
שֶׁהִתְעַלָּה עַל כָּל נְבִיאֵי הָעוֹלָם,
שִׁכְתוּב (במדבר טו) שֹׁמֵעַ אֲמַרִי אֶל
וְיִדְעַת דַּעַת עֲלִיּוֹן. מִי הָאִישׁ בְּעוֹלָם
שֶׁהָיָה שׁוֹמֵעַ מִפִּי דְבָרִים אֵלּוּ
שֶׁלֹּא חָשַׁב שְׂאִין בְּעוֹלָם נְבִיא
נֶאֱמָן כְּמוֹתוֹ! ?

וְאִמַּת הָיָה, וְכֵן הָיָה. נֶאֱמַר שֹׁמֵעַ
אֲמַרִי אֶל, כֵּן הָיָה. וְיִדְעַת דַּעַת
עֲלִיּוֹן, כֵּן הָיָה. וְאוֹתוֹ רָשַׁע הָיָה
אוֹמֵר עַל מַעֲלוֹת שֶׁנִּדְבַּק בָּהֶם,
שֹׁמֵעַ אֲמַרִי אֶל. דְּבַר שֶׁהוּא
בְּמַעֲלָה עֲלִיוֹנָה.

וְכֵן אָמַר, שֹׁמֵעַ אֲמַרִי אֶל. לֹא
כְּתוּב הָאֵל, שֶׁהָרִי (תהלים יח) הָאֵל
תָּמִים דְּרָכּוֹ. אֲבָל סֵתֵם אֵל, אֵל
אֲחֵר הוּא. (שמות לד) כִּי לֹא
תִשְׁתַּחֲוֶה לָאֵל אֲחֵר. שֹׁמֵעַ אֲמַרִי
אֵל - דְּבַר קִטָּן הוּא, וְדוֹמָה לְמִי
שֶׁלֹּא יוֹדֵעַ שֶׁהוּא גְדוֹל וְעֲלִיּוֹן.
שֹׁמֵעַ אֲמַרִי אֵל - אוֹתוֹ שֶׁנִּקְרָא
אֵל אֲחֵר, שִׁכְתוּב כִּי לֹא תִשְׁתַּחֲוֶה
לָאֵל אֲחֵר.

וְיִדְעַת דַּעַת עֲלִיּוֹן, עַל כָּל דְּרָגוֹת
הַשְּׂמָאָה, אוֹתָם שֶׁמְנַהֲגִים אֲנִית
הַיָּם וְסִפְרָה. אֲרַבְעִים חֲסֵר אֶחָד
הֵם. וְאוֹתוֹ רַב חוֹבְלֵי שְׁפָלָם
מְנַהֲגִים עַל יְדֵי, הוּא עֲלִיּוֹן עַל
כָּלֵם. בְּזָה הָיָה נִדְבַק אוֹתוֹ רָשַׁע,
וְאָמַר שֶׁהָיָה יוֹדֵעַ דַּעַת עֲלִיּוֹן,
דְּרָגָה שֶׁהוּא עֲלִיּוֹן עַל כָּל מְנַהֲגֵי
הַסְּפִינָה. מִי שׁוֹמֵעַ זֶה שֶׁלֹּא יִבְהַל
בְּדַעְתּוֹ וְיֹאמֵר שְׂאִין כְּמוֹהוּ
בְּעוֹלָם? אֵלּוּ אוֹתוֹ רָשַׁע מִשְׁבַּח
אֶת עֲצֻמוֹ בְּדַרְךָ נִסְתָּר וְאָמַר דְּבַרִי
אֲמַת, וְגַב דַּעַת בְּנֵי הָעוֹלָם.

אֲשֶׁר מַחְזֶה שְׂדֵי יַחְזֶה. מִי
שֶׁשׁוֹמֵעַ אֶת זֶה חָשַׁב שֶׁהָיָה רוֹאֶה
מִה שֶׁלֹּא רָאָה אֲחֵר בְּעוֹלָם. מַחְזֶה
שְׂדֵי - זֶה עֲנָף אֶחָד מֵאוֹתָם עֲנָפִים
שֶׁהֵיוּ יוֹצְאִים מִשְׂדֵי, וְלָמָּה?
עֲנָפִים שָׁבוּ, וּמְרָאָה שְׁנֵי נְבִיאִים,

גְּרַמְיָה בְּאֵרֶח סְתִים, וְאִסְתַּלַּק בְּמַלּוּי, דְּכָל מָאן
דְּהָוָה שְׁמַע, חָשִׁיב דְּאִסְתַּלַּק עַל כָּל נְבִיאֵי
עֲלָמָא, דְּכַתִּיב שׁוֹמֵעַ אֲמַרִי אֶל וְיִוִּדְעַ (ד' קצ"ג)
וְדַעַת עֲלִיּוֹן. מָאן גְּבַר בְּעֲלָמָא, דְּהָוָה שְׁמַע
מִפּוֹמִיָּה מַלְיָן אֵלִין, דְּלֹא חָשִׁיב דְּלִית בְּעֲלָמָא
נְבִיאָה מְהִימָנָא כְּגִינְיָה.

וְקָשׁוּטָ הָוָה, וְהָכִי הָוָה. נֶאֱמַר שׁוֹמֵעַ אֲמַרִי אֶל,
הָכִי הָוָה. וְיִוִּדְעַ דַּעַת עֲלִיּוֹן הָכִי הָוָה.
וְהָוָה רָשַׁע הָוָה אָמַר עַל דְּרָגִין דְּאִתְדַּבְּק בָּהוּ,
שׁוֹמֵעַ אֲמַרִי אֶל, מְלָה דְּאִיהוּ בְּסִלְקוֹ עֲלָאָה.
וְהָכִי אָמַר, שׁוֹמֵעַ אֲמַרִי אֶל, הָאֵל לֹא כְּתִיב,
דְּהָא (תהלים יח) הָאֵל תָּמִים דְּרָכּוֹ. אֲבָל סֵתֵם
אֵל, אֵל אֲחֵר אִיהוּ. (שמות לד) כִּי לֹא תִשְׁתַּחֲוֶה
לָאֵל אֲחֵר שׁוֹמֵעַ אֲמַרִי אֶל, מְלָה זַעֲרָא אִיהִי.
וְדַמִּי לְמָאן דְּלֹא יִדְעַ, דְּאִיהוּ רַב וְעֲלָאָה. שׁוֹמֵעַ
אֲמַרִי אֵל, הָהוּא דְּאֲקָרִי אֵל אֲחֵר, דְּכַתִּיב כִּי
לֹא תִשְׁתַּחֲוֶה לָאֵל אֲחֵר.

וְיִוִּדְעַ דַּעַת עֲלִיּוֹן, עַל כָּל דְּרָגִין דְּמִסְאָבוּ, אִינוֹן
דְּמְנַהֲגֵי אֲרַבָּא דִּימָא וְסִפְרָא. אֲרַבְעִין
חֲסֵר חַד אִינוֹן. וְהָוָה רַב חוֹבְלֵי, דְּכָלְהוּ
מְתַנְהֲגֵי עַל יְדֵי, אִיהוּ עֲלִיּוֹן עַל כָּלְהוּ. בְּדָא
הָוָה מְתַדְּבַק הָהוּא רָשַׁע, וְאָמַר דְּהָוָה יִדְעַ דַּעַת
עֲלִיּוֹן, דְּרָגָא דְּאִיהוּ עֲלִיּוֹן עַל כָּלְהוּ מְנַהֲגֵי
אֲרַבָּא. מָאן שְׁמַע הָכִי דְּלֹא אִתְבְּהִיל בְּדַעְתִּיָּה,
וְיִימָא דְּלֹא הָוָה כְּגִינְיָה בְּעֲלָמָא. אֵלּוּ הָוָה
רָשַׁע מִשְׁבַּח גְּרַמְיָה בְּאֵרֶח סְתִים וְאָמַר מְלִי
קָשׁוּט, וְגַבֵּי דַּעְתָּא דְּבִנֵי עֲלָמָא.

אֲשֶׁר מַחְזֶה שְׂדֵי יַחְזֶה, מָאן דְּשְׁמַע דָּא, חָשִׁיב
דְּהָוָה חָמִי מַה דְּלֹא חָמִי אֲחֵרָא בְּעֲלָמָא.

מַחְזֶה שְׂדֵי, דָּא עֲנָפָא חָדָא, מֵאִינוֹן עֲנָפִין
דְּהוּוּ נְפִקִין מִשְׂדֵי. וְלָמָּה. דְּבַחְכְּמָתָא דָּא,
אֲחִזִּי תִלְת, לְקַבֵּל ש' דְּשְׂדֵי, לְקַבֵּל תִּלְת עֲנָפִין

שְׁבַחְכְּמָה זו נְרָאִים שְׁלִשָּׁה כְּנָגַד ש' שֶׁל שְׂדֵי, כְּנָגַד שְׁלִשָּׁה

בְּדֵי עֲרֻבוֹת, שְׁתוּמְכִים בּוֹ, כַּנֶּגֶד שְׁבַעִים וּשְׁנַיִם עֶשְׂרִים עֵינַי הָרַע לְסֵתֶם אוֹתָם. כְּשָׁבָא בָּלַק, אָמַר, אֲנִי אוֹכַל לָהֶם. עֲמֶלֶק בִּיחָד עִם חֻכְמָה זֹאת בָּא אֲלֵיהֶם וַיִּכַּל לָהֶם. וַיִּשְׁלַח לְבַלְעָם וְאָמַר לוֹ, אֲנִי יֵשׁ בִּי שְׁתֵּי אוֹתִיּוֹת שֶׁל עֲמֶלֶק, שֶׁהֵם ל"ק, שֶׁהֵם סִיּוּם עֲמֶלֶק. לִי יֵשׁ ל"ק, וְעֲמֶלֶק ל"ק. לִי הַסִּיּוּם, וּבֶדֶף הִרְאִישִׁית - ב"ל. אָמַר לוֹ רַבִּי שְׁמַעוֹן, כִּי אָמַר, רֵאשִׁית בָּלַק ב"ל, וְרֵאשִׁית בַּלְעָם ב"ל. רֵאשִׁית בָּלַק הֵיחָד בּוֹ בַּבְּלָעִים, וְסִיּוּם עֲמֶלֶק הֵיחָד בַּבָּלַק, וְסִיּוּם בַּלְעָם הֵיחָד רֵאשִׁית עֲמֶלֶק.

וְאֵם תֹּאמַר שֶׁלֹּא נוֹכַח לָהֶם מִשּׁוּם שְׁכַשְׁפֵי מֹשֶׁה רַבִּם שֶׁהֵיחָד פּוֹשֵׁט יְדָיו, הָרִי יָד זֹאת בְּאוֹתָם גְּדוּלִים שִׁיכּוּלִים בְּכַשְׁפִּים לְהִתְחַזֵּק יוֹתֵר. וְהֵינּוּ שְׁכַתוּב וּקְסָמִים בְּיָדָם. בְּיַדֵּיהֶם לֹא כְּתוּב, אֲלָא בְּיָדָם. יָד מוּל יָד. כִּי שִׁלַּח לוֹ בָּלַק לְבַלְעָם. וְכֵן מְחַזֵּה שְׁדֵי, כְּמוֹ שְׁאִמְרָנוּ. וְלָכֵן נִעְנְשׂוּ, וְנִעְנְשׂוּ לְמַעַלְהָ, וְנִקְרָאִים מְחַזֵּה, כְּמוֹ שְׁנֹאמַר (מַלְכִים - א ז) וּמוּל מְחַזֵּה אֵל מְחַזֵּה. עֲנָף שִׁיּוּצָא מִשָּׁם. וּמִיֵּהוּ אוֹתוֹ מְחַזֵּה? עֲזָא וְעֲזָא, שֶׁהֵם נִפְל וּגְלוּי עֵינַיִם, וְהוּא מְחַזֵּה שְׁדֵי, שֶׁהֵיחָד רוֹאֵה נוֹפֵל וּגְלוּי עֵינַיִם. אִיפֹה הֵיחָד בַּלְעָם בְּאוֹתָהּ שְׁעָה? אִם תֹּאמַר בְּמִדְיָן, הָרִי כְּתוּב וְעֵתָה הֵנִי הוֹלֵךְ לְעַמִּי. אִם הוֹלֵךְ לוֹ, מִי נִתֵּן אוֹתוֹ בְּמִדְיָן? אֲלָא אוֹתוֹ רָשָׁע, כִּיִּן שְׂרָאָה שְׁנִפְלוּ מִיִּשְׂרָאֵל כִּיִּן אֶלֶף עַל עֲצוּתוֹ, הִתְעַפֵּב שָׁם, וְהֵיחָד רוֹצֵה מֵהֶם שְׁכָרוֹ. וּבְעוֹד שֶׁהִתְעַפֵּב שָׁם, בָּא פְּנַחַס וּגְדוּלֵי הַחִיל לְשָׁם.

כִּיִּן שְׂרָאָה אֶת פְּנַחַס, פָּרַח בְּאוֹרֵי, וּשְׁנַיִם בְּנָיו עֲמוֹ, יוֹנוֹס וְיוֹמְבְרוֹס. וְאֵם תֹּאמַר, הָרִי מִתּוֹ

דְּבִיָּה, וְאַחֲזֵי תְרִין נְבִיאִין, בְּדֵי עֲרֻבוֹת, דְּתַמְכִּין בִּיהַ. לְקַבֵּל שְׁבַעִין תְרִין עֲנַפִּין דְּעִינָא בִישָׂא, לְסִתְמָא לֹוֹן. כִּד אָתָא בָּלַק, אָמַר אָנָא אֵיכוּל לֹוֹן. עֲמֶלֶק בְּהַדֵי חֻכְמָתָא דָא אָתָא לְגַבִּיָּהוּ, וַיִּכַּל לֹוֹן.

וְשָׂדֵר לְבַלְעָם, וְאָמַר לִיהַ, אָנָא תְרִי אֲתוּוֹן דְּעֲמֶלֶק אֵית בִּי, דְּאֵינּוֹן ל"ק, דְּאֵינּוֹן סִיּוּמָא דְּעֲמֶלֶק. אָנָא לִי ל"ק, וְעֲמֶלֶק ל"ק, לִי סִיּוּמָא, וּבֶדֶף שִׁירוּתָא ב"ל. אָמַר לִיהַ רַבִּי שְׁמַעוֹן, הַכִּי אֵימָא שִׁירוּתָא דְּבָלַק ב"ל, וְשִׁירוּתָא דְּבַלְעָם ב"ל, שִׁירוּתָא דְּבָלַק הָוָה בִּיהַ בַּבְּלָעִים. וְסִיּוּמָא דְּעֲמֶלֶק, הָוָה בִּיהַ בַּבָּלַק, וְסִיּוּמָא דְּבַלְעָם, הָוָה שִׁירוּתָא דְּעֲמֶלֶק.

וְאִי תִימָא דְלֹא נִיכוּל לְהוֹן, בְּגִין דְּחִרְשִׁיא דְרַבֵּהוֹן מֹשֶׁה, דְּהָוָה פְּשִׁיט יְדֵיהַ, הֵאִי יָדָא אֵית בְּאֵלִין רַבְרַבִּין, דְּיִכְלִי בְּחִרְשִׁין לְאַתְתַּקְפָא יְתִיר. וְהֵינּוּ דְכְּתִיב וּקְסָמִים בְּיָדָם, בְּיַדֵּיהֶם לֹא כְּתִיב, אֲלָא בְּיָדָם, יָדָא לְקַבֵּל יָדָא, הַכִּי שְׂדֵר לִיהַ בָּלַק לְבַלְעָם.

וְלִרְבִּי מְחַזֵּה שְׁדֵי כְּדָאמְרֵן, וְלִרְבִּי אֲתַעְנָשׁוּ, וְאֲתַעְנָשׁוּ לְעֵילָא, וְאֲקָרוּן מְחַזֵּה, כְּמָה דְאֵתָא אָמַר (מַלְכִים א ז) וּמוּל מְחַזֵּה אֵל מְחַזֵּה. עֲנַפָא דְנַפְק מִתְּמִין. וּמֵאֵן הֵוָה מְחַזֵּה עֲזָא וְעֲזָא, דְאֵינּוֹן נוֹפֵל וּגְלוּי עֵינַיִם, וְאֵיהוּ מְחַזֵּה שְׁדֵי, דְּהָוָה חֲמָא נוֹפֵל וּגְלוּי עֵינַיִם.

אֵן הָוָה בַּלְעָם בְּהֵיחָד שְׁעָתָא. אִי תִימָא בְּמִדְיָן, הָא כְּתִיב וְעֵתָה הֵנִי הוֹלֵךְ לְעַמִּי. אִי אֲזַל לִיהַ, מָאֵן יִהְבִּיָה בְּמִדְיָן. אֲלָא הֵוָה רָשָׁע, כִּיִּן דְּחֲמָא דְנִפְלוּ מִיִּשְׂרָאֵל אַרְבַּע וְעֶשְׂרִין אֶלֶף עַל עֵיטוּי, אֲתַעַפֵּב תְּמִין וְהָוָה בְּעֵי מְנִיָּהוּ אַגְרוּי. וּבְעוֹד דְאֲתַעַפֵּב תְּמִין, אָתָא פְּנַחַס וּרַבְרַבִּי חִילָא לְתְּמִין.

כִּיִּן דְּחֲמָא לְפְנַחַס, פָּרַח בְּאוֹרֵי, וְתְרִין בְּנוֹהֵי עַמִּיָּה, יוֹנוֹס וְיוֹמְבְרוֹס.

במעשה העגל, שהרי הם עשו אותו? אלא כף הנה בנדאי, וזהו שכתוב (שמות לב) ויפל מן העם ביום ההוא כשלושת אלפי איש. וכי לא היו יודעים חשבון קטן זה? והרי כמה חשבונות רמים עליונים וגדולים ידע הכתוב למנות, וכאן כשלושת אלפי איש? אלא אלו בני בלעם, יונו"ס ויומברו"ס, שהיו שקולים כשלושת אלפי איש.

אמא אותו רשע, כל כשפי העולם היה יודע, ולקח גם כף כשפי בניו שהיו רגילים בהם, ובהם טס ועלה. פנחס ראה אותו, שהיה אדם אחד טס באויר והיה מתעלה באויר מהעין, הרים קול לבני חיל ואמר: יש מי שיודע לפרח אחרי אותו רשע, שהרי בלעם הוא? ראו אותו שהיה טס צליה בן שבט דן קם, ולקח שלטון ששולט על כשפים ופרח אחריו. כיון שראה אותו אותו רשע, עשה דרך אחר באויר, ובקע חמשה אוירים באותו דרך, והתעלה והתפסה מהעין, ואז הסתפן צליה באותה שעה והיה בצער, שלא ידע מה יעשה. הרים אליו פנחס קול ואמר: צל התנינים שרובצים על כל הנחשים, הפך בשערותיך. מיד ידע וגלה אותו מקום, ונכנס אליו. מיד התגלה, וירדו שניהם לפני פנחס.

בא וראה, אותו רשע כתוב בו וילך שפי, זהו עליון שדרגותיו נחש זכר. צליה לקח שנים, זכר ונקבה, ובו שלט עליו, משום שהשלטון ששולט עליהם לקח והתכופפו לפניו. וזה הנה (בראשית מט) שפיפן עלי ארח. על אותו ארח שעשה אותו רשע, שכתוב

ואי תימא, הא מיתו בעובדא דעגל, דהא אינון עבדו. אלא הכי הוה ודאי, ודא הוא דכתיב, (שמות לב) ויפול מן העם ביום ההוא כשלושת אלפי איש. וכי לא הוה ידעי חשבנא זעירא דא, והרי כמה חושבנין אחרנין, רמאין עלאין ורברבנין, ידע קרא לממני, והכא כשלושת אלפי איש. אלא אינון בנוי דבלעם, יונו"ס ויומברו"ס, דהוה שקלי כשלושת אלפי איש. אמא ההוא רשע, פל חרשין דעלמא הוה ידע, ונטל אוף הכי חרשין דבנוי, דהוה רגילין בהו, ובהו טאס ואסתלק. פנחס חמא ליה, דהוה בר נש חד טס באוירא, והוה מסתלק באוירא מעינא, רמא קלא לבני חילא, אמר אית מאן דינדע למפרח אבתריה דההוא רשע, דהא בלעם איהו, חמו ליה דהוה טאס. צליה פריה דשבטא דדן, קם ונטל שלטנו דשליט על חרשין, ופרח בתריה. כיון דחמא ליה ההוא רשע, עבד ארחא אוחרא באוירא, ובקע חמש אוירין בההוא ארח, (דף קצ"ד ע"ב) ואסתלק ואתכפי מעינא, כדין אסתפן צליה בההיא שעתא, והוה בצערא דלא הוה ידע מה יעביד. רמא ליה קלא פנחס ואמר, טולא דתנינייא דרבעין על כל חויין, הפוך במזיין. מיד ידע וגלי ההוא ארחא, ועאל לגביה. מיד אתגלי, ונחתו תרווייהו קמיה דפנחס.

הא חזי, ההוא רשע כתיב ביה וילך שפי, דא הוא עליון דדרגין דיליה, הוה דכורא. צליה נטל תרין, דכר ונוקבא. ובההוא שליט עליה, בגין דשלטנו דשליט עליהו נטל, ואתפפין קמיה. ודא הוה (בראשית מט) שפיפון עלי ארח. על ההוא ארח,

דעבד ההוא רשע, דכתיב (בראשית מט) יהי דן נחש עלי דרך, דא

שמשון. שפיפון עלי ארח, יהי דנאש עלי דנצליקה

שמשון. שפיפון עלי ארח - זה צליקה.

הנשך עקבי סוס - זה עירה, שהיה עם דוד, שהיה בא מדן, ובגללו תלויה גבורתו בדוד, שפתיב (שמואל ב ח) ויעקר דוד את כל הרכב. ויפל רכבו אחר - זה שריה, שעתיד לבא יחד עם משיח בן אפרים, והוא משבט דן, ועתיד הוא לעשות נקמות וקרבנות בשאר העמים. וכשהיה יקום, אז מחפה לגאלת ישראל, שפתיב (בראשית מט) לישועתך קויתי ה'. ואף על גב שפרשוהו לפסוק זה, אבל ברור הדבר כמו שנאמר ויכמו שפרשוהו, ועל זה בא הפסוק ומוכיח.

ביון שירד אותו רשע אל פנחס, אמר לו: רשע! כמה גלגולים רעים עשית על העם הקדוש. אמר לו לצליקה: בא והרג אותו, ולא בשם, שלא ראוי זה להזכיר עליו קדשה עליונה, בשביל שלא תצא נשמתו ותכלל בדברים של דרגות קדושות, ותתקיים בו מה שאמר תמות נפשי מות ישרים. באותה שעה עשה בו כמה מיני מות ולא מת, עד שלקח חרב שהיה מתקן (חוקי) עליה נחש מצד אחד ונחש מצד שני. אמר לו פנחס: בשלו קח (הרג אותו), ובשלו ימות. אז הרג אותו ויכל לו. שפך דרוך אותו צד - מי שהולך אחריו, בו ימות, ובו תצא נשמתו, ובו יכלל. וכך מת בלעם, ודנים אותו בדיני אותו העולם ולא נקבר לעולמים. וכל עצמותיו נרקבו, ונעשו כמה נחשים מזדמנים מזיקים שאר בריות, ואפלו התולעים שהיו אוכלים בשרו הפכו לנחשים.

מצאנו בספרו של אשמודאי שנתן לשלמה המלך, שפל מי שהיה

הנשך עקבי סוס, דא עירה, דהוה בהדיה דדוד, דהוה אתי מדן, ובגיניה, תליא גבורתיה בדוד, דכתיב (שמואל ב ח) ויעקר דוד את כל הרכב. ויפול רוכבו אחר, דא שריה, דזמין למיתי בהדי משיחא דאפרים, ואיהו הוי משבטא דדן, וזמין איהו למעבד נוקמין וקרבין בשאר עמין. וכד דא יקום, פדין מחפא לפורקנא דישראל, דכתיב (בראשית מט) לישועתך קויתי יי. ואף על גב דאוקמוה להאי קרא, אבל ברירו דמלה כמה דאתמר, וכמה דאוקמוה. ועל דא אתא קרא ואוכח.

ביון דנחת ההוא רשע לקמי פנחס, אמר ליה, רשע, כמה גלגולין בישין עבדת, על עמא קדישא. אמר ליה לצליקה, תא וקטליה, ולא בשמא, דלא אתחזי האי, לאדכרא עליה קדשה עלאה, בגין דלא תיפוק נשמתיה, ותתפליל במלין דדרגין קדישין, ותתקיים ביה מה דאמר תמות נפשי מות ישרים.

בהווא שעתא עבד ביה כמה זיני מותא, ולא מית, עד דנטל חרבא דהוה תקין (ס"א חקיק) עלוי חויא מהאי סטרא, וחויא מהאי סטרא. אמר ליה פנחס, בדיליה טול (נ"א קמול ליה), ובדיליה ימות. פדין קטל ליה, ויכיל ליה. דכף ארחוי דהווא סטרא, מאן דאזל אפטראה, פה ימות, ובה תפוק נשמתיה, ובה תתפליל. והכי מית בלעם, ודייני ליה בדינין בהווא עלמא, ולא אתקביר לעלמין. וגרמוי כלהו אתרקבו, ואתעבידו כמה חויין מזוהמין, מנזקי שאר בריין, ואפילו תולעתין דהוו אכלי בשריה, אתהדרו חויין.

אשבתנא בספרא דאשמודאי, דיהב ליה לשלמה מלכא, דכל מאן דהוה

רוצה לעשות כשפים חזקים
נסתרים מהעין, אם ידע הסלע
ששם נפל בלעם, ימצא מאותם
נחשים שהיו מעצמות אותו
הרשע, אם יהרג אחד מהם -
בראשו יעשה כשפים עליונים,
בגופו כשפים אחרים, בזנבו
כשפים אחרים. שלשה מיני
כשפים בכל אחד ואחד.

בשבאח מלפת שבא לשלמה,
מאותם דברים ששאלה את
שלמה, אמרה: עצם הנחש של
שלשה ראשים במה נתפס? מיד
- (מלכים א' י) לא היה דבר נעלם מן
המלך אשר לא הגיד לה. היא
שאלה על זה, והיתה צריכה
אותם נחשים, ולא יכלה לקחת
אחד מהם. מה השיב לה? דברים
שהיו בלבה. כף הודיע לה,
שכתוב ויגד לה שלמה את כל
דבריה. אותם נחשים לא יכולים
להם כל בני העולם, פרט לדבר
של סוד אחד. ומהו? שכבת זרע
רותחת.

ואם תאמר, מי יכול? אלא בשעה
שהיא מוציא אותה שכבת זרע
כשהוא בתאוה, מוציא אותה
לשם אותו נחש ברצון התאוה.
כשיוצאת רותחת, לוקחים אותה
מיד בלבוש אחד, ואותו לבוש
זורקים לנחש, מיד כופף ראשו,
ותופסים אותו כמו שתופסים
תרנגול הבית. ואם בכל כלי
הקרוב של העולם יערכו באחד
מהם - לא יכולים לא. ובזה לא
צריך אדם בעולם כלי קרב ולא
דבר אחר, ולא צריך להשמר
מהם, שהרי כלם נכפים אליו. אז
דבקו הדברים הללו בלבה,
והתאוה לזה.

מבאן והלאה, אלעזר בני,
הקדוש ברוך הוא עושה מה
שעושה באותו רשע, וסודות
נסתרים אלו לא הצטרכו

בעי למעבד חרשין תקיפין סתימין דעינא. אי
ידע טנרא דנפל תמן בלעם, ישכח מאינון
חוין דהוּו מגרמוי דההוא רשע, אי יקטיל
חד מנייהו, רישא דיליה ביה יעביד חרשין
עלאין, בגופא דיליה חרשין אחרנין, בזנבא
דיליה חרשין אחרנין. תלת זיני חרשין, אית
בכל חד וחד.

מלכת שבא כד אתת לגבי שלמה, מאינון
מלין דשאלת לשלמה, אמרת, גרמא

דחויא דתלת חרשין במה נתפס. מיד (מלכים א' י)
לא היה דבר נעלם מן המלך אשר לא הגיד
לה, איהי שאילת על דא, והות אצטריכת
לאינון חויין. ולא יכולת לנטלא חד מנייהו.
מה אתיב לה מלין דהוּו בלבה. כף אודע לה,
דכתיב ויגד לה שלמה את כל דבריה. אינון
חוין, לא יכלין לון כל בני עלמא, בר ממלה
דרזא חדא, ומאי איהו. שכבת זרע רותחת.

ואי תימא מאן יכול. אלא, בשעתא דההוא
שכבת זרע אפיק בר נש, פד איהו
בתיאובתא, אפיק לה לשמא דההוא חויא,
ברעותא דתיאובתא. פד נפיק ברתיוהו, נטלי
ליה מיד בלבושא חדא, וההוא לבושא זרקין
לגבי חויא, מיד כפוף רישיה, ותפסן ליה,
כמה דתפיס תרנגולא דביתא. ואי בכל מאני
קרבין דעלמא, יגחון בחד מנייהו, לא יכלין
ליה. ובהאי, לא אצטריך בר נש בעלמא מאני
קרבא, ולא מלה אתרא ולא אצטריך
לאסתמרא מנייהו דהא כלהו אתפפין לגביה.
כדין אתדבקו אינון מלין בלבבה, ותאיבת
להאי.

מבאן ולהלאה אלעזר ברי, קדשא בריה הוא
עבד מה דעבד בההוא חייבא, ורזין
סתימין אליו, לא אצטריכו לגלאה, אבל בגין

להתגלות. אבל משום שהחברים שפאן ידעו דרכים נסתרים של העולם, גליתי לכם. שהרי כמה מנהגים נסתרים הם בעולם ובני אדם לא יודעים, ואותם פלאות נסתרים, גדולים ועליונים. עליו ועל שדומה לו קראנו, (משלי י) ושם רשעים ירקב. אשריהם צדיקי האמת, עליהם כתוב (תהלים קמ) אף צדיקים יודו לשמך וגו'. ועתה לכה נא ארה לי את העם הזה וגו'. רבי אבא פתח, (שם קב) תפלה לעני כי יעטוף וגו'. שלשה הם שפתוב בהם תפלה. ובארזו דבר זה (אבל דבר זה) - אחד היה משה, ואחד היה דוד, ואחד עני, שנכלל בהם והתחבר בהם. ואם תאמר, הרי כתוב (חבקוק א) תפלה לחבקוק הנביא - הרי ארבעה הם? אלא חבקוק לא בגלל תפלה היה, ואף על גב שפתוב בו תפלה, תשבחת והודאה היא לקדוש ברוך הוא על שהחיהו ועשה אתו נסים וגבורות, שהרי בן השונמית היה.

אבר שלש הן שנקראות תפלה: (תהלים ז) תפלה למשה איש האלהים, תפלה זו שאין כמותה באיש אחר. תפלה לדוד, תפלה זו היא תפלה שאין כמותה במלך אחר. תפלה לעני, תפלה היא מאותן שלש. מי חשובה מכלן? הוי אומר תפלת העני. תפלה זו קודמת לתפלת משה, וקודמת לתפלת דוד, וקודמת לכל שאר תפלות העולם.

מה הטעם? משום שהעני הוא שבור לב, וכתוב (שם לד) קרוב ה' לנשפרי לב וגו'. והעני עושה תמיד קטטה בקדוש ברוך הוא, והקדוש ברוך הוא מקשיב ושומע דבריו. פיון שמתפלל תפלתו, פותח כל חלונות הרקיעים, וכל שאר התפלות

דחבריא דהכא ינדעון ארחין סתימין דעלמא, גלינא לכו. דהא כמה נמוסין סתימין אינון בעלמא, ובני נשא לא ידעון, ואינון פליאן סתימין, רברבן ועלאין. עליה, ועל דדמי ליה, קראן (משלי י) ושם (ד קצ"ה ע"א) רשעים ירקב. זפאין אינון זפאי קשוט, עלייהו כתיב, (תהלים קמ) אף צדיקים יודו לשמך וגו'.

ועתה לכה נא ארה לי את העם הזה וגו'. (במדבר כב) רבי אבא פתח, (תהלים קב) תפלה לעני כי יעטוף וגו', תלת אינון דכתיב בהו תפלה. ואוקמוה מלה דא, (אבל מלה דא) חד הוה משה, וחד הוה דוד, וחד עני, דאתפליל בהו, ואתחבר בהו. ואי תימא, הא כתיב (חבקוק א) תפלה לחבקוק הנביא, הא ארבע אינון. אלא חבקוק לאו בגין תפלה הוה, ואף על גב דכתיב ביה תפלה, תושבחתא והודאה איהו לקודשא בריך הוא, על דאחיא ליה, ועבד עמיה נסין וגבורין, דהא בריה דשונמית הוה.

אבר תלתא אינון דאקרון תפלה. (תהלים ז) תפלה למשה איש האלהים, תפלה דא דלית פגיניה בבר נש אחרא. (תהלים פו) תפלה לדוד, תפלה דא איהי תפלה, דלית פגיניה במלכא אחרא. תפלה לעני, תפלה איהי מאינון תלתא. מאן חשיבא מפלהו. הוי אימא תפלה דעני. תפלה דא, קדים לתפלה דמשה. וקדים לתפלה לדוד, וקדים לכל שאר צלותין דעלמא.

מאי טעמא. בגין דעני איהו תביר לבא. וכתיב, (תהלים לד) קרוב יי לנשפרי לב וגו'. ומספנא עביד תדיר קטטה בקודשא בריך הוא. וקודשא בריך הוא אצית ושמע מלוי. פיון דצלי צלותיה, פתח כל פני רקיעין, וכל שאר צלותין דקא סלקין לעילא, דחי לון ההוא

שעולה למעלה, דוחה אותן אותו עני שבור לב, שפתיב תפלה לעני כי יעטף. כי יתעטף צריך לו לכתב! מה זה כי יעטף? אלא הוא עושה עטוף לכל תפלות העולם, ולא נכנסות עד שונכנסת תפלתו.

והקדוש ברוך הוא אומר: יתעטפו כל התפלות, ותפלה זו תכנס אלי. איני רוצה כאן בית דין שידון בינינו. לפני יהיו תרעומות שלו, ואני והוא לבדנו. והקדוש ברוך הוא מתיחד לבדו באותן התרעומות, באותה תפלה, שפתיב ולפני ה' ישפך שיחו. לפני ה' בודאי.

כר חילות השמים שואלים אלה לאלה: במה מתעסק הקדוש ברוך הוא? במה משתדל? אומרים: מתיחד בערגה בפלים שלו. פלם לא יודעים מה נעשה מתפלת אותו עני ומכל אותן תרעומותיו. שאין תאנה לעני אלא כששופך דמעותיו בתרעמת לפני המלך הקדוש, ואין תאנה לקדוש ברוך הוא אלא כששקבל אותם ונשפכים לפניו. וזוהי תפלה שעושה עטוף ועוטפת כל תפלות העולם.

משה התפלל תפלתו, והתעכב כמה ימים בתפלה זו. דוד ראה שכל החלונות וכל שערי השמים, פלם מזמנים להפתח לעני, ואין בכל תפלות העולם שהקדוש ברוך הוא מקשיב מיד כמו לתפלת העני. כיון שראה את זה, עשה עצמו עני ומסכן. פשט לבוש המלכות וישב על הארץ כמו עני ואמר תפלה, שפתיב (תהלים 135) תפלה לדוד הטה ה' אונך ענני. ואם תאמר למה? בגלל פי עני ואביון אני. אמר לו הקדוש ברוך הוא, דוד, ולא מלך אתה, ושולט על מלכים חזקים,

מספנא תביר לפא, דכתיב תפלה לעני כי יעטוף. כי יתעטף מיבעי ליה, מאי כי יעטוף. אלא איהו עביד עטופא לכל צלותין דעלמא, ולא עאלין עד דצלותא דיליה עאלת.

וקודשא בריך הוא אמר, יתעטפון כל צלותין, וצלותא דא תיעול לגבאי. לא בעינא הכא בי דינא דידונון ביננא, קמאי ליהו תרעומין דיליה, ואנא והוא בלחודנא. וקודשא בריך הוא אתיחד בלחודוי, באינון תורעמין, בההוא צלותא, דכתיב ולפני יי ישפוך שיחו. לפני יי ודאי.

כר חילי שמיא שאלין אלין לאלין, קדשא בריך הוא במאי אתעסק, במאי אשתדל. אמרין, אתיחדא בתיאובתא במאנין דיליה, פלהו לא ידעו מה אתעביד מההוא צלותא דמספנא, ומכל אינון תורעמין דיליה. דלית תיאובתא למספנא, אלא כד שפיך דמעווי בתורעמו, קמי מלכא קדישא. ולית תיאובתא לקודשא בריך הוא, אלא כד מקבל לון, ואושדו קמיה ודא איהי צלותא, דעביד עטופא לכל צלותין דעלמא.

משה צלי צלותיה, ואתעכב כמה יומין בהאי תפלה. דוד חמא, דכל פוין, וכל תרעי שמיא, פלהו זמינין לאפתחא למספנא, ולית בכל צלותין דעלמא, דקודשא בריך הוא אצית מיד, פצלותא דמספנא, כיון דחמי האי, עביד גרמיה עניא ומספנא, פשט לבושא דמלכותא, ויתיב בארעא כמספנא, אמר תפלה. דכתיב, תפלה לדוד הטה יי אונך ענני. ואי תימא אמאי. בגין פי עני ואביון אני. אמר ליה קדשא בריך הוא, דוד, ולא מלכא אנך, ושליטא על מלכין תקיפין, ואת עביד גרמך עני ואביון. מיד אהדר צלותיה בגוונא אחרא, ושבק מלה

ואתה עושה עצמך עני ואביון? !
מיד החזיר תפלתו לגון אחר
ועוב דבר אביון ועני, ואמר
שמרה נפשי כי חסיד אני. ועם
כל זה, הכל היה בדרך.

אמר לו רבי אלעזר, יפה אמרת,
ועם כל זה (ועל זה) צריך לאדם
שמתפלל תפלתו (להיות שם עני ואביון)
לעשות עצמו עני, כדי שתפנס
תפלתו בכלל כל העניים. שהרי
כל שומרי השערים לא משאירים
כף להפנס כמו שמשאירים את
העניים, שהרי בלי רשות נכנסים.
ואם עושה אדם עצמו ושם רצונו
תמיד כעני, תפלתו עולה ונפגשת
עם אותן תפלות העניים
ומתחברת אתן, ועולה יחד אתן
ונכנסת בכללן, ומתקבלת ברצון
לפני המלך הקדוש (בהם).

דרך המלך שם את עצמו
בארבעה דרכים: שם עצמו יחד
עם עניים, שם עצמו יחד עם
חסידים, שם עצמו יחד עם
עבדים, ושם עצמו יחד עם אותם
שמוסרים עצמם ונפשם על
קדשת שמו. שם עצמו עם עני,
שכתוב פי עני ואביון אני. שם
עצמו יחד עם חסידים, שכתוב
שמרה נפשי כי חסיד אני, משום
שצריך האדם שלא לשים עצמו
רשע. ואם תאמר, אם כן, לא
יפרט חטאיו לעולמים? לא כן!
אלא כשיפרט חטאיו, אז הוא
חסיד, שבא לקבל תשובה.
מוציא עצמו מצד הרע שהיה
בטנפת שלו עד עכשו, וכעת
נדבק בימין העליון, שהיא
פשוטה לקבלו.

ודא תאמר שלא יקבלו הקדוש
ברוך הוא עד שיפרט חטאיו
מיום שהיה בעולם, (אם כן) איפה
(א) אותם שהתכסו ממנו, שלא
יכול להגיע. אלא לא צריך
לפרש, פרט לאותם שיזכר מהם.

דאביון ועני, ואמר שמרה נפשי כי חסיד אני.
ועם כל דא כלא הוה ביה בדרך.

אמר ליה רבי אלעזר, שפיר קאמרת. ועם כל
דא (ס"א ועל דא) אצטריך ליה לבר נש דצלי
צלותיה, (לטהי תמן עני ואביון) למעבד גרמיה עני,
בגין דתיעול צלותיה בכללא דכל עניים. דהא
כל נטורי תרעין, לא שבקין הכי למיעאל,
כמה דשבקין למספנין, דהא בלא רשותא
עאלין. ואי עביד בר נש גרמיה, ושוי רעותיה
תדיר פמספנא, צלותיה סלקא, ואערעת
באינון צלותין דמספנין, ואתחברת בהו,
וסלקת בהדייהו, ובכללא דלהון עאלת,
ואתקבלת ברעותא קמי מלפא קדישא. (בהו).

דרך מלפא, שוי גרמיה בארבעה ארחין, שוי
גרמיה בהדי מספני. שוי גרמיה בהדי
חסידים. שוי גרמיה בהדי עבדים. שוי גרמיה
בהדי אינון דמסרי גרמייהו ונפשיהו על
קדושת שמייה. שוי גרמיה בהדי מספנא.
דכתיב פי עני ואביון אני. שוי גרמיה בהדי
חסידים, דכתיב שמרה נפשי כי חסיד אני.
בגין דאצטריך ליה לבר נש, דלא לשואה
גרמיה רשע. ואי תימא אי הכי לא יפרט
חטאוי לעלמין. לאו הכי. אלא כד יפרט
חטאוי, פדין איהו חסיד, דאתי לקבלא
תשובה, אפיק גרמיה מסטרא בישא, דהוה
בטנופא דילה עד השתא, והשתא אתדבק
בימינא עלאה, דאיהי פשוטה לקבלא ליה.

ולא תימא, דלא מקבל ליה קדשא בריך הוא,
עד דיפרט חטאוי מיומא דהוה בעלמא.

(ס"א אי הכי) אן (א) אינון (דף קצ"ה ע"ב) דאתכסון
מניה, דלא יכיל לאדבקא. אלא לא אצטריך
לפרשא, בר אינון דידפר מניהו. ואי שוי
רעותיה בהו, כל אחרנין אתמשכן אבתרייהו.

ואם שם רצונו בהם, כל האחרים נמשכים אחריהם. שהרי למדנו, אין בודקים חורי הבית העליונים למעלה, ולא אותם תחתונים למטה בבעור חמץ. אין פיון שבדק פפי מראה עיניו מה שיכול להגיע, הפל נמשך אחרי זה והתבטל יחד אתו.

וכך גרסנו בנגעים: עשרים וארבעה ראשי איברים הם שלא מטמאים משום מחיה. והכהן לא טורח אחריהם, והיגו מה שפגוע, (ויקרא יג) לכל מראה עיני הפה. מקום שיכול לראות מכתש בהסתכלות אחת, ולא צריך להנמיך את עצמו ולהרים עיניו כאן וכאן. גם כן לא צריך לפרט חטאיו (לבקש) מיום שהיה, שהרי חורי הבית התחתונים, ולא אלו שהתפשו שלא יכול להגיע, שהם חורי הבית העליונים למעלה, (אלא) בא ראה, לכל מראה עיני הפה. וכלם נמשכים אחריהם. ועל זה שם דוד עצמו בתוך החסידים.

הוא שם עצמו יחד עם עבדים, שפגוע (תהלים קכג) הנה כעיני עבדים אל יד אדוניהם. וכתוב (שם פו) הושע עבדך אתה אלהי. שם עצמו עם אותם שמסרו נפשם על קדשת שמו, שפגוע (שם) שמח נפש עבדך פי אליך ה' נפשי אשא. בכל הארבעה הללו שם עצמו דוד המלך לפני אדונו. אמר רבי אלעזר, הרמתי ידי בתפלה לפני המלך הקדוש. שהרי שנינו, אסור לו לאדם להרים ידיו למעלה פרט לתפלה, ובברכות ובתחנונים לאדונו, שפגוע (בראשית יד) הרמתי ידי אל ה' אל עליון, ומתרגמים: הרמתי ידי בתפלה. שהרי באצבעות הידים יש דברים עליונים. וכעת כן אני עושה, ואומר שכל מי

דהא תנינן, אין בודקין חורי ביתא עלאין לעילא, ולא אינון תתאין לתתא בביעור חמץ. אלא כיון דבדיק כפום חיזו דעיניו מה דיכיל לאדבקא, כלא אתמשך בתר דא, ואתבטיל בהדיה.

והבי גרסינן בנגעים, ארבע ועשרין ראשי אברים אינון דלא מטמאין משום מחיה. וכהנא לא הוה אטרח אבתרייהו, והיינו דכתיב, (ויקרא יג) לכל מראה עיני הפה. אתר דיכיל פהנא למחזי מכתשא באסתפלותא חדא, ולא אצטריך למאכא גרמיה, ולא צריך עינוי הקא והקא. אוף הכי. לא אצטריך לפרטא חטאוי (למבעי) מן יומא דההוה, דאינון חורי ביתא תתאין, ולא אינון דאתכסו, דלא יכיל לאדבקא, דאינון חורי ביתא עלאין לעילא. (ס"א אלא) תא חזי לכל מראה עיני הפה, וכלהו אתמשכן אבתרייהו. ועל דא שגוי דוד גרמיה גו חסידים.

שגוי גרמיה בהדי עבדים, דכתיב, (תהלים קכג) הנה כעיני עבדים אל יד אדוניהם. וכתוב, (שם פו) הושע עבדך אתה אלהי. שגוי גרמיה בהדי אינון דמסרי נפשייהו על קדושת שמייה. דכתיב, (תהלים פו) שמח נפש עבדך פי אליך יי נפשי אשא. בכל הגי ארבע, עבד גרמיה דוד מלפא קמי מאריה.

אמר רבי אלעזר, ארימית ידי בצלו לקמי מלפא קדישא. דהא תנינן, אסור ליה לבר נש לארמא ידוי לעילא, בר בצלו, ובברפאן ותחנונים למריה. דכתיב, (בראשית יד) הרמתי ידי אל עליון, ומתרגמינן, ארימית ידי בצלו, דהא אצבעאן דידין מלין עלאין אית בהו. והשתא אנא הכי עבידנא. ואמינא דכל מאן דאלין ארבע יסדר קמי

שארבעה אלו יסדר לפני אדונו ועושה עצמו ברצון בתקון זה פראוי, בתקון זה לא תחזור תפלתו ריקם.

בתחלה עבד - לסדר שבח לפני אדונו ולזמר לפניו, וזה בתשבחות שלפני התפלה. אחר כך עבד לאחר שהתפלל תפלת עמידה, הוא עבד שסדר תפלת אדונו. אחר כך עבד אחר שהתפלל כל תפלתו והלך לו. ועל זה עשה עצמו דוד שלש פעמים בתפלה זו עבד, שכתוב הושע עבדך אתה אלהי. שמח נפש עבדך. וכתוב (תהלים 135) תנה עזך לעבדך. הרי שלש פעמים צריך לשים עצמו עבד.

אחר כך לשים עצמו תוך אלו שמסרו נפשם על קדשת שמו, כלומר ביחוד של שמע ישראל. שפל מי ששם כך רצונו בזה הפסוק, נחשב לו כאלו מסר עצמו על קדשת השם.

לאחר ששם עצמו עני, בזמן שנכנס ודופק על פתחים של רומי מרומים, כשאומר אמת ויציב (וסמך) גאלה לתפלה, להיות בתפלת עמידה שבור לב עני ומספן. ולשים רצונו להכליל בתוך העניים בשברון לב בנמיכות נפש.

לאחר ששם עצמו בתוך חסידים בשומע תפלה לפרש חטאיו, שפך צריך יחיד בשומע תפלה בשביל להתדבק בלימן שפשוטה לקבל שבים, אז נקרא חסיד. הרי ארבעה אלה פראוי.

מי כולל כל אלה? אותו שצריך לכלל אותם, וזהו עבד שכולל את כל השאר. שלשה עבדים הם בשלשה מקומות, וכלם אחד. ועליהם כתוב (שם קכג) הנה כעיני עבדים אל יד אדוניהם וגו'. בין עבד לעבד הם אותם אחרים. בין

מאריה, ועבד גרמיה ברעותא, בתקונא דא כדקא יאות, בתקונא דא לא תהדר עלותיה בריקניא.

בקדמותא עבד, לסדרא שבחא קמי מאריה, ולזמרא קמיה. ודא בתושבחן דקמי עלותא. ולבתר עבד, לבתר דצלי עלותא דעמידה, איהו עבדא דסדר עלותא דמאריה. ולבתר עבד, לבתר דצלי כל עלותיה, ואזיל ליה, ועל דא דוד תלת זמנין עבד גרמיה בצלותא דא עבד. דכתיב הושע עבדך אתה אלהי. שמח נפש עבדך. וכתיב (תהלים 135) תנה עזך לעבדך. הא תלת זמנין, אצטריך לשואה גרמיה עבד.

לבתר לשואה גרמיה גו אינון דמסרי נפשייהו על קדושת שמייה, והיינו ביחודא דשמע ישראל, דכל מאן דשוי הכי רעותיה בהאי קרא, אתחשיב ליה כאלו מסר נפשייהו על קדושת שמייה.

לבתר לשואה גרמיה עני, בזמנא דעאל ודפיק דשין דרומי מרומים, כד אמר אמת ויציב, (וסמך) גאולה לתפלה. למהוי בצלותא דעמידה, תביר לבא, עניא ומספנא. ולשואה רעותיה, לאתפללא גו מספני, בתבירו דלבא, במאיכו דנפשא.

לבתר לשואה גרמיה גו חסידים, בשומע תפלה, לפרשא חטאוי. דהכי אצטריך יחיד בשומע תפלה, בגין לאתדבקא בימינא, דפשוטה לקבלא לאינון דתבין, וכדין אקרי חסיד, הא ארבע אלין כדקא יאות.

מאן כליל לכל הני, ההוא דקא אצטריך לכללא לון, והאי איהו עבד, דאכליל לכל שאר. תלת עבדין אינון בתלת דוכתיין, וכלהו חד. ועלייהו כתיב, הנה כעיני עבדים

אֶל יַד אֲדוֹנֵיהֶם וְגו'. בֵּין עֶבֶד לְעֶבֶד אֵינוֹן
אֲחֵרָנִין. בֵּין עֶבֶד קְדָמָא, לְעֶבֶד תַּנְיִנָא, אֵית
לֵיהּ לְמַסַּר נַפְשִׁיהּ עַל יְחוּדָא דְקְדוּשַׁת שְׁמִיהּ,
וּלְשׂוּאָה גְרָמִיהּ עֲנִי וּמַסְכְּנָא בְצִלוֹתָא
דְעֻמִּידָהּ, וּלְשׂוּאָה גְרָמִיהּ גּוֹ חֲסִידִים בְּשׁוּמַע
תְּפִלָּה. עֶבֶד תְּלִיתָאָה בְּתַר דְסַיִים וְסֹדֵר כְּלָא.
תַּנְן, בְּהֵיא שְׁעֵתָא דְסֹדֵר בַּר נָשׁ כָּל הַנִּי סְדוּרִין
אַרְבַּע, בְּרַעוּ דְלָבָא, קְדָשָׁא בְרִיךְ הוּא
נִיחָא קָמִיהּ, וּפְרִישׁ יְמִינֵיהּ עֲלֵיהּ, בְּהֵיא עֶבֶד
תְּלִיתָאָה, וְקָרָא עֲלֵיהּ וְאָמַר לֵיהּ, עֲבָדִי אַתָּה,
דְּכַתִּיב, (ישעיה מט) וַיֹּאמֶר לִי עֲבָדִי יִשְׂרָאֵל
אֲשֶׁר בְּךָ אֲתַפְּאֵר. וְדַאי צִלוֹתָא (דף קצ"ד ע"א) דִּיהֵיא
בַּר נָשׁ, לָא תִהְדַּר בְּרִיקְנִיא לְעֵלְמִין. אַתָּה רַבִּי
אַבָּא וּנְשָׁקִיהּ.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, תָּא חֲזִי, תְּרִי עֶבֶד מְאִינוֹן
תְּלַתָּא, אֵינוֹן דְּכֻלְּי כָּל הַנִּי, דְּהָא
תְּלִיתָאָה קְיִימָא לְחַתְמָא בִּיהּ חוֹתְמָא לְעִילָא,
לְשׂוּאָה בִּיהּ יָדָא מִימִנָא דְמַלְכָא, וּלְאַשְׁתַּבַּחָא
בִּיהּ. אַבְל הַנִּי תְרִין, קְדָמָא וְתַנְיִנָא, אֵינוֹן
כְּלָלָא דְכָלָא. וְדוּד שַׁבַּח גְרָמִיהּ בְּהוּ, דְכַתִּיב,
(תהלים קטז) אָנָּה יְיָ כִּי אֲנִי עֶבֶדְךָ אֲנִי עֶבֶדְךָ וְגו',
דְּאֵלִין כְּלָלִי דְכָל שְׂאָר. תְּלִיתָאָה בְּךָ קְיִימָא
לְמַפְרָק לִי, דְכַתִּיב הוֹשַׁע עֲבָדְךָ אַתָּה אֱלֹהֵי.
מָאן דְּמַסְדֵּר דָּא, יָדִיעַ לִיהוּי לֵיהּ דְקוּדְשָׁא
בְרִיךְ הוּא מְשַׁתַּבַּח בִּיהּ, וְקָרָא עֲלֵיהּ עֲבָדִי
אַתָּה יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר בְּךָ אֲתַפְּאֵר. אַתָּה רַבִּי אַבָּא
וּנְשָׁקִיהּ.

אָמַר רַבִּי אַבָּא, עַל דָּא קְרִינָן, (תהלים יט) הַנְּחַמְדִּים
מְזַהֵב וּמַפְזוּ רַב וְגו', כַּמְּה מְתִיקִין מְלִין עֲתִיקִין
דְּסִדְרוּ קְדָמָאִי, וְאַנְן פִּד טַעֲמִין לוֹן, לָא יְכַלִּין
לְמִיכַל. וְדַאי הָכִי הוּא, וְהָא קָרָא אוֹכַח עַל
תְּלַתָּא עֲבָדִין, וְאֵינוֹן חַד, וּבְאַתְרַ חַד. וְתַרִּין
כְּדַקְאֲמַרְתָּ, וְחַד דְּאִיהוּ לְאַתְעֵטְרָא בִּיהּ קְדָשָׁא

עֶבֶד רֵאשׁוֹן לְעֶבֶד שְׁנֵי יֵשׁ לוֹ
לְמַסַּר נַפְשׁוֹ עַל יְחוּד קְדָשַׁת שְׁמוֹ,
וְלִשְׁמֵי עֲצָמוֹ עֲנִי וּמַסְכְּן בְּתַפְלַת
עֻמִּידָהּ, וְלִשְׁמֵי עֲצָמוֹ בְּתוּף
חֲסִידִים בְּשׁוּמַע תְּפִלָּה. עֶבֶד
שְׁלִישִׁי לְאַחַר שְׁסִים וְסֹדֵר הַכֵּל.
לְמַדְנֵנוּ, בְּאוֹתָהּ שְׁעָה שְׁמַסְדֵּר בֵּן
אָדָם כָּל אַרְבַּעַה הַסְדוּרִים הִלְלוּ
בְּרַצוֹן הַלֵּב, נוֹחַ לְפָנֵי הַקְדוּשׁ
בְּרוּךְ הוּא וּפּוֹרֵשׁ יְמִינוֹ עֲלָיו,
בְּאוֹתוֹ עֶבֶד שְׁלִישִׁי, וְקוֹרָא עֲלָיו
וְאָמַר לוֹ עֲבָדִי אַתָּה, שְׁכַתוּב
(ישעיה מט) וַיֹּאמֶר לִי עֲבָדִי אַתָּה
יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר בְּךָ אֲתַפְּאֵר. וְדַאי
תְּפִלָּה שֶׁל אָדָם זֶה לֹא תַחֲזוֹר רִיקָם
לְעוֹלָמִים. בָּא רַבִּי אַבָּא וּנְשָׁקוּ.
אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, בָּא וְרָאֵה, שְׁנֵי
עֶבֶד מְאוֹתָם הַשְׁלֵשָׁה הֵם
שְׁכוּלִים כָּל אֵלָהּ, שְׁהָרִי
הַשְׁלִישִׁי עוֹמֵד לְחַתָּם בּוֹ חוֹתָם
לְמַעַלָּה לְשִׁים בּוֹ יַד מִימִין הַמֶּלֶךְ
וְלַהֲשַׁתַּבַּח בּוֹ. אַבְל שְׁנֵי אֵלָהּ,
רֵאשׁוֹן וְשֵׁנִי, הֵם כְּלָל הַכֵּל. וְדוּד
מְשַׁבַּח עֲצָמוֹ בְּהֵם, שְׁכַתוּב (תהלים

קטז) אָנָּה ה' כִּי אֲנִי עֶבֶדְךָ אֲנִי
עֶבֶדְךָ וְגו', שְׁאֵלוּ כוֹלָלִים כָּל
הַשְׂאָר. שְׁלִישִׁי בְּךָ עוֹמֵד לְגַאֵל
אוֹתִי, שְׁכַתוּב הוֹשַׁע עֲבָדְךָ אַתָּה
אֱלֹהֵי. מִי שְׁמַסְדֵּר אֶת זֶה, שְׂיֵהִיָּה
יָדוּעַ לוֹ שֶׁהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא
מְשַׁתַּבַּח בּוֹ, וְקוֹרָא עֲלָיו עֲבָדִי
אַתָּה יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר בְּךָ אֲתַפְּאֵר.
בָּא רַבִּי אַבָּא וּנְשָׁקוּ.
אָמַר רַבִּי אַבָּא, עַל זֶה קְרָאנוּ, (שם)
(ט) הַנְּחַמְדִּים מְזַהֵב וּמַפְזוּ רַב וְגו'.
כַּמְּה מְתוֹקִים דְּבָרִים עֲתִיקִים
שְׁסִדְרוּ הַרְאֵשׁוֹנִים. וְאַנְוּ,
כְּשִׁטּוּעִמִּים אוֹתָם, לֹא יְכוּלִים
לְאַכֵּל. וְדַאי זֶה כֶּף, וְהַפְּסוּק
מוֹכִיחַ עַל שְׁלֵשָׁה עֲבָדִים, וְהֵם
אֶחָד וּבְכַמּוֹם אֶחָד. וְשְׁנַיִם כְּפֵי
שְׁאֲמַרְתָּ, וְאֶחָד הוּא לְהַתְעֵטֵר בּוֹ

בְּרִיךְ הוּא, דְכַתִּיב, (ויקרא כה)

ואו הוא זמן לתפלה, משום שהם הולכים לשוטט בהרי החוף, והר נשפה, אז נפתחים חלונות אורות עליונים, ויוצאים ושורים על בתי כנסיות בראש אלו שמתפללים תפלות, ומתחלקים אורות על ראשיהם. והקדוש ברוך הוא שואל על אותו שלא נמצא שם ואומר: חבל על פלוני שהיה רגיל כאן, וכעת שהלך חשכים ועבר מלפני האורות והלך לשוטט בהרי העולם, ויצא מאותו נגה אור שמאיר ואין (לו) בו חלק, אין נגה לו, כמו שמתחלק ושורה על האחרים ששם, כמה טובות אבדו ממנו. (אין נגה לו בעת שהלך חשכים) ואלו היה שם, יבטח בשם ה' - בכלל העבד הראשון, וישען באלהיו - בסוד העבד השני.

אמר רבי שמעון, אלעזר בני, ודאי רוח נבואה שורה עליך. אמר רבי אבא, אריה בן אריה, מי יקום לפניהם כששואגים לטרף טרף? כל אריות העולם הם תקיפים, ואלה יותר מכלם. כל האריות שבעולם קשים להוצאת הטרף מפייהם, ואלו נוחים להוציא מפייהם טרף. הם טורפים טרף ונותנים לכלם. אשר הלך חשכים, אשר הלכו צריף לו לכתב! אמר רבי אלעזר, משום שהם שרויים בחבור ומיד נפרדים. הלך החבור - חשכים נפרדו. שורים בחבור ונפרדים מיד. כמו זה (יחזקאל א) רוח סערה באה, כלל של זכר ונקבה. באה והיא עוזבת אותו, מיד נפרדים.

וירא בלק וגו'. רבי אלעזר אמר, ודאי מה שאמר רבי חייא, דבר נסתר היה. אבל פתוב, (תהלים פד) גם צפור מצאה בית ודרור קן

וכרין איהו עידן לצלותא, בגין דאינון אזלי למשטטא, בטורי חשוף, והר נשפה, פדין פתיחין פוי נהורין עלאין, ונפקי ושריאן על בתי כנסיות, ברישיהון דאינון דצלאן צלותין, ומתפלגן נהורין על רישייהו. וקודשא בריך הוא שאיל, על ההוא דלא אשתכח תמן, ואמר חבל על פלניא, דהוה רגיל הכא, והשתא דהלך חשכים ואתעבר מקמי נהורין, והלך לשטטא בטוריא בעלמא, ונפק מההוא נגה נהורא דנהיר, ולית (ליה) ביה חולקא, אין נגה לו, כמה דאתפלגי ושריא על אחרנין דתמן, כמה טבין אתאבידו מניה. (אין נגה לו השתא דהלך חשכים) ואלו היה תמן, יבטח בשם יי, בכלל דעבד קדמאה. וישען באלהיו ברזא דעבד תניינא.

אמר רבי שמעון, אלעזר ברי, ודאי רוח נבואה שריא עליך. אמר רבי אבא, אריא בר אריא, מאן יקום קמיהו, כד שאגי למטרף טרפא. כל אריין דעלמא תקיפין, ואלין יתיר מכלהו. כל אריין דעלמא, קשיין לאפקא טרפא מפומיהו, ואלין נוחין לאפקא מפומיהו טרפא. אינון טרפי טרפא, ויהבי לכלא.

אשר הלך חשכים, אשר הלכו מיבעי ליה. אמר רבי אלעזר, בגין דאינון שריין בחבורא, ומיד מתפרשן. הלך חבורא, חשכים אתפרשן. שראן בחבורא, ואתפרשן מיד. כגוונא דא, (יחזקאל א) רוח סערה באה, כלל דכר ונוקבא. באה (דף קצ"ו ע"ב) והיא שבקת ליה, מיד מתפרשן.

וירא בלק וגו'. (במדבר כב) רבי אלעזר אמר, ודאי מה דאמר רבי חייא, מלה סתימא הוה. אבל פתיב, (תהלים פד) גם צפור מצאה בית ודרור קן

לָהּ וְגו'. וְכִי דוֹד הַמְלֶלֶךְ עַל צְפוֹר
בְּעוֹלָם הִיָּה אוֹמֵר דְּבַר זֶה?
אֵלֶּא כִּמוֹ שְׁשִׁנְיָנוּ כִּמְהַ חֲבִיבוֹת
הַנְּשָׁמוֹת לִפְנֵי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא.
אִם תֹּאמַר כָּל נְשָׁמוֹת הָעוֹלָם -
לֹא כִּף! אֵלֶּא אוֹתָן נְשָׁמוֹת
הַצְּדִיקִים שְׁשָׁם מְדוֹרָן אֹתוֹ,
מְדוֹרֵיהֶן לְמַעַלָּה וּמְדוֹרֵיהֶן
לְמַטָּה, וְכִף נֶאֱמַר. גַּם צְפוֹר
מְצָאָה בֵּית - אֵלוֹ רוּחוֹת
הַצְּדִיקִים.

שְׁנֵינוּ, שְׁלֹשׁ חוֹמוֹת הֵן לְגַן עֵדֶן,
וּבֵין כָּל אַחַת וְאַחַת כִּמְהַ רוּחוֹת
וּנְשָׁמוֹת מְטִילוֹת שָׁם וְנִהְנֹת
מְרִיחַ שֶׁל עֲנוּגֵי הַצְּדִיקִים
שֶׁבַפְּנֵימֵי, אִף עַל גַּב שְׁלֹא זָכוּ
לְהַפְּנֵס. אֲבָל עֲנוּג רוּחוֹת
הַצְּדִיקִים שֶׁבַפְּנֵימֵי - (ישעיה טו) עֵינַי
לֹא רָאִתָּה אֱלֹהִים וְגו'.

יְיָמֵים רְשׁוּמִים יֵשׁ בְּשָׁנָה, וְהֵם
יְמֵי נִסָּן וְיְמֵי תִשְׁרִי, שְׁאוֹתָן
רוּחוֹת מְשׁוּטָטוֹת וּפּוֹקְדוֹת מְקוּם
שְׁצָרִיף. וְאִף עַל גַּב שְׁפַעְעִמִים
רְבוֹת מְשׁוּטָטוֹת, אֲבָל יָמִים אֵלוֹ
רְשׁוּמִים הֵם וְנִרְאִים עַל גַּבֵּי
חוֹמוֹת הַגְּבֵהָ, כָּל אַחַת וְאַחַת
כִּמְרֹאָה צְפָרִים מְצַפְּצָפוֹת בְּכָל
בְּקָר וּבְקָר.

וְאוֹתוֹ צְפַצְפוּף שְׂבַח הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ
הוּא, וְתַפְלָה עַל חַיֵּי בְּנֵי אָדָם שֶׁל
הָעוֹלָם. מְשׁוּם שְׁאוֹתָם יָמִים כָּל
יִשְׂרָאֵל מִתְּעַסְקִים בְּמַצְוֹת,
וּבְמַצְוֹת רַבּוֹן הָעוֹלָם. וְאִז
בְּשִׂמְחָה נִרְאוֹת צְפָרִים
מְצַפְּצָפוֹת, וְעַל גַּבֵּי חוֹמוֹת שֶׁל
גֵּן עֵדֶן מְצַפְּצָפוֹת מְשִׁבְחוֹת
וּמוֹדוֹת וּמְתַפְּלָלוֹת עַל חַיֵּי
הָעוֹלָם הַזֶּה.

אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, אֶלְעָזָר, וְדַאי
כִּי אִמְרַתְּ שְׁדַאי אוֹתָן רוּחוֹת
שָׁם. אֲבָל מַה תֹּאמַר עַל וְדָרוֹר קָן
לָהּ? אָמַר, כִּי לְמַדְתִּי, זוֹהֵי נְשָׁמָה
קְדוּשָׁה שְׁעוֹלָה לְמַעַלָּה, וְעוֹלָה
לְמַקּוֹם טְמִיר וְגִנוּז שְׁעֵינַי לֹא

קָן לָהּ וְגו'. וְכִי דוֹד מְלֶכָא, עַל צְפָרָא בְּעֵלְמָא,
הָיָה אָמַר מְלָה דָא.

אֵלֶּא, כִּמְהַ דְּתַנִּינָן, כִּמְהַ חֲבִיבִין נְשָׁמְתִין
קָמֵי קְדָשָׁא בְּרִיף הוּא. אִי תִימָא כָּל
נְשָׁמְתִין דְּעֵלְמָא. לָאוּ הָכִי. אֵלֶּא אֵינוֹן
נְשָׁמְתֵהוֹן דְּצְדִיקֵיִיא, דְּתַמָּן מְדוֹרֵיהוֹן בְּהַדִּיהָ,
מְדוֹרֵיהוֹן לְעֵילָא, וּמְדוֹרֵיהוֹן לְתַתָּא. וְהָכִי
אִתְמַר. גַּם צְפוֹר מְצָאָה בֵּית, אֵלֵין רוּחֵיהוֹן
דְּצְדִיקֵיִיא.

תַּנִּינָן, תַּלְתַּת שׁוּרִין אֵינוֹן לְגַן עֵדֶן, וּבֵין כָּל חַד
וְחַד, כִּמְהַ רוּחִין וְנְשָׁמְתִין מְטִיִילִין
תַּמָּן, וְאִתְהַנָּן מְרִיחָא דְּעֲנוּגִין דְּצְדִיקֵיִיא דְּלָגוּ,
אִף עַל גַּב דְּלָא זָכוּ לְמִיעָאֵל. אֲבָל עֲנוּגָא
דְּרוּחֵיהוֹן דְּצְדִיקֵיִיא דְּלָגוּ, (ישעיה טו) עֵינַי לֹא
רָאִתָּה אֱלֹהִים וְגו'.

יְיָמֵין רְשִׁימִין אֵית בְּשַׁתָּא, וְאֵינוֹן יוֹמֵי נִסָּן,
יוֹמֵי תִשְׁרִי, דְּאֵינוֹן רוּחִין מְשִׁטָּן
וּפּוֹקְדוֹן לְאַתְר דְּאַצְטְרִיף. וְאִף עַל גַּב דְּזַמְנִין
סְגִיאִין מְשִׁטָּן, אֲבָל יוֹמִין אֵלֵין רְשִׁימִין
אֵינוֹן, וְאִתְחַזּוֹן עַל גַּבֵּי שׁוּרִין דְּגִנְתָּא, כָּל חַד
וְחַד כְּחִיזוּ דְּצְפָרִין מְצַפְּצָפוֹן, בְּכָל צְפָרָא
וְצְפָרָא.

וְהָיָה צְפַצְפוּפָא שְׂבַחָא דְּקוּדְשָׁא בְּרִיף הוּא,
וְצִלוֹתָא עַל חַיֵּי בְּנֵי נְשָׁא דְּהָאֵי עֵלְמָא.
בְּגִין דְּאֵלֵין יוֹמִין, יִשְׂרָאֵל כְּלָהּוּ מִתְּעַסְקִין
בְּמַצְוֹת, וּבְפּוֹקְדִין דְּמֵאֲרֵי עֵלְמָא. וּכְדִין בְּחַדוּ
אִתְחַזּוֹן צְפָרִין מְצַפְּצָפוֹן, וְעַל גַּבֵּי שׁוּרִין דְּגֵן
עֵדֶן מְצַפְּצָפוֹן מְשִׁבְחוֹן וְאוֹדוֹן וּמְצַלָּן עַל חַיֵּי
דְּהָאֵי עֵלְמָא.

אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, אֶלְעָזָר וְדַאי שְׁפִיר קְאִמְרַת,
דְּדַאי אֵינוֹן רוּחִין תַּמָּן. אֲבָל מַה תִּימָא
וְדָרוֹר קָן לָהּ. אָמַר, הָכִי אוֹלִיפְנָא, דָּא הִיא
נְשָׁמְתָא קְדִישָׁא, דְּסִלְקָא לְעֵילָא, וְסִלְקָא לְאַתְר

טמיר וגניז, דעין לא ראתה אלהים זולתך וגו'.
אמר רבי שמעון, אלעזר ודאי שפיר קאמרת,
ושפיר איהו. אבל כל דא בגן עדן
דלתתא היא, וכמה דאמרת הוא, והכי הוא
ודאי, גם צפור מצאה בית, אלין רוחין
קדישין, דזכו למיעאל ולמיפק לבתר, בגין
דמשטטן ואתחזון פחיוזו דצפורין, ואלין
רוחין מצאה בית. ודאי כל חדא וחדא אית
לון מדורין ידיעאן לגו.

ועם כל דא, פלהו נכון מהופה דחבריהו.
אינון דאית לון דרור, וחירו מפלא.
וקודשא בריה הוא אחזי לון היכלא טמירו
חדא גניז, דעין לא ראתה אלהים זולתך,
וההוא היכלא אקרי קן צפור. ומתמן
מתעטרין עטרין למשיח בזמנא דאתי, וביומין
רשימין, תלת זמנין בשתא, קדשא בריה הוא
בעי לאשתעשעא באינון צדיקיא, ואחזי לון
ההוא היכלא טמירא גניז, דלא ידעין ולא
אשתמודען ביה, פל צדיקיא דתמן.

אשר שתה אפרוחיה את מזבחותיה, אלין
אינון צדיקיא, דאשתכללו בבנין
קדישין, דזכו לתורה שבכתב, ולתורה שבפעל
פה בהאי עלמא. ואלין אקרון תרין מדבחן.
מתעטרן לקמי מלפא קדישא, דהא זכותא
דבנייהו בהאי עלמא, אגין עלייהו, ומעטרין
להו תמן. מאן רוחא זפאה לכל האי. האי
דשתה אפרוחיה, לאולפא למזבחותיה וגו'.
מפאן ולהלאה אימא מילך, דהא בלא כסופא
אתחזינא תמן.

פתח כמלקדמין רבי אלעזר ואמר, גם צפור
מצאה בית, דא יתרו. ודרור קן לה, דא
בנוי, דהו בלשפת הגזית, אולפי אורייתא,
וחתכין מלין דאורייתא בפומייהו. מצאה בית

ראתה אלהים זולתך וגו'.
אמר רבי שמעון, אלעזר, ודאי
יפה אמרת ויפה הוא, אבל כל
זה בגן עדן שלמטה הוא, וכמו
שאמרת הוא וכך זה ודאי. גם
צפור מצאה בית - אלו רוחות
קדושות שזכו להפגס ולצאת
אחר כך, משום שמשוטטות
ונראות כמראה צפורים, ואלו
רוחות מצאה בית. ודאי שלכל
אחת ואחת יש להן מדורים
ידועים בפנים.

ועם כל זה, כלם נכונים מחפת
חבריהם. אלו שיש להם דרור
וחרות מהכל. והקדוש ברוך הוא
מראה להם היכל טמיר גנוז אחד
שעין לא ראתה אלהים זולתך,
ואותו היכל נקרא קן צפור,
ומשם מתעטרים עטרות למשיח
לעתיד לבא. ובמיים רשומים,
שלש פעמים בשנה, הקדוש
ברוך הוא רוצה להשתעשע
באותם הצדיקים, ומראה להם
היכל טמיר גנוז שלא יודעים ולא
מכירים אותו כל הצדיקים ששם.
אשר שתה אפרוחיה את
מזבחותיה - אלו אותם צדיקים
שנתקנו בכנים קדושים, שזכו
לתורה שבכתב ולתורה שבפעל
פה בעולם הזה. ואלו נקראים
שני מזבחות. מתעטרים לפני
המלך הקדוש, שהרי זכות בנייהם
בעולם הזה מגנה עליהם,
ומעטרים אותם שם. מי הרוח
שזוכה לכל זה? זו ששתה
אפרוחיה, ללמד למזבחותיה וגו'.
מפאן והלאה אמר דברך, שהרי
בלי בושה אני נראה שם.

פתח כמקדם רבי אלעזר ואמר,
גם צפור מצאה בית - זה יתרו.
ודרור קן לה - זה בניו שהיו
בלשפת הגזית מלמדים תורה
וחתכים דברי תורה בפיהם. מה
זה מצאה בית? אלא בהתחלה

לְקַחוּ וְחֲנוּ בַמִּדְבָּר, לְקַחוּ מֵעַנְג
מִדְּזֵן וּמִהֶמְתִּיקוֹת שְׁשֵׁם וְחֲנוּ
בַמִּדְבָּר. כִּיֹּן שְׂרָאָה הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ
הוּא שְׁפֹסֹפֶם הִיָּה עַל הַתּוֹרָה,
מִשֶּׁף אוֹתָם מִשֵּׁם וְהַכְּנִיסָם
לְלִשְׁפַת הַגְּזִית. וְדָרוֹר קֵן לָהּ -
הַכֵּל אֶחָד. צְפוֹר דָּרוֹר הַכֵּל הוּא
אֶחָד. (שׁוֹפְטִים ד) חֶבֶר הַקִּינִי.
(שְׁמוּאֵל א-טו) וַיֹּאמֶר שְׂאוּל אֶל הַקִּינִי
וְגו'.

בֵּא וּרְאֵה מַה פְּתוּב, וַיֵּרָא בְּלָק
בֶּן צְפוֹר. וְכִי מַה שׁוֹנֵה שְׁהַזְכִּיר
שֵׁם אָבִיו מִשְׂאֵר מְלָכִים? אֵלֹא
יִתְרוֹ נִמְשָׁף וְנִעְבֵּר מֵעֲבוּדָה זָרָה,
וּבֵא לְדַבֵּק בִּישְׂרָאֵל הוּא וּבְנָיו,
וְכֹל הָעוֹלָם נָדוּ אוֹתוֹ וְרָדְפוּ
אֶחָדֵיו.

בְּלָק מִבְּנֵי בְנֵי הַיָּה, וְעֵבֶר מִדְּרָף
אָבִיו. כִּיֹּן שְׂרָאוּ זְקֵנֵי מוֹאָב וְזְקֵנֵי
מִדְּזֵן, שְׁהִיוּ יַחַד בְּאַחֲוָה שְׁלֵהֶם
בְּעֲבוּדָה זָרָה בַחֲלָק שְׁלֵהֶם,
שִׁיתְרוּ וּבְנָיו נִדְבְּקוּ בַשְּׂכִינָה זֹהָ
נִמְשָׁף מֵהֶם, בָּאוּ וְהִמְלִיכוּהוּ
עֲלֵיהֶם בְּשַׁעָה זֹו, שְׁכָתוּב וּבְלָק
בֶּן צְפוֹר מְלָךְ לְמוֹאָב בְּעַת הַהִיא.
בְּאוֹתָהּ עַת הִיָּה מְלָךְ, מַה שְּׁלֵא
הִיָּה מִקֶּדֶם. וְעַל זֶה פְּתוּב בֶּן
צְפוֹר, מַה שְּׁלֵא רְאוּי לְעֲשׂוֹת כְּךָ.
וַיֵּרָא בְּלָק, וַיִּשְׁמַע הִיָּה צְרִיף לוֹ
לְכַתּוּב! מַה זֶה וַיֵּרָא? רְאִיָּה רְאָה,
וַיִּדַע שְׁעַתִּיד הוּא לִפְלַ בִּיָּדֵי
יִשְׂרָאֵל, וַיִּשְׂרָאֵל יִפְלוּ בְיָדוֹ
בְּהַתְחַלָּה, וְאַחַר כְּךָ הוּא בִּיָּדֵי
יִשְׂרָאֵל. וַיֵּרָא בְּלָק בֶּן צְפוֹר.

רְבִי אַבְא פְתַח, (שִׁיר הַשִּׁירִים א) אִם לֹא תִדְעֵי לָךְ
הִיָּפָה בְּנָשִׁים צְאִי לָךְ בְּעַקְבֵי הַצֹּאֵן.
כְּנִישְׁתָּא דִישְׂרָאֵל אִמְרַת לְגַבִּי מְלָכָא עֲלָאָה.
כְּנִישְׁתָּא דִישְׂרָאֵל, מַהוּ כְּנִישְׁתָּא. דָּא אִיהוּ
עֲצָרַת, כְּנִישׁוּ. כְּמַה דָּאֵת אָמַר, (בַּמִּדְבָּר י) מְאֹסָף
לְכֹל הַמְחַנּוֹת. מֵאֵן דְּכָנִישׁ לְכֹל מִשְׂרִיָּין עֲלָאִין
לְגַבִּיָּה.

מַהוּ. אֵלֹא בְּקִדְמִיתָא נְטִלוּ וְשָׂאוּ בַמִּדְבָּרָא,
נְטִלוּ מֵעַנְוִגָא דְּמִדְּזֵן, וּמִמְתִּיקוֹ דְּתַמְזֵן, וְשָׂרוּ
בַמִּדְבָּרָא. כִּיֹּן דְּחֻמָּא קִדְשָׁא בְּרִיף הוּא, דְּעַל
אוֹרִייתָא הָוָה כְּסוּפָא דְּלַהוֹן, מְשִׁיף לוֹן מִתַּמְזֵן,
וְאֵעִיל לוֹן לְלִשְׁפַת הַגְּזִית. וְדָרוֹר קֵן לָהּ, פְּלֵא
חַד. צְפוֹר דָּרוֹר פְּלֵא אִיהוּ חַד. (שׁוֹפְטִים ד) חֶבֶר
הַקִּינִי. (שְׁמוּאֵל א טו) וַיֹּאמֶר שְׂאוּל אֶל הַקִּינִי וְגו'.

הָא חֲזִי, מַה כְּתִיב, וַיֵּרָא בְּלָק בֶּן צְפוֹר. וְכִי
מֵאִי שְׂנֵא דְּאִדְפִּיר שְׂמָא דְּאָבוּי מִשְׂאֵר
מְלָכִין. אֵלֹא יִתְרוֹ אֶתְמִשְׁף וְאֶתְעֵבֶר מֵעֲבוּדָה
זָרָה, וְאֶתָּא לְאֶתְדַבְּקָא בִישְׂרָאֵל, הוּא וּבְנָיו,
וְכֹל עֲלָמָא נְדוּהוּ (דף קצ"ז ע"א) וְרָדְפוּ אֶבְתְּרִיָּה.
בְּלָק מִבְּנֵי בְנֵי הַיָּה, וְאֶתְעֵבֶר מִמְּאִרְחָא דְּאָבוּי,
כִּיֹּן דְּחֻמוֹ סְבִי מוֹאָב וְסְבִי מִדְּזֵן, דִּהוּ
בְּהַדִּי הַדִּי בְּאַחֲוָה דְּלַהוֹן בְּעֲבוּדָה זָרָה,
בְּחוּלְקָא דְּלַהוֹן, דִּיתְרוֹ וּבְנָיו אֶתְדַבְּקוּ
בַשְּׂכִינְתָּא, וְדָא אֶתְמִשְׁף מִנְהוֹן. אֶתָּו
וְאֶמְלָכוּהוּ עֲלֵיָּהוּ בְּהֵאִי שְׁעַתָּא, דְּכְתִיב וּבְלָק
בֶּן צְפוֹר מְלָךְ לְמוֹאָב בְּעַת הַהִיא. בְּעַת הַהִיא
הָוָה מְלָךְ, מַה דְּלֹא הָוָה מִקֶּדֶם דְּנָא. וְעַל
דָּא כְּתִיב בֶּן צְפוֹר, מַה דְּלֹא אֶתְחֲזִי לְמַעַבְד
הַכִּי. וַיֵּרָא בְּלָק, וַיִּשְׁמַע מִיבְעֵי לֵיָּה, מַהוּ וַיֵּרָא.
רְאִיָּה חֻמָּא, וַיִּדַע דְּזִמִּין הוּא לְמִנְפַל בִּידָא
דִישְׂרָאֵל, וַיִּשְׂרָאֵל לְמִנְפַל בִּידוּי בְּקִדְמִיתָא,
וּלְבַתֵּר אִיהוּ בִּידָא דִישְׂרָאֵל, וַיֵּרָא בְּלָק בֶּן
צְפוֹר.

רְבִי אַבְא פְתַח, (שִׁיר הַשִּׁירִים א) אִם לֹא תִדְעֵי לָךְ
הִיָּפָה בְּנָשִׁים צְאִי לָךְ בְּעַקְבֵי הַצֹּאֵן.
כְּנִישְׁתָּא דִישְׂרָאֵל אִמְרַת לְגַבִּי מְלָכָא עֲלָאָה.
כְּנִישְׁתָּא דִישְׂרָאֵל, מַהוּ כְּנִישְׁתָּא. דָּא אִיהוּ
עֲצָרַת, כְּנִישׁוּ. כְּמַה דָּאֵת אָמַר, (בַּמִּדְבָּר י) מְאֹסָף
לְכֹל הַמְחַנּוֹת. מֵאֵן דְּכָנִישׁ לְכֹל מִשְׂרִיָּין עֲלָאִין
לְגַבִּיָּה.

וּמְנוּ דְלִזְמַנֵּינִי נִוְקָבָא אֶקְרִי כְּנִישְׁתָּא, וְאַתְמַר
 עֲצַרְתָּ, כְּמָה דְאַתָּ אָמַר (בראשית כ) כִּי עֲצוּר
 עֲצַר יְיָ, דְנִקְיִט וְלֹא יָהִיב. הֵכִי הוּא וְדָאֵי, דְהָא
 מְגוּ מְהִימְנוּ סִגְיָא דִילָהּ, דְלֹא אֲשַׁכְּחֵן בְּהָ
 מוּמָא, (כ"א מוּחָא) יִהְיֵוּ לָהּ בְּלֹא עֲפוּבָא כְּלָל.
 וְאִיְהִי כַד מְטָא לְגַבְהָ, כַּל מְאֵן דְכְּנִישְׁתָּא, עֲצַר
 וּמְעַצֵּר וּמְעַפְכַּת, דְלֹא נְחִית וְנָהִיר, אֲלֵא כְּפוּם
 טְלָא, טְפִין טְפִין, זְעִיר זְעִיר. מְאִי טַעְמָא. בְּגִין
 דְלֹא אֲשַׁתְּכַח לְתַתָּא מְהִימְנוּתָא, אֲלֵא כְּמָה
 דְאַתָּ אָמַר, (ישעיה כח) זְעִיר שָׁם זְעִיר שָׁם, זְעִיר
 זְכוּתָא, וְזְעִיר אֲנְהִירוּתָא דְטְלָא, מְדָה לְקַבֵּל
 מְדָה.

דְאַלְמָרָא תִשְׁכַּח מְהִימְנוּתָא, כְּמָה דְאַשְׁתְּכַחוּ
 בְּהָ, אֲרִיקַת בְּכַל סְטָרָא וְסְטָרָא, בְּלֹא
 עֲפוּבָא כְּלָל, וְאִיְהִי חֲדָאֵת. וְכַדִּין יְהִיבִין לָהּ
 מְתַנָּן וְנִבְזִבְזֵן סִגְיָאִין דָּא עַל דָּא, וְלֹא יְהוּן
 מְעַפְכִּין לָהּ כְּלָל. אֲבָל תַּתָּאִין אֵינוּן מְעַפְכִּין
 לוּן, וּמְעַפְכִּין לָהּ, וְכַדִּין אִיְהִי עֲצַרְתָּ. עֲצוּר
 עֲצַר יְיָ וְדָאֵי, כְּבִיכּוּל, יְהִיב תְּמַצִּית, וְלֹא יִתִּיר.
 זְעַם כַּל דָּא כְּאִימָא יְהִיבֵת לְבַנִּין בְּטְמִירוּ, דְלֹא
 יִדְעִין בְּהָ, הֵכִי עֲבִידֵת לוּן לְבַנְהָא יִשְׂרָאֵל.
 וְאוּלִּיפְנָא מְגוּ בּוּצִינָא קְדִישָׁא, דְבִשְׁעַתָּא
 דְאִיְהִי סְלִיקַת לְמִנְקֻט עֲנוּגִין וְכְסוּפִין, וּמוּמָא
 אֲשַׁתְּכַח בְּהוּ בִישְׂרָאֵל לְתַתָּא, כְּדִין מְטִי לְגַבְהָ
 טְפָה דְחֲרָדֵל וּמְיָד אַעֲדִיאַת, וְיִתִּיבֵת עֲלָהּ יוּמִין
 בְּמַנְיָן. וְכַדִּין יִדְעִין לְעִילָא, דְמוּמָא בְּהוּ
 בִישְׂרָאֵל.

וְאַתְעַר שְׂמָאלָא מְיָד, וּמְשִׁיף חוּטָא לְתַתָּא.
 (בראשית כז) וּתְכַהֲיִן עֵינָיו מֵרְאוֹת, מָה
 דְהוּ מְסַתְּפֵל בְּעֵין שְׁפִירוּ, בְּכִלְלָא דְאַבְרָהָם,
 בְּלֹא דִינָא כְּלָל, כְּדִין וּתְכַהֲיִן עֵינָיו מֵרְאוֹת,
 מֵרְאוֹת וְדָאֵי, מְלֵאסְתְּפֵלָא בְּכִלְלָא דְרַחֲמָנוּ.
 כְּדִין אַתְעַרוּ דְסְמָא"ל בְּקַל תְּקִיף, לְאַתְעַרָא עַל עֲלָמָא. כְּמָה דְאַתָּ אָמַר

וּמְתוּךְ שְׁלַפְעָמִים הַשְׂכִּינָה
 נִקְרָאת נִקְבָה, וְנֵאמַר עֲצַרְתָּ, כְּמוֹ
 שְׁנֵאמַר (בראשית כ) כִּי עֲצוּר עֲצַר
 ה', שְׁמַחֲזִיק וְלֹא נוֹתֵן - כִּף זֶה
 וְדָאֵי, שְׁהָרִי מְתוּךְ אַמוּנָה רַבָּה
 שְׁלָה שְׁלֹא נִמְצָא בְּהָ מוּם (מח),
 נוֹתְנִים לָהּ לְלֹא עֲפוּבָא כְּלָל. וְהִיא,
 כְּשַׁבְּאָה אֵלֶיהָ, כַּל מָה שְׁכוּבְסָת
 עֲצַר וּמְעַצֵּר וּמְעַפְכַּת, שְׁלֹא יוֹרֵד
 וּמְאִיר אֲלֵא כְּפִי הַטֵּל, טְפִין טְפִין,
 מְעַט מְעַט. מָה הַטְעַם? מְשׁוּם
 שְׁלֹא נִמְצָאת לְמִטְשָׁה אַמוּנָה, אֲלֵא
 כְּמוֹ שְׁנֵאמַר (ישעיה כח) זְעִיר שָׁם
 זְעִיר שָׁם. זְכוּת קֻטְנָה וְהָאֵרַת טֵל
 קֻטְנָה, מְדָה כְּנִגְדֵּי מְדָה.

שְׂאֲלָמָרָא תְּמַצָּא אַמוּנָה כְּמוֹ
 שְׁנִמְצָאוּ בְּהָ, הִיא מְרַקְנַת בְּכַל
 צַד וְצַד לְלֹא עֲפוּבָא כְּלָל, וְהִיא
 שְׁמַחָה. וְאֵז נוֹתְנִים לָהּ מְתַנּוֹת
 וְאוּצְרוֹת רַבִּים זֶה עַל זֶה, וְלֹא
 יַעֲכּוּ אוֹתָהּ כְּלָל. אֲבָל
 הַתְּחַתּוּנִים מְעַפְכִּים אוֹתָם
 וּמְעַפְכִּים אוֹתָהּ, וְאֵז הִיא עֲצַרְתָּ.
 עֲצוּר עֲצַר ה' וְדָאֵי. כְּבִיכּוּל נוֹתֵן
 תְּמַצִּית, וְלֹא יוֹתֵר.

זְעַם כַּל זֶה, כְּמוֹ אִמָּא נוֹתְנַת
 לְבָנִים בְּסַתֵּר שְׁלֹא יוֹדְעִים עֲלֶיהָ,
 כִּף הִיא עוֹשֶׂה לְבַנְיָה יִשְׂרָאֵל.
 וְלְמַדְנֵוּ מְתוּךְ מְנוּרָה הַקְדוּשָׁה,
 שְׁבִשְׁעָה שְׁהִיא עוֹלָה לְקַחַת
 עֲנוּגִים וְכְסוּפִים וְנִמְצָא מוּם
 בִישְׂרָאֵל לְמִטְשָׁה, אֵז מְגִיעָה אֵלֶיהָ
 טְפַת חֲרָדֵל וּמְיָד נִפְרָדֵת, וְיוֹשְׁבַת
 עֲלֶיהָ יָמִים בְּמַנְיָן, וְאֵז יוֹדְעִים
 לְמַעֲלָה שְׁהַמוּם בִישְׂרָאֵל.

וּמְתַעוּרֵר הַשְּׂמָאל מְיָד, וּמוֹשֵׁף
 חוּט לְמִטְשָׁה. (בראשית כז) וּתְכַהֲיִן
 עֵינָיו מֵרְאוֹת, מָה שְׁהִיא מְסַתְּפֵל
 בְּעֵין יְפָה בְּכִלְלָא אַבְרָהָם כְּלִי דִין
 כְּלָל, אֵז וּתְכַהֲיִן עֵינָיו מֵרְאוֹת,
 מֵרְאוֹת בּוּדָאֵי מְלֵאסְתְּפֵל בְּכִלְלָא
 שְׁל רַחֲמָנוּת. אֵז הַתְּעוּרָרוֹת

כְּדִין אַתְעַרוּ דְסְמָא"ל בְּקַל תְּקִיף, לְאַתְעַרָא עַל עֲלָמָא. כְּמָה דְאַתָּ אָמַר

סמא"ל בקול תקיף להתעורר על העולם, כמו שנאמר ויקרא את עשו בנו הגדול וגו'. גדול הוא לגבי מחנות הצד האחר, הוא גדול, ומנהיג לכל ספינות הים שמערערים ברוח רעה, להטביעם בעמק הים באותן מצולות ים שלו.

ובשהקדוש ברוך הוא ברחמנותו, אז כל חטאי וכל עונות ישראל נותן לו, והוא מטיל אותם למצולות ים. כל מחנותיו נקראים מצולות ים, והם לוקחים אותם ומשוטטים בהם בכל שאר העמים. וכי חטאי ישראל ועונותיהם זורקים ומחלקים לעם שלהם? אלא הם מצפים ומחכים למתנות שלמעלה כמו כלבים ליד השלחן. וכשהקדוש ברוך הוא לוקח כל חטאי ישראל וזורק עליהם, פלם חושבים שמתנות ואוצרות שהוא רוצה לתת לישראל העביר אותם מהם ונתן להם, ומיד פלם כאחד זורקים (ומראה וזורקים) אותם על שאר העמים.

בא וראה, פנסת ישראל היא אומרת בתחלה (בגלות), (שיר השירים א) שחורה אני ונאנה. מקטינה עצמה ליד המלך העליון. ואז שואלת ממנו ואומרת, (שם) הגידה לי שאהבה נפשי איכה תרעה איכה תרביץ בצרהים. למה שתי פעמים איכה איכה? אלא היא רומזת על שני חרפנות של שני בתי המקדש, שקוראים הפל איכה איכה. איכה תרעה - בחרפן בית ראשון. איכה תרביץ - בחרפן בית שני. ועל זה פעמים איכה איכה.

תרעה, תרביץ, לא זה כזה. גלות בכל שהיא זמן מועט, קורא בה תרעה. ועל גלות אדום שהיא לעד תרעה, תרביץ - ירעה הנה לו

ויקרא את עשו בנו הגדול וגו'. גדול איהו לגבי משריין דסטרא אחרא, איהו גדול, ונהיג לכל ארביין דימא, דערטרון ברוחא בישא, לאטבעא לון בעומקא דימא, באינון מצולות ים דיליה.

וכד קדשא בריך הוא הוא ברחמנו, כדין כל חטאין וכל חובין דישראל, יהיב ליה, ואיהו אטיל לון למצולות ים. כל משריין דיליה מצולות ים אקרון, ואינון נטלי לון, ומשטטי בהון לכל שאר עמין. וכי חטאין דישראל, וחובין דלהון, זרקין ומתפלגין לעמא דלהון. אלא, אינון מחכאן ומצפאן למתנן דלעילא, ככלבי לקמי פתורא. וכד קדשא בריך הוא נטיל כל חוביהו דישראל, וזריק עלייהו, פלהו חשבי דמתנן ונבזבזן דאיהו בעא למיהב לישראל, דאעבר מנייהו, ויהב לון. ומיד פלהו כחדא זרקין (ס"א וס"ב וס"ג) לון על שאר עמין.

תא חזי, פנישתא דישראל, איהי אמרת בקדמיתא, (ס"א בגלותא) (שיר השירים א) שחורה אני ונאנה, אזעירת גרמה לקמי מלפא עלאה. וכדין שאילת מניה ואמרת, (שיר השירים א) הגידה לי שאהבה נפשי איכה תרעה איכה תרביץ בצרהים. תרין זמנין איכה איכה אמאי. אלא איהי רמיזא על תרין חרפנין, דתרין מקדשין. דקראן פלא איכה איכה. איכה תרעה, בחרפן בית ראשון. איכה תרביץ, בחרפן בית שני. ועל דא תרין זמנין איכה איכה.

תרעה תרביץ, לאו דא כדא. גלותא דבבל, דאיהי זמן זעיר, קארי ביה תרעה. ועל גלותא דאדום, דאיהו זמן סגוי, קארי ביה תרביץ. ועל דא תרין זמנין איכה איכה. ותו לזמן מרבה, קורא בה תרביץ. ועל זה פעמים איכה איכה.

לכתב! ירביץ היה לו לכתב! גם כן, שהרי על ישראל היא אמרה. אלא היא אמרה על עצמה: איכה תרעה בלתי לבניה בגלות כשיהיו בין שאר העמים? איכה תרביץ בצְהָרִים, איך תטיף עליהם טל ומים תוף חמימות הצְהָרִים?

שְׁלֵמָה אֶהְיֶה כְּעֶטְיָה. בשעה שישׂרָאֵל קוראים מתוף צרה ורחק שלֵהָם, ושׂאָר העמים מחרפים ומגדפים אותם: מתי תצאו מהגלות? איך אלהיכם אינו עושה לכם נסים? (והם ממציאים עצמם ואומרים, כה תרעה אותו בנימים הראשונים, כה תרביץ במים הקדושים לצנן החמימות של רשפים ושלֵהבות שלֵהָם. והם משבחים כל זה) והם משבחים לקדוש־ברוך־הוא ומודים לו עם כל הצער ואריכות הגלות, ואומרים, כה תרעה אותו בנימים הראשונים, כה תרביץ עמנו בגלות ותגאל אותנו לזמן האחרון. כל זה שבח ואמונה שמתאים להם לישראל) וְאֵנִי יוֹשֵׁב כְּעֶטְיָה וְלֹא יָכוֹל לַעֲשׂוֹת לָהֶם נְסִים וְלַתַּת לָהֶם נְקָמוֹת. הוא משיב לה: אם לא תדעי לך היפה בנשים. פסוק זה כן צריך לכתבו: אם לא תדעי היפה בנשים. למה לך? אלא, אם לא תדעי לך - לחזק עצמך בגלות ולהגביר כח להגן על בניך - צאי לך, צאי לך להתחזק בעקבי הצאן. אותם תינוקות של בית רבן שלומדים תורה.

ורעי את גדיתך - אלו (שעיה כח) עתיקי משדים שמסתלקים מהעולם ונמשכים לבית הישיבה העליונה, שהיא על משכנות הרעים. על דוקא. במשכנות הרועים לא כתוב, אלא על משכנות הרעים, זה ישיבת מטטרו"ן ששם כל החזקים ותינוקות העולם ומנהיגי התורה בעולם הזה באסור והתר, בכל מה שצריכים בני העולם, שהרי עקבי הצאן אותם תינוקות שאמרנו.

תְרַעַה תְרַבִּיץ, יְרַעַה מִיבְעֵי לִיָּהּ, יְרַבִּיץ מִיבְעֵי לִיָּהּ אוֹף הָכִי, דְהָא עַל יִשְׂרָאֵל אָמַרְתָּ. אָלֹא אִיְהִי אָמַרְתָּ עַל נַפְשָׁה אִיכָּה תְרַעַה כְּלַתְךָ לְבִנְיָהּ בְּגִלוּתָא, דִּיהוּן בֵּין שׂאָר עַמִּין. אִיכָּה תְרַבִּיץ בְּצְהָרִים, הִיךְ תַּטִּיף אִיְהִי עַלִּיהוּ טַלִּין וּמִיִּין, גּוֹ חֲמִימוֹ דְצְהָרִים.

שְׁלֵמָה אֶהְיֶה כְּעֶטְיָה, בְּשַׁעֲתָא דִּישְׂרָאֵל קָרָאן מִגּוֹ עָאקוּ, דְחִיקוּ דְלַהוּן, וּשׂאָר עַמִּין (דף קצ"ז ע"ב) מְחַרְפִּין וּמְגַדְפִּין לוֹן, אִימְתִי תַפְקוּן מִן גְּלוּתָא. אֶלְהֶכוּן הִיךְ לֹא עֲבִיד לְכוּן נְסִין. (ואינו משבחן גרמיהו ואמרי כה תרעי לון ביומין קדמאין. כה תרביץ במיין קדישין לצננא חמימו דרשפין ושלֵהובין דילהון. ואינו משבחא כל דא) (נ"א ואינו משבחן לקודשא בריך הוא ואודן ליה עם כל צערא וארכו דגלותא ואמרי כה תרעי לון ביומין קדמאין כה תרביץ עמנא בגלותא ופרוק לנא לזמנא בתראה כל דא שבחא ומיהמנותא תאיבין לון לישראל) וְאֵנִי יוֹשֵׁב כְּעֶטְיָה, וְלֹא יָכִילַת לְמַעַבְדַּד לִוּן נְסִין, וְלִמְיָהּ לִוּן נוֹקְמִין. אִיְהוּ אֶתִּיב לְגַבְיָהּ, אִם לֹא תְדַעִי לָךְ הִיפָּה בְנָשִׁים. הַאי קָרָא הָכִי מִיבְעֵי לִיָּהּ, אִם לֹא תְדַעִי הִיפָּה בְנָשִׁים. לָךְ אִמְאִי. אָלֹא אִם לֹא תְדַעִי לָךְ: לְאַתְקַפָּא גְרַמְךָ בְּגִלוּתָא, וְלְאַתְקַפָּא חִילָא, לְאַגְנָא עַל בְּנֵךְ. צְאִי לָךְ, צְאִי לָךְ לְאַתְקַפָּא בְּעַקְבֵי הַצֶּאֱן. אִינּוּן תִּינוּקוֹת דְּבֵי רַבָּן, דְּאוּלְפֵי תוֹרָה.

ורעי את גדיותך, אלין עתיקי משדים, דקא מסתלקי מעלמא ואתמשכן לבי מתיבתא עלאה, דאיהי על משכנות הרועים, על דייקא, במשכנות הרועים לא כתיב, אלא על משכנות הרועים, דא מתיבתא דמטטרו"ן, דתמן כל תקיפין וינוקין דעלמא, ומנהיגי אורייתא בהאי עלמא באיסור והיתר, בכל מה דאצטריכו בני עלמא, דהא עקבי הצאן אינון תינוקות פדאמרן.

אמר רבי אלעזר, עקבי הצאן, אינון תלמידי אלו תלמידי בית רב שאחר כך באים בעולם ומוצאים תורה בדרך ישראל ודרך פתוחה, ועל זה הם מחדשים דברים עתיקים בכל יום, ושורה עליהם השכינה ומקשיבה לדבריהם, כמו שנאמר (מלאכי א) ויקשב ה' וישמע. אמר רבי אבא, כך זה בודאי, והפל דבר אחד.

דבר אחר אם לא תדעי לך - לך למה? אלא בכל מקום שישאל בגלות, היא עמם בגלות, ועל זה כתוב לך, וכתוב (ישעיה סג) בכל צרתם לו צר, וזהו לך. היפה בנשים, היא אמרה שהיא שחורה, כמו שנאמר (שיר השירים א) שחורה אני, והוא אמר אליה: יפה את, נאה, היפה בנשים, נאה על כל הדרגות, וכתוב (שם ו) יפה את רעיתי.

דבר אחר היפה בנשים - טובה בטובות. שעושה טובות לבניה בטמירות בצורה גנוזה. והקדוש ברוך הוא הרבה טוב עלי, כל מה שהיא עושה לבניה בצורה טמירה וגנוזה, אף על גב שהמעשים לא כשרים. מפאן שראוי לאבא כשאמא מרחמת על הבנים וטוב לו כל מה שעושה לבניה רחמים בנסתר, אף על גב שמעשיו לא כשרים. אמר רבי אבא, תמהני על מה שכתוב (דברים כא) פי יהיה לאיש בן סורר ומורה וגו', ותפשו בו אביו ואמו וגו'. ושנינו שבאותה שעה אמר הקדוש ברוך הוא למשה כתב. אמר לו משה, רבון העולם, תעזב את זה, יש אב שיעשה כך לבנו? ומשה מרחיק היה לראות בחכמה כל מה שעתידי הקדוש ברוך הוא לבני

אמר רבי אלעזר, עקבי הצאן, אינון תלמידי דבי רב, דקא אתיין לבתר בעלמא, ואשפחן אורייתא בארץ מישר, ואורחא פתיחא, ועל דא אינון מחדשין מלין עתיקין בכל יומא, ושכינתא שרייא עליהו, וציייתא למליהון, כמה דאת אמר (מלאכי ג) ויקשב יי וישמע. אמר רבי אבא, הכי הוא ודאי, וכלא חד מלה.

דבר אחר אם לא תדעי לך. לך למה. אלא בכל אתר דישאל בגלותא, איהי עמהון בגלותא. ועל דא פתיב לך, וכתוב (ישעיה סג) בכל צרתם לו צר. ודא הוא לך. היפה בנשים, איהי אמרת דאיהי אופקמתא, כמה דאת אמר (שיר השירים א) שחורה אני. ואיהו אמר לגבה, יפה את, שפירתא, היפה בנשים, שפירתא איהי על כל דרגין, וכתוב (שיר השירים א) יפה את רעיתי.

דבר אחר היפה בנשים, טבתא בטיבו. דעבידת טיבו לבנהא, בטמירו בגניזו. וקודשא בריך הוא סגי טב עליה, כל מה דעבידת לבנהא בטמירו בגניזו, אף על גב דלא מכשרן עובדין. מפאן דאתחזי לאבא כד אמא רחמא על בנין ותאיב עליה כל מה דעבידת לבנהא רחמין בטמירו אף על גב דלא מכשרן עובדוי.

אמר רבי אבא, תוהנא על ההוא דכתיב, (דברים כא) פי יהיה לאיש בן סורר ומורה וגו', ותפשו בו אביו ואמו וגו', ותניין, דבההיא שעתא אמר קדשא בריך הוא למשה כתוב. אמר ליה משה, מאריה דעלמא, שביק דא, אית אבא דעביד פדין לבריה. ומשה מרחיק הוה חמי בחכמתא, כל מה דזמין קדשא בריך הוא לבני ישראל. אמר, מאריה דעלמא, שבוק

מלה דא. אמר ליה קדשא

לְיִשְׂרָאֵל. אָמַר, רַבּוֹן הַעוֹלָם, תַּעֲזֹב דְבַר זֶה. אָמַר לוֹ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְמֹשֶׁה, אֲנִי רוֹאֶה מַה שְּׂאֵתָה אֹמֵר. כָּתַב וְקָבַל שְׂכָר. אֵתָה יוֹדֵעַ, וְאֲנִי יוֹדֵעַ יוֹתֵר. מַה שְּׂאֵתָה רוֹאֶה, עָלַי אוֹתוֹ מַעֲשֵׂה. דַּרְשׁ הַמֶּקְרָא וְתִמְצָא.

בְּאוֹתָהּ שְׁעָה רָמַז לְיוֹפְיָא"ל, רַבּוֹן הַתּוֹרָה, אָמַר לְמֹשֶׁה: אֲנִי דַרְשֵׁתִי פְסוּק זֶה. כְּתוּב כִּי יִהְיֶה לְאִישׁ - זֶה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, שְׂכָתוֹב (שְׁמוֹת טו) ה' אִישׁ מִלְחָמָה. בֶּן - זֶה יִשְׂרָאֵל. סוֹרֵר וּמוֹרֵה - שְׂכָתוֹב (הוֹשֵׁעַ ד) כִּי כִפְרָה סוֹרֵר סוֹרֵר יִשְׂרָאֵל. אֵינְנוּ שׁוֹמְעֵי וּבָקוּל אֲמוֹ - זֶה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא וּכְנֻסֵת יִשְׂרָאֵל. וְיִסְרוּ אוֹתוֹ, שְׂכָתוֹב (מַלְכִים ב-ז) וְיַעֲד ה' בְּיִשְׂרָאֵל וּבִיהוּדָה בְּיַד כָּל נְבִיאֵי כָל חוּזָה וְגוֹ'. וְלֹא שָׁמַע אֲלֵיהֶם, שְׂכָתוֹב וְלֹא יִשְׁמְעוּ אֶל ה' וְגוֹ'. וְתַפְשׁוּ בוֹ אֲבִיו וְאֲמוֹ - בְּדַעַת אַחַת, בְּהִסְכָּמָה אַחַת.

וְהוֹצִיאוּ אוֹתוֹ אֶל זַקְנֵי עִירוֹ וְאָל שְׁעַר מְקוֹמוֹ. אֶל זַקְנֵי עִירוֹ? אֶל זַקְנֵי עִירָם וְאֶל שְׁעַר מְקוֹמָם הִיָּה צָרִיף לוֹ לְכַתּוּב! מַה זֶה אֶל זַקְנֵי עִירוֹ, וְאֶל שְׁעַר מְקוֹמוֹ? אֵלָּא, אֶל זַקְנֵי עִירוֹ - זֶה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא. וְאֶל שְׁעַר מְקוֹמוֹ - זוֹ כְּנֻסֵת יִשְׂרָאֵל. זַקְנֵי עִירוֹ - אֵלּוֹ יָמִים רַאשׁוֹנִים, יָמִים עֵתִיקִי (סב) הַכֹּל. שְׁעַר מְקוֹמוֹ - זֶה מוֹסֵף שְׁבֵת.

וְעַם כָּל זֶה, אַף עַל גַּב שְׁפָלָם יוֹדְעִים, דִּין לְמַעֲלָה הוּא, מִשׁוּם שְׁבִית דִּין שֶׁל אֲמָא קְרוֹבִים הֵם לְיִשְׂרָאֵל וְאוֹחֲזִים בָּהֶם, וְכָל קְרוֹב לֹא דָן דִּין לְקְרוֹבִים (לְקְרוֹבִי), וּפְסוּל הוּא לְדִין. בְּתַחֲלָה מַה כְּתוּב? אֶל זַקְנֵי עִירוֹ וְאֶל שְׁעַר מְקוֹמוֹ. פִּינּוֹן שְׂרָאָה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא שְׁהֵם קְרוֹבִים, מִיָּד סָלַק הַדִּין מִשְׁעַר מְקוֹמוֹ. מַה כְּתוּב אַחֲרָיו? וְאָמְרוּ אֶל זַקְנֵי עִירוֹ, לְחוּד. וְאֶל שְׁעַר

בְּרִיף הוּא לְמֹשֶׁה, חֲמִינָא מַה דְאַתָּה אָמַר, כְּתוּב וְקָבַל אֲגָרָא. אֵת יְדַעַת וְאֲנָא יוֹדַע יַתִּיר. מַה דְאַתָּה חֲמִי, עָלַי הֵהוּא עוֹבְדָא. דְרוּשׁ קָרָא וְתַשְׁפַּח.

בְּהוּא שְׁעֵתָא רָמַז לִיה לְיוֹפְיָא"ל, רַבּוֹן דְאוֹרֵייתָא, אָמַר לְמֹשֶׁה, אֲנָא דְרִישְׁנָא לְהֵאִי קָרָא. כְּתִיב כִּי יִהְיֶה לְאִישׁ, דָּא קְדָשָׁא בְּרִיף הוּא, דְכְתִיב, (שְׁמוֹת טו) יִי אִישׁ מִלְחָמָה. בֶּן, דָּא יִשְׂרָאֵל. סוֹרֵר וּמוֹרֵה, דְכְתִיב, (הוֹשֵׁעַ ד) כִּי כִפְרָה סוֹרֵר סוֹרֵר יִשְׂרָאֵל. אֵינְנוּ שׁוֹמְעֵי בְּקוֹל אֲבִיו וּבְקוֹל אֲמוֹ, דָּא קְדָשָׁא בְּרִיף הוּא וּכְנֻסֵת יִשְׂרָאֵל. וְיִסְרוּ אוֹתוֹ, דְכְתִיב, (מַלְכִים ב ז) וְיַעֲד יִי בְּיִשְׂרָאֵל וּבִיהוּדָה בְּיַד כָּל נְבִיאֵי כָל חוּזָה וְגוֹ'. וְלֹא שָׁמַע אֲלֵיהֶם, דְכְתִיב וְלֹא יִשְׁמְעוּ אֶל יִי וְגוֹ'. וְתַפְשׁוּ בוֹ אֲבִיו וְאֲמוֹ, בְּדַעַתָּא חָדָא. בְּהִסְכָּמָה חָדָא.

וְהוֹצִיאוּ אוֹתוֹ אֶל זַקְנֵי עִירוֹ וְאֶל שְׁעַר מְקוֹמוֹ. אֶל זַקְנֵי עִירוֹ, אֶל זַקְנֵי עִירָם, וְאֶל שְׁעַר מְקוֹמָם, מִיִּבְעֵי לִיה, מָאִי אֶל זַקְנֵי עִירוֹ, וְאֶל שְׁעַר מְקוֹמוֹ. אֵלָּא, אֶל זַקְנֵי עִירוֹ, דָּא קְדָשָׁא בְּרִיף הוּא, וְאֶל שְׁעַר מְקוֹמוֹ, דָּא כְּנֻסֵת יִשְׂרָאֵל. זַקְנֵי עִירוֹ, אֵלּוֹן יוֹמִין קְדָמָאִין, יוֹמִין עֵתִיקִין (כ"א סב) דְכֹלָא. שְׁעַר מְקוֹמוֹ, דָּא מוֹסֵף שְׁבֵת.

וְעַם כָּל דָּא, אַף עַל גַּב דְכֹלָא יוֹדְעִין, דִּינָא לְעֵילָא אִיהוּ, בְּגִין דְבִי דִינָא דְאֲמָא קְרִיבִין אֵינּוּן לְיִשְׂרָאֵל, וְאַחֲדִין בְּהוּ, וְכָל קְרִיב לֹא דָאִין דִּינָא לְקְרִיבִים (לְקְרִיבִי), וּפְסוּל אִיהוּ לְדִינָא. בְּקְדָמִיתָא מַה כְּתִיב, אֶל זַקְנֵי עִירוֹ וְאֶל שְׁעַר מְקוֹמוֹ, פִּינּוֹן דְחָמָא קְדָשָׁא בְּרִיף הוּא דְאֵינּוּן קְרִיבִין, מִיָּד סָלַק דִּינָא מִשְׁעַר מְקוֹמוֹ, מַה כְּתִיב בְּתַרְיָה, וְאָמְרוּ אֶל זַקְנֵי עִירוֹ (דף קצ"ז ע"א) לְחוּד. וְאֶל שְׁעַר

מקומו לא כתיב, אלא אל זקני עירו.
מקומו לא כתיב, אלא אל זקני עירו.

בגנו זה, ודאי, ולא של שאר העמים. סורה ומרה איננו שמע בקלנו. מה שונה שהרי בהתחלה לא כתיב זולל וסבא, ואחר כך כתיב זולל וסבא? אלא מי גרם להם לישראל להיות סורר ומרה לאביהם שבשמים? בגלל שהוא זולל וסבא בשאר העמים, שכתוב (תהלים קו) ויתערבו בגוים וילמדו מעשיהם, וכתוב (במדבר כה) ויאכל העם וישתחוו, שעקר ויסוד אכילה ושתיה כשעושים בשאר העמים. זה גורם להם להיות בן סורר ומרה לאביהם שבשמים.

ועל זה, ורגמהו כל אנשי עירו באבנים. אלה כל שאר העמים שהיו מקלעים אותם באבנים, וסותרים את החומות ומנתצים את המגדלים, ולא מועיל להם כלום. כיון ששמע משה, אז כתב פרשה זו.

ועם כל זה - היפה בנשים, טובה ונכבדה בנשות העולם. צאי לך בעקבי הצאן, הרי בארנו - אלו בתי פנסיות ובתי מדרשות. ורעי את גדיתיך - אלו תינוקות של בית רבן שלא טעמו טעם חטא בעולם. על משפנות הרעים - אלו מלמדי תינוקות וראשי ישיבות. דבר אחר על משפנות הרעים, חסר ו' - אותם רעים אלו מלכי האמורי שלקחו ישראל את ארצם לרעות מקניהם, ולבית מרעה נתן ישראל ארץ זו. אז שמע בלק שהארץ שהיתה חשובה כל כך, עשו ישראל קרב זה וסותרו אותה, עד ששמויה בית מרעה. אז השתדל בכל מה שהשתדל, ושתף אתו את בלעם.

וירא בלק. רבי חזקיה פתח, (ישעיה ו) כה אמר ה' שמרו משפט ועשו

מקומו לא כתיב, אלא אל זקני עירו. בנינו זה ודאי, ולא דשאר עמין. סורר ומרה איננו שמע בקלנו. מאי שנא, דהא בקדמיתא לא כתיב זולל וסבא, וזולל וסבא. אלא מאן גרים להו לישראל, למהוי סורר ומרה לגבי אבוהון דבשמיא, בגין דאיהו זולל וסבא, בשאר עמין דכתיב, (תהלים קו) ויתערבו בגוים וילמדו ממעשיהם וכתוב ויאכל העם וישתחוו, דעקרא ויסודא אכילה ושתיה, פד עבדין בשאר עמין. דא גרים לון, למהוי בן סורר ומרה, לגבי אבוהון דבשמיא.

ועל דא ורגמהו כל אנשי עירו באבנים. אלין כל שאר עמין, דהוו מקלעין להו באבנים, וסתרין שורין, ומנתצין מגדלין, ולא מהני לון כלום. כיון דשמע משה פדין, פתב פרשתא דא.

ועם כל זה היפה בנשים, טבא ויקרא בנשים דעלמא. צאי לך בעקבי הצאן, הא אוקימנא, אלין בתי פנסיות ובתי מדרשות. ורעי את גדיותיך, אלין ינוקי דבי רב, דלא טעמו טעם חובא בעלמא. על משפנות הרועים, אלין מלמדי תינוקות ורישי ישיבות. דבר אחר על משפנות הרעים, חסר ו'. אינון בישין, אלין מלכי האמורי, דנטלו ישראל ארעא דלהון, לרעיא מקניהון, ולבי מרעה ירב ישראל ארעא דא. פדין שמע בלק, דארעא דהות חשיבא כל כך, עבדו ישראל קרבא דא, וסותרו לה, עד דשוו לה בי מרעה. פדין אשתדל בכל מה דאשתדל, ושתף בהדיה לבלעם.

וירא בלק, רבי חזקיה פתח, (ישעיה נ) כה אמר ה' שמרו משפט ועשו צדקה כי קרובה

יְשׁוּעָתִי וְגו'. כִּמְהָ חֲבִיבִין יִשְׂרָאֵל קָמִי קִדְשָׁא
בְּרִיךְ הוּא, דְּאָף עַל גַּב דְּאִינוּן חָאבוּ קָמִיהָ,
וְחֲבִין קָמִיהָ בְּכָל זְמַנָּא וְזְמַנָּא, אִיהוּ עֶבֶיד לֹון
לְיִשְׂרָאֵל, זְדוּנוֹת כְּשִׁגְגוֹת.

וְהָבִי אָמַר רַב הַמְנוּנָא סָבָא, תֵּלַת בְּבֵי דִינִין,
תְּקִינוּ (ס"א רבנן) בְּסִדְרֵי מִתְנִיתָא. חֲדָא,
קְדָמִיתָא, בְּאַרְבַּע אַבוֹת נְזִיקִין הַשּׁוֹר וְכו'.
תְּנִינָא, טְלִית דְּאִשְׁתַּכַּח. תְּלִיתָא, שׁוֹתְפִין
וְרָזָא דְאַבִּידָה. מָאִי טַעְמָא. אֵלָא, קִדְשָׁא בְּרִיךְ
הוּא בְּכָל זְמַנָּא, עֶבֶיד לֹון לְיִשְׂרָאֵל זְדוּנוֹת
כְּשִׁגְגוֹת. וְאִינוּן דְּסִדְרוּ מִתְנִיתִין דְּתֵלַתָּא בְּבֵי,
הָכִי סִדְרוּ, אַרְח דְּקָרָא נְקֻטוּ, דְּכִתִּיב, (שמות כב)
עַל כָּל דְּבַר פֶּשַׁע, וְהָאִי פֶשַׁע אִיהוּ דְלָאוּ
בְּזִדוֹן, וּמֵאֵן אִיהוּ. עַל שׁוֹר, עַל חֲמוֹר, עַל
שֶׁה, דָּא בְּבָא קָמָא, דְּהִכָּא הוּא בְּאִינוּן מְלִין.
עַל שְׁלֵמָה, דָּא בְּבָא מְצִיעָא, עַל כָּל אַבְדָּה,
דָּא בְּבָא תְּלִיתָא.

דְּאַרְח קָרָא נְקֻטוּ. דְּכַד מְטָא לְבָבָא מְצִיעָא,
הָוָה אָמַר, שִׁירוּתָא דְקָא נְקֻטוּ בְּטִלִית
דָּא, אָמַי. פִּיּוֹן דְּאִשְׁתַּכַּח קָרָא, אָמַר, וְדָאִי
דָּא הִלְכָה לְמִשְׁה מְסִינִי, וּבִיָּאֵרוּ כָּל מְלִי
דְּרַבְּנָן.

בְּה אָמַר יִי, מָאִי שְׁנָא בְּכָל דּוּכְתָא דְנִבְיָאִי,
דְּכִתִּיב כֹּה אָמַר יִי, וּבְמִשְׁה לָּא כְּתִיב הָכִי.
אֵלָא, מִשְׁה דְהוֹת נְבִיאוּתִיהָ מְגוּ אִסְפַּקְלָרְיָא
דְנִהָרָא דְלַעִילָא, לָּא כְּתִיב בֵּיה כֹּה. אֲבָל שְׁאָר
נְבִיאִים, דְהוּוּ מְנַבְּאִין מְגוּ אִסְפַּקְלָרְיָא דְלָא
נִהָרָא, נְבִיאוּ מְגוּ כֹּה. (נ"א לְאִחוּזָא דְכֵלָא אִיהוּ חַד בְּלָא

פִּירוּדָא דְאָף עַל גַּב דְּאָמְרוּ וְכו', לָא אָמְרוּ אֵלָא מְגוּ כ"ה).

וְעֵתָה לְכָה נָא אָרָה לִי אֶת הָעַם הַזֶּה וְגו'. (במדבר
כב) וְעֵתָה, רַבִּי אֶלְעָזָר אָמַר, אָמַר הַהוּא
רְשַׁע, וְדָאִי שְׁעֵתָא קִיָּמָא לִי לְמַעַבְד מַה דְאַנָּא
בְּעִי. חָמָא, וְלָא חָמָא יָאוּת. חָמָא כְּמָה אֶלְפִין
כְּהָ אָמַר ה', מַה שׁוֹנָה בְּכָל מְקוּם
שֶׁל נְבִיאִים שְׁכָתוּב כֹּה אָמַר ה',
וּבְמִשְׁה לָּא כְּתוּב כֹּךְ? אֵלָא מִשְׁה
שְׁנַבּוּאָתוֹ הִיָּתָה מִתּוֹךְ אִסְפַּקְלָרְיָה
הַמְאִירָה שְׁלִמְעֵלָה, לָא כְּתוּב בּוֹ
כֹּה. אֲבָל שְׁאָר הַנְּבִיאִים שְׁהִיוּ
מִתְנַבְּאִים מִתּוֹךְ אִסְפַּקְלָרְיָה שְׁלָא
מְאִירָה, הַתְנַבְּאוּ מִתּוֹךְ כֹּה.
(לְהִרְאוּת שְׁהַבֵּל הוּא אֲחִיד לְלֵא פְרוּד, שְׁאָף עַל
גַּב שְׁאִמְרוּ וְכו', לָא אָמְרוּ אֵלָא מִתּוֹךְ כֹּה).

וְעֵתָה לְכָה נָא אָרָה לִי אֶת הָעַם הַזֶּה וְגו'. (במדבר
כב) וְעֵתָה, רַבִּי אֶלְעָזָר אָמַר, אָמַר הַהוּא
רְשַׁע, וְדָאִי שְׁעֵתָא קִיָּמָא לִי לְמַעַבְד מַה דְאַנָּא
בְּעִי. חָמָא, וְלָא חָמָא יָאוּת. חָמָא כְּמָה אֶלְפִין

כמה אלפים נופלים מישראל על ידו לזמן מועט, אמר, ודאי השעה עומדת לי, ולכן ועתה, ולא בזמן אחר.

לכה? לך הנה לו לכתב! מה זה לכה? אמר, נזרו עצמנו לאותו שמרחף בכנפיו עליהם לאותו ששמו כ"ה. ועתה לכה, נערף קרב באותו כ"ה. (ועתה לכה, כמו שנאמר (מלכים-ב ג) ועתה לשלל מואב).

אמר, עד עתה לא היה בעולם מי שיכול להם, בגלל אותו הפטרון שעומד עליהם. כעת שהשעה עומדת לנו, לכה נעשה קרב. וכל עצת אותו רשע לכ"ה היתה, שכתוב ואנכי אקרה פה. אעקר את אותה פה ממקומה. ושניהם בעצה רעה היו לכה הזו, כמו שנאמר (תהלים ב) על ה' ועל משיחו. לא ידעו שהרי אחר כך הכה הזו תעקר אותם מן העולם. כי עצום הוא ממני. וכי עד אותה שעה איפה ערכו קרב בו ונצחו אותו? באיזה מקום נפגשו בחרבם והיו גברים כגבורים להראות גבורתם? מה זה פי עצום הוא ממני? אלא אותו רשע היה חכם וראה למרחוק. ראה את דוד המלך שבא מרות המואביה גבור תקיף כאריה, ועשה קרבות תקיפים ונצח את מואב, ושם אותם פחת רגליו. אמר, עצום הוא. אותו שירש אותה גבורה, מלך אחד מהם יצא מאתנו להשמיד את מואב.

אולי אוכל נפה בו. פסוק זה כף הנה לו לומר: אולי אוכל אפה בו, או אולי נוכל נפה בו. אלא אותו רשע היה חכם. אמר, ראיתי יד אחת של אריה תקיף אחד, פרוש רגל (יד), אם אוכל עמך שנתחבר (שינוי) שניהם (ונתחבר)

נפלין מישראל על ידוי לזמן זעיר, אמר ודאי השתא שעתא קיימי לי. ובגין כף ועתה, ולא בזמנא אחרא.

לכה, לך מיבעי ליה, מאי לכה. אמר, נזדרז גרמן לההוא דרחיף בגדפוי עלייהו, לההוא דשמיה כ"ה. ועתה לכה, נגח קרבא בההוא כ"ה. (ועתה לכה כמה דאת אמר (מלכים ב' ג) ועתה לשלל מואב).

אמר, עד השתא לא היה בעלמא מאן דיכול להו, בגין ההוא פטרונא דקיימא עלייהו, השתא דשתא קיימא לן, לכה נעביד קרבא. וכל עיטא דההוא רשע לכ"ה הוה, דכתיב ואנכי אקרה כה אעקר לההוא כה מאתריה. ותרווייהו בעיטא בישא להאי כה הו, כמה דאת אמר (תהלים ב) על יי ועל משיחו, לא ידעו דהא לבתר, האי כ"ה אעקר לון מעלמא.

כי עצום הוא ממני. וכי עד ההוא שעתא אן אנחו ביה קרבא ונצחו ליה. באן אתר אערעו בחרבא דלהון, והו גברין (דף קצ"ח ע"ב) כגברין לאחזאה גבורתא דלהון. מאי פי עצום הוא ממני. אלא ההוא רשע חפים הוה, וחמי למרחיק, חמא לדוד מלפא, דאתי מרות המואביה, גיבר תקיף פאריה, ועביד קרבין תקיפין, ונצח למואב, ושוי לון תחות רגלוי. אמר עצום הוא. ההוא דירתא ההוא גבורתא, חד מלפא דלהון, מינן יפוק לשיצאה למואב. אולי אוכל נפה בו. האי קרא הכי הוה ליה למימר, אולי אוכל אפה בו. או אולי נוכל נפה בו. אלא ההוא רשע הוה חפים, אמר, חמינא ידא חדא, דחד אריא תקיפא, פריש רגלא (ידא), אי איכול עמך, דנתחבר (כ"א

תרוניא) תרווייהו (ונתחבר) ונגרע מההוא אריה ידא דא, עד לא ייתי ההוא

וַיִּגְרַע מֵאוֹתוֹ אֲרִיָּה יָד זֹו, עַד שֶׁלֹּא יָבֵא אֹתוֹ מִלֶּךְ לְעוֹלָם וְלֹא יִגְרַשׁ אֶת מוֹאֵב מִמְּקוֹמוֹ.

אָרְהָ לִי. מַה זֶה אָרְהָ לִי? אָמַר רַבִּי אֲבָא, אוֹתוֹ רָשָׁע בְּשֵׁתִי לְשׁוֹנוֹת אָמַר לְבַלְעָם. אַחַד אָמַר אָרְהָ לִי, וְאַחַד אָמַר קָבָה לִי. מַה בֵּינָן זֶה לְזֶה? אֵלֹא אָמַר לוֹ, אָרְהָ לִי עֹשִׁים וְכֹשְׁפֵי רֹאשֵׁי נְחָשִׁים, וְשִׁים אוֹתָם בְּקִדְרַת הַמְּכַשְׁפִּים. בֵּינָן שָׂרָאָה שִׁכְחוּ יוֹתֵר בְּפִי, שֶׁבַּ וְאָמַר וּלְכָה נָא קָבָה לִי.

וְאַפְיֵרוּ הָכִי, הַהוּא רָשָׁע דְּבַלְק, לֹא שֶׁבַק תְּרִשׁוּי, אֵלֹא לְקִיט כָּל זַיְנֵי עֹשְׁבִין, תְּרִשִׁי דְרִישֵׁי דְחוּיִין, וְנָטִיל קִדְרָה דְתְרִישִׁין, וְנַעֲיץ לָהּ תַּחֲוֹת אֲרַעָא אֶלְף וְחֲמֵשׁ מָאָה אַמִּין, וְגַנְיָז לָהּ לְסוּף יוֹמִין. בֵּינָן דְּאֵתָא דוֹד, כְּרֵא בְתַהוּמָא, אֶלְף וְחֲמֵשׁ מָאָה אַמִּין (עַל אֶלְף וְחֲמֵשׁ מָאָה אַמִּין), וְגַנְיָז אוֹתָהּ לְסוּף הַיָּמִים. בֵּינָן שֶׁבַא דוֹד, כְּרָה בְתַהוּם אֶלְף וְחֲמֵשׁ מָאוֹת אַמָּה, וְהוֹצִיא מִים מִהַתְהוּם וְנִסַּף עַל הַמְּזַבְחַת. בְּאוֹתָהּ שְׁעָה אָמַר, אֲנִי אֲרַחֵץ אוֹתָהּ הַקִּדְרָה. (תַּהֲלִים קח) מוֹאֵב סִיר רַחְצִי בְּיָדַי.

עַל אָדוּם אֲשַׁלִּיף נַעֲלִי. מַה זֶה אֲשַׁלִּיף נַעֲלִי? אֵלֹא גַם זֶה כֶּף הִיָּה לְמַרְחוֹק, שְׁכַתוֹב (בְּרֵאשִׁית כה) וַיֹּאמֶר עֲשׂוּ אֵל יַעֲקֹב הַלְעִיטְנִי נָא מִן הָאָדָם הָאָדָם הַזֶּה כִּי עָיַף אֲנֹכִי. הַלְעִיטְנִי, הַלְעִטָּה מִמֶּשׁ, פְּתִיחַת הַפֶּה וְהַגְרוֹן לְבַלְע. אָמַר דוֹד לְאוֹתוֹ הַבְּלָעַן מַלְעִיט הַלְעִיטִים: אֲנִי אֲזַרְק עֲלִיו נַעֲלִי לְסַתֵּם אֶת גְּרוֹנוֹ.

עַלִּי פְלִשְׁת אֲתַרְוּעַע. גַּם כֶּף זֶה לְמַרְחוֹק הַסְּתַפְלָל דוֹד, וְאָמַר: כְּנַעַן הוּא צַד רַע שֶׁל הַצַּד הָאֲחֵר הַהוּא, וּפְלִשְׁתִּים הֵם מִשָּׁם, לְצַד אַחֵר מִהַ צְרִיף? תְּרוּעָה, שְׁכַתוֹב (בַּמְדַּבֵּר י) וְכִי תִבְאוּ מִלְחָמָה בְּאַרְצְכֶם [וְגו'] וְהִרְעַתֶּם וְגו', לְשִׁבְר כַּחוֹ וְתִקְפוּ, וּמִשׁוּם כֶּף עַלִּי פְלִשְׁת אֲתַרְוּעַע. וְכֶף רֵאוּי לְהֵם.

מִלְכָּא לְעֵלְמָא, וְלֹא יִתְרַף ית מוֹאֵב מֵאַתְרֵיהּ. אָרְהָ לִי, מָאִי אָרְהָ לִי. אָמַר רַבִּי אֲבָא, הַהוּא רָשָׁע בְּתַרִּי לִישְׁנֵי קָאֲמַר לְבַלְעָם. חַד אָמַר אָרְהָ לִי, וְחַד אָמַר קָבָה לִי. מַה בֵּינָן הַאי לְהַאי. אֵלֹא אָמַר לִיָּה, אָרְהָ לִי עֹשְׁבִין וְתְרִישִׁין דְרִישֵׁי דְחוּיִין, וְשׁוּי לוֹן בְּקִדְרָה דְתְרִישִׁיא, בֵּינָן דְחִמָּא דְחִילִיָּה יִתִּיר בְּפוּמָא, תַּבּ וְאָמַר, וּלְכָה נָא קָבָה לִי.

וְאַפְיֵרוּ הָכִי, הַהוּא רָשָׁע דְּבַלְק, לֹא שֶׁבַק תְּרִשׁוּי, אֵלֹא לְקִיט כָּל זַיְנֵי עֹשְׁבִין, תְּרִשִׁי דְרִישֵׁי דְחוּיִין, וְנָטִיל קִדְרָה דְתְרִישִׁין, וְנַעֲיץ לָהּ תַּחֲוֹת אֲרַעָא אֶלְף וְחֲמֵשׁ מָאָה אַמִּין, וְגַנְיָז לָהּ לְסוּף יוֹמִין. בֵּינָן דְּאֵתָא דוֹד, כְּרֵא בְתַהוּמָא, אֶלְף וְחֲמֵשׁ מָאָה אַמִּין (עַל אֶלְף וְחֲמֵשׁ מָאָה אַמִּין), וְנָסִיף עַל מְדַבְּחָא. בְּהַהוּא שְׁעַתָּא, אָמַר, אֲנָא אֲסַחִי הִיא קִדְרָה, (תַּהֲלִים ט) מוֹאֵב סִיר רַחְצִי. סִיר רַחְצִי וְדַאי.

עַל אָדוּם אֲשַׁלִּיף נַעֲלִי, מָאִי אֲשַׁלִּיף נַעֲלִי. אֵלֹא דָא אוּף הָכִי לְמַרְחִיק הָוָה, דְכַתִּיב, (בְּרֵאשִׁית כה) וַיֹּאמֶר עֲשׂוּ אֵל יַעֲקֹב הַלְעִיטְנִי נָא מִן הָאָדָם הָאָדָם הַזֶּה כִּי עָיַף אֲנֹכִי. הַלְעִיטְנִי: הַלְעִטָּה מִמֶּשׁ, פְּתִיחוֹ דְפוּמָא וְגְרוּנָא לְמַבְלַע. אָמַר דוֹד לְהַהוּא בְּלָעַן, מְלַעַט הַלְעִיטִין, אֲנָא אֲרַמִּי עָלֶיהָ נַעֲלִי, לְמַסְתֵּם גְרוּנֵיהּ.

עַלִּי פְלִשְׁת אֲתַרְוּעַע, אוּף הָכִי דָא לְמַרְחִיק אֲסַתְכִי דוֹד, אָמַר, כְּנַעַן סְטְרָא בִישָׂא דְסְטְרָא אַחְרָא אִיהוּ, וּפְלִשְׁתִּים מִתְמָן אֵינוּן, לְסְטְרָא אַחְרָא מָה אֲצַטְרִיף. תְּרוּעָה. דְכַתִּיב, (בַּמְדַּבֵּר י) וְכִי תִבְאוּ מִלְחָמָה בְּאַרְצְכֶם וְהִרְעוּתֶם וְגו', לְתַבְרָא חִילִיָּה וְתוֹקְפִיָּה, וּבְגִין כֶּף עַלִּי פְלִשְׁת אֲתַרְוּעַע, וְהָכִי אֲתַחְזִי לוֹן.

וְעַתָּה לְכֹה נֹא אָרְה לִי אֶת הָעַם הַזֶּה כִּי עֲצוּם
הוּא מִמֶּנִּי. רַבִּי חֲזַקְיָה פִתַּח, (ישעיה יא)
וְהָיָה צֶדֶק אֲזוּר מִתְּנִי וְהָאֲמוּנָה אֲזוּר חֲלָצִי.
הַאִי קָרָא כֻּלָּא אִיהוּ חַד. מָאִי חֲדוּשָׁא אֲתָא
לְאַשְׁמוּעִינָן, דְּהָא צֶדֶק הֵיִינוּ אֲמוּנָה, וְאֲמוּנָה
הֵיִינוּ צֶדֶק. אֲזוּר מִתְּנִי, הֵיִינוּ אֲזוּר חֲלָצִי,
לֹא אֲשַׁכְּחֵן קָרָא כְּהַאִי גִוּוּנָא.

אֲלֵא לָאו צֶדֶק פְּאֲמוּנָה, וְאֵף עַל גַּב דְּכֻלָּא
חַד, וְחַד דְּרֵגָא אִיהוּ. אֲבָל בְּזַמְנָא
דְּקִיָּמָא בְּדִינָא קִשְׁיָא, וּמִקְבֵּלָא מִסְטַר
שְׁמַא לָא, בְּדִין אֲקָרִי צֶדֶק, דִּינָא מִמֶּשׁ. וְהֵיִינוּ
(ישעיה כו) כִּי כְּאֲשֶׁר מִשְׁפָּטִיךָ לְאַרְצֵן צֶדֶק לְמַדּוּ
יוֹשְׁבֵי תְּבֵל. דְּהַאִי דְּרֵגָא דְּמִשְׁפָּט, רַחֲמֵי אִיהוּ.
וְכַד אֲתַקְרִיב מִשְׁפָּט בְּצֶדֶק, בְּדִין אֲתַבְּסֵם (כֻּלָּא),
וְיִכְלִין בְּנֵי עַלְמָא, לְמַסְבֵּל דִּינָא דְּצֶדֶק.

(ועל דא צדק לאו איהו כאמונה) אמונה, בשעתא דאתחבר
בה (בדין איהו) אמת, לחדוה. וכל אנפין
נהירין, בדין אקרי אמונה. ואית וותרנותא
לכלא, וכל נשמתיין סלקין, מתחייבי בכמה
חיובין דחייבין בישין, וכיון דבפקדון סלקין
(אקדים), אהדר לון ברחמי, וחס עלייהו. וכדין
אקרי אמונה, ולית אמונה בלא אמת.

הַשְׁתָּא אֲזוּר מִתְּנִי, וְאֲזוּר חֲלָצִי. מַהוּ תְּרִין
אֲזוּרִין הָכָא. וּמִתְנִים וְחֲלָצִין אֵף עַל
גַּב דְּחַד אִינוּן, תְּרִין דְּרֵגִין אִינוּן, חַד לְעֵילָא,
וְחַד לְתַתָּא. לְעֵילָא בְּשִׁירוּתָא, אֲקָרִי מִתְנִים.
לְתַתָּא בְּסוּפָא, אֲקָרִי חֲלָצִין, כְּמַה דְּאֵת אֲמַר
(ישעיה לב) וְחַגּוּרָה עַל חֲלָצִים, בְּסוּפָא, עַל רִישׁ
יָרְכִים. כַּד אֲתַתָּא בְּצַעְרָא, מְנַתְקֵן אִינוּן
חֲלָצִים, מִרִישׁ יָרְכִין, וְשׁוֹיֵאת יְדֵהָ בְּכַאִיבָא
עַלְיָהּ.

וּבְגִין כַּד לְגַבּוּרָה וּלְקַרְבָּא, צֶדֶק אֲזוּר מִתְּנִי.
וְהַכִּי אֲצַטְרִיךְ. לְרַחֲמֵנִי וּלְטַב, אֲמוּנָה

וְעַתָּה לְכֹה נֹא אָרְה לִי אֶת הָעַם
הַזֶּה כִּי עֲצוּם הוּא מִמֶּנִּי. רַבִּי
חֲזַקְיָה פִתַּח, (ישעיה יא) וְהָיָה צֶדֶק
אֲזוּר מִתְּנִי וְהָאֲמוּנָה אֲזוּר
חֲלָצִי. פְּסוּק זֶה הַכֹּל הוּא אֶחָד.
מַה חֲדוּשׁ בָּא לְהַשְׁמִיעֵנוּ? שְׁהָרִי
צֶדֶק הֵיִנוּ אֲמוּנָה, וְאֲמוּנָה הֵיִנוּ
צֶדֶק. אֲזוּר מִתְּנִי הֵיִנוּ אֲזוּר
חֲלָצִי. וְלֹא מִצָּאֵנוּ פְּסוּק כְּמוֹ זֶה.
אֲלֵא לֹא צֶדֶק כְּמוֹ אֲמוּנָה, וְאֵף
עַל גַּב שֶׁהַכֹּל אֶחָד, וְדִרְגָּה אַחַת
הִיא. אֲבָל בְּזֶמַן שְׁעוֹמְדִים בְּדִין
קִשָּׁה וּמִקְבָּלִים מִצַּד שְׁמַא ל, אֲז
נְקָרָא צֶדֶק דִּין מִמֶּשׁ, וְהֵיִנוּ (שם כו)
כִּי כְּאֲשֶׁר מִשְׁפָּטִיךָ לְאַרְצֵן צֶדֶק
לְמַדּוּ יוֹשְׁבֵי תְּבֵל. שְׁדִרְגָּה זֹו שֶׁל
מִשְׁפָּט הִיא רַחֲמִים. וּכְשֶׁמִּתְקַרְב
מִשְׁפָּט בְּצֶדֶק, אֲז מִתְבַּשֵּׂם (תב),
וּיְכוּלִים בְּנֵי הָעוֹלָם לְסַבֵּל דִּין
בְּצֶדֶק.

(ועל דא צדק אינו כאמונה) אמונה, בשעה
שמתחברת בה (או הוא) אמת,
לשמחה. וכל הפנים מאירות, אז
נקראת אמונה. ויש וותרנות לכל,
וכל הנשמות עולות, מתחייבות
בכמה חייבים של רשעים רעים,
וכיון שהן עולות בפקדון (מקדים),
הוא מתזין ברחמים וחס עליהן,
ואז נקראת אמונה, ואין אמונה
ללא אמת.

כַּעַת אֲזוּר מִתְּנִי וְאֲזוּר חֲלָצִי.
מַה כָּאן שְׁנֵי אֲזוּרִים? וּמִתְנִים
וְחֲלָצִים, אֵף עַל גַּב שְׁהֵן אַחַת,
שְׁתֵּי דְּרָגוֹת הֵן, אַחַת לְמַעְלָה
וְאַחַת לְמַטָּה. לְמַעְלָה בְּרֵאשִׁית
נְקָרָא מִתְנִים, וּלְמַטָּה בְּסוּף נְקָרָא
חֲלָצִים, כְּמוֹ שְׁנַאֲמַר (ישעיה לב)
וְחַגּוּרָה עַל חֲלָצִים. בְּסוּף, עַל
רֵאשׁ הִירְכִים. כְּשֶׁאֲשֶׁה בְּצַעַר,
מְנַתְקִים אוֹתָם חֲלָצִים מִרֵּאשׁ
הִירְכִים, וְשִׁמָּה יְדִיהָ בְּכַאֵב
עַלְיָהּ.

וְכַן לְגַבּוּרָה וּלְקַרְבָּ - צֶדֶק אֲזוּר
מִתְנִי, וְכַף צְרִיף. לְרַחֲמֵנוּת

אָזוֹר חֲלָצִיו, בְּחַד דְּרָגָא יְדִין עֲלָמָא, וְשִׁלְטָא
לְתַרְיֵן סְטָרִין, חַד רַחְמֵי (דף קצ"ט ע"א) לְיִשְׂרָאֵל.
וְחַד דִּינָא לְשָׂאָר עַמִּין.

וְאִי תִימָא, צְדָק דִּינָא תְקִיף אִיהוּ, וְהָא כְתִיב
(ויקרא ט) בְּצֶדֶק תִּשְׁפּוּט עַמִּיתָךְ. (דברים טו) צְדָק
צְדָק תִּרְדּוּף. וְכַמָּה אֵינוּן. וְדָאֵי הֲכִי הוּא. דְּהָא
צְדָק לִית בֵּיהּ וּוְתַרְנוּתָא כָּלִל. אוּף הֲכִי מָאן
דְּדָאִין לְחֻבְרִיָּה, לָא אַצְטְרִיף לְמַעְבַּד לִיהּ
וּוְתַרְנוּתָא מִן דִּינָא כָּלִל, אֶלָּא בְּצֶדֶק, דְּלָא
יִשְׁגַּח לְרַחֲמֵי. מֵאֲזֵי צְדָק, בְּלָא וּוְתַרְנוּ לְהָאֵי
סְטָרָא וְלְהָאֵי סְטָרָא, לְמָאן דִּיהִיב וְלְמָאן
דְּמִקְבֵּל. וּבְגִין כֹּף חַד דְּרָגָא אִיהוּ, וְאַתְּפִלְג
לְתַרְיֵן סְטָרִין. וְהֵנִי תַרְיֵן סְטָרִין, ב' אָזוֹרִין,
קִימָן, חַד לְשָׂאָר עַמִּין, וְחַד לְיִשְׂרָאֵל.
וּבִשְׁעַתָּא דְנִפְקוּ יִשְׂרָאֵל מִמְצָרִים, אַתְּאָזְרוּ
בְּאָזוֹרִין אֵלִין, חַד דְּקַרְבָּא. וְחַד הוּא דְשִׁלְטָא.
(חסר כאן).

(ובלא הנה בצדק) כַּד אַתְיַעַט בְּלָק, אָמַר וְאַגְרִשְׁנוּ
מִן הָאָרֶץ. אָמַר הֵהוּא דְרָגָא דְקָא (ס"א אַתְאֲחַדְתָּ
בֵּית הָאָרֶץ וְדָא וְכו') אַתְאֲחַדְתָּן בֵּיהּ, מִן הָאָרֶץ וְדָאֵי.
וְדָא הוּא כִי עֲצוּם הוּא מִמְנֵי וְדָאֵי, מָאן יִיכּוּל
לְאַגְחָא וְלְקִימָא בְּהוּ בִיִּשְׂרָאֵל דְרָגָא דְלְהוֹן
תְקִיף הוּא מְדִילֵי. וּבְגִין כֹּף, וְאַגְרִשְׁנוּ מִן
הָאָרֶץ. וְאִי מֵהָאֵי אָרֶץ אַגְרִשְׁנוּ, וְאַתְרָךְ יִתִּיהּ
מִינִיהּ, אִיכּוּל לְמַעְבַּד כָּל רְעוּתִי, חִילָא דְלְהוֹן
בְּמָאֵי אִיהוּ. בְּפוּמָא, וּבְעוּבָדָא. הָא פּוּמָא
דִּילָךְ, וְעוּבָדָא דִּילִי.

כִּי יַדְעָתִי אַתְּ אֲשֶׁר תִּבְרַךְ מְבוֹרָךְ וְגו'. וְכִי מָאן
הוּא יַדְע. הָא אוּקְמוּהּ, דְּהָא בְּקַדְמִיתָא
כְּתִיב, (במדבר כא) וְהוּא נִלְחַם בְּמִלְךְ מוֹאָב
הֲרָאשׁוֹן וַיִּקַּח אֶת כָּל אֲרָצוֹ מִידוֹ, דְּאַגְרָ לִיהּ
לְבַלְעָם וְכו'. אֲבָל כִּי יַדְעָתִי, יַדְעָה וְדָאֵי יַדְע,
בְּחֻכְמָתָא דִּילִיהּ. אַתְּ אֲשֶׁר תִּבְרַךְ מְבוֹרָךְ, מָאֵי

וְלִטּוּב - אָמוּנָה אָזוֹר חֲלָצִיו.
בְּדַרְגָּה אַחַת יְדוּן אַתְּ הָעוֹלָם
וְשׁוֹלֵט לְשְׁנֵי צְדָדִים, אַחַד
לְרַחְמִים לְיִשְׂרָאֵל, וְאַחַד דִּין
לְשָׂאָר הָעַמִּים.

וְאַם תֵּאמַר, צְדָק הוּא דִין הַקְּשָׁה?
וְהָרִי כְתוּב (ויקרא ט) בְּצֶדֶק תִּשְׁפּוּט
עַמִּיתָךְ, (דברים טו) צְדָק צְדָק תִּרְדּוּף,
וְכַמָּה הֵם - וְדָאֵי כֹף זֶה, שְׁהָרִי
בְּצֶדֶק אֵין כָּלִל וְתַרְנוּת. גַּם כֹּף מִי
שְׁדָן אֶת חֻבְרוֹ, לָא צְרִיף לַעֲשׂוֹת
לוֹ וְתַרְנוּת מִהֵדִין כָּלִל, אֶלָּא
בְּצֶדֶק, שְׁלָא יִשְׁגִּיחַ עַל הָאֲחֻבָּה,
(ויקרא ט) מֵאֲזֵי צְדָק, כְּלִי וְתַרְנוּת
לְצַד זֶה וְלְצַד זֶה לְמִי שְׁנוֹתָן וְלְמִי
שְׁמִקְבֵּל. וּמִשׁוּם זֶה דְרָגָה אַחַת
הִיא, וּמִתְחַלְקַת לְשְׁנֵי צְדָדִים.
וְשְׁנֵי צְדָדִים אֵלָּה, שְׁנֵי אָזוֹרִים,
עוּמָדִים, אַחַד לְשָׂאָר הָעַמִּים
וְאַחַד לְיִשְׂרָאֵל. וּבִשְׁעָה שִׁיַּצְאוּ
יִשְׂרָאֵל מִמְצָרִים, הִתְאָזְרוּ
בְּאָזוֹרִים הֵלְלוּ - אַחַד שֶׁל קָרְב,
וְאַחַד הִזְיָה שֶׁל שְׁלוֹם.

(והכל היה בצדק) כְּשִׁיתְיַעֵץ בְּלָק, אָמַר
וְאַגְרִשְׁנוּ מִן הָאָרֶץ. אָמַר, אוּתָּה
דְרָגָה (שנאחזה בו הארץ, וזה וכו') שְׁהֵם
נִאֲחָזִים בָּהּ, מִן הָאָרֶץ וְדָאֵי. וְזִהוּ
כִי עֲצוּם הוּא מִמְנֵי, בְּדוּדָאֵי. מִי
יְכוּל לְהִלְחַם וְלַעֲמַד בְּהֵם
בִּישְׂרָאֵל? דְרָגָתָם חֲזָקָה הִיא
מִשְׁלֵי! וּמִשׁוּם זֶה - וְאַגְרִשְׁנוּ מִן
הָאָרֶץ. וְאִם אַגְרִשְׁנוּ מִן הָאָרֶץ
הַזֹּאת וְאַגְרִשׁ אוּתָּם מִמְנֵה, אוּכַל
לַעֲשׂוֹת כָּל רְצוֹנִי. כְּחֵם הוּא
בְּמָה? בְּפָה וּבְמַעֲשֶׂה. הָרִי הַפָּה
שְׁלָךְ, וְהַמַּעֲשֶׂה שְׁלִי.

כִּי יַדְעָתִי אַתְּ אֲשֶׁר תִּבְרַךְ מְבוֹרָךְ
וְגו'. וְכִי מָאֵין הִזְיָה יוֹדְע? הָרִי
פְרִשׁוּהּ, שְׁהָרִי בְּהִתְחַלְלָה כְּתוּב,
(במדבר כא) וְהוּא נִלְחַם בְּמִלְךְ מוֹאָב
הֲרָאשׁוֹן וַיִּקַּח אֶת כָּל אֲרָצוֹ מִידוֹ.
שְׁשֹׁכַר אֶת בְּלַעַם וְכו'. אֲבָל כִּי
יַדְעָתִי, יַדְעָה וְדָאֵי יַדְע בְּחֻכְמָתוֹ.
אַתְּ אֲשֶׁר תִּבְרַךְ מְבוֹרָךְ וְגו', מָה

אצטריף הקא ברכה, דהא בגין קללה הוה אזיל. ואי ההוא מלה דהוה ידע מן בלעם בקדמיתא, קללה הוה, מאי את אשר תברך מבורך.

אלא מלה הקא, ולא ידענא בה, ולא זכינא בה, עד דאתא רבי אלעזר ודרש, (תהלים לד) אברכה את יי בכל עת תמיד תהלתו בפני. וכתוב (תהלים טז) אברך את יי אשר יעצני. מאן (כ"א אצטריף) דאצטריף ברכתא מן תתאי. את, דהא אתאחד בהו כשלהובא בפתילה. ודוד דהוה ידע דא, אמר אברכה את. אמר ההוא רשע, ההוא דרגא דלהון, אחיד בהו, בגין ברכאן דלהון, דקא מברכין ליה בכל יומא. חילא אית לך לברכא ללהוא דרגא, ותעקר לה מנייהו ודא הוא כי ידעתי את אשר תברך מבורך וגו'. ובדא ניכול בהו. תברך ללהוא דרגא ותילוט לפתילה. ועל דא אמר, ואנכי אקרה כה, אעקר לה מנייהו, דלא יתאחד בהו.

ותו אקרה כה, אנגיד ואמשיך ללהוא דרגא, בחובין ומסאבי ובקרי ובטומאה דעבדו בנוי, והיא תעביד עמהון גמירא. מיד וילכו זקני מואב וזקני מדין וקסמים בידם, דלא יימא ההוא רשע דלאו המניה אינון זינין חרשין דאצטריף בידו להתעכב עליהו (והתעכב עליהו).

פתח ואמר, (ירמיה ל) ואתה אל תירא עבדי יעקב ואל תחת ישראל פי אתף אני וגו'. האי קרא אתמר ואתערו ביה, אבל עד כען אית לאתערא יתיר. אתה, מאי איהו. רזא ארון הברית. דדא איהו דרגא דאזלא בגלותא בהדי בנהא עמא קדישא. משה בשעתא דבעא רחמין עליהו דישראל, מה כתיב (במדבר יא) ואם

צריף פאן ברכה, שהרי בשכיל קללה הלך? ואם אותו דבר שהיה יודע מבלעם בהתחלה היה קללה, מה זה את אשר תברך מבורך?

אלא דבר זה לא ידעתיו ולא זכיתי בו עד שבא רבי אלעזר ודרש, (תהלים לד) אברכה את ה' בכל עת תמיד תהלתו בפני. וכתוב (שם טז) אברך את ה' אשר יעצני. מי (צריף) שצריף ברכה מן המתתונים. את, שהרי נאחז בהם כשלהבת בפתילה. ודוד שידע את זה, אמר אברכה את. אמר ההוא רשע, אותה דרגא שלהם, אחוזה בהם בגלל ברכותיהם, שמברכים אותה בכל יום. פת יש לך לברך את אותה דרגא, ותעקר אותה מהם. וזהו פי ידעתי את אשר תברך מבורך וגו'. וכזה נוכל להם. תברך את אותה דרגא, ותקלל את הפתילה. ועל זה אמר ואנכי אקרה כה, אעקר אותה מהם שלא תאחז בהם.

ועוד אקרה כה - אשפיע ואמשיך את אותה דרגא בכתאים וטמאה ובקרי ובטמאה שעשו בנייה, והיא תעשה אתם גמר. מיד - וילכו זקני מואב וזקני מדין וקסמים בידם. שלא יאמר אותו רשע שאין עמו אותם מיני כשפים שצריף בידו להתעכב עליהם (ויתעכב עליהם).

פתח ואמר, (ירמיה מו) ואתה אל תירא עבדי יעקב ואל תחת ישראל [וגו'], כי אתף אני וגו'. פסוק זה נאמר והתעוררו בו, אבל עד כעת יש להתעורר יותר. אתה מהו? סוד ארון הברית, שזוהי דרגא שהולכת בגלות עם בנייה, העם הקדוש. בשעה שבקש משה רחמים על ישראל, מה כתוב? (במדבר יא) ואם ככה את עשה לי הרגני נא הרג, ופרשוה.

אָבֵר כֶּף אָמַר מֹשֶׁה, דְּרַגְהָ אַחַת
שְׁנַתָּה לִי נִקְרֵאת אַתָּה, מִשּׁוּם
שְׂאִינן לָהּ פְּרֻדָּה מִמֶּךָ. ה' שְׁלֵה
נִאֲחֻזָּה בְּיִשְׂרָאֵל. אִם אַתָּה (תִּשְׁמָדִים
מִהַעוֹלָם) לְשָׁמְדוֹ בְּעוֹלָם, הָרִי ה' שֶׁל
הַשֵּׁם הַזֶּה שְׂאֲחֻזָּה בְּהֵם מְעַבְרַת
מִמֶּנּוּ, אִם כֶּף אַתָּה עֲשֵׂה לִי - שְׁה',
עֵקֶר הַשֵּׁם הַזֶּה, תַּעֲקֹר.

וְעַל זֶה אָמַר יְהוֹשֻׁעַ אַחַר כֶּף,
(יהושע ז) וְמָה תַעֲשֶׂה לְשִׁמְךָ הַגָּדוֹל.
שְׁהָרִי וְדָאִי שֵׁם זֶה עֵקֶר וְיִסוּד
הַכֹּל, אַתָּה הוּא ה'. וּמֹשֶׁה, אָף
עַל גַּב שְׁהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא לֹא
אָמַר לוֹ כֶּף, יַדַע שְׁנֵה בְּזֵה תְלוּי
וְהַחֲטָא גוֹרֵם. וְאַתָּה אֵל תִּירָא
עַבְדֵי יַעֲקֹב וְגו', הַכֹּל אַחַד. פִּי
אַתָּךְ אֲנִי, הָרִי בְּאַרְנוֹ כִּי אֲתִי אַתָּה
לֹא כְתוּב, אֲלֵא כִי אַתָּךְ אֲנִי. פִּי
אַעֲשֶׂה כָּלָה בְּכֹל הַגּוֹיִם, בְּכֹל
הַגּוֹיִם אַעֲשֶׂה כָּלָה.

רַב הַמְּנוּנָא הִרְאִישׁוֹן אָמַר, דְּחַק
וְצָרוֹת יִשְׂרָאֵל פְּמָה טוֹב וְכַמָּה
תּוֹעֲלַת גְּרָמוֹ לְהֵם. רַפְיּוֹן שֶׁל
שְׂאָר הָעַמִּים פְּמָה רְעוֹת גְּרָמוֹ
לְהֵם. דְּחַק וְצָרוֹת יִשְׂרָאֵל גוֹרֵם
לְהֵם שְׁטוֹב יִהְיֶה וְתוֹעֲלַת,
וּמָהּ? פְּלָה. הַכֹּל דְּחוּק. רַפְיּוֹן
שֶׁל שְׂאָר הָעַמִּים גוֹרֵם לְהֵם רַפְיּוֹן
וְרַע, וְזֵהוּ כָּלָה. וְכֶף רְאוּי לְהֵם,
שְׁהָרִי כֹל רַפְיּוֹן בְּלֵא דְחַק שְׁהִיָּה
לְהֵם בְּעוֹלָם הַזֶּה, גוֹרֵם לְהֵם
רַפְיּוֹן אַחַר כֶּף בְּלֵי דְחַק. פְּלָה.
(ישעיה כח) פִּי כָּלָה וְנִחְרַצָּה שְׁמַעְתִּי.
פִּי אַעֲשֶׂה כָּלָה. כָּלָה בְּרַפְיּוֹן.
לְיִשְׂרָאֵל שְׁהִיָּה לְהֵם דְּחַק וְצָרוֹת
- כָּלָה, (שם סא) וְכַפְלָה תַעֲדָה כְּלִיָּה.
מָה זֶה כְּלִיָּה? אֵלּוּ יִשְׂרָאֵל שְׁהֵם
כְּלֵי הַכְּלָה הַזֶּה. יִשְׂרָאֵל שְׁהִיָּה
לְהֵם דְּחַק וְצָרוֹת - (עמוס ט) אֲקִים
אֶת סִפְתָּ דְּוִיד הַנּוֹפֵלֶת, סִפְתָּ
שְׁלוֹם. לְשְׂאָר הָעַמִּים שְׁהִיָּה לְהֵם
רַפְיּוֹן צָרָה וְצוּקָה - כָּלָה בְּרַפְיּוֹן,

פְּכָה אַתָּה עוֹשֶׂה לִי הַרְגָנִי נָא הָרוּג, וְאוֹקְמוּהָ.
אָבֵר הָכִי אָמַר מֹשֶׁה, דְּרַגְהָ אַחַת דִּי־הַבֵּית לִי
אֲקָרִי אַתָּה, בְּגִין דְּלִית לִיָּה פְּרִישׁוֹ מִמֶּךָ.
ה' דִּילָה אַתָּה אַחַד בְּהוֹ בְּיִשְׂרָאֵל. אִי אַתָּה (כ"א תִּשְׁיָצִי
לוֹן מִלְּפָא) יִשְׁתַּצִּי לוֹן בְּעֵלְמָא, הָא ה' דְּשָׂמָא דָּא
דְּאַתָּה אַחַד בְּהוֹ אַתְּעַבְר מִנִּיָּה, אִי הָכִי אַתָּה עוֹשֶׂה
לִי, דְּהָ עֵקֶרָא דְּשָׂמָא דָּא אַתְּעַקֵּר.

וְעַל דָּא אָמַר יְהוֹשֻׁעַ לְבַתֵּר, (יהושע ז) וְמָה תַעֲשֶׂה
לְשִׁמְךָ הַגָּדוֹל, דְּהָא וְדָאִי שְׂמָא דָּא עֵקֶרָא
וְיִסוּדָא דְּכָלָא, אַתָּה הוּא יְיָ. וּמֹשֶׁה אָף עַל גַּב
דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לֹא אָמַר לִיָּה, הָכִי יַדַע,
דְּהָא בְּהָא תְלִיָּא, וְחוּבָה גְרִים. וְאַתָּה אֵל תִּירָא
עַבְדֵי יַעֲקֹב וְגו', פְּלָא חַד. פִּי אַתָּךְ אֲנִי, הָא
אוֹקִימָנָא כִּי אֲתִי אַתָּה לֹא כְתִיב, אֲלֵא כִי אַתָּךְ
אֲנִי. פִּי אַעֲשֶׂה כָּלָה בְּכֹל הַגּוֹיִם וְגו', בְּכֹל
הַגּוֹיִם אַעֲשֶׂה כָּלָה.

רַב הַמְּנוּנָא קִדְמָאָה אָמַר, דְּחִיקוּ וְעֵאקוּ
דִּישְׂרָאֵל, פְּמָה טַב וְכַמָּה תּוֹעֲלַתָּא גְרִים
לוֹן. רַפְיּוֹן דְּשְׂאָר עַמִּין, פְּמָה בִישִׁין גְרִים לוֹן.
דְּחִיקוּ וְעֵאקוּ דִּישְׂרָאֵל, גְרִים לוֹן דְּטַב לִיָּהוּי
וְתוֹעֲלַתָּא. וּמֵאִי נִיָּהוּ. (דף קצ"ט ע"ב) פְּלָה. פְּלָא
דְּחִיק. רַפְיּוֹן דְּשְׂאָר עַמִּין, גְרִים לוֹן רַפְיּוֹן
וּבִישׁ, וְהֵאִי אִיָּהוּ כָּלָה. וְהָכִי אַתְחַזִּי לוֹן, דְּהָא
כָּל רַפְיּוֹן בְּלֵא דְּחִיקוּ דְּהוּהּ לוֹן בְּהֵאִי עֵלְמָא,
גְרִים לוֹן רַפְיּוֹן לְבַתֵּר בְּלֵא דְּחִיקוּ, כָּלָה. (ישעיה
כח) פִּי כָּלָה וְנִחְרַצָּה שְׁמַעְתִּי. פִּי אַעֲשֶׂה כָּלָה.
כָּלָה בְּרַפְיּוֹן. לְיִשְׂרָאֵל דְּהוּהּ לוֹן דְּחִיקוּ וְעֵאקוּ,
כָּלָה, (ישעיה סא) וְכַפְלָה תַעֲדָה כְּלִיָּה.

מָאֵן כְּלִיָּה. אֵלִין יִשְׂרָאֵל, דְּאִינוּן פְּלִים דְּהֵאִי
כָּלָה, יִשְׂרָאֵל דְּהוּהּ לוֹן דְּחִיקוּ וְעֵאקוּ,
(עמוס ט) אֲקִים אֶת סִפְתָּ דְּוִיד הַנּוֹפֵלֶת, סִפְתָּ
שְׁלוֹם. לְשְׂאָר עַמִּין דְּהוּהּ לוֹן רַפְיּוֹן צָרָה
וְצוּקָה, (צוּקָה) כָּלָה בְּרַפְיּוֹן, פְּמָה דְּהוּהּ לוֹן בְּקִדְמִיתָא. וְעַל דָּא כִי אַעֲשֶׂה

כָּלָה בְּכָל הַגּוֹיִם וְגוֹ', וְאוֹתָךְ לֹא אַעֲשֶׂה כָּלָה, דְּהָא לֹא אֲתַחֲזִי לָךְ. דְּהָא דְחִיק הוּיָת בְּקַדְמֵי תַּא זְמַנִּין סְגִיאיִן, בְּדְחִיקוּ, דְּגִלּוֹתָא תְּדִיר, וְדְחִיק תַּהֲיָה כָּלָה. (ס"א תרית בליה).

וְיִסְרְתִּיךָ לְמִשְׁפָּט, הָאִי קָרָא הָכִי מִיבְעֵי לִיָּה וְיִסְרְתִּיךָ בְּמִשְׁפָּט, דְּהָא אִימְתִּי יִסּוּרֵי בְּשַׁעְתָּא דְּדִינָא. (והכא לאו הכי אלא) מָאִי וְיִסְרְתִּיךָ לְמִשְׁפָּט. אֶלָּא כְּתִיב (ישעיה ג) יִי בְּמִשְׁפָּט יָבֵא עִם זְקֵנֵי עַמּוֹ. וְהָהוּא יוֹמָא, אַקְדִּים קַדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אֲסוּוֹתָא לְיִשְׂרָאֵל, עַד לֹא יִיעֲלוּן לְדִינָא, בְּגִין דְּיִיכְלוּן לְקִיָּמָא בֵּיהּ. וּמָאִי אֲסוּוֹתָא, הִיא דְּבְכָל שַׁעְתָּא וְשַׁעְתָּא קַדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא יְהִיב יִסּוּרִין לְיִשְׂרָאֵל זְעִיר, זְעִיר בְּכָל זְמַנָּא וְזְמַנָּא, וּבְכָל דְּרָא וְדָרָא בְּגִין דְּכַד יִיעֲלוּן לְיוֹמָא דְּדִינָא רַבָּא, דְּיִיחוּן מִתִּיָּא, לֹא יִשְׁלוּט עֲלֵיהּוּ דִּינָא.

וְנִקְהָ לֹא אֲנַקְךָ, מַהוּ. אֶלָּא, כַּד יִשְׂרָאֵל בְּלַחֲוֵדִיָּהוּ, וְלֹא עָאֲלִין בְּדִינָא עִם שְׂאָר עַמִּין עוֹבְדֵי כּוֹכְבִים וּמַזְלוֹת, קַדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עָבִיד לוֹן לְגוֹ מִשׁוּרַת הַדִּין, וְהוּא מְכַפֵּר עֲלֵיהּוּ. וּבְזְמַנָּא דְּעָאֲלִין בְּדִינָא בְּשְׂאָר עַמִּין, מָה עָבִיד. יָדַע קַדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא דְּהָא סְמָא"ל אֲפִטְרוּפְסָא דְּעָשׂוּ, יִתִּי לְאַדְכָּרָא חוֹבֵיהוֹן דְּיִשְׂרָאֵל, וְכִנְיֵשׁ כְּלָהוּ לְגַבִּיָּה לְיוֹמָא דְּדִינָא, וְהָא קַדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אַקְדִּים לְהוּ אֲסוּוֹתָא, וְעַל כָּל חוֹבָא וְחוֹבָא לְקִי וְנִקְהָ לְהוּ בְּיִסּוּרִין זְעִיר זְעִיר. וְדָא הוּא וְנִקְהָ, בְּיִסּוּרִין. וּבְגִין כֵּן בְּדִינָא דְּקָשׁוּט, לֹא אֲנַקְךָ מִעֲלָמָא בְּדִינָא בְּתַר דְּסַבְּלַת יִסּוּרִין זְעִיר זְעִיר.

וְתוּ לֹא אֲנַקְךָ, אַף עַל גַּב דְּאֲתוּן בְּנִי, לֹא אָשְׁבוּק חוֹבֵיכוֹן, אֶלָּא אֲתַפְּרַע מִנְכוֹן זְעִיר זְעִיר, בְּגִין דְּתַהוּוּן זַכָּאִין לְיוֹמָא דְּדִינָא רַבָּא.

אַפְרַע מִכֶּם מַעַט מַעַט, כְּדִי שְׁתַּהֲיוּ צַדִּיקִים לְיוֹם הַדִּין הַגָּדוֹל.

כְּמוֹ שֶׁהִיָּה לָהֶם בְּתַחֲלָה. וְעַל זֶה (ירמיהו) כִּי אַעֲשֶׂה כָּלָה בְּכָל הַגּוֹיִם וְגוֹ', וְאוֹתָךְ לֹא אַעֲשֶׂה כָּלָה. שְׁהָרִי אֵין רְאוּי לָךְ, שְׁהָרִי דְּחוֹקִים הֵייתֶם בְּתַחֲלָה פְּעָמִים רַבּוֹת בְּדַחֲק שֶׁל גְּלוּת תְּמִיד, וְדַחֲק תַּהֲיָה כָּלָה. (תוריש בליה).

וְיִסְרְתִּיךָ לְמִשְׁפָּט. פְּסוּק זֶה כֵּן צָרִיךְ לוֹ לְכַתְּבוּ: וְיִסְרְתִּיךָ בְּמִשְׁפָּט, שְׁהָרִי מְתִי יִסּוּרִים? בְּשַׁעַת הַדִּין. (וכאן לא כָּר, אֶלָּא) מָה זֶה וְיִסְרְתִּיךָ לְמִשְׁפָּט? אֶלָּא כְּתוּב (ישעיה ג) ה' בְּמִשְׁפָּט יָבֵא עִם זְקֵנֵי עַמּוֹ. וְאוֹתוֹ הַיּוֹם הַקָּדִים הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא רְפוּאָה לְיִשְׂרָאֵל עַד שֶׁלֹּא יַעֲלוּ לְדִין כְּדִי שְׁיִוְכְלוּ לְעַמְד בּוֹ. וּמָה רְפוּאָתָם? הִיא שֶׁבְּכָל שַׁעַת וְשַׁעַת הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא נוֹתֵן יִסּוּרִים לְיִשְׂרָאֵל מְעַט מְעַט בְּכָל פְּעַם וּפְעַם וּבְכָל דּוֹר וְדוֹר, כְּדִי שֶׁכְּשִׁיכְנִסוּ לְיוֹם הַדִּין הַגָּדוֹל שְׁיַחֲיוּ הַמֵּתִים, לֹא יִשְׁלַט עֲלֵיהֶם הַדִּין.

וְנִקְהָ לֹא אֲנַקְךָ, מַהוּ? אֶלָּא כְּשִׁיִּשְׂרָאֵל עוֹבְדֵי כּוֹכְבִים וּמַזְלוֹת לְבָדֶם וְלֹא נִכְנָסִים בְּדִין עִם שְׂאָר הָעַמִּים, הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא עוֹשֶׂה לָהֶם לְפָנִים מִשׁוּרַת הַדִּין, וְהוּא מְכַפֵּר עֲלֵיהֶם. וּבְזְמַן שְׁנִכְנָסִים בְּדִין עִם שְׂאָר הָעַמִּים עוֹבְדֵי כּוֹכְבִים וּמַזְלוֹת, מָה עוֹשֶׂה? יוֹדַע הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא שְׁסַמָּא"ל אֲפוּטְרוּפּוֹס שֶׁל עָשׂוּ יָבֵא לְהַזְכִּיר חֲטָאֵי יִשְׂרָאֵל וְכוּנֵס כָּלֶם אֵלָיו לְיוֹם הַדִּין, וְהָרִי הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא הַקָּדִים לָהֶם רְפוּאָה, וְעַל כָּל חֲטָא וְחֲטָא הַלָּקָה וְנִקְהָ אוֹתָם בְּיִסּוּרִים מְעַט מְעַט. וְזֶהוּ וְנִקְהָ, בְּיִסּוּרִין. וּמִשּׁוֹם זֶה בְּדִין אָמַת לֹא אֲנַקְךָ מִעוֹלָם בְּדִין אַחֲרֵי שֶׁסַּבְּלַת יִסּוּרִים מְעַט מְעַט.

וְעוֹד לֹא אֲנַקְךָ - אַף עַל גַּב שֶׁאַתֶּם בְּנִי, לֹא אַעֲזוֹב אֶת חֲטָאֵיכֶם, אֶלָּא כְּשֶׁבָּאִים לְדִין, בָּא סְמָא"ל בְּכַמָּה

פְּתָקִים עֲלֵיהֶם, וְהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ
הוא מוֹצִיא פְּתָקֵי הַיְסוּרִים
שֶׁסָּבְלוּ יִשְׂרָאֵל עַל כָּל חַטָּא
וְחַטָּא, וְנִמְחוּ כָּל הַחַטָּאִים, וְלֹא
עָשָׂה לָהֶם וּתְרֻנוֹת כָּלֵל. אִז תִּשָּׁשׁ
כַּחוֹ וְחִילוֹ שֶׁל סַמְא"ל וְלֹא יְכוּל
לָהֶם, וַיַּעֲבֵר מִהֶעוֹלָם הוּא וְכָל
צְדָדָיו וְכָל הָעַמִּים. זֶהוּ שְׁפָתוֹב
וְאַתָּה אֵל תִּירָא עֲבָדֵי יַעֲקֹב וְגו',
בְּגַלְל זֶה וַיִּסְרְתִיךָ לַמִּשְׁפָּט וְנִקְה
לֹא אֲנִיךָ.

וְדוּד הַמִּלְכָּא אָמַר, (תהלים יא) כִּי הִנֵּה
הַרְשָׁעִים יִדְרְכוּן קֶשֶׁת כּוֹנְנֵי וְגו'.
וְאָף עַל גֵּב שֶׁפְּסוּק זֶה הָרִי
פְּרֻשׁוֹהוּ, עַל שֶׁבָּנָא וַיֹּאחַז
הַמְּמַנִּים שֶׁל חֲזַקְיָה נְאֻמָּר. אֲבָל
פְּסוּק זֶה עַל סַמְא"ל וְסִיעֵתוֹ גַּם
כֶּף נְאֻמָּר, שֶׁכָּל מַעֲשָׂיו וַעֲצוּתָיו
הֵם עַל יִשְׂרָאֵל. בְּלֶק וּבְלָעַם אוֹתוֹ
דִּרְךְ מִמֶּשׁ נִקְטוּ, וְהָרִי נִתְבָּאָר
שֶׁחִבּוּר רַע עָשׂוּ. אָמְרוּ, עֲמִל"ק
- ע"ם ל"ק, עַם שֶׁהִלְקָה אוֹתָם
כְּנַחֲשׁ שֶׁמֶכָּה בְּזַנְבוֹ. הָרִי אָנוּ
יֹתֵר. בְּל"ק - ב"א ל"ק, בָּא מִי
שֶׁמִּלְקָה אוֹתָם בְּרַצוֹנוֹ. בְּלָע"ם -
ב"ל ע"ם, אֵין עַם וְאֵין רוּעָה. שֵׁם
שֶׁלְנוּ גוֹרֵם לְהַשְׁמִידֵם וְלַעֲקֹר
אוֹתָם מִן הָעוֹלָם.

וְהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא חֹשֵׁב בְּגוֹן
אֲחֵר אֶת שְׁמוֹתֵיהֶם. בְּבֶלֶק ב"ל,
בְּבֶלָעַם ב"ל - הָרִי בְּלָב"ל. אֵיזָה
אוֹתִיּוֹת נִשְׁאָרוּ? עִמ"ק. בְּלָבֵל
עִמ"ק מִחֲשִׁבְתָּם שֶׁלֹּא יִשְׁלֹטוּ
בְּעוֹלָם וְלֹא יִשְׁאָרוּ בְּעוֹלָם.

אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, אֶלְעָזָר, יָפָה
אָמְרָת, אֲבָל בְּלֶק תִּפְח רֹחוֹ
בְּגִיהֶנָם, וּבְלָעַם יִשְׁתַּחֲקוּ שֵׁם
עֲצוּמוֹתָיו וְרוּחוֹ. וְכֶף הוּא עֲצָה
רַעָה לְקַחוּ עַל הַפְּטָרוֹן, עַל הַכָּה
הַזֶּה, שֶׁחֲשָׁבוּ לַעֲקֹר אֶת הַכָּה הַזֶּה,
וְחֲשָׁבוּ לְסַלְקָה לְצַד רַע בְּפָה
וּבְמַעֲשָׂה.

כֶּף אֲתָאן לְדִינָא, אֲתָא סַמְא"ל, בְּכַמְּה פְּתָקִין
עֲלֵייהוּ. וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אֲפִיק פְּתָקִין
דִּי־סוּרִין, דְּסָבְלוּ יִשְׂרָאֵל עַל כָּל חוּבָא וְחוּבָא,
וְנִמְחוּ כָּל חוּבִין, וְלֹא עֲבִיד לוֹן וּתְרֻנוֹתָא
כָּלֵל. כְּדִין תִּשָּׁשׁ כַּחִיָּה וְחִילִיָּה דְּסַמְא"ל, וְלֹא
יְכִיל לוֹן. וַיִּתְעַבֵּר מִעֲלֵמָא, הוּא, וְכָל סְטְרוֹי,
וְכָל עַמִּין. הָדָא הוּא דְכֹתִיב, וְאַתָּה אֵל תִּירָא
עֲבָדֵי יַעֲקֹב וְגו', בְּגִין כֶּף וַיִּסְרְתִיךָ לַמִּשְׁפָּט
וְנִקְה לֹא אֲנִיךָ.

וְדוּד מִלְכָּא אָמַר, (תהלים יא) כִּי הִנֵּה הַרְשָׁעִים
יִדְרְכוּן קֶשֶׁת כּוֹנְנֵי וְגו'. וְאָף עַל גֵּב דֵּהֲאֵי
קָרָא הָא אוּקְמוּה, עַל שֶׁבָּנָא וַיֹּאחַז מְמַנִּין
דְּחִזְקִיָּה אֲתָמַר, אֲבָל הֵאֵן קָרָא עַל סַמְא"ל
וְסִיעֵתִיָּה אוּף הֵכִי אֲתָמַר, דְּכָל עוֹבְדוֹי וְעִיטוֹי
עַל יִשְׂרָאֵל נִינְהוּ. בְּלֶק וּבְלָעַם הֵהוּא אֲרַח
מִמֶּשׁ נִקְטוּ, וְהָא אֲתָמַר דְּחִבּוּרָא בִישָׂא עֲבָדוּ.
אָמְרוּ, עֲמִל"ק: ע"ם ל"ק, עֲמָא דְלֶקָא לוֹן,
כְּחֻיָּא דְמַחֵי בְּזַנְבָא דִּילִיָּה, הָא אָנִין יִתִּיר.
בְּל"ק: ב"א ל"ק. אֲתָא מָאן דְלֶקִי לוֹן
כְּרַעוּתִיָּה. בְּלָע"ם: ב"ל ע"ם, לִית עֲמָא, וְלִית
רַעֲיָא. שְׁמָא דִּילָן גְּרִים לְשִׁינְצָאָה לוֹן וְלֹאֲעֻקְרָא
לְהוּ מִעֲלֵמָא.

וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא חֹשֵׁיב בְּגוֹנוֹנָא אֲחֵרָא
שְׁמִיָּהוֹן, בְּבֶלֶק ב"ל, בְּבֶלָעַם ב"ל,
הָא בְּלָב"ל. מַה אֲתוּוֹן אֲשַׁתְּאָרוּ עִמ"ק, בְּלָבֵל
עִמְקָא דְמַחֲשָׁבָה דְלֵהוֹן, דְּלֹא יִשְׁלֹטוֹן בְּעֵלְמָא,
וְלֹא יִשְׁתְּאָרוֹן בְּעֵלְמָא.

אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, אֶלְעָזָר, יָאֵוֹת אֲמַרְת, אֲבָל
בְּלֶק, תִּפְח רֹחוּיָה בְּגִיהֶנָם. וּבְלָעַם
יִשְׁתַּחֲקוּן תִּמְן גְּרַמוֹי וְרוּחִיָּה. וְהֵכִי הוּא עִיטָא
בִישָׂא נִטְלוּ עַל פְּטָרוֹנָא. עַל הָאֵי כַּה, דְּחֲשִׁיבוּ
לְאֲעֻקְרָא לְהָאֵי כַּה, וְחֲשִׁיבוּ לְסַטְרָא בִישָׂא
לְסַלְקָא לִיָּה בְּפוּמָא וּבְעוֹבְדָא.

אמר ההוא רשע, קדמאי אשתדלו ולא יכילו. דר הפלגה אשתדלו, ולא יכילו. עבדו עובדא, ופומא חסר מנייהו, דלישנהון אתבלבל, ולא יכילו. אבל אנת, הא פומך שנו, ולישנה מתתקן בתרין סטרין אלין, את אשר תברך מבורך, ואשר תאור יואר, ההוא סטרא דאת בעי לסלקא לעילא בפומך ולישנה, אסתליק. וההוא סטרא דאת בעי למילט, בחילא דפומך תילוט (וסטרא קמך) וכלא בך תלייא (דף ר"ע"א) דהא עובדא אתתקן. אבל במלה תלייא כלא, ועל דא (ס"א בעובדא) כעובדא דנחש אגא אתקין. ואנת תשלים פלא בפומך, ההוא סטרא דתברך מבורך, וההוא סטרא דתאור יואר.

אמר אותו רשע, הראשונים השתדלו ולא יכלו, דור הפלגה השתדלו ולא יכלו. עשו מעשה, ופה חסר מהם, שלשונם התבלבלה ולא יכלו. אבל אתה, הרי פיד שנון ולשונך מתקנת בשני צדדים אלו - את אשר תברך מברך, ואשר תאר יואר. אותו הצד שאתה רוצה לסלק למעלה בפיד ולשונך, הסתלק. ואותו הצד שאתה רוצה לקלל, בכח פיד תקלל (וצד לפניך) והכל תלוי בך, שהרי המעשה נתתקן. אבל בדבור הפל תלוי, ועל זה (במעשה) כמעשה נחש אני אתקין, ואתה תשלים הכל בפיד. אותו צד שתברך - מברך, ואותו צד שתאר - יואר.

והוא לא ידע שהקדוש ברוך הוא (איוב יב) מסיר שפה לנאמנים וטעם זקנים יקח, והפל עומד ברשותו. מסיר שפה לנאמנים - אלו דור הפלגה, שבלבל לשונם שלא ישלטו בדבר כלל, שכתוב (בראשית יא) אשר לא ישמעו איש שפת רעהו. וטעם זקנים יקח - אלו בלעם ובלק ששניהם היו בעצה אחת, שכתוב ויעל בלק ובלעם פר ואיל במזבח.

בא וראה, אותו בלעם הרשע כל מעשיו לרע, ברום לב. שניהם היו מעלין קרבן, שכתוב ויעל בלק ובלעם. וכל המזבחות הנה בלק מסדר, והוא הרשע הנה משבח עצמו ואומר (במדבר כג) את שבעת [שבע] המזבחות ערכתי ואעל פר ואיל במזבח. ואלו את בלק לא שתף יחד אתו. אמר הקדוש ברוך הוא: רשע! הפל ידעתי, אלא שוב אל בלק, ואתה לא צריך לדבר, אלא - וכה תדבר. זהו שכתוב וטעם זקנים יקח. דבר אחר וטעם זקנים יקח -

והוא לא ידע דקודשא בריך הוא (איוב יב) מסיר שפה לנאמנים וטעם זקנים יקח, וכלא ברשותיה קיימא. מסיר שפה לנאמנים, אלו דר הפלגה, דבלבל לישנהון, דלא ישלטון במלה כלל. דכתיב, (בראשית יא) אשר לא ישמעו איש שפת רעהו. וטעם זקנים יקח, אלו בלעם ובלק דתרווייהו הוו בעיטא חדא, דכתיב ויעל בלק ובלעם פר ואיל במזבח.

הא חזי, ההוא רשע דבלעם, כל עובדוי לביש, ברום לבא. תרווייהו הוו סלקין קרבנא, דכתיב ויעל בלק ובלעם. וכל מדבחין בלק הוה מסדר, ואיהו רשע, הוה משבח גרמיה ואמר, את שבע המזבחות ערכתי ואעל פר ואיל במזבח. ואלו לבלק לא שתף בהדיה. אמר קדשא בריך הוא, רשע, פלא ידענא, אלא שוב אל בלק, ואת לא צריך למללא אלא וכה תדבר. הדא הוא דכתיב, וטעם זקנים יקח.

דבר אחר וטעם זקנים יקח, דכתיב וילכו זקני

מדין וקסמים בידם. טעם אותם זקנים נטל מהם, ולא יכלו לשלט כלל בכשפיהם. וידברו אליו דברי בלק, דברים בגלוי ולא בלחש. פגום און היה, ופגום עין, ופגום רגל. משלשה מקומות היה פגום. מתקן היה לצד האחר, וכך צריך אותו צד אחר - מקום שהפגם שרוי, כל מין למינו.

ויאמר אליהם לינו פה הלילה והשבת. הם פתוב, וידברו אליו. והוא פתוב, ויאמר אליהם. לינו פה הלילה, משום שהלילה הוא שעת הצד האחר לכשפים, בפעם שנמצאים ושולטים צדדים רעים ומתפשטים בעולם. כאשר ידבר ה' אלי, שבח היה משבח את עצמו בשם ה'.

וישבו שרי מואב. ושרי מדין נפדו מהם ולא רצו לשבת שם. וזקני מואב נשאו, שפתוב וישבו שרי מואב, לבדם. נאה עשו מדין שנפדו מכל וכל מהם. ואלמלא לא היו מפים בסוף שהיו בעצת בלעם, לשלח נשותיהם לישראל בשטים לישראל להטעותם. והפתוב מוכיח את חטאם, שפתוב (כח) כי צורים הם לכם בנכליהם אשר נכלו לכם על דבר פעור ועל דבר פזבי בת נשיא מדין אחתם וגו'. בשני אלה חטאו, והיה חטאם גדול. הכו אחר כך בזנב. ולכן אלו נשאו אתו, ואלו הלכו לבדם.

דבר אחר וישבו שרי מואב עם בלעם - פמה נאה היה להם לבני מדין שהלכו, אם רצונם כך. אבל ישיבה שישבו הם במואב גרמה להם טוב משום שנשאו שם. ומה שהלכו אותם של מדין, גרמו להם רע. מה הטעם? אלו חששו לכבוד דבר הקדוש ברוך הוא, וישבו. ואלו לא חששו לזה

מואב וזקני מדין וקסמים בידם. טעמא דאינון זקנים נטל מנייהו, ולא יכילו למשלט בחרשייהו כלל. וידברו אליו דברי בלק. מלין באתגליא, ולא בלחישו. פגים אודנא הוה, ופגים עינא, ופגים רגלא. מתלת הוכתינ הוה פגים. מתוקן הוה לסטרא אחרא, והכי אצטריך להווא סטרא אחרא, אתר דשריא פגים, זינא לזיניה.

ויאמר אליהם לינו פה הלילה והשיבותי, (כמדובר כב) אינון פתיב, וידברו אליו. ואיהו כתיב, ויאמר אליהם. לינו פה הלילה, בגין דליליא איהו שעטא דסטרא אחרא הוי, לחרשיא, בשעתא דמשתכחי ושלטי סטרי בישין ומתפשטין בעלמא. פאשר ידבר יי אלי. שבוחי קא משבח גרמיה בשמא דיי.

וישבו שרי מואב, ושרי מדין אתפרשו מנייהו, ולא בעו למיתב תמן. וסבי מואב אשתארו, דכתיב וישבו שרי מואב בלחודייהו. יאות עבדי מדין, דאתפרשו מכל וכל מנייהו. ואלמלא לא הוו מחאן בסופא דהווי בעיטא דבלעם, לשלחא נשיהון לישראל בשטים למטעי לון. וקרא אוכח חובא דלהון, דכתיב, (כמדובר כח) פי צוררים הם לכם בנכליהם אשר נכלו לכם על דבר פעור ועל דבר פזבי בת נשיא מדין אחותם וגו'. בתרין אלין חאבו. והוה חובא דלהון סגי. מחו בזנבא לבתר. ובגין פך אלין אשתארו בהדיה, ואלין אזלו בלחודייהו.

דבר אחר וישבו שרי מואב עם בלעם, פמה יאות הוה לון לבני מדין דאזלי, אי רעותא דלהון הכי. אבל ישיבה דיתיבו אינון דמואב, גרמא לון טב, בגין דאשתארו תמן. ומאן דאזלו אינון דמדין, גרמי לון ביש. מאי

טעמא. אַלין חֲשֵׁשׁוּ לִיקָרָא דְמִלְּהָ דְקוּדְשָׁא
בְּרִיף הוּא, וְיִתִּיבוּ. וְאַלִין לָא חֲשֵׁשׁוּ לָהּ כְּלוּם.
וְאַזְלוּ לְאַרְחִייהוּ.

בְּשַׁעֲתָא דְאָמַר הֵהוּא רָשַׁע, וְהַשִּׁיבוֹתִי אֶתְכֶם
דְּבַר כְּפֹאֶר יְדִבֵּר יִי. מִיַּד אֲזִדְעִזְעוּ
אִינוּן דְּמוֹאֵב לְמִלְּהָ דָא, וְיִתִּיבוּ תַמְן. וְאַיְנוּן
דְּמִדִּין לָא חֲשֵׁשׁוּ לְדָא כְּלוּם, וְאַזְלוּ לוּן,
וְאַתְעַנְשׁוּ לְבַתֵּר. וְעַל דָּא וַיִּשְׁבוּ שְׂרֵי מוֹאֵב
עִם בְּלַעַם. בְּהֵהוּא לִילֵיא, הֵהוּא רָשַׁע לְחִישׁ
לְחִישִׁין, וְעֵבִיד בְּלִטִין, וְאַמְשִׁיף עֲלֵיהּ רוּחָא
מְלַעִילָא, מִיַּד וַיִּבֵּא אֱלֹהִים אֶל בְּלַעַם, אֱלֹהִים
סְתָם, דְּרַגָּא דִּילֵיהּ מִסְטָרָא אַחְרָא דְשִׁמְאָלָא.

וַיֹּאמֶר מִי הָאֲנָשִׁים הָאֵלֶּה עִמָּךְ. (במדבר כב) דְּרַגָּא
דִּילֵיהּ, מִסְטָרָא אַחְרָא דְשִׁמְאָלָא הוּא,
דְּקָא אַצְטְרִיף לְמִשְׁאָל. וְאַף עַל גַּב דְּחִבְרִיא
אַתְעֵרוּ כְּדָא, בְּגוֹוְנָא אַחְרָא, וְאַיְנוּן אַמְרֵי
דְּקוּדְשָׁא בְּרִיף הוּא (עבד ביה) נְסִיוְנָא עֵבֵד לִיהּ
בְּמַלוּי. תְּלָתָא הוּוּ, חַד חֲזַקְיָה. וְחַד יְחֻזְקָאֵל.
וְחַד בְּלַעַם. תְּרִין לָא קִיִּימוּ כְּדָקָא יְאוּת, וְחַד
קְאִים. וּמְנוּ. יְחֻזְקָאֵל. דְּכַתִּיב, (יחזקאל לו) הִתְחַיִּינָה
הָעֲצָמוֹת הָאֵלֶּה, וְאִיהוּ תֵב וְאָמַר, וַיֹּאמֶר יִי
אֱלֹהִים אַתָּה יַדְעָתָּ. חֲזַקְיָהוּ אָמַר, (מלכים ב כ)
מֵאַרְץ רְחוֹקָה בָּאוּ אֵלַי מִבְּבֶל. בְּלַעַם אָמַר
בְּלָק בֶּן צְפוּר מִלֶּךְ מוֹאֵב שָׁלַח אֵלַי, חָשִׁיב
אַנָּא בְּעֵינַי מְלָכִין וְשְׁלִיטִין. וְקוּדְשָׁא בְּרִיף הוּא
שְׂאִיל לִיהּ לְמַטְעֵי לִיהּ, דְּכַתִּיב, (איוב יב) מִשְׁגִּיא
לְגוּיִם וַיֵּאבְדִם וַאֲוֹקְמוּהָ.

חַד פּוֹתֵי שְׂאִיל לְרַבִּי אֶלְעָזָר, אָמַר לִיהּ, חֵילָא
תְּקִיפָא חֲמִינָא בֵּיהּ כְּבַלְעָם, יִתִּיר מִמְשָׁה.
דְּאִילוּ בְּמִשְׁה פְּתִיב וַיִּקְרָא אֶל מִשְׁה. וּכְבַלְעָם
(דף ר' ע"ב) פְּתִיב, וַיִּקְרָא אֱלֹהִים אֶל בְּלַעַם, וּכְתִיב
וַיִּבֵּא אֱלֹהִים אֶל בְּלַעַם.

כְּלוּם, וְהִלְכוּ לְדִרְכָם.
בְּשַׁעֲהָ שְׂאָמַר אוֹתוֹ רָשַׁע
וְהַשְׁבִּתִּי אֶתְכֶם דְּבַר כְּפֹאֶר יְדִבֵּר
ה', מִיַּד הַזֶּה הַזֶּה וַיִּשְׁבוּ שָׁם. וְאוֹתָם שָׁל
מִדִּין לָא חֲשֵׁשׁוּ לְזֵה כְּלוּם וְהִלְכוּ
לָהֶם, וְנַעֲנְשׁוּ אַחַר כְּףָה. וְעַל זֵה,
וַיִּשְׁבוּ שְׂרֵי מוֹאֵב עִם בְּלַעַם.
בְּאוֹתוֹ הַלִּילָה אוֹתוֹ רָשַׁע לְחַשׁ
לְחִישִׁים וְעָשָׂה בְּקַסְמִים, וְהַמְשִׁיף
עֲלֵיהֶם רוּחַ מְלַמְעֵלָה. מִיַּד - וַיִּבֵּא
אֱלֹהִים אֶל בְּלַעַם, אֱלֹהִים סְתָם,
דְּרַגָּתוֹ מִצַּד אַחַר שֶׁל הַשְּׂמָאל.
וַיֹּאמֶר מִי הָאֲנָשִׁים הָאֵלֶּה עִמָּךְ.
דְּרַגָּתוֹ מִצַּד הַשְּׂמָאל הִיתָה,
שְׁהַצְטְרִף לְשִׂאל. וְאַף עַל גַּב
שְׁהַחֲבָרִים הִתְעוֹרְרוּ בְּזֵה בְּגוֹן
אַחַר, וְהֵם אָמְרוּ שְׁהַקְדוּשׁ כְּרוּף
הוּא (עשה ב) נְסָה אוֹתוֹ בְּדַכְרִיו.
שְׁלֵשָׁה הָיוּ; אַחַד חֲזַקְיָה, וְאַחַד
יְחֻזְקָאֵל, וְאַחַד בְּלַעַם. שְׁנַיִם לָא
עִמְדוּ כְּרֵאוּי, וְאַחַד עִמְדוּ, וּמִיָּהוּ?
יְחֻזְקָאֵל, שְׁכַתוּב (יחזקאל לו)
הִתְחַיִּינָה הָעֲצָמוֹת הָאֵלֶּה. וְהוּא
שָׁב וְאָמַר, וַיֹּאמֶר ה' אֱלֹהִים אַתָּה
יַדְעָתָּ. חֲזַקְיָה אָמַר, (מלכים ב כ)
מֵאַרְץ רְחוֹקָה בָּאוּ [אַלִי] מִבְּבֶל.
בְּלַעַם אָמַר, בְּלָק בֶּן צְפוּר מִלֶּךְ
מוֹאֵב שָׁלַח אֵלַי. חָשִׁיב אֲנִי בְּעֵינַי
מְלָכִים וְשְׁלִיטִים. וְהַקְדוּשׁ כְּרוּף
הוּא שְׂאִיל אוֹתוֹ לְהַטְעוֹתוֹ,
שְׁכַתוּב (איוב יב) מִשְׁגִּיא לְגוּיִם
וַיֵּאבְדִם, וּפְרָשׁוּהָ.
בּוֹתֵי אַחַד שְׂאִיל אַת רַבִּי אֶלְעָזָר,
אָמַר לוֹ, כַּח חֲזַק רְאִיתִי כְּבַלְעָם
יּוֹתֵר מִמְשָׁה. שְׂאִילוּ בְּמִשְׁה כְּתוּב
וַיִּקְרָא אֶל מִשְׁה, וּכְבַלְעָם כְּתוּב
וַיִּקְרָא אֱלֹהִים אֶל בְּלַעַם, וּכְתוּב
וַיִּבֵּא אֱלֹהִים אֶל בְּלַעַם.
אָמַר לוֹ, לְמִלְּךָ שְׁיִושֵׁב בְּהִיכְלוֹ
עַל כְּפֵסֵא, וּמִצְרַע אַחַד קָרָא לְפַתַּח.
אָמַר: מִי הוּא שְׂמִכָּה לְשַׁעַר.

אָמַר לִיהּ, לְמַלְכָּא דִּיתִיב בְּהִיכְלֵיהּ עַל פְּרִסְיָא, חַד סְגִיר קָרָא לְתַרְעָא.

אָמרו: מִצְרַע פְּלוֹנִי. אָמַר: אֵל יִכַּנְס לְכֶאֱן וְלֹא יִטְנֶף אֶת הַהִיכָל, יִדְעֵתִי שְׂאֵם עִם שְׁלִיחַ אִמְרוּ לוֹ, לֹא יִחַשֵׁשׁ, וְיִלְחַד בְּנֵי וַיִּטְמֵא וַיִּקְרַב אֵלָיו. אָבָל אֲנִי אֶלְךָ וְאַתְּרָה בּוֹ שְׂיִרְחִיק דְּרָכּוֹ מִמוֹשֵׁב בְּנֵי וְלֹא יִטְמֵא אוֹתוֹ. הַקָּדִים הִמְלִיךְ וְהִלְךְ אֵלָיו וְהִתְרָה, וְאָמַר לוֹ: מִצְרַע מִצְרַע, מִנֶּע רְגֶלְךָ מִהַדְרֶךְ שְׁבִנִי נִמְצָא שָׁם, וְאִם לֹא - אֲנִי נִשְׁבַּע שְׂיַעֲשׂוּ בְנֵי שְׁפָחוֹתַי מִגּוֹפֶךָ חֲתִיכוֹת.

בְּשֵׁאֲהוּב הִמְלִיךְ קוֹרָא לְפִתַח, אָמַר הִמְלִיךְ: מִי הוּא? אָמְרוּ: פְּלוֹנִי אוֹהֲבֶךָ. אָמַר הִמְלִיךְ: אֲהוּבִי חֲבִיב נִפְשִׁי, לֹא יִקְרָא לוֹ קוֹל אַחֵר, אֶלֶּא אֲנִי. צוּחַ הִמְלִיךְ וְאָמַר: פְּלוֹנִי פְּלוֹנִי הַכֶּנֶס, חֲבִיב נִפְשִׁי, אֲהוּבִי, הִתְקִינוּ הַיִּכְלוֹת לְדַבֵּר אוֹתוֹ.

כִּךְ בַּלְעָם אוֹתוֹ מִצְרַע, רְחוּק מִבְּנֵי אָדָם, קָרָא לְפִתַח הִמְלִיךְ. שָׁמַע הִמְלִיךְ וְאָמַר: מִצְרַע טִמֵּא לֹא יִכַּנְס וְלֹא יִטְנֶף אֶת הַיִּכְלִי. אֲנִי צָרִיף לְלַכֵּת לְהִתְרוֹת בּוֹ שְׁלֹא יִקְרַב לְשַׁעַר בְּנֵי וְלֹא יִטְמֵא אוֹתוֹ. וְעַל זֶה, וַיִּבֵּא אֱלֹהִים אֵל בַּלְעָם. אָמַר לוֹ: מִצְרַע מִצְרַע, לֹא תִלְךָ עִמָּהֶם, לֹא תֵאָר אֶת הָעַם כִּי בְרוּף הוּא. אֵל תִּקְרַב לְבְנֵי הֵן לְטוֹב הֵן לְרָע, טִמֵּא אֶתָּה בְּכָל. אָבָל בְּמִשְׁה פְּתוּב וַיִּקְרָא אֵל מִשָּׁה, קוֹל הִמְלִיךְ, וְלֹא עַל יְדֵי שְׁלִיחַ אַחֵר. מֵאֵהֶל מוֹעֵד, מֵהִיכָל הִמְלִיךְ, מֵהִיכָל הַמִּתְקַן, מֵהִיכָל הַנִּכְבָּד שְׂעֵלְיוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים תֵּאָבִים אֵלָיו וְלֹא יִכּוֹלִים לְהִתְקַרֵּב אֵלָיו.

וַיֵּאמֶר בַּלְעָם אֵל הָאֱלֹהִים בְּלֶק בֶּן צֶפֶר. וְהוּא אָמַר מְלִיךְ מוֹאֵב, מְלִיךְ חֲשׁוּב, שְׁלַח אֵלֵי מְלִיךְ מוֹאֵב. רָאוּ גְאוּהָ שֶׁל אוֹתוֹ הִרְשַׁע, (שֶׁאִפְלוּ לְבַלֵּק לֹא הִחְשִׁיב בְּלוּם) שְׁפָתוֹב

אָמַר לְמוֹאֵב, מְכַלֵּל גְּבָרָא

אָמַר, מָאֵן הוּא דְבָטַשׁ לְתַרְעָא. אָמְרוּ, סָגִיר פְּלָן. אָמַר לָא יִיעוּל הָכָא, וְלֹא יִטְנֶף הַיִּכְלָא, יִדְעֵנָא דְאִי בְּשְׁלִיחָא אִימָא לִיה, לָא חִיִּישׁ. וַיִּזְיֵל בְּרִי וַיִּסְתַּאֵב וַיִּקְרַב בְּהַדְיָה. אָבָל אָנָּא אִיזִיל, וְאִגְזִים בִּיה, דִּירְחַק אֶרְחִיה מִמוֹתְבָא דְבְרִי, וְלֹא יִסַּב לִיה. אֶקְדִּים מְלַפָּא, וְאַתָּא לְגַבִּיה, וְאִגְזִים. וְאָמַר לִיה, סָגִיר סָגִיר, מְנַע רְגֶלְךָ מֵאַרְחָא דְבְרִי שְׂאִרֵי תַמְזָן, וְאִי לָאו, אוֹמִינָא, דְחִתִּיכִין יַעֲבֹדוּן גּוֹפֶךָ בְּנֵי שְׁפָחוֹתַי. רְחִימָא דְמְלַפָּא קָרִי לְדַשָּׁא. אָמַר מְלַפָּא, מָאֵן הוּא. אָמְרוּ, רְחִימָךְ פְּלִנְיָא. אָמַר, רְחִימָא חֲבִיבָא דְנִפְשָׁאִי, לָא יִקְרִי לִיה קָלָא אַחֲרָא, אֶלֶּא אָנָּא. צוּחַ מְלַפָּא וְאָמַר, פְּלִנְיָא פְּלִנְיָא עוּל, חֲבִיבָא דְנִפְשָׁאִי, רְחִימָא דִילִי, אֶתְקִינוּ הַיִּכְלִין לְמְלָלָא עִמִּיהָ.

כִּךְ בַּלְעָם אִיהוּ סָגִיר, רְחִימָא מִבְּנֵי נְשָׂא, קָרָא לְתַרְעָא דְמְלַפָּא, שָׁמַע מְלַפָּא, אָמַר סָגִיר מְסַאָבָא לָא יִיעוּל, וְלֹא יִטְנֶף הַיִּכְלָא דִילִי. אָנָּא אֶצְטְרִיף לְמִיזֵל לְאַגְזָמָא לִיה, דְלֹא יִקְרַב לְגַבִּי תַרְעָא דְבְרִי, וְלֹא יִסַּב לִיה, וְעַל דָּא וַיִּבֵּא אֱלֹהִים אֵל בַּלְעָם וַגּוֹ'. אָמַר לִיה, סָגִיר סָגִיר לֹא תִלְךָ עִמָּהֶם, לֹא תֵאָר אֶת הָעַם כִּי בְרוּף הוּא. לָא תִקְרַב לְגַבִּי דְבְרִי, הֵן לְטוֹב הֵן לְבִישׁ, מְסַאָב אֶנְתָּ בְכָלֵא. אָבָל בְּמִשְׁה כְּתִיב, וַיִּקְרָא אֵל מִשָּׁה, קָלָא דְמְלַפָּא, וְלֹא עַל יְדֵי שְׁלִיחָא אַחֲרָא. מֵאֵהֶל מוֹעֵד מֵהִיכְלָא קְדִישָׁא, מֵהִיכְלָא מְתַקְנָא, מֵהִיכְלָא יִקְרָא דְעֵלְאִין וְתַתְּאִין תֵּאִיבִין לְגַבִּיהָ, וְלֹא יִכְלִין לְמִקְרַב לְגַבִּיהָ.

וַיֵּאמֶר בַּלְעָם אֵל הָאֱלֹהִים בְּלֶק בֶּן צֶפֶר. וְהוּא אָמַר מְלִיךְ מוֹאֵב, מְלַפָּא חֲשִׁיבָא שְׁלַח אֵלֵי מְלִיךְ מוֹאֵב. חָמוּ גְאוּתָא דְהוּא רִשָּׁע, (דְּאִפְלוּ לִיה לְבַלֵּק לֹא חִשִּׁיב בְּלוּם) דְכְּתִיב מְלִיךְ מוֹאֵב, וְלֹא

דלא אתחזי למלפא, והא אתעביד מלפא
 למואב. קדמא מה פתיב ביה. (במדבר כא) והוא
 נלחם במלך מואב הראשון, מלפא בר מלפא.
 חשיבא בר חשיבא. אבל דא מלך למואב
 פתיב. קרא אסהיד מלך למואב. והא אתערנא,
 דאתפון הוא לגאותא לפא רב. כל מלכין
 דעלמא, שלחין לגבאי שלוחיהון. (ס"א ויאמר בלעם
 אל האלהים בלק בן צפור מלך מואב שלח אלי. חמו נאווטא דהוא רשע,
 דאמר מלך מואב, ולא אמר מלך למואב, במלפא דמואב קדמא מה פתיב
 ביה. (במדבר כא) והוא נלחם במלך מואב הראשון, מלפא בר מלפא. חשיבא
 בר חשיבא. אבל דא מלך למואב פתיב. וקרא אסהיד עליה מלך למואב
 בעת שהיא נברא דלא אתחזי למלפא והא אתעביד מלפא. והא אתערנא,
 דמתכוון לגאותא דלפא רב. דכל מלכין דעלמא, שלח לגבאי שלוחיהו.)
 (וחשיבנא לנבי.)

מלך מואב ולא אמר למואב,
 מפלל אדם שלא ראוי למלך,
 והרי נעשה מלך למואב. ראשון
 מה פתוב בו? (במדבר כא) והוא
 נלחם במלך מואב הראשון. מלך
 בן מלך. חשוב בן חשוב. אבל
 זה פתוב מלך למואב, הפסוק
 מעיד מלך למואב. והרי
 התעוררנו שהתפון הוא לגאות
 לב גדולה: כל מלכי העולם
 שולחים אלי שליחיהם. (ויאמר
 בלעם אל האלהים בלק בן צפור מלך מואב שלח
 אלי. ראו נאותו של אותו רשע, שאמר מלך
 מואב ולא אמר מלך למואב. במלך מואב
 הראשון מה פתוב בו? (במדבר כא) והוא נלחם
 במלך מואב הראשון. מלך בן מלך. חשוב בן
 חשוב. אבל זה מלך למואב פתוב. והפסוק מעיד
 עליו, מלך למואב בעת שהיא נברא שלא ראוי
 למלך והנה נעשה מלך. והרי התעוררנו שמתפון
 לגאות לב גדולה, שקל מלכי העולם שולחים
 אלי שליחים) (וחשוב אני אליהם).

רבי פנחס הוה אזיל למחמי ברתיא, אנתו
 דרבי שמעון, דהות במרעא. והו אזלי
 עמיה חבריא, והוא הוה רכיב בחמריה. עד
 דהוה אזיל בארעא, פגע בתרין ערבאי, אמר
 לון, בחקל דא אתער קלא מיומין דעלמא.
 אמרו ליה, מיומין דעלמא לית אנן ידעין.
 מיומין דילן, אנן ידעין. דהא יומא חד, הו
 אינון לסטין מקפחי ארחין דגוברין בההוא
 חקלא, ופגעו באינון יודאי, ואתו לקפחא לון.
 ואשתמע מרחיק בהאי חקל, קל דחמרא דא,
 דנהק תרי זמני, ואתא שלהובא דאשא בההוא
 קלא (נ"א בההוא חקלא) ואוקיד לון. ואשתזיבו אינון
 יודאי. אמר ליה. ערבאי, ערבאי, במלה דא
 דקא אמרתון לי, תשתזבון יומא דא מלסטין
 אחרנין, דקא מחפן לכו בארעא.

רבי פנחס הנה הולך לראות את
 בתו, אשתו של רבי שמעון,
 שהיתה חולה, והיו הולכים אתו
 החברים, והוא רכב על חמורו.
 עד שהנה הולך בדרך, פגע בשני
 ערבים. אמר להם, בשדה זה
 התעורר קול מימי העולם. אמרו
 לו, מימי העולם אין אנו יודעים,
 מימינו אנו יודעים. שהרי יום
 אחד היו אותם לסטים מקפחים
 דרכים של אנשים באותו שדה,
 ופגעו באותם יהודים ורצו
 לקפחם, ונשמע מרחוק בשדה
 הזה קול החמור הזה שנער
 פעמים, וכאה שלהבת אש
 באותו קול (באותו שדה) ושרף
 אותם, ונצלו אותם יהודים. אמר
 להם, ערבים, בדבר זה שאמרתם
 לי, תנצלו יום זה מלסטים אחרים
 שמחכים לכם בדרך.

בכה רבי פנחס, אמר, מאריה דעלמא רחשא
 דניסא דא עבדת בגיני, ואשתזבון אינון
 יודאי, ולא ידענא. פתח ואמר, (תהלים קלו) לעושה
 נפלאות גדולות לבדו פי לעולם חסדו. כמה
 ונצלו אותם יהודים ולא ידעתי. פתח ואמר, (תהלים קלו) לעשה נפלאות גדולות לבדו פי לעולם

בכה רבי פנחס ואמר, רבון
 העולם התרחשות גם זה עשית בגללי,
 לעשה נפלאות גדולות לבדו פי לעולם

חסדו. כִּמָּה טוֹבוֹת עֲשֵׂה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא עִם בְּנֵי הָאָדָם, וְכִמָּה נֹסִים מְרַחֵשׁ לָהֶם בְּכָל יוֹם, וְלֹא יוֹדֵעַ, רַק הוּא בְּלִבְדּוֹ. אָדָם קָם בַּבֶּקֶר וְנָחַשׁ בֶּאֱלֹהֵי הָאָדָם שֶׁם רָגְלוֹ עַל רֵאשׁוֹ וְהוֹרְגוֹ, וְלֹא יָדַע בְּזֶה הָאִישׁ, פָּרַט לַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ הוּא בְּלִבְדּוֹ - הָיָה לַעֲשֵׂה נִפְלְאוֹת גְּדוֹלוֹת לְבִדּוֹ. אָדָם הוֹלֵךְ בַּדֶּרֶךְ וְלֹסְטִים מִחִפּוֹסִים לְהַרְגוֹ, בֶּאֱחָר וְנִתְּנָן כִּפָּר תַּחֲתָיו וְהוּא נֶצֶל, לֹא יָדַע הַטּוֹב שֶׁעָשָׂה לוֹ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא וְהִנֵּס שֶׁהִרְחִישׁ לוֹ, רַק הוּא בְּלִבְדּוֹ - הָיָה לַעֲשֵׂה נִפְלְאוֹת גְּדוֹלוֹת לְבִדּוֹ. לְבִדּוֹ עָשָׂה וְיוֹדֵעַ, וְאַחֵר לֹא יוֹדֵעַ.

אָמַר לַחֲבָרִים, חֲבָרִים, מַה שֶּׁשְּׂאֵלְתִי לְעַרְבִים הָאֵלֶּה שֶׁנִּמְצְאוּ תְּמִיד בַּשְּׂדוֹת אִם קוֹל הַחֲבָרִים שֶׁהֵם מִשְׁתַּדְּלִים בַּתּוֹרָה שְׁמָעוּ, שֶׁהָרִי רַבִּי שְׁמַעוֹן וְרַבִּי אֶלְעָזָר בְּנוֹ וְשָׂאֵר הַחֲבָרִים הִלְכוּ לְפָנֵינוּ וְלֹא יָדָעוּ מֵאִתָּנוּ, וְשְׂאֵלְתִי לְעַרְבִים הִלְלוּ עֲלֵיהֶם, שֶׁיִּדְעַתִּי שֶׁקוֹלוֹ שֶׁל רַבִּי שְׁמַעוֹן יִרְגִּיז שְׂדוֹת וְהָרִים, וְהֵם גָּלוּ לִי מַה שֶּׁלֹּא יָדַעְתִּי.

עַד שֶׁהָיוּ הוֹלְכִים, אוֹתָם עַרְבִים חִזְרוּ אֵלָיו. אָמְרוּ לוֹ, זָקֵן זָקֵן, אִתָּה שְׂאֵלְתָנוּ מִימֵי הָעוֹלָם, וְלֹא שְׂאֵלְתָ עַל יוֹם זֶה, שֶׁרְאִינוּ תְּמִיּהָה עַל תְּמִיּהָה. רְאִינוּ חֲמִשָּׁה בְּנֵי אָדָם יוֹשְׁבִים, וְזָקֵן אֶחָד יָחַד אִתָּם, וְרְאִינוּ עוֹפוֹת מִתְּכַנְסִים וּפּוֹרְשִׁים כְּנָפִים עַל רֵאשֵׁיהֶם, אֵלֶּה הוֹלְכִים וְאֵלֶּה שְׂבִים, וְהֵצֵל לֹא עָבַר מֵעַל רֵאשֵׁיהֶם, וְאוֹתוֹ זָקֵן הָרִים קוֹלוֹ עֲלֵיהֶם, וְהֵם שׁוֹמְעִים.

אָמַר, עַל זֶה שְׂאֵלְתִי עַרְבִים עַרְבִים, תִּלְכוּ, וְדַרְךְ זוֹ תִּהְיֶה תְּקִינָה לְפָנֵיכֶם בְּכָל מַה שֶׁתִּרְצוּ. שְׁנֵי דְבָרִים אֲמַרְתֶּם לִי שֶׁשְּׂמַחְתִּי בְּהֵם. הִלְכוּ. אָמְרוּ לוֹ הַחֲבָרִים,

טִיבוֹ עֶבֶד קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא עִם בְּנֵי נָשָׂא, וְכִמָּה נֹסִין אֲרַחֵשׁ לוֹן בְּכָל יוֹמָא, וְלֹא יָדַע אֲלֵא אִיהוּ בְּלַחֲדוּי. בַּר נָשׁ קָם בְּצַפְרָא, וְחִוָּיָא אֲתִי לְקַטְלָא לִיה, וּבַר נָשׁ שְׁוִי רַגְלִיהָ עַל רִישֵׁיהָ, וְקָטִיל לִיה, וְלֹא יָדַע בִּיה בַּר קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּלַחֲדוּי, הָיָה לַעֲשֵׂה נִפְלְאוֹת גְּדוֹלוֹת לְבִדּוֹ. בַּר נָשׁ אָזִיל בְּאַרְחָא, וְלֹסְטִין מִחִפּוֹסִין לִיה לְמַקְטְלִיה, אֲתָא אַחְרָא וְאֲתִיבָה בּוֹפְרָא תְּחוֹתֶיהָ, וְהוּא אֶשְׁתַּזִּיב. לֹא יָדַע טִיבוֹ דְעֶבֶד לִיה קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְנִסָּא דְאַרְחֵישׁ לִיה, בַּר אִיהוּ בְּלַחֲדוּי, הָיָה לַעֲשֵׂה נִפְלְאוֹת גְּדוֹלוֹת לְבִדּוֹ. לְבִדּוֹ עֶבֶד וְיָדַע וְאַחְרָא לֹא יָדַע.

אָמַר לַחֲבָרִיָּא, חֲבָרִיָּא (דף ר"א ע"א) מַה דְּשְׂאִילְנָא לְהַנִּי עַרְבָאִי, דְּמִשְׁתַּפְּחִי תְדִיר בְּחַקְלִי, אִי קָלָא דְּחֲבָרִיָּא, דְּאִינוֹן מִשְׁתַּדְּלִי בְּאוּרִיָּתָא שְׁמָעוּ. דְּהָא רַבִּי שְׁמַעוֹן וְרַבִּי אֶלְעָזָר בְּרִיה, וְשָׂאֵר חֲבָרִיָּא, אֶזְלִין לְקַמְן, וְלֹא יָדָעִין מִנָּן, וְשְׂאִילְנָא לְהַנִּי עַרְבָאִי עֲלֵייהוּ. דְּיָדָעְנָא דְּקִלְיָה דְּרַבִּי שְׁמַעוֹן יִרְגִּיז חַקְלִין וְטוֹרִין, וְאִינוֹן גָּלוּ לִי מַה דְּלֹא יָדָעְנָא. עַד דְּהוּוּ אֶזְלִין, אִינוֹן עַרְבָאִי אֶהְדְּרוּ לְגַבִּיהָ. אָמְרוּ לִיה, סָבָא סָבָא אֲנָתְ שְׂאִילְתָא לָן מִן יוֹמִין דְּעַלְמָא, וְלֹא שְׂאִילְתָא עַל יוֹמָא דָּא, דְּחֲמִינָא תּוּוּהָא עַל תּוּוּהָא, חֲמִינָא חֲמִשָּׁא בְּנֵי נָשָׂא יִתְבִּין, וְחַד סָבָא בְּהַדִּיָּהוּ, וְחֲמִינָא עוֹפִי מִתְּכַנְפִּי וְקָא פְּרִשִׁין גְּדַפִּין עַל רִישֵׁיהוּ, אֶלִּין אֶזְלִין, וְאֶלִּין תְּבִין, וְטוּלָא לֹא אֲתַעְבֵּר מֵעַל רִישֵׁיהוּ. וְהוּוּ סָבָא אָרִים קְלִיָּה עֲלֵייהוּ, וְאִינוֹן שְׁמַעִין.

אָמַר עַל דָּא שְׂאִילְנָא. עַרְבָאִי עַרְבָאִי תְּהִכּוֹן, וְאַרְחָא דָּא תִּהְיֶה מִתְּקַנָּא קְמִיָּכוּ, בְּכָל מַה דְּתַבְעוֹן. תְּרִין מַלִּין אֲמַרְתוּן לִי, דְּחֲדִינָא

בהו. אַזלוּ. אָמרוּ לוֹ חֲבֵרָיִיא, הֵהוּא אֶתְר דְּרַבֵּי
שְׁמַעוֹן שְׂאֲרֵי בֵיה, הֵיךְ אָנָן יִדְעִין. אָמַר לוֹן
שְׁבוּקוּ לְמֵאֲרֵי פְסִיעֵן דְּבַעֲרִי, דִּהוּא יִדְרִיךְ
פְּסִיעוּי לְתַמָּן. לָא הוּי טַעִין חֲמַרְיָה, וְחֲמַרְיָה
סָא טִי מֵאֲרַחָא תְרִין מַלִּין, וְאִזַּל לְתַמָּן.

שְׂאֲרֵי נִהִיק תְּלַת זְמַנִּין, נַחַת רַבֵּי פְנַחֶס, אָמַר
לְחֲבֵרָיִיא, נִתְתַּקֵּן לְקַבְּלָא סִבְר אַפִּי
יוֹמִין, דִּהִשְׁתָּא יִפְקוּן לְגַבְּן אַנְפֵּי רַבְרַבֵּי וְאַנְפֵּי
זוּטְרִי. שְׁמַע רַבֵּי שְׁמַעוֹן נִהִיקוּ דְחֲמַרְא, אָמַר
לְחֲבֵרָיִיא, נִיקוּם דִּהָא קָלָא ^(דְּחֲדוּה) דְחֲמַרְא דְּסַבָּא
חֲסִידָא אֲתַעַר לְגַבְּן. קָם רַבֵּי שְׁמַעוֹן וְקָמוּ
חֲבֵרָיִיא.

פְּתַח רַבֵּי שְׁמַעוֹן וְאָמַר, ^(תְּהֵלִים צח) מְזֻמּוֹר שִׁירוּ
לִי שִׁיר חֲדָשׁ פִּי נִפְלְאוֹת עֲשֵׂה וְגו'.

מְזֻמּוֹר זְקִיף טַעְמָא לְעִילָא. ^(שִׁירָה יִתְמָא קַרְיָן לְבָא)
אַמְאִי. אֶלָּא רְשִׁים טַעְמָא רַבָּא, דִּהָא אֲתִי הֵהוּא
מְזֻמּוֹר, מִתְעַטְרָא בְּעַטְרָא עַלְאָה לְעִילָא עַל
רִישֵׁיהּ וְאֲתִי זְקִיף. מָאן הָוָה אָמַר שִׁירָה דָּא.

אַיְנוּן פְּרוּת, בְּאַיְנוּן גּוֹעִין דִּהוּו גְּעָאן. ^(תְּהֵלִים צח)
שִׁירוּ לִי שִׁיר חֲדָשׁ. לְמָאן הוּו אֲמַרִּין שִׁירוּ.
לְכַמָּה רְתִיכִין, לְכַמָּה מְמַנָּן, לְכַמָּה דְרַגִּין,
דִּהוּו אֲתַאן תַּמָּן וְנִפְקוּ לְקַבְּלָא לִיָּה לְאַרוּנָא
^(סְתָם), וְלַהוּן הוּו אֲמַרִּי.

שִׁירוּ לִי שִׁיר חֲדָשׁ, דְּכַר. מְאִי טַעְמָא הָכָא
שִׁיר, וּמִשָּׂה אָמַר שִׁירָה, נוֹקְבָא. אֶלָּא
הָתָם בְּמִשָּׂה אַרוּנָא חֲדָא ^(נ"א לְחוּדָא), זֹאת, נִפְקַת
מִן גְּלוּתָא, הִיא וְאוּכְלוּסְהָא, וְלֹא יִתִּיר. וּבְגִין
כִּף ^(שְׁמוֹת טו) אֶת הַשִּׁירָה הַזֹּאת, נוֹקְבָא. אֶבְל הָכָא
אַרוּנָא, וּמָה דִּהוּו גְּנִיז בְּגוּיָה נְפִיק. וּבְגִין
הֵהוּא דִּהוּו גְּנִיז בְּגוּיָה, אֲתַמַּר שִׁיר חֲדָשׁ,
דְּכַר.

כִּי נִפְלְאוֹת עֲשֵׂה, מַה דְּעַבַּד בְּפִלְשְׁתִּים, וּמָה
דְּעַבַּד בְּטַעֲוֹתֵהוּן. הוֹשִׁיעָה לוֹ יְמִינוּ, לְמָאן. לְעַצְמוּ. מָאן עַצְמוּ.

אוֹתוּ מְקוּם שְׂרַבֵּי שְׁמַעוֹן שְׂרִי
בוּ, אִיךְ אָנוּ יוֹדְעִים? אָמַר לְהֶם,
תְּשֹׂאֲרוּ לְבַעַל פְּסִיעוֹת הַבְּהֵמוֹת
שֶׁהוּא יִדְרִיךְ פְּסִיעוֹתָיו לְשֵׁם. לֹא
הִיָּה טוֹעֵן חֲמוּרוֹ, וְחֲמוּרוֹ סָטָה
מִהַדְרֵךְ שְׁנֵי מִלִּין, וְהֵלֶךְ לְשֵׁם.
הַתְּחִיל לְנַהַר שְׁלֹשׁ פְּעָמִים, יָרַד
רַבִּי פְּנַחֶס וְאָמַר לְחֲבֵרִים, נְקוּם
לְקַבֵּל סִבְר פְּנֵי הַיָּמִים, שְׁעַכְשׁוּ
יֵצְאוּ אֵלֵינוּ פְּנִים גְּדוּלוֹת וּפְנִים
קְטָנוֹת. שְׁמַע רַבֵּי שְׁמַעוֹן נִהִרַת
הַחֲמוּר, אָמַר לְחֲבֵרִים, נְקוּם
שְׂהֲרֵי קוֹל ^(שְׁמַחַת) הַחֲמוּר שֶׁל הַזְּקֵן
הַחֲסִיד הַתְּעוֹרֵר אֵלֵינוּ. קָם רַבִּי
שְׁמַעוֹן וְקָמוּ הַחֲבֵרִים.

פְּתַח רַבֵּי שְׁמַעוֹן וְאָמַר, ^(תְּהֵלִים צח)
מְזֻמּוֹר שִׁירוּ לִי שִׁיר חֲדָשׁ פִּי
נִפְלְאוֹת עֲשֵׂה וְגו'. מְזֻמּוֹר, זְקוּף
טַעֵם לְמַעְלָה, ^(שִׁיר יתום קְרָאנוּ לְזוּה)
לְמָה? אֶלָּא רְשׁוּם טַעֵם גְּדוּל,
שְׂהֲרֵי בָּא אוֹתוּ מְזֻמּוֹר מִתְעַטְר
בְּעַטְרַת עֲלִינוּהָ לְמַעְלָה עַל רֹאשׁוֹ
וּבָא זְקוּף. מִי אָמַר שִׁירָה זוֹ?
אוֹתָן פְּרוּת בְּאוֹתָן גְּעִיּוֹת שְׁהִיוּ
גּוֹעוֹת. שִׁירוּ לִי שִׁיר חֲדָשׁ, לְמִי
הִיו אוֹמְרוֹת שִׁירוּ? לְכַמָּה
מְרַפְּבוֹת, לְכַמָּה מְמַנִּים, לְכַמָּה
דְּרַגּוֹת, שְׁהִיוּ בְּאִים שֵׁם וַיֵּצְאוּ
לְקַבֵּל אֶת הָאָרוֹן ^(סְתָם), וְלָהֶם הִיוּ
אוֹמְרוֹת.

שִׁירוּ לִי שִׁיר חֲדָשׁ - זְכַר. מַה
הַטַּעֵם כָּאן שִׁיר, וּמִשָּׂה אָמַר
שִׁירָה, נְקַבְּהָ? אֶלָּא שֵׁם בְּמִשָּׂה
אַרוֹן אֶחָד ^(לְחוּד). זֹאת, יֵצְאָה
מִהַגְּלוּת הִיא וְאוּכְלוּסְיָהּ, וְלֹא
יוֹתֵר, וּמִשׁוּם זֶה אֶת הַשִּׁירָה
הַזֹּאת, נְקַבְּהָ. אֶבְל כָּאן אַרוֹן וּמָה
שְׁהִיָּה בְּתוֹכּוֹ יֵצְא, וּמִשׁוּם אוֹתוֹ
שְׁהִיָּה גְּנִיז בְּתוֹכּוֹ נִאָּמַר שִׁיר
חֲדָשׁ, זְכַר.

כִּי נִפְלְאוֹת עֲשֵׂה - מַה שְׁעַשָּׂה
לְפִלְשְׁתִּים וּמָה שְׁעַשָּׂה לְעַבּוּדָה

ההוא מזמור עצמו, ורוחא עלאה קדישא גניז ביה. ימינו, ההוא דגריית סבא. ודא ימינו, אתקיף בההוא מזמור, ולא שביק ליה בידא דאתרא.

הכא אית לגלאה מלה חדא, כל זמנא דההוא ימינא, הוה לארחשא ניסא, הוה אתקיף בהאי מזמור, ושוי ליה לקמיה, לאתקפא ביה, כאפא דאתקיף ימיניה בחדוי דבריה לקמיה, ואמר מאן הוא דיקרב לגבי ברי. פיון דסרח לגבי אבוי, שוי אבוי ידוי על פתפוי לאחורא, ושדייה בידא דשנאוי.

בבבול, בקדמיתא כתיב, (שמות ט"ו) ימינך יי נאדרי בפח. בפח מאן. ההוא דאשתמודעא. בערבאי קורין לחדוי דבר נש פח. ההוא ימינא נאדרי ואתקיף בכח. מאן הוא דיקרב לגבי ברי. לבתר מה כתיב, (איכה ב) השיב אחור ימינו מפני אויב, שוי ימיניה על פתפיה, ודחי ליה בידא דשנאוי. בקדמיתא ימיניה לקמיה בחדוי, לאתקפא ביה. ולבתר לאחורא על פתפוי, לדחייא ליה. והכא הושיעה לו ימינו וזרוע קדשו, תרין דרועין לאתקפא ביה.

אי אינון פרות דלא אתרגילו בנסין, אלא ההיא שענתא בגועא דלהון אמרו שירתא דא. נהיקו דחמרא דסבא חסידא דרגיל בנסין, על אחת פמה וכמה דאמר שירה. חברייא, אי תימרון דחמרא לא הוה ארחיה בכך מיומא דאברי עלמא, פוקו וחמו אתון דבלעם חייבא, דנצחת לרבונה בכלא. חמריה דרפי (דף ר"א ע"ב) פנחס בן יאיר על אחת פמה וכמה. ותו אתון דבלעם פד מלילת, מלאכא עלאה הוה עלה מלעילא.

השתא אית לגלאה, חברייא שמעו. פי האתון

זרה שלהם. הושיעה לו ימינו, למי? לעצמו. מי זה עצמו? אותו מזמור עצמו, ורוח עליונה קדושה גנוזה בו. ימינו - אותו שירש הזקן, וזו ימינו, שהחזיק באותו מזמור ולא השאירו ביד אחר.

כאן יש לגלות דבר אחד: כל פעם שאותו ימין היה להרחיש נס, היה מחזיק במזמור זה ושם אותו לפניו להחזיק בו, כאבא שמחזק ימינו בחזה בנו לפניו ואומר: מי הוא שיקרב לבני? פיון שסרח לגבי אבוי, שם אבוי ידיו על פתפיו לאחור, וזרקו בידי שונאיו.

בבבול בהתחלה כתוב, (שמות טו) ימינך ה' נאדרי בפח. בכח מי? אותו הנודע. בערבית קוראים לחזה פח. אותו ימין נאדרי ונתחזק בכח. מי הוא שיקרב לבני. אחר כך מה כתוב? (איכה ב) השיב אחור ימינו מפני אויב. שם ימינו על פתפו ודחה אותו לידי שונאיו. בהתחלה ימינו לפניו בחזהו להתחזק בו, ואחר כך לאחוריו על פתפיו לדחות אותו. וכאן - הושיעה לו ימינו וזרוע קדשו, שתי זרועות להתחזק בו. שאם אותן פרות שלא התרגלו בנסים, אלא אותה שעה בגעיה שלהן אמרו שירה זו, נעירת חמור הזקן החסיד שרגיל בנסים על אחת פמה וכמה שאמר שירה. חברים, אם תאמרו שאין דרכו של החמור בכך מיום שנברא העולם, צאו וראו אתון בלעם הרשע שנוצחה את בעליה בכל. חמורו של רבי פנחס בן יאיר על אחת פמה וכמה. ועוד, אתון בלעם כשדברה, מלאך עליון היה עליה מלמעלה.

בעת יש לגלות. חברים שמעו. פי האתון שנברא בערב שבת בין

השמשות, העולה בדעתכם
שפה היה פתוח מאותו זמן, או
שתנאי התנה הקדוש ברוך הוא
מאותו זמן? לא כן. וסוד כאן
שנמסר לחכמים שלא משגיחים
על טפשות הלב. פי האתון -
דרגת האתונות, אותו עליון של
צד נקבות, אותו שהיה שרוי על
אותה אתון ודבר מעליה.
וכשברא הקדוש ברוך הוא
לדרגה זו שנקראת פי האתון,
סתם אותה בתוך (האתון) נקב
תהום רבה, וסתם עליה עד אותו
זמן. כשהגיע אותו זמן, פתח
אותו נקב, ויצא ושרה עליה
ודברה.

כמו זה, (במדבר טו) ותפתח הארץ
את פיה. את - לרבות דומ"ה,
שהוא פי הארץ. את פי האתון -
לרבות קמריא"ל, שנקרא פי
האתון. פי הבאר כמו זה. מה זה
פי הבאר? אותה דרגה שהיתה
ממנה עליה למטה, והיא פחת
פי ה', ומיהו? יהדריא"ל שמו.
שלשת הפיות הללו נבראו ערב
שבת בין השמשות. בשעה
שקדש היום, עולה פי הממנה
על כל יתר הפיות, ומיהו? אותו
יום שהתעלה והתקדש בכל,
אותו שנקרא (ישעיה נח) פי ה'. ערב
שבת בין השמשות נבראו שאר
הפיות. התקדש היום, עלה הפה
ששולט על הכל, פי ה'.

בין כן ראו את רבי פנחס שהיה
בא. הגיעו אליו, בא רבי פנחס
ונשק את רבי שמעון. אמר,
נשקתי את פי ה', התבשם
בבשמים של גנתו. שמחו כאחד
וישבו. פיון שישבו, פרחו כל
אותם עופות שהיו עושים צל
והתפזרו. החזיר ראשו רבי
שמעון והרים להם קול ואמר,
עופות השמים! אינכם משגיחים
בכבוד רבונכם שעומד כאן?!

דאברי ערב שבת בין השמשות, סלקא
בדעתיכו דפומא הוה פתיחא מההוא זמנא.
או תנאי דאתני קדשא בריך הוא מההוא זמנא.
לאו הכי. ורזא הכא דאתמסר לחכימי, דלא
משגחן לטפשו דלכא. פי האתון, דרגא
דאתני, ההוא עלאה דסטר נוקבי. ההוא הוה
דשריא על ההוא אתון, ומליל עלה. וכד ברא
קדשא בריך הוא להאי דרגא, דאקרי פי
האתון, סתם ליה בגו (האתון) נוקבא דתהומא
רבא, ואסתים עליה עד ההוא זמנא. כד מטא
ההוא זמנא, פתח ההוא נוקבא, ונפק ושרא
עלה, ומלילת.

בגוונא דא, (במדבר טו) ותפתח הארץ את פיה.
את, לאסגאה דומ"ה דאיהו פי הארץ.
את פי האתון (במדבר כ"ב), לאסגאה קמריא"ל,
דאקרי פי האתון. פי הבאר כגוונא דא. מאן
פי הבאר. ההוא דרגא דהוה ממנא עליה
לתפא, ואיהו תחות פי יי, ומאן איהו.
יהדריא"ל שמייה. תלת פומין אלין, אתבריאו
ערב שבת בין השמשות. בשעתא דקדש יומא
סלקא פה דממנא על כל שאר פומין, ומאן
איהו. ההוא יומא דאסתלק ואתקדש בכלא,
ההוא דאקרי פי יי. ערב שבת בין השמשות,
אברון שאר פומין. אתקדש יומא סליק פומא
דשליט על כלא פי יי.

אדהכי, חמו לרבי פנחס דהוה אתי, מטו
לגביה, אתא רבי פנחס ונשקיה לרבי
שמעון. אמר, נשקנא פי יי, אתבסם בבוסמין
דגנתא דיליה. חדו כחדא, ויתבו. פיון דיתבו
פרחו כל אינון עופין דהוו עבדי טולא,
ואתפזרו. אהדר רישיה רבי שמעון, ורמא
לון קלין ואמר, עופי שמנא לית אתון
משגיחין ביקרא דמאריכון דקאים הכא.

עמדו, ולא לקחו ממקומם, ולא קרבו אליו. אמר רבי פנחס, אמר להם שילכו לדרפם, שהרי לא נתנו להם רשות לחזור?

אמר רבי שמעון, ידעתי שהקדוש ברוך הוא רוצה להרחיש לנו נס. עופות עופות! לכו לדרפכם, ואמרו לאותו הממנה עליכם שהרי בהתחלה היה ברשותו, וכעת זה לא קיים ברשותו. אבל העלינו אותו ליום הסלע, כשעולה ענן בין שני חזקים, ולא מתחברים. התפזרו אותם עופות והלכו.

בין כך הרי שלשה אילנות מתפשטים בענפים לשלשה צדדים עליהם, ומעין מים נובעים לפניהם. שמחו כל החברים, ושמחו רבי פנחס ורבי שמעון. אמר רבי פנחס, טרח גדול היה לאותם עופות בתחלה, וטרח בעלי חיים לא צריכים, שהרי פתוב (תהלים קמה) ורחמי על כל מעשיו. אמר רבי שמעון, אני לא הטרחת אותם. אבל אם הקדוש ברוך הוא חס עלינו, איננו יכולים לדחות את המתנות שלו. ישבו תחת אותו האילן, ושתו מהמים ונהנו שם.

פתח רבי פנחס ואמר, (שיר השירים ד) מעין גנים באר מים חיים ונזלים מן לבנון. מעין גנים, וכי אין מעין אלא אותו מן גנים? והרי כמה מעינות טובים ונכבדים יש בעולם! אלא אין כל ההנאות שוות. יש מעין שיוצא במדבר במקום יבש - הנאה יש למי שישב ושותה. אבל מעין גנים, כמה טוב הוא ונכבד. אותו מעין עושה טוב לעשבים ולפרות, מי שמתקרב אליו נהנה בכל; נהנה במים, נהנה בעשבים, נהנה בפרות. אותו מעין מתעטר בכל. כמה שושנים,

קיימו, ולא נטלו מדוכתייהו, ולא קריבו לגבייהו. אמר רבי פנחס אימא לון דיהכון לארתייהו, דהא לא יהבין לון רשו לאהדרא.

אמר רבי שמעון, ידענא דקודשא בריך הוא בעי למרחש לן ניסא. עופין עופין זילו לארתיכו, ואמרו לההוא דממנא עליכו, דהא בקדמיתא הוה ברשותיה, והשתא לאו ברשותיה קיימא. אבל סליקנא ליה ליומא דטגרא, כד סליק עיבא בין שני תקיפין, ולא מתחבראן. אתבדרו אינון עופי ואזלו.

אדהכי, הא תלת אילנין, מתפשטן בענפין לתלת סטרין עלייהו, ומעיינא דמיא נבעין קמיייהו. חדו כלהו חבריאי, וחדו רבי פנחס ורבי שמעון. אמר רבי פנחס טורח סגי הוה לאינון עופי בקדמיתא, וטורח בעלי חיים לא בעינו. דהא (תהלים קמה) ורחמי על כל מעשיו כתיב. אמר רבי שמעון, אנא לא אטרחנא לון. אבל אי קדשא בריך הוא חס עלן לית אנן יכלין לדחייא מתנן דיליה. יתבו תחות ההוא אילנא, ושתו מן מיא, ואתהנו תמן.

פתח רבי פנחס ואמר, (שיר השירים ד) מעין גנים באר מים חיים ונזלים מן לבנון. מעין גנים, וכי לית מעיין אלא ההוא מן גנים, והא כמה מעיינין טבין ויקירין אית בעלמא. אלא לית כל הנאות שוין. אית מעיין דנפיק במדברא, באתר יבישא, הנאה אית למאן דיתיב ושתו. אבל מעיין גנים, כמה איהו טב ויקירא, ההוא מעיין עביד טיבו לעשבין ואיבין, מאן דקריב עליה אתהני בכלא. אתהני במיא, אתהני בעשבין, אתהני באיבין. ההוא מעיין מתעטרא בכלא. כמה וורדין, כמה

כמה עשבי ריח סביבו, כמה נאח אותו מעין משאר מעינין, באר מים חיים.

וכך בארנו, הכל בכנסת ישראל אומר, היא מעין גנים. מי הגנים? חמשה גנים יש לקדוש-ברוך הוא שמשפיע בהם, ומעין אחד מעליהם שמשקה אותם ומרזה אותם, טמיר וגניז, וכלם עושים פרות ותבואה. גנה אחת יש פחת מהם, ואותה הגנה שמונה סביב מכל צדדי העולם. פחת גנה זו יש גנים אחרים עושים פרות למיניהם.

וגנה זו התהפכה והיתה למעין שמשקה אותם, באר מים חיים. כשצריך זה מעין, וכשצריך זה באר. מה בין זה לזה? לא דומה. כשנמשכים המים מאליהם לכששואבים מים להשקות. ונזלים מן לבנון, איזה נזלים? נזלים אלו חוזרים למעין, (של כלם) כשנובעים מים ונזלות טפות למעלה (מלמעלה) אלו אחר אלו, מים מתוקים שהנפש הולכת אחריהם. כך הם חמשה מקורות שיצאו מן לבנון, נעשו נזלים במעין זה. כך הקדוש ברוך הוא הרחיש לנו גם במקום זה, קראנו על מעין זה פסוק זה. (מה הנזלים? אלו חמשה מקורות שיצאו מלבנון למעלה, נעשו נזלים כאשר חזרו למעין, נובעים מים ונזלות טפות אלו אחר אלו מים מתוקים, שהנפש הולכת אחריהם. כך הקדוש ברוך הוא הרחיש להם גם במקום זה במעין זה, ועל מעין זה קראנו פסוק זה).

עוד פתח ואמר, (דברים ט) כי תצור אל עיר ימים אל עיר ימים רבים להלחם עליה לתפשה וגו'. כמה טובים הם דרכי ושבילי התורה, שהרי בכל דבר ודבר יש כמה עצות, כמה טובות לבני אדם, כמה מרגליות שמאירות לכל צד, ואין לה דבר בתורה שאין בו כמה גרות

עשבין דריחא סתרינה, כמה יאות ההוא מעיין, משאר מעינין, באר מים חיים.

והבי אוקימנא כלא בכנסת ישראל קאמר, איהי מעיין גנים. מאן גנים. חמש גנים אית ליה לקודשא בריך הוא, דקא משתעשעא בהו. ומעייןא חדא עלווייהו, דקא אשקי לון, ורזי לון, טמיר וגניז, וכלהו עבדין פירין ואיבין. גנתא חדא אית לתתא מנייהו, וההוא גנתא נטיר סתרא מפל סטרין דעלמא. תחות האי גנתא, אית גנים אחרנין, עבדין איבין לזנייהו.

והאי גנתא, אתהפך והוי מעיין דאשקי לון, באר מים חיים, פד אצטריך הוי מעיין, וכד אצטריך הוי באר, מה בין האי להאי. לא דאמי, פד אתמשכון (דק ר"ב ע"א) מיא מאלייהו, לכד שאבין מיא לאשקאה. ונזלים מן לבנון, מאי נזלים. אלין נזלים אהדרו למעין, (כ"א דבלה) פד נבעין מיין ונזלים טפין לעילא (כ"א מלעילא) אלין בתר אלין, מיין מתיקן, דנפשא אזלא אבתרייהו. כך אינון חמש מקורין, דנפקו מן לבנון, אתעבידו נזלים בהאי מעיין. כך קדשא בריך הוא רחיש לן ניסא באתר דא, קרינא על מעייןא דא קרא דא. (כ"א מאי נזלים. אלון חמש מקורין דנפקו מן לבנון לעילא, אתעבידו נזלים דכד אהדרו למעין, נבעין מיין ונזלים טפין אלון בתר אלון מיין מתיקן, דנפשא אזלא אבתרייהו. כך קדשא בריך הוא רחיש לן ניסא באתר דא, בהאי מעיין ועל מעייןא דא קרינא קרא דא).

הו פתח ואמר, (דברים ט) כי תצור אל עיר ימים רבים להלחם עליה לתפשה וגו', כמה טובין אינון ארחין ושבילין דאורייתא, דהא בכל מלה ומלה, אית כמה עיטין, כמה טבין לבני נשא, כמה מרגלאן דקא מנתהרן לכל סטר, ולית לה מלה באורייתא, דלית בה כמה בוצינין מנתהרן לכל סטר. האי קרא איהו כפום

מאירים לכל צד. פסוק זה הוא כפשוטו, ויש בו כפי מדרשו, ויש בו חכמה עליונה להזהיר למי שצריך. אשרי חלקו מי שמשתדל בתורה תמיד.

מי שמשתדל בה, מה כתוב בו? (תהלים א) כי אם בתורת ה' חפצו ובתורתו יהגה יומם ולילה, והיה כעץ. למה זה סמוך לזה? אלא מי שמשתדל בתורה יומם ולילה, לא יהיה כעץ יבש, אלא כעץ שתול על פלגי מים. מה אילן יש בו שרשים, ויש בו קלפות, ויש בו מוח, ויש בו ענפים, ויש בו פרי, ויש בו פרחים, ויש בו פרי עולם - שבעה סוגים אלו עולים לשבעה עשר, לשבעים, גם דברי תורה יש בהם פשט המקרא, דרש, רמז שרומז חכמה, גימטריאות, סודות טמירים, סודות נסתרים אלו על אלו, פסול וכשר, טמא וטהור, אסור והתר. מכאן והלאה מתפשטים הענפים לכל צד, והיה כעץ ודאי. ואם לא - אינו חכם בחכמה.

בא וראה כמה חביבים אותם שמשתדלים בתורה לפני הקדוש ברוך הוא, שאפלו בזמן שהדין תלוי בעולם ונתנה רשות למשחית להשחית, הקדוש ברוך הוא מצוהו עליהם, על אותם המשתדלים בתורה, וכך אומר להם הקדוש ברוך הוא: כי תצור אל עיר, בגלל החטאים הרבים שחטאו לפני והתחייבו בדין.

ימים רבים, מה זה רבים? (שלשה ימים זה אחר זה נקראו ימים רבים. אף כאן כי תצור אל עיר ימים רבים) שלשה ימים זה אחר זה שנודע דבר בעיר. מניין לנו שימים רבים הם שלשה? שכתוב (ויקרא טו) ואשה כי יזוב זוב דמה ימים רבים. וכי

פשטיה. ואית ביה כפום מדרשיה. ואית ביה חכמתא עלאה, לאזדהרא למאן דאצטרף. זכאה חולקיה מאן דאשתדל באורייתא תדיר. מאן דאשתדל בה, מה כתיב ביה, (תהלים א) כי אם בתורת יי חפצו ובתורתו יהגה יומם ולילה, והיה כעץ. אמאי דא סמיך לדא. אלא מאן דאשתדל באורייתא יומם ולילה, לא ליהוי כאעא יבישא, אלא כעץ שתול על פלגי מים. מה אילן אית ביה שרשין, ואית ביה קליפין, ואית ביה מוחא, ואית ביה ענפין, ואית ביה טרפין, ואית ביה פרחין, ואית ביה איבא. שבעת זינין אליו, סלקין לשבעה עשר, לשבעין. אוף מלין דאורייתא אית בהו פשטא דקרא. דרשא. רמז, דקא רמיז חכמתא. גימטריאות. רזין טמירין. רזין סתימין אליו על אליו. פסול וכשר. טמא וטהור. איסור והיתר. מכאן ולהלאה, מתפשטאן ענפין לכל סטר. והיה כעץ ודאי, ואי לאו, לאו איהו חכם בחכמתא.

תא חזי, כמה חביבין אינון דמשתדלי באורייתא קמי קדשא בריך הוא, דאפילו בזמנא דדינא תליא בעלמא, ואתייהיב רשו למחבלא לחבלא, קדשא בריך הוא פקיד ליה עלווייהו, על אינון דקא משתדלי באורייתא. והכי אמר ליה קדשא בריך הוא, כי תצור אל עיר, בגין חוביהון סגיאיין דחטאן לקמאי, ואתחייבו בדינא.

ימים רבים, מאי רבים. (תלתא יומא, דא בטר דא, אקרי ימים רבים, אוף תא כי תצור אל עיר, ימים רבים) תלתא יומין, דא בטר דא, דאשתמודעא דבר במקתא. מנלן דימים רבים תלתא יומין אינון, דכתיב, (ויקרא טו) ואשה כי יזוב זוב דמה ימים רבים.

וכי ימים רבים אינון. אלא תלתא יומין דא בטר דא, אקרי ימים רבים.

ימים רבים הם? אלא שלשה ימים זה אחר זה נקראים ימים רבים. גם כן, כי תצור אל עיר ימים רבים - שלשה ימים זה אחר זה שנודע דבר בעיר. בא ואצוף על (כל) בני ביתי: לא תשחית את עצה - זה תלמיד חכם שהוא בעיר, שהוא עץ החיים, אילן שנותן פרות.

דבר אחר את עצה - אותו שנותן עצה לעיר להנצל מן הדין ומלמד אותם דרך שילכו בה, ועל זה לא תשחית את עצה לנדם עליו גרזן. לנדם עליו דין, ולא להושיט עליו חרב ליהטת, חרב שנונה, אותה שהורגת שאר אנשי העולם. פי ממנו תאכל. וכי אותו מחבל אוכל ממנו? לא. אלא פי ממנו תאכל, אותו סלע קשה, אותה שכל רוחות חזקות וקדושות יוצאות ממנה, שאין הנאה ותאנה לרוח הקדש בעולם הזה אלא תורתו של אותו צדיק. כפיכול הוא מפרנס אותה ונותן לה מזון בעולם הזה יותר מכל קרבנות העולם.

בקרבן מה פתוב? (שיר השירים ה) אכלתי יערי עם דבשי אכלו רעים. ומיום שנחרב בית המקדש ובטלו הקרבנות, אין לו לקדוש-ברוך הוא אלא אותם דברי תורה, והתורה שמתחדשת בפיו. בשביל כך פי ממנו תאכל, ואין לה מזון בעולם הזה אלא ממנו ומאותם שפמותו. וכיון שפמנו תאכל והוא זן אותה - אתו לא תכרת. תהיה (שמיר) זהיר בו שלא תתקרב אליו.

כי האדם עץ השדה - זה נקרא אדם שנודע מעלה ומטה. עץ השדה - עץ גדול ותקיף שאותו שדה אשר ברכו ה', (ה) סמוף עליו, אילן שנודע לאותו שדה תמיד. לבא מפניך במצור - דבר זה חזר לראש הפסוק שפתוב לא תשחית את עצה, אותו

אוף הכי כי תצור אל עיר ימים רבים, תלתא יומין דא בטר דא, דאשתמודעא דבר במתא. תא ואפקיד לך על (כל) בני ביתי. לא תשחית את עצה, דא תלמיד חכם דדא איהו במתא, דאיהו אילנא דחיי, אילנא דיהיב איבין.

דבר אחר את עצה, ההוא דיהיב עיטא למתא, לאשתזבא מן דינא, ואוליה לון ארחה דיהכון בה, ועל דא לא תשחית את עצה לנדות עליו גרזן, לנדחא עליה דינא, ולא לאושטא עליה חרבא מלהטא, חרבא משננא, ההיא דקטלא לשאר אינשי דעלמא. פי ממנו תאכל. וכי ההוא מחבלא אכיל מניה, לא אלא כי ממנו תאכל, ההיא טגרא תקיפא, ההיא דכל רוחין תקיפין וקדישין נפקין מנה, דלית הנאה ותיאובתא לרוח קדשא בהאי עלמא, אלא אורייתא דההוא זפאה, כפיכול איהו מפרנס לה, ויהיב לה מזונא בהאי עלמא, יתיר מפל קרבנין דעלמא.

בקרבן מה כתיב. (שיר השירים ה) אכלתי יערי עם דבשי אכלו רעים. ומיזמא דאתחרב פי מקדשא, ובטלו קרבנין, לית ליה לקודשא בריך הוא, אלא אינון מלין דאורייתא, ואורייתא דאתחדשא בפומיה, בגין כך פי ממנו תאכל, ולית לה מזונא בהאי עלמא, אלא ממנו, ומאינון דכוותיה. וכיון דממנו תאכל, ואיהו זן לה, אותו לא תכרות, הוי (שמיר) זהיר ביה, דלא תקרב ביה.

כי האדם (דף ר"ב ע"ב) עץ השדה, דא אקרי אדם דאשתמודע עילא ותתא. עץ השדה, אילנא רברבא ותקיף דההוא (בראשית כז) שדה אשר ברכו יי (דא) סמוף עליה, אילן דאשתמודע לההוא שדה תדיר. לבא מפניך במצור, מלה דא תמיד. לבא מפניך במצור - דבר זה חזר לראש הפסוק שפתוב לא תשחית את עצה, אותו

שנותן להם עצה ומתקין את העיר. לבא מפניך במצור, הוא נותן להם עצה להתפתח ולחזור בתשובה, ומתקין לו כלי זין, חצוצרות ושופרות. לבא מפניך, מה זה לבא מפניך? לבא לפני ולעלות מפניך, מפני הפחד שלך. במצור, במקום שעליונים ותחתונים לא יכולים לעלות לשם. ומיהו? דרגה שבעלי תשובה נכנסים לשם. ומי היא? תשובה. זהו מצור, מקום חזק וסלע חזק.

וכיון שעצה זו לוקחים, אני מכפר לחטאיכם ומתקבלים ברוח לפני. וכל זה פוקד הקדוש ברוך הוא על אותם המשתדלים בתורה. משום כך צדיקים הם כשמשתדלים בתורה, אותם שמשתדלים בתורה הם עצים גדולים בעולם הזה.

ראו מה עשה הקדוש ברוך הוא שנטע אילנות אלו, אשרי הדרך הזה. ולא די אילן אחד, אלא שלשה אילנות גדולים פרושו ענפים לכל צד עשה לנו הקדוש ברוך הוא. זה רצון לפני השמים שלא יעברו לעולם אילנות אלו ומעין זה במקום זה, ועד היום עומדים שם, ואותו מעין מים. והאנשים קוראים להם נציבות של רבי פנחס בן יאיר.

פתח רבי שמעון ואמר, (בראשית א) וישא את עיניו וירא את הנשים ואת הילדים ויאמר מי אלה לך ויאמר הילדים אשר חנן אלהים את עבדך. בא וראה, אותו עשו הרשע נתן עינו לעין בנשים, ובגללו התקין יעקב תקוניו. שם שפחות מקדימה, ובניהם לאחור, שחשובים יותר. לאה אחריהם, ובניה מאחור. אחר כך יוסף, ואחריה רחל, והוא עבר לפניהם.

אהדר לרישא דקרא, דכתיב לא תשחית את עצה, שהוא דהייב לון עיטא, ואתקין למתא, לבא מפניך במצור, איהו יהיב לון עיטא, לאתקנא ולאהדרא בתיובתא, ואתקין ליה מאני זיינין, בוקינס ושופרין. לבא מפניך, מאי לבא מפניך. לבא לקמאי, ולאעלא מפניך. מקמי דחילו דילך. במצור, באתר דעלאין ותתאין לא יכלין לאעלא תמן. ומאן איהו. דרגא דבעלי תשובה עאלין תמן, ומאן איהו. תשובה. דא איהו מצור, אתר תקיף, וטנרא תקיפא.

וכיון דעיטא דא נטלין, אנא מכפר לחובביהו ואתקבלן ברעוא לקמאי. וכל דא פקיד קדשא בריך הוא, על אינון דמשתדלי באורייתא. בגין כך זכאין אינון דקא משתדלי באורייתא, אינון דמשתדלי באורייתא אינון אילנין רברבין בהאי עלמא.

חמו, מה עבד קדשא בריך הוא דנטע אילין אילנין, זכאה ארחא דא, ולא די אילנא חדא, אלא תלתא אילנין רברבין, פריסן ענפין לכל סטר, עביד לן קדשא בריך הוא. יהא רעוא קמי שמיא, דלא יתעדון לעלמא אילנין אלין, ודא מעיינא, מאתר דא ועד יומא קיימין תמן, וההוא מעיינא דמא. וקראן לון בני נשא, נציבו דרבי פנחס בן יאיר. (ע"כ) (חסר וזהו).

פתח רבי שמעון ואמר, (בראשית לב) וישא את עיניו וירא את הנשים ואת הילדים ויאמר מי אלה לך ויאמר הילדים אשר חנן אלהים את עבדך. תא חזי, ההוא רשע דעשו, יהיב עינו לעיינא על נשין, ובגיניה אתקין תיקוניו יעקב, שוי שפחות בקדמיתא, ובניהוין לבתר, דחשיבו יתיר. לאה אפתייהו, ובנהא לבתר. לבתר יוסף, ובתרה רחל, והוא עבר לפנייהם.

בְּשִׁבְעֵם הַשְּׁתַּחֲוִי, מַה כְּתוּב?
וּתְגַשְׁן הַשְּׁפָחוֹת הֵנָּה וּלְדִיהֶן
וּתְשַׁתְּחוּיֶינָּה, וְאַחַר כֵּן כְּתוּב, וּתְגַשְׁ
גַּם לְאֵה וּלְדִיהָ וּשְׁתַּחֲוִי וְאַחַר
נִגַּשׁ יוֹסֵף וְרַחֵל וְגו'. וְהָרִי יוֹסֵף
לְאַחֹר הַזֶּה, וְרַחֵל לְפָנָיו! אֲלֵא
בֵּן טוֹב, בֵּן אֱהוּב, צְדִיק הַעוֹלָם,
יוֹסֵף. כִּינן שְׂרָאָה עֵינֵי שֶׁל אוֹתוֹ
רָשַׁע מִסְתַּכֵּל בְּנִשְׁיָם, פֶּחַד עַל
אִמּוֹ. יֵצֵא מֵאַחֲרֶיהָ וּפְרִישׁ
זְרוּעוֹתָיו וְגוֹפוֹ וְכֹסֶה עָלֶיהָ כְּדִי
שְׁלֵא יִתֵּן אוֹתוֹ רָשַׁע עֵינָיו כַּאֲמוֹ.
כַּמָּה הַתְּגָדָל? שֵׁשׁ אַמּוֹת לְכָל צַד,
וְכֹסֶה עָלֶיהָ, וְלֹא יִכְלֶה עֵינָיו שֶׁל
אוֹתוֹ רָשַׁע לְשַׁלֵּט עָלֶיהָ.

כְּמוֹ זֶה, וַיֵּשֶׂא בַלְעָם אֶת עֵינָיו.
עֵינָיו כְּתוּב, אוֹתָהּ עֵין רַעְוָה (שְׁתִּי
עֵינִים הָיָה זֹקֵף, אֲלֵא בְּשַׁעֲהָ) שְׂרָצָה
לְהִסְתַּכֵּל עָלֶיהֶם. וַיִּרְא אֶת יִשְׂרָאֵל
שֹׁכֵן לְשִׁבְטָיו. מַה זֶה שֹׁכֵן
לְשִׁבְטָיו? אֲלֵא שִׁבְט יוֹסֵף הָיָה
שֵׁם וְשִׁבְט בְּנִימִין. שִׁבְט יוֹסֵף
שְׁלֵא שׁוֹלֵטת בָּהֶם עֵין הָרַע,
שְׁפָתוֹב (שֵׁם מֵט) בֵּן פֶּרֶת יוֹסֵף. מַה
זֶה בֵּן פֶּרֶת יוֹסֵף? שֶׁהַתְּגָדָל
לְכַסּוֹת עַל אִמּוֹ. בֵּן פֶּרֶת עָלֵי עֵין,
שְׁלֵא שְׁלֵטָה בּוֹ עֵין הָרַע. שִׁבְט
בְּנִימִין, שְׁפָתוֹב בּוֹ (דְּבָרִים לג) וּבֵין
כְּתִיבֵי שֹׁכֵן, וְכְתוּב יִשְׁכֹּן לְבִטְחָה.
מַה זֶה לְבִטְחָה? שְׁלֵא פּוֹחַד מֵעֵין
הָרַע וְלֹא פּוֹחַד מִפְּגָעִים רָעִים.
אָמַר אוֹתוֹ רָשַׁע, אֲנִי אֶעֱבִיר
חֹמֶה זֹאת שְׁלֵא תַעֲמֹד, וְאֲנִי
אֶסְתַּכֵּל כְּמוֹ שְׂצָרִיף. רַחֵל הִיָּתָה
שֵׁם, רֵאתָה שְׁעֵין אוֹתוֹ רָשַׁע
שְׁנוּנָה לְהִזְיֵק. מַה עֲשִׂתָּה? יֵצֵא
וּפְרִישָׁה כְּנַפְיָה עָלֵיהֶם וְכִסְתָּה עַל
בְּנֵיהָ. זֶהוּ שְׁפָתוֹב וַיֵּשֶׂא בַלְעָם
אֶת עֵינָיו וַיִּרְא אֶת יִשְׂרָאֵל. כִּינן
שְׂרָאָתָה רוּחַ הַקֹּדֶשׁ, עֵין שְׁנוּנָה,
מִיד - וְתַהֵי עָלָיו רוּחַ אֱלֹהִים. עַל
מִי? עַל יִשְׂרָאֵל. שְׁפָרְשָׁה כְּנַפְיָה
וְכִסְתָּה עָלֵיהֶם, וּמִיד שָׁב אוֹתוֹ
רָשַׁע לְאַחֹר.

כְּדִי סִגִּידוֹ כְּלֵהוֹן, מַה כְּתוּב. (בְּרַאשִׁית לג) וּתְגַשְׁנָן
הַשְּׁפָחוֹת הֵנָּה וּלְדִיהֶן וּתְשַׁתְּחוּיֶינָּה. וְלִבְתֵּר
כְּתוּב, וּתְגַשְׁ גַּם לְאֵה וּלְדִיהָ וּשְׁתַּחֲוִי וְאַחַר
נִגַּשׁ יוֹסֵף וְרַחֵל וְגו'. וְהָא יוֹסֵף לְבְתֵרֵיתָא
הָהּ, וְרַחֵל לְקַמִּיהָ. אֲלֵא בְרַא טָבָא, בְּרַא
רַחִימָא, צְדִיקָא דְעַלְמָא, יוֹסֵף, כִּינן דְחִמָּא
עֵינָיה דְהָהוּא רָשַׁע מִסְתַּכֵּל בְּנִשְׁיָן, דְחִיל עַל
אִמִּיהָ, נְפִיק מֵאַבְתָּרָה, וּפְרִישׁ דְרוּעוֹי וְגוֹפִיהָ,
וְכִסִּי עָלֶיהָ, בְּגִין דְלֹא יִתֵּן הָהוּא רָשַׁע עֵינָיו
בְּאִמִּיהָ. כַּמָּה אֲתַסְגִּי, שִׁית אִמִּין לְכָל סֵטֵר,
וְחָפָא עָלֶיהָ, וְלֹא יִכִּיל עֵינָיה דְהָהוּא רָשַׁע
לְשַׁלֵּטָה עָלֶיהָ.

בְּגוֹנוֹנָא דָא, וַיֵּשֶׂא בַלְעָם אֶת עֵינָיו, עֵינָיו כְּתוּב,
הָהוּא עֵינָא בִישָׂא (תְּרִין עֵינֵין מִנָּה וְזוֹרָה, אֲלֵא
בְּשַׁעֲהָ) דְבַעַא לְאַסְתַּכֵּלָא עָלֵיהּ. וַיִּרְא אֶת
יִשְׂרָאֵל שׁוֹכֵן לְשִׁבְטָיו. מַהוּ שׁוֹכֵן לְשִׁבְטָיו.
אֲלֵא שִׁבְטָא דְיוֹסֵף הָהּ תַּמָּן, וְשִׁבְטָא דְבְנִימִין.
שִׁבְטָא דְיוֹסֵף, דְלֹא שְׁלֵטָא בְּהוּ עֵינָא בִישָׂא,
דְכְתִיב, (בְּרַאשִׁית מט) בֵּן פּוֹרֶת יוֹסֵף. מֵאן בֵּן פּוֹרֶת.
דְּאֲתַסְגִּי לְכַסְפָּא עַל אִמִּיהָ. בֵּן פּוֹרֶת עָלֵי עֵין,
דְלֹא שְׁלֵטָא בִיהָ עֵינָא בִישָׂא. שִׁבְטָא דְבְנִימִין,
דְכְתִיב בִּיהָ (דְּבָרִים לג) וּבֵין כְּתִיבֵי שֹׁכֵן. וְכְתִיב
(דְּבָרִים לג) יִשְׁכּוֹן לְבִטְחָה. מֵאִי לְבִטְחָה. דְלֹא דְחִיל
מֵעֵינָא בִישָׂא, וְלֹא דְחִיל מִפְּגָעֵין בִישְׁיָן.

אָמַר הָהוּא רָשַׁע, אֲנָא אֶעֱבִר שׁוֹרָה דָא, דְלֹא
אֲתַקִּיִּים, וְאֲנָא אֶסְתַּכֵּל כְּדָקָא יָאוֹת. רַחֵל
הָיָה תַמָּן, חִמָּתָא דְעֵינָא דְהָהוּא רָשַׁע מְשַׁנָּא
לְאַבְרָאָה, מַה עֲבַדְתָּ. נִפְקַת וּפְרִישַׁת גְּדַפְתָּא
עָלֵיהּ, וְחָפָאתָ עַל בְּרַהָא. הָדָא הוּא דְכְתִיב וַיֵּשֶׂא
בַלְעָם אֶת עֵינָיו וַיִּרְא אֶת יִשְׂרָאֵל. כִּינן דְחִמָּא
רוּחַ דְקוּדְשָׁא, עֵינָא מְשַׁנָּא, מִיד וְתַהֵי עָלָיו רוּחַ
אֱלֹהִים. עַל מֵאן. עַל יִשְׂרָאֵל. דְפְרִישׁ גְּדַפּוּי,
וְחָפָא עָלֵיהוֹן. וּמִיד תֵּב הָהוּא רָשַׁע לְאַחֹרָא.

בְּהַתְחַלְתָּהּ הַבֵּן כִּסֶּה עַל אִמּוֹ.
וְכַעַת הָאֵם מִכֶּסֶה עַל בְּנָהּ. אָמַר
הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, בְּאוֹתָהּ שָׁעָה
שֶׁהוּא כִּסֶּה עַל רַחֵל אִמּוֹ שְׁלֵא
תִשְׁלַט הַעֵינַן שֶׁל אוֹתוֹ רָשַׁע עֲלֶיהָ,
חַיִּיד, בְּשָׁעָה שֶׁתָּבֵא עֵינַן רָעָה
אַחֲרַת לְהַסְתַּפֵּל עַל בְּנִיד וְעַל בְּנֵי
- אִמָּךְ תִּכְסֶּה עֲלֵיהֶם. אֵתָה פְּסִיתָ
עַל אִמָּךְ - אִמָּךְ תִּכְסֶּה עֲלֶיךָ.

וַיִּשָּׂא אֶת עֵינָיו וַיֵּרָא אֶת הַנְּשִׁים.
פְּסוּק זֶה נֹאמַר בְּסוּד הַחֲכָמָה,
בְּיוֹם הַפְּפוּרִים, שְׁבַגְי הָעוֹלָם
עוֹמְדִים בְּדִין, וַיִּשְׂרָאֵל שְׁבִים
בְּתִשׁוּבָה לְפָנָי הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא
לְכַפֵּר עַל עֲוֹנוֹתֵיהֶם. וְאוֹתוֹ
מִקְטָרֵג עוֹמֵד עֲלֵיהֶם, שְׁחוּשָׁב
לְאָבֵד אוֹתָם עַל חֲטָאֵיהֶם,
שׁוֹלְחִים לוֹ אוֹתוֹ דוֹרוֹן, וְאֵז כְּתוּב
(בְּרַאשִׁית לב) כִּי אָמַר אֲכַפְרָה פָּנָיו
בְּמִנְחָה הַהִלְכַת לְפָנָי. אַחַר
שֶׁמִּקְבַּל אוֹתוֹ מִקְטָרֵג הַדוֹרוֹן,
מִתְהַפֵּף לָהֶם לְסַנְגוֹר.

מִזְדַּקֵּף וְרוֹאֶה אֶת יִשְׂרָאֵל כְּלָם
מִתְעַנִּים, יַחְפִּי רַגְלִים. רוֹאֶה
נְשִׁים, רוֹאֶה תִּינוּקוֹת, כְּלָם
בְּתַעֲנִית, כְּלָם נְקִיִּים בְּנִקְיוֹן.
וַיֹּאמֶר מִי אֵלֶּה לָךְ. שֶׁם קְדוּשׁ לָךְ.
מִי אֵלֶּה לָךְ. שׁוֹאֵל עַל הַתִּינוּקוֹת,
וְאוֹמַר, הַיְלָדִים אֲשֶׁר חֲנַן אֱלֹהִים
אֶת עַבְדְּךָ. וְכִי לָמָּה צָרִיךְ לְהַשִּׁיב
כְּלוּם? אֵלֶּה כִּיֹּן שֶׁמִּקְבַּל אוֹתוֹ
שְׁחַד, מִתְהַפֵּף לָהֶם לְסַנְגוֹר. מְרִים
עֵינָיו וְרוֹאֶה אֶת יִשְׂרָאֵל כְּמוֹ זֶה,
חוּשָׁב שֶׁבְּגִלָּל פְּחָדוֹ הֵם עוֹמְדִים
כָּךְ.

שׁוֹאֵר עַל הַתִּינוּקוֹת, וְאוֹמַר מִי
אֵלֶּה לָךְ. (וְאוֹמַר בְּדִין נִסְתַּר הַיְלָדִים) מַה
זֶה מִי אֵלֶּה לָךְ? אֵלֶּה אָמַר, מִיֵּלֶּה
אַתָּם שְׁחֲטַאתֶם לְפָנָי הַמֶּלֶךְ, אֲבָל
תִּינוּקוֹת אֵלֶּה מִדּוּעַ עוֹמְדִים כָּךְ?
מִי אֵלֶּה לָךְ? וַיֹּאמֶר הַיְלָדִים. רוּחַ
הַקְדוּשׁ אוֹמְרָת, וְעַל זֶה טַעַם

בְּקִדְמוּתָא בְּרָא חָפָא עַל אִמְיָה. וְהַשְׁתָּא אִימָא
חָפָאת עַל בְּרָא. אָמַר קְדָשָׁא בְּרִיד
הוּא, בְּהֵיִא שְׁעָתָא דְחָפָא אִיהוּ עַל רַחֵל
אִמְיָה, דְּלֹא יִשְׁלוּט עֵינָא דְהַהוּא רָשַׁע עֲלֶיהָ,
חַיִּיד, בְּשָׁעָתָא דִּיֵּיִתִי עֵינָא בִּישָׂא אַחֲרָא
לְאַסְתַּפְּלָא עַל בְּנִיד וְעַל בְּנֵי, אִמָּךְ תִּחְפִּי
עֲלֵיהֶו. אֵתָה חָפִית עַל אִמָּךְ, אִמָּךְ תִּחְפִּי
עֲלֵיהֶו.

וַיִּשָּׂא אֶת עֵינָיו וַיֵּרָא אֶת הַנְּשִׁים. הַאי קָרָא,
בְּרָא דְחֲכָמָתָא אַתְמַר, בְּיוֹמָא דְכַפּוּרִי,
דְּבַגְי עֲלָמָא קַיִמִי בְּדִינָא, וַיִּשְׂרָאֵל תִּיבִין
בְּתִיבְתָא קַמִּי קְדָשָׁא בְּרִיד הוּא, לְכַפְרָא עַל
חוּבֵיִהוּ. וְהַהוּא מִקְטָרֵגָא קַיִמָא עֲלֵיהֶו,
דְּחָשִׁיב לְאוּבְדָא לֹוֹן עַל חוּבֵיִהוּ, שְׁלַחִי לִיָּה
הַהוּא דוֹרוֹנָא, וְכַדִּין פְּתִיב, (בְּרַאשִׁית לג) כִּי אָמַר
אֲכַפְרָה פָּנָיו בְּמִנְחָה הַהִלְכַת לְפָנָי. לְבַתָּר
דְּמִקְבַּל הַהוּא מִקְטָרֵגָא לְהַהוּא דוֹרוֹנָא,
אַתְהַפֵּף לְהוּ סַנְיָגוֹרָא.

זְקוּף וְחָמִי לֹוֹן לְיִשְׂרָאֵל, פְּלָהוּ מִתְעַנֵּן
בְּתַעֲנִיתָא, יַחְפִּי רַגְלִין. חָמִי נְשִׁין, חָמִי
יַנְיָקִין, פְּלָהוּ בְּתַעֲנִיתָא, פְּלָהוּ (דף ר"ג ע"א) נְקִיִּים
בְּנִקְיוֹ. וַיֹּאמֶר מִי אֵלֶּה לָךְ. שְׁמָא קְדִישָׁא לָךְ.
מִי אֵלֶּה לָךְ. שְׁאִיל עַל יַנְיָקִי, וְאוֹמַר הַיְלָדִים
אֲשֶׁר חֲנַן אֱלֹהִים אֶת עַבְדְּךָ. וְכִי אָמַי אֲצַטְרִיךְ
לְאַתְבָּא לִיָּה כְּלוּם. אֵלֶּה כִּיֹּן דְּמִקְבַּל הַהוּא
שׁוּחַד, אַתְהַפֵּף לְהוּ סַנְיָגוֹר. זְקוּף עֵינָיו, וְחָמִי
לֹוֹן לְיִשְׂרָאֵל פְּגוּוֹנָא דָּא, חָשִׁיב דְּבַגְיִן דְּחִילוֹ
דִּילִיָּה אֵינּוֹן קַיִמִין כָּךְ.

שְׁאִיר עַל יַנְיָקִי, וְאוֹמַר מִי אֵלֶּה לָךְ. (וְאוֹמַר בְּאוֹרְחָ
סְתִים הַיְלָדִים) מַהוּ מִי אֵלֶּה לָךְ. אֵלֶּה אָמַר,
תִּינַח אַתּוֹן דְּחַבְתּוֹן קַמִּי מְלָכָא. אֲבָל אֵלִין
יַנְיָקִי, אָמַי קַיִמִין הָכִי, מִי אֵלֶּה לָךְ. וַיֹּאמֶר
הַיְלָדִים, רוּחַ קְדָשָׁא אָמַר, וְעַל דָּא זְקוּף טַעַמָּא. וַיֹּאמֶר הַיְלָדִים. בְּאַרְחָ

זְקוּף. וַיֹּאמֶר הַיְלָדִים, בְּדָרְךָ נִסְתָּר, אֲשֶׁר חֲנַן אֱלֹהִים אֶת עֲבָדְךָ. וְכִי רוּחַ הַקֹּדֶשׁ אָמְרָה אֶת עֲבָדְךָ? אֵלֹא רוּחַ הַקֹּדֶשׁ אוֹמֵרֶת: אֵלֶּה אוֹתָם תִּינוּקוֹת שֶׁלֹּא חֲטָאוּ וְלֹא טָעְמוּ טַעַם חֲטָא, וּמִסֵּרָם הַקֹּדֶשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּיַד הַמְּמַנֶּה שֶׁלֹּךְ וְהֵרַג אוֹתָם בְּלִי חֲטָא, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (קהלת ד) וּמִיַּד עֲשִׂיקָהֶם כַּח. וְזֶהוּ אֶת עֲבָדְךָ.

בֵּינָן שֶׁשְּׂמַע מֵאוֹתָם תִּינוּקוֹת, מִיַּד עוֹלָה לְקֹדֶשׁ-בְּרוּךְ-הוּא וְאוֹמֵר: רַבּוֹן הָעוֹלָם, כֹּל דְּרַכִּיךָ בְּדִין אֱמֶת, וְאִם הִדִּין שׁוֹרָה עַל יִשְׂרָאֵל בְּגִלּוֹל חֲטָאֵיהֶם הֵם, תִּינוּקוֹת שֶׁלָּהֶם שֶׁלֹּא חֲטָאוּ לְפָנֶיךָ, לְמָה מְסַרְתָּ אוֹתָם לְהִרְגֵם בְּלִי חֲטָא? וְהַקֹּדֶשׁ בְּרוּךְ הוּא לּוֹקֵחַ דְּבָרָיו בְּכָף וְחָס עֲלֵיהֶם. וְאוֹתָהּ שְׁעָה אֵין אֶסְפְּרָה בְּתִינוּקוֹת.

וְאוֹתוֹ מְקַטְרֵג לּוֹקֵחַ קְנָאָה מֵאוֹתוֹ מְמַנֶּה שֶׁתַּחַת יָדָיו, וְאוֹמֵר: וְכִי לִי נִתַּן הַקֹּדֶשׁ בְּרוּךְ הוּא אוֹתָם שֶׁמְחַלְבָּשִׁים בְּחֲטָאִים וְעוֹנוֹנוֹת, וְלֵאוֹתוֹ מְמַנֶּה שְׁלִי מִסֵּר תִּינוּקוֹת בְּלִי חֲטָא שֶׁלֹּא טָעְמוּ טַעַם חֲטָא? מִיַּד הוֹלֵךְ לְהוֹצִיאֵם מִתַּחַת יָדוֹ וְלֹא יִשְׁלַט בָּהֶם. וְעַל זֶה מְקַדֵּם לוֹ וְאוֹמֵר לוֹ, הַיְלָדִים אֲשֶׁר חֲנַן אֱלֹהִים אֶת עֲבָדְךָ. לְאוֹתוֹ עֲבָדְךָ, בְּלִי חֲטָא וּבְלִי חֲטָאָה. וּכְדִי שֶׁלֹּא יִהְיֶה שִׁבַּח לְמַמְנֶה שֶׁלּוֹ יוֹתֵר מִמֶּנּוּ, רוֹצֵה לְהוֹצִיאֵם מִיָּדוֹ.

בְּשַׁעֲוִירוֹת תְּפִלוֹת יִשְׂרָאֵל בְּיוֹם זֶה לְפָנֵי הַקֹּדֶשׁ בְּרוּךְ הוּא, מָה כְּתוּב? וְהוּא עֹבֵר לְפָנֵיהֶם. הָרִי רוּחַ הַקֹּדֶשׁ עוֹבֵרֶת לְפָנֵיהֶם, (כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (מִיכָה ב) וַיַּעֲבֹר מִלְּפָנֵיהֶם) וְהוּא וְדָאֵי עֹבֵר לְפָנֵיהֶם. וַיִּשְׁתַּחֲוּ אַרְצָה שֹׁבַע פְּעָמִים, רוּחַ הַקֹּדֶשׁ הַקְּטִינָה עֲצָמָה לְגַבֵּי מַעְלָה שֹׁבַע פְּעָמִים לְגַבֵּי שֹׁבַע דְּרָגוֹת עֲלִיוֹנוֹת שֶׁמַּעְלָיו, וְהַקְּטִינָה עֲצָמָה לְכֻלָּל

סְתִים אֲשֶׁר חֲנַן אֱלֹהִים אֶת עֲבָדְךָ, וְכִי רוּחַ הַקֹּדֶשׁ אָמַר אֶת עֲבָדְךָ. אֵלֹא רוּחַ הַקֹּדֶשׁ אָמַר, אֵלִין אֵינוֹן יְנוּקֵי דְלָא חָאבוּ, וְלֹא טָעִימוּ טַעְמָא דְחֲטָאָה, וּמִסֵּר לוֹן קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא, בִּידָא דְהֵוּא מְמַנָּא דִילָךְ, וְקָטִיל לוֹן בְּלֹא חוּבָא, כְּמָה דְאַתְּ אָמַר (קהלת ד) וּמִיַּד עוֹשִׂיקָהֶם כַּח. וְדָא הוּא אֶת עֲבָדְךָ.

בֵּינָן דְשְׂמַע מֵאֵינוֹן יְנוּקֵי, מִיַּד סְלִיק לְגַבֵּי קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְאוֹמֵר, מֵאֲרִיָּה דְעֲלֵמָא, כֹּל אַרְחָךְ בְּדִינָא דְקָשׁוּט, וְאִי דִינָא שְׂרִיאַ עַל יִשְׂרָאֵל בְּגִין חוּבִיהוֹן אִיהוּ, יְנוּקִין דְלֵהוֹן דְלֹא חָאבוּ לְקַמָּךְ, אֲמָאֵי מִסֵּרֶת לוֹן לְקָטִילָא לוֹן בְּלֹא חוּבָא. וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא נְטִיל מְלוּי בְּכַף, וְחָס עֲלֵיהוּ. וְהֵיכָא שְׁעָתָא, לָא הָוִי אֶסְפְּרָא בְּתִינוּקוֹת.

וְהֵוּא מְקַטְרֵגָא נְטִיל קְנָאָה מֵהֵוּא מְמַנָּא דְתַחֲתוֹת יָדֵיהּ. אָמַר, וְכִי לִי יִהְיֶיב קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא אֵינוֹן דְמִתְלַבְּשֵׁן בְּחֲטָאִין וְחוּבִין, וְלֵהֵוּא מְמַנָּא דִילֵי מִסֵּר יְנוּקִין בְּלֹא חוּבָא, דְלֹא טַעְמוֹן טַעְמָא דְחוּבָה. מִיַּד אֲזַל לְאַפְקָא לוֹן מִתַּחֲתוֹת יָדֵיהּ, וְלֹא יִשְׁלוּט בָּהוּ. וְעַל דָּא אֶקְדִּים לֵיהּ וְאוֹמֵר לֵיהּ, הַיְלָדִים אֲשֶׁר חֲנַן אֱלֹהִים אֶת עֲבָדְךָ. לֵהֵוּא עֲבָדְךָ, בְּלֹא חוּבָא וּבְלֹא חֲטָאָה. וּבְגִין דְלֹא יִהְיֶה שִׁבְחָא לְמַמְנָא דִילֵיהּ יִתִּיר מִנֵּיהּ, בְּעָא לְאַפְקָא לוֹן מִן יָדָיו. כִּד סְלִקִין צְלוֹתֵין דְיִשְׂרָאֵל בְּיוֹמָא דָּא קָמֵי קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא, מָה כְּתִיב (בראשית לג) וְהוּא עֹבֵר לְפָנֵיהֶם. הָא רוּחַ הַקֹּדֶשׁ אֶעֱבֹר לְקַמֵּיהוּ, (כְּמָה דְאַתְּ אָמַר (מִיכָה ב) וַיַּעֲבֹר מִלְּפָנֵיהֶם) וְהוּא וְדָאֵי עֹבֵר לְפָנֵיהֶם. וַיִּשְׁתַּחֲוּ אַרְצָה שֹׁבַע פְּעָמִים, רוּחַ הַקֹּדֶשׁ, אֲזַעֵר גְּרַמְיָה לְגַבֵּי עֵילָא ז' זְמַנִּין, לְגַבֵּי ז' דְרָגִין עֲלָאִין דְעֲלִיָּהּ, וְאַקְטִין גְּרַמְיָה, לְאַכְלִילָא לוֹן עֲמִיָּה כֹּל חַד וְחַד. עַד גִּשְׁתּוֹ עַד

אותם עמו כל אחד ואחד. עד גשתו עד אחיו, לאותה דרגת הרוחמים, שהרי הם בן וכת. בן - (שמות ד) בני בכרי ישראל. בת - כנסת ישראל. רוח הקדש עשתה הקטנת עצמה, עד גשתו.

ביון שהגיע אליו, תבע ממנו והודיע לו צער בנייהם למטה, ושניהם נכנסים להיכל טמיר גנוז של יום הפפורים, אם שלהם, ותובעים על ישראל לכפר להם, ואז כתוב (ויקרא טז) כי ביום הזה יכפר עליכם לטהר אתכם וגו'. אכפר עליכם לא כתוב, אלא יכפר עליכם.

ובעת הילדים, חכמים אלו של פאן, הקדוש ברוך הוא נתן להם סודות התורה להתעטר בהם ולהתפקן (ולהשתדל) בהם, עין רעה לא שולטת עליהם בגלל עין טובה, רוח הקדש של רבי פנחס ששורה עליהם. בא רבי פנחס ונשקו. אמר, אלמלא לא באתי בדרך זו אלא לשמע דברים אלו - די לי. אשרי דרך זו שבאתי אליה.

והקדוש ברוך הוא פאן, שהספיק אתנו. ולא די אילן אחד, אלא שלשה. אבל מעין זה דמות עליונה היא אל אותו מעין טמיר ונגזו. שלשה אילנות אלו, שלשה ארזים הם שנקראים ארזי הלכנון, והם דמות שלשה אילנות גדולים, סוד האבות.

(שהספיק עמנו. מעין זה דגמת אותו מעין עליון שטמיר ונגזו. שלשה אילנות הם דמות של שלשה אילנות גדולים, סוד האבות) אשרי

חלקנו באותה שעה.

הרבינו האילנות אחד על ראש רבי שמעון, ואחד על ראש רבי פנחס, ואחד על ראש רבי אלעזר. התפשטו הענפים לכל על ראשי החברים. בכה (שמח) רבי פנחס ואמר, אשרי חלקי ואשרי

אחיו, לזה הוא דרגא דרחמי, דהא בן וכת אינון. בן, (שמות ד) בני בכורי ישראל. בת, כנסת ישראל. רוח קדשא עביד אזעירו דגרמיה, עד גשתו.

ביון דמטא לגביה, תבע מיניה, ואודע ליה צערא דבנייהו לתתא. ותרווייהו עאלין להיכלא טמירא גניזא דיום הפפורים, אימא דלהון, ותבעין על ישראל לכפרא לון, פדין פתיב (ויקרא טז) פי ביום הזה יכפר עליכם לטהר אתכם וגו'. אכפר עליכם לא כתיב, אלא יכפר עליכם.

והשתא הילדים, אליו חפימין דהכא, קדשא בריה הוא יהב לון רזין דאורייתא, לאתעטרא בהו, ולאשתכללא (כ"א ולאשתדלא) בהו. עינא בישא לא שלטא עלייהו, בגין עינא טבא, רוח קדשא דרבי פנחס, דשריא עלייהו. אתא רבי פנחס ונשקיה. אמר, אלמלא לא אתינא ארחא דא, אלא למשמע מלין אלין, די לי. זפאה ארחא דא דאתינא לגבך.

וקודשא בריה הוא הכא, דאסתפם עמנא. ולא די אילנא חד, אלא תלת. אבל מעיינא דא, דיוקנא עלאה הוא, לגבי ההוא מעיינא דטמיר ונגניז. תלת אילנין אלין, תלת ארזין אינון, דאקרון ארזי לכנון. ואינון דיוקנא

דתלת אילנין רברבין, רזא דאבהן. (כ"א דאסתפם עמנא. מעיינא דא, דיוקנא דהוא מעיינא עלאה דטמיר ונגניז. תלת אילנין אלין אינון דיוקנא דתלת אילנין רברבין, רזא דאבהן.) זפאה חולקנא

בההיא שעתא.

ארבינו אילנין, חד על רישיה דרבי שמעון, וחד על רישיה דרבי פנחס, וחד על רישיה דרבי אלעזר. אתפשטו ענפין, לכל סטר, על רישיהון דחברייא, בכה (כ"א דדי) רבי פנחס ואמר, זפאה חולקי וזפאין עיני דחמאן

עֵינֵי שָׂרָאוּ כֶּף. וְלֹא עַל שְׁלֵף וְעַל שְׁלֵי שְׁמַחְתִּי בַלְבָּדִם, אֲלֵא עַל רַבִּי אֶלְעָזָר בִּנְנוּ אֲנִי שְׁמַח, שֶׁחָשׁוּב הוּא לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ הַקְּדוֹשׁ כְּאֶחָד מֵאַתְנַּו. קָם וּנְשָׁקוּ. אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, אֶלְעָזָר, קוּם בְּעַמְדְךָ וְאָמַר לִפְנֵי רַבּוֹנְךָ דְּבָרִים שְׁלוֹ. קָם רַבִּי אֶלְעָזָר.

פְּתַח וְאָמַר, (מִיכָה ו) עֲמִי זָכַר נָא מֵהַ יַעֲזֵן בְּלֶק מְלֶךְ מוֹאֲב וְגוֹ'. עֲמִי, כְּמָה רַחֲמֵן הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא עַל בְּנָיו. אֵף עַל גֵּב שֶׁחֲטָאוּ לִפְנֵיו, כֹּל דְּבָרָיו בְּאַהֲבָה אֲלֵיהֶם כְּאֵב אֶל בְּנוֹ. חֲטָא הַבֵּן לְאָבִיו - מְלַקְהוּ. כֹּל עוֹד כְּשֶׁמְלַקְהוּ וְלֹא שָׁב מִדְּרָפּוֹ, נוֹזֵף בּוֹ בְּדָבָרִים וְלֹא מְקַבֵּל. אָמַר אָבִיו: אֵינִי רוֹצֵה לַעֲשׂוֹת לְבָנִי כְּמוֹ שֶׁעֲשִׂיתִי עַד הַיּוֹם. אִם אֶלְקֶנּוּ - יַחֲשֵׁשׁ בְּרֵאשׁוֹ, הָרִי הַכָּאֵב שְׁלוֹ אֶצְלִי. אִם אֲנֹזֵף בּוֹ - דְּמוּתוֹ מִשְׁתַּנֵּית. מֵהַ אֶעֱשֶׂה? אֲלֵא אֶלְךָ וְאַתְחַנֵּן אֲלֵיו וְאָמַר לוֹ דְּבָרִים רַכִּים כְּדֵי שְׁלֵא יִתְעַצֵּב. כֶּךָ בְּכָל הַמֵּינִים הוֹלֵךְ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בִּישְׂרָאֵל. שׁוֹרָה אַתֶּם הַלְקָאָה, וְלֹא קִבְלוּ. נֹזֵף בְּהֶם, וְלֹא קִבְלוּ. אָמַר הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא: אֲנִי רוֹאֶה בְּבָנֵי שְׁבַגְלָל הַמְּלָקוֹת שֶׁהַלְקִיתִי אוֹתֶם, הֵם חוֹשְׁשִׁים בְּרֵאשֶׁם. אוֹי, שְׁהָרִי מִתּוֹךְ כְּאֵבִים אֲנִי חוֹשֵׁשׁ, שֶׁכְּתוּב (ישעיה סג) בְּכָל צַרְתֶּם לוֹ צָר. נֹזֵפְתִי בְּהֶם, הַשְׁתַּנְתֶּה דְמוּתֶם, שֶׁכְּתוּב (איכה ד) חֲשֵׁף מִשְׁחֹר תִּאָּרֵם לֹא נִכְרוּ בַּחוּצוֹת. אוֹי כְּשֶׁהִסְתַּפְּלִיתִי בְּהֶם וְלֹא נוֹדְעוּ. כַּעַת אֶתְחַנֵּן לִפְנֵיהֶם תּוֹף תַּחְנוּנִים. עֲמִי מֵהַ עֲשִׂיתִי לָךְ וּמֵהַ הִלְאִיתִיךָ. בְּנֵי יַחֲדִיד שְׁלֵי, חֲבִיב נִפְשִׁי, רָאֵה מֵהַ עֲשִׂיתִי לָךְ, הַשְּׁלִטְתִּי אוֹתְךָ עַל כָּל בְּנֵי הַיְכָלִי, הַשְּׁלִטְתִּי אוֹתְךָ עַל כָּל מַלְכֵי הָעוֹלָם. וְאִם עֲשִׂיתִי לָךְ מַעֲשִׂים אַחֲרָיִם, עֲנֵה בִּי, אַתָּה תַעֲדֵד בִּי.

כֶּף. וְלֹא עַל דִּידְךָ וְעַל דִּידֵי חֲדִינָא בְּלַחֲוִדֵיהוּ, אֲלֵא עַל רַבִּי אֶלְעָזָר בְּרַנָּא קָא חֲדִינָא, דְּחָשִׁיב אִיהוּ קָמִי מְלָפָא קְדִישָׁא כְּחַד מִינָן. קָם וּנְשָׁקִיה. אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, אֶלְעָזָר קוּם בְּקִיּוּמְךָ, וְאִימָא לְקָמִי מֵאַרְךָ מַלִּין דִּילִיָּה. קָם רַבִּי אֶלְעָזָר. (דף ר"ג ע"ב).

פְּתַח וְאָמַר (מִיכָה ו) עֲמִי זָכַר נָא מֵהַ יַעֲזֵן בְּלֶק מְלֶךְ מוֹאֲב וְגוֹ'. עֲמִי, כְּמָה קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא אָבֵא רַחֲמֵן עַל בְּנָיו, אֵף עַל גֵּב דְּחָאבוּ גַבִּיהַ, כֹּל מְלוֹי בְּרַחֲמֵיו לְגַבִּיָּהוּ, כְּאָבֵא לְגַבִּי בְּרִיהַ. חֲטִי בְּרִיהַ לְגַבִּי אָבוּי, אֲלֵקִי לִיָּה, כֹּל כֶּף דְּאֲלֵקִי לִיָּה לֹא תָב מֵאַרְחִיָּה, נֹזֵף בִּיהַ בְּמַלִּין וְלֹא קִבִּיל. אָמַר אָבוּי, לֹא בְּעֵינָא לְמַעַבְדַּ לְבָרִי כְּמָה דְּעַבְדְנָא עַד יוֹמָא. אֲלוֹ אֲלֵקִיָּה יְהֵא חֲשִׁישׁ בְּרִישִׁיָּה, הָא כְּאִיבָא דִּילִיָּה גַבִּאִי, אֵהֵא נֹזֵף בִּיהַ, הָא דִּיוֹקֵנִיָּה מִשְׁתַּנְיָא, מֵהַ אַעֲבִיד, אֲלֵא אִיזִיל וְאַתְחַנֵּן לְגַבִּיהַ, וְאִימָא לִיָּה מַלִּין רַכִּיכִין, בְּגִין דְּלֹא יִתְעַצֵּב.

בֵּן בְּכָל זִינִין, אֲזִיל קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא בִּישְׂרָאֵל. שְׂאִרֵי עַמְהוֹן אֲלֵקָאָה וְלֹא קִבִּילוּ. נֹזֵף בְּהוּ, וְלֹא קִבִּילוּ. אָמַר קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא, חֲמִינָא בְּבָרִי, דְּבִגִּין מְלָקִיוֹתָא דְּלֵקִינָא לוֹן, אִינּוֹן חֲשֵׁשׁוּ בְּרִישִׁיָּהוֹן. וְוִי, דְּהָא מַגּוּ כְּאָבֵא דְּלֵהוֹן, חֲשִׁישָׁנָא אָנָּא. דְּכְתִיב, (ישעיה סג) בְּכָל צַרְתֶּם לוֹ צָר. נֹזֵפְנָא בְּהוּ, אֶשְׁתַּנָּא דִּיוֹקֵנָא דְּלֵהוֹן, דְּכְתִיב, (איכה ד) חֲשֵׁף מִשְׁחֹר תִּאָּרֵם לֹא נִכְרוּ בַּחוּצוֹת. וְוִי כֶּד אֶסְתַּפְּלִית בְּהוּ, וְלֹא אֶשְׁתַּמוּדְעוּ. הַשְׁתָּא, אֵהֵא מִתְחַנְנָא לְגַבִּיָּהוּ גּוֹ תַחְנוּנִים. עֲמִי מֵהַ עֲשִׂיתִי לָךְ וּמֵהַ הִלְאִיתִיךָ. בְּרִי יַחֲדָאָה דִּילִי, חֲבִיבָא דְּנִפְשָׁאִי, חֲמִי מֵהַ עַבְדִּית לָךְ, שְׁלִיטִית לָךְ עַל כָּל בְּנֵי הַיְכָלִי, שְׁלִיטִית לָךְ עַל כָּל מַלְכִין דְּעוֹלָמָא, וְאִי עַבְדִּית לָךְ עוֹבְדִין אַחֲרָנִין, עֲנֵה בִּי, אַנְתָּ הוּי סְהִיד בִּי.

עמי זכר נא מה יעץ בלק מלך
מואב ומה ענה אתו בלעם בן
בעור (מיכה ו). זכר נא, היה זוכר
בבקשה ממך, מה יעץ. כעת יש
להסתפל מה היתה עצת בלק על
העם הקדוש, והתורה לא
החשיבה את בלק כלום, כמו
שהיה ללבן, שפיתוב (דברים כו)
ארמי אבד אבי.

אשורנו וגו', ציור ודמות אביו
נרשם בו ממש. ומאותו זמן
שהיה במעי אמו, מצד שלה
התמתח והושיט פסיעה לחוץ
יותר. פי מראש צרים אראנו, זו
דמות וציור אביו (ממש). כיון
שהיה במעי אמו, אשורנו,
הושיט פסיעה לחוץ, כמו זה ת'
(^ה).

וזהו ומגבעות אשורנו. בישיבה
העליונה גבעת חסר ו' (גבוהת הכל
אותה עליונת הכל). בישיבת הרקיע
ומגבעות, באות ו'. ומשלים
לשני צדדים. אחד, שהרי הגבעת
הזו לא נפרדת מבנה לעולמים
ואינה עוזבת אותו, ועל כן נכלל
ו' אתה לעולם. ואחד, שהרי
גבעה שלמטה, בנה שנכלל עמה
צריך לעתיד לבא פשיבא מלך
המשיח לקחת לו גבעת עליונה,
ולחכניסו תוף כנפיה כדי לחזק
אותו ולהעמידו בחיים עליונים,
וממנה יצא באותו יום מלך
המשיח.

יסוד זה - (תהלים ב) אספרה אל חק
ה' אמר אלי בני אתה אני היום
ילדתיך. עתיד אני לומר לאותו
מקום שנקרא חק ולבשרו, (ה' אמר
אלי בני אתה אני היום ילדתיך). באותו יום
ממש יוציא אותו החק שהוא
מתחת כנפיה בכמה חיים, בכמה
עטרות, בכמה ברכות פראוי.

ואותו חק לא ישאר לבדו. יכלל
בו משיח אחר, בן יוסף, ושם
יתחזק, ולא במקום אחר. ומשום

עמי זכר נא מה יעץ בלק מלך מואב ומה ענה
אותו בלעם בן בעור. זכר נא, הוי דכיר
במטו מינד מה יעץ. השתא אית לאסתפללא,
מה הוה עיטא דבלק על עמא קדישא (חסר כאן)
ואורייתא לא חשיבת ליה לבלק כלום, כמה
דהוה ללבן, דכתיב, (דברים כו) ארמי אבד אבי.
אשורנו וגו', ציורא ודיוקנא דאבוי, אתרשים
ביה ממש. ומהוה זמנא דהוה
במעא דאמיה, מסטרא דילה, אתמתח
ואושיט פסיעה לבר יתיר. פי מראש צורים
אראנו, דא דיוקנא וציורא דאבוי (ממש). כיון
דהוה במעא דאמיה, אשורנו, אושיט פסיעה
לבר, כגוונא דאת' (נ"א ו').

ודא הוא ומגבעות אשורנו, במתיבתא עלאה,
גבעת חסר ו'. (רמאה דכלא תהיא עלאה דכלא)
במתיבתא דרקיעא, ומגבעות באת ו'. ואשלים
לתרין סטריין. חד, דהא האי גבעת לא
אתפרשא מן ברה לעלמין, ולא שבקת ליה.
ועל דא אתפליל ו' בהדה לעלם. וחד, דהא
גבעה דלתתא ברה דאתפליל בה, אצטריף
לזמנא דאתי כד ייתי מלכא משיחא, לנטלא
ליה גבעת עלאה, ולאעלא ליה גו גדפהא,
בגין לאתקפא ליה, ולאוקמא ליה בחיין
עלאין, ומנה יפוק בהוה יומא משיחא דדוד.
ורזא דא, (תהלים ב) אספרה אל חק יי אמר אלי
בני אתה אני היום ילדתיך. זמין אנא
לומר להוה אתר דאקרי חק, ולבשרא ליה,
(ה' אמר אלי בני אתה אני היום ילדתיך). בהוה יומא ממש,
יפיק ליה ההוה חק מתחות גדפהא, בכמה
חיין, בכמה עטריין, בכמה ברכאן, כדקא
יאות.

וההוה חק לא ישתאר בלחודוי, יתפליל ביה
משיחא אתרא בריה דיוסף, ותמן

יִתְתַקֵּף, וְלֹא בְּאַתֵּר אַחֲרָא. וּבִגְיִן דְּאִיהוּ גְבַעָה תִּתְתַּוְנָה שְׁאִין בַּה חַיִּים, יָמוּת מְשִׁיחַ זֶה וְיִהְיֶה, וְיָמוּת עַד שְׁתִּלְקֹט גְבַעָה זֶה חַיִּים מְאוּתָה גְבַעָה עֲלִיּוֹנָה, וְיָקוּם. דָּא, מַהֲהִיא גְבַעָה עֵילָאָה, וְיָקוּם.

וּבִגְיִן כְּף, בְּמַתִּיבְתָא דְרִקִיעָא וּמְגַבְעוֹת שְׁלִים בְּאוֹת ו', עַל תְּרִין סְטָרִין אֲלִין (כְּתִיב). אֲבָל בְּמַתִּיבְתָא עֲלָאָה, חֶסֶר, בְּלֹא ו', לְאַחֲזָאָה מְלָה דְלִית בַּה קוּשְׂיָא וְסַפְקָ. הֵן עִם לְבַדְד יִשְׁפוּן, בְּיַחְוּדָא, בְּלֹא עֲרֻבּוּבִיא אַחֲרָא.

כִּרְ יַחְוּדָא שְׁלִים, הֵכָא אִיהוּ. יִי אֱלֹהֵינוּ יִי. דְּהָא רְזָא דִּילֵיהּ, מְרֹאשׁ צוּרִים אִיהוּ, וְאַתְיִיחַד בְּרִישָׁא, בְּגַזְעָא וּשְׁבִילָא. יִי: דָּא רִישָׁא עֲלָאָה, אֲוִירָא דְסִלְקָא. אֱלֹהֵינוּ: דָּא גַזְעָא, דְאַתְמַר (יִשְׁעִיָּה יא) גַזְעַ יִשְׁי. יִי: דָּא שְׁבִילָא דְלִתְתָא. וְעַל רְזָא דָּא אַתְיִיחַד בֵּיהּ כְּדִקָּא יָאוּת. וּבִגְיִן דְּאַתְמַתַּח בֵּיהּ שְׁבִילָא אֲצִטְרִיךְ (כַּאן חֶסֶר). רְזָא דְאַתְגַּזֵּר בְּתַרֵּי מַתִּיבְתֵי.

זְבָאָה חוּלְקֵךְ רַבִּי שְׁמַעוֹן, דְּזָכִית לְמַלִּין עֲלָאִין דְּמֵאֲרִיךְ, וּמֵאֲרִיךְ אַתְרַעֵי בְךָ, כְּמָה שִׁיעוּרָא דְמַתִּיחֵן דְּשְׁבִילָא דָּא בְּשִׁיעוּרָא עֲלָאָה, דְרִישָׁא (דף ר"ד ע"א) וּגַזְעָא וּשְׁבִילָא, וְאַתְלַבְּשֵׁן בְּמַתִּיחוּ דָּא. (ג"א ועל דא מתיחו דאחך, שיעורא דשית סטריין, ובלא אתיחד כהאי את ד' אח ד'), ועל דא מתיחו דא' (ג"א ה') שִׁיעוּרָא דְשִׁית סְטָרִין. וְכֹלְלָא אַתְיִיחַד בְּהַאי אַת (ג"א אח) וּבִגְיִן כְּף, לְבַדְד יִשְׁפוּן כְּדִקָּא יָאוּת.

וּבְגוּזִים לֹא יִתְחַשְׁב, יִשְׂרָאֵל אִית לוֹן כְּתָב וְלִשׁוֹן. וּבְכָל אַת, יְכַלִּין לְאַסְתַּפְלָא כְּדִיוּקְנָא וְצִיּוּרָא כְּדִקָּא יָאוּת. אֲבָל בְּגוּזִים עוּבְדֵי כּוֹכְבִים וּמְזֻלוֹת, לֹא יִתְחַשְׁב. רְזָא דְנָא, בְּגִין דְלִית לוֹן כְּתָב וְלִשׁוֹן, וְלִית לוֹן לְאַסְתַּפְלָא וּלְמַנְדַּע פְּלוּם, דְּהָא (ירמיה י) הֵבֵל הֵמָּה מַעֲשֵׂה תַעֲתוּעִים. וְלֹא יִתְחַשְׁב רְזָא דְנָא בְּמַחֲשָׁבָה וּבְאַסְתַּפְלוּתָא דְלִהוֹן, הוּאִיל

שְׁהוּא גְבַעָה תִּתְתַּוְנָה שְׁאִין בַּה חַיִּים, יָמוּת מְשִׁיחַ זֶה וְיִהְיֶה, וְיָמוּת עַד שְׁתִּלְקֹט גְבַעָה זֶה חַיִּים מְאוּתָה גְבַעָה עֲלִיּוֹנָה, וְיָקוּם.

וּמִשׁוּם כְּף בִּישִׁיבַת הֶרְקִיעַ וּמְגַבְעוֹת שְׁלִם, בְּאוֹת ו', עַל שְׁנֵי צְדָדִים אֲלוֹ (כְּתוּב). אֲבָל בִּישִׁיבָה הַעֲלִיּוֹנָה חֶסֶר, בְּלִי ו', לְהִרְאוּת דְכַר שְׁאִין בּוֹ קוּשְׂיָה וְסַפְקָ. הֵן עִם לְבַדְד יִשְׁפוּן, בְּיַחְוּד, בְּלִי עֲרֻבּוּבִיא אַחֲרָת.

כִּרְ יַחְוּד שְׁלִם כְּאֵן הוּא. ה' אֱלֹהֵינוּ ה'. שְׁהַרֵּי סוּדוֹ מְרֹאשׁ צְרִים הוּא, וְהַתִּיחַד בְּרֹאשׁ, בְּגַזְעַ וּשְׁבִיל. ה' - זֶה הִרְאשׁ הַעֲלִיּוֹן, אֲוִיר שְׁעוּלָה. אֱלֹהֵינוּ - זֶה הַגַּזְעַ, שְׁנַאֲמַר (יִשְׁעִיָּה יא) גַזְעַ יִשְׁי. ה' - זֶה הַשְּׁבִיל שְׁלֵמְטָה. וְעַל סוּד זֶה הַתִּיחַד בּוֹ כְּרֹאוּי. וּמִשׁוּם שְׁנַמְתַּח בּוֹ שְׁבִיל, צְרִיךְ סוּד שְׁנַגְזֵר בְּשִׁתִּי יִשִּׁיבוֹת.

אֲשֶׁרֵי חֲלַקְךָ, רַבִּי שְׁמַעוֹן, שְׁזָכִית לְדַכְרִים עֲלִיּוֹנִים שֶׁל רְבוּבֵךְ, וְרְבוּבֵךְ הַתְרַצָּה בְךָ. כְּמָה שְׁעוּר שֶׁל הַתְּפַשְׁטוֹת שֶׁל שְׁבִיל זֶה כְּשִׁיעוּר עֲלִיּוֹן שֶׁל רֹאשׁ וּגַזְעַ וּשְׁבִיל, וְהַתְּלַבְּשׁוֹ בְּהַתְּפַשְׁטוֹת זֶה. (ועל זה התפשטות של אַחך, שְׁעוּר שֶׁל שְׁשֵׁה צְדָדִים, וְהַכֵּל הַתִּיחַד בְּאוֹת ד' הוּא, אַח ד') וְעַל זֶה הַתְּפַשְׁטוֹת שֶׁל א' (ה) שְׁעוּר שֶׁל שְׁשֵׁה צְדָדִים. וְהַכֵּל הַתִּיחַד בְּאוֹת (אח) הוּא. וּמִשׁוּם כְּף לְבַדְד יִשְׁפוּן כְּרֹאוּי.

וּבְגוּזִים לֹא יִתְחַשְׁב. לְיִשְׂרָאֵל יִשׁ כְּתָב וְלִשׁוֹן, וּבְכָל אוֹת יְכוּלִים לְהַסְתַּפֵּל בְּדַמוֹת וְצִיּוּר כְּרֹאוּי, אֲבָל בְּגוּזִים - עוּבְדֵי כּוֹכְבִים וּמְזֻלוֹת - לֹא יִתְחַשְׁב. הַסוּד שְׁלֵנוּ, מִשׁוּם שְׁאִין לְהֵם כְּתָב וְלִשׁוֹן, וְאִין לְהֵם לְהַסְתַּפֵּל וְלְדַעַת פְּלוּם, שְׁהַרֵּי (ירמיה י) הֵבֵל הֵמָּה מַעֲשֵׂה תַעֲתוּעִים, וְלֹא יִתְחַשְׁב סוּד

וּבְאַסְתַּפְלוּתָא דְלִהוֹן, הוּאִיל

וְלִית לֹוֹן כְּתָב. וְזָפְאִין אֵינוֹן יִשְׂרָאֵל.
 מִי מָנָה עֶפְר יַעֲקֹב וּמִסְפָּר אֶת רוֹבַע יִשְׂרָאֵל.
 (מי) הַהוּא נִקְוֵדָה עֲלָאָה, רִישָׁא וְגִזְעָא
 וּשְׁבִילָא, בְּטַמִּירוֹ אִיהוּ, וְלֹא קִיַּמָּא לְשִׂאֲלָא
 לְבַר. אָבַל מְשַׁעְתָּא דְשָׂאֲרֵי לְאַתְבְּנָאָה,
 וּלְמַעַבְדַּד הֵיכְלָא בְרַעוּתִיהָ, וְאַקְרִי מִ"י, שָׂאֲרֵי
 לְאַתְבְּנָאָה, דִּיּוֹקְנָא, דִּילִיָּה מִמֶּש. אֲפִיק נּוֹקְבָא
 דִּילִיָּה, בְּדִיּוֹקְנָא דְאַמִּיָּה.

שְׁלָנוּ בְּמַחְשְׁבָהּ וּבְהַסְתַּפְלוּת
 שְׁלָהֶם, הוֹאִיל וְאִין לָהֶם כְּתָב.
 אֲשֶׁרֵיהֶם יִשְׂרָאֵל.
 מִי מָנָה עֶפְר יַעֲקֹב וּמִסְפָּר אֶת
 רַבַּע יִשְׂרָאֵל. (מי) אוֹתָהּ נִקְדָּה
 עֲלִיוָנָה, רִאשׁ וְגִזְע וּשְׁבִיל, בְּנִסְתָּר
 הִיא, וְלֹא עוֹמְדַת לְשִׂאֲלָה לְחוּץ.
 אָבַל מְשַׁעָה שְׂמַתְחִילָה לְהַבְנוֹת
 וְלַעֲשׂוֹת הֵיכַל בְּרַצוֹנוֹ, וְנִקְרֵאת
 מִ"י, מַתְחִילָה לְהַבְנוֹת. הַדְּמוּת,
 שְׁלוֹ מִמֶּש. מוֹצִיא נִקְבָה שְׁלוֹ
 בְּדְמוּת אִמּוֹ.

מִאִי מִי. דָּא רִישָׁא וְגִזְעָא וּשְׁבִילָא. (י) וְאַתְפְּשֵׁט
 לְאַתְבְּנָאָה בְּפִשְׁטוֹ דְּחַד הֵיכְלָא, לְתַרִּין
 סְטָרִין בְּאַנִי. וְאַף עַל גַּב דְּאַפִּיק לְיִשְׂרָאֵל.
 דְּאִיהוּ ו', אוּף הָכִי אֲפִיק לְנוֹקְבָא דִּילִיָּה
 כְּחַדָּא, וְאַזְמָנָה לְגַבִּיָּה. מָנָה, כְּמָה דְאַתְּ אָמַר
 (דְּנִיאל א) וְיִמֵּן לָהֶם הַמְּלָךְ (אסתר ט) וּמְשִׁלוּחַ מְנוֹת.
 יְהִיב לִיָּה נְבוֹזְבָּא רַב וְיִקְרָא, וְאַפִּיק לָהּ כְּחַדָּא
 מְנִיָּה. בְּהַהוּא פִּשְׁטוֹ דְּאַתְפְּשֵׁט אֲפִיק
 תְּרוּוֹיָיְהוּ כְּחַדָּא, (כְּנוּנָא דָא פִּשְׁטוֹ לְהַכָּא וּלְהַכָּא, אֲפִיק בְּרָא
 וּבְרַתָּא כְּרַנְעָא חַדָּא, וְעַל דָּא שְׁמִים וְאַרְיָן כְּרַנְעָא חַדָּא אַתְבְּרִיאוֹ כְּחַדָּא)

מַה זֶה מִי? זֶה רִאשׁ וְגִזְע וּשְׁבִיל.
 (י) וְהַתְפֵּשֵׁט לְהַבְנוֹת בְּפִשְׁטוֹת
 הֵיכַל אַחַד, לְשְׁנֵי צְדָדִים בּוֹנָה.
 וְאַף עַל גַּב שְׁהוֹצִיא אֶת יִשְׂרָאֵל,
 שְׁהוּא ו' - גַּם כֶּף הוֹצִיא אֶת
 נִקְבָתוֹ כְּאַחַד וְהוֹזִינָה אֵלָיו. מָנָה,
 כְּמוֹ שְׁנַאֲמַר (דְּנִיאל א) וְיִמֵּן לָהֶם
 הַמְּלָךְ, (אסתר ט) וּמְשִׁלוּחַ מְנוֹת. נִתַּן
 לוֹ אוֹצֵר גְּדוֹל וְיִקְר, וְהוֹצִיא אוֹתָהּ
 כְּאַחַד מִמֶּנּוּ. בְּאוֹתָהּ פִּשְׁטוֹת
 שְׁהַתְפֵּשֵׁט, הוֹצִיא שְׁנֵיהֶם כְּאַחַד,
 (כְּדְמָה זֶה פִּשְׁטוֹ לְכַאן וּלְכַאן, הוֹצִיא בֵּן וּבַת
 בְּרַנְעָא אַחַד, וְעַל זֶה שְׁמִים וְאַרְיָן כְּרַנְעָא אַחַד נִבְרָאוֹ
 כְּאַחַד) בְּשַׁעָה אַחַת.

וּמִסְפָּר אֶת רַבַּע יִשְׂרָאֵל. רַבַּע
 יִשְׂרָאֵל, סוּד זֶה בְּגִלְלָךְ, רַבִּי,
 נְמַסֵּר. אֲשֶׁרֵי חֲלַקְךָ! רַבַּע יִשְׂרָאֵל,
 רַבִּיעִית מִמְדִּידוֹת יִשְׂרָאֵל, הִיא
 בְּרִית. לְמָה נִקְרָא רַבַּע? אֵלָא
 שְׁעוֹר הַגּוֹף, אַרְבַּע בְּרִיתוֹת הֵיוּ
 בְּשְׁעוֹר שְׁלוֹ. וּבְרִית רַבַּע הוּא
 בְּשְׁעוֹר שְׁל מְדִידוֹת הַגּוֹף. הַכַּל
 הוֹצִיא מִי.

רַבִּי אֲלַעְזָר הָוָה אֲזִיל לְמַחְמֵי לְרַבִּי יוֹסִי חֲמוּי,
 רַבִּי יוֹסִי חֲמוּי, רַבִּי אָבָא וְחֲבָרְיוֹ
 הִלְכוּ עִמּוֹ. פְּתַח רַבִּי אֲלַעְזָר
 וְאָמַר, (תהלים ה) ה' בִּקֵּר תִּשְׁמַע
 קוֹלִי וְגוֹ'. ה' בִּקֵּר, אֵיזָה בִּקֵּר?
 אֵלָא זֶה בִּקֵּר שֶׁל אַבְרָהָם
 שְׁהַתְעוֹרֵר בְּעוֹלָם, שְׁכַתּוּב (בראשית
 כב) וַיִּשְׁכַּם אַבְרָהָם בְּבִקֵּר. שְׁהָרִי
 כְּשִׁמְגִיעַ הַבִּקֵּר, אוֹתוֹ בִּקֵּר

בְּשַׁעְתָּא חַדָּא.
 וּמִסְפָּר אֶת רוֹבַע יִשְׂרָאֵל, רוֹבַע יִשְׂרָאֵל רַזָּא
 דָּא בְּגִינָךְ רַבִּי אַתְמַסֵּר, זְכָאָה חוֹלְקֵךְ.
 רוֹבַע יִשְׂרָאֵל, רַבִּיעִית, מִן מְדִידוֹ דְיִשְׂרָאֵל,
 אִיהוּ בְרִית. אֲמַאי אַקְרִי רוֹבַע. אֵלָא שְׁעוֹרָא
 דְּגוּפָא אַרְבַּע בְּרִיתוֹת הֵיוּ בְּשְׁעוֹרָא דִּילִיָּה.
 וּבְרִית רוֹבַע אִיהוּ בְּשְׁעוֹרָא דְמְדִידוֹ דְּגוּפָא.
 כֵּלָא אֲפִיק מִי. (ע"ב).

רַבִּי אֲלַעְזָר הָוָה אֲזִיל לְמַחְמֵי לְרַבִּי יוֹסִי חֲמוּי,
 רַבִּי אָבָא וְחֲבָרְיוֹ אֲזִלוּ עִמֵּיהּ. פְּתַח רַבִּי
 אֲלַעְזָר וְאָמַר, (תהלים ה) יי בִּקֵּר תִּשְׁמַע קוֹלִי וְגוֹ'.
 יי בִּקֵּר מִאִי בִּקֵּר. אֵלָא דָּא בִּקֵּר דְאַבְרָהָם,
 דְּאַתְעַר בְּעֵלְמָא. דְּכַתִּיב, (בראשית כב) וַיִּשְׁכַּם
 אַבְרָהָם בְּבִקֵּר. דְּהָא כַּד אֶתִּי צְפָרָא, הַהוּא בִּקֵּר
 אַתְעַר בְּעֵלְמָא, וְהוּא עֵידֵן רַעוּא לְכַלָּא,

וּלְמַעַבְד טִיבוּ לְכָל עֲלָמָא, לְזַכָּאִין וּלְחַיִּיבִין.
וּכְדִין עֵידֵן צְלוֹתָא הוּא, לְמַצְלִי קַמִּי מַלְכָּא
קְדִישָׁא.

זַעֲרָ דָא, בְּשַׁעֲתָא דְאַתִּי צַפְרָא, כָּל אֵינּוֹן אֲסִירִי
מַלְכָּא, אֲשַׁכְּחוּ נְיִיחָא, עֵידֵן צְלוֹתָא אִיהוּ
עֲלֵייהוּ. וְכָל שְׁפָן אֵינּוֹן דְתִיבִין בְּתִיבְתָא,
וּבְעָאן בְּעוֹתְהוֹן לְקַמִּי מַלְכָּא קְדִישָׁא. בְּגִין,
דְהֵאִי שַׁעֲתָא, חַד מְמַנָּא נְפִיק לְסִטְר דְרוּם,
וּרְפָאֵל שְׁמִיה, וְכָל זִינֵי אֲסוּוֹתָא בִידוּי. וּמְסִטְר
דְרוּם, נְפַק חַד רוּחָא, וּמְטִי לְגַבֵּי הַהוּא מְמַנָּא,
דְמְמַנָּא עַל אֲסוּוֹתָא. וְכַד מְטִי צְלוֹתָא לְקַמִּי
קְדִישָׁא בְרִיךְ הוּא, פְּקִיד לְבֵי דִינָא דִילִיה, דְלֵא
יִפְתָּחוּן בְּדִינָא, בְּגִין דְחַיִּים בִּידָא דְקוּדְשָׁא
בְרִיךְ הוּא, וְלֵא בִידֵיהוֹן.

וּכְגוֹ דְאִיהוּ עֵידֵן רַעְוָא, בְּעָא קְדִישָׁא בְרִיךְ
הוּא זְכוּתָא דְהַהוּא בַר נֶשׁ, אִי יִשְׁתַּכַּח
בְּצְלוֹתָא, (אִיחָא, וְאִי לֹא חָשִׁיב לִיה בְּשׁוּגָא) אוּ דְאִיהוּ
מְאִרִיה דְתִיבְתָא, חָס עֲלִיה. בְּהֵיא שַׁעֲתָא
קַל צַפְרִין דְמְקַנְנֵן אֲשַׁתְּמַעוּ, דְכַתִּיב, (תְּהִלִּים קד)
אֲשֶׁר שָׁם צַפְרִים יִקְנְנוּ. וְאֵינּוֹן צַפְרִין אוּדְאֵן
וּמְשַׁבְּחֵן לְקוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא. וְהַהוּא אֵילַת
הַשְּׁחַר אֲתַעַר בְּעֲלָמָא וְאָמַר, (תְּהִלִּים לא) מָה רַב
טוּבָךְ אֲשֶׁר צִפְנַתָּ לִירְאִיךָ וְגו'. כְּדִין הַהוּא
מְמַנָּא נְפִיק, וְעַבִּיד כָּל מַה דְאַתְּפַקֵּד.

וְאִי תִימָא דְזִינֵי אֲסוּוֹתָא בִידוּי כְּמַה דְאַמְרֵן.
לֹא הָכִי. דְהֵא אֲסוּוֹתָא לֹא הוּי, אֲלֵא
בִידוּי דְמַלְכָּא קְדִישָׁא. אֲבָל בְּשַׁעֲתָא דְפְקִיד
קְדִישָׁא בְרִיךְ הוּא אֲסוּוֹתָא לְהַהוּא בַר נֶשׁ,
אִיהוּ נְפִיק, וְכָל אֵינּוֹן מְקַטְרְגִין דְמְמַנְן עַל
מְרַעִין בִּישׁוּן, דְחַלִּין מְגִייה. כְּדִין הַהוּא רוּחָא
דְקָא נִסַּע מְסִטְרָא דְרוּם, אוּשִׁיט לִיה לְהַהוּא
בַר נֶשׁ, וְהֵא אֲסוּוֹתָא אֲשַׁתְּכַח, וְכֹלָא בִידוּי
דְקוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא.

מִתְעוֹרַר בְּעוֹלָם, וְהוּא עַת רְצוֹן
לְכָל, וְלַעֲשׂוֹת טוֹב לְכָל הָעוֹלָם,
לְצַדִּיקִים וְלְרַשָּׁעִים. וְאִזּוּ זְמַן תְּפִלָּה
הוּא לְהַתְּפַלֵּל לְפָנֵי הַמֶּלֶךְ הַקְּדוֹשׁ.
זַעֲרָ זֶה, בְּשַׁעֲתָא שְׁבָא הַבְּקָר, כָּל
אוֹתָם אֲסִירֵי הַמֶּלֶךְ מוֹצְאִים
מְנוּחָה, זְמַן תְּפִלָּה הוּא עֲלֵיהֶם,
וְכָל שְׁכָן אוֹתָם שְׁחוֹזְרִים בְּתִשׁוּבָה
וּמְבַקְּשִׁים בְּקִשׁוֹתֵיהֶם לְפָנֵי הַמֶּלֶךְ
הַקְּדוֹשׁ, מְשׁוּם שְׁבַשְׁעָה זֹו יוֹצֵא
מְמַנָּה אֶחָד לְצַד דְרוּם, וּרְפָאֵל
שְׁמוֹ, וְכָל מִינֵי רְפוּאָה בִידוּ. וּמְצַד
דְרוּם יוֹצֵאת רוּחַ אַחַת וּמְגִיעָה
לְאוֹתוֹ הַמְּמַנָּה שְׁמַמְנָה עַל
הַרְפוּאָה. וְכִשְׁמַגִּיעָה הַרְפוּאָה
לְפָנֵי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, הוּא פּוֹקֵד
לְבֵית דִּינּוֹ שְׁלֵא יִפְתָּחוּ בְּדִין,
מְשׁוּם שֶׁהַחַיִּים בִּיד הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ
הוּא, וְלֹא בִידֵיהֶם.

וּמִתּוֹךְ שֶׁהוּא עַת רְצוֹן, רְצָה
הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא זְכוּת אוֹתוֹ
הָאִישׁ. אִם יִמְצֵא כְּתִפְלָה (קִפּה. וְאִם
לֹא - נִחְשָׁב לוֹ בְּשׁוּגָא) אוּ שֶׁהוּא בְּעַל
תְּשׁוּבָה - חָס עֲלָיו. בְּאוֹתָה שַׁעֲתָה
נִשְׁמַע קוֹל צַפְרִים הַמְּקַנְנֹת,
שְׁכַתוּב (תְּהִלִּים קד) אֲשֶׁר שָׁם צַפְרִים
יִקְנְנוּ. וְאוֹתָן צַפְרִים מוֹדוֹת
וּמְשַׁבְּחוֹת לְקְדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא.
וְאוֹתָה אֵילַת הַשְּׁחַר מִתְעוֹרַרַת
בְּעוֹלָם וְאוֹמְרַת, (שם לא) מָה רַב
טוּבָךְ אֲשֶׁר צִפְנַתָּ לִירְאִיךָ וְגו'. אִזּוּ
אוֹתוֹ מְמַנָּה יוֹצֵא, וְעוֹשֶׂה כָּל מַה
שְׁנֻצְטָה.

וְאִם תִּאמַר שְׁמִינֵי רְפוּאָה בִידוּ
כְּמוֹ שְׁאֲמַרְנוּ - לֹא כֵּן! שְׁהִירִי
רְפוּאָה לֹא הִיְתָה, רַק בִּידֵי הַמֶּלֶךְ
הַקְּדוֹשׁ. אֲבָל בְּשַׁעֲתָא שְׁפּוֹקֵד
הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא רְפוּאָה לְאוֹתוֹ
הָאָדָם, הוּא יוֹצֵא, וְכָל הַמְּקַטְרְגִים
הַמְּמַנִּים עַל מַחְלוֹת רַעוֹת פּוֹחֲדִים
מִמֶּנּוּ. אִזּוּ אוֹתָה הַרוּחַ שְׁנֻצְטָה מְצַד
דְרוּם מוּשִׁיטָה לוֹ לְאוֹתוֹ אָדָם,
וְהִירִי הַרְפוּאָה נְמַצָּאת, וְהַכָּל בִּידֵי
הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא.

וְעַל דָּא כְּתִיב, יִי בִּקְרַתְשָׁמַע קוּלִי. וְלֹא כְּתִיב
 יִי בִּבְקַרְתְשָׁמַע קוּלִי. אֶלֶּא לְגַבֵּי בִּקְרַתְשָׁמַע
 דְּאַבְרָהָם קָאָמַר. (תהלים ה) בִּקְרַתְשָׁמַע לְךָ וְאַצְפָּה.
 תְּרִי בִּקְרַתְשָׁמַע אִמְאִי. אֶלֶּא חַד בִּקְרַתְשָׁמַע דְּאַבְרָהָם. וְחַד
 בִּקְרַתְשָׁמַע דְּיוֹסֶפֶה. דְּכְתִיב, (בראשית מד) הַבִּקְרַתְשָׁמַע אֹר, וּמְתַרְגְּמִינֵן צְפָרָא (דף ר"ד ע"ב) נְהִיר, נְהִיר וְדָאִי.
 אֶעְרָף לְךָ וְאַצְפָּה, אֶעְרָף לְךָ מֵהוּ. אֶלֶּא אֲסִידֵר
 לְךָ בּוּצִינָא דִּילְךָ לְאַדְלָקָא. כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר
 (תהלים קלב) עֲרַכְתִּי גַר לְמִשְׁיַחִי. וְלְגַבֵּי בִּקְרַתְשָׁמַע דְּיוֹסֶפֶה
 קָאָמַר, דְּהָהוּא סְדוּרָא דְּבוּצִינָא דִּילֵיהּ הוּא.
 וְאַצְפָּה, מֵהוּ וְאַצְפָּה. הָא כָּל בְּנֵי עֲלָמָא מְצַפְּאֵן
 וּמְחַפְּאֵן לְטִיבּוּ דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא,
 וְאַפִּילוּ בְּעִירֵי דְּחַקְלָא, וּמָה שְׁבַחָא דְּדוּד יִתִּיר
 מִכָּל בְּנֵי עֲלָמָא, אֶלֶּא, מְלָה דָּא שְׁאִילָנָא, וְהָכִי
 אָמְרוּ לִי, וְאִיהִי מְלָה קְשׁוּט דְּאַתִּי מְרַחֵיק.
 נְהוּרָא קְדָמָא דְּבִרָא קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא, הָוֵה
 נְהִיר עַד דְּלֹא הוּוּ יְכַלִּין עֲלָמִין לְמַסְבְּלֵיהּ. מָה
 עֵבֵד קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא, עֵבֵד נְהוּרָא לְנְהוּרֵיהּ,
 לְאַתְלַבְּשָׁא דָּא בְּדָא. וְכֵן כָּל שְׂאֵר נְהוּרִין, עַד
 דְּעֲלָמִין פְּלָהוּ אֶתְקַיְיְמוּ בְּקִיּוּמֵיהוּ, וְיְכַלִּין
 לְמַסְבֵּל.
 וּבְגִין כְּךָ אֶתְפָּשְׁטוּ דְּרַגִּין, וְאַתְלַבְּשׁוּ נְהוּרִין,
 וְאַיְנוּן אֶקְרוּן כְּנַפִּים עֲלָאִין, עַד דְּמָטוּ
 לְהָאִי בִּקְרַתְשָׁמַע, וְאִיהוּ נְטִיל כָּל נְהוּרִין
 עֲלָאִין, וּמַגּוּ דְּכָל נְהוּרִין עֲלָאִין בֵּיהּ תְּלִיין,
 זִיוִּיהּ סְלִיק מְסִיפֵי עֲלָמָא עַד סִיפֵי עֲלָמָא
 דְּלְעִילָא, עַד דְּעֲלָמִין דְּלִתְתָּא לֹא יְכַלִּין
 לְמַסְבֵּל. אֶתָּא דוּד וְאַתְקֵן הָאִי בּוּצִינָא, חוּפְּאָה
 לְהָאִי בִּקְרַתְשָׁמַע, לְאַתְחַפְּאָה בֵּיהּ, וְלְקַיְיְמָא
 עֲלָמִין דְּלִתְתָּא, בְּסְדוּרָא דְּבוּצִינָא דָּא וְעַל דָּא
 כְּתִיב, בִּקְרַתְשָׁמַע לְךָ וְאַצְפָּה. כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר,
 (שמות לו) וְיִצְפָּהוּ זָהָב טָהוֹר. (נ"א וּבְגִין דְּהָהוּא בּוּצִינָא דוּד
 בֵּיהּ תְּלִינָא וְכו') בְּגִין דְּהָהוּא בּוּצִינָא דְּדוּד אִיהִי,

וְעַל זֶה כְּתוּב (שם ה) ה' בִּקְרַתְשָׁמַע
 קוּלִי, וְלֹא כְּתוּב ה' בִּבְקַרְתְשָׁמַע
 קוּלִי. אֶלֶּא לְגַבֵּי הַבִּקְרַתְשָׁמַע
 אֲבָרָהָם הוּא אָמַר. בִּקְרַתְשָׁמַע לְךָ
 וְאַצְפָּה. שְׁנֵי בִּקְרַתְשָׁמַע לְמָה? אֶלֶּא
 אֶחָד בִּקְרַתְשָׁמַע לְאַבְרָהָם, וְאַחַד בִּקְרַתְשָׁמַע
 שֶׁל יוֹסֵף, שְׁכַתוּב (בראשית מד)
 הַבִּקְרַתְשָׁמַע אֹר, וּמְתַרְגְּמִים: בִּקְרַתְשָׁמַע
 מֵאִיר, מֵאִיר וְדָאִי. אֶעְרָף לְךָ
 וְאַצְפָּה, מָה זֶה אֶעְרָף לְךָ? אֶלֶּא
 אֲסִידֵר לְךָ גַר שֶׁלֶךָ לְהַדְלִיק, כְּמוֹ
 שְׁנָאָמַר (תהלים קלב) עֲרַכְתִּי גַר
 לְמִשְׁיַחִי. וְלְגַבֵּי הַבִּקְרַתְשָׁמַע שֶׁל יוֹסֵף
 הוּא אָמַר, שְׁאוֹתוֹ סְדוּרָא שֶׁל גַר
 שֶׁלוֹ הוּא.
 וְאַצְפָּה, מָה זֶה וְאַצְפָּה? הֲרִי כָּל
 בְּנֵי הָעוֹלָם מְצַפִּים וּמְחַפִּים לְטוֹב
 הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, וְאַפְלוּ בְּהִמּוֹת
 הַשְּׂדֵה, וּמָה שְׁבַח שֶׁל דוּד יוֹתֵר
 מִכָּל בְּנֵי הָעוֹלָם? אֶלֶּא דְּבַר זֶה
 שְׁאַלְתִּי, וְכַךְ אָמְרוּ לִי, וְהוּא דְּבַר
 אֲמַת שְׂבָא מְרַחֵיק. אֹר רֵאשׁוֹן
 שְׁבַרָא הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא הִיָּה
 מֵאִיר עַד שֶׁלֹּא יְכַלּוּ הָעוֹלָמוֹת
 לְסַבֵּל אוֹתוֹ. מָה עֲשֵׂה הַקְּדוּשׁ
 בְּרוּךְ הוּא? עֲשֵׂה אֹר לְאוּרוֹ
 לְהַתְלַבֵּשׁ זֶה בְּנֵה. וְכֵן כָּל שְׂאֵר
 הָאוּרוֹת, עַד שֶׁכָּל הָעוֹלָמוֹת
 הַתְּקַיְיְמוּ בְּקִיּוּמָם וְיְכַלּוּ לְסַבֵּל.
 וּמִשּׁוּם כְּךָ הַתְּפָשְׁטוּ דְּרַגּוֹת
 וְהַתְלַבְּשׁוּ אוּרוֹת, וְהֵם נִקְרְאוּ
 כְּנַפִּים עֲלִיוֹנִים, עַד שְׁמַגִּיעִים
 לְבִקְרַתְשָׁמַע שֶׁל יוֹסֵף, וְהוּא לֹקַח
 כָּל הָאוּרוֹת הָעֲלִיוֹנִים. וּמִתּוֹךְ
 שֶׁכָּל הָאוּרוֹת הָעֲלִיוֹנִים בּוֹ
 תְּלִיִּים, זִיוו עוֹלָה מְסוּף הָעוֹלָם
 עַד סוּף הָעוֹלָם שְׁלַמְעָלָה, עַד
 שְׁהָעוֹלָמוֹת שְׁלַמְטָה לֹא יְכַלִּים
 לְסַבֵּל. בָּא דוּד וְהַתְקֵן גַר זֶה,
 כְּסוּפֵי לְבִקְרַתְשָׁמַע שֶׁל יוֹסֵף לְהַתְכַפּוֹת
 בּוֹ וּלְהַעֲמִיד עוֹלָמוֹת שְׁלַמְטָה
 בְּסְדוּרָא הַגַּר הַזֶּה, וְעַל זֶה כְּתוּב
 בִּקְרַתְשָׁמַע לְךָ וְאַצְפָּה, כְּמוֹ
 שְׁנָאָמַר (שמות לו) וְיִצְפָּהוּ זָהָב

טהור. (ומשום שאותו נר, דוד תלוי בו (כוי) ומשום שאותו הנר הוא של דוד ובו תלוי, אמר שהוא יהיה כסוי לבקר הזה. בא רבי אבא ונשקו, ואמר, אלמלא לא יצאתי לדרך רק לשמע דבר זה - די לי!

עד שהיו הולכים, באה יונה אחת לרבי אלעזר, שרתה וצפצפה לפניו. אמר רבי אלעזר, יונה כשרה, תמיד היית נאמנה בשליחותך. לכי ואמרי לו, הרי החברים באים אליך, ואני עמהם, ונר יתרחש לנו לשלשה ימים, ולא יפל עליו פחד, שהרי בחדרה אנו הולכים אליו. השיב פעם אחרת ואמר, לא שמחנו מספיק, ורע בעיני הרבה על רמון אחד מלא שנפתח תחתיו, ויוסי שמו. הלכה אותה היונה מלפניו, ואותם החברים הלכו.

אמר רבי אבא לרבי אלעזר, מה זה? תמתי הרבה ממה שראיתי. אמר לו, היונה הזו באה אלי בשליחות רבי יוסי חמי, שהוא בבית חליו, ויודעתי מהיונה הזו שהוא נצל, וחלוף נתן עליו ונתרפא.

עד שהיו הולכים, הרי עורב אחד עמד לפניהם, קורא בכח ומצפצף צפצוף גדול. אמר רבי אלעזר, לכה אתה קים ולכה אתה מתקן. לך לדרךך, שהרי יודעתי. אמר רבי אלעזר, חברים, גלף ונגמל חסד לרמון שהיה מלא מהפל, ורבי יוסי מפקיעין הוא שמו, שהרי הסתלק מהעולם הזה ואין מי שראוי להשתדל בו, והוא קרוב אלינו.

סטו מהדרך והלכו לשם. פיון שראו אותם כל בני העיר, יצאו אליהם, ונכנסו שם לבית רבי יוסי מפקיעין אותם החברים הללו. בן קטן היה לו לרבי יוסי, ולא נתן לשום אדם שיגיע למטת

ובה תלמיא, אמר דאיהו ליהוי חופאָה להאי בקר. אתא רבי אבא ונשקיה, אמר אלמלא לא נפקנא בארְחא, אלא למשמע מלה דא דיי.

עד דהוו אזלי, הא יונה חד מטא לגבי רבי אלעזר. שריאת, וקא מצפצפא קמיה. אמר רבי אלעזר, יונה כשרה מהימנא הוית תדיר בשליחותך, זילי ואימא ליה, הא חבריאי אתאן לגבך, ואנא עמהון. ונסא יתרחיש ליה לתלתא יומין, ולא ינפול עליה דחילו, דהא בחדרה אנן אזלין לגביה. אתיב זמנא אחרא ואמר, לא חדינא סגיא, ובאישי בעינוי סגי, על חד רמונא מליא דאתיהיב תחותיה, ויוסי שמייה. אזלת ההיא יונא מקמיה, ואינון חבריאי אזלו.

אמר רבי אבא לרבי אלעזר, מאי האי, תוהנא סגי, ממה דחמינא. אמר ליה, יונה דא אתאת לגבאי בשליחותיה דרבי יוסי חמי, דאיהו בבי מרעיה, וידענא מהאי יונה דאשתיב, וחלופא אתיהיב עליה ואתסי.

עד דהוו אזלי, הא עורבא חד קאים לקמיהו, קרי בחילא, ומצפצפא צפצופא סגי. אמר רבי אלעזר, להכי את קיימא, ולהכי אנת מתקן, זיל לארְחך, דהא ידענא. אמר רבי אלעזר, חבריאי גיזיל ונגמול חסד לרמונא, דהוה מליא מפלא, ורבי יוסי דפקיעין שמייה איהו, דהא אסתלק מעלמא דין, ולית מאן דחזי לאשתידלא ביה, ואיהו קריב לגבן.

סטו מארְחא, ואזלו לתמן. פיון דחמו לון כל בני מאתא, נפקו לגבייהו. ועאלו תמן בבי רבי יוסי דפקיעין, אינון חבריאי אלין. ברא זעירא הוה ליה לרבי יוסי, ולא שביק לבר נש דימטי לערסא דאבוי, בתר דמית.

אָביו אַחר שְׁמַת, אֶלֶּא הִיָּה לְבִדּוֹ
סְמוּךְ לוֹ, וּבְכָה עָלָיו, פִּיּו בְּפִיּו
מִתְדַבֵּק.

פֶּתַח אוֹתוֹ תִּינּוֹק וְאָמַר: רְבוֹן
הָעוֹלָם, פְּתוּב בַּתּוֹרָה (דברים כב) פִּי
יִקְרָא קִין צִפּוֹר לְפָנָיִךְ וְגוֹ', שְׁלַח
תְּשַׁלַּח אֶת הָאֵם וְגוֹ'. הִיָּה צוֹעֵק
אוֹתוֹ תִּינּוֹק וּבּוֹכָה, וְאָמַר: רְבוֹן
הָעוֹלָם, קִיָּם דְּבַר זֶה שֶׁל הַתּוֹרָה!
שְׁנֵי בָנִים הֵינּוּ מֵאָבָא וְאִמִּי, אֲנִי
וְאַחוֹתִי הַקְּטָנָה מִמֶּנִּי, הִיָּה לָךְ
לְקַחַת אוֹתָנוּ וּלְקַיֵּם דְּבַר הַתּוֹרָה.
וְאִם תֹּאמַר, רְבוֹן הָעוֹלָם, אִם
פְּתוּב, וְלֹא אָב - הֲרֵי פֶּאֶן הַכֹּל
הוּא, אָבָא וְאִמָּא. אִמָּא מֵתָה,
וְלְקַחַת אוֹתָהּ מֵעַל הַבָּנִים. כַּעַת
אָבָא שְׁהִיָּה מְכֻסָּה עָלֵינוּ נִלְקַח
מֵעַל הַבָּנִים. אֵיפֹה דִּין הַתּוֹרָה?
כִּכּוּ רַבִּי אֶלְעָזָר וְהַחֲבָרִים מוּל
הַבָּבִי וְהַצֶּעֲקָה שֶׁל אוֹתוֹ תִּינּוֹק.

פֶּתַח רַבִּי אֶלְעָזָר וְאָמַר, (משלי כה)
שָׁמַיִם לְרוּם וְאַרְץ לְעֹמֵק וְגוֹ'. עַד
שְׁהִיָּה אוֹמֵר רַבִּי אֶלְעָזָר פְּסוּק זֶה,
הִיָּה עֲמוּד אֵשׁ מִפְּסִיק בִּינֵיהֶם,
וְאוֹתוֹ תִּינּוֹק הִיָּה דְּבַק בְּפִי אָבִיו
וְלֹא הָיוּ גִפְרָדִים. אָמַר רַבִּי
אֶלְעָזָר, אוֹ שְׂרוּצָה הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ
הוּא לְהַרְחִישׁ נֶס, אוֹ שְׂרוּצָה שֶׁלֹּא
יִשְׁתַּדֵּל אָדָם אַחַר עָלָיו, אֲבָל עַל
דְּבָרֵי אוֹתוֹ הַתִּינּוֹק וְדַמְעוֹתָיו אֵינִי
יִכּוֹל לְסַבֵּל.

עַד שֶׁהָיוּ יוֹשְׁבִים, שָׁמְעוּ קוֹל
אֶחָד שֶׁהִיָּה אוֹמֵר: אֲשַׁרְיָךְ רַבִּי
יוֹסִי שְׂדַבְרֵי הַגְּדִי הַקְּטָן הַזֶּה
וְדַמְעוֹתָיו עָלוּ אֶל פֶּסֶא הַמַּלְאָךְ
הַקְּדוּשׁ, וְדָנּוּ דִּין, וּשְׁלֹשָׁה עֶשֶׂר
בְּנֵי אָדָם הִזְמִין הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא
לְמַלְאָךְ הַמְּנוֹת בְּגִלְלָךְ, וְהָרִי
עֶשְׂרִים וּשְׁתַּיִם שָׁנִים הוֹסִיפוּ לָךְ
עַד שֶׁתִּלְמַד תּוֹרָה אֶת הַגְּדִי הַשְּׁלֵם
הַזֶּה הַחֲבִיב לְפָנֵי הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ
הוּא.

קָמוּ רַבִּי אֶלְעָזָר וְהַחֲבָרִים, וְלֹא
הִשְׁאִירוּ אָדָם לְעַמֵּד בְּבֵית. מִזֵּד

אֶלֶּא הוּא בְּלַחְדוּדוֹי הָיָה סְמִיךְ לֵיהּ, וּבְכִי עָלֶיהָ,
פּוּמִיָּה בְּפּוּמִיָּה מִתְדַבְּקָא.

פֶּתַח הַהוּא יִנּוּקָא וְאָמַר, מְאִרִּיה דְּעֵלְמָא,
כְּתִיב בְּאוּרִייתָא, (דברים כב) פִּי יִקְרָא קִין
צִפּוֹר לְפָנָיִךְ וְגוֹ', שְׁלַח תְּשַׁלַּח אֶת הָאֵם וְגוֹ'.
הָיָה גַּעֲזֵי הַהוּא יִנּוּקָא וּבְכִי, אָמַר, מְאִרִּיה
דְּעֵלְמָא, קִיָּים מְלָה דָּא דְּאוּרִייתָא, תְּרִין בְּנִין
הוּיָנָא מֵאָבָא וְאִמִּי, אֲנָא וְאַחוֹתִי זְעִירָתָא מִנָּאִי.
הָיָה לָךְ לְמִיֶּסֶב לָךְ, וּלְקִיִּמָּא מְלָה דְּאוּרִייתָא.
וְאִי תִימָא מְאִרִּיה דְּעֵלְמָא, אִם כְּתִיב, וְלֹא אָב,
הָא הֲכָא כּוּלָּא הוּא, אָבָא וְאִמָּא. אִימָא מִיתַת,
וְנִסִּיבַת לָהּ מֵעַל בְּנִין. הַשְׁתָּא אָבָא דְּהוּי חֲפִי
עָלוֹ, אֲנִסִּיב מֵעַל בְּנִין, אֲן דִּינָא דְּאוּרִייתָא.
כִּכּוּ רַבִּי אֶלְעָזָר וְהַחֲבָרִיָּא, לְקַבֵּל בְּכִיָּה וְגַעֲזוּ
דְּהַהוּא יִנּוּקָא.

פֶּתַח רַבִּי אֶלְעָזָר וְאָמַר, (משלי כה) שָׁמַיִם לְרוּם
וְאַרְץ לְעוֹמֵק וְגוֹ'. עַד דְּהָיָה אָמַר רַבִּי
אֶלְעָזָר קָרָא דָּא, הָיָה עֲמוּדָא דְּאֶשָּׁא פְּסִיק
בִּינֵיהֶו, וְהַהוּא יִנּוּקָא הָיָה דְּבִיק בְּפּוּמִיָּה
דְּאָבוּי, וְלֹא הוּוּ מִתְּפָרְשָׁאן. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר,
אוּ בְּעֵי קַדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְמַרְחֵשׁ נִיֶּסָא, אוּ
בְּעֵי דְלָא יִשְׁתַּדֵּל בְּרַ נֶשׁ אַחְרָא עָלֶיהָ, אֲבָל
עַל מַלְיָן דְּהַהוּא יִנּוּקָא וְדַמְעוּי, לָא יִכִּילָנָא
לְמִסְבֵּל.

עַד דְּהוּוּ יַתְבִּין, שָׁמְעוּ חַד קָלָא, דְּהָיָה (דף ר"ה)
(א"ו) אָמַר, זַפְּאָה אֲנִתְּ רַבִּי יוֹסִי, דְּמַלְיָן דְּהָאִי
גְּדִיא זְעִירָא, וְדַמְעוּי, סְלִיקוּ לְגַבִּי כְּרִסְיָא
דְּמַלְפָּא קַדִּישָׁא, וְדָנּוּ דִּינָא, וְתִלְיִסְר בְּנֵי נֶשָׁא
אֲזַמִּין קַדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְמַלְאָךְ הַמְּנוֹת בְּגִינְךָ,
וְהָא עֶשְׂרִין וְתִרְיָן שָׁנִין אוֹסִיפוּ לָךְ, עַד דְּתוּלִיף
אוּרִייתָא, לְהָאִי גְּדִיא שְׁלִימָא, חֲבִיבָא קָמִי
קַדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא.

קָמוּ רַבִּי אֶלְעָזָר וְהַחֲבָרִיָּא, וְלֹא שְׁבָקוּ לְבַר נֶשׁ

ראו אותו עמוד אש שעולה, ורבי יוסי פתח עיניו, ואותו תינוק דבוק פיו בפיו. אמר רבי אלעזר, אשרי חלקנו שראינו תחית המתים עין בעין. קרבו אלי, והיה אותו תינוק לישן כאלו שגוע מהעולם הזה. אמרו, אשרי חלקך רבי יוסי, וברוך הרחמן שהרחיש לך נס על הצעקה והבכי של בנך וברכריו, שפך דמך בדברים יפים לשער השמים, בדבריו ובדמעותיו הוסיפו לך חיים.

לקחו את אותו תינוק ונשקוהו, וכבו עמו מרב חדוה, והוציאוהו לבית אחר, והתעוררו עליו, ולא הודיע לו מיד, אלא אחר כך. שמחו שם שלשה ימים, וחדשו יחד עם אותו רבי יוסי כמה חדושי תורה.

אמר לו רבי יוסי, חברים, לא נתנה לי רשות לגלות ממה שראיתי באותו עולם, אלא לאחר שתיים עשרה שנים. אבל שלש מאות וששים וחמש דמעות ששפך בני, נכנסו בחשבון לפני המלך הקדוש, ואני נשבע לכם, חברים, שבשעה שפתח באותו הפסוק וצעק בדברים ההם, הודעו שלש מאות אלף ספסלי ישיבת הרקיע, וכלם עומדים לפני המלך הקדוש, ובקשו עלי רחמים וערבו לי, והקדוש ברוך הוא התמלא רחמים עלי.

ויגה לפניו אותם דברים ואיך מסר נפשו עלי. ואפטרופוס אחד היה לפניו, ואמר: רבון העולם, הרי כתוב (תהלים ח) מפי עוללים וינקים יסדת עז למען צורריך להשבית אויב ומתנגם. יהי רצון מלפניך שזכות התורה וזכות אותו התינוק שמסר נפשו על אביו, שתחוס עליו וינצל.

למיקם בביתא, מיד חמו ההוא עמודא דאשא דסליק, ורבי יוסי פתח עיניו. וההוא ינוקא דביק פומיה בפומיה. אמר רבי אלעזר, זכאה חולקנא דחמינא תחית המתים, עינא בעינא. קריבו לגביה, והוה ההוא ינוקא נאים, כמה דגוע מהאי עלמא, אמרו זכאה חולקך רבי יוסי, וברוך רחמנא דארחיש לך ניסא, על געיא ובכיא דבנה, ובמלוי, דהכי דחיק במלין שפירין לתרע שמיא, במלוי ובדמעוי אוסיפו לך חיים.

נטלוהו לההוא ינוקא, ונשקוהו וכבו עמיה מחדוה סגיא. ואפקוהו לביתא אחרא, ואתערו עליה, ולא אודעו ליה מיד, אלא לבתר הכי. חדו תמן תלתא יומין, וחדישו בהדי ההוא רבי יוסי, כמה חדושין באורייתא.

אמר לון רבי יוסי, חבריא, לא אתיהיבת לי רשו לגלאה מההוא דחמינא בההוא עלמא, אלא לבתר תריסר שנין. אבל תלת מאה ושתיין וחמש דמעין, דאושיד ברי, עאלו בחושבנא קמי מלפא קדישא, ואומינא לכו חבריא, דבשעתא דפתח בההוא פסוקא, וגעא באינון מלין, אזדעזעו תלת מאה אלפי ספסלי דהוו במתיבתא דרקיעא, וכלהו קיימי קמיה דמלפא קדישא, ובעו רחמי עלי, וערבו לי. וקודשא בריך הוא אתמלי רחמין עלי.

ושפור קמיה, אינון מלין, והיה מסר נפשיה עלי. וחד אפטרופוסא הוה קמיה, ואמר, מארי דעלמא, הא כתיב (תהלים ח) מפי עוללים ויונקים יסדת עוז למען צורריך להשבית אויב ומתנגם. יהא רעוא קמך, זכו דאורייתא, וזכו דההוא רביא, דקא מסר נפשיה על אבוה דתחוס עליה, וישתזיב.

וְשִׁדְשָׁה עֶשֶׂר בְּנֵי אָדָם הַזְמִין לוֹ תַּחְתֵּי, וְעָרְבוּן נָתַן לוֹ מִדֵּין קֶשֶׁה זֶה. אִזְּ קָרָא הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא לְמִלְאֲךָ הַמָּוֶת, וְצוּהָ אוֹתוֹ עָלֵי שִׁיחֹזֵר לְאַחַר עֶשְׂרִים וּשְׁתַּיִם שָׁנִים, שֶׁהָרִי אֵין הַעֲרָבוּן לְפָנָיו, אֲלֵא לְהַשִּׁיב לִידוֹ מִשְׁכּוֹנוֹת שֶׁהָיוּ בְּיָדוֹ. כְּעַת חֲכָרִים, מִשּׁוּם שֶׁרָאָה הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא שֶׁאַתָּם צְדִיקֵי אֲמַת, הִתְרַחַשׁ הַנֶּס לְעִינֵיהֶם.

פְּתַח רַבִּי יוֹסִי וְאָמַר, (שְׁמוּאֵל א-ב) ה' מְמִית וּמְחִיָּה מוֹרִיד שְׁאוּל וַיַּעַל. בְּפִסּוּק זֶה יֵשׁ לְהַסְתַּכֵּל, וְכִי ה' מְמִית? וְהָרִי שֵׁם זֶה סֵם חַיִּים הוּא לְכָל, וְדָבָר זֶה שֶׁל מוֹת לֹא שׁוֹרֵה בּוֹ, וּבְכָל מְקוֹם שֵׁם זֶה נּוֹתֵן חַיִּים לְכָל הָעוֹלָם, אִזְּ מָה זֶה ה' מְמִית? חוֹשְׁבִים בְּנֵי אָדָם שֶׁהוּא הוֹרֵג לְכָל בְּנֵי הָאָדָם! אֲלֵא ה' מְמִית בְּיָדָיו. אֵיךְ הוּא מְמִית? אִם תֹּאמַר מִשּׁוּם שֶׁהַסְתַּלַּק מֵעַל בְּנֵי אָדָם, שֶׁהָרִי בְּעוֹד שֶׁהוּא עָלָיו, לֹא יִכְוָלִים כָּל מְקַטְרְגֵי הָעוֹלָם לְהוֹזִיק לוֹ. בְּשַׁעַה שֶׁמְסַתַּלַּק מִמֶּנּוּ, מִיָּד כָּל הַמְקַטְרְגִים יִכְוָלִים לוֹ וַיִּמַּת הַבֶּן אָדָם. לֹא כַּף?!

אֲלֵא ה' מְמִית, אֵת מִי הוּא מְמִית? לְאוֹתָהּ הַתַּפְשֻׁטוֹת הַצַּד הָאֲחֵר הָרַע. פִּיּוֹן שֶׁמְשִׁיכוֹת הַצַּד הָרַע רוֹאָה אֵת זֵיו כְּבוֹדוֹ שֶׁל הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, מִיָּד מֵתָה, וְאֵין לָהּ קִיּוּם אֲפִלּוּ רַגַע אֶחָד. פִּיּוֹן שֶׁאוֹתָהּ הַתַּפְשֻׁטוֹת צַד הָאֲחֵר מֵתָה וְעָבְרָה מִן הָעוֹלָם, מִיָּד מְחִיָּה. אֵת מִי הוּא מְחִיָּה? אוֹתָהּ הַתַּפְשֻׁטוֹת רוּחַ הַקְּדוּשׁ שֶׁבָּאָה מִצַּד הַקְּדוּשָׁה, מְחִיָּה אוֹתָהּ וּמְעַמִּידָהּ בְּקִיּוּם שְׁלָם. הַכֹּל עוֹשֶׂה הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּזִמְנָא אֶחָד. וְמָה שֶׁאָמַר מוֹרִיד שְׁאוּל וַיַּעַל - מוֹרִיד אוֹתָהּ רוּחַ קְדוּשָׁה לְשְׁאוּל, וְעוֹשֶׂה לָהּ שֵׁם טְבִילָה לְהַטְהָרָה, וּמִיָּד מְעַלָּה

וְתַלְיָסָר בְּנֵי נֶשָׂא אֲזַמִּין לִיהַ תַּחְתֵּי, וְעָרְבוּנָא יִהְיֶה לִיהַ, מִדֵּינָא תְּקִיפָא דָא. כְּדִין קָרָא קְדֻשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְמִלְאֲךָ הַמָּוֶת, וּפְקִיד לִיהַ עָלֵי, דְּלִיתָב לְבַתָּר עֶשְׂרִין וַתְּרִין שָׁנִין, דְּהָא לָאו עָרְבוּנָא קָמִיהַ, אֲלֵא לִיתוּב לִידוֹי, מִשְׁכּוֹנֵין דְּהוּוּ בִּידוֹי, הַשְׁתָּא חֲבַרְיָא, בְּגִין דְּחִמָּא קְדֻשָׁא בְּרִיךְ הוּא דְאַתּוֹן זַפְּאֵי קְשׁוּט, אַתְּרַחִישׁ נִיסָא לְעִינֵיכּוֹ.

פְּתַח רַבִּי יוֹסִי וְאָמַר, (שְׁמוּאֵל א-ב) יי מְמִית וּמְחִיָּה מוֹרִיד שְׁאוּל וַיַּעַל. הַאי קָרָא אֵית לְאַסְתַּכְּלָא בֵּיהַ, וְכִי יי מְמִית, וְהָא שְׁמָא דָא סְמָא דְחַיִּין אִיהוּ לְכָלְא. וּמְלָה דָא דְמוֹתָא, לֹא שְׁרִיא בֵּיהַ, וּבְכָל אַתְרַ שְׁמָא דָא יִהְיֶה חַיִּין לְכָל עֲלָמָא, מַהוּ יי מְמִית, חַשְׁבִּין בְּנֵי נֶשָׂא דְאִיהוּ קְטִיל לְכָל בְּנֵי נֶשָׂא. אֲלֵא יי מְמִית וְדָאֵי הֵיאֲךָ אִיהוּ מְמִית, אִי תִימָא בְּגִין דְּכַד אֲסַתַּלַּק מֵעַל בְּנֵי נֶשָׂא דְהָא בְּעוֹד דְאִיהוּ עָלִיהַ, לֹא יִכְלִין כָּל מְקַטְרְגִין דְּעֲלָמָא לְנַזְקָא לִיהַ, בְּשַׁעַתָּא דְאַסְתַּלִּיק מִגְּנִיהַ, מִיָּד כָּל מְקַטְרְגִין יִכְלִין לִיהַ, וּמִית בְּרַ נֶשׁ. לָאו הָכִי.

אֲלֵא יי מְמִית, לְמֵאן מְמִית. לְהַהוּא מְשִׁיכוֹ דְסַטְרָא אַחְרָא בִישָׂא. פִּיּוֹן דְמְשִׁיכוֹ דְסַטְרָא בִישָׂא, חָמִי לִיהַ לְזִיו יִקְרִיָה דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, מִיָּד מִית. וְלִית לִיהַ קִיּוּמָא אֲפִילוּ רַגְעָא חָדָא. פִּיּוֹן דְהַהוּא מְשִׁיכוֹ דְסַטְרָא אַחְרָא מִית וְאַתְעָבֵר מִן עֲלָמָא, מִיָּד מְחִיָּה. לְמֵאן מְחִיָּה. לְהַהוּא מְשִׁיכוֹ דְרוּחַ קְדֻשָׁא, דְאֵתִי מְסַטְרָא דְקְדוּשָׁה, מְחִיָּה לִיהַ, וְאוֹקִים לִיהַ בְּקִיּוּמָא שְׁלִים. כֹּלָא עָבִיד קְדֻשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּזִמְנָא חָדָא. וְמָה דְאָמַר מוֹרִיד שְׁאוּל וַיַּעַל. מוֹרִיד לְהַהוּא רוּחַ קְדֻשָׁא לְשְׁאוּל, וְעָבִיד לִיהַ תַּמָּן טְבִילָה, לְאַתְדַּכְּאָה, וּמִיָּד סְלִיק לִיהַ, (לְשְׁאוּל, לְאַתְדַּכְּאָה תַּמָּן, וּמִיָּד סְלִיק לִיהַ וְעָבִיד

אוֹתָהּ, (לשאל, להדוּן שם, ומיד מעלה אותה ועושה לה טבילה) וּנְכַנְס לְמָקוֹם שְׂצָרִיף בְּגֵן עֵדֶן.

וְאֵנִי, חֲבָרִים, בְּאוֹתָהּ שְׁעָה שֶׁהִסְתַּלַּקְתִּי מִהָעוֹלָם, רוּחִי עָלְתָה וְנִרְדְּמָה מִיָּד, עַד שְׁעָה קְלָה שֶׁהַחֲנִי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא וְהַגּוֹף הָיָה מֵת. בְּשְׁעָה שֶׁפָּתַח בְּנֵי בְּאוֹתָם דְּבָרִים, אֲזַי פָּרְחָה נִשְׁמָתוֹ (נִשְׁמָתִי), וּפְגָשָׁה בְּנִשְׁמָתִי שֶׁהִיְתָה עוֹלָה מִתּוֹךְ טְהוֹרָה וּמִתּוֹךְ טְבִילָה, וְנִכְנְסָה בְּמָקוֹם שְׁנִכְנְסָה, וְשֵׁם דָּנוּ אֶת דִּינָהּ, וְנִתְּנוּ לִי עֲשָׂרִים וּשְׁתַּיִם שָׁנוֹת חַיִּים בְּגִלְל דְּמַעוֹת וְדְבָרֵי בְּנֵי מִכָּאן וְהִלְאָה יֵשׁ לִי לְהִשְׁתַּדֵּל בְּמָה שְׂרָאִיתִי, שֶׁהָרִי אֵין לִי לְהִשְׁתַּדֵּל בְּדְבָרֵי הָעוֹלָם הַזֶּה. כִּיּוֹן שְׂרָאִיתִי מָה שְׂרָאִיתִי, וְרוּצָה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא שְׁלֹא יֵאבֵד וְיִשְׁכַּח מִמֶּנִּי כְּלוּם.

פָּתַח וְאָמַר, (תהלים קיח) יִסֹּר יִסְרֵנִי יְהוָה וְגוֹ', דְּיֹד מְלָפָא אָמַר דָּא, עַל כָּל מָה (ס"א דְּאֶעְבֵּר) דְּעַבַד בְּהָאֵי עֲלָמָא, וְאָמַר עַל אֲבִטְחוּתָא דְּהוּהָ לִי בְּהָהוּא עֲלָמָא. עַל כָּל מָה דְּאֶעְבֵּר בְּהָאֵי עֲלָמָא, דְּרִדִּיפוּ לִי, וְהוּהוּ (לִי) עָרִיק בְּאַרְעָא נּוֹכְרָאָה, בְּאַרְעָא דְּמוֹאָב, וּבְאַרְעָא דְּפִלְשִׁתַּי, וּמִכְּלָהּוּ שְׂזִיב לִי הַקְּדָשׁ בְּרִיף הוּא, וְלֹא שְׂבִיק לִי לְמוֹתָא, וְאָמַר עַל אֲבִטְחוּתָא דְּהָהוּא עֲלָמָא.

אָמַר דְּיֹד, אֵי הָכָא חֲבָנָא לְגַבֵּי קְדָשׁ בְּרִיף הוּא, הָכָא אֲלִקִּינָא, וְקַבִּילְנָא עוֹנָשׁ דִּילִי, וְאֲדַכֵּי לִי מִכָּל מָה דְּחֲבָנָא, וְלֹא שְׂבִיק עוֹנָשׁ דִּילִי לְהָהוּא עֲלָמָא, בְּתַר מִיתָהּ. וְדָאֵי יִסֹּר יִסְרֵנִי יְהוָה, בְּהָאֵי עֲלָמָא, בְּגֵין לְנִקְאָה לִי. וְלַמּוֹת לֹא נִתְּנִי, בְּהָהוּא עֲלָמָא, לְנִטְלָא נִקְמָתָא מִנָּאֵי, וְאֵנָּה, הָא קְדָשׁ בְּרִיף הוּא, אֲנִקִּי לִי זְמָנָא חָדָא בְּהָאֵי עֲלָמָא, מִכָּאן וְלְהִלְאָה אֲצַטְרִיכְנָא דְּלֹא אָהָא בְּכִסּוּפָא בְּעֲלָמָא דָּאֵתִי.

לִי טְבִילָה) וְעָאֵל לְאַתָּר דְּאַצְטְרִיף בְּגֵן עֵדֶן. וְאֵנָּה, חֲבָרִינָא, בְּהָהוּא שְׁעָתָא דְּאַסְתַּלְקָנָא מִעֲלָמָא, רוּחָא דִּילִי אֲסְתַּלַּק וְדַמְךָ מִיָּד, עַד שְׁעָתָא זְעִירָא דְּאַחֲרֵיָא לִי קְדָשׁ בְּרִיף הוּא, וְגוֹפָא הוּהוּ מִית. בְּשְׁעָתָא דְּפָתַח בְּרִי בְּאֵינוֹן מְלִין, כְּדִין פָּרְחָה נִשְׁמָתִיהָ (נ"א נִשְׁמָתִי), וְאַעֲרַעַת בְּנִשְׁמָתָא דִּילִי, דְּהוּהוּ סְלָקָא מְגוֹ דְּכִיּוּ וּמְגוֹ טְבִילָה, וְעָאֵלָת בְּאַתָּר דְּעָאֵלָת, וְתַמְךָ אֲתַדְּן דִּינְהָא, וְאַתִּייהִיבוּ לִי עֲשָׂרִין וְתָרִין שָׁנִין דְּחַיִּין, בְּגֵין דְּמַעֲיָן (דְּר"ה ע"ב) וּמְלִין דְּבָרֵי, מִכָּאן וְלְהִלְאָה, אֵית לִי לְאַשְׁתַּדֵּלָא בְּמָה דְּחִמִּינָא, דְּהָא לִית לִי לְאַשְׁתַּדֵּלָא בְּמְלִין דְּהָאֵי עֲלָמָא. כִּיּוֹן דְּחִמִּינָא מָה דְּחִמִּינָא, וּבְעֵי קְדָשׁ בְּרִיף הוּא דְּלֹא יִתְאַבִּיד וְיִתְנַשֵּׁי מִנָּאֵי כְּלוּם.

פָּתַח וְאָמַר, (תהלים קיח) יִסֹּר יִסְרֵנִי יְהוָה וְגוֹ', דְּיֹד מְלָפָא אָמַר דָּא, עַל כָּל מָה (ס"א דְּאֶעְבֵּר) דְּעַבַד בְּהָאֵי עֲלָמָא, וְאָמַר עַל אֲבִטְחוּתָא דְּהוּהָ לִי בְּהָהוּא עֲלָמָא. עַל כָּל מָה דְּאֶעְבֵּר בְּהָאֵי עֲלָמָא, דְּרִדִּיפוּ לִי, וְהוּהוּ (לִי) עָרִיק בְּאַרְעָא נּוֹכְרָאָה, בְּאַרְעָא דְּמוֹאָב, וּבְאַרְעָא דְּפִלְשִׁתַּי, וּמִכְּלָהּוּ שְׂזִיב לִי הַקְּדָשׁ בְּרִיף הוּא, וְלֹא שְׂבִיק לִי לְמוֹתָא, וְאָמַר עַל אֲבִטְחוּתָא דְּהָהוּא עֲלָמָא.

אָמַר דְּיֹד, אֵי הָכָא חֲבָנָא לְגַבֵּי קְדָשׁ בְּרִיף הוּא, הָכָא אֲלִקִּינָא, וְקַבִּילְנָא עוֹנָשׁ דִּילִי, וְאֲדַכֵּי לִי מִכָּל מָה דְּחֲבָנָא, וְלֹא שְׂבִיק עוֹנָשׁ דִּילִי לְהָהוּא עֲלָמָא, בְּתַר מִיתָהּ. וְדָאֵי יִסֹּר יִסְרֵנִי יְהוָה, בְּהָאֵי עֲלָמָא, בְּגֵין לְנִקְאָה לִי. וְלַמּוֹת לֹא נִתְּנִי, בְּהָהוּא עֲלָמָא, לְנִטְלָא נִקְמָתָא מִנָּאֵי, וְאֵנָּה, הָא קְדָשׁ בְּרִיף הוּא, אֲנִקִּי לִי זְמָנָא חָדָא בְּהָאֵי עֲלָמָא, מִכָּאן וְלְהִלְאָה אֲצַטְרִיכְנָא דְּלֹא אָהָא בְּכִסּוּפָא בְּעֲלָמָא דָּאֵתִי.

פֶּתַח הַהוּא וַיּוֹקֵא בְרִיָּה וַאֲמַר, (במדבר כז) אָבִינוּ
 מֵת בַּמִּדְבָּר וְהוּא לֹא הָיָה בְּתוֹךְ הָעֵדָה
 וַגּוֹ'. אָבִינוּ, הָא טַעְמָא לְעִילָא, אַרְיָךְ מְלָה
 וּמְשִׁיבָה לָהּ, אִי חֲסִידֵיךְ קַדִּישִׁין, כְּמָה מְשִׁיכוּ
 דְּצַעְרָא בְּמַקְרֵי אָבִינוּ. לֵית צַעְרָא, וְלֵית כְּאָבָא
 דְּרוּחָא וּנְפֻשָׁא, אֶלָּא כַּד קָרְאן הָכִי, אָבִינוּ,
 בְּכִאָבָא מְלָבָא. מֵת בַּמִּדְבָּר, וְכִי אַחֲרָנִין לֹא
 מִיתוּ בַּמִּדְבָּרָא, דְּהִכָּא רָשִׁים לִיה, וַאֲמַר דְּאִיהוּ
 מֵת בַּמִּדְבָּר, וְהָא אֶלְף וּרְבִבְךָן מִיתוּ בַּמִּדְבָּרָא.
 אֶלָּא כְּמָה בְּנֵי נֶשֶׁא עֲרֻטִילְאִין עַל דָּא, מְנַהוֹן
 אַמְרֵי דְּהוּא מְקוֹשֶׁשׁ עֲצִים הָוֵה, דְּכַתִּיב
 פִּי בַחֲטָאוֹ מֵת. וּמְנַהוֹן אַמְרֵי הָכִי, וּמְנַהוֹן
 אַמְרֵי הָכִי, וַאֲנָא הָכִי אוֹלִיפְנָא, יוֹמָא דְּאָבָא
 נִפְל בְּבֵי מְרַעִיָּה, אוֹלְפִי לִי דָא. וַאֲנָא חֲמִינָא
 מַה דְּחֲמִינָא, דְּפָקִיד לִי אָבָא דְּלֹא לְגַלְאָה.
 אֶלָּא כְּמָה וְכְמָה הָווּ דְּמִיתוּ בַּמִּדְבָּרָא, וְלֹא
 עַל חוּבָא דְּקִרְחָא, וְלֹא עַל חוּבָא דְּמַרְגְּלִים, כַּד
 אַתְגְּזֵר גְּזֵרָה, (ס"א וְלֹא עַל חוּבָא דְּעִנְיָא דְּעַבְדוֹ וְכו') אֶלָּא
 קוּדְם (ס"א דְּמִיתוּ עַל חוּבָא דְּקִרְחָא, עַל חוּבָא דְּמַרְגְּלִים, כַּד אַתְגְּזֵר גְּזֵרָה,
 וְקוּדְם) מִתַּן תּוֹרָה, וּבִתְרַ עֲגָלָא דְּעַבְדוֹ, אֵינּוּן
 מְטַעֵי עֲלֵמָא, וַאֲיִנּוּן דְּאִתְמַשְׁכוּ אֲבַתְרִיָּהוּ.
 אַבְרָם טַעְנָה דְּטַעֲנֵנוּ אֵינּוּן בְּנַתִּין, דְּמִית
 בַּמִּדְבָּר, אִיהוּ, וְהוּהוּ צְלַפְחָד רַב לְבֵי
 יוֹסֵף, וּמִגּוֹ דְּלֹא הָוֵה יָדַע אַרְחוּי דְּאוּרִיָּתָא
 כְּדָקָא יָאוּת, לֹא הָוֵה נָשִׂיא. וְהוּא הָוֵה
 דְּלֹא נָטַר פּוּמִיָּה וּמְלוּי לְקַבְלִיָּה דְּמִשָּׁה,
 וְעֲלִיָּה פְתִיב, (במדבר כא) וַיָּמָת עִם רַב מִיִּשְׂרָאֵל.
 גָּבֵר דְּלֹא יָדַע אוּרִיָּתָא, (ס"א לָאוּ רַב בְּאוּרִיָּתָא)
 וַאֲיִהוּ רַב מְשַׁפְּחָה. רַב דְּזִרְעָא דְּיוֹסֵף, מְבֻנִי
 דְּמְנֻשָּׁה. וּבְגִין דְּחַב בַּמִּדְבָּר בְּמְלוּלָא לְגַבֵּי
 מִשָּׁה, חֲשִׁיבוּ דְּמִשָּׁה אֲנָטִיר דְּכַבּוּ. וּבְגִין
 כְּפֵךְ קָרִיבוּ לְקַמִּיָּה דְּמִשָּׁה, וְאַלְעָזָר, וְכָל
 הַנְּשִׂאִין, וְכָל רִישֵׁי אֲבָהֵן, וְלֹא מְלִילוּ עִם

פֶּתַח אוֹתוֹ תִּינּוֹק בְּנוֹ וַאֲמַר, (במדבר
 כז) אָבִינוּ מֵת בַּמִּדְבָּר וְהוּא לֹא הָיָה
 בְּתוֹךְ הָעֵדָה וַגּוֹ'. אָבִינוּ, הָרִי
 הַטַּעַם לְמַעְלָה, הָאֲרִיךְ מְלָה
 וּמִשָּׁךְ אוֹתָהּ. אִי חֲסִידִים קְדוֹשִׁים,
 כְּמָה מְשִׁיכוּ צַעַר בְּקִרְיַת אָבִינוּ.
 אֵין צַעַר וַאֲיִן כְּאָב שֶׁל רוּחַ וּנְפֻשׁ
 אֶלָּא כְּשִׁקְרָאנוּ כְּךָ, אָבִינוּ, בְּכָאָב
 מְלָב. מֵת בַּמִּדְבָּר, וְכִי אַחֲרִים לֹא
 מִתוּ בַּמִּדְבָּר שְׁפָאן רָשָׁם אוֹתוֹ
 וַאֲמַר שֶׁהוּא מֵת בַּמִּדְבָּר? וְהָרִי
 אֶלְפִים וּרְבִיבּוֹת מִתוּ בַּמִּדְבָּר!
 אֶלָּא כְּמָה בְּנֵי אָדָם מְעֲרַטְלִים עַל
 זֶה, מִהֶם אוֹמְרִים שֶׁהוּא הָיָה
 מְקוֹשֶׁשׁ הָעֲצִים, שְׁכַתוּב פִּי
 בַחֲטָאוֹ מֵת. וּמִהֶם אָמְרוּ כְּךָ,
 וּמִהֶם אָמְרוּ כְּךָ, וַאֲנִי כְּךָ לְמַדְתִּי:
 יוֹם שֶׁאָבָא נִפְל בְּבֵית חֲלִיו, לְמַדְנִי
 אֵת זֶה, וַאֲנִי רְאִיתִי מַה שְּׂרָאִיתִי,
 שְׁצִוָּה אוֹתִי אָבָא שְׁלֹא לְגַלּוֹת.
 אֶלָּא כְּמָה וְכְמָה הָיוּ שְׁמִתוּ
 בַּמִּדְבָּר, וְלֹא עַל חֲטָא קִרְחָא וְלֹא
 עַל חֲטָא הַמַּרְגְּלִים. כְּךָ נִגְזְרָה
 הַגְּזֵרָה. (וְלֹא עַל חֲטָא הָעֵגֶל שֶׁעָשׂוּ וְכו')
 אֶלָּא קוּדְם (שְׁמִתוּ עַל חֲטָא קִרְחָא, עַל חֲטָא
 הַמַּרְגְּלִים, כִּאֲשֶׁר נִגְזְרָה הַגְּזֵרָה, וְקוּדְם) מִתַּן
 תּוֹרָה, וַאֲחֵר הָעֵגֶל שֶׁעָשׂוּ אוֹתָם
 מְטַעֵי הָעוֹלָם וְאֵלוּ שְׁנַמְשְׁכוּ
 אַחֲרֵיהֶם.
 אַבְרָם טַעְנָה שְׁטַעֲנֵנוּ אוֹתָן בְּנֹת,
 שְׁמֵת בַּמִּדְבָּר הוּא, וְהָיָה צְלַפְחָד
 גְּדוֹל לְבֵית יוֹסֵף, וּמִתּוֹךְ שְׁלֹא יָדַע
 דְּרַכֵּי הַתּוֹרָה כְּרִאוּי, לֹא הָיָה נָשִׂיא,
 וְהוּא הָיָה שְׁלֹא שְׁמַר פִּיו וּדְכָרְיוֹ
 מוּל מִשָּׁה, וְעֲלִיו כְּתוּב (שם כא)
 וַיָּמָת עִם רַב מִיִּשְׂרָאֵל. גָּבֵר שְׁלֹא
 יָדַע אֵת הַתּוֹרָה, (לֹא גְדוֹל בַּתּוֹרָה) וְהוּא
 גְּדוֹל הַמְשַׁפְּחָה. גְּדוֹל שֶׁל זֶרַע
 יוֹסֵף, מְבֻנִי מְנֻשָּׁה. וּמִשׁוּם שְׁחֲטָא
 בַּמִּדְבָּר בְּדַבּוּר לְמִשָּׁה, חֲשִׁבוּ
 שְׁמִשָּׁה שְׁמַר לוֹ שְׁנָאָה, וּמִשׁוּם כְּךָ
 קָרְבוּ לְפָנֵי מִשָּׁה וְאַלְעָזָר וְכָל
 הַנְּשִׂאִים וְכָל רִאֲשֵׁי הָאֲבוֹת, וְלֹא
 דְּכָרוּ עִם מִשָּׁה אֶלָּא לְפָנֵיהֶם,

משום שקנאו ממנו קנאה. מכאן, מי שחושש מן הדין, יקרב אחרים וירבה אנשים אצל אותו דין, כדי שישמעו דין ממנו ויפחד מהם, ולא יא דן אלא פראוי, ואם לא - ידחה אותו מן הדין. והם לא ידעו שהרי (שם יב) משה ענו מאד מפל האדם אשר על פני האדמה, ולא ידעו שמשה לא כף.

ביון שראה משה כף, אמר, ראיתי שכל התפנסות של אנשים גדולים מישראל וכל ראשי האבות וכל נשיאי הכנסת קרבו אלי. מיד פרש משה מן הדין, זהו שכתוב (שם כז) ויקרב משה את משפטן לפני ה'. (אמר משה, לא ראוי לי לדון זה) ענותנותו של משה, הקריב את משפטן לפני ה'. דינים אחרים לא לוקחים דרך זו, שאף על גב שהתפנסות גדולה עליהם. הם נקראים דינים עזי פנים, אין בהם מענותנותו של משה כלל. אשרי חלקו של משה.

שמחו רבי אלעזר והחברים. אמר אותו תינוק, חזרנו לדברים הראשונים. אבינו מת במדבר. אבינו, הטעם דומה לנחש שתלוי על ערפו, ומושף זנבו בפיו בטעם שאתו שנמשך עליו למעלה. מת במדבר, בדבור פיו. התבהל אותו תינוק בבהלה ותפס בערף אביו, ובכה ואמר, צלפחד זה מת בדבור, ואתה אבא, בדבור חזרת לעולם הזה. חזר אביו ונשקו וחבקו. בכו רבי אלעזר וכל החברים, ואביו בכה אתם. לקחוהו כלם ונשקוהו בפיו, על ראשו, ועל עיניו, ואביו היה בוכה עמו.

אמר לו רבי אלעזר, בני, הואיל ואמרת דבר זה, מה זה כי בחטאו

משה אלא לקמיהו, בגין דקניאו קנאה מניה. מכאן, מאן דחייש מן דינא, יקרב אתרנין, ויסגי בגוברין בהדי ההוא דינא, בגין דישמעון דינא מניה, וידחל מניהו, ולא יהא דן אלא כדקא יאות, ואי לא, ידחי ליה מן דינא. ואינון לא ידעו דהא (במדבר יב) משה ענו מאד מפל האדם אשר על פני האדמה. ולא ידעו דמשה לאו הכי.

ביון דחמא משה כף, אמר חמינא דכל פנופיא דגוברין רברבין מישראל, וכל רישי אבהן וכל נשיאי פנשתא, עלי קריבו. מיד אתפרש משה מן דינא, הדא הוא דכתיב, (במדבר כז) ויקרב משה את משפטן לפני יי. (אמר משה לא אתחו לי לדינא דא) ענותנותא דמשה, אקריב את משפטן לפני יי. דינין אתרנין, ארחא דא לא נטלי, דאף על גב דכנופיא סגי עליהון. אינון דיני אקרון עזי פנים, לית בהו מענותנותא דמשה כלל. זכאה חולקיה דמשה. חדו רבי אלעזר וחברייא.

אמר ההוא ינוקא, אהדרנא למלין קדמאין. אבינו מת במדבר אבינו האי טעמא דאמי, לנחש תלייא על קדליה, ומשיף זנביה בפומיה, בטעמא, דההוא דאתמשף עליה לעילא. מת במדבר, במלולא דפומיה. אתבהיל ההוא ינוקא בבהילו, ואתקיף בקודלא דאבוי, ובכה ואמר, צלפחד דא במלולא מית, ואנת אבא במלולא אהדרת לעלמא דא. אהדר אבוי ונשיק (דף ר"ו ע"א) ליה, וגפיף ליה. בכו רבי אלעזר, וחברייא כלהו, ואבוי בכה בהדייהו, נטלוהו כלהו ונשקוהו בפומוי, על רישיה, ועל עינוי, ואבוה הוה בכי בהדיה.

אמר ליה רבי אלעזר, ברי, הואיל ואמרת מלה דא, מהו כי בחטאו מת.

מת? אמר אותו תינוק, אבא אבא, בדבר אחד מספיק להם, בחטאו של אותו (בין שאותו) נחש הכרוף בזנבו למעלה, משך טעם בחטאו. מה זה בחטאו? בחטא אותו הנחש (ולא בחטא אחר). ומהו? דבור פיו, כי בחטאו מת, טעם אותה משיכות של אותו נחש הכרוף בזנבו, בחטאו ודאי.

לקחו רבי אלעזר בכתו בין זרועותיו, וככו כל החברים. אמר להם, רבותינו, השאירוני אצל אבא, שעד עכשו לא התישב רוחי (רוחי). אמר רבי אלעזר לרבי יוסי, אמר כמה ימים ושנים לתינוק הזה? אמר להם, חברים, בבקשה מכם, אל תבקשו זה, שהרי עוד לא הגיעו עליו חמש שנים.

אמר לו רבי אלעזר, חס ושלום, שהרי בעין טובה אנו משגיחים בו. ומה שאמרת חמש שנים, אותם חמש שנים (בראשית מה) אשר אין חריש וקציר, שלא תקצר אותו לעולמים. אמר רבי אלעזר לרבי אבא, נשב כאן עד שבעה ימים כדי שהתישב הבית. שהרי כל שבעת הימים שהנשמה יוצאת מהגוף, הולכת ערמה. וכעת שחזרה, עד עכשו לא התישבה במקומה עד שבעה ימים.

אמר רבי אבא, כתוב (דברים טו) פתח תפתח את ידך ולאחיך לעניך ולאבינך. פסוק זה הרי למדנו אותו, שלא ישאיר אדם את העני שלו ויתן לאחר. הרי רבי יוסי חמיד בבית חליו, גלף ונגמל אתו חסד, ואחר שנחזר, נכנס בזה. והרי כל זמן שגלף ונחזר בדרך זו, נראה תחית המתים. אמר רבי אלעזר, ודאי כך הוא. נשקו את אותו תינוק, ברכוהו והלכו.

אמר רבי אבא, תמהני על

אמר ההוא ינוקא, אבא, אבא, אבא, בחד מלה סגי לון, בחטאו דההוא (ס"א בין דההוא) נחש דכריף בזנביה לעילא, משיך טעמא בחטאו, מאי בחטאו. בחטאו דההוא נחש. (ולא בחטא אחר) ומאי איהו. מלולא דפומיה, פי בחטאו מת, טעמא דההוא משיכו דההוא נחש דכריף בזנביה, בחטאו ודאי.

נטליה רבי אלעזר בתוקפיה, בין דרועוי, וככו כלהו חברייה. אמר לון, רבנן, שבוקו לי בהדי אבא, דעד כען לא אתיישבא רוחי (ס"א רוחיה). אמר רבי אלעזר לרבי יוסי, אימא כמה יומין ושנין להאי ינוקא. אמר לון, חברייה, במטו מניכו לא תבעון דא, דהא עד לא מטון עלוי חמש שנין.

אמר ליה רבי אלעזר, חס ושלום, דהא בעינא טבא אשגחנא ביה. ומה דאמרת חמש שנין, אינון חמש שנין (בראשית מה) אשר אין חריש וקציר. דלא תקצור ליה לעלמין. אמר רבי אלעזר לרבי אבא, ניתב הקא עד ז' יומין, בגין דאתיישבא ביתא. דהא כל שבעה יומין דנשמתא נפקת מן גופא, אזלת ערטילאה. והשתא דאהדרת, עד כען לא אתיישבת בדוכתהא, עד שבעה יומין.

אמר רבי אבא, כתיב (דברים טו) פתוח תפתח את ידך לאחיך לעניך ולאבינך, קרא דא, הא תגינן ליה, דלא ישבוק בר נש עניא דיליה, ויהב לאתרא. הא רבי יוסי חמוף בבי מרעיה, ניזיל ונגמול חסד עמיה. ובתר דנהדר, נייעול בהאי. והא כל זמנא דנהד ונהדר בארחה דא, נחמי תחיית המתים. אמר רבי אלעזר ודאי הכי הוא, נשקוהו לההוא ינוקא, ברכוהו ואזלו.

אמר רבי אבא, תוהנא על דרדקי דדרא דא,

במה תקיפא חילייהו, ואינון טנרין רברבין ראמין. אמר רבי אלעזר, זפאה חולקיה דאבא, מאריה דדרא דא. דהא ביומוי, בעי קדשא בריך הוא לאתקנא, תרין מתיבתין דיליה, ולמעבד לון ישובא רברבא ועלאה פדקא יאות. דהא לא יהא כדרא דא, עד דיייתי מלכא משיחא. אזלו.

הדרדקום של דור זה, כמה חזק כחם, והם סלעים גדולים רמים. אמר רבי אלעזר, אשרי חלקו של אבא בעל הדור הזה, שהרי בימיו רצה הקדוש ברוך הוא להתקין שתי ישיבות שלו ולעשות להם ישוב גדול ועליון פראוי, שהרי לא יהיה כדור הזה עד שיבא מלך המשיח. הלכו.

עד דהוו אזלי, אמר רבי אבא, הא תנינן, על חד סרי מלין נגעין אתיין על בני נשא. ואלין אינון: על עבודה זרה. ועל קללת השם. ועל גלוי עריות. ועל גניבה. ועל לשון הרע. ועל עדות שקר. ועל דיינא דמקלקל ית דינא. ועל שבועת שוא. ועל דעאל בתחומא דחבריה. ועל דמחשב מחשבין בישין. ועל דמשלח מדנים בין אחים. ואית דאמרי, אף על עינא בישא. וכלהו תנינן במתניתא.

עד שהיו הולכים, אמר רבי אבא, הרי שנינו, על אחד עשר דברים באים נגעים על בני אדם, ואלו הם: על עבודה זרה, ועל קללת השם, ועל גלוי עריות, ועל גניבה, ועל לשון הרע, ועל עדות שקר, ועל דין שמקלקל את הדין, ועל שבועת שוא, ועל שנכנס בתחום חברו, ועל החושב מחשבנות רעות, ועל המשלח מדנים בין אחים. ויש אומרים אף על עין הרע. וכלם שנינו במשנה.

עבודה זרה מנין. דכתיב, (שמות לב) וירא משה את העם כי פרוע הוא כי פרעה אהרן. מאי כי פרוע הוא. דאלקו בצרעת. פתיב הכא כי פרוע הוא, וכתיב התם, (ויקרא יג) והצרוע אשר בו הנגע בגדיו יהיו פרומים וראשו יהיה פרוע. ועל קללת השם, דכתיב, (שמואל א יז) היום הזה יסגרף יי בנידי, וכתיב, (ויקרא יג) והסגירו הפהן.

עבודה זרה מנין? שכתוב (שמות לב) וירא משה את העם כי פרע הוא כי פרעה אהרן. מה זה כי פרע הוא? שלקו בצרעת. כתוב כאן כי פרע הוא, וכתוב שם, (ויקרא יג) והצרוע אשר בו הנגע בגדיו יהיו פרומים וראשו יהיה פרוע. ועל קללת השם, שכתוב (שמואל א יז) היום הזה יסגרף ה' בידי, וכתוב (ויקרא יג) והסגירו הפהן.

אמר רבי אבא, מלה דא לא אתיישבא, ואצטריך לעיינא ביה. אמר רבי אלעזר, הכי הוא ודאי, פלשתי דא קריב לייחוסא דדוד הוה, וברה דערפה הוה, והיינו דכתיב, (שמואל א יז) ממערכות פלשתים, אל תקרי ממערכות, אלא ממערות פלשתים, דשויויה לאמיה כמערתא דא. וכיון דכתיב, (שמואל א יז) ויקלל הפלשתי את דוד באלהיו, אסתפל ביה דוד בעינא בישא. ובכל אתר דהוה מסתפל

אמר רבי אבא, דבר זה לא התישב, וצריך לעין בו. אמר רבי אלעזר, כף הוא בודאי, פלשתי זה קרוב ליחוסו של דוד היה, וכן ערפה היה, והינו מה שכתוב (שמואל א יז) ממערכות פלשתים. אל תקרי ממערכות, אלא ממערות פלשתים, ששמו את אמו כמערה הזו. וכיון שכתוב ויקלל הפלשתי את דוד באלהיו, הסתפל בו דוד בעין רעה. ובכל מקום שהיה מסתפל בעין רעה,

כל מיני צרעת נמשכו מעיני דוד. וכך היה ביואב, כיון שהסתפל ביה בו בדרך בעיני רעה, מה כתוב? (שם-ב א) ולא יפרת מבית יואב זב ומצרע וגו'.

וכאן בפלשתי הזה, כיון שקלל את השם, הסתפל בו בעיני רעה, וראה שהצטרע במצחו. מיד - ותטבע האבן במצחו, ודבקה הצרעת במצחו. והכל היה; השתקעה עין רעה של צרעת במצחו, והשתקעה אבן ממש במצחו, ודאי מצרע היה.

ברעים הרשע עינו היתה בהפוך מעיני דוד. עין דוד היתה מרקמת מפל מיני גונים. לא היתה עין בעולם יפה למראה כעין דוד. כל גוני העולם נוצצים בה, והכל באהבה למי שירא חטא, שכתוב (תהלים קיט) יראיך יראוני וישמחו, שמחים פשוואים אותי. וכל אותם רשעים פוחדים מפניו. אבר עינו של בלעם הרשע, עין רעה בכל מקום שהיה מסתפל, כשלהבת שורף אותו. שהרי אין עין רעה בעולם כעין אותו רשע, שהיא בהפוך מעינו של דוד.

על גלוי עריות - שכתוב (ישעיה א) ושפח ה' קדקד בנות ציון, וכתוב (ויקרא יד) ולשאת ולספחת. על הגנבה - שכתוב (זכריה ה) הוצאתיה נאם ה' צבאות ובאה אל בית הגנב וגו' וכלתו ואת עציו ואת אבניו. מהו הדבר שמכלה עצים ואבנים? זו צרעת, שכתוב (ויקרא יד) ונתן את הבית את אבניו ואת עציו.

על לשון הרע - שכתוב (במדבר יב) ותדבר מרים ואהרן במשה וגו', וכתוב (שם) ויפן אהרן אל מרים והנה מצרעת. על עדות שקר -

בעינא בישא, כל זיני צרעת אתמשכן מעיניה דדוד. והכי הוה ביואב, כיון דאסתפל ביה דוד בעינא בישא, מה כתיב, (שמואל ב ג) ולא יפרת מבית יואב זב ומצרע וגו'.

והבא בפלשתי דא, כיון שקלל את השם, אסתפל ביה בעינא בישא, וחמא במצחיה דאצטרע. מיד (שמואל א יז) ותטבע האבן במצחו, ואתדבקה הצרעת במצחו. וכלא הוה אשתקעת עינא בישא דצרעת במצחו, ואשתקעת אבנא ממש במצחו, ודאי מצורע הוה.

רשע חייבא (דף ר"ו ע"ב) דבלעם, עינא דיליה, הוה בהפוכא מעינא דדוד עינא דדוד הוה מרקמא מפל זיני גוונין, לא הוה עינא בעלמא שפירא למחזי, כעינא דדוד. כל גוונין דעלמא מנצצין ביה, וכלא ברחימו למאן דדחיל חטאה, דכתיב, (תהלים קיט) יראיך יראוני וישמחו. חדאן פד חמאן לי. וכל אינון חייבין דחלין מקמיה.

אבר עינוי דבלעם חייבא, עינא בישא בכלא, בכל אתר דהוה מסתפל, כשלהובא שצי ליה. דהא לית עינא בישא בעלמא, כעינא דהוה רשע, דאיהו בהפוכא מעינוי דדוד.

על גלוי עריות, דכתיב, (ישעיה א) ושפח יי קדקוד בנות ציון. וכתיב (ויקרא יד) ולשאת ולספחת. על הגנבה, דכתיב, (זכריה ה) הוצאתיה נאם יי צבאות ובאה אל בית הגנב וגו' וכלתו ואת עציו ואת אבניו. מאן מלה דמכלה עצים ואבנים. דא צרעת. דכתיב, (ויקרא יד) ונתן את הבית את אבניו ואת עציו.

על לשון הרע, דכתיב, (במדבר יב) ותדבר מרים ואהרן במשה וגו', וכתיב (במדבר יב) ויפן אהרן אל מרים והנה מצורעת. על עדות שקר, בגין דסהידו ישראל שקר,

וְאָמְרוּ שֶׁהַעֲדוּ עֲדוּת שֶׁקָרַו וְאָמְרוּ
(שמות לב) אֵלֶּה אֱלֹהֵיךָ יִשְׂרָאֵל,
בְּקוֹל חֲזֹק, שִׁפְתוֹב (שם) קוֹל
מִלְחָמָה בַּמַּחְנֶה. בְּגִלְלָה זֶה, (במדבר
ה) וַיִּשְׁלְחוּ מִן הַמַּחְנֶה כָּל צְרוּעַ וְכָל זָב
וְכָל זָב וְגו'.

עַל דִּין שֶׁמְקַלְקֵל דִּין - שִׁפְתוֹב
(ישעיה ה) כְּאֶכֶל קֶשׁ לְשׁוֹן אֵשׁ
וַחֲשֵׁשׁ וְגו'. וּפְרָחַם כְּאֶבֶק יַעֲלֶה
וְגו'. מַה הַטַּעַם? כִּי מָאָסוּ אֶת
תּוֹרַת ה' צְבָאוֹת. וְאִין פְּרָחַם אֵלֶּה
צְרַעַת, שִׁפְתוֹב (ויקרא יג) וְאִם פְּרוּחַ
תִּפְרוּחַ הַצְּרַעַת. עַל שֶׁנִּכְנַס בַּתְּחוּם
חִבְרוּ מִנִּין? מַעֲזִיָּהוּ, שֶׁנִּכְנַס
בַּתְּחוּם הַכְּהֵנָה, שִׁפְתוֹב וְהַצְּרַעַת
זָרְחָה בְּמַצְחוֹ. וְעַל הַמְּשַׁלַּח
מְדִנִּים בֵּין אַחִים - שִׁפְתוֹב (בראשית
יב) וַיִּנְגַע ה' אֶת פְּרַעֲהַ, שֶׁהוּא
שִׁלַּח מְדִנִּים בֵּין אַבְרָהָם וְשָׂרָה.
וְעַל עֵין הַרַע, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר. וְכֹלֵם
הָיָו בְּאוֹתוֹ בְּלַעַם הַרְּשָׁע.

בֵּא וְרָאָה מַה כְּתוּב, פְּתוּרָה אֲשֶׁר
עַל הַנְּהָר. מַה זֶה עַל הַנְּהָר? שֶׁנֶּתַן
עֵין הַרַע עַל אוֹתוֹ נְהָר שֶׁעוֹמֵד
עַל יִשְׂרָאֵל, שִׁפְתוֹב (ישעיה טו) הַנְּנִי
נֹטָה אֵלַיָּה כְּנֶהָר שְׁלוֹם. וְהוּא בֵּא
בְּאוֹתוֹ שֶׁלְחָן וְהַתְּגָרָה בְּהֵם.

אָמַר רַבִּי אַבְא, כָּל הַדְּבָרִים הַלְלוּ
הָיָו בְּיָדָי בְּבַלְעָם. אָבֵל גְּלוּי
עֲרִיּוֹת מִנִּין? שִׁפְתוֹב (במדבר לא) הֵן
הִנֵּה הָיָו לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל בְּדָבָר בְּלַעַם
לְמַסָּר מֵעַל בַּה' וְגו'. הָרִי כָּאֵן
עֲבוּדָה זָרָה וְגְלוּי עֲרִיּוֹת. עֲדוּת
שֶׁקָרַו - שִׁפְתוֹב וַיִּדַע דַּעַת עֲלִיּוֹן.
וַדַּעַת בְּהִמְתּוֹ לֹא הָיָה יוֹדַע. קִלְקַל
אֶת הַדִּין - שִׁפְתוֹב לָךְ אִיעֶצְךָ.
שִׁהְרִי בְּדִין עוֹמֵד, וְנִתַן עֶצֶה רָעָה
לְהוֹיָק, וְסֻטָּה מִהַדִּין, וְעֶצֶן רַעוּת
עֲלֵיהֶם.

נִכְנַס בַּתְּחוּם שְׁלֹא שְׁלוֹ, שִׁפְתוֹב
וְאֵעַל פֶּר וְאֵיל בַּמְּזַבַּח, וְכְתוּב אֶת
שִׁבְעַת הַמְּזַבְּחֹת עֲרַכְתִּי. מְשַׁלַּח

לְאַבְיָהֶם שִׁבְשָׁמִים. לְשׁוֹן

וְאָמְרוּ (שמות לב) אֵלֶּה אֱלֹהֵיךָ יִשְׂרָאֵל, בְּקֹל תְּקִיף,
דְּכַתִּיב (שמות לב) קוֹל מִלְחָמָה בַּמַּחְנֶה. בְּגִין דָּא,
(במדבר ה) וַיִּשְׁלְחוּ מִן הַמַּחְנֶה כָּל צְרוּעַ וְכָל זָב
וְגו'.

עַל דִּינֵין דְּמְקַלְקֵל דִּינָא, דְּכַתִּיב, (ישעיה ה) כְּאֶכֶל
קֶשׁ לְשׁוֹן אֵשׁ וַחֲשֵׁשׁ וְגו' וּפְרָחַם כְּאֶבֶק
יַעֲלֶה וְגו', מָאִי טַעְמָא. כִּי מָאָסוּ אֶת תּוֹרַת יי
צְבָאוֹת. וְאִין פְּרָחַם, אֵלֶּה צְרַעַת. דְּכַתִּיב, (ויקרא
יג) וְאִם פְּרוּחַ תִּפְרוּחַ הַצְּרַעַת. עַל דְּעֵאל
בַּתְּחוּמָא דְּחִבְרִיָּה מִנִּין. מַעֲזִיָּהוּ. דְּעֵאל
בַּתְּחוּמָא דְּכַהֲנָה. דְּכַתִּיב, (דברי הימים ב כו) וְהַצְּרַעַת
זָרְחָה בְּמַצְחוֹ. וְעַל דְּמְשַׁלַּח מְדִנִּים בֵּין אַחִים.
דְּכַתִּיב, (בראשית יב) וַיִּנְגַע יי אֶת פְּרַעֲהַ, דְּאִיָּהוּ
שִׁלַּח מְדִנִּים בֵּין אַבְרָהָם וְשָׂרָה. וְעַל עֵינָא
בִּישָׂא, כְּמָה דְּאֶתְמַר. וְכִלְהוּ הָוּוּ בִּיהַ בְּהַהוּא
רְשָׁע דְּבַלְעָם.

הָא חֲזִי, מַה כְּתוּב, פְּתוּרָה אֲשֶׁר עַל הַנְּהָר.
מָאִי עַל הַנְּהָר. דִּיהַב עֵינָא בִּישָׂא, עַל
הַהוּא נְהָר, דְּקִיָּמָא כְּהוּ בִּישְׂרָאֵל. דְּכַתִּיב, (ישעיה
טו) הַנְּנִי נֹטָה אֵלַיָּה כְּנֶהָר שְׁלוֹם. וְהוּא אֶתָּא
כְּהַהוּא פְּתוּרָא, וְאֶגְרִי כְּהוּ.

אָמַר רַבִּי אַבְא, כָּל הַנִּי מַלִּין הָוּוּ וְדָאִי בְּבַלְעָם.
אָבֵל גְּלוּי עֲרִיּוֹת מִנִּין, דְּכַתִּיב, (במדבר לא)
הֵן הִנֵּה הָיָו לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל בְּדָבָר בְּלַעַם לְמַסָּר
מֵעַל בִּי וְגו'. הָא הָכָא עֲבוּדָה זָרָה וְגְלוּי
עֲרִיּוֹת. סְהִדוּתָא דְּשִׁקְרָא, דְּכַתִּיב וַיִּדַע דַּעַת
עֲלִיּוֹן, וַדַּעַת בְּהִמְתּוֹ לֹא הָוּוּ יוֹדַע. קִלְקַל יַת
דִּינָא, דְּכַתִּיב לָךְ אִיעֶצְךָ. דְּהָא כְּדִינָא קִיָּמָא,
וְהִיב עֵיטָא בִּישָׂא לְאַבְאָשָׂא, וְסֻטָּא מִן דִּינָא,
וְאֶמְלִיךָ בִּישִׁין עֲלֵיהוּ.

עֵאל בַּתְּחוּמָא דְּלָאוּ דִּילִיָּה, דְּכַתִּיב וְאֵעַל פֶּר
וְאֵיל בַּמְּזַבַּח, וְכַתִּיב אֶת שִׁבְעַת הַמְּזַבְּחֹת

עֲרַכְתִּי. מְשַׁלַּח מְדִנִּים בֵּין אַחִים, בֵּין יִשְׂרָאֵל

מְדִינִים בֵּין אַחִים, בֵּין יִשְׂרָאֵל לְאַבְיָהֶם שֶׁבְשָׁמַיִם. לְשׁוֹן הָרַע לֹא הָיָה בְּעוֹלָם כְּמוֹתוֹ. קָלֵל הַשֵּׁם, שִׁפְתוֹב וְאֹנְכֵי אֶקְרָה כּה. וְכֻלָּם הָיוּ בּוֹ. עֵין רַעָה, כְּמוֹ שְׁנֹאֲמַר. וְהַפֵּל עַל אוֹתוֹ נִהַר שֶׁל יִשְׂרָאֵל נִתַּן עֵינֵינוּ לְהִתְגַּרְתּוֹ בּוֹ. אֶרֶץ בְּנֵי עַמּוֹ, וְכִי לֹא יִדְעֵנוּ שֶׁהִיא אֶרֶץ בְּנֵי עַמּוֹ? אֲלֹא סוּד זֶה שֶׁכֵּל בְּנֵי עַמּוֹ מִתְדַּבְּקִים בּוֹ, וְהָרִי נִתְפָּאֵר. וַיֵּרָא בָּלֶק בֶּן צְפוּר וְגוֹ'. רַבִּי יוֹסִי פִתַּח, (מְשַׁלֵּי כּב) אֵל תִּלְחַם אֶת לְחָם רַע עֵין וְגוֹ'. רַע עֵין וְגוֹ' - זֶה בִּלְעָם שֶׁבְרוּךְ אֶת יִשְׂרָאֵל. וְאֵל תִּתְּאוּ לְמִטְעַמְתֵּינוּ - זֶה בָּלֶק, שֶׁהִקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא לֹא הִתְרַצָּה לְאוֹתָן עוֹלוֹת שֶׁהִתְקִין לָפָנָיו.

בֹּא וּרְאֵה, בְּשַׁעַה שֶׁרָאָה בָּלֶק שִׁסְיַחוֹן וְעוּג נִהְרְגוּ וְאַרְצָם נִלְקַחָה, רָאָה מַה שֶׁרָאָה, שֶׁהוּא אָמַר וַיֵּרָא. אֲלֹא רָאָה בְּחֻכְמָתוֹ שֶׁהוּא, וְחֻמְשָׁה עֲלִיוֹנֵי מִדֵּין וְעַמּוֹ נוֹפְלִים בְּיַדֵּי יִשְׂרָאֵל. רָאָה וְלֹא יָדַע. וְעַל זֶה הִקְדִּים לְבִלְעָם, שִׁכְחוּ בְּפִיו, כְּמוֹ שֶׁיִּשְׂרָאֵל כָּתַם בְּפִיהֶם.

וְאַפְסֹו בִּלְעָם הָיָה תֹּאב יוֹתֵר מִבָּלֶק, וְאוֹתָהּ יָדִיעָה שֶׁהוּא יָדַע הָיָה יוֹדַע בְּלִילָה, מִשּׁוּם שְׁאוֹתָם כְּתָרִים תְּחַתּוּנִים וְחֻמוֹרִים לֹא נִמְצְאוּ אֲלֹא בְּמִשְׁמֶרֶת הִרְאֵשׁוּנָה שֶׁל הַלִּילָה, וְלִכֵּן הִיָּתָה לוֹ אֶתוֹן שֶׁל צַד זֶה, לְהִתְחַבֵּר חֻמוֹרִים אִתָּה בְּרֵאשִׁית הַלִּילָה. וְאַם תֹּאמַר, הָרִי פְתוּב וַיִּבֹא אֱלֹהִים אֵל בִּלְעָם לִילָה? כִּי זֶה בּוֹדֵאֵי. וּבֹאֲרֵנוּ, אוֹתוֹ מְמַנָּה שֶׁמְמַנָּה עֲלֵיהֶם, וְהוּא בֹא לְמוֹלוֹ. כְּגוֹן זֶה, (בְּרֵאשִׁית לֹא) וַיִּבֹא אֱלֹהִים אֵל לְבֶן הָאֲרָמִי וְגוֹ'. וְהַפֵּל דְּבַר אַחֵד. בְּגִלָּל זֶה הוּא אָמַר לְגִדּוּלֵי בָּלֶק לִינוּ פַּה הַלִּילָה.

בֵּינָן שֶׁהָיָה בֹּא אוֹתוֹ מְמַנָּה, בִּלְעָם הָיָה בֹּא עַל אֶתוֹנוֹ, וְעָשָׂה מַעֲשָׂהוּ

הָרַע, לֹא הָוָה בְּעֶלְמָא כְּגִינְיָה. קָלֵל הַשֵּׁם, דְּכִתִּיב וְאֹנְכֵי אֶקְרָה כּה. וְכֻלְהוּ הָיוּ בֵּיה. עֵינָא בִישָׂא כְמָה דְאַתְמַר. וְכֻלָּא עַל הַהוּא נִהַר דִּישְׂרָאֵל, יִהֵב עֵינֵיו לְאַתְגָּרָא בֵּיה. אֶרֶץ בְּנֵי עַמּוֹ, וְכִי לֹא יִדְעֵנָא דְאַרְץ בְּנֵי עַמּוֹ הִיא. אֲלֹא רִזָּא דָא, דְכָל בְּנֵי עַמּוֹ מִתְדַּבְּקֵן בֵּיה וְהָא אֲתַמַּר.

וַיֵּרָא בָּלֶק בֶּן צְפוּר וְגוֹ'. (בְּמִדְבָר כּב) רַבִּי יוֹסִי פִתַּח, (מְשַׁלֵּי כּג) אֵל תִּלְחַם אֶת לְחָם רַע עֵין וְגוֹ'. דָּא בִלְעָם, דְּבָרִיךָ לְהוּ לְיִשְׂרָאֵל. וְאֵל תִּתְּאוּ לְמִטְעַמוֹתֵינוּ, דָּא בָּלֶק, דְּקוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא לֹא אֲתַרְעֵי לְאֵינוֹן עֲלוּן דְאַתְקִין קַמֵּיה.

הָא חֲזִי, בְּשַׁעַתָּא דְחֻמָּא בָּלֶק דְהָא סִיחּוֹן וְעוּג אֲתִקְטְלוּ, וְאַתְנַסִּיבַת אֶרְעֵהוֹן, חֻמָּא מַה חֻמָּא, דְאִיהוּ אָמַר וַיֵּרָא. אֲלֹא חֻמָּא בְּחֻכְמָתָא דִּילֵיה, דְאִיהוּ, וְחֻמְשָׁה עֲלָאֵי דְמִדֵּין, וְעַמֵּיה, נִפְלִין בִּידָא דִישְׂרָאֵל. חֻמָּא, וְלֹא יָדַע, וְעַל דָּא אֶקְדִּים לְבִלְעָם, דְּחִילֵיה בְּפוּמֵיה, כְּגוֹוֹנָא דִישְׂרָאֵל דְּחִילֵיהוֹן בְּפוּמֵיהוֹן.

וְאַפְסֹו בִּלְעָם תָּאִיב הָוָה יִתִּיר מִבָּלֶק. וְהֵהִיא יָדִיעָא דְאִיהוּ הָוָה יָדַע, בְּלִילָא הָוָה יָדַע, בְּגִין דְאֵינוֹן פְּתָרִין תְּתַאֲיִן וְחֻמְרֵי, לֹא שְׁכִיחוּ אֲלֹא בְּמִשְׁמֶרֶת רֵאשׁוּנָה דְלִילָא, וְעַל דָּא הָוָה לֵיה אֶתְנָא, דְהֵאֵי גִיסָא, לְאַתְחַבְּרָא (דף ר"ז ע"ב א) חֻמְרֵי בְהִדָּה בְּרִישָׁא דְלִילָא.

וְאִי תִימָא, הָא כְּתִיב וַיִּבֹא אֱלֹהִים אֵל בִּלְעָם לִילָה. הִכִּי הוּא וְדָאֵי, וְאוֹקִימָנָא הַהוּא מְמַנָּא דְמְמַנָּא עֲלֵיהוּ, וְהוּא הָוָה אֶתִּי לְקַבְּלֵיה. כְּגוֹוֹנָא דָּא (בְּרֵאשִׁית לֹא) וַיִּבֹא אֱלֹהִים אֵל לְבֶן הָאֲרָמִי וְגוֹ'. וְכֻלָּא חֵד מְלָה. בְּגִין דָּא אִיהוּ אָמַר לְרַבְרַבֵּי בָּלֶק לִינוּ פַּה הַלִּילָה.

בֵּינָן דְהָוָה אֶתִּי הַהוּא מְמַנָּא, בִּלְעָם הָוָה אֶתִּי לְגַבֵּי אֲתַנְיָה, וְעַבְד עוֹבְדֵיה, וְאָמַר מְלִי,

ואמר דברים, ואז האתון היתה מודיעה לו, והוא מראה מעשה להשרות עליו אותה רוח. ומה הראה? הוא היה יודע שחמורים משוטטים ושוורים בתחלת הלילה, ואז הראה מעשה והעמיד את אתונו במקום מתקן, ועשה מעשהו וסדר דבריו. ואז היה בא מי שבא, והודיע לו על ידי אותה האתון.

בין שלילה אחד אמר לו לא תלך עמהם, מדוע שב פעם שנית לזה? אלא הם ברשות עליונה עומדים, והרי שנינו, בדרך שאדם רוצה ללכת בה מוליכין וכו'. בהתחלה כתוב לא תלך עמהם. בין שראה הקדוש ברוך הוא שצונו ללכת, אמר לו, קום לך אתם ואף את הדבר וגו'. מה עשה בלעם כל אותו הלילה? היה מהרהר ואומר: ואיפה הוא הפכוד שלי? האם בקשר אחר התקשרתי? השגיח כל אותו הלילה בכשפיו ולא מצא צד שיחיה הוא ברשותו, אלא מצד אתונו.

והינו מה שאמר רבי יצחק אמר רבי יהודה, בפתרים התחתונים הללו יש ימין ויש שמאל. מצד ימין חמורים, כפי שבארנו, ומצד שמאל אתונות. ושנינו, עשרה הם לימין, ועשרה לשמאל. וזהו שאמר רבי יוסי, יוסף כשנפרד מאביו ידע בחכמה העליונה בסוד פתרים קדושים עליונים. בין שהיה במצרים, למד באותה חכמה שלהם באותם פתרים תחתונים, איך אחוים אלה של ימין ואלה של שמאל. עשרה של ימין ועשרה של שמאל חמורים ואתונות. ומשום זה רמו לאביו ממה שלמד שם, שכתוב (שם מח) ולאביו שלח פזאת עשרה חמורים וגו'.

וכדין אתנא אודעא ליה. ואיהו אחזי עובדא למשרי עלוי ההוא רוחא. ומאי אחזי. הוא הוה ידע דחמרי שטאן ושראן בקדמיתא דליליא, כדין אחזי עובדא, וקאים לאתניה באתר מתתקן, ועביד עובדוי וסדר מלוי. וכדין הוה אתי מאן דאתי, ואודע ליה על ידא דההיא אתון.

בין דליליא חד אמר ליה לא תלך עמהם, מאי טעמא תב תניינות להאי. אלא אינון ברשותא דלעילא קיימי, והא תנינו, בדרך שאדם רוצה ללכת בה מוליכין וכו'. בקדמיתא כתיב, לא תלך עמהם. בין דחמא קדשא בריך הוא, דרעותא הוא למייהו. אמר ליה קום לך אתם ואף את הדבר וגו'. מה עבד בלעם כל ההוא ליליא הוה מהרהר ואמר ומה אן הוא יקרא דילי, אי בקטורא אחרא אתקטורנא. אשגח כל ההוא ליליא בתרשוי, ולא אשפח סטרא, דיהא הוא ברשותיה, אלא מסטרא דאתניה.

והינו דאמר רבי יצחק אמר רבי יהודה, באלין כתרין תתאין אית ימינא ואית שמאלא. מסטרא דימינא חמרי, כמה דאוקימינא. ומסטרא דשמאלי אתני. ותאנא, עשרה אינון לימינא, ועשרה לשמאלא. ודא הוא דאמר רבי יוסי, יוסף כד אתפרש מאבוי, ידע בחכמתא דלעילא, ברזא דכתרין קדישין עלאין. בין דהוה במצרים, אוליה ביהא חכמתא דלהון, באינון כתרין תתאין, היך אחידן אינון דימינא, ואינון דשמאלא. עשרה דימינא ועשרה דשמאלא חמרי ואתני. ובגין כן רמו לאבוי כמה דאוליה תמן, דכתיב (בראשית מח) ולאביו שלח פזאת עשרה חמורים וגו'.

אָמַר רַבִּי יוֹסִי, אֵינּוֹן דִּימִינָא כְּלִילָן כְּלִהוּ
בַּחַד, דְּאֶקְרִי חֲמוּ"ר. וְהָאִי הוּא הֵהוּא
חֲמוּר, דְּכִתְיִב, (דְּבָרִים כב) לֹא תַחֲרוֹשׁ בְּשׁוּר
וּבַחֲמוּ"ר יַחֲדָיו. וְהָאִי הוּא חֲמוּר, דְּזַמִּין
מְלָכָא מְשִׁיחָא לְמִשְׁלַט עָלֶיהָ, כְּמָה
דְּאוּקִימָנָא. וְאֵינּוֹן דְּשִׁמְאֵלָא, כְּלִילָן כְּלִהוּ
בַּחַד דְּאֶקְרִי אֲתוֹן, דְּהָא מְסֻטְרָהָא נְפִיק עִירָה,
קְטְרוּגָא דְדַרְדְּקִי, כְּמָה דְּאוּקִימָנָא. וְהֵינּוּ
דְּכִתְיִב, (זכריה ט) עֲנִי וְרוּכַב עַל חֲמוּר וְעַל עִיר
בֶּן אֲתָנוּת, אֲתָנַת חֲסֵר, עֲשֶׂרָה דְּכִלִּילָן כְּחַד.

וְדָא הוּא דְּאָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, מָאִי דְּכִתְיִב, (בראשית
ט) אֶסְרִי לְגַפְּן עִירָה. אֶסְרִי לְגַפְּן, זַמִּין
קְדָשָׁא בְּרִיף הוּא לְקִשְׂרָא בְּגִינְיָהוֹן דְּיִשְׂרָאֵל
דְּאֶקְרוּן גַּפְּן. עִירָה. דְּאִיְהוּ קְטִיגוּרָא דִּילְהוֹן,
וּבְגִין דְּאֶקְרוּן שׁוּרְק, דְּכִתְיִב, (ירמיה ב) וְאֲנָכִי
נִטְעַתִּיד שׁוּרְק. בְּנֵי אֲתָנוּ, הֵהוּא דְּנְפִיק מְסֻטְרָא
דְּהָאִי אֲתוֹן.

וְהֵנִי י' מִימִינָא, וְי' מִשְׁמַאלָא, וְאֲתַכְּלִילָן בְּהֵנִי
תְּרִי, כְּלָא אֵינּוֹן מִשְׁתַּכְּחִי בְּקִס"ם. וְאִית
עֲשֶׂרָה אַחְרָנִין דִּימִינָא וְעֲשֶׂרָה דְּשִׁמְאֵלָא,
דְּמִשְׁתַּכְּחִי בְּנַח"ש. וְעַל דָּא כְּתִיב, כִּי לֹא נַחַשׁ
בִּיעֶקֶב וְלֹא קֶסֶם בְּיִשְׂרָאֵל. מָאִי טַעְמָא, בְּגִין
כִּי י' אֲלֵהִיו עֲמוֹ. מְסֻטְרָא דְּנַח"ש, נְפַק שׁוּ"ר,
מְסֻטְרָא דְּקִס"ם, נְפַק חֲמוּ"ר. וְדָא הוּא שׁוּר
וְחֲמוּר, וְעַל דָּא בַלְעָם, פִּיּוֹן דִּידַע דְּאֲתַקְשֵׁר
בְּרִשׁוּתָא אַחְרָא, וְאָמַר לִיה אֲף אֵת הַדָּבָר וְגו',
אַבְאִישׁ לִיה, וְאָמַר, וּמָה אֵן הִיא יִקְרָא דִּילִי.
מִיד אֶסְתַּפַּל בְּחַרְשׁוּי, וְלֹא אֶשְׁפַּח דִּיהָא
בְּרִשׁוּתֶיהָ, אֲלָא הָאִי אֲתוֹן.

מִיד (במדבר כ"ב) וַיִּקָּם בַּלְעָם בַּבֶּקֶר וַיַּחֲבוֹשׁ אֶת
אֲתָנוּוֹ לְמַעַבְד רְעוּתִיהָ בָּהּ, וַרְעוּתָא
דְּכַלְק. וְעַל דָּא וַיַּחֲר אֲף אֲלֵהִים כִּי הוֹלֵךְ הוּא.
הוּא דִּיִּיקָא, דְּאֶפִּיק גְּרַמִּיָּה מְרִשׁוּתִיהָ, מְמָה

אָמַר רַבִּי יוֹסִי, אֵלוּ שְׁל יִמִין
כְּלוּלִים כְּלָם בְּאַחַד שְׁנַקְרָא
חֲמוּ"ר. וְזֵהוּ אוֹתוֹ חֲמוּר שְׁכַתּוּב
(דְּבָרִים כב) לֹא תַחֲרוֹשׁ בְּשׁוּר וּבַחֲמוּ"ר
יַחֲדוּ. וְזֵהוּ חֲמוּר שְׁעִתִּיד מְלָךְ
הַמְּשִׁיחַ לְשַׁלֵּט עָלָיו, כְּמוֹ
שְׁבַאֲרָנוּ. וְאוֹתָם שְׁל שְׁמַאל
כְּלוּלִים כְּלָם בְּאַחַד שְׁנַקְרָא אֲתוֹן,
שְׁתְּרֵי מַצְדָּה נַקְרָא עִירָה, מְקַטְרַג
הַתִּינּוּקוֹת, כְּמוֹ שְׁבַאֲרָנוּ. וְהֵינּוּ
שְׁכַתּוּב (זכריה ט) עֲנִי וְרוּכַב עַל חֲמוּר
וְעַל עִיר בֶּן אֲתָנוּת. אֲתָנַת חֲסֵר.
עֲשֶׂרָה שְׁכָלוּלִים בְּאַחַד.

וְזֵהוּ שְׁאָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, מָהוּ
שְׁאָמַר (בראשית מט) אֶסְרִי לְגַפְּן
עִירָה? אֶסְרִי לְגַפְּן, עֲתִיד הַקְּדוּשׁ
בְּרוּף הוּא לְקִשֵׁר מְשׁוּם שְׁיִשְׂרָאֵל
נַקְרָאוּ גַפְּן. עִירָה, שְׁהוּא קְטָגוּר
שְׁלָהֶם, וּמְשׁוּם שְׁנַקְרָאִים שׁוּרְק,
שְׁכַתּוּב (ירמיה ב) וְאֲנָכִי נִטְעַתִּיד
שׁוּרְק. בְּנֵי אֲתָנוּ, אוֹתוֹ שְׁיִוְצָא
מַצְד הָאֲתוֹן הַזֶּה.

וְאֵלוּ עֲשֶׂרָה מְזִמִּין וְעֲשֶׂרָה
מְשִׁמַּאל, וּנְכַלְלִים בְּשָׁנִים הָאֵלֶּה,
כְּלָם נִמְצָאִים בְּקִס"ם. וַיֵּשׁ עֲשֶׂרָה
אַחֲרֵים שְׁל יִמִין וְעֲשֶׂרָה שְׁל
שְׁמַאל שְׁנַמְצָאִים בְּנַח"ש. וְלִכְן
כְּתוּב כִּי לֹא נַחַשׁ בִּיעֶקֶב וְלֹא
קֶסֶם בְּיִשְׂרָאֵל. מָה הַטַּעַם? בְּגַלְל
כִּי ה' אֲלֵהִיו עֲמוֹ. מַצְד הַנַּח"ש
יְצָא שׁוּ"ר, מַצְד הַקִּס"ם יְצָא
חֲמוּ"ר, וְזֵהוּ שׁוּר וְחֲמוּר. וְעַל זֶה
בַּלְעָם, פִּיּוֹן שְׂדַע שְׁנַקְשֵׁר בְּרִשׁוּת
אַחְרָת, וְאָמַר לוֹ אֲף אֵת הַדָּבָר
וְגו' - הַזִּיק לוֹ, וְאָמַר, וְאִיפָּה
כְּבוֹדִי? מִיד הִסְתַּפַּל בְּכַשְׁפּוֹ וְלֹא
מַצָּא שְׁיִהְיָה בְּרִשׁוּתוֹ, רַק אֲתוֹן
זו.

מִיד - וַיִּקָּם בַּלְעָם בַּבֶּקֶר וַיַּחֲבוֹשׁ
אֶת אֲתָנוּוֹ, לְעֲשׂוֹת אֶת רְצוֹנוֹ בָּהּ
וַיַּצִּוֶן כַּלְק. וְעַל זֶה, וַיַּחֲר אֲף
אֲלֵהִים כִּי הוֹלֵךְ הוּא. הוּא דְּוָקָא,
שְׁהוּצִיא עֲצָמוֹ מְרִשׁוּתוֹ, מְמָה
שְׁאָמַר לוֹ וְאֲף אֵת הַדָּבָר וְגו'. בָּא

תראה שפך הוא, שהרי בהתחלה נתן לו רשות, ואמר קום לך אתם. עכשו שהיה הולך, למה ויחר אף אלהים? אלא משום שהולך הוא, הוא ברשותו, להוציא מאותו שאמר לו ואף את הדבר.

אמר לו הקדוש ברוך הוא, רשע, אתה מתקן ומזרז וזינך לנפקא מן רשותי, חייך ואתך ואתנך ברשותי תהוון. מיד ויתיצב מלאך ה'. מה זה ויתיצב? אמר רבי אבא, יצא ועמד באמנות אחרת מאמנותו, שמלאך זה היה של רחמים. והינו מה שאמר רבי שמעון, רשעים מהפכים רחמים לדין. לשטן לו, שהרי לא היתה אמנותו.

אמר רבי אלעזר, לא שנה המלאך ולא יצא מאמנותו, אלא משום שמלאך זה היה מצד רחמים ועמד ממולו, סתר את חכמתו וקלקל רצונו. זהו שפתיב לשטן לו. לו היה לשטן, ונמצא שטן, אבל לאחר לא היה שטן.

למדנו, אמר רבי שמעון, כמה חכם היה בלעם בכשפיו על כל בני העולם, שהרי בשעה שהשיגח למצא יצא לעצת מרשות הקדוש ברוך הוא מאותו דבר, שפתיב ואף את הדבר, הסתכל בכשפיו ולא מצא, פרט לאותה אתון, מה פתיב? ויחבש את אתנו. הטעין אותה בכל הכשפים ובכל הקסמים שידע, והכניס בה והכלילה מכלם כדי לקלל את ישראל. מיד - ויחר אף אלהים כי הולך הוא. דוקא הוא, כמו שנתבאר. מה עשה הקדוש ברוך הוא? הקדים מלאך של רחמים לעמד ממולו, ויסתר כשפיו וקסמיו.

דאמר ליה ואף את הדבר וגו'. תא חזי דהכי הוא, דהא בקדמיתא ירב ליה רשותא, ואמר קום לך אתם, השתא דהוה אזיל, אמאי ויחר אף אלהים. אלא בגין דהולך הוא, הוא ברשותיה דיליה, לנפקא מההוא דאמר ליה ואף את הדבר.

אמר ליה קדשא בריך הוא, (דף ר"ז ע"ב) רשע, את מתקן ומזרז וזינך לנפקא מן רשותי, חייך ואתך ואתנך ברשותי תהוון. מיד ויתיצב מלאך יי. מאי ויתיצב. אמר רבי אבא, נפק וקאים באומנותא אחרא, מאומנותא דיליה, דהאי מלאכא דרחמי הוה. והינו דאמר רבי שמעון, חייביא מהפכי רחמי לדינא. לשטן לו, דהא לא אומנותא דיליה הוה.

אמר רבי אלעזר, לא שני מלאכא, ולא נפק מאומנותא דיליה, אלא בגין דהוה האי מלאכא מסטרא דרחמי, וקאים לקבליה, סתיר חכמתא דיליה, וקלקל רעותיה. הדא הוא דכתיב לשטן לו. לו הוה שטן, ואשתכח שטן, אבל לאחרא לא הוה שטן.

תאנא, אמר רבי שמעון, כמה חפים הוה בלעם בחרשו, על כל בני עלמא, דהא בשעתא דאשגח, לאשפחא עיטא לנפקא מרשותיה דקודשא בריך הוא, מההיא מלה דכתיב, ואף את הדבר וגו'. אסתפל בחרשו, ולא אשכח בר ההיא אתון, מה כתיב, ויחבוש את אתונו, אטעין לה בכל חרשין, ובכל קסמין דהוה ידע, ואעיל בה, ואכליל לה מפלהו, בגין למילט להו לישראל. מיד ויחר אף אלהים כי הולך הוא. הוא דייקא כמה דאתמר. מה עבד קדשא בריך הוא, אקדים למלאכא דרחמי. לקיימא לקבליה, ויסתיר חרשו וקסמיו.

וְהָא חֲזִי, דְעַד הַשְׁתָּא לֹא כְתִיב יי וְלֹא אֲתַחֲזִי
בְקַסְמוֹי וְחַרְשׁוֹי. וְהָא אֹיְקָמוּהּ. וְהַשְׁתָּא
כִּינּוּן דְאֲתַקִּין אֲתַנְיָה, וְזִרְזָה בְתַקְוֵי תַרְשׁוֹי,
בְּסִטְרָא דְדִינָא לְמִילֵט לִישְׂרָאֵל, אֶקְדִים קְדָשָׁא
בְרִיף הוּא לְמַלְאָכָא דְרַחְמֵי לְקַבְלֵיהּ, וּבְשִׂמְא
דְרַחְמֵי, בְּגִין לְסַתּוּר חֲכַמְתָּא דִּילֵיהּ,
וְלֹא־סִטְאָה לְאֲתַנְיָה מַהְהוּא אֲרַחָא, כְּמָה
דְכַתִּיב, וַתֵּט הָאֲתוֹן מִן הַדְרָף. מִן הַדְרָף דִּיִּיקָא.
וְעַל דָּא לֹא כְתִיב וַיִּתְיַצַּב מִלְאָךְ הָאֱלֹהִים,
וַיַּעֲמַד מִלְאָךְ הָאֱלֹהִים, אֲלֵא מִלְאָךְ יי דְרַחְמֵי.
אָמַר קְדָשָׁא בְרִיף הוּא, רְשַׁע, אֶתְ אֲטַעֲנַת
לְאֲתַנְיָה בְחַרְשֵׁי, בְכַמְה סְטְרֵי דְדִינֵי
לְקַבֵּל בְּנֵי. אָנָּא אֶעֱבֹר טְעוֹנָךְ, וַיְהִי־פֶךְ מְאֲרַחָא
דָּא, מִיַּד אֶקְדִים מִלְאָכָא דְרַחְמֵי לְשִׁטָּן לוֹ. לוֹ
דִּיִּיקָא. כְּמָה דְאֲתַמַּר.

וְתַרְא הָאֲתוֹן אֶת מִלְאָךְ יי וְגו'. (במדבר כב) אָמַר
רַבִּי יִצְחָק, וְכִי אָמַאי חֲמַאת הִיא,
וּבְלַעַם דִּיהוּה חֲפִים כָּל כָּף לֹא חֲמָא. אָמַר רַבִּי
יוֹסִי, חַס וְשְׁלוֹם דִּיהוּה רְשַׁע יִסְתַּפֵּל בְּחִיזוֹ
קְדִישָׁא. אָמַר לֵיהּ, אִי הָכִי, הָא כְתִיב נוֹפֵל
וּגְלוֹי עֵינַיִם. אָמַר לֵיהּ לֹא שְׂמַעְנָא בְּהָא מִיַּדִּי
וְלֹא אִימָא. אָמַר לֵיהּ אָנָּא שְׂמַעְנָא, דְכַד הוּה
אֶצְטְרִיף לְאִסְתַּפְּלָא, הוּה נִפִיל וְחַמֵּי. וְהַשְׁתָּא
לֹא אֶצְטְרִיף לְאִסְתַּפְּלָא.

אָמַר לֵיהּ, אִי הָכִי, בְּדַרְגָּא עֲלָאָה יִתִיר הוּה
עַל כָּל גְּבִיאֵי מְהִימְנוּתָא, דְאִיהוּ גְלוֹי
עֵינַיִם, חֲמֵי וְאִסְתַּפֵּל בִּיקְרָא דְקוּדְשָׁא בְרִיף
הוּא. וְהָא רַבִּי שְׂמַעוֹן אָמַר, בְּלַעַם בְּחַרְשׁוֹי,
הוּה יַדַּע בְּאִינוֹן כְּתָרִין תַּתְּאִין דְלַתְּתָא, כְּמָה
דְכַתִּיב, (יהושע יג) וְאֵת בְּלַעַם בֶּן בְּעוֹר הַקּוֹסֶם,
קוֹסֶם קַרְיֵיהּ קָרָא, דְטַנוּפָּא דְטַנוּפִי, הִיף
יִסְתַּפֵּל בִּיקְרָא דְמֵאֲרִיָּה. וְעוֹד, הָא אָמַר רַבִּי
שְׂמַעוֹן, בְּחִיזוֹ חַד דְחִזָּא לְפּוּם שְׁעַתָּא, דְכַתִּיב

וּבֹא וְרָאָה, שְׁעַד עַכְשׁוֹ לֹא כְתוּב
ה', וְלֹא נִרְאָה בְקַסְמוֹי וּבְכַשְׁפֵּינִי,
וְהָרִי פְרִשׁוּהָ. וְעַכְשׁוֹ, כִּינּוּן
שְׁהַתְקִין אֶת אֲתוֹנִי וְזִרְזָה בְתַקְוֵי
כַשְׁפֵּי בְצַד הַדִּין לְקַלֵּל אֶת
יִשְׂרָאֵל, הַקְדִים הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
אֶת מִלְאָךְ הַרְחָמִים לְמוֹלוֹ, וּבְשֵׁם
הַרְחָמִים, כְּדִי לְסַתּוּר חֲכַמְתּוֹ
וְלַהֲטוֹת אֶת אֲתוֹנִי מֵאוֹתוֹ הַדְרָף,
כְּמוֹ שְׂכַתוּב וַתֵּט הָאֲתוֹן מִן
הַדְרָף. דְּוָקָא מִן הַדְרָף. וְעַל זֶה
לֹא כְתוּב וַיִּתְיַצַּב מִלְאָךְ הָאֱלֹהִים,
וַיַּעֲמַד מִלְאָךְ הָאֱלֹהִים, אֲלֵא
מִלְאָךְ ה', שֶׁל רַחְמִים.

אָמַר הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, רְשַׁע,
אֶתְהּ הַטְעֲנַת אֶת אֲתוֹנָךְ בְּכַשְׁפֵּיךְ
בְּכַמְה צְדָדֵי דִין מוֹל בְּנֵי - אֲנִי
אֶעֱבִיר אֶת הַמְטָעֵן שֶׁלְךָ וַיְהִי־פֶךְ
מִדְרָף זֶה. מִיַּד הַקְדִים מִלְאָךְ
רַחְמִים לְשִׁטָּן לוֹ. דְּוָקָא לוֹ, כְּמוֹ
שְׁנַתְּבָאָר.

וְתַרְא הָאֲתוֹן אֶת מִלְאָךְ ה' וְגו'.
אָמַר רַבִּי יִצְחָק, וְכִי לְמָה רָאתָה
הִיא, וּבְלַעַם שְׁהִיָּה חֲכָם כָּל כָּף
לֹא רָאָה? אָמַר רַבִּי יוֹסִי, חַס
וְשְׁלוֹם שְׁאוֹתוֹ רְשַׁע יִסְתַּפֵּל
בְּמֵרָאָה קְדָשׁ. אָמַר לוֹ, אִם כָּף,
הָרִי כְתוּב נִפֵל וּגְלוֹי עֵינַיִם! אָמַר
לוֹ, לֹא שְׂמַעְתִּי כֵּן דְבַר, וְלֹא
אָמַר. אָמַר לוֹ, אֲנִי שְׂמַעְתִּי.
כְּשֶׁהִיָּה צְרִיף לְהַסְתַּפֵּל, הִיָּה נוֹפֵל
וְרוּאָה, וְכַעַת לֹא הֶצְטַרְף
לְהַסְתַּפֵּל.

אָמַר לוֹ, אִם כָּף, בְּדַרְגָּה עֲלִיוֹנָה
יִתֵר הִיָּה עַל כָּל גְּבִיאֵי הָאֲמֹנָה,
שְׁהוּא גְלוֹי עֵינַיִם, רוּאָה וּמְסַתַּפֵּל
בְּכַבּוּד הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא. וְהָרִי
רַבִּי שְׂמַעוֹן אָמַר, בְּלַעַם הִיָּה יוֹדַע
בְּכַשְׁפֵּי בְאוֹתָם כְּתָרִים תַּחְתּוֹנִים
שְׂלַמְטָה, כְּמוֹ שְׂכַתוּב (יהושע יג)
וְאֵת בְּלַעַם בֶּן בְּעוֹר הַקּוֹסֶם. קָרָא
הַכְּתוּב קוֹסֶם, שֶׁל טַנּוּפַת
הַטַּנּוּפוֹת, אִיף יִסְתַּפֵּל בְּכַבּוּד
רַבּוֹנוֹ? וְעוֹד, הָרִי אָמַר רַבִּי

שמעון, במראה אחד שראה לפי שעה, שכתוב ויגל ה' את עיני בלעם, התעקמו עיניו, ואתה אומר שהרי רואה בגלוי עינים ומסתפל בכבוד הקדוש ברוך הוא?

אמר לו, אני אחזור למולך, שלי ושליך צריך צחות. ודאי סודות תורה עליונים, ולא יכולים בני אדם לעמד עליהם. לכן אסור להקדים בדבר תורה עד שישמע דבר וידע אותו על בריו. באו לפני רבי שמעון ואמרו דבר לפניו.

פתח ואמר, (תהלים ח) מה אנוש פי תזכרנו וגו'. פסוק זה פשוטו שממני העולם אמרו אותו בשעה שעלה ברצון הקדוש ברוך הוא לברא אדם. קרא לכתות פתות של מלאכי עליון והושיבם לפניו. אמר להם, אני רוצה לברא אדם. אמרו לפניו, (שם מט) ואדם ביקר בל ילין וגו'. הושיט הקדוש ברוך הוא אצבעו ושרף אותם. הושיב פתות אחרות לפניו. אמר להם, אני רוצה לברא אדם. אמרו לפניו, מה אנוש פי תזכרנו? מה טיבו של אדם זה? אמר להם, בן אדם שיהיה בצלם שלנו, שתהיה חכמתו עליונה מחכמתכם.

ביון שברא אדם, וחסא, ויצא זכאי לפניו, באו עז"א ועז"ל, אמרו לפניו: פתחון פה יש לנו אליך, הרי בן אדם שעשית חטא לפניך! אמר להם: אלמלא תהיו מצויים אצלם וכו'. מה עשה הקדוש ברוך הוא? הפילם מדרגתם הקדושה מהשמים.

אמר רבי שמעון, כעת השבתי לשאלתכם, שבלעם אמר נפל ויגלוי עינים. אם נאמר שלא היה כך, ושבחים היה משבח את עצמו - איך יכתב הקדוש ברוך הוא דבר כוזב בתורה?! ואם

ויגל יי את עיני בלעם, אתעקמו עיניו, ואת אמרת דהוה חמי בגלוי דעיינין, ואסתפל ביקרא דקודשא בריך הוא.

אמר ליה, אנא אהדרנא לקבלך. דידי ודידך בעי צחותא. ודאי רזי אורייתא עלאין, ולא יכלין בני עלמא למיקם עליהו. בגין כן אסיר לאקדמא במלה דאורייתא, עד דישמע מלה וידע לה על ברייה. אתו לקמיה דרבי שמעון אמרו מלה קמיה.

פתח ואמר, (תהלים ח) מה אנוש פי תזכרנו וגו', האי קרא אוקמוה, דממנן דעלמא אמרוה, בשעתא דסליק ברעותיה דקודשא בריך הוא למברי אנשא. קרא לכתות פתות דמלאכי עלאה, ואותיב לון קמיה. אמר לון, בעינא למברי אדם. אמרו קמיה, (תהלים מט) ואדם ביקר בל ילין וגו'. אושיט קדשא בריך הוא אצבעא דיליה, ואוקיד לון. אותיב פתות אחרנין קמיה, אמר לון בעינא למברי אדם. אמרו קמיה, (דף ר"ח ע"א) מה אנוש פי תזכרנו. מה טיבו דבר נש דא. אמר לון, בר נש דיהא בצלמא דידן, דיהא חכמתא דיליה, עלאה מחכמתכון.

ביון דברא אדם, וחסא, ונפק בדימוס קמיה, אתו עז"א ועז"ל, אמרו קמיה, פתחון פה אית לן גבך, הא בר נש דעבדת חטי קמך. אמר להו, אלמלא תהוון שכיחי גבייהו וכו'. מה עבד קדשא בריך הוא. אפיל לון מדרגא קדישא דלהון מן שמיא.

אמר רבי שמעון, השתא אהדרנא לתיובתייכו. דבלעם אמר נופל ויגלוי עינים, אי נימא דלא הוה הכי, ושבוחי קא משבח גרמיה, היך יכתוב קדשא בריך הוא מלה כדיבא באורייתא. ואי מלה דקשוט היא,

היך ישתבח ההוא רשע בדרגא עלאה על כל נביאי מהימנותא. ועוד, דהא לא שריא קדשה דלעילא, אלא באתריה דאתחזי ליה.

השתא אהדרנא למלה קדמאה. בתר דאפיל לון קדשא בריך הוא, מאתר קדישא דלהון. טעו בתר נשי עלמא, ואטעו עלמא. הכא אית לאסתפלא, והא כתיב (תהלים קד) עושה מלאכיו רוחות וגו'. והא אלין מלאכין הוו, איך יכילו לאתקיימא בארעא. אלא תא חזי, פל אינון (מלכים) דלעילא, לא קיימין, ולא יכלין למיקם, בר בנהורא עלאה דנהיר לון, וקיים לון. ואי פסיק מנייהו ההוא נהורא דלעילא, לא יכלין למיקם. פל שפן אלין דאפיל לון קדשא בריך הוא. ופסק מנייהו ההוא נהורא דלעילא, דאשתגי זיווייהו. וכך נחתו ושלטי בהו אוירא דעלמא, אשתנו בדרגא אחרא.

תא חזי, מנא דהה נחית להו לישראל במדברא, ההוא מנא הנה, מטלא דלעילא, דהה נחית מעתיקא סתימא דכל סתימין. וכד הנה נחית, הנה נהוריה נהיר בכלהו עלמין, ומניה אתזן חקל דתפוחין, ומלאכי עלאי. וכד הנה נחית לתתא, ושלטי ביה אוירא דעלמא, אגליד, ואשתגי זיויה, ולא הנה זיויה אלא כמה דכתיב, (במדבר יא) והמן פזרע גד הוא וגו', ולא יתיר. וכל שפן מלאכין, פיון דנחתו ושלטי בהו אוירא, אשתנו מההוא דרגא קדמאה דהוו.

מה עבד קדשא בריך הוא. חמא דאטעיין עלמא, קשר לון בשלשלאי דפרזלא בטורא דחשוכא, באן אתר יתבי. בעמיקא דטורי. אותיב ליה לעז"א, ורמי חשוכא דאנפין. בגין דההיא שעתא דקשר לון קדשא

דכר אמת הוא, איך ישתבח אותו רשע בדרגה עליונה על כל נביאי האמת? ועוד, שהרי אין שורה קדשה העליונה, רק במקום הראוי לה.

בעת חזרנו לדבר הראשון. אחרי שהפילם הקדוש ברוך הוא ממקומם הקדוש, טעו אחר נשות העולם והטעו את העולם. פאן יש להסתפל, והרי פתוב (תהלים קד) עשה מלאכיו רוחות וגו'. והרי מלאכים אלו היו, איך יכלו להתקיים בארץ? אלא בא וראה, פל אותם (מלכים) שלמעלה לא עומדים ולא יכולים לעמד, רק באור עליון שמאיר להם ומקיים אותם. ואם פוסק מהם אותו האור, לא יכולים לעמד. פל שפן אותם שהפילם הקדוש ברוך הוא והפסיק מהם אותו האור שלמעלה שהשתנה זיום. וכשירדו ושלט בהם אויר העולם, השתנו בדרגה אחרת. בא וראה, המן שהיה יורד לישראל במדבר, אותו מן היה מטל שלמעלה, שהיה יורד מהעתיק הנסתר של פל הנסתרים. וכשהיה נוחת, היה אורו מאיר בכל העולמות, וממנו נזון שדה התפוחים ומלאכים עליונים. וכשהיה יורד למטה ושולט בו אויר העולם, היה מגליד נקפא, ומשתנה זיוו, ולא היה זיוו אלא כמו שכתוב (במדבר יא) והמן פזרע גד הוא וגו', ולא יותר. וכל שפן המלאכים, פיון שירדו ושלט בהם אויר, השתנו מאותה דרגה ראשונה שהיו בה. מה עשה הקדוש ברוך הוא? ראה שהטעו את העולם, קשרם בשלשלאות ברזל בהר החושף. באיזה מקום יושבים? בעמק ההר. הושיב את עז"א, וזרק חשף הפנים. משום שבאותה שעה שקשרם הקדוש ברוך הוא, התחזק והרגיז כלפי מעלה, והקדוש

ברוך הוא הפילו בעמק עד צוארו, ונרק חשך בפניו. עזא"ל שלא התחזק, הושיבו לפניו, והאיר לו החשך.

ובני העולם שיודעים מקומם, באים אליהם ומלמדים את בני האדם כשפים ונחשים וקסמים. ואותם הרי החשך נקראים הררי קדם. מה הטעם? משום שהחשך מקדים לאור, ומשום זה הרי החשך נקראים הררי קדם. לכן ובלעם למדו מהם כשפים, והיגו מה שאמר בלעם, מן ארם ינחני בלק מלך מואב מהררי קדם וגו'. בא וראה, בלעם היה משבח את עצמו ממקום זה, ואמר, נאם שמע אמרי אל וגו'. משום שעז"א ועזא"ל אומרים לאותם בני העולם מאותם דברים עליונים שידעו בתחלה למעלה, ומדברים מעולם הקדוש שהיו בו. זהו שכתוב שמע אמרי אל. לא כתוב שומע קול אל, אלא אמרי אל, אותן אמירות שאומרים ממנו. מי שבא מהשעור ושואלים אותו מאיפה אתה בא - אומר: מלשמע דברי המלך הקדוש. כך נאם שמע אמרי אל. וידע דעת עליון, שהיה יודע בשעה שהדין תלוי בעולם, ומכון השעה בכשפיו.

אשר מחזה שדי יחזה. מה זה מחזה שדי? אלא הם נפל וגלוי עינים. ואלו הם עז"א ועזא"ל. נפל - זה עז"א, שהעמיקו הקדוש ברוך הוא בעמק החשך, ויושב בעמק עד צוארו כמו שאמרנו, וחשך נרק בפניו, ולכן נקרא נפל. נפל פעם אחת מהשמים, ונפל פעם אחרת אחר כך בעמק החשך. עזא"ל - הוא גלוי עינים, שהרי לא נרק חשך עליו, שלא התחזק ולא הרגיו למעלה כמו אותו שלמעלה. ובלעם קרא להם

ברוך הוא, אתתקף וארגזו כלפי מעלה, וקודשא בריך הוא אפיל ליה בעומקא עד קדליה, וזריק חשוכא באנפוי. עזא"ל דלא אתתקף, אותביה גביה, ונהיר ליה חשוכא.

ובני עלמא דיידעין אתרייהו, אתיין לגבייהו, ואולפין לון לבני נשא חרשין ונחשין וקסמין. ואינון טורי חשוכא, אקרון הררי קדם. מאי טעמא. בגין דחשוכא אקדים לנהורא. ובגין כך, טורי חשוכא, הררי קדם אקרון. לכן ובלעם מנייהו אולפי חרשין. והיינו דאמר בלעם, מן ארם ינחני בלק מלך מואב מהררי קדם וגו'.

הא חזי, בלעם הוה קא משבח גרמיה מהאי אתר, ואמר נאם שומע אמרי אל וגו'. בגין דעז"א ועזא"ל, אמרי לאינון בני עלמא, מאילין מלין עלאין, דהוו ידעי בקדמיתא לעילא. ומשתעי מעלמא קדישא דהו ביה, הדא הוא דכתיב שומע אמרי אל. שומע קול אל, לא פתיב, אלא אמרי אל, אינון אמירן דאמרי מניה. מאן דאתי מפרקא, ושאלין ליה מאן את אתי. אמר, מלמשמע מלין דמלכא קדישא. כך נאם שמע אמרי אל. ויודע דעת עליון, דהוה ידע שעתא דתליא דינא בעלמא, ומכוין שעתא בחרשוי.

אשר מחזה שדי יחזה, מאן מחזה שדי. אלין אינון נפל וגלוי עינים. ואלין אינון עז"א ועזא"ל. נפל: דא עז"א, דאעמיק ליה קדשא בריך הוא בעומקא חשוכא, ויתבי בעומקא עד קדליה כדקאמרן, וחשוכא אזדרק באנפוי. ועל דא אקרי נופל. נפל זמנא חדא מן שמיא, ונפל זמנא אחרא, לבתר, בעומקא דחשוכא. עזא"ל: הוא גלוי עינים, דהא לא אזדרק חשוכא עליה, דלא אתתקף, ולא ארגזו לעילא

מחזה שדי, שהם נפל וגלוי עינים.

ובאותו זמן לא נשאר בעולם מי שימצא לפניהם, פרט לו. ובכל יום היה נסתר באותם הרים עמהם. זהו שכתוב ינחני בלק מלך מואב מהררי קדם. מהררי קדם בודאי, ולא מארץ בני קדם. אמר רבי שמעון, כמה פעמים אמרתי לך דבר זה, ולא מסתכלים החברים, שהרי הקדוש ברוך הוא לא משרה שכנינו, רק במקום קדוש, במקום שראוי להשרות עליו. וכן הקדוש ברוך הוא מכריז ואומר, (דברים יח) לא ימצא בך מעביר בנו וגו', והוא שפא (כא) להתערב אתם.

אָרָא אַשְׂרֵי חֲלָקִים שֶׁל יִשְׂרָאֵל שֶׁהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא קֹדֵשׁ לְשֵׁרוֹת בֵּינֵיהֶם. וְהִינּוּ מֵהַ שְׂכֵתוֹב, (שם כג) כִּי ה' אֱלֹהֶיךָ מִתְּהַלֵּךְ בְּקֶרֶב מִחֲנֶיךָ וְגו'. וּמְשׁוּם שֶׁהוּא מִתְּהַלֵּךְ בְּקֶרֶב מִחֲנֶיךָ, כְּתוּב וְהִנֵּה מִחֲנֶיךָ קְדוֹשׁ וְגו'. וְכְתוּב (ויקרא ב) וְהִייתֶם קְדוֹשִׁים וְגו'. וְכְתוּב (שם יח) אֵל תִּטְמְאוּ בְּכָל אֵלֶּה וְגו'. וְכְתוּב (שם כ) וְאַקֵּץ בָּם וְגו'. שְׁלֵא יִכְלִיתִי לִקְרֹב אֲלֵיהֶם, וְהִשְׁרֹו אוֹתִי בְּחוּץ. אֲשֶׁרִי חֲלָקִים שֶׁל יִשְׂרָאֵל, וְאֲשֶׁרִי חֲלָק הַנְּבִיאִים הַנְּאֻמִּים הַקְּדוֹשִׁים, שֶׁהֵם קְדוֹשִׁים, וְיֵשׁ לָהֶם חֲלָק לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בְּקִדְשָׁהּ הַעֲלִינָה.

וְתֵרָא הָאֲתוֹן אֶת מִלְאָךְ ה' נֹצֵב בְּדֶרֶךְ וְתֵרָבוּ שְׁלוֹפָה בְּיָדוֹ. (פדרה) בְּאוֹתוֹ דֶּרֶךְ שֶׁהִיא שׁוֹקֵעַ (נמצא) בְּתוֹכָהּ. וְתֵרָבוּ שְׁלוֹפָה בְּיָדוֹ, וְכִי אִם הוּא יֵצֵא מוֹל הָאֲתוֹן הַזֶּה, לָשֵׁם מֵהַ צְרִיף חָרֵב? וְאִם הוּא יוֹצֵא מוֹל בְּלַעַם, לָמָּה רָאֵתָה הָאֲתוֹן שְׁלוֹ, וְהוּא לֹא רָאָה? אֵלֶּה הַכֹּל הַנִּדְמָן. אוֹתוֹ מִלְאָךְ מִזְדַּמָּן מוֹל הָאֲתוֹן לְהוֹצִיאָהּ מֵאוֹתוֹ

כִּהְיֹוֹא דְלַעֲיָלָא. (דף ר"ח ע"ב) וּבְלַעַם קָרִי לֹון מִחֲזֵה שְׂדֵי, דְּאִינוּן נִפְל וְגַלְוֵי עֵינַיִם.

וְכִהְיֹוֹא זְמַנָּא, לָא אֲשַׁתָּאר בְּעֵלְמָא, דִּישְׁתַּכַּח גַּבְיִיהוּ, בַּר אִיהוּ. וּבְכָל יוֹמָא, הוּהוּ אֲסֵתִים בְּאִינוּן טוּרֵי עֲמָהוּן. הָדָא הוּא דְכְתִיב, יִנְחֵנִי בְּלָק מֶלֶךְ מוֹאֵב מִהַרְרֵי קְדָם. מִהַרְרֵי קְדָם וְדָאִי, וְלֹא מֵאֲרֵץ בְּנֵי קְדָם.

אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, כִּמָּה זְמַנִּין אָמִינָא מְלָה דָא, וְלֹא מִסְתַּפְּלִי חֲבַרְיָא, דְּהָא קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא לָא שְׂרִיָא שְׁכִינְתָּא, אֵלֶּה בְּאֲתַר קְדִישָׁא, בְּאֲתַר דְּאֲתַחְזִי לְשְׂרִיָא עֲלוּי. וְכֵן קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא מְכַרִּיז וְאָמַר, (דברים יח) לֹא יִמְצָא בְךָ מַעֲבִיר בְּנוֹ וְגו'. וְהוּא דְאֲתִי (ס"א אֲתִי) לְאֲתַעְרְבָא בְּהַדִּייהוּ.

אָרָא זַפְּאָה חוּלְקִיהוֹן דִּישְׂרָאֵל, דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא קְדִישׁ לֹון לְשְׂרִיָא בֵּינֵיהוּ. וְהִינּוּ דְכְתִיב, (דברים כג) כִּי יִי אֱלֹהֶיךָ מִתְּהַלֵּךְ בְּקֶרֶב מִחֲנֶיךָ וְגו'. וּבְגִין דְּהוּא מִתְּהַלֵּךְ בְּקֶרֶב מִחֲנֶיךָ, כְּתִיב וְהִנֵּה מִחֲנֶיךָ קְדוֹשׁ וְגו'. וְכְתִיב (ויקרא כ) וְהִייתֶם קְדוֹשִׁים וְגו'. וְכְתִיב (ויקרא יח) אֵל תִּטְמְאוּ בְּכָל אֵלֶּה וְגו'. וְכְתִיב (ויקרא כ) וְאַקֵּץ בָּם וְגו'. דְּלֹא יִכְלִינָא לִקְרֹב גַּבְיִיהוּ, וְשָׂרוּ לִי לְבַר. זַפְּאָה חוּלְקִיהוֹן דִּישְׂרָאֵל, וְזַפְּאָה חוּלְקִיהוֹן דְּנְבִיאֵי מְהִימְנֵי קְדִישֵׁי, דְּאִינוּן קְדִישִׁין, וְאִית לֹון חוּלְקָא לְאֲשַׁתְּמָשָׁא בְּקְדוּשָׁהּ עֲלָאָה.

וְתֵרָא הָאֲתוֹן אֶת מִלְאָךְ יִי נֹצֵב בְּדֶרֶךְ וְתֵרָבוּ שְׁלוֹפָה בְּיָדוֹ, (במדבר כב) (ס"א בְּדֶרֶךְ), בְּהֵהוּא אֲרַחָא דְּהוּהוּ אֲשַׁתְּקַע (ס"א אֲשַׁתְּבַח) בְּגוּוֹה. וְתֵרָבוּ שְׁלוֹפָה בְּיָדוֹ, וְכִי אִי אִיהוּ נְפִיק לְקַבִּיל הַאי אֲתוֹן, מְאִי בְעֵי חֲרָבָא. וְאִי אִיהוּ נְפִיק לְקַבִּלְיָה דְּבְלַעַם, אֲמַאי חֲמַאת אֲתַנִּיָּה, וְאִיהוּ לָא חֲמָא. אֵלֶּה כֹּלֵּה אֲזַדְמָן. הַהוּא מִלְאָכָא מִזְדַּמָּן לְקַבִּלְיָה דְּאֲתוֹן, לְאֲפָקָא לָהּ מִן הַהוּא אֲרַחָא

הַדְרֹךְ שְׁנֹטְעֵן בָּהּ. וּבַמָּה?
בְּרַחֲמִים. וְהַזְדַּמֵּן מוֹל בַּלְעָם,
לְהַעֲנִישׁוּ עַל שְׂרָצָה לְלַכֵּת
בְּרִשׁוֹתָיו וְלֹא בְּרִשׁוֹת אַחֶרֶת
(שְׁלַמְעֵלָה).

אָמַר רַבִּי יוֹסִי, כַּעַת יֵשׁ לְשֹׂאֵל:
אִם דְּבַרְיוֹ הָיוּ בָּאִים מִצֵּד פְּתָרִים
הַתַּחְתּוֹנִים וְלֹא מִמְּקוֹם אַחֵר,
לָמָּה כְּתוּב וַיִּבֹא אֱלֹהִים אֶל
בַּלְעָם וְגו', וְאֵךְ אֵת הַדְּבָר וְגו'?
אָמַר רַבִּי יִצְחָק, (בְּשִׁבְלֵי יִשְׂרָאֵל חֹזֵר
הַמְּלָאָךְ לְדַבֵּר אִתּוֹ. שָׂאֵם תֹּאמַר שֶׁהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ
הוּא דַּבֵּר אִתּוֹ, וְהוּא אָמַר אֵךְ אֵת הַדְּבָר וְגו' -
חֵס וְשְׁלוֹם! שְׁהָרִי אוֹתוֹ מִלְּאָךְ אָמַר לוֹ, וְאַפְסֵי אֵת
הַדְּבָר וְגו'. שָׂאֵם תֹּאמַר, וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים אֶל בַּלְעָם
(וְגו') כִּף לְמַדְתִּי, שְׁהָרִי אֱלֹהִים שֶׁל
כָּאֵן, כֹּלֵם מִלְּאָךְ הִנֵּה. וְאוֹתוֹ הוּא
מְקוֹם שֶׁבֹא מִצֵּד דִּין הַקֶּשֶׁה שְׁבוּ
אֲחוּזִים פֶּחַ וְתַקֵּף אוֹתָם כְּתָרִים
תַּחְתּוֹנִים שֶׁבַלְעָם הִיָּה מִשְׁתַּמֵּשׁ
בָּהֶם. וּמִשׁוֹם כֵּף, וַיִּבֹא אֱלֹהִים
אֶל בַּלְעָם. וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים אֶל
בַּלְעָם. שְׁלַפְעָמִים נִקְרָא מִלְּאָךְ
בְּשֵׁם עֲלִיּוֹן.

וְהַטְּ הָאֲתוֹן מִן הַדְרֹךְ, סִטְתָּה
מֵאוֹתוֹ הַדְרֹךְ, שְׁהִיָּתָה טְעוּנָה
מִצֵּד דִּין הַקֶּשֶׁה כְּנֶגֶד יִשְׂרָאֵל.
וּבַמָּה רָאָה בַלְעָם שֶׁהִיא סִטְתָּה
מֵאוֹתוֹ הַדְרֹךְ? אֵלֹא כֵּף אָמַר רַבִּי
שְׁמַעוֹן, שֶׁאֲפִלוּ בְּדֶרֶךְ רָצָה לְהִזְיֵק
לְיִשְׂרָאֵל בְּכַח אֲתוֹנוֹ. וְכִיּוֹן שֶׁלֹּא
עָלְתָה בְּדוֹ, מֵה כְּתוּב? וַיֵּךְ אֵת
הָאֲתוֹן בַּמֶּקֶל. הִטְעִין אוֹתָהּ
וְהִלְבִּישׁ אוֹתָהּ בְּזוּרוּזֵי דִין קֶשֶׁה
וְחֹזֵק. זֶהוּ שֶׁכְּתוּב בַּמֶּקֶל, בַּמֶּקֶל
דְּוָקָא, שֶׁהוּא דִּין קֶשֶׁה תְּקִיף.
בַּמֶּקֶל לֹא כְּתוּב, אֵלֹא בַּמֶּקֶל.
צֵא וּרְאֵה כִּמָּה תְּקִיפָה חֻכְמַת
אוֹתוֹ רָשָׁע וְתֹארוֹתוֹ לְהִזְיֵק לָהֶם
לְיִשְׂרָאֵל, שֶׁהוּא הַשְּׂגִיחַ לְצִאת
מִרְשׁוֹת שְׁלַמְעֵלָה בְּגִלְלֵי תַּאֲרוֹתוֹ
לְהִתְפַּבֵּד וּלְהִזְיֵק לָהֶם לְיִשְׂרָאֵל.

דַּאֲתַטְעֵן בָּהּ. וּבַמָּה. בְּרַחֲמִי. וְאַזְדַּמֵּן לְקַבְּלִיהָ
דְּבַלְעָם, לְאַעֲנֹשָׂא לִיָּה, עַל דְּאִיהוּ הָוָה בְּעֵי
לְמִיָּהוּ בְּרִשׁוֹתֶיהָ, וְלֹא בְּרִשׁוֹתָא אַחֶרָא (כ"א
דְּלַעֲיָלָא).

אָמַר רַבִּי יוֹסִי, הַשְׁתָּא אֵיִת לְשֹׂאֵלָא, אִי מְלוּי
הוּוּ אַתְיִין מִסְטָרָא דְכְתָרִין תַּתְּאִין, וְלֹא
מֵאַתָּר אַחֶרָא, אָמַאי כְּתִיב וַיִּבֹא אֱלֹהִים אֶל
בַּלְעָם וְגו', וְאֵךְ אֵת הַדְּבָר וְגו'. אָמַר רַבִּי יִצְחָק
(בְּגִינְיָהוּן דְּיִשְׂרָאֵל אַתְהֶרֶד מִלְּאָכָא לְמַלְלָא עֲמִיה. דְּאִי תִימָא דְקוּדְשָׁא בְרוּךְ
הוּא מְלִיל עֲמִיה וְהוּא אָמַר אֵךְ אֵת הַדְּבָר וְגו'. חֵס וְשְׁלוֹם! דְּהָא הָהוּא מִלְּאָכָא
אָמַר לִיָּה וְאַפְסֵי אֵת הַדְּבָר וְגו', דְּאִי תִימָא וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים אֶל בַּלְעָם וְגו').
הָכִי אוֹלִיפְנָא. דְּהֵאִי אֱלֹהִים דְּהָכָא כְּלָהוּ
מִלְּאָכָא הָוָה. וְהָהוּא אִיהוּ אַתָּר דְּאִתִּי מִסְטָרָא
דְּדִינָא קְשִׁיא, דְּבִיָּה אַחִידוֹן חִילָא וְתוֹקְפָא
דְּאִינוֹן כְּתָרִין תַּתְּאִין, דְּהָוָה מִשְׁתַּמֵּשׁ בְּהוּ
בַלְעָם. וּבְגִין כֵּף, וַיִּבֹא אֱלֹהִים אֶל בַּלְעָם.
וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים אֶל בַּלְעָם. דְּלֹזְמַנִּין אַתְקַרִּי
מִלְּאָכָא בְּשִׂמָּא עֲלָאָה.

וְהַטְּ הָאֲתוֹן מִן הַדְרֹךְ, סִטְתָּת מִן הָהוּא אַרְחָא,
דְּהוֹת טְעִינָא מִסְטָרָא דְּדִינָא קְשִׁיא,
לְקַבְּלִיהוֹן דְּיִשְׂרָאֵל. וּבַמָּה חֻמָּא בַלְעָם, דְּהִיא
סִטְתָּת מֵהָהוּא אַרְחָא. אֵלֹא הָכִי אָמַר רַבִּי
שְׁמַעוֹן, דְּאֲפִילוּ בְּאַרְחָא, בְּעָא לְאַבְאָשָׁא לְהוּ
לְיִשְׂרָאֵל, בְּחִילָא דְאַתְנִיָּה. וְכִיּוֹן דְּלֹא סְלִיק
בִּידוּי, מֵה כְּתִיב, וַיֵּךְ אֵת הָאֲתוֹן בַּמֶּקֶל. אֲטַעֵן
לָהּ, וְאַלְבֶּשׁ לָהּ, בְּזוּרוּזֵי דִינָא קְשִׁיא תְּקִיפָא.
הָדָא הוּא דְכְתִיב בַּמֶּקֶל. בַּמֶּקֶל דִּיִּיקָא. דְּאִיהוּ
דִּינָא קְשִׁיא תְּקִיפָא. בַּמֶּקֶלוֹ לֹא כְּתִיב, אֵלֹא
בַּמֶּקֶל.

פּוֹךְ חֻמֵי, כִּמָּה תְּקִיפָא חֻכְמַתָּא דְּהָהוּא רָשָׁע,
וְתִיאֻבְתָּא דִּילִיָּה לְאַבְאָשָׁא לְהוֹן
לְיִשְׂרָאֵל, דְּאִיהוּ אֲשַׁגַּח לְנַפְקָא מִרְשׁוֹתָא
דְּלַעֲיָלָא, בְּגִין דְּתִיאֻבְתִּיָּה לְאַתְיִיקָרָא, וְלֹאבְאָשָׁא לְהוּ לְיִשְׂרָאֵל.

ויעמד מלאך ה' במשעול
הפרמים וגו'. מה פתוב למעלה?
בהתחלה פתוב ותט האתון מן
הדרך ותלך בשדה. ותלך בדרך
ישר, מצד השדה, (התעורה)
ונטתה ממה שהיה בה. ויך בלעם
את האתון להטתה הדרך,
להסטותה מאותו דרך של
השדה. אמר רבי יוסי, בין
המלאך ובין בלעם הייתה האתון
במצוקה. אחר כך ראה בלעם
שלא היה יכול, אז ויך את האתון
במקל, כמו שנתבאר.

ויעמד מלאך ה' וגו'. אמר רבי
אבא, כמה יש לנו להסתכל
בדברי התורה. פסוקים אלו
רמוזים בחכמה עליונה. וכי
לחנם יצא מלאך זה להראות
לאתון אחת, או לעמד מולה בין
הפרמים פעם פאן ופעם פאן?
אלא הכל סוד עליון הוא, והכל
רצה הקדוש ברוך הוא כדי להגן
על ישראל ולא ישלטו בהם
מינים רעים, משום שהם חלקו
של הקדוש ברוך הוא.

ויעמד מלאך ה' וגו'. למדנו, מצד
האמא, פשהיא מתעטרת,
יוצאים בעטרותיה אלך וחמש
מאות צדדים חקוקים
בתכשיטיה. וכשרוצה להזדוג
במלך, מתעטרת בעטרה אחת
של ארבעה גונים. אותם גונים
לוהטים בארבעת צדדי העולם,
כל גון וגון לוהט שלש פעמים
באותו צד, שהם שנים עשר
תחומים חקוקים, ונכנסים
ונכללים בשנים עשר אחרים.

בראש העטרה יש ארבע חומות
לארבעה צדדים, והם מגדלות,
כמו שנאמר (שיר השירים ה) מגדלות
מרקחים. מה זה מרקחים? כמו
שנאמר (שם א) מפל אבקת רוכל.
ועל כל מגדל ומגדל שלשה
פתחים קבועים באבנים טובות

ויעמד מלאך ה' במשעול הפרמים וגו'. (במדבר
כב) מה פתיב לעילא, בקדמיתא כתיב,
ותט האתון מן הדרך ותלך בשדה, ותלך בארץ
מישר, מסטרא דשדה, (אתער) ואתרכינת ממה
דהוה בה. ויך בלעם את האתון להטותה הדרך
לאסטאה לה מההוא ארחה דשדה. אמר רבי
יוסי, בין מלאכא ובין בלעם הות אתנא
בעאקו. לבתר פד חמא בלעם, דלא הוה יכול,
פדין ויך את האתון במקל. כמה דאתמר.

ויעמד מלאך ה' וגו'. אמר רבי אבא, כמה אית
לן לאסתפלא במלי דאורייתא, הני
קראי רמיזי (דף ר"ט ע"א) בחכמתא עלאה. וכי
למגנא נפק האי מלאכא, לאתחזאה לחד
אתנא. או למיקם בין פרמייא לקבלה, זמנא
הכא וזמנא הכא. אלא כלא רזא עלאה הוא,
וכלא בעי קדשא בריה הוא בגין לאגנא עלייהו
דישראל, ולא ישלטו בהו זינין בישין, בגין
דאינון חולקיה דקודשא בריה הוא.

ויעמד מלאך ה' וגו'. תאנא, מסטרא דאמא,
פד איהי מתעטרא, נפקין בעטרהא
אלף וחמש מאה סטרי גליפין בתכשיטה.
וכד בעאת לאזדווגא במלפא, מתעטרא בחד
עטרא דארבע גוונין. (גוונין) אינון גוונין
מתלהטן בארבע סטרי עלמא, פל גוונא וגוונא
מתלהטא תלת זמנין בההוא סטרא. דאינון
תריסר תחומי גליפין. ועאלין ואתפלילו
בתריסר אחרנין.

ברישא דעטרא, אית ארבע שורין לארבע
סטרין, ואינון מגדלות, כמה דאת
אמר (שיר השירים ה) מגדלות מרקחים. מהו
מרקחים. כמה דאת אמר, (שיר השירים ג) מפל
אבקת רוכל. ועל פל מגדלא ומגדלא ג'
פתחין, קביעין באבנין טבין, מפל סטרא

מִכָּל צַד וְצַד. עֲטָרָה זֹו מְאִירָה
(טהורה) (טמירה) בְּדִלּוּגִים שֶׁל אֹפִיר
בְּשִׁבִיל כְּבוֹד הַמֶּלֶךְ, כְּמוֹ שֶׁפְּתוּב
(ישעיה יג) אֹקִיר אָנוּשׁ מִפְּזֹו וְגו'.

תַּחַת הָעֲטָרָה תְּלוּיִים זְגִי זֶהָב
סְבִיבוֹתֶיהָ, זָג זֶהָב מְצַד זֶה, וְזָג
זֶהָב מְצַד זֶה, וְרִמּוֹן אֶחָד. (בתוף)
כְּגוֹן אוֹתוֹ רִמּוֹן יֵשׁ אֶלֶף זְגִים,
וְכָל זָג מֵהֶם לוֹהֵט בְּאֵדָם וְלִבָּן.
אוֹתוֹ רִמּוֹן נִחְלַק לְאַרְבָּעָה
חֻלְקִים, וְיֵשׁ פֶּתַח לְרֵאוֹת זְגִיו.
שְׁלֹשׁ מְאוֹת וְעֶשְׂרִים וְחֲמִשָּׁה
זְגִים לְצַד זֶה, וְכֵן לְכָל צַד וְצַד,
עַד שְׁלוֹשֵׁים אַרְבָּעָה צְדָדֵי
הָעוֹלָם מִמְרָאָה כָּל פֶּלַח וּפְלַח,
וְהֵם נִקְרָאִים פֶּלַח הַרְמוֹן, כְּמוֹ
שֶׁפְּתוּב (שיר השירים ד) כְּפֶלַח הַרְמוֹן
רִקְתָּךְ מִבְּעַד לְצַמְתָּךְ.

אַרְבָּעָה גִלְגָּלִים בְּפִלְחֵי אַרְבַּע
הַזְּוִיּוֹת לּוֹקְחִים בְּגִלְגוּל אֶת אוֹתָהּ
עֲטָרָה, וּכְשֶׁלּוֹקְחִים אוֹתָהּ,
מִזְדַּקְפִּים לְמַעֲלָה. עַד שְׁמַגִּיעִים
לְגִלְגוּל פֶּלַח הָעֲלִיּוֹן, שְׁנוֹהֵם
יּוֹמֵם וְלַיְלָה, מִתְחַבְּרִים כָּל אוֹתָם
פְּלַחִים, וְלוֹקְחִים הָעֲטָרָה
וְזוֹקְפִים אוֹתָהּ. וְקוֹל אוֹתָם
הַגִּלְגָּלִים נִשְׁמָע בְּכָל הַרְקִיעִים.
לְקוֹל גְּעִימוֹתָם רוֹעֲשִׁים כָּל כַּחוֹת
הַשָּׁמַיִם, וְכֹלֶם שׂוֹאֲלִים זֶה לְזֶה,
עַד שֶׁכֹּלֶם אוֹמְרִים: (יחזקאל א) בְּרוּךְ
כְּבוֹד ה' מִמְּקוֹמוֹ.

כְּשֶׁמְזַדְּוֶג הַמֶּלֶךְ בְּמִלְכָּה, עוֹלָה
עֲטָרָה זֹו וּמִתְיַשְׁבֵּת בְּרֵאשׁ
הַמֶּלְכָּה, וְאִז יוֹרֵדֶת עֲטָרָה אַחַת
עֲלִיּוֹנָה קְבוּעָה שֶׁל כָּל אֶבֶן טוֹבָה,
וּכְפִתּוֹר וּפְרַח סְבִיבָה. בְּשִׁשָּׁה
גִלְגָּלִים בָּאָה לְשִׁשָּׁה צְדָדֵי
הָעוֹלָם, שֶׁשׁ כְּנָפֵי נֶשֶׁר לּוֹקְחִים
אוֹתָהּ. בְּפִלְחֶיהָ חֲמִשִּׁים (פִּלְחֵי)
עֲנָבִים סְבִיבָה שֶׁחֻקְקָה בָּהּ הָאֵם
הָעֲלִיּוֹנָה, קְבוּעִים בְּאֶבֶן טוֹבָה,
לְבָן וְאֵדָם, יֶרֶק וְשַׁחַר, תְּכֵלֶת
וְאַרְגָּמָן. שֶׁשׁ מְאוֹת וּשְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה
זְוִיּוֹת לְכָל צַד וְצַד.

וְסִטְרָא. הַאי עֲטָרָא, נְהִירָא (כ"א טהירא) (כ"א טמירא)
בְּדִלּוּגִין דְּאֹפִיר, בְּגִין יְקָרָא דְּמִלְכָּא, כְּמָה
דְּכַתִּיב, (ישעיה יג) אֹקִיר אָנוּשׁ מִפְּזֹו וְגו'.

תַּחוֹת עֲטָרָא, תְּלִיין זְגִי דְדֵהָבָא בְּסַחְרְנָהָא, זְגָא
דְדֵהָבָא מִסִּטְרָא דָא, וְזָגָא דְדֵהָבָא
מִסִּטְרָא דָא, וְחַד רִמּוֹנָא. (כ"א בגי) כְּגוֹן הַהוּא
רִמּוֹנָא, אֵית בָּהּ אֶלֶף זְגִין, וְכָל זְגָא מִנִּיּהוּ,
מִתְלַהֲטָא בְּסוּמְקָא בְּחַוּרָא. הַהוּא רִמּוֹנָא
אַתְּפֻלַּג בְּפִלּוּגִין אַרְבַּע, וְקִיּוּמָא פְּתִיחָא,
לְאַתְחַזָּאָה זְגָהָא. תְּלַת מְאָה וְעֶשְׂרִין וְחֲמִשׁ זְגִין
לְסִטְרָא דָא, וְכֵן לְכָל סִטְרָא וְסִטְרָא, עַד
דְּמִתְלַהֲטֵן אַרְבַּע סִטְרֵי עֲלֵמָא, מַחִיזוּ דְכָל פֶּלְכָא
וּפִלְכָא, וְאִינוּן אַקְרוּן פֶּלַח הַרְמוֹן. כְּמָה דְכַתִּיב,
(שיר השירים ד) כְּפֶלַח הַרְמוֹן רִקְתָּךְ מִבְּעַד לְצַמְתָּךְ.

אַרְבַּע גִּלְגָּלִין בְּפִלְחֵי אַרְבַּע זְוִיין, נְטֻלִין
בְּגִלְגוּלָא לְהַהוּא עֲטָרָא, וְכַד נְטֻלֵי
לָהּ, אִזְדַּקְפֵּן לְעִילָא. עַד דְּמִטּוּ לְגִלְגוּלָא
דְּפִלְכָא עֲלָאָה, דְּנָהִים יִמְמָא וְלִילִיָא, מִתְחַבְּרֵן
כָּל אִינוּן פִּלְכִין, וְנְטֻלִין לְעֲטָרָא, וְזַקְפֵּן לָהּ.
וְקָלָא דְאִינוּן גִּלְגָּלִין, אִשְׁתַּמַּע בְּכִלְהוּ רְקִיעִין.
לְקַל גְּעִימוֹתָא מִתְרַעֲשִׁין כָּל חִילֵי שְׁמִיָא,
וְכִלְהוּ שְׂאֵלִין דָא לְדָא, עַד דְּכִלְהוּ אִמְרֵי (יחזקאל
א) בְּרוּךְ כְּבוֹד יי מִמְּקוֹמוֹ.

כַּד מְזַדְּוֶג מִלְכָּא בְּמִטְרוּנִיתָא, סִלְקָא עֲטָרָא
דָא, וְאַתִּישְׁבֵת בְּרֵישָׁא דְּמִטְרוּנִיתָא. כְּדִין
נְחִית חַד עֲטָרָא עֲלָאָה, קְבִיעָא דְכָל אֶבֶן טוֹבָא,
וְחִיזוּר וְשׁוּשָׁן, בְּסַחְרְנָהָא. בְּשִׁית גִּלְגָּלִין
אַתְנָא, לְשִׁית סִטְרִין דְּעֲלֵמָא, שִׁית גְּדַפִּין דְּנֶשֶׁר
נְטֻלִין לָהּ. בְּפִלְכוּי חֲמִשִּׁין (כ"א פִּלְכִין) עֲנָבִין
סַחְרְנָהָא, דְּגִלְיָה בָּהּ אִימָא עֲלָאָה. קְבִיעָאן
בְּאֶבֶן טוֹבָא, חַוּוּר וְסוּמְקָ יֶרוּק וְאוּכְם תְּכֵלָא
וְאַרְגָּוֹנָא. שִׁית מְאָה וְתַלַּת עֶשְׂרֵה זְוִיין, לְכָל
סִטְרָא וְסִטְרָא.

אֲרֶה וְשֵׁית מְאָה מִגְדָּלִין, לְכֹל סֹטְרָא וְסֹטְרָא.
וְכָל מִגְדָּלָא וּמִגְדָּלָא, טוּרִין קְבִיעִין.
פְּרַחֲיִן לְעִילָא, אֲשֶׁתְּאֲבָן בְּכִיתוּנָא (כ"א בְּפִתוּרָא)
דְּאִימָא עֲלָאָה, בְּמִשַּׁח רְבוּת דִּילָהּ. פְּדִין אִימָא,
בְּלַחֲשׁוֹ, נְגִיד מִתְּנָן עֲלָאִין, וְשֹׁדֵר וְקִבְעֵ לֹזֵן
בְּהֵוּא עֲטָרָא. לְבִתֵּר אֲנִיגִיד נְחָלִי דְּמִשַּׁח רְבוּת
קְדִישָׁא, עַל רִישָׁא דְּמִלְפָּא. וּמְרִישִׁיָּהּ, נְחִית
הֵהוּא מִשַּׁחָא טָבָא עֲלָאָה, עַל דִּיקְנִיָּה יִקְרָא.
וּמִתְּמָן נְגִיד עַל אֵינוֹן לְבוּשֵׁי מִלְפָּא. הָדָא הוּא
דְּכְתִיב, (תהלים קלג) בְּשֶׁמֶן הַטּוֹב עַל הָרֹאשׁ יוֹרֵד
עַל הַזָּקֵן וְגו'.

לְבִתֵּר אֲתֵהֲדֵר עֲטָרָא, וּמַעֲטָרָא לִיָּה אִימָא
עִילָאָה בְּהֵוּא עֲטָרָא, וּפְרִישָׁא עֲלִיָּה,
וְעַל מְטְרוֹנִיתָא, לְבוּשֵׁי יִקְרָא בְּהֵוּא עֲטָרָא.
פְּדִין קָלָא אֲשֶׁתְּמַע בְּכִלְהוּ עֲלִמִין, (שיר השירים ג)
צְאֲנָה וּרְאֲיָנָה וְגו'. פְּדִין חֲדוּוֹתָא הוּא בְּכָל
אֵינוֹן בְּנֵי מִלְפָּא. וּמֵאֵן אֵינוֹן. כָּל אֵינוֹן דְּאֵתוּ
מִסְטְרִיָּהוּ דִּישְׂרָאֵל. דְּהָא לָא מְזַדְּיוּגֵי בְּהוּ,
וְלָא קְרִימִין עֲמַהוֹן, בְּרֵ אֵינוֹן יִשְׂרָאֵל, דְּאֵינוֹן
בְּנֵי בֵיתָא, וּמִשְׁמֵשִׁי לְהוּ. פְּדִין בְּרַכָּאן דְּנִפְיָקִי
מִנְיָהוּ, דִּישְׂרָאֵל הוּא.

וְיִשְׂרָאֵל נְטָלִין כְּלָא, וּמִשְׁדְּרֵי חוּלְקָא מְנִיָּה
לְשָׂאָר עֲמִין, וּמִהֵוּא חוּלְקָא אֲתַזְנוּ
כָּל אֵינוֹן שָׂאָר עֲמִין. וְתֵאֲנָא, מִבִּין סֹטְרֵי
חוּלְקִיָּהוֹן דְּמִמְּנָן עַל שָׂאָר עֲמִין, נְפִיק (דף ר"ט
ע"ב) חַד שְׁבִיל דְּקִיק, דְּמִתְּמָן, אֲתַנְגִּיד חוּלְקָא
לְאֵינוֹן תְּתַאֲי, וּמִתְּמָן מִתְּפָרֵשׁ לְכַמָּה סֹטְרִין.
וְדָא קְרִינָן לִיָּה תְּמַצִּית, דְּנִפְיָק מִסֹּטְרָא דְּאַרְעָא
קְדִישָׁא.

וְעַל דָּא עֲלִמָא כּוּלִיָּה מִתְּמַצִּית דְּאַרְץ יִשְׂרָאֵל
קָא שְׁתִּי. מֵאֵן אַרְץ יִשְׂרָאֵל. הָא אוּקִימָנָא.
וּבִין לְעִילָא, וּבִין לְתַתָּא, כָּל אֵינוֹן שָׂאָר עֲמִין
עוֹבְדֵי כּוֹכְבִים וּמְזֻלוֹת, לָא אֲתַזְנוּ אֶלָּא מִהֵוּא

אֲרֶה וְשֵׁשׁ מֵאוֹת מִגְדָּלִים לְכֹל
צֶדֶד וְצֶדֶד, וְכָל מִגְדָּל וּמִגְדָּל הָרִים
קְבוּעִים. פּוֹרְחִים לְמַעְלָה,
נְשֹׂאֲבִים בְּכַתְנַת (בְּשִׁלְחֹן) הָאֵם
הַעֲלִינָה בְּשֶׁמֶן מִשַּׁח שְׁלָהּ. אֹז
הָאִמָּא בְּלַחֲשׁ מִשְׁפִּיעָה מִתְּנֹת
עֲלִינוֹת, וְשׁוֹלַחַת וְקוֹבְעַת אוֹתָם
בְּאוֹתָהּ הַעֲטָרָה. אַחַר כֵּן
מִשְׁפִּיעָה נְחָלִי שֶׁמֶן מִשַּׁח קֹדֶשׁ
עַל רֹאשׁ הַמֶּלֶךְ, וּמִהֵרָאשׁ יוֹרֵד
אוֹתוֹ שֶׁמֶן טוֹב עֲלִיּוֹן עַל זָקְנוֹ
הַמְּכַבֵּד, וּמִשָּׁם שׂוֹפֵעַ עַל אוֹתָם
לְבוּשֵׁי הַמֶּלֶךְ. זֶהוּ שְׁכָתוּב (תהלים
קלג) בְּשֶׁמֶן הַטּוֹב עַל הָרֹאשׁ יוֹרֵד
עַל הַזָּקֵן וְגו'.

אַחַר כֵּן חוֹזְרַת הַעֲטָרָה, וּמַעֲטָרַת
אוֹתָהּ הָאֵם הַעֲלִינָה בְּאוֹתָהּ
עֲטָרָה, וּפּוֹרְשַׁת אוֹתָהּ עֲלִיו וְעַל
הַמֶּלֶכָה, לְבוּשֵׁי כְבוֹד בְּאוֹתָהּ
עֲטָרָה. וְאֹז נִשְׁמַע קוֹל בְּכָל
הָעוֹלָמוֹת, (שיר השירים ג) צְאֲיָנָה
וּרְאֲיָנָה וְגו'. אֹז חֲדוּהָ הִיא בְּכָל
בְּנֵי הַמֶּלֶךְ. וּמִי הֵם? כָּל אוֹתָם
שְׂבָאוֹ מִצֵּד יִשְׂרָאֵל, שְׁהָרִי לֹא
מְזַדְּיוּגִים בְּהֵם וְלֹא עוֹמְדִים
עִמָּהֶם, פְּרִט לְאוֹתָם יִשְׂרָאֵל שְׁהֵם
בְּנֵי הַבַּיִת וּמִשְׁמֵשִׁים אוֹתָם. וְאֹז
בְּרַכּוֹת שְׂיוּצָאוֹת מֵהֶם, שֶׁל
יִשְׂרָאֵל הֵן.

וְיִשְׂרָאֵל לּוֹקְחִים הַכֹּל, וְשׁוֹלְחִים
חֶלֶק מִמֶּנּוּ לְשָׂאָר הָעַמִּים,
וּמֵאוֹתוֹ חֶלֶק נְזוּנִים כָּל אוֹתָם
הָעַמִּים. וְלְמַדְּנוּ, מִבִּין צִדְדֵי
חֶלְקָם שֶׁל הַמְּמַנִּים עַל שָׂאָר
הָעַמִּים יוֹצֵא שְׁבִיל דְּקִיק אֶחָד
שֶׁמִּשָּׁם נִשְׁפָּע חֶלֶק לְאוֹתָם
תְּחַתּוֹנִים, וּמִשָּׁם נִפְרָד לְכַמָּה
צִדְדִים. וְלִזֶּה קוֹרְאִים תְּמַצִּית,
שְׂיוּצָאֵת מִצֵּד הָאַרְץ הַקְּדוּשָׁה.
וְעַל זֶה כָּל הָעוֹלָם שׁוֹתֵה
מִתְּמַצִּית אַרְץ יִשְׂרָאֵל. מִי זֶה אַרְץ
יִשְׂרָאֵל? הָרִי בְּאַרְנוֹ. וּבִין לְמַעְלָה
וּבִין לְמַטָּה, כָּל אוֹתָם שָׂאָר עַמִּים
עוֹבְדֵי כּוֹכְבִים וּמְזֻלוֹת לֹא נְזוּנִים

אֵלָא מֵאוּתָהּ תַּמְצִית. וְאֵל תֹּאמֵר
שְׁהִים בְּלַבְדָּם, אֵלָא אֶפְלוּ אוֹתָם
כְּתָרִים תַּחְתּוֹנִים שׁוֹתִים מֵאוּתָהּ
תַּמְצִית. וְזֶה בְּמִשְׁעוֹל הַכְּרָמִים,
שְׁבִיל מַגְדוּלֵי שְׂאֵר הָעֲמִים
שֶׁמִּתְבָּרְכִים מִמֶּנּוּ.

בְּשִׂרְאָה אוֹתוֹ מִלְאָף שְׁבִלְעָם
מִסְטָה אֵת הָאֲתוֹן לְאוֹתוֹ שְׁבִיל,
שְׁכָתוֹב לְהִטָּתָה הַדְּרָף, מִיד -
וַיַּעֲמֵד מִלְאָף ה' בְּמִשְׁעוֹל
הַכְּרָמִים, לְהִסְתִּיר הַשְּׁבִיל, שְׁלֹא
יִסְתַּיְעוּ בוֹ שְׂאֵר עַמִּים עוֹבְדֵי
כּוֹכָבִים וּמַזְלוֹת וְאוֹתָם כְּתָרִים
תַּחְתּוֹנִים. וְהִלְכָה זוֹ, כְּזוֹ שֶׁאָמַר
רַבִּי יִצְחָק. כְּתוֹב (שִׁיר הַשִּׁירִים א)
שְׁמִנֵי נְטֵרָה וְגו', לְשִׁמּוֹר וּלְבִרְךָ
אֵת שְׂאֵר הָעַמִּים בְּגִלוֹת. וַיִּשְׂרָאֵל
שְׁהִים כְּרָמֵי שְׁלֵי - לֹא נְטֵרְתִי,
מִשׁוּם שְׁהִים בְּגִלוֹת וְלֹא
מִתְבָּרְכִים כְּרָאוּי.

גֵּרֵר מְזֵה וְגֵדֵר מְזֵה. אָמַר רַבִּי
אֲבָא, אֵיךְ יִכּוֹל אוֹתוֹ מִלְאָף
לְהִסְתִּיר אוֹתוֹ הַשְּׁבִיל? אֵלָא
מִשׁוּם שְׁסִיּוּעַ אַחֵר הָיָה לוֹ,
הַקְּדוּשׁ בְּרוּף הוּא וּכְנֻסַת יִשְׂרָאֵל.
רַבִּי יְהוּדָה אָמַר, הַתּוֹרָה סִיּוּעָה
לוֹ, שְׁכָתוֹב (שְׁמוֹת לב) מְזֵה וּמְזֵה
הֵם כְּתוֹבִים.

בְּאוּתָהּ שְׁעָה מַה כְּתוֹב? וְתֵרָא
הָאֲתוֹן וְגו', וּתְלַחֵץ אֶל הַקִּיר. מַה
זֶה וּתְלַחֵץ אֶל הַקִּיר? כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר
(יִשְׁעִיה כב) מִקְרָקֵר קִיר וְגו'. קִיר -
פְּטְרוֹן, אוֹתוֹ שְׁשׁוֹלֵט עֲלֵיהֶם.
וּתְלַחֵץ אֵת רִגְלָם בְּלָעָם אֶל הַקִּיר,
הִיא לֹא נִתְּנָה לוֹ כָּלֵל סִיּוּעָה.
וּבְמִצְוַתָּהּ (וַרְקָה) הַנִּיחָה (שְׁלַחָה)
אוֹתוֹ לְאוֹתוֹ קִיר וְרִמְזָה לוֹ זֶה.
אֲזַי וַיִּסַּף לְהַפְתָּהּ, בְּצַד הַזֶּה.

וַיּוֹסֶף מִלְאָף ה' עֲבוּר וַיַּעֲמֵד
בְּמִקוֹם צָר וְגו'. בְּאוּתָהּ שְׁעָה
הִסְתִּיר לָהּ כָּל הַדְּרָכִים וְכָל
הַסִּיּוּעִים, שְׁלֹא נִמְצָא בָּהּ סִיּוּעַ
מִכָּל צֶד שֶׁבְעוֹלָם. אֲזַי וַתְּרַבֵּץ
תַּחַת בְּלָעָם. כְּשִׂרְאָה בְּלָעָם שְׁלֹא

תַּמְצִית. וְלֹא תִימָא דְאֵינוֹן בְּלַחְדוּדֵי, אֵלָא
אֶפְלוּ אֵינוֹן כְּתָרִין תַּתְּאִין, מַהֲהוּא תַּמְצִית
שְׁתִּיין. וְדָא הוּא בְּמִשְׁעוֹל הַכְּרָמִים, שְׁבִיל
מְרַבְרְבֵי שְׂאֵר עַמִּין דְּמִתְבָּרְכִין מִנֵּיהּ.

כִּד חֲמָא הֵהוּא מִלְאָכָא, דְּהָא בְּלָעָם אִסְטִי
לְאֲתוֹן לְהֵהוּא שְׁבִילָא, דְּכָתִיב לְהִטוֹתָהּ
הַדְּרָף, מִיד וַיַּעֲמֵד מִלְאָף יי בְּמִשְׁעוֹל הַכְּרָמִים,
לְאִסְתַּמָּא שְׁבִילָא, דְּלֹא יִסְתַּיְעוֹן בֵּיהּ אֵינוֹן
שְׂאֵר עַמִּין עוֹבְדֵי כּוֹכָבִים וּמַזְלוֹת, וְאֵינוֹן
כְּתָרִין תַּתְּאִין. וְאֲזֵלָא הָא, כְּהָא דְאָמַר רַבִּי
יִצְחָק, כְּתִיב (שִׁיר הַשִּׁירִים א) שְׁמוֹנֵי נְטֵרָה וְגו',
לְנְטֵרָא וּלְבִרְכָא לְשְׂאֵר עַמִּין בְּגִלוֹתָא. וַיִּשְׂרָאֵל
דְּאֵינוֹן כְּרָמֵי שְׁלֵי, לֹא נְטֵרְתִי, בְּגִין דְּאֵינוֹן
בְּגִלוֹתָא, וְלֹא מִתְבָּרְכִין כְּדָקָא חַזִּי.

גֵּרֵר מְזֵה וְגֵדֵר מְזֵה. אָמַר רַבִּי אֲבָא, הֵיךְ יִכּוֹל
הֵהוּא מִלְאָכָא לְאִסְתַּמָּא הֵהוּא שְׁבִילָא.
אֵלָא בְּגִין דְּסִיּוּעָא אַחְרָא הָוָה לֵיהּ, קְדָשָׁא
בְּרִיף הוּא וּכְנֻסַת יִשְׂרָאֵל. רַבִּי יְהוּדָה אָמַר,
אוּרִייתָא מְסִיּוּעָא לֵיהּ, דְּכָתִיב, (שְׁמוֹת לב) מְזֵה
וּמְזֵה הֵם כְּתוֹבִים.

בְּהֵהוּא שְׁעָתָא מַה כְּתִיב. וְתֵרָא הָאֲתוֹן וְגו',
וּתְלַחֵץ אֶל הַקִּיר, מָאי וּתְלַחֵץ אֶל
הַקִּיר. כְּמָה דְאֵתָא אָמַר (יִשְׁעִיה כב) מִקְרָקֵר קִיר וְגו'.
קִיר: פְּטְרוֹנָא, הֵהוּא דְשִׁלְטָא עֲלֵיהוּ. וּתְלַחֵץ
אֵת רִגְלָם בְּלָעָם אֶל הַקִּיר, הִיא לֹא יִהְיֶא לֵיהּ
סִיּוּעָא כָּלֵל. וּבְעֵקוּוֹתָא, (ס"א אֲשֶׁרְתָּ) אֲשֶׁרְתָּ (ס"א
אֲשֶׁרְתָּ) לֵיהּ לְהֵהוּא קִיר. וְרִמְזָא לֵיהּ הָאֵי, כְּדִין
וַיּוֹסֶף לְהַפְתָּהּ בְּהָאֵי סְטֵרָא.

וַיּוֹסֶף מִלְאָף יי עֲבוּר וַיַּעֲמֵד בְּמִקוֹם צָר וְגו'.
בְּהֵהוּא שְׁעָתָא, אִסְתִּים לָהּ כָּל אֲרֻחִין,
וְכָל סִיּוּעִין, דְּלֹא אֲשַׁתְּכַח בָּהּ מִכָּל סְטֵרָא
דְּעִלְמָא סִיּוּעָא. כְּדִין וַתְּרַבֵּץ תַּחַת בְּלָעָם. כִּד
חֲמָא בְּלָעָם דְּלֹא הָוָה יִכּוֹל, מַה כְּתִיב. וַיַּחַר

היה יכול, מה פתוב? ויחר אף בלעם ויך את האתון במקל, כמו שנתפאר, שהתקינה והלבוישה בזרזי דין קשה ותקיף.

ויפתח ה' את פי האתון וגו'. זה אחד מאתם דברים שנבראו ערב שבת בין השמשות. אמר רבי יצחק, מה הגדלה הזו לבלעם או לאתון או לישראל בדברים הללו? אמר רבי יוסי, שצחקו עליו אותם גדולים שהיו עמו, וכשהגיעו לבלק, אמרו לו: וכי לשוטה הזה שלחת לכבד? לא תמצא בו ממש ולא בדבריו. וכאותו דבור של האתון התבזה מפבודו. רבי חייא אמר, אלמלא לא אמרה האתון את זה, לא השאיר בלעם אותו שלו, ובדברי האתון ידע שנשבר כחו.

רבי אבא שאל, כתוב (במדבר טו) ותפתח הארץ וגו'. וכתוב ויפתח ה' את פי וגו'. מה שונה ארץ מאתון שלא כתוב בה ויפתח ה' את פי הארץ? אלא שם משה גזר על הפה, ופתחה ועשתה הארץ את מצות משה, ולא נאה שהקדוש ברוך הוא יעבר מצותו, שהרי משה גזר וצוה, ופצתה האדמה את פיה. ולכן היא עשתה מצותו, שכתוב ותפתח הארץ את פיה. אבל כאן לא נמצא מי שגזר, אלא רצון הקדוש ברוך הוא היה, והואיל ורצונו היה בכך, פתוב ויפתח ה' את פי האתון. ממנו בא הדבר, וממנו נמצא.

רבי יהודה אמר, הסתפלתו בפרשה זו ובדברים הללו, ונראה שאלו דברים שלא צריכים. וכי מאחר שכתוב ויפתח ה' את פי האתון, צריך להיות דברים הללו דברים מעלים, דברי חכמה?! ואם כמו שהתעוררו חברינו, שהוא משתבח שפוסטו רועה

אף בלעם ויך את האתון במקל, כמה דאתמר, דאטען לה, ואלבש לה, בזרזי דינא קשיא תקיפא.

ויפתח יי את פי האתון וגו'. (במדבר כב) היינו חד מאינון מלין, דאתבריאו ערב שבת בין השמשות. אמר רבי יצחק, מאי סגי האי לבלעם, או לאתון, או לישראל. בהני מלין. אמר רבי יוסי, דחייכין ביה אינון רברבין דהוו עמיה, וכד מטו לבלק, אמרו ליה, וכי להאי שטיא שדרת ליקרא, לא תשפח ביה ממשות, ולא במלוי. ובאינון מלה דאתנא, אתפזא מן יקריה. רבי חייא אמר אלמלא לא אמרת אתנא האי, לא שביק בלעם ההוא דיליה, ובמלי דאתנא ידע דאתבר חיליה.

רבי אבא רמי, פתיב (במדבר טו) ותפתח הארץ וגו'. וכתוב ויפתח יי את פי וגו'. מאי שנא ארץ מאתון, דלא פתיב בה ויפתח יי את פי הארץ. אלא, התם משה גזר על פומא, ופתחת, ועבדת ארעא פקודא דמשה, ולא יאות דקודשא בריך הוא יעבר פקודיה, דהא משה גזר ופקיד, (במדבר טו) ופצתה האדמה את פיה. ועל דא היא עבדת פקודיו. דכתיב ותפתח הארץ את פיה. אבל הכא, לא אשתכח מאן דגזר, אלא רעותא דקודשא בריך הוא הוה, והואיל ורעותיה הוה בכך, פתיב ויפתח יי את פי האתון. מניה אתא מלה, ומניה אשתכח.

רבי יהודה אמר, אסתפלגא בפרשתא דא, ובאלין מלין, ואתחזיין דלאו מלין דצריכין אינון. וכי מאחר דכתיב ויפתח יי את פי האתון, בעיין למיהוי אינון מלין מלי מעלייתא, מלי דחכמתא, ואי כמה דאתערו חברנא, דאיהו משבח דסוסיא דיליה רעי

בְּאָחוּ, וְהִיא שְׂבָה וְאוֹמֶרֶת: הֲלוֹא
אֲנִכִּי אֲתֹנֶךָ - מִכָּאֵן הִיָּה לָּהּ
לְפָתַח! וְהִיא לֹא פָתְחָה, אֶלֶּא -
מֶה עָשִׂיתִי לָךְ. וְאִם כֵּן, לְמַה טָּרַח
הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְפָתַח אֶת פִּיהָ
בְּדַבְּרִים הַלְלוֹ?

אָמַר רַבִּי אַבָּא, וְדַאי בְּדַבְּרִים
הַלְלוּ לְמַדְנֵי עַל דַּעַת בַּלְעָם
שְׂאִינוּ כְדַאי לְשֵׁרוֹת עֲלֵיו רֹחַ
הַקְדוֹשׁ. וְלִמְדֵנוּ שֶׁהָרִי אֵין בְּאֲתוֹנוּ
יְכַלֵּת לְהִזְיֵק אוֹ לְהִיטִיב. וְלִמְדֵנוּ
מֵאֲתוֹן זֶה שֶׁהָרִי אֵין פֶּחַ בְּבִהְמוֹת
לְהַשְׁרוֹת עֲלֵיהֶן דַּעַת שְׁלֵמָה. בֹּא
תִרְאֶה, בַּלְעָם, בְּאוֹתוֹ דְּבוּר שֶׁל
אֲתוֹנוּ וּבְאוֹתָהּ דַּעַת טַפְשָׁה לֹא
יְכוּל לַעֲמֹד. בְּדַעַת עֲלִיוֹנָה עַל
אֲחַת כַּמָּה וְכַמָּה.

וְהֵאמֵר לְבַלְעָם מֶה עָשִׂיתִי לָךְ.
וְכִי בְרִשׁוֹתֵי הִיָּה לַעֲשׂוֹת טוֹב
וְרַע? לֹא. שֶׁהָרִי בִּהְמוֹת לֹא
מִתְנַהֲגוֹת אֶלֶּא כַּמָּה שְׂמִנְהִיגִים
אוֹתָן. וְאֵף עַל גַּב שְׂאוֹתָהּ אֲתוֹן
בְּעַמְק (בְּמַצְלוּקָה) יוֹתֵר, זֶה לֹא
בְרִשׁוֹתָהּ, שֶׁהָרִי הוּא הַטְּעִינָה
בְּכַשְׁפֵּיו, וְעוֹמְדַת בְּרִשׁוֹתוֹ.

וַיֹּאמֶר בַּלְעָם לְאֲתוֹן כִּי הִתְעַלְלֶתָ
בִּי. הִיָּה לוֹ לְצַחֵק מִמֶּנָּה, וְהוּא
הַשִּׁיב כְּטַפְשׁוֹת דְּבָרֶיהָ לַעֲמֶתָהּ.
אִז צַחֵקוֹ מִמֶּנּוּ, וְנִהְיָה קַל
בְּעִינֵיהֶם, וַיִּדְעוּ שֶׁהוּא שׁוֹטֵה.
וּמָה אָמַר? כִּי הִתְעַלְלֶתָ בִּי לוֹ יֵשׁ
חֶרֶב בְּיָדִי. אָמְרוּ: שׁוֹטֵה זֶה יְכוּל
לְהַשְׁמִיד עַמִּים בְּפִיו, אֵיךְ לֹא
יְכוּל לְהַשְׁמִיד אֶת אֲתוֹנוּ וְהוּא
צָרִיךְ חֶרֶב?! וְלִמְדֵנוּ שְׂאֵין פֶּחַ
בְּבִהְמוֹת לְהַשְׁרוֹת עֲלֵיהֶן רֹחַ
אֲחֶרֶת. שְׂאֵם יֵאמְרוּ בְּנֵי אָדָם, אִם
יְדַבְּרוּ בְּבִהְמוֹת כַּמָּה דַּעַת שְׁלֵם
יוֹצִיאוּ לְעוֹלָם - צֵא וּלְמַד מֵאֲתוֹן
זֶה, שֶׁהָרִי הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא פָתַח
פִּיהָ, רֵאָה דְּבָרֶיהָ.

וַיְהִי בְּבִקְרָ וַיִּקַּח בָּלַק אֶת בַּלְעָם
וְגו'. רַבִּי יִצְחָק אָמַר, בָּלַק הִיָּה
חֶסֶם בְּכַשְׁפִּים יוֹתֵר מִבַּלְעָם, פֶּרֶט

בְּרִטְיָבָא, וְהִיא תְּבַת וְאִמְרַת, הֲלֹא אֲנִכִּי אֲתוֹנֶךָ.
מִהֲכָא הָוָה לָּהּ לְמַפְתַּח, וְהִיא לֹא פָתְחָה אֶלֶּא
מֶה עָשִׂיתִי לָךְ. וְאִי הָכִי, אֲמַאי קָא טָרַח קְדָשָׁא
בְּרִיךְ הוּא, לְמַפְתַּח פּוּמָה לְהִנֵּי מַלְיָן.

אָמַר רַבִּי אַבָּא, וְדַאי בְּאֵלִין מַלְיָן אוֹלִיפְנָא
דַּעַתָּא דְּבַלְעָם, דְּלֹאוּ כְדַאי הוּא לְמִשְׁרֵי
עָלִיהָ רֹחַ קְדָשָׁא, וְאוֹלִיפְנָא, דְּהָא לִית וְכִילוּ
בְּאֲתַנְיָה, לְאַבְאָשָׁא אוֹ (דף ר"י ע"א) לְאוֹטְבָא.
וְאוֹלִיפְנָא מֵהֵאֵי אֲתוֹן, דְּהָא לִית חִילָא בְּבַעֲרֵי
לְאַשְׁרָאָה עֲלֵיהֶו דַּעַתָּא שְׁלִים. תָּא חֲזִי,
בַּלְעָם, בְּהֵיִא מְלָה דְּאֲתַנְיָה, וּבְהֵהוּא דַּעַתָּא
טַפְשָׁא לֹא יְכִיל לְמִיקָם. בְּדַעַתָּא עֲלָאָה עַל
אֲחַת כַּמָּה וְכַמָּה.

וְהֵאמֵר לְבַלְעָם מֶה עָשִׂיתִי לָךְ. (במדבר כב) וְכִי
בְרִשׁוֹתֵי הָוָה לְמַעַבְד טב וביש. לאו.
דְּהָא בַעֲרֵי לֹא מִתְנַהֲגֵן, אֶלֶּא כַּמָּה דְּנַהֲגוּ לוֹן.
וְאֵף עַל גַּב דְּהֵיִא אֲתַנָּא בְּעַמְיִקְתָּא (ס"א בעקמא)
יְתִיר, לֹאוּ בְרִשׁוֹתָהּ הִיא, דְּהָא הוּא אֲטַעֲיֵן לָּהּ
בְּחַרְשׁוֹי, וּבְרִשׁוֹתֶיהָ קִיָּמָא.

וַיֹּאמֶר בַּלְעָם לְאֲתוֹן כִּי הִתְעַלְלֶתָ בִּי. הָוָה לִיָּה
לְחִיָּיבָא מְנָה, וְהוּא אֲתִיב לְקַבְּלָא
טַפְשׁוֹתָא דְּמַלְהָא, כְּדִין חִיָּיכוּ מְנָה, וְאֲתַקְלִיל
בְּעִינֵיהֶו, וַיִּדְעוּ דְּאִיהוּ שְׁטִיָּא. וּמָה אָמַר. כִּי
הִתְעַלְלֶתָ בִּי לוֹ יֵשׁ חֶרֶב בְּיָדִי. אָמְרוּ, שְׁטִיָּא
דָּא אִיהוּ יְכִיל לְשִׁיצָאָה עַמִּין בְּפּוּמִיָּה, הִיָּךְ
לֹא יְכִיל לְשִׁיצָאָה לְאֲתַנְיָה, וְהוּא בְּעֵי חַרְפָּא.
וְאוֹלִיפְנָא, דְּלִית חִילָא בְּבַעֲרֵי לְאַשְׁרָאָה
עֲלֵיהֶו רֹחַא אֲחֶרָא, דְּאִי יִימְרוֹן בְּנֵי נֶשָׂא, אִי
יְמַלְלוֹן בְּעִירֵי, כַּמָּה דַּעַתָּא שְׁלִים יְפָקוֹן
לְעַלְמָא, פּוּק וְאוֹלִיף מֵהֵאֵי אֲתַנָּא, דְּהָא קְדָשָׁא
בְּרִיךְ הוּא אֲפָתַח פּוּמָה, חֲמִי מַלְוִי.

וַיְהִי בְּבִקְרָ וַיִּקַּח בָּלַק אֶת בַּלְעָם וְגו'. רַבִּי יִצְחָק
אָמַר, בָּלַק חֶסֶם הָוָה בְּחַרְשֵׁינ, יְתִיר

שלא היה מכון השעה לקלל. משל וכו'. משום כך, ויקח בלק את בלעם וגו'. הוא היה מתקין אותו ואוחזו לכל.

ויעלהו במות בעל. מה זה ויעלהו במות בעל? אלא השגיח בכשפיו באיזה צד יאחזו בהם, ומצא שעתידים ישראל לעשות במות ולעבד לבעל, כמו שכתוב, וילכו אחרי הבעל. וירא משם קצה העם, ראה את גדולי העם ומלכם שעובדים לו, כמו שכתוב (מלכים א-יח) ויקראו בשם הבעל, וכתוב (שם) אם ה' האלהים וגו'. פנין שראה בלעם שעתידים ישראל לזה, מיד - ויאמר בלעם אל בלק בנה לי בזה שבעה מזבחת.

רבי יוסי ורבי יהודה. אחד אמר, כנגד מזבחות של הראשונים הקריב אותם שבעה מזבחות. ואחד אמר, בחכמה עשה הכל, ומצא שחלק ישראל בשבע דרגות נקשרו. ומשום זה סדר שבעה מזבחות.

לאדם שהיה לו אהוב אחד שהשאיר לו אביו, ובני אדם פחדו להתקוטט עמו בגלל אותו אוהב. לימים בא אדם אחד ורצה לעורר קטטה עמו. אמר: מה אעשה? אם אעיר קטטה עמו, הרי אותו אוהב שקשור אתו, ואני לא אוכל. אמר: מה אעשה? שלח דורון לאותו אוהב. אמר אותו אוהב: וכי מה יש לאיש הזה איתי?! ידעתי שזה בגלל אותו בן אהובי. אמר: דורון זה לא יפגס לפני. ורקו אותו לכלבים שיאכלוהו.

כך בלעם בא לעורר קטטה בישראל, וראה שלא יכול, בגלל אותו אוהב עליון שלהם. (כמו

מבלעם, בר דלא הוה מכיון שעתא ללטייא. משל וכו'. בגין כך ויקח בלק את בלעם וגו'. הוא הוה אתקין ליה ו אחיד ליה לכלא.

ויעלהו במות בעל. מאי ויעלהו במות בעל. אלא אשגח בחרשוי, במאי סטרא יתאחיד בהו, ואשפח דזמינין ישראל למעבד במות, ולמפלח לבעל. כמה דכתיב, וילכו אחרי הבעל. וירא משם קצה העם, חמא רברבי דעמא, ומלפא דלהון, דפלחין ליה, כמה דכתיב (מלכים א יח) ויקראו בשם הבעל, וכתיב (מלכים א יח) אם יי האלהים וגו'. פנין דחמא בלעם, דזמינין ישראל להאי, מיד ויאמר בלעם אל בלק בנה לי בזה שבעה מזבחת. (חסר כתיב).

רבי יוסי ורבי יהודה, חד אמר לקבלי מדבחן דקדמאי, אקריב אינון שבעה מדבחן. וחד אמר, בחכמתא עבד פלא, ואשפח דחולקיהון דישראל בשבעה דרגין אתקשרו. בגין כך אסדר שבעה מדבחן.

לבר נש דהוה ליה רחימא חד, דשבק ליה אבוי. ובני נשא מסתפו לקטטה בהדיה, בגין ההוא רחימא. ליומין, אתא בר נש חד, ובעא לאתערא קטטו בהדיה. אמר, מה אעביד, אי אתער ביה קטטא, הא ההוא רחימא דאתקשר בהדיה, ולא יכילנא, אמר מה עבד, שדר ליה דורון לההוא רחימא. אמר ההוא רחימא, וכי מה אית ליה להאי בר נש גפאי, ידענא דבגין ההוא בר רחימאי הוא. אמר, האי דורון לא ייעול קמאי, זמינו ליה לכלפי ויכלונייה.

כך בלעם, אתא לאתערא קטטו בהו בישראל, וחקא דלא יכיל בגין ההוא רחימא עלאה דלהון, (כמה דאת אמר (משלי כז) רעד ורע אביר אל תעזוב). שארי

שנאמר (משלי כו) רעך ורע אביך אל תעזב) התחיל לתקן לפניו דורון. אמר הקדוש ברוך הוא: רשע! ומה יש לך אלי? ! אתה רוצה להזדונג אתי? הרי דורונך מזמן לכלבים. בא וראה מה כתוב, ויקר אלהים אל בלעם. ואמר רבי שמעון, לשון קרי וטמאה. דורונך ימסר לאלה ולא יפנס לפני.

רבי אבא אמר, ויקר - כמו שנאמר (תהלים קמו) לפני קרתו מי יעמד. הוא הנה עתיד שבאותו דורון יוכל לישראל. מה כתוב? ויקר אלהים. קרר עצמו ממה שהיה חושב, ויקר אלהים, כמו שנתבאר, שהתעורר עליו מצד הטמאה.

רבי אלעזר אמר, ויקר - בלעם חשב שבאותו דורון יפנס להזיק את ישראל, והקדוש ברוך הוא עקר אותו מלפני אותו דורון. ועקר את בלעם ממה שחשב, ועקר (אותו מאותה דרגה) את אותה דרגה. זהו שכתוב ויקר, כמו שנאמר (משלי ז) יקרוה ערבי נחל. אמר לו: רשע! אינך פדאי להתקשר אלי ולהפנס לפני. דורונך נמסר לכלבים.

אמר רבי שמעון, בא ראה, רשע זה הנה געל הכל, שלא תמצא בכל הפרשה הזו ויאמר ה' אל בלעם, או וידבר ה', חס ושלום. מה כתוב? וישם ה' דבר בפי בלעם וגו', כמי ששם מחסום בפי החמור שלא יסטה פאן או פאן. כן - וישם ה' דבר בפי וגו'. אמר לו הקדוש ברוך הוא: רשע! אתה חושב שעל ידך תהיה ותתקנים ברכה בבני או ההפך - לא צריכים הם לך, כמו שאומרים לצרעה וכו'. אלא אתה שוב אל בלק, וכשתפתח פיה, לא יהיה ברשותך. ולא בפיך תלוי הדבור, אלא וכה תדבר. הרי פה,

קדשא בריך הוא, רשע ומה אית לך גבאי, את בעי לאזדונגא בבני, הרי דורונך זמין לכלבי. תא חזי, מה כתיב, ויקר אלהים אל בלעם. ואמר רבי שמעון, לשון קרי וטמאה. דורונך לאלין אתמסר ולא ייעול קמאי.

רבי אבא אמר, ויקר: כמה דאת אמר, (תהלים קמו) לפני קרתו מי יעמוד. הוא הוה זמין, דבההוא דורון, יכיל בהו בישראל. מה כתיב. ויקר אלהים. קריר גרמיה מן דא דהוה חשיב. ויקר אלהים, כמה דאתמר, דאתער עליה מסטרא דמסאבותא.

רבי אלעזר אמר, ויקר, בלעם חשיב דבההוא דורון ייעול לאבאשא להו לישראל, וקודשא בריך הוא אעקר ליה מקמיה לההוא דורון. ואעקר ליה לבלעם, ממה דהוה חשיב. ואעקר (ס"א ליה מההוא דרגא), לההוא דרגא הדא הוא דכתיב ויקר. כמה דאת אמר (משלי לו) יקרוה עורבי נחל. אמר ליה, רשע, לית אנת פדאי לאתקשרא בהדאי (דף ר"י ע"ב) ולמייעל קמאי. דורונך לכלבי אתמסר.

אמר רבי שמעון, תא חזי, האי רשע, געלא דכלא הוה. דלא תשפח בכל פרשתא דא, ויאמר יי אל בלעם, או וידבר יי, חס ושלום. מה כתיב. וישם יי דבר בפי בלעם וגו', כמאן דשווי חסמא בפום חמרא, דלא יסטי הכא או הכא, פה וישם יי דבר בפי וגו'. אמר ליה קדשא בריך הוא, רשע, את חשיב דעל ידך יהא ויתקיים ברכה בבני, או אפכא. לא צריכין אינון לך, כמה דאמרין לצרעה וכו'. אלא את שוב אל בלק, וכד תפתח פומך, לא יהא ברשותך. ולא בפומך תלויא מלולא, אלא וכה תדבר. הרי כ"ה, דזמינא לברכא לון. פה, תמלל ברכה בבני,

שעתיד לברכם פה, תדבר ברפת בני, ששפתפתח פיך היא תדבר מלים להתקיים על בני, שלא אשאר דברים לך.

בא וראה שפך הוא. פיון שבא בלק, ובלק שמע כל אותם דברים, היה חושב שמפי בלעם יצאו, ואמר: לקב איבי לקחתיך. אמר בלעם: קח פשפים אלו בידך, כדי לעכב כאן את הכה הזאת. ואם תוכל לעכבה (לעקרה) בפשפים הללו, אני אעקר אותה מאותם דברים שהיא אמרה.

מה כתוב? התיצב פה על עלתך. בזה ובפשפים הללו תעכב אותה, ואנכי אקרה כה. פלומר, אעקר אותה מהדברים הללו. אמר לו הקדוש ברוך הוא: רשע! אני אעקר אותך! מה כתוב אחריו? ויקר אלהים אל בלעם. ואותו דבר הרים קול בדבורים של פה. ויאמר שוב אל בלק וכה תדבר. כה תדבר בודאי.

בא וראה, בפתח לא כתוב התיצב פה על עלתך, אלא התיצב על עלתך ואלכה אולי יקרה ה' לקראתי. פיון שראה שפה אמרה אותן ברכות, אז אמר, התיצב פה על עלתך ואנכי אקרה כה.

לכה ארה לי יעקב, פלומר לקט. רבי יוסי אמר, זרק אותם מאותה דרנה שהם עומדים בה, כמו שנאמר (שמואל א ב) צדה אורה. אמר, אם תוכל לזרק (אותם מאותה דרנה) את אותה דרנה שלהם, הרי כלם יעקרו מהעולם. ולכה זעמה ישראל - ישראל שלמעלה, שימצא רגז לפניו, כמו שנאמר (תהלים ז) ואל זעם בכל יום.

כי מראש צרים וגו'. אמר רבי יצחק, מראש צרים, אלין אינון אבהתא. דכתיב (ישעיה נא) הביטו אל צור חוצבתם. ומגבעות

דכד תפתח פומך, היא תמליל מלין, לאתקימא על בני, דלא אשבוק מלין לך.

תא חזי, דכף הוא, פיון דאתא לבלק, ובלק שמע כל אינון מלין, הוה חשיב דהא מפומיה דבלעם נפקין, אמר, לקוב אויבי לקחתיך. אמר בלעם. סב אלין חרשין בידך, בגין לאעכבא הכא להאי כה, ואי את תיכול לאעכבא (כ"א לאעקרה) לה בהאי חרשין, אנא אעקר לה מאינון מלין דהיא אמרה.

מה פתיב, התיצב פה על עלתך, בהאי, ובאלין חרשין, תעכב לה, ואנכי אקרה כ"ה, פלומר, אעקר לה מאלין מלין. אמר ליה קדשא בריך הוא, רשע, אנא אעקר לך. מה כתיב בתריה. ויקר אלהים אל בלעם. וההוא דבר ארים קלא, במלולי דכ"ה. ויאמר שוב אל בלק וכה תדבר, כ"ה תדבר ודאי.

תא חזי, בקדמיתא לא כתיב התיצב פה על עלתך, אלא התיצב על עלתך ואלכה אולי יקרה יי לקראתי. פיון דחמא דכ"ה אמר אינון ברכאן, פדין אמר התיצב כ"ה על עלתך, ואנכי אקרה כ"ה.

לכה ארה לי יעקב, פלומר, לקוט. רבי יוסי אמר, אשדי לון מההוא דרגא דאינון קיימי, פמה דאת אמר (שמואל א ב) צדה אורה. אמר, אי תיכול למשדי (כ"א לון מההוא דרגא) לההוא דרגא דלהון, הא כלהו אתעקרו מעלמא. ולכה זועמה ישראל, ישראל דלעילא, דישתכח רוגזא קמיה, פמה דאת אמר (תהלים ז) ואל זועם בכל יום.

כי מראש צורים וגו'. (במדבר כג) אמר רבי יצחק, מראש צורים, אלין אינון אבהתא. דכתיב (ישעיה נא) הביטו אל צור חוצבתם. ומגבעות אשורנו, אלין אמנה, בין מהאי סטרא ובין

אֲשׁוּרְנוֹ - אֵלֹהֵי הָאֱמָהוּת. בֵּין מֵצֵד
זֶה בֵּין מֵצֵד זֶה לֹא יְכוּלִים
לְהִתְקַלֵּל.

רַבִּי אַבָּא אָמַר, כִּי מֵרֵאשׁ צָרִים
- מִי יְכוּל לְיִשְׂרָאֵל, שְׁהָרִי הוּא
אֲחוּז מֵרֵאשׁ שְׁכַל הַצּוּרִים
יוֹצְאִים. וּמִי אֵלֹהֵי צָרִים? גְּבוּרֹת,
שְׁהָרִי כָּל דֵּינֵי הָעוֹלָם יוֹצְאִים
מֵאוֹתָן גְּבוּרֹת, וְהֵם נֹאֲחֲזִים בָּהֶן.
וּמִגְּבֻעוֹת אֲשׁוּרְנוֹ - אֵלֹהֵי שְׂאֵר
הַמִּחְנוֹת (בְּתָרִים) שְׂאֲחֻזִים בָּהֶם.
הֵן עִם לְבַדְד וְגו'. כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר
(דְּבָרִים לב) ה' בְּדָד יִנְחֲנוּ.

מִי מְנַה עֶפֶר יַעֲקֹב וְגו', הָרִי
פָּרְשׁוּהוּ. אֲלֵא אָמַר רַבִּי יוֹסִי, שְׁתִּי
דְּרַגּוֹת הֵן - יַעֲקֹב וְיִשְׂרָאֵל.
בְּתַחֲלָה יַעֲקֹב, וְאַחַר כֵּן יִשְׂרָאֵל.
וְאָף עַל גֵּב שְׁהִכַּל אֶחָד - שְׁתִּי
דְּרַגּוֹת הֵן, שְׁהָרִי דְרַגְּהָ עֲלִיוֹנָה
הִיא יִשְׂרָאֵל.

מִי מְנַה עֶפֶר יַעֲקֹב וְגו'. לְמַטָּה,
מַה זֶה עֶפֶר? רַבִּי שְׁמַעוֹן אָמַר,
זֶה שְׁכָתוּב בּוֹ (ישעיה מא) יִתֵּן כַּעֲפֹר
חֲרָבוֹ וְגו'. מִי חֲרָבוֹ? הָרִי יְרוּעַ,
שְׁכָתוּב (שם לד) חֲרָב לֵה' מְלֵאָה
דָּם. עֶפֶר, אוֹתוֹ מְקוֹם שְׁמִמְנוֹ
נִבְרָא אָדָם הֵרֵאשׁוֹן, שְׁכָתוּב
(בראשית א) וַיִּיצֶר ה' אֱלֹהִים אֶת
הָאָדָם עֶפֶר וְגו'. וּמֵאוֹתוֹ עֶפֶר
כְּמַה חֲלֵלוֹת וְכְמַה מִחְנוֹת יֵצְאוּ,
כְּמַה שְׁלֵהֲבוֹת, כְּמַה שׁוֹמְרֵי חֵק
וּמְנַהֲגִים, כְּמַה חֲצִים, כְּמַה
בְּלִיסְטְרָאוֹת, כְּמַה רְמָחִים
וְחֲרָבוֹת וְכֵלֵי זִנְן נִמְצְאוּ מֵאוֹתוֹ
עֶפֶר. מִי מְנַה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (איוב

כה) הַיֵּשׁ מִסְפֹּר לְגִדּוּדָיו.
וּמִסְפֹּר אֶת רֹבַע יִשְׂרָאֵל. רֹבַע
יִשְׂרָאֵל הִיא ה"א, וְדָבָר אֶחָד הִיא.
רֹבַע יִשְׂרָאֵל, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שְׁמוֹת
כה) רֹבֵץ פִּתְחַת מִשְׁאוֹ, רֹבֵיעַ. זֶהוּ
שְׁכָתוּב (שִׁיר הַשִּׁירִים ג) מִטָּתוֹ
שְׁלֵשְׁלֵמָה. דְּבָר אֶחָד רֹבַע - כְּמוֹ
רֹבֵיעֵית מִיִּשְׂרָאֵל לְמַטָּה, רֹבַע
נִקְרָא לְפִי הַכְּתָרִים מִשְׁמַע דָּוִד, שֶׁהוּא רֹגֵל רֹבֵיעֵית שֶׁל הַכְּסֵא.

מֵהֵאֵי סְטָרָא, לָא יְכַלִּין לְאַתְלִטְיָא.
רַבִּי אַבָּא אָמַר, כִּי מֵרֵאשׁ צוּרִים, מֵאֵן יְכִיל
לְהוֹ לְיִשְׂרָאֵל, דִּהָא הוּא אֶחָיד מֵרֵישָׁא
דְּכָל צוּרִים נְפָקִין (שְׁמוֹת ס"ד), וּמֵאֵן אֵינוֹן צוּרִים.
גְּבוּרָן. דִּהָא כָּל דֵּינֵין דְּעֵלְמָא מֵאֵינוֹן גְּבוּרָן
נְפָקִי, וְאֵינוֹן אֲתֵאֲחֲדָן בְּהוּ. וּמִגְּבֻעוֹת אֲשׁוּרְנוֹ,
אֵלִין שְׂאֵר מִשְׁרִיין (כ"א בְּתָרִין) דִּאֲתֵאֲחֲדָן בְּהוּ. הֵן
עִם לְבַדְד וְגו'. כְּמַה דְּאֵת אָמַר (דְּבָרִים לב) ה' בְּדָד
יִנְחֲנוּ.

מִי מְנַה עֶפֶר יַעֲקֹב וְגו', הָא אוֹקְמוּהֵ. אֲלֵא
אָמַר רַבִּי יוֹסִי, תְּרִין דְּרַגִּין אֵינוֹן, יַעֲקֹב
וְיִשְׂרָאֵל. בְּקִדְמֵיתָא יַעֲקֹב, וּלְבַתֵּר יִשְׂרָאֵל. וְאָף
עַל גֵּב דְּכֵלָא חַד, תְּרִין דְּרַגִּין אֵינוֹן, דִּהָא דְרַגְּא
עֲלָאָה יִשְׂרָאֵל הוּא.

מִי מְנַה עֶפֶר יַעֲקֹב וְגו'. לְתַתָּא, מֵאֵן הוּא עֶפֶר.
רַבִּי שְׁמַעוֹן אָמַר, הָאֵי דְכְּתִיב בֵּיה (ישעיה מא)
יִתֵּן כַּעֲפֹר חֲרָבוֹ וְגו'. מֵאֵן חֲרָבוֹ. הָא יְדִיעָא,
דְּכְּתִיב (ישעיה לד) חֲרָב לִי מְלֵאָה דָּם. עֶפֶר, הֵהוּא
אֲתֵר דִּאֲתַבְרֵי מִנִּיה אָדָם הֵרֵאשׁוֹן, דְּכְּתִיב (בראשית
ב) וַיִּיצֶר יי אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם עֶפֶר וְגו'. וּמֵהֵהוּא
עֶפֶר, כְּמַה חֲיִילִין, וְכְמַה מִשְׁרִיין נְפָקוּ, כְּמַה
טְפָסִין, כְּמַה גְּרִדִּינֵי נְמוּסִין, כְּמַה גִּירִין, כְּמַה
בְּלִיסְטְרָאוֹת, כְּמַה רוּמְחִין, וְסִיפִין, וְזִינִין,
אֲשֶׁתְּכַחוּ מֵהֵהוּא עֶפֶר. (מִי מְנַה) כְּמַה דְּאֵת אָמַר,
(איוב כה) הַיֵּשׁ מִסְפֹּר לְגִדּוּדָיו.

וּמִסְפֹּר אֶת רֹבַע יִשְׂרָאֵל. רֹבַע יִשְׂרָאֵל הִיא
ה"א, וְחַד מְלָה הִיא. רֹבַע יִשְׂרָאֵל,
כְּמַה דְּאֵת אָמַר (שְׁמוֹת כג) רוֹבֵץ פִּתְחַת מִשְׁאוֹ, רֹבֵיעַ
הָדָא הוּא דְכְּתִיב, (שִׁיר הַשִּׁירִים ג) מִטָּתוֹ שְׁלֵשְׁלֵמָה.
דְּבָר אֶחָד רֹבַע, כְּמוֹ רֹבֵיעֵית מִיִּשְׂרָאֵל לְתַתָּא,
רֹבַע אֲתֵקְרִי לְפּוֹם כְּתָרִין מִשְׁמַע דָּוִד, דִּאֵיהוּ
רְגֵלָא רֹבֵיעָא דְכוּרְסִיָּא.

נִקְרָא לְפִי הַכְּתָרִים מִשְׁמַע דָּוִד, שֶׁהוּא רֹגֵל רֹבֵיעֵית שֶׁל הַכְּסֵא.

דָּבַר אַחַר מִי מָנָה עֶפְרַיִם יַעֲקֹב וְגו', כָּל אֵינֹן
- כָּל אֵלֹו שְׁחֻשׁוּבִים עֶפְרַיִם, כְּמוֹ
שֶׁבְאַרְנוֹ. וּמִסְפָּר אֶת רִבְעֵי יִשְׂרָאֵל,
שְׁכַתוּב הַיֵּשׁ מִסְפָּר לְגִדּוּדָיו. רִבְעֵי
יִשְׂרָאֵל כְּמוֹ שֶׁבְאַרְנוֹ. דָּבַר אַחַר
מִי מָנָה עֶפְרַיִם - אֵלֹו מְצוּוֹת שֶׁהֵם
בְּעֶפְרַיִם, בְּזָרְעֵהָ, בְּנֻטִיעֵהָ,
בְּקִצְרֵהָ, וְהָרִי פְרֻשׁוּהָ הַחֲבָרִים.
וּמִסְפָּר אֶת רִבְעֵי, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר
(וַיִּקְרָא יָא) בְּהַמֶּתֶדֶךָ לֹא תִרְבִּיעֵ. (אָמַר
רַבִּי אֲבָא, בְּלֶק חֲכִים הָיָה בְּכַשְׁפֵּיזוּ בְּבַלְעָם. פֶּרֶט
שְׁלֹא יָדַע לְכוֹן הַשְּׁעָה לְקַלְלֵ).
וַיִּשָּׂא מְשָׁלוֹ וַיֹּאמֶר. וַיְדַבֵּר לֹא

כְּתוּב. מַה זֶה וַיִּשָּׂא מְשָׁלוֹ? רַבִּי
חֲזִי אָמַר, הוּא הָיָה מְרִים קוֹל
לְאוֹתוֹ מְדַבֵּר, וַיִּשָּׂא מְשָׁלוֹ בְּלַעַם.
וַיֹּאמֶר הִפֵּה הַזֹּאת, כְּמוֹ שְׁכַתוּב
וְכֵה תְדַבֵּר, וְאִמְרָה הִיא מִמֶּנָּה.
בֹּא וִרְאֵה, פִּינֹן שְׂרָאָה בְּלַעַם
שֶׁבְכָל כְּשָׁפְיוֹ וּבְכָל אוֹתוֹ דוֹרוֹן
לֹא יָכַל לַעֲקֹר אֶת אוֹתָהּ כֹּה, כְּמוֹ
שֶׁנֶּאֱמַר וְאֲנֹכִי אֶקְרָה כֹּה, אֶעֱקֹר
אֶת הַכֹּהֵן הַזֹּאת - אָמַר לוֹ הַקְּדוֹשׁ
בְּרוּךְ הוּא: רִשְׁעֵ! אֶתָּה סְבוּר
לַעֲקֹר אוֹתָהּ? ! אֲנִי אֶעֱקֹר אוֹתָךְ
מִשְׁלֹשׁוֹתֶיךָ. מַה כְּתוּב? וַיִּקֶּר
אֱלֹהִים אֶל בְּלַעַם, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר.
אַחַר כֵּן, פִּינֹן שְׂרָאָה שְׁלֹא יָכַל,
חֲזֹר וַאֲמַר, וּבִרְךָ וְלֹא אֲשִׁיבְנָהּ.
וְלֹא אֲשִׁיבְנֵנוּ הִיא צְרִיף לוֹ לומר!
אֵלָא וַדַּאי וְלֹא אֲשִׁיבְנָהּ לְאוֹתָהּ
שְׁכַתוּב עָלֶיהָ כֹּה, וְכֵה תְדַבֵּר.
אֵינִי יָכוֹל לְהַחֲזִירָהּ.

אָמַר בְּלַעַם: בְּשִׁפְתֵי דְרָגוֹת רְצִיתִי
לְהַפְגֵּס בָּהֶם; רְצִיתִי לְהַפְגֵּס בָּהֶם
מִדְרָגַת יַעֲקֹב וְלֹא יָכַלְתִּי. רְצִיתִי
לְהַפְגֵּס בָּהֶם מִצַּד אַחַר שֶׁל
יִשְׂרָאֵל וְלֹא יָכַלְתִּי. מַה הַטַּעַם?
מִשּׁוּם שֶׁשֵּׁם זֶה אוֹ זֶה לֹא נִקְשַׁר
בְּמִינִים רְעִים. זֶהוּ שְׁכַתוּב לֹא
הִבִּיט אֹן בְּיַעֲקֹב וְגו'.

לְמַדְנֵנוּ, שְׁפִי דְרָגוֹת הֵן: נַחֲשׁ
וְקֶסֶם. כְּנֻגָד - עֲמַל וְאוֹן. אָמַר
בְּלַעַם: הָרִי וַדַּאי נִמְצָאתִי כְּנֻגָד

דָּבַר אַחַר מִי מָנָה עֶפְרַיִם יַעֲקֹב וְגו', כָּל אֵינֹן
דְּחֻשִׁיבִין עֶפְרַיִם, כְּמָה דְאוֹקִימָנָא.
וּמִסְפָּר אֶת רִבְעֵי יִשְׂרָאֵל, דְּכִתִּיב הַיֵּשׁ מִסְפָּר
לְגִדּוּדָיו. רִבְעֵי יִשְׂרָאֵל כְּמָה (דף רי"א ע"א)
דְאוֹקִימָנָא. דָּבַר אַחַר מִי מָנָה עֶפְרַיִם, אֵינֹן
פְקוּדִין דְאוֹיִנֹן בְּעֶפְרַיִם, בְּזָרְעֵהָ, בְּנֻטִיעֵהָ,
בְּחִצְרָהּ, וְהִיא אוֹקִימוּהָ חֲבָרִיָּא. וּמִסְפָּר אֶת
רִבְעֵי, כְּמָה דְאֵתְ אָמַר (וַיִּקְרָא יָא) בְּהַמֶּתֶדֶךָ לֹא תִרְבִּיעֵ.
(אָמַר רַבִּי אֲבָא, בְּלֶק חֲכִים הָיָה בְּכַשְׁפֵּיזוּ בְּבַלְעָם. פֶּרֶט דְלֹא יָדַע לְכוֹן שְׁעָתָא
לְמַתִּיא).

וַיִּשָּׂא מְשָׁלוֹ וַיֹּאמֶר. (במדבר כג) וַיְדַבֵּר לֹא כְתִיב,
מָאִי וַיִּשָּׂא מְשָׁלוֹ. רַבִּי חֲזִי אָמַר, הוּא
הָיָה זְקִיף קָלָא לְגַבִּי הוּא מְמַלֵּל, וַיִּשָּׂא מְשָׁלוֹ
בְּלַעַם. וַיֹּאמֶר הִיא כֹּה כְמָה דְכִתִּיב וְכֵה תְדַבֵּר,
וְאִמְרָה מִנָּה הָיָה.

הִיא חֲזִי, פִּינֹן דְחֲמָא בְּלַעַם דְבְכָל חֲרָשׁוֹי וּבְכָל
הוּא דוֹרוֹן, לֹא יָכַל לַעֲקֹרָה הוּא כֹּה,
כְּמָה דְאֵתְ אָמַר וְאֲנֹכִי אֶקְרָה כֹּה, אֶעֱקֹר לְהִיא
כֹּה. אָמַר לִיהָ קְדָשָׁא בְרִיךְ הוּא, רִשְׁעֵ, אֲנִתְ
סְבוּר לַעֲקֹרָה לְהָ, אֲנָא אֶעֱקֹר לָךְ מִשְׁלֹשׁוֹךְ,
מַה כְּתִיב. וַיִּקֶּר אֱלֹהִים אֶל בְּלַעַם, כְּמָה
דְאֵתְמַר. לְבַתֵּר, פִּינֹן דְחֲמָא דְלֹא יָכַל, הָדָר
וְאָמַר, וּבִרְךָ וְלֹא אֲשִׁיבְנָהּ, וְלֹא אֲשִׁיבְנֵנוּ מִיבְעִי
לִיהָ. אֵלָא וְלֹא אֲשִׁיבְנָהּ וַדַּאי, לְהִיָּה דְכִתִּיב
כֹּה, וְכֵה תְדַבֵּר. לִיתְ אֲנָא יָכַל לְאַהֲדָרָה לְהָ.
אָמַר בְּלַעַם, בְּתַרִּין דְרָגִין בְּעִינָא לְאַעֲלָא בְהוּ.
בְעִינָא לְאַעֲלָא בְהוּ מִדְרָגָא דְיַעֲקֹב, וְלֹא
יָכִילָנָא. בְעִינָא לְאַעֲלָא בְהוּ מִסְטָרָא אַחֲרָא
דְיִשְׂרָאֵל, וְלֹא יָכִילָנָא. מָאִי טַעַמָא. בְּגִין
דְשָׂמָא דָא אוֹ דָא, לֹא אֶתְקַשַׁר בְּזִינִין בִּישְׁתִּין,
הָדָא הוּא דְכִתִּיב לֹא הִבִּיט אֹן בְּיַעֲקֹב וְגו'.

הִיאנָא, תַרִּין דְרָגִין אֵינֹן: נַחֲשׁ, וְקֶסֶם.
לְקַבְּלֵהוֹן: עֲמַל, וְאוֹן. אָמַר בְּלַעַם,

אלה - יעקב וישראל. און פנגד יעקב, שהוא קשור בנחש. עמל כנגד ישראל, שקשור בקסם. פיון שראה שלא יכל, אמר, ודאי לא הביט און בייעקב וגו'. מה הטעם? משום שה' אלהיו עמו וגו'.

ואם תאמר, באלה לא יכלתי, בקסם ונחש יכלתי - כתוב כי לא נחש בייעקב וגו'. ולא עוד, אלא שכל הפחות שלמעלה וכל מחנותיהם פלם, לא יודעים ולא מסתכלים בנימוסי המלך העליון עד ששואלים לשנים הללו - יעקב וישראל. ומה אומרים? מה פעל אל. אמר רבי אלעזר, כל הדברים הללו, כה אמר. והוא הרים קול כנגדה ולא ידע מהו, ולא נשמע פרט לקולו.

הן עם פלביא יקום וגו'. מי עם תקיף כמו ישראל. בשעה שמאיר הבקר, קם ומתגבר פארי לעבודת רבונם בכמה שירים, בכמה תשבחות. משתדלים בתורה פל היום, ובלילה לא ישכב וגו'. פשרוצה האדם לשכב על משתו, מקדש את השם העליון, ממליכו למעלה ולמטה. כמה שומרי החקים מתקשרים לפנייהם בשעה שפותחים פיהם על משתם בשמע ישראל, ומבקשים רחמים לפני המלך הקדוש בכמה פסוקי רחמים.

רבי אבא אמר, הן עם פלביא יקום - עתידים העם הזה לקום על פל עמים עובדי כוכבים ומזלות פאריה גבור ותקיף, ויתנפלו עליהם. דרך פל האריות לשכב על טרפם, אבל עם זה לא ישכב עד יאכל טרף.

דבר אחר הן עם פלביא יקום - להקריב קרבנות ועולות לפני מלכם על גבי המזבח. ולמדנו, בשעה שהקרפן היה נשרף על

הא ודאי אשפחנא לקבלי דהני יעקב וישראל. און, לקבליה דייעקב, דאיהו קטיר בנחש. עמל, לקבליה דישראל, דאיהו קטיר בקסם. פיון דחמא דלא יכיל, אמר, ודאי לא הביט און בייעקב וגו'. מאי טעמא. בגין דיי אלהיו עמו וגו'.

ואי תימא, בהני לא יכילנא. בקסם ונחש יכילנא. פתיב פי לא נחש בייעקב וגו'. ולא עוד, אלא דכל חילין דלעילא, וכל משריין פלהו, לא ידעי ולא מסתכלי בנמוסא דמלפא עלאה, עד דשאלי להני תרי יעקב וישראל. ומאי אמרי. מה פעל אל. אמר רבי אלעזר, פל הני מלין, כה אמר, והוא ארים קלא לקבליה, ולא ידע מאי הוא, ולא אשתמע בר קליה.

הן עם פלביא יקום וגו', מאן עמא תקיפא כישראל. בשעתא דאתנהיר צפרא, קם ומתגבר פאריא, לפולחנא דמאריהון, בכמה שירין, בכמה תשבחות. משתדלי באורייתא כל יומא, ובלילה לא ישכב וגו'. פד בעי בר נש למשכב על ערסיה, מקדש שמא עלאה, אמלין ליה לעילא ותתא. פמה גרדיני נמוסין מתקשרן קמייהו, בשעתא דפתחין פומהון על ערסייהו, בשמע ישראל. ובעאן רחמי קמי מלפא קדישא, בכמה קראי דרחמי.

רבי אבא אמר, הן עם פלביא יקום. זמינין האי עמא, למיקם על פל עמין עובדי כוכבים ומזלות, פאריה גיפר ותקיף, ויתרמי עלייהו. ארחייהו דכל אריוותא למשכב על טרפייהו, אבל עמא דא לא ישכב, עד יאכל טרף.

דבר אחר הן עם פלביא יקום, לקרבא קרבנין ועלוון קמי מלפהון, על גבי מדבחה.

וְתֵאנָא, בְּשַׁעְתָּא דְקוֹרְבָנָא אֲתוּקַד עַל גְּבִי
מְדַבְּחָא, הוּוּ חֲמֵן דִּיּוֹקְנָא דְחַד אַרְיָה רְבִיעַ עַל
הַהוּא קְרַבְנָא, וְאַכִּיל לֵיהּ.

וְאָמַר רַבִּי אַבָּא, אֹרִיא"ל מְלֹאכָא עֲלָאָה הָוָה,
וְחֲמָאן לֵיהּ בְּדִיּוֹקְנָא דְאַרְיָא תְּקִיפָא,
רְבִיעַ עַל מְדַבְּחָא, וְאַכִּיל לֹוֹן לְקְרַבְנֵין. וְכַד
יִשְׂרָאֵל לֹא הָוּוּ זַפְאִין כָּל כַּף, הוּוּ חֲמָאן דִּיּוֹקְנָא
דְּחַד כָּלְפָא חֲצִיפָא רְבִיעַ עֲלֵיהּ, כְּדִין הוּוּ יַדְעֵי
יִשְׂרָאֵל דְּבַעֲיִין תְּשׁוּבָה, וְכַדִּין תִּיַּיְבֵּן. לֹא יִשְׁכַּב
וְגו', אֲלִין קְרַבְנֵין דְּלִילָא כְּגוֹן עֲלוּוֹן. וְדַם
חֲלָלִים יִשְׁתָּה, דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אַגַּח קְרַבָּא
דְּלַהוֹן עַל שְׁנְאִיְהוֹן.

רַבִּי אֶלְעָזָר אָמַר, לֹא יִשְׁכַּב, מַהוּ לֹא יִשְׁכַּב.
אַלְא בְּכָל לִילְיָא וְלִילְיָא, כַּד בַּר נֶשׂ אִיהוּ
אֲזִיל בְּפַקוּדֵי דְמֵאֲרִיָּה, לֹא (דף ר"א ע"ב) שְׁכִיב
עַל עַרְסִיָּה, עַד דְּקַטִּיל אֶלְפָּה וּמֵאָה וְעַשְׂרִים
וְחֲמֵשׁ, מֵאִינוּן זַיְיָנִין בִּישִׁין, דְּשַׁרְיִין עֲמִיָּה.
רַבִּי אַבָּא אָמַר, אֶלְפָּה אִינוּן דְּסִטְר שְׁמֵאלָא,
דְּכַתִּיב, (תהלים צא) יְפוּל מִצַּדָּה אֶלְפָּה. כַּמָּה דְּכַתִּיב,
(תהלים קמט) יַעֲלִזוּ חֲסִידִים בְּכַבּוּד וְגו', (תהלים קמט)
רוּמְמוֹת אֵל בְּגֵרוֹנָם וְגו', לַעֲשׂוֹת נִקְמָה וְגו',
הָדָא הוּא דְּכַתִּיב לֹא יִשְׁכַּב וְגו' וְדָא הוּא
לַעֲשׂוֹת בְּהֵם מִשְׁפָּט וְגו'.

אָמַר רַבִּי חֲזַקְיָה, לְקַבְּלֵי תֵּלַת זְמַנִּין דִּיהוּא
מְחָא לְאַתְנִיָּה, וְאַטְעִין לָהּ בְּחַרְשׁוּי,
אַתְפָּרְכוּן יִשְׂרָאֵל תֵּלַת זְמַנִּין. רַבִּי חֲיִיא אָמַר,
לְקַבְּלֵיהּ אַתְפָּרְכוּן יִשְׂרָאֵל תֵּלַת זְמַנִּין, דְּסִלְקִין
יִשְׂרָאֵל לְאַתְחַזְזָאָה קָמִי מְלִפָּא קְדִישָׁא.

וַיְרָא בַלְעָם פִּי טוֹב בְּעֵינֵי יְיָ וְגו', (במדבר כג) וְלֹא
הִלֵּךְ כְּפַעַם כְּפַעַם לְקִרְאָת נְחֻשִׁים וְגו'.
מֵאִי לְקִרְאָת נְחֻשִׁים. אָמַר רַבִּי יוֹסִי, דְּהִנֵּי תְּרִין
זְמַנִּין קְדַמָּי, הָוָה אֲזִיל בְּכָל תְּרַשׁוּי, וּבְעָא
לְמִילֵט לְיִשְׂרָאֵל. כִּיּוֹן דְּחֲמָא רַעוּתִיָּה דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, דְּאָמַר שׁוּב

גְּבִי הַמְּזֻבָּח, הֵיּוּ רוּאִים דְּמוֹת
אַרְיָה אֶחָד רְבוּץ עַל אוֹתוֹ קְרַבָּן
וְאוֹכֵל אוֹתוֹ.

וְאָמַר רַבִּי אַבָּא, אֹרִיא"ל מְלֹאכָא
עֲלִיוֹן הִיָּה, וְרָאוּ אוֹתוֹ בְּדְמוּת
אַרְיָה תְּקִיף רוּבִץ עַל הַמְּזֻבָּח
וְאוֹכֵל אֶת הַקְּרַבָּנוֹת. וְכִשְׂיִשְׂרָאֵל
לֹא הֵיּוּ זַפְאִים כָּל כַּף, הֵיּוּ רוּאִים
דְּמוֹת כָּלְב אֶחָד חֲצוּפָה רוּבִץ עֲלֵיו,
אֲזִי הֵיּוּ יִשְׂרָאֵל יוֹדְעִים שְׁצַרִּיכִים
תְּשׁוּבָה, וְאֲזִי שְׂבִים. לֹא יִשְׁכַּב וְגו'
- אֵלוּ קְרַבָּנוֹת הַלִּילָה, כְּמוֹ
עוֹלוֹת. וְדַם חֲלָלִים יִשְׁתָּה,
שְׁהַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא עוֹרָף קְרַב
שְׁלָהֶם עַל שׁוֹנְאֵיהֶם.

רַבִּי אֶלְעָזָר אָמַר, לֹא יִשְׁכַּב, מַהוּ
לֹא יִשְׁכַּב? אֶלְא בְּכָל לִילָה וְלִילָה
כְּשִׁבְן אָדָם הוֹלֵךְ בְּמִצְוֹת רְבוּנוּ,
לֹא שׁוֹכֵב עַל מִטָּתוֹ עַד שֶׁהוֹרֵג
אֶלְפָּה וּמֵאָה וְעַשְׂרִים וְחֲמֵשׁ
מֵאוֹתָם מֵיָנִים רְעִים שְׁשׁוּרִים
עִמּוֹ. רַבִּי אַבָּא אָמַר, אֶלְפָּה הֵם
מִצַּד שְׁמֵאל, שְׁכַתוּב (תהלים צא)
יְפֹל מִצַּדָּה אֶלְפָּה, כְּמוֹ שְׁכַתוּב (שם)
קמט) יַעֲלִזוּ חֲסִידִים בְּכַבּוּד וְגו',
רוּמְמוֹת אֵל בְּגֵרוֹנָם וְגו', לַעֲשׂוֹת
נִקְמָה וְגו'. זֶהוּ שְׁכַתוּב לֹא יִשְׁכַּב
וְגו', וְזֶהוּ לַעֲשׂוֹת בְּהֵם מִשְׁפָּט
וְגו'.

אָמַר רַבִּי חֲזַקְיָה, כְּנִגְדֵי שְׁלֹשׁ
הַפְּעָמִים שְׁהַכָּה אֶת אֲתוּנּוֹ
וְהַטְּעִינָה בְּכַשְׁפִּיו, הַתְּפָרְכוּ
יִשְׂרָאֵל שְׁלֹשׁ פְּעָמִים. רַבִּי חֲיִיא
אָמַר, כְּנִגְדֵי הַתְּפָרְכוּ יִשְׂרָאֵל
שְׁלֹשׁ פְּעָמִים, שְׁעוּלִים יִשְׂרָאֵל
לְהִרְאוֹת לְפָנֵי הַמֶּלֶךְ הַקְּדוֹשׁ.
וַיְרָא בַלְעָם פִּי טוֹב בְּעֵינֵי ה' וְגו',
וְלֹא הִלֵּךְ כְּפַעַם כְּפַעַם לְקִרְאָת
נְחֻשִׁים וְגו'. מַה זֶה לְקִרְאָת
נְחֻשִׁים? אָמַר רַבִּי יוֹסִי,
שְׁהַפְּעָמִים הָרְאוּשׁוֹנוֹת הַלְלוּ הִיָּה
הוֹלֵךְ בְּכָל כַּשְׁפִּיו וְרָצָה לְקַלֵּל אֶת

לְמִילֵט לְיִשְׂרָאֵל. כִּיּוֹן דְּחֲמָא רַעוּתִיָּה דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, דְּאָמַר שׁוּב

ישראל. כיון שראה רצון הקדוש ברוך הוא שאמר שוב אל בלק, שהרי דבוריך לא רוצים בני - דבור אחר מזמן מהכה הזאת, כמו שכתוב וכה תדבר. כה תדבר - ולא אתה. כה תדבר - ששולטת על כל השליטים, מכשפים וקוסמים ומינים רעים שלא יכולים להרע לבני. ואז רצה להסתכל בהם בעין רעה.

בא וראה, רשע זה פשהסתכל בישראל, היה מסתכל בשתי דרגות אלו - יעקב וישראל - להרע להם, או בזה או בזה בכשפיו. בגלל כך כל ברכות וברכות, יעקב וישראל התברכו. וירא בלעם כי טוב וגו'. במה ראה? ראה שבשעה שפני המלך מאירות, מינים רעים לא עומדים בקיומם, וכל הכשפים וכל הקוסמים לא עולים בכשפיהם. בא וראה, בשתי הפעמים האלה כתוב ויקר; ויקר אלהים. ויקר ה' אל בלעם וגו'. וכתוב וכה תדבר. ועכשו, כיון שראה שהרי לא נמצא רגז וכשפיו לא עלה, אז - ולא הלך בפעם בפעם וגו'. כיון שהפריד והעלה עצמו מכשפיו, התחיל ^(ברוח אחרת) בהתעוררות אחרת - לשבח את ישראל. אמר רבי יהודה, איזו התעוררות פאן? אמר לו, ^(רוח אלהים ולא רוח ה' / אלא) התעוררות של רוח אחת מצד שמאל, אותו שהתקשרו תחתיו אותם מינים וכשופים שלו.

אמר רבי אלעזר, כך למדנו, שאפלו בזמן הזה לא שרתה בו רוח הקדש. אמר לו רבי יוסי, אם כך, הרי כתוב ותהי עליו רוח אלהים, ובכל אותן פעמים אחרות לא כתוב בהן כך. אמר לו, כך זה. בא וראה, כתוב ^(משלי) שלא נמצא

אל בלק, דהא מלוולך לא בעיין בני. מלוולך אוחרא זמין מהאי כה, כמה דכתיב וכה תדבר. כה תדבר, ולא אנת. כה תדבר, דשלטא על כל שליטין חרשין וקסמין וזניין בישין, דלא יכלין לאבאשא לבני. כדין בעא לאסתכלא בהו, בעינא בישא.

הא חזי, האי רשע בד אסתפל בהו בישראל, הוה מסתפל באלין תרין דרגין יעקב וישראל, לאבאשא לון, או בהאי או בהאי בחרשוי, בגין כך כל ברפן וברפן יעקב וישראל אתברכו. וירא בלעם פי טוב וגו'. במה חמא חמא די בשעתא דאנפי מלפא נהירין, זניין בישין לא קיימי בקיומיהו, וכל חרשין וכל קסמין לא סלקאן בחרשייהו.

הא חזי, בהני תרי זמני כתיב ויקר. ויקר אלהים. ויקר יי אל בלעם וגו'. וכתוב וכה תדבר. והשתא כיון דחמא דהא לא אשתכח רוגזא, וחרשוי לא סלקין, כדין ולא הלך בפעם בפעם וגו'. כיון דאפריש ואסתלק גרמיה מחרשוי, שארי ^(ברוח אחרת) באתערוותא אחרא לשבחא לישראל. אמר רבי יהודה, מאי אתערוותא הכא. אמר ליה, ^(רוח אלהים ולא רוח ה' / אלא) אתערוותא דרוחא חדא מסטרא דשמאלא, ההוא דאתקשרו תחותי אינון זניין וחרשין דיליה.

אמר רבי אלעזר, הכי אוליפנא, דאפילו האי זמנא לא שריא ביה רוחא דקודשא. אמר ליה רבי יוסי, אי הכי, הא כתיב ותהי עליו רוח אלהים, ובכל אינון זמנין אחרנין לא כתיב בהו הכי. אמר ליה הכי הוא. תא חזי, כתיב ^(משלי כב) טוב עין הוא יבורך, והא אוקמוה אל תקרי יבורך. אלא יברך. ובבלעם

^(כב) טוב עין הוא יברך, ויהי פרשוה, אל תקרי יברך אלא יברך. ובבלעם היה רע עין, שלא נמצא

הָיָה רַע עֵינָי, דְּלֹא אִשְׁתַּכַּח רַע עֵינָי בְּעֵלְמָא
כְּוֹתִינְיָה, דְּבִכְל אַתְר דְּהָיָה מְסַתְּפַל בְּעֵינָוַי,
הָיָה מִתְּלַטְיָא.

רַע עֵינָי בְּעוֹלָם כְּמוֹתוֹ, שְׂבָכַל
מְקוֹם שְׁהִיָּה מְסַתְּפַל בְּעֵינָוַי, הָיָה
מִתְּקַלֵּל.

זַעֲרָ דָא אָמְרוּ, הָאִי מָאן דְּאֶעְבַּר בְּרִיָּה בְּשׂוּקָא,
וּמְסַתְּפֵי מְעִינָא בִישָׂא, יַחֲפִי סוּדְרָא עַל
רִישִׁיָּה, בְּגִין דְּלֹא יְכִיל עֵינָא בִישָׂא לְשַׁלְטָאָה
עָלֶיהָ. אוּף הֶכָא, בִּיּוֹן דְּחָמָא בְּלָעָם, דְּלֹא
יְכִיל בְּחַרְשׁוּי וְקִסְמוּי לְאַבְאָשָׂא לְיִשְׂרָאֵל, בְּעָא
לְאַסְתְּפַל בְּהוּ בְּעֵינָא בִישָׂא, בְּגִין דְּבִכְל אַתְר
דְּהָיָה מְסַתְּפַל בְּעֵינָוַי בִישִׁין, הָיָה מִתְּלַטְיָא.

זַעֲרָ זֶה אָמְרוּ, מִי שְׂמַעְבִּיר בְּנוֹ
בְּשׂוּק וּפְּוָחַד מְעִין רְעָה, יִשִּׁים
סוּדֵר עַל רִאשׁוֹ כְּדִי שְׁעִין רְעָה
לֹא תוּכַל לְשַׁלֵּט בּוֹ. גַּם פֶּאן, בִּיּוֹן
שְׂרָאָה בְּלָעָם שְׁלֹא יְכוּל בְּכַשְׁפּוֹ
וּבְקִסְמוֹ לְהַזִּיק לְיִשְׂרָאֵל, רְעָה
לְהַסְתְּפַל בְּהֶם בְּעֵין רְעָה, בְּגַלְל
שְׂבָכַל מְקוֹם שְׁהִיָּה מְסַתְּפַל
בְּעֵינָוַי הַרְעוֹת, הָיָה מִתְּקַלֵּל.

תָּא חֲזִי מַה רַעוּתִיָּה דִּילִיָּה לְקַבְּלֵהוּן דִּישְׂרָאֵל,
כְּתִיב וַיִּשֶׁת אֶל הַמְּדַבֵּר פְּנָיו, כְּתַרְגוּמוֹ,
(וַיִּשׁוּי ס"א לְקַבְּל עֵילָא) לְעֵילָא דִּי עֲבַדוּ יִשְׂרָאֵל בְּסוּדְרָא אִפּוּרוֹ), בְּגִין
דִּיהָא לִיָּה סֶטֶר סִיּוּעָא, לְאַבְאָשָׂא לְהוּ.

בֵּא וּרְאָה מַה רְצוֹנוֹ כְּנַגְדֵי יִשְׂרָאֵל.
כְּתוּב וַיִּשֶׁת אֶל הַמְּדַבֵּר פְּנָיו,
כְּתַרְגוּמוֹ: (וַשֵּׁם פְּנָיו בְּנַגְדֵי הַעֲגָל) לְעֵילָא
שְׁעִשׂוּ יִשְׂרָאֵל בַּמְּדַבֵּר), כְּדִי שְׁהִיָּה לוֹ
צַד סִיּוּעַ לְהַרְעַ לְהֶם.

הַשְׁתָּא חָמֵי מַה כְּתִיב, וַיִּשָּׂא בְּלָעָם אֶת עֵינָוַי
וַיִּרָא אֶת יִשְׂרָאֵל. בְּעָא לְאַסְתְּפַלָּא בְּהוּ
בְּעֵינָא בִישָׂא. בִּיָּה שְׁעַתָּא, אֲלִמְלָא דְאַקְדִּים
לוֹן קְדָשָׁא בְּרִיָּךְ הוּא אֲסוּוֹתָא, הָיָה מְאַבְד
לוֹן בְּאַסְתְּפַלוּתָא דְעֵינָוַי. וּמֵאִי אֲסוּוֹתָא יְהִיב
קְדָשָׁא בְּרִיָּךְ הוּא לְיִשְׂרָאֵל בְּהִיָּא שְׁעַתָּא. דָּא
הוּא דְכְּתִיב וַתְּהִי עָלָיו רוּחַ אֱלֹהִים. וַתְּהִי עָלָיו,
עַל יִשְׂרָאֵל קְאָמֵר. כְּמָאן דְּפָרִישׁ סוּדְרָא עַל
רִישִׁיָּה דִּינְוּקָא, בְּגִין דְּלֹא יִשְׁלוּט בְּהוּ עֵינָוַי.

כְּעַתָּה רְאָה מַה כְּתוּב, וַיִּשָּׂא בְּלָעָם
אֶת עֵינָוַי וַיִּרָא אֶת יִשְׂרָאֵל. רְעָה
לְהַסְתְּפַל בְּהֶם בְּעֵין רְעָה. בְּשַׁעָה
זוֹ אֲלִמְלָא הַקְּדִים הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ
הוּא רְפוּאָה, הָיָה מְאַבְד אוֹתָם
בְּהַסְתְּפַלוּת עֵינָוַי. וַאֲיִזוֹ רְפוּאָה
נִתַּן הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְיִשְׂרָאֵל
בְּאוֹתָהּ שְׁעָה? זֶהוּ שְׂכַתוּב וַתְּהִי
עָלָיו רוּחַ אֱלֹהִים. וַתְּהִי עָלָיו, עַל
יִשְׂרָאֵל הוּא אוֹמֵר. כְּמִי שְׁפוּרֵשׁ
סוּדֵר עַל רִאשׁוֹ הַתִּינוּק כְּדִי שְׁלֹא
תִשְׁלַט בּוֹ עֵינּוֹ.

בְּדִין שְׂאִרֵי וְאָמֵר, מַה טְבוּ אֶהְלִיךְ יַעֲקֹב. תָּא
חֲזִי, כָּל מָאן דְּבַעֵי לְאַסְתְּפַלָּא בְּעֵינָא
בִישָׂא, לֹא יְכִיל, אֲלֹא כַּד מְשַׁבַּח וְאוּקִיר
לְהוּוּא מְלָה, דְּבַעֵי לְאַלְטְיָא בְּעֵינָא בִישָׂא.
וּמַה אֲרַחֲמִיָּה. אָמֵר, חָמוּ כְּמַה טְבָא דָּא. כְּמַה
יָאָה דָּא. בְּגִין דִּישְׁלוּט בִּיָּה עֵינָא בִישָׂא.
אוּף הֶכָא אָמֵר, מַה טְבוּ אֶהְלִיךְ יַעֲקֹב, כְּמַה
אֲיַנּוּן יָאָן, כְּמַה (דף ר"ב ע"א) אֲיַנּוּן שְׁפִירָן,
כְּמַה נְטִיעוֹן שְׁפִירָן דְּאַתְנַטְעוֹן מְנִיָּהוּ, דְּמִיָּין
לְאַיַנּוּן נְטִיעוֹן דְּנִטְע קְדָשָׁא בְּרִיָּךְ הוּא בְּגַנְתָּא דְּעַדָן יְאִיָּין. מָאן יִתַּן,

אֲזוֹ הַתְּחִיל וְאָמֵר, מַה טְבוּ אֶהְלִיךְ
יַעֲקֹב. בֵּא וּרְאָה, כָּל מִי שְׂרוּעָה
לְהַסְתְּפַל בְּעֵין רְעָה, לֹא יְכוּל,
אֲלֹא כְּשֶׁמְשַׁבַּח וּמְכַבֵּד אֶת אוֹתוֹ
הַדְּבַר שְׂרוּעָה לְקַלֵּל בְּעֵין רְעָה.
וּמַה דְּרַכּוּ? אָמֵר, רָאוּ כְּמַה טוֹב
זֶה, כְּמַה נָּאָה זֶה! כְּדִי שְׁתַּשְׁלַט
בּוֹ עֵין רְעָה. גַּם פֶּאן אָמֵר, מַה
טְבוּ אֶהְלִיךְ יַעֲקֹב, כְּמַה יְפִים הֶם,
כְּמַה נְאִים הֶם, כְּמַה נְטִיעוֹת יְפוֹת
שְׁנַטְעוּ מֵהֶם, דּוּמִים לְאוֹתָן
נְטִיעוֹת שְׁנַטְע הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
בְּגַן עֵדֶן נְאוֹת. מִי יִתַּן וְאֵלוֹ (שאלו)

וְאֵלֶיךָ (נ"א דאל"ו) נְטִיעַן אֲשַׁתְּכָחוּ מְאִינוֹן מִסְכְּנֵי, דְּבָהוּ.

הַנְּטִיעוֹת נִמְצְאוּ מְאוֹתָם עֲנִיִּים שְׂבָהֵם.

יִזְרַ מִים מְדֻלָּו וְגו'. לְאָדָם שְׁהִיו לֹו יָדִים יְפוֹת נְאוֹת לְמִרְאָה. עֵבֶר אָדָם אֶחָד בְּעַל עֵין הָרַע, הִסְתַּפֵּל בְּאוֹתָן יָדִים, וְהִתְחִיל לְשַׁבַּח. אָמַר: כְּמָה יְפוֹת הֵן, כְּמָה נְאוֹת הֵן, רְאוּ אֶצְבְּעוֹת שְׁנִגְזְרוּ מִיָּפִי עֲלֵיוֹן! אַחַר כֵּן אָמַר: מִי יִתֵּן יָדִים אֵלֹו שְׁשׁוֹרוֹת בֵּין אֲבָנִים יְקָרוֹת וּבִלְבוּשֵׁי כְבוֹד שֶׁל אֲרַגְמָן (בְּבִיתָנוּ וְכו' בַּתְּכָה שְׁלוֹ) בְּבִיתוֹ לְהַשְׁתַּמֵּשׁ בָּהֶן, וְיִהְיוּ גִנּוּזוֹת בַּתְּכָה שְׁלוֹ.

כֵּן בְּלַעַם, הִתְחִיל לְשַׁבַּח: מַה טָבוּ אֵהְלִיךְ, רְאוּ כְּמָה יָפִים, כְּמָה נְאִים וְכו'. אַחַר כֵּן אָמַר, יִזְל מִים מְדֻלָּו, לֹא תִמְצָא נְטִיעָה יְפָה זֹו, נְטִיעַת הַתּוֹרָה, מְחוּץ לְאוֹתָם עֲנִיִּים (דְּלִיו, בְּלוּמֵר מִסְכְּנִים) (מִשְׁבּוֹנוֹת). וְנָרְעוּ בְּמִים רַבִּים, שְׁלֹא יִגְדֵל וְלֹא יִרְבֶּה רוּחַ הַקִּדְּשׁ.

אָמַר לוֹ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא: רְשַׁע! לֹא יוֹכְלוּ עֵינֶיךָ לְהִזְיֵק, הָרִי פְרִישַׁת הַקִּדְּשׁ עֲלֵיהֶם. וְאִז אָמַר: אֵל מוֹצִיאֹו מִמְצָרִים וְגו', הָרִי לֹא יִכּוֹלִים כָּל בְּנֵי הָעוֹלָם לְהִזְיֵק לָהֶם, שְׁהָרִי פֶת תַּקִּיף עֲלֵיוֹן אַחֲזוּ בָהֶם, וּמִיָּהוּ? אֵל מוֹצִיאֹו מִמְצָרִים. וְלֹא עוֹד, אֵלָא כְּתוּעַפֶת רְאָם לוֹ, שְׁלֹא יִכּוֹל בֶּן אָדָם לְהוֹשִׁיט יָדוֹ עֲלָיו מִתּוֹךְ גְּבָהוּ. וּמִשְׁנִמְצָא בְּזִקִּיפוֹת עֲלִיוֹנָה כֵּן, יֵאָכֵל גּוֹיִם צָרִיו וְגו'. וְאִין מִי שְׂיִכּוֹל לְהִזְיֵק לָהֶם.

וְאִפְּלֹו בְּזִמָּן שְׁלֹא זְקוּף, לֹא יִכּוֹלִים. זְהוּ שְׂכָתוֹב פְּרַע שְׂכָב. לֹא פוֹחַד, בְּגִלֵּל שְׁנִמְצָא גְבוּר כְּאָרִי וּכְלָבִיא, אִפְּלֹו כְּשֶׁהֶם בֵּין הָעַמִּים, וְכָרַע וְשָׂכָב בִּינֵיהֶם, כְּאָרִי הוּא יִמְצָא בְּנִימוּסֵי הַתּוֹרָה, בְּדַרְכֵי הַתּוֹרָה. (וְאִף עַל פִּי כו') יֵשׁ לָהֶם

יִזְרַ מִים מְדֻלָּו וְגו'. (בַּמְדַּבֵּר כוּד) לְבַר נֶשׁ דֵּהוּוּ לִיָּה יָדָן שְׁפִירָן, יָאָן לְמַחְזִי. אַעֲבַר חַד בַּר נֶשׁ דֵּעִינָא בִישָׂא, אִסְתַּפֵּל בְּאִינוֹן יָדִין, נְקִיט בָּהוּ, שְׂאָרֵי לְשַׁבְּחָא, אָמַר, כְּמָה אִינוֹן שְׁפִירָן, כְּמָה אִינוֹן יָאָן, חָמוּ אֶצְבְּעָאן מִגְזָרָה דְשְׁפִירוּ עֲלָאָה. לְבַתֵּר אָמַר, מָאן יִתֵּן יָדִין אֵלֶיךָ דְשְׁרִיין בֵּין אֲבָנִין יְקִירִין, וּבִלְבוּשֵׁי יְקָר דְאַרְגָּוֹנָא (כ"א בְּבִיתָא וְכו' בַּתְּיֹבְתָא דִּלִּיה) בְּבִיתִיהָ לְאַשְׁתַּמְשָׂא בָּהוּ, וְיִהְיוֹן גְּנִיזִין בַּתְּיֹבְתָא דִּלִּיהָ.

כֵּן בְּלַעַם, שְׂרִי לְשַׁבְּחָא, מַה טָבוּ אֵהְלִיךְ, חָמוּ כְּמָה שְׁפִירָן, כְּמָה יָאָן וְכו', לְבַתֵּר אָמַר יִזְל מִים מְדֻלָּו, לֹא יִשְׁתַּפַּח נְטִיעָא שְׁפִירָא דָא, נְטִיעָא דְאוּרִייתָא, לְבַר מְאִינוֹן מִסְכְּנִין (דְּלִיו, בְּלוּמֵר מִסְכְּנִין) (נ"א מִשְׁכְּנִין), וְזָרְעוּ בְּמִים רַבִּים, דְּלֹא יִסְגִי וְלֹא יִרְבִּי רוּחָא דְקוּדְשָׁא.

אָמַר לִיָּה קְדֵשׁא בְּרִיךְ הוּא, רְשַׁע, לֹא יִכְלִין עֵינֶיךָ לְאַבְּאָשָׂא, הָא פְרִיסוּ דְקוּדְשָׁא עֲלֵיהוּ, כְּדִין אָמַר, אֵל מוֹצִיאֹו מִמְצָרִים וְגו', הָא לֹא יִכְלִין כָּל בְּנֵי עֲלָמָא לְאַבְּאָשָׂא לוֹן, דֵּהָא חִילָא תַקִּיפָא עֲלָאָה אַחִיד בָּהוּ, וּמֵאִי אִיהוּ. אֵל מוֹצִיאֹו מִמְצָרִים. וְלֹא עוֹד, אֵלָא כְּתוּעַפּוֹת רְאָם לוֹ, דְּלֹא יִכִּיל בַּר נֶשׁ לְאוֹשִׁיט יָדִיהָ עֲלֵיהָ, מְגוּ רומִיָּה. וּמִדְּאַשְׁתַּכַּח בְּזִקִּיפוּ עֲלָאָה הָכִי, יֵאָכֵל גּוֹיִם צָרִיו וְגו'. וְלִית מָאן דְּיִכִּיל לְאַבְּאָשָׂא לוֹן.

וְאִפְּלֹו בְּזִמָּנָא דְלֹא זְקִיף, לֹא יִכְלִין, הָדָא הוּא דְכַתִּיב פְּרַע שְׂכָב. לֹא דְחִיל, בְּגִין דְאַשְׁתַּכַּח גִּיבַר כְּאָרִי וּכְלָבִיא, אִפְּלֹו כַד אִינוֹן בִּינֵי עַמִּמָּא, וְכָרַע וְשָׂכָב בִּינֵיהוּ, כְּאָרִי הוּא יִשְׁתַּפַּח בְּנִמוּסֵי אוּרִייתָא, בְּאוּרְחֵי אוּרִייתָא.

(וְאִף עַל פִּי כו') שׁוֹלְטָנוּתָא אִית לָהוּ בְּמֵאֲרִיהוֹן, דְּאִפְּלֹו כָּל מְלַכְיָא דְעֲלָמָא,

ש'לטון ברבונם שאפלו כל מלכי העולם לא יעקרו אותו, פאריה זה פששוכב על טרפו לא יכולים להקימו ממנו. זהו שכתוב פרע ש'כב פארי וגו'.

אמר רבי אלעזר, לא נמצא בעולם חכם להזיק כמו בלעם הרשע, שהרי בתחלה היה נמצא במצרים, ועל ידו קשרו המצרים קשר על ישראל שלא יצאו מעבודתם לעולמים. וזהו שאמר, מה איכל להזיק להם? שהרי אני עשיתי שלא יצאו מעבודות המצרים לעולמים, אבל אל מוציא ממצרים, ונגדם (ונגד) לא יכולים חכמים ומכשפים של העולם.

ועתה הנני הולך לעמי וגו'. רבי יהודה פתח, (דברים כג) לא תסגיר עבד אל אדניו וגו' עמך ישב בקרבך. פמה חביבים דברי התורה. פמה חביבה התורה לפני הקדוש ברוך הוא. פמה חביבה התורה שהוריש אותה הקדוש ברוך הוא לכנסת ישראל. בא וראה, בשעה שיצאו ממצרים, שמע בלעם שהרי פשפיו וקסמיו וכל אותם קשרים לא עלו בישראל, התחיל לגרד עצמו ולמרט ראשו. ה'לך לאותם הרי החושך, והגיע לפני אותם שלשלאות ברזל.

וכך הוא דרך מי שמגיע אליהם. פיון שונכנס האדם בראש ההרים, וואה אותו עזא"ל, אותו שנקרא גלוי עינים, מיד אומר לעז"א. אז נותנים קול, ומתפנסים אליהם נחשים גדולים שבוערים וסוככים אותם. שולחים חיה קטנה מול האדם, ולמדנו, כמין חתול היא, וראשה פראש הנחש, ושני זנבות לה, וידיה ורגליה קטנות. בן אדם שואה אותה, מכסה פניו, והוא מביא קטרת

לא יעקרונו להו. פאריא דא פד ש'כב על טרפיה, לא יכלין לאקמא ליה מניה, הדא הוא דכתיב פרע ש'כב פארי וגו'.

אמר רבי אלעזר, לא אשתכח בעלמא חפים לאבאשא, פבלעם רשיעא, דהא בקדמיתא הוה אשתכח במצרים, ועל ידוי, קשירו מצראי עליהו דישראל קשורא, דלא יפקון מעבודתהון לעלמין. ודא הוא דאמר, מה איכול לאבאשא להו, דהא אנא עבידנא דלא יפקון מעבידתא דמצראי לעלמין, אבל אל מוציא, ממצרים ולקבליהון (נ"א ולקבליה) לא יכלין חפמין וחרשין דעלמא.

ועתה הנני הולך לעמי וגו'. (במדבר כד) רבי יהודה פתח, (דברים כג) לא תסגיר עבד אל אדניו וגו' עמך ישב בקרבך. פמה חביבין מלי דאורייתא. פמה חביבה אורייתא קמי קדשא בריך הוא. פמה חביבה אורייתא, דאורית לה קדשא בריך הוא לפנסת ישראל. תא חזי, בשעתא די נפקו ממצרים. שמע בלעם דהא חרשוי וקסמוי, וכל אינון קשרין, לא סליקו בהו בישראל, שארי לגררא גרמיה, ולמירט רישיה. אזל לאינון טורי חשוכא, ומטא לגבי אינון שלשלאי דפרזלא.

וכך הוא ארחא דמאן דמטי גפניהו, פיון דעאל בר נש פרישי טוריא, חמי ליה עזא"ל, ההוא דאקרי גלוי עינים. מיד אמר לעז"א, פדין יהבין קלא, ומתפנשין גפניהו חוין רב'רבי דמתוקדן, וסחרין לון. משדרי אונימתא זעירתא לקבליה דבר נש, ותנא, פמין שונרא, היא, ורישה פרישא דחוייא, ותרין זנבין בה, וידהא ורגלהא זעירין. בר נש דחמי לה, חפי אנפוי, והוא מייתי חד קטורתא, מאוקידו דתרנגולא

חנורא, שדי באנפאה ויהא אתת עמיה. עד דמטי לגבי רישא דשלשלאי, והיה רישא דשלשלאי, נעיץ בארעא, ומטי עד תהומא. ותמן בתהומא. חד סמך, והוא נעיץ בתהומא תתאה, ובההוא סמך אתקשר רישא דשלשלאי. כד מטי בר נש לרישא דשלשלאה, בטש בה ג' זמנין, ואינון קראן ליה, כדין פרע וסגיד על ברפוי, ואזיל ואטים עינוי, עד דמטי גבייהו. כדין יתיב קמיהו, וכל אינון חויין סחרין ליה מהאי סטרא ומהאי סטרא. פתח עינוי, וחמי לון, אזדעזע, ונפל על אנפוי, וסגיד לקבלייהו.

אחת משרפת פרנגול לכן, זורק בפניה, והיא באה עמו. עד שמגיע לראש השלשלאות, ואותו ראש השלשלאות נעוץ בקרקע ומגיע עד התהום. ושם בתהום עמוד אחד שנעוץ בתהום התחתונה, ובאותו עמוד קשור ראש השלשלאות. כשמגיע האדם לראש השלשלאות, מכה בה שלש פעמים, והם קוראים לו, ואז פורע ומשתחוה על ברפוי, והולך ואוטים עינוי עד שמגיע אליהם. אז יושב לפנייהם, וכל אותם נחשים סוככים אותו מצד זה ומצד זה. פותח עינוי ורואה אותם, מזדעזע ונופל על פניו ומשתחוה כנגדם.

אחר כך מלמדים אותו כשפים וקסמים, ויושב לפנייהם חמשים יום. כשמגיע הזמן ללכת לדרך, אותה החיה וכל אותם נחשים הולכים לפניו עד שיוצא מהקרים בין אותו חשף תקיף. וברעם, כשהגיע לפנייהם, הודיע להם דבר, והסגיר עצמו בקרים עמם. ורצה לקטרג עליהם להשיב אותם למצרים, והקדוש ברוך הוא בלבד וקלקל כל חכמת העולם וכל כשופי העולם שלא יוכלו לקרב אליהם.

בא וראה, כעת, בין שראה בלעם שאינו יכול להזיק לישראל, החזיר עצמו, והמליך את בלק, מה שלא רצה ממנו כדי להזיק להם. ועצתו היתה באותן נקבות מדן שהן יפות, ואלמלא שאמר לו משה, לא הייתי יודע, שפתוב הן הנה היו לבני ישראל בדבר בלעם.

בין שראה הקדוש ברוך הוא עצתו, אמר: הרי ודאי יפל בעצתך. מה עשה? אותו פת

לבתר אולפין ליה חרשין וקסמין, ויתיב גבייהו (דף ר"ב ע"ב) נ' יומין. כד מטא זמנא למיהו לארחיה, ההיא אונימתא, וכל אינון חויין, אזלין קמיה, עד דנפיק מן טוריאי, בין ההוא חשוכא תקיפא.

וברעם כד מטא גבייהו, אודע לון מלה, ואסגר גרמיה בטוריאי עמהון. ובצא לקטרגא לון, לאתבא לון למצרים. וקודשא ברין הוא בלבד וקלקל כל חכמתא דעלמא, וכל חרשין דעלמא, דלא יכילו לקרבא בהדייהו.

הא חזי, השתא כיון דחמא בלעם דלא יכול לאבאשא לישראל, אהדר גרמיה, ואמליך ליה לבלק, מה דלא בעא מגיה, בגין לאבאשא לון. ועיטא דיליה הנה באינון נוקבי דמדן דאינון שפירן, ואלמלא דאמר ליה משה, לא הוינא ידע, דכתוב, (במדבר לא) הן הנה היו לבני ישראל בדבר בלעם.

בין דחמא קדשא ברין הוא עיטא דיליה, אמר, הא ודאי גרמך בעיטך יפול. מה

עבד, ההוא חילא דשלט על כל חרשין, אחמי ליה סופא דכלא. וכי אית

ששולט על כל הכשפים, הראה לו סוף הכל, וכי יש להם רשות לזמן רחוק. אמר רבי יצחק, עין ראה, ודברים נאמרו מאתו שעומד עליו, והרי פשוטה. וישא משלו ויאמר. מי שיש לו לומר. מה הטעם? בשביל שלא יתקיימו דברי געל ברצון עליו, (ובשביל שיתקיימו דברים שלמעלה) בדעת עליונה בתורה.

אראנו ולא עתה, שהרי דברים אלו - מהם התקיימו באותו זמן, ומהם לאחר זמן, ומהם בזמן מלך המשיח. שנינו, עתיד הקדוש ברוך הוא לבנות את ירושלים ולהראות פוכב אחד קבוע נוצץ בשבעים רצים, ובשבעים רוחות מאירות ממנו באמצע הרקיע, ויבלעו בו שבעים פוכבים אחרים, ויהא מאיר ולהט שבעים יום.

וביום הששי יראה בכ"ה לחדש הששי, ויתכנס ביום השביעי לסוף שבעים יום. יום ראשון יראה בעיר (אחת) של רומא, ואתו יום יפלו שלש חומות עליונות מאותה עיר של רומי, והיכל גדול יפל, ושליט אותה העיר ימות. אז יתפשט אותו פוכב להראות בעולם, ובאותו זמן יתעוררו קרבות חזקים בעולם לכל ארבעה צדדים, ונאמונה לא תמצא ביניהם.

ובאמצע העולם, פשיאיר אותו פוכב באמצע הרקיע, יקום מלך אחד גדול ושולט בעולם, ויתגאה רוחו על כל שאר המלכים, ויעורר קרבות בשני צדדים ויתגבר עליהם.

וביום שיבא (שיחפסה) הפוכב, תזדעזע הארץ הקדושה ארבעים וחמשה מילים סביב המקום שבו היה בית המקדש, ותתגלה מערה אחת מפתח הקרקע. ומאותה

להו רשותא לזמן רחיק. אמר רבי יצחק, עינא חמא, ומלין אתמריו מההוא דקאים עליה, והא אוקמוה. וישא משלו ויאמר. מאן דאית ליה למימר. מאי טעמא. בגין דלא יתקיימו מלין דגעלא, ברעותא עלאה, (ס"א ובגין דיתקיימו מלין דלעילא) בדעתא עלאה באורייתא.

אראנו ולא עתה, (במדבר כד) דהא מלין אלין מפייהו אתקיימו בההוא זמנא, ומפייהו לבתר, ומפייהו בזמנא דמלכא משיחא. תנן, זמין קדשא ברוך הוא למבני ירושלים, ולאחזאה חד פכבא קביעא, מנצצא בע' רהטין, ובע' זיקין נהרין מגיה באמצעות רקיע, וישתאלון ביה ע' פכבין אחרנין, ויהא נהיר ולהיט ע' יומין.

וביומא שתיתאה, יתחזי בכ"ה יומין לירחא שתיתאה, ויתכניש ביומא שביעאה, לסוף ע' יומין, יומא קדמאה יתחזי בקרפא (תרא) דרומא. וההוא יומא ינפלו ג' שורין עלאין מההיא קרפא דרומי, והיכלא רברבא ינפול, ושליטא דההיא קרפא ימות. כדין יתפשט ההוא פכבא לאתחזאה בעלמא. ובההוא זמנא יתערוז קרבין תקיפין בעלמא, לכל ארבע סטרין, ומהימנותא לא ישתפח ביניהו.

ובאמצעות עלמא, פד יתנהיר ההוא ככבא באמצעות רקיעא. יקום מלכא חד רב ושליט בעלמא, ויתגאה רוחיה על כל מלכין, ויתער קרבין בתרין סטרין, ויתגבר עלייהו.

וביומא דיתברי (ס"א דיתכסי) פכבא, יזדעזע ארעא קדישא מ"ה מילין, סחרניה אתר דהוה בי מקדשא. ומערפא חדא מן תחות ארעא יתגלי. ומההיא מערפא יפוק אשא

מַעֲרָה תִצָּא אֶשׁ חֲזָקָה לְשָׂרָף אֶת
הָעוֹלָם. וּמֵאוֹתָהּ מַעֲרָה יִגְדַּל עוֹף
(עוף) אֶחָד גָּדוֹל עֲלִיּוֹן שִׁישְׁלֹט בְּכָל
הָעוֹלָם, וְלוֹ תִּתְּנֶנּוּ הַמְּלָכוֹת.
וּקְדוּשִׁים עֲלִיּוֹנִים יִתְּכַסּוּ אֵלָיו,
וְאֵז יִתְּגַלֶּה מִלֶּךְ הַמְּשִׁיחַ בְּכָל
הָעוֹלָם, וְלוֹ תִּתְּנֶנּוּ הַמְּלָכוֹת.

וּבְנֵי הָעוֹלָם, בְּשַׁעַה שִׁיתְּגַלֶּה,
יִהְיוּ נִמְצָאִים בְּצָרָה אַחַר צָרָה,
וְשׁוֹנְאֵיהֶם שֶׁל יִשְׂרָאֵל יִתְּגַבְּרוּ, אֵז
יִתְעוֹרֵר רוּחַ הַמְּשִׁיחַ עֲלֵיהֶם
וְיִכְרִית לְאָדָם הַרְשָׁעָה, וְכָל אֶרֶץ
שְׂעִיר יִשְׂרָף בְּאֵשׁ. אֵז שְׂכָנוֹב,
וְיִשְׂרָאֵל עֲשֵׂה חֵיל. זֶהוּ שְׂכָנוֹב,
וְהִיא אָדָם יִרְשָׁה וְהִיא יִרְשָׁה
שְׂעִיר אֵיבִיו. אוֹיְבָיו שֶׁל יִשְׂרָאֵל.
וְאֵז - וְיִשְׂרָאֵל עֲשֵׂה חֵיל. וּבְזִמְנָן
הַהוּא יָקִים הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
לְמֵתִים שֶׁל עֲמוֹ וְיִשְׁתַּפַּח מֵהֶם
הַמָּוֹת. זֶה שְׂכָנוֹב (תהלים קיח) יְמִין
ה' עֲשֵׂה חֵיל. לֹא אָמוֹת כִּי אַחְיָה.
וְכָתוּב (עובדיה א) וְעָלוּ מוֹשְׁעִים
וְגו'. וְאֵז (זכריה יד) וְהִיא ה' לְמַלְךְ.
אָמַר רַבִּי אַבְא, מֵהוּ שְׂכָנוֹב (ישעיה
נח) כִּי בְשִׁמְחָה תִצְאוּ וְגו'. אֵלֶּא
כְּאִשְׁרֵי יִצְאוּ יִשְׂרָאֵל מִן הַגְּלוּת,
שְׂכִינָה יוֹצֵאת עִמָּהֶם וְעִמָּה יִצְאוּ.
זֶהוּ שְׂכָנוֹב כִּי בְשִׁמְחָה תִצְאוּ.
שְׁשׁוֹן - זֶה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא.
רַבִּי יִצְחָק אָמַר - זֶה צְדִיק. זֶהוּ
שְׂכָנוֹב (שם נא) שְׁשׁוֹן וְשִׁמְחָה
יִמְצָא בָּהּ.

אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, צְדִיק שְׁשׁוֹן נִקְרָא
שְׁשׁוֹן, וּמִיּוֹם שִׁכְנַסְתָּ יִשְׂרָאֵל נִפְלָה
בְּגִלוּת, נִמְנָעוּ בְּרָכוֹת מִלְּדַת
לְעוֹלָם מִזֶּה הַצְּדִיק. בְּזִמְנָן הַהוּא
מֵה כְּתוּב? (ישעיה יב) וּשְׂאֲבַתְּם מִים
בְּשִׁשׁוֹן. זֶה צְדִיק. מִמַּעַיְנֵי הַיְּשׁוּעָה
- אֵלוּ אַבָּא וְאַמָּא. דְּבַר אַחַר, אֵלוּ
נִצְ"ח וְהו"ד, וְהַכֹּל מִמְּקוֹרוֹת
עֲמֻקִּים הַנוֹכְעִים. וְאֵז, (שם) וְאָמַרְתָּ
בַּיּוֹם הַהוּא אוֹדֶךָ ה' וְגו', צְהַלֵּי וְרַנֵּי
יוֹשְׁבֵי צִיּוֹן וְגו'. בְּרוּךְ ה' לְעוֹלָם
אָמֵן וְאָמֵן. יִמְלֹךְ ה' לְעוֹלָם אָמֵן
וְאָמֵן.

תְּקִיפָא לְאוּקְדָא עֲלֵמָא. וּמַהֲהִיא מַעֲרֵתָא יִסְגִי
חַד עוֹפָא (כ"א ענפא), רַבְרַבָּא עֲלָאָה, דִּישְׁלוּט
בְּכָל עֲלֵמָא, וְלִיה אֲתִיְהִיב מְלָכוֹתָא. וְקִדְיָשִׁי
עֲלִיּוֹנִין יִתְּכַנְשׁוּן גְּבִיָּה. וְכִדִּין יִתְּגַלֵּי מְלָכָא
מְשִׁיחָא בְּכָל עֲלֵמָא, וְלִיה אֲתִיְהִיב מְלָכוֹתָא.
וּבְנֵי עֲלֵמָא בְּשַׁעַתָּא דִּיתְּגַלֵּי, יִהוּן מְשַׁתְּפַחִין
בְּעֻקְתָּא בְּתַר עֻקְתָּא. וְשׁוֹנְאֵיהוֹן דִּישְׂרָאֵל
יִתְּגַבְּרוּן, כִּדִּין יִתְּעַר רוּחָא דְּמְשִׁיחָא עֲלֵיהוּ,
וְיִשְׁיָצִי לְאָדָם חַיִּיבָא, וְכָל אֶרְעָא דְשְׂעִיר
יִוקִיד בְּנוֹרָא. כִּדִּין כְּתִיב, וְיִשְׂרָאֵל עֲשֵׂה חֵיל.
הָדָא הוּא דְכְּתִיב, וְהִיא אָדָם יִרְשָׁה וְהִיא
יִרְשָׁה שְׂעִיר אֵיבִיו. אוֹיְבָיו דִּישְׂרָאֵל. וְכִדִּין
וְיִשְׂרָאֵל עֲשֵׂה חֵיל. וּבְהַהוּא זְמַנָּא, יָקִים קְדָשָׁא
בְּרִיךְ הוּא לְמֵתִיָּא דְעַמִּיָּה, וְיִתְּנָשִׁי מִנְהוֹן
מִיתָה, הָדָא הוּא דְכְּתִיב, (תהלים קיח) יְמִין יי עֲשֵׂה
חֵיל. לֹא אָמוֹת כִּי אַחְיָה. וְכְּתִיב (עובדיה א) וְעָלוּ
מוֹשְׁעִים וְגו'. וְכִדִּין (זכריה יד) וְהִיא יי לְמַלְךְ.

אָמַר רַבִּי אַבְא, מָאִי דְכְּתִיב, (ישעיה נח) כִּי בְשִׁמְחָה
תִצְאוּ וְגו'. אֵלֶּא כַּד יִפְקוּן יִשְׂרָאֵל מִן
גְּלוּתָא, שְׂכִינְתָּא נִפְקָא עִמָּהוֹן, וְעִמָּה יִפְקוּן.
הָדָא הוּא דְכְּתִיב, (ישעיה נא) כִּי בְשִׁמְחָה תִצְאוּ.
שְׁשׁוֹן דָּא קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא. רַבִּי יִצְחָק אָמַר
דָּא צְדִיק. הָדָא הוּא דְכְּתִיב, (ישעיה נח) שְׁשׁוֹן
וְשִׁמְחָה יִמְצָא בָּהּ.

אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, צְדִיק שְׁשׁוֹן אֶקְרִי. וּמִן
יוֹמָא דְכַנְסַת יִשְׂרָאֵל נִפְלַת בְּגִלוּתָא.
אֲתִמְנָעוּ בְּרַפְּן מִלְּנַחְתָּא לְעֵלְמָא מֵהֵאִי צְדִיק.
בְּהַהוּא זְמַנָּא מֵה כְּתִיב, (ישעיה יב) וּשְׂאֲבַתְּם מִים
בְּשִׁשׁוֹן, דָּא צְדִיק. מִמַּעַיְנֵי הַיְּשׁוּעָה, אֵלִין
אַבָּא וְאַמָּא. דְּבַר אַחַר, אֵלִין נִצְ"ח וְהו"ד.
וְכֹלְא מִמְּבוּעֵי נְבִיעִין עֲמִיקָן. כִּדִּין (ישעיה יב)
וְאָמַרְתָּ בַּיּוֹם הַהוּא אוֹדֶךָ יי וְגו', (ישעיה יב)
צְהַלֵּי וְרַנֵּי יִשְׁבַת צִיּוֹן וְגו'. בְּרוּךְ יי לְעוֹלָם
אָמֵן וְאָמֵן. יִמְלֹךְ יי לְעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן.